Eius testis

sic psup
nomine
pstam
rios et
Dni. In
Otto de
ipsi et ad
prelaci
an ca
pe est
obtine
vratis
ex ca
Sa
supra
pao in
in ord
lect in
prima
Bona
aut s
catio
Car
regu
fuisse
quid
pet
vidit
et p
et p
to di
indu
fuiss
quo
inst
Bona
fcm
de Bo
fuiss
ma
inter
Cano
ipse te
ipe co t
tenti
audi
ipse te
iezo
beve
latam
Jute
sed n
quan
Ad
et ca
nes
anne
anno
notic
Pon
testi
Peta

... ecclie A
... tus Budi
... testis esse
... de Erm
... ma in Ju
... sed dixit
... sive Cano
... na et pre
... mas sive E
... d pectam
... notoria
... tus perp
... tus vn
... tus libus in
... et ac
... incipient
... diligent
... acceptacionem
... acceptacionem
... post obit
... ipsum ca
... nomina
... ne aut in
... Abbatem
... testis iniu
... a que pdi
... ipse N
... diligenter
... diligent p
... Bona
... installat
... tus possi
... Johann
... ipse etia p
... in invest
... lxxx c
... na puteni
... ipse acce
... dictos ca
... audiui c
... dicit se ne
... tam Budic
... quo ipse te
... terram
... ex relati
... tam Budic
... non fuis
... se patrip
... intatem
... addicione
... bit Can
... tor Ad
... tenendum
... predic
... ebalt Bo
... fuisset Bo
... ex precio
... o ep magi
... capalium
... in intati
... ad quen

[illegible] ecclesie Wratislaviensis Ad quartam intencionem [illegible] dixit apud prelatos canonicos vicarios
[illegible] Dixit ipsam intencionem esse veram et in ecclesia Wratislaviensi [illegible] Item ponit quod honorabilis
[illegible] esse publica et notoriam Ad quintam intencionem sic incipientem Item ponit quod honorabilis
[illegible] et dictam [illegible] ipsi testi ostensam interrogatus dixit ipsam intencionem esse falsam pro eo et ex eo quia dominus
[illegible] in intencione expressus prius fuisset canonicus longo tempore antequam cantoriam in dicta ecclesia Wratislaviensi
[illegible] in intencione expressis prius fuisset canonicus longo tempore antequam cantoriam in dicta ecclesia Wratislaviensi
[illegible] sed dixit tamen quod cantoria non presupponet canonicatum in dicta ecclesia sed indifferenter aliquis potest esse
[illegible] sive canonia et qui non est canonicus et equaliter canonicus sive prelatura et etiam simul utriusque canonie
[illegible] et prelatura cum canonia sed tamen dixit quod neutrum predictorum aliud presupponit sed indifferenter unusquisque
[illegible] sive prelaturas simul et semel et etiam successive nullo predictorum altero presupposito in dicta ecclesia Wratislaviensi
Ad sextam intencionem additam in ordine interrogatus dixit ipsam intencionem esse et apud beneficiatos ecclesie
[illegible] notoriam Ad septimam intencionem additam in ordine interrogatus dixit ipsam intencionem esse veram
[illegible] perpetuo et de premissis dixit esse publicam vocem et famam apud prelatos canonicos vicarios et altaristas ecclesie Wratislaviensis [illegible]
[illegible] Magister Allexius rector scolarum apud sanctam Elizabeth in Wratislavia [illegible] pro parte qua
[illegible] tamen in etate dicta xxviii annos non est informatus nec collocutus nec deponit causa odii amoris precii
[illegible] nec alicuius illicite rei causa faciet de victoria Ad xiii intencionem
[illegible] nec alicuius illicite rei causa faciet de victoria cuius ius habebat
[illegible] incipientem aliis intencionibus precedentibus premissis Item ponit ut supra quod prefatus dominus et magister [illegible] testa pro
[illegible] diligenter perlectam interrogatus dixit ipsam intencionem esse veram hoc sciat ex isto quia ipse testis vidisset unum in
[illegible] dominus Petrus contra quem producitur acceptasset scolastriam ecclesie
[illegible] acceptacionis in quo continebatur quod ipse dominus Petrus contra quem producitur [illegible] sed quoto anno fuisset nesciret sed dixit quod bene fuisset
[illegible] protestacionibus et [illegible] sibi de iure debet [illegible] quondam scolastici Wratislaviensis Item interrogatus quis [illegible]
[illegible] post obitum domini Johannis Luthmosthil quondam scolastici Wratislaviensis Item interrogatus quis [illegible]
[illegible] instrumentum confecisset dixit se non scire in memoria sed credit quod fuisset notarius Reverendissimi in Christo patris domini
[illegible] Ravaniaten Item interrogatus ubi aut in qua regione dictum instrumentum fuisset confectum dixit aut in
[illegible] aut in terra Bavarie Item interrogatus qui fuerunt testes in dicto instrumento contenti dixit ut credit [illegible]
Abbatem sancti Laurencii Tridentinus sed testium aliorum ibidem contentorum nomina nesciret Item interrogatus
[illegible] interfuit vidit instrumentum vel consideracionem predictam ad predicta fuisset dixit se fuisse procuratorem dicti domini
[illegible] a quo producitur Item interrogatus aut idem magister Petrus per se acceptavit vel [illegible] dixit ut sibi
[illegible] Ad xv intencionem sic incipientem Item ponit ut supra quod idem magister Petrus et ipsi testi ostensam
[illegible] diligenter perlectam interrogatus dixit sibi de ea non constare Ad xvi intencionem in ordine ipsi testi ostensam
[illegible] diligenter perlectam dixit sibi de ea non constare utrum ipse magister Petrus ipsum producentem in possessione custodie
[illegible] Wratislaviensis perturbasset sed credit quod dictus magister Petrus contra quem producitur fuisset prius ad possessionem custodie
[illegible] installatus per plures dies quorum numerum nesciret quam ipse producens Item interrogatus unde hoc sciret quod prius
[illegible] possessionem qua producens dixit ipsum tempore acceptacionis ipsius custodie procuratorem non fuisse sed eo tempore
[illegible] Johannes Westphali rector scolarum sancti Johannis fuisset procuratorio nomine dicti magistri Petri ad dictam custodiam
[illegible] qui etiam prius fuisset [illegible] sub executorem ad hoc requisitus videlicet per dominum Johannem Schirowsky canonicum ecclesie
[illegible] investitus et installatus per eundem Item interrogatus quo tempore die hora et loco factum fuisset dixit quod fuisset
[illegible] lxxx tempore estatis hora vesperorum de die et mense non recordatur Item quibus presentibus factum fuisset Petrum
[illegible] presentem fuisse et quamplures vicarios ecclesie Wratislaviensis quorum nomina nesciret et Johannes Lichtenberg
[illegible] acceptacionis investiture et possessionis et installacionis sibi facte et de illis esset publica vox et fama
[illegible] predictos qui interfuit Item ad additam posicionem et primo ad primam ipsi testi ostensam interrogatus dixit ipsam
[illegible] esse veram Item interrogatus an ipsa prepositura posset obtineri per aliquem qui prius non fuisset
[illegible] dixit se nescire nec sciret utrum prepositura habet prebendam sibi annexam Ad secundam intencionem addit
[illegible] dixit et credit ipsam esse veram Item interrogatus ex quibus convincitur et causa credendi esse veram dixit
[illegible] quod ipse testis frequentasset scolas et intrasset chorum ecclesie Wratislaviensis tunc audivisset quod prepositura fuisset
[illegible] pro maiori dignitate immediate post episcopum Ad terciam intencionem additam
~~terciam intencionem additionis~~
[illegible] et relatu aliorum esse veram et quibus sunt de ista sed a quibus audivisset nesciret Ad quartam intencionem
[illegible] dixit et credit intencionem esse veram sed a tanto tempore prout loquitur intencio non recordetur qui in
[illegible] non fuisset sed contrarium ipsius non audivisset Item interrogatus quod esset officium custodis dixit quod [illegible]
[illegible] sacristas et subcustodes et alios servitores ecclesie Wratislaviensis Item interrogatus an aliqua sciret pre
[illegible] dignitatem vel officium personatus que presupponit canoniam in ecclesia Wratislaviensi dixit se nullam scire Ad [illegible]
[illegible] additionis dixit sibi bene constare ipsum dominum Ottonem fuisse cantorem ecclesie Wratislaviensis et etiam canonicum
[illegible] canonicatum et custodiam tamen sibi annexam dixit et credit quod non nec sciret utrum prius fuisset canonicus
[illegible] Ad vi intencionem ipsi testi ostensam dixit ipsam esse veram quia contrarium numquam percepisset
[illegible] intencionem additionis dixit et credit ipsas esse veras sed de consuetudine ecclesie Wratislaviensis quo ad premissa in [illegible] sciret
[illegible] de predictis apud personas dictas sit publica vox et fama

Scientificus vir magister Johannes Westphali rector scolarum sancti Johannis Wratislaviensis testis tercius pro parte qua supra productus tamen in etate ultra xl
[illegible] fuisset rector scole predicte bene per xvii annos non est informatus nec collocutus nec deponit racione odii
[illegible] precio nec timoris nec alicuius licite illicite rei causa faciet unum vel alteri de victoria sed tamen racione
[illegible] quod magistrum Petrum contra quem producitur nosset producentem vero non nosset Ad xiv intencionem
[illegible] principalem in ordine sic incipientem Item ponit ut supra quod prefatus dominus et magister Petrus et ipsi
[illegible] interrogatus et interrogatus dixit sibi de ea non constare Sed dixit ipse testis se fuisse procuratorem dicti domini
[illegible] contra quem producitur ad acceptandum sed ipse testis procuratorio nomine eiusdem domini Petri non acceptavit
[illegible] rector scolarum apud sanctam Elizabeth in Wratislavia quod ipse etiam procuratorio nomine eiusdem
[illegible] Ad xvi intencionem in ordine

Test. in

De S. Andrea

Ambulans ihesus (mt 4o) / post doctrina prime subditur doctrina perfectior scilicet iustitie ubi primo ponitur discipulorum vocatio qui fuerunt capaces doctrine perfectionis de vocante xpo dicuntur tria scilicet quod ambulauit / quod vidit / et vocauit / In primo vite laborem / In 2o amorem / In 3o dignationem. Dicit ergo ambulans autem ihesus sine expensis / usque ad esuriem Jo 12o ibat ihesus per sata / sine equis usque ad lassitudinem Jo 4 ihesus fatigatus ex itinere / sine scutiferis uel famulis propriis usque administrationem Lu 22o ego autem in medio vestrum [illegible] Iuxta mare galilee / Dicitur mare licet dulces aquas habeat et iuxta consuetudinem hebreorum qui omnium aquarum congregationem vocant maria et sic quamlibet notam [illegible] maris. Dicitur autem mare galilee [illegible] regionis / mare tiberiadis a [illegible] stante civitate / stagnum genezareth ex proprietate quia aquas generans / lacus salinarum propter puteos unde sal trahebatur / lacus genezareth [illegible] hic lacus ut dicit beda [illegible] 104 stadiis in longitudine et [illegible] in latitudine extenditur / Vidit duos fratres non tam corporaliter quam spiritualiter [illegible] magis ad corda quam ad facies respiciens Symonem qui vocatur petrus qui sic cognominatur quando non fuit ei impositum hoc nomen petrus dubium est [illegible] 16 uel quando confessus est dei filium tunc dictum est ei tu es petrus uel in electione [illegible] ubi dicitur quod imposuit symoni nomen petrus marci 3o luce 6o / Symonem qui cognominatur petrum uel [illegible] sine Jo 1o quando andreas adduxit eum ad ihesum uel et potius dici posset quod fuit hoc nomen ei commissum / [illegible] 3o fuit ei impositum [illegible] 16 fuit confirmatum et est nomen hoc petrus latinum et grecum / cephas hebreum Et andream fratrem eius [illegible] symon obediens / petrus agnoscens / andreas virilis [illegible] obedientie [illegible] [illegible] mandatum [illegible] intellectus [illegible] opus [illegible] et docuit / sine obedientia nullus ad xpm [illegible] / sine sapientia nullus continuat / sine [illegible] nullus confirmat / mittentes rete in mare ad piscandum et querendum victum suum [illegible]

Nota [illegible] piscatores [illegible] piscatorem [illegible] magnum [illegible] piscem [illegible] piscatores [illegible] magnus [illegible] erant enim piscatores / piscatores eliguntur 2m chrisostomum quia erant future dignitatis gratiam suarum artificum opere premittentes Et erat illis [illegible] vocatio et [illegible] non est contempnendum ubi tantus dominus qui ait venite / non est timendum ubi est deus qui ait post me / non est pigritandum ubi tantus fructus / quia faciam vos fieri piscatores hominum et loquitur hic [illegible] non est ex vobis / [illegible] / [illegible] doctor laborat nisi deus faciat / ut perficiat / Item [illegible] non est in manibus quod [illegible] laborare / ut sciat predicare / fieri piscatores hominum non prebendarum non [illegible] sed [illegible] abacuc 1o facies homines quasi pisces maris Sed quare piscatores eligit 2m crisostomum piscatores illitterati mittuntur ad predicandum / ne fides credentium non in virtute dei sed in eloquentia sive doctrina hominum putaretur At illi [illegible] obedientia vocatorum quod commendatur quia prompta ibi at illi continuo quia integra ibi relictis retibus quia vera ibi secuti sunt eum primum perfectum 2m perfectius 3m perfectissimum Sed ad quid relinquunt retia [illegible] in hoc docuerunt nos apostoli quod nemo potest terrena possidere et perfecte celestia [illegible] inter celum et terram constitutus [illegible] quod inter celestia terrena nulla potest esse communio [illegible] quia spiritualia et levia sursum [illegible] terrena quia ponderosa et gravia ad descensum deponunt sed non perpetua reliquerunt [illegible] non perfecte reliquerunt Jo [illegible] ad quod glo perfecta obedientia quia et si pauca reliquerunt non ex [illegible] sed [illegible] sed ex [illegible] reliquerunt Spiritualiter [illegible] fratres [illegible] mare, retia / nauis / piscatores / mare mundus propter instabilitatem quia [illegible] mundus et sic vocatur mare galilee quod interpretatur rota propter volubilitatem / propter [illegible] quia non est [illegible] quod dicitur [illegible] / et dicitur mare tyberiadis [illegible] propter vanitatem [illegible] 18 [illegible] 10 vanitas

Postime [illegible]

qui facte sunt ... magnus ... apud eos ...

De s(an)c(t)o paulo ...

...

sanitatu(m) et d(icitu)r stagnu(m) genezareth i(d est) ge
nerans auras sanitatis / Naues e(st) cupidi
tas que diu(er)sificat(ur) s(ecundu)m diu(er)sitate(m) nauiu(m)
disposicio(n)e ad aliq(uo)s / Sunt eni(m) naues mer
catoru(m) raptoru(m) siue piratoru(m) / et piscatoru(m) sic
cupiditas tendit ad lucru(m) q(uan)tu(m) piscationes / q(uan)tu(m)
p(er) rapinas / et depredationes / q(uan)tu(m) p(er) fatigationes
diu(er)saru(m) circuitu(m) / P(ri)mas g(e)n(er)alit(er) ps(almus) conteres
naues tars(is) maxime q(ui) fa(cien)t malas socie
tates / 20 paralipomenon 20 q(uia) iunxisti fedus
cu(m) othosia p(er)cussit d(omi)n(u)s / 2(a)s disputatio et bellu
latus ysa(ie) 22 bellulate naues maris /
3(a)s ... 20 machabeoru(m) 12 d(icitu)r q(uod) in
das portu cu(m) nauibus succendit / q(ui)a mu
du(m) cu(m) diu(er)sis q(ua)ntitatis sufficie(n)cia sc(ie)n(ti)
artes et sic lucratiue mundi / magnu(m) rete
sunt instructu(m) dyab(o)li / legens Justinianu(m)
in ph(ys)ica galienu(m) sunt ta(m) retia gener(al)ia
in diu(er)sis / Sunt eni(m) g(e)n(er)a retia q(ue) ad portandu(m)
paleas i(d est) diuitias mundi h(ec) s(un)t auaroru(m)
Job 18 i(m)misit i(n) rethe pede(m) suu(m) s(ed) ani(m)a
tenebit(ur) planta eius / Aliqua t(em)ptationis
q(ue) ad capiendas aues i(d est) petulis dignitates
h(ec) sunt ambitiosoru(m) ambitiosoru(m) / Osee 4(t)o
laqueus facti estis speculationi et sicut
rethe expansu(m) sup(er) thabor d(icitu)r sac(er)dotib(us) / que
da(m) ad capiendas pisces aues i(d est) carnis
voluptates h(ec) sunt carnaliu(m) publicoru(m) 10
gerituru(m) cu(m) symonib(us) vult piscatores
sed mundi amatores / Et p(ro)cedens h(ec) e(st)
2(a) vocatio et p(ro)cedens d(icitu)r sicut p(ro)cedens
dicat ergo et p(ro)cedens inde a loco illo
ad aliu(m) vidit duos fr(atr)es alios s(ed)
apud duos eni(m) vocauit et duos des
tinauit luce 10 / p(ri)mo p(ro)pt(er) duos p(re)ceptos to
tius dos ... s(cilicet) z genitiu(m) 20 p(ro)pt(er)
salute(m) duplice(m) op(er)andu(m) s(cilicet) corp(or)is et a(n)i(m)e
3(o) p(ro)pt(er) duo mandata caritat(is) s(cilicet) dei et p(ro)xi
mi / 4(o) p(ro)pt(er) caritate(m) custodie(n)dam et mo li
menta societatis / cetera ... melius e(st) ee
ee duos q(uam) vnu(m) / 5(o) p(ro)pt(er) testimoniu(m)
veritate deut(eronomio) 19 / In ore duoru(m) / Jacobu(m)
illu(m) Jacobu(m) zebedei ... ex(em)pli...

... potuit ... appellare ... quod ad ... appellata ... dicitur ...
... publicaret /

locu(m) et Johanne(m) fr(atr)em eius / Jacob(us) inter(pre)
ta(tur) luctator Johannes gr(ati)a / bona s(unt) in(tra)
luctu et gr(ati)a na(m) p(er) luctu(m) fit supplantatio
viciorum p(er) gr(ati)am p(er)fectio virtutu(m) / In naui
cu(m) zebedeo / p(at)re eoru(m) qui taq(uam) senex
remu(m) tenebat / reficientes retia sua
corp(us) q(uia) co(m)ponentes et rogantes q(uia) maior
e(st) paup(er)tas indicium / retia co(m)ponebant
q(uia) noua (non) emerent no(n) h(ab)ebat et vo
cauit eos / Vnde subdit(ur) ... p(ro)missio s(ed) si
cud p(re)dicit s(ed) faciam vos fi(er)i piscatores ho
minu(m) et forte du(m) ... sic p(ri)mus ut i(n) scripti
bus intellige(re) 3(o) ... primi vnitu(m) seq(ui) d(omi)n(u)m
fuerut in corp(or)e ... debe(n)t ad d(omi)n(u)m no
tum / Illi g(ratio) p(ri)mu(m) isti ... p(ri)mo
vocationis fuerunt / Illi aute(m) statim / retia
reliquerunt et p(at)rem in g(e)n(er)o ... et naui
mag(is) tria significat(ur) que reliq(ui)t d(icitu)r vs
xi actus carnales qui p(er) retia / p(ro) res
q(ua)les que p(er) naue(m) / p(at)res carnales que
p(er) p(at)rem / ergo in retib(us) actio p(ec)c(at)i / in naui
possessio mundi / in p(at)re affectio carnaliu(m)
ut intelligi gen(esis) 12 egredere de t(er)ra tua /
Secuti sunt eu(m) / corp(us) faciebat que(m) petro
sit e(st) a(n)i(m)a q(ua)m g(ra)t(i)a apud deo(s) salutis ip(s)i
quanta merces h(omin)i ... edificat(ur) ... 23 g(ra)t(i)a
magna e(st) sequi d(omi)n(u)m

Dixit d(omi)n(u)s symon petrus ait 19 ecce
nos reliquimus omnia / s(ed) quo omnia re
liquit qui no(n) omnia p(ri)mo valde pauca
...que omnia reliquit q(uia) ... retinuit / omnia
reliquit qui voluntate(m) mundi dimisit q(uia) e(st) capax
omniu(m) volitoru(m) / Nemo eni(m) omnia h(abe)t ut velle et
ut q(uia) voluntas e(st) impossibiliu(m) h(abe)t p(lu)s mundi
q(uia) ... qua(m) s(ed) ... / s(ed) quia no(n) suff(icit)
at relinquere omnia s(ed) ... e(st) Et secuti
sumus te quid ergo erit nobis q(ui) dicet secuti sumus
q(uia) misisti quid dabis nobis p(ri)mu(m) p(ro) ... quid
eni(m) e(st) michi in celo / a te q(ui) volui sup(er) t(er)ra(m) The
p(ro)p(ter) aute(m) dixit subdit(ur) ... / inq(ui)a p(ro)mittit
p(ri)mo p(ri)mu(m) videns ... imitationis ... 2(o) p(ro)

2

nium correndens nuto abdicacionis iudic ibi et omnis qui reliquit, primum est imitacionis omnis in ebz in glosa v. r. de inicina pes sione in iudiciaria potestate primum est generale scorum 2m 2 3m speciale apostolorum et apostolorum virorum Ihesus ante dixit illis amen dico vobis ego scilicet qui non possum falle nec falli quod vos qui secuti estis me imitacione viuendi et predicandi in regeneracione generis humani, Rabanus due sunt regeneraciones prima animarum et quasi 2 spiritu ad vitam 3 perfectam regeneracionis 2a corporum de qua hic et hoc erit in generali resurreccione cum sedit filius hominis, ad iudicium mundi cum ergo sedit per auctoritatem iudiciariam qua sedit filius hominis per simile forma per qua iudicabit in sede maiestatis sue per in manifesta potencia que prius latuit sedebitis 2 vos quieti 2 securi super sedes duodecim et qua prelati donati iudicati 12a tribus israel que vobis credentibus credere noluerunt, Rabanus nec putet tamen 12a apostolos iudicaturis sit nec sole 12a tribus sed iudicande sed i 12a apostolos universitas fratrum dierum perfectorum sed apostolorum in 12a tribus universitas iudicandorum. Non in pro eo ordines erunt in iudicio 2m quod de rabanus duo electorum 2 duo reproborum electorum unus iudicantium cum xpo, de quo hic alius iudicatorum qui temporalia querentes tamen eis usi sunt misericordia in esurivi 2 dedistis mihi manducare venite et reproborum sunt duo corpora quorum pane fidei imiciati misteriis, et post fidem ex tere contempnunt, de quibus dicetur ite maledicti in ignem eternum alius eorum quod suscepta fidem per apostasiam reverterunt vel quod eam recipe noluit de quibus 3o 3. quod non credit iam iudicatus est Et omnis qui reliquit, hic sedit abdicacionis primum ubi primo implicat meritum / 2o primum ubi centuplum accipiet, 3o destinus tertio respectum ibi multi autem erunt primi.

Inprima ponit primo abdicacionis actum 2o premium debitum r. propter nomen meum abdicacionis actum tangit, quoniam ad terram quoniam ad proprie dominatum que mittitur per domum, quoniam ad carnalem cognacionem que mittitur per consanguineos sive propinquos r. vel fratres, quoniam ad temporalem possessionem, que mittitur per agros 2 sic patet ordo quia difficilius est relinquere propriam dominacionem quam cognacionem 2 cognatorum quam possessionem exteriorem, dicit ergo omnis qui reliquit domum scilicet propriam gen. 12 egredere de domo tua rex vel fratres aut sorores quoniam ad propinquos nobis pares aut patrem aut matrem quoniam ad superiores aut filios quoniam ad inferiores primum sunt in linea collateralium r. secundo in linea ascendencium 3m in linea descendencium a. agros i. possessionem terrenam propter nomen meum in dotandum predicandum defendendum actum 2o est non solum alligari sed mori pariter primum in ierusalem propter nomen domini ihesu Centuplum accipiat, ecce primum duplicem in presenti ad in futuro r. et vitam dicit ergo centuplum accipiat s. amplum, centuplum accipit qui carnalia dimittens pro deo spiritualia accipit, qui comparacione et merito ita excedunt carnalia sicut centenarius numerus unum, vel centuplum est adopcio filiorum primicie spiritus, delectacio karitatis, gracia consolacionis que est regnum dei, quod in terra vos est. gen. 26 faciunt premia carnalia pro elargiendo, et relinquendo, 2 in veniet in 1o anno centuplum, et vitam eternam delectabilitas, eternam immensa felicitas, possidebit inquantum dignitas quia tertio dicit adhuc possessor eterna multi autem hic ondit quod non sufficit predicta relinquere si homo corde desiciat et non perseveraret subdit multi autem erunt primi novissimi i. qui fuerunt in primo et excellentissimo statu erunt in novissimo ut iudas de apostolatu deiectus

[Marginal notes, lower left:]
2 ysta iudicie actum teplicie v. c. prima sed iudex ysto primum 4 h. primo plus iudicabit, Alioquin per predicta in loco cum uncti nisi indicet sed assessores et 4 h. primo apostoli et alii per sedes di xo indicabunt, 3m actum longum sed finaliter iudices applicare ut h. primo omnes iudicabuntur ut similiter iudices appellantur
[illegible] et quod iudicium prout quod oportet alium primi assessores et apostolo 4 omnes per sedes vestre sunt per sedes sunt alios cum uncti per actum [illegible]
[illegible] prior ad alios [illegible] per quam [illegible] sed sumit
[illegible] qualiter eundem sedebit et indicium vobis pauperes pauperes
[illegible] iudicat quod 4 corporis [illegible] in spiritu
[illegible] eminencia per indicacione oportet esse in regnacione

[Left margin:] [illegible] alias

[Right margin:] actio / passio / [illegible]

In kathedram s. petri

Sermo in die petri et pauli apostolorum

in apostolatu et novissimi primi ex[em]plo de latrone
in cruce exemplo de iudeis qui primi fuerunt vo-
catione et novissimi facti sunt quorum gentiles
exemplo genesis 28 maior serviet minori filii
ioseph pretius sunt fratribus suis genesis 34 sic
et novissimi per humilitatem fiant primi in gloria
et primi per superbiam sunt novissimi per abiectio-
nem finalem

Venit ihesus in partes cesaree mattheus 16 no-
tat primo fundacionem ecclesie civitatis 2o
ponitur quod 2o discipulos misso dicitur venit
ihesus salvator ubique lumen spargens ubi
que peccatores querens ubique penitentes salvans in
partes cesaree philippi cesarea civitas est fe-
nicis in terris iudee ad septentrionem quam philippus
filius herodis tetrarcha iturree et traco-
nitidis regionis edificavit ob memoriam
sui nominis et ob honorem imperatoris tyberii
cesaris et erat civitas ad quam tributum
census capitalis deferebatur per quem descrip-
tus fuit universus orbis sub augusto cesa-
re luce 2o congruum ergo fuit ut in loco or-
bis tributum solvunt rex regum orbis eius
exigeret tributum fidei quod solvitur capite ave
id est dente et interrogabat discipulos suos
dicens nec interrogabat quia dubitaret
vel ignoraret sed ut errorem hominum per
responsionem discipulorum eliminaret quem dicunt
homines esse filium hominis id est ignorans non
dicit quem me dicunt esse homines licet deus
intelligeret ne iactanter dese querere vide-
retur sed filium hominis dicitur 3o thomas quia
desperatione incarnationis credi voluit et
in confessione debemus venire quia aut deus
tantum dicitur quem quia persona duas esse naturas et
quia humana innotescebat per visum ideo
adhuc acquiebat de divina et est ipsius quem
sunt homines me esse filium hominis propter naturam
quem offertur sensui quem in persona me di-
cunt esse pulcher aut decorus quia de filio
dei intelligitur ut potuerunt super hominem ut
homines dicuntur ratione quia licet spiritus [illegible]
obiceretur quam humana infirmitas homini tum
propter opera putabatur maiestas et exire supra
facta congruere poterat quia deus erat qui talia
faciebat At illi dixerunt glossa vult dicere
errores sibi exponi ut eis expulsis
discipulos veritatem proferrat non ex vulgi opinio-
ne sed ex divina revelacione Alii iohannem
baptistam propter eminenciam vite sue sicut 10o io-
hannes baptista surrexit a mortuis et
io virtutes operatur est in illis Alii autem
heliam propter eminenciam potestatis quia igne de ce-
lo rogavit super superbos 4 regum primo et ig-
ne super sacrificia 3o regum 18 Alii ieremiam
propter perfectionem vite quia ipsi peccata de-
planxit ieremie 9 quis dabit capiti
meo aquam et oculis meis fontem lacri-
marum aut unum ex prophetis scilicet elyzeum propter
excellenciam sapientie habuit id est duplicem spi-
ritum helye unde 4 regum 2o non me cor
meum in presenti erat quando descendit homo de
curru suo et sic patet duo errores de ihesu

sic aliqui dicuntur homines imperfecte ho-
die salutem sive beatitudinem quamquam
enim ponit beatitudinem in eo quod diligit
sapientie 13o vani sunt omnes homines in qui-
bus non subest sciencia dei et de hiis que vide-
runt bona non potuerunt intelligere eum
qui est neque operibus attendentes cognoverunt
quis esset artifex sed aut ignem aut
minos sunt ardentes igne abiduris aut
spiritum ut elati et superbi aut citatum aere
ut gulosi quia de aura fatuos quantum di-
cunt aut gyrum stellarum ut mali plati
qui gaudent in multitudine temptatum aut
nimiam aquam ut gulosi aut solem ut qui
de altitudine generis gloriatur aut lunam
ut avari quorum habundancia in estimacione
deficit et quanto plus impletur pecunia
tanto evacuatur per desiderium habendi vero res

orbis terrarum deos putaverunt ¶ Cesarie
hic cum dominus sciret quid sentirent tamen bis quasi
a discipulis quare interrogabat | videlicet ut
ondderet diversa apostolorum et prophetarum | Item ut daret
eis occasionem merendi et confessione eorum
digna mercede remuneraret | Item ut appareret
eminencia petri in confessione et sic digna probaretur
collacio tradendo sibi potestate | Item ut fidem illorum
per sequentem approbacione et premissione impropris
fidem confirmaret | Dicit illis ihesus | au-
dita opinione hominum hic ic quidem opinio dis-
cipulorum ubi post primo interrogatio xi. 20 in.
sio petri vel videns primo 2o 3 quod dicitur dicit
illis ihesus vos autem quem me esse di-
citis | ab aliis discreti quibus datum est nosse
vel misterium regni supra 13 omni est lux
mundo supra 4o quibus omnia que audivi a patre
nota feci Johannis 16o quem me esse dicitis
ambrosius primo dixit se filium hominis quod eo
temporalitate corporis preferebat | sed addendo quod
me dicitis significavit preter id quod ipse exte-
rius videbatur aliquid occultum despicio querebat
in quo credencium fides se extendere debebat
et est hic actum quod prelatus debet inquirere quam opinio
habeatur de eo tam apud plebe quam apud
alios prelatos Rudens symon petrus | dixit
ille pro omnibus et pro oibus rudit qui omnibus
preesse et prodesse debuit | Symon interpretatur obe-
diens petrus | prestita agnitio dicitur agnoscens
in primo ondit rudentis ydoneitas in ro-
visionis facultas designatur Symon est
enim nomen petrus cognomen Johannes primo
tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus
cephas enim interpretatur caput et sic non est petrus
nisi per similitudinem effectus | quia sicut caput
regit et influit sensum et motum aliis mem-
bris ita petra continet et firmat edificium
unde quod est caput in animalibus hoc est petra
in edificiis | Tu es christus filius dei vivi

ecce completa petri confessio in qua confitetur
personam singularitate cum dicat tu dispartite
per tertia tu solus altissimus super omnem crea
turam cum subdit es per tertia tu aut ide
es alia enim non sunt esse nisi per participacione
inmutatem xiii. 1. Buctio ypsae 610 ...
deum supreme eo quod dixit me dimitate
cum qua ondit terra sed quod est persone quod est ...
quod est actus naturalis | quod est persone quia filius
naturalis inquio omnis filius adoptivi adop-
tantur pater non impotens generare adoptare
non potest per tertia dominus dixit ad me filius
meus es tu quod est ... quia dei naturalis
est ut si unus filius hominis est homo ita filius
dei deus quod est actus naturalis qui vivi in se
fi et in nobis Jo 7o sicut pater qui est vita
est confessio invitatur impetus quod meruit
a bonis primo quia prompta fuit certitudine |
unde statim rus dixit tu es prompti-
tudinem non petri in multis legimus ad
veritatem adeo sedulos super ea ac illi quatuor
ad confessione fidei sicut hic prima petri quia
pati reddere rone secundo Heu hodie multi
vellent viderent de bonis equus | talibus et
satis qua de fidei articulis | nec mandatur ad
passionem martiri missa 26 et si oportet
me mori tecum ad comprobacionem potestati
luce 22 quibus dominus respexit petro
felix qui ad eundem respectum recordatur
per cognicione sui et egressus foras flevit amare
peccati et plorat per amaritudinem animi ad
inquisicionem domini Johannis 19 currebant
duo simul sed petrus prius introivit ad
contemptum omnis periculi ipse xviii | Jo ultra petrus
audiens quod dominus est tunica succinxit se et
misit se in mare hoc quod plena fuit di-
minucione tu es christus filius dei vivi hic
oppositum est hoc quia alta fuit quod confitetur
in christo quantitate terram qua fuit similitudine
plenitudine gratiarum | Respondens autem

Ihesus hic subditur causa expressionis fi-
dei vox utilitatis beatitudinis vere simplicitatis Ba-
riona vox specialis quia caro et sanguis
dicit ergo respondens autem Ihesus dixit ei sicut
enim Petrus pro omnibus loquebatur sic et dominus
in Petro omnibus respondit Beatus es Symon
Bar iona sed unum est quod Petrus confitetur et Symon beatificatur
Iudeus quia Petrus agnoscens Symon obe-
diens interpretatur quia cognicio fidei per se tan-
tum non sufficit sed obediencia vel operacio. Item
Petrus confitetur Petrus negat infra 26
Petrus est scandalum infra eodem quia agnoscen-
tes et non obedientes confitentur se nos-
se deum factis autem negant ad Tytum 1o. Sunt
alii scandalum ... exemplum Bariona i. filius
columbe quod tunc vocabatur ... quia pia
simplicitate Christum confitebatur. Ieronimus dicit
quod tunc debet Bariona i. filius columbe io-
hanna secundum illud Iohannis ultimo Symon Iohannis
diligis me plus hiis etc. sed scriptorum vicio de-
prauatum est etc. Quia caro et sanguis non re-
uelauit tibi expositio quidem non attollitur
mens nisi ad ea que a carnalibus ac-
cipiuntur organis sensuum corporis a quibus
frequenter oritur fantasia erroris. Et ca-
diua prima Cor. 2o animalis homo non percipit
ea que sunt spiritus dei stulticia est enim ei et
non potest intelligere quia spiritualiter examinantur.
... expositum sanguinis non fingit mens
nisi ad ea quam diligit et sentit sic tene-
tes doctrinam Balaam qui docet edere for-
nicari apocalipsis 2o. Caro enim et sanguis
etc. quod sonat in bonum non est princeps diuine
sapiencie in questione scrutatorum ut hic non est
princeps diuine gratie in operatione bonorum et cetera
... quia quod excogitauit caro
et sanguis non est princeps diuine glorie in re-
tribucione premiorum prima Cor. 15o. Caro et
sanguis non possidebunt etc. Ideo Galatas
primo Cum autem placuit ei qui me segregauit

Sed pater meus qui in celis est in tribunal
qui illustrat mentes hominum sicut de celo
lux exterior diffunditur. Iacobi primo omne datum
optimum ... nec in celis dicit et quasi ibi re-
lucet nobilior eius actus ubique tamen est
pater immensus et sic patet quod hec confessio non est
per adulacionem sed confessio ... infra 20.
... quia beatus est non est per solam
ymaginacionem sed confessio carnalium non est
... sicut confessio Nathanaelis
Iohannis primo Rabbi tu es Christus filius dei hoc autem
quod Christus diceret occulta sed per diuinam reuela-
cionem. Ideo iste beatificatur non alius. Et ego dico
tibi. Post fidei expressionem Christus promissionem re-
muneracionis premittit hic stabilimentum ecclesie
super hanc fidei confessionem et primo quantum ad no-
minacionem ciuitatis secundo quantum ad munitionem ciuitatis 3o
quantum ad amorem bonitatis ... et porte inferi
4o quantum ad euidenciam potestatis ibi et tibi dabo cla-
ues regni. Et ostendit ciuitatis edificationem
... ergo edificacionis ingenium quia Christus est
edificabo ... ingenium quia Petrus est tu es
Petrus fundamentum quia petra est et super hanc
petram edificatur quia ecclesia est ecclesiam inquit
meam. Dicit ergo et ego qui sum ciuitas inuiolabi-
lis dico tibi cuius dicere est facere quia tu es Petrus
a me petra dictus et super hanc petram i. quam
ciuitatis firmitatem tamquam super fundamentum
firmum edificabo ecclesiam meam. Ephes. 3o
Superedificati super fundamentum apostolorum est ergo
fundatum ecclesie Christus per auctoritatem apostoli per administracionem
prelati per institucionem per participacionem et ideo debet esse
firma per constanciam contra fragilitatem ardua per ab-
stinenciam contra nobilitatem ... per maturitatem
contra leuitatem. Primo fundata eius in montibus
sanctis edificium ex lapidibus viuis prima Petri
2o ad quem accedentes sicut lapides viui et
porte inferi que sunt suggestiones demonum
Iudicum 5o noua bella elegit dominus et por-
tas hostium ipse subuertit temptaciones que sunt

Lyra Ex quo patet quod ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Job 38 nunquid aperte tibi sunt porte inferni et
delectationes viciorum psalmista eruis exaltans me
de portis etc. unde glosa hic porte inferi sunt pec-
cata blandimenta que sunt quibus infirmi ru-
unt in mortem | Non prevalebunt adversus
eam | quia non separabunt eam a caritate
et a fide sicut patet quod descendit pecunia quam ad
suggestiones demonum ceciderunt sanctus quo-
rum ad delectationes viciorum | flaverunt venti
quam ad persuasiones hereticorum | et irruerunt
etc. Et dabo tibi hic subditur eminencia
potestatis ubi implicantur tria | collacio spiritualis
quia dabo est potestas sublimis claves regni
execucio utilis et quecumque etc. Ecce ergo tria in
quibus Christus indicat maiestatem suam quam pe-
trus confessus est ut eius confirmet sermonem ego
dico | ego | edifico | ego dabo | hec enim solius dei pro-
prium est dicere a patre quod petrum ad propositum pertinet | sunt
est edificare | quod pertinet ad sapienciam filii psalmista ni-
si dominus edificaverit domum etc. proprium est dare | quod per-
tinet ad bonitatem spiritus sancti | a quo sunt dona gratiarum
prima corinthiorum xii. dicit ergo et dabo tibi sed numquid soli
petro datur sed ad hoc Ieronimus in glosa dicit apostoli
sunt indicaturam potestatem sibi unde eis dicitur infra
18 | quecumque alligaveritis super terram erunt liga-
ta et in celis | et ideo petrus hanc potestatem specia-
liter accepit ut omnes intelligant quod quicumque ab
unitate fidei et societatis eius se separant nec
a peccatis solvi nec in celum poterunt ingredi quia ex-
cecati non est qui ligare possit | aut solvere | co-
lumba enim ligat | columba dimittit | una est co-
lumba mea canticorum 6 ¶ Sed hanc potestatem
habent omnes eciam in episcopis et sacerdotibus sicut
dicit Ieronimus | sed singulariter datur est hic quia hic
sunt exordia plenitudinis potestatis que potestas fuit
in petro et successoribus eius | qui soli habent
in plenitudine potestatem imperare ceteri solicitatibus
claves id est potestatis iudicii potestatem regni celorum

ecclesie que dicitur regnum celorum quia ad ip-
sius potestatem eius digne ministratur sicut apertio
vel clausio regni celorum unde sequitur et quod-
cumque ligaveris claves non existente super terram
id est ipso super terram vincte erit ligatum et in celis
id est celestis omnia approbavit et confirmavit
vel in celis id est in celis quecumque solveris ¶ Se-
cundo queritur quod declaravit ecclesie post veritatem dicitur quod
sunt frustra quia claves est ad aperiendum ostium
sed ostium regni celorum sunt apertum est a passione
Christi Christo clausura celi est ex peccatis quod tamen sed
non precedit hec sunt est hoc post petrum post per-
ventio et duravit usque ad Christum ¶ Alia solutio
et precedit que fit hoc per ultimam sentenciam du-
rat imperpetuum | secunda pars sed non precedit que
fit homini modo tunc post culpam et penam ei
debitam | quo ad primam claves soli Christo data
sunt | quo ad secundam multis | quo ad secundam ecclesie
ita tamen quod potestas auctoritatis est in solo deo qui
aperit per gratiam infusionem | potestas excellencie in
Christo qui aperit per passionem meritum | potestas
ministerii impertitur ecclesie | qui aperit per ministerium
sacramentorum ¶ Ad obiectum dicendum quod Christus amovit clau-
suram generalem | sed tamen quilibet potest per peccatum ponere
per petrum ¶ Tercio queritur de clavibus ecclesie sed quod est cla-
vis realiter dicitur quod nec in anima non sunt nisi
potencie passiones et habitus | sed claves non est potencia
quia potencia est anime nec habitus | quia non incli-
nat potentiam ad actum nec passio quia non afficit
secundum primum ergo nulla. Item sic probatur actum na-
turalem est potencia naturalis | et primum actum voluntarium
est potencia voluntaria | ut voluntas sic primum actum
super facultatem naturalem et voluntarium expiacio est
potestas super naturam | et voluntatem | ergo aut potestas
creata unde claves est potestas quod spiritualis
supernaturalis adeo data et infusa non est naturalis
nec acquisita ad obiectum dicitur quod procedit de
potestatibus naturalibus non infusis ¶ Ita quod dicitur de-
finitio clavium dicitur glo. quod sunt clavis sciencia
discernendi et solvendi et potestas ligandi

...non adiunctis clavibus sine potestate discernendi ... [illegible]
... [illegible] ... hodierno ... [illegible]
... [illegible] ... clavibus ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

Iste claves ... [illegible] ... potestas ... [illegible]
... [illegible]

absoluendi ¶ Cum ergo claues uirtus sufficit
ad eum effectum ergo 7 una spiritualis. Ad 3m dicendum
quod non est in ordine claues n. dicuntur duo
sit in potestate duplex est potestas scilicet ordinis et iurisdictionis
in eundem sed una est in radice et due in effec-
tibus sit tamen una est clauis in radice sed
due in effectibus clauis n. dicitur potestas iudica-
di in foro animarum non corporum potestas autem iu-
dicandi ex duobus integratur scilicet ex potestate disce-
nendi causam examinatione examinatione et potesta-
te diffiniendi et determinatione sententiam condempna-
toriam uel absolutoriam prima potestas dicitur sci-
entia alia potestas ¶ Ad primum obiectum dicendum quod est
simile quia claues communes sunt patet quia sunt dig-
nis et indignis spiritualis non sunt sed potestas
potestas discernendi ¶ Ad aliud scientia est clauis
habitus clauis non est sed ut est auctoritas disce-
nendi ¶ Item queritur de usu clauium scilicet utrum
uirtus clauium operetur ad remissionem culpe quia dicitur
in absoluendis peccatis idem operatur sacerdos ewan-
gelicus quod olim sacerdos legalis in leprosis
mundandis sed ille tamen ostendebat mundici-
am nullo modo efficiebat. Ad idem supra quod
potest dimittere peccata nisi solus deus ¶ Contra
Johannis 20 quorum remiseritis peccata etc. Dicendum
est hoc sunt due opiniones una ponit in sacramento
ecclesie dicit iam scilicet quod uirtus clauium in remis-
sione culpe et pene nichil operatur efficiendo
sed tamen ostendendo sed contra hoc est quia sic sacra-
menta noue legis non efficiunt quod figurant.
Alia est quod uirtus clauium operatur ad remis-
sionem culpe non in actu absoluendi sed
in proposito penitentis scilicet in prima contritione que est cum
proposito confitendi ¶ Sed contra hoc est quod dimi-
ttit quod uirtuosius est cum est in actu quam cum
est in habitu solo sed si tamen hoc ponitur in actu
habet tunc uirtu operari etc. ¶ Alia est quod operatur
quando modo hoc actus habet non sufficit contritus
accedit sed supplendo tamen uirtu et forma abso-
lucionis supplicatorie continet. Sed contra hoc
est quod sic magis ualet absolutio hominum

quam mali sacerdotis sed et supplicatio alia est
non per se sed per uirtutem diuinam coassistentem in ope-
rando sed alia diui per se operatur ad uirtutem ob-
tinendi sed quod hoc est quia nulla unde tracta-
cet in sententia sacerdotis alia est communior quod uirtus
ministerii ad gratiam et iustificationem disponendo
non ipsam in mente efficiendo sed ad mundationem
originalis culpe in baptismo. Sed ablutio aque
ita ad mundationem actualis culpe in baptismo
sed absolutio sacerdotalis quia sacramentum
hoc sed per uirtutem actiu misterii. Unde dicitur quod
alterius ad confessionem accedenti uirtute ab-
solutionis sacerdotalis quasi instrumentalis ad
ipsam disponitur datur gratia iustificans con-
tricio non datur augmentum gratie secundo dicitur non
operari ad iustificationem quia remedium est adiu-
torum ingressus uiuit est spacio precedens. Ad ob-
iectum primum dicendum quod idem operatur et plus quia ille
ostendebat signo sed ad ad dicendum quod solus
deus dimittit tamquam agens principale sed uirtus
clauium tamquam disponens instrumentale ¶ Item
queritur de usu clauium respectu pene temporalis dicitur quod
non operatur quia post absolutionem sacerdotis remanet
debitum pene temporalis ergo non absoluunt ab eo
rendeo quidam dixerunt quod sacerdotes in absol-
uendo remittunt penam eternam et ligant ad tem-
poralem contra ergo si post contritionem ueram an
confessionem moreretur sine culpa dampnaretur
Alii dicunt quod commutat purgatorium in
temporale sed contra non habet potestatem ligandi et solue-
ndi nisi super terram non dicitur contra quod dimittit
partem pene satisfactionis debite et in proportione
sed tamen penitens meruit uel dimitti sed suf-
fragia ecclesie supplent defectus si per eos fiat
et in quod uel per defectum meruerit hoc autem re-
missio fit uirtute clauium de thezauro ec-
clesie qui sub est clauibus ¶ Item queritur si sa-
cerdos potest uti clauibus pro sua uoluntate dicitur quod
sit quia penitentie arbitrarie puniet. Item potest
sine satisfactione iniuncta multos absolu-
it ut magdalenam luce 7° et adulteram Jo 8°.

De S. Philippo et Jacobo

et ideo eius sacerdos sic potest facere iudeos per dos in absolucione operatur ut instrumentum non mortuum ut securis sed uiuum ut famulus Ad racionem ... non operacione instrumenta exiguntur tamen prima recta instrumenti disposicio secundum ... preparacio 3um ... motoris ... insit acuta non secabit uel si non habeat materiam preparatam ut lignea uel si non moueatur ab aliquo similiter in absolucione sacerdotis debet concurrere ... uirtus ... et preparacio suscipientis et uirtus dei motoris et si unum deficiat frustratur effectus.

Non turbetur cor uestrum Jo. xiiij. In quibus uerbis Christus confortat discipulos uerbo ... diuinis quod dicit non turbetur. neque forte si credatis uerum quod dicitis in deum et in me credite non turbemini in absencia sed in absentem credite sicut in deum quem non uidetis sed ... quod non debetis turbari sed credere quia deus ab eis non abest ... recedit sed eos precedit ut ... eos assumat ad gloriam in qua plures sunt mansiones iam parate ... electione eterna sed parande ad quod ... ubi paraui ... hoc ubi parare ... exposicione augustini in ... accipitur ... duas significaciones ... debet legi ... sic In domo patris mei mansiones multe sunt iam scilicet parate secundum electionem eternam quia ephesios i. Elegit nos ante mundi constitucionem. Jte parate sunt in celo diuerse mansiones diuersis uirtutibus quas prout non accipiunt sed opera ita dico sunt parate Si quominus i. si non ita esset unde alia littera ... Siquominus ubi ... dicat si non non essent parate predestinacione dixissem uobis quia uado parare uobis locum ... hoc est impossibile quod aliquem de nouo predestinare sicut dicit augustinus ... quod mansiones sunt in domo patris mei iam parate predestinacione sed ad ... parande ... maxime

dispone ... [illegible]

...

[illegible]

Sed uel [illegible]

Deus precessit ... [illegible] fidei ... [illegible]

[illegible]

...

mentis quia in absencia ... subdit Si ecia abiero ecia preparando uobis locum perficietur ... in mei absencia unde augustinus ~~Erat deus~~ Erat deus ... et parat locum erat ne uideatur latebat ut credatur ... patuit si ex fide uiuatur credens si ... ut desideratus ... desiderium dilectionis est preparacio mansionis ... preparacio in absencia Jterum uenio et accipio uos ad meipsum per gloriam scilicet ut ubi sum ego et uos sitis ... Et quibus ... me requirerent et ubi ego sum ibi sit et ... hortatur ... eos ad fidem in absencia quia ... absentet ut fides meritum habeat sic legit augustinus et glosa potest exponi ... ut sit sensus non turbetur cor uestrum sed credite me quia in domo patris mei mansiones multe sunt ... requiescetis ... ad quas ... non debetis dolere sed ... debetis Si quominus dixisse uobis i. si non dixissem quia uado uos parare locum sed hoc dixi et dico uerum ... abiero et preparauero uobis locum Jterum uenio et accipiam uos ... legitur sit exhortacio ad fidem Et quo ego uado scitis et uiam ... recessus et me ... cis ... de suo recessu ... uiam et ... Et quo ego uado scitis et uiam scitis Sed quidam ex eis non plene intelligebat ideo querunt Et thomas et philippus Dicit ei thomas. Domine nescimus quo uadis et quomodo possumus uiam scire thomas dubius tardius intelligebat et hoc ... quia ... ad tollendam ... ita ... ad fidei robur et ... dicit ei ihesus Ego sum uia ueritas et uita

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Veritas et vita, quo ad tria, quia veritas intellectum, vita respicit ad effectum. Christus enim via quaerentibus, veritas invenientibus, vita in morte permanentibus. Ego enim via non errans ~~per errantem~~. Erravimus in [illegible] et non in via. Christus enim veritas non fallens per fidem. Deus in omnibus verbis suis. Vita indeficiens Luce x. Maria optimam partem elegit. Christus enim via ducens per verbum x. Ducit te per semitas aequitatis quas cum ingressus fueris. Christus enim veritas docens Malachie ultimo: Orietur vobis timentibus deum sol iustitiae. Vita pascens Ioh. x. Si quis per me introierit salvabitur. Christus enim via exemplo Ioh. xiii. Exemplum dedi vobis ut quemadmodum feci vobis ita et vos faciatis. Christus enim veritas in primis [illegible] quae procedit de labiis meis non faciam irrita. Christus enim vita in primo Romanorum vi. Stipendia peccati mors, gratia autem dei vita aeterna. Et quod sit via ostendit: nemo venit ad patrem nisi per me, et per me utique veniet. Si cognovissetis me et patrem meum utique cognovissetis. Quia dicitur Mt. xi. Christus et pater unum sunt. Nemo novit filium nisi pater et nemo cognoscit eum ~~et me cognoscet~~ eum per [illegible] in adventu spiritus sancti. [illegible] Veniet dominus [illegible] cum [illegible] et beatificabit. [illegible] in vobis Ier. xxxi. Dabo leges meas in [illegible] eorum et in cordibus. Dicit ei Philippus: tangitur hic [illegible] Christus [illegible] quae cupiebat videre patrem [illegible] Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. [illegible] qui [illegible] ante quaerimus [illegible] in omnibus [illegible] non [illegible] sed [illegible] gratia [illegible] ii Cor. xii. Sufficit tibi gratia mea et quia [illegible] quaerebat quod non oportebat [illegible] dominus ostendit Philippo quod ipse erat

[illegible]

quia patrem debebat [illegible] tanto tempore vobiscum sum et non cognovistis me. [illegible] Qui videt me videt et patrem. Quomodo tu dicis: ostende nobis patrem? Videtur [illegible] quia Abraham Gen. xviii dicitur quod vidit tres viros et unum adoravit et quia ita debebat credere [illegible] quia unum [illegible] Non credis quia ego in patre et pater in me est? [illegible] quod [illegible] debes credere et hoc [illegible] per opera. Verba quae ego loquor vobis a me ipso non loquor. Pater autem in me manens ipse facit opera. Et ita [illegible] operatio et [illegible] quia pater facit et filius similiter facit et [illegible] a me ipso facio nihil. Non creditis quia ego in patre et pater in me est [illegible] persuasione [illegible] ita [illegible]. Alioquin propter opera ipsa credite. [illegible] Si non facio opera patris mei nolite credere mihi. Augustinus [illegible] inseparabiliter operari possemus et sic explicatum est quod [illegible] quia [illegible] ad patrem, ut aliquis [illegible] patri se aequalem credi facere noluerit, et hoc quidem discipuli [illegible] faciebant quia [illegible] credebant, et ita patri aequalem [illegible]. Alioquin non esset [illegible]. Amen amen dico vobis. Tangitur [illegible] Christi [illegible] veritas in credentibus [illegible] qui credit in me opera quae ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet. [illegible] si fecerit [illegible] sicut granum sinapis [illegible] Christus recessus a vobis [illegible] ad patrem vado ut [illegible] appareat vultui dei [illegible] Ioh. ii. Advocatum habemus ad patrem [illegible] et [illegible] petieritis patrem in nomine meo hoc faciam [illegible] quod petere debetis [illegible] in nomine filii ut [illegible] glorificetur pater in filio [illegible] non quod [illegible]

[illegible]

dicitur alia petitio que non accipitur hic [illegible] petite [illegible]
[illegible] quod non potest adimpleri [illegible] impedimentum [illegible] si obtineret [illegible]
[illegible] accipere [illegible] petitionis [illegible]
[illegible] expedit sicut paulus [illegible] non [illegible]
[illegible] quod petivit ad angelum [illegible]
[illegible]
[illegible]

Sed cum dixit quod gratiam eius qui mi-
sit illum quod veritas est et ad maiorem certitudi-
nem quia firmior sit promissio duplici affir-
matione ideo subiunxit Si quid petieritis in
nomine meo hoc faciam / et non petit prius ut
credat quod etiam si petant ab ipso quod obtineat
cum sit equalis patri i. io. in si non reprehen-
derit nos cor nostrum fiduciam habemus ad
deum ut quecumque petierimus accipiemus Se-
quitur primo dubitatio quod dominus dicat discipulis
suis quo ego vado scitis et viam scitis quia
thomas statim quasi tamquam ignorans
et dicit se ignorare [illegible] dixit filium
aut ipsi quibat quod sciebant / Respondeo ad hoc
expectat primo non quod dominus non de omnibus di-
cebat sed de aliquibus sed hoc solutio non est
conveniens quia dominus impedientibus excipie-
bat iudam non de quibus dico Aliter respondeo
quod sciebant et viam et [illegible] Sed non sub[illegible]
subiqua loquebatur ut cum dicit cognosco
corpus sed non [illegible] est nomen et non posse
corpus cognoscens quiete / tunc et dubitare
[illegible] subito mentis / Alio modo dicit quod sci-
ebant et non [illegible] vel actualiter non
considerabant et non philippus respondit sicut
desperatione Sed tunc quaeritur de respondendo domino
ad thomam ego sum via veritas et vita quo
ipse idem qui vadit est via quo et ipse est
et vita et [illegible] valde videtur inconveniens / Di-
cendum quod ipse est qui vadit / et via per quam
itur vita ad quam pervenitur et quod [illegible] [illegible]
[illegible] quia hic vadit quia deus [illegible] quod
mediator dei et hominum facit viam / Item quaeritur
de [illegible] quam dicit philippus tanto tempore vobiscum
sum et non cognovistis me videtur expedit quod philippus
non [illegible] credidisset in [illegible] Sed tunc quod de-
tur est [illegible] quod [illegible] mundus cum nullus sit
mundus nisi per fidem si tu dicas quod [illegible]

quod ergo tu patrem et filium dicat omnibus [illegible]
scientiam quo modo videre patrem quibat [illegible]
quod [illegible] fidei credidit = Ad quod dicendum quod phi-
lippus credebat in eo et credebat eum
equalem patri et deum in verba in [illegible] [illegible]
credebat Sed quia tunc filium [illegible]
distincte loqui audiebat volebat [illegible]
et distincte quibat videre quod non que-
sivisset si actu [illegible] certitudine [illegible]
tate [illegible] extali [illegible] dubitati-
[illegible] et non respondetur a domino [illegible]
quid est quod dicit qui videt me videt et patrem
quia filius visibilis factus est Sed pater
mansit invisibilis Si tu dicas quod
[illegible] divinitate hoc nichil est quia divi-
nitatem nemo vidit unquam nec patrem nec
filium quia si filium tunc et patrem / Respondeo
dicendum quod loquitur de visione divinitatis
non humanitatis Sed hoc est duplex scilicet per
fidem sicut nunc videmus per speculum
in enigmate et non per speciem et loquitur hic
de [illegible] per fidem quia nullus perfecte
credit in filium qui etiam credat in pa-
trem / Item quaeritur de hoc quod dicit ego in patre et
pater in me est contra tunc arguitur ex
hoc ergo pater est in patre [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] aliquid importat distinctionem alia
[illegible] non [illegible] importat [illegible] unitatem
et non concedis ibi quod pater in filio et filius
in patre si non [illegible] quod pater in patre uno
est ibi actus sicut hic ego sum filius
tibi et tu michi ego similis [illegible]
actus quia [illegible] importat simul que
[illegible] et distinctionem Item quaeritur de hoc quod dicit qui
credit in me opera que ego facio faciet
hoc [illegible] est [illegible] opera ita [illegible]
[illegible] ergo nullus ita facit [illegible] dominus Item
quod est quod dicit maiora faciet quia

[illegible] quod ... de passione domini ... cordibus ...

De inbecillitate [illegible]

De ... [illegible] ... post [illegible]

maximum e suscitare mortuos et feti-
dum mortuum quod pt ee maius mira-
culum. Item si non est filius maior deo
suo non e conveniens quod deus maiora
opa faciat per filios suos quam per se. xiiij. filius xpo
dicendum quod dominus admonitione apostolorum plura
fecit miracula quam per se ipsum fecit. Secundo
ad dicendum quod eodem facit hoc. Dicendum quia ad
ipsius invocationem fit vel quia ab homi-
nibus ipse facere putatur. Secundo item dicendum quod maio-
ra dicendum est quod maiora non quantum ad substantiam
sed quantum ad modum quia legitur act. v. quod
ad umbram petri sanabantur infirmi. Tertio dicendum
de apostolis quod ad primam vestimentorum sanati
et resuscitati sunt mortui non tamen propter
hoc filius est maior deo suo quia apostoli
non faciebant ad gloriam suam sed ad gloriam xpi.
Item queritur de hoc quod dicat qui credit in me
opa que ego facio faciet. Queritur utrum intel-
ligat de fide informi aut formata quod de
informi videtur quia dicitur i. cor. xiii. Si
habuero omnem fidem ita ut montes trans-
feram caritatem autem non habuero nichil sum. Et sic ergo per fidem
informem sine caritate fiunt. Item ... quod
multa mala fecerunt miracula sicut dicitur mat.
vii. Sed contra hoc est quia peccator in-
dignus est pane quo vescitur ergo si quis
fidem informem et in peccato mortali non mere-
tur exaudiri. xpo dicendum quod est exaudi-
re de congruo et de condigno. Quis fidem informem
exaudiri frequenter et meretur exau-
diri tamen de congruo quantum ad ea de quibus est
fidem quod dominus exaudiat fidem eius. Sed tunc
queritur si habentes fidem fecerunt miracula ergo
pauci aut nulli habent fidem. In quibus
attestatione adducitur quod dicitur mat. xxi. Si
habueritis fidem et dixeritis monti tolle-
re in mare fiet. Sed quis est qui possit hoc facere

xpo dicendum quod secundum augustinum quod duplicia sunt
opera miraculosa quedam sensibilia quedam spiritualia. Sen-
sibilia ut suscitare mortuos et huiusmodi que ne-
cessaria ad astruendam fidem simpliciter.
Sed spiritualia ut suscitatio a morte spirituali
predicata. Prima cessaverunt quia fides est
multiplicata. Secunda permanet. ... ma-
... unde dicitur quod dominus loquebatur eis vel
de mirabilibus spiritualibus vel loquebatur
pro tempore ecclesie primitive in quo gentes et
populi informandi erant ad fidem ...
tum modo fuit. Sed dominus arctavit manum
quia non est sic opus.

Erat homo ex phariseis Io. iii. Inducit
hic dominus verbo eruditionis instru-
ens omnes per ipsum Nicodemum prin-
cipem iudeorum et quod verbum eruditionis tra-
di non debet nisi animo attendenti. In primo notatur
hic dicta Nicodemi persona describitur a vite
honestate cum dicitur Erat homo ex phariseis que
omni secta erat probabilior et honestior super
omnes sectas iudeorum. Unde apostolus etiam
gloriatur Philipp. iii. secundum legem phariseus.
Describitur etiam ab officii dignitate cum dicitur prin-
ceps iudeorum unde ipse etiam restitit princi-
pibus iudeorum infra vii.o numquid lex nostra
iudicat hominem nisi prius audierit ab
ipso et cognoverit quid faciat. Describitur etiam
ad addiscendi sollicitudine. Hic venit ad ihesum
nocte ut quietius posset instrui et do-
ceri quia tunc hora est quieta unde in ps.
media nocte surgebam ad confitendum tibi.
Describitur etiam a discipuli aptitudine cum dicitur
et dixit ei Rabbi scimus quia
a deo venisti magister. Aptus enim erat
doceri qui doceri volebat ... doctorem
doctorem credebat et non eius discipulus
esse volebat et ipse hoc deum magistrum volebat
sicut dicitur. Unde infra xiii.o vos vocatis

ine mgri ɀ dne ɀ vendicat sibi ɀ ceteris ɀ que
hic dicit ideo subinfertur Nemo pt h'
signa facere que tu facis nisi fuit deus
cum eo / ideo pz q erat ex eis de quibus
dicitur ꝫ fu 2° multi crediderunt in eum
videntes signa q faciebat / ɀ signa
erant ratio credendi / q esset a deo ju.
sta ix nisi hic ho esset a deo no poss
facere q signa / aliter pt continuare litteram
litteram sic dicit ewa in precedenti capitulo
in fine q multi credidunt in xpm uide
tes miracula que faciebat s; tn debi
les erant in fide / ɀ ideo ihesus no credebat
semetipsum eis i. secreta doctrine sue eis no
commisit multi ergo qui crediderunt in eum
no ulterius pfecerunt in fide s; remanebant
adhuc dubii / ꝑ s; erat homo / sic inter eos q
sic credidant Nycodemus qui sic credidit
de x°o sed no expedite ɀ Nycodemus
nomine princeps iudeorum i. unus ex principi
bus notificatur cum / primo a n(omi)ne cum d° ho
2° a pfessione ɀ secta cum dicit princeps
iudeorum Nycodemus 3° a pnoie cum d° in
codemus nomine / x° ex dignitate a ma
gisterio cum d° princeps iudeorum / iste e ni
codemus qui xpm sepeliuit infra 19 / ɀ q
no penitus reliquit signum principatus p'
metum iudeorum ideo sequitur hic venit ad ihe
sum nocte quia non in die audebat
propter iudeos / quia magis erat pala diste
cumbebat / in eo etiam q d° nocte signi
ficatur q erat adhuc in tenebris infidelitatis
ɀ ignorancie ɀ adhuc tenebatur obscu
ritate lre legalis / Nox enim ut dicit glo
signat litteram legis uel ignorantiam cordis l
timorem de iudeis / ɀ q adhuc esset i
nocte ignorancie audire pabula que se
cantur et dixit ei no credens q deus
esset sed ds magnus ppha ɀ amicus dei

[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] q [illegible] [illegible] q [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
plus [illegible] q [illegible] ot R [illegible] [illegible] [illegible]

ɀ ideo sic format locucionem Rabi no co
fitebatur eum esse deum sed magrm et se esse disci
pulum ɀ sic ordinat litteram Rabi sic q est
magister scimus quia a deo venisti. no dicit
q deus sit sed sicut alii prophete missi sunt
a deo sic ɀ ipe ɀ racionem huius inducit Nemo
enim pt hec signa facere que tu facis nisi
fuit deus cum eo / hic quiꝛ primo dicitur q d°
q nicodemus erat princeps iudeorum ɀ credebat
i eum qz dicitur J. a° multi ex principibus cre
diderunt q. d. sic ibi q nicodemus credidit ɀ
erat princeps ɀ verbum allegatum fuit
phariseorum qui decepti fuerunt ɀ nicodemus
credebat ɀ si no pala tamen occulte / It qz
ad ho nocte sit ho malefactorum qz qui
male agit odit lucem vi 3° q nicodemus
i ordinate venit videtur ca sunt veniendum
ɀ diligenda ɀ i finitas dei i finite Crisostomus
ad hoc indiracta teba i fini certa ɀ
nocte venit tepidas / de dilige Beda
nocte venit cupiens secreta aloquio insi
tia fidei pcipe / cuius iam aliqualiter in
dumenta pceperat It qz nemo pt hec sig
[illegible] [illegible] a dicit i noviciatu de mo
ma eiecti dom q ɀ si mali ɀ boni fa
miracula distinguntur tamen ab illis i mo ɀ fine
i mo qz boni ppria virtute mali p sig
pu ce iusticie i fine qz boni ad iustificacionem
mali ad gloriam ɀ qz nicodemus i mo fina
cedi ɀ fine distinguebat miracula hic sic
potat i x° q no p i vocem faciebat
miracula Respondit ihesus amen amen dico
tibi nisi quis renatus fuit de novo i. regna
tus no pt videre regnum dei / ɀ pphete iste
nicodemus de salute q quere venerat
s; q gracia nimia est ad salutem ɀ in Crisostomus
ɀ sic nicodemus estimabat se mag
dixisse de x° qz vocauit eum rabbi ɀ
a deo venisse xpe aut ondit ei q nec
[illegible] i gressus est docuit ɀ noviciatu
cognicionem ɀ ideo docet i recipit eum de p
mordiis fidei i. de bapo d. nisi q's

renatus fuit ul' alr' am am q d. q
sunt & credit i ... futurz qr phizes c8
& ta docto te via & hc e q dicit a' a'
hib ad maiorez ofinatoz | Cor' qui st d[...]
i i fino videt scoz vsz i die iudicij vij
pr ptor videbit & iaste luc' 16 diues
vidit lazar' Ru'o sdm q i vide fuit
p ... spirit fini gaudio regni dei | ul
alr' pt legi ut otinue' ad hc ut ite no
dum si rabi iussu ... debat vij dt
ii qs natus fuit denuo no' vide. i pfte
fide ogsste regnum dei i dele qui est h
est regnum & lo' gua' iusti qs natus & no
potin tu natus fuer ... dupl' ta po
ut ondet se qualem doctore i'a netdig
nae' p modes si fmo doctine spate' 10
eu digi' qr fastu magistri no du de
posuat | obscure aut eu docuat ne tuua
doctrina ostepnet & obscuri
doctrina
tas eu studiosie & i spete reddet vij
Csos q mai'te dica' multo' tu scitit
meditaoez | si obsura fit' studio
pu adqredu ... ad eu nicodes
quo pt ho ... no stati surgit 9 dices
deo qui ... i vider | sed
alij phizei ... aut cesseint qr i
fide cat debil nec obsuie dca i
intrat & de spelabit mudi & io. mo'
... gnit quo pt & ad ducit
i ... pt ... qr car
nal cat carnaliter i'tlligebat p' cap'
nal ho no pcipit ea q sut spus
dei no te q ite ... sb dubio spat mai'
i quetis ppt reuencia q hebat ad xiij qr
ut Csos iualiore doctna qrebat vij aut
patiet sustinet eij ignoraciam | benig'
ei tudit apiens ee ei q no degnao terr
nali loqueret si de spuali io dm' tudit
Jhus amen a' dico t q d no de te

(Margin: Jo iiij; Dom; am; Crisos; Corpu; Crisost)

nali gna' loquor | si de nouia quada
q est p aqu & spu s & volut' q est id
Intrare q sup dicat vide ut dt glo qui
ei itt vidz ... vidz vide nisi qs
renatus fuit ex aq & spu | sup bap' ex
tio ablucte & spus s. i. gra spus s itiue
mudate & regt de illis qui hnt optiuctez
bap' no pt itrre i reg dei q' d no i t go
denu'te que est i veut' | si que est ex aq
no ee itlligo de aq q est ex scie | si q ex
spu s. q i'a carnal & mai'ty ta spual &
octa ppt hc sci q natu est ex carne
caro est & q natu ex spu spus est | io sed
gna' carnue carnal ... c ita gna'
ex spu spus est sic Jo. qui no ex sangnibz
neqz ex vol vi. si ex deo nati sut ut tut e
spual si c eta octa & io no dz miraci
nicodes ... | si no i t git ppta dicit No
mirer qr dixi t' oz nos nasci denuo q'uis
no itlligas spus ubi vult spirat dado
gras ubi vult i'mdicat Et voce ei audis
i pdicatorib; m' x. ... no ei vos estis
qui lodi' si spus pris vri qui lo' i vob
si nesc' vn veiat aut q' vadat Job 10
si venit ad me no videbo eu & si abierit
no itlga sic e ois qui natus est ex spu
sam | spual & octy ro. 6. osepulti eu sug
eu io p baps i morte ut quo surex xs
a mortuis p glaz pris ita & nos i nouitce
vite abules sicut sepltra & more & vita
spual ita ees quato ... nicodes ...
Dubitat hic pc de hc q dt ii qs natus fuit
denuo no pt vide regnum dei q si hc
cat pceptu go no pt saluari nisi fuit
baps ex aq & spu sto q mlti martires
fuit qui no bapti fuerut Itz multi sut
qui hnt fide & ucte pucium. dz dio
iuf ... qui tdit i filiu h f vita etna
go liz qs no baptizae' dmo tdat i fin
ad hnt saluabit q si no est pceptu go

(Margin: Jo i; m' x; Job ix; Dub')

male dicit q no pt itrare i regnu dei q
inde accipi hic p visioe pnc / Ro est qr
bap9 flumi flaminis & sanguis ... q
tm lege cmez ob tenet bap ... q precipi
si aut i evenit i potestas ad tut aut ... est
gra sine bap9 fla / ut sang aut no si
pt supplet tm bap9 qu ... no est potestas
si vo no ad est ... tut i potestas no
excusat ut fac ut ... salute no ppt
... precepti sz ppt mattam ... q
delem no est p ... Et sic pz q illi qui
hnt fide fortem salvat ad morte pueni
Ite quit utz exitu fuit ... bap q sic
... q tut pmulgati fuit ... q sine bap
no erat salus Ite si tut fuit istitutu qn
go fuit istitutu ... Hugo & ...
... tpt go ... tepo ... tepo
i tpo currit ... tm ut an adventu xpi
... i quo bap9 tm ut post ... ewa
... i quo ... tm ut tpe ... & tut
hebat effem ... & ppe 1o no erat ne
cessariu bap ... hit finaliter pmulgant
regna ... sz q ... erat ... clamat
... hnt q tn ... qn fuit bap
istitutu ... q ... tu bap9 fuit
xo ... qn resurrexit & forma dedit ... vlo
efficacie qn xo passus fuit q inde hz virtute
sz finaliter tu ... pdixit & veritatem
ut hic Nisi quis renatus fuit ... Ite quit
de hoc q dicit q natu est ex carne caro est
& q natu est ex spu spus est & go q nasci
ex sco ... est go ... generat ... hoiez
sic filiu q filiu est ... ymmo ... ppe ...
Ite si q nasci ex spu spus est go & q nasci
ex deo de9 est hz omes sci9 ex deo nati sunt
dicit 1o Jo. & go ... dii ... q
h i telligenda est pse q nasci ex carne ge
nerante scilz ... q caro est carnale ...
de spu est spuale q ob ... de uno sco ... q
carnalr generat & io generat filiu carnale ...
& si ... est ... q ... no ... q est gra
... pu9 ... de grano ... q
generat ... q dicit de spu id dicit
... p ... sz p conformitate & ad ... ciam

... qui ad hoc dico vnus spus Ite quo
quit de hoc q dicit spus ubi vult spirat &
voce eius audis & nescis vn veniat aut
quo vadat ... q dicit ... tpt ...
spuale ... q hic ... de vento q
hc no hz eius cognitioz multo mag9 spual
... hz aug9 ista expoitoz ... q ...
scit q hc q ... a meridie & tendit
i septemtrione io exponit de spu sco q go dicit
nescis vn veniat aut quo vadat fatenda
est ... i ... no dicit nescit qu veniat ...
pt scire p ... & tpore qu venit hz nescit
... veniat utz ad ... boni
que hc gessit ut ad augendu multa nescit
quo vadat utz ... no ... ut ppe
... io dicit ... q ... tunc
est Time ... qu ... Time ... abiret
... hic tangit ... mo9 ...
telligendi erat ... spuale q q no
no habebat ... io dubitat & quit
... dicit ... & dixit ei ... pnt
... & ... diligens ... in nicodemo
q no cessavit ... telliget ...
si indei audisset ... videntes ...
& io ... a duo ... q ...
est ... & fide ... deo
... dicit ... & dixit
... tu es magr i ... & hec ignoras q
... doctor magnu ... & tm ignoras
... debet ... ee
ppe ... & ... ut vos doceam
que sunt ... dei q d si
... te ... & ... q si hc no
... ut ... intelligi ... ppe ...
nugat Amen Amen dico tibi q q scimus loq
mur nos i ego & mei apli ut dicit glo ut
nos ... plaln ... i ... &
q vidimus testamur ... ego q vidi ...
... loquor & ita credendu est in
... vos no ... io ... Et testim
nium no accipitis ... 1o co veni i noie
pris mei & no accipistis & si no accipitis
i prius que dixim ... multo mag9 ut ...
magnus ... subdit ... dixi vob
& no ... quo si dixero vob celestia ...

[illegible]

q· de nullo modo tercio modo intelligendi est pro fidem
de mora autem preciat ad sublimia j Cor 3
tamquam parvulis in xpo lac vobis dedi potum non escam
si autem lac non suscipit quomodo escam suscipere posset
exia dat pz quo regiato est necia et spual
et occlta et quod nullus pt in tc nisi credat h est
Sua qo de ht quod dicit Si terrena dixi vobis etc
que sunt ista terrena quod totum est spuale quod locutus
est nichil terrenum ut dicunt Iudei Crisostomus quod terrena
que dixit sunt illa que dixit de spu· i· de verbo
Sz aug exponit de suscitacione templi quod pdixit
pcti ca·lo in fidem quod terrena erat sive intelligatur
de templo materiali sive de corpore xpi quod de terra in
sumptum est ut dicunt alii quod terrena vocat ea
que pdicta sunt non absolute sed quia pura et sunt
h v credere Et nemo ascendit in celum et xpo
quod vna debuimant salutem via hic dedinat
salutem pum ut per h plac satisfaciat in modo
gruenti quo illa possit fieri et describit hic
salutem pum hoc ordine p̄o describit quod est
pum salutem 2o ~~quod est pum~~ quis modus salvandi
ibi Et sicut moyses exaltavit 3o quo modo
ad salvandum ibi sic enim deus etc primum salvans
nos est i· qui solus potest introire in regnum dei
p se omnes per illum et hoc xpus dominus unde dicit Et
nemo ascendit i· nemo habet virtutem illuc ascendendi
nisi qui de celo descendit per assumptionem humanitatis
filius hominis qui est in celo presencia et immensitate divinitatis g^o omnes qui ascendunt et salvantur ascendunt per eum de hat po ascendendi et descendendi dicit ad eph 4 qui descendit ipse est qui et
ascendit super omnes celos ut impleret omnia
de potencia enim in celo sursum j unigenitus filius
qui est in sinu patris enarravit ipse est qui facit
ascendere de morte ad vitam j· 8 si filius nos liberavit vere liberi estis Et sicut moyses exaltavit serpentem etc hic tangit 3m· s· quod deus quo filius
dei salvat scilicet per suam passionem unde dicit Sicut
moyses exaltavit serpentem in deserto numeri 21 fecit
moyses serpentem eneum et posuit pro signo quod
percussi aspicientes salvabantur Ita exaltari
i· in patibulo extolli oportet i· optimum et
utile est filium hominis i· me in cruce sicud

filius hominis et est sanctus totius ubi xpus introducitur
dixi tibi hic observandum quod cum secundum naturam virtute
spa fuerimus maculati et est deus medicus eo modo quo
est ad ceteras qui magis operantur et virtute
passionis medicinam per serpentem eneum figuratum hic bap
virtute eciam quod invenit in vita eterna et liberat a
morsibus demonum sicut serpens moysi liberavit
a morsibus serpentum et quod in modum agit sicut in lege
de lege in divinitatem ex ut ondat lege etc
vbra hic veritas et non cessare debat pstitum veritate
non autem fuimus typi ad veritatem figuratam
hoc est xxiii Crisostomus quod sicut serpentes venenati
nocebat et serpens eneus innoxius erat peccatum
a veneno ita et demones qui nocent veneno
peccati et malicie pleni sunt ~~xpc~~ vero serpens eneus
fuit exaltatus in palo ~~fo~~ ut aspicientes a serpentibus
morsibus sanarentur ita xpus oportuit exaltari in
cruce ut omnes aspicientes eum affectu fidei curentur
a morsibus demonum unde sequitur Ut omnes qui credunt
in ipsum viva fide non pereat morsu serpentum i·
demonum sed liberatur habeat vitam eternam in re
sicut in deserto sanati in tantum serpentes vitam
habeant temporalem unde sicut serpens eneus figura
fuit xpi ita vita temporalis figura est vite eterne
Crisostomus Cur non dixit manifeste ego deo crucifigi
Dico quod ad veterem typum transmittit ut discas
concordia testorum ita ut sciatis quod hec cum quod nova
nulli nota sed salus multis :

Elizabeth impletum est tempus pariendi etc
g^o elizabeth q· ita mansit maria cum elizabeth
q· mensibus et tunc est in domum suam autem
post impleti tempus pariendi impletum est elizabeth
~~dicit~~ casus de tempore pepit filium Iob xxxviii
nunquid produces luciferum in tempore suo et audierunt
vicini scilicet cohabitatores et cognati scilicet sanguinis propagacione
quod magnificavit dominus misericordiam suam cum illa i· in magna
fecit magnam cum i· in primo scilicet oprobrium sterilitatis
ablata auferendo super c· quod sic fecit michi dominus
in diebus quibus respexit obprobrium meum 2o conceptum
cum miraculose ei dando Ecce eliza· cognata tua
et ipsa concepit iiio ipsam spiritu sancto replendo super illo

[illegible]

Jn no. magnus in admiracione / magnus in offi° / magnus in predic° / magnus in [illegible] / magnus in [illegible] [illegible]

Et ipleta est spu sco eliza. Nobilissima ple ci dado mt. xj. Int natos mulieru no surrext maior. ca psonali visitado sup [illegible] z sm hc michi ut veiat mr dni ad me. [illegible] secta nuclado s. ei vncluerunt ei q eet mr dni z cogtulaba ci sup tato dono Ruth iiij° vicine mulies cogtulates ei dicebat nata est filius noemi no sic in vidi sz sicut cum [illegible] lucerna dni vide no potat donec extiguere Etie impletu est q pdixit angelus multi in nati te cu gaudebut z multo gaudebut q i multiplicacoe nasco letabit vlgus pub xxix z videte q quit nativitas ejusnia est equalis q omes nasti filij ire ad eph. 2° vilis q nasci exprimate sapie vij. Coaglatus sum cosanguine cesere hois tetus q prima voce emittunt plorantes oms in ftetes Sapie vij e Cont nativitas Jo. baptiste pro hic sca i hoc q dicit impletu est tpus pariendi glo. vbo impleoms no vtit scptra nisi i ortu vel actu vel obitu bonoz quoz vita pstans plenitudo temporis stat / Jt magnificata sunt miaclosa ihc q dicit q magnificat miaz sua cu ia s. stile z senec Jtc ioculata i hc q dicit z cogtulaba ci hac exultacoe cu multis nunciaverunt / Jo. i vero sp in choant z cetra quolibz anno pfecit est fay est in die gno s. a natc Jo. venelunt s. na coz cuncide puez s. Jo fit cu pceptu edt gen xvij circumcidetur inf vij dierum circucidet in vobis Et vocabat cu q sicut tunc i bap i pom nom sic tunc in circucisioe vocabat in q nore patris sui zacha. mos enim atiq p ut unum frater impone nora patz primogenito z mre vngenito s.d. hebre s dica. Genuitesz exca filiu nomie sui ci in ponens dicat g° et vndes mr dicat ne in pones dicat g° et vudes mr dicat ne [illegible] sp sit vocabitur Jo. s. sicut pnuciatu fuat z ab angelo z pordiatu ideo vn fuat ab angelo in psona Jo. ysa° xlix. de vet matris in psona Jo. Recordatus est noïs mei dado stz in mee Recordatus est nomis mei dado stz i vero genus nois q est Joha s. gratia z dixerut ad illa sp no sit vocabitur q nco est in cognacoe tua ut sit z dixerut ad illa

[illegible]

sit° nemo est q tu dicitur eu sic ee vocandu q neo ei i cognatoe tua qui voce hoc noie s. Joha. vel est z pleonasmus q supfluit ibi q z multo ius pressat qui vocare. sili noie q ius pressit filius in re dr. q amen no fuat tpus gre ysa° lxij vocabitur nome nouu q os dni nominavit Jnue bat pri eius dt g° Jnnuebat q audita iuris visioe que dicebat q vocare Joha no suffict eius qui fecit eius aut p sz i nue bat pri ej s. zacha° q vellz vocari eu inne bat i. quibusda [illegible] nutibz visiblibz ei significabat ex quo pz q zacha no tm mutus effectus erat sz in credulitas supius dicz sz z surdus Si ei audire posset vbo no nutu ab eo quesmisset quo eu nomari vellet z postulat signo sz no vbo pugillarem i. tablam tanta quanta potat pugillus ca pe vn dr in vlgare roma pugilla est tabla ad scribendu dicitur aut aliq pugillar calamus quo scribmus scripsit dicens Joha est no° no dicat erit sz est q. d. iam est ei impoitu ab angelo sz ego no impono sz impositu iudico Et s. mirati sut vniusi sz de hac re pter z mires quantu ad pueri nominacoz Et non dicu q hc nome Jo. fuit ci pmus z s° sp plenitudo gre q cunt sup eo spu sco iplebitur sp tpus gre q in choat mt. xj lex et pphe usqz ad Joha / tpt eni ab ada usqz ad moysen fuit doctrina legis scripte a moyse usqz ad xpm fuit tps sumi no gre Sz i adventu xpi fuit tpt gre vn / q ada culpa orta / q moyse lex data p xpm gra z vita sca est / 3° sp exe cellencia gre q prius pdicavit s. peccatoz visionz z gle collacoz mt iij° pniam agite aptu est aut illico dt g° apertu est aut ilico no p mora q nescit tarda molimina spc sa gra Et ambo solunt fides ligua / q in credulitas liganat / os z ligua q hye duobs sorte vbu / vel os quo ad vocis placoz

[illegible]

[illegible] dixit q̄ [illegible] minor [illegible] est [illegible]
[illegible] in regno celorum minor est illo hic [illegible] est [illegible] 3 idem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ab angelis [illegible] dixit [illegible] [illegible]

q̄ prius p̄ficeno poterit lingua quo ad ubi p̄fectos
vox cum est omnibus animalibus s; verbum p̄priu hominibus
certe q̄ dixerat angelus erit tacens et non poteris
loqui usq; in diem natiuitatis eius nunc mirabiliter si loquebatur
q̄ prior suus s. deus dedit ei virtutem et loquela
virtutes deum Daniel 2° virtute sedentes dominum
deo Et factus est timor magnus dicit glosa et
factus est s. admirationis deberis que facta sunt
in ortu Johannis Senex cum et sterilis peperit nomen
figurare contra morem consuetum puero imponitur loq
la patri deo miraculose reddidit vel timor punitionis
videntes eum pontifice summum et virum religiosum
propter hesitationem tam cito punitum timebat sibi ob
actus q̄ non erat tutum offendere deum timor i. q̄
super omnes vicinos et super omnia montana iudee v
[illegible] simpliciores qui facilius credunt de
miraculis vnde Joh vii nunquid ex principibus aliquis
credidit in eum s; turba hec que non nouit legem
vel dicat super omnia montana vt a minori det
intelligere q̄ multo plus erat hec de vulga
ta in locis planis magis habitabant de vul
gabatur omnia verba hec s. predicta miracula tho xii
opera dei reuelare et confiteri honorificum est s
tacentium in quantum illi lepsi fidelis arguen
tur et [illegible] vii Et posuerunt omnes qui audie
runt in corde suo miraculum q̄ sibi fiat est
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] s. [illegible] se quis putas puer iste vel virum
ad alterum [illegible] magis q̄ [illegible] se quis putas puer
iste erit Et potest esse questio vel laudis vt in ex
odi xv quis similis tui in fortibus domine [illegible]
vel admirationis vt in ysaye lxiii quis est iste
qui venit de edom tinctis vel dubitationis vt
illud math xviii quis putas est maior in
regno celorum vel [illegible] hic [illegible] in [illegible] in hac
questione tam [illegible] laus et magnificentia pueri
et tunc est sensus quis puer iste erit q. d. valde
magnus et laudandus Item ad admirationem potest
quis putas [illegible] i. miram qualis erit iste
puer Item in [illegible] officii quis putas
s. [illegible] ad officium hunc questionem [illegible] a
super erit enim magnus coram domino Item [illegible]
eodem Tu puer propheta altissimi Item [illegible]

xi Ecce ego mitto angelum meum Item ipse Joh i°
Ego vox clamantis in deserto et enim manus domini
ita querebat de puero nunc mirabiliter et cum propter magnam
[illegible] [illegible] diuina et operatio erat cum illo s. Johanni
in miraculosa conceptione in eius sanctificatione in eius
exultatione in vtero matris in reparatione lingue
patris hic continue super hic primo impletum est
tempus glo. verbum impletionis conuenit ponere sacra
scriptura cum in ortu vel actu vel obitu bonorum
Contra de malis Gen xv nunc dum impleti sunt
iniquitates amorreorum addit idem q̄ glo.
non dicit simpliciter q̄ scriptura non vtitur verbo impletionis
loquendo de malis s; q̄ non in eorum ortu vel actu
vel obitu iniquitas enim eorum horum est
Item verbum impletionis in dicta auctoritate non attribuitur
malis affluentie s; absciditur potius reuncitur Item
super id in die octauo quarto que circumcisio potius
fiebat die octauo q̄ alio addit idem q̄ quamuis
[illegible] fuit causa vna litteralis s. consolidatio membrorum
pueri vt erat [illegible] magis tollerabilis alia
mistica s. vel ad [illegible] spiritualem [illegible]
circumcisionem a peccato que facta est propter circumcisionem
octauo die vel ad designandum generale circumcisionem
[illegible] et a pena que fiet in octaua etate in
generali resurrectione Item super id circumcidere puerum
Cor. circumcisio est remedium contra originale Joh
autem in vtero fuit sanctificatus ab originali [illegible]
idem q̄ circumcisus fuit propter obseruantiam precepti non
propter indigentiam remedii Item super id vocabant
eum patris nomine Zacharie que nomen imponebatur tunc
in circumcisione et modo in baptismo potius q̄ in natiuitate
vel alias addit idem q̄ tunc primo sit homo
dignus nomine q̄ nomen eius scribitur in libro vite hec
autem modo in baptismo tunc in circumcisione scilicet cumque
[illegible] est q̄ dimittetur nomine non [illegible] [illegible]
[illegible] lazarum autem nomine Item super id q̄ [illegible] so
[illegible] vocabitur Joh vt [illegible] quo sciuit elizabeth
q̄ vocandus est Joh [illegible] nunc angelus ei dixisset vt
[illegible] [illegible] [illegible] vsq; tunc q̄ mansisset mutus addit
idem q̄ spiritu propheticum didicit q̄ non didicerat
a marito Beda non poterat igitur punitum
i. [illegible] nomen que prophetabat xvii [illegible]
super eodem [illegible] hoc [illegible] [illegible] Item super id quis

Dan
Dan
Dan
Dan
Dan
Beda

putas puer iste erit Notandum quod quidam putaverunt ipsum esse xpm propter baptismum Jo. 1° et in fine. Quidam etiam propter austeritatem Jo. 1° alii autem non homi[nem] propter id Malachie iij. Ecce ego mitto angelum meum. Maxime quod id exponit xpus de eo Mt. xj. ... vestrimentorum ... Jo. 1°. Dicat non sum xpus neque helias ... innascendo ... nasci non posset aliquo tamen non posset dici xpus non propter ... propter unctionem gratie xpus enim dicitur unctus ipse ... unctus fuit spiritu sancto. Helias ... propter austeritatem vite ... Mt. xj. Si vultis recipere ipse est helias ... propter officium spectare ... Gabriel missus est ad nunciandum ... ortum xpi carnale ... Jo. ad nunciandum ... adventum xpi spiritualem ... in cordibus hominum ... Et zacharias pater eius impletus est spiritu sancto ... zacharias ut ... magis ... et zacharias pater eius ... impletus est spiritu sancto. Beda magna largitas ... que sola ablata est ... ipsius reddita est ... Elisabeth ... in domo zacharie ... prophetizat ... est ... ordo ... impletus spiritu sancto ... prophetizat ... Benedictus dominus deus israel ... Benedictus sit ipse deus ... dominus ... opera ... Quia visitavit ... reddit ... visitando ... visitato ... redemptio ... captivorum ... Benedictus dominus deus israel ... visitavit ... tamquam medicus ... visitavit ... medicus ... magnus

... iacebat ... venit ... tamen ... plena ... dixit ... non est ... alibi ... filius ... visitas eum ... fecit ... redemptio plebis sue ... quo ... non ... suo ... redimendo ... redemptio ... populo suo.

Jo. 21 | Dicit simoni petro ihesus Symon Johannis diligis me plus hiis. Ideo dicit ... quia ... non vult ... amari ... maiorem ... quia magis ... Qui ... non habet ... officium ... suscipere ... Jo. x. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Dicit ei ... Domine ... plus amat ... petro ... plus hiis ... non ... ab alio ... potat ... non potat ... Tunc ... petrus ... vocat ... Symonis ... filius Johannis ... vocabat ... pastorem ... Pasce agnos meos ... xpi ad oves ... dilectionis ... petrus ... plenius ... Symon ... pascite qui in vobis est gregem dei ... ei ... pone ... xpi ... Symon Johannis diligis me Symon ... filius ... Johannis ... petrus ... Domine tu scis ... fidelis est ... omnia ...

Pastor ... ordinate ...
...
Exempla ...
...
...

dne tu scis qr amo te Dicit ei hic po(nitur) exhortatio
ut prius pasce agnos meos exhortatorie p(re)dicat
itaque dicit Beda hic / est sola et vera probatio
integri i(n) deum amoris Ergo ergo fr(atre)s studeamus cura
sollicitati continue laboris pasce oves meas s(ecundu)m exo(rtationem)
Sed v(ero) quer(itur) de quo ipse ponit eos i(n) innocentia
Dicit ei tercio hic po(nitur) tercio inquisitio tercio ordine
quo prius s(cilicet) questio 2o exhortatio quer(it) ergo dns
de eodem Ex. Jo amas me Exhibeat trinaqz
q amat accipitur in bono ut diligere Contristatus
e(st) petrus hic non rursus pet(rus) s(ed) tunc timidus eciam
existencia qz sicut dicit Crisost timebat ne sibi ei
accideret sicut accidit qui dixit animam meam po(no) p(ro) te
Et io contristatus est qr dixit ei tercio amas me
s(ed) tu non desperat primo fiducia videt vn
t(er)ciori addit(ur) et dicit ei dne tu oia scis
tuque deus tu scis qr amo te et melius nosti q
ego probabat cum qui in erat qui dicebat Je. xvij.
Ego dns scrutans corda et renes i(d est) cogitaciones
et affectiones Dicit ei pasce oves meas
hic no(tatur) exhortatio et p(er) oves intelliguntur
subditi p(re)lates / Notandum est q dns precipit
pasce oves non tondere qr pastor non se ipsum
precipitur amore xpi s(ed) oves Ezech xxxiiij de
pastoribus qui pascebant semetipsos nolite
greges i(d est) oves pascitum a pastoribus lac comede
bant et lanis operiebantur Ergo quer(itur) hic cum
alij apli constaverunt qui dum diligebant xpm
q a solo petro questio est de dilecione / Ad h(oc) est
vult q sibi erat cura gregis spal(ite)r committenda
inter alios io ab eo spal(ite)r de dilecione querit(ur)
vn(de) Crisos(tomus) eminenciu(m) aplorum erat petrus et os
discipulorum et vertex collegij p(ro)pterea p(re)teriens et
ceteros hic de talibus loquitur sed et alia ro
assignatur qr petrus cum nobilior negaverat tria
videbatur non esse dignus ut ceteris aplis preferretur
io querit ut ostendat eius caritate p(re)cedentis ex
celleciam et pastorale officium q dedat confirmaret
Jt(em) cum petrus non posset ad hec respondere videre
diligis me plus hijs qr de alijs nesciebat
quo dne querit Respondeo dicendum q hic dns querit
ut ostendat eius excellenciam in credendo et cor
reporali videndo dicitur q petrus plus
alijs dnm dilexerit s(e)c(un)d(u)m evidencie aspect(um)
vel cum interrogans ait diligis me plus
hijs q verius faciebat et eum interrogabat ut
et nos amore eius gr(ati)a dum nosceremus et pet(rus)
contrito audit(ur) i(n) hoc qm audis se alijs
preferre ut sup(ra) an passione cum dicat et si
omnes scandalizati fuerint s(ed) non ego Ergo
tunc quo querit dns tercio querit petre diligis
me Respondeo aug(ustinus) et io ter querit ut redderet(ur)
negacioni trina confessio ne minus amori lingua
serviat q timori et alia ro redditur qr io
querebat ut gregem suum comendaret et qz terre
grege commendare volebat et de dilecione requirit
Ergo est tunc quo querit dicit ei ter pasce pasce
et videtur q oves xpi triplici debent pasci scz verbo
exemplo et temporali subsidio unde Beda sollicitudo
pastoralis officij exigit ut rectores ecclie ne plebi
temporalia desint subsidia diligenter provideat
et eadem exemplo virtutis ostendat ei q verba p(re)dicacionis
sollicitus impendat Ergo tunc querit quare bis
dicit pascendos agnos et semel oves Respondeo
q p(er) agnos ipsi et tenelli in fide intelliguntur
et hij ampliori pastura hic est cura sollicitudine in
digent p(er) oves vero qui se valent regere et hij
non tanta cura indigent Amen amen dico t(ibi)
postq(uam) facta est pet(ri) in dilecione confirmacio fit hic
eius ad dilectionis complementum consumacionis in caritate
Consumacio aut(em) dilecionis est ut quis ponat
animam suam p(ro) xpo io fit hic ad passionem invita
da in caritate et p(re)cedit hic p(re)mittit motiva ordine
primo petrus in vita et certificatur de genere sue
mortis 2o petit certificari de genere mortis Johannis
3o videtur ei Johes non esse passurum 4o corrigi
intellectus eorum Johes non esse moriturum Certi
ficatur hic petrus a dno de genere sue mortis s(cilicet)
passione crucis et ut certum redderet dicit Amen
Amen dico tibi et hec est passio q i(n) sermo suo
certificatur cui p(ro) xpo in dicit cum esses iunior
cingebas te et ambulabas ~~quo~~ ubi volebas i(d est) seq
bas voluntatem tuam cum autem senueris post concupiscencias
t(uas) non eas et i(n) voluntate tua autem Cum aut(em)
senueris extendes manus tuas s(cilicet) in cruce et alius
te ducet quo tu non vis i(d est) ad mortem qr sicut dicit
ij Cor iiij Nolumus expoliari s(ed) supervestiri
et io huius reddit ad ephe v qz nemo unq(uam)
carnem suam odio habuit timens fuit petrus

vincul' act xii eat petrus int' duos milites
victus catheins duabus et ex h' vba ad litam pte
debat io pº xpo fca ab ewa ct h' cnt. f. ex
tedes ma9 tuas dyxit signfitas qua morte
eet clarificatus deu qr morte eius que et si an
xpm nihi prudeda eat p9 mor exstitit glosa
et hac petrus gloss9 effcus est lbu augs ide
negator pfirmiedo elatus negado pstratus
post flendo purgatus cofitedo purgatus plbius
patiedo est conatus hac petrus deum clarificat
sicut paulus qui dicebat phi. i. magnificabr
xpc in corpe meo siue p morte eius qr pessio
bona no est nisi sit voluntaria io hortr petr
pati voluntarie et ppter dicit

am de ju damasc ac — Tne pnd [illegible] hanc [illegible] in [illegible]
b [illegible] q [illegible] pt [illegible] spalis
attliuedr est xpo [illegible] ad [illegible] ende q
ad indicii [illegible] q [illegible] pº [illegible] [illegible] co
[illegible] / an est an [illegible] que [illegible] judex
nisi [illegible] [illegible] [illegible] / 2ª [illegible]
[illegible] ne [illegible] indicem [illegible] at lince [illegible]
[illegible] / insc [illegible] [illegible] [illegible] q
cu [illegible] deus [illegible] / et [illegible] [illegible] in sic
applicet [illegible] 3ª [illegible] / 2ª q sic indicii
au [illegible] x judex [illegible] indicabit [illegible]
[illegible] deus [illegible] ad indicii [illegible] q
[illegible] 2ª q [illegible] indicii qr [illegible] indice
[illegible] 2ª q [illegible] / et qr [illegible]
[illegible] [illegible] apre [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indicaria attlim
[illegible] ut aug' [illegible] indici
[illegible] [illegible] / [illegible]
attlim [illegible] / ar [illegible] q /

¶ [illegible] 2ª [illegible]
[illegible] indicaturi [illegible] / [illegible] aug' [illegible]
[illegible] indicii [illegible] qr
[illegible] est [illegible] qr [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] 2ª [illegible] indicaturi [illegible] / [illegible]
[illegible] ad [illegible] / [illegible]
p [illegible]

indicare [illegible] xpm [illegible]
indicii / [illegible] ad [illegible] / no [illegible]
qui no [illegible] in [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
indico ut aug' [illegible] et [illegible] mor
q [illegible] / [illegible]
xpm [illegible] / [illegible]
et aug' [illegible] / [illegible]
indicandi [illegible] indice / indicanda [illegible]
et mali [illegible] [illegible]
bonis et mali [illegible]
¶

Domine deus ecce nescio lo-
qui quia puer ego sum Et
dixi laudare cupit homo ali-
qua porcio creature tue circumferens tes-
timonium peccati sui Magnus es
tu domine et laudabilis valde
et magna virtus tua et sapie(ncie)
tue non est numerus superbis eum resistis et graciam pres-
tas humilibus Quomodo igitur loquar ad dominum meum
cum sim pulvis et cinis Extrahit me a fluxu
tuo septime nescia cum scriptura sit unde quomodo loquitur
dicere Et post pauca iterum sequitur in experiencia
quia puer ego sum venientem patris et desiderium
anime mee qui scrutaris renes et corda Et scis
domine quia te cupit laudare anima mea Tu desi-
derare dedisti et da perficere Ut narrare nomen tuum
fratribus meis qui in medio ecclesie laude te Aperi
domine michi thesaurum sacre sapiencie et intelligencie et di-
screcionis tene in os meum et in spiritu Ecce coram
te sunt fragilitas nescia et infirmitas mea Tu
fragilem firma mentem spiritu principali tuo ut et di-
cam illud propheticum Veniens ego repletus sum for-
titudine spiritus domini iusticia et iudicio ut enunciarem
Jacob patri suo et Israel scelus suum Audiat voce
tua tuendia alia duo purgacionem ignorancia proge
dicas et ego ero in ore tuo docebo te quod loquaris
Emitte seraphyn sanctum tuum qui mundet labia mea
calculo quem forcipe forcipe forcipe tulit de al-
tari Ut michi dicas quare tu enarras iusticias
as meas et assumis testamentum meum per os tuum
Sana domine etate infirmitatis et inexperiencie
mee qui missisti ut iuvenes virgines et senes
cum iunioribus laudent nomen domini Tu fundasti
ti spiritum tuum in ore pueri et apud te nulla in-
firma etas est nisi que peccato languescit Dic ergo
michi noli dicere quia puer ego sum quia ad omnia
que mitto te ibis et universa que cumque mandavero
tibi loqueris Dictas et obediendi des facultatem et
acceptabile tibi reddatur lingue atque stili obse-
quium Per merita virginis matris et patribus atque
sanctorum confessorum augustini et gregorii omnium quem
sanctorum qui vivis et regnas in secula seculorum
Amen et etc.

Dominica secunda adventus

**Erunt signa in sole et luna et stellis
et in terris pressura gencium Luce xxi**

Ad dracalicia principum celebranda consueverunt
amicis quibus se parare cum consuetudine ordinantur
certa ut hoc tempore adventus quibus fidelium se prepa-
ret ad sui principis magnifice digne susapienda
Hoc secundum ecclesia hoc ordinavit Ideo utroque
in evangelio et in hodierno evangelio legitur gloria sit
magestas et potencia christi que in iudicio appebit
qui primus reddit utrumque Et quia aliqui bonum
agunt amore primi Reliqui vero timore pene Ideo
utroque in evangelio in hodierno evangelio adventus
legitur ut ex hiis quibus creatoris salvatoris
sui devote suscipere valeant Tria igitur in presenti
evangelio tanguntur Primum est tanta mundi in
consumacione turbacio Secundum est venientis mundi
magnificus aspectus ibi Tunc videbunt Tercium
est electorum approquinqua consolacio ibi Hiis autem
incipientibus etc. Propter primum autem sciendum quod
signa precedencia adventum christi pauca tangunt hic
Sed ut dicit magister in hystoria scolastica Ideo
in annalibus hebreorum xv signa inveniuntur quod
licet apocrypha sint dicuntur tamen debere precedere
adventum christi Prima namque die erigit se mare
xl cubitis super omnes montes stans velud
murus in mobile Secunda die sic in pro-
fundum descendet ut vix appareat Tercia
die marine belue super mare apparentes dabunt
terribiles voces ad celum Quarta die ar-
debit mare et omnis aqua Quinta die
omnia viricia dabunt rorem sanguineum
Sexta die corruent omnia edificia Septima
die petre collident ad invicem Octava die
erit terre motus generalis Nona die montes
equabuntur vallibus Decima die exeuntes
homines de cavernis velud amentes ibunt et
ad invicem loqui non poterunt Undecima die
stabunt ossa mortuorum super sepulcra Duodeci-
ma die cadent stelle de celo Tredecima
die omnia viventia morientur Quartadecima
die ardebit celum et terra Quintadecima die re=

vide
vide 3 lin

surgent cuncti homines et fiet celum novum et
terra nova utrum autem ita futurum sit non est
certum quia in sacra scriptura non legitur. Veru=
tamen quod aliqua signa futura sint hoc nobis con
stat ex ewangelio quae autem illa sint nescimus
nisi illud quod in scriptura dicitur. Tres autem

nota 3 causae signorum praecedentium

sunt causae signorum praecedentium primo quia ut dicit
Crisostomus sicut homo moriturus patitur fantasias
et tribulationes maximas sic mundus defici=
ens totus turbabitur. homo enim minor mundus est
et ideo modum deficiendi in maiori mundo ex mino=
ri oportet cognoscere. Secunda causa est quia
homines peccatores ut dicit sapientia .v. per que pec
caverunt per haec et torquentur. et quia homines peccaverunt ab=
utendo creatura mundi ideo eadem creatura suis nocumenta=
tibus eum torquebit sed sapientia .v. pugnabit pro eo
orbis terrae contra insensatos. Tercia causa hic
est quia manifestetur omnipotentia venientis ad cuius
adventum omnis creatura contremiscit unde Malachias 3°
dicit quis poterit cogitare diem adventus eius aut
quis stabit ad videndum eum. Solummodo dicti
alii exequuntur de hiis signis quae in ewangelio tanguntur

nota 4 genera signorum primo

et ponitur quatuor genera signorum primo in ~~celesti~~ crea=
tura celesti corporea. secundo in creatura inferiori corporea
tertio in creatura partim corporea et partim spirituali quae
est homo. quarto in creatura pure spirituali quae est angelus
Primo igitur ponuntur signa in creatura celesti corporea
cum dicit Erunt signa. Signum licet aliquid
sit in se ad aliud tamen acceditur assumitur in sole
quae potest dici et generale in se omnium virtutum cor=
poralium continet virtutem et luna quae praeest nocti
sicut et luminare minus et tempus excellentia virtutis
sol et stellis quae decorant noctem et generaliter vir=
tute solis et lunae determinant ad speciales effec=
tus. Nota sicut creata sunt haec celestia corpora ut
essent in signa et tempora diebus et annis mundo
sicut dicit Genesis primo ita haec eadem ordinata sunt ut
sui nocumentis finem mundi denuncient. quod autem
sint ista signa futura non dicitur hic sed ut legitur Ysaia
13 stelle celi et splendor earum non expandent
lumen suum obtenebratus est sol in ortu suo et luna
non splendebit in lumine suo. Hic queritur de af=
fectu celestium luminarium et primo de sole quo rel=

causa

linquenda sit obumbratio eius et dicit Origenes quod
ex magno fumo ignis elevato qui ardebit
in conflagratione seculi obumbrabitur propter pressionem aeris
ita ut lumen solis non appareat. Secundo ad hoc inducit

2

Ieronimus quod per apertionem diei lucis quae apparebit vide=
bitur obscuratus sicut lumen candele non lucet
in die. 3° inducit Rabanus quod moraliter peccatoribus quando

3

luminaria mundi vere non amittent lucem propter=
ea ut patet in medico sit lux lune sicut lux
solis lucebat autem sol septempliciter ut dicit Ysaia
30. hoc autem credibile est. Nam lux ista celestium
corporum est generata et corrupta Et quia tunc
cessabunt omnia ista tamen luminaria celi amissa
ista luce aliter disponens nova recipient clarita=
te. 4° causa quare sol obscurabitur est ad penam

2 figura

peccatorum quia eum abusi sunt claritatem eius
obtenebrabitur. Sicut Egyptiis data sunt
tenebre ita dense ut palpari possent Exo=
di .x. unde dicitur Sapientia 18 peccatoribus suppo=
sita eius nox ymago tenebrarum Deinde
queritur de defectu lune Ioel 3° dicit quod luna con=
vertetur in sanguinem habebit enim colorem sangui=
neum propter duo. Primo quia ostendet quod iste eius

1

sanguis in minus sparsus fuit a peccatoribus
iudicaturus est mundum 2° hoc contingit ut tracatur

2

hiis quod dum homine lunae dederit sicut gentiles
eius ydolatre fuerunt adhuc quidam xpiani fuerunt
signantes se in usu lunam et salutantes et ad
faciendum quod non unquam pena quod divisione sunt
digni hoc enim est in cogitatione maiori et negatio quod

3

aliquam ut dicit Iob 31 Si vidi solem et lunam incedentem
effundere terra fuit Primo videndum est de stellis
quia dicit capitulo 28 quod cadent de celo hoc enim impossibile videtur
diligenter enim omnes aliae plures et earum sunt maiores
quam tota terra Unde igitur cadent de celo cum earum
magnitudinem terra sufficiat. Et dicendum quod primo quia hic
applicatur stelle vulgariter exalationes ignee quae
circa ut videtur in fine mundi ut hec multi=

2

tudo stellarum cadere videatur vel si stelle ipsem
tunc dicendum est 2° quod non cadent de celo
dum tamen cadere quia non apparebunt sole et luna
obscuratis sicut ut tenent homines cadere cecidisse

Unde Matth. xxiiii dicitur Stelle celi erunt decidentes
¶ Secundo ponitur signum in creatura parte corporali
i. fiori(?) Et erit supple in terris pressura gentium
quod duobus ~~duobus~~ modis intelligi potest ¶ Primo
quia erit circa finem mundi magna pressura
dum gens conabitur opprimere gentem Et pre-
cipue tunc tyranni multi consurgent opprimentes
populos. Et arbitrari possumus quod hoc finem
mundi esse propinquum. Quia videmus passim
tyrannos sibi usurpare dominium ¶ Secundo potest intel-
ligi quod erit pressura gentium quia fugient omnes
gentes a marinis locis ad mediterraneas
regiones pre confusione sonitus maris et fluc-
tuum Ysa. l. Ecce in increpatione mea desertum
faciam mare. Terribile faciet mare sonitum
ita ut omnis inde fugiat. Quod ideo contiget
quia secundum altitudinem circa corpora celestia [illegible]
confundetur mare quod disponitur per illa superiora.
Et maxime apparet effectus lune in mari in
fluxu et refluxu eius ¶ Tercio ponitur
signum in creatura parte corporali et parte spirituali
scilicet homine. Arescentibus hominibus quasi [illegible]
pulenti(?) et pigribus(?). Unde Ysa. xiii. Omnes
manus dissolventur et omne cor hominis ta-
bescet et conteretur torciones et dolores te-
nebunt quasi parturientes dolebunt unusquisque ad
proximum suum stupebit facies combuste vultus
eorum. Trenorum iiii dicitur Denigrata est super car-
bones facies eorum aruit et facta est quasi
lignum. Deinde ponitur causa ariditatis
quia pre timore et minacium terribilium et ex-
spectatione futurorum malorum. Presument enim
homines quod futura adhuc peiora sint et ideo
siccabuntur et arescent pre stultitia(?) et pavore.
Quia spiritus tristis exsiccat ossa. Que
supervenient universo orbi Ysa. xiii. dicitur Visita-
bo dicit dominus super orbem mala et contra impios in-
iquitatem et requiescere faciam superbiam infidelium
et arrogantiam fortium humiliabo. ¶ Quarto
ponitur signum in creatura pure spirituali scilicet an-
gelica. Nam virtutes celorum movebuntur. Ce-
lestes virtutes angeli sunt vel spirituales moto-
res orbium que dicuntur celestes virtutes quia
sicut celum continet omnem virtutem in fiore(?)

[illegible]

celestis aut virtus sicut in fonte reservatur
in stella ut planeta. Ita omnis virtus celestium
corporum in suis continetur motoribus. Nam ut dicit
Crisostomus si rege terreno ad expeditionem sur-
gente totus exercitus commovetur et tota
civitas fervet quanto magis rege celorum sur-
gente ad iudicandum vivos et mortuos.
virtutes celorum commovebuntur. Iste autem motus
erit propter quatuor ¶ Primo propter stuporem admirationis obstu-
pescent ut dicit Origenes videntes consue-
ta signa preter naturalem ordinem ¶ Secundo movebun-
tur ad peccatorum vindictam et punitionem cum
viderint regem suum iratum. Exibunt enim et
separabunt malos de medio iustorum et mittent
eos in caminum ignis Matth. xiii ¶ Tercio movebun-
tur angeli timore videntes totum orbem iudi-
cari et precipue Luciferum qui fuit princeps eorum.
Unde Ezech. xxxi. A sonitu ruine eius scilicet Luci-
feri commovi gentes cum deducerem eum ad
infernum ¶ Quarto movebuntur propter ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~. Nam tunc auferetur ab eis officium move-
ndi celos. Tunc non dominabuntur quibusdam civitatibus
quibusdam regnis et principiis Unde prima Corinth. xv.
Evacuabit omnem principatum potestatem et virtutem.
Dicit ibidem glossa. Quamdiu durat mundus angeli
angelis presunt homines hominibus demones demonibus
ad utilitatem vincentium vel deceptorum. Sed omnibus
collectis iam omnis prelatio cessabit quia ne-
cessaria non erit. Distinctio secunda.

Secundo tangit dicens Et videbunt filium
hominis etc. Hic tangit venientis
iudicis magnificam apparitionem circa quod v.
inveniuntur ¶ Primum est manifestus ad-
ventus dicit Et tunc istud tunc illi soli est notum
qui auctus est iudicare. Videbunt clare et
manifeste intuebuntur cum omnes oculi et qui eum
pupugerunt ut dicit Apoc. i. Psalmus Deus manifeste veniet. Deus noster et non silebit et
quia omnibus [illegible] est ab omnibus videbitur
2° ¶ Secundo ponitur quantitas(?) nam filium hominis id est
filium virginis. Sicut enim vulgato nomine nomen
hominis de viro intelligitur sicut de Gregorio quod quamvis sit
[illegible] nomen [illegible]. Ita quia virgo salutem
viris recuperavit et virtutibus excellet nomine
hominis appellatur. Iudicabit autem mundum Christus

[illegible]

i forma ne huane pp tria ¶ po qdem
quia si in forma huana mudus cu ꝯdep
nauit i iuste ronabile est ut in eadem
forma mudum iuste iuste iudicet. Vn
ps Deus iudiciu tuu regi da. ¶ 2o ad ꝯfu
sione iudeoꝝ qui uidentes se iudicari
ab hoie in que crede noluerut ꝯfudent
¶ 3o ad penam repboꝝ videri se iudicari
no ab angelo s ab hoie et ad gliam electoꝝ
videatu naz sui gnis excellentissime
exaltata ¶ Sco ponit honor uenientis.
venientem in nube. In legibz statutum
est ut nulla pferatur sna n iudice ptri
bunali sedente. Thronus aut xpi regat
iudicantis erit nubes. Ecci. 24. Ego in ex
in altissimis habito et thronus meus i columpn
nub. Duplex aut ca ee pt quare ueniet in
nubibz. ¶ pma ut dr crisost. Quia sic
eo ascendente in celu nubes eu tulit
pp honore ascendentis. ita eu deferat des
cendente ¶ Sa ca ee pt. quia tanta clari
tas corporis eius erit. qp n in nube uidere
no poss sicut nec claritas solis. et io dr ps.
Nubes et caligo in circuitu eius. 3o ponit
uenientis potestas. Cu ptate magna ad
puniendos repbos. Sine ptate eni et
uirtute iudicis auctoritas nulla est. Et
bn oz hanc ptate magna ee qn iudica
bit puos et magnos potentes et reges.
principes et tyrannos et q plus e z angelica
creatura. pp hanc ptatem timebut eum
omes. tuc incipient peccatores dice motibz
cadite sup nos. et collibz cooperite nos et
desiderabut morte. z no ueniet ut dr apoc.
6. ¶ 4o ponit iudicis maiestas. Et maies
tate maiestate diuinitatis eius soli boni
uidebut q mudo corde sut. Vn de eis
scriptu est. math. 5. Bti mudo corde qm
ipi deu uidebut. De repbis dr ysa.
tollatur impius ne uideat gliam dei. vi
debut eni impii ptate eius ut timeat
s no diuinitatez eius ne gaudeat. Et no
q maiestas xpi q erit in honore comitatu
s. multitudie celestiu spuu patriarcharu
pphaꝝ martirum ꝯfessoꝝ 2ginu et aptoꝝ

qui sedebut sup sedes. assessores regis
iudicantes xpi. tunc iusti de ista comi
tiua dr zach. 14. Apparuit dns de monte
pharan. et cu eo scoꝝ milia

Distinccio tercia

Certo po. electoꝝ xpi
Qua ꝯsolatio cu dicit His aut
fieri incipientibz etc. et 3o ostendit
s eni reddit electos attentos ad xpm
qua ipsoꝝ redemptorem. Vn dr His aut
signis et mirabilibz fi incipientibz cu
peccatores arescent p tiore et expectatoe
maloꝝ. Vos qui estis genus electu
regale sacerdotiu gens sca pplus adquisitio
nis respicite i. diligenter attendite et
ꝯsiderate et leuate capita uestra i. mentes
vras cu gaudio erigite ysa. 66. Gaude
te cu leticia q in tristicia fuistis. qm appro
quabit redemptio vra. No quia uirtute
passionis xpi redemptio electoꝝ facta e. sed
quia effectum redemptionis no du plenarie
ꝯsecuti sut ad huc eni grauam nepibz
corporis. Tuc eni ut dr ysa. 40. Iusti mu
tabut fortitudine ita ut penitus cito
subiciant spui ad huc cetera maloꝝ homi
tribulatoibz pmim. s tuc inplebit illud
pmissum qrimoie scoꝝ. apoc. 6. Vindica
usqz quo non defendis dne sangne nrm de
his qui habitat in tra. et acceperut
diuinu responsum. ad huc sustinete modicu
tpt. Tuc et a libi erimus ab infestatoe
maloꝝ spuu. quia no erut in celo ubi
scoꝝ mansio est. ¶ Sco po. pmissionis
declaratio p silitudinez. Et dixit illis
silitudinez. Pma pmissa pp sui altitudinez
no plene i ellur n ꝯgruis sut declarata
exemplis. ea naqz nec ocls uidit n auris
audiuit nec in cor hois ascendit. Videte
ficulnea et omes arbores cu pducut ia
ex se fructu i. pducere incipiut emitte
do folia ut flores. sicut ꝯtigit in uere

+ mortalitas legi subiecimus ut dr apls i. Cor
Tuc fiet sermo q scptus e. Absorpta e mors in
victoria ad huc cetera

scitis quoniam prope est estas. Et enim habent similitudine applicat ad propositum. Ita et vos cum videritis hec signa que predixi fieri scitote quoniam prope est regnum dei. Prope est ut vobis detur quemadmodum cottidie in oratione dominica dicimus. Adveniat regnum tuum. Nota quod propter tria comparatur regnum celorum estati [illegible] tempori comparatur. Est enim estas tempus fructiferum luciferum lucidum et iocundum. Sic in regno celorum reperitur omnis suavitas spiritualium fructuum. Apocalypsis ultimo: ex utraque parte fluminis lignum vite afferens fructus duodecim per singulos menses. Secundo regnum celorum est lucidum. Unde Apocalypsis xxi: Civitas regni celestis non eget sole neque luna ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam et lucerna eius est agnus. Tertio regnum celorum est iocundum. Unde Ysaie xxxv: Venient in Syon cum laude et letitia sempiterna super capita eorum gaudium et exultationem obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. Abeis [illegible] Ideo potest tempus signorum vocari. Possunt enim dicere [illegible]. Credimus quod venientibus signis adventus tui prope est regnum sed adhuc dubitamus quando signa illa futura sint. Et ideo benignus magister adiungit: Amen dico vobis. Amen hebreum est ut dicit Augustinus [illegible] nec grecum nec latinum in temporibus autem est interpretari propter reverentiam salvatoris qui ad confirmandam veritatem frequenter eo usus est. Interpretatur autem vere fideliter aut fiat. Quoniam non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Hoc autem duobus modis potest intelligi. Primo ut nomine huius generationis intelligatur cetus fidelium que non habebit finem donec omnia impleantur et ipsa triumphanti ecclesie coniungetur. Sex enim sunt generationes. Prima ab adam usque ad noe. Secunda a noe usque ad abraham. Tertia ab habraham usque ad moysen. Quarta a moyse usque ad david. Quinta a david usque ad christum. Sexta a christo usque ad finem mundi. Generatio quoque presentis

et genus advenit ut dicitur [illegible]. Hec secundum generatio hec querentium dominum manet usque ad finem seculi nec deficit. Secundum hoc promisit salvator beato petro pastori ecclesie. Luce xxii: Ego rogavi pro te petre ut non deficiat fides tua. Secundo per generationem istam intelligi potest iudaycus populus qui non deficiet quousque videntes omnia compleantur. Quarto ponitur verborum suorum confirmatio. Celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt. Quasi dicat: Ecce quanta est stabilitas verborum meorum quia transeunte celo quo nichil est invariabilius transeunte terra qua nichil immobilius verborum tamen meorum veritas non transibit. Quia ut dicitur Proverbiorum xii: Labium veritatis firmum erit in perpetuum. Nota quod celum et terra transibit non quantum ad substantiam sed quo ad qualitatem quia a celo auferetur claritas. Aer etiam et aqua purgabuntur et terra in superficie erit sicut cristallus. Et hoc totum fiet propter gloriam beatorum ut homine glorificato cuncta etiam creata innoventur. Unde Petri ultimo: Novos celos et novam terram secundum promissa ipsius expectamus. Rogemus ergo etc. Dominica ii.

Cum audisset iohannes in vinculis opera christi et cetera. Mathei xi capitulo. De materia istius evangelii habetur etiam Luce vii. Cum videmus aut audimus aliquem eminere virtutibus ut sapientia aut sanctitate aut eloquentia consuevimus de persona eius querere ut cuius sit nominis vel cuius patrie cuius originis atque ita de singulis que noticiam eius ostendere valeamus. Audiens igitur iohannes baptista famam christi interrogat de conditionibus eius per nuntios suos. Unde dicitur [illegible]. Hec est materia presentis evangelii in quo tria tanguntur. Primum est iohannis devota interrogatio de noticia veritatis. Secundum est salvatoris probata responsio de potestate deitatis. Respondens ihesus ait illi etc. Tertium est predicatoris in [illegible] commendatio de evidentia

[illegible]

Secundo illis ad absentibus et circa primum [illegible] ponit

sci ponit [illegible] primum motivum in erogacione. Unde dicitur Cum audisset iohannes referentibus discipulis suis in vinculis in quibus herodes illum reclusisset propter hoc quia illum increpabat arguebat dicens Non licet tibi habere uxorem fratris tui eo vivente Opera xpi que iam divulgabat in tota regione illa. Et est sciendum quod ante incarceratonem iohannis non predicavit palam nec etiam multa miracula fecit nisi de conversione aque in vinum Jo. 2. Johanne vero incarcerato venit in galyleam et cepit palam predicare et congregare discipulos atque operari miracula ut habetur Mt. 4. Unde ex hoc eius fama tam diffusa est ut et vinculatus iohannes illam audiret. Secundo ponit discipulorum missionem Mittens quia per se accedere non potuit duos ex discipulis suis quorum unus andreas fuit. Et attendendum quo figurabat modus ecce in missione duorum quia propter vadens misit discipulos binos ante faciem suam. Luc. 10. Tertio ponit questionis propositionem. Ait illi. Et enim per alios dicebat ipse querere dicens Tu es qui venturus es an alium expectamus. Hoc autem duobus duobus modis legi potest. Uno modo quod per se istius orationis plane legatur scilicet tu es qui venturus es quasi dicens Scio te esse eum qui venturus es. Alia vero per interrogatione legatur scilicet Expectamus an alium. Potest autem ipsum quod alius sit aut ymo ex toto et gravius illo modo potest legi ut consuetum est ut tota illa oratio sit super interrogacione divisa per hanc disiunctam an. quia totum hoc cadat in questione. Tu es qui venturus es an alium expectamus. Sed in ista habet intelligentia. Et locum quod quod movet beatus gregorius in omelia. Constat enim quod beatus iohannes cognovit primum venisse quem expectavit in utero matris. Vero ad presentiam venientis [illegible] iam esset per se etatis illum baptizavit testimonium dimentis audivit a voce patris vidit in specie columbe spiritum. Et illum digito demonstravit dicens Ecce agnus dei etc. Jo. 1. Non nunc [illegible] quod querere debuit Tu es etc. Sed quaerit quod matheorum habetis

tam horribilem videbat quod forte non habebat dubitabat esse. Dicitur iohannem errasse in fide et ob hoc dicitur eum errasse in fide et ob hoc dicitur eum esse dampnatum quia prius decollatus est quam discipuli quos misit ad illum redirent. Sed quod impossibile est illum errasse in fide qui fuit eximius prophetarum et quo nullus inter natos mulierum surrexit maior. Ideo abhorrendum spectine vocis heretica pravitate ubique katholica fidei veritatem. Ideo quod possimus satisfacere. Secundo enim dicitur Aug. ad Jo. quod non dubitavit iohannes de hoc an ipse esset qui veniat salvare mundum. Hoc enim prius testificatus fuit. Sed quaerit an per mortuus sit et ad inferna descensurus ut liberaret sanctos patres. Volebat enim nunciare illum in libo sicut nunciaverat in mundo. Et hoc istam solum arguit io. Crisostomus. Quia non videtur racionabile quod maximus prophetarum dubitavit de morte xpi et de descensu ad infernum quam minores prophete cognoverunt. Ita ysaias dicit 53. Sicut ovis ad occisionem ductus est quod pertinet ad mortem xpi. Zacharias vero 9. dicit Tu autem in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. Quod pertinet ad descensum xpi ad inferna. Sed ut sustineamus utramque. Aug. ad Jo. Et sciendum quod quadruplex est quo ut interrogato scilicet dubitatonis admiracionis comparationis et dilectionis. Accipimus enim de eo quod dubitamus utrum plures pani sapient ut salvet. Secundo quod non dubitando sed admirando ut quomodo natus sit expugnare. Tertio quirimus comparacione in fortunio alicuius ut quo accidit et tanta calamitas. Quarto quirimus amando ut subito videntes desideratum amicum expulsentem amore in questione prorumpimus. Numquid tu es dilectus meus. Tu et dicunt Aug. ad Jo. quod iohannes primum interrogavit de morte sua et de descensu ad inferna non est intelligendum quod velit eum interrogasse tamquam

mathaei [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Dubitatem primum quod in ellam arguit quod cos crisos in crogato illa fuit admiratis compacientis et amatis. Unde Ambrosius dicit Iohem dubitasse non per modum dubitantis se dixisse non fide sed pietate non ex defectu fidei sed ex habundancia pietatis. Admirabatur quidem Iohes misterium redempcionis humani generis per morte Christi. Compaciebatur in noticie pacientis quod moriturus sciebat quod peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius. Afficiebatur amore quo sciebat Christum a caritate dei caritate qui proprio filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum. Secundo dicitur quod fuit in crogato Iohannes velud dubitantis. Secundo adicione priori. Rudet ad hunc Crisostomus et Hylarius dicentes Iohem non sue sed discipulorum ignorantie consuluisse. Dicit enim ut viri iusti solent in extremis solicitudinem ut firmum senciant quasi ex dubietate aliquid prout firment in firmiorum in se fratrum transferat. Iohes igitur se videns propinquum morti voluit ut discipuli eo relicto transirent ad Christum cogitantes quo ille fuit post se et vidit quod si disposuisset illis. Tanquam ad Christum quem ipse maior est me etc dixisset quod hoc ex humilitate dixisset neque ei vehemencius adhesissent. Deliberavit eos ad Christum mittere quasi causa interrogandi ut videntes Christum mirabilia opera que nunquam Iohes fecit accedentes ad illum et efficerentur sui discipuli. Tercio forte ad hunc aliter dici potest. Iohes non de Christo testimonium perhibuit cuius testimonium vox patris de nube confirmavit dicens hic est filius meus dilectus etc. Cuius etiam testimonium spiritus sanctus confirmavit descendens corporali specie sicut columba in Christum. Lucas 3. Post autem Christum Iohes testimonium non dicit confirmavit. Voces igitur Iohis qui ante missus fuerat

sibi ista possit et non alia [illegible]

Christus ... unitate sunt ab omnibus divinis personis firmat testimonium et erogat Christo. Luce qui venturus est quod patet quod spiritus sanctus iam dudum confirmaverat dei etiam filius attestatur.

Distinccio secunda.

Senico dicitur Et respondens illis etc. Tangitur salvatoris probata [illegible] de Christo divinitatis cuius quod ea ponitur. Primum est nunciorum remissio.

Christus sciendum est quod iam ut dicit Lucas a. [illegible] quo in ipsa hora sanavit multos a langworibus in presencia discipulorum et nunciorum Iohis. Et respondens Ihesus illis ait ite renunciate Iohi que audistis verba et que vidistis opera quasi dicit Nolo me dicere Christum etc. sed per firmitatis doctrine et per miraculorum ipsa testimonium perhibent de me. Non quod hec duo scilicet verba et miracula Christo maxime probant cum etc. De verbo namque eius canit intellegencie subtilissime et forme suavissime. Unde illi qui missi fuerant a principibus et phariseis ut caperent Ihesum cum audissent verba eius reversi sunt dicentes. Nunquam sic locutus homo est ut hic homo loquitur. Iohannes. Opera et eius divinitatem probat. Unde Iohannes. Si non fecissem in eis opera que nemo alius fecit peccatum non haberent. Nec enim potest signa licet facere que tu facis nisi deus fuerit cum eo. Cum eo enim est deus non solum ut cum sanctis viris sed cum eo est in unitate persone. Secundo ponitur opinio de Christo et tangitur sequitur que probant cum etc Christum. Primo namque tangitur cecorum illuminacio. Secundo claudorum. Sic enim de Christo predicat Ysaias 42. Dedi te in lucem gentium ut aperires oculos cecorum. Ipse enim est divina claritas et candor lucis eterne. Unde illuminare potest sedentes in tenebris et umbra mortis. Secundo claudorum ambulacio claudi ambulant. Sic enim de Christo Ysaias dicit 35. Tunc saliet sicut cervus claudus. Ipse enim est divina virtus et fortitudo. Unde dirige potest pedes nostros in via pacis. Tercio.

[illegible marginal notes]

est opus leprosorum mundatio. Leprosi mundabitur enim de Christo predictum est 4 Reg. 5. Deus ego sum ut possim occidere et vivificare, qui iste misit ad me hominem ut curem eum a lepra sua. rationabiliter Christum mundissima expurgere recepta lepre. et potuit in munditia tollere. Tertium opus est surdorum sanatio. Surdi audiunt. Ys. 35. de Christo dicitur. Tunc audient aures surdorum et patebunt. Ipse enim est dominus noster ubi potentissimum. unde potest maxime fugare surditatem. Quartum opus est mortuorum vivificatio. Mortui resurgent. De Christo dicitur Deut. 32. Ego occidam et ego vivere faciam. Ipse est fons [illegible] vite et ideo cuncta potest mortua vivificare. Quintum opus est pauperum instructio. pauperes evangelizantur. Sicut enim de Christo dictum est Ys. 61. Spiritus domini super me. Evangelizare pauperibus misit me. Nota quod tribus de causis Christus pauperibus evangelizavit. Prima quia fidei nostre principium non esset in potentia et magnificentia seculi sed in virtute dei. Unde Ja. 2. [illegible] Deus elegit pauperes in hoc mundo ut essent divites in fide et heredes regni quod promisit deus diligentibus se. Secunda causa est ut ostendat nullam debere fieri personarum acceptionem in annunciatione verbi dei. Unde [illegible]. Nulla inquid inter nobiles et ignobiles inter divites et egenos in predicatione distancia fit [illegible] magni rigore [illegible] comprobat veritatem quam omnes aput deum qui salvare potest equales sunt. Tertia causa est quia pauperibus evangelizavit. fuit ad confusionem scribarum et phariseorum qui dominum noluerunt pauperibus nunciare. Unde reprehensibiles sunt predicatores presentis temporis qui libencius verbum dei nunciant divitibus quam pauperibus. Nota quod ita [illegible] cepit evangelizare pauperibus [illegible] frequentat predicatores pauperes sunt [illegible] quidem quia divites erubescunt in veniri ad predicacionem [illegible] de quibus profert salvator [illegible] Luc. 9. Qui me erubuerit et sermones meos hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum. Sextum ponitur [illegible] admonitio. Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Scandalum dicitur a [illegible] grece quod est offendiculum ut offensio et ruina. Et tunc aliquis scandalizari dicitur quando exemplo aut facto alterius sumit occasionem peccandi. Nota [illegible] quod beatus est qui non scandalizatur in [illegible] exemplis que fecit sumit occasionem erroris ut heretici ut peccandi. Hoc autem verbum [illegible] beatus est [illegible] dixit Christus propter duo. Primo ut [illegible] ad correptionem nunciorum qui aliquantulum dubitabant [illegible] mirabilia operanti que Johannes baptista numquam fecit. Secundo ut ait Gregorius hec dixit ad motionem incredulorum qui videntes eum [illegible] scandalizati sunt dicentes. Alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere. Unde dicit apostolus. predicare Christum crucifixum Iudeis scandalum est. [illegible] Ita operatur mirabilia ut deus quod tamen ut homo crucifigeretur et beatus fuit qui non fuit scandalizatus in eius ignominia. Moraliter premissa verba exponendo. ceci sunt quorum oculos malitia excecavit ut dicitur Sap. 2. Qui presentem vitam diligunt non considerantes eius brevitatem mundum diligunt et pro nichilo habent eternam [illegible] non advertentes mundi vanitates divicias congregant et nesciunt cui eas sint possessuris. [illegible] dicere potest [illegible] oculorum meorum et [illegible] non est mecum. Et ideo clamet ad dominum dicens. Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte. Secundo aliqui claudi sunt affectione [illegible] qui bene sciunt quod agendum sit et quomodo derelicto mundo sequendus sit Christus [illegible] tamen [illegible] noluit sequi mundum [illegible] Christum claudicaverunt a semitis suis. [illegible] quos loquitur Helyas 3 Reg. 18. Usquequo claudicatis in duas partes. si deus est deus sequimini eum. Tales clamet ad dominum dicens. Gressus meos dirige secundum eloquium tuum. Tertio aliqui sunt leprosi qui maculant corpus et animam fece luxurie

[illegible marginal notes]

[illegible marginal note]

Ita ut d° apls . p° cor° 6 . Qui fornicat° in corp° suu peccat . Tales castitatis virtute petunt a dno . Un sap 8 . Sciui qm aliter no possu ee cotinens n° deus det . ¶ 4° alīqⁱ surdi st ad clamore paupm . aduocē pdi cacionis q̄ se habet aduocē pdicatis sicut aspis surda aduocē i cātantis . De salute istorum ualde timendu est . Cotra quas d° ys . 42 . Surdi audite t ceci intuemi ¶ 5° no aliq mortui sut ꝑ pccm mortale quos xp° viuificat . Efficacia sui sanguis sic pellicanus suscitat ꝓpos filios suos a morte effundens sup eos sagne . Sicut em sagis est fontanu vite corporis . ita sagis xpi e fons vite spualis . Heb° 9 . Sagis xpi emundabit osciam nram ab opibus mortuis ¶ 6° aliqui paupes sut celesti bus donis ut bonis . Ipsis dr . 9silium evangelicu ut efficiant negociatores dent tpalia bona ut mereant eterna sicut ho q̄ in uenit thsaurum i agro & p gaudio illius uadit & uendit uniusa que h& & emit agrum illu . Ma° 13 . In sermo° dicit

Credo cu d° Illis aut abeuntibus ꝛc . Tangit p° tres mediatores medicos Et eiusdem sanitatis . A p°mo commendatur de mentis sanitate . Un d° Illis aut abeuntibus . Noluit aut xp° commendare Iohem i p̄ncia nunciorum ne uideretur hoc adulatorie facere . Iterum ne extollerent i corde suo de gratia magna . cepit ihc dicere ad turbas de Iohe . Et commendator eius considera quanti meriti sit gloriosus iste precursor dni . q̄ ipo uita tis ore laudatur ¶ No q si querat cur ꝑe xpc commendare uoluit Iohem hic e ut ut d° Criso° . quia sciebat turba Iohem p° an carnacionem testimonium phibuisse de xp° . Nunc uo interrogabat an ipe eet . & io credebant turbe ipm recessisse a p°ri proposito . Ne g° tal suspicio i corde eorum maneret uoluit eu commendare & commendauit eu commendat ¶ De mentis sanitate d° . Quid

[illegible]

[illegible marginal note]

exiistis in desertu uidere . Expistere in deserto . to illa regio exibat uidere Iohem . Un Ma° 3 . Exibat ad eu ois ierlima & ois iudea et ois regio circa iordane . Nec mirum quia nouus mundo appucabat habitatoris solitudo admirabilis habitus i noventis officij singlaris & pphie extollentis . Arundine uento agitatam i . exiistis uidere in deserto ut uideretis hoiem q̄ velud arundo oi uento agitetur . certe no . Ꝗ arundo radice ponit in luto s; Iohes erat fundatus sup firma petra ¶ 2° arundo est intus uacua s; Iohes spu sco fuit repletus adhuc ex utero matris sue . Luc p° ¶ 3° arundo oi uento agitatur s; Iohem nulla potuit secularis auaricia flectere . n° rancor phariseorum qui eos reprehendebat . n° timor militum qui eos amat restringebat . n° potestas regum quia adulterium corripiebat ¶ 2° commendat Iohes a uite sanctitate . S; qd exiistis uidere . Si no existis uidere arundine uento agitatam . hoiem mollibus uestitum . certe no . Quia cu ipe eet predicator p'ne austeritate uite & habitu ondebat . Un Ma° 3 . d° Ipe Iohes habebat uestimentu de pilis camelorum & zona pellicea circa lumbos suos . Et statim pbat saluator n fuisse Iohem virum mollibus d° . Ecce q mollibus uestiuntur in domibus regum sunt . No fuit Iohes in domibus regum ipse ut d° Ysodo° rigidam uitam [illegible] quatur est religiosorum & austerum predicatorum uitare debe aulas regum & mollium hominum pallacia declinare . S; cu hodie q posse dicere dolendu e . ita quidam religiosorum mollibus uestiuntur ut non homini . s; domus regie uidentur habitatores . Et no ut dicit Greg° . Quod saluator no laudasset Iohem de asperitate uestium si in fluxu preciosarum uestium dece& peccatum . In uestimentis aut 3 sunt reprehensibilia ¶ primu est superfluitas sicut multos q̄ habut magna ptem uestimentorum putrida ¶ 2m est preciositas ornat eam se purpura & bysso . at si eent statue [illegible] ut nunc sunt altaris ¶ 3m e curiositas ad inueniunt diuersas .

[illegible]

i cisuras et de sartubus lanarios fece
runt. Secundum est mollicies. 2° 2° p°. vestie
bat nos coccino in delitijs. Tercium est in
mia preciositas. Exemplum de diuite epulone
luce 16. Sed tamen ut dicit Augustinus 2° de doctrina christiana
na xpiana. Non vsus rerum sed libido vtentis in
culpa est. Quarto commendat beatus Iohannes ab
excellencia prophetie. Sed quid existis videre
si non hoc nec illud prophetam. Dignum quidem
regesdi ad uidendum prophetam. Sed iste plus
est. Vnde addit et dico uobis plus quam prophetam
et non quod Iohannes dicitur plus quam propheta propter tria
quorum quia non solum natus prophetauit Secundo
ut dicit glosa quia cum prophete officium sit futura
predicere. iste plus fecit quia quod predixit di
gito demonstrauit. Tercio ut dicit glosa quia
prophete priuilegio accessit primum quod eum
dominum baptisauit Quinto commendatur ab officij
dignitate quia precursor. Vnde dicitur Hic est enim
de quo scriptum est malachie 4. in quo et hec
quae plus quam propheta est quia aliqui prophete de ipso
predixerunt. Ecce ego mitto angelum. loquitur
deus pater ad filium non tamen patri sed cum natura ca
dem locutione qua dixit filius meus es tu.
et alibi. Vade a deptris meis. Angelum
meum i. Iohannem baptistam. Qui non fuit
angelus natura ut dicit Hieronimus quia Io. 1° dicitur
fuit homo missus a deo cui nomen Io. Sed non
quia dicitur angelus propter duo. scilicet vite an
gelice qua sicut angelus vixit in solitudine
et contemplacione et castitate. Secundo dicitur angelus
racione officij i. nuncij angelus n. est nomen of
ficij et sicut angelus Gabriel saluatoris na
tiuitatem paucis annunciauit personis scilicet virgini
Ioseph pastoribus et magis. ita Iohannes pala
illum toti mundo annunciauit Deinde tangit
ordinem ante faciem tuam i. presenciam tuam. propter
quem inter xpm et Iohannem baptistam nullus propheta
fuit medius Deinde tangit officium qui
preparabit viam tuam ante te. Via xpi fuit pre
dicatio et doctrina. Hanc viam Iohannes ante xpm
preparauit corda hominum disponendo per baptismum
et penitenciam. Secunda via qua fuit ad mortem ad inferna

descendendo. Hanc viam preparauit Iohannes ante xpm
quia prius mortuus est et annunciauit sanctis
patribus qui erant in lymbo saluatoris ad
uentum. Alia uero via xpi fuit a uterito
Sut mundum per carnis assumptionem exigit
hanc viam concepto. Iohannes aliqualiter preparauit
quia ut dicit Ambrosius non deo est impossibile
conceptus exemplum fuit elizabeth adducitur
et ita fuit in incarnationis via per consequens
legitur. Triplex est via qua est scilicet in mundum in
mundo et ex mundo. In mundum per incarnationem
In mundo per predicationem. Ex mundo per passionem
Finiuit autem Io. ante faciem dei parare istas
tres vias eius (Rogo) Dominica 3. dominice

Miserunt iudei ab ierusalem
sacerdotes et leuitas ad
Iohannem ut interrogarent
eum. Io. 1°. In precedentis
dominice euangelio Iohannes baptista misit ad
xpm. Nunc uero dicitur quod iudei mittunt ad Io.
ut dicat eis quid sentiat de xpo. quia ita de illo
instructus est. Et sicut in precedenti do
minica xpus perhibuit testimonium de Iohanne
ut ita quod Iohannes dixit quibus acceptet. Nunc
uero Iohannes de xpo testimonium perhibet Et in hoc
euangelio tria tanguntur. scilicet duo genera generum
portatorum Iohanni. locus ubi hec questio fuit.
Primo ergo ponitur sollicitatio et inquisicio de Iohannis
dignitate. Secundo addit maligna postulacio de
sui officij celebritate. In et qui missi fuerant
Et tercio postponitur expressa descripcio loci
optimi. ubi et in bethania facta sunt
et. Primum faciendum est quod uidentes prin
cipes iudeorum defecisse regnum sue gen
tis quia alienigene principabantur eis con
siderantes prophetas completas esse de aduentu xpi
vnde Gen. 49 dicitur Non auferetur sceptrum de
iuda nec dux de femore eius donec ue
niat qui mittendus est et ipse erit expec
tacio gencium. Quia propter audientes de sancti
tate Iohannis putauerunt eum esse xpm sicut quod dicitur
Luce 3. Existimante populo et cogitantibus

dicebant de Johanne in cordibus suis ne forte ipse
esset Christus. Unde ob hanc causam miserunt lega
tos et ambasiatores ad Johannem ut interro
garent eum super hoc. In hac autem prima
clausula parte suo tangitur. Primo enim ponitur
iudeorum legatio. ponitur nam a quibus fuit missa
cum. Miserunt iudei. Ecce gentis nobili
tas. Notandum quod licet ad omnes gentes spectet
interrogare de Christo. quia ipse desiderabat cunctis
gentibus ut dicitur aggei ii. Specialiter tamen hoc
ad iudeos pertinet propter tria. Primo quia patribus
eorum promissus et non aliis. Secundo quia ex eis
nasciturus secundum carnem. Numeri xxiiii. Orietur
stella ex iacob et consurget virga de israel.
Tertio quia propter iudeos specialiter missus est. ysaie. Par
vulus natus est nobis et filius datus est nobis.
Deinde ponitur unde fuit missi quia
ab ierusalem. Ecce regalis et sacerdotalis ci
uitas. Est autem sacerdotium civitatis ut dicit ysidorus
ethimologiarum xv. hanc civitatem primo edificavit
in syria melchysedech qui et sem dictus est
post diluvium noe et appellavit eam salem. Secundo
a iebuseo habitatore eius dicta est iebus.
Tertio ex compositione istorum duorum nominum dicta
est ierusalem. Quarto a salomone dicta est ierosolima. Quinto
ab helyo sequente ut ex usu dicta est he-
lya. Notandum quod ierusalem erat civitas sapien
tie sacerdotii et regni. De civitate sapientie
mittebantur ad homines ut interrogarent
de christo quia deficiebat sapientia iudeorum in congregatione
eius. Unde ysaie xxxiii. dicitur. Ubi est litteratus
ubi est verba legis ponderans. De civitate sa
cerdotali mittebantur ut si Johannes esset ipse
qui est verus pontifex ad suam kathedra
lem veniret sedem. Ad hanc verus ponti
fex venit Christus quando seipsum obtulit sacri
ficium deo patri in ara crucis. Rursus a civi
tate regali mittebantur ut veniret ad
civitatem in qua est thronus regni. Ad hanc venit
Christus sedens super pullum asine ut dicitur matthei xxi.
iuxta quod scriptum est zacharie ix. Noli timere

filia syon ecce rex tuus venit tibi. De
inde ponitur qui fuerunt missi. Sacerdotes
et levitas. Ecce maiorum dignitas. Congrue
autem mittuntur sacerdotes ut de Christo interroga
rent quando maiorum congregatio pertinebat. Debent enim huiusmodi
qui in sacris constituti sunt. Unde malachie
ii. Labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem
requirent ex ore eius. Sed tunc temporis sacerdotes
cecati avaricia inflati superbia implicati
mundanis pauca congnoscebant de Christo. unde
tales erant sacerdotes sicut et populus. Et timen
dum est valde ne forte sacerdotes presentis
temporis sint illis similes et ideo non intendant
quorum oculos excecavit macula cupiditatis pul
vis avaricie et fumus mundane glorie.
Deinde ponitur ad quid fuerunt missi ad Johannem
ut ab eo velut artifice interrogaretur de his circa que
doctrina illius versatur. Ut medicus de
sanitate. Magister de iure nauta de
navigio et sic de ceteris. Quia enim predicatio
Johannis erat de Christo rationabiliter ad ipsum diri
gebantur nuncii. Considera mutationem dependentem
ex ecclesia quia cum consuetum sit de senioribus urbanis
a civitate agricole ad sapientes venire
pro consilio postulando. Hic econtrario de civitate
ad heremum sapientes et doctores ad solitarium
heremitam accedunt. Considera et auctoritatis
fuit beatus Johannes quia ad verba illius tota pen
debat civitas. ut si respondisset ego sum Christus
continuo verbo eius acquievissent. Secundo ponitur
legatorum interrogatio et fuit congrua
interrogatio sive questio. Quod est
an ipse sit Christus. hoc tamen intendebat corde
ut et dicendum quod ipse est Christus etc. Unde exponitur.
Ego sum qui sum. sic dices filiis israel. Qui
est misit me ad vos. Tu quis es. Per hec verba.
Tu quis es interrogat Johannem secundum talem in
telligentiam. querit an ipse sit Christus. Deinde
ponitur prudens et humilis responsio Johannis. quia
confessus est et non negavit. quod illi querebant
scilicet an ipse esset Christus ut helyas aut propheta

Unde dicitur Tu quis es et hic per hec verba non ex
pressit querit an ipse sit Christus

[illegible]

prudens responsio quia non negavit quod
erat s. se esse vocem clamantis in deserto
ut dicit inferius et non negavit se esse quod
erat. Deinde evangelista magis explicat
responsionem Johannis dicens. Et confessus supple est
et dixit quia non sum ego Christus. Ex quo
ut dicit glossa beati Johannis humilitas commendatur
quia cum tante esset sanctitatis ut ab omnibus posset
credi Christus dixit tamen non sum ego Christus. Et nota
quod hanc humilitatem non habuit Lucifer qui
divinitatis dominium voluit usurpare dicens. In
celum ascendam super astra celi exaltabo
solium meum et ero similis altissimo.
Ysaie xiiii°. Hanc etiam humilitatem non habue-
runt primi parentes, qui divinam sapientiam
voluerunt usurpare per suggestionem demo-
nis, qui dixit illis. Eritis sicut dii scien-
tes bonum et malum. Hanc igitur humilitatem
non habebit ille malignus antichristus qui
dominium dei usurpabit honorem simulando sanc-
titate. De quo dicit Apostolus ii ad Thessalonicenses ii° quod ex-
tollet se super omne quod dicitur aut colitur ut
deus ita ut in templo dei sedeat
ostendens se tanquam sit deus. Adhuc usque
hodie quidam imitantur Luciferum quales
sunt tyranni qui violenter presunt. Quidam
imitantur prothoplastum quales sunt plus
mundane sapientie et heretici qui volunt plus
sapere quam oportet. Quidam vero iam prefigurant
antichristum quales sunt ~~heretici~~ ut ypocrite.
Deinde ponitur secunda questio. Et interroga-
verunt eum. Quid ergo supple es si tu
non es Christus an forte Helyas es tu.
Ideo autem hic interrogant an ipse sit
Helyas quia cognoscentes adesse
Christi adventum. Ex quo ipse non erat
Christus putabant eum esse Helyam qui precurre-
re debet adventum eius. Unde Malachie
ultimo. Ecce ego mittam vobis dicit dominus He-
lyam prophetam antequam veniat dies domini.
Deinde ponitur responsio Johannis et dixit
non sum. supple Helyas quod [illegible]

hereticos qui dicunt Johannem fuisse Helyam [illegible]
quia Helyam dicunt esse quidam spiritum vivificantem
corpus Johannis Baptiste. Sed quia [illegible] Gregorius
[illegible] Joh. quod dicere quod [illegible] de
Johanne. In textibus recipere ipse est Helyas [illegible]
[illegible]. Hic vero Johannes dicit non sum Helyas. Ista
autem questio facile solvitur. Quia quomodo Jo.
dicit a salvatore Helyas quemadmodum et angelus
dictus est ab eo. [illegible]. Fuit autem angelus non
in natura sed [illegible] sed vita et officio ut patet in precedenti
evangelio. Sic etiam negat hic se esse Helyam
[illegible] vero dicit eum esse Helyam vita et officio.
Vita quidem ut dicit glossa propter nimiam abstinen-
tiam et castitatem et solitariam vitam. Officio vero
Helye similis. Quia ipse fuit precursor Christi ve-
nientis in carnem. quemadmodum He-
lyas erit precursor Christi venientis ad iudicium
[illegible] ipse [illegible] an illum in spiritu et virtute
Helye et ideo non quod dicit Johannes [illegible] quia a-
ffirmat [illegible] vero negat Johannes. Deinde
ponitur tertia questio et interrogaverunt eum. Adhuc
propheta es tu. Dicit glossa quod quidam putabant
Johannem unum ex antiquis prophetis suscitatum
et credebat aliqui eum esse Helyseum aut
forte credebat novum esse prophetam. Ideo autem
hic interrogat si ipse est propheta postquam esse [illegible]
ex quo non erat [illegible] neque Helyas volebat
si esset propheta ut illis diceret. si alterius corpus [illegible]
[illegible] [illegible] et si illorum [illegible] venerat saltem
illis predicet adventum illorum. Deinde ponitur
ut tangitur Johannis responsio. Et respondit non. Ne-
gavit se [illegible] esse prophetam quales illi putabant
eum esse [illegible] non esse prophetam quia fuit
plus quam propheta. [illegible]. Ut [illegible] non negat quia
licet ipse fuit propheta [illegible] tamen officium eius
fuit prophetare [illegible] baptismum [illegible]
[illegible] et veritate [illegible]. Deinde ponitur
quarta questio. Dixerunt ergo ei quis es supple dicito
nobis. ut responsum demus hiis qui miserunt nos
Non enim debet esse bonus [illegible] in ministerio
nisi bonus [illegible] in responsione. Non enim suffi-
ciebat illis scire de Johanne quod non erat Christus
Christus neque Helyas nec propheta nisi scirent quid

[illegible]

erat. Et addit quid de se ipso dicatis. Sperabant aliquid magnum et novum audire. Considera Jo. autem quia cum testimonium de se ipso acceptabile erat iudeis. Sed primo de se testimonium perhibente dixerunt. Tu de te ipso testimonium perhibes; testimonium tuum non est verum. Deinde ponitur responsio Johannis. Ait. scilicet Johannes de se ipso. Ego vox clamantis. Non dicit Johannes ego sum hic ut Johannes ut Zacharie filius, non considerat hanc substantiam in se sed humilitatem que excedit omnem creaturam. Sit vox ubi. Non quod sicut Johannes dictus est Helyas non substantia sed officio ita et dicitur vox et hoc propter duo. Primo quod quia vox est manifestativa verbi. Deus autem pater quia verbum manifestavit mundo per beatum Johannem. Unde ipse dicit Jo. primo. Dixit beatus Johannes. Ut manifestetur in Israel propterea ego veni. Sed beatus Johannes dicitur vox. Quia vox conceptionem manifestat cuius est. Sicut enim aliquis manifestat se alii per corporalem personam ut per vocem propriam. Et taliter mittit nuncios absentibus sui adhuc non dicimus cum adesse. Audita autem voce eius dicimus hic est. Ille vero prophete omnes fuerunt nuncii qui predixerunt Christum venturum. Sed Johannes quia presentem ostendit fuit dicta vox. Deinde quia vox sui ipsius sed altius ostenditur cuius ipse sit vox clamantis. Clamans provocans ista fuit pater et filius et spiritus sanctus. Clamabat pater per beatum Johannem voce sua sicut clamavit de nube ut scilicet hec vox de filio redderet testimonium. Jo. primo. Johannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens hic est quem dixi. Clamat dei filius per hanc vocem quia facit eum dicere dei esse filium. Jo. primo. Ego vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei. Clamat spiritus per hanc vocem quia facit eum testificari quod vidit spiritum sicut columbam in Christum descendere. Deinde ponitur ubi clamavit quia in deserto. Sicut leo rugit in heremo. In deserto clamavit ista vox. Quia erat vox exhortantis ad penitentiam cuius locus conveniens est desertum. Unde et deus forma penitentie in deserto ieiunavit quadraginta diebus et quadraginta noctibus in deserto. Mt. 4°. Deinde ponitur quid clamavit. Dirigite viam domini. Via domini mandata illius sunt

[illegible]

[illegible]

que tempore Johannis habito iudeorum obliqua servabant. Quia solum in littera veritate accipiebant. Et cum divina lex data sit propter bonum spirituale et celeste, ipsi tamen propter commodum temporale observabant. Hec autem duo scilicet litteralis sensus et intentio mundana ita obliquabant viam viam domini. Quod non dispositi erant iudei ut intelligerent viam domini, id est misteria, sed non parati erant illum suscipere. Et dicit beatus Jo. ut dirigant hec via domini ut spirituali sensu cognoscerent iudei Christum esse deum quem tamen negant. Dirigant intentionem ut non sperent commodum mundanum sed celeste. Et tamen usque adhuc non expectant alii nisi temporale regnum. Hec enim duo obliquantia viam domini fuerunt illis potissima causa quod Christum non cognoverunt nec susceperunt. Deinde addit Scripture testimonium et probat esse verba eius. Et propter Johannis Baptiste. Sicut dicit Ysaias propheta 39 [?]. Sicut ille dixit iudeis sui temporis, ita ego dico et vobis nunc presentis existentia quia Ysaias tantus propheta de illo predixit. Notandum quod iste gloriosus precursor domini assumpsit testimonium de Ysaia tamen fortasse numquam viderat volumen illius prophete. Nec ultra habuit doctorem quia cum esset parvulus heremum intravit. Sed eo quod spiritu revelante didicit prophetiam et quod dona esset intelligenda cognovit. Distinctio 2a.

Sequitur. Et qui missi fuerant. Hic tangitur maligna postulatio de sui officii celebritate. Optabant enim qui missi fuerant magnum eis audire a Johanne ut diceret se esse Christum aut Helyam vel saltem quod propheta. Audientes itaque quod dicit se esse vocem clamantis reputaverunt hoc modicum quia divina misteria non intelligebant. Et ideo indignati sicut ei convenienter sibi presentes ulterius postulabant de officio suo. In qua parte tria tanguntur. Primo namque inquisitorum conditio, quia fuerant missi. Unde dicit. Et qui missi fuerant erant ex phariseis. Pharisei interpretantur divisi et sic dicebantur eo quod habitu religionis (cultu)

a reliquo populo diuisi erant sicut religi
osi in populo christiano quantum ad habitum et uita et
habitu sunt diuisi. Nota quod superius aliquantum
dixit: qui missi ad Iohannem sacerdotes erant
et leuite, modo uero dicit quod erant ex phariseis
forte enim fuerunt tam sacerdotes et leuite
pharisei, missi sunt ut legati esset sacer
eximia religiosorum. uel forte illi qui missi
sunt erant utrumque et ordinati in sacris et
pharisei. sicut et in tempore presenti religiosi
ad sacros ordines promouentur. hic ponitur
quo. Et interrogauerunt eum et dixerunt ei. et
indignatione [illegible] enim pharisei appetebant
uenerari a populo propter sanctitatem uelud religi
osi. Iohannem inuidebant qui non erat de ordine
eorum et cum fama sue sanctitatis celeberrima
erat in populo et dixerunt. Quid ergo bap
tizas. Baptisare idem est quod lauare
sed tu non es propter quod tibi incumbit iste actus
unde Eze. 36. Effundam super uos aquam
mundam et mundabimini ab omnibus in
quinamentis uestris. neque Helyas qui figura
bat baptismum quo ad materiam in transitu
Iordanis in curru igneo quo ad efficaciam
tem spiritum sanctum quo ad effectum cum ascendit
per elementa in celum ut habetur 4° Regum. neque
propheta. propheta enim est officium baptizandi
sicut patet de Helyseo 4 Regum 4. qui Naaman
leprosum iussit baptisari septies in Iorda
ne et mundatus est. Certum uidetur iudei
per ista uerba Iohannis presumptio [illegible] quia
summum et altius officium. Nota quod licet
Iohannes esset propheta baptizare tamen poterat quia
erat precursor eius et debebat parare
uiam baptismo Christi. Item licet non esset Helyas
baptisare tamen poterat quia spiritum et
uirtutem Helye habebat. Aut propheta uel eius
baptisare poterat quia et si non esset
propheta erat tamen plus quam propheta. Hic ponitur
responsio Iohannis in qua ostendit et quale
fuit suum baptisma et ad quid institutum

tum dicit ergo. Respondit eis Iohannes [illegible] et pusil
lanimitate benigne aperuit dicens. Ego baptizo
in aqua quasi dicat. Non multum grandium est de bap
tismo meo. hoc enim non est magnum cum fit in
aqua tantum. Ex hoc habetur de sua baptismo. Et
dicendum quod baptismus eius quantum ad materiam
conuenit cum baptismo Christi quia materia utriusque est
elementum aque. Sed quantum ad formam non. Et
quia uerborum forma in baptismo Iohannis erat ista
Ego baptiso te in nomine uenturi. ut dicit Actus
19. Sed forma baptismi Christi est Ego baptizo te in
nomine patris et filij et spiritus sancti ut dicitur Mathei ultimo
Item quantum ad effectum uirtutis baptismi. Et dicendum
quod baptismus Iohannis non operabatur in interioribus in
anima sed solum lauabat corpus exterius. Baptismus
uero Christi lauat corpus exterius et animam interius. Et
ideo non sufficiebat baptismus Iohannis ad salutem.
unde oportuit baptizatos baptismo Iohannis Christi bap
tismo mundari. unde dicitur Actus 19. Queritur
ergo ad quid institutum fuit baptismus Iohannis si
si non sanctificabat. Et dicendum quod baptismus eius
[illegible] fuit institutus causa. Primo quia disponit
ret baptismum Christi ut sit fuit sacramentum. Secundo ut assue
fierent homines ad baptismum Christi et ut sic non esset
sacramentum sed sacramentale. sicut torneamentum quo
milites assuescunt bellare non est bellum. Tertio
uero ex nouitate actus baptisandi plures ad
Iohannem quibus annunciaret de Christo. Quarto ut mani
festaretur Christus in baptismo Iohannis uoce patris et
spiritu sancto. unde Io. 1. ut manifestetur in Israel propter
ea ego ueni in aqua baptisans. et hoc tamen
statim in nomine Iohannis dicit. Medius autem uestrum stetit
quem uos nescitis. Et Io. supra ego baptiso
in aqua ut ad illum perueniatis noticiam. Dicit
autem Christum stetisse medius inter iudeos quia non fuit
solitarius et occultus sicut Iohannes sed inter eos manebat
quasi unus ex illis. Deinde ponitur Christi aduentus
per quo satis facit [illegible] quibus propheta de propheta
sciebat uolebat. unde ait. Ipse est qui post me
uenturus est sicut [illegible] figura sicut splendor
luna sicut sol lucifer sicut [illegible] preconem

Aliqui volunt exp[oner]e aliter q[uod] p[otes]t h[abe]ri aliter [illegible] joh[annes] [illegible]
[illegible] h[oc] [illegible] q[ui]a joh[ann]es [illegible]
[illegible] dign[us] [illegible] [illegible] a[d] [illegible]

sicut s[er]vus servum. ¶ Deinde c[on]mendat
recientem. qui an[te] fact[us] est. no[n] q[ui]a h[oc] ar-
guit ar[r]ius ex v[er]bis joh[ann]is dei fili[u]m
e[ss]e creatura[m]. joh[annes] n[am] d[icit] de xp[ist]o. an[te] me
fact[us] est. Aut [ali]t[er] intelligit[ur] q[uod] sit fact[us] an[te]
se q[uan]tu[m] ad h[uman]a[m] na[tur]am aut q[uan]tu[m] ad
d[iv]i[n]a[m]. p[ri]mu[m] aut[em] e[ss]e no[n] p[otes]t. q[ui]a no[n] fuit
p[ri]us fact[us] h[om]o an[te] joh[anne]m s[ed] joh[ann]es an[te] xp[istu]m
[con]cept[us]. i[n]t[er] m[ul]i[er]e[s] sui [con]ceptus f[ac]ta fuit [con]cep-
to p[ri]us ut h[ab]etur. Aut [secun]d[u]m. c[ontr]a q[uod] seq[ui]t[ur]
q[uod] p[ri]us s[ecundu]m d[iv]i[n]a[m] na[tura]m fact[us] est. [ali]t[er] an[te] o[mn]e[m]
fa[ctu]m e[ss]e creatura dei. itaq[ue] dei filius creata
est ut c[on]cludit ar[r]i[us]. Et d[icen]d[u]m q[uod] dei filius
s[ecundu]m na[tur]am d[iv]i[n]a[m] no[n] e[st] fact[us] s[ed] genitus s[ecundu]m
q[uod] d[icitu]r in symbolo. Genitu[m] no[n] f[a]c[tu]m. Genitu
no[n] f[a]c[tu]m. Ubi illud joh[ann]is an[te] me fact[us] e[st]
intelligit[ur] q[uan]tu[m] ad na[tur]a[m] h[uman]a[m] assu[m]pta[m]
Et q[uod] ar[r]i[us] d[icit] q[uod] [con]cept[us] joh[ann]is fuit p[ri]or
[con]ceptio[n]e xp[ist]i. p[otes]t dici dupli[cite]r. ¶ P[ri]mo quide[m]
q[uod] p[ri]us sit fact[us] xp[istu]s q[ui]a c[on]cept[us] d[ic]it[ur] conceptio n[on]
e[nim] p[ro]p[ter] fuit t[ame]n sit in instanti. s[ed] [con]ceptio jo[hannis]
i[n] t[em]p[o]re. Un[de] si s[an]c[t]i s[e]p[u]lcri hodie h[ab]ent co[n]t[em]p[la]nam
et h[abe]r[e] alia posse dic[un]t q[uod] an[te] ista co[n]cep[tio]
f[ac]ta est qua[m] p[re]cedens. si minus apposit[um]
est t[em]p[u]s in f[a]c[ti]o[n]e istius qua[m] illius. Vel
p[otes]t ali[ter] dici. an[te] me fact[us] est ut s[cilicet] p[re]fact[us]
g[rati]a et virtutib[us]. Quia ei f[ac]ta fuit xp[ist]o in
carnac[i]o[n]e. statim fuit a[n]i[m]a p[er]f[e]ct[io]ne c[om]pletus
et ad h[ec] no[n] erat e[ti]a[m] joh[anne]s. Vel p[otes]t dici
e[t] s[ecundu]m b[ea]t[u]m aug[ustinu]m an[te] me fact[us] e[st] i[d est] in dig[ni]-
tate p[re]posit[us]. ut ut d[icit] glo[ss]a su[per] h[oc] lo[cum] i[n]corp[orata]
an[te] me fact[us] est. i[d est] f[ac]t[u]m est ut an[te] me
e[ss]et. ut s[ecundu]m [con]ergeret. an[te] me i[d est] cora[m] me
fact[us] est quia xp[istu]m p[ri]m[us] agnovit i[n] ventro
¶ Deinde tang[it] dig[nitate]m xp[ist]i. Cui[us] no[n] su[m]
dign[us] ut solva[m] eius corrigia[m] calcia-
menti. Ad q[uo]d quida[m] mo[do] m[ihi] p[otes]t intelligi
ad l[itte]ram q[ui]a tanta est dig[ni]tas xp[ist]i q[uod] nulla
creatura que in h[omin]ib[us] et a[n]i[m]alib[us] dig[n]a
e[ss]et ministrare. et s[ecundu]m h[oc] dicit jo[hannes] q[uod]
no[n] est dignus accede[re] ad pedes xp[ist]i
ut ministrando solvat corrigia[m] calcia-

menti. Alio mo[do] p[otes]t mistice intelligi ut p[er] cor-
rigia[m] calcia[m]enti intelligat[ur] unio d[iv]i[n]e
p[er]sone ad h[uman]a[m] subst[anti]am. No[n] est [er]g[o] dign[us]
solvere i[d est] enodare ut explicare q[ue] corrigia
ut ligatura f[ac]ta sit unio xp[ist]i que s[ecundu]m se
ad p[er]sona[m] d[iv]i[n]i. Distinctio tercia.

Tercio cu[m] d[icitu]r. Hec in bethania f[ac]ta s[un]t
[et]c[etera] tangit[ur] ex p[ar]te ista de scripto de loci
op[er]atio[n]e. Et q[ui]a s[an]c[t]i glo[ss]e volu[n]t
describ[er]e de scripto loci. ubi h[ec]
f[ac]ta sunt. Et d[icen]d[u]m q[uod] forte ca[usa] h[ec].
quia i[n]t[er] o[mn]ia q[ue] d[ictu]m n[on] efficacius ad c[on]di-
ce[n]du[m] iudicib[us] de xp[ist]o qua[m] testio[nium] jo[hannis] q[uem] xp[istu]m
inspiu et q[uod] pl[us] est xp[istu]m putabat. Ad p[er]petua[m]
[er]g[o] rei memoria[m] no[n] solu[m] joh[ann]is testio[nium] p[er]h[i]bet[ur]
ut adhibet[ur]. s[ed] et circu[m]stancia loci describit[ur]
q[ue]admod[u]m i[n] publicis fieri c[on]suevit i[n]stru-
mentis. In quib[us] ad rei noticia[m] describit[ur]
locus ubi aliquid act[um] e[st]. D[icitu]r [er]go. Hec in
bethania f[ac]ta sunt t[ra]ns iordane[m]. Hec d[icitu]r
ad differencia[m] illius bethanie q[ue] cit[ra] ior-
dane[m] est. Na[m] ut dicit glo[ss]a. Dupl[ex] est
bethania. Una cit[ra] iordane[m] no[n] longe ab
jer[usa]l[e]m. q[ue] est civitas marie et marthe i[n] qua
ie[sus] lazar[u]m suscitavit. Alia v[er]o e[st] t[ra]ns ior-
dane[m]. q[ue] corrupte d[icitu]r bethania. debet e[nim]
dici beth. i[d est] dom[us] aquar[um] ubi erat joh[ann]es
baptizans. No[tandum] q[uod] iordanis fluvius ut d[icit]
jo[sephus] nascit[ur] de monte libani ex duob[us] fon-
tib[us] quor[um] unus vocat[ur] ior alt[er] v[er]o dan
que duo no[min]a sit iuncta. Jordanis nome[n]
efficiunt. Joh[ann]es v[er]o ibi baptizabat ut
q[ui]a famosi[us] erat ille fluvi[us] ceteris al[iis] [et] t[ame]n
q[ui]a t[ra]nsibat p[er] loca de[ser]ta ubi ~~ut~~ p[re]dicabat ut
quia helyzeus in eodem fluvio bapti-
zavit naama[n] syru[m] Ro[ma]n[orum] 9[?] Fer[ia] 4[?] q[uatuor] t[em]p[or]u[m]
in adventu d[omi]ni ev[an]g[eliu]m s[ecundu]m lucam

Missus est gabriel angel[us]
a deo in civitate[m] galylee-
cui nome[n] nazar[et]h. Luc[e] p[rimo].
Queri[tur] s[ecundu]m p[ro]p[hetam] ista quis suffici-
ent[er] et digne valeat p[ro] g[rati]a
cor[dis] valeat enarrare. D[icitu]r q[uod]. G[rati]a com[m]u[n]is

[illegible]

quis enarrabit quis mens sufficiet. Nam
in perscrutatione istius sacre generationis defe
cerunt scrutantes scrutinio. Iudei non intel
lexerunt. heretici erraverunt. Quis eam digne
enarrabit. Homo in mundus in mundo
conceptus scire non est dignus tam puris
sima et mundissima enarrare generationem. Si
enim ut dicit Iob. In celi non sunt mundi in
conspectu eius quanto magis abhominabilis et inutilis
homo. Unde ut dicit Leo papa. Accedimus ad in
telligendum sacramentum generationis ~~docet~~ qua
~~demonstrare~~ virgo concepta est ab angelo
paulisper enarrare caligo rerum et abditum
huius occultis mundane sapientie fumus absce
dat ut consequi mereamur virginem que sit in
effabilis concepit angelicis salutemus
dicentes Ave maria. Distinctio prima

Missus est gabriel angelus
etc. Cum alicui principi aliqua
sponsa tradenda est, quantumcumque
ipse sit magne potentie et
auctoritatis non accipit sponsa
quam cupit et desiderat nisi super hoc virginis
consensu requirat. Volens igitur deus pater
filium mittere in mundum qui expugnare nas
ceretur imperio huius legis consuetudine neque
quam hoc sine consensu virginis quam dudum
elegerat voluit perficere. Sed legationem ad eam
misit angelicam ut virginis exquireretur
consensus quod fecit mater et sponsa et ancilla verba
domini. Volens ergo beatus Lucas velud cancella
rius celestis curie dominam nostram generationem descri
bere in presenti ewangelio ita tangit. Circa primo
tangitur nova legatio angelica dignitatis.
Secundo addicitur mira allocutio celestis pie
tatis ibi. Et ingressus angelus ad eam etc. Tertio
ponitur devota humiliatio virginee voluntatis
ibi. Dixit autem maria. Ecce ancilla domini quod
Circa primum quod tangitur. Primo enim po
quis fuit missus. Unde dicit. Missus est ga
briel angelus. Secundo mittentis dignitas. Non
quod ad mulierem primam scilicet ad evam venit malus
angelus non quidem missus sed motu pro
prio. Ad hanc vero mulierem non audebat

celestis angelus accedere nisi missus ut dicit Bernardus.
Nova legatio et insigni angelo et archan
gelo. quibus secundum Crisostomum committeret regis secre
tum quod seculi fide gessit et non in quibus
discussione. Queritur quare angelus missus est
ad virginem. Et dicendum quod conveniens fuit mitti
angelum propter tria. Primo propter quod convenit vere missis in
carnationis domine. quod prophetiam excellencia
multum altum expugnabat mittenti. Secundo propter ho
norem nascentis. quia enim regem angelorum
nunciabat rex angelus mittitur. Unde loquitur
deus pater ad filium. Malachias. 3. Ecce ego
mitto angelum meum ante faciem tuam etc. Tertio
ut dicit Iohannes. Unde angelus ad virginem mittitur.
quia semper est angelis cognata virginitas
Nota etiam quod iste angelus non fuit ex or
dinibus infimis sed fuit archangelus. Unde circa
inquantum sequencia. Mittit ad virginem non
quemvis angelum sed fortitudine sua archan
gelum etc. Non autem quicumque archangelus sed
gabriel et hoc propter tria. Gabriel interpretatur
fortitudo dei. Est primo quidem ut dicit Gregorius quia
illum nunciare veniebat qui est dominus fortis et
potens in prelio et ideo dignus angelus mittitur qui
est fortitudo dei. Secundo quia ad illam mittebatur
virginem. que sua fortitudine caput antiqui
serpentis contrivit ut dicit Genesis 3. Tertio quia dominice
incarnationis opus erat super virtute humane
nature et potencia divina perficiendum. ideo gabriel
mittitur qui sua presencia dei virtute insinuet.
Secundo ponit quis illum misit. A deo. Ecce mit
tentis dignitas. Deo enim convenit principaliter angelum
mittere creaturam qui ipsam condidit et creavit
Unde. Ps. Qui facit angelos tuos spiritus etc. Nota
quod deus mittens angelum fuit deus pater et filius
et spiritus sanctus. Pater quidem quia ei mandabit quod
unde filio de sponsa et genitrice. Filius vero
misit quia venturus erat in virginem. Sed spiritus
sanctus misit quia sanctificare debebat eandem.
Tota igitur trinitas misit archangelum
Tertio ponitur ubi missus est quia in civitatem

galylee. Et non quia ut dicit glossa super ys. triplex est galylea. Una est galylea gentium quam xx civitates tyrus (?) quas salomon donavit regi yram ut habetur iii. reg. ix. Altera non est super mare genazareth. et est galylea iudeorum. Ad civitatem galylee sed non est angelus missus sed ad civitatem nazareth que est in altera galylea. Deinde ponitur civitatis nomen Cui nomen nazareth. Nazareth autem interpretatur flos et bene. iste locus convenit conceptioni christi eo quod ipse flos vel debuit ut de virga sit conceptus. Unde ys. xi. Egredietur virga de radice yesse et flos de radice eius ascendet. Quod exponit Bernardus dicens florem intelligite filium et virgulam matrem quam et virgula floruit absque semine et virgo concepit non ex homine. Nec virginis viorem lesit floris emissio nec virginitatis pudorem sacer partus edito. Sed non quod christus flos est sed quod dicitur cantica ii. Ego flos campi et lylium convallium. Qui quidem flos ut dicit Bernardus in flore civitatis et de flore virginitatis concipitur. Est autem christus flos propter pulchritudinem propter puritatem propter odorem propter vigorem. pulchritudine delectat puritate saciat odore recreat et vigore confortat. Tercio ponitur cui missus est angelus et tangitur circa personam cui facta est ista missio quatuor scilicet puritas virginalis status mirabilis nobilitas originis et dignitas nominis. Primo quidem dicit Bernardus commendat puritatem cui facta est ista missio dicens. Ad virginem. Multe virgines erant in mundo ex quibus omnibus ista electa est ut per eam concipiat et hominem. Ad virginem missus est angelus non quamcumque virginem sed ut dicit Bernardus virginem mente virginem corpore et professione. Nec fuit ista virgo subito nec casu inventa sed eternaliter preordinata ut dicit Damascenus li. 4o ca. 6o. Ipsa dei genitrix preeterno et previso dei consilio predeterminata ymaginibus et sermonibus prophetarum [illegible] per ymaginata et [illegible] ymaginibus et predicata fuit. Convenit quare voluit ex virgine concipi et nasci. Dicendum quod ex virgine nasci voluit christus propter [illegible]. Primo propter nascentis dignitatem talis namque partus eum decebat ut sicut nullus filius esset eo dignior ita mater eius virgine nulla reperiatur dignior. Secundo hoc fuit racionabile ut [illegible] expediat ex matre sine patre esset angelice vestigium generacionis eterne corporee sine matre. Et hanc racionem ponit [illegible] li. 4o ca. 6o. Tercio hoc fuit conveniens quia filius impositor legis preceptum exodi. 20. honorare debet suadere matrem. Honor autem matris est virginitas. Quarto hoc conveniebat nobis. Nam ut dicit Augustinus in sermone. Fas non erat ut per eius adventum violaretur integritas quam venerat corrupta sanare. Quinto hoc fuit conveniens ad complementum operum dei. Hominem enim fecit deus sine viro et femina ut adam. De viro autem sine femina fecit hominem ut evam. De viro autem et femina communiter facit hominem. Ad complementum igitur divine facturis exigebatur ut hominem de femina faceret sine viro quod completum est in virgine. Et hec est racio anselmi de conceptu virginali. Deinde secundo ponitur virginis status mirabilis. desponsata viro desponsata erat ut dicit Augustinus hoc in deo sed placuit altissimo deo. Cui nomen erat ioseph. Ioseph interpretatur accrescens et in isto completa est prophecia. Gen. 49 ubi legitur benedictiones patris tui confortate sunt benedictionibus patrum eius donec veniret desiderium collium eternorum. Ista autem benediccio fuit expressata tunc [illegible] quod illi quod desponsata erat accepit benediccionem accrescendi ut ibidem dicitur non ope naturali sed benediccione celi desuper et quia uxor eius genuit dominum. Unde deut. xxxiii dicitur benediccio eius que apparuit in rubo. Quia hec sancta virgo quam deus elegerat desponsata fuit ioseph et iam facta desponsatione nulla interveniente libidine missio ei angelica delata est. Sed queritur cum christus ex virgine nasci voluit quare non quamcumque virginem sed desponsatam

[illegible]

noluit esse ex quo fieret conceptio. Secundum quod
non fuit tempus quare ex desponsata virgine christus
voluit concipi et nasci. ¶ Prima causa secundum Ambrosium
ut desponsatio tolleret suspicionem criminis a conceptu
virgineo. Si enim concepisset innupta
virgo et infamata fuisset. unde dicit ipse. Unde
Ambrosius. Habebat enim deus tenera cura virginis
verecundia et libera fama pudoris. non putavit
ortus sui fidem matris iniuriis astruendam. ¶ Secunda
causa est ut dicit Damascenus. ut partus virginis diabolo
celaretur. Habebat enim christum nasciturum esse
ex virgine et ideo observabat si aliqua virgo con-
ciperet ut ipsam infamaret. Sed quia virgo despo-
sata concepit non conceptum eius cognovit nec diffamare potuit. ¶ Tertia causa est secundum Origenem. ut
sponsus esset in solacio virginis et ministerio. ¶ Quarta
causa est ut ostenderet deus matrimonium esse licitum.
¶ Quinta causa est ut inter omnes honoraret aliquibus tribus status
scilicet virginitatis matrimonii et viduitatis. ¶ Sexta causa
est ut ostenderet quod facta desponsatione ante conventum
coniugum remanet arbitrium transeundi ad
meliora vota. altero inrequisito ut est re-
ligionis vel ingressio quam ante desponsationem. Unde
virginem desponsatam viro [illegible] elegit
et ad honorem desponsationis sic transtulit.
Deinde ponitur nobilitas virginis origine
de domo David que erat domus regalis.
Descendit enim Joseph a David secundum carnis
propagationem per Nathan que fuit linea regalis. ¶ Sed queret aliquis quod non videtur ex hoc
quod beata virgo fuit de domo David cum de solo
Joseph dicit. Et dicendum secundum Hieronymum et Damascenum quia
non fuit consuetudo scripture alicuius genea-
logiam per mulieres describere. et ideo non ponitur
directe generatio virginis. Quia tamen erat lege
preceptum ut quilibet de domo sua uxorem re-
ciperet ut acciperet. Joseph autem esset iustus de
domo David unde originem explicat desponsa-
tam suscepit virginem. Et cum dicit eum fuisse
de domo David hoc idem de virgine intelli-
gas ex quo apostolus christum natum fuisse de domo
David approbat in conceptione eius non Joseph

fuit operatus. ¶ Deinde ponitur nomen vir-
ginis honorabile nomen. Et nomen virginis
Maria. Consueverunt enim honores quare despo-
sata aliquis que sit origo eius et quod sit nomen
eius. Et unde dicit Albertus quia est de domo David
et nomen virginis Maria. Et hec dignitas nominis. Non quod
frequenter nomina imponit vel dictat de gradibus no-
minati. Hoc autem nomen Maria triplicem habet interpretationem
propter quod dicitur convenit virgini que christum genuit.
Dicitur enim stella maris secundo illuminatrix tertio domina.
Et quidem hec virgo beata fuit stella
maris que navigantibus nobis per hoc mare seculi
irradiat. Unde Beda super Luc. irradiat in
quo Maria quasi sydus eximium inter fluctus labentis seculi gratia privilegii specialis effulsit. ¶ Secundo
Maria dicitur illuminatrix. quia ex ipsa velud ex stella
processit sol qui illuminat omnem hominem veni-
entem in hunc mundum. ¶ Tertio domina singularis
dicitur. Sicut enim omnes mulieres subiecte sunt viris
sic tamen omnibus dominatur quia genuit dominum celi
et terre. Multe quidem mulieres nuncupantur et possunt dici
Marie sed ista singulariter. Et quantum ad istas tres
interpretationes duas ultimas dicit Ysidorus Maria
hebraice stella maris et domina vocatur. et
merito. quia et tocius mundi dominum et lucem mundi seculis
generavit per genere. Distinctio secunda.

Secundo cum dicit. Et ingressus angelus
ad eam. tangitur nova legatio
angelice dignitatis. In qua parte v.
ponuntur. ¶ Primum est angelica ve-
nientia in munere salutationis. Et scias quia
ut dicit Beda. ubi ortus quelibet permittitur
solvere ordo nondum est. tantoque arctius
cordi inserendum quanto manifestius apparet quam
primis temporibus nostre redemptionis summa consistit de-
quo dicit Albertus. Et ingressus angelus ad eam ubi
tamen considerandum sunt. ¶ Primo ex hoc quod angelus ad
eam ingressus. ostenditur virginis pudicitia quia
non foris vagantem reperit eam angelus sed ut dicit
Ysidorus sola que in penetralibus quam videat
sola angelus eam reperit sola sine comite sola
sine teste. ¶ Considerandum est secundo in qua forma
ei angelus apparuit. Et dicendum quod beata virgo vidit
ad se intrantem angelum non visione ymaginaria

[illegible]

ſʒ angel9 formauit ſibi corp9 lucidu ut ſe oſtenderet
v̄gini appet. Vn dt ~~corp9 lucidu~~ Aug9
in pſona v̄ginis. Vidit ad me gabriel
archāgel9 facie rutilans / choruſcans
i veſtu mirabl'. aſpectu terribilis. qr cum
illu nunciabat q̄ erat in opibz ſs. admi
rabil' z terribl'. Et qr corp9 volebat ex
v̄gine aſſumere q̄ ſte debuit corpali ſpēc
appere deuote. ¶ 3o ē ꝯſiderandu eſt
q̄ nā repit angel9 v̄ginē agentem
i ipa hora ſui ingreſſ9. Et dd̄m q̄ licet
ea depīgat pictores manibz opantem
ego tn̄ credo q̄ ipa bta v̄go tūc ocio
no vacabat nec aliqi opi erat ocupata.
ſʒ tūc erat abſtcta in ꝯtemplacōe me
ditādo ſup ſalute gn̄is huāi q̄lit ſalꝰ
p v̄gine deus debebat humanu genus
ſaluare. In iſto igit actu ea i time
ꝯtemplaciōis q̄ erat dō totāliṫ vnita. ad
eam ingreſſus ē angel9. Et forte
nūq̄ i tanta fuāt ꝯtēplacōe q̄nta
tc erat. Conabile cum vidētꝫ q̄ tūc
totāliṫ ſi vniret dīuimi v̄bum qn̄ to
ſpūalu manebat in ꝯtemplacōe ipi9
Ingreſſus aut ad v̄gine āgel9 quid
egit audiam9. Ipſe cū reuerēcia ea
ſalutauit z dixit Aue. Salutacōz tepi9
nūq̄ fuiſſe mlīci ab āgelo datā quia
ipa fuāt eā ut ſalutē p̄dcam9 ſʒ no
mlīr ꝑo ab angelo ſalutata ē qr ꝑ ipāz
ſalus mūdi erat ventura. Curialis fuit
iſte celeſtis nuncius q̄ an v̄ginē ſa
lutauit q̄ dn̄az ex plicituz legacōm
Salutas itaqz angel9 v̄ginē dixit
Aue gr̄a plena. In q̄ ſalutacōe laudā=
biles eius ꝯdicōes deſcribit. Sicut tū
aliquē ſalutam9 titulu laudis appo
nim9 ut ſanctiſſio patri ſumo potifici.
Inclito imꝑatori z ſemꝑ aug9 illuſtri
regi francorum. Venabli in xpo patri.

ꝯnali ꝑori. Deſcribit itaqz i ſalutacōe
angelica v̄ginis in ipſa ꝑuilegiu ꝑo cum
tangit plenitudīez. Aue / hic mutatum
eſt nom Eue z recte quia ipa fuit plena
vē ſʒ iſta fuit ſn aliq̄ vē. Gra plena z ſup
plena. qr dt Ieron9 Ceteris ꝑ ptes gra pſtāt. in
maria vō totū ſe infudit gre plenitudo.
Sicut eni in ſole deus poſuit omes virtutes
alior ſyderum ita i maria omez gras alior
ſcorum. ¶ Deinde tangit angls eius ea
dn̄m ꝯſorciu. Dns tecum / cu omibz ſcis
ē dn̄s. ſʒ tn̄ cu v̄gine excellentiſſime
erat cu q̄ nullus homo nec huam gn̄is
i miāus erat. Tanto amplius tecu erit do9.
quāto excꝑ te z ſn creatura fuis. ¶ Deinde
tangit angelus bndcōis v̄ginee
muni9 ſingulare. Bndicta tu i mulieribz vl
bndicta ſr omis mulieres qr ipa maledicco
Eue mutata ē in bndcōz. Bndicta eciā
ſup omēs hoīes q̄ dm̄ genuit z hoiem.
Bndicta z ſr ocz angelica creaturaz.
qu angelorum ꝑepit regē. ¶ Queritur
quare angel9 ſalutās v̄ginē nom illi9
tacuit. dcm̄ q̄ forte nom eius tacuit ꝑp ea
¶ ꝑo ꝑp v̄gis excellenciā. Excellentes n.
ꝑſonas cu ſalutam9 nō noiam9. ſʒ nom corde
tenem9 ut salue pr̄ / Aue rex. ¶ ſcd̄o io
tacuit nom v̄ſitatu qr aduenit ei nom
ſpāl dignitatis q̄ nominanda erat. Sicut
tn̄ abs factus eſt ꝑor obmiſſo vſitato
noīe. Abraham9 cu ꝑore noiando ¶ 3o
ideo nom eius tacuit qr nō mittebatur
ad eam ſalutandam ꝯſuetu erat ma
rie. ſʒ i ꝯſuetu erat gra plena. ¶ Tcio ꝑo
nit v̄gis modeſtia. Que cu audiſſet
noua ſalutacōis forma turbata eſt. ali
q̄ti tiore. Non modeſte tetigit ſtbn eā
metus eius aſſertur. ¶ Nō q̄ trēs ſūt que
q̄ reſtimuit. ¶ ꝑp quidem ꝑp angelica
pncia q̄m z no ꝯſueta erat vide an
gelm tn̄ z nouus mod9 appaicōis in

lucis et splendoris eam perlustravit ut tantam eius
apparuerit virgo de luce. ¶ Secundo ideo timuit
quia angelus mirabilem speciem demonstrabat
ut dicit Crisostomus et trepidare virginum est
et ad omnes viri ingressus pavere omnesque
viri affatus vereri. Et ideo ut dicit Ambrosius libro primo
de officiis: Salutata virgo ab angelo tacet
et commota est in introitu eius atque ad viri-
lis sexus aspectum species virginis constitit per-
turbata. ¶ Tertio ideo turbata est quia eam angelus
in suo sermone laudabat. Et sic metuens
quanto plus graciis et laudibus extollitur
tanto magis timet. Unde dicit: turbata est in
sermone eius. ¶ Deinde tangit virginis
~~prudencia~~ prudenciam. Et cogitabat qualis
esset ista salutacio. Non mirum si cogitabat
quia numquam ~~illa~~ fuerat audita salutacio. Ecce
considera virginis gravitatem quia non fuit prompta
respondere angelo, sed tacuit. Ecce considera pruden-
ciam quia cogitabat. Ecce considera pudiciciam quia
ut dicit Ambrosius in libro primo de officiis: Cum autem
virgo esset conturbata et quievit, pudicicia tamen non
resalutavit salutantem angelum nec
ullum tulit responsum. Ubi ista igitur virgines
discant verborum vitare lasciviam. Quia ut dicit
Beda: Maria eciam salutacionem angeli
verebatur. ¶ Ideo ponitur angelica allocucio.
Videbat enim angelus virginem trepidantem et
cogitantem et ideo verbis eius cupit satisfacere.
Primo eam timore expellit. Et ait angelus
ei: ne timeas Maria. Non quia est spiritu videre corporis
spiritum quia habet in primo aspectu corporis timeat humana
fragilitas. Consuetum tamen timorem expellit. Ideo
autem voluit angelus timorem a virgine expel-
lere ut advertet ad intelligenciam dominice in-
carnacionis quam annunciare volebat. Unde et
familiariter cuius nomen primo tacuerat nunc vocat
ex nomine ut audito nomine proprio ad se redeat
virgo. Hoc autem faciendum quia ut dicit Petrus
Ravennensis angelus confortans virginem ne
timeat non sine metu metum discutit.

audientibus hominibus dixit et ipse angelus timet
et admiratur, stupet enim totum deum venire
in virginales angustias cui tota sunt an-
gusta creatura. ¶ Deinde quia videbat
angelus virginem cogitantem de salutacione
ideo eandem explicat salutacionem annuncia-
tam hic ubi concepit. Dicit ergo non mireris si
dixi gracia plena: Invenisti enim graciam apud
dominum, graciam plenarie sanctificacionis quia ante fu-
it sancta quam nata ut dicit Bernardus. Item graciam
confirmacionis quia numquam peccavit seu peccare
potuit. Item graciam divine generacionis, nunc enim
maius est in dominis quam deum patrem generare
verbum quod tamen virgini est commissum. Item
graciam fecunditatis et pudoris. Unde Petrus
Ravennensis loquens ad virginem ait: Virgo in
hoc te mirum constitit quod sponso nata et genitrice
te pectoris voluit dici quod non sinebat in
castitas in tuo conceptu, in tuo partu crevit pu-
dor aucta est castitas integritas roborata
solidata quod virginitas. ¶ Deinde quomodo dix-
erat angelus sub tectu aperit qualiter singulari
modo concepcionis dicens sit cum virgine: Ecce
concipies in utero et paries filium. Tangit
autem conceptum virginis quod precedit verba
que habentur Ysaie 7: Ecce virgo concipiet et
pariet filium et vocabitur nomen eius Ema-
nuel. Ut ostendat eam esse virginem de qua
prius dictum est. Et vocabis nomen eius Ihesum.
Ihesus enim est salvator et salvatorem omnium
non nisi salva integritate concedebat nasci.
Hec que dicta sunt de conceptu virginis pertinent
ad qualitatem verbi. ¶ Deinde tangit dominicum
eius magnitudinem. Hic erit magnus. Glossa:
Ambrosius: non quod ante partum virginis non fuit magnus
sed quod potenciam quam dei filius natus habet, hoc accepi-
turus erat ex tempore. Consequenter tangit
angelus que sit illa magnitudo nascituri.
Et filius altissimi vocabitur. Nichil est
maius quam esse filius altissimi non per ado-

operum. ut nos simus filii dei / sed natura quo
ipse est filius dei. Deinde quarto dixit an
gelus. Benedicta tu in mulieribus. assignat istius
benedictionis causam / videns enim quod saepe benedi-
cuntur parentes de filiis si alicui virtuoso
dicimus. Benedicta mater quae te genuit / sic
virgine glosa in filio benedicimus dicentes
illud Judith xiij. Benedicta filia tu a domino
quia per te fructum vitae communicavimus / et ideo ange-
lus assignat causam benedictionis virginis. ex prima
partu nascituri dicens / Et dabit illi dominus deus
sedem david patris eius. / Et ostendit ad litteram
quod prius dixit ipsum filium altissimi nunc vero dicit
de progenie eius / quod esse non potest nisi in proprio du-
plex esset natura. Prima in qua est filius dei. /
et humana secundum quam est filius david. Ideo propter regimen
iudeorum et iure hereditario habuit hereditatem
successionis. Unde Jeremie xxiij. Ecce dies veniunt
dicit dominus et suscitabo david germen iustum
et regnabit rex et sapiens erit. / Deinde ostendit ubi
et quamdiu sit regnaturus. Et regnabit in domo Ja-
cob in eternum / Ad intelligendum quod non expectavit sed
[illegible] modo erat regnum infidelium. et ideo spiritua-
liter regnat in domo Jacob / Et si alii nec
soli iudei sunt / tunc quia domus Jacob magis
in fide fundata erat religionis quam carne
ne et sanguine. Ideo omnes fideles de domo Jacob
sunt et iudei non credentes de domo non sunt.
Et regni eius non erit finis. Unde Dan.
vij. potestas eius potestas eterna que non au-
feretur et regnum eius quod non corrumpetur / Quarto
ponitur virginis interrogatio. cum enim tanta
locutus fuisset angelus postea tacuit ex-
spectans virginis responsum. / Dixit autem maria ad
angelum [illegible] quia cum salutasset angelus
virginem cum tanta illi evangelizasset in omnibus
ipsa tacuit et nunc primo locuta est. Et ut dicit
Crisostomus super [illegible] sic mentes revocantur exponit
vita [illegible] virginitate se ducere decrevisse
Quomodo inquit fiet istud ut concipiam et pariam
altissimum / Quoniam virum non cognosco / id est proposui

non cognoscere / alias in tuo gradu nulla esset
sponsata quantum ista gloriosa femina virginitatem
amabat. Cum enim aliae mulieres amore prolis
non sollicitarentur de virginitate perdita. Ista tamen
audiens se concipere filium altissimi cuius regni
non erit finis [illegible] de mentis suae virginitate
sollicita dicit. Quomodo etc. Nota quod ut dicit Crisostomus
ipsa fuit prima femina que deo vovit virginitatem
sed tunc queritur quomodo consensit matrimonio ut acci-
peret sponsum / patet cum mortaliter a facto voto
contineret consentiret in matrimonium / quia bona
talis mente [illegible] matrimonium esset [illegible]
/ Et dicendum secundum intentionem beati Augustini libro de bo-
no coniugali. de maria et joseph. antequam fieret
mutua desponsatio virginitatem conservare proposu-
erant et sancti spiritus revelatione utrique consensit
in matrimonium non consensisset nisi alterius non docente
spiritu alterius [illegible] compositum. Item non
quod proposuerant corde verbo expresserunt. Ubi de-
voverit. Et cum queritur utrum beata virgo consensit in
carnalem copulam. Dico secundum eundem quod non con-
sensit nisi deus spiritualiter hoc revelasset. Votum
igitur matrimonium fuit sed ad carnalem copulam
Dico non consentiens erat non dissentiens quam-
diu non doceretur sancti spiritus revelatione quod esset
agendum / Quinto ponitur conceptus virginei ex-
plicatio / Et respondens angelus dixit ei / Expecta-
bat angelus nutum ut videretur loquentem
virgine. Unde ei ad singula respondebat / Spiritus
sanctus superveniet in te et virtute concipies
Nota quia ut dicit Ambrosius super Luc. Non solum deus
condidit creaturas sed hanc multiplicandi
[illegible] que fuerat et potuisset
ordinare aliter modum / quando igitur voluit potuit
istum modum et ordinem mutare quod et factum
est in conceptu virginali. Nota igitur quod sicut spiritus
sanctus ex aquis super aquas ferebatur in principio
mundi produxit animam [illegible] ita ex purissimis
sanguinibus virginis produxit corpus christi. Et sicut
virgula aaron floruit sola divina virtute
nutrita est sicut flos ex virgula solo af

flatu aure perduratus est sicut ymago formatur
in speculo sola presencia faciei. Superveniet spiritus
sanctus in virgine que ad modum roris descendit
super rosam aut lylium dans illi concipiendi
virtutem. Consequenter deinde ponit incarnacionem
christi. Et virtus altissimi. Ut dicit apostolus dominum
verbum quod est virtus altissimi patris corpus. Obum-
brabit tibi. Secundo quod dominum verbum quod est virtus
altissimi intelligitur obumbrasse virgine dupliciter.
Primo propter carnem assumptam sicut sol obumbratur
nube ut quod in se intueri non possumus obum-
bratum in nube videamus. Secundo potest sic intelligi
quia sicut umbra refrigerat ita divinum
verbum removit a virgine omnem concupiscencie
estum. Tercio deinde ostendit quare nasciturus est
filius dei. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum
tamen sanctum est quod superveniente spiritu sancto ex
virgine natum est. Vocabitur filius dei,
quia virtus altissimi est filius dei. Secundum hoc virtus
obumbravit virgine assumendo carnem. Hoc
quod nascetur ex ea vocabitur filius dei. Sexto
inde angelus adducit exemplum ut confir-
metur totum virginis votum ait. Et ecce
elysabeth uxor zacharie cognata tua.
Et dicit cognata virginis ex parte matris, quia beata
anna mater virginis fuit de genere sacerdota-
li, sed ex parte patris fuit de domo regia.
Hoc enim fuit speciale in christo in iudeorum ut regi-
bus et sacerdotibus posset in se. Et ipsa con-
cepit filium scilicet iohannem baptistam in senectute
sua quod videtur etati non convenire. Et hic mensis
scilicet marcius est sextus illi. Ante conceptus fuit
enim beatus io. conceptus vel VI° exeunte mense
scilicet septembri. Que vocatur sterilis. Quia enim
in terra fuit communiter ab omnibus vocabatur
sterilis. Secundo quod tunc concepit elyzabeth tangit
angelus senectute que est defectus etatis
et sterilitate que est defectus nature, quorum utrumque
erat concepcioni contrarium. Quibus virgo in qua florebant
iuventus et fecunditatis virtute superveni-
ente spiritu sancto debebat suscipere non dubitet
verbum angeli. Iste. Quia non erit impos-
sibile apud deum omne verbum. Multum verbum
est deo impossibile quod generando filium con-
tra ... ipso produxit. Per omnia quecumque
voluit deus fecit. Distinctio tercia

Tercio cum dicit: Dixit autem maria
tangit devota humilitate virgine
voluntatis. Consideranda quod non verbis
... est virgo in tanta profunditate
misterii ... paucis verba protulit quod
verborum multitudinem fugerit virgo. Audias ergo
vocem virginis. Ecce ancilla domini. Ecce
quanta virginis humilitas. Que ut dicit Beda
du Dum mater eligitur ancillam se sue condicionibus ap-
pellat. Secundo quod inter omnia que in mariae gratie ...
erat virgine est humilitas que tam placuit
filio dei quod attraxit eum de celo ut ex virgine
carnem assumeret, quod ad modum trahit ferrum
ad magnetem. Et tam placuit deo vox
virginis cum dixit ecce ancilla domini. Quia
ex hoc magis appellat se in scriptura ancille
filium quam virginis. Unde psalmus. Ego servus tuus
sum et filius ancille tue. Tunc est illa mu-
lier cui talia promittentur et vovet se ancillam
que potius exaltaret se super sydera. Unde
... cum audisset a serpente eritis sicut dii
statim in superbiam elevata contra eius preceptum
extendit manum ad fructum ligni vetiti. Ista
sancta virgo audiens se deum genitura ancillam
et non mirum se vocat. Consequenter deinde ponitur consensus
virginis cum desiderio. Fiat mihi secundum verbum tuum.
Consentit virgo divine disposicioni et optat fie-
ri quod sibi dictum est ab angelo, quantum ad hoc
et ut conciperet sancti spiritus virtute, et ut altissimi
dei filium generet. Secundo non putas gaudentem
fuisse angelum et exultantem audiens vir-
ginis consensum et desiderium, audiens sic prop-
tam obedienciam et humilitatem, videns quod
non frustra ad virginem missus erat ... responsionem
deo acceptabilem relaturus ad ... quod misit
... Secundo consideranda virginis fidem et desiderium
quia credidit et in se fieri desideravit virgo
scilicet deum concipere quod nunquam a seculis fuerat auditum.

nusquam reptu auciisse iussum n. ab aliquo
cogitu. Et hoc quidem credidit non mtis
rationibz adductis. sed pura disputatione cum
angelo habita. Non quia ut dicit Dam in iij li.
iiij c. Statim post assensum virginis spus
sanctus superuenit in ipam. post hunc sermone qui
dixit angelus purgans ipam et virtutem
susceptam dei verbi tribuens aut sit et generati sit
ut idem dicit iiij li. Fuit creatori dauid
plasmatori plasmati et filio dei et deo incarna
ri et humanari. ex castis et incoinquinatis
eius carnibz et sanguinibz. Statim enim in
pura carnis sba totu corpus xpi formatum
fuit omnibz corporalibz liniamentis et perfectum
fuit. Statim aia rationali creat gratia plena
et gtia et in ipo eodem instanti fuit ei di
uinum verbum unitum in separabili unitate psoli
~~vni se~~ 18 li. mor. Annunciante inquid
angelo et adueniente spu sco mox verbum
in vtero mox intra vterum verbum caro factum
est. Bn igit concludit solites dicens. Fiat
sine virili semine conceptus in virgine nas
catur de spu sco in tegra carne sem quod
nascit de homine matre sine homine patre vo
cetur dei filius qui cum patre et spu sco reg
nat per oia scla sclorum amen. In dco pro dom. x. glosa

Exurgens maria abiit in montana cum festina
cione. Luc j. In expositione euuangelij quarte ferie
duci sumus in moratium sumus et longum sermone
protraximus. Sic enim exigebat incarnati
verbi misterium si quo modo vnicum verbum mtis
possemus verbis aperire. Nunc igit post tante
contemplacionis suauitatem ppam vt vacamus
fragilem culpam et quantum ad orationem ut
quod in cepimus perficere valeamus exorate pro nobis
virginem quam nobis misereri velit et sic. Exau
di virgo exaudi altissimi dei genitrix.
exaudi plena gratia. munus itaque salutacionis

angelice offero d. Exurgens maria. Fit scdo dist. p.a

Exurgens maria. Circa mxiatn
~~ex inmati~~ sunt in quo gtoe sig. et
ex hiis que apparent in muliere
pregnante. De condicionibz nascituri
prenoscitatur et coniectat. Attendunt enim
gestus mulieris qualit in motibz aliter
in passionibz. qualit et quid loquatur qualit
aspiciat qualia sompniat qualia desiderat
et multa obseruant naturalia signa ex quibus
aliqui perpendunt qualis futurus sit fetus pregnan
tis. Sed quia virgo maria sup naturam concepit.
nequaquam naturalibz sed sup naturalibz signis potuit
sui fetus cognosci sublimitas. Nichil enim
habet consuetas pregnancium passiones voles
igitur euuangelista aut potius virginis nos instruere
qualis sit que virgo concepit eiusdem virginis
pregnantis deuote nobis gestus insinuat scilicet
in presenti euuangelio vbi de hiis agit tantum nobis dat
intelligi. Primum est modestus virginis
gestus. Secundum est virtuosus vocis effectus i.
Et factum est ut audiuit. Tercium est deuotus
laudis effectus i. Et ait maria. Circa primum
ca tangit euuangelista. Primum virginis incessum
Exurgens maria de domo ppa in qua ipam
salutauerat angelus. de secreto sue habitationis
loco et de intima contemplacionis requie. Vn
ps. Exurge gloria mea exurge psalterium
et cythara. et rndit virgo exurgam dilu
culo. Abiit in montana ad sola enim montana
virgo deo plena debebat ascendere que sequimur
nos dicentes. ysa. i. Venite ascendamus ad
montem dni et ad domum dei iacob. Considera
quod alt potius generat abtus inmittit suspicia sed
non generabat virgo quin ymo petebat sub
limia. Cum festinacione. Cant. 2. Surge pro
pera amica mea et veni. Non quia festi
nabat virgo. Primo quidem secundum glosam ne
diu videtur in publico. Secundo ut congaudet
gaudende in vtero pregnante. Tercio ut cito ei
subueniret obsequio ministerij. vn Ambo.

Ambo. dispensacio spe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Dei capitulo

II°

S

[illegible]

Nescit tarda molimina spiritus sancti gracia. Nota enim properavit virgo in montana ut videret si verum esset quod illi angelus dixerat. quia ipsa non fuit incredula de oraculo ut Zacharias non incerta de nuncio. Non accedit eum esse ... non dubitavit de Elyzabeth. Sed leta pro voto religiosa pro officio festina pre gaudio in montana properavit in civitatem Jude ubi erat habitacio Zacharie et Elyzabeth. Nota hic exemplum anagogicum. Quatuor enim dicuntur de virgine scilicet quod exsurrexit in montana, abiit, festinavit, in civitatem Jude venit. Sic et nos a desiderio terrenorum in quibus dormitamus movemur hora est iam nos de sompno surgere. Unde Apostolus: Surge qui dormis et exsurge a mortuis. Secundo ascendamus in montana appetendo celestia. ~~Unde Genesis~~ In monte salvum te fac. Tercio festinemus quia non habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus. Unde Hebr. 4. festinemus ingredi in illam requiem. ut tandem quarto ingrediamur civitatem Jude i. civitatem confitencium celestem Jerusalem. In qua ascendit tribus tribus domini testimonium Israel ad confitendum nomini domini. Secundo ponitur humilis virginis ingressus. Et intravit domum Zacharie. que se a longe graviter ut pregnanti invecula deserviret. Considera virginis caritatem quam a servicio retinere ut multi non vetuit amor quietis domus, dies contemplacionis, prolixitas itineris, asperitas moncium, quod dominum conceptus non virginalis verecundia quam flaret conceptum secretario. Sic ut dicit Ambrosius: Discant sancte mulieres quam sedulitatem pregnantibus debeant exhibere cognatis. Tercio ponitur reverens virginis salutacio. Et salutavit Elyzabeth. Prior ipsa virgo salutat Elyzabeth prius quam dominum ut dicit Beda. quia decet ut quanto celsior tanto sit humilior. Secundo quia conveniens est ut mater prius inuncula salutem annunciet. Considera quanta consecuta est graciam

Elyzabeth ut virgo intraverat ad ipsam ut (ut ab ipsa salutaretur) domum eius ingrederetur ut ei ministerio familiariacius. Unde potest dici Elyzabeth id est pubertas venerunt in omnia bona pariter cum illa. Distinctio 2a

Sequitur cum dicit: Et factum est ut audivit et tangitur virtuosus vocis effectus et ponitur septemplex. Primo enim tangitur exultacio precursoris. Et factum est ut audivit salutacionem Marie Elyzabeth. Audivit humilem iocundam et devotam salutacionem. Exultavit infans quia non dum fari poterat. Johannes scilicet baptista in utero eius scilicet matris Elyzabeth. Nota quod hic primo impletum est quod dixerat angelus ad virginem eam esse gratia plenam. Sic enim plena erat quod Johannes baptista ex eius plenitudine per eius salutacionem suscepit sanctificationis graciam. Dicitur enim impleta est illa ~~prophetia~~ promissio facta Zacharie de Johanne que fuit ab angelo Luce primo: Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Et tamen hoc factum fuit in salutacione virginis. ut dicit glossa. Unde considera immensam virginis graciam qua et precursor eius sanctificatus est. Nota et quod conceptum Johannis non erat in ... aut collatum est ipsa hora salutacionis ut cognosceret virginem esse matrem Christi et deum hic in utero. Unde quia voce non poterat exprimere gestu corporis exultavit ad presenciam salvatoris et tunc primo inchoavit sue precursionis officium. Secundo ponitur Elyzabeth sanctificacio. Et repleta est Elyzabeth spiritu sancto. glossa. Nota prius in Elyzabeth repleta est spiritu sancto quam filius sed filius repletus replet matrem. Maria autem post conceptum. Elyzabeth repletur. Et exclamavit. Quia pre sensus infantis non valentis ... voce facit clamare voce matris. Voce magna. clamavit quia voce ubi ... in utero et dixit. cum devocione et reverencia et exultacione. Tercio ponitur Elyzabeth vaticinium. Benedicta inter mulieres. Hanc et benediccionem

angelus attulit ad virginem ¶ Et non immeri-
to quod fuit prime transgressionis principium quarum
habuit malediccionés ad eo quia autem virgo
illis non fuit subiecta maledictionibus ideo dicitur
inter mulieres benedicta ¶ Prima maledictio
mulieris quia dixit illi deus Gen. 3. Mul-
tiplicabo erumpnas tuas id est multiplicatas
faciam miserias tuas. Mulier enim semper mu-
lierum calamitatibus est subiectus a quibus
virgo longe fuit. quia dixit illi deus Gen.
2. Multiplicabo erumpnas tuas id est beatitu-
dinis habundancia ¶ Secunda mulieris maledictio
fuit. Multiplicabo conceptus tuos. Hebreus ha-
bet in partus nationes tuas. Sed virgo simul tantum
concepit et impregnata a spiritu sancto. ¶ Tercia mulieris
maledictio fuit in dolore paries filios tuos
sicut dicit Augustinus. virgo in leticia dominum peperit
vivit ¶ Quarta maledictio fuit sub viri po-
testate eris et ipse dominabitur tui. Sed virgo
sub nullius viri potestate fuit ideo virum
omnibus viris dominantem genuit sine
viro. ideo ipsa viris omnibus dominatur. Jere-
mie impletum est illud. Jeremie xxxi° Oportet
nos scire quantum mulieres dominantur ab. ¶ Secundo
fuit virgo inter mulieres benedicta quia sit
habuit virginitatis fecunditatis benedictionem.
¶ Tercio quia genuit simul deum et hominem. Et ideo
bene accinit benedictus ille versus. Dicitur Bene-
dixisti domine terram tuam. ¶ Ipsa enim de bene-
dixit elyzabeth virginis conceptum dicens
Et benedictus fructus ventris tui. Fructus
virginis fuit Christus qui fuit benedictus dicente
Apostolo. Benedictio et claritas et sapiencia
et graciarum actio honor virtus et fortitudo
deo meo. ¶ Primo quod Christus fuit fructus ventris
virginis. Cum sicut fructus a flore pro-
ducitur ita post Christus ex florida virginis carne
conceptus est. Iste autem fructus est spon-
si decoris quia candidus et rubicundus
Cant. 2. et Ps. Speciosus forma pre filiis hominum
¶ Secundo iste fructus est suavis odoris. Gen.

Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni
quem benedixit deus ¶ Tercio iste fructus est
suavis saporis. unde Ps. Gustate
et videte quoniam suavis est dominus ¶ Quarto iste fructus
est mire vigoris habet enim vigorem e-
terne vite quia conservat qui ex eo sumpserit a
morte perpetua. Unde est sicut fructus ligni
vite plantati in paradyso voluptatis.
¶ Quarto elyzabeth humilitas commendatur. Et
unde mihi hoc id est secundum gloriam quoniam bonum mihi ac-
cidit ex adventu tuo. Vel aliter Unde hoc
mihi id est que mea iusticia aut quibus meritis
est hoc. ut veniat sic humiliter devote et
reverenter. Mater domini mei ad me scilicet ad servam
et ancillam eius. Nota ut dicit Ambrosius quod spiritus
sanctus qui replens elyzabeth dedit ei prophe-
cie donum ut mirum (?) pro conceptu (?). Ille idem
contulit humilitatis virtutem. Inhiat certa humi-
litate Johannes baptista. sic humiliavit dicens Ego
a te debeo baptizari non tu a me. Et alibi
Cuius non sum dignus ut solvam corrigiam
calciamenti eius. ¶ Quinto ponitur miraculi re-
velacio. Ecce enim ut ipso momento ut facta
vox. Vox inquam columbine simplicitatis
vox virginee puritatis. vox amene suavi-
tatis salutacionis tue. Et quid aliud novat
in salutacione. virgo que salutem omnium gestabat
in utero. Ita enim ore promittebat salutem quam
pariendo secto (?) debebat proferre in auribus
meis. Cant. enim. Sonet vox tua in auribus
meis vox enim [illegible]. Exultavit
infans in gaudio in utero meo dicit glossa cum
vox intrat ad aures corporis virtus spiritualis
intrat in corde advenientis accedit. ¶ Sexto
ponitur virginis commendacio. Et beata que cre-
didisti non sicut maritus meus qui dubitavit.
Elyzabeth ut dicit glossa Ambrosii virginem non dubi-
tasse sed credidisse verbis angelicis. Considera
quantum bonum sit fides que meruit in virgine
per incarnacionem. quod et in matre gratia propter vo-
luit esse quam perficeret id est perfecte fierent inte

ut v'go ꝯcipias · q tn iam fcm erat ex te
ut dnm ꝑias altissimi filiu͂ · et ꝑ te ut quantum
genus ꝑ te sciaz gratialem ꝯsequatur sa
lutem que dicta sunt tibi a dno ꝑ angelu͂
spu͂ sco docente cognouit Elyzabz ea que
dicta fuerant v'gi a dno ꝑ angelum · Distinctio 3ª.

Tercio ponitur v'ginis deuotus
affectus laudis · Et ait maria · ex
ultans ex deuocōe prorupit in
canticu͂ · Consueuerat fere mu
lieres dicere dno canticu͂ ꝓ singularia
ora beneficia recepta · Sz v'go cantauit dno
canticu͂ nouu͂ quia mirabilia fecit · Cuius
melodia fuit ei acceptabilior cum laude
hoc in Magnificat · i. magnu͂ ꝑdicat anima
mea dnm · i. deu͂ patrem cuius se ancillam
ꝓfessa fuerat d. Ecce ancilla dni · Illa que
magnificauit dnm maria soror aaron in tra
situ maris rubri d. Cantemus dno gloriose enim
magnificatus est · Exo. 14 · Sz ista v'go amplius
magnificare potuit quia ꝑ ea voluit clarita
tis diuine gratie stellam ut maris ꝑntibus sali
[illegible] · Altera mulier s. delbora ꝓphetissa cecinit
canticu͂ deo ꝓ victoria inimicorum · Judic. 5 · Sz
v'go amplius magnificare potuit dnm quia
ex ea natus est qui est victor de tribu Juda
Et ꝓpter hoc ipsa dicit · fecit potenciam in brachio suo
dispersit superbos mente cordis sui · Tercia mulier
que cecinit canticu͂ nouu͂ fuit Anna que
post sterilitatem meruit fecunditatis graz et pe
perit Samuelem magnificans deum et dicens · Ex
ultauit cor meu͂ in dno · primo Reg. 2 · Sz ista v'go
amplius magnificare potuit quia fecunditatis
donum suscepit v'ginitate manente · Quarta
mulier que magnificauit dnm fuit Judith que
ipa caput holofernis amputauit cantans
et dicens · Cantate dno in tympanis cantate deo
in cymbalis modulamini ei psalmu͂ nouu͂
Judith 16 · Sz ista v'go amplius potuit laudare
dnm quia ipa contriuit caput antiqui serpentis
quando anima mea repletus est · quod dixit deus ad
serpentem · Gen. 3 · Ipsa conteret caput tuum

Decimo ponitur v'ginis spiritualis exultacio
Et exultauit spiritus meus · i. superior pars anime in
deo salutari meo · i. in filio dei qui est ihc
salutaris quem Jacob patriarcha exspectabat
d. Gen. 49 · Salutare tuum exspectabo domine.
In hoc salutari exultauit Abacuc ꝓ
pheta 3 · d. Ego autem in dno gaudebo et
exultabo in dno ihu meo · ut per aliam
translacionem in deo salutari meo · Non quod bene ha
bebat v'go cum exultacoibus in isto salu
tari plusquam cetere creature · quam parentes ex
ultant in filiis · Et salutare fuit singula
riter v'ginis plus opificis quam matris · Ergo
que gessit percepit v'go · Et attende
diligenter quod sunt ut ex gestu v'ginis
pernatis in sit [illegible] generalem in vecio
conceptum habeat · Non enim reperies consueta mu
lierem [illegible] quam ut dicit Ambrosius · Tortuosum
in oculis matris incedebat ꝑ capud in actibus in
verecundia in gestibus grauior non in incessu las
ciuior non voce ꝑculancior ut ipsa corporis
species virtutis cepit animam · Sz ex hiis
quando in hoc [illegible] quam in ꝑcelsa ciuitate
abiit festinans intrauit domum Zacharie
Salutauit Elyzabeth · veniens exultauit
in suis mirabili facta est Elyzabz
sic glarie ꝓphetauit in oppinatum laudauit
v'ginem excellentem · et ipa v'go dnm magni
ficauit ardenter · potius v'ginitatis ꝯceptum
agnosce · Quid enim hiis tam nouis signis
et miris auditis attendendum est nisi quod qui nas
cetur ex ea sanctum vocabitur filius dei ·
Dicatis ergo cum Elyzabz ad virginem unde hoc
mihi ut veniat mater dni mei ad me · Notandum
quod sunt tria cantica euangelica · s. canticum
v'ginis Magnificat · Canticum zacharie
Benedictus · Et canticum symeonis · Nunc
dimittis · que nos cantamus in ea co
ordine quo sunt instituta sz post canticum ·

Zacharie cantatur in matutinalibus laudibus et hoc propter duo. Primo quia laudes institute in memoriam hominis per quam est prestita redempcio et salus. Et in ipso cantico redemptionis nostre salus ponitur. Secundo cantatur in laudibus quia laudes in aurora sunt. Johannes autem baptista in cuius nativitate zacharias hoc cecinit se habet ad christum sicut aurora ad solem. Canticum autem virginis in vesperis dicitur quia incarnacio christi cuius laudis canticum hoc institutum fuit facta fuit vi etate mundi in sexto mense a concepcione Johannis et vi hora diei. Officium autem vespertinum est tocius operis vespertinum officium. Canticum symeonis dicitur in septimo diei officio scilicet ad completorium quia orat se dimitti in pace quod est completis omnibus officiis. Ista autem ista cantica dicimus stantes et non sedentes quia evangelica sunt. Ymmo quidam fratres se signant ad corpus dominicum sicut ad evangelium quod fieri non oportet. Quia signum crucis premittitur evangelio ne in festinacione demonis impediatur intelligencia evangelice doctrine. Sed illa cantica non sunt instructionis sed laudis sunt instituta. Unde sufficit signum crucis in principium horarum ut habetur in hystoriis scolasticis et in summa de officiis. [illegible] Dominica quarta

Anno quintodecimo imperii tyberii cesaris procurante poncio pylato iudeam etc. Luce 3o.

Quibus nati et sui principatus convenit describere tempora sicut in libro machabeorum ponitur tempora quando incepit regnum grecorum. Perse habent tempora regni persarum. Egypcii tempora regni egyptiorum. Hac de similis quibus nati et gentes habent hystorias et cronicas sui originis. Quam vero principatus eciam sacre nostre fidei incepit a predicacione Johannis baptiste. Ideo beatus Lucas tempus sue predicacionis et principium evangelii nostri insinuat ubi duo tangit. Primum est militarium principatus descripcio. Secundum est novelle fidei denunciacio ibi: Et venit in omnem regionem iordanis. Circa primum quatuor tangit scilicet universale mundi dominium, divisum iudeorum regnum, pontificale sacerdocium et perpetuale officium. Describit enim nobis beatus lucas quis dominabatur toti mundo. Qui presidebant genti iudeorum. Qui erant principes sacerdotum quando Johannes predicare cepit. Tangit igitur triplicem principatum. Quod ut omnia clarius pateant ad expositionem litere aliquid secundum hystoriam est dicendum. Sciendum est igitur ut patet in hystoria scolastica quod romanorum primus imperator fuit Julius cesar. Qui ideo cesar appellatus est ut dicit ysidorus ix ethimologiarum quod ceso mortue matris utero eductus per latus quod fuit, vel quod cum cesarie natus sit. Ab hoc ceteri imperatores cesares appellati sunt. Cuius imperator fuit octavianus augustus. Qui ideo augustus dictus est quod magis rem publicam auxit. Post pugnam in victoria contra antonium et cleopatram. Et ab istis duobus nominibus imperatoribus ceteri omnes dicti cesares et augusti. Anno autem xlii istius octaviani christus natus est et post nativitatem christi regnavit annis xv et mortuus est. Anno autem xiiii christi cum christus ageret xv etatis sue annum huic successit in imperio scilicet imperator Tyberius cesar. Cuius imperii xv anno cum iam salvator esset 30 annorum. Johannes baptista habens eandem etatem cepit predicare. Iam enim congruum erat etatis virilis tempus ut christus mundo manifestaretur et ut Johannes predicare inciperet. Et idem est ad declaracionem principatus secularis quod habetur in eo quod premittitur: Anno xv imperii Tyberii cesaris. Proprium nomen cesaris nomen dignitatis. Secundo intelligencia principatum militarium qui preerant in gente iudeorum propter quod est sciendum quod herodes magnus filius antipatri ydumei cuius tempore natus fuit christus tocius regni iudeorum monarchiam tenuit. Hic autem quia plures uxores habuit multos ex eis filios genuit. Inter quos vi sunt principales scilicet Alexander, Aristobulus, Antipater, Herodes Antipas, Archelaus et Philippus. Sed quia ipse herodes cum occidit innocentes pueros multos celabant filios ...

in propriis filiis iuste punitus est. Nam tres ex illis
scilicet Alexandrum Aristobulum et Antipatrem iussit interfici
Cum enim Alexander et Aristobulus redissent de
Athenis a studio litterarum pater eos uxoribus tradidit
Itaque velud eruditi et uxorati disceptabant
cum patre de regno. Quibus ob hoc eiectis. decre-
vit pater per testamentum Antipatrem regni succes-
sorem. Illi vero ~~appellantes~~ ut imperatores Roma cum
ad iudicium imperatoris / fecerunt. Sed facta tandem
concordia redierunt ad patrem. Antipater autem
timens successionem amittere regni rursus con-
citavit patrem in filios accusans eos quod parri-
cidium machinarentur. Ob hoc igitur pater comprehensis
filiis complices eorum iussit torqueri. Et confessa
sunt vera esse que dicebat Antipater. Unde filios
suos scilicet Alexandrum et Aristobulum iussit interfici
Antipater autem propter hoc factus est omni populo odiosus. Sed et
ipse pater unicum ipsum amabat. Unde Herodem An-
tipam illi substituit in regnum nolens quod regnum
transiret ad filios Antipatris. Procuravit igitur Anti-
pater venenum efficacissimum ut illud pater su-
meret per ministrum. Quod cum comperisset pater Antipatrem
coniecit in vincula. Interea graviter laborat Herodes
magnis infirmitatibus. Quadam autem die
audivit Antipater de pallacio regis ululatum
plangentium quasi rex esset mortuus. Exultavit
autem valde et promisit custodibus carceris multa
donaria si abire eum permitterent. Cuius expulsa-
tionem cum pater comperisset graviter accepit et immissis
spiculatoribus in carcere eum iussit interfici. Herodes
autem priore testamento mutato aliud condidit
in quo Archelaum regni instituit successorem
Ita tamen ut diadema regni susciperet Rome
Illo vero mortuo Herodes Antipas qui in priori suc-
cedere debebat. Antipater et Archelaus Ro-
mam properaverunt acturi causam regni contra alterutrum/
Philippus autem quia favebat Archelao et
ipse Romam profectus est in auxilium eius sperans
cum eo ex contentione fructum fugi regia dignitate.

Facta est igitur longa contentio inter fratres aliis
dicentibus ultimum debere valere testamentum aliis
allegantibus quod pater iam sensu deficiens insti-
tuerat. Tandem autem hinc inde audi-
tis rationibus ex totius senatus consilio
diffinitum est ut regnum iudeorum in quatuor
partes divideretur. Quarum duas partes scilicet Judea et
Abilina. date sunt Archelao promisso quod
de regno nomen si bene ageret. Reliquarum
autem duarum partium una Herodi Antipati
scilicet Galylea altera vero Phylippo scilicet Yturea
vero sub nomine tradita est thetrarchie
Tandem Archelaus ab Ebreis apud cesarem
accusatus cum IX annis principatui prefuisset
tyrannice vivens in exilium missus est. Et
una pars principatus sui scilicet Iudea cepit
procuratoribus gubernari. Altera vero Abelina
tradita est Lysanie sub nomine thetrarchie
Istum vero Lysaniam dicit ~~Beda~~ magnum Herodis
fuisse filium licet Josephus dicat quod fuit
nepos eius natus ex Alexandro sorore
Herodis. Hiis visis patet sermo Luce. Presidente
Poncio Pylato Judea. Preceptor autem non
erat princeps ordinarius sed vicarius aut
delegatus. Hic est Pylatus qui Christum ad mor-
tem iudicavit. Thetrarcha autem id est principe
quarte partis. Nam thetrarcha est nomen grecum
compositum a thetra quod est quatuor et archos quod est
princeps. Inde thetrarcha dicitur princeps quarte
partis. Galylee Herode scilicet Antipas. Hic est
ille qui uxorem abstulit Phylippi fratri suo
qui iussit Johannem Baptistam decollari. Qui et
Domino illusit in passione in veste alba induto
Phylippo autem fratre eius scilicet Herodis Antype
thetrarcha id est principe quarte partis Yturee
et Traconitidis regionis. Hic est ille Phi-
lippus cuius uxorem Herodiadem frater eius
Herodes abstulerat. Herodias autem fuit Aristo-

bti filia que herodes magnus cu alio fr̃e
s. alexandro iussat inficii. Et lysanie a
bilme thetrarcha q̃ fuit filius ut nepos
magni herodis. ¶ 3o uidendu est de po
tificali sacerdotio. Sciendu est aut q̃ licet
in principio vnus solus fuit sacerdos summus
i gente iudeorum tn̄ dauid uotes ampliare
cultu dei / 2 4or sacerdotes s. 2 4or familias q̃
descendebat ab aro / quorum q̃libz i sua sep
timana ministrabat. verum aut oibz
hijs sacerdotibus / fuerit vnus summus sacerdos. Sz ac
cete ambicõe q̃libz certis cupiebat p̄ce
depit summu sacerdociu cõparari agētibus
z plures summi sacerdotes eptuc instituti
sut. Et hoc est q̃ dr̃. Sub principibus
sacerdotu anna & caypha. Isti duo erant
affinitate coniuncti. nã anna erat socer
cayphe. Et hic horum sacerdotiu fuit ppt
cupidus ¶ 4o ponitur ꝑphale offm. fac
tu est ubu dm̄ / istud ubu fuit ut dr̃
glo. vade & pdica baptm̄ sup iohem
q̃ tpr̃ i quo est gr̃a. Et ue hic est i q̃
e gr̃a quem i posuit fine legi & annunti
auit grã salvatoris. zacharie filiu.
Commedatur ab origine status / qz
Queciat. i dr̃ Tho a. 2 ndicto sit t fili
mi. quia hoi & optimi viri es filius
i deserto. sit ubu dm̄ fcm̄ est. Considera
q̃ sicut s̃ moysen in deserto ut hoc eppo.
3. ita sr̃ iohez. Vn osee 12. Ego ma
te 2 8 qui i deserto in terra solitudis ¶ Et ca
ista pma ptem eb̃ v. eti ¶ pmo q̃
describit tpa pdicacois iohis z dic
du q̃ pdicaco eius fuit noue legis i
iau & tamq̃ dere magna quiciens
erat scire tpa eius. vt ut alij dicunt.
Tunc incepit vi etas & io debuit ph
cipiu eius cognosci ut quia mos erat
ꝑphetarum sue ꝑphie describere tpa & q̃ii
fuit plusq̃ ꝑpha & io sua pdicacois
tpa describuntur ¶ 2o querit q̃ ista describunt
tpa principe grecum & gentiliu cu iste no
fuit mos ꝑpharum. Et dicendu q̃ io est q̃ iste erat ubo
ipe pto legis elbn̄te iudeis & gentibus. alij
uo ꝑphe no mittebant ad gentes sz solu
dcm̄ est illud ys. x. parum e ut sis michi
suus ad suscitandas trbz iacob & feces.
Isit 2 ueccdas / dedi te i luce
gentiu ut sis salus mea usqz ad extremu
terre ¶ 3o querit q̃ in toto orbe unus tm̄ p
erat. iudeis uo q̃tuor principes dnabantur.
Et dicendu s̃ dr̃ q̃ h̃ io est q̃ totus mudus
ad unitatem fidei venturus erat. iudea uo p
culpa pfidie dispgendi erat. Omne em regnum
i se ipm diuisum desolabitur. Vt dicendu q̃ h̃
erat ꝑ pcta iudeorum multitudo em principu
arguit iniquitate & malicia hoim. Vn ꝑ
pcta nra q̃ q̃ sut ciuitates tot sut tyranni
z principes. Et io bn̄ dcm̄ est pu. 18. ꝑ pcta
terre multi principes eius ¶ 4o querit quare
principatu gentiliu pponit principatui iudeorum
Et dicendu q̃ h̃ io est / quia gentilitas erat
iudee pponenda tunc eni adimpletu e illud
2minatoriu iudeis. Costituet te dux i cau
dam z no in caput. deut. 28. / vt io q̃ princi
patus in pr̃ij nobilior erat principatu iude
orum ¶ 5o querit q̃ descripto sacerdocij vltimo
ponitur. Et dicendu q̃ io sacerdotes peiores
fuit tanto amplius 9 temnut adeo q̃ ceteri
hoies z io vltio ponitur / ut q̃ symonia sac
dociu tuc vsurpabat / uel ut ostendat quod
finitu erat legale sacerdociu io vltio ponitur
vn dan̄ 9. deficiet hostia et sacrificiu et
in templo erit abhominacio. h̃ est abhominacio sy
monie

Secundo cu dicitur Et uenit in oem
regione z tangit noue legis
denunciaco z quinqz facit ¶ pmo nã
ponit pdicacois iohis locu et

matiam d. Et venit in omnem regionem
Jordanis. que regio super Jordanem silvestris &
salsosa atque bestiis plena. predicans baptis
mum penitencie i. predicacione sua inducens homines ad
tale baptismum. ¶ Nota quia baptismus Johannis
dicebatur penitencie quia homines ad penitenciam inducebat
vel tempore pleno dicitur penitencie tempore ut quia ad pe
nitentes est statutum ut quia inducebat ad
hoc quod penitencia fieret. non enim baptismus ille peccata
remittebat ex virtute sua. nec penitencie virtus
addebat. Ex quo distinguebatur a baptismo Christi
in quo sacramenti virtus fit. ¶ Nota et quod cum
baptismus Johannis disponeret homines ad suscipi
endum Christum non baptizabantur eo non iudei quibus
principaliter mittebatur propter clericos & non
suscipiebant baptismum quia ipse in ostendere dicebant
a viris. Nec et infantes & usu racionis ca
rentes baptizabantur quia non intelligebant
misterium cuius contrario dicebatur necessaria. / Baptismus
vero Christi omnibus datur gentibus volentibus
ac de omni sexu & omni etati. & in remissionem
peccatorum / non est referendum ad baptismum Johannis
sed ad penitenciam quam baptismus annectabatur. sola
enim penitencia peccata remittebat. ¶ Secundo confirmatur
predicacio Johannis prophetico testimonio sicut scriptum
in libro sermonum ysaye prophete [illegible] q. d. ita
predicabat Johannes sicut scriptum est in libro sermonum
ysaye prophete. vox clamantis in deserto. ysa. 40.
Clama ne cesses & quasi tuba exalta vocem
tuam. ¶ Nota quod ista vox fuit clara dulcis
& terribilis. Clara quidem fuit & non rauca
qualis est vox hereticorum quam clare amitti
aut penitenciam ... Suavis fuit annuncians
Christum cunctis admirabilem. Unde sonet vox
tua in auribus meis. Vox enim
tua dulcis. Terribilis fuit ista vox in re
prehendendo futurum denunciando iudicium
cum dicebat. Genimina viperarum quis ostendit
vobis fugere a ventura ira. Etenim iam securis

ad radicem arboris posita est. Et ideo dicitur ysa.
16. Predicatores presentis temporis sunt canes
muti non valentes latrare. Omnes enim magis
eligunt blandiciis occultare medicinam quam
voce vili aperire peccata. ¶ Tercio ponitur Johannis
predicacio parate viam domini. Glossa super hoc. Via
in qua dominus penitencia est per quam deus ad nos
descendit & nos ad illum ascendimus. Et nota
quod licet ista vox arta sit deducit tamen ad
celestem patriam. Igitur parate viam domini non est
aliud dicere quam parate vos ad penitenciam. Unde primo
Regum vii. preparate corda vestra domino & servite illi
soli & Luce 3o. facite fructus dignos penitencie
¶ Nota et quod necessaria est penitencia existentibus
penitentes. Et ideo debet se quilibet preparare ad tante
celebritatis reverenciam. rectas facite semitas
eius. Semita est ut dicit ysidorus. Brevis iter vel
semita quasi semis iter. Et nomine semite pre
cepta legis ... possumus intelligere quia
per ea velud per semitas cito devenimus ad
patriam. Rectas igitur debemus facere semitas
dei i. nos ipsos ratificare in illis ut non re
linquentes ea. eamus per latam viam mundi que
ducit ad mortem & per calles devios & ideo cum
ps orandum est. Dirige me in semitam mandato
rum tuorum. ¶ Quarto ponitur future gracie denunciacio.
Omnis vallis implebitur & omnis mons & collis humilia
bitur. Hec autem verba possunt exponi ¶ Primo
quidem mistice. Nomine n. vallis gentilitas &
infima mundi potest intelligi. Nomine autem montis
iudei possunt intelligi quia velud montes elati
erant superbia originis ritu separacionis & scripture
intelligencia. Nomine vero collis philosophi seculares intelliguntur
quam sua in vestigacione rerum erigunt se supra alios
Sed factum est mutacio dextere excelsi. Quia enim
vallis i. gentium populus & abiecta mundi impleta
est contrario ditatis. cum piscatores homines
& despecti tantam habuerunt ditatis contrarium
quod numquam iudei aut philosophi adepta valuerunt per
ge. Unde apostolus prima ad cor. 2. loquimur misterii dei sapienciam

in misterio que abscondita est/ qua nemo principum huius seculi cognovit. Sed humiliata sunt montes et colles quando iudei confusi sunt et mundi sapientes in proposito valde. quoniam confusi sunt iudei quia illum crucifixerunt et predicaverunt asse que sibi competebat. Non enim cognoverunt vnde ysaias vi. Excecavit populi huius ut videntes non videant. Confusi sunt etiam sapientes in sua presumptione dum virgo generat. dum illi negant. dum verbum caro factum est. dum mortui resurgunt et etiam fiunt que reputant impossibilia. vnde primo ~~Corinthiorum~~ primo Stultam fecit deus sapientiam huius seculi. Ideo non valles humiles possunt intelligi qui in similitudine fertilitatis et humilitatis/ Vera namque humilitas omnibus se subicit omnes virtutes operatur velud ex radice habent vnde fructificet habundat in omnibus salutis et gratie. Isti autem humiles per adventum christi impleti sunt donis spiritus sancti. vnde ysaias vltimo. Super quem requiescet spiritus meus. nisi super humilem et mansuetum et cetera. Repleti sunt omnes spiritu sancto. Montes et colles sunt tyranni et principes mundi qui humiliati sunt sub iugo christi. Deinde ponitur alia humilitas ad ventus christi. Erunt prava erunt scilicet corda iudeorum et gentilium. Corda enim iudeorum depravata erant avaricia et concupiscentia. Corda vero gentilium quia relicto creatore impendebant creature diuinitatis honorem Sed per adventum christi hec corda facta sunt in directa/ In corda dura mutata sunt. Cum quidam mundi audierunt consilium ysaie Redite prevaricatores ad cor. Quia ad predicationem apostolorum quasi sunt ut habetur actuum. Corda et gentilium dura sunt quia relictis ydolis christo adheserunt et hodie quasi per totum mundum cessavit ydolatrie cultus. vnde ysaias 19. Movebuntur egyptii. gentium ipsi a facie domini et cor egypti tabescet. Et aspera in vias planas. Aspera vero dicuntur precepta legis antique. Lex enim illa habebat asperitatem timoris et comminationis. Sed ista asperitas mutata est in planiciem caritatis quia amore quo non cogimur servimus deo. Matthei xi. Iugum enim meum suave est et honus meum leve. Quarto ponitur manifestatio ad ventus christi. Et videbit et oculo corporali omnis caro id est secundum gloriam videns et gentilis vir et mulier senex et puer salutare dei id est christum. Ps. Notum fecit dominus salutare suum. Non quod illud dei salutare in presenti vita non vidit omnis homo sed videbit ille dies novissimus in quo omnes videbimus quotquot sumus ab adam usque ad novissimum hominem. vnde dicit glosa In hac vita omnis homo christum videre non potuit sed modo iudicii cum sederit in sede maiestatis sue omnes habent respicere et etiam videbunt ut et iusti de munere retributionis gaudeant et iniusti et iniusti in ultione supplicii in eternum gemant Rogemus dominum

Cum esset desponsata mater ihesu christi maria ioseph antequam convenirent inventa est in utero habens de spiritu sancto. Matthei primo. Sermo

Ut dicit petrus Rauennas. Quantus sit deus satis ille ignorat qui virginis mentem non stupet sustinere natura cuius non mirat/ pavet celum tremunt angeli creatura non stupet sustinere natura non sufficit et vna puella sic deum in sinu pectoris capit recipit oblectat hospitio ut pacem conferat terris celis gloriam salutem perditis vitam mortuis et venis cum celestibus parentelam peccatis dei cum carne commercium. Dum ergo in tanteri profunditate incarnationis christi. attendo quia virgo iudicis perturbabatur annunciationes angelicas admiratur obstupescentiam natura non sustinet. Tempore ioseph iustus virginis consortium refugit in presentatione tanti misterii voluit occulte dimittere virginem. Sed cum vera efflagitat gratia ut caritas urget devotio et exposcit presentis diei solempnitas ut solempne aliquid Sed et mitius accipere exponere Estimate igitur fratres ut dicit petrus Ra-

qua reuerencia quo tenore nos tanto interesse
beata conueniat sacramento. Accedamus igitur corda
mea cum manibus ad virginem per quam venit per medi
atorem nobis celestis gratia in sudatum et illi
dicamus Aue maria.

Cum esset desponsata mater ihesu
Et desponsata fuit consuetudo an
tiquorum que et lege canonis
confirmatur ut non statim facta despo
satione fiat conuencio coniugum. Sed
prefigitur a lege terminus duorum mensium. Primo
quidem ut dicit Aug. li. 9. Ne vilem
habeat maritus sponsam datam quam non
suspirauit dilatam. Secundo ut in illo tempore
medio perficiantur que sunt necessaria solempnitati nup
ciarum. Tercio ut infra tale tempus vterque coniugum
deliberent si volunt meliora vota amplecti
qualia religionis ingressus quo anima de
sponsatur deo. Potest enim vterque coniugum hoc facere
antequam conueniant et alio non requisito quod post
infra tale tempus conuencionis fieri nullatenus
licet. Iuxta igitur talem consuetudinem cum esset
virgo desponsata Ioseph ante conuencionis tempus deus
pater eam in sponsam elegit et spiritus sanctus virtute
virginem fecundauit. Et cernens Ioseph noluit
relinquere virginem sed angelica visione edoctus
destitit. Et proponitur [illegible] euangelii.
In quo tria tanguntur. Primum est virginis de
sponsate conceptus diuinitus. Secundum est perturbate
mentis affectus dubitantis scilicet Ioseph autem vir
eius. Tercium est visionis angelice aspectus be
nignitatis scilicet Hec autem eo cogitante. Circa primum
sciendum quod ut narrat beatus lucas. Cum virgo
esset desponsata Ioseph annunciante angelo concepit
dominum. Et quia angelus ei dixerat elyzabeth
esse pregnantem ideo ad illam accessit et mansit
cum ea quasi mensibus tribus ministrans seniori sue
pregnanti. Cum vero redisset nazareth vidit
Ioseph eam pregnantem quia iam tres menses
excesserat conceptus eius. Et cum sit contra

non no dixit / virgo maria / in suo in primis ad
nomi affectus desponsatione expositur /

ando sequitur id quod scribitur in principio euangelii.
Circa primum duo tanguntur. Primum est ho
nesta desponsatio. Cum esset desponsata
non tamen in concupiscencia iuncta mater eius
mater intacta mater eius mater dei virginitati
domini et regis domini plasmatoris et creatoris
auctorum. Nota quod duo magna facta sunt vnum
quia virgo mater est alterum quod filium genuit
creatorem. Vnde Origenes ista considerans excla
mauit dicens O magne admirationis gratia o
inenarrabilis suauitatis o ineffabile sa
cramentum. Ipsa autem virgo ipsa et mater dei
ipsa et genitrix ipsa et eius ancilla plas
matorem suum ipsa genuit. Quis vnquam
ista audiuit quis vidit talia et quis
hec cogitare potuit ut mater virgo esset
intacta generaretque et virgo permansit et
genuit et cui fuit desponsata subiungit
Ioseph. Nota secundum crisostomum quod Ioseph erat faber
lignarius ex quo apparet quod dominus deus qui
ex toto fecerit. Vnde Christus tunc conspiciendus erat
ut domus dauid repararetur Christo ex virgine nato
de domo dauid. Querit hic Origenes quare fuit
necessarium ut desponsata esset maria. Latet
quidem diuina misteria non facile mysterium prophe
ticum dicentem quippe homo potest scire consilium dei
et ideo misterium desponsacionis virginis pro
certo scire non possumus. Adducuntur tamen plures
cause quarum tres Origenes adducit. Prima
namque desponsata fuit quod hoc sacramentum
dyabolo celaretur. Secundo ut ille malignus
fraudis conuicta aduersus desponsata virgine
non penitus inuerteret (?). Tercio ut nato infanti
tempore virgini Ioseph sponsus videretur curam
gerere. Ambrosius vero super lucam semper alias
causas inducit. Primo enim desponsata fuit
ne diceretur quod concepit ex adulterio. Ma
luit enim dominus aliquos de suo ortu quam de
matris pudore dubitare. Secundo ne relinque
retur virginibus sinistra opinio ne viuen
tibus velamen excusacionis sine infamacione

matris dei ut possunt se excusare et dicere
et quidem et matrem dei spiritu sancto infirmatam esse. ¶ 3º ne
excusarent se iudei quod natum ex adulterio per
sequerentur ¶ 4º ne videretur inuiari legi
ipsam soluisse qua partus in nupte dampnantur
¶ 4º ad testificationem pudoris virginis datus est
ei maritus qui si non cognouisset sacramentum
zelotipie spiritu indicasset iniuriam ¶ 6º ut re
moueret a virgine mendacii suspicionem si in
nupta non fuisset et erogata quomodo fuisset pe
nas indixisset quia de spiritu sancto videretur omnibus
quod culpam voluisset obumbrare mendacio ¶ 7º
ponitur sue fecunditatis manifestatio ante
quam conuenirent sponsus et sponsa in quo attende
virginis castitatem quam ante omnem concubitum in
uenta est in utero habens de spiritu sancto ¶ Et quod ex
matre virgine christus nasci debuerit 4or causas
beatus Augustinus assignat in sermone natiuitatis ¶ Primo
quod fas non erat ut beatus per voluptatem castitatis
per cupiditatem per corruptionem in corruptione nasceretur
¶ 2º quod non poterat in nouo ordine aduenire
ente de celo quod vetustum mortis destrue
re debebat in primis ¶ 3º quod regnum debuit tenere
virginitatis qui rex genuit castitatis
¶ 4º in domo virginem elegit requisiuit hospitium
ut nec eius casta et pura mente condecet
esse habitaculum ¶ Nota quod Heluidius episcopus
alio primum blasphemandi matrem dei assump
sit dicens quod licet [illegible] ipsam non cognouit
sese tamen postea in simul conuenerunt ipsa
et Joseph. Ita ut dicit [illegible] non conuenit
potest intelligi antequam conuenirent. Sed contra tale
impietatem [illegible] beatus Ieronimus prudentissime
scribit ondens matrem dei et Joseph perpetuam
virginitatem seruasse. Et non dicitur antequam
conuenirent [illegible] cohabitacionem et vincendi [illegible]
[illegible] ut dicit Remigius antequam [illegible]
[illegible] quo rite fierent solempnia nupciarum

+ [illegible] debet intelligi antequam conuenirent in [illegible]

+ Augustinus [illegible] qui scripsit [illegible] lapideas tabulas
[illegible] stilo ferreo [illegible] [illegible] spiritu sancto

inuenta est. Joseph non ab alio marito in uentrem
a Joseph qui maritali licencia crea nouerat
in utero habens de spiritu sancto ¶ Nota quod conceptum virginis
tota simul trinitas operata est. Beginauit enim virtus
trinitatis purissimum virginis sanguinem coagulauit
carnem figurauit membra infudit animam et personam
hominem [illegible] verbo non quod ante fuit homo
et postea verbo vnitus ut dixit Nestorius sed
simul factum est conceptus et vnio ut dicit Damascenus
Et hoc ipsum attribuitur spiritu sancto ¶ Primo
quidem quod amor est principium omnis noue generationis
creationis. Generatio autem ex nullo amore causata
factum est sed efficacia et impetu diuini amoris
superuenientis in virgine. Spiritus autem sanctus amor
diuinus est ¶ 2º quia conceptio naturalis et membrorum
organisatio est a virtute formatiua [illegible]
in sexu. Quia vero ipsa conceptio supernaturalis est
non supernaturalis spiritus eius fuit artifex ¶ 3º ideo
spiritui sancto attribuitur quia ipse sua gracia omnem
creaturam sanctificat ¶ Concipit quomodo verbum et in
virginis utero intrauit. Talia per sanctitatem valde
fortis teste [illegible] qui in nuce [illegible] vna
verbum caro factum quod est altissimum. Ex palea non
virginis conceptum sanctissimum in te [illegible] potens
nec valeo nec sufficio. Sed tamen ad remouendam
simplicium ignorantiam attende quod dico. Non enim
est credendum quod verbum sicut res carnem ex virgine
ingressum fuit utero eius tamen prius erat foris et
mutauit locum ut esset ubi prius non erat. Sed cum
ante carnis assumptionem erat in virgine quemadmodum
in ceteris [illegible] potentia, essentia, presentia
sed ut prius erat carnem assumpsit absque sui
mutatione. Sicut ego [illegible] in cella [illegible]
[illegible] ingressus [illegible]
[illegible] non [illegible]
virgine sed conceptus fuit [illegible] non erat
[illegible] cum queris quomodo verbum erat in virgine [illegible]
intelligas sicut ipsum esse in ea quod non esset [illegible]
[illegible] in mundo et in omni creatura [illegible]

in v'gine p's apud prem. s3 totus erat i
v'gine et totus apud prem. Vn Orige
no in quid p's vnigeniti venit in eo? n'
ipse seducit se diuisit ut dimidi9 esset apud
prem et dimidi9 eet in v'gine s3 totus
apud prem et totus i v'gine totus i sumu
pris totus in ventre corporis relinques
supra vete que terrena q in cel sunt ?suas
et q interris sunt saluas. vez op3 i sap et in
diuisis sensus vnigenitus deus. Et dicens
qm hoc ee potuit. Attende exem Quead
modu vna vox tota puenit ad aures di
uerso et qu admodu corpus sc3 qu colit? uisio?
facit in diuisis oculis. Eadem aia tota est
in diuisis ptibz corpis et rursu queadmodu
nuc me eponitem mediolani de9 sua pote
cia posset face ut simul et totus eez padue
Ita diuinu vbu sit totu erat in celo et in vtro
v'ginis. Nulla tn similitud'm ppoitaz declas
sufficere qu querim9 s3 p'me duc? mg defiunt
ad clarandu eam quas miste excellencia nullu
i terra sufficiens vestigiu reperit'

Secundo cu d'. Joseph aut et c'. tangit'
2ebate metis affectus dubitatis
q'm vidss Joseph v'ginem p'g
nate mete t'batus est et uoluit
alta dimitte. Vn d' Joseph aut vir eius
q' mascl'm9 sep9 recipit p mulio sicut
i ibi svi smo? accip? mlr p'ppis d'. ysid
eth li'? psca? vm? q vir sepe sigt no
9 iugu s3 adiectus vir eius cu eet iustus
v'e iustu ee debebat q erat spos9 v'ginis.
Et nolle3 ea t'duce i. p'm glosam nollet ea
pala face ne lapidaretur qm adulta. vn
i greco h't. Et nollet ea ppalac ut t'duce
i adomo mali? ad suam ~~alta~~ habitacoz duce.
Et h'c dupl' sigt t'duco tagt' a lepad nego
d. do tua cu ducis sponsam t'ducis eadez

[illegible]

q ad p'm q ad s'm ut qu diffamare et hoc t'ducere sigt. Voluit occulte dimitte
ea. Q'ro q r q'r sunt ce q're noluit di
mitte eam. P'ma s'm Aug'm et Ambo
ora uides Joseph v'gine p'g'naatem
qua accepat de templo n' dum ?g'uat
suspicat9 est de me et noluit ea taqua
bm 9eny accure ne lapidare? n' uoleb'
ea t'duce ne eet p'ticeps in c'me, via
s' media elegit ut illa dimitteret. Ex
q h'etur documetu ut d'. Ambo q' fure
debebat iustus ho cu ob p'bim? vxoris
reprehendit ut innocuu ab homicidio castu
ab adulterio p'stare se debebat Sed ham
tam assignat Jo9 et Crisos? no em vi
det' credibile qu Joseph suspicatus fuit
de me i v'ge cu io do9 uoluit v'gme
ee desposata ut om'is mala suspicio
tolleretur. Sciebat em Joseph v'ginis
castitate n' potuit aliqd suspicari simistr
cu uidet ea p'g'natem qd diuinu esse
sum in ea credidit. Et io ut d'. Orig'n
magnu i ipa credidit ee sacrametu ap
ppimare aut illi se reputabat i dig'
Tercia cam redd'. Orig'n et hylarius
quia videbat Joseph v'ginis facie
tota rutilatem cu eet spu sco ?s'uida
et io metuebat se illi ?iunge sicut filij
isrl no poterat intende i facie moysi
splendida ex ?sorto s'monis di ut h'r
exo. Q'rta forte cu est q'r ueraudabat'
Joseph sponsam duce p'g'nate quia
h'c em uald obp'brisuesc

Tercio cu d'. Hec aut eo cogi
tante et c'. tangit' visionis angelice
apparis benig'tas. Quia talia
cogitanti ut v'gine relinq
ret miracu9 celestis apparuit. Vn in
ista etiam pte e'b?? q'r tangit? P'm
e angelica visio. Hec aut eo cogitante

2o io apparuit ei in sompnis / quia [illegible] Joseph / 4o eius indicibilis angustie [illegible] / [illegible] / [illegible] sompnis [illegible] / [illegible] cum animus dormiunt / [illegible]

relinque hominem in quo habet maritas (virgine)
a presencia quam cogitabat in mente quid sibi
esset agendum. Ecce angelus domini. Iste
est angelus qui prius virginem incarnationis
misterio edocuerat. Omni bene angelus domini
dicitur quia a deo missus et a domino omnium misteriis impetrans(?)
apparuit in sompnis forte post multum co=
gitatum inter anxietatem oppressus sompno /
visione angelica illi apparuit ei dormienti
ne si in vigilia appareret ei putaret esse vir
qui astuta deceptione excusare virginem
niteretur. ¶ Tribus autem ex causis apparuit
illi angelus ut dicit Crisostomus. Primo quidem
ne iustus homo rem iniustam faceret
quam proposuerat. Secundo propter virginis honorem
que si dimissa fuisset apud infideles turbe
suspicione non caruissent. Tercio ut in=
telligens Joseph sanctam concepcionem ab illa
se diligencius custodiret. ¶ 4o ponitur
consolatoria allocucio Joseph filianus(?)
cum vocat ex nomine et genus originis
exprimit dicens fili David. Eum ceterum(?) (filium ei) ad me=
moriam reducit ut recordetur promissionum
eius David de Christo repromissio facta est per unum(?)
in coniuge sua (eius genus erit) esse implenda. noli timere
apparet quod timebat se coniugem illi. Nota
quod primum est bonorum spirituum metus ti=
morem expellere, cum mali metum semper
horre efficiunt. Et attende quod angelus iste
volens virginem de incarnationis miste=
rio edocere prius ab illa timorem expulit
cognomen(?) ipse dicens Ne timeas Maria
et cetera. Et sic nunc a sponso virginis priorum ti=
morem abicit. Quamvis intelligat divina

secreta. Accipe Mariam coniugem tuam. Rabanus
noli inquit timere accipe Mariam coniugem
tuam nupciali conventu et assidua cogitatio=
ne non audeat accipe ad carnis debitum
Nota secundum Augustinum quod ex hoc commoneri sufficit in
firmatur fidelibus coniugatis posse permanere absque
actu carnis pari consensu servata continencia
post quam coniungimur vota non primum voto corporis
sexum sed custodito mentis affectu. Et explica=
tur Christi concepcio. Quod enim in ea natum est
Duplex est nativitas, scilicet in utero et ex utero.
Nativitas in utero idem est quod ipsa concepcio
unde secundum glossam Nativitas hic accipitur pro concep=
tu. De spiritu sancto est. Non virtute nature nec
operatione hominis. Querit hic curiosi scruta=
tores quomodo sancti spiritus virtute sua fuit concepcio.
Isti tales presumptuose volunt ponere in ce=
lum os suum. Et non timent quia perscrutator
maiestatis opprimetur a gloria ipsius. ¶ Sufficit
nobis quod super dixit evangelista. Et ut dicit
angelus quia de spiritu sancto est unde dicit Cri=
sostomus Confundantur vani inquisitores quomodo
natus est Christus de spiritu sancto. Cum nesciat propriam
explicare nec etiam [illegible] angelus Gabri=
el nec Matheus apostolus (dicere) potuit nisi quod
de spiritu sancto natus esset. Et tu vis linguam
tuam super Matheum et Gabrielem erigere. Sed
tamen iuxta possibilitatem satisfacias importuni=
tati querencium, dicas quod spiritus sanctus in
virgine superveniens segregavit purissimum
virginis sanguinem et ex illo formavit corpus sac=
tissimum id est fecit virtus spiritus sancti in virgine
quod facere consuevit virtus seminaria et multo
nobiliori modo et perfectiori quam subito et absque
macula divino opere verum perfecit hominem

Hz hec exemplum tante puritati et sanctitati ni-
mis vt quenites lz verum sit Jo dico sic
primus homo diuina virtute absque opere nature
expurissima terra conditus est Ita sanctus spiritus
virtute ex sanguine virginis christus formatus est
Et sicut Eua ex carne hominis ita christus
ex carne virginis sola diuina virtute Jte sicut
ex virtute celi flos virgula producitur Set
volueris querere si christus a sancto spiritu virtute conceptus est
Cur non dicitur filius spiritus sancti sicut dicitur filius
virginis hanc questionem soluit ambrosius in
libro de spiritu sancto dicens christus secundum carnem ex virgine
est et non ex spiritu sancto filius autem est virginis quia substanciam
carnis assumpsit ex virgine non tamen est filius
spiritus sancti quia carnis christi substancia non pertinet
ad substanciam spiritus sancti vnde aliud est christum esse
ex virgine et aliud ipsum esse ex spiritu sancto
Ex virgine enim est quia ex substancia eius et ipsius non
filius Ex spiritu sancto autem quia ex virtute eius et
non non est ipsi filius sicut ~~fabernacu~~ [fabricatum] ab ar-
tifice non est artificis filius. Secundo nunciat cristi
natiuitatem pariet autem filium quia non fuit christus filius
Joseph Et vocabis nomen eius ihesum hoc nomen
christus ab eterno fuit nominatum vel ordinatum a pa-
triarchis desideratum a prophetis predicatum
ab angelo nunciatum virgini et Joseph commen-
datum christo impositum a fidelibus veneratum Et
quare filius nascitur tali nomine sit nominandus
racionem adducit nam Jhesus interpretatur saluator
vel salutare racio autem conuenit nomine et non
ait ipse saluum faciet populum suum presentibus ac et ce-
dentes illum predestinati in vita eterna
de quibus per Jeremiam eius est dominus de eius
populo quem elegit in hereditatem sibi populum ali-

cuius principis est qui seruat leges eius
quos defendit quia in regno eius sunt
vel ordinatur ad illud Deinde dicitur a quibus
saluet peccatis suis quia a peccatis eorum facti
sunt iudei qui expectabant christum ut solum
saluet eos ab hostibus visibilibus et exterio-
ribus Ergo christus est saluator quia ab omni
hoste liberat sed principaliter a peccatis Et
quod saluat christus a peccatis merito sue passionis
melius sacrificium presto Ergo saluat per fidem
in se credenciam sicut fideles antiquos
saluauit Et per sacramenta ecclesie sicut qui sunt
in bello aliqua signa suscipiunt et debet
pugnare quibus dominus saluetur a principibus et
Et attende quia modo est videri medicum
saluari a peccatis quia nulla seruitus vilior
quam seruire peccatis et hoc patet ipsorum in vi-
litate vnde Jeremie 1o Leua oculos tuos in
directum et vide vbi nunc prostrata sis
id est quam vilis sis peccatis abiecta Jt nulla
seruitus diuturnior patet .n. aliquando seruus
fugere dominum suum sed peccatum semper sequitur
fugientem ~~vnde aug~~ super Jo. alio fugiet ma
se ipsum mala consciencia non est quo eat sequitur
se quo non recedit a se Jt nulla
seruitus verecundior magis verecundia
est quod seruituti obligetur anima nobi-
lis peccato vnde apostolus Ro. vi. Quem
quid fructum habuistis tunc in peccatis in
quibus nunc erubescitis Jtem nulla seruitus
infelicior Cum .n. alia seruitus sic
adeo penitus desiderabile istius vero nulla
merces est nisi mors eterna vnde apostolus
Ro. 6 Stipendia peccati mors est

Debemus ergo humili cum reverencia talem suscipere salvatorem cuius salutis effectus est vetustatem peccati dissolvere sicut Johannes nocte prenunciatis in cantum eius primordiis omnes prestiti in terram criminis qui ad nos liberandos a patre venit quis in suo Moysi de medio rubi flamma apparuit actum peccati abscondit Moyses faciem ne respiceret contra dominum Exodi 3o

In nocte natalis xpi sermo sancte Marie glose

Exiit edictum a cezare augusto ut describeretur universus orbis. Luce 2. Magis debet cor nostrum ... oculus spiritualem ... si oriens velit sol inspicere claritatem peccatori ergo debet mentis oculus perficiendi claritate si volumus illius ortum attendere qui illuminat omnem hominem qui est splendor lucis eterne ad quod nos hortatur Petrus dicens Satis modo sit oculorum nostrorum pura acies ut possit in divinum ortum intendere claritate illa si nascentis videri sol oculorum nostrorum corporis sufficit sanitas tolis puritas contra in lumen ... munda est sinceritas ut splendorem sui fratre possit contra orientis et radiantis eternitatis claritatis. Igitur divina lux que sacratissima nocte ista circumfulsit pastores in tacte virginis pectus nos purget illuminet et inflammet quibus et si non digne salutem devote mereri regem omnem naturam nobis amicicierere ginem gracie percienti illa salutatione angelicam offeramus que talem partum promeruit plena gracia dicentes amen.

Sermo primus

Exiit edictum a cezare augusto etc.

Consequendo est ut natiuo eo quod aliis virgin principat debet tenere sue natiuitatis tempus et ordo conscribat. Unde beatus Lucas tamquam celestis curie cancellarius regum omnium natiuitate describens in principio eius sue originis ordine nobis insinuat. In hoc autem evangelio tanguntur primum est universale imperium terrene potestatis. Secundum est virginale puerperium eterne maiestatis id est sermo est cum esset. Tercium est pastorale privilegium perfecte claritatis id est et pastores erant. Quartum est militare convivium superne curie id est Et subito facta.

Circa primum tria tanguntur primum est tocius orbis generalis descriptio unde dicitur Exiit edictum id est imperiale preceptum a cezare augusto. Hec nomina sunt propria nota sed sunt digna imperii. Nota quod primus Romanorum imperator fuit Julius cezar qui cognominatus est cezar a quo ceteri imperatores cezares appellantur. Iste vero cezar dictus est quia ceso matris ventre prodiit vel quia cum cesarie natus est vel quia fortiter hostes cedebat aut quia singulari certamine alium eius affrica vicit cleopatre quod lingwa punica cesar dicitur. Secundus imperator fuit Octauianus qui cognominatus est augustus a quo et ceteri imperatores dicuntur augusti et mensis quidam dicitur augustus qui prius dicebatur sextilis amplius vel quia in eo mense natus est vel quia tunc Antoniam rediit contra Antonium et Cleopatram. Iste cognominatus augustus ab augendo quia maxime rem publicam auxit. Ab isto autem secundo Romanorum imperatore cuius nomen fuit Octauianus qui

cognominabatur cesar augustus ex hiis eciam de
quo dicitur est. Nota quod ut dicit in hystoria
iste imperator fortunatissimus totum orbem
romano subiugavit imperio et in tanta pace
imperavit xii annis ante natiuitatem ut
videretur adlittera esse impletum id quod conflabunt
gladios suos in vomeres et lance-
as suas in falces. Non levabit gens contra gentem
gladium nec exercebuntur ultra ad prelium. Et
Romani pacem illam diis suis attribuentes
honorabile templum deo apollini construxerunt
in ipso ponentes romuli statuam. Percepto
a deo suis oraculis quamdiu ipsum templum
esset duraturum acceperunt responsum quousque virgo
pariat. Quod impossibile reputantes in fronti-
bus templi sculpserant: Templum pacis eternum.
Sed nocte dominice natiuitatis ipsum templum cor-
ruit. Romani autem super attendentes augusti
prudenciam deum illi voluerunt habere in
perpetuum. Sed ille super hoc a Sybilla interrogavit.
Que tali die sicut est hodie in camera impera-
toris dixit ut attenderet quod circa solem videret.
Aspexit ille circulum aureum circa solem
in cuius medio virgo sedebat gestans puerum re-
gali dyademate coronatum et audiuit vocem
dicentem sibi: Hunc adora. Ecce tuus deus presens.
Et imperator non deus nec deus voluit nominari.
Item ac nocte lucis angelus domini quondam descendit
in probatica piscina et inde animati quasi
die descendentes et qui primus illuc discendebat sa-
nabatur a quacumque detinebatur infirmitate. Ita dicitur
in epistola alexandri pape ad soldanum yconiensem
est epistola per blesium. Nonagesima nona

Item ac nocte rome fons olei de terra
fluxit in tyberim decurrens id est eciam
eodem fuit. Ut describeretur vniuersus orbis
id est totius orbis prouincie ciuitates et homines
familiarum capita. Nota quod tres fuerunt
descripciones in regionibus ciuitatibus et hominum
qui erant capita familie. Descriptio hominum
fiebat coram preside regionis qui describe-
bat nomina singulorum qui erant in ciuitate.
Descriptio ciuitatum fiebat coram legato in
patria. Descriptio vero regionum fiebat
coram augusto in vrbe. Redigebantur
scripto quot homines erant in ciuitatibus
quot ciuitates in regione quot regi-
ones in orbe. Et hoc faciebat romanus vel
propter censum vel ad declarandam orbis
magnificenciam Romanorum declarantes que sic toto
orbi dominabantur ut sciret omnium hominum
numerus sic per familias quoscumque sue
familie [illegible] civitate. Hec tamen hominum de-
scriptionis expectacio. Et hec descriptio prima
facta est a preside syrie cyrino. Iudea
enim non habuit proprium presidem sed ipsa con-
tinebatur sub cyrino tocius syrie preside.
Nam iudea est pars regionis syrie. Et id est
in descripcione syrie intelligitur et iudee
descriptio. Nota quod dicitur hec descripcio primo
facta esse a preside syrie quia duo vel plures
preses regionis syrie incipiebat incipie-
bat in prouincia iudee vel que iudea in
medio tocius habitabilis [illegible] id omnium fi-
nalis erat primo descripcione inciperet in
iudea et exinde ad alias prouincias fieret
Deinde ponitur generaliter obedientia. Et ibant

Et ibbant omnes ut pfitexentur singuli in sua civitate. Notandum quod primo dixit de scriptione ut professione appellat. Nam in aliis paroibus edictu erat de scripto professio sed non per eandem tamen optebat eundum hunc gato edicta quoz homine ire ad civitatem vn origine exerat 7 coram preside et ibi ipso tollens denarium reddebat fischo in quo erat ymago 7 superscripcio cesaris que valebat x. nummos usuales sic ponebat illum capiti suo 7 confitebatur ore proprio se esse subiectum Romano imperio. Et ideo hic eadem dicitur professio. Tunc denarium reddebat fischo. Et ideo census describebatur. Hec autem pecunia erat ad stipendia militum deputata. Tercio tangitur regio Joseph in Bethlem professio. Ascendit autem Joseph qui erat sponsus virginis a Galilea que est provincia sita super mare sinistram [?] de civitate nazareth hic est civitas provincie galylee ubi dominus conceptus est ubi habitabat maria 7 Joseph in iudeam que est provincia in civitatem David. Civitas David dicitur quia ibi natus est. Unctus rex quod vocatur Bethlem. Et attende quod respondet singula singulis. Ascendit enim de provincia in provinciam 7 de civitate in civitatem eo quod esset de domo 7 familia David. Unde hec origo virginis quia eius domus fuit 7 familie ut profiteretur ipse tamen ut [?] in paroibus eodem. Notandum quod mulieres non profitebantur quia in dulgebat fragilitati et parcebat verecundie earum in professione virorum

Mulierum professio debat intelligi. Nota primum. Non autem ancille profitebantur quia licet non deberent profiteri virgo Joseph tamen eam secum duxit ut sequitur: Cum maria, scilicet ascendit, desponsata sibi uxore pregnante. Supervenerat virtute spiritus sancti. Notandum quod Joseph pergens in bethlem duxit secum virginem propter eam primo quod divinitus sic actum est ut virgo in betlem vadens ibidem pareret. Christus quod prophecia michee impleretur. Michee v. Tu bethlem effrata parvula non es in milibus iuda. Ex te n. egredietur qui sit dominator in israhel. Secundo ideo eam duxit quia sciebat tempus appropinquare pariendi. 7 ne in sua absencia perdidisset illi ... si eam post se reliquisset. Tertio eam tanquam thesaurum sibi adeo carissimum voluit de sua tanquam fidelis custos. Notandum quod beata virgo esset gravida non tamen sustinuit consuetas pregnancium molestias. Nam tumor ille corporis non gravabat eam sed magis reddebat leviorem 7 expediciorem. Illum enim gestabat qui portat omnia verbo virtutis sue. Hebrei p° 4 qui verum lumen non agnoscat sed alleviat. Unde Aug. in sermone: Cum esset magis virgo gravida salubris levi plaudebat levum eum quem intus se habebat pondus habere potest et. Item relique pregnantes habent parientes quales sunt dolores stomachi 7 capitis et in membris. Credibile non est ut sit ... nunquam legis aque dolore vel infirmitate habuisse. Ita mirum enim est quod illam ... habuit nec molestie sustinuerit ~~...~~

Sermo secundus in vigilia nativitatis

Secundo cum esset sponsa et cetera ...

virginale puerperium et eterne maiestatis. Sine tactu
virginalis partus eterni verbi / Secunda tangunt quomodo
est facti temporis completum vnde dicitur Factum est
autem cum esset maria et Joseph ibi hoc est in
Bethlem impleti sunt dies scilicet ix mensium
ut paret Tertio quamvis conceptus sit in nazareth
facta fuerit ipse tamen natiuitatis locum elegit Be-
thlem et hoc propter causa primo quidem ut ostenderet
se secundum carnem esse filium david cuius originis primum fuit
in bethlem Secundo quia Bethlem domus panis in-
terpretatur ideo in tali ciuitate voluit nasci qui ipse est
panis viuus qui de celo descendit Johannis
Tertio ut impleretur scriptura que dicit eum nas-
citurus in bethlem micheas v Tu bethle-
effrata paruulus es in milibus iuda ex te
mihi egredietur dominator israel Notandum quod completi sunt
dies partus virginis secundum dispositionem plenitudinis
temporis ab eterno ordinatam de qua apostolus Galathas
iiii Ad ubi venit plenitudo temporis misit
deus filium suum natum ex muliere Et fluxit ab
adam v m c. 96 anni ab habraham vero duobus
milibus olimpiade (Elympiadis) vero centesimo 93 anno
3 ab urbe condita septuagesimo (septingentesimo) quadragesimo secundo
Indictione tertia tercio anno cicli indicum
anno imperii augusti 42 Regnante herode
die magni 30 anno natus est saluator mun-
di de virgine nocte dominice diei Illa enim die
de qua dixit deus fiat lux et facta est lux lux
deo plenus qui illuminat omnem hominem venien-
tem in hunc mundum Tertio quod nouem
mensibus fuit corpus in ventre virginis sabbatum

die kalendarum apostolus vsque ad viii kalendas
Januarii. Non autem non fuit necessarium quod
illud corpus sanctissimum in tanto temporis
spacio debitam susciperet figuram et animam
quia in ipso sue conceptionis instanti corpus omnibus
membris fuit figuratum et rationalem animam
et diuino verbo vnitum sed illud corpus ita paruissimum
erat ut quasi imperceptibilia essent liniamenta
membrorum Et ideo nouem mensibus fuit in vtero virginis
ut ad debitam perueniret quantitatem secundum
naturae processum Et confusionem diuinam Ex quo tangitur
alme virginis partus dignissimus Et peperit
filium suum Qui filius in celis est sine matre
Et in terris sine patre Circa virginis partum autem
deo quod ipsa peperit virginitate manente Quomodo in
ipso partu magis est stabilita virginitas vir-
ginis et aliud virgine sic ait Intuo enim quam virgo
conceptum in tuo partu non minuit pudorem (aucta est)
castitatis integritas roborata est solidata
virginitas omnibus presentis excellentes in tuo
germine et genitore tu in tua carne deus
dei et spe lucem mundi peperit sed lucem meo dedit
Et peperit virgo sine dolore Pro ma ut dicit
augustinus in suo conceptu libido non fuit in tuo
mansit gaudium peperit Sicut enim generatio lilii
et floris letabunda est sic virgo pariens ex-
ultabat cantans cum angelis gloria in alti
ssimis deo vii vel 3 iii dicitur dicitur in partu virginis
Germinans generabat sic lilium et exultabat
letabunda et laudabat Et ideo optime quidam
decantat in choro virginis parturientis
tale dixit canticum Alme partus generat
in auctor suspiria tuus fructus pellit luctus
dans eterna gaudia aliarum feminarum plena
fletu fundit partus iste nil facit triste qui
deus nascitur Tertio enim hominum partus

magis sit tristicie quam gaudij / iste enim fuit mire exultacionis. Item peperit virgo clausam in utero et corpore et nulla facta apercione. in illum exivit virginis extunc velud sponsus de talamo suo. Quod quidem virginis declaratur exemplis quia virgula flos nascitur ea manente integra. Item sicut sydus radium profert virgo filium pari forma nec sydus radio minuitur nec mater filio sit corrupta. Item sicut lux solis ad nos pervenit vitri penetrando non tamen ipsum frangit sic divine lucis vita ad nos venit per virginem inviolata virginitate cuidam dicenti: Sic lumen non sic mutavit viam suam ut virgo pareret incorrupta maneret. Item prudentissime videtur per certus manducator solet dicere per penetrum non violat. Item virga floruit virgo puerpera pro le. Et id gratia huius parat virginitas exivit virginis uterus. Contra hoc vulgus multa fabulatur. Quidam enim dicunt eum per costam alij sic alij vero audiunt (nudi eum dicunt) cenaculum. Sed omnia ista figmenta sunt et errores. Propter tenendum est ipsum esse natum prosternunt ne ... loci manente clauso virginis vero et carne virginis. Sicut ad discipulos per virtutem porta cenaculi intravit cum iam clausa. Et id dicitur eius de post. vestigia eius ad quos stetit. Nullum vestigium corrupcionis et sic ipse partu reliquit in vero et carne virginis. hac autem rei veritatem Damascenus 4o libro Capitulo 15 aperte dicit: Quemadmodum conceptus consuevit virgines concipere conservavit ita et post ... virginitatem fit manentem inviolatam solum per eum sicut propheta et clausa servas eam pandicionem. Item per nativitas ante prospectum est et quia per partum exivit. Et si quidem fabulantur per costa exivisse dei genitricem non erat impossibile et penetrare porta clausam eorum non ledere singula. Audisti quod supra dicit Damascenus et attende quod dicit per anditum fuisse virginis conceptum quod non est intelligendum quod verbum ingressum fuerit per aurem virginis quia prius non erat. Iste intellectus erroneus est. Sed per anditum fuit conceptus quia audiens virgo beatam angelum et illi obediens dominicum conceptus filium verbum. Deinde tangitur nativitatis dignitas primogenitum. hoc non magis dignum est unde Genesis 49 Ruben primogenitus meus prior in donis maior imperio. Et attende quod primogeniti sunt duos quod ante eum neminem natus sit et post eum solus ... primogenitus dicitur non quod beata virgo habuit filios alios post eum. Sed quia ante eum nullum habuit. Quia generaciones ubi temporalis sit aliqua vestigium generacionis eterne in qua ante alium verbum a post genitum est. Ita non virgo in ... conceptus unigenitus filium misit in sepulcrum angelus sic Iohannes 19 Sic in quo sepulchro ubi positum est corpus eius non ante non postea mortuus ... est. Iacet Damascenus libro 4o Capitulo 15 Manet enim beata dei genitrix post partum virgo que semper virgo inviolata usque ad mortem viro copulata est. Et hoc est potissimum quod primogeniti. Unde ut dicit ... Ieronimus ... libro 12 Capitulo 6 primogenitus est ante quem nullus. Tercio tangitur devota obsequia et pannis eum involvit non sericis non purpureis nec mollicie pellium natum involvit infantem sed pannis et vilibus pannis unde et ut dicit Crisostomus virgo paupercula fabri uxor et in peregrinacione posita potuit habere nisi paucos pannos. Item quia nec que sunt obstetrices ut nascentem infantem susciperet balnearet et pannis involveret. Ipsa hoc fecit tota

Iacuit sic virgo mater antea nec post ea inventa est ...

dicitur

[illegible] [illegible] liberi [illegible] [illegible] alio [illegible]
[illegible] alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

S
ed dicitur quod Joseph adduxit duas mulieres obstetrices
Sed istud est apocrifum. Ipsa enim virgo que deus
fuit et obstetrix non alia mulierum adhibuit indiget
enim pugnantes obstetricibus propter dolorem partus sed virgo non
doluit. Item nulla fuit dignior tangere Christi carnem nisi
beata virgo ideo sola balneavit eum. Item nulla mulier
prebuit ei lac quia aliud lac erat expressum Sed sola
beata virgo prebuit ei mamilla lacte purissimo de
celo plena unde cantat ecclesia Salvatorem se-
culorum ipsum regem angelorum sola virgo lactabat
ubere de celo pleno. Et ideo dicit Jeronimus contra Helvidium
Nulla enim obstetrix fuit nulla muliercularum
sedulitas intercessit ipsa enim et obstetrix fuit parens
mater et involvit infantem posuit et cum in presepio
que sunt apocriphorum deliramenta agnoscit hic
et cantat ecclesia Membra pannis involuta virgo
mater alligat et manus pedesque crura stricta cin-
git fascia. Deinde post huiusmodi reclinationem Et reclina-
vit involutum infantem in presepio Ecce magna
indigencia quod Christus magna in tanta paupertate natus est
ut oporteret eum reclinari in presepio animalium
Sed licet vulpes foveas habent et volucres celi
nidos filius hominis virginis non habet ubi caput
suum reclinet Istud autem presepium cum feno dicitur
esse Rome delatum ab Helena in ecclesia sancte Marie
Maioris Causa non erat ei locus alius nisi presepe
in diversorio Est autem diversorium locus communis inter
plures vias ad quem homines causa collocationis
conveniunt in die Joseph autem ibi manebat
cum virgine propter multitudinem eorum qui vene-
rant Bethlehem Joseph tamquam pauper non potuit
hospicium invenire

Dist[inctio] 3a [illegible]

Tercio cum dicitur et pastores et cetera tangitur pasto-
rale privilegium propter fusse claritatis divine et ce-
teris pastoribus manifestacio. Unde notandum quod tanguntur
quinque. Primum est pastorum cura sollicita. Unde
dicit Et pastores erant in eadem regione
non longe a Bethlehem nisi [illegible] vigi-
lantes. Nota quod forte vigilabant propter causa vel
in tanto more gentilium propter solis reverencia
qui in solsticio yemis noctis vigilias observabant
Vel propter timorem malarum bestiarum Ante enim
quam mitteretur [illegible] timore
predomini vigilantes custodiebant greges
unde dicitur et vigilias noctis custodientes
super gregem suum. Tercio ponitur angelica
apparicio Et ecce quasi subito in primis
angelus domini. Hic est ille angelus qui vir-
gini annunciaverat ubi concepit. Unde ipse
amplius ceteris angelis gaudebat quia quod
predixerat completum est. Unde omnis sic agebat
ut predixerat stetit iuxta illos ita ut cum cor-
porali specie videretur veste candida rutilanti
facie vultu iocunda et claritas dei circumfulsit
illos id est secundum Bedam ex omni parte illorum ra-
dios sui luminis aspersit. Et quia simile in
tota veteris testamenti serie non invenitur
et tanta fuit claritas ista quasi si dies
esset Et de hoc predictum fuit Ysaie ... populus qui
ambulabat in tenebris vidit lucem magnam
Et nox sicut dies illuminabitur. Quarto po-
storum turbacio et timuerunt timore magno.
Timuerunt forte propter causa Primo quia tamen
grossi et spiritualia non consueverant videre.
Secundo timuerunt propter subitam claritatem appa-
rentem. Tercio propter gloriosam disposicionem appa-
rentis angeli quasi sicut illos terruit quia
credebant se ipsos esse raptis. Et dixit illis
stupentibus et mirantibus angelus Nolite
timere ad mei presenciam. Vel timendum non
quando ille nascitur qui omnem metum fortem mi-
nuebat [illegible] et timore. Et non quinto

[illegible]

morem boni angeli primo confortat eos ne timeat. Ecce scilicet natalis domini expulso timore
in eligat. Deinde ponit diuine natiuitatis annunciacio. Ecce nunc quasi in principio tuo sicut apostolus
faciam dicit Christus in nocte predicabat. Euangelizo vobis
id est bene annunciare in principio. Hec eius dicens
boni nuncij. Et dicit: Ecce vobis scilicet pastoribus.
Et non quod isti fuerunt primi quibus annunciata
fuerit natiuitas. Non enim annunciata fuit legisperitis
nec pontificibus iudeorum vel diuitibus
seculi nec principibus mundi quia sicut humilis
nascebatur ita solis manifestauit se humilibus
et abiectis vnde Mathei xi dicit: abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis.
pastoribus autem primus se manifestauit qui verus
nascebatur pastor, qui ponit animam suam pro
ouibus suis Johannis x. Deinde ponit quid euange-
lizauit illis angelus: Gaudium magnum, et magnum
quidem gaudium fuit intensiue, vnde hec est
id est noua lux orta visa est gaudium et honor. Gau-
dium apud omnes populos. Sed fuit eciam magnum gaudium
extensiue, vnde addit: quod erit omni populo. Glossa:
omni populo fideli in decursu diuersarum generacionum con-
gregando id est in eternum gaudium nuncia. Deinde
ponit materiam gaudij: Quia natus est nobis.
Ysaie: puer natus est nobis et filius datus
est nobis. Hodie. Vbi aduertendum quod hec est
nox in qua angelus nocte illa angelus de
celo venit quia natus est Christus qui in nocte illa suo
clarificabat splendore. Vnde in oracione ista ani-
me noctis dicitur: Deus qui hanc sacratissimam
noctem veri luminis fecisti illustracione. Et sal-
uatorem dicit angelus ut predictum est. Ysaie xix: clamabunt
ad dominum a facie tribulantis et mittet eis sal-
uatorem et propugnatorem qui liberet

[illegible]

eos. Qui est Christus quo ad humanitatem quem omnis multi-
tudo iudeorum expectat. Et quia non omnino
nouerunt venturum, id est sicut britones regem ar-
turum sic iudei Christum venturum expectant. Sed non ve-
niet nisi ad iudicium quia iam venit in
carne. Dominus quasi ad dominum ciuitate id est in ciuitate Dauid id est in Beth-
lem, vnde Dauid origine. Set quia pastores in dei
erant, quia indoctum apostoli querunt signa ad confir-
macionem dicit eis Lucas angelus. Et hoc vobis
signum quod uera sunt que vobis annuncio. Inuenietis
infantem. Ecce saluatoris infancia et infans
autem dicitur quasi non dum loquens. Et hec prima est
hominis. Christus autem cum esset deus et secundum diuinitatem
loqui posset, quia ipse apparet os mutorum et linguas
infancium facit disertas, ut dicit Sapiencie x. Ideo
humane infirmitatis demorabat infanciam,
vagiens in cunabulis lacrimas fundens.
Volens ut dicit Augustinus et gestus parentes meliorum
in fancialium nullum quasi adhuc diuinitas dei iudicium
pannis inuolutum. Ecce hic vilitas quia
sola ipsa virgo in voluntate fascias strinxerit
Iesum seu docere positum in presepio. Ecce mira
humilitas ut ille cui celum est sedes quem
non capit mundi fabrica in presepis coartat
angustias. Hoc est quod predixit ysaias: verbum a-
breuiatum faciet dominus super terram.

[illegible] [illegible] [illegible]

Quarto cum dicitur et subito facta est et
angelorum militare exemplum in superne
ciuitatis. Et subito facta est cum angelo
multitudo celestis milicium sociata est angelo
annuncianti. Et primo ut multitudo adueniens
confirmaret dictum angeli. Et ideo multitudo
angelorum descendit ut videret hanc magnam
nouitatem nascentis et inter exemplum cum eius
videbat generacionem exprimere celestibus

Ps. Dicit audivimus et sic vidimus ... descenderunt ut adorarent ortum nascentis exigente
Ps. adorent eum omnes angeli eius. Nota
quod cum ipsis angelis virgo genetrix
adorabat deum factum hominem iacentem in presepio unde cantat ipsa ecclesia ipsum quem virgo genuit
adoravit. Tunc in illa explanatio sompnii
Joseph completum est quo vidit solem et lunam et stellas adorantes se. Cum dixit Jacob Numquid ego et
mater tua et fratres tui adorabimus te super terram.
Nota quod non unus nec duo angeli descenderunt sed multitudo magna superne curie angelorum archangelorum principatuum potestatum virtutum et aliorum
spirituum. Nota quod ubi nos habemus multitudo celestis
milicie alia littera habet multitudo celestis exercitus.
Eligendi autem [illegible] ut est evangelista
supernos spiritus appellare milicie nomine vel
exercitus. Sunt enim angeli milites unde Job. Numquid est numerus militum eius. Dicitur in illa angelorum congregatio exercitus. Apocalypsis 19. Exercitus qui sunt
in celo sequebantur illum in albis. Et quia nunc natus
erat rex celestis milicie appellabit. Unde magnus
dux et deus exercitum mittebat. Dimicaturus unde
Jo. supernis spiritus exercitus nominatur laudancium
deum et vocibus exultabat in mirabili opere incarnationis. Job. 3. Cum me laudarent simul
astra matutina et iubilarent omnes filii dei et
dicentium. Nota in nativitate regis exultat principes chorus conducunt cantilenas componunt. Sed
audi quando et qualem composuerunt angeli melodiam in ortu salvatoris. Gloria in altissimis deo
soli deo reddatur gloria in altissimis operibus suis
qualiacunque incarnatum soli ei sit gloria quia sola ipsius
virtute sic factum est et in terra pax quia pax inter deum et hominem componenda facta est in incarnatione

hominibus bone voluntatis. Unde manifestum est pax in piis. Dicit dominus unde dicit Ps. pax multa
diligentibus legem domini. Tunc est illis scandalum. Vel aliter potest exponi. Unde manifestum est in Christo natum
est celestibus gloria dei patris unde dicitur Gloria
in altissimis deo. Unde vero in terris est pax
qui fecit utraque unum unde dicitur Et in terra pax
hominibus bone voluntatis. Et nota quod isti cantico angelico
ecclesia plura addit que sequuntur scilicet laudamus te
etc. Et constituit illud cantari in principio
misse diebus festivis. Cantatur quando in missa
ut eadem exultatione fiat sacre hostie missio
carnis domini ubi facta est cantica in principio
quia nondum ad nunc tamen hoc canticum factum est
cantatur solum diebus festivis quia hoc canticum est
exultationis et gaudii.

Pastores loquebantur ad invicem
Transeamus usque Bethlehem et cetera. Lucis
oriente sole et apparente aurora videntes
autem celi candore exultare. Et cum legitur
nobis evangelium misse nocturne audimus
novos spiritus angelicos exultasse atque veri luminis ortum magis gaudio nunciasse pastoribus.
Et quia iam fuit vigilia in a[...] cum
angelis exultemus cum pastoribus properemus
ut videamus verbum caro factum est. Quin autem
predicatores hoc cupiunt audire nobis
hoc quod fecit dominus. Jo. ad inveniendum virginem
venerantes conservantes et conferentes singula
in corde suo ut ipsa nobis aliquid revelare
dignetur tante solempnitati congrue
dicere filium. Quod ut fiat dicatis ave
maria

Pastores loquebantur ad invicem

Sed huius rei novitas evangelizata pastoribus fuit illis attendentibus inusitata qui adhuc nil aliud vocabant nisi a dicere et audire aliquid novi ut scribitur act. 17° quia hoc novum omnium novorum novissimum reputatur quia mirabilia fecit dominus unum admirabile appareat factum quasi animal homi- consideratione tam eximie suspenduntur homines. In hoc igitur evangelio ut salvatoris nostri nativitatem diligenti examinatione pateant a pastoribus fit mencio de tribus. Primo tangitur solita inquisitio veritatis. Consequenter additur inaudita admiratio novitatis ibi Et omnes qui audierunt etc. Tercio ponitur devota glorificatio deitatis. Supra per evangelium quod nobis insinuat insolita inquisitio pastorum de veritate illis ab angelo nunciata tangitur cum dicitur. Primum est mutua allocutio cum dicit pastores loquebantur ad invicem. Descendentibus autem angelis ab eis in celum tunc mutuo loquebantur admirantes et exortantes se ipsos vel consulentes quid agendum sit et admirantes super tanta visione. Et attende quod non viderunt pastores angelos sed illis abeuntibus primo ad se invicem aperuerunt loquela quia dilatabantur in novitate celi claritatis et erat in extasi mens eorum in mensa claritate Et timor quidem eos possidebat ut quis loqui non posset. Secundum ponitur quod loquebantur Transeamus usque Bethleem et videamus hoc verbum quod erat prima via et videamus hoc verbum. Exodi 3 vadam et videbo visionem hanc magnam vere magna visio vidimus gloriam eius quasi unigeniti. Quia verbum caro factum est. Notandum quod viderunt ultima fines primis quam in veteri testamento ordinavit quod pastores sine dispensatores vel ministros Moysi in pascendo gregem apparuit in flamma ignis de medio rubi ardentis annunciat Galatas deinde quod factum est. Ideo admiratione dignum dicitur cum verbum nullo concludi termino sit et tamen hic de ipso dicitur hoc verbum quod est factum. Voluit quod de articulis fidei hoc verbum est genitum non factum et tamen hic dicitur quod factum est quod fecit dominus nisi hoc verbum absconditum est nobis ut dicitur Ysa. vere tu es deus absconditus et tamen hic dicitur et ostendit nobis. Que omnia divino verbo cogunt. Exodi quod ipsum verbum caro factum est. Et ista expositio est maxime subtilis in intellectu. Longe sed adhibeas intelligentiam. Videamus hoc verbum antiquum vero recitacione dignum quod factum est. Novum quia a seculis fuit inauditum sed nunc cognitum ita dicitur Ideo ait quod fecit dominus propter nostram redempcionem et suam honorem et ostendit et revelavit nobis. Secundum ponitur accelerata profectio. Venerunt festinantes nulla mora impediti in Ecclesiastici. Tunc fecerunt festinanter quia ex vehementi desiderio videndi infantem nati accelerant ut tarde viderentur eis illuc posse accedere. Invitavit eos totaliter visio celestis et ideo festinabant dicentes vere post Luce in psalmi et sitivit anima mea ad deum fortem vivum quando veniam et apparebo ante faciem domini. Et nos bonum festinemus igitur ideo dominus noster in quo regnum emanuel Hebr. 4° festinemus ingredi in illam requiem et interrogemus pastores Quem vidistis pastores dicite annunciate nobis in terris quis apparuit. Illi videbunt Natum vidimus et choros angelorum collaudantes dominum. Tertio ponitur veritatis inventio. Et invenerunt Mariam et Ioseph qui eam invenit quam ipsa dicitur quoniam qui me invenerit inveniet vitam. In quo mo-

rale documentum attendite quoniam qui
qui vult Christum invenire primo ad matrem recur-
rat hebree attendans cum fiducia ad clem-
entie eius et ioseph qui virginis exhibebat mi-
sterium et infantem positum in presepio acci-
piendo ut illis angelus dixerat
quod postea audire et in ea cognito videbat
postea sicut audivimus ita vidimus in civitate domini
virtutum congruenter venit salvatoris quod est
... dominus Et attende de nota fide pastorum
qui crediderunt ipsum esse Christum et includunt deum
adoraverunt Et ... in nova signa in-
nunciata mirabilia Adverte quam ... et
nunciavit certe et notabiliter quod primo dixe-
rat infantem nunc appellat ...
pueritie etas non incipiat nisi septennio
Quod idem fecit ewangelista ut ostendat
eum deum esse qui sua incomprehensibilitate
continet omnia opera creaturarum ... et tunc
dicit postea dum ante idem ipse est tamen nunquam
deficiet

Distinctio prima secunda hymni

Secundo tangit de ... omnes qui audie-
runt et est tangitur admiratio in audi-
entibus ... dicens primo ... audie-
rum admiratio generaliter et omnes qui
audierunt Audierunt quidem incarna-
tionis misterium omnes gentes iudei greci bar-
bari et gentiles et per predicationes apostolorum
omnibus fuit annunciatum postea Annunciave-
runt celi iusticiam eius Et iterum Nota
fecit dominus salutare suum ante conspectum gen-
tium revelavit iusticiam suam Admirati sunt
Omnes simulati sunt Audientes quam
ista opera domini mirabilia sunt Et ... mi-
rabilia opera altissimi solius et gloriosa et ab-
scondita opera illius et propter hoc ... admi-
rati sunt multi in illo et honoraverunt deum

Idem postea alia admiracionis causa ...
que dicta erant a pastoribus ad illos admirabant-
ur dicit Glossa simplicitate pastorum facundia et attesta-
tione fervente in ... predicatione veritatis Et
attende quod illud inter mirabiliora ... fidei
opera est ordinandum quod non rethores non philo-
sophos non parentes elegit deus quod si non facundia
sermonis attamen humane sapientie verbis ... post se
liget multitudinem Dum pastores miti-
es et piscatores audiret mirabilia dei opera pre-
dicant et non humana veritate expressisse ... do
... verbis ... omnes gentes [illegible]
sunt Quarto postea tacita verborum collatio Maria autem con-
ferebat ... pudicitie ... de
annunciatione angelica de exultatione Johannis
in utero matris de ortu salvatoris de exultatione
angelorum et de fide pastorum Quinto quod ... com-
mendatur virginis pudicitia ... dicit Ambrosius Maria
non minus ... pudicitie ... corpore ... que
noverat multis ... divulgat ... cordi suo
... homo ... revellari ...
... Sexto commendatur virginis devotio ... omnia
opera conservabat ... ex quo divinum ...
... peperat ... ubi verba devota ...
conservare ... Eructavit cor meum verbum bonum dico
ego opera mea regi ... solum fuit ...
... eius ... portavit ...
amplius fuit spiritus eius qui audivit verbum
dei et custodivit illud Idem postea assidue
virgine mediante conferens in corde suo sancti ...
... Contemplacioni divine Nulla enim
... eterna tanta fuit contemplacionis ...
... Beata virgo est repleta Omnia ...
... materia ibi erat ... opera
... ipsa sua sunt ...
... eodem omni tempore ...

morte terras et delicie mee. Unde filius hominis
Ideo quod mirabile habebat contempla-
ndo suam conscienciam ea que in scrip-
turis legerat hiis que iam se sensu vide-
bat legerat ys. vii. Ecce virgo conci-
piet et pariet filium et vocabitur nomen eius
emanuel. Et hec iam completum videbat
videbat se de stirpe david ortam de na-
zareth de spiritu sancto concepisse in bethle-
hem peperisse quasi omnia omnium ut dic-
tum est diuersis in libris legerat testimonia

Distinccio tercia hymni

Tercio ponit deuotam glorificacionem dei-
tatis cum dicit Et reuersi sunt pas-
tores / quia viderant et adorauerunt
in glorificantes. Ecc. 43. glorificantes dominum
quantumcumque poteritis / et laudantes dominum. ps.
laudabo nomen dei cum cantico et magni-
ficabo eum in laude. Et forte eodem
cantico quo angeli prius laudauerunt
et glorificauerunt deum dicentes Gloria
in altissimis deo et in terra pax hominibus bone
voluntatis. Etiam pastores laudabant
deum venientes cum exultacione / et
apud quem laus angelica simplicis
de ... mente in ore resonabat pas-
torum psallencium ut qui quo pastorales
cecinerat voces inter angelicas per-
tinet. Et hic est mutacio dextre excelsi.
Eidem ponit modum exultacionis in verbis
... nel glorificabat et deum lau-
dabat tamquam auctorem et opificem omnium eorum
que audierunt ab angelis et vi-
derant ipsi oculis in bethlehem sic domi-

est ad illos. et hinc eum deum glorifica-
bat quia non aliter inuenerunt quam
fuit eis ab angelis dictum preter
sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate
dei nostri. Quo. Distinccio missa in
medio noctis maior glosa

In principio erat verbum et verbum erat
apud deum et deus erat verbum
id est considerans aliquis loqui de diuino verbo
sed non inuenimus aliqua verba quibus
id digne et sufficienter possimus explicare.
exprimere verbum in hoc euangelii expo-
sicione premitto verba fulgencii scripta
in exordio cuiusdam sermonis recitati
ad nocturnas vigilias in quadam ecclesia
qui sic dicit. Cupientes aliquid dignum
dici soleppniter narrare simul cum considerantes
ad verbum vero de quo dicere volumus nulla in-
uenimus verba quibus sufficienter aliquid dicere
valeamus. Et addit fulgencius hic
verbum non quod desinit prolatum sed quod
permanet natum non transitorium sed eter-
num non factum ad opere sed genitum sed solum geni-
tum sed unigenitum. Verbum quippe verbum deus
pater genuit de seipso per quem omnia creauit
Difficultatis est hoc facere impossibile quia diuinum est
permanens. nostrum vero transitorium id est eter-
num. nostrum vero temporale. id est unigenitum et
naturale. nostrum vero factum et artificiale. id est uni-
cum. nostrum autem multiplex. Verbum est id est
est ex diuina substancia. nostrum autem est extra
Dicitur ergo quod optamus perficiamus illa
verba que consonant verba nobis diuino
noticiam tribuat et audeat nobis diuinum
verbum caro factum iacens in presepio

panis in volutu. Rogemus ergo virginem et dicamus
ave maria.

In principio erat verbum et verbum erat apud deum
et deus erat verbum etc. Non est aliqua dissipatio
sit reparet condecencius quam ipse artifex sicut
artifex qui primo illam construxit. Cum ante
omnia per verbum divinum in esse producta sint na-
ture lapse reparacio convenientissime per ipsum
fieri debuit. Licet in evangeliis diversorum mi-
steriorum precedencium declarata fuit temporalis v-
bi nativitas ex qua est nature reparacionis principium. Tamen
bi vero in solempniori missa evangelium in recita-
bile continens divinitatem ubi maiestatis sit humanitatis
humilitatis dignitatem summit et racionis beneficium
et reparacionis nostre misterium. Et bene alia
evangelia precesserunt lectionem presentis evan-
gelii ut per illa visibilem deum cognoscamus per
hunc in invisibilium amorem rapiamur. Hoc
ergo evangelium tria tangit. Primo incomprehensibi-
lis divinitas secundo quomodo hac nostram manifesta-
re alium i sunt homo missus a deo tertio quomodo
manifestavit se ipsum i. In propria venit. Tangit
igitur tria. Primum est divinitatis ubi alta contemplo
2m est veritatis ministerium mistica testificacio
i. fuit homo missus a deo. 3m est humilitas ubi propria
incarnacio i. In propria venit. Circa primum in quo
dicitur ubi tria duo tanguntur. Primo sic igitur propria
verbum ad divina tangendo per se proprietatem
2o comparat ipsum ad creata opponendo univer-
sale causalitatem i. omnia per ipsum. Circa primum et secundum dicit de verbo
primo de verbo. Et 2o de distinctione per 3o
essencie unione. Et 3o per in confessione. Primo
itaque iohannes evangelista spiritu sancto afflatus contra
hebionem et fortunatum qui dicebant christum
ante mariam non fuisse tangit eius eternitate

i. In principio i. ante omnia ab eterno sic exposu-
suit augustinus VI de trinitate et basilius
ne sophistice inquirens argumentaret
si genitus est an quod genitus esset non erat
ante principium. In principio erat verbum hoc et
eodem modo exponit ylarius super dictum est
Origenes dicit quod nomine principii pater in-
telligitur ut sit sensus in principio i. in patre erat
verbum. Sed ista exposicio est probabilior quia licet
non novum possit esse principium in patre si verbum
est in patre ipso verbum est eternum et verbum eadem
nomine ubi plus specialis dat intelligi
Hec est videnda sit primo quod dicatur verbum
in divinis. Et dico quod licet difficile sit inspe-
culo et in enigmate divinum verbum generose di-
ficilius cum est concepcio exprimere per sermonem
sed difficillimum est ad dicendum in vulgari sermone
Dicimus deus cui dedit aptius attendendum est
igitur primum. Cum tamen prima creatura sit divina natura ficiendo
per illa natura sit nisi naturem intellectualibus quam
vel intellectualis per quia omnia comprehendit
debet cum sit primum intelligi omnia per ipsum
intelligit qui prior est vero aliorum. Sed licet intel-
ligat alia tamen se intelligit. Illud enim
quod est vero intelligendi sine intelligere
primum hoc quia non est ipsi vero cresendi
tenent species intelligibilibus a racione intelli-
gendi. Sed primum in cognicioni supremus et perfecta
in cognicione aliorum non tamen deus se intelligit
quam alia intelligit unde ergo omne ante in-
telligens intelligendo aliquid concipit
et in intelligere et tale conceptum est realiter
distinctum cum unus se habet ut producens
alterum ut productum et nichil se ipsum pro-
ducat. Iste autem conceptus verbum dicitur.

Deus quia per se comprehensivam intelligit quam intel-
ligendo cetera omnia intelligit. Secundo potest dici quod sen-
tentialiter ille que formavit est ipsa divina essentia
que est in patre cum in eo nullum accidens esse
possit. Sed tamen illa essentia que est in patre
ut intellecta distinguitur ab essentia patris
vel reali ex quo verbum in eo esse ponitur constituitur in persona
Igitur quid sit divinum verbum quod ex ipso concipitur
patrum intellectus comprehensivam intellectivam essentie
et cuncta que in ea relucent. Tercio videndum est
quare tale verbum dicitur filius. Dico quod ad hoc
ut aliquis sit alterius filius sex requiruntur.
Primo enim requiritur quod filius sumat
originem sui esse ab eo cuius filius dicitur quia
a nullo est nullius est filius. Secundo requiritur
quod ab illo naturaliter sumat originem et ideo
statua non est artificis filius quia non natura-
liter sed artificialiter ab eo procedit. Tercio requiritur
quod ita naturaliter ab eo procedat quod genitum
sit simile generanti in natura. Et ideo licet inferiora
sed naturaliter sic a celo non tamen sunt fi-
lii celi quia non est similitudo et propter eandem
causam aurum non est filius terre. Quarto requiritur ut
genitum generans viventia sit et ideo ig-
nis generatus non est filius generantis
ignis eo quod neuter sit vivens. Quinto requiritur
ut ista generatio sit in natura coniuncta sed cum
planta sit naturaliter a planta non tamen invenitur
filiatio in natura insensibili quantum ad hoc in-
ferioratur requiritur primo filiatio et primitas habent
leo est leonis sed tamen hec perfecta filiatio vero
qua actus quo aliquis generat filium sed sit
nature consistens non tamen est filius

scilicet ea actus que pertinet ad animam vegetativam
vel actus cogitationis

consistens aliquis generaret genitum
magis haberet filiationis rationem. Nam
autem omnia ista conveniunt divino verbo
ideo ipsum maxime habet rationem filiationis.
Primo enim habet esse a patre Joh. viii Ab ipso
sum et ipse me misit. Secundo etiam ibi
sunt quia ipse naturaliter est a patre et habet eam cum eo vere
simul divina. Unde de istis duobus Hilarius d.
ix de trinitate predicamus ex deo patre eius-
dem generis genitum magis naturaliter in se gignentem
... procedit ergo verbum naturaliter
a patre habet eiusdem generis naturam. Quarto
verbum procedit vivens a vivente unde
Joh. sicut misit me vivens pater et ego
vivo propter patrem super quo verbo dicit Hylarius
vii de trinitate vivens deus ex vivente
eterna potestas est atque cum sacramento sic et sic ex eo
nascitur non potuit aliud esse quam vivens.
Quinto ista convenit in natura intellectuali
divina natura talis est. Sexto non solum in ea
natura sed pactu naturalem intellectum quia est
intelligendo divinum verbum emanat et ideo
rationes filiationis perfectissime conveniunt divino
verbo. Quarto videndum est quod verbum esse coeternum
videtur enim beatus Joh. cum aligit simplicem fidei
veritatem absque ulla probacione dixisse cum
ait In principio erat verbum sed ista filii coeterni-
tatem probat Augustinus vi de trinitate duplici ex-
modo vel ratione exemplo quidem quia filius
est splendor sive candor lucis eterne sed
splendor est coeternus lumini. Item ratione quia
filius est virtus et sapientia patris sed numquam
fuit pater sine virtute vel sapientia ergo numquam
fuit sine filio hoc inde probat Ambrosius de coeternitate
sed ut nunc modicus non habemus possumus dicere quod
verbo patris intelligi ... coeterna evidenti hoc

probat racione A de intelligencia in principio sit duo
quecunque unum est ut sic et aliud non principium
non est sed non est eternum sed quod est principium est ut
principium sit intellectuale intellectus est enim principium
pium et non fortuna Et enim quod querit principium
est ut anthelis B nomen adinvenerat aliquod
non esset principium non eternum verbo autem querit
quod sit intelligente et de ratione Sicut verbum
est in principio intellectus et in principio non potest convolui
Verbum non est in principio nomine sed quia
fuit principium fuit Et verbum si primum erat ab eterno
ergo verbum eternum Erat apud deum Heresis sabelli
subvertitur qui dixit eundem esse patrem qui
filius sed non patri verbo erat qui nullus apud se
ipsum esse sed apud alium Et non quod hec propositio
apud eum quod denotat distinctionem in personis
signat quandam sociale connexionem que ex parte
ad filium ex corde unitur amore quo eos
convertit et iste est spiritus sanctus ut dicit
Augustinus in de trinitate Et non quod hec propositio
apud denotat auctoritatem eo causa addicitur alteri
nisi alio in rex dicitur esse apud militem similes
apud regem Et quia filius est a patre non pater
a filio ideo non dixit erat deus esse apud verbum
sed verbum apud deum Omnia sed plane erat
apud deum patrem tamquam apud actorem et generatorem Adverte quod cum erat principium
dixisset verbum esse in principio et in principio expo-
nit Origenes vocat enim nomine principii insinu-
tavit nomine dei dicens verbum esse apud deum
quod ideo fecit ut declararet quod nomine prin-
cipii intelligatur Et attendendum quod hoc nomen
deus supponit pro persona patris Et deus erat Et deus
erat verbum tangitur eminencia divine bonitatis

tangitur propositio his ubi distinctio ... oppinionis

ubi destruitur arianorum impietas qui
dixerunt filium esse creaturam licet quandam
nobilissimam per quam velud instrumentum
facta sunt omnia a deo Et sic Augustinus Nec vi-
le aliquid putares nomine verbi Audi
erat sequitur Deus erat verbum id est verbum erat deus
Quod autem dicunt verbum deus sit patet
ex verbis primo quidem ex universalitate principii
quia non aliud est verbum quam de deo et non
non aliud quam deus est verbum plane
Et de trinitate dicit Ricardus de s. victore
non potest esse ex quo prius est non termi-
natur non est aliud quam deus subsistit quoniam
aliunde quam de deo subsistit Secundo hoc idem
apparet ex actu quo verbum producitur Cum
enim creatura sit intelligens in proprio
intelligere non sua substancia sed divinum intel-
ligere est deus et divina substancia quod tali
actu emanat hoc est deus est nota varia
declaracione in substancia cum ipsa non sit subs-
tantialis Tercio hoc idem apparet ex parte
eius quod intelligitur In nobis vero id
quod intelligimus et conceptus rei dicitur unum
verum est vera entitas alterum vero est
fictum secundum intellectum Sed cum ille conceptus similitudo
rei intellecte in nullo differt nisi quod est
verum res alterum fictum si ille conceptus tollitur
hoc quod non est ens intencionale
sed vere ens reale tunc ille conceptus non
esset alia res quam illa cuius est conceptus
Cum ergo deus perfectissime conceptum de
divina essencia et econverso posset esse inten-
cionale sed quod talis conceptus sit de divina
essencia Et quia verbum est ille conceptus deus
ergo est verbum et attendendum quod non sit
nisi unus deus et idem est primum patrem

ee deum verbum filium ee deum Quamuis
etiam ut eadem diuinitas sit in omnibus
diuinis personis Sunt ergo principium et verbum
vnus deus quia admodum omnes homines
participant speciem de vnus homo quin talis
vnitas est secundum in intelligencia tamen realiter est
numero quia humanitas vnius ab humanitate
alterius Secundo in omnibus tribus personis est
realiter eadem natura non numerata unde non
sit credendum quod patrem et filium ee vnum sicut de
duobus amicis conuenimus dicere quod sit
vnum quia quod vnus vult et alter patri
et filius adhuc magis sunt vnum quia non
solum quod vult vnus vult alter sed eadem volun-
tate et eadem volicione qua vult pater vult
et filius Sed duo amici licet idem volunt
voluntas tamen vnius alterius est voluntas
alterius sed distincte sunt voluntates et
voliciones Secundo ponitur per determinacionem in hoc ex quo
colligitur quorundam antiquorum error qui posu-
erunt ydeas et raciones rerum extra intellectum
diuinum quod quia dicit ewangelista hoc
verbum quod est principium et exemplar et racio
omnium ut dicit augustinus Erat a principio
ab eterno apud deum Numquam enim patrem
ee deus quin adesset sibi verbum suum
alio quin ingratus esset vnum non stand verbum
cum dicente sed est pater filio et filius in patre
alio quin distinguerentur situ et loco quando
Et si distinguerentur situ distinguerentur
in natura quod supra improbatum Attende quod licet
pater sit in filio et filius in patre sicut ve
in te Gabriel et intelligens in verbo suo

non est tamen in diuinis personis dependencia Omnia
per ipsum facta sunt Crisostomus diuinum verbum subsistentem d.
ypostasim subsistit ergo distincta ypostasi pater a filio
et subsistit distincta ypostasi filius a patre necnon
subsistit in diuisa et distincta natura quod quo dicitur de verbo
nostro quia est dependens cum sit accidens et de dista-
cionem multz ab intelligente sed non distincta ypostasi
sym ut habetur de causa per te c6 et 11o Secundo
postquam ewangelista commendauit verbum immediate
per complectatem nunc commendat secundo exprimit
de vniuersale pro causalitate cum dicit Omnia per ipsum
facta sunt Iuxta partem v tanguntur Primum est
vniuersalis racio productum cum dicit Omnia facta
sunt temporalia per ipsum scilicet verbum facta sunt vnde in
principio Genesis Dixit deus fiat lux et facta est lux
sic quod de tota creatura Et attende Crisostomus
ewangelista una clausula complexus dicens Omnia esse
facta per ipsum quod moyses multo sermone per-
cutitur est quia non est in terras ewangelista demorari
in creacione rerum Secundo quia dicit augustinus Si omnia
que facta sunt facta sunt per verbum sequitur
quod per ipsum verbum non sit factum Si enim esset factum tunc
utique alio verbo esset factum et esset verbum verbi verbum igitur
Dei factum non est sed genitum Tercio notandum
quod nichil facit artifex nisi preexistat actualis
in proposito artificis exemplar Non enim fit statua ab ar-
tifice nisi per concipiat in mente artificis et per illum
arte fit quodcumque fit ab artifice Sicut ergo ut
dicit augustinus de eo verbum sit racio prius ex plena
omnium racionum conueniencium omnia fienda in ipso
prefiguratiue sunt per ipsum in esse producta sunt Item
notandum quod dicit ewangelista omnia esse facta per
verbum aurum sicut in pictura scripsit famectum
de in libro Valerij de ecommitate Dixit

cum ari9 vbu ee quedā lucē spiritualem
adeo creaturā p̄ filiū velud instrumentū de
creaturis in ee produx̄ vel ↄstituit Et io dr̄
creatā omīa p ip̄m facta ee tamquā inst̄
mentū sicut p̄ serrā artifex pducit domū
Contr̄ q̄ arguit theophilus d. Quod omē
instrumentū est minus horribile hīs q̄ p
ip̄m fiunt si ergo p filiū velud organum
omīa facta sūt ipse erit inhorabilior factis
q̄ est absurdū Nō q̄ filius est instrumentū sz p̄n-
cipale agens sicut ip̄e Et si quis tenes
filius ē p̄nl̄e agens nō omīa facta sūt
a vbo quemadmodū omīa facta p ip̄m dr̄
Ad hōc rndz Theophilus q̄ lz filius sit p̄nl̄e
agens nō tn̄ est a se ip̄o sz a p̄re x veniē
factura hz ab illo vn̄ p ip̄m oīa deus fecisse
dr̄ vbi deus intelligitur vnigenit9
Secundo tangit̄ vero pductam ↄsummatē Et
sine ipo s. vbo fcm̄ est nichil. i. s̄m aug9
in lib̄ de nā boni Nō est fcm̄ sine ipo
fcm̄ aliquid ita q̄ hic nt̄ p̄nē negatio Ct̄a
n heretico̊ crediderunt ipm̄ nt̄ nāz quedā
ee que a vbo facta nō fuerit quod est dei
sbīm q̄ nt̄ nulla nā est attendendū q̄ ita
omīa p vbū fcā. sine ipo fcm̄ est nichil
q̄ malū n̄ ptm̄ ab ipo factū sit eo q̄ talia
n̄ sit Et si dicit Quid ergo est cā mali
dico q̄ mali cā nō sit ens eiū nō hēt
s̄m quod disputat aug9 ↄ manicheū ponē
ee duo p̄ria vnū boīn a quo omīa bā alterū
malū vero a q̄ omīa mala Et nō q̄ s̄m
origen p hīc quod dr̄ sine ipo fcm̄ est
nichil on̄ dr̄ quod pnialitas vbi nota
est vnusz creature aliquā creatura in nichilū [illegible]

Est eni vbū quod dicit aug9 Sermo bñ
ad litteraz sca creatura2 sicut solest cā lune
macrē 7 q̄ adficit 7 q̄ ad ↄsumatone
Et p ista exponēdone facit quia vbi nos
hēmus 7 sine ipo factū est nt̄ in glo
hētur Et sine ipm̄ factū est nichil
quā sit adest vbū ex ip̄m nt̄ est Et pō
existencia creatura2 in vbo q̄ fcm̄ est
in ipo in ip̄o vita. i. i vbo qui vita est
Erat nō quidē in tpe sz ab eterno
Oīa ut dicit beda Dissp̄ficiendom
in tpe eternalr fcussit in ulnere vn
vn nō est intelligendū s̄z manicheo2
deliramenta omne fcm̄ in se hēr vitā
sz pnt omīa ista sūt in formē vbo sic
omīa viuūt ut dic aug9 sr̄ Io Et nō
quod creatura nō vbi mutauit in
vita ut ondat quo ↄtinet̄ ipo
quī in tali Ct̄ u in se ipe nō est vi-
uens in illo tn̄ viuit Quod autē
omīa sūt in vbo pz quia vbū dr̄ scā
dictis emanat ita q̄ act9 emanatio
nis nō est vniuersalior nt̄ ptcularior
ipo vbo aliogn̄ tali actu nō emanaret
Et q̄ deus pr̄ in se ipo ab eterno intel-
lexit diuina nāz 7 omīa creata 7o. in
vbo ↄtinet̄ rō diuine nature 7 omīū
creatū Quod aūt vita sit vbū patz
quī p̄ma rō vite in deum in nā intelligere
7 talis nā mag intellig̃ viuens in
actu dū est in actu intellig̃ Et q̄ di-
uina natura intellectiua est nt̄ sēpat
ab actu intelligendi ut ipe actus est nā
io deus maxīe viuens vn̄ ipe cā flos

vite et fons. Ecce de ipso dicit apostolus apud
te est fons vite. Omnia enim sunt in ipso
per modum ubi apostolus hic enim in ipso sunt omnia que
vobis amicus est. Secundo circa verbum ubi est vita est fons
tamquam vite sequitur. Omne quod factum est erat
hoc in ipso vitaliter. Secundo ponitur humane
mentis illustracio. Et vita lux erat hominum.
Ubi duo attende. Primo quomodo Iohannes circa
quod prius vocavit verbum appellat deinde vi-
tam esse dixerat, nunc eandem vitam
lucem esse appellat. Convenit autem divino
verbo esse lucem. Quia lux dicitur a manife-
statione, secundum illud ad Ephesios: omne quod manifestatur
lumen est. Verbo autem manifesta sunt potis-
sime quia in verbo lucent omnia que sunt in sua divina essen-
cia, tamen ut in ea sunt non intelliguntur esse de-
clarata et actualiter manifestata. Sunt ergo
ut sunt in verbo, cum verbum dicat actualem
noticiam declaratam ipsius verbi et divine
essencie et omnium creaturarum, dicit manifesta-
cionis principium. Unde bene sibi competit esse
lucem. Et adverte quod bene congregat istam
lux et vita ut ostendatur hanc esse vitam
ubi quod sit lux pure intelligibilis.
Secundo videndum quomodo hec vita sit
lux hominum. Ubi attende quod sicut vi-
ventes omnium et viventium et non viventium
sunt viventes in verbo. Ita et raciones omnium
lucencium quia non lucencium in verbo lu-
centes existunt. Et sic licet
omnia viviant in verbo attamen omnia
in se ipsis vivunt. Ita licet in eo omnia
luceant non tamen omnia in se ipsis sunt lucencia

sed solum ea que intelligere lucem habent naturam. Cum
igitur sint homines nature intellectualis, vita
est lux hominum. Sed cum etiam ista vita sit lux
angelorum, quare soli homines nominantur?
Item quare verbum non dicitur vita hominum sicut dicitur
lux? Ad primum videtur Origenes dicere quod per
homines quecumque creatura intellectualis debet
accipi vel specialiter dici. Quia angelica
natura pura est lux intellectualis creata, natura
autem humana non est pura lux sed obum-
brata. Unde dicit Ysaias quod ideo hominis oritur in verbo umbra
intellectus et hoc competit homini ex omnio ... angelorum
corpus. Cum igitur natura angelica sit pura lux
creata et desursum lucet, verbum non dicitur lux
angelorum quod est in creatura. Anima vero
intellectualitas hominis obumbratur te-
bris fantasmatum ... non lucem nisi per ...
ubi natura mentis illustratur per quod singulariter
dicitur lux hominum. Unde Psalmista: Signatum est super
nos lumen vultus tui domine. Ad secundum dico quod
verbum dicitur lux hominum et non vita quia homines
de se sunt viventes et non lucentes, licet
vita hominum comparetur anima ubi vel aliter
quia homines non solum habent vitam intellectualem
sed vegetativam et sensibilem, neque creatura talis
esse vita ubi non dicitur creata cum hec esse hominum
vita. Ultimo ponitur istius lucis actus. Et lux in tenebris
lucet. Hic per tenebras secundum Origenem natura
intelligitur ipsa cum non est lux sed lucem partici-
pare possit. Sicut enim aer per se nisi ipse non
lucet sed tenebra nominatur vocabulo. Ita natura nostra per
se considerata tenebrosa quedam sed est actu
capax et particeps lucis et sapiencie. Aliter secundum
Augustinum nomine tenebrarum stulta corda intelliguntur.
Et primo quod paderet sapiencia stulticia

in ista lux a tenebris stulta a corda cor-
sunt qui relicta eterna sapientia vanitatem
curiositatis sectantur Judicabit cum lux ubi lucet
quam sine huius beneficio non ista vana potest
intelligi vero [illegible] solem suum oriri facit
super bonos et malos. Sed vero post ista lux de-
venit in comprehensibilitas et tenebre eam non
comprehenderunt. Tenebre sunt mentes intel-
lectuales create quibus lux verbi infinitam
comprehendisse claritatem omnino comprehensibilis licet
aliqualiter discerni possit. Verum autem intellectus ita
comprehendit hanc lucem sicut oculus aquile com-
prehendit solem. Boni autem mentes ita intue-
ntur istam lucem sicut oculus solem videt
[illegible] enim solem videmus sed totum incipi non
possumus in ferri claritatem. Fideles autem
in via hanc lucem contemplantur in umbra
sicut oculus noctue obumbrata solis luce
potest discernere. Aliter secundum aug. tenebre sunt
corda stultorum in quibus lucet ista lux sed
eam non videat. Vel aliter. Omnia licet bene-
ficio istius lucis intelligimus omne quod intel-
ligimus illi tamen qui sit huius lucis numquam
cognoscit quod non [illegible] ut huius lucis
fulgorem considerant adhuc sunt in te-
nebris. Sicut si aliquis luce corporali bene-
ficio ita viderent colores quod ipsum lucem non
perciperet adhuc in tenebris. distinctio 2a

Secundo dicitur fuit homo missus a deo et ce.
tangitur veritatis misterii mistica testificatio
ubi v tanguntur. Primum est persone missio
ibi dicitur fuit homo. Ecce humane nature veritas
hoc est contra hereticum dicentem eum fuisse angelum
fuit autem angelus officio non natura missus
a deo a bono sed a deo et non a malo deo
ut dicit manicheus. Omnia vero solus deus est
et ille est ipsa bonitatis essencia. Secundo licet et unc
misit me deus et spiritus eius. Attendendum quod
non est intelligendum Johannem fuisse missum
per immissionem prius habitam in corpore sicut [illegible]
origenes errat. unde credens omnes animas
simul cum angelis fuisse creatas. Secundo tangitur
Cristi missus fuit ad predicandum officium et bab-
tizandum. Deinde post personis nomine
cui nomen erat iohannes et convenit nomi-
ni quod iohannes dicitur in quo gracia. Unde et
fuit in [illegible] erat gracia si consideres
annunciationem eius terribilem conceptionem
sterilem nativitatem admirabilem vitam
venerabilem mortem. Tertio post persone
officium. hic venit tamquam mundi [illegible] et
nature [illegible] in unione sponsi et
virtutis lucis. Primo in testimonium tangitur
in quo officium eius sed in spirituali magis
explicat. ut testimonium perhiberet de lumine
id est de verbo qui est vita lux et lumen. Et
quod de lumine sufficienter scripturas et alia
manifestat propter [illegible] convicia eos
qui oculos aperire nolunt [illegible]
eorum persone mittere. Attendendum quod iterum
evangelista mutavit nomen ubi. Quod enim
prius dixerat lucem nunc lumine appellavit
et quod pertinet. Quoniam lux dicitur in
primitate sua sine alterius nature ad-
invencione lumen vero dicitur lucem
alteri nature unita sic claritas
aeris est lux sed est lumen quia verbo io-
hannes intendebat ut perhiberet testimonium
de Christo in quo est unio humane nature

omni verbo Io(hannes) d(icit) creatura enim perhiberet testimonium
de lumine Deinde po(nitur) testificationis ratio
ut omnes crederent per illum Non enim mittebatur
ut proprium testimonium omnes crederent
per illum i. in Christum verum lumen Act. 19 Iohannes bapti-
zabat populum dicens in eum qui venturus est post ipsum
ut crederent Tertio po(nitur) falsae opinionis exclusio
quia ut dicitur Luc. 3 Estimaverunt iudei
de Iohanne ne ipse esset Christus forte Quorum falsam
estimacionem removet ewangelista Non erat ille
lux Omnis enim creatura inde dicitur
lucere est sicut diaphanum quod est in se lucidum
dum non est sed lucet per susceptionem Erat
scilicet Iohannes lucerna participata sed non ipse lux
sed ut testimonium perhiberet de lumine quod postea
dixit dicens Ipse est qui post me venturus est
qui ante me factus est tandem cum digito de-
monstravit dicens Ecce agnus dei Et certe
quarto ponitur veluti annunciato Erat lux vera
verum quodque verum est ... oppositum est
admixtum In luce autem ubi nulla tene-
bra est et nunc sunt absconditi thesauri sapientiae
et apparet sit oculis eius Et ideo vera lux est
Item Iohannes Deus lux est et tenebrae
in eo non sunt ulle Que illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum Iob 25 super
quem non splendet lumen eius Notandum
lumen est quadruplex scilicet naturale gratuitum spirituale
et gloriosum Quantum ad lumen naturale et omnem
hominem illuminat ut discernat bonum a malo
sed quantum ad lumen gratuitum non omnibus
sed aliqui contrarie dei non habent Unde dicit
augustinus Omnem quemque illuminat hoc lumine propter
illuminatur Quantum ad spirituale lumen illuminat

philosophos et doctores circa ad cognitionem veritatis Sed
ultimo lumine glorie illuminat beatos de lumine
dicit propheta Apud te est fons vite et in lumine tuo
videbimus lumen Deinde cum dicit venientem in hunc
mundum quod non ideo addit ewangelista quia homo prius
fuerit et post venit in mundum secundum fabulas Origenis
sed hoc ideo dicit ewangelista quia illuminat homines secundum
partem sui scilicet solum secundum partem intellectualem qua non
de hoc mundo materiali et sensibili sed creatum a deo et
sic secundum eam homo in hunc mundum venit Quinto ponitur
negligencia creaturae ad cognoscendum verbum cum tamen ipsum
verbum sit omnibus presens Unde dicit mundo i. in
qualibet creatura mundi Erat nomen dei verbum divinum
unum cum venit in carnem non venit ut prius non
erat sed aliter ...erat In omnibus enim est vere
Ier. 23 Celum et terram ego impleo Nota quod
divinum verbum dicitur esse in omni creatura propter tria
et contrario per potentiam quia nichil sibi fugit vir-
tute ipsius et potentiam Ideo nichil est ... ipsius propter
presenciam vero quia omnia conspicit presens
at quia eius essentia propter subtilitatem divine naturae
et spiritualem intima est cuilibet rei creatae conservans
eam et in nichilum tenderet creatura si desineret
adesse Unde Gregorius Deus per verba sua loqui cessaret
creaturae vim essendi loqui cessaret Sic vox exte-
rior desinit cessante locucione Sicut dicit
Origenes Quomodo hoc sit quod divinum
presencia sit in omni creatura non possumus intelli-
gere sed quod dicit Crisostomus super epistolam ad Hebreos demum
adducit eam quia verbum erat in mundo Et mundus per ipsum
factus est Item verbo erat in mundo quia per ipsum conditus est
mundus non est verbum productum mundi sicut arti-
fex cultelli quia artifex conficit cultellum et post
cultellus subsistit sine fabri presencia Sed cum verbum
creatura ex nichilo produxerit creatura in nichilum

nisi verbum omnem creaturam continens sua virtute susten-
taret Nota autem secundum Theophilum in eo quod dicitur
Et mundus per ipsum factus est tollitur error Marchi-
onis qui dixit malignum spiritum mundi (conditorem) Deinde ponitur neg-
ligencia divine cognicionis Et mundus eum non cognovit mundi ama-
tores qui mundum amando dicti sunt mundus quod secundum
Augustinum Si celum amas celum es Si terram amas
terra es eum non cognovit Nota quod si non fuit cognitus
cum verbum divinum non est causa ex parte eius cum
ipse sit verax lux omnem hominem venientem
in hunc mundum illuminans Et cum eciam ipse sit no-
tor omnium creaturarum Nota contra [illegible] cum vero eius
mundus sit per ipsum conditus Et ideo plane est causa
creator [illegible] intelligi causa ergo tante ignorancie
fuit ex parte hominum qui dilexerunt magis tenebras
quam lucem Jo 3o Evanuerunt in cogitacionibus
suis et obscuratum est insipiens cor eorum Ro primo
Adverte quantum sit vicium non cognoscere tam opi-
(interlinear: [illegible])
ficem benefactorem quod non tantum vicii sed besti-
alitatis et (insensualitatis) spiritualitatis est

Tercio cum dicitur In propria venit Tangitur humilitas
propria in carnacio Et circa hoc facit tria Primo enim
ponit iudeorum reprobacionem Dicitur In propria i-
gente iudeorum venit non ubi non erat (presencia ut erat) Per assump-
cionem carnis Nota quod propria potest intelligi creatura
mundi quia propria ubi est eo quod per illum a principio sit
condita Item creatura quod apparuit invisibile vel propria
spiritualiter potest intelligi iudei quia illum colebant
alii vero deum ad quos solos de christo facta fuit repro-
missio in quos venit verbum carnem ex ipsis
assumens Deinde ponitur iudeorum contemptus Et sui a
iudei ex quibus ipse erat eum non receperunt
quia non crediderunt in illum Et cum ut dicitur
Act 13 Verbum salutis huius videtis spiritualiter missum
(iudeis)

est Nos quod iudei non tam peccaverunt quod
eum non receperunt venientem eciam quod christum dix-
erunt dicentes Unde te ipsum testimonium
perhibes testimonium tuum non est verum
Joh 8 cum blasphemaverunt dicentes
Demonium habes Joh 8 Et eciam sic abiece-
runt ipsum 13 Dixit Paulus et Barnabas vobis
oportebat verbum dei ... repellitis ecce convertimur
ad gentes Ex quo de uno filio patris
Patres qui vinee custodes erant eicierunt ex
vinea Mathei Vinea autem ista domus
Israel ut dicitur ... occiderunt
suspendentes in ligno post omnia autem
discipulos eius de suis finibus expulerunt
Act 13 Excitaverunt iudei persecucionem
in Paulum et Barnabam et eiecerunt eos
de finibus suis Secundo ponitur credencium adopcionem
Quod quicumque autem receperunt eum cuiuscumque condicionis
status sive iudeus aut gentilis sive
masculus aut femina quorum numerus
soli deo cognitus est receperunt eum
per fidem et dileccionem dedit eis pote-
statem Ista potestas est gracia regenera-
cionis ex qua et spiritu sancto que nobis est
dicto credita Ipse enim est qui baptizat
in spiritu sancto ut dicitur Jo primo Quid autem
faciat credentibus ista virtus baptismi
filios dei fieri scilicet credentes dei filios
Ad hunc baptismi est racio Cum
sic generacio carnalis dat esse ita ipse
actus dat spirituale esse Unde regeneracio
dicitur Deinde autem confert vero ista potestas
regeneracionis hiis qui credunt in nomine
eius omnibus credentibus si adulti sunt
per eos ... dat baptizatus baptizatus

solus autem in eo dicitur (dei) non debet Secundo quantum ad differenciam istius natiuitatis actualis dei et se credentes eo quod filii dei non sunt ex sanguinibus per hoc in[illegible] intelligitur generacionis [illegible] que est ex sanguine neque ex voluptate viri carnali talis natiuitas non est ex viri gaudia Et ubi non quis [illegible] aliquis ex baptizatus nasci putabitur ad-hunc expedit sibi baptizari cum talis na[tiui]tas est ex gaudia carnis et viri Sed illa generatio baptizatum non est sic modo Deinde quantum est ista natiuitas Sed ex deo nati sunt dicit textus nasci non quod ex diuinitate sed diuina virtute non quod verbum deum ex deo nascitur et fideles nascuntur ex deo ipse est dei filius et nos non sumus filii dei Sed per hoc magis est necessitas (distinguere natiuitatis) dicta Et put[illegible] v· diferencie Secundum quod Hilarius Primo quantum ad eternitatem prima quia christus filius dei est generacionis nos vero gracie adoptionis Secundo quia scriptura (non) sumus filii eius omnes nascuntur filii et christus (non) semper erat filius At tercia quia christus est verus filius nos vero sumus filii per similitudinem Et quarta quia christus est vnicus filius nos vero sumus multi quia christus verbum [illegible] a quo (filius) in nobis vero aliud est quod non pertinet ad eius [illegible] Et [illegible] dictam adducit Angelus [illegible] quia christus non est [illegible] filius [illegible] nos vero sumus [illegible] filii [illegible] dicimus pater noster qui es in celis nomine patris [illegible]

sancta caritas [illegible] [illegible] Tercio quantum ad vbi incarnacionis Et non per quod factum est omnia Caro factum est Dimittit cum verbum [illegible] dictum non est factum sed genitum Secundum carnem assumptam dicitur factum attende quod ista factura que verbum caro factum est ad magis adeo [illegible] factum est Etiam que maxima repugnancia sunt vnita sunt in verbo Est enim verbum [illegible] intelligibilis caro vero sensibilis Et verbum est vita eterna caro vero corruptibilis et mortalis Et [illegible] verbum est fontana lucis sine tenebris caro vero tenebrose caligo Et ideo hoc verbum quod factum est est omnibus nomen nouissimum omnibus magnus maximum omnibus potentissimum omnibus admiracionis mirabilissimum et omnibus pietatis sanctissimum Nota contra hoc quod dicit [illegible] verbum caro factum est tollitur error [illegible] qui dixerunt christum non veram sed fantasticam carnem habuisse Contra quos arguit Augustinus libro [illegible] dicens si fantastica fuit christi corpus fefellit christus si fefellit non est veritas Est autem veritas christus non fantasticum corpus Secundus error fuit Valentini qui dixit christum assumpsisse corpus spirituale et celeste non quod de virgine assumpsisset sed per eam transisset sicut aqua per fistulam Contra quod dicit apostolus [illegible] qui factus est ex semine dauid secundum carnem Tercius error fuit Arriani qui dixerunt (verbum) carnem assumpsisse ex virgine sed voluerunt [illegible] carnem sine anima [illegible] abinat [illegible] [illegible] christus venit saluare quod peccauit quia totus homo peccauit totum hominem suscepit saluandum

carnem scilicet et animam. Ille error fuit euti-
chetis qui dixit verbum caro factum esse quia indubi-
tanter mutatum est atque conversum. Contra quem ar-
guit Cyrillus in epistola ad [illegible] anthiocenos
quoniam divina natura [illegible] nec est capax
mutationis atque conversionis alicuius. Alius error
fuit Nestorii qui habetur in gestis Ephesinis
concilii. dixit Mariam solum hominem genu-
isse et non deum atque dixit duas personas
hominis et dei. Cui obviat Cyrillus in epistola
ad monachos Egypti. Cum sic distinctus esset
duas naturas personas tamen ea quae sunt hominis
non convenirent deo nisi quia dicatur se exina-
nisse accipiendo formam servi. propterea ut dicit
Augustinus contra Felicianum. Sicut in uno homine
alia anima alia corpus est, verum unus tamen homo. Sic
in mediatore dei et hominis alius dei filius alius
hominis filius. Unus autem Christus est. Si autem dice-
ret aliquis Si evangelista dicit verbum caro factum est
voluit intelligere verbum humanatum cur non
dixit verbum factum est homo ut totum signaret.
Aut si vult partem unam solam exprimere cur
non expressit de anima quae nobilior est car-
ne. Verbum anima factum est. Dico quod per
synodochen nomine carnis quae est pars
hominis totus homo intelligitur. Voluit tamen
evangelista carnem nominare scilicet partem ut ostenderet for-
tassis singularem et maximam unionem verbi
ad hominem quae tanta est ut non solum
verbum sit homo et homo verbum sed et sed et separatis
partibus hominis carne scilicet et anima verbum est unitum
cuilibet parti et quaelibet pars est verbum etiam in
passione etc. Cum separata est anima a corpore

Ut dicit

Verbum tamen inseparabile erat ab utroque
ita quod verbum erat caro et caro verbum
atque verbum erat anima et anima verbum.
Ad secundam quaestionem videtur quod licet anima sit
nobilior carne unde et verbum non assump-
sit immediate carnem sed carnem [illegible]
mediante anima ideo tamen evangelista dixit verbum
factum est anima et hoc propter tria. Primo quia ex
omnis factura denominata est ab ultimo
quod fit et quod ultima unio ubi fuit ad car-
nem quam anima assumpsit ideo dixit verbum
caro factum. Secundo dicitur verbum caro factum quia
anima est quoddam nomen commune [illegible]
caro autem proprie dicitur de corpore hominis.
Carnes non sunt aliorum animalium. Et quod
verbum non assumpsit quia omnibus animalibus
sed humanam hominis ideo dixit verbum caro
factum est. Tertio ut maiorem humilitatem ubi
ostenderet. Quarto quia verbum est vita animae et vivi-
ficatrix in [illegible] Ideo non dixit evangelista verbum factum
anima ne aliquis crederet ipsum verbum in Christo
se habuisse loco animae vivificantis corpus
quemadmodum Apollinaris asserit. Cuius
error in summa Augustini libro quaestionum
et Leo papa in epistola ad Palestinos suffi-
cienter reprobavit. Quarto ponitur ubi
conversatio. Et habitavit in nobis. I-
mmo in nobis [illegible]
[illegible] quia caro factum est in terris
visus est et cum hominibus conversatus est.
Baruch 3. Quinto ponitur gloria ubi revelatio. Et
vidimus. Prima Johannis 1 Vidimus oculis nostris
et perspeximus et manus nostrae contrectaverunt.

De verbo vite gloriam eius tamquam
et gloriosum Nota quod ubi gloriam e-
nit. dicit in scriptura doctrine mirabili
ope in transfiguratione in passione
: In ascensione in missione spiritus sancti
Eciam post distinctio ubi et gloria aliorum
sanctorum quia non fuit gloria ipsi ut
gloria angelorum sed super nos vidim
gloriam eius gloriam quasi unigeniti
a patre Nota Nota quod glorificat pater unigeni-
tum filium quamque eius amicum alium vel
sibi familiarem Nota quod ostenditur ea-
dem et equalem esse gloriam patris ubi-
dem equalem eum esse ut pater diligit filium
plus quam quod potest se gloriosum et si unum
eum filium habet tunc totum illi attribuit Et quia
verbum est filius patris unicus ideo gloria eius
sic unigeniti cui totum dat Nota et quamdiu
dumnodo est unigenitus sive unus filius in
eum deus pater alium filium generare potest Sed nec
ipse filius generat aut spiritus sanctus Pater quod
alium generare non potest quia genitum est in diuinis
vel ut gratia dedit est Et de ordine diuino
ubi ait ut sit de toto sciencia et toto patris
in tellectu aliorum ipsius non est verbum perfectum
Et quod est ex toto aliquo non multiplicabile
Verbum ergo unigenitum est Sed nec filius gene-
rare potest in spiritu sancto vero autem hoc est
quia filius et spiritus sanctus sunt illa caritas et virtus
habet qua habet pater pro ipsa exemplum
patre mittere missione mutuum generationis ro-
nalem adque se per expende ergo in filio et
pu sco ex ex diebus non potest regere Deum quia datum
verbum caro Et vidimus super hoc verbum =

plenum gratie Nota sunt per tres gracie supra in ipso sunt glo-
ria Et tunc Iurme ex gratia vite veritatis Et
nota quod vere dicitur plenum gracia quia ut dicit
augustinus in enchiridion nullis meritis precedentibus
ex quo conceptus est fuit in eo diuinitas implens
omnes illum et unita sibi inseparabiliter veritate per hoc
ille homo dei filius dicetur ex quo plenum
redundat in nos gracia quia de eius gracia que
decens plenitudine nos omnes accepimus quia a capite
pite redundat ubique in membris Deinde ta-
git aliam ubi plenitudine Et veritatis ipsius est
ipse veritas et omnia figura in lege ipse veri-
tauit Sed dicit glossa ipsius est plenus veri-
tate quia sicut olim promissum est modo est exhibi-
tum ut scilicet deus sit in homine implens cum omnibus bonis
et post cum suis Plurima iam de misterio dei
et incarnationis ubi eodem verbo in formatur in terris
stilo describimus ut cum eius inmensi diuinitatis adque
caritatis non patitur fragilitas Non legitur debere
augustino quod non pateat suspirari quod sic
menti habet verbum caro factum est diuini verbi
considerantes maiestate apparuit parvulus
puer in littore maris qui cum testa hauriebat
de mari aquam et fundebat in fossam quam
manu fecerat in arena Cepit ille sanctus
scrutari quid nam faceret ageret in
arena et interrogauit quid sibi vellet Respondit
illi Cupio aquam fluminis totum hac testa in
foueam mittere Irrisit ille puerilem omnino
credens quod duplicem rei impossibilitatem aqua cum
maris dixo infinita fouea finita capacitas testa
nimis improporcionata operi metitur mortalem
ut at desideret quod completum compleret incepit
Et tunc in quid pulus Quo vis in finitum

pelagum dimitte sibi perquirere humanus ro-
nibus qui licet in intelligencia pre capacitatis et
tenuitatis ad mortem et huius deus disparuit
sed licet infinitum comprehendere non possimus iuxta consilium
plauij proficimus persequendo infinita. Cum sicut
quarta verba ewangelii sint altissime intelligen-
cie et magna efficacitatis et precipue illud
quod est ibi dicitur verbum caro factum est. unde in olevit
consuetudo laudabilis quod in fine cuiuslibet
misse legitur ewangelium fidelibus. De efficacia
cuius tria breviter narro. In quadam fuerunt
duo demoniaci ambo mendicantes. Invi-
dit autem alter alteri eo quod plus ei daretur
et clam unum sacerdotem vocavit dixit que
illi. Si feceris hoc quod dixero tibi scilicet ut ewangelium
In principio erat verbum legas in aure socii mei
me tamen non audiente et lege usque in finem
pro certo fugabitur ab ipso demonium. Intelligebat
sacerdos versuciam demonis utrumque liberare
proposuit et incipiens alter illud ewangelium legere
cum diceret verbum caro factum est statim eiu-
lantes demones exierunt et illi ambo libe-
rati sunt. Item narratur aliud huic simile quod
diabolus cuidam sancto viro dixit esse quoddam
verbum ewangelicum valde timendum
demonibus quem interrogans quod illud esset
noluit dicere. Ubi cum ille cum multas auctoritates
perduxisset in medium diabolus ad singulas respondebat
Non est hoc quod valde formido. Tandem
interrogatus tamen inquam verbum caro
factum est non audit sed cum clamore valido
et nimio disparuit. Item audivi aliud

aliud ego fratrem Talhadenum de matica refer-
entem de quodam cassino abbate regi-
onis illius. Cum die quadam in meridie
cum uno clerico suo viridarium ingressus
vidit quandam mulierem arcu moto veni-
entem ei obviam que ornata erat pre-
ciositate vestimentorum mirabili. Tunc abbas
cum vocatus comitante se clerico sociato est
unde mulier sit magnifici habitus claustralis
id viridarium conclusum fossis et muris
ingressa fuerit quo non videntes fixit abbas
gradum. Et appropinquante ad se mulierem
cum salutasset admirans illius aspectum
interrogavit unde et ad quid solitaria
loca sola ipsa intrasset. Et quidem illa ad
hoc veni ut peragatis mecum. Timuit
abbas mulieris audaciam et dixit non
licere sibi tale consortium. Ista vero statim
respondit expedit quidem et necessaria est ut omni
mora postposita venias mecum ad lo-
cum quem vos ducere cupio. Tremens
autem abbas cognovit eam demonem esse
Et cum nesciret quid melius deberet agere
agere. Illa comprehensa lacinia vestimenti
eius volebat eum ducere. Tunc abbas ni-
mio pavore perterritus elevata manu
signavit se dicens. Verbum caro factum est et
habitavit in nobis. Demon autem percus-
sit manum abbatis et disparuit cum clamore
et strepitu ita ut videretur sibi claustrum
et tota illa regio in abyssum mergi. Manus autem
abbatis quam diabolus percusserat facta
est nigra velud carbo non post multos

aut dies cum dictus abbas sue salutis
immemor non corrigeret vitam sed lasciui-
ens opi animus intenderet sua clamans
a demone vexatus et liberatus est nullus
familia potente fit auxilium qua diu in
felicem emisit spiritum inventus est super
pavimento mortuus dilaniato corpore
et vestibus. Tercio ex dictis ewangelii Johannis
dicit beatus Augustinus abbas contra. Quod
in quibusdam libris plurimorum invenit
venit eius similiter sed non tamen verbum caro factum
est et habitavit in nobis. Clam tempore
quod sacramenti habet dicta clausula nec
suspicari quod poterat quia deus abscon-
dit hoc a sapientibus et prudentibus et reve-
lavit ea parvulis. De S. Stephano

Dicebat Jhesus turbis iudeorum et principibus
sacerdotum. Ecce ego mitto ad vos prophetas
et sapientes et scribas etc. Matthei 23. Prima pars
huius ewangelii habetur Luc. xi. Residuum vero
usque ad finem post. Pro eius declaratione. Cum alicui prin-
cipi fuerit rebellis aliqua gens aut
nacio sui principatus primo ad eam revocandam
dirigit barones et legatos suos quod si
ad pacem concordiam non redient vastacio
comminatur et penam. Quia vero iudeorum
nacio divino principatui semper resistit [illegible]
deus ad eam misit prophetas. Quibus in malicia
perduranti comminatus est temporalem penam
et eternam. Unum vero baronum qui ad eos
missus est fuit gloriosus prothomartir

---

ibi erat reliquie vos domus deserta. Quibus autem magis
est perversitas et nequicia illius gentis qui ut dicit Paulus
[illegible] eos occiderunt et prophetas [illegible] nunc missi
In quarta parte eorum ponit [illegible] sicut desolata erit dicens Ecce

Stephanus cuius hodie natalicium celebratur
Ipso ewangelio ubi agitur de revocacione gentis iudaice
tria declarantur. Primum est gentis iudice per-
versitas et nequicia. Secundum est obstinate mentis
adversitas et duricia in Jerusalem Jerusalem. Tertium est
pene subsequentis calamitas et miseria ibi Ecce
ego dicebat Jhesus turbis iudeorum. Congregatur
iudeorum turba dicitur quia turbulenta erat et populus
post turbati sunt et moti sunt sicut turba [illegible]
hic intelligitur laycos. Et principibus sacerdotum
per hoc tangit clericos. Clericis enim loquebatur et
laycis ut eos ad penitentiam revocaret. Ecce ego mitto ad
vos rebelles et incredulos. Non quod professum
est mittere tunc quia missi sunt apostoli Jo. [illegible]
Sicut misit me pater et ego mitto vos. Tunc
et quia Christus est sapiencia patris ad quem pertinet
mittere sapientes in mundum. Unde Luc. xi dicitur
Sapiencia dei dixit. Mittam ad illos prophetas
et apostolos. Eodem post [illegible] multiplex dignitas
prophete est. [illegible] Nisi ad nos in manum [illegible]
meorum prophetarum qui non audistis. Sed ad [illegible]
tenetur viam. Non quod in iudaico populo semper aliquis
propheta missus est a deo. Propheta autem dicitur quia de
hiis que preteriti sunt futura et fuit propheta [illegible]
eo populo [illegible] primo ut futurorum denuncia-
cio confirmaret quod a deo mitteretur prophete
et sic cum illis crediderunt. Secundo ut quia futura
pene iudeos [illegible] quod peccaverunt. Tercio ut de
[illegible] quod [illegible]. Deinde ponit aliam
dignitatem [illegible] et sapientes [illegible] sapientes
non tamen sapiencia seculi que stulticia est
apud deum quia sapiencia [illegible] dicit

[illegible] que ponitur [illegible] super [illegible] in excelsis deo [illegible] valde [illegible] est [illegible] suum.

Apostolus prima ad Cor. ii. Loquimur dei sapientiam in misterio que abscondita est. Idem ponit tercium gradum dignitatis et scribas i. in lege peritos qui legis transgressores reprehenderunt et ad legis observanciam induxerunt. ysa. Redite prevaricatores legis ad cor. Attendendum quanta fuit dei sollicitudo ad conversionem iudaice gentis. Si enim non quales cumque misit ad eos amicos sed prophetas sanctissimos consiliarios suos et sapientes et familiarissimos assessores, scribas vel [illegible] sue curie peritissimos legistas et iudices. Nota quod hec omnia fuerunt in beato prothomartire stephano. Ipse quidem missus fuit a deo ad gentem iudeorum ad convertendam. Unde dicitur act. x. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Immo quod plus est ut dicitur act. vi. omnes qui erant in concilio viderunt faciem eius tamquam faciem angeli stantis in medio inter illos. Ipse fuit propheta. Unde ut dicit Jo. in epistola ad paulinum prophete appellabantur videntes quia videbant deum quem ceteri non poterant. Et de isto precioso prothomartire Stephano dicitur Actuum vii. Cum esset stephanus plenus spiritu sancto intendens in celum vidit celos apertos et Ihesum stantem a dextris dei. Ipse fuit sapiens unde act. vi. non poterant resistere sapientie et spiritui qui loquebatur. Item ipse plenarie fuit divinus scriba et in lege peritissimus unde cap. vii. loqui de hiis que gesta sunt ab abraham usque ad mortem Christi sicut patet per totum [septimum?] capitulum in actibus et ita velud iudex et scriba reprehendit transgressores legis dicens Dura cervice et incircumcisis cordibus et auribus vos semper spiritui sancto resistitis sicut et patres vestri ita et vos. Quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri [illegible] et occiderunt eos qui prenunciabant de adventu iusti cuius vos nunc proditores et homicide fuistis qui accepistis legem in disposicione angelorum et non custodistis. Quarto ponit iudeorum nequiciam quia dei nuncios non receperunt sed contumeliis affecerunt. Unde dixit Ezechiel [?] occidentes. Occiderunt ysaiam, Jeremiam, Ezechielem, [illegible] Jacobum fratrem dei, Jacobum Zebedei. Et crucifigentes morte turpissima condempnaverunt eos. Septimo [?] Sicut fuit petrus et andreas symon chananeus. Et flagellabitis in synagogis vestris i. in congregacionibus vestris. Flagellatus fuit ioseph a fratribus suis. Flagellati fuerunt prophete sicut moyses murmuracionibus vestris mycheas Jeremyas et elyas et postea [illegible] flagellaverunt et discipulos eius et nota quod synagoga grecum vocabulum est et dicitur a syn quod est con et ago gis quod est congregacio et est proprie iudeorum. Idem ostendit quid sunt facturi eis quos occidere non poterunt. Et persequimini de civitate in civitatem non sinentes eos quiescere ut flagellatos et fuga (afflictos). Talis persecucio fuit in morte sancti stephani. De qua dicitur act. viii. facta est in illa die persecucio magna in ecclesia que erat iherosolimis et omnes dispersi sunt per regiones iudee et samarie preter apostolos de quorum persecucione et fuga potest intelligi illud hebre. xi. Circuierunt in melotis et in pellibus caprinis egentes angustiati et afflicti quibus dignus non erat mundus in solitudinibus

[illegible]

erantes in montibus et speluncis et cavernis terre. Ista autem persecutio nostra fuit utilitas quoniam ut dicit Iohannes persecutis eos decima in civitatem ut ad gentium plurimum transmigret. Ex quo ponit generalem iudeorum culpam ut veniat super vos omnis sanguis iustus, id est omnis culpa effusionis iusti sanguinis vobis sanguinis in pute qui effusus est super terram. Effuderunt sanguinem innocentem. Nota quod omnis culpa effusi sanguinis iustorum iudeos imputatur maxime pro effusione sanguinis Christi. Iniquitas quid iusticie fuit magis satis in populo habundantissime reperitur. Eadem explicat istius sanguinis culpam effusi. A sanguine Abel iusti. Cuius iusticia apparet Genesis 4 ubi dicitur: Abel obtulit munera domino de primogenitis gregis sui et de adipibus eorum et respexit dominus ad Abel et ad munera eius. Istius Abel iusti sanguinem effudit Cayn frater eius motus zelo invidie ut dicitur ibidem. Usque ad sanguinem Zacharie filii Barachie quem occidistis inter templum et altare. Dicit glossa quod in templo erant duo altaria unum interius quod erat incensi et alterum exterius quod erat holocaustorum. Et inter hoc altare et templum lapidatus fuit iste Zacharias a populo. Queritur quis fuerit iste Zacharias et dicunt quidam quod est unus de duodecim prophetis undecimus est. Sed

ut dicit Iohannes licet iste fuerit filius Barachie tamen ubi occisus fuerit scriptura non loquitur. Origenes dicit quod ad ipsum venit quedam tradicio quod iste Zacharias fuerit pater ipsius Iohannis Baptiste. In templo enim erat quidam locus ubi solis virginibus licebat adorare. Beata autem virgo postquam salvatorem pepererat in templum ingrediens stetit ut adoraret in loco virginum prohibentibus autem eis qui noverat eam genuisse Zacharias defendit dicens ipsam adhuc esse virginem propter quod postea ibidem inter altare occisus est. Sed ut dicit Iohannes quia hec tradicio descriptiva non habet auctoritatem eadem facilitate contempnitur qua probatur. Et ideo alii dicunt istum esse Zachariam quem iussit Iohas rex Iudee lapidari ut habetur 2o Paralipomenon 24o. Post cuius mortem ut dicit Epiphanius manifeste tunc divinis visionibus nota templi plebs exstitit maiestas dei manens in fine templo. Est attendendum quod iste Zacharias fuit filius Ioiade sacerdotis hic vero dicitur filius Barachie forte quia sit binomius est. Ioiada autem ideo quia Barachias interpretatur benedictus domino. Et Ioiada fuit benedictus qui reparavit regnum iudeorum in pristina dignitate ut habetur 4 Regum xi°. Quod autem Zacharias iste sit ille de quo dicitur adhibet fidem quia in evangelio nazareorum pro filio Barachie scriptum est filium Ioiade. Est quare isti duo inter alios iustos nominantur cum post Zachariam multi fuerunt interfecti. Primo adhuc dicitur Remigius quia Abel fuit pastor ovium et occisus in campo. Zacharias vero fuit sacerdos et interfectus in atrio templi. Per quos duos omnes sancti martyres designantur laycalis et scolaris ordinis

Secundo racione Crisostomi. Omnia enim xpm et discipulos eius per invidiam occidebat. Ideo abel commemoratur, quem propter invidiam frater eius occidit. Zacharie autem facit mencionem quia duplex presumpcio fuit in nece ipsius, quia hominem sanctum in loco sancto occiderunt. Tercio potest videri. Omnia aggravant homicidium, expressio ipsius sanguinis et beneficiis acceptis. Abel autem occidit frater eius cayn. Zachariam autem iussit lapidari Iosias rex, ut dicitur in 2 paralipomenon 24, non est recordatus misericordie quam fecerat pater eius secum, sed interfecit filium eius. Quarto ad hoc taliter dicitur quia solum in nece istorum duorum in sacra scriptura vindicta postulatur. Adeo de propter necem abel dicitur Gen 4: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Et vindicata fuit quia habitavit cayn profugus super terram et tandem interfectus est ut dicitur Genesis.

De zacharia vero dicitur in 2 paral 24. Qui cum moreretur dixit: videat dominus et requirat. Consecuta est eum vindicta. Unde ibidem dicitur: post annum circulum tradidit dominus infinitam multitudinem in manu paucorum exercitus regis Syrie et occisi sunt omnes principes populi et depredati sunt regis ~~et ille dictos~~ ignominiose regi Iosias reliquerunt eum plenum languoribus, quem tandem occiderunt servi eius iacentem in lecto ut dicit scriptura in ulcionem sanguinis.

Ideo queritur ulcio quare sanguis abel venit super iudeos cum ipsi non occiderent eum sed nec ex cayn nati sunt. Et dicendum ex quo occiderunt [?] quia fuit abel pro innocencia et mansuetudine quia non resistit occidenti. Ideo sanguis abel venit super eos. Vel quod iudei occidentes hunc gloriosum prothomartirem stephanum sanguine abel et zacharie conduxerunt ad usum se. Nam in abel fuit virginitas, innocencia et paciencia. Virginitatem autem stephanus probat ~~platica~~ viduarum dei cum ipsa innocenciam quia peccata non in veniam eum verbis celo [illegible], scilicet cum dixit: Domine ihesu accipe spiritum meum. Et cum dixit: Domine ne statuas illis hoc peccatum quia nesciunt quid faciunt. Ideo maior fuit eius paciencia quia non expetit vindictam quam adam sanguis abel sed petijt indulgenciam. Sic ipse fuit zacharias quia in sacris constitutus ulcioni [sic] exposuit. Sanctus dominum innuit in zachariam ut reprehenderet iudeos, ita in stephanum ultimo lapidatus est quam admodum zacharias [?].

Quarto ponitur divina ulcio. Amen dico vobis venient hec omnia. Ulcio [illegible] omnibus super generacionem istam. Generacio hebrea vipera est que [illegible] se necat. Deuteronomii 32: Generacio prava atque perversa, hec ne reddis domino popule stulte et insipiens? Numquid non ipse est pater tuus qui possedit et creavit te? Nota quod secundum Crisostomum [?] potest accipi quod omnis ulcio effusi sanguinis veniat super generacionem iudaycam. Primo sicut omnia bona que in singulis generacionibus in constitucione mundi omnes

Sancti inebriabantur illis novissime data sunt que Christum receperunt. Ita omnia mala que meruerant in patribus in singulis generacionibus ad punicionem iudeorum illis novissime data sunt qui Christum et discipulos eius abiecerunt. Ergo sicut nulla opera sanctorum antiquorum tantam graciam mereri potuerunt quanta per Christum data est hominibus, sic nulla opera mala tantam mereri potuerunt penam quantam ex morte Christi consecuti sunt iudei, quia toto mundo facti sunt ludibrium et eiecti sunt de civitatibus et dereliqui in regnis sicut in presenti tempore est in regno Anglie et Francie. Secundo quia posteriores iudei non sunt correpti flagellis precedencium sed addiderunt peiora. Ideo omnis ulcio venit super eos precedencium. Tercio dici possumus quod omnis ulcio venit super eos quia Christum occidentes omnem commiserunt culpe nequiciam cum in ipso contineatur generalis iusticia omnium sanctorum precedencium et sequencium.

Distinctio secunda huius

Secundo cum dicit *Ierusalem Ierusalem* etc. tangitur obstinate mentis adversitas et duricia. Obstinati enim iudei occiderunt Christi nuncios et noluerunt congregari spiritualiter. Circa istud duo tanguntur. Primum est exprobracio necis sanctorum ubi dicit *Ierusalem Ierusalem*. Ista reiteracio ut dicit Crisostomus est miserentis valde et diligentis et forte dolentis et ad comminacionem ante loquitur dominus ad saxa, ad homines habitatores Ierusalem. *Que occidis prophetas.* Dolendo dominus exprobrat prophetarum necem, dolet de morte amicorum et de culpa occidencium. *Et lapidas eos qui ad te missi sunt.* Unde

nisi ad te Ysayam et secuisti, cum Ieremiam lapidasti, Ezechielem etiam per lapides excerebrasti. Quomodo sanabis que nullum ad te medicum venire permittis. Et istud quod ista exprobracio debeat intelligi potest de morte gloriosi prothomartiris Stephani qui ad se missum lapidaverunt iudei. Et ipse enim missus fuit ad eos convertendos. Ut est quemadmodum quod dictum est Ezech. 2° c°: *Fili hominis mitto ego te ad filios Israel ad gentes apostatrices que recesserunt a me.* Et iudei beatum Stephanum Act. 6: *Ecce ego mitto me* quem lapidaverunt sicut celestem nuncium missum; iudei ut mortis penam ei infligerent quam sepe voluerunt prime Christo iniusto cum iure suum tamen compleverunt desiderium quod sepe voluerunt Christum lapidare. Tercio ponitur rebellio iudeorum quantis obstantibus occasionibus iudeorum sanctorum volunt Christus ad se eos congregare et noluerunt. Unde dicit *Quociens volui* quia non sunt a vobis congregare *filios tuos* in congregacione fidelium. *Quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alis.* Et notandum quod Christus assimilat se ipsum galline congreganti pullos suos sub alas. In Deuteronomio 32 assimilatur aquile que expandit alas suas et assumpsit populum iudeorum et portavit. Aquila enim obtinet principatum in volatilibus. Et quia tunc temporis deus assumpsit populum iudeorum ut eos induceret in terram fluentem lac et mel et ut principatum gencium obtineret et possideret, ideo pater assimilatur aquile. Nunc vero volens populum iudeorum congregare et infirmum assumpsit galline speciem ut ostendat sui amoris magnitudinem; nam gallina amore filiorum infirmatur et languet. Et quia amore iudeorum in

firm(itatem) tuam assumpsit vnde ps(almista) Infirmata est
in humili(tate) virtus mea Et Cant(icorum) Fulcite me
floribus stipate me malis quia langueo
amore langueo. Nota quod gallina congregat pullos
suos sub alas ut eos foveat protegat et nu-
triat cognoscat. Sic xp(istu)s voluit sub duplici
dimittere ala et sicut congregare iudeos
vel sub duplici ala utriusque testamenti ut si
fuerit laboravit clamans unde facte sunt
fauces eius. Item ut foveret iudeos protegeret
et ut ipsum cognosceret. Et hoc sepe voluit
facere prophetas eis mittens et tandem personam
venit clamans verbis signis et miraculis
Deum ponit iudeos rebelles. Et noluisti q(ui)a
noluerunt congregari spiritualiter ideo et localiter in quo-
rundi regiones dispersi sunt. Nota cum pulli
istius galline noluerint congregari sub alis eius
audierunt cum clamantem alieni pulli scilicet
gentiles congregati sunt sub alis eius. Quod
signatum est in Ruth moabitide de qua dicitur
Ruth plena mercedem recipies a domino
deo israel ad quem venisti sub cuius alas
confugisti.

Tercia distinccio huius

Tercio ponitur sub sequentibus pene adversitas
et miseria et est quam deus gentem
iudaycam ex toto deserint quod usque ad
tempora illa non fuerat factum et dicta ponitur
= pro templi ruina. Ecce quod impius relinquetur
domus vestra id est templum de quo dicitur Ier(emie) 12 Domus
mea domus orationis vobis desertaque et
presidio angelorum. Vnde dicit Josephus quod
in templo audita est vox commoniciamus

angelorum dicentium transeamus ab hiis sedibus.
Nota quod de ista templi desolacione semper ti-
muerunt iudei. Vnde ut sacerdotes dicebant
Si enim dimittimus eum sic omnes credent in eum et veni-
ent romani et tollent nostrum locum et gentem.
Sed iusto dei iudicio timor quem timebant
evenit eis et quod volebant accidit. Illa
post xp(isti) ascensionem quod admodum predictum erat de-
solatum est templum et dispersi sunt iudei
in terra aliena et ista desolacio erit usque in fine
seculi. Vt dicit Dan(iel) 9. Nota quod dicitur ecce
relinquetur domus vestra deserta. Hoc potest in-
telligi ut nomine domus ecclesia fidelium intel-
ligatur que quidem deserta non est fidelibus et plena
iudeis tamen deserta est nunc usque in fine seculi
sed ergo dicunt ut salventur reliquie israel. Quarto
ponitur xp(isti) absencia quod quidem fuit causa desola-
cionis iudayce sicut gubernatoris absencia est
causa naufragii. Vnde dicit. Dico enim vobis
cuius dictum firmum est. Non me videbitis amodo. Hoc
quod dicit amodo referetur ad tempus crucis
xp(isti). Vnde nota quod ista verba locutus est xp(istu)s
iudeis ante diem sue passionis et a tempore sue
passionis absconditus est eis a facie sua ab eis et nunquam eum vi-
derunt. Ex toto non tamen dereliquid eos. Deinde
ponit istius absconsionis tempus donec dicatis
ore et credatis corde. Rom x. Corde creditur
ad iusticiam ore autem confessio fit ad salutem
Benedictus xp(istu)s sit qui venit in nomine domini id est
nominatus deus sicut est enim nomen super omne est
nomen quod ipsa datum est ut in nomine

Ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et in
fernorum phil. 2º. Circa illud quod hic Christus predi-
cit quia tempus erat absconsus a domo Ja-
cob et cum usque ad tempus iudicii qui ve-
niet cum gloria in principio cum advenit
in carne non cognovit iudei sed in adventu
cognoscit eum esse messiam qui venit in
salutem eorum. Sed tunc cum cognoscent et peni-
tebunt de incredulitate eorum et laudes
quas aclamasse debuissent venienti in
carne clamabunt venienti ad iudicium
dicentes Benedictus qui venit in nomine
domini. Rogemus ergo

Dixit Jhesus petro Sequere me Con-
versus petrus vidit illum discipulum
quem diligebat ihesus sequentem Jo ultimo
Cum amicicia honestum bonum sit ex qua
redundat utile bonum illi tamen maiora
consecuntur dilectionis premia qui potenti-
oribus et liberalibus sunt karitate uniti Cum
ergo beatus Johannes ewangelista non qualecumque
fuerit amicus sed Christi cui nemo fidelior neque po-
tencior et liberalior ideo multa gratiarum dona ab ipso
recepit. Ideo ut conveniret hoc nomine scilicet
Johannes fuerit appellatus Johannes id est in quo gra-
cia et ipse in hodierno ewangelio has
sibi collatas gracias intimat non quidem
ad iactanciam sed ut nos audientes hec eius
beneficia inflammemur ad dilectionem eius
qui talia contulit. In hoc ergo ewangelio tria gratiarum bene-
ficia tanguntur. Sed quod beatus Johannes
quantum ad presentem vitam tripliciter potest accipi

Primo quantum ad statum vite presentis et sic multi-
plici privilegio ipsius vita decoratur. Secundo potest
accipi quantum ad statum mortis quo vita terminatur
et sic singulari beneficio mortis dolore privatus
non fuit ergo ut videbitur. Et tertio beatus Johannes potest
considerari quantum ad statum gloriosum celi et sic ewangelista est
honoratus ibi fuit est discipulus ille et gra-
ciosus sed fuit in vita et in morte et gloriosus
Circa primum duo principaliter ponuntur. Primo
cum inducitur Christus in primum Dixit ihesus petro
Hoc precepta que in hoc ewangelio leguntur gesta
sunt post Christi resurrectionem post piscium capturam post Christi
agitionem post prandium et discipulorum refectionem
post trinam interrogationem Christi an petrus illum
diligeret post quinque sermone celi petri post de-
monstratione Christi qua morte esset petrus clari-
ficaturus deum post omnia ista dixit prenuntiavit Christus
petro Sequere me scilicet moriendo quia morte est vita
finivit. Racionabile est ut qui Christi vestigia secutus
vivens eadem sequeretur et moriens. Hoc quidem
promisit petrus luce 22 Domine tecum paratus sum in carcere
tecum et in mortem ire. Unde potest dicere primo Re 20
In quocumque loco fueris domine mi rex sive in vita
sive in morte ibi erit et servus tuus. Ioh et
corporaliter implevit illud preceptum domini dicentis
Qui vult venire post me abneget semetipsum
et tollat crucem suam et sequatur me luce 9. Secundo
ponitur ewangeliste commendatio et tangitur sex conditione
dictione eius primo cum innuitur eius conversionis
honestas cum dicitur Conversus petrus Beatus
enim petrus primo corporali sensu quia dixerit
Sequere me Sed recordatus socii sui Johannis

civitate commissus est ut videret quid de illo
ageretur. Nota quod ut plurimum conjuncti [consociati] sunt in scriptura
Petrus et Johannes. Nam ut habetur Luc. 22 ipsi pre-
missi fuerunt parare pascha. Item pariter sequebantur
usque in atrium pontificis Joh. 18. Item simul cu-
currerunt ad monumentum Jo. 20. Item simul as-
cenderunt in templum ad horam orationis nonam
Act. tercio. Item simul missi sunt Samariam ut
darent credentibus spiritum sanctum Act. 8. Erat
in unitatis amicabili conversatione vere tamen
si Christus quorundam verum quem singulariter dilexerat.
Et attendendum quod ista societas nobis demon-
strat honestam conversationem beati Johannis
qui tunc erat adolescens, Petrus autem senior
et pulcherrimum est adolescentibus cum senioribus
conversari. Ut dicit beatus Ambrosius primo libro de
officiis. Sit in te conversatio electa ut ad-
iungamini probatissimis 18 in quibus maxime senioribus
nam quamquam ut equalium usus sit dulcior esset senior
dulcior senium tucior est magistro quodam
et ductu vite colorat mores adolescentium
et velud murice probitatis efficit. Secundo circa
beatum Johannem tangitur discipulatus officium cum
dicitur vidit illum discipulum. Discipulus dicitur
autem qui discit scienciam et suscipit disci-
plinam. Beatus autem Johannes didicit a Christo
scienciam eminentem omnibus quod declarat
eius euvangelium in quo sicut omnes aquila
elevatus divinum verbum intuitus est. Sus-
cepit et a Christo disciplinam ut sibi conveniat
id Proverbiorum primo Audi fili mi disciplinam

patris. Est autem disciplina ut dicit Hugo conversacio bona
et honesta cui parum non est male facere sed studet
et in hiis que bene agit inreprehensibilis appa-
rere. Fuit autem conversacio beati Johannis bona et honesta
quod ostendit carnis integritas. Fuit inrep-
rehensibilis ita ut tota eius vita fuit exemplar omnium. 3°
Tercio circa beatum Johannem tangitur dileccionis singularis
privilegium quem diligebat Ihesus pre ceteris carius
et suavius. Nota quod quinque locis beatus Johannes de-
scribit se discipulum quem diligebat Ihesus. Primo
cum in cena supra pectus Ihesu recumberet Jo. 13. Secundo cum
cruci assisteret cum virgine Jo. 19. Tercio cum
illi manifestaret Christus post resurrectionem Marie Magdalene
Jo. 20. Quarto cum congregati essent ad mare Tyberiadis
Jo. 21. Quinto [illegible] agebatur. Nota quod triplex
est ratio quare beatus Johannes pre ceteris fuit dilectus a Christo. Una
est intellectus propter spiritualitatem. Diligit enim magister dis-
cipulum docilem et rex ministrum intellige-
tem. Unde Proverbiorum 14 Acceptus est regi minister
intelligens. Altera est virginitatis. Unde virgi-
nitatis ut dicit Jeronimus hoc est testimonium quod
pre ceteris est dilectus a Christo. Qui diligit cordis munditiam
propter graciam labiorum habebit amicum regem. Tercia
est tenera etas. Pueros enim et infantes naturaliter
diligimus. Et tempore fuit adolescentior ceteris
de quo potest intelligi illud Osee 11 Quia puer
Israel ego dilexi eum. Nota quod ista requisi-
cione non fuerunt signa cum quidam [illegible] volunt
de imperio volentes [illegible] ut tantus esset
[illegible] et nichil ex eo [illegible] haberet [illegible] iste
est amor [illegible] qui non [illegible]
[illegible] caritate pre ceteris dilexit [illegible]

Nota [illegible] Johannem [illegible] dilexit [illegible]
[illegible]

Tercium signum fuit quia super pectus illius requievit. Domine quis est. Amantissimus domino habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur et inter humeros illius requiescet. Secundo iste amor fuit secretorum revelativus quia illi revellavit proditorem de quo inter apostolos sed nec Petrus apostolorum princeps interrogare presumpsit et cui sic ipse beatus Joh. dixit. Ut autem dicit beatus Ambrosius libro de officiis Nichil amicicie sincerius est sed effusius flammare et ideo iste amor fuit familiaris. Tercium dileccionis signum est quod moriens Christus de ipso specialem fecit curam dimittens loco sui cum beata virgine ut eam quasi filius procuraret et ut ipsa consolaretur ab ipso et hic dilexit eum sicut seipsum. Quartum dileccionis signum est quia fecit eum expertem a dolore mortis quamvis sibi voluerit pati et inde eum dilexit plusquam seipsum quantum ad penam mortis quam ipse voluit pati et illi indulsit. Quinto circa beatum Joh. tangitur imitacionis occasio sequere se non tamen corporis gressu sed mentis affectu. Iuxta comitacionem satis apparet quod beatus Joh. paratus erat sequi Christum eo modo per passionem sicut et Petrus sequi debebat licet Christus aliter de ipso disposuerit. Nota quod septem vicibus secutus fuit beatus Christum. Primo quando cum voluntatibus vocavit eum iuxta mare Galilee et ipse relictis retibus secutus est eum. Hinc ordinavit magister in historiis scolasticis in nocte Johannis de nupciis fuit in Chana Galilee tunc opposito modo ea ordinavit Ammonius Alexandrinus de concordia ewangelistarum. Alia prima vocacio fuit cum fuit ad mare Galilee. Secundo capiscentium multitudine. Tercio ad nupcias. Quarto secutus est Christum in cena et ad passionem Joh. 18. Quinto secutus est resurgentem a mortuis. Sexto secutus est vocantem se ad celum cum ei dixit Christus Veni dilecte mi quia tempus est ut epuleris cum fratribus tuis in regno meo. Et surgens sequebatur illum. Iuxta primam sequelam abrenunciavit operibus carnis. Secundam nudavit se iusticia appropinquante gaudio. Iuxta mori non timuit et ideo penitens vita desiderat. Iuxta illam cum Christo vivere desideravit. In sexta quod desiderabat obtinuit.

Quinto circa beatum Joh. tangitur munda virginitas que recubuit in cena super pectus eius. Exigit munda virginalis ipsius. Non enim dignum est ut super pectus Christi nisi virgo recumberet et ideo puer nos per munditiam carnis amplectimur et celestium in hunc modum. Nota quod secundum magistrum in historia scolastica non aliter credit Johannem discubuisse super pectus Christi nisi quia discumbebat inclinatus ad pedes domini. Aut forte dici potest quod forte audiens discipulus dilectus Christi de bono amore et illa de refeccione ultima cum discipulis pestiticia cordis inclinavit se super pectus Christi. Et quia in pectore Christi sunt recondita omnes thesauri sapiencie et sciencie dei ideo in isto recubitu revelata illi fuerunt secreta celi et fluenta ewangelii de ipso sacro ubere potavit. Sexto circa singularis a Christo familiaritas cum de eo dixit. Sic Johannes cum in cena recubuit super pectus domini. Quis est qui tradet te. Cum conspicerentur Christus discipulis. Amen amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet. Videntes

Cum discipuli p(ro)bati et dolenti(um) nemo fuit ausus interrogare nisi iam in fine quando eam interroga/uerat Johannes quis h(oc) esset facturus Sed iste discipulus annuente petro de h(oc) interrogauit illi reuellauit q(uod) videt(ur) nobis magnum familiaritatem ad xpm / vnde dicit ambrosius vltimo de officiis faciamus amici verba (quia) ut appareamus secreta nostra amicis quecumque in pectore sunt et illi archana non ignoramus vndamus / illi pectus nostrum ut ille nobis ea apperiat suum.

Distinccio 2a

Secundo tamen singulare beati Johannis priuilegium quia dolore mortis priuatur. Et tamen fuit primo cum petro beati petri solicitudo. hunc ergo discipulum sic amat / et sic apostolus dilexit cum vidisset petrus dicit Ihesu hic autem quid? dicit hunc sic te intelligo quid ad te tu sequere me sed iste discipulus quod dicitur pati et quid in fine illi contingeret

Nota quod ipsi duo interrogauit xpm petrus de fine beati Johannis Ecce primo quod de qua illi commissa erat vniuersalis cura ecclesie et ideo illi incumbebat solicitudo de fine omnium suorum. Secundo de hoc interrogauit propter specialem familiaritatem (fragilitatem) amicicie que illi coniungebat beatus Johannes Legitur amore tenebatur de illo esse solicitus. Ideo de dispensacione dicit ei Ihesus sic: id est eo statu in quo nunc est absque martirio

cum volo manere Dominum aut uello esse ita et disponere ordinacione diuina sicut illi assumam adhuc donec dicit glossa volo enim per martirium consummari sed expectare placidam absolucionem carnis sue quousque ego adhuc ipsum recipiam cum eterna (beatitudine) benedictione

Nota quod beatus Johannes absque dolore mortis finiuit presentem vitam quod racionabiliter propter tria collatum est ei / primo quidem quia conseruauit ut dolore carnis non sentiret quia carnis corrupcionem non senserit bene dicit Johannes [illegible]

hic est Johannes qui sciens superuenisse diem recessus sui conuocatis discipulis suis episcopis presbiteris signum exprimencia presens xpm descendens in fossam sepulture sue oracionem facta orans posuit se ad patres suos tam extraneus a dolore mortis quam a corrupcione immunis.

Secundo hic idem illi est collatum quia propter dolorem quem sustinuit videns xpm morientem reperatur illi ne moriens doleret

Tercio quia dolor mortis fit eo cum anima separatur a corpore propter ... cuius colligacionem. Et ideo plus dolent innocentes morientes quam senes. Ceterum magis contemplacione diuina anima beati Johannis quia ipsa claustra carnis excesserat et eius conuersacio tota erat in celestibus ideo racionabile fuit ut morte dolorem non peperat (pateret) mortis

Nota quod licet quod obitus eius liber sit potest dici admirationis xpi co quod tunc fuit venia cum fratribus suis quia

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

facit opp. m. il. ubi dicitur vigilate quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Venit autem ut dicit Gregorius quando in fine vite eius dolores presentit. Secundum spirituali adventu Christus interfuit morti beati Johannis quia apparuit sibi audiente obitus sui dicens. Veni dilecte mi tempus est ut epuleris cum fratribus tuis. Quia beatus Johannes non defuit Christo morienti ideo conveniens fuit ut Christus redderet illi vicem. Nam et in vita et in veritatem perduxit. Et item in solvit questionem a petro propositam de Johanne dicens. Quid ad te. quasi dicens ne sis sollicitus de fine istius discipuli. hoc enim ad te non pertinet sed ad me qui sum alpha et o principium et finis. tu me sequere. quasi dicens satis est quod scias quia sis morte moriturus absque eo quod sollicitus sis de reliquis. Secundo ponitur discipulorum non recta opinio. Exiit ergo sermo. id est publicatus est sermo inter fratres. Fratres appellat illos sex discipulos cum quibus erat Johannes scilicet petrus thomam nathanaelem qui erat frater philipi Jacobum zebedei qui erat frater Johannis et duos alios discipulos Christi quorum nomina reticentur. hii omnes cum iohanne piscatum ierant et simul cum Christo manducaverant et erat tunc ibi cum eis illa vox dicens ad petrum de Johanne dicens. Vel quia nomine est fratres intelligitur collegium discipulorum. Deinde explicat quis fuerit iste sermo collatus inter apostolos dicens quia discipulus ille scilicet iohannes

non moritur. Et dictione huius ex hoc quod Christus dixerat. Sic eum volo manere talem et est error scolariorum. Et alii dixerunt quod adhuc vivit sub terra de fossa in quo descendit et dicunt quod illa mauna que statim de fovea ebullit. Sed non est credibile quod tanto apostolo daretur locus subterraneus. Alii autem ut dicit beatus augustinus in sermone de quodam et ceteris iohannes in sermone assumptionis dicunt eum fuisse mortuum sed iam eum resurrexisse in carne et cum eo esse beatum. Et de huius morte quod adhuc dicit magister in historia scolastica. Melius est pie dubitare quam temere diffinire. Sed tamen quod ipse mortuus fuerit videtur expresse quod salvator noster removet opinionem discipulorum dicentium quod discipulus ille non moritur. unde subiungit. Et non dixit ei scilicet petro ihesus quia non moritur sed sic eum volo manere quousque ~~non in dilectum~~ sed absque passione donec veniam ad illum assumendum quod ad te. hic non addit ut ostendat quod notitia de fine alicuius ad hominem non pertinet sed dei est. Unde sicut petro dictum est quid ad te. Ita discipuli possunt dicere quid ad nos. Distinctio tertia.

Tercio tangitur nobile beati Jo. ministerium quod circa tertium officium exhibuit et ita facit. Primo namque tangit et commendat in scribendo testimonium dicens. De quo tantum dictum est discipulus ille qui testimonium

perhibet de ipso. Jo. de divinis operibus vnde
alibi dicit: Et qui vidit testimonium perhibuit.
Nota quod licet aliquis possit scribere historiam quam non
vidit testimonium tamen perhibere non potest nisi de
auditu et visu aliquando autem ewangeliste ita conscripse-
runt facta propter quod eorum testes non potuerunt esse
cum illa non viderunt sicut marcus et lucas. Sed Jo.
et vidit et audivit facta et ideo testis esse
potuit vnde in prima Canonica capitulo primo dicit
quod fuit ab initio quod audivimus vidimus ocu-
lis nostris quod perspeximus et manus nostre contrecta-
verunt de verbo vite et vidimus et testamur et annuncia-
mus vobis. Secundo tangit ewangeliste officium: et scripsit
hec que in hoc volumine continentur ad maiorem confir-
mationem scriptura enim inventa est ut veritas in memoria
restat absentibus et futuris per vocem enim non
potest erudiri nisi presentes ut dicit apostolus Ro. 15.
Quecumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt.
Et secunda Cor. Scripta sunt autem hec ad cor-
rectionem nostram in quos fines seculorum devenerunt.
Nota quod beatus Jo. scripsit hoc ewangelium
post ceteros ewangelistas et post scripsit apocalypsim
Jo. hoc ewangelium quantum ad scripturam est vltimus liber
novi testamenti sed quantum ad materiam
quartum inter ewangelistas continet locum. Nota secundum quod le-
gitur in ecclesiastica historia beatus Jo. usque
ad 64 annum post Christi ascensionem sine scriptura
[…] ewangelium predicavit. Tandem compulsus
autem ab episcopis tocius Asie ut scriberet primo indixit
generale ieiunium et orationem ut oraret insistens

Et deus ei revelaverit et ad memoriam […]
facta reduceret quod et factum est. Illi vero
loco vbi hoc scripsit impetravit ut nullus ibi
ymbrium aut tempestatum esset accessus que usque
ad hunc sonant elementa. Nota quod et quare
assignantur a Jeronimo de scriptura huius ewangelii
Johannis. Prima causa est quia cum relegatus esset
in exilium in pathmos insula insurrexerunt
heretici Asye et maxime Cherinthus et Ebyon qui dixerunt
Christum ante Mariam non fuisse. Sed cum imperante Nerva
beatus Johannes ab exilio redisset coactus est
a fidelibus ut adversus hereticos scriberet vnde
et ad divinitatem Christi exorsus est dicens: In principio
erat verbum etc. Secunda causa est quia ceteri ewangeliste
circa humanitatem Christi insinuandam institerant. Quia
vero Christus deus est et homo ideo visum est […]
circa divinitatem illius insistere. Tertia causa est quia tres
ewangeliste multa de factis Christi obmiserant
et maxime ea que Christus fecit in principio sue predica-
cionis ante eius incarcerationem beati Johannis
baptiste et ideo ipse voluit scribendo supplere.
Quarta causa est quia ceteri ewangeliste maxime circa
dominum scripserunt facta que valuerunt ad infor-
mandos mores et ad vitam activam. Ipse vero
scripsit verba domini et facta que nos alliciunt ad
beatam vitam et in vita contemplativa commendabilia
sua possunt inveniri. Nota et ut dicit Rabanus
Quod inter omnes ewangelistarum scriptores
Jo. eminet in divinorum misteriorum expressione
vnde merito in signis quatuor animalium

Aquile volanti comparatur que volat alcius cunctis avibus et solis radios irreverberatis conspicit luminibus. Ita iste divinus per omnia sublimius contemplatus cum domino ad celum volat. Ista autem eminencia in cognicione divinitatis ei convenit propter tria. Primo propter cordis mundiciam, nichil enim ita impedit cognicionem divinorum sicut actus carnales a quibus ipse fuit immunis, unde Mathei 5 Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Secundo convenit ei propter familiarem amiciciam, ex qua meruit revelacionem secretorum, unde Johannis 14 Qui diligit me diligetur a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum. Tercio hoc sibi convenit propter [illegible] quod super pectus in cena domini recubuit, [vi] celestes hausit sapiencie secretis de ipso divinitatis fonte potavit. Tercio confirmatur eius testimonii veritas argumento et sanctum quia verum testimonium eius. Racio quia de Christo scripsit testificatus est ita vera sunt quod eis nulla falsitas admisceri potest, eo quod ipse talia scripsit instigante et docente spiritu sancto qui mentiri non potest ut dicit Johannes 16. Et hoc docet beatus Augustinus in epistola quadam ad Jeronimum de scriptoribus sacre scripture quod ipse tantam reverenciam detulit sacre scripture inter alias sciencias quod nullum de scriptoribus eius credat potuisse mentiri quia spiritu sancto docente scripserunt [?].

In die innocentium super ewangelium distinctio prima

In die innocentium super ewangelium distinctio prima

Angelus domini apparuit in sompnis Joseph dicens Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in Egyptum, Mathei 2o capitulo. Talia sunt presentis vite gaudia quod nullum excogitari potest cui non sit tristicia admiscenda. Non tantum in mundanis verum eciam in spiritualibus gaudiis est tristicia sicut docet experiencia. Racio enim post convivia et cantica leticie quibus recreati sumus cum multitudine celestis exercitus quia natus erat salvator mundi, subito chorus sumpsit lamenta et dies nostri conversi sunt in luctum, quia iste qui natus est salvator mundi cogitur fugere Herodem persequentem adhuc infantulus. Et deliberato crudeli consilio totius Bethlehem occiduntur infantes, unde ecclesia cantica leticie necnon [illegible] illius cantica Gloria in excelsis deo et veste lugubri induuntur altaria. Circa hunc presentis diei in quo nobis tanta tristicia proponitur contemplandum in tres partes dividitur. Prima angelica monicio. In secunda fugitiva persecucio ibi Qui consurgens etc. In tercia tyrannica persecucio ibi Tunc Herodes videns etc. Circa primum est sciendum quod ista fuga domini facta est postquam magi fuerunt adorantes et in templo presentatus. Dominus cum divulgata verba predicante pastorum et prophetia Simeonis et Anne, hec audiens Herodes cognovit se illusum a magis et disponit occidere Christum. Et tunc admonitus est Joseph ad fugam. Circa ista autem [illegible] tangitur. Primum est angelica apparicio cum dicat Angelus domini apparuit. Hic est angelus domini Gabriel qui primo admonuerat magos ne redderent ad Herodem. [natalicie?] Racio erat iste angelus non solum circa [illegible]

Istius pueri manifestandi ~~[illegible]~~ veritati circa conservationem ~~[illegible]~~ salutem nec aliquod periculum immineret propter angelis suis qui mandavit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis. Et forte iste est angelus qui datus fuit Christo ad custodiam eius. Nam et Christus talem habuit angelum sicut homo. Et non habuit solum bonum [illegible] communi. Unicuique anime deputatur angelus ad custodiam eius. Aliter iste angelus deputatus est nobis et aliter Christo. Angelus enim necessarius est nobis propter [illegible]. Primo ut impediat occasiones peccandi. Secundo ut det materiam bene agendi. Tertio ut in statu dirigendi. Quarto ut tueatur in adversis. Quinto ut temptationes malorum spirituum libet. Et ille angelus qui deputatus fuit Christo non fuit necessarius sed congruus. Et primo ad opera miraculorum ministrabat ei. Secundo ut erudiret parentes eius de agendis sicut beata virgo et Ioseph. Unde dominum [illegible] portatum revelatum est illis per angelum. Unde dicit Dyonisius 4 capitulo celestis Ierarchie sic dicens: Ihesus obediens deo patri per angelos dispositionibus et per medios ipsius annunciata Ioseph aperte disposita filii ad Egyptum recessio. Tertio habuit angelum qui familiari quadam consolatione ipsum consolaretur in passionibus. Luce 22: Apparuit illi angelus de celo confortans eum. Aliquando autem aliis modis deserviebat illi angelica natura occulte et in visibilibus obsequiis. Eadem potestas angelica apparicio in sompniis Ioseph. Notandum quod propterea quod illi apparuit illi angelus dormienti et non vigilanti forte ideo quia angelica visione

est magis digni mens sit quieta. Et quia in vigilia pluribus rebus occupatus erat ideo non erat tunc dispositus ad visionem angelicam sed in sompniis quando mens quieta erat. Item notandum quod postquam apparuit ei angelus quod beata virgo [illegible] quod illi incumbebat cura de origine [illegible] ideo ei soli apparuit ei angelus. Vel ideo quia mulier tenetur sequi virum non autem vir mulierem et ideo si apparuisset angelus beate virgini non [illegible] tenebatur Ioseph fugere in Egyptum ideo [illegible] ne [illegible] [illegible]. Secundo ponitur angelica allocutio qua apparuit ei dicens: Surge de sompno et accipe puerum et matrem eius. Et accipe puerum. Cum enim etas pueritie incipiat in septimo anno Christus [illegible] quia adhuc erat infantulus puerum dicit ex quo quod etas illa iam moribus et sana sunt inbuti et usum rationis habent. Cum autem anima Christi a principio adfuit infantulo omnem habebat sanctitatem et virtute et usum rationis et nomen eius [illegible] non poterat quia adhuc infantulus indigebat lacte et aliis obsequiis matris. Et fuge in Egyptum de qua predictum est Ysaie 16: Erit quasi avis fugiens et quasi pulli de nido volantes. Notandum quod licet fuga ista magis fuit amplioris angustie propter multa. Primo propter causam quia cogebatur ad fugam propter mortem intentam. Secundo propter teneram etatem. Magis enim angustia est peregrinari cum parvulis. Multo minor est angustia e

[illegible]

fugere. Unde ista est una tribulacionum finis
mundi de qua dicitur Mt. 24. Ve nutrientibus illis
diebus que cogent fugere. Quarto quia de regione
et gente ignotam tangebant attendere. Non q
posset licet quod esset parvulus potuerat tamen
resistere furie herodis. Sed tamen voluit fugere propter duas
causas quas assignat Crisostomus. Primo quia op-
ortebat ut regula servaret humanitatis
quam susceperat augmentum a etate puerili
imminente fugere potestate. Secundo ut daret ex-
emplum fidelibus christianis in necessitatibus fugere
non erubescant. Tercio causa quod noluit
Christus manere in aliqua provincia iudeorum
quia herodes toti regno dominabatur. Non venit ad y-
dumeos quia herodes inde erat genere. Unde
fugit autem in egyptum propter tria. Primo
quidem quia illa provincia remota erat in-
dus et erant egypcii inimici herodis. Et tutus
ibi erat christus. Secunda causa est mistica
Quia principia nove legis conformia esse an-
tique. Filii enim Israel quasi fuit dei primogeniti
ut legitur Exo. 4. De terra promissionis profe-
sunt in egyptum tempore Joseph ut legitur Gen.
46. De egypto postea regressi sunt in terram pro-
missionis. Christus autem non solum primogenitus
sed eciam unigenitus et ideo conveniebat ut ta-
libus prefiguracionibus nova lex inciperet. Tercia causa
est mistica quia ut illustraret tenebras quia lux

est. Et quia lux Cristus venit in mundum et
lux in tenebris lucet ideo eciam designandum
in egyptum fugit. Item tangitur mora pere-
grinacionis. Et esto ibi usque dum dicam. Et fuit
autem ibi .7. annis usque ad mortem herodis et redit
primo anno archelay regni. Tercio ponitur
causa istius fuge futurum enim sic veniet.
Non quod futura mala deus providet
nec aliqua fraus latet eum quia ipse videt de-
cipientem et eum qui decipit. Job 12. Nec
illis necessitatem imponit. Ista tamen previsio non
est causa futurorum malorum nec illis necessitatem im-
ponit sed malicia hominum et corrupta voluntas
est causa. Et ideo ista mala futura contingencia
sunt et non necessaria. Deus tamen causa p-
videt non contingenter sed natura. Item ponitur
futurum malum. Ut herodes querat puerum
non quidem sicut querebant pastores et
magi ut adorarent sed ad perdendum eum.
3 Reg. 19. Derelictus sum ego solus et querunt
animam meam ut auferant eam. Unde
ut dicit Crisostomus. Quid stulti hoc nato
tyrannus insanit et tumultu cum puero adeo
trancant fugere regione. Quia
ut dicit Augustinus putabat infelix tyrannus
salvatoris adventu regali solio se dedecorari
sed non arripit mortalia qui regna dat
celestia. Et ideo persecucio sic incipit ab unico ...

Distinctio

Secundo enim dicitur Omnes ...

quasi deuote fugere ... propheta ... / ... precepta ... / per hec ... Ioseph ... et hec ...

tamquam fugitiva persecutionem et ita facit. Primo
audit persecutionem admonicionis ange-
lice cum dicitur Quis surgens. Secundo timore mortis
infantis sumpsit fugam ab oculis eius Accepit
puerum et matrem eius. In quanta putas anxietate
fuisse virginem que gaudebat de tanti infantis mi-
rabili de hiis que dixerunt pastores de re-
uerencia magorum de gaudio Symeonis et
Anne. Et subito cum venit Ioseph ut pararet
se ad fugam in quocumque loco scilicet usque in Egyptum
omne gaudium illius uersum est in lamenta
lacrimas et luctum. Huic tribulacioni conuenit
quod scriptum est prov. xiiii. Postquam maritus suus fuisset
lamentum et que sedebat in choro maritali
lugebat. Deinde tangitur tempus fuge Nocte surgens.
Nocte surrexit ut lateret eorum fuga.
Iam enim pastores et magi bethlem adue-
nientes misterium ita publicauerant ita ut
tota ciuitas istarum rerum haberet noticiam.
Et ideo in nocte oportuit fugere ne in die
manifestaretur. Et secessit id est seorsum cessit et
separauit se in egyptum. In huius aliud quod scriptum
3 Reg. xi. Erat Adad puer paruulus et fugit
ut ingrederetur in egiptum a facie Ioab. Et nota
quod iter dicitur causa destitute virginis et peregrinacionis
eius cum tipica illa multum distat a regione
iudeorum. Ingrediente autem domino in egyptum
quod dicit auctor in hystoria scolastica omnia
simulacra egipti corruerunt iuxta propheciam

X in qua non iacebat mortuus ita cum ingrederetur
dominus egiptum non erat

Ysaie Ecce dominus ascendet super nubem leuem et
ingredietur egyptum et mouebuntur simulacra egipti
a facie eius. Et dicitur a quibusdam quod exeun-
tibus filiis israel de egipto non erat domus
egiptiorum ~~in qua in egypto non erat~~ templum
in quo non iaceret ydolum. Habitauit autem Christus
in metropoli id est ~~Hermopoli~~ et dicitur ibi esse ar-
borem magnam et virtuosam que fugiente
virgine inclinata usque ad terram Christum adorauit.
Et quo tempore peregrinacionis erat ibi usque ad
obitum Herodis. Qui prefuit vel vixit vii annos.
Et hinc videtur quod dicit Luc. 2. Qui ibant
parentes eius per singulos annos in ierusalem
in die sollempni pasche ex quo videtur quasi annuatim
ibat in ierusalem quod non fuerunt in egipto
usque ad obitum Herodis. Quod soluit Augustinus in de consensu
ewangelistarum dicens Quod habitacio eorum in egipto
fuit scilicet latenter singulis annis quamdiu vixit
Herodes ascendebat in templum mox reuer-
sum ut in permissione sollempnitatis essent
religiosi nec continua mansione perspicui
ut dicit quod illud quod dicit Lucas est intelligendum
post mortem Herodis. Et inducit prophete
testimonium Ut adimpleretur quod dictum est
per prophetam Osee xi. Et bene a domino dicitur
ut dicitur 2 Petri 1 Non allata voluntate
humana sed spiritu sancto inspirati locuti sunt dei homines
spiritum fuerunt lingua diuina. Et nota quod
ista mystica fuga dedit domus spe redempcionis

gentibus tenebrarum parare salutem
eorum ex quo sunt advena in terris unde
Exodi 23 precipitur Non abhominabis egiptum
quia advena fuisti in terra eius Et quia christus de
hoc mandatum iudeis debuit tempore suo re-
dire unde sequitur qui nati fuerint ex eis tercia
generacione intrabunt ecclesiam domini Tercia generacio
est tempus gracie prima nam fuit tempus legis
nature secunda in lege scripta Tercia quam
inuenit plenitudo gencium Et deinde ponit
prophete auctoritatem Ex egipto uocaui filium
meum verba sunt dei patris loquentis de christo
Qui ideo uoluit in egiptum fugere ut in uocaret
ipsum huius et concordat quod scriptum est Numeri
Deus ex egipto uocauit eum cuius fortitudo
similis est rinocerontis Distinctio tercia

Tercio cum dicitur tunc herodes videns et cetera
tangitur tyrannica persecucio et ita facit
Primo ponitur herodis indignacio ad cuius
euidenciam est sciendum secundum magistrum in
hystoria scolastica Quod herodes cum magos ma-
gos non redisse ad se primo credidit eos
nichil repperisse et pro verecundia clam re-
cessisse Sed audiens ea que prophetica diuulgacione
ex hiis que facta erant in templo cum presenta-
retur christus videt se a magis illusum Et cum
disponeret decreto infancium bethlehem sor-
to peregrinacionis scitatis accusare oportuit roma
proficisci accusacionibus filiorum alexandri
et aristoboli rursus composita igitur concordia a filiis
et patris est diffinita ut ipsi omnibus patri
obediat atque concesso illi ut regni successorem
quem vellet institueret rediit herodes in
iudeam nunc in regni potestate securior Iam
turbatur animus a natiuitate auctoritate christi et tunc quod prece-
perat exsecucioni mandauit iubens occidi
infantes unde dicitur Tunc herodes videns quod
illusus esset a magis primo Regum 19 illusisti
me et dimisisti inimicum meum ut fugeret
Et videt deus malicie hominum per bonitatem simp-
licium quia comprehendet sapientes in astuciis
eorum Iratus est valde Quia ut dicit
Crisostomus Illa ira regum magna et inextinguibi-
lis est quam regni zelus accendit Et quia
nam vi iusticia dei non operatur sentencia scilicet in
iusta et crudelis Secundo ponit infancium
interfeccionem Et mittens gladiatores hic secundum
in quadam glossa marginali actum est post annum Vide infra
et dies quatuor a natiuitate christi die videlicet
hodierna Occidit omnes pueros ut inter eos
omnes esset christus implicatus Crisostomus ut dicit ?
Sicut bestia vulnerata quidquid ante eius
oculis occurrerit quasi auctorem sui vulneris di-
laniat Sic et herodes delusus a magis iram
suam super paruulos diffundebat Ideo ergo mun-
dum interfecit omnes paruulos ut unum
inueniret omnibus Crisostomus quod crudeli

ssima. Fuit ista cedes [priorum] primo quidem ex etate
que naturale est cuique ut misceatur infantibus io-
cos conplangiatur in demens infanti non ci-
neque unde dicitur. Constantinus imperator habet fu-
isse lege romanorum ut capitali sententia puniretur
qui cumque in bello aut obsidione gentili ali-
ue occidisset infantes. Secundo crudelis fuit quia
per eos cives destructo gladio secundo quia non unum aut
duos occidit sed omnes qui erant in bethleem
Tercio et ultimus quod infantes isti dici possunt
martires Christi non voce sed latice testificantur. Et
ipsi per omnium non loquendo sed [moriendo] confessi
sunt. Ita sic parvulis prodest baptismus ut
si careat usu racionis et antiquitatis proficiat
illis credulitas in fide aliorum. Ita isti sancti si
usu racionis caruerunt sanguinem suscepit
martirii. Ita ad omne. martirium ut dicitur Concta
sistit initium sic igitur magnos benignus [illegible] muta
[elementa] ut puta stella [magorum] proximo manifestant
gentibus non dum loquente. Ita ergo congruum fuit
ut nomen dum loquente dominum martires infantes
confiterentur. Quarto ultimo quia ipsorum puerici-
tas corporum commendatur primo ex statu quia erant in-
nocentes et mundi carne et mente. Apocalypsis
14 hii sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati
virgines enim sunt et sequuntur agnum quocumque ierit
Et io rubor martirii in eis commiscitur cum

virginitatis candore ut sint candidiores
nive nitidiores lacte rubicundiores
ebore antiquo. Secundo commendantur [causa] ex causa quia
non tamen passi sunt pro fide ut alii martires sed pro
Christo ipse propter eos propter te mortificamur tota die
estimati sumus sicut oves occisionis. Tercio
commendatur ex primatu quia ipsi sunt qui primo passi
sunt quos primicias aut flores et fructus
ut lectu diligimus. Apocalypsis 14 hii empti sunt
ex omnibus primicie deo et agno. Deinde describit
locus [magnitudinem] et etate. Locum quando dicitur qui erant in beth-
leem et in omnibus finibus eius id est in omnibus
circum adiacentibus locis. Consecrata fuit illa
civitas primo nativitate Christi, secundo [nunc] primicio sanguine
martirum. Unde dicit augustinus in sermone sancta
beata es o bethleem terra iuda que herodis
inmanitate puerorum extinctione purpurata
es que sub uno tempore candidata plebe
imbellis infancie deo offerre meruisti
Deinde tangit etatem a bimatu et infra
bimatus secundum [illegible] est spacium duorum
annorum. Et dicitur a bimatu id est [illegible] compo-
suit et annus herodes qui occidit pueros
a bimatu id est a spacio duorum annorum et in-
fra usque ad annum puerorum unum dicit ita
exponunt augustinus et rabanus. Et si di-
cas quod Christus erat unius anni et paucorum
dierum plus quare occidit pueros herodes

P bimos et infra secundum Augustinum dicitur secundum primam opinionem que dicit stellam apparuisse magis per annum ante natiuitatem Christi. Credebat enim Herodes Christum natum fuisse ita quod uenientibus magis in Jerusalem Christus esset annulus. Et quia aliquot magorum iam aliquantum effluxerat credidit Christum esse bimum et ideo bimos misit interficere. Plurimum autem sanctorum est quod non nisi nato Christo stella apparuit et ideo alteram solucionem Augustinus. Quia sciebat Herodes Christum esse dominum [illegible] et aliquando decorum plus. Ex quo sciunt puero famulabantur sidera timuit eius metamorphosem id est transmutacionem ne mutaret uultum et etatem et videretur esse duorum annorum qui unius anni et ideo a bimatu et infra iussit interfici. Crisostomus autem dicit quod stella apparuit magis per annum ante natiuitatem Christi. Et ideo cum crederet Herodes tunc Christum fuisse natum credebat eum esse iam duorum annorum et aliquod dierum et ideo iussit interfici pueros a bimatu id est a spacio duorum annorum non interficit enim maiores usque. Sicut enim ad tempus maiores bimis sunt infra ita quod ad minorem maiores bimis infra sunt infra cum dicitur quod est post. Et quia ad tempus maiores bimis sunt post hoc quod ad minimum maiores post sunt. Et sunt assercionis facit quod dicit magister quod quedam ossa susorum reperiunt que sua magnitudine excedunt corpus

[illegible]

duorum annorum secundum tempus quod exquisierat a magis. Ista tangit dicitur in Matheo 2o Herodes clam uocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stelle quibus apparuerat et sic sylogizabat quanti temporis esset Christus. Deinde adducit euangelista prophete testimonium per quod ostenditur hoc fuisse preuisum a deo. Tunc adimpletum est per Jeremiam prophetam dicentem capitulo 31 Vox in Rama audita est. Jeronimus Rama excelsum interpretatur. Est sensus uox in celo in excelso audita est undique late dispersa. Clama[uit] de morte innocentum agebatur. Johannes Crisostomus uox lamentacionis in excelso audiebatur et [illegible] concordat quod in Jeremia scriptum est Vox in excelso audita est ploratus et fletus [plurimorum] et eiulatus ploratus et ululatus multorum significat lamentum quod multi durant per continuaciam memoriam. Ex uox fletus puerorum [illegible] mortuorum Rachel plorans filios suos. Remigius assumpsit in qua sanctus euangelista adeo egritudinem magnitudinis ut diceret et Rachaele mortua plorasse filios suos. Ex hic oritur questio cum de Rachahel nati sunt Joseph et Beniamin in cuius tribu non est Bethlem non uidetur quod fuerunt interfecti filii sui. Ergo uox lamentacionis uox sua esse debuit. Ad hoc uidetur Jeronimus dicere. Ex primo quidem quia Rachel sepulta est iuxta Bethlem in Effrata et ex suo corpusculi nomen dicitur [illegible] in illa regione habitancium. Secundo quia tribus Beniamin et Jude

[illegible]

[illegible]

erit gemitus. Et quia precepit herodes occidi
infantes in omnibus finibus bethlehem, ideo multi
etiam de beniamin occisi sunt, et nolunt conso-
lari quando lugent et lamentantur. In quo ostenditur
doloris magnitudo. Cum homines appetant (desiderant) consola-
cionem, ista tamen noluit. Et potest ei dici illud
Jeremie 31: Quiescat vox tua a ploratu et o-
culi tui a lacrimis. Et videns (vidit) Tren. 2: Defecerunt
pre lacrimis oculi mei, conturbata sunt viscera mea,
cum deficeret parvulus et lactans in plateis
oppidi. Etiam in deficientes doloris adiungitur
quia non sunt. Quadrupliciter potest intelligi.
Primo sic omnem consolacionem despicit pro ponderositate
doloris quia ad quod attingere et quod tamen erat tamquam
una vita filiorum et ipsi non sunt. Secundo (ideo) ir-
remediabilis est dolor eius. Tertio ideo non vult
consolari quia non dum adhuc erat (effectus et tamen occisi)
sunt. Quarto non vult consolari quia licet (essent)
filii ita tamen occisi sunt ac si essent extranei
et non filii. Quinto non vult consolari quia
cum sit mater in pena permaneat intuitu m[illegible] tunc
non accipit sed omnes ad inferna descende-
runt. Dominica infra octavam. distinctio prima

Erat yoseph et maria mater eius
admirantes super hiis que dicebantur de
illo. Luc. 2. Talis affectio (affectus) diligit infan-
tes et quamvis illa etas (aliquid) aliquid ... in nocte ipsos
infantes (liberter) liberabitur tangit amplectitur

et benedicimus parentibus autem parvulus Christus
infantibus admirabiliter eius se exhibuit ut pote
qui totus fuit innocens et candidus. Unde cum induxissent
parentes eius in templum ut facerent secundum consuetu-
dinem legis pro eo, cucurrit antiquus Symeon am-
plexatus est infantem et benedixit illi. Hoc idem
sancta mulier fecit Anna de quibus in presenti ewangelio
fiunt. Iusto ergo ewangelio tanguntur tria. Primo
spiritualis Christi commendatio. Secundo generalis
spiritus confessio ibi Et erat anna. Tertio predicationis
eventus et profectus ibi Et ut perfecerunt
omnia. Circa primam partem ewangelii tanguntur
(tria). Primum est admiratio duorum. Erat yoseph
pater Christi putativus, cuius in textu ewangeliorum
sic non scriptum est et maria mater eius id est
Christi. Non quia ut dicit ysidorus xii libro ethymologiarum
capitulo vi mater dicitur eo quod ex ea efficiatur
aliquid. Unde mater quasi materia. Et ideo beata virgo
vere mater fuit Christi quia de purissima eius
carne factus est. Gal. 4 Misit deus filium
suum natum ex muliere factum sub lege. Et
hoc est contra valentinum qui dixit Christum non
assumpsisse carnem de virgine sed corpus attulisse
de celo. Hoc idem est contra manicheum qui rapuit
omnem visibilem creaturam ex malo deo
volens quia Christus ex (immunde) corpore natus

blazphemauit d(icens) q(uod) erat fantasticu(m). Cu(m)
q(ui)d(a)m articulus apostolor(um) d(icit): Deu(m) creatore(m)
celi et terre, et in niceno co(n)cilio d(icitur): Deu(m) cr(e)atorem visibiliu(m) et invisibiliu(m). Q(ui)
vero (christu)s h(ab)uit vera(m) carne(m) d(icitur) (Apostolus) ad Ro(manos) p(rimo):
Quod fac(tu)s est ex semine David sec(undu)m carne(m). Ex semine quide(m) dicit, no(n) q(uod) (christu)s ex semi-
ne co(n)ceptus. Et q(uod) carne(m) sumpsit de virgine
que fuit ex semine David. Et atte(n)de(n)du(m) quia
lic(et) p(ro)p(ri)e solam carne(m) de virgine sumpsit,
ip(s)e t(ame)n no(n) fuit m(er)e homo t(ame)n aut deu(s)
t(antu)m s(ed) dei et homo ~~[illegible]~~ cu(m) ex v(er)bo
d(e)o s(ci)l(icet) et homine co(n)stat. Ut dicit Dam(ascenus) (in) l(i)b(r)o
. Et sic ponco q(uod) [illegible] homo et corp(us) in una p(er)sona
co(n)veniunt. Ita in (christ)o toci(us) homo v(er)o
est lic(et) anima sit deo et sol(um) corpore
aparentibus. Itaque in (christ)o homo et v(er)bu(m)
sunt una p(er)sona. Beata virgo est dei (et) ho(m)i(ni)s
[mater] ut athanasius: Sic(ut) anima rac(i)onalis et caro
est unus homo, ita (christu)s deus et homo unus est
(christu)s. Admirantes. Admirabantur virgo et Jo-
seph super hiis que dicebantur de illo. I(de)o dicitur
ps(almo): D(omi)ne d(eu)s n(oste)r quam admirabile est
nom(en) tu(um) in u(niversa) t(er)ra. Origenes co(mmentarius)
[illegible] in unu(m) ea q(ue) mortal(es) [illegible]
sepa(rat)a que sunt adeo et tunc scire poterimus
singula digna mirac(i)o(n)e. Mirabatur

virgo de hiis que audierat ab Elyzabet lucie
p(rimo) unu(m) h(abe)m(us) ut veniat m(ate)r d(omi)ni mei ad me.
It(em) mirabatur de exaltatione angelor(um) nato (christ)o.
It(em) de cantico novo. It(em) de adductu pastor(um). It(em) de
reverencia magor(um). It(em) de laude simeonis.
Sed queritur unde fuerit ista adimiracio. Cu(m) enim
admiracio p(ro)veniat ex ignorancia, insolitu(m) vi-
detur h(oc) que dicebantur de (christ)o erat insolita b(ea)ta
t(ame)n virgo Joseph cum dei h(ab)uere dicitur ab angelo.
Et est dicendu(m) quod mirabantur no(n) quide(m) ex
eo q(uod) ignorare(n)t infante(m) illum esse deum s(ed) quia sic
cito notificatus erat mundo, videlic(et) pastoribus,
extraneis regibus et de nov(o) fidelibus. Vel s(ecund)o
mirabantur quod ampliora no(n) dicebantur de illo ab
hominibus. Vel t(er)cio mirabantur ex ampliori eius
noticia divina in ip(s)o sui excellenciam, quanto
amplius percipiunt tanto amplius mentem in
admiracione suspenderunt. Ys(aias) lx: admirabitur et
dilatabitur cor tuum. Anima cum dilatatur in co(n)g(nici)o(n)e
de magis miratur. Anima q(ue) b(ea)ta virgo co(n)tinue vi-
debat divin(a) opera id(e)o mirabatur. Ideo q(uod) p(ro)b(at)ur
d(ict)o(ne) est q(uod) b(ea)ta virgo co(n)servabat omnia co(n)ferens
in corde suo. Aut vero d(icitur) quod mirabatur
sup(er) hiis que dicebantur ex co(n)servacione ubi cres
noticia oritur unde p(ro)v(erbiorum) 2: Fili mi si susceperis
sermones meos et v(er)ba mea absco(n)deris a-
pud te sapiencie tunc intelliges iusticiam
et iudicium et equitate(m) et omne(m) s(em)itam bonam

Ex admiracione divinorum oritur reverencia
ut patet amatis excedencium fragilitatem hominum.
Hester 14º. Conturbatum est cor meum pre timore
glorie tue valde. .ii. adam ab illis domine et facies
tua plena gratiarum. Beata autem virgo maria perfecti
dam habuit pre ubere intelligenciam que cogitavit
sermonem de ipsa dicit. Ecclesiastici 24. Girum celi sola circuivi
et ad ingenium catenis et profundum abissi pene-
travi profundum abissi est deitas abissus enim
dicitur aqua que est sine et bassis que est deus pelagus
sine infinitate ut dicitur Damascenus. Quanta ipsa eo
habuit reverenciam patet quia annunciata angelo dixit
Ecce ancilla domini. Invento filio cum timore quadam
reverencia dixit fili quid fecisti nobis sic
sic misteriis amplius dixit sic omne quodcumque
dixit vobis facite. Ergo post benedicto devoci-
onis. Et benedixit illis id est marie et ioseph
et marie ioseph tunc symeon qui venerat
in spiritu in templum ex amore prolis que gesta-
verat parentibus benedixit. Sicut pleri que
benedicunt parentes filios. Et vide quo
ista benedictio est accipienda que dabatur
a sene iusto venerande auctoritatis. Quamvis de
cui sunt benedictiones earum sic maledictio-
nes tandem clam cui male dicat helyseus
pueris clamantibus ascende calve ege-
ssi sunt duo ursi de saltu et devoraverunt
ex eis 42 pueros ut legitur 4 Regum 2.

Sed est dubium quare ut dicitur helcia a sene illa
continet diccione quia minus est a maiore benedicitur
cum igitur symeon fuerit maioris meriti
quam christus et parentes eius videtur quod illis non
debuit. Est dicendum quod duplex est be-
nediccio scilicet laudacionis et laudacionis primo
deus creaturam benedicit quia benedicendo benedicit
in eis perfectionibus benedictis scilicet ee et gen. sic non
nisi minus creaturam benedicitur perfectum ex
benediccione laudis deus creatura benedicitur
ut admonet dicitur Daniel 3. benedicite omnia
opera domini. la. d et sic exal. eum in secula.
Tali benediccione symeon benedixit christo
et parentibus eius. Et post prophetia syme-
onis et quid post dicit futura prophetavit. Primo ponit
ruinam infidelium et dicit in tua inspecta
docente christo quem gestabat in ulnis
ad mariam matrem eius. Magis enim symeon
dirigit ad virginem quam ad ioseph quia quod
ut dicunt quia non eo ex ioseph sed ex virgine.
Nota quod sicut iste symeon que inter
prophetas cum iohanne baptista eo quod utrique presen-
ciam demonstrant quem alii prophete futurum
predixerunt. Ecce quam alii dixerant futurum
iste dicit. Ecce positus id est statutus et prodicatus
adeo est hic infantulus marinam
id est in deiectione et quassacionem infidelium

Ps Conquassabit capita in terra multorum. Nota quod xpistus est infidelium quia iudeorum et hereticorum ruina duplex, scilicet per occasionem et per causam. Causa per illorum ruina non fuit, sed ipsi ex illo sumpserunt occasionem sed pene secunde sequitur ipse est causa. Nam xpisto operante cessavit ritus iudeorum, ruit synagoga, regnum et sacerdocium vacat et ipsi ... terram dispersi sunt. Est causa ruina hereticorum quia illorum errores convincit testimonio suo. Ipsi non velud causa ruunt in illa, sed ipse velud fortis inpellit eos. Ruunt non sicut papiliones ad lucem candele. Vel potest dici quod ipse potius est ruina multorum viciorum, deserunt et reges peccati. Ruit superbia in eius humilitate, ruit avaricia in eius paupertate, ruit luxuria in eius castitate, ruit invidia in eius benignitate, ruit gula in eius sobrietate, ruit ira in eius paciencia, ruit accidia in eius vigilancia. Vel potest dici ad literam quod ipse per tribulaciones ad ruinam multorum martirum, qui pro eo corpore vulnerati sunt, quod forte pro innocentes mortes ipse pro dixit prope passione mortificatum tota die estimati sumus sicut oves.

2° predicat gloriam credencium et in resurrectionem multorum non omnium quia non omnes obedierunt evangelio. Ro. x. Sed credencium tantum qui vocem ipsius dant intelligi. Unde dicit apostolus: qui ... videbunt deum per fidem et dilectionem.

Nota quod xpistus est racio credentium ... quia fides est vita. Jo. xi: Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etsi mortuus fuerit vivet, et omnis qui vivit et credit in me non morietur in eternum. Sic potest dici quod ipse est resurrectio virtutum graciam conferendo. Vel ad literam ipse est resurrectio sanctorum martirum et aliorum multorum, de quibus legitur Mt. 27: Multa corpora sanctorum surrexerunt. Tercio predicat quod signum rebellium et positus est in signum, a tamen signum cui contradicetur a rebellibus, qui videntes in illo manifesta divinitatis signa illi nichilominus contradicunt. Et nota quod signum in ... alicuius signi ... signo quod dicitur quia negat omne quod demonstrat. Sic in proposito, que est sancta signa, quod dicunt verissima que fuerunt ... divinitatis eius signa fuerunt, ... concepta ... hereticis ... ... Et ... mirabilia ... testimonia ... Cum ... dixerunt: in Beelzebub principe demoniorum eicit demonia. Ista ... doctrina eius ... signum ... sic locutus est homo ... Luc. xi ... ad illos dicit ... pharisei et legisperiti ... ... Item passio eius est ... signum ... salvat.

... ...

† d' beatus Augustinus ex ... gladio ... interim ... quo ... sit ...

Christianum. Cum quod dicitur Alios salvos fecit se ipsum
non potest salvum facere Matthei xxvii. Et rursum cum dicitur
ut ultimo dentibus iudeis quia discipuli
eius id est Christi nocte venerunt et furati sunt
corpus custodibus dormientibus. Secundum quod Job xvi
Cis sub vices omnia quibus quod dicitur q. d. nec et
dicit diu quod demum nemo Ex quo dicit in
verum desserto et medacio Vel nemo est
quod dicit quam ipsius beneplacitum impleatur
Tercio post paciencie suplicium Et tuam ipsius pertrans-
bit gladius Quod sic ostendendum est Et tuam
tua ipsius gladius pertransibit vel sic tuam animam
ipsius id est animam Christi quam tuam reputas pertransibit
gladius Dicit venerabilis Ambrosius Exponentes
de gladio divini sermonis Vivus est enim sermo dei
et efficax et penetrabilior omni gladio ancipi-
ti ita ut pertingat usque ad divisionem spiritus et anime
Omnia beata virgo habuit noticiam divini sermonis
non gladius pertransiit animam eius Vel sic
gladius passionis Christi pertransibit animam tuam
Isto cum videre potuit morientem filium quem
eodem compassionis gladio feriretur ut dicit Be-
da et Jeronimus Vel dicitur dampnum quod dolores quos
pariendo non sensit morientem sustinuit
Unde de ipsa intelligitur illud Trenorum O vos omnes
qui transitis per viam attendite et videte si est dolor similis
sicut dolor meus Et gladius pertransiet animam
id est sunt verba illud Christi in cruce dicentis Mulier

ecce filius tuus id est illo n. ubi cognoverunt secundum
separari et in felicitate suscipere Christi filio coniunctio-
nem Unde Bernardus Quasi magna commu-
tacio habuit pro duobus discipulis pro magistro servo
pro domino pro filio dei Christi dicit Vel exposita littera potest
intelligi quod virgo impacte vitam finivit
Alioquin id est non dicit ensis nos quos tangit
Et quia beata virgo sine martirio de mundo
transivit id est gladius passionis Christi animam eius
animam non tangendo pertransiit Quinto
post revelatio cogitacionum ut revelentur ex
multis cordibus cogitaciones Occultarum
cogitacionum per Christum revelata sunt Primo
quidem consilia in cordibus Christi revela-
verunt in passione Christi Secundo post compassionem revelavit
revelavit ... primo ... intencionem pha-
riseorum specialiter gererent Maliciam in
cordibus eorum ipse percipiebat dicens Mathei vii
Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad
vos in vestimentis ovium intrinsecus
autem sunt lupi rapaces Et tercio in generali
omnia cogitata debent in iudicio revelari
prima Cor. iiii Veniet dominus qui et illuminabit abscon-
dita tenebrarum et manifestabit consilia cordium

Secunda distinctio huius ...

Secundo cum dicitur Et erat Anna prophetis-
sa etc. Tangitur generaliter Christi
confessio que per mulierem facta est et duo facit
Primo in femina multiplex que dat
ut eius testimonium sit credibile ne

~~Blasphemauit deum quia erat fantasticus~~ ~~qui dicit articulus~~ Et primo commendatur v-
-ro secundum quamuis = Primo cum a gracia vn-
-dit Et erat anna mater et gracia et vere gra-
-ciosa fuit hec mulier que cuncta testimonium
perhibuerit sola ista in feminas conuer-
-dauit. Secundo commendatur a prophecie dono prophe-
-tissa hoc est magna domina que pro tempore
illo in iudeis prophetus nullum habebat
propheham nisi istam mulierem. 3o in tempore
commendatur ab origine filia phanuel
que interpretatur facies dei et ipsa salua-
-toris vidit faciem quam intueri deside-
-rabat propheta dicens Unde faciem tuam
et salui erimus = 4o commendatur a progenie
de tribu aser hoc est beati [illegible] patriarcha fuit
[illegible] et signat beatitudinem omnibus qui
erit in etate mundi octaua vnde et aser
interpretatur beatus de quo dicitur Gen. 49 Aser
panis pinguis eius et prebebit deli-
-cias regibus = 5o commendatur ab antiqua
qua etate hec processerat de iuuentute in
senectute in diebus multis Unde ut pro-
-ficiebat etate corporis ita in anima mores [illegible]
[illegible] 9o Iustorum semita quasi lux splen-
-dens procedit et crescit vsque ad perfectum diem
sed contrarium est de aliquibus qui cum senescunt
efficiuntur pueri moribus et viciis [illegible]

peccatorum antiquorum maledictio

Dicitur [illegible] maledictio pueritia annorum [illegible]
maledicti senes et anni qui dum parere nequeunt
[illegible] vbi incipit praui materiam Sed hec
sancta mulier que cum [illegible] ad [illegible] s. ad statum
matrimonialem Sed in matrimonio commendatur
quadrupliciter quatuor conditiones que in ma-
-trimonio commendantur vel exiguntur. primo cum debet
esse inter coniuges pacifica habitatio sine contencione
vnde Eccl. 24 In tribus beneplacitum est spiritui meo
que sunt probata coram deo et hominibus concordia
fratrum amor proximorum et vir et mulier bene sibi
consencientes Tale fuit matrimonium istius sancte
mulieris [illegible] dicitur quod vixerat cum viro suo ita sine
fuisset inter eos pax et concordia non fuisset vita
sed mors vnde Eccl. 24 Commorari leoni et dracoui
plus placebit quam cum muliere nequam Et hoc idem de-
viro intelligendum est. Secunda conditio matrimonii
est fides thori quod scilicet mulier nulli alteri misceatur
Ita de muliere que frangit thori fidem dicitur Eccl. 23
omnis mulier relinquens virum suum et statuens
hereditatem ex alio matrimonio in [illegible] [illegible] vin-
-dicabitur et qui peccatum eius fugabitur et [illegible]
superauit [illegible] et [illegible] omnibus quod timor
[illegible] non intellexit Sed de sancta ista muliere dicitur sin-
-gulariter quod vixit cum marito suo quod non pluribus
se maritis miscuit = 3a conditio matrimonii est
perpetuum ligamen et non soluitur nisi morte interueniente
vnde apostolus per Cor. [illegible] mulier alligata est legi
quanto tempore vir eius viuit ~~quod si dormierit~~ vir eius

liberata est a lege viri ymo ex quo matrimonium consummatum
est dato quod coniuges se invicem dicere possit licenciare
ad religionem ingressum matrimonium semper manet invi-
olabile quia nunquam alter vinculo potest alter alteri cop-
ulari Tale matrimonium fuit istius sancte mulieris de qua dicitur quod
cum viro suo vixerat annis septem a virginitate sua
¶ Secundo ex dicto declaratur matrimonium esse carnis in
certitudo licet vidua libere possit cui vult nu-
bere cum non est secundum matrimonium sicut virginum
unde non datur eis anulus aureus nec benedictione
sacerdotali velantur et dicitur quod vidua
quasi corrupta non potest ad sacros ordines promoue-
ri Sed matrimonium istius sancte mulieris fuit carnis
integre Unde dicit Augustinus sua a tempore sibi quo
viro suo ipse deo matrimonium [illegible] fuit ¶
Secundo pudicicia istius perpetue mulieris sicut apparuit
[illegible] et exposuit [illegible] Quin [illegible]
virginitatem amisit continentiam et viduitatem vixerit
Et hec est magna dei donum Quin vero dicitur Ecclesiasticus
Nulla ponderatio digna est continentis anime quoniam
nisi divinitus sibi potest [illegible] Sapientia Scio quod
aliter non possum esse continens nisi deus det
¶ Tercio commendatur hec sancta mulier respectu [illegible]
quia erat vidua Status enim viduitatis medius
est inter duos status scilicet virginitatis et matrimonii In
quo statu erat mulier a lege viri [illegible] libera
[illegible] divinis vacare operibus Et quia mulier ista
sancta a annis erat in statu matrimonii Communiter
ponuntur virtutes eius perfectiones quo ad vidualem statum
¶ Quarto perinde ut sibi [illegible] valeret in
desolacione interiori plurimas convenerunt pati

molestias de quibus adultus debet non
[illegible] nisi ad deum qui pupillum
et viduam suscipit et viam peccatorum disperdet unde
[illegible] Thimotheum Que vero vidua et de-
solata est speret in deum Talis fuit hec mulier
de qua dicitur Et hec mulier vidua a viro suo
[illegible] separata ¶ Secundo vidua debet habere
[illegible] antiquitate unde apostolus primo ad Thimotheum 4
vidua eligatur non minus annis sexaginta que fuit
unius viri uxor Et hec ideo quia [illegible]
cum adolescentioribus viduis unde apostolus prima ad
Thimotheum sancta mulier de quo dicitur vidua usque
ad annos lxxx Tanto in tempore in viduitate
[illegible] ista annis fuit in [illegible]
matrimonio desolata et [illegible] annos
[illegible] annos duxit ¶ Tercio vidua
[illegible] frequentare ecclesiam Est enim quasi media [illegible]
[illegible] demonstrat [illegible] color
[illegible] et multa [illegible] magis [illegible]
[illegible] deliciis talis erat
ista mulier de qua dicitur que non discedebat de
templo ¶ Quarto vidua [illegible] delicias
et vacare ieiuniis que libidinis carnis
extinguunt Exemplum de Judith que habebat
[illegible] suos [illegible]
[illegible] omnibus diebus vite sue [illegible] apostolus
vidua que manet in deliciis vivens
mortua est Ista autem mulier vacabat
ieiuniis Quinto vidua debet orationibus
insistere primo ad Thimotheum vidua instet

obsecrationibus et orationibus die acte[nocte] deserviens
aut dicitur et obsecrationibus instabat. Est autem
obsecratio efficacissimum orandi genus quando
cum adiuratione aliquid quando adeo postulas sicut id
...pter ... dicens per ... domini
nostri Iesu Christi filium tuum. Tali modo ista sancta
mulier orabat et forte obsecrabat ad me... ...
...marem... admodum Moyses orabat
dicens obsecro domine mitte quem missurus
es. Item vidua debet esse obsequiosa indi-
gentibus ut patet Thimo. v. Elige viduam
si filios educavit si hospicio pauperes
recepit si sanctorum pedes lavit si tribulationem
patientibus subministravit si omne opus bonum
subsecuta est. Talis fuit ista mulier de qua dicitur
quod erat serviens deo quod non tantum intelligi-
tur de dei servitute quia religio ... deo ... ...
pietas que ad omnia valet ut dicit apostolus. Item
vidua debet in bonis continue et permanere
... cum ... cogitat que sunt mundi
et quomodo placeat viris suis ut dicitur prima
Cor. vii. ... vidua ab illa lege est li-
bera ...dic et nocte debet meditari in
lege domini. Quod faciebat ista mulier sancta de
qua dicitur quod agebat omnia supradicta opera bona
die ac nocte. Sicut non faciebat Thamar nurus
Iude que aliquo tempore in viduitate permansit
... Deposuit vidualibus vestibus induta est

...tesseo[? testo] ... quando ... ...
... ut legitur Gen. 38. Est ... laud[?]
... ... testimonium. Et ...
... tanti ... quod ... ...
quando Symeon loquebatur de Christo. Sic veniet fortasse
in templum ut salvatorem ... quando ad modum sic ...
venerat in templum in spiritu Luc. 2°. Et attende
quod laudes salvatoris ... que ... ...
desinat ... nova laus et gloria ...
cum angelus nato Christo nuntiavit pastoribus
... facta est cum angelo multitudo celestis exercitus
laudantium deum. Et antequam pastores ad presepe
... ... auditum est canticum novum in ecclesia
... ... pastorum ... ... magi
... ... et ... ... loquitur
... magorum et ecce Symeon adorans ... ...
non dum illa verba ... et ecce religiosa mulier ...
... domino. Et ... Confitebor tibi domine rex et col-
laudabo te deum salvatorem meum. Ista confessio erat
ad dei ... quod ipse universali mundo salvator
... et ... ... loquebatur de
... cum esset salvatorem ... ...
omnibus ... ... omnibus. Et vide
... singulariter ... ad ... ... docebat
in templo et ... dicit apostolus mulier ... taceat
non cum ... ... Cor. ... ...
publice loquebatur. Et cum Symeone ...
in solum ... quod ... expectabat redemptionem
Dicebat ... est illa redemptio quam expectatis quam
misit dominus redemptionem populo suo. Declarabat ...

qualiter redempcionem debet intelligi quod non corporalem sicut intellexerunt alii duo discipuli euntes in emaus qui sperabant quod ipse esset redempturus israel asserunt circa lucam predicat quod intelligere dicit redempcionem spiritualem quia dicitur primo ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum // Distinctio tercia

Tercio cum dicitur et ut perfecerunt omnia et cetera Christi ihesu commendatur perfectio et sex tanguntur. Quorum primum est legis observancia perfecta et ut perfecerunt sicut ibi dicitur perfecerunt omnia quia non quecumque mandata legis implevit sed perfecte mandata eius complevit non obmittendo nec apponendo ideo vel ideo perfecerunt. Primum necessarium est probare legem hominibus qui legi subiciuntur sed perfectionis eius est facere legem preter homines qui sunt supra legem. Et quia beata virgo erat supra legem non tenebatur legi purificacionis et opera implevit ideo dicit quod perfecerunt omnia circa eam scilicet oblatio puericie templi. Redempcio eius quia primogenitus redimebatur quinque siclis argenti. Oblacio duorum turturum aut duorum pullorum columbarum secundum legem domini que lex scripta fuit digito dei

Exodi. Igitur hec omnia mandabant de quibus in textu dicitur cum de purificacione virginis fuerit sermo. Secundo tangitur reparacio vigoris reversi sunt in galyleam provinciam regionem videlicet eorum in civitatem suam nazareth. Certa satis quia ibi erat eorum habitacio. Ubi notandum quod beata virgo licet ubi videtur causa que

beata virgo venerit de nazareth bethleem racione descripcionis tocius orbis. Nunc vero primo dicitur de reditu eius quia oportuit virginem perhennari in bethleem diebus. Aliqui oportuit autem Christi in lege precepti quod mulier pariens masculum quadraginta diebus stabat in domo in qua enixa fuerat et [illegible] quod stati ut [illegible] fuerat oportuit virginem iterum nazareth perhennari et transiens redeundo fugere in egiptum. Tercio post augmentum eius provectus primum at dicitur quia puerulus vivans in omnibus incrementum quamdam Christus in temporalibus et impios nactus mortali et demum processit purgans perfectus cum hominibus nascentibus et ipso celo prior apparuit crescebat licet forcior esset instanti factus fuerit et non successive augmentum eius in tempore suscepcione debet esse factum et ut ostenderet se verum corpus habere. Quarto post vigor corporis et confortabitur quia in nobis augmentum corporis fit augmentum vigoris. Quinto post profectus eius anime quia ad intellectum plenus sapiencia Colossenses 2. In quo sunt omnes sapiencie et sciencie dei thesauri absconditi. Quinto dicitur erat vita ita perficiebat in augmento et vigore corporis sed ex parte anime iam erat plenus sapiencia et hoc admissitati sue competens. Sexto ponitur profectus anime quantum ad affectum et secundum erat cum illo. Non quia in ipso triplex erat fuit gracia scilicet unionis gracia capitis facilis et gracia

× sanguis quem fudisti pro nobis iste est ... [illegible]

gratia gratis data et semper habundantius fuerunt nullo tempore ... Primo ergo gratia unde et veritas Jo. primo, plenum gratia et veritate. Et de cuius plenitudine omnes accepimus. Fuit enim ... gratia repletus ... Unde provinciis ... addatur ergo gratia ... Fuit gratiosus in verbis Luce 4. Mirabantur omnes in verbis gratie ... Ps. Diffusa est gratia in labiis tuis. Fuit gratiosus in opere, Zach. ... quarto ... christum et exequalis gratia verborum gratie operum. Quinto fuit gratiosus in morte ... A morte non prohibebat gratiam Jo. per mortem ista gratificavit nos in dilecto filio suo, ut dicit apostolus ad Ephesios, per Rogerum.

Incipit sermo in die circumcisionis domini

Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Ihesus et cetera. Luce 2. Cum dies hodiernus est anni principium et novi principes sui et quilibet patres familias sue familie donare debent, ita quod maiores minoribus, non minores maioribus aliquid debeant, et tunc ad minores spectat annunciare maioribus bonum annum. Salvator autem noster in hunc mundum natus velud princeps, sed adhuc parvulus, nolunt quod dies ista preteriret quin munus acceptabile et gratuitum suis fidelibus tribueret. Munus autem hoc fuit pretiosus sanguis suus quem in circumcisione hodierna die pro nobis effudit. Unde hec sollempnitas est plena dilectionis et exultacionis. Comparans quidem quia Christus sic parvulus existens pro nobis circumcisionem sustinuit

pro peccato. Igitur passio in carne nos eadem cogitacione armamur. Anima ubi non potest esse corporalis passio saltem sit mentis compassio. Et est secundo festum amoris. Unde Bernardus super omnia inquit te michi reddit amabilem, bone Ihesu, opus nostre redempcionis, quam hec eius hodie nostre redempcionis initium in effusione sanguinis ... plena ipsius morte redempcionem ... tamen fuit. Hec dies quam fecit dominus, exultemus et letemur in ea. De hiis autem que pertinent ad sollempnitatem huius diei, sit intencio mea hodie ... tangere. Primum est corporalis Christi circumcisio. Secundum est salvatoris nominis impositio, ibi vocatum est nomen eius Ihesus. Tertium est eius ... in simulacro ... ibi et ... Sermo ... Quartum est temporis consummacio, postquam consummati sunt dies octo ... computando primum et ultimum diem. Exo. 23. Numerum dierum tuorum implebo. Primo ponitur circumcisionis observacio: ut circumcideretur. Peccatum ... cogitavit et complevit in corpore suo sermonem circumcisionis que precepta a diebus antiquis, ut dicitur Gen. 17. Secundo ponitur etatis tenerrimo puer. Nota secundum Ysidorum xi. libro Ethimologiarum cap. ii. quod sex sunt etates. Prima est infancia, que est nascentis hominis et porrigitur in septem annos, et dicitur homo tunc infans quia fari loqui non potest nec ... ordinare. Secunda etas est puericia que ... usque ad xiiii annum durat, et dicitur puericia a puritate quia caret sanguine. Tertia est adolescencia que porrigitur usque ad annum 24. Dicta est autem adolescencia quia adolescit et augetur ac generare facit. Quarta est iuventus, et dicta est iuventus a iuvamento eo quod sit etatum firmissima et iuvare potest in ea quemlibet alios, que protenditur usque ad 40 annum. Quinta est gravitas que est declinacio iuventutis in senectutem et finitur 60 anno.

... [illegible] ...
... [illegible] ...

... [illegible] ...
... [illegible] ...

[illegible]

Quartum est quod nullo amoris tempore fuit et dicitur senes assumpti dumtaxat esse debuit. Cum enim Christus non esset nisi octo dierum tamen circumcisionem pre-
tium appellabat. Unde et ysa. ix. puer natus
est nobis et hoc propter puritatem. Primus enim fuit
corpore ex expurissimis sanguinibus virginis
ut conceptus. Secundus fuit in anima ex sine peccato
originali et actuali. Circa circumcisionem v. vi-
denda sunt. Primo de ritu eius. 2º quod fuerit in-
stituta. 3º quibus data. 4º quare Christus circumcidi voluit.
5º quare nos non circumcidimur. Circa primum videndum
est ubi ut fiat ex in carne principii sui in membro
generationis deputato et dicitur circumcisio ex[...] pellis
tollebatur prius in qua debebat. Secundo videndum est quod tempore
fuit instituta ante legem dicta moysi que diugetis
annis ut dicit apostolus quod circumcisio non ex lege sed ex
patribus est. Fiebat autem octo die nativitatis in fa-
cto. et si dies ille esset sabbatum ut dicit Johannes. Infa-
nus viii dierum circumcidebatur aut vobis. Aut ii dierum. Uni-
us non fiebat propter carnis teneritatem necesse periculum nec
differebatur nisi in tantum quantum dolor minimus fuisset propter car-
nis firmi[tatem]. 3º quod circumcisio aliquando fieri poterat
et cultello ferreo vel lapideo. Et nec instrumentum habuit
specialem deputatum instrumentum primo ex quo fieri se poterat.
Circumcidere [...] abraham gen. [...] videndum est quare fuerit instituta. Circumcisio et hoc propter multa.
Primo ut esset signum distinctionis indelebile quo populus iudeorum
ab aliis discerneretur nationibus ut dicit Ro. 2º. 2º data
est iudeis circumcisio in remedium culpe originalis
de [...] faciebat circumcisio quod nobis facit baptismus.
Et non sola circumcisio sed legalia quedam offerebat ex non
abluta culpa nisi per [...]. 3º data est ad [...] [...]

concupiscentie quia magis ardebat iudeorum oblationem
sicut significat aqua babtismi per [...] circumci-
sio per ablationem. 4º circumcidebatur infans octo diebus
ut statim in ipso exordio vite per sanguinis sanctificatione
effusione. Unde dicitur hebr. 9. omnia pene emundantur
in sanguine et in septimo est exo. 22. Septem diebus sit
cum matre sua die octo reddes illum mihi. Et addit [...]
citur in [...] purificationem et circumcisionem. Tertio videndum est quibus
data fuerit. Et dicendum quod primus hominum cui data fuit
circumcisio fuit abraham cum nonaginta novem esset annorum
omnes autem masculos generis sui et simul habitantes
tenebantur circumcidi. Mulieres autem a circumcisione erant libe-
re. Item non circumcisus debebat cum bere. Item nulla
alia natio iudeis excepta lege circumcisionem [...] habebant [...]
[...] quibusdam [...] ab [...] que adim-
et mulieres iudeorum. Quarto videndum est quare Christus
voluit circumcidi cum [...] fuerit sine omni peccato [...]
plurime causae assignantur. Prima est ut ostendat se de semine
abraham cui erat imposita circumcisio. Secundo ut
[...] iudeis [...] potuissent autem dicere
quod [...] non deberet quia prius [...] 3º ut
legem veterem approbaret [...] non enim veni solvere
legem sed adimplere [...] et [...] sua qui habet esse
sine peccato [...] peccator [...] subponit. Gal.
[...] sub lege. 5º ut carnis [...] veritate ostenderet.
[...] [...] [...] sua caro.
6º ut castitatem commendaret que est in circumcisione
[...] membri. 7º ut spiritualiter doceret circumci-
sionem que debet fieri in oculis et auribus ne in-
honesta videat et vana audiat et hec est [...]
[...] facit oculus visu [...] auditu. Et debet
fieri in lingua [...] sermonibus que mors et

[illegible]

vitam immanem lingue Prov. 30. Debet scilicet manibus a vanicia usura in iniusticia et violencia Ysa. 33 Ratz cessaverit a culpa super servus. Debemus sicut in corde a cogitacionibus vanis et mundis et a debilitatis vinciendis. Hec 2° Cruciatur duc et afferre sacrificia cordium vivorum. Veniunt Ecclesie quod quinques effudit sanguinem suum pro nobis. Primo in circumcisione in signum amoris sicut Ex. Ch. amor deinde ut ea sponsa haberet circumcisio est. Exo. 4. Et ego. 2° Sponsus sanguinum tu michi es. Secundo in oracione signum vehementis ardoris quo michi desiderabat salutem Luc. 22 factus est in agonia et prolixius orabat et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Tercio in flagellacione et exemplum exortacionis Hebr. 2° hortamur nos in corpore per singulos dies. Quarto in crucifixione in precium redempcionis Apoc. 5° Redemisti nos Deus in sanguine tuo. Quinto in lateris apercione in efficacia inter redempcionis ablucionis Apoc. 1° Lavit nos a peccatis ~~omnis autem masculus deinde femine et sui haitanes o ab tenetur cum cordi aplicet aut corpus eius ecet atrocissime~~ libe ~~umque tamen~~ in sanguine suo. Sexto. Ultimo videndum est quare nos necessario dimittimus circumcisionem sicut fecit et apostoli. Dico quod circumcisio cessavit in institucione baptismi ita quod eius observancia tempore isto dampnabilis est. Gal. 4 Ego Paulus dico vobis quoniam si circumcidamini ut Christus nichil proderit vobis ~~...~~ aut sunt ecce quare non circumcidimur. Prima quod circumcisio solis iudeis data fuit, nos vero iudei non sumus. Secunda quod baptismus est sacramentum efficacius

quod originale peccatum et universaliter et ideo sine circumcisione posuit. Tercia est quod Christus circumcisionem suam circumcisionem finem imposuit ut alia legalia observavit, ut eos qui sub lege erant redimeret Gal. 4. Quarta causa est propter alteram legis differenciam et nove. Dicimus enim lex oportuit quod haberet aliquod sacramentum quod ... penale ... ipse erat in ... lex autem antiqua penalis erat et afflictiva ideo per sacramentum penale quod est circumcisio in ea erat in ... Quia vero lex nova suavis est quod ... suave est cum sit amor, ideo per baptismum quod pro refrigeracionem in ipsa legem ... Quinta est quia cum homo delectacione peccati alegit ... non potest redimi nisi per penam alicuius sancti sacramenti. Sed quia Christus ... languores nostros tulit et dolores nostros ipse portavit ut dicitur Ysa. 53 et ideo ... absoluti sumus a pena circumcisionis. Sexta causa est quia culpa originalis peccati quam maius viget in sanguine in membris generacionis est ... aliquem esse delere ... nisi effusione sanguinis et proprie sanguinis membrorum genitalium et quia Christus pro nobis sanguinem effudit ideo non ulterius expedit circumcidi. Distinctio secunda.

Secundo dicendum votum est nomine cuius ... salvatoris imposicio. Sicut enim nunc aliquod nomen imponitur cum baptizatur ita tunc cum circumcidebatur ... cum aliquis est dignus ... nomen ... baptizatus sit ... nomen ... Ysidorus ... Ethy. ... Cap. Nomen dicitur ... eo quod nobis vocabulo suo res notas faciat

[illegible]

Et quia per baptismum primo venit in gratiam dei noticia
ideo tunc ei nomen imponitur. Unde dominus ad moysen
Exo. 33. novi te ex nomine et invenisti gratiam coram
me. Secundo nomen pertinet ad dignitatem et per baptismum in magna
na dignitate sublimamur scilicet in adoptione filiorum dei. Tertio quia
esse tamen habemus esse ideo non est conveniens ut nomen
nisi ad invocationem sancte trinitatis cum dicitur Ego baptizo te
in nomine patris et filii et spiritus sancti. Jere. Tu autem in nobis
es domine et nomen tuum invocatum est super nos. Cir-
ca autem istam nominis impositionem duo sunt notanda. Primum
est vocatio nominis. Vocatum est nomen eius
qui dixit Exo. 3. Ego sum qui sum. Hoc nomen increatum
deus ponitur excellentius. Ihesus excellentissimum est super
nomen tocius quia excelsum est nomen eius. Nota quia
conveniens fuit hoc nomen Christo in circumcisione impositum.
Ihesus enim interpretatur salvator et quia ipse tunc salutem operis
incepit ideo tunc sibi tale nomen impositum fuit. Vera-
biliter autem hoc sibi nomen impositum est quia res nominis
sibi convenit. Turpe enim esset ut aliquis debilis (Debit) dice-
retur samson aut aliquis fedus diceretur absolon vel fatuus
diceretur Salomon. Sed tunc nomen est in hoc velud ge-
ma in annulo quia continet rem et quia opus rei fuit
convenienter dignus salvator ideo convenienter Ihesus est vocatus.
Nota quia a quatuor malis salvat nos Ihesus. Salvat
enim nos a temptatione non enim permittit nos temptari
super id quod possumus sed facit cum temptatione proventum.
Hoc vero nomen excitatum est velud tiriaca
venenum expelles omne temptationis venenum.
Unde Marci ultimo in nomine meo si quid mortife-
rum biberit id est aliquod mortale senserint

non eos nocebit. Secundo salvat a peccato. Un-
de Mat. 1. Ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum.
Sicut enim aqua lavat omnem maculam ita hoc
nomen invocatum. Unde Eze. Effundam super vos
aquam mundam id est nominis mei refrigerationem
mundicia et mundabimini ab omnibus inquinamentis
vestris. Tertio hoc nomen salvat ab insidiis dyabo-
li. Ps. Salvasti enim nos de affligentibus nos
et eos in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.
Bern. quibuslibet verbis in incantatorum tanta
vis est collocata ut ipsis recitatis serpentes
non noceant et fugat multo amplius nomen
Ihesu invocatum carnales et spirituales fugat
serpentes. Mathi ultimo In nomine meo
demonia eicient linguis loquentur novis
serpentes tollent. Unde discipuli dixerunt
domine et demonia in nomine tuo subiciuntur
nobis. Luc. Quarto nomen Ihesu salvat a cunctis adversi-
tatibus sive sit aliqua infirmitas sive tri-
bulatio. Unde legitur quod discipuli in hoc nomine in-
numerabiles sanitates operati sunt in humanis corporibus.
Ipsum enim est velud unguentum quoddam aut me-
dicina corporalis vel herba illa de qua dicitur
dicit ypocras vulnera sanat. Ps. Misit
verbum suum et sanavit eos. Ihesum nomen est
velud turris fortissima ut dicitur Proverbiorum quia
a cunctis tribulationibus liberat. Nota quod
multi hoc nomine fuerunt appellati sed tamen soli
Christo singulariter universaliter et efficaciter in-
nomen convenit. Singularitate quia sibi convenit
quoniam in solo ipsius nomine et non in alio est salus

Qui de actu quarta non est datum aliquod nomen sub celo in quo oportet saluos fieri nos nisi in nomine ihesu. Et dicitur [quia] sibi vniuersalis salua[tor]... non reges aut principes seu ceteri homines saluare non potuerunt. Sed christus est vniuersalis saluator qui vult omnes homines saluos fieri et ad cognicionem sui nominis peruenire ut dicitur prima Thimotheo 2. Sed multi sunt quos cos nolit [illegible] christus saluare ipsi tamen nolunt. Sed tamen omnis qui [illegible] inuocauerit nomen domini saluus erit ut dicitur Ro[manos] decimo. Tercio christus tamquam vniuersalis saluator operatus est salutem in medio terre ut ex illo medio salus ad extrema efflueret. Vnde dicit deus per prophetam Ysaias ... Ero salus mea usque ad extremum terre. Et saluat efficaciter quia quem ipse saluat nullo potest timore ab aduersitate disperdi. Vnde Jeremie 23. In diebus illis saluabitur Juda et Israel habitabit confidenter malorum timore sublato et propter hoc dicebat Job. Libera me domine et pone me iuxta te et cuiusuis manus pugnet contra me. Et competit sibi hoc nomen quia ipse saluat veraciter Johannis [illegible] ... non enim saluat christus sicut mundus ut decipiat dyabolus ut perimat glutus saluat ... pecullium ut comedat lupus agnum ut occidat iudex furem suspendat. Sed saluat nos christus ut eripiat a penis infernalibus. Ps. Saluasti me a descendentibus in lacum et ut anima et corpus ad celestia regna perducat. De salute anime Luce 9. Filius hominis non venit animas perdere sed saluare. De sa-

lute vero corporis dicit vero ad Philippenses 3. Saluatorem expectamus dominum nostrum ihesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue et quod ista salus sit regni celestis dicit apostolus 2 Thimotheo 4. Liberabit me deus ab omni opere malo et saluum faciet in regnum celeste cui est honor et gloria in secula seculorum amen.

Distinctio tercia

Tercio autem dicitur quod nomen est ab angelo [illegible] tangitur istius sancti nominis processus in sinuacione et declaracione facta annunciatum dignitatis quod vocatum est ab angelo. Luc. 2. Vocatus nomen eius ihesum. Et illo quod glorioso tangitur duplicem causam. Circa hoc nomen ab angelo vocatum est. Et prima causa est quia non decuit tam gloriosum nomen primo ab hominibus appellari sed ab excellenciori natura sed ut hoc videtur non esse huius nominis machinator. Secundo ponitur huius operis cogitatus prius quam in vtero. Si vero concipe[retur]. Et vnde quem factus est ita vocatum est nomen eius et sanctus quare hoc est illo quod christus voluit nominari [illegible] virgine conceptus esset ut ostendit sanctum [illegible] ... [illegible] illo non nominatur nisi quia fuit. Et illo et quod hoc nomen fuit ab eterno ordinatum. Ps. Ante solem permanet nomen eius. Et [illegible] fuit a deo nominatum. Ys. Vocabitur tibi nomen nouum quod os domini nominauit. Et quarto [illegible] expectatum fuit. Salutare tuum expectabo domine. Et quinto pastoribus nunciatum Luce 2. Annuncio vobis gaudium magnum quia natus est nobis hodie saluator mundi. Maria Joseph [illegible] vero ab apostolis diuulgatum. Vnde de paulo dicitur vas electionis est iste ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis israel. Et Ad... q... Et ... ad insulas longe

Diuulgatu est nom tuu quia in oem terram exiuit sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum s. apostolorum. [illegible]

In vigilia epiphanie distinctio prima

Defuncto herode ecce angelus dni apparuit ioseph in sompnis in egipto etc. mathi 2. Queritur aliquis frequenter quare mali homines viuat in hoc mundo. Ad hoc respondet btus augustinus super ps. et tangit duas causas vite eorum ne pereat fructus malos homines viuere cum bonis cum melius esset ut viuunt ut corrigant aut ut per ipos boni exerceantur. Ecce igitur iniquissimus herodes longo vixit tempore et tamen dedit vix exactum ... [illegible] ... dedit similiter et pacie materia dum ad fugam ipsi persecutione compulsi sunt ipse tamen per malicias suas / ita dedit aliis occasionem utrumque quamvis sit incorrigibilis ideo longiore vite addebat longiora facinora / Voles igitur deus dare pacem sanctis suis interveniente morte malicie herodis finem imposuit quam dicta virgo et ioseph de exilio cum quo rediret ad patriam de quo reditu agitur in presenti ewangelio / Vbi tria tanguntur primum est mandatum angelicum. 2m humanum obsequium i. Qui consurgens etc. 3 est habitaculum floridum i. admonitus etc. Mandatum angelicum fuit ad ioseph ut acciperet puerum et matrem et rediret. Humanum obsequium fuit quia ioseph obsecutus est pro puero et virgini. Accepit puerum et matrem et venit in terram israhel.

habitaculum floridum quia veniens habitauit in nazareth quod interpretatur flos. Circa primum 3or tanguntur primum est persecutionis interitus Defuncto autem herode. Hic herodes mortuus est dives et sepultus est miserrime. Nota quod herodes iste filius fuit antipatri ydumei qui antipater per amicitiam marchi et anthonii adeo claruit quod data est ei uxor Cypris neptis regis arabum commendatus itaque apud cesarem a marcho et anthonio de ... pluribus et fidelitate cesare donauit illi cesar immunitate et ciuilitate romana. Cumque apud cesarem accusaretur de infidelitate romanorum ab antigono ille veste ... nudus stetit ante cezarem multitudine ondens vulnerum quasi se tacente clamaret fuisse romanorum fidelem. Tunc data illi optione qua vellet in iudea sub pontifice dignitate fungi ipse dignitatem inmensam rennuit in cesarem sed procuratorem iudee proclamatus est. Hic exercitu data sua uxore faselum genuit quod sub se revolutionis pontificatu instituit alterum autem filium s. hunc herode prefecit galilee. Mortuo autem antypatre superato veneno faselus cum ad sassinum se necauit. Herodes properauit romam ubi suasu anthonii totius iudee est de est declaratus rex. Rediens que usque ad quartum annum quo dyadema suscepit regni obtinere non potuit antygono populi ... confirmatus est

in regno anno sue institucionis et extinctionis 37 annis regnavit. Unde pro innocentum interfectione et pro persecucione percussit dominus eum iacet ac dolorem. Nam febris non mediocris erat, prurigo intollerabilis et in omni corporis superficie assiduis vexabatur colli tormentis. Pedes illi intumuerant, putredo testiculorum vermes generabat et interruptum suspirium. Cumque eum immersissent medici oleo calidiori fovere decreverunt, ita dissolutum est ut lumina quasi mortuus resolvens torqueret. Astancium tamen clamore respirare visus est. Cumque sic talibus languoribus periret, duos sophistas qui legem exponebant vivos cremari iussit. Cum multi sibi adolescentes verba eorum deiecissent regie aquilam auream simul quam idem rex contra patrias leges super maximam portam templi poni preceperat. Audiens autem iudeos mortem suam cum gaudio expectare, xxxi nobilioribus collectis in minoribus precepit Salomee sorori sue ut cum ipse efflaret statim illos occideret. Statim illum tussis violenta arripuit, qui dolore compressus dexteram sustulit ut se pomi cultello perimeret, sed Achiab consobrinus eius occurrit. Statim quasi rex velud mortuus plangitur. Quod audiens Antipater filius eius quem ipse ligaverat vinclis gavisus est, promittens multa custodibus si se liberum abire permitterent. Quod cum rex audisset gravius tulit exultacionem filii quam mortem in eodem et extremo missis satellitibus iussit illum interfici. Post cuius mortem v diebus exactis tempore nequissimus mortuus est regni sui anno 37. Salome autem omnes quos occidi mandaverat libere abire permisit. Sepelivit autem eum Archelaus filius eius Herodium in regno ... mandatum et regis ornatus in funebri pompa preter mittens. Secundo quia cum mortuus defunctus dici potest a defectu qui deficiat

vita eius quia defectus est maximus omnium. Unde Ecclesiastici 22: Super mortuum plora, defecit enim lux eius. Mors tamen mali potest dici potissime defunctio hic pro eo. Primo quidem sicut defecerunt in vita ista amicis suis, non pericula infernalibus. Unde Psalmus: Deficiat peccatores a terra et iniqui ita ut non sint. Talis fuit defunctus Herodes qui post multas miserias languorum defecit, a conculcatione gentium Esaye 16 finitus est pulvis, consummatus est puer miser, defecit qui conculcabat terram. Ex morte mortuorum non est defensus sed profectus. Unde apostolus Philippenses: Michi vivere Christus est et mori lucrum. Esse enim cum Christo multo melius est quod verum protestans beatus Ambrosius in de bono mortis sicut dicit: Lucrum est evasisse incrementa peccati, lucrum fugisse deteriora et ad meliora transisse. Et in eodem dicit quod manet anima post mortem. Nec anima morte perdit bonum eius sed augetur quia non impedimento corporis retardatur, sed libere operatur que sua sunt. Secundo defunctus dicitur sed usitatus vel defunctus quia de corpus ... affirmatione vite. Omnes malis hominibus vite conveniunt quia in prima officio vite ad inferiora descendunt. Unde Exodi 15: Descenderunt in profundum quasi lapis. Psalmus: Convertantur peccatores in infernum. Mors autem iustorum descensus non est sed ascensus. Unde Canticorum: Quae est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi. Et cum tumba tenebra ... Unde Genesis ... sic legitur esse. Septimum suscipe tractatum corporis de corpore superiore quod valere negavit Deo spiritus ... petit locum vel nimia nocte? Cui simile ... mors magis ipsa vita est. Tertio defunctus dicitur sive finitus papia quia vite sunt officio depositus, vere pro hoc cum moriuntur mali homines defuncti dici debent.

Margin notes: vel anime (?) · Herodiana (?) · xxxi · morte · [illegible] · vel defunctus

quia ita p̄uant p̄nt vite nunc q̄
suorum peccatorum eterne mortis dampna
consequit. vn̄ ap̄s Ro. stipendia pc̄ti mors
est. et io m̄x volgare dem̄ ipi p̄ aīa et
corpore moriūt. p̄uant etiam in morte
quibuscumque p̄latu honoribus qui sive reges
fuerunt sive milites aut dnabant
principes omnia tunc deficiunt. Et maius
q̄ nichil sperat habere ē hor sepulture
q̄ modicum dnāt. Est. hor sine vallē
vn̄ le. Baruch 3o Vbi sunt principes
gencium et qui dnant sup bestias q̄ sunt
sr̄ t̄ra qui in avibus celi ludunt qui ar-
gentum thezaurizant et aurum in quo confidunt
homines et no est finis acquisitionis
eorum qui argentum fabricant et solliciti sunt
nec est inventio operum illorum. Et vidit
p̄pha q̄ sit secundum de illis d. Exterminati sunt
et ad inferos descenderunt et alii in locum
eorum surrexerunt. Sz no est talis mors
iustorum. Quia ipi nullo vincti p̄uant
officio qui p̄ morte cordis tenuerunt in
terra vincentium et ad eum .s. ap̄ qui fons
vite de quo dicit ps Sitivit anima mea
ad eum vivum fontem quando veniam et apparebo
ante faciem dei. It non p̄uant sci p̄ morte
honestis vite p̄nt. quia si aliqui reges
fuerunt hic se ipos regentes. i. e. regit
in celis. Apoc. Fecisti nos deo nostro regnum
et regnabimus sr̄ terram. It qui laudabiliter
in vita p̄nti sicuti boni milites et quia
milicia est vita hominis sr̄ terram ut
d̄r Job 7o. Introducent in celeste milicie
de qua Job 24o Numquid est numerus militum
vn̄ Esa. 6 d̄r milites et centuriones
intro duxit ad se in templum dn̄i. Item
q̄ fuerunt principes boni et iusti collocabun-
tur cum iustis principibus celestibus tunc ut
solium glorie teneant. p̄ Reg. 2o vn̄ ps

Principes ppl̄orum congregati sunt cum deo Abraham.
It qui fuerunt dnatores viciorum dnabuntur
plebis ps dnabitur eorum iusti in matutino. It
qui fuerunt iusti iudices iudicantes terram eff-
ecti celestibus contemptu sedebunt sr̄ sedes
iudicantes 12 tribus isrl̄ vn̄ Sap. Demum
dicitur iudicabunt naciones. It qui fuerunt veri
doctores fulgebunt velud splendor firmamenti
et qui ad iusticiam erudiunt plurimos erunt quasi
stelle in p̄petuas eternitates ut d̄r Dan. Ite qui
temporalium fuerunt p̄udentes dispensatores
distribuentes ea pauperibus habebunt eternam
iusticiam et meritum in gloria exaltatum ps
Dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in sclm
scli cornu eius exaltabitur in gloria. Itaque
vi sci p̄ morte no deficiunt sz p̄ficiunt no
descendunt sz ascendunt vite no deponuntur
officia sz aponunt et io cum moriuntur no sunt de-
functi sz p̄ gradum de herode d̄r Defuncto
herode. Secundo tangitur adventus angelicus
Ecce q̄ sine mora herode mortuo angelus
dn̄i. Ipse enim angelus qui p̄mo Joseph in-
notuit ut fugeret ante mortem ut reuitaret
fuit in missus ad eo ut omnem viam p̄ parasset
cum quo et io ad monicionem obediens erat. Exo.
23o Ecce ego mitto angelum meum qui p̄cedet
te et custodiet te in via et introducat in locum
q̄ parui obserua eum et audi vocem eius. Apparuit
itaque ut et illi p̄ ymaginacione videret
in sompnis Joseph in egypto ubi manse-
rat .a. ante 15 anno herodis ex quo in
egiptum fugit mortuus est aut herodes 3o
anno regni sui Itaque vos .a. erat enim
Ergo sicut in sompnis amonuit
angelus Joseph ut in egyptum fugeret
ita in sompnis illi apparuit ut rediret ut
iteracio visionis nos vera esse visione cognosceret
et timeret. Tercio pauit dum mandatum
q̄ non solum apparuit illi angelus ut ab eo
cognosceretur sz et de agibilibus circa

puerum cum instruxit. Job 6° ymago coram
oculis meis et vocem quasi lenis aure audivi.
Ecce quod yoseph non rediit de egypto
nisi habito iussu angelico. Sicut enim dixerat
angelus fuge in egiptum et esto ibi usque dum
dicam tibi Mt. 2°. Tardavit autem angelus
multo tempore quia vii annis et io rogabat ut iterum
rediret angelus qui eum instrueret. Unde poterat
orare et dicere illud Judicum 13. Obsecro domine ut vir dei
quem misisti veniat iterum et doceat nos quid facere
debeamus de puero. Ideo ponuntur ea que iste
mandat angelus. Primum est ut relinquat terram
egypti surge etc. [illegible] non tantum corde. Hic tractavi
[illegible] et affectu meo quemadmodum filii israhel
qui recesserunt de egypto corpore, sermone corde
dicentes illud Numeri 11: Quis dabit nobis ad=
vescendum carnes? Recordamur piscium quos come=
debamus in egypto gratis. In mentem nobis veniunt
cucumeres et pepones porrique et alea =
Secundum preceptum et accipe puerum. Ecce non
filium tantum et matrem eius. Hec est illa mulier
[illegible] Eccl. 24°. Ego mater pulcre dilectionis
virginis s[ed] omni iusticie. Unde dicit: Quomodo fiet
istud quoniam virum non cognosco et timoris
de more verecundie quia turbata est in sermone
angeli et agnicionis modeste pudicicie quia
cogitabat qualis esset illa salutacio cogitacio
tercia spei in carnacionis divine cum dixit
Fiat mihi secundum verbum tuum. Tercium preceptum est
vade in terram israel. Unde glosa non determinat
angelus locum ubi iterum revertatur ut frequenti
allocucione yoseph reddatur cercior. Vel alia
racio est quia non sunt missi nisi ad oves que
perierant domus israel. Io hortatur angelus
yoseph ut redeat in israel. Ecce quod sicut moy=
ses admonitus est ut educeret populum de terra
egypti et in terra israel deduceret sic et yoseph
monitus est ab angelo ut Xm de egypto
educeret et in terra israel induceret. Qui

iam incipiebat puer crescere ut per eum ostenderet
deus mirabilia. Luc 1°: Suscepit israel puerum
suum recordatus misericordie sue. Ecce 2° ponitur
causa reditus: defuncti sunt. Vel licet mortui
sunt qui possent eum occidere tamen quia sua spe frustrati
sunt. Unde Sap. 3°: Si tamen alii defuncti fuerint
non habebunt spem. Qui querebant ut animam
perderet i. vitam pueri. Ecce synagoga
potencium qui quesierunt animam et introibunt
in inferiora terre quia defuncti sunt. Ecce quod
dei providencia dies malorum terminatur ut fideles
eorum persecucionibus liberarentur. Mt. 24°.
Propter electos dies breviabuntur illi.
Ita dies vite eorum Herodis et ceterorum
querencium Xm per fidem defecerunt in vanum
et cum eorum infestacio cessat puer Ihesus
ad terram redit. Ecce queritur quomodo scriptura
ewangelii dicat illos esse defunctos qui
querebant animam pueri cum solus herodes
herodes legitur quesivisse Mt. 2°. Futurum est
enim ut herodes querat puerum ad perdendum
eum. Et cum solus herodes legatur esse
defunctus quomodo dicit defuncti sunt
in plurali. Ad primum dicendum quod licet herodes
principaliter quereret puerum ut perderet
tamen [illegible] plebs favebat regi. Unde Mt.
2° dicitur quod audiens herodes rex
turbatus est et omnis Jerosolima cum
illo. Et ideo forte multi ut placeret regi
observabant si scirent aliquid dicere ut annunciaret
et occideret. Qualis enim est rector
civitatis tales et inhabitantes in ea
ut dicitur Eccl. 10. Ad secundum quod solus
herodes qui erat principalis in [illegible]
[illegible] qui in [illegible] principium et regnum [illegible]
[illegible] eo autem mortuo defuncti
sunt omnes qui querebant animam pueri

Vel quia omnes desiterunt ab iniquitate ? hanc vere quia sanctum est dei iudicio in medio ut omnes qui machinati sunt in mortem cristi infra tempus duorum vel trium annorum simul cum herode et ipsi morirentur. Exo. 4. Mortui sunt qui querebant animam tuam.

Secundo ostendit de illa consecutione. distinctio secunda. Sequitur tangit humanum obsequium et duo facit. Primo ponit quomodo Joseph implevit mandatum obsequiosum. Tunc dicat ille angelus: Surge [illegible] qui [illegible] de terra egypti ut sollicite placet cristo obsequium [illegible] et solicitudine non pigri spiritu domino servientes. Et in sollicitudine quiescere non potuit quin statim ad mandatum angelicum in plenum conscendit. Secundo dicat ei angelus accipe puerum et matrem eius quod ipse adimplevit. Omnia accipere innuit puerum ut videlicet pater [illegible] tamquam nutritius diligens. Exo. 2. accipe puerum istum et nutri michi et ego dabo tibi mercedem tuam. Et matrem eius ut maritus et comes obsequiosus. Venerabile [illegible] ut maritus sit obsequiosus comes uxoris [illegible] venerabile sit obsequium viri. Tertio dicat ei angelus vade in terram israel quod ipse implevit [illegible]. Et venit in terram israel. Agg. 2. Veniet desideratus cunctis gentibus. Et eius adventus erat iudeis suscipiendus cum gaudio. Zach. 2. Lauda et letare filia syon quia ecce ego venio et habitabo in medio tui. Terra [illegible] quod terra israel accipitur aliquando specialiter pro terra promissionis que data est xii tribubus. Aliquando accipitur specialiter pro terra x tribuum [illegible] reliquis tribubus duabus scilicet iude et beniamin dicta terra iuda que [illegible] facta est inter iudam et israel sub Jeroboam post peccata salomonis

ut habetur 3 Reg. 11. Cumque dixit ad Joseph angelus ut duceret puerum in terram israel generali vocabulo iudeam intellexit. Non enim videbatur sibi talem puerum habitare nisi in ierusalem que erat civitas regalis et sacerdotalis quam elegit dominus syon in habitationem sibi tamen quia in regione natus fuerat Mychee 5. Et tu bethlehem terra iuda nequaquam minima es in principibus iuda ex te enim exiet dux [illegible] et quia consanguinitas sua erat ex iudeis [illegible] putabat [illegible] in regione antecessorum suorum. Sed angelus per terram israel galileam intellexit. Tertio ponitur timor prohibens adventum Joseph in iudeam ne forte archelaus audiens aliquid de cristo [illegible] occasione quereret zelo regni. Nam propter ambitionem regni filii herodis machinati sunt in mortem patris et ipse occidit eos et fratres mutuo se persecuti sunt. [illegible] archelaus [illegible] habitationis esset in [illegible] et [illegible] in noticiam eius quod ipse esset quem pater quereret perdere. Non quia herodes moriens [illegible] fecit testamentum in quo archelaum regni instituit successorem ita tamen ut [illegible] suscepit. Aliud [illegible] fecerat testamentum in quo herodes antipatrum regni sui heredem instituerat post antipatrum quem pater occiderat. Consulto ita quod archelaus [illegible] testamenti mortuo patre induens veste candida ascendit in templum et [illegible] suscepit honoribus sedit pro tribunali [illegible] plurima quam [illegible] fecit melior [illegible] nomine deberet baptizari donec pro cesare esset confirmata successio. [illegible] nicholao et tholomeo [illegible] patris [illegible] testamentum patris roma profectus est philippo fratre regni procuratore relicto. Profectus autem herodes antipas fuit de successione regni disceptaturus cum fratre. [illegible] oportunitas ut [illegible] in contentione [illegible] ut [illegible] regni [illegible] dividetur a cesare [illegible] facta est inter fratres longa disceptatio archelao asserente se debere regnum [illegible] merito et [illegible] testamenti voluntate. E contra [illegible] dicebat herodes antipas [illegible] testamentum [illegible]

q pr̄ sanctiment̄ inscepscat qm̄ se deficientem vi=
ta sit et sesu pr̄ institueat. Dicebat aut̄ qd ar=
chelaus q̄ umbram gaudaret regni̅ detulisse
ad cesarem cum ipe ex pte̅ gaudaret re̅ rapuisse
Tandē extractus senatus consilio monarchia herod̄ mte=
trachas diuisa est cui due ptes fuerūt archelao
Judea et ydumea pmissumq est sibi regnum nomē
si rem bene agēt. Herodi aut̄ antipe cessit in
pte regio trans flumē Jordanis et Galilea. Philippo
aut̄ yturea et regio traconitidis destinata est
Insolescens autem archelaus nono principat⁹ sui anno
deletus a cesare Romā uenit deposito principatu dã=
natus exilio Vienna cum Galilee perlustr pnicip=
tu itaque redacto in prouinciam illuc pcurator q po=
mus a cesare missus est. Audiens autem quod archelaus regnaret in Judea. Si Joseph venit de
Egypto anq archelaus Romā pfiscitur pcess
obaudendus tunc manifestum ē qre timuit venire in Ju=
dea archelaus cum confirmacionē regni acciperet reg=
gebat. Ita ut p herode patre suo regnare diceret.
Et multis locis saluat. Glo. que dicit archelaum
monarchiam totius regni post patrem tenuisse sed ante
nō dum erat confirmatus timē dū erat ipi Jo=
seph et dum qr occidisset illum vna in festo agēt
mox diei iii milia hominum armatorum in templo occid
eo quod pontificē quem herodes pro se instituerat ab ymo=
latione pbiberet. Et hec et illi obiecit coram cesare
herodes antypas verum nō mirum si ipsum occidisset
Et io nazareth que erat in finibus regis ad qm rex
nō accedebat detulit. Si tamen ante Joseph venit
de egipto pt regni diuisionē tunc apparet causa
qua iuit nazareth quam Galilea sub ptate erat
herodis et nō archelai. Sed tunc est dubium quare
timere debuit manere in nazareth q erat subiecta
herodi. Et dicendum quod herodes nō erat adeo ferox
ut archelaus. Vel melius est dicendum qr oppido erat
qr solum in iudea xps futurus erat rex vnde dixerat
magi vbi est qui natus est rex iudeorum. Et
quod Galilea cui preerat rex herodes erat diuisa
a Judea nō timebat Joseph qr herodes aliquid
mali in puerum cogitaret **Distinccio lxiii**

Tercio cum dicitur. Et monitus in sompnis etc.

Tangit. ffloridum habitacionis vel cathamgenar
Primum ē sompnialis admonicio. Admoni=
tus in sompnis. Ius semper mutatum fuit quod
credebat xpm debere. Que in terra iuda et cetera
Eo sompnis noctis pmutat sciencia eius
Secundo quoniam ostensio fuit Joseph pangelum fuit in sompnis fiisa et cum instruxit angelus
semper in sompnis. Capitulo ii. cum hortatus est cum
ad regionem iudeorum noli timere accipe mariam
coniugem tuam. Capitulo iii. instruxit eum de fuga dicens
surge et accipe puerum et fuge in egyptum
Tercio patet capitulo iiii. de mandato accipe puerum et matrem
eius et vade in terram israhel. Capitulo v. cum admonuit
admonetur de habitacione sicut hic. Iste
visiones semper in sompnis facte sunt et
hoc forte vel causa. Capitulo i. vt ostenderetur ipsius
qui nō reuelat sed ut instituit quemque qui nō
sit eius aliquo modo elevatus a sensibus. In sop
nis aut quies curarum que scit causam
aut magis est dispositus ut reuelacionem sus=
cipiat angelicam. Zach. iiii. Et reuersus angelus
suscitauit me quasi virum qui suscitatur a sompno
Capitulo ii. est in talibus reuelacionibus fides
adhibetur. In vigilia non potest quibus homo fingere
aliquid secundum opinionem sompniorum nō est humanum
sed semper valere oportet. Dicitur quod philosophi qui sompnium
vera pueniunt a causa superiori secundum maximam
solicitudinem a corporibus. Capitulo iii. causa ē qr deus
sit daturus lex de cetero vnde dicebat quod
loquitur qui quod aliquis sit magis adeo
Sciam dispiciens magis dat illi sciam dis=
pendi aut maxime ad habitum sompniorum
est castitas. qr Joseph et daniel abstinencia
ei inuidant sciam huius sompniorum. Iste
aut Joseph expuditata eorum fuerit vigore
ad sompniorum visionum magis dispositus erat
Capitulo est qui dominus sibi fuit quorum in vigi=
lia sollicitudine habuit. Capitulo iiii. Aut quarta causa
secundum sompnia Joseph curam et solicitudine
maxima circa xpm habuit. Capitulo vi. causa secun=
dum Glosa quia nō erat pater xpi nisi putati=
uus habuit vt putaretur filius Joseph io
in sompnis apparuit illi angelus

que n in sompnis fuit sut h opinione
Una vero sca virgo ncia [illegible] fuit io
s angelus non in sompnis sz in vigilia ap=
paruit C S° po vcibus secrecius secrecius i
seorsum cessit ab impetu archelay
in ptes galilee ut inde a tempore
operari miracula et liberaret humanu genus
et elige apostolos p anachro ei ligerit
viros et vade libera fecit tunc in galilea no ga
lilea eleg p9 in sua habitaco Erat n
ut omes gnicias iudeorum mag ab=
iecta. Nazaren extra magnum aquid fue
rat. Et mirum inde prophia sunt exierit
Jo. l. Scrutare scripturas et vide qz ppha
a galilea non surrexit Voluit aut illa
pria sua prudencia decorare cui omi
pphe testimonium phibet C T po similis
habitaco et venies habitavit in ci
vitate que vocatur nazareth Nota n angelus amo
net cu deprimaria adhuc pget verum et
decem in qua habitaret Nota qz nazareth
erat pruilus dicus galilee ita abiectus
ut in toto veteri testamento nulla
de ipso fiat mencio sz et in tc bible erat
iudeis aliquid bonum posse ee. Jo p a na=
zareth potest aliquid boni esse hunc
locu sic humilem et abiectum salvator
elegit ut dr in gestis ephesini ut ostenderet
qz non in virtute humana sz in virtute dei ve=
niebat gentes generum multitudine Cz
si habitasset in iherlm que erat civitas sa
piencium aut rome que po mundana sunt
dubitare aliquis posset an potius sz quo
virtute dei sz ac huana in desta ac po gea
facta esset quesio C l° po phecialis adim
pleco ut adimpleretur quod dictum est p pphetam
Tunc impletur ppha cu venit id quod fu=
turum ee pdicitur an cum rei eventus. Nota
est sz impletur eius rei veritate Nota qz ppha non tenet
causaliter sz consequenter qz ppha non est causa eventus rei
sz ipsa causa rei est cur ppheta consequenter tu est bonum
ex adimpleccione qz non apparuerunt pphe mendaces
Jon C. 24 Da mercedem dne sustinentibus te ut pphe
tui fideles inveniantur Nota qz dicitur pphas impleri qz
id qz sonuerat non ab uno tm sz ab omnibus pdictum
fuit qm nazareus vocabitur [illegible] hebreyca veri
tate dr Egredietur virga de radice yesse et de radice eius
nazareus ascendet Nota qz nazareus sanctus sanctorum
vel floridus interpretatur De sancto ante xpo Jo sat scriptura
plena est Jo. dan. 9 Dr quia est sanctus sanctorum
De unccione eius dr in ps Unxit te deus tuus
oleo leticie pre consortibus tuis De floriacione ipius
aut efflorebit eius dr in ps Et reffloruit caro
mea titus Sup ipsum efflorebit sanctificacio mea
Et non ex quo xpus dictus est nazareus antiquitus dicieba=
tur omnes xpiani nazareni sz apud antiochiam
mutato nomine dicti sunt xpiani Indic Epiphanie distincio p

Cum natus esset ihus in bethlem iude in diebus
herodis regis Ecce magi ab oriente venerunt
iersalimam. Mt 2. Aliqui sit ee vides qz quato est
pnlorc sacris locis tanto pruciosores sunt ad ea
visitanda cu tn sollicite ab optimis requiratur rei
aut evidencia sit ee demonstrat Cum ad limina
scorum Petri et pauli pauci ytalicorum pficiscuntur cu
tum magna turba pplorum de vicinitatis ptibus illuc
accedat Ecce adveniencia p primordia nascentis
de longinquis ptibus magi accesserunt qz ab oriente.
Ys. Eo filii tui de longe venient Et tm maiorum pnt
pcerunt contempsit accedere unde quod crudelissimus
est in morte insana machinatus sunt Destruat
magorum adventu et mesficiu iudeorum in civitatem
pnc festis Ubi ea tanguntur p° est magorum in
quisicio diligens et sollicita C 2m est malignis ptbaco
iudeorum et unius i Quod ut audisset rex et cet
C 3m assitatio leta inveniendo et devoto i Invenerunt
C Circa pmu ea facit C p° cum exprimit salvato=
ris ortu exultabile Cum natus esset de unc virgine
ineffabiliter et ia. 13 dies antea tunc eius effluxerat
C Secundo ponit nativitatis ihus qz salvator interptatur
Nota qz antiquitus virgo natus sz qui apptu summa debebat

salvum facere a peccatis eorum Mt. i. Et quia futurus erat princeps universalis Et c. l. 9. homo natus est in procuras seu firmamentum gentis / rector fractus stabili-

Ydem ponit natale in bethlem inde Jude addit ad differentiam alterius bethlem que est in galilea in tribu zabulon. Et nota quod ista bethlem in qua natus est Christus prius dicta est effrata Ge. 35. propter habundanciam frugum tempore Booz et ruth dicta est postea bethlem que interpretatur domus panis Iusta cum natus est Christus luc. 2. Et videtur se ex hoc decuisse qui fuit bethlemitus Et verus panis vivus angelorum est Christus qui de celo descendit Io. 6. in domo panis voluit nasci / Conceptus enim eius fuit floridus et ideo in nazareth conceptus / ortus autem eius fructuosus et ideo in domo panis nasci Deinde eius passio / quia morte eius reconciliati sumus deo et ideo in visione pacis hoc est in ierusalem passus est. Ydem ponit natalis tempus in diebus herodis regis anno quadragesimo eius. Et nota quod regnum iudeorum in toto corruptum fuit a captivitate babilonis anno 414 et tribus mensibus post hec primus sibi regnum iudeorum imponit dyadema Aristobolus filius iohannis hyrcani cuius pater fuit symon machabeus ultimus machabeorum filiorum mathathie. Hic Aristobolus adeo iniquus fuit ut matrem suam in vinculis fame consumi fecerit tribus maioribus suis fratribus cum patre relegatis Antigonum et fratrem suum quem plurimum diligebat iussit interfici Mortuus autem est cum uno anno regnasset. Quo mortuo uxor eius ex prole non suscepta extractis de carcere eius fratribus solum nomine maiorem natu scilicet alexandrum constituens Iste fratres a se occiderat quia regnum aspirare videbantur Ceteros autem coegit vivere privatum hic pessimus fuit et odiosus populo Regnavit autem annis 26 et duobus mensibus et moles regni remisit uxori sue nomine Salomia Que dum regnaret hyrcanum primogenitum pontificatui declinavit Alterum vero filium scilicet Aristobolum privatum coegit vivere Mortua autem est anno 9 sui regni Qua mortua aristobolus contra fratrem collegit exercitum et prodeviceret tamen ea lege venerunt in concordiam redierunt / ita ut aristobolus regnaret Hyrcanus vero pontifex esset Post hec pompeyus ierusalem veniens capta urbe aristobolum romam cum duobus filiis suis alexandro scilicet et antygono totidemque filiabus / Facta est autem dissensio inter pompeyum cum senatu et Julium cesarem sed vincit Julius cesar et fugavit pompeyum misit aristobolum in syriam cum duabus cohortibus facile putans per eum sibi subiugari iudeam Sed a studiosis pompey veneno perit Aristobolus Occidit autem filius eius alexander a scipione securi passus Quibus mortuis antipater gratia regni iudeorum hyrcano gessit est ita ut ne vix honore Cuius neptem mariamnem herodes antypatri filius suscepit uxorem amore cuius et se fecit tamen dicitur tamen eam postea fecit occidi Cum herodes amicicia herodi anthonii et qui affinis erat hyrcano per cesarem factus est rex in Iudea mortuo anthonio cum herodes negocia cesaris prudenter egisset adiuncta sunt regno eius Ituream et regnum trachonitidis et ceterarum regionum marinas dotavit est autem herodes Ascalonita uo quam fuit natione pater enim eius ydumeus mater vero cypros nomine neptis fuit regis arabum scilicet et in ab scalone domum regiam edificavit Iste primus post reges qui regnum longo tempore a tempore transmigracionis babilonis primus regnavit alienigena cuius regni tricesimo anno natus est Christus. Et nota quod tres cause assignantur quare natiuitatis salvatoris describitur per regem alienigenam. Est prima ratio quia expressa defectione prophetie imminebat esse completa prophecia illa Gen. 49 Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius quousque veniat qui mittendus est Et secunda causa est quia Christus ut ostendatur completum tempus et c. lxx.

[illegible marginal gloss at bottom of page]

12ᵘ [illegible] ... [illegible]

ebdo[mada]r[um] De quo d[icit] daniel .9. Ab exitu s[er]monis us[que] ad xp[istu]m ducem ebdomade septem et ebdomade sexaginta due erunt. Cum vero ebdomades .lxx. de quibus daniel, fuit ultima, ut sit finis peccati. Ebdomade d[ic]i sunt ebdomade annorum, cum septem anni sint una ebdomada. Et sic septuaginta annorum faciunt quadringentos annos et nonaginta. Quod q[ui]ntum (?) numerum annorum completus est [illegible] veniente.

[illegible] ca est [illegible] eunde[m] Cristi [illegible] q[uod] du[m] [illegible] ille in daye[cia] erat sub regibus [illegible] gentes mittebant ad illos [illegible] nunc vos [illegible] dit [illegible] gentium tamquam maior tribulacione [illegible] mitti ille salvator [illegible] [illegible] q[uia] reges defecerunt iudeorum [illegible] regnum debet iniciari. Tercio ponitur magorum adventus cum dicitur: ecce magi. [illegible] impriso (?) magi .q. sapientes magni. Unde non [illegible] caldeorum lingwa [illegible] philosophos magi appellant, et magi [illegible] [illegible] stellarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caldeorum dei sunt magi [illegible] in eodem vocabulo nottati sunt q[uia] ex apparicione stelle regis ortum indicaverunt. [illegible] [illegible] antiquitus magus d[icitu]r a bymagi[n]acione [illegible] [illegible] faciat [illegible] appar[ere] [illegible] aqua mirabilia [illegible] fuerunt sapientes pharaonis de quibus d[icitu]r Exo[di] .vii. [illegible] filia moysi [illegible] fuerunt [illegible] [illegible] [illegible] isti magi [illegible] fuerunt [illegible] et erant reges in plaga orientali et non soli venerunt [illegible] ut d[icit] glo[sa]. Deinde ponit unde venerunt: Ab oriente, ubi [illegible] [illegible] venerunt ad oriente[m] [illegible] [illegible]

Vidimus (?) ab oriente [illegible] ut sequatur [illegible] [illegible] ponit [illegible] applicuerunt ierosolimam [illegible] cum ascenderunt [illegible] [illegible] [illegible] nomen eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] isti [illegible] venerunt [illegible] [illegible] stella quam viderunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut d[icit] glo[sa]. Cum fuerunt [illegible] iherusalem occultavit se stella ne iter eorum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di [illegible] et sapientum ut eorum [illegible] oraculis [illegible] [illegible] non poterat.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] causa ut confunderet iudeam que [illegible] tibus sollicite exquisitum non querebat. [illegible] ut impleretur id Aggei (?) [illegible] [illegible] lex et verbum domini de ierusalem. Tercio ponitur [illegible] interrogacio quo ad ea venerunt. Dicentes: Ubi est qui natus est rex iudeorum? Dicitur rex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] implevit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possumus [illegible] iacet in presepio et fulget in celo [illegible] natus est. [illegible] nova [illegible] [illegible] [illegible] generacio [illegible] [illegible] [illegible] lucifer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] rex iudeorum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Regnabit super omnes gentes [illegible] [illegible] [illegible] et attend[ite] q[uod] [illegible] forte isti magi [illegible] mudana (?) [illegible] regem [illegible] natum dyademate fulgente, regale palacium, cuncta regalia signa. Sed maius est miraculum dum ipsi [illegible] [illegible] regem et videt sibi familiare [illegible] [illegible] secularis amiccionis (?) [illegible] [illegible] potius tugurio [illegible] Bernardus. Ubi [illegible] [illegible] ubi aula regalis, ubi thronus, ubi curie regalis frequencia? Numquid aula est stabulum, thronus presepium, curie [illegible] Joseph cum maria? Et Augustinus [illegible] [illegible] non erat [illegible] reges [illegible] cui [illegible] [illegible] fuit in demembris [illegible] non capite [illegible] [illegible] fulgebat non popa (?) familiaris nec [illegible] non [illegible] [illegible] iacebat in presepio puer [illegible] exiguus corpore contemptibilis paup[er]. [illegible] non [illegible] iste regalis tytulus [illegible] rex iudeorum [illegible] [illegible] [illegible] delere non potuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Johannes [illegible] Iste [illegible] tytulus [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] et pylato [illegible] audito [illegible] habuerit [illegible] [illegible] [illegible] Jo[hannis] .19. Et hunc tytulum [illegible] [illegible] Jo[hannis] .19. non habemus regem nisi cesarem. Et hunc tytulum publice [illegible] Jo[hannis] .19. [illegible] rex iudeorum. Et hunc tytulum insultaverunt [illegible] [illegible] rex israel [illegible] descendat nunc de cruce [illegible] [illegible] illud q[uod] dixit dominus ad Salomonem [illegible] abiecerunt me ne regnem super eos. Et ideo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absque dubio [illegible] non erit [illegible] [illegible] [illegible] Quarto ponitur causa adventus magorum [illegible] vidimus stellam eius [illegible] [illegible] illum [illegible] [illegible] nova demonstrabat [illegible] Baruch [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Marginalia: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — q[uia] sapie[ntes] mag[ni] sed a iudeis — [illegible] cum multo comitatu — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Unde — Ubi

Stelle luxerunt ei qui fecit illas in oriente quod duobus
modis potest intelligi. Secundo quid modo ipsi existentes in
oriente viderunt stellam. Exponens stelle apparitionem [illegible] dicit
quod ista stella differebat ab aliis stellis [illegible] modis.
Primo in substantia quia aliarum stellarum materia est celestis
et quinte essentie, substantia vero istius corruptibilis fuit quia
de novo. Unde materiam substantie eius de qua stella est solidissima
oportuit enim substantiam esse corruptibilem. Secundo differebat quo
ad suum effectus quia alie stelle per verbum adeo creata sunt
nulla cooperante creatura. Sed ista angelico ministerio est
condita. Tertio differebat in duratione quia cum alie a principio
mundi sint condite et eternum debeant permanere ista
Christo infante creata ipso nascente quando desiit esse postquam
magos perduxit ad [illegible]. Unde magister dicit in historia
opinionem quorundam quod ista stella cecidit in puteum Be-
thlehem et quod ibi sancte virgines videntur tempore Pauli et
Eustochii quod dicit idem ut [illegible] dicitur est. Quinto
differebat ab aliis stellis in situ eo quod alie sunt in celo
ista vero erat in aere non longe a terra. Quarto differebat in
magnitudine quia ut dicit Ptolomeus quelibet stellarum fir-
mamenti visibilis nobis maior est tota terra. Sed ista non
erat ut dicitur quantitatis [illegible] quam duorum cubitorum. Sexto diffe-
bat in motu et situ quia cum alie moveantur continuo
circulari motu ista vero erat et cum ambulantibus magis
ibat quiescentibus non quiescebat. Septimo differebat in
claritate quia alie stelle sunt clare a sole et sole lu-
cente non lucent. Ista vero cum ex se lucida esset
die ac nocte splendebat nec enim claritate solis
obfuscabatur. Octavo differebat in motore quia alie stelle
non sunt appropriatos motores sed de ista stella dicunt
quidam eam fuisse spiritum sanctum apparentem in specie stelle
Christo nato quemadmodum sicut in petra apparuit in columbe
specie. Sed hoc vanum est cum quod scriptura non habeat testimonium
nec ratio exigat credendum et ideo dicendum quod motor eius fuit
angelus quemadmodum pastoribus innotuerat. Nono diffe-
bat in significatione quia alie quasi significant [illegible] et mores
disputatione ut dicit Gregorius. Ista autem creatoris significa-
bat naturam. Decimo differebat in effectu quia alie stelle
sunt efficacia [illegible] in [illegible] [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] ista autem [illegible] habebat effectum nisi ut dicit
Leo papa quia non [illegible] sui splendoris [illegible] in se [illegible]

[illegible] efficiebat

oculos rapiet et in admiratione splendet.
[illegible] autem splendebat quia tot erat nove creature
[illegible] in ministerium [illegible] generibus que [illegible] celeste
ut dicit [illegible]. Sed autem stella in ministerio solius
est condita creatoris [illegible]. Celum hunc in
[illegible] [illegible] clarioris stelle [illegible]. Duo-
decimo differebat quia cuilibet stella apparet [illegible]
[illegible] ministerio eius ista tamen stella solis [illegible]
magis [illegible] esse visa. Deinde post cum finalis istius
adventus. Et [illegible] festinanter quia in [illegible] diebus
[illegible] venerunt quod sufficeret venire
[illegible] [illegible] vel divino miraculo factum est ut dicit Aba-
[illegible]. Unde [illegible] dicit [illegible] caldeos genere ve-
[illegible] vel sicut dromedarios venerunt [illegible]
[illegible] velocissima ita ut una die centum miliaria
et amplius currunt. Et dicitur dromedarius
a dromos quod est [illegible] dicitur cursus aut velo-
citas [illegible]. Deinde [illegible] [illegible] ad-
venit in Iudeam cameliorum operiet te drome-
darii Madian et Epha adorare venient [illegible]
[illegible] adorare et [illegible] [illegible] cum
singularitate. Deinde [illegible] Dominum deum adorabis
et illi soli servies. Querit quare isti magi ex
visione stelle moti fuerunt venire in Iudeam.
Et dicitur quod [illegible] cause [illegible]. Secun-
dum Augustinum quod angelus eis dixit ut perga-
rent adorare in Iudea natum quem stellam mon-
strabat. [illegible] ut dicitur [illegible] quia ipsi successores
fuerunt Balaam qui ortum istius stelle predixerat
[illegible] Christi principatum esse futurum super [illegible] gen-
tes. Et [illegible] videntes talem stellam [illegible] post ordinem [illegible]
[illegible] quod ipsa erat de qua predixerat.
[illegible] causa addit Crisostomus ex opinione
aliorum dicentium quod quedam gens erat [illegible]
[illegible] in principio orientis ponens quod
erat scriptura nomine Seth [illegible] salutis
[illegible] [illegible] diebus [illegible] si forte
stella ista [illegible] illis apparet. Christo nato
[illegible] [illegible] stella apparuit et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] stella apparuit [illegible] [illegible] ascendebat [illegible] te [illegible] [illegible] et orabant in silentio.

iudea

cib(us) ut q(uo)d citi(us) p(er)ficisse(n)t. ¶ Prima causa est q(uia)
noue stelle conuenient oriri mitte(n)te mag-
os [illegible]. Isti ta(m)q(uam) ph(ilosoph)i iudicaueru(n)t mira-
bile (et) singularem rege(m) regu(m) e(ss)e q(uem) talis
stella demo(n)strabat. Unde d(icit) Leo papa. Quod
genti orientalis plage que [illegible]
de(rum) arte pollebat nouacitas stelle
[illegible] apparuit que intuenciu(m) animos
ita admiracione sui splendoris i(m)pleuit ut
nequaq(uam) crederet negligendum q(uod) tanto mira-
bili indicio signari accipientes nati puer(i) qui
si(ve) omni(um) [illegible] esset regibus. ¶ Secundo [illegible]
re Christus stelle misterio voluit suu(m) ortu(m)
gentib(us) manifestare (et)c(etera) sunt [illegible]
¶ Tercia q(uia) gentiles venerabantur celestia
cor(pora). Sap. 13. Gyru(m) stellaru(m) deos puta-
uerunt. Unde (et) caldei stella(m) colunt pro deo
appellantes ea(m) regina(m) celi. Potuerunt
n(on) gentiles censere stella(m) non e(ss)e deum
d(omi)no nato famulantem infanti. Q(uia) sic(ut) n(on)
Dyonisius ariopagita vidit [illegible] p(er)
inconsueta(m) solis eclipsim in passione [illegible]
ut d(icitu)r in ep(isto)la ad Apolophaniu(m). ¶ Quarta causa est
q(uia) debuit eius natiuitas p(er) excellenciores
reuelari creaturas. In spiritualib(us) n(on) est an-
gelo excellencius ita n(on) in corporalib(us) ali(quid) e(st)
dignius stella (et) ideo [illegible] nati(vi)tas est
laudata. Ps. laudate eum omnes stelle
(et) lumen.

Secunda distinctio de eodem

Secundo cu(m) d(icitu)r. Audiens aut(em) he-
rodes (et)c(etera) tangit(ur) iudeoru(m) maligna
p(er)turbacio (et) inimica. Ubi ta(n)gitur
p(r)imo est generalis co(m)mocio tam principis q(uam)
plebis. Audiens aute(m) herodes rex [illegible] ti-
mor famam magoru(m) [illegible]
turbatus est. Dan. xi. Fama turbabit ab oriente
eu(m). D(icit) Aug(ustinus) in s(er)mone. Quid erit tribunal iudi-
cantis q(uan)do superbos reges cuna terrebat. Iste
p(er)timescant reges ad dextera(m) patris ia(m) sedente(m)
que(m) [illegible] impius timuit adhuc matris ubera
lambente(m). ¶ Nota q(uod) tres sunt cause quare hero-
des turbatus est. Primo q(uia) timuit ne alius

esset natus ex stirpe regali. Ant(ea) de p(ro)genie [illegible]
ni cu(m) [illegible] regnu(m) t(em)p(or)e [illegible] alienigen(is) [illegible]
[illegible] Constituti sunt [illegible] magoru(m) q(uod) venissent
[illegible] qui quererent p(ro)p(r)iu(m) filioru(m) Isr(ae)l. ¶ Secundo turbatus
est q(uia) [illegible] Romanoru(m) ut nec diceret(ur) rex aut
[illegible] nisi eoru(m) voluntate. Ioh. Omnis qui se rege(m)
facit co(n)tradicit cesari (et) [illegible] turbatus est [illegible]
¶ Tercio turbatus q(uia) ut d(icit) Greg(orius). Semp(er) terrena altitudo
confundit(ur) cu(m) celsitudo celestis aperit(ur). ¶ Deinde ponit(ur) plebis
consorciu(m) cu(m) principe (et) omnis Ierusalem turbata
cu(m) illo. Debuisset iudei gaudere de nato rege (et) tam(en)
turbati sunt (et) moti sunt sicut ebrius (et) omnis sapi(enci)a
eoru(m) deuorata est. Nota q(uod) forte tres cause sunt
quare turbati sunt cu(m) eo simul. ¶ Primo ut conformarent se turba-
to regi que(m) se [illegible] diligere [illegible] Unde
[illegible] Qualis princeps [illegible] (et) ministros [illegible]
[illegible] Qualis est rector ciuitatis tales (et)
habitantes in ea. ¶ Secundo turbati sunt ex confusione q(uod)

alienigenis esset reuelatu(m) [illegible] rege eoru(m) ipsis
ignorantib(us). Abacuc. Audiui (et) [illegible] conturbatus
est venter meus a voce contremuerunt labia mea.
¶ Tercio turbati sunt timore p(er)iculor(um) q(uo)n(iam) reges [illegible]
e(ss)e [illegible] ab alto [illegible] descende(n)tes [illegible]
dentes [illegible] violenta(m) manu(m) [illegible] [illegible] accipere
[illegible] timuerunt [illegible] (et) timore [illegible]
turbant(ur) (et) [illegible] a facie gladii. Nota q(uod) ut
d(icit) Crisost(omus) non solu(m) herodes cu(m) iudeis turbatus
est de nato rege s(ed) (et) ip(s)e dyabolus [illegible] turbat(us).
Herodes quid(em) timens regni terreni successore(m)
dyabolus vero timens regis inferni spoliatore(m) [illegible]
[illegible] principatu(s) mu(n)di deposicione(m) [illegible]
[illegible] redempcione(m) (et) celestis regni reparacione(m).
Unde dicebat dyabolus sic(ut) [illegible] recitat [illegible] Aug(ustinus).
Quis est iste q(ui) sic me nesciente [illegible]
est [illegible] nato celu(m) radio stelle [illegible]
[illegible] ministros angeli [illegible]
sydera terras [illegible] (et) [illegible]
[illegible] q(uod) non intelligo [illegible] Quid agam quo medi-
tacio forciore me sentio [illegible] velle
regere me forte deus sit iste q(ui) [illegible]
delictu(m). ¶ Secundo ponit(ur) fraudulenta herodis inquisicio

de his s. loco et tempore et certitudine nativitatis. ¶ Primo post
a quibus inquisivit de loco et congregans omnes principes
sacerdotum quos deus constituerat ad dei cultum ampliandum
et conservandum 2 Par. Congregavit eos qui non erant de De-
uteronomii 24. Ad verbum sacerdotum pendet omne negotium
ut potest quia divinis oraculis debat … gnoscere … scri-
bas i. doctores legis qui fuere scripturis declaravit nativitatem
regis … i. inquirebat ab eis ubi Christus nasceretur.
Attende quod Christum appellat quia illi regem nominabat
more iudeorum qui regem … abominatione notat. Nota
¶ Primo ut satisfaceret interrogationi magorum
¶ Secundo ut complaceret in divinis … quia illi … desiderabant
desiderarent honorem ¶ Tertio ut cognito nativitatis loco illuc
accederet ad Christum occidendum. Et docet dominum quod …
… in principio … in morale … documentum
ut in … et maxime spiritualibus religiosorum
et sapientum consilia requiramus. Unde Deuteronomium. Si
difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris
venies ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem
qui fuerit illo tempore queres que ab eis qui iudicabunt
tibi iudicii veritatem et sequeris sententiam eorum nec declinabis
ad dexteram neque ad sinistram. ¶ Deinde post eorum responsio
At illi dixerunt in Bethleem iude et … detesta-
bilis … coram iudeorum qui scientes locum
nativitatis Christi non … quod in longinquis partibus … in re-
gione eorum illuc tamen … cum ad hoc
eos hortaretur … Venite ascendamus ad mon-
tem domini et ad domum dei Iacob … Ys. 2.
… votum vovit deo Iacob si non
introiero in tabernaculum domus mee non ascendero
in lectum strati mei non dabo somnum oculis meis et palpe-
bris dormitationem donec inveniam locum domino
tabernaculum deo Iacob. Deinde quod dixerat auctoritate
scripture confirmat. Sicut enim scriptum est per prophetam
Micheam 4. Quia scriptura mentiri non potest …
… est et ideo futurum est quod dicit … Confirma rex …
… et tu Bethleem terra Iuda
… Et tu Bethleem effrata … venies. …
ad differentiam alterius Bethleem que est in Galilea in
tribu Zabulon trans Iordanem. … Bethleem …
… effrata … dicitur David Ecce au-

[illegible]

… a principibus et scribis cum semper …
… in … silue … minima …
in principibus Iuda … quamvis …
… principatu …
… Bethleem …
… quod …
… extenu-
… quasi
fulgur Zach. Exibit ut fulgur iaculum
eius dux … Deducendo dulce ac prop-
tere … ipse est qui ducit in terram vi-
ventium lacte et melle manante quia …
… qui regit populum meum Israel
¶ Non quemadmodum reges … iusticia et sem…
… qui …
… reges eos in virga ferrea et tamquam vas
figuli confringet eos. ¶ Secundo … maior …
et benignitas … qui …
… ¶ Tertio … et …
… dedit
… ¶ Quarto est … ab omni
adversitate … quarto nono …
esurient neque sitient et non percutiet eos
sol neque estus quia miserator eorum reget eos.
Ve … gloriosa fuit civitas ista Bethleem ut
dicit Crisostomus quia … illustrem fecit sue
nativitatis … post nativitatem eius venerunt
a finibus orbis terrarum visum presepe et …
… locum …
… legimus atque … ¶ Deinde post
quam … invenit … de loco nativitatis ut
… Tunc Herodes clam vocatis magis
diligenter didicit ab eis tempus stelle que apparuit
eis. Dicit Crisostomus quod biennium ante Christi nativitatem stella
eis apparuit … Fulgentius dicit …
… novam stellam … in nativitate Christi apparuisse
… stella regis ortum nunciaret magi …
… biennium …
et ita magi tempore ante Christi nativitatem Ierusalem
venisse … interrogatione
¶ Dicebat … natum esse regem iudeorum quia stellam
eius in oriente viderant ¶ …

[illegible]

[illegible]

genti in quisicione herodes qui tempus stelle in-
vestigavit ut ex tempore nascentis certam agnosceret
etatem per quam innotuit sibi de loco et tempore ante
vocatis clericis de quibus dicitur principes et mittens
eos in bethleem sicut pharisei et sacerdotes et
scribe dixerant. Dicit Beatus Augustinus quod iudei in
hoc facto cum mittunt ceteros ad christum et ipsi non
vadunt similes sunt fabricatoribus arche noe
qui aliis ut evaderent materiam prestiterunt
et ipsi diluvio perierunt. Item similes sunt lapidi-
bus miliari qui viam aliis ostendunt nec per eam
ambulant. Dixit Ite in bethleem et interro-
gate ab incolis regionis et fidedignis di-
ligenter ne forte decipiamini de puero ex quibus
parentibus natus cuius forme cuius et condicionis et
non dicit interrogate de rege sed de puero quia per rela-
tionem magorum de specie stelle estimabat eum
esse infantem. Vel ideo dicit Crisostomus de rege quia
principatus nomine vocari eum non sustinebat. De-
inde mandat renunciacionem. Et cum inveneri-
tis renunciate michi. Ecce fatuitas quia coram se
non palam sed per se ipsum debet querere christum. Ut et
ego veniens adorem eum. Falsa fuit herodis promis-
sio quia ut dicit Crisostomus devocionem promittebat
sed gladium acuebat. Nota secundum Rabanum quia
fingit se herodes velle et vobis eum adorare
velle quem in sua dira cogitatione tractabat occi-
dere. Et sic per totum dicere et celebrem sed devotum se ost-
dere. Sed ut magi adhuc alacrius redirent. Et quo-
niam ipsum inde aboo absconderet. Nota quod quidam
adorat ut occidat quidam illudat sicut milites
illi qui genu flexo ante christum dicebant Ave
rex iudeorum. Quidam ut proficiat michi et
et primo sicut fideles christiani. Distinctio 2

Et ecce quod dicit Qui cum audissent regem et
tamquam questitarent lecta in vicario divine
invenerunt certam stellam et ex hoc tempore
eorum posse iocunditas recessit. Qui
cum audissent regem impaciente se diligenti quesitione
reditu abierunt. Crisostomus michi quod mali
suspitaces. Et ecce stella quam viderant in ori-
ente antecedebat eos tamquam lucerna divina
luminis ut ipsa duce ipsorum viam dirigeret. Iohannes
splendebat lucerna cuius sub capite meum ad lumine
illius ambulabam in tenebris. Ecce quod que stellam
in principio non viderant ut michi videtur quod sub oblivione Iudee
ingressi deserunt stelle ducatum propter causam. Primo
ut eos cogeret legem et prophetas accipere testimonium.
Secundo quod divino auxilio destituuntur qui querunt humana.
Tertio non conveniebat signum datum infidelibus apparere
fidelibus. Ut ut egressi sunt tunc stella illis apparuit
ut ipsorum viam dirigeret. Deinde ponit motus stelle
tamquam usque dum veniens staret immobilis supra tugurium
ubi erat puer. Dicit autem quod puer racione puritatis
et innocencie racione humilitatis et obediencie racione li-
bertatis et benivolencie. Nota quod fuerunt quidam here-
tici priscilliani vocati nominati qui dicebant omnes
homines natos sub quibusdam constellacionibus et eorum
virtute agere quecumque faciunt. Unde et de christo dixerunt
quod stella que innata erat apparuit fatum ipsius
fuit contra quos arguit beatus Gregorius in omelia dicens quod
stella processit ad puerum et non puer ad stellam maius
est quod non puer propter stella sed stella propter puerum facta est.
Deinde ponit gaudium de apparicione stelle viden-
tes autem eam que ita se illis occultaverat
ut videre eam ulterius non sperarent gavisi sunt cor-
de apparente stella sicut nauta exultat cum post
longam occultacionem apparet illis tramontana gaudio ma-
gno quod veritatis efficacius valde merito et spem
veniendi quod querebant regem iudeorum. Nota quod quadruplex
est causa istius gaudii. Primo quod magis gaudet homo de
rei perdite quam de eius possessione. Secundo quod appetebant
eos vim dixisse viderat stella eius in oriente time-
bat ne iudei eos fantasticos eos putarent.
Tertio quod duxit loco nitido diversorum humanorum quod fallax
est et ideo dolebat in ambiguo positi quod locum ad
venit sed celeste signum dedit eis certitudinem. Quarta causa
est quod ipsius aspectus iocunditas faciebat animam
gaudere. Secundo ponit magorum devotus ingressus et intu-
tes domum quod Lucas appellat diversorium per In-
troibimus in tabernaculum eius adorabimus in loco
ubi steterunt pedes eius. Ubi quod secunda ferventer
devociones eorum quod non invenit eos ad debitam
reverenciam despectus locus in quo salvator natus est quia
non descendebat palacio sicut herodes sed diversorio

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

non erat pocius in preciosis cunabulis sed inter sepibus non sericis involutus affasciis inveniemus puerum ut dicit Leo papa quantum permultum alieno operis indiguit faciendi impotentem nulla ab humane infancie qualitate discrepantem sed ut dicit Crisostomus gaudebat cor eorum contemplabile puerum aspicere quem spiritus sanctus cordibus eorum terribilem illuminavit. Invenerunt cum Maria matre eius. Invenerunt vestigium ut dicit Crisostomus non quidem condicionem at ipsos omnino recumbentes sed vix unum tunicam habentes non adornat corporis sed ad tegumentum indiget. Quale poterat habere carpentarii uxor pauper constituta. Deinde exprimitur eorum devocio quia in adorando inveniendam quem venerunt dicit Et procidentes ipsum adoraverunt soli deo quod competit per hec verba adoremus et procidamus ante deum. Ideo timendum est ne ad creaturas transferat unde hester ix Timui ne honorem dei transferrem ad hominem et neminem adorarem excepto domino. Adoraverunt cum psalmo adorabunt coram te domine et glorificabunt nomen tuum. Et ysaie xlix Vultu in terram dimisso adorabunt te. Et attende quod adoraverunt magi puerum firmum et contemptibilem puerum non ipso aliquid divinitatis cognovissent. Nota quod isti fuerunt primi de quibus legitur quod Christum adoraverunt. Et bene fuit primum quia gentiles et ideo exultandum quia fuerunt primicie adoracionibus gentium psalmo Adorabunt eum omnes familie gentium. Secundo fuerunt reges ideo venerari debemus eorum dignitates psalmo Adorabunt eum omnes reges terre. Tercio fuerunt sapientes et philosophi et ideo admirari debemus eorum humilitatem. Exemplum quod isti tres magi eum adoraverunt [illegible] quod Christus [illegible] primum [illegible] et dignitas et sapiencia. Deinde ponitur munerum oblacio et apertis thesauris suis. Thesauriza tibi thesauros [illegible] posteris et amoris et est locus ubi [illegible] preciosa que et maior amor illi [illegible] thesauros aperuit divicias suas in quo omnes thesauri sapiencie et sciencie dei sunt absconditi Col. ii. Obtulerunt ei munera in simplicitate et leticia cordis psalmo in simplicitate cordis mei letus obtuli universa hec de hac oblacione psalmo dicitur [illegible] tibi offerent reges munera. Nota quod tres obtulerunt munera Christo primo propter consuetudinem arabum qui prius adoraverunt

[illegible] quam offerrent munera. Secundo ut ostenderet cum eo dicit exodus 23 Non apparebis in conspectu meo vacuus. Tercio ut ostenderet se temporalia abiecisse quia terram dedit filiis hominum et ideo feodum illi reddebant. Quarto ut paupertati eius subvenirent. Quarto ut ostenderet condicionem munerum condicione debuisse [illegible] facere. Qualis enim est deus quibus talium munerum est dignus. Deinde ponitur munerum distinccio aurum thus et mirram. Gregorius Glosa quibus eorum [illegible] obtulerunt patria in psalmo reges arabum [illegible] isti [illegible] habundat auro et aromatibus. Nota quod ista oblacio multipliciter [illegible]. Primo ad ingratitudinem quia apertis [illegible] amaris [illegible] hora [illegible] vel [illegible] accipiunt aquam pauperibus subveniat. Item secundo apparet quod thesauris [illegible] qui penitus [illegible] Judei. Ve illis qui [illegible] abierunt. Item tercio [illegible] sunt [illegible] histrionibus et meretricibus et [illegible] expendunt. Item quarto [illegible] [illegible] nemini [illegible] volunt nisi eis qui serviunt illis [illegible] reportat. Item quarto munera [illegible] quia aurum thus et mirra. Ista munera mistice significant ea que sunt in Christo. Aurum est regale [illegible] et hec [illegible] et [illegible] per aurum mistice [illegible] regalis dignitas [illegible] caritas et [illegible] thus [illegible] per sacerdotium [illegible] deo ut [illegible] devocionem [illegible] Et ideo per thus intelligitur [illegible] sacerdotalis dignitas ubi divinitas et devocionis [illegible]. Mirra vero antiqui [illegible] condiendi corpora mortuorum ipsa [illegible] amaritudinem et a corrupcione conservat. Et ideo per mirram significatur amaritudo passionis sepulture [illegible] et gloriosa [illegible] non videt corrupcionem. Tercio ponitur magorum regressus. Et responso accepto [illegible] non ab angelo sed a deo. Ubi attende quod responsum non datur nisi querentibus

Et quia iam suspirabat devocio herodis [illegible] solum pro querebat affectu quia divina iubebat voluntas Et quia magi erant sompniorum observatores ideo in sompnis eis datur responsum ne redirent ad herodem cum notificandi In quo apparet salvatoris nostri humilitas qui velud timens noluit suum persecutori ortum manifestari palam viam [illegible] quod primitus conduxerat [illegible] reversi sunt in regionem suam [illegible] Crisostomus [illegible] magi qui terrenum regem quesivissent apud eum mansissent ut autem adoraverunt et reversi sunt Cum autem reversi fuerunt manserunt colentes deum magis quam ante predicantes multos erudierunt et denique cum thomas in istam provinciam illam advenisset ab eo baptizati sunt adiutores predicacionis eorum [illegible] corpora beatus Eustorgius transtulit mediolanum [illegible] constantinopolim et [illegible] quod diu fuerunt mediolani corpora eorum multis [illegible] tempestas regionem illi supervenit Et destructa civitate mediolanensium ac dispersis civibus per fridericum [illegible] imperatorem inter alia sacra tria magorum corpora delata sunt Coloniam [illegible]

Dominica infra octavas epiphanie

Cum factus esset Ihesus annorum xii ascendentibus ierosolima secundum consuetudinem diei festi etc. Luce ii [illegible] qualis quisque futurus sit demonstratur in puericia [illegible] Ex studiis suis intelligitur puer si munda et recta sunt opera eius Et ideo vulgare proverbium est Adolescens iuxta viam suam et cum senuerit non recedet ab ea Proverbiorum xxii [illegible] in iuventute ad bonos mores ut illos habeat in senectute [illegible] salvator noster declarare [illegible] sapiencia claret doctrina [illegible] cum adhuc esset puer [illegible] remansit in templo dans opera sapiencie et doctrine [illegible] autem [illegible] ubi [illegible] deprehendi

li salvatoris sapiencia [illegible] ponitur [illegible] est [illegible] quod fuit dolens et nimie [illegible] in veneno que fuit temporis [illegible] i Et factum est postquam [illegible] est [illegible] que fuit amoris et magne humilitatis i descendit cum eis [illegible] ponitur [illegible] est [illegible] ubi post tempus etatis [illegible] locus [illegible] Cum factus esset Ihesus Quod [illegible] Annum me non est [illegible] deus et post me non [illegible] humanam esse factus annorum xii Cum tamen [illegible] dicat post mille anni [illegible] tres [illegible] dies hesterna que preteriit Et non [illegible] etate [illegible] aliquis tenere debat in vita Ihesu hec [illegible] alios [illegible] Et [illegible] etate [illegible] [illegible] demonstrant futura [illegible] iudicia [illegible] que legimus de Christo sunt v [illegible] fuisse [illegible] dici quando [illegible] fuit [illegible] natus Luce 2 Natus est nobis hodie salvator [illegible] fuisse viii dierum quando [illegible] fuit circumcisus Luce ii Quando consummati sunt dies octo [illegible] fuisse xl dierum quando in templo fuit presentatus Luce ii [illegible] fuisse xii annorum ut hic [illegible] fuisse [illegible] annorum 30 quando a Iohanne fuit baptizatus Luce 3 Ihesus erat [illegible] incipiens annorum 30 [illegible] post legalis observancia ascendentibus [illegible] regio galilee erat in plano [illegible] in monte situata [illegible] virgini et ioseph cum [illegible] ierosolima Ipsa est civitas [illegible] De [illegible] xii [illegible] que [illegible] dominus [illegible] omnibus [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] secundum consuetudinem diei festi [illegible] pasce [illegible] [illegible] dicit beatus Augustinus [illegible] [illegible] laurencius [illegible] ad templum Ipso autem [illegible] [illegible] Galilee [illegible] ierusalima ascendebat [illegible] adhuc regnabat archelaus in iudea [illegible] festum [illegible] [illegible] erat [illegible] [illegible] continue erat [illegible] [illegible] opera [illegible] Alia [illegible] dici festi Altera festivitas [illegible] sabbatum vacabat ab omni opere eo quod illud

diem sanctificavit deus propter requiem ab operibus creationis suis. Anniversarie autem festivitates erant v. scilicet festum pasce in xiiii luna mensis primi scilicet aprilis et durabat vii diebus et hec erat festivitas in memoriam liberationis de egypto. Secunda erat festum penthecostes quod celebratur mense secundo scilicet in maio l° quinto die a festo pasche eo quod tunc data fuerit lex in deserto Moysi in monte Synay a deo. Tertia festivitas erat tubarum et clangoris prima die mensis septimi scilicet [...] in memoriam quod eo die ysaac fuerit liberatus ab immolatione preter [...] pro illo. Quarta festivitas erat decima die eiusdem mensis et dicebatur propiciationis quod ea die veniat moyses ad eos referens deum esse placatum de offensa vituli conflatilis quem adoraverunt. Quarta festivitas erat xv die eiusdem mensis et vii diebus procedebant et erat scenophegia id est festum tabernaculorum habitabant enim hiis diebus in umbraculis in memoriam quod xl annis patres eorum in deserto sub umbraculis habitassent. Inter istas autem quinque festivitates sollempniores erant tres scilicet pascha penthecostes et tabernaculorum eo quod erant sollempniores de quibus precipitur Exodi 23 Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis. In hiis tribus festivitatibus ut dicit Dominus in [...] precipitur omne masculinum ascendere ad templum quod erat deo in iherusalem. Et tamen qui erant remoti aut aliqua rationabili causa impediti excusabantur ne venirent iherusalem in penthecoste et in scenophegia sed de sollempnitate pasche nemo excusabatur nisi infirmitatis causa. Et hec est illa festivitas de qua dicit Lucas 2 Ibant parentes eius per omnes annos in die sollempni pasche in iherusalem etc. et quamvis ista lege non erant mulieres constricte tamen beata virgo illuc ascendebat singulis annis tum propter devotionem tum quia nolebat infantem absque sui cura illuc ire. Moraliter nobis datur documentum quod festivitates festi sunt celebrande de bonis diebus in quibus apparere ante conspectum domini in domo orationis pro pluribus bonis operibus Exodi 23 Non apparebit in conspectu meo vacuus. Et non sicut qui oravit

facie composuit vestimenta ut placeant mundo De quo Jeronimus Dicitur adlocum quem elegit dominus id est ad ecclesiam non ad tabernam non ad choreas nec vanitatibus Debes vacare ecclesie non usuris et furtis Debet insistere bonis operibus non questionibus et ebrietatibus. Nam de hiis qui secus faciunt dicit dominus ysaie primo Sollempnitates vestras et neomenias et sabbata vestra odivit anima mea. Deum ponunt ipso separato consuetudinibus et diebus festivitatibus qui que erant viii cum redirent in nazareth civitatem suam remansit puer ihesus. Ratio quod puer assumpte naturaliter etate vel pueritiam id est incipiebat etatis attingere pueritiam Item dicitur puer propter puerilitatem et innocentiam Item propter simplicitatem et obedientiam. Puer sine absque malicia obedientiam propter conformitatem et benivolentiam. Erant cum pueri omnibus gratiosi [...] et odium [...] non puer in iherusalem hoc autem quod absentaretur puer a suis parentibus non casu accidit sed pro voluntate volentis hoc factum est. Non quod quatuor ex causis congruentibus remansit ihesus in iherusalem. Primo quod beata virgo forte prohibuisset eum stare in templo in medio doctorum ne forte ad eorum notitiam deveniret eum esse xpistum quem herodes et archelaus prius quesierant volens igitur amatrio [...] cauthanare remansit. Secundo ut dum omnibus esset [...] in admiratione sue sapientie omnes auditores magis suspenderent Johannis Judei dicebant quomodo hic litteras scit. Tertio ut ostenderet quod parentum adminicula dispensatione et non ex indigentia sumpserat dum sine illis vivere poterat pro dispositione deique [...] qui bonorum meorum non indiget. Quarto ut daret modum pueris ad religionem transeundi qui si contra voluntatem parentum religionibus fugiant de seculo. Unde de [...] 33 Dixit

[illegible]

[illegible]

Marginal notes: ut dixit... (left, near "pro illo"); cur dimisit (right, near "ad thabernaculum"); Consuetudinem (right); Item propter graciositatem et (right); incognitus (right)

pri suo et matri sue nescio vos et filiis
suis i[d est] ignoro vos et nescierunt filios
suos. hii custodierunt eloquium tuum
et pactum tuum servaverunt iudicia tua
o Jacob et legem tuam o Israel. Immo
non solum ignorantibus verum et prohibentibus
debent religionis petere ingressum. Unde
Jeronimus in epistola ad Nepocianum. Et si sup[er]
limina domus pater tuus iaceat ut egressum
prohibeat per calcatum perge patrem et pal-
ta perge matrem ad vexillum crucis advola
summum genus pietatis est in hijs esse crude-
le. ¶ Quarto hic [illegible] ut ostendat quam magis pe-
ritus esset ipse manens in templo quam primo
[illegible] procedebat ¶ Hoc ponitur propter ignoran-
ciam Et non cognoverunt parentes eius pa-
rentes notat virginem et Joseph quorum
alter verus alter vero putatiuus erat
pater ¶ Dicit hic Beda et habetur in glossa
quomodo esse poterit ut non cognoverit absen-
ciam pueri Maria et Joseph quam sollicitate
diligencia omnia habebat custodiebat
Et solitum erat quando mos erat iudeorum [illegible]
festa et ad [illegible] seorsum viros
seorsum vero mulieres ducere choros
ne mixta societate aliquid inhonesti con-
tingeret puer [illegible] vel utrique poterat
venire sine parente [illegible] ergo potuit ut virgo
crederet Christum esse cum Joseph et Jo-
seph eum cum virgine esse crederet et sic
quod dicit Estimantes illum esse in comita-
tu quod virgo inveniretur cum viris et Jo-
seph inveniretur [illegible] mulieres [illegible]
dici i[d est] [illegible] ¶ Et ponitur
[illegible] requisicio et invenerunt quos ceperunt
illum querere [illegible] tamen [illegible] Maria
et Joseph et [illegible] [illegible] vidisset
requirebat cum inter cognatos i[d est] proximos et
notos ¶ [illegible] quod dicit glossa timebat

virgo ne pueri quod Herodes et iudei [illegible] occi-
[illegible] in [illegible] occidisset [illegible] Archi-
laus adhuc regnaret [illegible] et [illegible] per [illegible]
mortis eius mala custodia vel ut [illegible] timebat
ne [illegible] malum [illegible] ¶ Aut quod dicit possumus
quod timebat ne aliquis illi offensionem fecisset vel
[illegible] occasione [illegible] ampliuis [illegible]
[illegible] [illegible] regione
[illegible] ¶ Deinde ponitur ubi quesierunt eum
et non invenientes eum inter cognatos et notos
¶ Tercio mistice quod non invenitur inter notos qui
qui sunt cognati eius proximitate carnis et sanguinis
[illegible] et erat notus [illegible] notus in iudea deus
[illegible] inter [illegible] Christianos qui non [illegible] san-
guine [illegible] Jo[hannes] [illegible] venit et sui eum
non receperunt [illegible] autem receperunt [illegible] filios dei
fieri hiis qui credunt in nomine eius qui non ex sanguine
neque ex voluntate carnis [illegible] ex deo nati sunt
et [illegible] spiritualem cognacionem et habitabit in nobis
[illegible] spiritualem noticiam Et vidimus gloriam eius
gloriam quasi unigeniti a patre ¶ Item mistice non
[illegible] Christus inter cognatos et notos [illegible]
eius carnalem et [illegible] cum petrus
[illegible] Tu es Christus filius dei vivi [illegible]
illi dominus Beatus es Symon Bariona quia caro et
sanguis non revelavit tibi sed pater meus qui in celis
est [illegible] cum cognoscunt qui de noticia [illegible]
[illegible] sicut gentiles et [illegible] [illegible]
Abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reve-
lasti ea parvulis [illegible] ¶ Item anagogice
Non invenietur [illegible] vite eterne qui [illegible]
[illegible] carnis et sanguinis Caro et sanguis regnum
non possidebunt [illegible] qui noticiam dei [illegible]
[illegible] Luce [illegible] Tunc incipient dicere [illegible]
[illegible] Manducavimus et bibimus coram te et
in plateis nostris docuisti et dicet vobis nescio
vos [illegible] Discedite a me omnes operarii iniquitatis
¶ Deinde ponitur quo devenerunt [illegible] sunt ierusa-
lem in qua visio pacis [illegible] ubi est locus [illegible]
[illegible] est in pace locus eius requirentes eum

Considera quantis doloribus cor huius virginis sauciatum est quia simplicia que lamenta quanta anxietates protulit quantas que lacrimas ubertim fuderit quod suspiriis ingemuerit quis describat Iam patet experiencia qualis futurus esset dolor separacionis ipsius in morte de quo illi predixerat Symeon Tuam ipsius animam pertransibit gladius Luce ii. Conferebat beata virgo quia amiserat quo possederat thesaurum et adeo commissum perdiderat unde poterat illud dicere Genesis Puer non comparet et ego quo ibo Primum cum labore multo itineris et lacrimis plurimis virgo tenera rediit in urbem Canticorum Quesivi quem diligit anima mea quesivi illum et non inveni Et te inter cognatos et notos Surgam et circuibo civitatem in vicos et plateas et queram quem diligit anima mea Ubi attendendum quantum dolorem habeat qui per peccatum Christum amiserit

Distinctio Secunda huius

Secundo circa id Et factum est post triduum et cetera tangitur eius inventio que fuit stuporis et pie alacritatis et hoc fecit Christus in ponitur per tres stancias in verbis evangelii. Tangitur in prima inventionis causa cum dicitur Et factum est post triduum vero dicere iussi sunt urbem secunda quesierunt inter cognatos et notos et non invenerunt tandem reversi sunt in urbem et ipsum invenerunt Voluit autem puer maneri tempore latere nunc memoria longiori nectem virginis dolore consumeret Tertio quaeritur quomodo ibi cibum percepit interim quia a virgine et Ioseph absens fuit Et potest dici multipliciter vel quia divinitus sustentatus cibo non indiguit sicut postea cum ieiunavit xl diebus et quadraginta noctibus Non quod ut Christus quia angelorum ministerio fuit cibatus vel tertio quia ut melius pauperes fecit elemosinis sustentatus unde interrogat Bernardus Domine Ihesu quis te cibavit in illo triduo Et videtur quod ipse dicens Vide te pauperem me conformans pauperibus qui cum hostiatim pauperibus stipendia per hostia mendicabat unde potest Pauper ego sum et in laboribus a iuventute mea Deinde ponitur locus ubi cum invenerit Invenerunt eum in templo. Postea Dominus in templo sancto suo

Manu postea diversa: filius suus que ... in ... posuerunt ... in ... eum

Nam invenit ipsum vagabundum per civitates sicut mali adolescentes sed non alicubi in templo mansit et in ipso triduo Deinde ponitur quomodo invenerit eum non stantem quia sedentem non huc aut illuc discurrentem in medio doctorum doctorum corporate et modeste Beda Quia fons sapientie in medio sapiens inter doctores sedet Plinius In medio magistrorum consedere illum facit sapientia Deinde ponitur quomodo eum invenerunt agentem audientem illos querentes et videntes cum taciturnitate et paciencia ac reverentia Ecclesiastici 32 Audi tacens et pro reverentia accedet tibi bona gratia et interrogante prudenter Et attendendum ordine istius disputationis rectum quia permittit auditionem interrogationi et responsionis ... Dicitur unus qua audeas ne videas sed Contra quam multi faciant qui soli ipsi loqui volunt Et antequam assignat quod ratiocinatur de quesito ac si interrogat assignat de dubiis prius quam simus respondet quia audiat stultum sicut demonstret et confusione dignum est ut dicit scribitur Digna re fecit Primo inter doctores Ideo quare quod fecit illius disputationis forma Et potest dici quod erat de questionibus legis unde Ieronimus in epistula sua ad Paulinum Duodecim annos salvator impleverat et in templo sedens de quibusdam legis interrogans magis quam prudenter interrogat fortem complebat quod doleus hoc senciret audebat de ... in venisse quia et vellet legalium significatio ut de ymolatione phase ut in talibus quibusdam lege adulterat intelligencia Et quare ut dicit Ambrosius primo de officiis Iuvenum adolescencia est fides timor et verecundia unde dicitur Ecclesiastici 23 Adolescens loquere in causa tua vix cum necesse fuerit si bis interrogatus fueris habeat caput responsum tuum et multis esto

q' in scius et audi tacens et simul quere
et loqui in medio magnatorum ne presumas
et ubi sunt senes non multum loquaris. Unde
Christus puer ~~annis~~ ad huc erat videtur quod
in medio doctorum sedens nichil loqui
debuerit. Et est dicendum quod iuvenes
in medio senum et doctorum non debent
multum loqui propter 4or. Primo propter eorum re-
verenciam quibus in omnibus est deferendum
non solum in opere sed in verbo. Secundo ne iu-
venes notentur de audacia et presump-
cione temeraria cum velud magistri
et iudices loquantur ubi maiores ex-
sistunt. Tercio debent silere ut suo silencio ha-
beant senioribus attencius loquendi tempus
et eorum sermonibus intendant. Quarto debent
tacere ne quandoque coram maioribus confundantur
de aliquo verbo inordinate prolato quia
eorum sunt ut plurimum insipientes sermo-
nes. Quinto debent tacere quia et imbecilli-
tate non nullam habent eorum dicta auctori-
tatem ne forte in vanum verba proferant.
Hoc autem officium perfecit Heliud
Job 32. Junior sum tempore vos autem an-
tiquiores ideo remisso capite veritus
sum vobis indicare meam sentenciam.
Sperabam quod etas prolixior loqueretur
et annorum multitudo doceret sapienciam.
Unde non non est quod officium adolescentium
quamvis cum sua cum omni reverencia inter
maiores natu loquantur. Ideo salvator
noster ~~Luce~~ [situatus] inter doctores querebat
de lege quam ipse instituerat quia et de
ipso tota erat. Sexto ponitur stupor audiencium.
Stupebant autem omnes qui eum audie-
bant. Stupebant .n. videntes salvatoris

Job adduc iudices stupor

in fanciam et tamen sit loquente sublimia verba sapie-
ncie. Invenies et ~~acutus~~ [acutus] in verbum in iudicio et in con-
spectu potencium admirabilis ero et facies
principum mirabantur me tacente me sustinebunt
et loquente me respicient sermocinante me plura
manus ori suo imponent. Super prudencia interro-
gando et responsis insolvendo. Ambrosius divina
inquid lingwa sapiencie predicabat sed etatis humane
infirmitatem pretendebat. Et videntes .s. maria et
ioseph vel alii quicumque ~~ministri~~ [admirati] sunt et quasi miss-
si mirabantur videntes puerum alta interrogan-
tem subtiliter rudentem renientem loquentem et tanti
demum manentem ~~pre~~ admirabilis facta est sciencia tua
ex me confortata est et non potero ad eam quod ut
dicitur Job 36. Ecce deus magnus vincens scienciam nostram.
Tercio ponitur pia vigilancia quando et dixit mater eius
ad illum. Mater intacta mater incorrupta mater inviola-
ta mater eius. Loquitur ipsa et non ioseph quia ma-
ior mea erat dolor et affectus. Fili quid fecisti nob-
is sic .i. quare hoc fecisti ut nobis ~~[illegible]~~ [ignorantibus]
remaneres. Et attende quomodo velud pia mater
cum alloquitur dicens fili et quasi tamquam per dolorem interrogat
quid fecisti nobis sic. Ecce pater tuus putativus et ego
vera mater tua dolentes querebamus te. Vel dolentes
quia gaudium amiseramus querebamus te. Significabat
quod cum dolore Christum querebat quia quasi per culpam illum
amiserat. Quarto ponitur Christi responsio et ait ad illos quid
est quod me querebatis. Glossa. Non increpat quod quere-
bant quem sit querendus nesciebant quia
in hiis que patris mei sunt. Non inquit parentibus imputati
qui dolentes me querebatis sed vel patris et or
me et Joh. Oportet me operari opera eius qui misit
me. Et attende quomodo Christus bene videtur quod Christus
veniebat de disputacione quia statim protulit verbum
de divinitate sua. Et hoc est primum verbum quod ab ore salvatoris

[illegible]

toribus in dein̄ cōplacitū michi sua dimittere cōplet et ipsius
verbum tante fuit altitudinis quod nec virgo nec Joseph eam
intellexerunt. Secundo quod cōsuetudo est ut filii agant se
in hiis que ad patrem pertinent et non in hiis que
matris sunt, eo quod filius magis patrem sequatur quam
matrem. Et ideo videmus quod veteranorum filii describuntur
ad miliciam, cōsilio deputantur, publicis fungi
officiis loco patrum ad omnia agenda se prebent. Et ideo
dei filius dixit quod in hiis oportebat eum esse que
patris eius erant. Est autem templum dei proprie mens. Unde ad
[?] domo templi materialis cuius fuit honorator
etiam hec causa templum pertinebat ad Christum. Unde dicit
Beda. Quorum est una maiestas et gloria
et est una sedes atque domus. Et quod ista domus
pertinet ad Christum, ipse demonstravit cum vendentes et ementes
eiecit de illa domo, quod dicitur Domus mea domus
orationis vocabitur. Quarto ad eum intelligendum perfectus spiritualis
Joh. Est per meus qui glorificat me quem vos
dicitis quia deus vester est et in hoc perfectus quantum ad et
in spiritu spiritus Christi, comprobat esse cōgruit. Non
sunt in ipsis non ad omnes que pertinet ad eos
isti. Et tercio quantum ad patrem pertinet spiritualis templum
tanquam in civitas ut ipse in habitet. Et sancti
fiunt quod et ad filium pertinet. Johannes Si quis
diligit me sermonem meum servabit et pater meus
diliget eum et ad eum veniemus et mansionem
apud eum faciemus. Et quarto ubi cōmutativa et ipsi non
intellexerunt verbum quod locutus est ad illos. Quia ut
dicit Haymo diminutivi eius non perceperunt misteria
donec per passionem est predicata eorum doctrina. Dicitur
quare beata virgo saltem verbum non intellexit. Ad intelligendum
mirabile videtur quod eam hoc verbum latuit cui tanta revelata
fuerant de misteria. Et dicendum quod beata
virgo hoc verbum intellexerat sed per synodochen totum
parte intelligitur quod cum aliis cordis [?] Joseph

non intellexerunt ideo de omnibus dicitur quod non intellexerunt.
Vel secundo quod dicere possumus quod
verbum ipsum non intellexerunt secundum tamen ac si non intelligerent
se habuerunt ad hunc admonentes
puerum et plenius ipsius curam habentes ex
quo videbatur evidencia operis quod verbum non
intellexisset. Vel tercio dici potest quod beata
virgo reverenter ipsum verbum non intellexit. Tunc quia
non erat cōsuetudo talia dicere secundum cōsueverunt
patrem dicere Joseph et ipsa non poterat videre
que esset illa negociacio in quibus Christus cōstitisset.
Cum quod ex nimii gaudii de inventione
eius ipsa non attendit ad verbum tantum
et quod admiracio rei sic eam quasi ex se
rapuerat ut talia verba cōsiderare non posset. Distinctio tercia. Cuius dicitur civitatis

Tercio cum dicitur et descendit cum eis
tangitur Christi regressio que fuit amorosa
et magne humilitatis et gloriosa fiat humana
in ponitur amicabilis societas et descendit
cum illis amicabiliter et humiliter et venit
nazareth qui est parvulus provincie Galilee
vicus a quo vico Christus nazarenus cognominatus
est. Non quod dicit ut dicit ipse deo dicitur [?] Epiphanii
cum eius cōpellans civitatis obprobrii causa
nazarei vocabantur pro eo quod dominus noster salvator
a vico Galilee nazarenus dictus sit
sed ut dicit Crisostomus super [?] 2 capitulo. Apud
anthiochia mutatum est nomen et dicti sunt
christiani. Et racionabilis fuit ista mutacio
quia nazareus dicitur floridus. Vita autem eius esse
debet imitatorum non debet esse florida mundialiter quod
omnibus eius fenum et gloria eius flos feni. Talis
enim est vita peccatorum quidem dicitur Sapiencie 2
Coronemus nos rosis antequam marcescant.
Sed debet esse vita nostra in sanctificacione spiritus
sancti. Unde Christus dicitur sanctus spiritu sancto. Et
nazareus est nomina alio isti modi [?]

aut dicitur adignitate regali et sacerdotali. Et propter hoc non habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus. Ubi enim regale sacerdocium genus sancta plebs adquisicionis iam non nazarei sed xriani appellamur. Et xpiani dicimur omnes qui per baptismum ungimur et sanctificamur in unguento baptismatis et crismatis. Sed nazareus nemo in perpetua vita est nisi cum in virtute caro mea refloruit. ¶ Secundo ponitur voluntaria reflexio subiectionis quia tamen subiecta sunt. Dicitur Et erat subditus illis. Ubi advertendum quod tamquam dei filius deo patri honorem exibet tamquam in hiis que ipsius sunt se exercet. Sed ut filius hominis matri et nutritori subiectionis exibet reverenciam. Beda. Cum dicto tempore hec puerulus est nichil dicitur a se non cum sit deus omnium sed subiectoribus et actoribus eius ad presentem eius apparet et hic ideo ut exemplum relinquat quod parentes et leges preceptum adimpleat. Hic attende quanta fuerit virginis dignitas que cum mulieres vix esse subiectiones dicitur Gen. 3. Huic tamen collatum est ut illi esset subiectus quem omnes creatura venerantur. Phil. 2. In nomine ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. Unde dicit Bernardus. Aug. Hoc solum habuit illa femina singulariter ut deum videret tamen amabili subditum. Non quod non solum humana natura venerantur et angelica veneratur et adorat altissimum. Ut autem refert magister in hystoria scolastica dicitur quod in nazareth est adhuc fons de quo puer ihesus hauriebat aquam et ministrabat matri dum subditus erat illi. ¶ Nota quod quadruplex est lex. naturalis, mosaica, civilis et evangelica. Omnes istas leges xpistus approbavit cum illis subiectus fuit. Nam primo subditus

parentibus legem confirmavit naturalem que naturaliter unicuique dictabat obediendum esse parentibus. ¶ Secundo ostenditur sunt quod subditus legi moysi ipsam approbavit unde dicit ipse Matth. Nolite putare quoniam veni solvere legem sed adimplere. ¶ Tertio fuit subditus legi civili unde solvit cesari tributum secundum quod dicitur Matth. xvii. Et ideo quod impleverat precepta verbum confirmavit dicens Reddite que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo. Matth. 22. ¶ Quarto vero ex eo quod fuit subditus morti novum testamentum instituit ut dicitur hebreorum 9. Matth. 26. Hic est enim sanguis meus novi testamenti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. ¶ Quarto ponitur denotata vero verborum conservacio. Et mater eius conservabat omnia verba hec scilicet quod concepit quod filium peperit in Bethleem quod ipse illi dixerat quod ei subiectus erat ut suo glorioso tempore congrue revellaret querentibus et notificaret scriptoribus hystorie evangelice unde Ignatius episcopus et martir scribens ad virginem dicit Cupio te videre filia dei quia michi magnalia narrata sunt per te et ea que in te et circa te gesta sunt et cum ea ipsius gemitus plenior intelligitur veritatem. Dempsto vero conservabat omnia verba ista que non in archa lignea aut in libro sed in corde suo. Erat enim cor eius vas celeste sapiencie oraculum spiritus sancti archa federis dei in sacrarium templi deitatis. Eccl. 24. Qui creavit me requievit in tabernaculo meo. Ubi attendendum modum audiendi divina verba que sic debet suscipi ut conservetur mandato non in terra per vinum aut textura pallia. Quinto ponitur profectus triplex ¶ Primo sapiencie et ihesus proficiebat sapiencia quo ad intellectum. Ubi attendendum quod non profecit in sapiencia per augmentum quia ab instanti sue concepcionis fuit plenus sapiencia. Et implevit eum dominus spiritu sapiencie et intellectus. Sed dicitur proficere sapiencia quadrupliciter ¶ Vel quia proficiebat aliis unde magister dicitur in scolis profecisse dum scolares sui sub eo proficiunt. ¶ Vel secundo proficiebat sapiencia non in se ut dicit glossa sed quia eandem sapienciam qua plenus erat sine augmento

[illegible]

demonstrabat ita hominibus videbatur quod proficeret. Vel 3° quod proficiebat quo ad modum cognoscendi experimentalem habitum. Dicat ergo quis quomodo competit. Vel sic dicitur in sapientia proficere non quantum ad habitum sed quantum ad actum et experienciam quia in sapiencie actibus continue se amplius exercitabat. Eciam ponit profectum corporis et etatis quia ab infancia proficiebat in puericiam a puericia in adolescenciam ab adolescencia in iuventutem. Et sic dicitur quod proficiebat in etate. Sic proficiebat augmento corporis et vigore membrorum. Nota quod aliter proficiebat quo ad etatem et aliter sapiencia et gracia quia profectus etatis verus erat et quo ad naturalem et carnis virtutem nec hic erat ex defectu suo non [illegible] potuisset a sue concepcionis inicio esse perfectus quo ad vigorem corporis. Profectus autem sapiencie non fuit talis ut dictum est. Nota et quod profectus etatis sunt in membris augmento corporis vigore membrorum et decore persone. Nota quod Blasius dicit quod egit salvator infancia et puericia sua sua non habet in significationibus [illegible]. Credendum est quod ante et demum post ea inter homines est conversatus quod fuit inter eos quasi [illegible] donec ad virilem pervenit etatem ut de ipso dicit Johannes baptista Medius autem vestrum stetit sicut unus ex vobis quem vos nescitis. Eciam ponit 3° profectum et gracia ubi attendendum quia ut dicit Jo[hannes] primo Datus est spiritus non ad mensuram et ideo profectus gracie intelligendus est vel de gracia gratum faciente data cuius profectus erat in actu et exercicio. Vel de gracia gratum faciente [illegible] quod deo erat magis gratus in se sine opere sine quia omnia eius acta erant deo grata quia omnia opera eius erant grata propter unionis [illegible] erant expressa et dei beneplacito ex operibus [illegible]. Demum patet quod proficiebat apud deum scilicet eundem laudem [illegible] sunt pastores laudantes et benedicentes deum in

omnibus que audierant et viderant sicut dictum est ad eos. Et homines [illegible] veritatem quia videntes in sancto talem gracia profectam mores antiquos mutabant vetustate et [illegible] eius redicebant ad eum. Puer parvulus minabit eos. Ex ista forma exempli inducebant castitatis bonum Augustinus ut dicitur super [illegible] libro [illegible]. O pueri et puelle in etate dominum sequimini tunc non poteritis quod isti et iste an iste et isti in se ipsis possunt et non poterunt in deo suo porrige te in eum et sanabit te. De isto salvatoris profectu dicitur primo Regum 2° Puer samuel vel Samuel qui a deo postulatus omnium sanctorum desideriis proficiebat quo ad sapienciam et crescebat quo ad etatem et placebat quo ad graciam tam deo quam hominibus.

Incipit epistola distinctio prima

Vidit Johannes Jhesum venientem ad se et ait Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi Jo[hannes] primo. Quanto res est inopinabilior tanto sue credulitatis maior sanctorum testium exigit testimonium. Cum vero dominum fieri mortalem et mori et quod maior est morte suscipere in auditum tam opinatum erat. Jo[hannes] ad huius attestacionem missus est testis excellens auctoritatis. Johannes baptista quo inter natos mulierum maior surrexit. Ipse enim venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine. Perhibuit autem Jo[hannes] de Christo triplex testimonium. Eius secundum quantum erat magis auctoritatis. Et eius dumtaxat [illegible] quibus [illegible] in presenti evangelio [illegible] ibi testimonium perhibuit et 3um ibi Et ego vidi. Capitulum nota quod humilitas Christi venit [illegible] commendanda quia baptizari voluit [illegible] Johannes salvatorem [illegible] esset absque omni peccato dubium quare baptizari voluit. Et dicitur

[Margin: [illegible] commendanda [illegible] videt Johannes Jhesum venientem ad se et suscepto ab eo baptismo in [illegible] humilitas [illegible]]

no e baptizat[us] ut mundare[tur] a p[e]cc[a]to q[uia] n[on] bap
tizm[us] ille hab[e]bat h[abe]b[an]t v[ir]tute[m] s[ed] t[antu]m xpus
nullo p[e]cc[at]o n[on] m[a]lic[i]o[us] fuit obnoxi[us] s[ed] tu[n]c p[ro]p[te]r
duo voluit baptizari Pri[mo] s[ecundu]m aug[ustinu]m ut ond[er]et
quod no[n] sufficit alicui cathecuminio q[ua]n[tu]m[cu]m[que]
iusta et bona vita nisi renascat[ur] unda bap[tismi]
S[ecund]o baptizari voluit ut baptizum in-
stitueret eccl[es]ia ut d[icit] Beda tactu[s] sue
carnis vim regeneratiua[m] q[ua]lit[er] ag[er]e ... t[er]cio
quer[itur] q[ua]re seip[su]m no[n] baptizauit ... baptizari
baptizari a minori. Et d[icendu]m quod no[n] baptizat
seip[su]m ut ond[er]et q[uod] nemo se ip[su]m sanctificare
potest s[ed] indiget ministerio eccl[es]ie q[uod] p[er] eccl[es]iam sanctu-
ta cu[m] sanctificat[ur] x[ristu]s ... se ip[su]m sanctificat
Jo[hannes] Ego p[ro] eis sanctifico me ip[su]m Baptizat[us]
e[st] a[utem] a Johanne minori ip[s]o duo Pri[mo] q[ui]de[m] ut
impleret om[n]e[m] h[um]ilitate[m] q[uo]d[ue] ... vl[tim]i
est s[ubi]ci a minoribus ... q[uod] Johannes
dicebat ... Ego a te debeo baptizari et
tu venis ad me. R[espondens] aut[em] ih[esu]s dixit
Sine modo sic e[ni]m decet nos implere o[mn]e[m] iusticiam
Secundo ut doceret q[uod] no[n] no[n] ... alia[m] baptiz-
... amis[is]t ... bono ... baptizare ...
... laxus et hereticus atq[ue] paganus si baptizat
s[er]uata for[ma] eccl[es]ie et tenet et valet baptizat[us]
... forma ... Johannes
... cu[m] x[ristu]s baptizauit Alios e[ni]m bap-
tizabat in hac for[ma] Ego te baptizo in no[m]i[n]e
venturi i[d est] xpi Et sane p[otes]t dici q[uod] ... x[ristu]s
baptizauit No[n] e[ni]m sibi erat ... forma
alia for[ma] baptizare alio[qu]in baptismus no[n]
fuisset ... si ... fuisset forma verbor[um]
E[ius] ... ad baptizu[m] ad[hu]c ...
ventur[us] erat in noticiam ... q[uo]
... intelligebat for[ma] verbor[um] Johannis
... cum x[ristu]s venit in noticia[m] fidei cessat
illa for[ma] T[er]c[i]o ... x[ristu]s ab i[n]nocencia Et
ait Johannes ad ... stantes Ecce ag[nus] p[ro]p[ter]i

... i[d est] ecce ag[nus]
q[uia] digito eu[m] d[e]monstrauit agnus dei qui de[us]
est Et s[ecundu]m aug[ustinu]m ... solus p[otes]t dici agnus in-
nocens qui nullu[m] in se p[e]cc[at]um h[abu]it q[uia] non ...
est de omnib[us] nobis ut d[icit] p[salmu]s Ecce in iniq[ui]tatib[us]
conceptus sum et in p[e]cc[at]is concepit me mater mea
No[ta] ... li[bro] Ethy[mologiarum] Capi[tulo] ... q[uod] agnus
... d[icitu]r ab agno[scen]do q[uia] est ... no[n] d[icitu]r ag[nus] a ...
do q[uia] magno grege solo balatu agnoscit ma-
trem ... x[ristu]s d[icitu]r agnus p[ro]p[ter] passionem in qua
sua pietas et ma[n]suetudo apparuit Je[remias] Ego quasi
agnus mansuetus qui portatur ad victimam
... Sicut agnus cora[m] tondente se ob-
mutescit Et id[e]o p[ro]p[ter] pietate et mansuetudinem
... agnus deo ymolatus ... d[icitu]r a[utem]
... qui ut d[icit] ... Ipse ...
... p[at]re ... in manus tuas com[men]do
sp[iritu]m meu[m] Co[m]p[ati]tur ... Jo[hannes] Vidit ih[esu]s
matre[m] et discipulum stante[m] q[ue]m diligebat d[icit]
m[at]ri sue mulier ecce filius tuus dein dicit discipulo
Ecce m[ate]r tua ... clamit x[ristu]s ... agnu[m]
... Sergi[us] p[a]p[a] ... in missa
... ymolatur ... dicat agnus dei
... petim[us] ut misereatur nobis p[ro]p[ter] duplice[m]
miseriam culpe et pene Culpa duas h[abe]t mi-
serabiles penas ... ignorantiam s[cilicet] et fragilitate[m]
pena ... duas infert miserias s[cilicet] carencia[m]
boni et ... mali T[er]c[i]o ... dona no-
bis pace[m] ut v[ir]tute sacr[a]mentalis ymolacionis
det[ur] ecce illa pax ... x[ristu]s ... pax fact[us]
est mediator qui in sanguine suo sanctificauit [pacificans]
... T[er]c[i]o agnus dei d[icitu]r q[uasi] d[iceret] Agnus dei
agnusti ... in nobis Agne qui agnusti
p[at]rem in nobis Agne qui te obtulisti i[n] cruce
p[ro] nobis do[na] nob[is] pacem Ista ... agn[us] ymolat[us]
est ut nos pacificaret deo p[at]ri ... largire[tur]
... angeli decantauerunt ... Gloria
in excelsis deo Et in terra pax Et id[e]o ...
... vera sacrificii
[constituit]

Iohis bapte tinagdu cet tradit(us)
iudeis quo xp(ist)us demsit milati
potuit dei in ipso Iohis — 26 mi

pacis osculum dari. Nota q(uod) ista verba Agnus dei
qui tollis pecc(at)a etc. magne sunt efficatie ita ut
dicat(ur) q(uod) cum tempore Iohis pape q(ui) Robertus rex francorum
tante esset devocionis q(uod) in festivis diebus
semper vellet esse maligno(?) ministerio officium. Quadam vice ob-
sedit castrum barbaros in normania et propter festum sancti
Aniani dimisso exercitu venit aurelianum. Et
cum regeret chorum indutus cappa serica alta voce
inmissa tercia Agnus dei flectendo genua accepit
et statim muri eius castri q(uod) obsiderat funditus cor-
ruerunt. Et Alio quodam modo dicit xp(istu)s a virtute sanctificati-
onis q(uod) tollit .i. aufert peccata mundi .i. hominum quos
mundi nomine nuncupavit ut i(n) 1 Iohis et mundus eum non
cognovit. Hoc autem ideo addit q(uia) non venit nisi pecca-
toris hominum tollere. Peccatum .n. angeli tolli non potest q(uia) est irremis-
sibile. Sed ipse salutem facit generis humani a peccatis
eorum. Ysaie. Ego sum qui deleo iniquitates tuas.
Et Michee. deponet .n. omnes iniquitates nostras
et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Talis
.n. xp(istu)s peccati nostri qui nullius est verum sacrificium
ymolatus pro nobis. Ysaie 43. Vere langwores
nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit.
Tercio tangit eius dignitatem. Hic est de quo di-
xi vobis prius .n. quemadmodum Iohannes autem q(uod) videret
eum quando miserunt Iudei ab ierosolimis sacerdotes
et levitas ut interrogarent eum tu quis es dixit
tunc xp(istu)s Ipse est qui venturus est q(ui) ante factus
est. Nunc illius ubi Iohannes meminit id repetens
qui post me venit vir dicit xp(istu)s venire post Iohannem
q(uia) post eum natus est et post eum mundo notificatus
est. Dicit xp(istu)s vir non tantum a discretione sexus sed a
virtute qua virtus de illo concipiebat et sanabat
omnes. Qui ante me factus est. Sicut non quemadmodum xp(istu)s
secundum divinitatem substantiam quam ut dicit athanasius filius
a patre solo est non factus nec creatus sed genitus. Secundum
vero humanam substanciam competit sibi. Secundo post factus
est ei ex sonne dicit homo sed tamen sed tunc non videtur
cum q(uod) xp(istu)s fuerit factus ante Iohannem

quam conceptus fuit ante xp(istu)m Iohannes sex men-
sibus. Et dicendum q(uod) alia solutio est q(uia) omnia
sed Iohis conceptio ante xp(ist)i conceptionem fuit tam-
men xp(istu)s fuit vir factus ante Iohannem quia
in instanti sue concepcionis habuit omnem virtutem
et graciam sed non Iohannes. Quia prior me erat
hic referendum est ad eternitatem sue divinitatis
secundum quam dicitur In principio erat verbum et per ipsum omnia
facta sunt. Et ideo ante Iohannem prior erat.
Quarto ponitur xp(ist)i manifestacio et ego nesciebam
illum. Sciebat .n. Iohannes incarnatum sed non
dum per se vel per eius noticiam habebat. Sed
ut manifestaretur in israhel .i. adhuc ut noticia
eius haberetur apud israhel. Propterea ego veni ad eos
missus fuit .n. ideo missus a deo cum ipso
erat Iohis in aqua baptizans. Dupliciter
ordinabatur baptismus Iohis ad manifestacio-
nem xp(ist)i tum q(uia) disponebat homines ad
suscipiendum eum tum et q(uia) volebat in eodem
baptismate a deo primo manifestari. Distinctio 2a
Secundum eius dicitur Et testimonium perhibuit Iohannes. Tangit
sanctus magister auctoritas Del tangit prius verba cor-
pore dixit dominus Iohannis dupliciter
quia ipse est agnus dei et quod ille
erat de quo primo predixerat. Hic confirmat
ex hiis que viderat. Ideo ubi duo tanguntur
primum est celestis sancti spiritus visio. Et
testimonium perhibuit dicit q(uia) vidi et oculis
ocelis spiritum descendentem. Spiritus sanctus
cum sit deus omnino est invisibilis. De se dici-
tamen dicitur q(uia) movebat columba illam q(uia)
columba erat similis spiritui ut dicit lu 3 de celo
et manentem super eum. Vel dicitur sicut me eo q(uod) vixe-
rit me Nota q(uod) i(n) refert Iohannes tangitur tempus scilicet
illa statim cum xp(istu)s fuit baptizatus. Preterea
sed malis erat liberi ponitur quod fuerit sancti
negatur historia scilicet illa statim cum xp(istu)s fuit
baptizatus ascendit de aqua et orante eo
pro baptizandis ut acciperet spiritum sanctum et
ecce aperti sunt celi q(uia) inestabilis splendor

spiritus domini

factus est etiam cum ac si ecclo aereo et
sidereo resersans splendor celi cum pyrney ter-
ris infunderetur et spiritus sanctus in specie columbe
venit et sedit super eum. Et nota quod ista visio vis-
bilis spiritus sancti non fuit signum primi sancti-
ficationis xpi sed fuit signum presentie quia ab initio
sue conceptionis spiritus sanctus servivit in eo sed
illa preterita sanctificatio non signabatur per hanc
visionem visibilem. Et in specie columbe apparuit
quod est animal fecundum ostendens in xpo
virtutem fecunditatis quia multos regenerat aqua
et spiritu sancto. Et non fuit columba secundum speciem et
ymago eius sed corporalis que nouiter ab ele-
mentis formata fuit et peracto officio desiit esse
atque in priacente redacta est materiam. Non
tamen illa visio ad decipiendos homines quia non
intendebat deus quod homines illa videntes
in noticiam eius venirent quod esset vera colum-
ba sed quod per eius speciem apparentem in noticiam perveni-
rent. Et si sola corporali specie columbe fieri potest
fuisset optimum corporali specie vitare columbinam ...
Et nota post pronuntiationem istius visionis et repetit
baptista quod superius dixerat Et ego nesciebam
eum quod nescivisse illum ut qui ille qui misit
me dixit michi apostolus ecce super quem videris spiritum
sanctum descendentem unde sic dicit Et qui misit me bap-
tizare in aqua Tota trinitas misit Johannem
Ille michi dixit Super quem videris spiritum sanctum
descendentem et manentem super eum. Ita non
descendit spiritus sanctus super xpm quod maneret super
eum Hic est qui baptizat in spiritu sancto i.
baptizat dando spiritum sanctum. Actu primo Johannes
quidam baptizat aqua nos autem baptiza-
bimur spiritu sancto. Attende quod diligenter considerabat
Johannes super quem baptizatum spiritus sanctus descen-
deret ut cognosceret ipsum esse xpm. Distinctio 3a

Tertio autem dicitur Et ego vidi et post testimonium
Johannes dominice virtutis vel potentie conclusio
sui testimonii quia eum predonicat esse ipsum ecce xpm
super quem spiritus sanctus apparet quia apparuit super
talem hominem quod digito demonstrat Ecce
agnus dei sequitur quod iste sit filius dei unde dicit Et ego
vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei.
Dicit iohannes xpm esse filium dei pro tanto quia super
eum sicut baptizato divina vox audita est Tu es
filius meus dilectus in quo michi bene complacui. Nota
quod istud fuit primum dei signum quo modo apparuit spiritus
sanctus in columbe specie et vox patris de sublimi sple-
dor quia etiam. Sicut enim in nativitate apparuit angelus et
stella hic ab angelo factum est sed et corporaliter tamen
dum ostendebat post eum dicitur eius in baptismo
declarata est quod baptismus dei filios nos efficiat. Item
virtute eius credentibus celum apparet. Attende
quod pater nominatur et filius et spiritus sanctus id est
baptismus esse cum invocatione trinitatis debet fieri ut di-
catur Ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti. Unde
secundum ysidorum libro Ethymologiarum Capitulo xi Sicut
in trinitatis testibus constat omne verbum Ita hoc sacramentum
confirmat ternarius nominum divinorum. Fit
autem magis ut per visibilem exteriorem materiam
intelligatur interior aspersio qua sicut aqua lavat
ex parte corporis Ita virtute trinitatis in invocatione trinitatis
mundatur anima. Hac formam baptismi preterit arri-
ani dicentes Baptizatur N. in nomine patris maioris
et filii minoris etc. Sub imperante Anastasio cum
vandalorum rex omnes katholicas in affrica ecclesias
sibi faciens arriana peste inmutari invaluit
pridem episcopus apud Carthaginem Olimpius quidam Arri-
anorum episcopus sanctam trinitatem blasphemans in bal-
neis prurientes filium inmore pre thigitis
iacentis angelo invisibiliter inmittente combustus
est Barnabas quoque episcopus arrianus dum contra re-
gulam fidei quendam baptizaret dicendo baptizat
te Barnabas in nomine patris per filium minorem
in spiritu sancto statim aqua que fuerat ad baptizandum

patre missus comparuit fugiens vero ille qui bapti-
zandus erat mox orthodoxorum baptizatus est more
Rogerus.

Dominica prima post octavas Epiphanie distinctio prima

Nuptie facte sunt in Chana Galilee et erat mater Ihesu ibi etc. Johannis 2. Quia matrimonium cum sit conservatum ordinatum ad conservacionem humani generis deus solus instituit qui genus hominum produxit et conservat. Et ideo quia in mundi principio ipse ordinaverat postea factus homo presencia sua et miraculo confirmavit quod actum est in hodierno ewangelio. In quo leguntur quatuor interfuisse nupciis. Et nono ipsas miraculo decorasse iuxto quod ewangelio tangitur. Primum est materia nupciarum preparacio. Secundum est miraculi opus in creatura. Tercium est ipsius miraculi gloriosa commendacio in hoc fine nota etc. Circa primum congruus pono. Primum est nupciarum celebritas. Nupcie facte sunt. Hoc autem factum est completo anno xxx quo baptizatus est eodem die. Notandum quod nupcie quatuor modis dicuntur. Primo dicuntur nupcie ipse consessio matrimonialis qua vir coniungitur et uxor ut ibi simile est convivium paratum permagnificum pro matrimonio et nupcie. Hester 1. Secundo nupcie accipiuntur pro dotibus que dantur viro ad sustentandum matrimonii pondera. Exodi 22. Pendebit puelle nupcias et vesti-menta et precium pudicicie non negabit. Tercio dicuntur nupcie ipsa carnalis copula sequens matrimonium. Genesis 29. Tandem potitus optatis nupciis amorem sequentis priori pretulit. Quarto accipiuntur nupcie pro convivio quod in solempnitate matrimonii fieri consuevit. Genesis 29. Vocatis multis amicorum turbis ad convivium fecit nupcias. Et ita accipiuntur nupcie in hoc loco. Dicuntur autem nupcie secundum Ysidorum libro Ethimologiarum eo quod in principio nubencium capita velantur nupta non dicitur quia nube tecta et est nomen translatum a nubibus quibus tegitur celum. Aliter nupta est quasi celum sine nube sed tecta est sicut celum nubilatur. Unde exterius absque velo in conventu manent. Deinde ponitur nupciarum locus in Chana qui est viculus provincie Galilee.

Ubi attendendum quod Chana interpretatur zelus et significat zelum amoris quod inter coniuges esse debet. Ephesios 4. Unusquisque uxorem suam diligat sicut se ipsum uxor autem timeat virum suum. Iste autem zelus moderatus non debet esse sicut quod prodat coniugum quorum vita dolorosa est unde dicitur ibi Ecclesiastici 26 Zelus mulieris sui zelus autem dicitur eodem libro capitulo 26. Dolor cordis et luctus mulier zelotipica. Galilea vero votum vel devotum dicitur seu transmigracio et dat intelligere quod celebracio nupciarum solum in mundo isto est qui est votum vel transmigracio. Unde et figura inversionis. In futuro enim seculo neque nubent neque nubentur sed erunt sicut angeli dei ut dicitur Matthei 22.

Queritur quo tempore faciende sunt nupcie. Dico quod sponsalia et contractus matrimonii per verba que fiunt et traduccio uxoris potest fieri. Sed nupciarum solempnitas prohibetur ab adventu domini usque ad octavas Epiphanie et a Septuagesima usque ad octavas Pasce et tribus septimanis ante festum Johannis Baptiste que incipiunt tribus diebus ante ascensionem usque ad octavas Penthecostes ut dicitur libro sinodali 3 capitulo primo ubi agitur. Omnia cum ista observata scilicet ab ecclesia ordinata est. Ideo actus nupcialis legittimus sunt illis temporibus licet peccet agens contrarium.

Item queritur quibus liceat facere nupcias. Dicendum quod quibusdam autem dicuntur a contrahendo matrimonio coniugii tales et tales hoc possit non debent quod dicitur et sunt hii casus. Primus qui uxorem suam occiderit propriam. Secundus si sacerdotem interfecerit. Tercius si quis commisit incestum cum affine aut consanguinea. Quartus si proprium filium tenuit in baptismo aut confirmacione ut insidiatur matrimonio. Quintus si sponsam alterius rapuit. Sextus si sacerdos corrumpit virginem aut contraxit cum sanctimoniali.

[illegible]

[illegible]

Nono si solempne est uotum quia si tales contraxerit absque licencia ecclesie peccant quidem tamen matrimonium tenet si tamen fuerint adolescentes vel alias de corpore dubitatur incontinencia potest ecclesia dispensare. Quod si ista quatuor impediunt matrimonium contrahendum sed non dirimunt contractum. Sunt autem xii casus qui ad contrahendum impediunt et dirimunt contractum si precedunt matrimonium et non sequuntur. Quorum primus est error persone sed non qualitatis et dicitur hic quia simulata est de consentire in talem personam consensit mater error est et non tenetur nisi nouus consensus superveniat tacitus vel expressus. Sed si quis credidit talem esse nobilem aut diuitem vel sapientem cum tamen non sit iste error qualitatis et non impedit. Secundus casus est condicio peioris gratia et dicitur quia sunt aliqui sunt peioris condicionis ut quia seruus vel aliqui meliores condicionis scilicet liber non dirimunt matrimonium ut si liber vel seruus consensit in liberam credens ancillam. Si non condicio peioris gratia fuerit tollit matrimonium nisi postquam cognouerit consenciat. Tercius casus est uotum continencie sollempne hic addo quia uotum priuatum licet impediat contrahendum contractum tamen non dirimit. Quartus casus est cognacio que est triplex prima est carnalis et hec impedit usque ad quartum gradum exclusiue. Altera est spiritualis que contrahitur quando in baptizmo aut in confirmacione aliquis tenet alterius filium aut dat ista sacramenta vel audit alterius confessionem. Tercia est legalis que est proximitas ex adopcione proueniens cuius due sunt species simplex et adopcio et abrogacio. Quintus casus est crimen quia non possunt aliquis facere vel habere coniugem quam polluit per adulterium in tribus casibus. Primo si alter vel vterque machinatus fuerit in mortem coniugis cum effectu ut adulterium recipit.

Secundo si prestitit fidem adultere ut ducat post mortem viri aut uxoris quod intelligendum est si vterque presciunt impedimentum alias non non dirimunt matrimonium. Tercio si viuente uxore de facto contraxit cum ea vltra ita tamen si fuerit vir conscius cum habere uxorem alias autem crimen non impedit. Sextus casus est disparitas cultus quia fidelis cum infideli contrahere non possunt. Septimus est violencia aut metus violencia fortis tollit matrimonium cum aliquis capitur et trahitur ad ligandum sed leuis coaccio non impedit. Metus aut tollit sed qui mosta tercioris cadere potest qui est quadruplex scilicet metus mortis cruciatus corporis seruitus et stupri et nichil refert an timeat ista de se vel uiro vel uxore vel filia aut sorore. Octauus ordo sacer quia in minoribus constitutus contrahere potest. Nonus casus est ligamen duplex scilicet sponsalia et id ligamen impedit contrahendum sed non dirimit contractum. Alterum ligamen est per consensum matrimonii et id eciam contractum dirimit quamdiu durat. Decimus casus est publice honestatis iusticia ut si aliquis desponsauit puellam ante annos que esse rata sunt sponsalia nullius dessponsacione vi poterit eam poterit habere uxorem dato quod vir eam non cognouisset nec ipse aliquis eius consanguineorum et hic usque ad quartum gradum. Hic idem tenet de eo qui cum aliqua contraxit et morte interueniente ante ingressum religionis sed non cognouerit eam. Undecimus casus est impotencia coeundi cuius species sunt tres scilicet naturalis ut frigiditas vel defectus etatis qui est in femina ante xii annos. Impubertas etatis ante et qui quod natura est defeminine bris generacionis deputat quia impediat coitum. Secunda species est accidentalis ut castracio. Tercia est maleficium sicut sunt sortes vel facture. Insinuando quod uero iste predicta dixi quod impedit matrimonium nisi precedit consensum quod quando uero sequitur primum non tollit nisi sola fornicatio que est corporalis ante et spiritualis que est per alienacionem a fide et tamen isti non tollunt matrimonium simpliciter sed solum actum viri et fornicacionem cum fornicacione nec ut coniugium potest contrahere matrimonium alter vivente. Duodecimo tangitur vicium excepcionum impar[...]

[illegible]

Et erat mater ihesu ibi. Cuius presencia decorabat nupcias. Ecclesiastici 24. Ego mater pulchre dileccionis. Vocatus est autem et ihesus et discipuli eius ad nupcias. In quibus verbis tangitur quante fuerit ille nupcie honestatis: dum mater virgo adest, dominus christus sanctitas, discipulus continencie humilitas. Notandum quod christus voluit nupciis interesse ut sua presencia matrimonium confirmaret et commendaret. Matrimonium sanctum est, cuius sanctitatem non demonstrat solum christi presencia sed sua institucio primaria, quia deus ipse instituit in paradiso manentibus adhuc statu innocencie. Et hoc apparet quia christus ex desponsata virgine nasci voluit. Et eius sanctitatem adhuc probat eius bonum, quod secundum augustinum tria sunt: sacramentum, fides et proles. Quia matrimonium est sacramentum, est continens gratiam et sanctitatem cui quam accedit dispositio. Quia matrimonium exigit fidem sine fide vel iusticiam ut alter alteri fuerit fidelis, ideo actus eius est meritorius. Quia matrimonio accedit in bonum prolis educandum ad dei cultum, ideo dilatatur multum in se impermixtum. Licet autem tanta sit sanctitas eius, castitas tamen excellencius bonum est. Unde dicit sapiens: Omnis ponderacio non est digna continentis anime. Et primo quidem quia matrimonium animum ad mundana trahit. Prima Cor. octavo: Qui sine uxore est cogitat que sunt domini, quomodo placeat deo; qui autem cum uxore est cogitat que sunt mundi, quomodo placeat uxori. Et secundo matrimonium potestati alterius committit coniugum sui corporis potestatem. Prima Cor. septimo: Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir. Et tercio matrimonium tollit carnis integritatem. Notandum est quod matrimonium plures causas habet. Sue institucionis prima et principalis est generis multiplicacio. Gen. 2: Crescite et multiplicamini et replete terram. Secunda causa est dispensatoria et accessit ista causa post peccatum ad vitandam fornicacionem. Prima Cor. 7: Propter fornicacionem unusquisque uxorem suam habeat et una queque virum suum habeat. Tres autem alie cause sunt accidentales, scilicet propter conservacionem amoris et [illegible] et vite solacium. Gen. 2. Tercia causa est propter salutem alterius coniugis quia [illegible] alterius [illegible]

[illegible]

[illegible]

frequenter sanctificatur. Prima Cor. 7: Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem et mulier infidelis per virum fidelem. Et tercio ponitur virginis deprecacio, oracione defectus vini. Et deficiente vino in nupciis, quod valde verecundum erat et magis paupertatis, unde necessarium erat auxilium, dicit mater ihesu ad eum: Miseratur virgo indigencie et ideo dicit filio: Vinum non habent. Et brevis oracio; non multa dixit sed solam necessitatem opponit. Considera virginis fidem: adhuc nulla viderat miracula eum facientem et tamen confidenter petit, de potestate illius non dubitans. Attende et quod ipsa primo induxit christum ad opera miraculorum. Notandum quod in omnibus nupciis spiritualibus vinum deficit, [illegible] defectum suppleat. Vinum enim mordet, calefacit et letificat. [illegible] morsum timoris divini [illegible] Thob. 6: Accipiens virginem cum timore domini et amore filiorum magis quam libidine ductus. Et vinum letificat, et in nupciis spiritualibus non debet deficere gaudium quod non deficit [illegible] mundi gaudiis [illegible]. Et vinum calefacit, et in nupciis fervor amoris inter coniuges esse debet, non sicut aliqui preferunt concubinarum amorem dileccioni coniugum. Et quarto ponitur christi responsio, et dicit ei ihesus: Quid michi et tibi est mulier, id est [illegible] que ad nos pertinet si vinum non habent. Vel aliter: Quid michi et tibi est mulier, id est quid est michi et tibi commune? Secundum hoc christi responsio videtur austera fuisse. Et licet austera verbis fuerit, non tamen mente, quia [illegible] christi potentiam manifestat. Quod dixit [illegible] mater petit ut miraculum faciam, sed quia [illegible] est quod in eo operatur, nichil quod in opera miracula non est humanitatis sed divinitatis. Nondum venit hora mea faciendi miracula. Et quarto ponitur virginis admonicio. Dicit mater eius ministris: [illegible] virginem in verbis filii [illegible] non fuisse quia dixit ministris: Quodcumque

[illegible]

[illegible marginal gloss]

dixerit vobis facite. Hortatur nos ut faciat quecumque ... eis preceperit. Et vide quod consona sunt nunc ista verba verbis dei patris. Deus pater de nube clamans: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Hic vero mater nos omnes hortatur ut que ab illo audiuimus operemur.

Distinctio secunda huius evangelii

Secundo cum dicitur Erant ibi et cetera. Miraculi expressa opus et facit ... cum tangitur numerus et capacitas vasorum in quibus miraculum factum est. Unde dicitur Erant ibi lapidee ydrie sex. Est autem ydria vas aquatile et dicitur ab ydor quod est aqua grece. Dicuntur autem adhuc erant posite secundum purificationem iudeorum, id est ad eorum purificationem. Nam ut dicitur Marci vii Iudei observabant ablutiones calicum et baptizmata calicum et vasorum. Deinde ponit eorum capacitatem Capientes singule metretas binas vel ternas. Metrum grece latine dicitur mensura. Et secundum ysidorum libro xvi Ethymologiarum Est ipse mensura aliquorum. Papias autem dicit quod metreta continet decem sextaria et ideo vasa illa magne capacitatis erant. Secundo ponitur ipsum imperium. Dicit eis Ihesus Implete ydrias aqua. Ecce aqua id est materia miraculi. Unde quare non fecit vinum ex nichilo. Videtur quod ne fuisset ita evidens. Deinde ponitur execucio imperii miraculi. Et impleverunt eas usque ad summum ut superundans fieret maius vinum. Tertio ponitur imperium de placacione miraculi. Dicit eis Ihesus. Non ponit eum vidisse quod Christus adoptaverit sed quod aliquis dixit ut aqua converteretur in vinum quia sua voluntate ipsius absque verbo obediunt creature. Haurite nunc et ferte architriclino. Qui tribus

[illegible marginal gloss]

[illegible marginal gloss]

dicitur de bonitate vini. Triclinium ut quidam dicunt erat domus camerata habens tres testudines sub quibus discumbebant. Vel forte in erant tres ordines mensarum ut in refectorijs fieri solet. Architriclinus erat princeps et primus inter discumbentes. Deinde ponitur obediencia. Et tulerunt architriclino. Quarto ponitur approbacio rei facte. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam id est gustavit aquam que facta est vinum adeo potenti virtute et non sciebat unde esset. Mirabatur quis tam nobile vinum et unde attulisset. Ministri autem sciebant qui hauserant aquam. Isti ministri fuerunt testes miraculi quia ipsi hauserant aquam et statim dixit eis Ihesus Haurite nunc et ferte architriclino. Et ipsi soli sciebant ita quod nulla fallacie maneret suspicio. Vocat architriclinus sponsum. Hunc quidam dicunt fuisse Iohannem evangelistam et ideo vocata fuit beata virgo quia matertera eius erat quia consobrinus eius erat filius duarum sororum. Consobrini sunt sicut filij fratrum fratres patrueles. Et dicitur quoddam eius de impensis donum cum vocaverat. Et id non est certum, id est non asserendum pertinaciter, nec negandum. Et dicit architriclinus ei, scilicet sponso, Omnis homo primum vinum bonum ponit [illegible] quia forte consuetudo inter iudeos erat ut in conviviis semper quod maior preferretur aut esset aut discumbentibus sicut potest perficiat quantum discumbenti ... Et ideo iste architriclinus reprehendit sponsum quod melius vinum ultimo apposuit. Meliora enim post primitanda sunt ut caveat quod inebriantur nota ... et omnia largitas eius et quia facimus est repleri bonis alimentis si primitatur quod pocioribus et cum inebriati fuerint facit tunc id quod deterius est. Tu autem bonum vinum servasti usque adhuc quod ad finem nupciarum. Vel aliud bonum hominem videt et in magna copia. Cum enim dei opera perfecta sunt videtur. Unde creata quod sciebat et erant valde bona. Preterea aliud vini colore et sapore perfectum optimum fuisse

[illegible marginal gloss]

i Iohannis

Distinctio tercia huius evangelii

Tercio dicit hoc fecit initium signorum. Tangit
gloriosa miraculi que datur quadrupliter
commendat. Primo ab origine principii hoc fecit initium
signorum Ihesus. Illa opera que sunt principia que dabi-
lia sunt. Ex quo opponitur libro ille apocriphus de infancia
salvatoris qui fingitur esse beati Iohannis. Longe autem
est quia multa signa leguntur ibi facta a Christo tempore de
eo tacta quia ista conversio aque in vinum fuit initium
signorum eius. Secundo commendatur ille alio loco in Chana Galilee
ubi erat penuria vini. Tercio quia primum fuit mi-
raculum in Chana Galilee. In matrimonio in principio
mundi quod deus expressa in littera formavit principium
et miraculum nove legis prius credebat contra
se tamquam in hominem sanctum et si aliquam horum
fidem habebat quia esset deus alia habuerunt
testimonio Iohannis dicentis: Ego vidi spiritum
descendentem sicut columbam et manentem super
ipsum testimonium perhibui quia hic est filius dei
vivi ut dicit. Et crediderunt in eum discipuli eius
ex hiis que ipsi viderant primo Iohannis. Quod audi-
vimus et vidimus testificamur. Nove autem leg-
is miraculum factum est. Tercio quia dat illud noticia di-
vinitatis et manifestavit gloriam suam divinitatis
in operacione miraculi. Iohannes primo vidimus
gloriam quasi unigeniti a patre. Rogemus

Dominica secunda distinctio prima

Cum descendisset Ihesus de monte secute sunt
eum turbe multe. Et ecce leprosus veniens
adorabat eum dicens et cetera. Cunctis aliis scriptura
sacra sacra extolli quia mea non doces sola quadam
modo in humanis scilicet sed et res ipse significant
ut dicit Hugo libro primo de sacramentis in prologo. Unde
et mundana sciencia in quantum prudens non verba sola sig-
nificant principium carnis lucidissima causa sed sacra scriptura ut
...enim dicit quia sol significat hominem sapientem
sicut homo sapiens in sapiencia manet sicut
sol. Et alia multa exempla adduci possunt
et ideo hodiernum evangelium exponitur dupliciter
secundum quod pertinet ad litteralem significacionem
et secundum misterium ipsius rei conpertitum.
Duo itaque miracula narrantur facta a domino
scilicet leprosi mundacio et paralitici curacio. De leprosi
mundacione concordat Marcus et Matheus et Lucas.
De isto non paralitico ut dicit auctor sed Iohannes et
Lucas et Christus evangelii incipit. Cum autem
intrasset et cetera. Circa primum ubi tangitur. Primum
est Christi descensus. Cum descendisset
Ihesus de monte. Iste mons secundum Ieronimum
fuit mons Thabor quia Christus ascenderat cum
discipulis ut nove legis precepta illis
traderet. Data autem lege descendit de
monte ut miraculorum opera legem datam
confirmaret. Deinde ponitur turbe sequela
secute sunt eum turbe multe. Venerat
turbe multe ad Ihesum et descensum
eius prestolabantur sed secute sunt eum
descendentem. Quidam ut dicit Crisostomus
propter caritatem plerique propter doctrinam multi propter ad
inspectionem et curacionem de hiis expectabant
Christi descensum erat et leprosus. Et ecce
leprosus veniens non procul erat sed
ut dicit Lucas erat vir plenus lepra.
Tercio quia lepra est incurabilis infirmitas
secundum naturam et ideo venit iste leprosus
ad talem medicum qui medicinam naturalem cura-
ret eum. Sed queritur unde habeat iste leprosus
fidem quia eum deus curare posset et dicendum
quod ut patet per magistrum in hystoria quia mundacio
leprosi est primum miraculum quod deus operatus
est ex quo aperte predicare cepit et ideo
valde commendanda est fides istius leprosi
qui nullo facto adhuc miraculo sed sola fama
eius doctrine audita credidit et tantam
sapienciam absque omnipotencia esse non posset.
Deinde ponitur leprosi peticio adorabat eum dicens.

Secundum Crisostomum / Non simplex petebat curacionem sicut a bartifici medico sed adorabat quia dominus. Non quia oracio sit desiderium verbis expressio ad deum / istud tamen desiderium aliquando et corporalibus signis demonstratur sicut genu flexionibus prostracionibus et aliis multis modis. Iste autem leprosus expressit humilem humilitate quia ut dicit Marcus Adorauit eum genu flexo. Item expressit timiditatem deprecandi eum quia procidit in faciem ut dicit Lucas. Deinde ponit ipsius oracionem Domine vere dominus quia et languoribus et sanitati vite atque morti dominatur. Si vis a voluntate diuina pertinens dicitur cuncta sunt posita. Hester 13. Potes me mundare illa potencia cui omnia obtemperant et nichil resistit.

Attendendum quomodo iste leprosus fiducialiter peciuit sed cum non fuit immote cum domino non videtur tamen ingerisse quia ibi dominus admonuerit Petite et accipietis / oracio nisi qui petit accipit. Matheus. Item et illam dominus maiorem seruasse quam in eodem monte protulit Orantes autem nolite multum loqui. Quibus breuiter se expediuit. Domine si vis potes me mundare. Nota quod hec miracula in carne mortali fecit operatus et cum habet patre et spiritu sancto operari non potuit quia quod vnius est sunt et vnus cordis vna est operacio ut dicit Augustinus quia iste leprosus iste prudentissime expressit oracionem per hoc vbi tamen cum dicit Domine Ipse est in manu sermone scriptum est rex regum et dominus dominancium Apocalipsis. Item benignam voluntatem sponsi sancti cum dicit Si vis Spiritus enim vbi vult spirat Iohannis 3. Prius autem omnipotenciam cum dicit potes per potenciam tuam deus nostri altissima que fecisti magnalia. Secundo ponitur miraculi opus Et extendens manum Ihesus

Nam illa que fabricauerunt celos extendens laicis misericordie et potentie tetigit eum. Tetigit eum ut tactu sue carnis immundissime lepre abstergeret maculam. Nam ut dicit Theophilus ipsius sancta caro est per quam et vita tribuens sicut expressio vbi dei caro. Sed cum quia dominus contra legem fecit nam leprosus immundus est ut dicit Leuitici 13. quod non erat licitum tangere. Respondetur quia lex prohibebat tactum leprosi ne tangens contraheret inmundiciam aut maculam ex lepra. Et quia Christus nullam inmundiciam aut maculam contrahere potest ideo non egit contra legem. Tetigit autem eum secundo tactu ut ostenderet antiquas leges iam cessasse eo quia nouam legem iam dederat. Tercio ut ostenderet se dominum legis qui ei non erat subiectus. Quarto ut tactu sanaret leprosum qui in prius verbum domini leprosus non mundabat dicens Volo. Dominus et dominus medicinam reuidit Volo. Item leprosus dixerat potes et impatiens mundare. Et ecce effectus ponitur tactu et verbo curatus est. Deinde ponitur leprosi mundacio et confestim mundata est lepra eius. Quia autem dicit Origenes non dubitauit credere non tardat sanare quia non distulit confessio non differt mundacio. Et non secundum Crisostomum quia ista dicto confestim tarditas proferre quod fecit velocitas mundacionis eciam cum sanitati sint quod dici possit. Quinto ponitur tempus mandatum sanacioni impositum / Non mandauit Christus ut afferret pecuniam sibi aut aliquibus deo pro sua mundacione aut quia ipsum coram hominibus glorificaret sed primum sibi mandatum dedit ut miraculum occultaret dicens Et ait illi Ihesus Vide nemini dixeris Non quia vult excusare precipit hoc Christus / Sed secundum Crisostomum et Ambrosium ut daret nobis exemplum ut non queramus ostentacione et gloriam de nostris operibus Secundo ut dicit Crisostomus quia non dum erat tempus Christi opera predicare sed predicanda erat committenda apostolis. Tercio secundum Ambrosium / Quia meliores sunt

[marginal note, top:] Et [illegible] ad [illegible]

[marginal note, bottom:] [illegible]

qui fide spontanea credunt quod sperant beneficiis
¶ Secundo ut planum ut hic salus non quod dicto oblata
queritur sed mente cogente devote postulatur
¶ Unde Jeronimus et aurilium congruus erat vero opus predi-
care quod evidencia operis demonstrabat fortasse
autem ¶ Tertia causa est quia prius expectacione indicat
iudicium sacerdotum qui iudicaret eum esse emun-
datum et postea deo erat quis illum sanaverat
quia si eo factum fuisset potuisset sacerdotes ex
invidencia calumpniari miraculum sed precepit
ei sibi vade et ostende te sacerdotibus quorum arbitrio erat
commissum lepre iudicium Non quod aliter ex parte eum
mittit ad sacerdotes ¶ Primo quia licet ipse esset
mundatus non tamen reputabatur mundatus nisi
cum alijs posset conversare nisi sacerdotum iudicio
¶ Tertium causa est pro humilitate ut sacerdotibus vide-
(*co[n]stat*) at deferre ¶ Quarto secundum origenem et alios ut quamvis non
esset consuetudine sed dei gracia sit sanatus ¶ Quinta
secundum Crisostomum ut obturaret malilocorum iudeorum
legem cum dum legem venerabantur ¶ Tertium precepit
ei et offer munus quod precepit Moyses vel leviticus Non
(*offerebat*) mundatus a lepra prout augustinus indeberet tamen duos
passeres vivos cum ligno cedrino tincto et ysopo
et ymolabatur unus passer de cuius sanguine
tingebatur alter passer et lignum cedrinum tinctum atque
ysopum et aspergebatur illo sanguine mundatus
septem vicibus et postea dimittebatur passer vivus
ut avolaret in agros loto autem corpore
atque vestimentis et rasis omnibus pilis in toto corporis
tamen ita tamen adhuc non ingrediebatur domum usque ad
dies dic autem octavo iterum autem omnes pilos corporis
radebat et lavabat corpus eius atque vestimentum
Et die octavo si erat dives tollebat duos
agnos inmaculatos et ovem unius anni et tres
decimas simile oleo conspersae et sextarium olei et sta-

tuebat omnia hec ad hostium tabernaculi
et postea per sacerdotem fiebat ymolacio Si
vero pauper fuisset homo ille non offerebat
nisi agnum unum et decimam unam simile oleo
conspersae et sextarium olei et duos turtures
sive duos pullos columbe hic autem
mundus offerre hinc mundato lepros ut
deo laudes pro sua mundatione ¶ In
testimonium illis in accusacione et attestacione
illis scilicet sacerdotibus Quantum ut dicit Crisostomus
que autem si munda erant omnia fecisti
et tamen ipsi non crediderunt Illa glosa
sit testimonium incredulitatis eorum quia dum carne
ceperit sanato leproso approbat illum
tamen credere noluerunt Distinccio secunda

Secundo cum dicitur cum autem introisset et cetera
Tangitur paralitici curatio ubi sa-
primo cum precatur centurionis accessit
Cum autem introisset ihesus capharnaum
nobilior civitas galilee unde et interpretatur
Capharnaum villa pinguedinis vel ager
consolacionis Accessit ad eum centurio
Centurio dicitur qui preest centum militibus
Et erat centurio iste gentilis positus
a romanis Capharnaum ad custodiam
provincie Non quod iste centurio personaliter non
accessit ad ihesum sed ut dicit luce Au-
diens dicitur tanta mirabilia eum fecisse
primo beatissimum proximum morti misit
seniores ad deum iudeorum qui rogaret pro salute
servi Non enim accessit personaliter quia non puta-
bat se dignum puerum ¶ Cum autem ihesus
cum senioribus veniret ad domum eius
Ille autem hoc audiens misit ad eum
ut non declinaret in suum hospicium
quia non erat dignus eum recipere sed tamen

Ubi imperare et sanare puerum meum ...
Quod Matheus dicit centurio quod accessit
ad Christum. Cum tamen Lucas dicat eum mi-
sisse seniores. Et ideo alii non dixerunt non
centurionem de quo loquitur Matheus et Lucas secundum
Crisostomum non esse hunc. Idem dicit de quo vult
loqui. Diversitas autem alia que apparet inter evan-
gelistas potest tolli. Primo quia sicut Crisostomus
dicit iste centurio ... volebat accedere ad do-
minum sed iudei quasi blandientes illi dixe-
runt quod non expediebat ut ipse labora-
ret in hoc. quia ipsi irent et Christum adducerent
et ideo Matheus considerata voluntate centurio-
nis dixit quod accessit eadem. Secundo ut
dicit Augustinus quia ea que aliquis per alios facit
ipse facere dicitur. Ex quo seniores iudeorum
nomine centurionis accesserunt ad dominum
et ipse centurio dicitur accessisse. Tertio ut (invenit)
dicit Augustinus Matheus voluit commendare
fidem centurionis quia cum fide accedit ad
dominum magis centurio accessit ad Christum
quia magis credidit quam seniores qui missi
fuerant. Sequitur rogans eum et dicens
i. mittendo et rogando et dicendo Domine
qui omnium dominus. Puer meus iacet (?)
... in domo non quasi
hospitalis (vel ...) quemadmodum faciunt
mali domini qui servos eiciunt cum ceperint
infirmari. Paraliticus iacet ...
firmitas. Est autem paralisis tremor et
dissolucio membrorum et male torquetur
Ecce doloris asperitas. Attende autem
et bonitatem centurionis qui tam instanter
rogat ... si esset unicus filius
eius et ut dicit Rabanus omnia ista ad
dolorem commemorat. Scilicet iacentem paraliticum

et male torquentem. ideo ut sue animi angustias
declararet et dominum commoveret. Sic debet dominus
condolere servis et curam eorum habere. Attende
et quod solam infirmitatem exponit. Sciebat enim
ut dicit Crisostomus quod ipse potens est ad sanandum
sapiens ad intelligendum et misericors ad expe-
diendum. ideo infirmitatem tantum exponit reme-
dium autem sanitatis in potestate sue misericordie dimisit.
Et postea graciosa ... et ait illi ihesus. illi
centurioni qui loquebatur cum tamen esset absens
loquebantur ... eadem ipsius efficacia quod audiebat
sermo predictum. Ego veniam et curabo eum. Non mittam
Petrum vel Andream vel quemquam alium apostolorum sed
... Nota secundum Crisostomum quod dominus
numquam consuevit facere (voluit facere) hic enim maius homi-
nibus secundum voluntatem postulancium. Hic autem
... et non solum curare promittit sed et ire
ad domum et hoc quidem propter duo. Primo quia dominus non de-
specta videtur habere condicionem humilem. ... cum
ipse esset dominus servus factus est. Secundo ut fidem humili-
tatem et prudenciam centurionis que latebat
ut in domum ipsius ... Ex quo ponitur
denotatur centurionis versio quam fuit humilis et
fidelis et prudens. Quod primo tangit humilitatem
Et respondens centurio ait. non vidit centurio presentem
ipsum sed quia ut dicit Lucas ... non reputabat
se dignum sicut ibidem dicit Andreas (?) ipse quod ...
ad domum ipsius accederet misit ad eum amicos
dicentes verba sequencia. Domine ... reve-
rencia exhibenda. Non sum dignus ut intres sub
tectum meum. Ecce quanta reverencia. Ecce qualis
humilitas. Non ... se reputabat presenciam
Christi propter conscienciam humilitatis vel quia in domo
habebat vel ... ydola ... considerans
maiestatem domini Christi nulla estimavit ...

[illegible]

tuam dignam suscipe ipsum It sed dicit quod sola suf
ficeat visio sed tantum dic verbo verbo illo quo michi de
cuncta produxit messis et sanabitur puer meus Ecce
quanta fides habebat in centurio ut dicit Cris[ostomus] quod
angeli invisibiliter Christo assistunt et ad imperium
eius virtutes et miracula operantur et iste est ordo
angelorum qui appellantur virtutes ut dicit Ber[nardus] libro de
consideratione Si autem angeli cessaret tamen ut dicit
Crisostomus ~~frementes~~ infirmitates eius per precepta vincabis
expellunt Nota quod istud verbum centurionis domine
non sum dignus et tante fuit fuit ~~fidelis~~ humilitatis et fidei
atque efficacie quod secundum Aug[ustinum] dum dixit se indignum dignum
se prestitit ut non ~~tantum~~ tamen in ipsius hospicium rex Christus sed ut in cor
de eius Christus intraret It quod ad recipiendum corpus
in sacramento eukaristie nullus est dignus ideo secundum Aug[ustinum]
fideles cum accedunt ad mensam domini verbis cen
turionis edocti dicunt Domine non sum dignus et per hoc
istorum verborum digni efficiantur It addit quod fuit
centurionis prudens visio fidei sue quod expressit tantum
tum dic verbo et prudenti argumentacione confirmat dicens
Nam et ego homo sum sub potestate alterius constitutus
constitutus et tamen habeo sub me milites Ita quod alii
superior et alii inferiores tamen in eo dico huic surge
to in Vade et vadit et alio Veni et venit et ser
vo meo Fac hoc et facit Deinde supplendum est secundum glossam
Ita tu domine potes absque corporali presencia dicere
infirmitati ut recedat et recedat et dicere
sanitati ut veniat et veniet vel et similiter
tibi angelis potes dicere ut faciant miracula
et faciet Nota quod ista argumentacio duobus modis
[illegible] Uno modo secundum Aug[ustinum] ut arguatur a minori ad maius
si enim ego sub potestate constitutus michi subiectis habeo
potestatem iubendi quanto magis tu potes cui serviunt omnes
potestates Secundo ut dicit Cris[ostomus] argumentacio a simili quasi
diceret Et si ego sum sub potestate alterius habeo tamen

potestatem ~~inhibendi~~ iubendi aliis qui sub me sunt
sic et tu cum sis sub potestate patris secundum quod homo
habes tamen potestatem iubendi angelis
Commendatur ponit fidei centurionis commenda
tur quod Christus commendat fidem quadrupliciter
primo ex admiracione unde sequitur Audiens
autem Ihesus tantam fidem centurionis miratus
est Attendendum est quod origo admiracionis sit
aut quasi quod deus [illegible] ad
miratur [illegible] dicit rex principalis
mus eius sunt tamen verba [illegible]
[illegible] dei mirabile est aut preciosum sed tamen
fidem honorificat miratur et acceptat
Sed queritur quomodo Christus admirari potuit
Consurgit in admiracione ex apprehensione
novi effectus cuius causa ignoratur sed constat
quod cognicio istius fidei non erat no
va nec absconditur hoc [illegible] It nec
causa istius fidei latebat Christum quia ut dicit
Augustinus contra manicheos libro [illegible]
Ipse Christus qui fidem centurionis admirabatur
causa fecerat in illo Et dicendum quod pro tanto dicitur
admiratus quia fidem ipsam admirandam
dicit unde admiracio ut admirarentur sic habuit
ut nos instrueret quod adhuc fidem admi
remur It secundo fidem eius commendat opponen
do aliis Unde sequitur dicit Et sequentibus se ad hoc
dixit Amen dico vobis non inveni tan
tam fidem in Israhel Ecce quanta laus
fidei que sic omnibus anteferatur Sed queritur
utrum fides istius maior fuerit fide patri
archarum et prophetarum aut fide apostolorum
aut postmodum fide virginis Et dicendum quod

[illegible]

quia illi fuerant initium fidei principium. Cen-
turio vero dicitur Non inveni tantam fidem in
Israel. Expone per Israel intelligitur primo secundum Ieroni-
mum ut referatur de presentibus non de veteribus patri-
archis et prophetis nec tamen de omnibus presentibus
sed exceptis illis quibus loquebatur scilicet
apostolis. Vel secundum Crisostomum hoc est intel-
ligendum quantum ad originem credendi quia
alii pluribus signis visis crediderunt iste
vero nullo viso sed audito tantum. Vel 3o
secundum eundem Crisostomum Cum rusticum ali-
quem sapientem aut aliquid proferentem vel
pueros magis admiramur et laudamus quam
si philosophus hoc diceret et quia non erat christianus
iudeum crederet et gentilem et in modica
gentilis magis
fides laudatur quam fides iudeorum. Dicit quia
fides tanta erat in hoc centurione Christus
exposuit futuram gentilium fidem predicat Dico autem
vobis quia multi non omnes quia non omnes credunt
eorum venient ab oriente et occidente id est ex omni
parte mundi venient scilicet ad fidem et unitatem
ecclesie. Deinde tangit fidei premium et recumbent
id est requiescent Et epulabuntur cum Abra-
ham ysaac et iacob quorum imitati sunt fide
in regno celorum ubi lumen et exultatio
gloria et longevitas vite eterne.
Nota quod premium fidelium triplex secundum quod innuitur.
Primo spiritualium epulacione quia dicit re-
cumbent. Epule autem ille non carna-
les sed spirituales sunt quas oculus non vi-
dit nec in cor hominis ascendit. Secundo innui-
tur associacionis dignitas quia cum Abraham ysaac
et iacob. Tercio innuitur visione dei quia
in regno celorum. Celorum enim regnum
dei est visio. Deinde ponit in contrario
infidelium triplicem penam. Prima est

carencia divine visionis unde dicit filii autem regni
id est secundum Ieronimum iudei in quibus deus ante regnabat
eicientur in tenebras exteriores. Erat quia fideles
gaudebunt lumine visionis divine sed iudei
eicientur in tenebras. Nota quod tenebre quedam
sunt interiores et hec est ignorancia fidei. Quedam
non exteriores scilicet pene infernales. Illa enim est
terra tenebrosa et operta mortis caligine terra
miserie et tenebrarum ubi umbra mortis etc. Iam
autem iudei interiores tenebras eiecti sunt
quia non repulerunt ... istas tenebras interiores.
Secunda est pena ibi erit fletus etc. secundum quod dicit Homo
lacrimabuntur oculi ex nimietate ardoris et
fumo ignis infernalis. Tercia pena est remorsus
consciencie et stridor dencium. Cum enim consciencia propria
quasi verbis stimulat et pungit dampnatos et indig-
nacione concremantur et dentibus stridet. Pre
furore videbitur et in dentibus simul et tabe et deside-
rium peribit. Consequenter ponit peticionis exaudi-
cio Et dixit ihesus centurioni Vade et sicut credidisti de-
monstrat in virtute et sicut credidisti solo verbo
absque corporali presencia quod possem sanare puerum
tuum fiat tibi id est fiat tibi gracia et sanatus est
puer tuus in illa hora qua Christus protulit sicut
credidisti fiat tibi. Considera quantum valeat unicuique
fides propria que tantum valuit huic puero fides
aliena. Ad misticam intelligenciam isti duo
quos deus de monte descendens sanavit duos
populos gentilem et iudaycum significant utrumque enim
populus viciis egrotabat sed salvator de monte
alto divinitatis descendit in vallem nostre miserie
et utrosque curavit. Populum gentilem prius at statim
ad carnem venienti qui leprosus erat iuday-
cus non propius exspectat adhuc et iacet in domo

no[n] [pro]p[ter] cu[m] ...
[illegible]

synagoge paraliticus et male torquetur. Ibi in fine temporum cum inciperet plenitudo temporis generat ... Moraliter autem verba ista peccatorem significat. Peccatum non habet maculam et penam. Macula est sicut lepre, pena sicut paralitici. Macula lepre est abhominabilis, sic peccatum, quia abhominatur deus et beati angeli. Propter hoc corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in studiis suis. Exemplum de heremita sepeliente quendam mortuum, comitante angelo assistente. Heremita autem ille fortiter obturabat nares propter fetorem cadaveris, sed non angelus. Et ecce iuvenis quidam pulcherrimus et ... dus vestibus ornatus in equo transiit. Et tunc angelus fortiter obturavit nares donec iuvenis ille longius recessisset. Interrogavit autem angelum heremita cur non obturavit nares a fetore cadaveris et obturasset ab illo iuvene transeunte. Quia ego sum angelus, fetorem cadaveris non sentio, sed anima illius iuvenis sic abhominabilis est et fetida quod fetorem eius sustinere non potui. Item macula lepre contagiosa est et ... sic peccatum est. Item peccatores contagiosi sunt et periculosum est cum eis conversari ne forte alios inducant ad peccatum. Propter hoc dicitur Proverbiorum primo: Fili mi ne ambules cum peccatoribus, prohibe pedem tuum a semitis eorum, pedes enim illorum ad malum currunt. Pena autem peccati per similitudinem ... describitur. Dicitur enim de illo puero quod erat ... et iacebat quod erat paraliticus et male torquebatur. Iste pene ad malum propter sunt que in ... significantur. Qui enim facit peccatum servus est peccati. Peccatum cum ... facit eum ... ad peccandum ut exemplo peccatum adulterium ... dicit Gregorius. Peccatum autem ...

deducit servitutem, scilicet dyaboli. Johannes: Omnis qui facit peccatum servus est peccati, id est demonibus. Secunda pena est impotentia ad bonum operandum, quod significatur per iacentem. Iacentes enim nichil operari possunt. Iam autem peccator quia nullum potest operari bonum meritorium. Videas largiciatores. Alii iacent in lecto avaricie, alii in stratu luxurie, aliqui in spinis malicie. Et ecce clamat Deus: [fallat peccatores] Surgendum est quia hora est iam nos de sompno surgere, Romanos 13. Tercia pena est timor quem paralisim significat in dissolutione et tremore corporis. Et ecce magno timore est peccator. Videns sibi dicatur ut elemosinam largiatur aut male ablata restituat, timet ne sibi deficiat. Si dicitur quod ieiunet et vigilet, timet ne infirmetur. Si dicitur sibi quod ad penitentiam veniat, timet de verecundia et satisfactione. Et ecce quomodo iste paraliticus tremuit. Psalmus: Trepidaverunt timore ubi non erat timor. Quarta pena est afflictio spiritus. Omnis enim peccator in se ipso male torquetur et anxiatur, cum pro honores seculi, divicias mundi, delectamenta corporis acquirat. Et ecce ex altera parte conscientia pungit: fallaciam mundi, mortem, vanitatem, iudicia divina et penas infernales formidat. Quod inter ista nisi peccator homo male torquetur, flagellatur intus et affligitur. Unde dicit beatus Augustinus primo confessionum capitulo 12: Iussisti domine et sic est ut omnis inordinatus animus sibi ipsi sit pena. Rogemus autem dominum ...

lepre / sepulta / gula / ... feda / tumet / ... / ... fuit / ... ...

Dominica tercia distinccio p[rima]
Ascendente ihesu in naviculam secuti sunt eum discipuli eius etc. Mt. 8. Hoc evangelium Mt. 8. et luc. 8. Super quo dicit beatus Remigius Tria loca dominus refugia fuisse legitur navim montem et desertum ad que accedebat quociens comprimebatur a turbis. Quia homo corruptum (?) vitare volens secundum quod dicitur Mt. [ ] ubi ipse multas turbas circa se iussit ire trans fretum et ascendente illo naviculam secuti sunt eum discipuli eius ubi magnum habuerunt timorem propter maris commocionem. Iuxta igitur tria tanguntur. Primum est maris periculosa commocio. Secundum est discipulorum affectuosa deprecacio ibi Et accesserunt etc. Tercium est Christi virtuosa operacio ibi Tunc surgens etc. Circa primum tria tanguntur. Primum est Christi ascensus in naviculam Ascendente Ihesu in naviculam. Origenes Cum multa magna mirabilia fuisset Christus operatus in terra transiit ad mare ut ibi excellencia opera demonstraret quod se dominum terre et maris se ondet secuti sunt eum discipuli eius alioquin non essent discipuli si secuti non fuissent. Et non quod secuti sunt cum propter duo. Primo quia diligebant suavitatem sermonis eius et admiracione operum et benignam conversacionem eius ita ut eum relinquere non possent. Item ideo Christus voluit ut eum sequerentur sicut dicit Crisostomus quod in se ipsis experirentur virtutem mirabilium eius que in aliis videbant fieri. Secundo ponitur maris periculo [ ] Et ecce quod subito et inprovise commocio facta est tanta (?) litas motus magnus ventorum et undarum factus est in mari. Commovebatur mare undis et vento ita ut navicula operiretur fluctibus. Elevabantur fluctus maris magni navicula super altitudinem et sic naviculam ita ut videretur esse in profundo et subito elevabatur navicula et subito descendebat. Et sic exagitata fluctibus replebatur. Hec sunt maris pericula maxima ut nec castri nec portus nec hominum presencium adiutorium quero (?) scit nisi qui expertus est. Unde Ecc. 43. Qui navigant mare narrant pericula eius. Nota quod ista maris commocio non fortuita sed Christo operante facta est qui precipit ventos et vitam (?) ut ps. super quo dicit Orig. Etiam ut discipuli timerent timentes Christum invocarent invocantes liberarentur liberati mirarentur admirantes intendere (?) — Tercio ponitur Christi dormicio. Ipse vero Christus dormiebat super lignum (?) tal. non quod pluma fuit dicit Theophilus super in mari navis lignum. Nota secundum Origenes quod admirabile est et stupendum quod ille dominus qui dicit ps. Ecce non dormitabat neque dormiet nunc dormire dicitur. Sed licet dormiret corpore vigilabat tamen divinitate et interiori mente et ratione in divino vigore permanebat. Unde et dormiens faciebat ut mare sic commoveretur. Dormiebat autem Christus vel propter multas vigilias quas fecerat aut propter ieiunium debilitatus aut propter fatigacionis predicacione et itineris. Nota quod v. dicitur in ista parte evangelii propter que discipuli erant in periculo. Primo quia non erant in forti et magna navi sed in navicula. Secundo quia nimis multum honerata accesserant discipuli

Tercio quia erat in mari et undis fluctuum et impetu ventorum. Quarto quia naviculam operiebat fluctibus. Quinto quia principalis gubernator et nauta scilicet Christus dormiebat in navicula.

Distinctio secunda huius Ewangelii

Secundo ponitur discipulorum afflictio desperata. Et accesserunt etc. Ubi tangitur [illegible] excitatio. Discipuli enim ut dicit Remigius non statim excitaverunt Christum ut cepit oriri tempestas sperantes a lione eiusdem periculum, sed crescente magnitudine periculi ac intollerabilem timore eos perduxit quia iam periclitabantur aliam spem salutis non habentes nisi solo Christi virtute, excitaverunt eum ut dicitur. Et accesserunt cum impetu suscitaverunt eum clamoribus et exagitacionibus. Nam ut dicit Origenes: Tanto metu discipuli fuerant contriti et pene animo alienati ut irruerent in eum, et non modeste ac leniter suggerunt sed turbulenter suscitaverunt eum. Tercio ponitur oratio discipulorum quorum oratio tamen [illegible] habet que [illegible] debet continere orationem. Sunt autem [illegible] oratio illa [illegible] dei ponunt oraverunt dicentes: Domine qui tua potencia omnia dominaris. Item sunt salutifera: salva nos [illegible]. Item sunt nostra: perimus. Origenes: Beati discipuli, salvatorem vobiscum habetis et periculum timetis; vita nobiscum est et de morte solliciti estis. Quarto ponitur discipulorum increpatio. Et dixit eis: Quid timidi estis, id est quare timetis ex quo nobiscum sum. Psalmus: Si ambulavero in medio umbre mortis non timebo mala quoniam tu mecum es. Modice fidei. Modice fidei fuerunt quia putabant se posse periclitari presente Christo [illegible] dicit [illegible] quando sunt

discipuli modice fidei [illegible] quia [illegible] crederent eos posse liberare de periculo cum excitatus esset, non tamen credebant quod hoc facere posset dormiens [illegible]

Distinctio tercia huius

Tercio Christi virtuosa operatio [illegible] facit [illegible] ponitur imperium. Tunc surgens imperavit ventis ut flare cessarent et mari ut inundationes continerent. Imperium enim eius tante efficacie est ut res et insensibiles illi obediant [illegible] ad preceptum posuit et non preteribit [illegible] Quinto ponitur [illegible] obedientia. Et facta est tranquillitas magna [illegible] temporis [illegible] at fluctuum [illegible] tu mitigas. Et [illegible] Crisostomus: fluctuationes maris [illegible] adhuc tamen longo tempore aqua concutitur, sed tunc [illegible] cessavit tempestas, tanta facta est tranquillitas ut nec vestigium turbationis aliquod remansit, quod quidem extraneum est. Sexto admiracio et laus. Porro homines discipuli vel alii qui erant in navicula mirati sunt. Nam ut dicit Theophilus [illegible] quia dubie [illegible] habebant [illegible] non solo imperio mare placavit, non baculo ut Moyses [illegible] ut Josue [illegible] homo videbatur [illegible] laus

[illegible]

admirabantur cum adiungentes dicentes
Qualis est hic. Secundum Origenem non est locutio
interrogativa sed admirativa qualis
scilicet iste. scilicet quantus quam fortis quam magnus
quia venti et maria obediunt ei iubenti cum omnis
creatura secundum Origenem et non sic [illegible] ditionem
missionem soli autem homines dei preceptis
resistunt cum consiliis non acquiescant
eius amonita contempnunt. Unde admi-
randum est quod sit vituperabile et dampno-
sum ut omnis creatura creatori obediat
homines presumunt soli eius contempt-
ut creatura dei homini pareat et creatoris pre-
ceptis non acquiescat. Credo quod si homo
obediens fuisset creatori omnis illi obediens
fuisset creatura ymmo quod plus est ut sic
liceat loqui etiam deus fuisset obediens
voci hominis. Sicut vero propter inobedien-
tiam hominis creatura facta est illi inobedi-
ens ymmo et flagellat eum. Deus
ipse homini inimicatus est et hoc ideo ipsi
factus est inobediens quia non nisi cum ma-
gna difficultate caro subicitur spiritui et
tamen aliquando subiecta spiritui recalci-
trat. Hoc autem evangelium exponitur tribus
modis et primo allegorice prout pertinet
ad caput ecclesie quod est christus. Navicula
cum qua christus ascendit arbor crucis intel-
ligitur per quam eum fideles perveniunt
ad securum portum vite eterne. Hanc christus
ascendit et secuti sunt eum discipuli eius
quia durissima morte et longis tormentis
puniti sunt eum. Ex eius in

cruce motus magnus factus est in mari quia magnus
in tanto factus est mundo tenebre facte sunt super
omnem terram velum templi scissum est in duas
partes a summo usque deorsum terra mota est petre
scisse sunt et monumenta aperta sunt. Ecce
magnus motus in quo navicula scilicet crux
operiebatur fluctibus iudeorum cum omnis
fluctuabat latro crucifixus deridebat pre-
tereuntes blasphemabant discipuli trepidabant
iudeis facta est crux christi scandalum genti-
bus autem stulticiam. Ecce quales fluctus inmanentes
[illegible] ipse vero tamquam homo dormiebat
quia in cruce emisit spiritum. Sed discipuli excitaverunt eum
quia ipse motus de fidelibus eorum et [illegible]
resurrexit. Dicebant enim Domine salva nos re-
surgendo primus tribulacione tue mortis. Ipse vero
resurgens increpat modicam eorum fidem
exprobravit enim ut dicitur alibi incredulitatem et duri-
ciam cordis. [illegible] christus imperavit ventis et dya-
bolo super [illegible] Imperavit mari quia vesaniam
iudeorum compescuit. Facta est tranquillitas magna
quia discipulorum metus visa resurrectione seda-
tus est ap[ostolorum] tribulatione. Nos vero homines vide-
tes hec omnia dicimus Qualis est hic cui mare
et venti obediunt. Secundo hoc idem allegorice potest ex-
poni prout pertinet ad totum corpus ecclesie. Navi-
cula ista ecclesia est fidelium de qua Petrus [illegible] facta est
quasi navis institoris. In hac navi continentur fide-
les qui per mare presentis seculi ad regnum celorum per-
veniunt. Ista autem navicula parva et [illegible]
habet [illegible] et [illegible] medium aut latum

quia [illegible] multi persecutoribus angustiati
sunt In prima persecutione fidelium infime per
secutione antiquus Medio autem tempore habet
multitudinem latitudines qui multiplicati sunt
fideles Et latius magnas possessiones
nemo persequitur [illegible] attendite quod medium mari
[illegible] sit largius extremitatibus et tamen debiliter
[illegible] latitudine valde tamen debiliter
flectuntur [illegible] adorare [illegible] flectuntur
prelati [illegible] non tantum mortem quam [illegible]
ut ea non amittat [illegible] timent deum valde
[illegible] sunt [illegible] medio navis adiuvante
sensualitatem [illegible] non habet navis
ascendit quia gubernator est [illegible]
[illegible] prelati mandato ipsius [illegible]
[illegible] flant venti [illegible]
[illegible] heretici [illegible] principium
[illegible] Elevant fluctus persecutionum
[illegible] navicula fluctibus [illegible]
temporibus [illegible] tempore antiquus
[illegible] navicula fluctibus [illegible]
[illegible] generales [illegible] hereticos [illegible]
[illegible] est per malos christianos milites
[illegible] principes [illegible] passim [illegible]
statuta [illegible] passiones [illegible]
[illegible] perpendimus [illegible] virtute [illegible]
est [illegible] prelatos [illegible] attende [illegible]
[illegible] attende quia ut dicit Augustinus [illegible]
[illegible] et impiorum [illegible]
[illegible] ut [illegible] attendat [illegible]
[illegible] dicens Exurge quare obdormis

domine exurge et ne repellas in finem
Quare tu [illegible] in vobis [illegible] tribulacionem nostram
[illegible] Exurge domine adiuva nos et
libera nos [illegible] ipse autem
exurget [illegible]
[illegible] ut cesset et faciat [illegible]
[illegible] persecutionibus [illegible] tranquillitas
et pax [illegible] servitus mundo
[illegible] omnes [illegible] et dicant quia hic
[illegible] et mare [illegible] obediunt Et illud
[illegible] potest exponi navicula [illegible]
[illegible] anima [illegible] peccatum [illegible]
adolescente [illegible] Hec navicula [illegible]
[illegible] quia [illegible] enim
corpus [illegible] mare est quia amara [illegible] opera
amara sunt In hanc naviculam [illegible]
ascendit cum [illegible] anima [illegible]
[illegible] discipuli [illegible] virtutes quedam
[illegible] morales sunt [illegible] prudentia [illegible]
fortitudo et temperantia [illegible] theologice
fides spes et caritas et septem dona
spiritus sancti [illegible] donum sapientie intellectus
consilii fortitudinis scientie pietatis
et timoris domini [illegible]
[illegible] non potest [illegible] absque
fluctuum temptationibus [illegible] flant
venti exurgunt [illegible] navicula
[illegible] venti sunt [illegible] demonum
impulsiones [illegible] vexationes
carnales [illegible] animam [illegible]
[illegible] audiendo [illegible]
[illegible] de [illegible] dulcedine

et frequenter tamen est tempestas in pect-
ore quasi operitur fluctibus ut sit in
periculo senciendi carnalibus desideriis
que militant adversus animam. Magni-
tudo enim tempestatis indigencia et fide-
libus magna videtur tribulacio persecucio et
expoliacio dum amet virtutes et dona
merita perdicione tempore predica-
bis Christus in nobis dormit ubi tunc derelinquas-
se sed non est ita ymmo ipse promisit dicens cum
ipso sum in tribulacione eripiam eum glorifica-
bo eum et non redicet ad sciencia intuitu vir-
tutes que excitat deum. Excitat fides
dicens Credo tamen domine te posse succurre-
re. Dicit spes spero quia inmutabilis es. Dicit tempe-
rancia Omnia in subiecta abhorreo. Dicit
iusticia dignum est quia domine ut me adiu-
nes. Excitat fides dicens Exaudi domine credo te
posse succurrere et deo sancti spiritus postulat
adiutorium gemitibus inenarrabilibus
ut dicit Apostolus. Et tunc clamat anima
voce grandi et Christum excitat dicens Domine salva
nos perimus. Tunc Christus omnes tribulaciones
sedat ceteros demonum ventos pellit
fluctus carnis qui contra se erigentes miti-
gat et fit magna tranquillitas in anima et
corpus sit ita ut totus homo ipse moneatur
et dicat qualis est iste misericordissimus
potentissimus et sapientissimus deus
quia mare et venti obediunt ei. Rogemus
ergo Christum ut imperet et faciat
tranquillitatem carnalium desideriorum
qui vivit et regnat in secula seculorum Amen.

Dominica ~~in lxx~~ distinctio pa
quinta

Simile factum est regnum celorum homini qui seminavit
bonum semen in agro suo et Mathei 13. Aliquando ad-
sit purum granum seminat quin male herbe simul
oriantur. Unde cum dicit dominus noster Christus habeat
puram et immaculatam sementem utrum quidem nimio
dyabolus admiscent alia contraria semina viciosa
que ipse seminat magis mundi et hic expressatur
impura cum quo in quo tamen tangitur. Primum est seminacio
agri dominica. 2m est relacio fraudis operum accede-
tes ergo factum est 3m est discussio facti servatum qui
aut dixerunt et 4m Execucio preterea facit. Primo
in recitat bonum seminacio. Sciendum autem est quod regnum
celorum multipliciter accipitur. Aliquando pro celesti patria
Aliquando pro Christo. Aliquando pro predicacione ewangelii. Aliquando pro intelli-
gencia sacre scripture. Aliquando pro regno celorum est cetus
fidelium. In tercio isto dicere possumus quod regnum
celorum accipitur pro ecclesia presenti et pro celesti patria de quo
Christus declarat qualis sit status presentis ecclesie et
et qualis sit futura sit ecclesia in die iudicii post quandam
similitudinem hic declarat dicens Simile factum est
regnum. Simile est status presentis ecclesie sicut homini
seminanti semen bonum in agro suo. Ita ut sit
similitudo non parte ad partem sed rei sue ad
statum ecclesie. Non quod cetus fidelium regnum celorum
dicatur. Primo quidem quia sicut celum
continet stellas que in ipso firmate sunt. Ita
fideles stelle quedam radicitus firmati sunt
in fide ecclesie. Et secundo dicitur regnum celorum quia
statuta et ordinaciones ecclesie derivate sunt
a celesti rege quod est contra apoc. Apoc. 21
vidi civitatem sanctam ierusalem novam descendentem
de celo a deo paratam sicut sponsam ornatam viro
suo. Et 3o dicitur regnum celorum quia hic ante ...
a mundo isto contemplacione tamen et desiderio

zizania q[uam] ... est

nam gustatur intelligitur ut videas cui assimiletur predictum regnum celorum. Homini qui seminat semen suum in agro suo. Ita christus venit homo seminans semina sua. Unde in sequenti in expositione istius parabole hunc seminatorem se appellat dicens. Qui seminat bonum semen est filius hominis. Nota quod dominus noster ihesus christus seminavit tria semina scilicet verbum veritatis in mundo, fideles homines in ecclesia, et virtutes in anima. Verbum veritatis semen convenienter dicitur; est alimentum anime quia non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. De verbo [illegible] in mente Mathei 4 et Luce 8. Semen est verbum dei. Hoc semen christus sparsit per universum mundum. Ager enim mundus est ut dicitur Mathei 13. Secundo semen dei sunt fideles homines qui sunt ordinati ad vitam eternam. Ysaie 65. Electi mei semen benedictorum domini sunt. Seminantur autem isti electi a deo in agro ut fructificent exemplo et doctrina spirituales homines filios generantes. Tertio semina sunt virtutes quarum genera sunt paciencia concordia pax castitas iusticia et omnes alie virtutes. Talia semina spargit christus in anima. Caveat ergo anima ne ista semina evanescant et studeat ut germinent sanctis desideriis. Aggei 2. Ponite super cor vestrum si iam semen in germine est. Ut floreat exterioribus operibus. Ysaie [illegible] semetipsum florebit. Ut fructificet habundanter [illegible] et aliis Mathei 13. Aliud fecit fructum centuplum. Et tangitur mali seminis superseminacio dum dicitur non potest in agro suo vivum semen [illegible] non seres agrum tuum diverso semine quod sit divisum ab unitate. Unde ergo tot mala sed venimus unde oriuntur tot male herbe. Salva-

[illegible]

tor duas ponit causas male seminacionis scilicet bonorum negligenciam et demonum maliciam. Unde dicitur Cum autem dormirent homines i. prelati cum negligenter se gerunt prepositi ecclesie non attendentes et non vigilantes super gregem suum tunc enim venit dyabolus clam quia transfigurat se in angelum lucis et superiacit errores et dissensiones. [illegible] Unde dicitur venit inimicus homo i. dyabolus qui est inimicus christi et superseminat zizania. In agro mundi seminant errores et infidelitates in quo christus seminavit doctrine veritatem. In agro ecclesie seminant homines per diabolum filios malos. [illegible] In agro autem anime seminant vicia et peccata. Hec autem omnia zizania sunt quia infelicia et scandala. Seminavit autem in medio tritici i. inter doctrinam veritatis quam seuit falsas doctrinas errorum, inter virtutes vicia quas seuit. Et abiit. Dicitur abiit dyabolus quia numquam quiescit sed circuit terram et perambulat eam querens quem devoret. Nota quod dyabolus nullum habet agrum proprium sed semper sua mala semina spargit in alieno scilicet agro dei. Sive enim nomine agri mundus intelligatur sive ecclesia sive anima omnes isti agri dei sunt. Nam mundus est suus creatione et gubernatione, ecclesia redempcione et instructione, anima et sua est quia creavit ad ymaginem et similitudinem suam. Non [illegible] agrum dyabolus habeat [illegible] multa sua semina. Unde illa spargit in agro dei. Nota et quod cum homines

[illegible]

dormiunt non intendendo vigilancie sacre
scripture dyabolus iacit semina infidelitatis
Dum vero prelati ecclesie negligunt consimi-
les dyabolus malos christianos qui faciunt
scandalum scisma et persecucionem ecclesie genera-
rat Dum et anima ociosa iacet quasi
dormiens et non operatur virtutum opera dyabolus
seminat semina viciorum Multa enim mala do-
cuit ociositas ut dicitur Ecclesiastici 33 Unde consulit
Ieronimus Semper aliquid boni facito ut te
dyabolus ... Nota ulterius quod dyabolus
adinvenit mala semina contra omnem virtutem
Contra semen humilitatis adinvenit semen
superbie Contra semen pacis lites et discor-
dias Unde Proverbia ... omni tempore iurgia se-
minat Contra semen castitatis seminat con-
cupiscenciam De quo semine Levitici
18 Hoc est semen adulterii et forni-
cacionis contra semen mansuetudinis iracun-
diam et sic de ceteris omnibus Seminat
autem pravas imaginaciones immittit
et prava desideria suggerit Cum enim ponit
ymaginacionem pulchre mulieris tale semen
concupiscencie peccatum creat Cum ulterius
ponit ymaginacionem diviciarum scili-
cet semen avaricie seminatum est Hec
semina possunt fieri radices perdicionis
germinant sed propter hoc ut fructificant fruc-
tum venenosum mortis et ignis eterni
Sit igitur prudens anima ut semper vigilans
ne talia semina dyabolus spargat in ipsa
Quod si aliquando talia semina in ipsa sparsa
fuerint statim illa extra agrum eiciat quod fit
cum ab ymaginacione viciorum se avertit
nec quamdam complacenciam cordis prebeat tradat

Consideracio

Tercio ponitur veri fructus evidencia Cum autem cre-
visset herba et fructum fecisset tunc apparuerunt
et zizania Crescit herba seminis quando irrigatur
gracie atque pluvia sancti spiritus Dum sit perfectus in
intelligencia sacre scripture Dum fuerit multipli-
catus spiritualium donorum Dum perficiat animam de virtute
in virtutem fructificat autem totum hoc semen dum
nobis eterne vite premium preparat Nota cum semen
christi ita perfectum est ut dictum est tunc dicitur zizania
apparere non enim apparet dicta zizania et etiam
in herba secundum quod dicit Ieronimus quia similem quasi apparet
in herba ita quod ad exteriorem apparenciam frumenti
non est differencia inter semen christi et semen dyaboli
sed in fructu deprehenditur diversitas ut dicitur Matthei A fr-
uctibus eorum cognoscetis eos Nota quod cum semen
verbi dei perficitur in sacre intellectum tunc apparet zi-
zania que deprehenditur quia errorum falsitatis contra
doctrinam dominatur Item cum fideles et iusti homines
in terra scilicet virtutibus fructificant tunc apparet zi-
zania quia manifestant se mali per invidiam ad eorum
infestaciones Item cum anima semine virtutum herbam
et fructum sancte operacionis produxerit tunc apparet
zizania quia viciorum diversitate consurgit mani-
festat ut fraudes seu demonis tunc enim optime
iudicantur triticum et zizania

Secunda distinctio

Secundo autem dicitur accedentes et cetera ubi con-
tingitur fraudum demonis detectio et doloris expressio
cum ponitur servorum querulosa interrogacio acce-
dentes autem servi patrisfamilias propter quam aliis fra-
tribus innotuit dixerunt cum gemitu et dolore
Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo Hec non
dicitur interrogando per modum dubitacionis nullus enim
enim dubitat quin bonum semen et ipse solum
seminaverit sed interrogacio est per modum admira-
cionis et doloris Unde sic dicit Augustinus quo

inimicus ipsum agrum scilicet zizania de hoc introducit quia licet non dubitet paterfamilias bonum semen seminavit nescit cum unde zizania seminat. 2º tangitur patrisfamilias visio et ait illis Inimicus homo hoc fecit. Iste homo fuit inimicus et seminans et servus. Nota quod sancti homines qui dei servi sunt cum videt zyzania sive vicia cum tritico valde affliguntur et accedunt ad deum devota oratione et inquirunt devote et modesta consideratione unde sit origo mali sermo dicit in sancta meditatione Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo etc. sic quia videt deus cuncta que fecerat et erant valde bona. Unde ergo malum et vicium reperitur in mago unde habet zizania. In investigatione huius questionis unde esset malum non attendunt manichei ad dominum ut querent veritatem sed adheserunt propriis viribus et sensibus et suggessit eis diabolus ut crederent duo [illegible] principia omnium scilicet deum bonum alterum vero mali. In hac vero questione diu Augustinus longo tempore laboravit et tandem docuit eum deus quia malum non est res aliqua aut creatura sed est privacio et defectus et ideo non habet causam efficientem. Sed si aliquis querat cuius dicimus quod dyabolus est causa suggerendo voluntatem aut homo consenciendo et ideo cum dicitur quod inimicus homo hoc fecit id est inimicus dyabolus et homo malum hoc faciunt dyabolus in suggerit falsitatem contra semen veritatis doctrine ipse enim mendax est et pater mendacii Io. 8. Ipse in semina peccatorum spargit in corda quibus dicit salvator Io. 8. Vos ex patre dyabolo estis et ideo opera patris vestri facitis. Item ipse seminat vicia contraria virtutibus in quantum sunt in viciorum diminucionem et per angelos malos ut dicit psalmista

Distinccio tercia huius ewangelii

Secundo cum dicitur servi autem dixerunt et cetera tangitur discrecio facti sive actio id est cauta sive providentia et hoc facit quia post hoc sequitur particula Servi autem dixerunt ei Vis imus et colligimus ea. Attende quanta sit servorum reverencia erga patremfamilias qui inimicus eo inrequisito malum semen seminavit magis dum sic fuit et colligere noluit nisi requirat domini voluntatem. Secundo post visio patris decet et ait illis Non id est nolo quia zyzania colligat. Et servis querentibus an velit quod zizania colligat prohibet ea colligere quanto magis prohibemus ne inimicus est seminare sed concessimus ab illo vis nunda seminare zizaniam in agro tuo. Idem causam subiungit huius prohibicionis ne forte colligentes zizaniam eradicetis simul et triticum. Tristiz aut mali semine et magis suo solum propter hoc ne triticum eradicet. Et post concepta utraque semina Sinite utraque crescere usque ad messem. Multa crescunt male herbe et celeriter sepius quam bone. Quarto ponitur congruum tempus collectionis zyzaniorum et in tempore messis dicam messoribus Omnibus collectione quantitatem Colligite primum zizania. Et cetera quia sicut inimicus zizania seminavit messoribus cum collectione ipsorum adeos pertinet sed sic in principio patrisfamilias alligata et eas in fasciculos ad comburendum. Et cetera quam infelici sunt male herbe seminant unde et poete appellat zyzania infelix lolium id est inutile et iam secundum. Quarto ponitur et cetera de lege reponi post triticum aut congregate in horreum meum. Attende patrisfamilias providenciam in bonis seminibus seminandis. Attende et tolle iusticiam in malis seminibus multiplicatis. Attende ipsius iusticiam mala puniendo

[illegible]

ꝑius malaꝫ bona ꝑimando. No quod cuiꝫ vio iusto ſine dei poſſꝫ videri infideles homines malos xpianos et vicia debe extimari ne cet dicit apꝑ
ꝑ cor. v. Auferte malum a nobis ipſis
ſꝫ no videt dns quod dimittat zyzania illa colligendo ne eradicet triticum
ꝫ cum multi mali gertendi ſint quod ſi colligent dicentes qui putaret ſe colligere zizania ſimul triticum eradicare
De mulo in diſpendium eſt cum diu eſt impuri vita qui conuertit ut dicit beatus
auguſt. Et alio modo Colliges zyzania eradicaret triticum quia ſi euellerent omnes errores et falſa intelligencia ſcripture eradicaret ſtudium
et in veſtigacio veritatis. Dicitur enim
falſi vt multi doctores laborauerunt ad veritatem inveſtigandam vnde ꝑ
Cor. xj. Oportet hereſes eſſe et qui ꝓbati ſunt manifeſti fiat Et
Aug. vij. conf. Ca. 19 Improbacio mihi hereticorum facit imminere quid eccia ſenciat
et quid habeat ſana doctrina. Mali et
vani ſi de eccia tollerent multorum
triticum eradicaret quia eorum ꝑſecucionibus
multi vita eterna meruerunt Simi-
liter ſi tollerent temptaciones dyabolice eradicarent virtutes. Sicut apoſtolus paſſus
e carnis ſtimulum ne virtutes ipſius
eradicarent. Et cum rogaſſꝫ ter dominum ut diſcederet ille ſtimulus vnde
dns ſufficit tibi gracia mea nam virtus in infirmitate ꝑficitur. Permittit autem dns

ut creſcat ſimul boni et mali vſque ad meſſem id eſt ad
tempus iudicii. Interim creſcunt mali in ſuperbia iniquitatis et honoribus et pompa ſeculi in corporibus et in
iudiciis ſuis. Boni vero creſcunt ſe humiliando
iuſtificando et ꝑficiunt de virtute in virtutem
Vnde apoc. 22 qui nocet noceat adhuc et qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc qui iuſtus eſt iuſtificetur
adhuc et qui ſanctus eſt ſanctificetur adhuc. Tempore
autem iudicii quod eſt tempus meſſis incipit colligere
meſſis hominum quedam ut ſit in horreo dyaboli quedam
in horreo paradyſi. Tunc xpiſtus mittit meſſores id eſt
angelos qui per vniuerſum mundum colliget homines
et non quod penam zizanie id eſt malorum hominum tempore
deſcribit primo quod ad ſeparacionem bonorum
colligere primo zizania. Vnde dicitur triticum ſunt modo commixti
ſunt mali cum bonis per commixtionem eccleſie et
ſuſtinent eorum ſcelera. Iudicio autem iudicii ſeparabuntur et extra habebunt aſſenſum non comodum. Ergo pena
eſt malorum colligacio Mt 22 ligatis pedibus
et manibus pacientur in tenebras. Ligabunt etiam
in faſciculos quia vſurarii cum vſuris in dura falſe
falſarii cum falſariis homicide cum homicidis
luxurioſi cum luxurioſis gulosi cum gulosis
Vnde Ieronimus in ſeculo cum miſcentur Heu qui miſceruntur
faſciculi voce propheta Ve genti peccatrici populo graui
iniquitate plenum ſemini nequam filiis ſceleratis. Tercia pena
eſt gehenne inferni quia ibi ligabuntur in faſciculos ut comburantur comburentur autem perpetuo
non conſumentur ut vita penalis ſit perpetua vnde
Iſa. Vermis eorum non morietur et ignis eorum
non extinguetur. Triticum autem id eſt electi qui ſunt triturati flagellis ꝑſecucionibus in quibus nulla ſit macula nec palea ibi non comburentur in horreum
dei quod eſt celeſtis patrie adquiram et cet.

Dominica in lxx diſtinctio prima

[illegible]

Simile est regnum celorum homini patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam et cetera. Matthei 20. Non opus adeo laboriosum et grave quam exspectacione mercedis allevi[atur]. Dominus autem in principio mundi posuit hominem in paradiso voluptatis et opus quod iniunxit non laboriosum sed leve et delectabile. Expulsus autem fuit homo suis demeritis ab illo loco in mundum istum miserum et grave atque laboriosum et illi opus impositum scilicet ieiunare vigilare plangere maceracione carnis et se ipsum affligere sed totum hoc est delectabile considerata retribucione vite eterne. De ista autem operacione et mercede agitur in presenti evangelio in quo dominus assimulat statum ecclesie rei geste per quandam parabolam patrisfamilias qui hora prima tercia sexta nona et undecima duxit operarios suos in vineam suam. Cum autem sero factum esset misit singulis dare denarium, et incipiens a novissimis usque ad primum. Murmurantibus [?] eo quod eque cum hiis qui modicum laboraverunt reciperent premium. Ipse unum eorum redarguit quod non faciebat ei iniuriam dum solvebat convencionis precium. Hoc vero ultimo faciebat gratiam quod [?] faciebat quod placebat sibi. Et tunc dominus hanc parabolam adaptavit ad propositum similiter dicens: Sic erunt novissimi primi et primi novissimi. Tangit ergo sunt in hoc evangelio primo premium in primo modo operancium. Secundo diversa [?] adduci mercedis retribucio equalis, ibi: Cum autem sero factum esset et cetera. Tercio ponit similitudinis adaptacionem generalem: Sic erunt novissimi primi. Et [illegible] inuocatione [?] ... distinguentur [?] hora prima parte primo facit [?] ... Dicit ergo: Simile est regnum celorum patrifamilias

[illegible]

id est simile factum est evenit in regno celorum quale id fuit quod quidam paterfamilias facit. Notandum quod per regnum celorum duo possumus intelligere scilicet statum presentis ecclesie et statum patrie. Dicitur quidem presens ecclesia fidelium regnum celorum licet sit in isto mundo propter tria. Primo quidem eterna dei ordinacione predestinati sunt fideles ad regnum celorum. Unde licet sunt in mundo isto non tamen a regno celorum sunt alieni sed ut apostolus ait sunt cives sanctorum et domestici dei. Sicut aliquis dicitur francus in regno non sit corporaliter, ad ipsum tamen regnum pertinet. Item secundo fideles sunt regnum celorum quia si [?] ad statum non sunt adhuc in possessione [?] ... tamen conversacione quando vivunt eius sancti et ... [?] ut iam pro spe [?] ... regnum celorum dicatur. Item tercio fideles dicuntur regnum celorum quia mundi divicias et terrena contempnunt regna propter regnum christi. Et sunt de quibus salvator dicit Matthei v. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Secundo status patrie regnum celorum dicitur propter primam terrestrium hominum celeste facit Matthei 3 [?]. Penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum. Et Matthei [?] dicitur quod regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud. Est enim penitencia violencia quedam, qua deum et nos [?] ipsos vincimus et regnum celorum rapimus. Secundo notandum quod homo iste paterfamilias est deus pater et homo dicitur non propter [?] naturam sed pietatis affectu. Dicitur enim homo quia est humanus id est benignus mansuetus et misericors. Et ... [?] homines. Et est autem

[illegible]

/ est) gracie est hic ... [illegible]

patrisfamilias provisionem et prudenciam consilia ipsius disposita est. Una quidem est scilicet videlicet angeli quos ipse potencia creavit virtute et mirabili sapiencia distribuit in tres ierarchias superiorem scilicet mediam et infimam. Unamquamque et ierarchiam in tres divisit ordines. Ista autem familia innumerabilis. Unde Iob: Numquid est numerus militum eius. Et Daniel: Milia milium ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei. Secunda vero familia adhuc est militans scilicet videlicet homines quos verus pater creavit gubernat et salvat. Deinde ostenditur in quo assimilatur status ecclesie illi patrifamilias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Vinea est celorum regnum de quo supra dictum est et significat presentem ecclesiam vel statum presentem. Primo quidem ista vinea ecclesia fidelium est. Ysaias 5: Vinea domini exercituum domus Israel est et viri Iuda germen delectabile eius. Cultor istius vinee vitis est Christus. Palmites sunt omnes electi ab Abel iusto usque ad ultimum electum qui in fine infine mundi nascetur. Unde salvator Jo. 14: Ego inquit sum vitis et vos palmites. Fuerunt nos boni palmites patriarche et prophete, secundi apostoli fortes, unde delectabiles vindemie. In hanc vineam ecclesie deus pater est primo mane scilicet in principio mundi fideles duxit ut operarentur. Sunt autem secundum Gregorium v etates ecclesie. Prima ab Adam usque ad Noe, secunda a Noe usque ad Abraham, tercia ab Abraham usque ad Moysen, quarta a Moyse usque ad adventum Christi, quinta ab adventu Christi usque ad finem mundi. Qui in igitur in prima etate fuerunt in laboribus ecclesie significant patres qui primo mane sunt conducti in vineam. Secundo nomine vinee status penitencie potest intelligi. In prima enim tamquam in vinea homines laboribus fatigantur, terroribus estuantur, vigiliis debilitantur, ... [illegible] fame attenuantur, sed tamen fortius vires eos inebriat. ... [illegible] ... quod ebrius non sentit adversitates huius mundi. Vitis istius vinee anima est que plantatur per contricionem, foditur terra pedem per confessionem ut manifestentur ... radices et affectus corrupti per absolucionem malorum actuum germinat per satisfactionem quia opera penitencie ... et difficilia ... ad fidem ... ad ...

... decelerari ne deficiat. Sunt autem v etates quibus homines veniunt ad primam. Prima est etas secundum Gregorium puericia. Unde dicitur: Venerunt ad vineam prima hora. Prima que significat etatem puericie. Tales sunt qui in puericia intrant religionem. Unde dicitur autem hora tercia que significat adolescenciam. Alii vero in hora sexta que iuventutem significat. Nonnulli autem in senectute que est hora nona. Unde nos differunt usque ad ... et decrepitam etatem que est hora xi. In omnibus istis etatibus potest quis agere penitenciam sed attendendum est quod mora ... periculum ... hoc dicitur: Ne tardes converti ad dominum et ne differas de die in diem. Deinde ponitur modus quo convenit ecclesia et sancta cum operariis ex denario diurno ut denarium recipiat. Dies autem ista laboris est totum tempus cuiuslibet hominis. Est enim tota nostra vita quasi unus dies. Unde oportet operari donec dies est. Veniet enim nox mortis in qua nemo potest operari. Secundo quod nomine denarii vite eterne intelligitur. Habet enim denarius materiam preciosam, formam speciosam, quantitatem copiosam. Sic gloria vite eterne tam preciosa est ut nullo possit impio vel precio comparari. Et si debeat aliquo modo comparari debet quod ut totum quod habet ... det pro illa. Ipsa enim est thesaurus quem qui invenit homo vadit et vendit universa que habet et emit illum. Unde dicit Hugo: Regnum celorum tantum valet quantum habes. Est ipsa gloria habet formam speciosam, claritatem ... figuram ut numquam deficiat. Et in ipsa continet regis regum ... quia ut dicitur: Regem in decore suo videbunt. Habet tercio quantitatem copiosam. Sicut enim denarius est quodam modo premium vite eterne continet quod desideret anima universa. Unde Anselmus in prologio 14 dicit quod hoc bono fruetur quod illi erit et quod illi non erit. Ibi quippe erunt bona corporis et anime que talia nec oculus vidit nec auris audivit nec cogitavit cor hominis. Unde homines mundi prudenti deberent uti consilio. Vendere scilicet pauperibus hec bona pauca terrena que

possident ut denarium vite eterne accipere qui numquam
deficit. Iste est ille denarius quem homines sancti desiderant
in bursa qui numquam deficiat. Deinde sequitur misit
eos in vineam suam. Ipsi enim in vinea domini.
Ubi notandum quod quatuor consideranda sunt. Primo ne de
vinea exeamus per infidelitatem sicut heretici de quibus
dicitur prima Johannis 2. Ex nobis prodierunt sed ex nobis non
erant. Item attendendum est ne male operemur peccan-
do scilicet mortaliter. Tale enim opus non requirit deus
in vinea sua sed torquetur malum opus in capud
operantis. Item videndum est ut opus divinum bene opere-
mur. Unde apostolus Dum tempus habemus operemur bonum. Item quarto
cavendum est ne cum negligencia et tarditate
bonum operemur. Jeremie 48. Maledictus qui opus dei facit
negligenter. Secundo ponitur secunda operariorum vocacio et
egressus circa horam terciam fuit tempus a Noe usque
ad Abraham vel hora tercia est adolescencie tunc
enim homo crescit in calore. Vidit alios stantes
in foro ociosos. magnum peccatum est ociositas est
enim doctrix omnium viciorum. Ecclesiastici. Multa mala docuit
ociositas. Glosa secundum Gregorium quia forum est quod [illegible] etiam
vel dici potest quod forum est mundus iste. In isto foro anime
hominum venales exponuntur peccatorum. Mercatores duo
sunt deus et dyabolus. Quedam autem sic ceca sunt ut ven-
dant propriam animam dyabolo pro vili precio quia pro mo-
dica parva vite delectacione quales sunt luxuriosi
et gulosi. Quidam non vendunt animam pro fallacibus
huius mundi diviciis sicut avari. Exemplum. Avaro
nichil scelestius habet et animam suam venalem
facit. Quidam non animam suam vendunt pro hono-
ribus transitoriis et gloria mundi sicut superbi.
Istas animas emit dyabolus ut sint ut ligna ar-
gis (?) inferni. Unde cum eos emit ducit ducit ad for-
nacem ignis inferni et eos eicit. Talem mer-
catorem fugiamus et vendamus animas nostras
Christo qui comparat nos sanguine suo precioso et cum emit
ducit ad patriam celestem. Videns autem dominus
aliquos stantes ociosos misit eos ad opus

Unde sequitur et dixit illis scilicet qui stabant
ociosi. Ite et vos in vineam meam id est ite libe-
re non coacte ut sitis de congregacione fidelium
et mito penitenciam. et quod iustum fuerit dabo vobis.
Non expositum tunc vobis de precio sed tamen promittit quod
iustum fuerit illis dare quia ipse retribuet
unicuique secundum opera sua. Tercio similiter
ponitur vocacio operariorum in vi. hora et nona.
Iterum autem exiit circa vi. et ix. horam et invenit
adhuc ociosos in foro et fecit similiter
mittens eos in vineam. Mittuntur fideles
in vineam circa vi. et ix. horam tempore illo quod
fuit ab Abraham usque ad Moysen et a Mo-
yse usque ad Christum. Item in vineam prime eisdem
horis mittuntur qui penitent tempore iuventutis
et senectutis. Quarta tangitur vocacio ho-
minum circa undecimam exiit horam. Ista hora est
a Christo usque ad finem seculi et est tempus etatis
decrepite et invenit alios stantes scilicet ocio-
sos et dixit illis quasi obiurgando et rep-
hendendo quid hic statis tota die ocio-
si. Reprehenduntur illi qui diem aliquam ab-
sque bono opere transire permittunt. Unde
legitur quod cum Titus una die nichil utile fe-
cisset circa horam vesperam contristatus
cum suspirio dixit astantibus heu me
amici mei hanc diem perdidi. Dicunt ei quia
nemo nos conduxit. Optime dicunt. Nemo
nos conduxit. Nullus in vineam domini ingre-
ditur nisi conductus a deo gracia ut dicit
apostolus non est volentis neque currentis sed totum
est dei miserentis. Dixit ite et vos in vi-
neam meam. Isti qui in xi. hora mittuntur in
vineam fuerunt apostoli et gentiles. consideran-
dum quanta sit liberalitas dei qui occasionem
non habeat remunerandi. Et xi. hora operarios

[illegible] 182 [illegible] 33 [illegible]
[illegible]

dist. 2a

mittit in vineam. **Distinctio secunda**

Secundo cum dicitur Cum sero factum esset etc.
tangitur mercedis retributio equata
ubi quatuor tanguntur. Primum est solucionis
commissio faciende. vnum premittitur hora con-
veniens Cum autem sero factum esset. sero enim vespera-
num est consumacio mundi aut vite vnius cuiusque
quia finis et conveniens sero est finis mundi
quia ulterius non est tempus operandi et congrega-
buntur omnes quidem ad celestes mansiones
quidam vero ad infernales. Dicit dominus vinee
Dominus vinee est paterfamilias procuratori suo
Procurator dei est Christus filius eius qui fuit procurator
inter homines et deum contra dyabolum. ad hanc
causam discuciendam non accessit deus
pater per semetipsum assumendo carnem sed
procuratorem misit filium scilicet Christum qui carnem
assumpsit ex virgine. Ipse idem est procurator
noster in curia celestis nunc ubi ipse apparet
pro nobis in morte racione. Hebr. 9. Introivit
Iesus in ipsum celum ut appareat nunc vultui
dei pro nobis. Deinde sequitur dicitur commissio
illi facta vnde dicit Voca operarios. Ista vo-
cacio operariorum forte erit illa vox arch-
angeli Surgite mortui venite ad iu-
dicium. Ad tunc vocacionem vniversaliter surget
genus humanum. Ipso committit mercedis re-
tribucionem et redde illis mercedem suam
vnicuique secundum opera sua. Deinde ponit modum
retribucionis quando dicit Incipiens
a novissimis qui venit hora xi usque
ad primos qui fuerunt in hora prime. Queritur
quare deus pater vocat operarios ad mercedem
mercede autem eis non tribuit sed committit
filio. Dicendum quod ad deum patrem propter omnipotenciam
pertinet trahere homines ad unitatem ecclesie et
penitenciam. Vnde Jo. 6. Dixit Christus nemo potest
venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum.
Iudicium autem mercedis reddende competit Christo propter tria.
Primo quidem racione sapiencie ei attribute que ad iudicium
requiritur. In ipso enim sunt omnes thesauri sapiencie et sciencie
dei absconditi ut dicit apostolus Col. 2. Secundo hoc iudicium
sibi competit ne abscondatur cum esset minorem patre
propter humanitatem assumptam sed videatur equalis patri. Vnde Jo.
5. Pater non iudicat quemquam sed omne iudicium dedit
filio ut omnes honorificent filium sicut honorificant
patrem. Secundo ponitur equalis retribucio denarii.
Cum venissent ergo pro recipienda mercede qui
circa xi horam venerant ad opus acceperunt sin-
gulos denarios. Denarius significatur vita eterna que
est eternitas et modicum laborantibus datur. Sequitur
retribucio primorum. Venientes autem et primi arbi-
trati sunt quod plus essent accepturi. Erat enim visi-
bile ut amplius laborantibus plus conferatur
premii. Acceperunt et ipsi singulos denarios. Sicut
vna est fides primorum et sequencium ita vnius est denarii
eternitas. In hoc documentum consideremus ut
non faciamus consideracionem ad alios quod plus illis
mereamur cum fiat quidam secularium equaliter
cum religiosorum at illa excedunt. Tercio po-
nitur murmuracio Et accipientes denarium murmura-
bant adversus patremfamilias. Duplicem enim
dicunt habere causam murmurandi et quod in remuneracione
essent ultimi cum tamen fuissent priores in opere et quod
equale premium non eque laborantibus esset datum
Sed obmissa prima solum murmurant propter secunda dicentes
Hii novissimi vna hora fecerunt et pares eos
illis fecisti in primo qui portavimus id est sustinuimus
pondus diei id est ponderosum laborem diei et estus
ventorum et solis. Per hoc innuit quod qui a puericia usque
ad finem vite deo servierunt si tamen recipiant
premium sicut incipientes in senio quod sustinuerunt

pondus religionis et pmie atq estus temptacō=
num et illi deficiente etatis calore qui si sūt. Item
pūt quievi antiqui pres Noe vz et abraham
ysaac et iacob et moyses si tm̄ recipiant pmiū
sicut illi qui sūt pñti tempe. Isti n. porta=
uerūt pondus diei quia longo vixerūt tpe
sustinuerūt etiā magis temptacōnū estus.
Tempe n. corp mūdus erat qui iuuenis totus
floridus pulcritudine habundans deliciis et so=
tiatus prosperitatibus vn̄ magnus estus ifebat
temptacōnū. Sed nūc iā mūdus antiquus ē et de=
ficiūt qī delectamēta ipius et iā in pñti nō
sunt tantis estibus que querenda sūt tanto
q̄re voluit deus pt ut pores cēnt ī pmiis
qui posteriores erant tpe et dōm q bcus gg
huius. ronē assignt ppt̄ s. hoc qz videmus fre=
quent q qui tardius incipiūt bn̄ opari citius
vōnt ad pmiū vite etne. Scd'o dubitat de
ista retribucōne denarii. Non n. videt iustū
ut equale recipiant pmiū modicū et plu=
rimū laborantes. vn̄ videt q satis rona=
bilr. murmurāūt qui hora pma vocati sūt et
dōm q ista retributō iusta ē et racōīs. Iusta
quidem qm̄ adpcedentes quia dat eis qucōis
pactū w discretōs quo adsequentes quia pmo=
dico labore ēqlez prioribus susceperūt mercedez
Non igr̄ iniuste agr̄ cū pmis. si mīcordit
dispensat cū aliis. Item. hoc iō ē equale pmiū
vt ondat. hm̄ apls. q nō ex opibus iusticie
salvati sumus. Non n. mensurat pmii mag
tudo ex opibus sz ex feruore carit. Et quia q'
minus opant put hūc equalez caritatez
hiis qui multū laborant iō equale pmiū
qsecut. Tercio dicit pmiū btoz ēe equale
in duracōe qm̄ siue multū laborauit seu=
inercia siue modicū de omnibz tn̄ verificabi=
tur sapie. 4. Iusti in ppetuū viuent et apud
dom̄ ē merces eorum Non n. plus durabit
ineternitate glē bt̄us petrus quā latro.

qui fuit in cruce. Et si iste denarius sit eqlis
in duracōne nō tn̄ ē equalis in mag=
tudine valoris. In domo n. pris fam=
lias mansiones multe sūt i. multi g=
dus beatitudinis. Et ideo dicit pt q bti eq=
les sūt in magtudine gaudii. Nam
ut dicit anshel' pro... 26. ex hoc
n. q quilibz scōz tm̄ diliget alterū
qm̄ seipm. Sequit q tm̄ gaudebit de=
btitudine alterius qm̄ de ppa et iō gau=
dium singulorū erit oīm. vn̄ ex hoc ie
denarius erit equalis. Tercio dubi=
tabat quo sci dicunt murmurare de eq=
litate pmii aliorum Nam ut dicit
gg°. Regnū celorum nullus murmurans
accipit nec murmurare pt qui accipit
Ad hoc videt crisos. q ista situacō
murmuris nō sit tm̄ ferenda ē ad eos qui
bti sūt ut intelligant murmurare ex in=
vidia. sz ut ondat q tanto sūt hore
pditi ut magtudo honoris posset
invidia generare. Et scdo ad hoc videt
gg°. quia antiqui pres quāuis licet
cēnt iusti morientes tn̄ nō suscipie=
bant pmiū sz exspectauerūt usq ad xpm
Sz illi qui nūc laborant in vinea dni
stati cū moriūt intducunt ad requiem
illorum igr̄ dilatō tamq aduā murmurac
ē. Et tercio pt dici q ista murmuracō
intelligenda ē p siunderesym. Non
eni murmurant de aliorum glia nec mur=
murare put q si tn̄ aliqs crederet ibi ēe
materiam murmuris attende quo mur=
mur ille extollat ex sufficienti re=
sponsione. Et ideo ponit sedacō murmuris
Duplicat n. tollit murmur. Primo
amicabili ronē. vn̄ dicit. At ille si
pr familias respondens vni eorum qui

qui forte nigs se ingerebat Dixit a-
mice Etc qua amicabili incipit
ratiocinari Non facio tibi iniuriam i. ad-
versus me murmurare non dans de eo
quod equalem dedi mercedem minus
laborantibus hoc n. feci quia volui quod
volui licitum mihi est quia ego non teneor
dare plus quam pactum tolle quod tuum est et va-
de s. contentus qua recepisti mercedem
tua Et hoc tollit murmurationem de eo quod
equalem dedit mercedem laborantibus
hoc n. ideo fecit quia voluit sic facere
Unde subdit Volo autem et huic novissimo
dare sicut et tibi Sicut n. dei voluntas
causa est productionis rerum ita sola causa
causa est equalitatis et distinctionis premiorum
Annon licet mihi facere quod volo Certe
ymo mihi licet quia voluntas ipsius semper
est rationalis et sine affectu malicie
Et tunc tollit murmurationem a vitio procedente ex
invidia An oculus tuus nequam est
Oculus secundum Remigium intentio est qui
tunc dicitur esse nequam quando de bono proximi
dolet Quasi dicat aut quare oculus eius nequam
sit quia ego bonus sum et quia huic dando
ando bona gloria ideo tu habes oculum nequam
dolens de bono quod illi dedi Distinctio

Tertia cum dicitur Sic erunt Circa
novissimi primi et tangitur similitudinis
congrua adaptatio Ponitur n. duplex sententia
Prima sententia est circa illi qui in hora
tertia sunt priores ad laborem vinee
necatione erunt posteriores Unde dicit
Sic erunt novissimi in labore primi
in remuneratione et primi in labore no-
vissimi in remuneratione Et secundum Remigium
mistice exponitur de iudeis et gentilibus
Iudei n. vocati sunt iudei ad fidem

qua gentiles et tamen prius salvantur gentiles quam
iudei Secunda sententia metuenda est valde qua
dicitur Multi n. sunt vocati Multi quidem vocati
sunt quia generaliter ad homines spectat omnes christiani
omnes quidem vocantur ad fidem sed tamen potest dici illud ysaie
9 Domine multiplicasti gentem sed non magni-
ficasti leticiam Unde sequitur Pauci vero electi De commu-
nicatione iudei non sunt electi nisi christiani qui pauci
sunt respectu aliorum Sed nec christiani omnes salvantur ymo
soli illi qui christianitatis nomen operibus confirmant
Dicit n. salvator Non omnis qui dicit mihi domine
domine intrabit in regnum celorum sed qui facit vo-
luntatem meam Et hec aut sententia secundum quod dicit
Gregorius pensare debet unusquisque ut de se non
presumat quia etsi ad fidem vocatus est quia utrum
ad regnum eligendus sit nescit Rogemus

Quando verba Dominica in lxa Distinctio prima
plurima quereret et de civitatibus propera-
rent ad ihesum dixit per similitudinem Luce 8
Hoc idem habetur Mathei 13 et Marci 4 quia ad bonum agrico-
lam spectat tempus expectare seminandi et terram
convenienter seu discrete Venit autem in hunc
mundum celestis agricola ihesus christus plenum granum por-
tans celestium seminum et seminavit ea non quidem
in terreno agro materiali sed in mentibus hominum que
mentes quidem sunt diversitatibus ad semina istud dei tria-
partita Distinctio in qua ea tanguntur Primum est simili-
tudinis positio Secundum est expositionis interrogatio i.
Et interrogabant eum discipuli eius Tertium est
parabole explanatio i. Est autem hec parabola
Circa primum ea tanguntur Primum est loquendi opportuni-
tas Optimum n. tempus erat ut tunc populus loqueret
cum turba plurima quereret ideo dicit Cum turba plurima
conveniret Nota secundum glosam quod convenientibus populis
turbe vocabulum inseritur sed diversitas hominum
ita diversitas animarum voluntatum plurima

aut erat ista turba diversis causis congregata: quedam autem que-
rebat ad christum ut instruerentur: quedam ut sana-
rentur: quedam ut escas reciperent, quia multe fiebant
circa christum: quedam ut viderent miracula: alii
ut verba dicta eius calumpniarentur. Et de civitatibus
properant ad ihesum, non tamen de villis et castellis
sed et de civitatibus ad christum properabant. Attendendum est
quod volens venire ad ihesum debet exire extra civitatem
istius mundi, scilicet, hominis hic manentem civitatem [Heb. 13]
sed futuram inquirimus. Unde extra civitatem crucifixus est. Ex-
eamus igitur ad eum extra castra improperium eius por-
tantes, Hebr. Et in isto exitu properandum est ut
veniamus ad christum: sola mora properat ut peccatum
dyabolus rapit ut decipiat, mundus labitur ut de-
ficiat, ipse christus nos expectat ut recipiat. Unde
non moremur attendamus sed fugientes properemus ad christum,
ne te pigeat properare quoniam si nimium labor asperi
et fatigatus es intendendo, venies ad ihesum sal-
vatorem amabilem, sanctum et delectabilem, benignum
in quo refrigeries. Propheta: propter istud viator tempore
dicitur ut ad bonum perveniat hospicium vi-
dens autem christus tantam turbam se inter vel undique
veniendum in tecto in se spiritu sancto dixit similitudinem
id est incepit predicare per similitudinem. Et sto secundum theophi-
lum quod dominus loquebatur similitudinibus. Primo quidem
ut auditores attenciores faceret. Consueverunt
enim homines exspectare in obscuris et magna con-
tempnere. Secundo ut indigni secretam scientiam
Tertio quia sine dignitate que velanda
erant viris quibus ex celestis sed per rosas margari-
tas velo involvimus. Quarto ut per similitudinem melius
apprehenderent videres similiter Hec: similitudo Exiit
qui seminat seminare semen suum. Iste
seminator est filius dei. Cui cum seminatorem
querimus quia per eum sunt semina omnium, id est pri-
mordiales rationes omnium creaturarum spiritualium
et corporalium. Et nota quod quintus exitus quo venit christus
dominus est exitus quo exiit predicando quando

[illegible]

[illegible]

[illegible]

autem manet in ipso ecclesia. 24. Ego ex ore
altissimi prodii primogenita ante omnem creaturam.
Secunda exitus fuit in mundum per carnis
assumptionem. Jo. Exivi a patre et veni in mundum.
Tertius exitus fuit ex utero virginis. Ps.
Ipse tamquam sponsus procedens de thalamo.
Quartus exitus fuit ad passionem. Jo. 19.
Exivit in eum qui dicitur calvarie locus.
Quintus exitus fuit de mundo isto ad
patrem. Jo. 16. Relinquo mundum et vado ad
patrem. Sexto quod hic exivit iste seminator erit
ut seminaret semen suum, nobilia, scilicet
peregrinus de longinquis partibus ad locum
ubi reperitur. Primo igitur celeste semen non
erat in mundo isto. Unde attulit ad nos id est
de celis. Christus seminator omnis creature. Et tamen
ad gratiam seminum seminavit. Seminavit enim
legem naturalem in mente cuiuslibet, scilicet quod tibi
non vis fieri alteri ne feceris. Et seminavit
legem scriptam, scilicet precepta legis in duabus
tabulis. Et seminavit ewangelicam legem in terra.
Et seminavit perfecta consilia paupertatis castitatis
et obediencie in religionibus. Semina ista sunt
humilitas, pax, castitas, paciencia et cetere
virtutes. Sed inimicus homo dyabolus zizania
superseminavit, scilicet discordiam contra pacem, superbiam
contra humilitatem, luxuriam contra castitatem, indignacionem
contra pacienciam, et cetera omnia vicia contra ceteras virtutes.
Secundo nota quod diversa dispositio recipientium.
Divini seminis et sunt quatuor conditiones id est recipi-
entium quorum tres male sunt, sola quarta bona
et notat ergo dominus seminari: dum semina dei
non predicat, aliud cecidit secus viam.
Semine secus viam nichil bonum quod fit
laude hominum. Et sic fructus qui sunt secus
viam diripiuntur a transeuntibus, nec ad ma-
turitatem perveniunt. Sic nec bona que fiunt
laude hominum. Et garbarum est vel bonum

[illegible]

[illegible]

[illegible]

q fit laude hoim gtulat² vn p̄d̄ Deus co-
tat oīa ossa corꝑ q̄ habuis placet ꝯfusi
sūt q̄m deus ſp̄uit eos hoc ē satisfacuatū
q̄ adm̄ uāl ultra n̄ ut mittat² foras
ꝛ gtulet² ab hoīb9 Et uolucs celi ꝯmedunt
id̄ Volucs celi s̄m glo͞s sūt demoes eo
q̄ caliginosum istū inhitat aerm Dūr at
ꝯmede feme ubi d̄i gtulatū· s̄ꝫ scriuto
ꝯmedit ferrū q̄ tn̄ illi admuimētū no
pficit Et po² p̄a corꝑ q̄ audiut ūbum
dei ꝛ ad̄ cecidit sup̄ petrā p petra cor duꝛū
ē q̄ licet aliq̄n ūbū dei suscipiat īdurātū
tn̄ ē ad oē bonū De tali corde loq² Bu.
p̄ de ꝯsidēatone ca² 2º Cor durū ē q̄ nec
ꝯpūctoe sendi²/ nec pietate molli²/ nec
mouet² p̄cibus/ minis no cedit/ flagell'
indurat²/ īngtū ad bn̄ficiāl/ ad ꝯsilia in-
fidū/ ad iudicia sua ī v̄cundū ī pauidū
ad picula/ īhūanū ad hūana/ temēariū
ad diuina/ p̄teritoꝝ obliuiscens/ p̄ntiū negli-
gens/ futa no puidens ꝛ post a° s̄bungit
ē· ut in būi cuncta horribilia malaq
plectat² ipm̄ ē· q̄ nec d̄m timet nec ho'
reuet² Et natū aruit Aliq̄n sic² aliq̄ntu-
lū ūbū dei in eli corde s̄ꝫ tn̄ arescit quia
no hebat huorē uitū· ꝫ gre īmitrītū
spūalis Et ꝯo po² tria ꝯdicō corꝑ q̄ dei·
ūbū audiut ꝛ ad̄ cecidit int̄ spinas/ spine
sūt īdiciā ista ī p̄nti pūgūt intꝫ
ꝛ in futū exceꝺ pa² ignis quib9 p̄cato aīa
ꝯbuit² Vanitas q̄ mūdi intūr ip̄edit ūbū
dei vn̄ dicit ꝛ sil' exorte spine Aliq̄ui n̄·
sūt qui simul ꝛ uolūt bn̄facē ꝛ vicijs in-
sistē q̄ fieri no p̄t vn̄ s̄c² suffocauūt illud
Licet n̄· s̄ꝫ aliqui q̄nꝫ ꝑpositū hēant bn̄fa-
ciendi ad ūbum p̄dicatōis tn̄ dum istis
īdicaris intēdūt· dei ūbū q̄ ia ortum
ē at suffocat² Attende q̄ p̄mū feme ūget
minat s̄ꝫ ꝯculcatū abiat² s̄m no no ger-
minat s̄ꝫ no intū erigi²· q² no hꝫ humorē ꝛ ꝯm
aut eleuat² insipiēt s̄ꝫ no frutificat· q² suffo
cat² a spinis Et po² q̄rta ꝯdicō corꝑ qui ūbū di
suscipiūt ꝛ ad̄ cecidit in t̄rā bonā Bona t̄ra
ē culta no tamē ꝫ via exca lapides sūt re-
moti obstinatōis· īdata ē a spinis sc̄lm
desideriorꝫ ꝛ ortū fecit frutū centuplum p°
figit radicē ꝑ ꝯtēplan̄ꝫ ꝯ minat p desid-
riū boni· erigi² insipiēt p̄tām ī tecoꝫ· floret
ūtutib9· frutificat s̄ctis opibus s̄lo q̄ p m° mag̃
mos' po² ip̄p̄ fructus scriuis· s'· tgesimus sexage-
simus ꝛ centesimus p̄mus ē ꝯiugatoꝫ s̄c̄s ꝯ-
tinenciū ꝯtriuis no ūginū vel p̄mus est
doctoꝫ 2us inrīꝫ 3us aplōꝫ vel p̄mus dat p
obſuanciā antiq̄ legis 2us p obſuanciā noue
legis 3us p obſuanciā ꝯsilioꝫ Et dicit de
obſuatōib9 ꝯsilioꝫ Vos q̄ reliquistis oīa
ꝛ secuti estis me· centuplū accipietis ꝛ vitā
etnā possid Tercio po² gra xp̄i affcus in
p̄dicādo vn̄ dicit hec dicens clamabat iste
clamor erat magni affcus signum p̄u. pro pa-
piencia foris p̄dicat ī plateis dat uocē
suā in capite turbaꝫ clamitat ꝛ ratur clamit
xp̄c q̄ rauce fcs ē p̄s Laboraui clamās rauce
fce sūt fauces mee ꝯsto s̄m aug̃m ꝛ ꝯ° In-
tonuit d̄ns ihs d̄ns fab morte vita· descēsu
ascensu ut redeamus ad eum clamat ad sur-
dis ut audiant/ clamat dormientib9 ut
euigilent/ clamat transeūtib9 ut accedat
clamat ignorantib9 ut intelligāt· clamat err-
antib9 ut redeāt/ clamat p̄cōrib9 ut pe-
nitēat Clamauit quidem p̄dicando· cla-
mauit orando/ clamauit tandē moriendo
cott° ex ꝯtub adhuc in celis clamat p̄s de in
tonuit de celo d̄ns ꝛ altissimus dedit uocē
suā Et hec ē uox sua Venite ad me oīs
qui laboratis ꝛ honati estis ꝛ ego reficiā
uos Et tales adhuc clamores ꝯtemp̄nimus

[illegible]

Sequitur qui clamavit dicens Qui habet aures audiendi au-
diat id est apprehendat et intelligat quid significet ista
similitudo seminis predicatores autem sunt de quibus dicit
Psalmista aures habent et non audient obturant vero aures
sicut aspidis surde ne audiant predicatorem nec
pauperem etiam petentem sed veniet tempus quod et
ipsi clamabunt nec tamen exaudientur Proverbiorum primo Tunc
invocabunt me et non exaudiam. Distinctio 2

Secundo cum dicitur Interrogabant autem eum con-
gruitur expositionis interrogatio. Interrogabant
autem discipuli eius Deuteronomii 32 Interroga patrem tuum
et annunciabit tibi Jacobi primo Si quis vestrum in-
diget sapientia postulet a deo qui dat omnibus afflu-
enter et non improperat. quae esset haec parabola Est autem
parabola secundum glossam oppositio facta vel dispositio sub
aliqua similitudine et dicitur parabola a para quod est iuxta
et bolon quod est totum in parabola id est iuxta totum
Tertio ponitur responsio vobis humilibus
vobis obedientibus. Vobis mihi dilectis vobis mundo ab-
iectis datum est nosse. Quia omne datum optimum
et omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum nosse
misterium id est secretum et occultum dei regnum Matthei 11 Con-
fiteor tibi domine pater celi et terre quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis.
ceteris autem in parabolis quasi diceret vobis datum est illa manifeste
cognoscere ceteris datum est parabolice. Deinde sequitur quod
ostenditur expositio ut videntes id est qui reputant se vi-
dere non videant Psalmista Oculos habent et non videbunt
et audientes verba exteriora non intelligant interiora
primam, secundo quod post adventum Christi hoc evenit ut cre-
dentes se esse sapientes stulti facti sunt et prout
hic prudentes intelligi possunt iudei qui volentes
omnia propria ratione investigare non viderunt divinitatem
Christi obscuratum est insipiens cor eorum Aud-
ientes autem fuerunt iudei qui audierunt verba
Christi nec tamen verba eius intellexerunt Psalmista Nes-
cierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant

Tertio cum dicitur Est Distinctio tertia
autem hec parabola etc. tangitur parabole expositio
et dicit scilicet Semen id est declaravit quid sit semen
verbum dei Est autem hec parabola id est expositio
est ista Dignatus est autem dominus hanc pa-
rabolam exponere ut eius expositione discamus
ceteras intelligere et ceteras alias quas non exponit
Incipit autem a semine Semen dicit semen
est verbum dei et hoc propter duo sicut semen
virtute sua vim sibi reproducitur Sic ex
verbo dei percepto et recepto in mente opera-
tiones ceterius generantur. Secundo quia
semen secundum virtutem nutritur ita et verbum
dei quia non in solo pane vivit homo
sed in omni verbo quod procedit ex ore dei Deuteronomii
octavo et Matthei quarto Secundo quod hoc semen multi-
plex est Est enim aliquod semen viole humilitatis
et paupertatis, aliquod semen lilii et munditie
aliquod semen rose caritatis et fragrantie, aliquod
semen palme longanimitatis et perseverantie,
aliquod semen tritici saciatis et habundantie, aliquod
semen vitis firmitatis et caliditatis Quarto
cuiusque ex quibus et aliis virtutum seminibus recep-
tum fuit in ista anima statim germinabit et
fructum producet celestem Tertio exponit
quid significet via quod autem secus viam
cecidit quod refertur ad semen, mala germina-
tio videtur, quia non est conveniens ignorantie
sed non in hoc non est faciendum vis quantum ut
dicitur Hebreorum 6 in Postilla super Isaia
Indignum vehementer existimo ut verba
celestia oracula vel legalis perstringam per scripturam
vel per fictiones sic construenda absque calump-
nia Qui autem secus viam id est quod est videre
et intelligere peccatores qui sunt secus viam
Hii sunt qui audiunt verbum domini ex consuetudine
timentes reprehendi vel audiunt delectati
novitate verborum qualitas et hoc multa sunt
quod propter hoc ad predicationem veniunt quod tamen si

aliqui audierint non manet verbum in memoria
sed oblivisci[tur]. Unde sequitur: Deinde venit dyabolus et
tollit verbum de corde, quia facit illud labi
ex memoria, ne credentes salvi fiant.
Credere enim est salutis primum. Io[hannes]: Qui credit in
me non morietur in eternum. Et ceteris exponit
quid significet petra cum dicit: Qui autem
super petram hii sunt qui cum audierint cum gau-
dio suscipiunt. Hec enim sunt primordia
divini verbi gaudium scilicet mentis exultacio
et hii radicem non habent. Vires sunt radices
quibus divinum verbum in corde figitur. Primus quod
dicit glosa super hunc locum: si firmum desiderium cor-
dis et fides que ad tempus credunt et in tempore
scilicet temptacionis recedunt. Hec autem forte
ad in mente castitatis semine, quod si radices
illas tenes non fixit, adveniente carnis
temptacione labetur in peccatum. Temptacio
enim probatur verbum dei radices fixit, sicut
impetu ventorum apparet si arbor bene sit
radicata. Et ceteris exponit quid spine signifi-
cent: Quod autem in spinis cecidit hii sunt qui
audierunt et preterea euntes a[...] su-
ffocantur a sollicitudinibus et diviciis et vo-
luptatibus vite. Nota quod tria sunt que maxime
dei verbum suffocant scilicet honoris sollicitudo,
quo ad superbiam; divicie quo ad avariciam;
et voluptates vite quo ad concupiscenciam.
Ista autem tria comparantur duobus spinis. Una spi-
na est superbie sollicitudo scilicet dominandi
diviciis honoribus et gloria mundane. Ista
sollicitudo continue pungit mentes superborum,
quomodo autem quibus ampliis possint
aliis preesse. Altera spina sunt huius mundi
divicie. Gregorius: Quis diceret spinas figurare
divicias, forsitan nobis non crederet cum ille
pungant, iste delectent, sed tamen dominus dixit
et hic exponit. Videamus ergo quo racionabiliter
spine figurant divicias. De hoc magister Otto
sic dicit: Sunt divicie spine quia pungunt

anima in mundo in iudicio et in inferno. In mundo
tripliciter est punctura scilicet laboris in acquirendo, timoris in
possessione, doloris in amissione. In iudicio etiam pu[n]-
gent mentem quando dicet dominus avaris: Esurivi et non
dedistis michi manducare, sitivi et non dedistis michi bi-
bere etc. Iste puncture ita erunt penose ut potius
cupient avari non esse et dicent montibus cadite
super nos et collibus operite nos. In inferno iste spine pun-
gent animam in inferno perpetuo [...] ar-
debit peccator. Tercia spina est carnalis volup-
tas vite. Unde dicitur Genesis iii: spinas et tribu-
los germinabit tibi. Ista spina venenosa est sub
qua latet toxicum sub mortis carnis dulce-
dine. Nota quod ista tria scilicet superbia divicie et volup-
tas vite suffocant dei verbum. Cum enim verbum de
humilitate et obediencia cepit germinare in mente statim
id suffocat sollicitudo honoris et pompe seculi.
Et si verbum oritur de contempnendis diviciis lar-
giendis elemosinis et paupertate amanda statim illud
suffocat amor diviciarum. Et ultimo si ori-
atur verbum de abstinencia castitate et sobrietate
statim illud suffocat voluptas vite carna-
lis. Multum ut dicit glosa cum audierit predi-
cari quis luxuriam laudat et commendat castitatem
sed ubi species corporis concupiscibilis fuit presentata ob-
tutibus eorum recedit ab eis quod de vite cogitave-
runt. Semen quod in talibus cadit spinis nullum produ-
cit fructum. Unde sequitur: Et non referunt fructum. De-
dampnabile nullum est celestia suscipere semina et
non carnalem producere fructum. Et ceteris exponit quid decla-
ravit quid significet bona terra unde dicit: Quod autem
in terram bonam hii sunt qui corde bono et optimo.
Bonum est cor quod intendit audire verbum dei ut
illud intelligat; optimum quod intendit per
verbum auditum operari. Audientes verbum quod

86

eos et qui nec aure corporis id dignatur audire te-
nuit memorie. quarto eos qui sunt secus viam tunc venit
dyabolus et tollit verbum de corde eorum et fructum auffe-
runt statim. quinto eos qui sunt spine suffo-
cantes dei verbum in paciencia sustinentes contra
temptaciones. sexto eos qui ad tempus credunt et in tempore
temptacionis recedunt. verbum patris quod bona terra sed
quando nos penitus oportet aliis modis accidit
semen. Dominica in l. distinctio prima

Assumpsit ihesus 12 discipulos suos secreto et ait illis
ecce ascendimus ierosolimam etc. Luc. 18. Iste
quinquagesimus remissionis significat. unde antiquitus
quinquagesimus annus erat remissionis in quo
omnis possessio reddebatur ad pristinum possessorem et
servituti mancipatus in ipso anno egrediebatur
liber. unde quasi psalmus miserere mei deus impetratur
remissio peccatorum. secundo quinquagesimo loco con-
tinetur inter alios psalmos quia omnis peccatorum re-
missio et relaxacio servitutis facta est per mortem
christi et ideo in hodierna die dominica
quinquagesime legitur evangelium in quo agitur de mi-
sterio nostre redempcionis et illuminacione humani
generis. Duo ergo tanguntur in evangelio. primum est nostre
redempcionis misterium predicatum. secundum est
humane illuminacionis beneficium perfectum ubi sciendum
est autem cum appropinquaret iericho etc. Circa primum no-
tandum primo non pomum (?) denunciacio futurorum. Assumpsit
ihesus xii discipulos suos secreto. debebat pergere de ga-
lilea et veniebat ierosolimam ut pateretur. non volebat
discipulos post se relinquere sed assumpsit illos secreto
ideo quia prius pluries predixit apostolis passionem
suam et mortem. primo Mt. 16. sed postquam petrus
confessus fuit eum esse filium dei extunc cepit
cepit ipse ostendere discipulis quia debebat pati ieroso-
limis et mori atque resurgere. secundo hoc ipso
predixit eisdem Mt. 17. ... quia post

... hac tria ... 22 ... 27 ...

biduum pascha fiet et filius hominis tradetur ut
crucifigatur. Mt. 26. sic predixit tercio. etc. hoc
autem illis sepe predixit propter v. primo ad hoc
ut colloquendo cum karissimis suis amicis
de morte futura revelaret eis secretum
sue voluntatis. Prov. 14. Causam tuam tracta cum
amico tuo. secundo ut mortis sue inge-
sceret memoriam et meditacionem. sicut scriptum est quia de-
cursus omnis salus hominum in morte christi
posita est. sed non facile non debet labi memoria.
Trenorum 3. memoria memor ero et tabescet
in me anima mea. tercio secundo ut
ut non dubitarent cum resurrecturum sicut
predixerat quod esset suam passionem et mortem ...
... sicut videbat esse vera que dixerat
de morte sic non dubitarent eum resurrec-
turum sicut predixerat. omnibus illis. quarto
scilicet ut ignominiam crucis forcius susti-
nerent sicut ... a ... expectatis
... quia si repentina venisset ...
quinto scilicet ut essent testes
quod sciens et voluntarie pateretur qui preno-
scit mortem et qui eam fugere potest non tamen
fugit. Act. 12. Cum simul ascenderunt cum
eo de galylea in ierusalem usque nunc sunt
testes eius ad plebem. Deinde explicat
passionem suam et ait illis. primo quando ad spon-
taneitatem. Ecce quia impletur ... quia voluntarie
pateretur. Ascendimus sponte Mr. x. Erant
in via ascendentes ierosolimam et prece-
debat illos ihesus et stupebant quia sic vo-
luntarie subibat mortem. quia ... mors
est finis omnium terribilium et terror maximus
stupebant discipuli quod sic voluntarie et
constanter ascendebat ierosolimam. quantum ad
locum quia est locus sicut typicus ita et iudi-
ciarius. Luc. 13. non capit ... non decet

prophetiam prius est ut impleretur quod admirandam pa-
cienciam consummabuntur omnia quia non iota
unum nec unus apex preteribit a lege
donec omnia fiant que scripta sunt per prophetas
de filio hominis quia secundum naturam qua erat filius
hominis secundum eam quiescebat et pati. Ideo
qui erant iam implete scripture prophetarum
de incarnacione salvatoris deinde de
predicacione eius et miraculis. Solum
misterium passionis restabat impleri
quo facto omnibus consummate fuerunt scripture
unde dixit postquam acetum accepisset.
Consummatum est. Secundo explicat
singillatim que ventura sunt super eum
tradetur gentibus tamquam extraneus
talienque possessus extraneus factus sum fratribus
meis et peregrinus filiis matris mee. Et
deridebitur et illudetur ac si esset fatuus ab
his dicit. Omnes videntes me deriserunt
et invaluerunt adversum me sine pace.
tunc et flagellabitur tamquam reus. Ps. fui
flagellatus tota die et conspuetur tamquam
immundus et abhominabilis. Ps. posuit
me abhominacionem sibi et postquam flagella-
verint occident eum tamquam rebellem.
Dan. 9. post ebdomadas 62 occidetur
Christus. Dicat unusquisque. Heu fratres karissimi libertas
captivorum traditur. Gloria Anglorum illuditur.
deus omnium flagellatur. Speculum sine ma-
cula conspuitur. candor lucis eterne conspuitur. vita
hominum occiditur. Sed tercia die resurget. Sed
deus vite et mortis triumphator
Ideo quater traditus fuit Christus valde et ab hominibus
valde tamen differenter. Primo tradidit eum
deus pater. Non pepercit ... quem humani
generis utilitate. Ro. 5. proprio filio suo
non pepercit deus sed pro nobis omnibus tradidit illum
propter quod modum. Non enim dilexit deus mortem filii
unde dicit Ambrosius libro de vita beata considerata a
effectu primum cogita quam pie ... qui mortuum filii
suscepit pietatis ... orbitatis hausit dolore
non est pro eo factus redempcionis. Tantum fuit domino
studium tue salutis ut puer tuus deus desuper pe
ricitatur. Secundo te lucretur. Secundo tradidit eum
cum iudas principibus sacerdotum. Et secundum cupiditatis
... Mt. 26. quid vultis michi dare et ego
eum vobis tradam. Tertio traditus fuit benignitate sua
sua ad modum emendatorum Heb. 9. ipsum semet se
metipsum obtulit immaculatum deo emundavit
conscienciam nostram ab operibus mortuis. Quarto principes
sacerdotum tradiderunt eum preside Poncio Pylato
preside ligatum non quidem affectu benigno sed per
odium et invidia. Mt. 27. sciebat Pylatus quod per in
vidiam tradidissent eum. Et tradidit vos semetipsum
ut divinum beneplacitum adimpleret. Eph. 5. tradi
didit semetipsum pro nobis oblacionem et hostiam deo
in odorem suavitatis. Unde Jo. 6. descendi de celo
non ut faciam voluntatem meam sed voluntatem patris
mei qui misit me. Quintum Pylatus tradidit eum
ut crucifigeretur et non ut impleret beneplacitum divine
voluntatis sed ut satisfaceret prave voluntati iudeorum
Luc. 23. et 22. ipsum flagellatum tradidit volunta-
ti eorum ut crucifigeretur. Secundo quod sicut freneticus quando
apprehendit hominem sapientem et illudit ei sic a fre-
neticis hominibus illusus est Christus quater aut viribus
illusus est Christus in passione. Primo illuserunt eius
sapientie secundum quod legitur Luc. 22. quod viri qui tenebant ...
illudebant eum et velabant faciem eius et percu-
cientes dicebant prophetiza quis est qui te percussit.
Secundo illusit eius innocencie et mansuetudini
Luc. 23. sprevit illum Herodes cum exercitu suo
et illusit indutum veste alba et remisit eum

[illegible]

ad pylatum. Tercio illusit eius regie dignita-
ti quando ad modum regis induerunt eum purpura et corona
spinea illi imposuerunt et sceptrum regale arundi-
nem dederunt in dextra eius et genu flexo ante
eum illudebant ei dicentes. Ave rex iudeorum. Quarto
illusit eius virtuti et potentie quam preparabat
ei in cruce pendenti quia alios salvos fecisset se
ipsum non potuit salvare. Mt. 27. Principes
sacerdotum illudentes cum scribis et senioribus di-
cebant alios salvos fecit seipsum non potest salvum
facere. Item non quod xpus fuit flagellatus
Primo in corde de timore et fuga discipulorum
atque persecucione. Ex. 27. Supra posuit recogita-
tu meo flagella. Item flagellatus fuit cla-
moribus et furiosis vocibus iudeorum clamancium
crucifige crucifige eum. Naum 3. Ve civitas san-
guinum non recedit a te vox flagelli et vox in
petus rote et equi frementis. Item flagellatus
fuit diversis persecutoribus. Mt. 26. Colaphis eum
ceciderunt. alii autem palmas in faciem eius de-
derunt. Item flagellatus fuit in toto corpore amaris
verberibus ad columpnam ligatus secundum morem
legis romanorum Jo. 19. Tunc apprehendit pilatus
ihesum et flagellavit. Tertio quod ista gloriosa xpi
facies bis legitur fuisse consputa et talibus sor-
dibus maculata. Primo in domo principis sacerdotum
et iudeis universis pontifici ut legitur Mt. 26.
Secundo consputa fuit a gentibus in pretorio py-
lati cum iam esset morti iudicatus ut legitur
Mt. 27. Item non certa occasione pro qua occiderunt
furiosi mansuetum. Gn. 49. In furore suo
occiderunt virum. Galedus furor eorum quia per-
tinax et indignacio eorum quia dura. Item non
quemcumque virum occiderunt sed innocentem et mansuetum
Isa. 53. Sicut ovis ad occisionem adductus
est et sicut agnus coram tondente se obmu-
tescet. Item occiderunt audacter et temerarii
subditi principem suum quibus dicitur per idipso
Mt. 21. Quare non timuistis mittere ma-
num ut occideretis xpm domini. Item occiderunt
mali coloni filium patrisfamilias Mt. 21.
Agricole videntes filium eius dixerunt intra
se hic est heres venite occidamus eum et
habebimus hereditatem eius. Post dolorosam
xpi mortem sequitur gaudium resurrectionis quia tercia die re-
surget. In qua vere facta est commutacio
gloriosa passione et morte. Nam in passione ven-
ditus fuit gentibus, sed ipso resurgenti
reddidit deus patri gentes. ps. postula a me
et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre.
Item illusus fuit sed ipse resurgens in domo
illusores deludit qui reddidit eum in
sepulcro contra angustias. Ps. 2. ipse
deridet illusores et mansuetis gratiam da-
bit. Item flagellatus fuit sed ipse resur-
gens flagella super eos induxit. ys.
28. flagellum inundans cum transierit
eritis in conculcacionem quam per transierit
tollet vos. Item fedatus fuit consputa-
cionibus sed ipse velud flos pulcherrimus
resurrexit ps. et refloruit caro. Item occi-
sus fuit sed ipse in mortalis resurrexit
Ro. 6. Xpus resurgens ex mortuis
iam non moritur mors illi ultra non domina-
bitur. Ecce quam admirabilis commutacio
de qua exclamavit qui ad vesperum demo-
rabitur fletus et ad matutinum leticia
Sic ad non fratrem est id est mirabile in oculis
nostris. Tercio post predictorum verborum facta
xpi xii apostoli non horum intellexerunt. Nec
intellexit quid vellet dicere de tradicione nec
de illusione nec de flagellatione nec
de consputacione nec de occisione nec de
morte. Luc. 18. verbum istud absconditum
ab eis. Dispensative hic agebatur
ut ista predicta illis esset abscondita

3 4 1 2 3 4

ne an tpe mortis affician' mestacia
de morte quod zno intelligebat que
dicebant. Secundo quia xpus ista illis predi=
cebat si non intelligebat credendum quod
hoc ideo ut cum viderent xpm patientem
ipsius recordati ea intelligerent et confi=
terent quod omnia illa futura previdisset
sicut quedam sompnia que in vigilia nec
recordamur nec intelligimus sed quod
aliquis quod fit in vigilia recordatur sop=
ni et intellectum apprehendimus. Secundo dubium
est quod hic contingit quod iudei verba intelligerent
salvatoris et obscure loquentis de sua
passione quia fuit illa Ego si exal=
tatus fuero omnia traham ad me ipsum Jo.
xij. hic verbum mortis et obscurus in
telligunt apostoli vero loquentem dominum aperte non
intelligebant. Respondeo hoc unde glosa. Et
iudei conceperant occidere xpm et ymagina
bantur circa mortem xpi in obscura
verba mortis eius intelligebant quia
cantum consona desideriis eorum apostoli vero
hec propter tanta non intelligebant. Primo
quia dilectio absorbebat intellectum
verborum mortis eius sicut Aug. dicit
de scipio quem intimum amicum suum dilige=
bat quod mortem eius ymaginari non
poterat. Secundo quia cum credebat eum
deum qui non conveniret mori. Tertio
quia verba mortis eius credebant
esse parabolicas et ideo non conabantur
ea intelligere secundum quod sonabat. Distinctio

Secundo cum dicitur factum est cum appropinquaret
est autem hic tangitur tangitur quedam ceci illumina-
cio miraculosa per quam signatur mentis illu
minacionis beneficium impetratum

Sed circa hoc dubium miraculum videtur dissonare
evangelistas quia Marcus et Matheus ponunt quod duo
fuerunt ceci ad unum illuminati. Marcus vero et Luc. solum
unum nominant. Secundo dissonat quia Luc. ad locum
Luc. xviij. dicat quod hoc factum est cum appropinquaret domus
Jericho. Marcus vero et Matheus dicunt hoc factum fuisse
illo egrediente civitatem. Et propter ista dissonancia
que videntur faciliter tolli secundum Aug. de consensu evangelistarum
ut dicatur quod dominus in Jericho duos cecos illumina
verit unum in ingressu civitatis de quo Luc. loquitur
duos vero in egressu civitatis de ambobus commemorat
Matheus. Marcus vero alterum tantum scilicet Barthy=
meum tumici filium commemorat. Circa
hoc dominus miraculum primo est mendicantis
cecitas factum est autem cum appropinquaret Jericho.
Jericho est civitas inter galileam unde ascende
bat dominus et Jerusalem quo ibat. Et ideo ad ipsam civitatem
declinavit. Contra quem secundum Jeronimum sanavit incre-
mentos male habentes cecus quidam sedebat in
firmitas carnis Tob. v. quale gaudium michi
est qui in tenebris sedeo et lumine celi non video
sedebat secus viam mendicans. Quere expedie
bat sibi mendicare quia iuxta vulgare dictum
nulla est maior paupertas quam carere lumine. In
quo hic verecundia et condicio istius ceci ma
xime quia non rubor est mendicare Luc. xvi. men
dicare erubesco unde per hoc autem erubesce
re antiquitus pauperes non loquebantur et ma
nus ostendebant mendicantes paupertatem et
ideo dicitur mendicus quasi manu dicens et
manu indicans sed non tacuit pauperes
verbo dicere suam indigenciam et longis ser
monibus ac multis precibus impetrare sub
sidium. Et tamen ut dicat scilicet nulla res ca-
rius emitur quam que precibus possidetur. Secundo
ponitur ceci interrogacio. Et cum audiret

turba precedente. Multa turba Christum precedebat et seque-
batur quia Iericho non erat securus locus propter latronum mul-
titudinem que habitabat in deserto. Et non conveniebat
multitudinem quam oportebat eos in transitu. Interrogabat
quid hoc esset. Ex divinitatis motu transeuntium suspicatus
est forte quod magnum principem transire a quo pe-
teret elemosinam. Dixerunt autem ei quod Ihesus qui salvat non
in auro vel argento sed aperte Nazarenus id
est floridus transiret. Transibat in [illegible] bonum exhi-
bendo transitus erat ad passionem. Et clamavit. Tangitur
tria de preparatione. Primo clamavit desiderio et
clamavit dicens. Psalmus: Clamabo ad Dominum altissimum
et non tantum vocibus quam desideriis. Tunc de celo
exaudiet. Ecclesiastici primo. [illegible] tempore tribulationis
sue clamaverunt ad te, tu de celo exaudisti
eos. Et nunc expedit vobis peccatoribus clamare
quia longe a peccatoribus salus. Secundo
prudens oratio. Secundo quia prius divinitatem commemorat
Ihesum quod est salvator. Ysaie 43. Ego sum et absque me
salvator non est. Deinde dicit Fili David. Et tertio humanitas.
Miserere mei. Proprium est misereri. Et de ea quod condidit
Psalmus: Miserationes eius super omnia opera eius.
Et qui precedebant increpabant eum ut taceret. Incre-
pabant non forte secundum Origenem quia credebant non
debebant ut contemptibili [illegible] dicere filius David
sed filius Dei vel secundum Crisostomum quia fatui homines
indignum reputabant ut [illegible] magnificarent
pauperes, superbi enim cum indignatione audiunt
pauperum salutationes. Tertio secundum Hylarium. Ideo in-
crepabant ut taceret quia [illegible] audiunt quod
ipsi negabant eum esse filium David. Fortassis et
dicta posset quod non volebat ut taceret ne glorifi-

et innabilibus sinus. Deinde unde quod perfecte
ista increpatio. Ipse non multo magis cla-
mabat. Crisostomus: talis enim est natura fidei
quanto vetatur tanto magis accenditur
unde quod petitum sit et non inventum, avidius
quam semper negata. Fili David miserere mei.
De Hugo in [illegible] regula [illegible] ad peccatores
clamas. Deus non exaudit peccatores [illegible]
peccatis [illegible] non desinas. Magis sunt mu-
nera pluribus peccatis expandat. Et quanto
post [illegible] illuminatio. Stans autem Ihesus. Origenes
dicit Ihesus pertransiens. Sed stat ut stante
eo non transfluat beneficium sed qui de fructo
stante usque ad eum unda transfluat.
Iussit illum adduci ad se quia nec
per se venire poterat nec sciebat. Et cum
appropinquasset [illegible] quod prius cum fide tetigat
interrogavit eum dicens. Quid vis ut faciam
tibi. Non interrogat quasi ignorans quia
[illegible] petitiones innotescunt ei solis de-
sideriis. Interrogat autem eum propter V.
Primo secundum Hylarium ut sciant astantes
quod non petebat pecuniam sed divina effe-
ctum ut a Deo illuminaretur. Item secundo ut dicit
Crisostomus ut [illegible] Christum Dei filium confitentes
confundantur omnes qui eum hominem tantum pu-
tant. Item tertio quia eundem vult ut sua
petitio sit ita publica nec videatur quod [illegible]
illi daret aliquid quod peteret. Item quarto secundum Bedam
non interrogat ut rogetur et cor ad ora-
tionem excitetur. Item quinto propter gloriam ut clamans non
nisi confidente posse sanari. At ille

[illegible]

Dic ut videam [illegible] pro [illegible] in scriptis [illegible] primum [illegible] [illegible] considerat [illegible]

dixit verbo potentissimo quo dixit deus fiat lux et facta est lux. Gen. 1. Iste cecus illuminatus est respice. Ecce hic verbum efficacissime operans. Nota secundum Ambrosium in sacramentis operatorius est sermo dei ut sicut erat ita creata in mutat. Fides tua te salvum fecit. In fide non credentium verbum dei operatur. Prosequere verbum xpi. dominum verum et opera eius in fide magis igitur illius est fides per qua ut dicit Crisostomus veniendum est sufficientia et sicut ab uno fonte aqui plus vel minus hauriunt maioribus vasis et minoribus et per fenestras que aperiuntur magis vel minus splendor infunditur. Ita per capacitatem receptionis fidei hauritur gratia dei et confestim vidit quia per Crisostomum verbum xpi est verbum vite lucis ideo vox eius in luce videntis conversa est. Considera in ista curatione medici benignitatem quia stetit / considera ipsius largitatem quid tibi vis faciam / considera medicine nobilitatem quia fides tua salvum te fecit / considera sanitatis celeritatem quia confestim vidit. Tertio ponitur duplex laus subsecuti in miraculo et sequebatur illum cum lux qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum non sufficit lumen recepisse nisi et lumen sequatur ne ambulet in tenebris. Jo. 8. Ego sum lux mundi qui sequitur me non ambulat in tenebris. Magnificabo dominum. Prosequere nomen tuo psalmum dicta magnificat salute regis eius. Secunda laus fuit totius plebis et omnis plebs ut vidit. quia illuminatus est cecus ut videt. Multis et ceptis illuminata est et plebes ut deinde aliquid cognosceret in xpo dedit laudem deo. Prosequere

Laudate dominum o. g. l. e. o. p. Quatuor glossas tanguntur istius libri laudibus. Primo per auditionem clamoris istius pauperis. Secunda potentia et vera illuminantis. Tertio in perfecto munere lucis. Quarta per fidem eius qui illuminatus est. Circa primum et quomodo genus humanum consideramus tres s. cecitatem mediatate et vanitatem. Excecati sunt omnes peccatores Sophonias. 1. Ambulabunt ut ceci quia domino peccaverunt. Excecat ambitio. Ysaie 56. Speculatores eius ceci omnes. Excecat furia et iracundia. Trenorum 4. Erraverunt ceci in plateis polluti sunt sanguine. Excecat avaritia. Exo. 23. Ne accipias munera que excecant oculos sapientum. Excecat firmum odium. 2 Reg. 4. Cecos et claudos odiebat anima David. Excecat luxuria. Gen. 19. dicitur angeli percusserunt impudicos viros sodomitas eos cecitate a maximo usque ad minimum. Certe quot peccatores cecitatibus peccatores obtenebrantur. Et quod amplius dolendum multi tamen non considerant cecitatem et credunt se esse videntes cum ceci sint. et hec est magna cecitas quia non deprehendere cecitatem. Apoc. Circumspiciens eos Ihesus cum ira contristatus est super cecitate cordis eorum. Et quia dominus illuminat cecos id est clamaverimus quisque ad dominum dicens Illumina oculos meos ne umquam obdormiam in morte. Secunda condicio hominis est quia peccatores omnes sunt pauperes et mendici. Attende de corporali paupertate. Conditio nostri hominis penitus est paupertas ad quam nunquam liberari potest. Considera quia pauper homo nascitur quia nudus et nudus in terra vivat paupertate quia impossibile est cum hoc divitem fieri quod nullum fuit habet divitias semper est pauper quia semper ampliora desiderat. Unde dicit Seneca in proverbiis vera mihi omnis est dives qui non cupit divitias / pauper est qui divitias cupit et si congregat a congregasse multa possessio ad semisse possessiones adhuc [illegible] non habet divitias quas retinet perdit et tandem [illegible] relinquere ymo

qui reputant se esse divites hic modo pauperes sunt
et tristes et miseri Apoc. 3. Tu dicis dives sum et
locupletatus et nullius egeo et nescis quia tu
miser es et miserabilis pauper cecus et nudus
Consideremus et qualiter pauper excecat hic homo qui
nichil temporalium bonorum secum defert. Sicut ille dives
epulo sic pauper fuit in vita alia quod indige-
bat et mendicabat guttam aque ut scribitur Luc.
16. Et tamen homines non dicant istas divitias
iniquas modis scilicet incautionibus fraudibus rapina
usura et mendaciis in sua sunt permanent mendicitate
qui sedent in tenebris vitii et mendacitate et
fervore Tercia pecorum condicio est qui sedent secus
viam. Via est presens seculum. in quo omnes viatores esse
debemus et coloni Ecc. 13. Quasi colonus fu-
turus es terra et quasi viator deitas ad ma-
neduc. Et pecudes cum debent esse pista tem-
pora ut cena comprehendant sistunt in eis et quasi
jugiter sedent in via. quasi nolentes ultius pro-
cedere et viam plurimi non iaceant in modo Dici-
bus ubi istis in quibus debet se preparare unusquisque
suscipere ieiunium tempore cum devotione videmus quomodo
sedent in comessationibus et ebrietatibus quomodo
cubilibus et impudiciis quomodo adgentes tamen
lacus sunt prompti tamen debent esse ut domini con-
prehendentur eruunt peccatas et qui concathenati sunt
vinculis aliorum trahit ad infirmum unde Job 21. Tenent
tympanum et cytharam et gaudent ad sonitum
organi ducunt in bonis dies suos et in puncto
ad inferna descendunt Rogemus ergo dominum ut nos
illuminet ceciatatem suppleat mendicitatem et va-
na seculi gaudia tollat qui est benedictus in secula
seculorum amen. Dominica in quadragesima

Ductus est Ihesus in desertum a spiritu ut temptaretur
a dyabolo Matth. 4. Hoc idem habetur Marc. primo et Luc.
4. Appropinquante prelio omnes timent bellatores sed cum
ducem cum armatus vident fortiter dimicantem et ho-
stem fugere ipsi statim animantur ad prelium et sic
vident ducem expugnare hostem ita Christi
dimicant Quintum etc. aut isto ut ille patuit est
nobis prelium adversus hostem gravius timiditatem
si ne tirant dux ad prelium precedit Ihesus
Christus cuius pugna et victoria in hodierno
ewangelio describitur. scilicet ad primum in medium et
finem Primo hec quomodo audacter Christus est bellum
ingressus. Secundo in medio quod callidus est hostis
aggressus ibi Et accedens temptator etc. In
fine quod fortiter est hostis ipse oppressus ibi
Tunc reliquit eum etc. Circa primum tria facit
Primo tangit loca dispositionem quo Christus accessit
Ductus est Ihesus in desertum a spiritu hoc
desertum secundum glossam inter Iericho et Ierusalem
ubi morabantur latrones. Et in hoc de-
serto quidam homo descendens de Ierusalem
in Iericho incidit in latrones de quo
habetur Luc. x. Nota quod Christus ductus est in desertum
ut dicitur [illegible] qui spiritus expulit eum
Luc. non dicat quod agebatur spiritu ducebatur
arbitrii libertate ut dicitur Ioh. Expelle-
batur impetu sancti spiritus ut 24. Christus dominus
quasi turbo impellens parietem agebatur
regitur divine caritatis quod caritas non agit per
pervers. primo Cor. 13. Itaque quicumque ingreditur
desertum penitentie debet esse ductus arbitrii
libertate nec ista libertate tollit spiritus
sancti deductio unde primo Cor. 3. Ubi spiritus domini
ibi libertas Et debet esse expulsus per
timorem divine iusticie Eccl. primo Timor
domini expellit peccatum et in timore domini de-
clinat omnis a malo Et debet esse actus
spiritus divine dilectionis ut habeat potestatem
filiorum dei Ro. 8. Quicumque spiritu dei a-
guntur hii sunt filii dei et sunt quecumque ab
spiritus duxit ymo in desertum dominum quod nullo
spiritus non spiritus sanctus. unde Sicut fuit.

[illegible]

Hic post tentaciones xl dierum desertum consumit [illegible] in quo dum
esset homo pro tempore [illegible]

xi concepto. qui in specie columbe mansit super eum. ipse idem spiritus exponit xpistum temptationi et duxit eum in desertum. Secundum Bedam. Ipse dominus eius ductor fuit. Et secundo patet tamen quare xpistus desertum est ingressus / ut temptaretur a dyabolo / Videbat xpistus quod dyabolus valde desiderabat se temptare / sed quia ut dicit Crisostomus dyabolus adversus xpistum ire non potest / ideo contra dyabolum xpistus processit in campo. Docet tamen ut ibidem dicitur nos in fine non debemus nos temptationibus sponte exponere quia ista temptatio est periculosa. Sed quare quare ut temptaretur ingressus est desertum potest ut alibi temptari. Et dicendum secundum Basilium quod locus solitarius magis aptus est temptationibus unde dyabolus magis se ingerit cum videt aliquos solitarios. Et ideo primam mulierem non nisi solitariam temptavit. Volens igitur xpistus provocare dyabolum desertum ingressus est. Et sic dubitatur quare xpistus temptari voluit. Et dicendum quod multis de causis temptari sustinuit. Primo quia secundum Augustinum [illegible] ut superando temptationes eius / fieret in nostris temptationibus mediator [illegible]. Secundo ut dicit Hylarius ut ostendat omnes homines quamdiu [illegible] temptationibus expositum Job. 7. Militia est vita hominis super terram. [illegible] quod temptatio .v. utilitates facit. Prima utilitas est quia in temptatione virtus exercitatur sicut in temptatione carnis exercitatur castitas. in ira mansuetudo. in avaricia largitas etc. Secunda [illegible] Ex quo exercitio virtus stabilitur et augmentatur. Tertio temptatio est custodia virtutum ne perdantur quia [illegible] hostes [illegible] vigilat [illegible] ne perdat thesaurum. Quarta est [illegible] fragilitatis recognitio. unde oritur humilitas. Quinta purgat

[illegible] / exponit / [illegible] / [illegible]

[illegible]

sicut quas in se habet peccatorum maculas sicut aurum in fornace probatur sic homines in camino temptationis. Et sic quarto est occasio muneris maioris quia per peractam temptationem meremur vitam eternam. Tertio ideo xpistus temptari noluit secundum Crisostomum ut nemo [illegible] de temptationibus post [illegible] in virtutibus dum xpistum videt temptari. Et quarto ut [illegible] dyabolus temptationes virtutes eius diminueret [illegible]. Et secundo quia ut dicit Gregorius xpistus per xl dies multas alias temptationes a dyabolo sustinuit post illas tres quae infra describuntur. Que tamen fuerunt illa temptamenta nescimus quae ideo forsitan pretermissa sunt quia maiori cautela [illegible] ut levius [illegible] nobis omnibus [illegible] diligentius est attendendum. quod cum temptatio tribus modis agatur. scilicet suggestione. delectatione et consensu Salvator noster per suggestionem temptari noluit et potuit. Per suggestionem quidem non mentem [illegible] quia caro ipsius non alliciebat ad [illegible] per suggestionem temptari potuit extrinsecam quae est a mundo et dyabolo. per delectationem non autem consensum nullo modo ipsius mens temptari potuit quoniam sola suggestio non est peccatum delectatio non sola veniale peccatum est / sed consensus et [illegible] delectationem peccatum mortale est ut dicit Augustinus [illegible] igitur xpistus nullo modo peccare potuit [illegible] nisi duobus modis aliis temptatus fuit. Et tertio [illegible] abstinentia salvatoris et cum ieiunasset xl diebus et xl noctibus. Sic ieiunavit ut in illo tempore nullum sumeret cibum et hoc per totam [illegible] ut ostendet se dei filium [illegible] si dixisset cum moysen et helyam tamdem ieiunasse qui erant homines. solvit Crisostomus quia illi ieiunantes esuriem sustinebant xpistus non [illegible] tempore non esuriit quoniam ipsi alterius virtute sustentabantur. xpistus non [illegible] Et secundo ideo tamen ieiunavit

[illegible]

ſcilicet hominum quo ... est inspir[atus]

ſ. Basilium ut ostendet quod uolenti pugnas ſu-
perare temptacionum ſobrietas neccessaria est. 3o propter
exemplo ut ſuo ieiunio nostrum ieiunium xlmale in-
stitueret. Quamuis in institucionis ecclesie causam assign-
ant. Est prima est quia precepta delinquimus ideo
rationaliter ipsum corpus nostrum quod est decies affli-
gimus. Est secundo ut idem dicit ex lege iubemur
affligi afferre decimas aliarum rerum ita off-
erre debemus decimas totius anni decimas
pars est id est tempus 40 dierum illud id offerre
debemus. Est 3a Ambrosius quia xl diebus mundo aque
diluuii inundauerunt per quas peccata exterminata
fuerunt et illuxit celi serenitas. sic secundo ieiunii
tempore peccata tollantur et anima fulget clericatur

Et attendendum est quod licet xpus toto 1o tempore
non comederet tamen nos ipsum imitari non debe-
mus sed prout possumus singulis diebus abstinere
sumendo. Est non desistes inter fragiles qua
ipsum non possumus imitari supplere cum sin-
gulis annis isto dierum numero ieiunii ecclesia ob-
seruamus cum tamen xpus semel tantum dicitur hoc numero ie-
iunauit. Est non quod xpus statim post epyphaniam
cum baptizatus fuit cepit ieiunium non est
... quod tunc nos xlam incipiamus sed approximante re-
surrectionis est quo dyabolus magis conuit temptame-
tis et flagiciis ... huiusmodi fragilitate

Postea esuriit. Esuriit autem propter duo ... ut
ostendet se uerum hominem secundum Crisostomum. Sicut per xl
dies non esuriuit non hominis sed dei fuit. Aliud esurire
non dei sed hominis carnis. Et attende ut dicit Ba-
silius quod xpus penuriam famis assumpsit non coac-
tus necessitate sed sponte famem assumpsit sicut ce-
teras passibilitates. Est non secundo esuriit secundum Basi-
lium ut prouocaret dyabolum ad duellum desperauit
enim dyabolus temptare eum. Videns quod sine ulla
fame tamen ieiunaret ... non eius esu-

rie et quia fames est humane nature imbecillitas a-
udacia suppsit et aggressus est saluatorem

Secundo cum dicitur. Et accedens. [marg.: ...]
temptator et cetera. Tangitur ipsa temptacio
qua callide cum hostis est aggressus. Ubi primo est
considerandum quare ... fuit tam mones dyabolus ut
xpum temptaret. Huiusmodi causam mouens qui doctores
causam assignant ... ut experiret
an esset homo tantum uel aliquis super homines. Erat
enim dyabolus in magno dubio quia ... uidebat. Ni-
dyabolus quod natus erat de muliere ... ho uagie-
bat in cunabulis lacrimis suffundabat uultum
circumcisus octaua die ... in tempore presentatus fuerat.
Herodis persecucionem timuerat. Et homines ... ...
... suscepat baptismum ... fame
sitim frigus calorem sompnum uigilias
et ceteras hominum paciebatur molestias. ... non
... uidebatur ... ad aliquam partem quod esset ad sup-
homines ... uidebat argumenta quia
scirent eum natum ... tamen eius intelligere
non poterat sed nimis ... non uidebat
quis esset ... si natus de muliere ... tamen
gaudebat se esse ... si uagiebat in
cunabulis angeli tamen ibi decantauant.
si lacrimis uultum suffundabat. tamen stella io-
cunde in celo apparebat. si circumcisus die octa-
ua ... tamen originalis macule ... con...
bat. si in tempore presentatus Symeon tamen et
Anna uelud deum eum adorauerunt. si ... ho...
...abatur ... tamen ... in eo deprehendebat.
si ... baptizatus fuerat
ipsum tamen ... audierat de illo dicere
Ecce agnus dei. si ... uocem tamen patris audierat. Hic est filius
meus et spiritum sanctum in specie columbe manere
super eum uiderat. si hominum molestias paciebatur

... 22 ... ...
... ...
... ...
[illegible]

... ...
... ...
[illegible]

bat omnia tamen videbat super homines cum tollaret ipse sed tamen opposita que cognoscebat in proposito non poterat videre quia ipse esset et ideo temptavit eum ut experimentum caperet in ipsius. Et nota quod omnis temptatio est de aliquo bono quod autem desiderat bonum aut est corporis de quo est concupiscentia carnis aut est bonum anime de quo est inanis gloria sive superbia vite aut est bonum fortune de quo est concupiscentia oculorum sive avaritia. De quibus tribus dyabolus Christum temptavit sicut primum hominem ut dicit Gregorius. Et ambo. Et primo Christum temptavit de gula unde dicitur Et accedens temptator. Cum dyabolus audivit vocem patris dicentis Hic est filius meus dilectus. Secutus fuit Christum in desertum et observavit xl diebus quid ageret nec audebat ad eum accedere et videns eum famem accessit. Et forte numquam accessisset ad eum temptandum propter vitando a deo [illegible] gloriam quia primus temptator fuit lucifer angelus primus superior qui primum hominem superavit ut ait Augustinus. Et vel simile est dicit glossa quod apparuit primus temptator in forma hominis ut facilius se haberet cum eo. Dixit ei quasi compatiendo fami quia tanto plus ieiunasti et indiges cibo atque in hoc deserto panes non possunt [illegible] si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant. Audierat dyabolus vocem patris dicentis Hic est filius meus dilectus sed incredulus erat illi voci et volebat experiri an vera esset per conversionem lapidum in panes in quo maior potentia demonstraretur. Item signum erat illi vox patris quod conversio lapidis in panes. Non enim ad te illud Christus [illegible] fecit miraculum et dyabolus fuit primus qui hoc ab eo fieri postulaverat quia ideo non meruit quia dei opera non voluit dyabolus sed [illegible]

[illegible]

assumpsit [illegible] [illegible] q. 34

posita adultera evidentium erant facienda. Si responso quod ipse lapides convertisset in panes dyabolus hoc non credidisset et cum hoc gloriatus fuisset quod ad miracula facienda Christum induxisset. Deus postea responso cui videns ait Scriptum est deuteronomio 8. Non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Rabanus. Sicut enim quidem corpus humanum non vivit sine terreno cibo ita anima vivere non potest sine verbo dei. Quando[?] spiritualis sit spirituali solum indiget alimento et ideo [illegible] insipientes qui totam vitam hominis putant esse in pane unius et carnibus de quibus dicit apostolus quorum deus venter est quia cum ventre repleverint anima manet esuriens. Considerare unus quisque nostrum quod dyabolus debeat ita de temptatione nos ut quando ieiunium obmittamus. Unde cum dicat ieiunium longum est et melancolia generat abaria sunt [illegible] dicamus nos illi quia non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Secunda temptatio fuit de vana gloria sicut ut dicit [illegible] Cum dyabolus experiri non sciret vel tamen haberet an ipse esset filius dei dixit intra se Qui famem non vincit [illegible] et si non est dei filius tamen homo sanctus est posset esse sanctus homines vincere corporis necessitatem per abstinentiam sed per vanam gloriam cadere et ideo ad hanc temptationem cum assumpsit unde dicitur Tunc assumpsit eum dyabolus in sanctam civitatem. Ista dicitur assumptio secundum Ieronimum non venit ex imbecillitate dei sed de superbia inimici. Beda. Illa civitas sancta Ierusalem dicebatur in qua erat templum et sancta sanctorum et cultus dei. Et statuit eum super pinnaculum templi. Pinnaculum dicitur a pynna quod est summitas cuiuslibet rei et summe templorum et murorum [illegible] quia in templo domini erant tres mansiones prima a pavimento usque ad primum tabulatum sive solarium altitudinis

[illegible]

[illegible]

30 cubitorum supra quod aliud solario usque ad pinnaculum
lx cubitis alta. Tertio illo usque ad tectum so-
larium quod erat tectum templi non tamen acutum
sed planum altitudinis tecti xx cubitorum.
In quibus autem solarium habebat in circuitu tem-
pli exterius unum deambulatorium ... ca-
cabit exteriori deambulatoria circuitu
templi. Et ista deambulatoria pinna-
cula dicuntur ut habetur in historia scolastica. Super quorum
unum dyabolus statuerat ihesum non quod stat
et forte quod in inferiori quod distabat a terra 30
solum cubitis unde soli sacerdotes alloquebantur
populo exponentes legem in moribus atque actibus.
Actum ... secundum Crisostomum quod licet dyabolus xpm duceret
in manibus et statueret ipsum super pynnaculum
templi xpus autem videbatur solum dyabolo.
Dyabolus tamen credenti se non videri ab hominibus
et dixit ei populus. Locutus fuerat xpus ... compatientes
esilienti ... quod honorem ipsius de-
sideraret: Si filius dei es in moribus temptatio-
nibus quod secundum Ieronimum hoc agit dyabolus ut cognoscat
si filius dei est: mitte te deorsum quod de-
in hoc festo glorioso apparebis in conspectu as-
tantium nec te oportet timere quod offendaris. Scriptum
est enim ... quia xpus adduxerat scripture testimonium
et dyabolus volens se sapientem ostendere scripturam
allegat: angelis suis mandavit de te et
in manibus tollent te ne forte offendas
ad lapidem pedem tuum. Hec in quo dicitur pro scriptum
est. Dicit Origenes: unde est dyabolo scire quod ista
scripta sunt? numquid legisti prophetas et divina eloquia?
legisti quod non ut melior fieres sed ut alios
deciperes. Secundo quod prima temptatio dyaboli fuit fatua
et insufficiens. Fatua ideo fuit quia si xpus pre-
cipitasset se de pinnaculo nemo credidisset

[illegible]

[illegible]

Hoc est ... sed magis vanitatis vel fatuitatis
signum. Item mirabile valde est ut ille qui omnia ra-
tione gubernat sine aliquo profectu precipitet se
de alto. Item insufficiens fuit ista. Primo quidem
quia hoc quod dicitur angelis suis dat mandata de te
non probatur ut dicit Crisostomus quod xpus debeat se preci-
pitare. Item hec auctoritas est incompleta quia non
dixit dyabolus id quod sequitur: super aspidem et basiliscum
ambulabis et conculcabis leonem et draconem.
Ipse enim dyabolus secundum Origenem est aspis, ipse basiliscus,
ipse leo et draco, quem temptationibus conculcavit
xpus. Ideo primum auctoritatis protulit tamquam superbus;
finem illo tacuit tamquam astutus de xpo. Item est auc-
toritas non est ad propositum quia non intelligitur de xpo.
Non ipse non portatur manibus angelorum sed
angelos ipse portat et omnem creaturam. Hebreis primo:
portans omnia verbo virtutis. Intelligitur autem ipsa
auctoritas de quolibet sancto viro et sic exponenda
est secundum glossam. Angelis scilicet id est administratoriis
spiritibus deus mandavit de te iusto viro
specialem sollicitudinem et in manibus tollent te id est
auxiliis suis fulcient et custodient ne fo-
rte offendas ad lapidem pedem tuum,
id est ne pedes tuos affectus intelligitur lapis
vero dicitur quasi ledens pedem. Unde omne
peccatum ... pede offendere affectus ...
... lapidibus intelligitur. Et tamen angeli iustum
virum custodiunt ne offendat ...
... peccati ... Item post ... Christus ... Deuteronomii 6 ... falsas
dyaboli ... sagittas veris scripturis
frangit ... ut dicitur: Non temptabis
dominum deum tuum. Ille deum temptat qui exponit
se periculis ut experiatur an deus eripiat.

Sobek Gabel Gorellus

Temptat dominum qui cum precipitaret se de alto diceret: videbo si deus auxiliabitur mihi. Et qui sine gubernaculis mare ingreditur vel qui in extremis necessitate manducare se expectat alimenta a deo. Et non quod istud ubi non prelatum a Christo dicitur posset haberi intellectum uno modo ut Christus diceret diabolo: noli me precipitare deorsum quia temptares dominum. Et alio modo quia temptabis me dominum deum tuum. Et ideo Christus temptavit in hec verba virtute diaboli quo istorum modorum esset intelligendum scriptura testimonium nesciret. Unde sicut prius incertus fuit an Christus esset homo tantum vel deus super hominem, et secunda temptatio.

3a temptatio contra avaritiam. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde. Locus in quo Christus fecit penitentiam in deserto est iuxta quam Ierico. Ubi fluit rivulus fontis quem Heliseus sanavit. Ab hoc autem miliario aqua recedente usque Galylea die est mons in quo supra quem diabolus statuit Christum. Et ostendit ei omnia regna mundi dicit Lucas quod ostendit ea in momento temporis. Ista autem ostensio est ut patet Ieronimus super Ieremiam, Crisostomus non quod diabolus ostendit ipsa regna cum civitatibus et populis singulariter. Sed in dicta parte mundi unum quodque est regnum credit esset situs habet parte est Ytalia, in hac parte vel Egiptus, in hac India et de aliis. Vel aliter per decepcionem et insensibiliter fantasticam apparitionem omnia regna orbis terrarum quasi presentia ostendit sibi. Aliter secundum Origenem ostendit ei omnia regna in quorum vero dominio quantum pro tali parte est quo regno per fornicationem ubi per avariciam ibi autem per superbiam et de singulis et gloriam eorum. Exposuit ei spatium mundi gloriam quia cubi est humilitatis aurum argentum atque lapidum preciosorum alicubi est nobilitas gentis, alicubi industria militaris, ibi providencia scilicet exaltata pro te pulchritudo mulierum et hominum, alibi vero suavitas vini in dulcissimum. Et dixit ei: Hec omnia tibi dabo si cadens adoraveris me. Mirum autem videtur quod diabolus tanta preventus insania ut hoc modo Christum temptaverit. Et forte percipiebat diabolus se cognosci a Christo et ideo quasi desperatus fecit ultimum quod potuit sicut facit ut sibi proficere, sicut venator cum videt se non proficere quasi desperatus omnia iacula iacit. Iste quidem temptatio fuit falsa, fatua et iniqua. Falsa quidem eo quod non diabolus sed solus deus tribuit mundana. Propter terram dedit filiis hominum. Fatua quia illi promittit regna mundi qui est rex regum et dominus dominancium. Iniqua quia deum volebat exhibere cultum ac deo cum ipse sit diabolus. Tunc dixit ei Ihesus: Vade sathanas. Nimis vero despiceat ipsam negativam. Unde dixit ei vade sathana id est recede a me ad ignem eternum. Crisostomus: In hoc Ihesus temptando ulterius nec progrediaris sed vade in ignem eternum. Crisostomus: In hoc Ihesus exemplum quod proprias iniurias tolleramus dei autem contumelias nec sustineamus audire. Sicut Christus potentes temptaciones quas cavit in iniuria hominis paciencia sustinuit hoc vero quia erat dei iniuria tollerare non potuit. Scriptum est enim: Deum tuum adorabis et illi soli servies. Tu vero non es deus quem sum dominus, ei contrarius sum angelus qui et adversarium dominus deus meus et ipsa trinitas cui soli serviendum pietatis iure debemus.

Tercio cum diceret: Vade sathanas tunc relinquit eum diabolus.

Dñica ii in xl

et angl'i finis pugne q'l ad duo s. ad fu gam hostis et q° ad gl'iam triumphantis dicit q° Tunc reliq't eum dyab'. non relinq't eum q. obediens precepto eius s'z expul sus auctoritate x' q'a s'z Criso. ad nr'am p'ficit ȝsolacionem q'r non temptat nos dyab'. q'ntum vult s'z q'ntum p'mittitur ad eo et non ut dicit Luc. q' dyab'. reliq't x'm ad tempus quia s'z Ambr' non temptaturus s'z expte expugnatus cum advenit vel ut dicit maximus re cessit quia ipse x's nichil malicie p'fecte dyabolus subiectum amori p'stea non p'vocavit iudeos ad insidias x' ut exhortaretur ipm ad odium eorum. Aut p't dici s'z Teo philum q'r temptaverat x'm in deserto voluptate recessit ab eo usq' ad tempus crucis in q° cum erat temptaturus de tristicia et timore mortis. Sed Dominus post gl'a triumphavit in obsequio angelorum Et ecce angeli accesserunt etc. s'z Criso. precipiente dño ab eo recesse rant. ut daretur locus dyabolo adversus x'm. Et ministrabant ei In quibus autem illi ministrent scire non possumus ut dicit Crisos. utrum ad sanaciones infirmitatum aut ad correctionem animarum vel ad effu gacionem demonum q'a omnia per angelos ipse facit vel ipis facientibus ipse facere dicitur s'z tamen manifestum est q' non pp' necessitatem s'z pp' honorem potestatis ei ministrant. q'r non dicitur q' adiuverunt eum s'z q' ministrerunt Aut est dici potest q' ministrabant ei cibum et potum Nobis est cum temptaciones demo nis vicimus angeli ministrantes assi stunt Rogemus ergo dñm Dña ii p'l s'c p'

Fer' ii post ii dñicam q'd'

Assumpsit ihesus petrum et Jacobum et Johannem fratrem eius et duxit illos in montem excelsum et transfiguratus est ante eos Mt. xvii. Hoc idem habetur Mr. ix. et Luc. ix. Quan te futura sit corporis nostri claritas in eo tempore percipiemus et abstinencia mactamus x's in claritate sui corporis demonstravit q'n transfiguratus est in monte vn' s'z apostolum phy. 3. Salvatorem expectamus dñm nostrum ihesum x'm qui reformabit corpus humilitatis nostre ȝfiguratum corpori claritatis sue. Ideo claritas producit ieiunium Sicut aurum purificatur flamme ignis ad suum fulgorem dicitur Hoc autem evangelium de tribus agitur de transfiguracione dñi in mente petri dividitur In p'ma dñica q'a intuitu fuit celebrata In s'a agitur q'a fuit miraculo glorificata ibi Et resplenduit facies eius etc. In t'cia. post quam facto fuit occultata i. et descendentibus illis p'mo ostenditur ubi et quibus presentibus transfiguratus est x's Assumpsit ihesus petrum et iacobum et iohannem fratrem eius. i. Jacobi s'z aug'. et Amb'. dicunt hunc Jacobum fuisse minorem s. fratrem dñi et tunc dicitur potuimus est Jacobum minorem fuisse s'z iudeos qui natos ex fratribus vel sororibus fratres appe llant Jacobus enim natus fuit ex maria salo mee sorore marie matris dñi et maior mater Johis Unde utriusque fuerat dici potest quo iste Jacobus est i'e de quo dicit Actuum xii. q'r herodes occidit Jacobum fratrem Johis gladio cum ȝstat non esse Jacobum minorem vel forte ut quidam dicunt iste Jacobus assumptus in monte fuit Jacobus maior filius zebedei et marie cleophe frater beati Johis Et duxit illos in montem excelsum Iste mons est thabor q'a distat a naza reth per maior miliaria. seorsum vero in parte montis magis separata et occulta transfiguratus est

an eos Insuper dubium est quod dum oraret species vultus eius facta est altera vero quinque dicit domino sicut
Jo dicit damasus quod oro est revelatio divine glorie
hic sicut aqua in vinum a christo fuit primo ista
transfiguratio divina et domini quod non fuit alter transfiguratus ut dicit [illegible] nisi quod facies eius resplenduit sicut sol sed de isto splendore tria
occurrunt dubia. Primum dubium est. an illa claritas fuit in corpore christi. quidam dixerunt quod non sed
quod aer resplenduit sicut sol. Et hec videtur repugnare evangelio dicenti quod facies christi resplenduit sicut
sol. Alii vero dixerunt quod christus ad tempus mortalitatem deposuit et pro illo tempore suscepit gloriam claritatis
sed hoc non valet quia sicut post veram carnem in immortali [illegible] permansit et palpandum
se prebuit atque manducavit et bibit quamvis
dominus [illegible] ad carnem mortalem. Ita carnem
mortalem mortalitate adhuc manente immortale
potuit ostendere gloriam. Alii autem dixerunt quod corpus christi
preter [illegible] erat immortale et splendens fecit tamen
mortale et splendens ut posset pati et claritatem
[illegible] non habebat ante transfigurationem et nunc
[illegible] istud [illegible] quod claritas transfigurationis fuit claritas corporis glorificati et tamen
morte non fuit corpus glorificatum. Luc.
24. Oportuit pati christum et ita intrare in gloriam suam
hec gloria per theophilum intelligenda est de glorificatione [illegible] et nondum
erat ihesus glorificatus. Dicendum est quod claritas illa fuit in corpore christi non ex parte mortalitatis sed manente sic etiam ante transfigurationem
illa claritas preexistebat sed [illegible] dicit civibus non mutata figura et [illegible] corpus quadam
splendida gloria superveniente et tamen dubium
cum non christi corpus non erat tale [illegible] unde ergo
venit ista claritas et [illegible] quod christus [illegible]

divinitate est splendor et figura substantie eius
hebr. 1o. [illegible] ut dam. ab anima christi venita
claritati divinitatis redundavit in corpus
illa sicut aliunde candele redundat claritas in lucerna extrinsecus et dicitur claritas corporis christi erat similis et in spiritibus oculo
corporali. claritas vero anime ipsius
erat spiritualis et oculo corporis in spiritibus
illa claritas quam ab anima profluit videri
non potest. Et dico quod claritas corporis christi licet
corporis divinata tamen a spirituali. quod ad ipsum opus
et opera corporis similes divinatur ab operibus
anime spiritualibus. Tertium dubium est
an aqua transmutatio facta fuit in corpore
christi et crux. [illegible] Nemo putet eum pristinam formam et faciem perdidisse. vel amisisse corporis claritatem et gloriam et assumpsisse corpus
spirituale vel aereum sed ut dicit [illegible]
quod resplenduit facies eius. Sed speciem non
tollit sed gloriam commutat. Manente substantia corporis
sive figura non variata transfiguratus est
[illegible] dicitur transfiguratio dicitur transplacio et
mutatio figure. quo igitur non mutata
fuit figura figura christi. Dico quod hic figura
dicitur similitudo et effigies faciei quam non differt et convenit cum claritate glorificationis
primo quidem convenit in specie quia eadem claritas glorie maior est claritate transfigurationis. Secundo convenit in essentia quia
utraque est in corpore hominis et non alibi. sed
differunt quod claritas glorie habet esse perpetuum
sed gloria transfigurationis fuit transiens et
intercepta. Tertio convenit ex parte subiecti
quia neutra variat corpus hominis spirituale

sed ubique est in nullo corpore hominis sed differunt quia corpus
claritatis transfiguracionis erat corruptibile et mortale
sed claritas glorie est in corpore liberato ab omni
corrupcione et morte. Secundo quare quando Christus uoluit
transfigurari et eciam quare istius transfiguracionis
non potuit esse assignari. Primo secundum Ambrosium et Theophi-
lum ut ostenderet ueritatem future beatitudinis. Be-
atitudo enim futura est super apprehensionem omnis
creature quia in cor hominis non ascendit que deus
preparauit diligentibus se. Et sicut difficile fuit
ad credendum beatitudo anime multo fuit diffi-
cilior glorificacionis. Secundo ut uidetur inania pre-
terire hanc corporis gloriam demonstrauit. Secunda causa
huius est ut dicit Ieronimus et Crisostomus quia discipuli au-
dientes se mori debere Christo timebant mortem
ut ergo prouideret eos ad futuram beatitudinem per
quam et mortem contempnerent ipsam gloriam corporis
eis ostendit. Tercia causa est ut dicit Ieronimus ut non
scandalizarentur de morte Christi qui erat
tanta gloria resurrecturus. Quarta causa secundum
Bedam et Remigium est ut ostenderet in quanta
gloria erat uenturus ad iudicium sicut in eadem
gloria est transformatus in qua postea est uenturus
tempore iudicij. Tercio quare quare hominibus apostolis
tres solum assumpsit scilicet Petrum Iacobum et Iohannem et eciam
primo secundum Theophilum quare illos assumpsit
quia magis confidebat de eis ut uisionem ce-
larent et nulli manifestarent. Secundo quia
Petrus amplius et constancius confessus est
Christum Iohannes uero tamquam magis dilectum Iacobum
autem tamquam theologum magnum et alta notum.
Tercio secundum Ambrosium ideo Petrum assumpsit quia
claues regni celorum ei tradiderat Iohannem uero
quia uirginem in cruce ei assignaret quandam

disposuerat Iacobum quia postea solum
sacerdos ascendit sedem. Et quod hic dicat
Ambrosius quod iste Iacobus non fuit filius
Zebedei. Quarto secundum Damascenum ideo Petrum assumpsit
ut ipse Petrus uocem patris audiret
suum testimonium confirmari quo dixerat Tu
es Christus filius dei uiui. Iacobum uero quia
ante omnes discipulos erat moriturus. Iohannem
ut uisa dei gloria que non subiacet tempori
resonaret in principio erat uerbum. Quinto potest
forte aliter dici. Petrus enim ex passionem
abhorrebat unde Christo dicenti se debere cruci-
figi increpabat Petrus absit a te domine
non erit tibi hoc ut ergo quam premiunt portet
per mortem uoluit illi gloriam ostendere
unde Ieronimus timens mortem
audi gloriam triumphantis uirtus celestis
absculta angelorum iusticia. Duos uero
reliquos assumpsit ideo ut prouideret
corpus petentium quia desiderabant sedere
in regno Christi unus ad dexteram eius et
alter a sinistris eius estimantes regnum
celorum esse mundanum. Ut ergo osten-
deret illis cuius regni gloriam desiderent
ideo transfiguratus est ante eos. Distinctio Capitulum 2m

Quarto dicitur quomodo dicitur et resplenduit
et tangitur mirabilis gloria transfi-
guracionis Christi. Que quidem admirabi-
lis fuit et gloriosa propter tria primo in
corporis claritate unde dicit et resplenduit
facies eius sicut sol. Quarto secundum Remigium
nichil est corporalibus lucidius ideo
claritas corporis Christi dicitur esse sol cum tamen

ipse sole lucidior sit ut dicit Ecci 23. Hono-
bilis aut' quia clauitas x' soli pp tria Primo
quidem quia sicut e sol lux corporalis ita in
xpo e lumen spuale Secundo quia claritate corporis
xpi glificati fulgebunt iusti sicut sol in
conspectu dei. quia adm tota sydera suscipiunt a
sole splendorem Tercio quia sicut lux sol
e viuificatiua ita claritas x' gloriosa
beatorum corpa glificabit et viuificabit Con
sidera quanta fuit discipulorum x' consolatio. cu videit
eum tanta claritate fulgentem sicut dicit
sanctus effrem Duos soles videbat ocu-
discipulorum in monte vnum in firmamento totum
firmamentum et mundum illuminantem Et
alterum qui solum videbatur in facie xpi Et
attende quod claritas solis obfuscat oculos
et visum impedit ita no possumus solis
rota videre Sed claritas corporis x' que sole ma
ior erat et lucidior claritate solis no tamen
obfuscabat sed miro modo delectabat aspectu
Tercium ostendit candorem vestium Vestimenta aut'
eius facta sunt alba sicut nix Sed forte di-
ceres quod possent fieri panni candidi tamquam
nix aliquo artificio Ideo expressius ait
marcus quod ista uestimenta fuerunt candida
velud nix. qualia fullo no potest super terram can-
dida facere Vnde quia natura superat artem in
diuersitate colorum et infinite quia sunt colorum
differencie ad quas nulla industria artifi-
cialis potest attingere Vt ostendit lucas quod
et natura deficiebat a candore vestimentorum
x' dixit quod erat et vestitus albus reful-
gens nimis hic ergo deficit ars et natura Ex
hoc scimus quod illa claritas gloria beatorum est super
omnem artis industriam et nature altitudinem Quarto
quod ista uestimentorum refulgencia ema-

nabat a claritate corporis xpi. quod no tamen in facie
solum sed totum lucidum erat Vnde dicit Effrem
in vestimentis x' ostensum est quod ex toto cor-
pore suo emanabat gloria eius et de tota car-
ne refulsit lumen eius et de ipso toto
fulsit radius Ecce quomodo ista transfiguracio
admirabilis e et gloriosa ex hac prima
litate Vnde sequitur Et ecce q. domini apparuit
illis .s. aplis moyses et helyas duo vi-
eximii prout veteris testamenti Quorum primus
s. moyses iam antiquus mortuus erat
et anima eius manebat in lymbo alter
uero adhuc viuit in paradiso deliciarum
Vnde dicit textus Duo viri loquebantur cum
illo erant autem moyses et helyas visi in
maiestate et dicebant excessum eius
quem completurus erat in ierlm Cum eo loquentes
dicit Aug. super libro numerorum 12. Quod
moyses transformatus loquebatur cum domino
in monte petens ut cum plenitudo gra-
cie uenisset omnibus israel salutis fieret dicit
lucas quod loquebatur excessum eius quem comple-
turus erat in ierlm .s. de illum loquebatur
de misterio passionis et mortis morte Vel
loquebantur de tali materia tamquam indi-
cantes x'o quod restabat Sed ut dicit
Effrem cum adorabant et gratias referebat
de aduentu in carnem Et quia sacramentum
passionis quod ipsi predixerant videbat quod
in proximo erat complendum compaciebantur
mestos x' quia cuius sic gloriosa facie
debebat conspui sic turpi et sordidiose
iudicari in uiste flagellari et occidi
et ignobiliter crucifigi Secundo est quod gaudium
magnum fecerunt cum xpo et aplis in

ipsa ascensione montis non solum de transfigu-
racione xpi sed et de mutua visione ut dicit effrem
Quia utriusque testati principes congregati e-
rant cum deo abraham videbat moyses
dux iudeorum xpianorum principem petrum eo-
sidebat helyas castus iohannem virginem
et utique in iacobo laudabat invicti privile-
gium. Et ueritas utrum moyses et helyas vere
fuit in transfiguracione xpi Et dicendum quod non
est credendum iuxta glose super luca dicitur
quod non fuit moyses et helyas sed ymagina-
tive visi sunt angelorum ministerio hoc enim quod
dicit liber qui dixit quod in transfiguracione
vero helyas descendit a paradiso deliciarum
anima vero moysi recessit a lymbo et
apparuit non in corpore suo sed in aliquo assumpto
Et queritur quare apparuit isti duo prophete Et
dicendum quod secundum crisostomum quod istius apparicionis ratio
est sunt prima ratio est quia homines dicebant
xpm esse helyam alii Jeremiam aut unum
ex prophetis ut ergo ostenderet quod ipse est dominus prophetarum
capita prophetarum adduxit Et secunda ratio fuit
quia iudei accusabant xpm de transgressione legis
ideo moysen legis latorem voluit ei assistere
sed accusabant quia usurpabat sibi divinum
honorem ideo helyam zelatorem divine glorie
voluit apparere in sua glorificacione sed certe
non illi duo sibi assistissent si legi aut deo
contrarius esset Tercia ratio ut ostendat se habere
potestatem vite et mortis Et quarta ratio est ut
audientes apostoli eos loquentes de xpi passione
intelligant quod expediebat humane saluti
cum debere mori Et quinta ratio forte est quod
istis duobus prophetis revelata fuit anti-
quitus gloria domini moysi quidem

quando cornuta apparuit facies eius helye
vero in monte synay secundum quod habetur 3 Regum 19 et ipsi sic
habebant noticiam de gloria divina ideo quasi
testes ydoneos adduxit eos quod gloria corporis
xpi est admirabile Dominum omnibus quod petrus fervent-
ior aliis dixit Videns autem petrus dixit
ad ihesum Domine bonum est hic nos esse Qui-
ta causa petrus delectacione vise glorie ab-
sorptus quod nolebat descendere de monte
gustaverat enim aliquam scintillam divine con-
solacionis potest et esse alia causa quare nolebat
in monte manere Audiebat enim quod xpus vo-
lebat ire ad mortem in ierusalem et audie-
bat moysen et helyam de hoc loquentes
cognoscebat quod iudei desiderabant xpm
occidere volens igitur impedire xpi mortem
supradicta occasione cupiebat remanere in
monte quia erat locus altus et secretus con-
siderabat enim quod si iudei obsedissent eos
adesset moyses ibi qui pharaonem devicerat
adesset et helyas qui de celo ignem des-
cendere fecit comburente duos quinquagenarios
quenarat ut cum caperent verum petrus
putabat xpm esse valde securum Et verius
vero dicitur sic ineptus quia non audebat dicere abso-
lute Faciamus hic tria tabernacula ti-
mentes reprehendi a xpo Errabat etiam
petrus quia electus erat ad fabricam celeste
et volebat in monte facere tabernacula
et unum et tamen xpus non requirebat taberna-
culum mentis moysi unum quod tercium
habitaculum non querebat cum esset mor-
tuus Et helye unum quod habitabat in amo-
eni paradisi deliciis In marco dicitur quod p.

petrus nesciebat quid diceret tanta enim
erat inebriatus suavitate divine glorie quod
quasi ignorantis loquebatur. Vel nesciebat quid
diceret. Moyses enim et Helyas non indi-
gent tabernaculis talibus. Quomodo ergo p
passet petrus forte de ramis arbo-
rum. Tercio dubium est quare petrus non
fecit mencionem de thabernaculo pro se
et aliis discipulis. Dico quod hic forte propter duo
Primo quia illa visio glorie ita eum
rapuerat quod sui oblitus erat et aliorum
discipulorum qui gloriosi non erant. Aut
forte considerabat quod Christus eum reciperet
in proprium thabernaculum suum et attende
quod non considerabat petrus quod deberent
manducare et bibere. Ita enim saciatus
erat quod non credebat ulterius esurire. Item
queritur quomodo cognovit petrus moysen et
helyam quos numquam viderat. Et dicendum quod
sicut solis lux exterior facit ut
cognoscamus omnes colores. Ita claritas
tas glorificacionis facit ut ducat eos
in noticiam omnium cognoscibilium
unde in patria omnes mutuo se cognoscent
qui numquam se cognoverunt virtute autem istius
claritatis gloriose que apparuit in
transfiguracione domini cognovit petrus
moysen et helyam. Et vero ista transfi-
guracio Christi fuit gloriosa et amirabi-
lis ex revelata divina maiestate
Sicut enim olim se revelavit in
carne splendenti ita spiritus sanctus in
nube lucida patre in voce magnifica unde
dicit Adhuc eo loquente licet sanctus ambo
loqueretur petrus ex fervore devocionis
nesciebat tamen quid diceret ideo instar domini
non meretur sed quasi interrupit verba eius Ecce
nubes lucida obumbravit eos. Que-
rebat petrus terrenum et thabernaculum
et celeste umbraculum affuit. Et nota secundum
Ambrosium quod ista nubes non fuit creata ex ca-
liginosis istis vaporibus sed secundum Basilium
ex vehemencia lucis processit. Et sicut
fumus est ab igne ita ista nubes a luce
Et nota quod spiritus sanctus in nube ista apparuit
sicut in specie columbe quando Christus baptizatus
fuit et in linguis igneis super apostolos inpenti-
cost Tercio modo quo se manifestavit deus
pater. Et ecce vox de nube dicens. Nota quod deus
pater habet os et dentes et linguam ad forma-
dam vocem sed vocem illam creavit de nube hic est
filius meus dilectus non filius adoptive
secundum gratiam et ideo quare dicitur filius meus carissimus
vel dilectus quia ex substancia patris genitus vere
carissimus quia solus est unigenitus cui
enim alii angelorum dixit filius meus es tu
ego hodie genui te ad Hebreos primo in quo michi bene
complacui id est quem gubernando et amando in
ipsa gubernacione et amore michi complaceo et in ea
sicut in curru meo requiesco et eum accepto
Ipsum audite Ecce patris imperium de au-
diendo filium. Secundum Remigium recedant
legales et typi prophetarum et solum eum sequi-
mini. Quare et pro eundem dixit ipsum audite
ut ostenderet Christum esse quem predixit Moyses dicens
Prophetam suscitabit nobis deus de
fratribus vestris ipsum audietis. Vel secundum Hyla-
rium ipsum audite tamquam ydoneum talium
preceptorum auctorem qui facti dampna carnis

voluntatem abitum corporis et post hec regni
celestis gloriam esse confirmat exemplo. Deinde ostenditur
humana fragilitas Et audientes disci-
puli scilicet petrus iohannes et iacobus hanc vocem audi-
visse [illegible] hanc vocem nos audivimus
de celo allatam cum essemus in monte sancto
cum eo. ceciderunt in faciem suam quia hu-
mana fragilitas ut dicit glossa conspectum
maioris glorie sustinere non potest et timuerunt
valde ad hanc vocem ut dicit Effrem
fugierunt [illegible] ceciderunt apostoli et timuerunt
Remigius quod terribile fuit verbum sub ipsa
voce terra sub ipsis contremuit [illegible] hic
Crisostomus [illegible] tamen timuerunt audita
voce cum non [illegible] timuisse christo
baptizato quando eadem vox intonuit Et
audit [illegible] disposiciones causa hic
ad [illegible] ibi non fuit scilicet solitudo et alti-
tudo montis et locus separatus et excellentia
silencium [illegible] transfiguratio stupore
plena et lumine puro et nubes extensa
erat [illegible] commissione [illegible]
verbum facile erat [illegible] Audientes vocem
et nullum videntes Deinde ponitur apostolorum
confortatio Et accessit ihesus iam ablata
claritate transfiguracionis iam et resoluta
nube [illegible] vestes [illegible] ad [illegible] man-
siones Et tetigit eos ut tactu effica-
cissimo eos confortaret Dixitque eis ut
et verbis confortaret consolatoriis Surgite
et nolite timere [illegible] christus est qui
[illegible] consolari et potentia adiuvat Levantes
autem oculos suos quos in terra defixerant
neminem viderunt nisi solum ihesum et eum
[illegible] viderunt figura [illegible] glossa ad

vocem prius fugierunt [illegible] quia si perstitisset
dubium esset forte quando audiret de aliquo eorum
et de christo [illegible] debet intelligi hic est
filius meus dilectus in quo michi bene
complacui ipsum audite Distinctio 3

Distinctio 3

Tercio cum dicit Et descendentibus
illis et cetera ponitur mandatum
visionis occultandum Unde dicit Et
descendentibus illis de monte scilicet quo fo-
rte dolebat petrus descendere quia
dixerat bonum est hic nos esse precepit
illis ihesus dicens cuius precepto erat
obediendum paulo ante dixerat
deus pater ipsum audite Nemini dixe-
ritis visionem et mirabile et glo-
riosam et venerabilem donec filius hominis
qui paulo ante deus filius dei mo-
rtuis resurgat in quo sua predi-
cat mortem et [illegible] quare primo
fuit esse quod precepit ut nemini dicant
[illegible] ne esset incredibile propter rei
magnitudinem et ut dicat Crisostomus
ne scandalizarentur homines audi-
tes de christo tam gloriosa qui visuri
eum erant crucifixum [illegible] Re-
migium [illegible] ne si maiestas illius
divulgata fuisset [illegible] pa-
ssionem eius [illegible] hilarium quia
tunc debebant esse testes divinitatis
christi cum spiritu sancto fuissent pleni
[illegible] a [illegible] discipuli christi
adhuc imperfecti fuissent [illegible] statim
hanc visionem [illegible] et
Judas magis fuisset incitatus ad
proditorem salvatoris [illegible] quia [illegible]
[illegible] fuit dubitabilis mirum [illegible] deo

[illegible]

resuiata fuit ista visio illo tempore
diuulganda quando maxime oportebat xpisti
uerum testimonium adhybere cui prestabat
argumentum non modicum gloria tunc
figuracionis · vnde n· suo tempore dicta
fuit aurea et probata signa argentea (aurea)
Prouerbiorum 25 · mala aurea in lectis argen-
teis qui profert verbum in tempore suo

(Dominica 3 in xl)

Erat ihesus eiciens ...
demonium et illud distinctio prima
erat mutum Luce xi · hoc idem legitur
Mathei 12 et Marci 3 · Sicut potencia om-
nium rebelles ita per sapientiam falsariorum
conuicit · et quadruplici victoria in quo
quilibet est laude dignus · Primo quia
saluator meus potenter eiecit demonem
et sapienter falsa confutauit calumpnias · Secundo
mulier quedam deuota in fine huius euangelii
in laudem ipsius prorupit · Tercio in quo
euangelio primitur per potenciam inestimabilem
cui nichil resistit · Secundo addit
eius sapiencia inestimabilis et omnia
inspicit · Ipse autem ut vidit et
Ultimo post premissa laus magna fides
perficit · Fiet autem et circa primum duo
tanguntur · Primum est miraculi operacio Erat
erat ihesus eiciens demonium De-
monium interpretatur pendens in aliquo et accipitur pro malo
spiritu qui multis astuciis et cautela atque
fraudibus edoctus est ut decipiat
et fallat vnde dicitur de ipso Genesis 3 · Serpens
erat callidior i· astucior cunctis ani-
mantibus terre · Secundo quia demon iste eiectus
fuit de celo empireo in quo stare non
potuit propter superbiam Ezechielis 28 · Eiciam te
de monte sancto meo · Cadit autem
propter vexacionem hominum in terram propter quod in

[illegible]

electorum ipsius auditus est in celo clamor
angelorum Apocalipsis 12 · Ve tibi terre et mari quia
descendit dyabolus ad vos habens iram magnam
sciens quod modicum tempus habet dyabolus in modo isto
tirannus subripuit · scilicet dominium corporis hominis
quia corporaliter vexabat homines sed eiecit
illum xpistus dominus · Unde in principio quando primo predicauit
multos qui variis languoribus vexabantur
et demonia multa eiecit · Iohannis · Nunc princeps
mundi huius eicietur foras et Zacharie 13 · Auferam
immundum spiritum in mundum de terra · Sic dyabolus et in-
uenit corda hominum peccancium inhabitans in
eis per peccatum Apocalipsis 18 · Cecidit babylon magna
et ima in sua confusione anima cecidit per
peccatum et subdit facta est habitacio demonum Sed
ab ista sua habitacione sua eicitur xpistus de-
monem et eicit isto sacro tempore in xl^a per penam
in merendo sinceram contricionis quia est fumus demonem
exterminans Tobie sexto fumus cordis
cordis eius exterminat omne genus de-
moniorum · Per confessionem totum de corde de-
monem eicimus expuendo et tunc anima
nostra efficitur sacrum templum quod inhabitat
spiritus sanctus · Prima Cor. 3 · Templum dei estis
et spiritus dei habitat in vobis · Secundum est
dictione demonis et illud erat mutum
ut dicit Titus eo quod hanc ingerat passionem
ut tollat auditum et visum · Sicut ait
herba dicitur pestifera eo quod corpus sua virtute
reddat infirmum · Secundo quia demon dicitur esse mutus
tribus modis quibus eisdem facit peccatores
obmutescere · Primo in mutus est demon a laude
hominum dei et graciarum actione · Stellam tamen laudaverunt
dominum simul astra matutina et iubilaverunt
omnes filii dei ut dicitur Iob 38 · Iste tamen per in-
uidiam obmutuit a dei laude ...

(Iob)

[illegible]

Quia non infernus confitebitur tibi neque mors laudabit te. Et hoc est modo plures homines facit mutos quidem, beneficiis receptis non referunt gratias laudis sed sunt sicut porcus qui non refert pascenti sed est comedendo inminuat(?). Secundo dyabolus mutus est ad verum quia ab initio in veritate non stetit et est mendax et pater mendacii ut dicitur Jo. 8. Et hoc est modo multos facit mutos qui veritatem quam noverunt tacent et pro falsa et mendacia loquuntur. Actuum 5. Temptavit sathanas cor tuum mentiri spiritui sancto. Tercio dyabolus est mutus ad veniam petendam de sua transgressione. Induratum est cor eius ita ut penitenciam emolliri non possit. Job 20. Cor eius indurabitur tanquam lapis. Unde legitur quod quidam heremita bone simplicitatis ... rogavit dominum pro venia demoni impetranda. Et responsum est sibi per angelum quod deus erat paratus remittere penam si demon eciam peniteret de culpa. Tunc heremita gavisus et sperans inducere demonem ad penitenciam et cum sic longo tempore dyabolum quesivisset(?) cui tandem apparuit dicens. Quid queris monache. Cui ille dixit. Quero dyabolum. Cui ille: Ecce ego sum dyabolus. Quid me vis. Volo dixit monachus te inducere ad penitenciam quia deus paratus est remittere culpam et totam penam. Indignatus dyabolus sic respondit(?): quid ego petam veniam. Ymmo ipse peniteat qui me tempore facit ... Et sic dyabolus mutus est ad penitenciam. Ista est lingua multorum ligat isto ligamine malicie ne confiteantur et peniteant de peccatis. Quedam homines obmutescunt pudore criminis, quedam timore satisfactionis, quedam ex negligencia, quidam ex proposito perseverandi in peccato, quidam ex spe vite longioris. Sed videte quam inconsulta sit ista taciturnitas. Si enim aliquis esset malis repletus humoribus nec curari posset per flebotomiam valde enim esset miser si propter verecundiam denudandi brachium nudum vel propter pudorem puncti sanguinis emanantis flebotomiam recusaret. Item pusillanimis esset si propter punctum timeret. Item et minor sui negligeret. Item fatuus si sperat per ocium recedere(?) ipsos malos humores. Item presumptuosus si contra artem medicine curacionem prolongaret. Et ideo viciosum est valde quod aliquis nolit aperire venam cordis sui per confessionem, exeant corrupta spiritualia(?) que sunt causa mortis eterne. Valde est potius flebotomari propter ... Proverbiorum x. Vena vite os iusti, os autem impiorum operit iniquitatem. Et iste est quod iste demoniacus non solum erat mutus sed ut dicit Matheus est erat cecus. Theophilus autem dicit quod omnis mutus auditu est surdus. Unde iste demoniacus erat surdus. Et sicut dyabolus faciebat eum os mutum ita est cecum et surdum ... fecit. Unde Crisostomus. Magna ... est nequicia demonis utrosque ingressus opilavit per quem ille eruditus erat, scilicet auditum et visum et etiam scilicet linguam ne confiteretur. Istos est spirituales sensus tollit est dyabolus a peccatoribus. Excecat enim eos interius quia claudit oculos mentis ad spiritualia contemplanda. Excecavit eos malicia eorum

malicia corporis ut dicit Boecius 3. Certe
magna est cecitas avari qui non percipit
peccatum fraudem. Excecatur invidiosus qui
reputat alterius bonum esse suum preiudicium.
Excecatur vanam gloriosus qui querit gloriam ubi
non est querenda. Excecatur luxuriosus qui
non considerat quod sit feda carnis voluptas
et inutile. Quem amat amor iste carnalis
excecavit Sampsonem dicitur Judicum. infa-
tuavit Salomonem 3 Regum 11. unde dixit quidam
philosophus: bene enim amor videt omnia sine
teste. Credit amor cecus dedecus esse
decus. Non sic fuit excecatus isto amore
beatus Latinus episcopus Kathenalensis
de quo refert magister Petrus in sua summa
prius et adhuc habet oculos ita ipse pu-
lchros sicut quando vivebat. quia regina
impudica Francie sedentem iuxta eum
tum indignatione respexit et dixit.
Non debent mulieres sedere sic iuxta episcopos.
Ita impudice aspicere. Tercio dyabolus facit
peccatores surdos ut non audiant Christum
pulsantem ad cor. Apocalipsis 3 cum quo voluntas
sibi apperire ut inde demonem eiciat.
Non audiunt predicatorem corripientem
tamquam incorrigibiles. non audiunt scrip-
turam penas inferni comminantem tamquam
insensibiles. non audiunt eum celeste regnum
promittentem. Penitentiam agite appropinquabit
regnum celorum tamquam omnia bona
contempnentes. Psalmus: pro nichilo habuerunt terram
desiderabilem. De omnibus istis potest dici
id Psalmus: Aures habent et non audient.
Quinimmo facti sunt sicut aspidis surde ad
vocem incantatoris obturantis aures suas.
Demum adducitur miraculi evidencia.
Et cum eiecisset demonium locutus
est mutus. Quia enim demon faciebat
hominem mutum, cecum et surdum. tamquam

sapiens medicus curavit morbum ex-
pellendo causam infirmitatis. Ipse enim apperit
os mutorum et linguas infancium facit
disertas. Nota quod v miracula facta sunt
in homine isto. Primum quidem quia
curatus fuit a demonis vexacione. Secundum
quia visum recepit ut dicit Matheus. Tercium
quia recepit auditum ut dicit Lucas.
Quartum quia recepit facultatem loquendi
sed quia posset habere facultatem loquendi
qui adhuc non loquitur si loqui non didicisset
ideo quintum miraculum est quod licet nichil
loqui didicisset nec umquam audivisset alios
loqui statim locutus fuit. Quia adeo esset
miraculum si puer natus statim loquitur.
Demum ponitur dispositio astancium. Quidam
enim admirati sunt. Credentes. Quidam
non dubii miraculum temptantes. Tercii quidam
malivoli opus calumpniantes. Unde dicit
Admirate sunt turbe. Est autem admiracio
in consueti effectus occulta causa. Et ideo turbe
in hoc miraculo in quo demonis homine
referebant. Unde Matheus dicit Stupebat omnis
turba et dicebant Numquid hic est filius David.
Glossa: obprimatur magister et benedicta filium David
cum predicant. Demum ponitur quod aliqui
calumpniati sunt miraculum. Quidam
autem ex eis dixerunt. Matheus et Marcus dicit istos
fuisse scribas et pharyseos. In Beelzebub
principe demoniorum eicit demonia.
Turbe laudavit miraculum. Pharisei
autem non potentes negare publicum
factum conati sunt id pervertere dicentes quod
virtute demonis factum esset eiectum. Nota
quod nimius amator cuiuslibet nimium consolatur.
De morte patris sui Bely. statuam
fecit in honorem patris ad quam confugientes quia
fore fecerant venia merebantur. Unde quod in
statua ceperunt colere. Et tandem suc-
cedente tempore dyabolo instigante divinum

[illegible]

honbes ipi statue sunt attributi et recept
cultus ydolatrie ut dr Rapiz. Hunc dni
caldei appellabant vel palestini baal
Moabite belphegor. Dum noibus
p dulsitatem signarp. Et iudei derriso
rie vocabunt illum beelzebub i. dnm
vel virp muscarp quia magna multitudo
muscarp erat in templo eius pp sordes
cornis i molati. In hac aut similitudine
dicebat iudei habitare principem demo-
niorum forte pp tria. Vel quia in eo fuit
ydolatrie principium. a qp cultus eius
erat gnalis aput oms gentes. Hn.
quelibz nacio spales aos hret deos /
hunc tn veluti pm vniulsalem dm ob
venaban. Vel etc quia nullum ydolu
reprieba efficacius isto. Attende quanta
fuit ista g crudelia q iudei reputane-
runt xpm veluti maleficum et incedate
q in virtute demonis facere miracula
ex valde e mirabile. Vnde moti fuerunt
iudei dice hoc xo. Et e ddm q iudei
no credebant xpm hoc fecisse in virtute
demonis nullum no signum apparebat
de hoc sic tn agitati stimulis invidie
no considerauit an dicerent vim vel falsum
tm aliquo mo possent viciare mira-
culum. Vnde Crisos. Invidia no curat
quid dicat sz solum ut dicat. Et idem
Stulta magis malicia e peior invidia
adulter in brevi complet pctm suum
invidus aut nunquam quiescit. Sz sicut
scarabei nutriunt stercore ita invidi
aliorum infortuniis. Et iohes Remigius
solo odio moti et invidiant sordidius
in vementes q obiicerent dno dicebat
q i beelzebub eiciebat demonia. Vnde
no q ista g peccauit pcto gra-
uissimo s. i spm scm sp q dicatur i ope cp

resisterunt veritati quam tn cognoscebat et
io salvator argueat pctm eorum ut pz p
mt. In isto loco qr dicit cuiunctam dixit
cot filium hominis remittetur ei sz qui dixit
verbum cot spm scm i. cot id q sps scs
expte cordi demriat no remittetur ei in
hoc sclo neq in futuro. Deinde potur quod aliqui
no tm demiabat sz querebant experimentum
miraculi. Et alii temptantes eum tm spm
sit fato temptabis dnm dm tuum
Deus vi o signum de celo querebant
q dicerent fortassis magis in virtute operis
mirabilia sz si aliq mirabile signum
in celo feceris sicut moyses columpnam
in aere ignis. Josue no fecit stare so-
lem i mobilem. Helyas aut fecit ignem
de celo descende ad combustionem inimicorum
suorum. Ezechias aut fecit solem re-
trocede. Et aliquid mirum simile istis
feceris tunc credemus q diuina virtute miracula
facias. Et quia ipi non desiderabat
signum ut ex hoc crederent sz magis ut
delectarent i novitate mirabilium io no
dedit eis signum. Distinctio 2

Sequendo cum dicitur Ipse aut ut
vidit et declarat se inmabilie
x sapia p quam convicit calumpniam
eorum facit. Ipse enim bene tangit
contra verbum q e dnicis argumenta
ex quo pt satisfaci hys qui petebat
signum de celo. Vnde dicit Ipse aute
ut vidit cogitationes eorum dixit
eis. Quia n opinio eorum erat ut de
Crisos valde ronabilis quia i beel-
zebub eicere demonia. Sed pp metu
multitudinis no audebat ea divulga-
re sz in animo suo versabant.
Deus autem ut ait Crisos non ad dcta
sed ad cogitata videt ut ut sic co-

plenitudo est potencie eius qui cor-
dium secreta videt Hebr. 4o. Omnia nu-
da et aperta sunt oculis eius nec est
ulla creatura invisibilis in conspectu eius —
Beda v. Omnibus mansuete ostendit
Xpus quod non eicit demones in virtute demonis
sed in virtute divina. Ypa... sunt ex hiis
que apparent in civitatibus hominum et est
talis. Omnis civitas hominum in se
divisa ad durandum non potest sive sit civit
et politica ut est regnum sive sit
yconomica qualis est regimen domus
et familie. Constat autem quod dyabolus habet
regnum suum. Ergo si divisio est in
regno eius ut potest quando alter alterum eici-
at tunc certe regnum tale stare non
poterit sed hoc est falsum. Manet enim
regnum dyaboli in maxima habet potestatem
in hominibus. Ergo scilicet quod in virtute demo-
nis non eicio demonia. Et hoc est
quod dicitur. Omne regnum vel civitas communitas
politica in se ipsum .i. contra se ipsum di-
visum desolabitur. Et domus. Ubi hec
communitas yconomica si fuerit supra
divisa contra aliam domum. Supra domum
cadet ita ut neque vadat in ruinam.
Ita ut dicit Salustius. Sicut concordi-
a parve res crescunt ita discordia maxime
dilabuntur. Et addit ad propositum. Si
ergo sathanas in se ipsum divisus est
quod contingit si alter eicit alterum quomodo
stabit regnum eius. Certe stare non
poterit. Hoc autem totum scilicet quia
dicitis impudenter et sine causa quod
in beelzebub me eicere demonia.
Secunda ratio talis fuit. Planum sum ego
maioris virtutis quam apostoli mei quibus
ego dedi virtutem eiciendi demones
sed vos creditis quod divina operantur virtute.
Nunquam enim imposuistis eis quod eicient

in beelzebub ergo in virtute dei et ego
eicio demonia. Hoc est ergo quod dicit in interroga-
cione vel dicendo. Si autem ego in beel-
zebub eicio demonia ut dicitis filij
vestri .i. apostoli mei nati ex vobis in quo
eiciunt. Et si dixitis in beelzebub quare
ergo non calumpniamini opus eorum. Si vero
dixitis in virtute dei hoc idem de me
debuissetis dixisse. Certe verum est quod in vir-
tute dei apostoli eiciunt demones. Ideo ipsi
ipsi per hanc ipsam virtutem quam habent divi-
tus ipsi iudices vestri erunt. Quia sicut
per illam virtutem eiciunt demones ita
per eandem vos demoniacos iudica-
bunt in dampnacionem. Promisit enim Xpus
apostolis quod sedebunt super sedes iudicantes
12 tribus Israel. Erunt enim apostoli habentes
virtutem super angelicos spiritus multo magis
super homines. Prima Cor. vio. Nescitis
quod apostolus quoniam angelos iudicabimus.
Vel ut dicit Beda 24 c. eorum filios eorum ap-
pellat exorcistas illius temporis Salamonis
Salomon ut dicit Josephus pro sua sa-
piencia adinvenit quedam carmina pauca
verba et incantancia et quosdam karacteres
quos sculpebat sculpi in anulis et si
radix cuiusdam herbe supponebatur ipsi
gemme valebat ad expulsionem de-
monis. Tunc exorciste qui habebant of-
ficium coniurandi demones predictam
gemmam karacteribus sculptam radici
dicte herbe suppositam ponebant
in ore arrepticij et per cantus illius libri
Salomonis adiurabant demonem ut
exiens subvertet pelvim aque plenam in
medio positam in signum sue eiectionis
et sic fiebat. Et hoc dicit Josephus
propriis oculis se vidisse coram Tyto et
Vespesiano cum capta esset Ierusalem

[illegible]

ergo iudei credebant quod exorciste eicerent demonem in uirtute dei hoc idem debuissent credere de Christo. Et ideo ipsi exorciste iudices erunt uestri quia ex ipsis exorcistis sumitur causa quo iudicandi et condempnandi sunt iudei. Secundo ideo est talis. Regnum dei debet destruere regnum dyaboli sed regnum dei est inter nos diuina iudicia uero cum alie naciones pertineant ad regnum dyaboli. Vos soli estis regnum dei. Ergo si inter uos ex eo eiectore demonis hoc non est nisi in uirtute dei cum estis regnum. Et hoc est quod dicit Porro si in digito in dei spiritu ut habetur in Mattheo. Expeccius digitus in operandis miraculis digitus appellatur sicut magi pharaonis de miraculis Moysi et aaron que dei fiebant uirtute dixerunt digitus dei. Exodi viii. eicio demonia profecto peruenit in uos regnum dei [illegible] est ut habetur forma rome ponatur consequens pro antecedenti hoc modo Porro si peruenit in uos regnum dei profecto in digito dei eicio demonia. Et est modus colloratus argumentandi in rethorica quod consequens est notius antecedenti saltim reputacione hominum. Tercia racio est magis manifesta sed interposito [illegible] et talis. Nullus potest tollere aliena uiolenter nisi possessorem uincat et superet potencia uirtute. Et constat quod ego uiolenter tollo a demone ea que possidet eiciendo eum a possessionibus suis et in ipsum in nemini [illegible] quod ego sum fortior. Et superem eum in uirtute. Vnde dicit Cum fortis armatus. Fortis armatus est dyabolus in naturalibus. Danielis vii. Ecce bestia terribilis atque admirabilis et fortis nimis dentes ferreos habebat magnos comedens atque comminuens atque reliqua pedibus conculcans. Et est armatus cuius arma sunt ista

[illegible]

ista meretrix illa pulcritudo est sagitta que vulnerat cor [illegible] Omnia sunt gladius quo occidit. Et sic accipe alia temporalia. Et licet armatus sit dyabolus ad offensionem caret tamen armis defensionis. Christus armatur est cum meretrix dampnata. ii. ad Corinthios x. Arma nostra milicie non carnales sunt sed spirituales sunt ad destruccionem inimicorum. Custodit atrium suum. Per atrium mundum oportet intelligi ut habetur in glossa. Atrium dyaboli mundum iste est quem dyabolus custodiebat sicut tyrannus custodit castrum ne sibi tollatur. In pace sunt omnia que possidet in pace sunt quia nemo sibi resistit. Sed ista est mala pax malum non facere pacem cum serpente quia eius consorcio periculosa est. Melior est non tuta guerra quam pax dubia talis cum diabolo. Dyabolus. Sed attendamus eiectorem eius Si autem fortior illo superueniens fortior Christus est qui scilicet non solo est fortis sicut deus in [illegible] superueniens. Desuper uenit Christus cum descendit de celis in mundum. Iohannis iii. Qui de celo uenit super omnes est. Vincat eum Apocalypsis iiii. Ecce uicit leo de tribu iuda. Vniuersa eius arma auferet in quibus confidebat. Abstulit Christus dyabolo arma eius. Luxuriam cum therme abstulit luxuriam per eorum castitatem abstulit auariciam per largitatem superbiam per humilitatem et de reliquis. Sed tamen fatui adhuc homines ponunt gladium in manu dyaboli et permittunt abcos. Et spolia eius distribuet. Spolia demonis erant anime quas rapuerat. Sed Christus abstulit sibi ista spolia et distribuit ea in regno militantis et triumphantis ecclesie in diuersis dignitatibus et premiis. Quosdam quidam apostolos quosdam uero martires quosdam doctores alios uero confitentes et diuersis modis. Propterea ascendit deus in altum

[illegible]

capti duxit cap. dedit dona hominibus
Et ita io talis e ego non spon[sus] uti-
tatibus qui in ... e voluntate et
actu s3 dyab[olus] hijs mois e in ... s[ed]
nec auxilio nec virtute ipsius eicio
demonia ... probat ...
... eius et ... dyab[olus]
dissentiat a ... voluntate Qui non
e mecum ... qui non ... una intentione
mecum ut q ego uolo ipse uelit ...
me est sine dubio hoc ... q
omnis creatura ... se conformare diuine
uoluntati ... non uelle e ...
nolle. probat ... Et qui
non colligit mecum dispergit venit
xpc dispersas colligere oues s3 dyab[olus] ...
... dispergit ... lupus rapit et
dispergit oues ... xpc reprobauit
falsa calumpnia ... q dicit Cirillus
ut ... disputatores ... ... qui
mouebantur iudei q in hoc sentirent
de xpo ... demones ... beel-
zebub Et ... q ... peiores ...
... sunt tempore ... maiori de
demo[niorum] ... possidebantur ... contra
legem ... demones eos incitabant
ut inuidiose talia loquerentur Et hoc
e q dicit Cum immundus sps ... dyab[olus]
sps ... dicitur immundus quia in
iudeis cogitationes nobis suggerit ...
... delectatur sicut por-
cus qui uoluptatem in fimo Exierit ab
homine sub nomine hominis totum
intelligit iudaycum ... ut dicit
Cirillus Cum habitaret in egipto sps
in mundus erat in eis qui ... ab eis
recessit ... mactauit agnum xpi
in figura ... sunt eius sangui-
ne et qui in monte legem acceperunt Ambu-
lat per loca inaquosa ... massa
sunt corda gentilium et paganorum

que nullo erant ... irrigata talia
corda perambulauit dyab[olus] vitium ydolatr[ie]
... maculas immittendo Querens re-
quiem Non enim potuit quiescere in iudeis
... requiem in gentilibus
... Et non inueniens di-
xit ... putabat dyab[olus] se per-
petuam requiem habere in gentibus sed
... dei filio ... quia gentili-
tas credidit in eis quiescere non potuit
... dixit Reuertar in domum meam unde exiui
... non possum quiescere in gentibus
s3 hec iudaycam domum unde exiui tempore mo-
ysi ad illos uolo reuerti tempore xpi Et cum
uenerit inuenit eam scopis mundatam
ornatam ... iudaycus populus
qua ... xpc cessauit omnis ritus
legis ... sacrificium ... et talia mo-
ralia non ... in lege ...
... populus ille scopis ... enim
non tollit tenaces sordes s3 superficiales
ita ut iudei mundabant sola exteriora et
intus erant sordidi ... Ve uobis scribe
et pharisei ve uobis ypocrite qui mundatis
q deforis est calicis et parapsidis intus autem
pleni estis rapina et immunditia Et ...
... iudaycus populus ornatus ...
... obseruacionibus legis Et tunc
uadit et assumit vii alios spiritus ... dy[abolus]
sps ... spiritualia dona ... sa-
... dyab[olus] ... vicijs spiritualibus
principalibus nequiores se Ne uicium ne-
... dyab[olus] quia dyab[olus] saltem natura bonus
e sed ... pessima Et ingressi
habitant ibi ... demones ut dicit
... peiores ... iudaycam gentem sta
antiquus ... ... phariseos ...
... accidebant ... synagog[is]
suis ... blasphemat Et fiunt no-
uissima ... hominis illius
peiora prioribus ... hoc de iudeis

intelligendum sc pzp oz. ubi sc hic erit generacioni huic pessime. Sed non est dubium quin iudei fuerunt peiores tempore xpi quam tempore prophetarum quando unquam fuerunt. Unde super Crisostomum peiora sustinuerunt a vespasiano quam unquam passi fuerunt in egipto et babylonia.

Tercio cum dicitur Extollens autem vocem quedam mulier de turba. Laus venerabilis declinatur. xpi. Extollens autem cum hec diceret et subtiliter eos quasi extollens vocem id est altum eleuans vocem dictensa. Hec mulier fuit suauitate uerborum xpi unde a laude se continere non potuit. Unquam propter quod tanta in ea fuit mentis confidencia et uia ut dicit Beda hec cbus et phariseis temptantibus dominum simul et blasphematibus beatitudinem incarnacionis xpi humiliter cum magna fiducia confitetur. Quedam mulier de turba super mulieres sexus dicitur esse deuocior. Hec mulier dicitur fuisse marcella ancilla marthe et parentibus dixit illi beatificauit ventrem xpi conexo. quia beatitudo plus redundat in matrem. Beatus venter qui te portauit et ubera que suxisti. Sicut xpus augmentum carnis quia uerbum caro est conmuliere. Unde beatificatur venter virginis quia sine libidine concepit. sine gravedine portauit et sine dolore peperit atque dominum nobis profudit et hoc ideo sicut xpus augmentum lactis alimoniam. Puer enim lacte pastus est per quod necesse est esuriret. Unde beatificantur ubera virginis que uerbum panem potum fonti nutrimentum ducere probabat. Sicut ista ubera non celitus cantata lacte plena unde cantatur in ecclesia hec aliuatoq. saluatorem regem angelorum sola virgo lactabat ubere de celo pleno. Igitur Beda dicamus ad laudem virginis ubera. Sedulius. Beata parens enixa puerpera regem qui celum terramque regit in secula cuius numen eterno complectens omnia gyro imperium sine fine permanet. Gaudia etc.

[illegible]

Tercio super sanctum est hoc rusum repudiantis mater si ondentis quod nec eius partus profuisset nisi valde vera et fidelis fuisset. Unde id est quinymo uel potest esse una pars et tunc id est quod insuper et tunc est sensus. Non solum beata est que me portauit ... ubi sunt qui audiunt uerbum dei. Unde spiritualiter me portauit in corde et custodiunt illud quod ne uerbum pereat in cibis nutriunt illud duobus uberibus timoris scilicet et amoris. Vel illud quinymo potest esse due partes orationis per se ymo ir. potius et tunc est sensus. Non solum beatus est venter qui me portauit et ubera que suxi sed potius beati sunt qui dei uerbum audiunt quia deus portat omnia uerbo virtutis sue. Hebreorum primo. et omnia cibat de uerbo. Deuteronomio 8. Non in solo pane viuit homo sed in omni uerbo quod procedit de ore dei et custodiunt id est ne rapiatur de cordibus eorum. Secundum hoc sancti audientes uerbum dei potius sunt beati quam beata virgo que ipsum portauit in utero quia tamen virgo uerbum portauit in corde sicut dicitur Luce ij. quod conseruabat omnia uerba hec conferens in corde suo. Secundum tamen ut dicit Augustinus Non fuisset beata virgo et cetera sed felicior generacione xpi nisi excellencius omnibus sanctis dei uerbum suscepisset in corde.

Abijt ihesus trans mare galylee quod est tyberiadis et sequebatur eum multitudo magna etc. Io. vi. hic idem legitur Marci. ix. et Marci. vi. et Luce. ix.

Cursu presenti temporis prima dominica vel quando cum ihesus defertur in tumulus et in ista dominica adhuc est a longe quia nobis xpus terminum istius temporis ut ar...

deneius tendentes qui adduxit nos super montem cum petro iacobo et iohanne et demonstravit transfiguracionis claritatem. Sermo autem contingit defectus in esu extra aliquem ex tione impediente. ¶ Secundo in tercia dominica eicit demonium nos infestantem ¶ Et ne deficiamus extra intrinsecus ¶ minimum laborem. ¶ Secundo dominica hodierna restat omnes penitenciam mittere trans mare galilee in deserto. ¶ De qua refectione agitur in ewangelio hodierno in qua tangitur ¶ Primum est circumstancie questionis qualitas. ¶ Secundum est miraculi expediens oportunitas cum sublevasset etc. ¶ Tercium est beneficii sufficientis largitas. Dicat ergo eius ihesus facite homines discumbere etc. ¶ Circa primum notandum circumstancie in miraculo premittitur primo de regione in qua scilicet regione fecit miraculum. Unde dicit abiit ihesus trans mare galylee. Quod appellabatur locus ille mare more hebreorum qui omnem congregacionem aquarum mare appellant. Et idem mare alio nomine dicitur tyberiadis. Unde subdit quod est tyberiadis alio nomine dicitur lacus genezareth. Mare dicitur quidem galylee propter galyleam provinciam quam influit in mare. Autem tyberiadis propter famosam civitatem ibidem situatam quam herodes edificavit in honorem tiberii cesaris. Dicitur etiam lacus genezareth. Dicitur propter auram que ibi regnat et propter quandam provinciam regionem in eo que spaciosissima est et amenissima omni genere arborum. Iste locus fit yordane influente et extenditur centum et quinquaginta stadiis in longitudinem, in latitudinem vero xl. ¶ Secundo quod istum audita morte iohannis baptiste statim navim ascendit cum discipulis suis et transfretavit hoc mare galylee et venit in bethsaydam civitatem petri andree atque phylippi. Invenit ergo desertum magnum ut vacaret contemplacioni cum discipulis suis seorsum a turbis. Navigavit enim. Tot confluebant ad christum ut nec quidem spacium manducandi haberent. ¶ Secunda est circumstantia honorabilis comitive. Unde subdit et sequebatur illum multitudo magna ¶ Et valde est honorabile principum. Unde unica inter dignitates regum et imperatorum plebis ignominia principis. Ubi considerande est devocio istius multitudinis quia ut etiam a circulis recederet eos tamen non lacuit sed relictis civibus suis secuti sunt eum pedestres usque in desertum. ¶ Deinde quod sequi debemus christum sicut pastores principem cum honore. Psalmus Nos autem populus eius et oves pascue eius. ¶ Et sicut servus dominum cum timore. Genesis 33. Precedat dominus meus et ego paulatim sequar vestigia eius. ¶ Et sicut exercitus ducem cum rigore. Ysaie 44. Ecce testem populis dedi eum ducem ac preceptorem gentibus. ¶ Item sicut viator ductorem sine errore. Proverbiorum x. Viam sapientie monstrabo et ducam te per semitas equitatis quas cum ingressus fueris non arctabuntur gressus tui et currens non habebis offendiculum. ¶ Ascendit et pandens iter ante eos. ¶ Et sicut oves pastorem sine dubitacione. Iohannis x. Cum proprias oves emiserit ante eas vadit et oves illum sequuntur. ¶ Et sicut discipuli doctorem cum omni intencione. Ysaie ii. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob et docebit nos vias suas. Psalmus Deus docuisti me a iuventute mea et usque nunc. ¶ Et sicut filii patrem cum amore. Ieremie 3. Patrem vocabis me et post me ingredi non cessabis. ¶ Et sequimur eum quia ipse est finis desideriorum nostrorum cum toto fervore quod admodum homo sequitur rem amatam. Psalmus Adhesit anima mea post te me suscepit dextera tua. Sed in presentibus multi nullus sequitur. Unde dicit ambo in lubrico de bono more. Et sequimur te domine verum sed ut sequimur accepisti qui sunt te ut sequi

ascendit tamen cum via es veritas et vita possibilitas / fides / premium / suscipe me viatorem firma qui veritas / vivifica qui vita. Tercium potest esse motivum quod sequebatur eum turba quia videbat signa scilicet magna et audita et visibilia et salutifera. Exodi 4 ... multiplicabo signa et ostenta in terra Egipti. Quae faciebat ~~...~~ super hiis qui infirmabantur. Luc. 6. Virtus de illo exibat et sanabat omnes. Quarta circumstantia est ad locum unde dicit. Subiit ergo Jesus in montem et ibi sedebat cum discipulis suis. Beda. Non in quibus simpliciter sedebat cum discipulis suis sed diligentius loquebatur ad eos / et eos ad se ipsum convertens / set eciam aut turbam in valle ... paucis sibi familiaribus discipulis ascendit in montem. Math. Crisostomus. Ad vacandum contemplationi fugienda est tumultus et multitudo / et locus solitarius est eligendus. Quinta circumstantia est temporis. Erat autem proximum pascha festum. Beda. Nota hoc festum pasche Johannes Baptista fuit decollatus et post annum sequenti festo pasche crucifixus est Christus. Dies festus iudeorum. Hec enim festivitas erat eis celeberrima quia tunc liberati fuerant a servitute egyptiorum. Exodi 12. Habebitis hanc diem in monimentum et celebrabitis eam sollempne domino in generacionibus vestris cultu sempiterno. Et bene dicit quod erat dies festus iudeorum et non dei quia tempore illo celebrabat festivitates non ad dei honorem sed magis propter vanitates et commessaciones atque inde in solacia quibus intendebat. Et propter hoc dicit eis deus per Ysaiam 1. Neomeniam et sabbatum et festivitates alias non feram; iniqui sunt cetus vestri; kalendas vestras et sollempnitates vestras odivit anima mea; facta sunt mihi molesta. Sequitur et cetera.

[illegible] secunda

Secundo cum dicit. Cum sublevasset ergo tangitur divini operis expediens opportunitas et ita in libro primo. Erat magna indigencia ibi diversi erant pauperes quibus non suppetebat facultas instruendi / locus et desertus carebat panibus unde ad subveniendum huic indigencie sic angustiata ex omni parte non restabat nisi divine opcionis remedium. Circa ergo istam partem tria facit. Primo enim tangitur Christi benignissimus aspectus cum sublevasset ergo oculos Jesus. Sublevasse dicitur oculos quia post privata colloquia spiritualia direxit intentionem ut consideraret de eis qui eum sequebantur. Nota quod oculi Christi sunt speciosi ut delectent. Genesis 49. Oculi eius pulcriores vino. Item sunt lucidi ut illuminent. Eccli. 23. Oculi domini lucidiores sunt super solem. Item sunt mundi ut sine infectione et affecta aspiciant. Abacuk 1. Mundi sunt oculi tui domine ne videas malum astutose in cum infectione et iniquitatem aspicere non potes. Item sunt contemplativi ita ut nulla creatura sit invisibilis in conspectu eius. Prov. xv. In omni loco oculi domini contemplantur bonos et malos. Item sunt ardentes. Dan. 10. Facies eius sicut facies fulguris et oculi eius sicut lampas ardens. Et hoc ideo ut omne malum dissipet intuitu suo. Prov. 20. Sicut glacies solvitur intuitu solis et sicut fluit cera a facie ignis sic perit omne malum a facie dei. Item oculi domini sunt benigni ad conspectum nostre indigencie. Ps. Oculi eius in pauperem respiciunt. Tales ergo oculos cum sublevasset dominus Jhesus et vidisset benigno et misericordi aspectu unde in textu vidit turbam magnam ... eius / quia multitudo maxima venit ad eum. Ista maxima multitudo quadrupliciter indigebat. Prima enim multi erant infirmi. Ideo ut dicitur in textu sequebantur Jhesum quia videbant languidos corporis. Secunda ideo ut dicitur in textu erant sine ordine

Marginalia: Beda; Crisostomus; quinta circumstancia; Beda; Exodi; Ysa; lectio 2a

sicut oves non habentes pastorem. Eo ergo or-
dinavit ista miracula precibus con-
tenens et quia generosus est maxime erant in-
docti ... illis de regno
dei, et quia longo erant labore affli-
cti ideo ut omnes dicit crisostomus et corporali cibo
eos reficeret. Secundo tangitur de sua
humana consilii quia ad subveniendum
huic multitudini non potuit haberi consilium
ab homine dicit ad philippum consulendo
Unde ememus panes ut manducent hii
id est quo habemus pecuniam ad emendum
panes. Vel unde id est ubi habere possimus pa-
nes venales cum simus in deserto. Attende
propter ... quod turba expectaverat tota die ...
usque ad vesperam. Vespere autem facto accesserunt
apostoli ad Christum dicentes Desertus est locus et
hora iam preterit dimitte turbas ut eun-
tes in castella emant sibi escas. Et tunc
dixit eis non est necesse quod vadant vos date
eis illis manducare. Et statim interrogavit
philippum unde posset emi panes.
Ratio autem quare philippum interrogavit
Hoc autem dicebat temptans eum non
quidem temptabat velud ignorans
sed quemadmodum magister temptat discipulum
quem scit esse ignorantem ut ipsimet di-
scipulo sua manifestetur ignorancia et ex
hoc habebat occasionem querendi doctrinam
Sed nota quod temptat nos deus non quidem
ut ad occultum nostrum non cognoscat
quia ipse novit abscondita cordis
nec est temptat ut ad peccatum alliciat
Deus enim intemptator est malorum
sicut temptat ut dicitur Jac. primo. Sed
temptat deus propter duo vel ut nobis vite
dicto aliis probat sicut temptavit
abraham de ymolacione filii gen. 22.
Et obediencia ipsius aliis esset manifesta
Vel ideo temptat deus ut homo notus sibi ipsi
fiat quante sit infirmitatis aut virtutis Hoc
enim modo temptavit phylyppum. Set
temptat dyabolus ut decipiat. Actu. v.

temptavit sathanas cor tuum mentiri spiritui
sancto. Et temptat caro ut inficiat. Job. 14.
Caro hominis dum vivit dolebit. Caro dum
in hac vita sumus ex carne surgunt temp-
taciones unde sit dolor homini. Unde subdit
Et anima eius super semetipso lugebit.
Et temptat mundus ut sua vanitate al-
liciat. Contra quod prima Jo. ii. carissimi Nolite diligere
mundum neque ea que in mundo sunt quoniam mundus
transit et concupiscencia eius. Et temptat homo
seipsum ut proficiat. ii. Cor. 13. Vos ipsos
temptare possumus si estis in fide Christi
vos probate. Et temptat hominem ut mo-
res eius inspiciat. Dan. primo Tempta
nos diebus x et contemplare vultus nostros
Et aliter temptat homo deum ut experimentum
eius accipiat quod maxime fugiendum est quia
procedit ex infidelitate quemadmodum temptaverunt
deum iudei in deserto. ps. Temptaverunt
deum in deserto. Item temptaverunt deum
in cordibus suis ut peterent escas a-
nimabus suis. Et quia valde periculosum
est ideo dicitur deut. vi. Non temptabis do-
minum deum tuum sicut temptasti in loco
temptacionis. Ratio autem quare christus temptavit
philippum non processit ex sua ignorancia. Ipse
enim sciebat cognicione infallibili non
solum sciebat sed et disposuerat quid esset facturus
Sic ergo interrogavit philippum unde emerentur
panes ad hoc videlicet. Crisostomus. Ideo interrogavit
eum ut ex responsione eius omnibus esset
notum quod nullum erat remedium nec consilium
humanum ad subveniendum multitudini
plebis atque per hoc miraculi virtualitas
evidencius probaretur. Unde postea philippus responsio
Respondit ei philippus dicit enim quod omnes discipuli
viderunt ducentorum denariorum panes
id est panes empti ducentis denariis non
sufficiunt eis ad saturitatem ymo et ut
unusquisque modicum accipiat et tamen in-
digerent plurima esca cum sint in magno

[illegible]

[illegible marginal addition, 5 lines]

nita turba i fatigati in solitudine deserti. Pt etiam dici quod ceteri apostoli audientes interrogatione facta philippo vnde ememus panes vt manducent hij similiter eo responderunt licet non essent interrogati ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat. Vel secundum crisostomum solum dicitur interrogati hoc idem rndisse. Vel secundum aug. philippus respondit in persona ceterorum. In hac autem visione ut dicit Alchuinus. Andreas philippi attenditur. na si perfecte deitatem intelligeret de eius potentia largitate non diffideret. Et quia consilium fuit invalidum ad opus dei Andreas quale fuit adiutorium eorum innuit. in quo possibile adiutorem dicit ei vnus ex discipulis eius Andreas frater Symonis petri. Sed in hoc videtur esse duplex dissonantia. Ceteri enim evangeliste referunt omnes apostolos dixisse xpo id quod sequitur. Dicendum autem secundum Aug. quod Andreas in persona omnium est locutus. Altera dissonantia videtur quia dicitur quod xpus interrogavit apostolos Quot panes habetis. Ite et videte et cum cognovisset retulit ei et dicitur postea quod interrogata discipulis xpo Quot panes habetis Andreas ex persona omnium dixit. Est puer vnus hic qui habet quinque panes ordeaceos et duos pisces. Iste puer dicitur fuisse sanctus marcialis cuius corpus requiescit lemovicis vel secundum crisostomum. Considerandum est hoc testimonium. Secundo virtus discipulorum xpi in duobus. Primo quia sit mirabiles viri et magni paupertate ordei ... comedebant quod est in ... Item in quantitate quia xij viri existentes solum v panes habebant. Tertio ... quia carnale esca ... solum spiritualibus intendentes et duos pisces. Non dicit eos habuisse carnes diuersorum maneriorum, sed pisces tamen ut habetur copia sed duos tamen. Vel secundum crisostomum quod Andreas aliquid

[illegible marginal note, 3 lines]

[illegible marginal note, 3 lines]

[illegible note, 2 lines]

altius sensit de domino secundum enim sancta dixit quod erat inter eos v panes et duos pisces nisi forte quia suspicabatur xpm posse facere miracula ex paruis multiplicatis panibus Quod tamen eius credulitas vacillabat subdit Sed hic panes scilicet et pisces quid sunt inter tantos quasi diceret non et nec erunt nisi divina potentia pauca multiplicantur in multa.

Tercio cum dicitur dixit ergo eis ihesus et tangitur sufficiens largitas divini beneficij. Ex quo enim opportunum erat subvenire et hec non consilium humanum valebat nec adiutorium non restabat nisi divina virtus que subveniret indigentibus. Et ideo tangitur primo eius permittere turbe discubitus. Dixit ergo eis ihesus secundum consilio et adiutorio humano quod deficiebat exhaustus est Facite homines discumbere, iacere ad comedendum quia solebant comedentes homines discumbere sed xpus exspectabat homines discumbere et reficere. Attende et apostolorum obedientiam quia non interrogaverunt ad quid debent homines discumbere et vnde debent refici sed mandatum simpliciter impleverunt ... et qui parabat olim mensam in deserto nec et in solitudine erat ab eo reficit. Secundo ostenditur ubi discubuerunt. Erat autem fenum multum in loco dicitur autem fenum secundum theophilum herba adhuc viridis. Erat enim pascha quod in primo mense celebrabatur scilicet in bruma aprilis quo tempore est veris iocunditas aeris temperies et terra germinat et arbores florent. Super hoc feno id est herba viridi discumbebant ut delectabiliter reficerentur. Tertio tangitur discumbentium numerus. Discubuerunt ergo viri numero ... nec parvuli numerantur secundum legalem consuetudinem. Quod tamen arbitrandum est plures fuisse hominibus quasi quinque milia ita ut secundum ... cuiusque millenario vnius

[illegible marginal notes]

panis videret et est sacrificium quod tanta
multitudo non sine ordine discubuit
nam ut dicit Marcus discubuerunt super viridem fenum
per contubernia id est seorsum distincti per
societates centeni et quinquageni
Secundo tangitur miraculum opus Accepit
ergo Ihesus panes qui erant quinque et cetera
ut ex modica substancia operaretur miraculum

Theophilus — Et dicitur quod post ista huius secundum Theophilum
est ut confundat Manicheorum errorem dicentes
creaturam suam esse malam quam a maligno
deo sit creata. Si enim creatura ista ma-
la esset nequaquam Christus qui bonus est
mala multiplicasset. Et necnon alias

Crisostomus — causas assignat Crisostomus Primo ut ostenderet
quod in creaturis ... ad miraculum ne
videretur esse alienus ab eius sapientia
Secunda est ut ostendat se esse victualium
largitorem Psalmus Qui dat escam omni
carni Tercia ideo panes multiplicat
ut ostendat se esse eum qui primo dixit
germinet terra herbam virentem et
facientem semen. Pisces non multiplicat
ut probet se esse eum qui primo omne
animal aquatile produxit Quarta ideo
est ut per hoc ostendat se dominum terre et ma-
ris Quinta ut doceat exemplum quod si et pa-
uca habemus ea libenter indigentibus
tribuamus Thobie 4. Si multum tibi fuerit
habundanter tribue si exiguum fuerit et
libenter illud impertiri stude Consideratum

Crisostomus — est ut dicit Crisostomus quod iussit apostolos dare
quinque panes non murmurant dicentes
unde mitigabimus famem tantorum
sed statim obedierunt Idem omnis quod agit
Christus tamen gratias egisset gratias agit
deo patri super naturam ... qui dividit
... omnibus gratiis distributor in
hac actione gratiarum actio ... Christus sua humanitate
... Et ideo

Crisostomus — ut dicit Crisostomus nos erudit non prius
tangere mensam donec gratias egimus

ei qui dat nobis cibum in tempore oportuno
Sacrificium quod alii et clerici obmissa gratiarum
actione dicunt quod Christus facit Secundo
percepit multitudinem benedixit panes et pis-
ces quos fregit. Sunt ... Iohannes tacet apparet quid
medium ut dicit Crisostomus addidit prout aquo
est in filio potentias et qualibet patris ad operanda
miracula Benedixit panes Benedictio autem
dei secundum Gregorium nichil aliud est nisi donorum do-
norum collatio et eorum de multiplicatione Sicut
Genesis primo ... omnes creaturas benediciens con-
tulit illis naturalem virtutem ut ex se in-
naturaliter in ... multiplicarentur Ista ... quia
multiplicatio panis erat supernaturalis ne-
cessaria fuit singularis benedictio et ista
benedictio ut aliquibus libris expressit quod
sanctificavit et multiplicavit creaturam Et
clerici tacent quod fuerit illa verba forte quia
Christus secreta illa protulit Ex hoc autem ut dicit — Cyrillus
Cyrillus homo docemur ut non sumamus
cibum nisi creatura sanctificetur in verbo dei et signo
crucis ... hominis dyabolus usurpavit
potestatem et in rebus istis corporalibus ordinavit
adversitatem hominis ut per eas ipsi homini
noceret ... Crisostomus ... Item magis sancti- — Crisostomus
ficandarum ... esse ~~quia totus~~ quia
totus in maligno mundus positus est ... et
res corporales que sunt magna mundi in maligno
sunt posite Consequenter et infantes qui nascuntur
quia ad carnem in maligno sunt positi Et ideo
res corporales benedicuntur ut expellatur nocu-
mentum dyaboli Exemplum huius debetur Iohanni ne
clerici cui in potu nocumentum venenum prescitur
quod postquam benedixerat Sicut ...
... in quo erat venenum ... Unde
ipsa benedictione ... Sicut exemplum de
sanctimoniali que obsedit dyabolus lactucam con-
medente preter missa benedictione Dicitur autem
quod dominus panes benedictos fregit ut
Christus ... distribuit discumben-
tibus. Hoc autem distribucio per apostolos facta est.

unde et alibi dicitur. Dedit discipulis panes. discipuli autem turbis similiter ex piscibus quantum volebant. ubi attende commendacionem christi beneficii. Et nota quod ista multiplicacio panum et piscium facta fuit. ad hoc videt hylarius 3o de trinitate quod nec sensus nec visus nec usus opem tanti miraculi potest comprehendere. quod est quod non extat [illegible] quod non intelligitur. unum solum superest ut deus omnia posse credatur. Et tamen ut dicit in libro [illegible] frangente pane domino facta est multiplicacio panis. secundum enim crisostomum in ipsius panes augebantur in manibus discipulorum ministrancium. secundum hylarium in manibus sumencium et in mensa crescebat panis. secundum hoc videtur multa miracula. ut secundum hylarium quod in manibus frangencium panis non minuitur. sed dato uno fragmento alterum succedebat. et dictum quod non est dubium quin hoc sit miraculum. sed tamen deo non est impossibile quia non erit impossibile apud deum omne verbum. Et adhuc dices unde veniebat partes ille panis que succedebat fragmentis distributis. Et videt augustinus dicens quod eadem virtute qua dominus multiplicat ex paucis granis segetes eadem protulit multiplicavit hos panes et duos pisces. Nam illi quinque panes erant quasi semina non quidem terre mandata sed ab eo qui terram fecit multiplicata. Et dices unde [illegible] virtute factum est. sic ergo a quo unde producte sunt partes in multiplicacionis si dicatur quod deus per [illegible] materiam [illegible] panis sicut [illegible] terrestris [illegible] segetis et panis [illegible] carnis [illegible] deus non [illegible] ista [illegible] ex solis v. panibus [illegible] sed ex magna [illegible] quod [illegible] est id dicit [illegible] ix. d. 18 [illegible] panis [illegible] virtute [illegible] multiplicata et addito quod non fieri potuit excedat investigacionem humani intellectus ut dicit hylarius. Tercio tangitur de recollectione mense. Et autem impleti sunt. Iohannes. Manducaverunt et saturati sunt in [illegible] et dixit discipulis suis. colligite que superaverunt fragmenta

[illegible]

ne pereant. Et id fecit ut dicit crisostomus ne fantasia crederetur quod factum est. sed ex recollectione fragmentorum magna apparet certitudo miraculi ne pereant non enim sunt abicienda que superfluunt mense sed pauperibus eroganda. Collegerunt ergo et impleverunt xii cophinos fragmentorum. est enim cophinus factum de iunccis aut foliis palmarum contextis quo aguntur similia opera ex quinque panibus et duobus piscibus que superfuerunt hiis qui manducaverunt. secundum theophilum addiscamus non esse tenaces in adversis quia deus [illegible] ebuit. Tercio tangitur laus suscitata divina beneficia. Et sciendum quod nichil deo dignum possumus retribuere pro beneficiis acceptis. Primo quidem quia omnia nostra ipsius sunt. Paralipomenon. Tua domine sunt omnia et que de manu tua accepimus dedimus tibi. Secundo quia ut dicit psalmista bonorum meorum non indiges. Tercio quia excedunt beneficia eius nostram facultatem. psalmista. Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit michi. Et tamen vult deus a creatura laudari in quo non ipse sed creatura proficiat. Unde tangitur qualiter reddiderunt deo gracias homines refecti. Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum vidit ipsi declarabatur potencia dicebat laudando et glorificando quia hic est vere propheta. Et secundum augustinum dicitur propheta quia dominus prophetarum est. Propheta quidem quia omnes prophete acceperunt a spiritu eius ut providerent futura. ipse vero in se ipso omnium habet cognicionem. Secundo quia illi aliquorum verorum sunt cognicionem. christus vero omnium. Iohannis xvi. scimus quia scis omnia. Tercio quia christi cognicio eterna prophete non cognoverunt [illegible] Tercio quia omnis propheta terminatur ad christum [illegible] christus omnes prophete testimonium perhibent qui venturus est in mundum venturus [illegible] ad redempcionem humani generis et ut nos ad eterna regna perducat

Dicebat ihesus turbis [iudeorum et principibus sacerdotum]
iudeorum Quis ex vobis arguet
me de peccato. Io. viii. Ex quo sena precedi
tes ti audientes iudei resuscitacione
lazari collegerunt concilium adversus ihesum
ut eum occiderent Ideo incipit ecclesia agere
de passione xpi patet autem de duplici ubi
contumeliosis et dampnosis operibus et turbis di
versis modis passus est xpus a iudeis Unde
ecclesia primo agit de passione contumelie et obpro
briorum usque ad dominicam palmarum Exinde
agit de passione plagarum et verberum In hoc
igitur ewangelio manifestatur quod conswete xpus
fuit iudeos allocutus et quod furibunde
illi contra obprobria intulerunt Commenda
bat xpus doctrinam suam et illi contra vitupera
bant tria enim tangitur in ewangelio Primo
doctoris sufficiencia inmaculata ob
probrijs Secundo additur doctrine efficacia
reprobata mendacijs Amen amen dico
vobis etc. Tercio ponitur iudeorum insania
aggrauata malicijs ibi Tulerunt ergo lapi
des etc. Volens igitur dominus mitigare
iudeos a desiderio sue mortis et ultate
dimaque illius unde in prima parte primo facit
Primo enim dat sufficienciam sue vite
maculata obprobrijs Secundo addit
demirans quod nichil est in se propter quod occidi
debeat et sua doctrina contempni Dice
bat ihesus turbis iudeorum et principibus sacerdotum tanquam ma
ioribus ipse enim erudit omnes in
tellectum paruorum ut magnorum Nota quod
iudei tunc non appellant propter duo tunc
eum turbidi quasi obscurati in intellectu ut
verba xpi loquentis non intelligerent Io. viii.
loquelam non cognoscatis quia non potestis
audire sermonem meum Et turbis xpus lo
quebatur ut obscuritatem tolleret quia ipse
est candor lucis eterne speculum sine macula
acma dei maiestatis Ideo dicit iudei

. vt veritatem intellegam do

tunc quasi turbati quia inflati erant contra
xpm ira et indignacione propterea turbati sunt
et moti sunt sicut ebrius quibus tamen laborabat
xpus ut furorem mentis eorum sedaret Deinde
intangit suam sufficienciam dupliciter que
debet esse in doctore debet enim doctor ordi
natus esse in voluntate ut diligat veritatem [Deinde ...]
intellectu Docet argumentat xpus
hoc modo Ille non debet suscipi doctrina qui
habet duplicem habet sufficienciam Sed xpus constat
quod xpus ordinatum habet intellectum quia non
docet aliud nisi veritatem ergo ipsius doctrina
suscipienda est Tangit ergo primam sufficienciam
ostendens in nocencia vite Quis ex vobis
arguet me de peccato quasi dicat Si esset peccator
non esset mirum si me nollet audire Sed
ut dicitur Iob xxxiiii. Absit a deo impietas et
ab omnipotente iniquitas Considera sal
uatoris sanctitatem quia a nullo peccato nec ori
ginali nec veniali nec mortali ~~potest eum~~
potest eum aliquis arguere Ipse enim est solus sanctorum
comparacione et animas sanctas se transfert
amicos dei et prophetas constituit Considera
et ipsius humilitate qua ponit se in discus
sione suorum Iob. xxxi. Non contempsi sub
ire iudicium cum seruis meis cum discep
tarent adversum me Nec expectat iudi
cium quorum cuius suorum sed malorum et in
fidelium nec quorum cuius malorum sed et ab
in inimicis expectat iudicium Deuteronomio xxxii.
Inimici nostri sunt iudices Unde eciam magister
magis fiducia iusticie est ubi causa et adversario
committitur Considera magnum tantum virtutem ergo quanto
minima tanta potest demonstrare innocenciam ut
dicat Quis arguet me de peccato Si enim
diximus quod peccatum non habemus ipsi nos sedu
cimus et mentimur Iob x. Arguet te ma
licia tua et auersio tua increpabit te Deinde
in parte tangit doctoris sufficienciam veritate
dico vobis Io. viii. Ego in hoc natus
sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium
perhibeam veritati Qui vere non creditis mihi

[illegible]

[illegible]

non habita vite nec ultatis defectum ps. non crediderunt verbo eius et murmuraverunt in taber-naculis suis et non exaudierunt vocem domini. Secundum quia iudei non poterant rationabiliter videre ideo ipse huius causam assignat quare ipsi verba non audiant dicens Qui est ex deo verba dei audit. Ista propositio dat intelligere suam conversionem scilicet qui non est ex deo verba dei non audit. Propterea sequitur vos non auditis quia ex deo non estis. Audiebant enim quidam dei verba aure corporis sed non aure cordis. Non audivit populus meus vocem meam et Israel non intendit mihi. In hoc accidit ut dicit Augustinus quod omnes creatura quantum ad naturam ex deo est quia omnia per ipsum facta sunt. Alius modus essendi a deo scilicet renasci et gratuiti. De quo habetur Jo. primo: non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt. Primo modo omnes sunt a deo, secundo quidam sunt, ad quem illi qui propter mortale aliquid sunt a deo. Argumentum est quod aliquis sit a deo per gratiam tamen vel quando audit verba dei cum libenter audimus verba illius quem diligimus et ille non est a deo qui verba dei non audit. Nota secundum Gregorium quod aliqui sunt qui verba dei nec aure corporis dedignantur audire sed magis delectantur in vanis sermonibus et fabulis. Ymo ii Thy. iiii: a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur. De salute vero desperandum est quia nulla spes sanitatis infirmo ullam medicinam volentis suscipere. Quidam autem dei verbum audiunt sed illa mente non retinent. Alii quidam cum ea intentione suscipiunt ut ea retineant non tamen in memoria sed in opere et isti sunt sapientes de quibus dicitur Matthei vii: Omnis qui audit verba mea et facit ea assimilabo eum viro sapienti qui edificavit domum suam supra petram. Consideret ergo unusquisque in corde ut dicat

[illegible marginal note] ... audit

sed ita audiat verba dei ut ex deo sit. Non enim sufficit audire sed oportet et per verba dei operari Ro. ii: non auditores legis sed factores iustificabuntur. Tertio tangitur quia non quod iudei in contumeliis prorumpunt salvatoris. Insistunt enim illi duplici sufficientie qua de se assignaverat. Responderunt ergo iudei et dixerunt ei. Non considerantes quod sed solum ut dicunt sicut homines peccatores ita et indignatione commoti blasphemaverunt deum. Apoc. xvi: Blasphemaverunt deum celi pre doloribus et vulneribus suis et non egerunt penitentiam. Nonne bene dicimus nos. Ex quo modo loquendi innuitur quod hanc contumeliam sepe obiciebat Christo. Quia Samaritanus es tu. Contra illud quod dicebat Christus Veritatem dico vobis quare non creditis mihi. Et demonium habes. Ideo fallax es et veritatem non loqueris. Nota quia ut habetur iiii Re. xvii tempore Ezechie regis Iuda venit Salmanasar rex Assyriorum in terram et transtulit filios Israel in Assyrios et in terra Israel posuit gentiles habitatores qui cum legem dei non observarent et misit eis dominus leones qui eos devorabant. Unde ex parte ceperunt observare ritum iudeorum et ex parte ydolis serviebant. Et vocabantur Samaritani a principali civitate regionis quam inhabitabant que dicebatur Samaria. Propterea quod ista gens maxime erat odiosa iudeis tum ex eo quod inhabitabat terram eorum et ex hoc quod ritum eorum fedebat gentilibus consuetudinibus. Attendendum est quod iudei bene noverant Christum esse natione iudeum et non Samaritanum sed tamen hoc ipsi ei obiciunt propter ... Aug. In nobis ... quia illa natio apud eos erat contemptibilis. Et ut dicit Alcuinus propter odium quod habebant Christum odio ac si Samaritanus esset. Et secundum Theophilum quia samaritani

exp[ro]pt[er] s[er]uabant legem et p[ro]pter sollici-
tabant q[ui]a videbat[ur] eis q[uod] x[ristu]s no[n] p[er]fecte
iudaizaret. Io. cu[m] samaritanu[m] dicunt
Cap. Samaritani apud eos peccatores
reputaban[tur] et q[ua]si iudeis c[ontra]rii aut[em] erat
iudeis c[on]trarius eor[um] vita[m] rep[re]hendens
ita q[uod] sic samaritanus illi obuiaret
in quo mitte[re]t[ur] unde cu[m] eos peccatoru[m]
c[on]uersus q[uod] dicebat eius ex quibus arguerat
me de peccato. Cap. viii. et q[ui]a p[ro]p[ter] ea dixerunt xp[ist]o
cu[m] esse demoniatu[m]. Crisostomus. Ideo prophetam
quia revelabat cogitationes eor[um]
q[uod] demoni attribuebat et tu demoni
abscondita sunt occulta cordium.
U[nde] Origenes. q[ui]a credebant q[uod] in principe
demonior[um] eiciat demonia. Idem [in]
cidere. Crisostomus. p[ro]pter sermone[m] ipsius trans-
cendente[m] capacitate[m] eorum q[uia] quibus d[eu]m
patre[m] suu[m] asserebat et q[uod] de celo des-
cenderat et q[uod] esset panis vivus puta-
bant eu[m] esse demoniacu[m] et sua[m] sapie[ntiam]
demoni attribuebant ex quibus o[mn]ibus
instabat c[on]tra illud q[uod] dicebat Amen amen
dico vobis quia non credunt in me q[ui]
d[icunt] demoniacis non est credendu[m] quia
locut[us] ad[versari]us mag[is] no[n] veritas et tu loqui[tu]r
mendaciu[m] ex p[ro]priis loq[ui]tur quia mendax
est. Io. viii. Crisostomus tangit mansuetu[dinem]
xp[ist]i [illegible] dicens et dicit Ego de-
moniu[m] non habeo. Vide quam mansuete
et simp[li]citer verbo negat q[uod] illi adversus
eu[m] obiciebant. Gregorius. Consideranda est
salvatoris nostri mansuetudo et
patientia, q[uia] et nos sine ca[usa] aliqui inferunt
c[on]tumelias c[on]silatas aut forte iniuste
sustinere non possum[us] s[ed] p[ro]priis c[on]uiciis in
maiora prorumpimus [et] si facultas
assit in facto vindicamur vel verba vel saltem
c[on]spirimus o[mn]ibus [con]tumeliis salvator [noster] iniuste
pertulit iniurias cessavit a vindicta et
verbo et opere licet etiam dicere potuisset

vos potius habetis demone[m] et iuste in eorum
demoniu[m] eos tradere potuisset non est igitur
demonis tanta mirare mansuetudine[m].
Deinde v[er]o tres r[ati]ones adducit quibus
ostendit se non habere demoniu[m]. Crisostomus
et quia dicit non quero gloria[m] et honore[m]
dei s[ed] conat[ur] illu[m] extinguere s[ed] ego hono-
rifico patrem d[omi]n[u]m meu[m] ergo demoniu[m] non
habeo. Honorificat autem xp[istu]s deum patre[m] quia
sacras potius sapientias et cuncta q[uae] ipsius sunt
dicebat vel ap[er]te tradita et ad honore[m]
patris cuncta operabat[ur]. Unde Hylarius
decimo de trinitate. Nec hic filius non quia nascendo
accepit et admiratio hominis genitu[m]
honore g[lo]rificatus est quia agnus igitur honor
e deo patri relatu[m] filiu[m] g[e]n[e]rasse. Deinde
c[on]tra salvator Et vos inhonorastis me.
Ro. ii. quia in lege gloriaris p[er] p[re]varicatione[m]
legis deum inhonoras. Vere [illegible] dei filiu[m]
iudei inhonoraverunt. Crisostomus. inhonoraverunt eu[m]
diminute dicentes eu[m] esse demoniacu[m]. Item
inhonoraverunt eius originem dicentes
hunc autem nescimus unde sit. Io. ix. Item
eius dignitate[m]. Mt. xiii. Nonne hic est
fabri filius. Item inhonoraverunt eius potentiam
quam Beelzebub attribuebant. Item inhonoraverunt
eius d[ignita]te[m] et veritate[m]. Io. viii. Tu de te ipso
testimonium perhibes testimonium tuum non est verum.
Item inhonoraverunt eius sanctitatem. Mt. xi. Ecce homo
vorax et potator vini publicanorum
et peccatorum amicus. Item inhonoraverunt eum
in p[ro]p[ri]is p[ro]phetis. Item inhonoraverunt eum et
tandem morte ignominiosa cu[m] interfe-
cerunt. Crisostomus. Secunda[m] ratione[m] salvator adducit
q[uod] demonium non habeat q[uod] talis est dicatur
manibus s[ed] operibus querit p[ro]pria[m] gloria[m].
Ego autem non quero gloriam meam. Quasi demo-
niu[m] non habeo. Non assumit xp[istu]s in mundo isto glo-
riam nec vilam magnificentia[m]. Deinde

Ergo ait [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

enim ut doceat mundi gloriam esse contempnendam ut dicit Gregorius. Tertio vero est talis ille non habet demonium quia deus glorificat sed deus pater querit gloriam meam et hoc est quod dicit Est qui querit. deus pater quando querit filii gloriam ut glorificetur ab omni creatura reddit deus pater filio glorificationem in baptismo et in transfiguratione vox paterna ad eum pervenit a deo patre honorem et gloriam voce delapsa ad eum huiusmodi magnifica gloria hic est filius meus dilectus in quo michi bene complacui. Quarto scilicet quod non habeat demonium. Quarta ratio talis est non est ille demoniacus cuius iniuriam deus iudicat et punit sed deus iudicabit vos de eo quod dixistis quia demonium habeo et hoc est quod dicit Est deus pater qui querit et iudicat inter me et vos de illatis contumeliis psalmus Iudica me deus et discerne causam meam et cetera. Sed notandum quare demonium non habeo Solo quod Christus non vitavit ad id quod dicebat eum esse samaritanum Prima causa quia samaritanus custos interpretatur et ipse est qui custodit nos sine cuius custodia frustra vigilat homo et lupus rapit et dispergit oves. Secunda causa quia apud deum non diversificatur nationum sed variarum distinxit. Ipse enim est samaritanus cum samaritanis benefactibus grecus cum grecis iudeus cum iudeis et latinus cum latinis Ro. x. Non enim est distinctio iudei et greci nam idem dominus Col. 3 Induite vos novum hominem qui renovatur in agnitione dei secundum ymaginem eius qui creavit eum. ubi non est masculus nec femina id est in quo novo homine non est distinctio maris et femine nec gentilis et iudeus circumcisio et preputium barbarus et scita servus et liber sed omnia et in omnibus Christus. Tertio quia Christus appellat se samaritanum in parabola de homine spoliato et vulnerato a latronibus super quo misertus est samaritanus et alligavit vulnera eius Luc. x. Distinctio

Secundo cum dicitur Amen amen dico vobis et tangitur doctrine Christi efficacia que mendaciis viciavit et inmortalitatem promittitur enim per efficaciam sermonis Christi Amen amen id est vere vere dico vobis ista repetitio est duplex iuramentum infallibiliter veritatem ostendit verborum Christi Si quis sermonem meum servaverit Duplex servatur Christi sermo et corde in meditando et opere eius precepta implendo talis igitur qui sic servat mortem non videbit in eternum id est non experietur Sicut anima corporis influentia prestat illi vitam et sicut ros florem vivificat ita sermo Christi vivificat animam et ideo contra dicitur ipsos Quibus est homo qui vivet et non videbit mortem quasi diceret nullus et deinde est quod triplex est mors scilicet nature qua separat animam a corpore et hac oportet omnem hominem experiri sed tamen sermo dei facit ut ista mors contempnatur ymmo quod desideretur sicut dicebat apostolus cupio dissolvi et esse cum Christo et ultimus virtute sermonis Christi alia ista mors totaliter destruetur quando in voce omnis homines in monumentis resurgent Io. v. Secunda capitabat dominus mortem in sempiternum. Secunda mors est culpe per quam anima separatur a deo ab isto liberat sermo dei quia servans sermonem eius numquam peccare poterit Ista dei sermo sua vivacitate et mortua vivificat Hebr. 4 Vivus est sermo dei et efficax Ro. 4 Qui vivificat mortuos et vocat ea que non sunt sicut ea que non sunt sic sermo Christi vivificat animam et vita conservat Sapie. 12 Sermo tuus domine qui mentes erudit conservat sic segregat animam spiritualiter infirmam sermo Christi illa sanat ne moriatur Sapi. xvi Neque herba neque malagma sanavit eos sed sermo tuus domine qui sanat universa. Tertia mors est eterne pene et miserie. videlicet inferni de qua dicit psalmus Non est in morte id est in inferno qui memor sit tui domine. quia mortui

non laudabunt dominum neque omnes qui descendunt
in infernum Job 4. In fame i. in desiderio
verbi sermonis eruet te de morte et non
timebis calamitatem cum venerit. Cum igitur
Christus dixit Si quis sermonem meum servabit
mortem non videbit in eternum intelligendum
est de morte culpe et miserie sed de morte
nature quam tamen divinus sermo contempnit et
aliquando tollit destruet. Et ideo ponitur
iudeorum contradictio. Dixerunt ergo iudei
impudici et attrita fronte sustinere non
poterant verbum Christi quod statim contradixerunt
volentes i. videntes ab iniuriis incipiunt
Nunc cognovimus quia demonium habes.
Sufficienter in moveat Christus hanc contume-
liam sed tamen eam replicat ne sub ambiguo
videantur. Et supra 8. Ex beneficio predicationis
Christi semper fiebant peiores. Post ea ar-
guunt contra dicta Christi tali ratione Non est ma-
ioris efficacie sermo tuus quam sermo dei
sed observatores verbi sermonis mortui
sunt quales fuerunt Abraham et ceteri
prophete. Ergo sermo tuus a morte non liberat.
Vel aliter potest formari ratio sicut quod littera magis
sonat Si servare sermones tuos
facit alios immortales multo magis
sermo tuus liberaret te a morte. Sed
constat quod sermo tuus non liberabit te a m-
orte cum non sit maioris efficacie ser-
monis Abrahe et aliorum prophetarum qui
omnes mortui sunt. Ergo si sermo tuus non
liberabit te a morte et per consequens multo
minus potest facere immortales. Nunc forte
credas te esse maiorem quam patres precedentes
et hos qui insultantes derisorie dicebant
illi questiones proponunt an videlicet ipse sit
maior quam Abraham et quem seipsum faciat.
Hoc est igitur quod dicit Abraham mortuus
est qui sermonem dei in moribus observavit
contradicens ad impletum deum de terra sua
et cognatione atque paratus fuit ad sermonem
domini ymolare filium. Sermo enim

eius tante fuit efficacie ut inclinaret
deum ad parcendum sodomitis. Similiter ceteri
iusti et prophete mortui sunt qui servaverunt dei
sermonem cum suo sermone potentes fuerunt
sicut Moyses David Salomon Helyas Hely-
seus Ysa(ias) Jer(emias) Ezechiel Daniel atque ceteri
omnes. Et tu dicis quasi mentiendo Si quis
sermonem meum servaverit mortem non
gustabit in eternum. Loco eius quod Christus
dixit mortem non videbit dicunt mortem
non gustabit in eternum et idem credit quia
tamen videre quam gustare accipitur pro experiri ut
pape (?) et tunc insultando eis duas proponunt Christo
duas questiones. Primo hoc Numquid tu maior es
patre nostro Abraham qui mortuus est? Pater
fuit Abraham iudaice gentis quia primo sibi
facta est repromissio. Fuit seminibus ab eo in-
cepit circumcisio et omnes iudei secundum carnem
ab eo descendunt. Et addunt Et tu maior
prophetis. Prophete mortui sunt. Origenes. Non discernunt
inquit quam non solum maior est quam Abra-
ham et prophete sed et quasi nato ex muliere qui
natus est de virgine maior est. Secunda
questio Quem teipsum facis. Ille seipsum facere
dicitur qui cum nichil sit reputat se esse aliquid
magnum et extollit se. Dicunt igitur
iudei Christo Tu nichil sis et abiectus quem
teipsum facis i. quid te sentis quid te reputas.
Et ideo ponitur Christi responsio. Primo eorum vindicat
ad improperium quod sibi dixerunt s. Nunc cogno-
vimus quia demonium habes quia habuit
deo sufficienter prius iudicat et quia
videbat eos paratos ad contumelias inferen-
das et non vindicat ad votum eorum quia
nitebantur probare quod sermo Christi a morte non
liberat. Eorum enim ratio non erat apposita
quia Christus intelligebat quod sermo eius liberaret
a morte culpe et miserie et ipsi arguebant
quod non liberabat a morte carnis. Respondet
igitur ille duplici questioni proponit et primo ad secundam
secundo ad primam. Secunda quo fuit quem

te ipm facis. Respondit ihus in[?] insone i
tendit onde q ipi no sint dispositi ad in
telligendu quid ipe sit. Et expedit in nabili
subtili et artificiosa gtextu ronu dicens g
Quenitis a me q ego me faciā. Respondeo
Si ego dixero vobis meā gliam non
credetis mihi. Si ego glifico me ipm i si
p verba mea gloriosu me fecero gloria
mea nichil est i glam mea nichil
reputabitis sicut ia obiciebant ei su
de te ipo testim p[er]hibes testim tuū no
est verum no estis g ydonei audire a me
quid ego sim sed et estis dispositi q hoc fa
ciatis palam sicut eius [?] q ego sim
n pr. est is qui me glificat q vos di
citis ee dm vrm ab ipo. Et no potestis
scire q ego sim quia eius noticiam no
hetis g n a ceteris alio. Et hoc e q dic
Pr est pr meus qui glificat me i
gloriosum me reddit in voce de celo
lapsa et in miraculis et virtute sermonis
Licet ipe glificator e alienus vobis q
vos dicitis quia deus vr est. Unde
testim eius de me credere debetis et no
cognovistis eu. Theophilus de [?]
prim cognoscit filium venerari [?]
m no vultis credere testim eius p[er]hiberi
nec potestis scire quid ego sim n pon
qui me glificat. Ideo quia no cognostis
eum et q adhuc in ape ut devenatis
in cognicionem glorificacionis mei. Sed et con
[?] meam eius no potestis venire nisi
p me quia ego solus novi eu. Unde [?]
Neque patrem quis novit nisi filius et cui vo
luerit filius revelare. Et Jo. p. Nemo deum
vidit unquam nisi unigenitus qui est in sinu pa
tris ipe enarravit vobis. Et hoc est
q dicit Ego autem novi eum. Io a me queratis
de eo ut tande p eum in mei noticiam ve
niatis. Et si dixero nescio eum ero similis
vobis mendax. Si vos dicitis scire

(Crisos)

Theophil.

Joh.

mentimini ita ego ero mendax si
dixero me eum nescire. Sed scio eum. Sed
s theophilum naturaliter ideo ipius cognitor
quia verbum e patris q illi causaliter concedit
naturaliter. Et probat q ipius heat cognitorem
p[er]fec[tam] q sequitur et sermonem eius servo Di
xi patris sermone servat ep[?] s[?]
ope et verbo substanciali ut dicit theo
philus. Sermone eius servo i. vonc
[?] patris qua ideo eadem eum voce [?]
patris sermone servat i. mandata eius
ipe complet. Et hoc s theoph q no est n
excedo cp[?] cognoscitur. Ceterum s aug.
filius e verbum patris ideo eum xc loquitur verbum
dimi et verbo locucionis sermonem patris
servat. Hoc e verbum patris servat quia
ipe verbum e et ideo ipe sed patris noticiam
Ideo verbum e ipa declarativa patris noticia
Non admittitur [?] istius verbi est pr.
meus qui glorificat me q vos dici
tis quia deus e vr et no cognovistis
eum [?] no e deus nisi pater
et filius et spiritus sanctus. Eodem quod dm patrem
venerantur et filium et spm venerantur. Eum no
pt ee q deus eorum sit n p. et f. et s.s.
Licet pr aliarum e deus cum non sit dis
p. et f. et s.s. quia tamen patris una e dimitas
[?] Et io pagani et gentiles venan
tes dm [?] p[ro]fectis adorant sed tamen errant
quia dm q adorant no credunt ee disti
ctum in p[er]sonis q tamen adorant distinctum
Iudei g vel nature vel confusa et errona
hebant cognicionem de trinitate p[er]sonarum. Et
io dicit xc q pr glorificans eum est
deus vester q pr eorum deus e
nec tamen excluditur filius qui et ipe sit
deus eorum q patris et filii e una dimitas
essencia. Sed sufficit ad propositum arguendi
tacito hoc solum accipe q pr glorifi
cans sit deus vester. Sed tamen hunc dm
no cognoverunt quia sed aliquo eum cognove
rint [?] tamen no cognoverunt eum [?]. Et si vere
p[er]sonalitates patris cognovissent no e

Theophil.

qn salu dmu intellexissent. Dem ad
hoc q9 qone videt q arrebat an ipe eet
maior abraha Et pbat se ee maiore
tali rone Ille q alt bificat maior e
eo q bificat sz ego bificaui abraham
g pbat tc9 gaudiu q huit abraham
z maxe desideauit ut me videt g
ego maior su eo Et hoc e q dicit a
braha pr vester exultauit supple q
speauit ut videt dm meu z cophz
dic ee desideabilez z letitie plenu ps
hec e dies qua fecit dns cxvii. z he i
no q dies ite pt intelligi de die ntie
etne de quo dicit ps Ego hodie gen
ui te ysti dies nec p'ty hz nec occasu
hic diem ognit abraha ut dicitr
Gn. xvi qn in sta smu cemtrias ee
angelos suscepti hospicio vel p diez
intelligr dies ntie tpalis de quo
Luc. ii. Natus e hoc salvator mdi
Huic die ut dicit aug ognouit a
braha quia pscuit xpm ex suo seie
nasciturz vel p diem ut dicit crisos
intelligr dies pacius x q pendit abra
ham isi ymolacionis arietis p filio
vel forte p die intelli claritas diuia
na dies dicitr adyan q' eius ite adijs
hec oma x'i f. ecna gnom x z tpale
z pdicz atq claritate dinitatis vidit
abraha in fide z figuris no apte spe
cie gauisus e Aug Magnu gaudiu
fuit cordis videntis vbu manens sple
dorem piis mentibus refulgentem
apud prem manetez dm zetiu in
carne ventum nec de pris g'mo re
cessurz Et tu pom iudeoz g dicto
sensiom aut altius qonis no gt dicat
quia ipaz forte visione no itellige
bant sz gt dicut ei q dixerat videdo
ad q'oz an ipe eet maior abrahaz.
Quinquaginta g indei adeu quinquaginta
annos no du hes Erat aut xc tunc zo
annoz z abraha vidisti q dicut intra
sut annoz circula ex quo mortuus e

Vn xpc odo diuinitatis vidit abraham z abraha
abraha quia caret vltra mum duoz mi
liu annoz quo g uidisti abraham z tn
no dixerat se xc vidisse abraham sz eo
q abraha vidat die xpi sz eade difficu
ltas erat ueq; p intellcm eoz Dem pon
xpi rnsio Dicit g eis ihus Videt eig
licet no intelligentibus qr abraha nuq
vidat xpm oculis corpis nec xc abraham
quia p natu assupta xc fuit post abra
ham vidit eu oculo cordis fide illuminato
z hoc e q dicit Amen amen dico vobis An
expediebat repete iuramtu qr ie ar
dua z incredibile iudeis erat doctus An
qua abraha fieret ego sum hoc vbm e
p diuinitas suam qua a pncipio erat vbm z vbm
erat apud deu z Isto duo qr volens xc
diuatoz sue diuinitas onde no dixit ante
q abraha fieret ego fui sz ego su quia
signat ee cu ptito diuinitas aut no hz
ptitu nec futm sz tm pns Exod iii. Ego
su qui su z io dixit xc Ego su Et sec
no p aug q xo loquitur de essencia ipius
abrahe signat fieri ca pficm d.
Aug abraha fieret qr soli creature opetit
fieri sz ee tm deo vn sua eterna signi
ficans de seipo dixit Ego su Differt
g hoc vbm fieri ab hoc vbo su i significa
to z consignificato. qa ipi deo opetit ee sz
no fieri Sequitur Distinctio
Tulerut ergo lapides ut iacerent i
eum Defecerunt eis vba quibus exprobra
uerat xo vn curr ad lapides ut aug
tanta erat duricia cordis eoz q non
curr ni ad lapides Et sedd pom xi hui
litatis Jesus at abscondit se Aug dicit
no abscondit se i angulo templi quasi
timens at idomu tantaq fugiens ut p
murum at columpnam diuertens se celica
potestate se invisibilez ostituens i sidiatibus
p mediu illoz exiuit Et exiuit de templo

I in quo iudeorum furia mesti quia et in templo voluit lapidare salvatorem consideracio ut dicit Gg. salvatoris in mansuetudine et humilitate qui cum potencia divina tacito nutu suos persecutores posset in penas subite mortis obruere tamquam pavidus humiliter se abscondit et hoc propter causas. Primo quia nondum advenerat tempus sue mortis ut dicit Alchuinus. Secundo quia tale genus mortis non elegerat. Tercio ut daret ~~exemplum~~ exemplum suis fidelibus non resistere persecutoribus sed fugere Mt. x. Si vos persecuti fuerint in una civitate fugite in aliam. Dominica in palmis sermo primus

Cum appropinquasset iesus iherosolimis et venisset bethphage ad montem oliveti etc. Mt. 21. Hoc idem legitur Mr. xi. Luc. xix. et Jo. 12. Hodie conscendit Xps rex mundi gloriam enim ascendens iherusalem ad parandam civitatem excellentissimam et honorem regalem suscepit hodierna die turbis acclamantibus laudes. Ceteri vero ex arboribus precidentibus atque in via sternentibus vestimenta sua ipso Xpo. Sicut voluit ut ut illum magnum unigenitum filium dei nomine patris insti…tum regibus et potestatibus huius seculi liberaliter predicari quatenus in nomine iesu crucifixi omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus dominus noster ihesus Xps in gloria est dei patris. Et in hoc ewangelio tangitur primo salvatoris imperium pacem appropinquantis. Secundo in eo scripture testimonium hoc totum prenunciantis, ibi hoc autem totum factum est etc. Tercium est turbe tripudium Xpi honorantis, ibi turbe autem dicitur etc. Circa primum sciendum est. Primo narrat ewangelista ex primit locum ubi erat Xps et tunc in quantum propinquus erat ascendendum quia ut legitur in Jo. Ante sex dies pasce sabbato scilicet ante dominicam palmarum Xps applicuit Betthaniam que erat castellum marie et marthe distans a iherusalem xv stadiis, id est minus duobus miliaribus, ubi fecerunt Xpo cenam et martha ministrabat et lazarus erat unus ex discumbentibus. Maria autem preparavit

[illegible]

pixidem de alabastro unguenti nardi pistici et unxit caput et pedes Xpi et extersit capillis suis et domus impleta est ex odore unguenti. Convenerunt enim in Bethaniam multi non tantum propter ihesum sed ut lazarum viderent resuscitatum a mortuis. Ipse vero sequenti tali die sicut hodie mane facto recessit de bethania et venit iherusalem. Et cum appropinquasset ihesus iherosolimis et venisset Bethphage, que erat viculus sacerdotum distans a Betthania, ubi ipse recesserat, minus uno miliari, ab iherusalem vero distabat per miliare integrum, ad montem olyveti. Dicitur mons olyveti propter multas olyvas que ibi nascebantur in quo monte erat ille viculus Bethphage. Postea tangitur quid imposuit discipulis dicens: s. cum pervenisset Bethphage ad montem olyvarum et esset prope iherusalem per miliare misit duos discipulos. Ambrosius et hylarius et magister in historiis dicunt quod fuerunt Petrus et philippus. Sed magister Otto dicit quod fuerunt secundo Petrus et andreas dicens eis ite in castellum quod contra vos est. Castellum appellat iherusalem que erat contra eos ad radicem altius montis s. montis syon. Ideo quod iherusalem non nominat civitatem sed castellum. Causa propter primum quia consilium ibidem fuerat de morte Xpi. Ideo iherusalem digne perdidat civitatis dignitatem. Sicut et ewangelium civitas sua perderet dignitatem si adversus imperatorem conspiraret. Unde Crisostomus dicit Ite in castellum quod contra vos est. Fiat autem illud castellum contra discipulos non solum stari sed et primiciam. Erexit enim civitas contra apostolos munimentibus maior quam maioribus turribus. Secunda causa fuit sicut in ecclesia militancia adversus hanc dimicavit contra machinam fidei. Prima Jo. v. Hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Secunda autem causa fuit munimentum veritatis propter quod erexit se civitas illa contra apostolos. Contra hoc opposuit humilitatem per corpus per ynfima mundi elegit deus ut confundat fortia et ignobilia mundi et contemptibilia elegit ut ea que sunt per ea que non sunt destrueret et non glorietur omnis caro in conspectu eius. Tercia causa fuit similitudo misti…

[illegible]

cum opposuit apostolus vite viriliter. Thyn.
Hobriete, pie divinique in hoc seculo
vita tua fuit carnis lascivia quam
constringunt apostoli per temperanciam. Ad Romanos
13. Non in commessacionibus et ebrietatibus, non in cubilibus et impudiciciis,
non in contencione et emulacione, sed induimini dominum Ihesum Christum, et carnis curam
ne feceritis in desideriis. Istud igitur
castellum gentis iudaice sit munitum
apostoli circuierunt et habitatores occiderunt gladio
verbi dei ut morerentur mundo et viverent Christo. Dominus opus habet, et confestim dimittet eos.
Et statim invenietis asinam. Et ista
asina erat apta civitatis deputata
usui pauperum, qui propria non habebant
iumenta. Cumque ab operatus fuisset
mercedem dabat ei pabulum et pullo
qui pariter cum ea ad quam opera intrabant. Et pullum cum ea. Super quem nemo hominum sedit. Dicit
quod super isto pullo adhuc nullus sedebat. Solvite eam. Erat enim ligatus pullus
foris ante ianuam in biviis et adducite
mihi. Et cetera. Sed ut dicit Crisostomus: quam humile
et contemptibile animal, quod rex regum
elegit quo vectus est in Ierusalem ingressus.
Dicentes possunt quod viderunt debent quod dicatur tibus. Et si quis vobis aliquid dixerit, quod
prohibens solvere animal ab iniquitate
adquam solvatur. Dicite quia dominus hiis opus habet. Sed dominus nomen potentie est, cuius
nomini nemo potest resistere. Et confestim
dimittet eos. Quod duobus modis intelligi potest. Uno modo secundum Crisostomum, ut hoc
dictum referatur ad Christum. Hoc est: dicite quia
dominus hiis opus habet, et cum operatus
fuit, statim dimittet eos. Sic autem quando Christus
fuit in Ierusalem ingressus, statim remisit
animal ad domum suam. Vel aliter secundum
glosam: Ipse dominus audiens statim dimittet
eos vobis cum dixeritis: dominus hiis opus
habet. Considera secundum Theophilum quod dominus precepit
discipulis et qui venerit animalia
alligata, et qui impedierint ab accipiendo
et dicto verbo Christi permiserunt accipere.
Secundo cum dicitur Hoc distinctio.

[illegible]

totum factum est ut tangitur Scriptura testimonium.
Hec omnia prenunciantis et duos fuerunt premittitur. Cum primo videri sit: Hoc totum factum
est ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem
Zacharia 9 capitulo. Quod dicit glosa: Hinc scito
adhibetur propheticum testimonium ut ad propheta quod
omnia completa sunt que de Christo caneret scripta.
Sed scribe et pharisei tractati invidia non intelligebant,
a scriptura canit propheta. Et attende
quod non taliter ista facta sunt quia scripta sunt,
sed contrario, quia futura erant, ideo scriptura
ea predixit. Unde cum dicat ewangelista: Hoc autem
totum factum est ut adimpleretur, id est, ut predicta
consecutive tenet. Et non causaliter, ad prophetiam,
cum illa consecuta sunt ista. Ubi propheta
dicto inducuntur verba prophetie: Dicite
filie Syon. Syon est mons ad cuius indicium
erat sita Ierusalem in summitate illius montis.
Erat Syon, in qua erat sacerdotale templum
et habitacio regis. Propterea quod Ierusalem dicitur filia Syon,
quia ab arche Syon erat defensio
et regimine regale et doctrina sacerdotum.
Et attende per Crisostomum quod sciens propheta iudeorum
maliciam, quam contradictum erant Christo ascendenti in templum, premonuit eos per hoc
signum. Cum videret propheta sciebat se moriturus, timens ne iudei obliviscerentur ista
prophetia. Ideo omnes sequentes rogat ut annunciaret continue et instanter. Hoc autem prophetiam
cum magno desiderio clamans: Dicite
filie Syon. Nota quod in Io. loco eius quod
hic dicitur filie Syon, scriptum est: Noli timere Ierusalem,
sed illum agnosce qui venit ad te salvator. Et noli timere cum patitur, quia illius
sanguis fudit, per quem tuum delictum deleatur et vita redimatur. Vel aliter secundum Crisostomum:
Consueverunt homines timere reges venientes propter nomine bellorum et exactores
et spiritualem atque iustam gubernacionem. Sed
noli timere Ierusalem, quia iste rex veniens non est talis sed mansuetus et humilis,
non in multitudine exercitus et corporis magnitudinis, sed cum humili turba super asinum
sedens. Unde ex contrariis tangitur istius
regis venientis. Ecce quia adest imperii

[illegible]

Ysa. 42. Ego ipse qui loquebar ecce assum. Adest enim visibilis oculis Jo. p°. Vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratie et veritatis. Adest pro audibilis auribus Hebr. p°. Olym deus loquens patribus in prophetis novissime diebus istis locutus est nobis in filio suo. Et adest tractabilis manibus p°. Jo. p°. Manus nostre contrectaverunt de verbo vite. Et adest quarto conversabilis hominibus quia conversatus est etc. Igitur adest ut esset demonstrans presens non est amplius expectandus Job iij. Expectet lucem et non videat nec ortum surgentis aurore. Et secundo ostendit regalem dignitatem. Rex. ps. Attollite portas principes vestras et elevamini porte eternales et introibit rex glorie. Quis est iste rex glorie dominus virtutum ipse est rex glorie. Item est rex pacis et veritatis. Ezech. 37. Rex unus erit omnibus imperans et non ultra due gentes nec dividentur amplius in duo regna. Ipse enim est lapis constitutus in caput anguli qui coniunxit in se duos parietes populorum et fecit utraque unum. Item ipse est rex totius potestatis. Esdre xiiij. Rex dominator tu es domine et universe potestatis. Item est rex sapientie et veritatis. Jer. 23. Regnabit rex et sapiens erit. Item est rex clementie et pietatis Job. 29. Cum sederem quasi rex circumstante exercitu eram tamen merentium consolator. Sic igitur talis rex est scilicet qui sit honorandus p°. Thy. j. Regi seculorum et immortali et invisibili soli deo honor et gloria in secula seculorum amen. Tercio ostendit regis proprietatem tuus q. d. Ecce iste est rex tuus non alienigena sicut Herodes, sed tuus ex te secundum carnem natus et propinquus. Gen. 29. Caro enim et frater meus est. Deut. xvij. Non poteris alterius gentis hominem regem facere qui non sit frater tuus. Sed igitur iste rex propinquus et frater est, cum recipiendus. Sed tamen iudei hunc suum regem spreverunt. Gen. 37. Numquid rex noster eris aut subiciemur dicioni tue quasi dicerent nullo modo hic erit rex noster. Item hunc regem negaverunt Jo. 19. Non habemus regem nisi cesarem. Item hunc regem abiecerunt p° Reg. Abiecerunt me ne regnem super eos. Item hunc similiter regem tandem occiderunt Jo. xix. Cum dixit pilatus eis Ecce rex vester clamaverunt omnes dicentes Tolle tolle crucifige eum. Et quarto tangitur regis adventus venit et

[illegible]

Non quidem ut suscitet bella et seditiones et ut exactores imponat vel affligat, sed ut dicitur Ysa. Venit tibi ad utilitatem tuam sicut dicitur Zach. ix. Rex tuus venit tibi iustus et salvator, ideo amandus est. Et si non crederes venit ad tuam condempnationem ideo metuendus est Ysa. x. Quis non timebit te o rex gentium. Et adtres autem utilitates venit. Primo expandas scilicet ut dyabolum a principatu mundi eiceret Jo. xij. Nunc princeps huius mundi eicietur foras. Item ut regnum peccati destrueret Jo. p°. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Item ut celeste regnum condonaret Luc. xij. Complacuit patri vestro dare vobis regnum. Tamen quia iudei regem suum non receperunt per fidem, ideo contra hoc regnum dyaboli manet super eos. Ipsi enim sunt manibus hereditatem preceptis mundi qui assumpserunt septem alios spiritus nequiores se. Et sic enim quemadmodum nomini illi pessime ut dicitur Mt. 12. Item manet in eis regnum peccati Jo. viij. Dixi vobis quia moriemini in peccatis vestris si non credideritis quia ego sum. Item celeste regnum est eis ablatum Mt. 21. Auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructum eius. Et quinto tangitur istius regis mansuetudo, mansuetus quasi dicat. Non venit iste rex cum impetu neque cum furia vel cum violencia, sed mansuetudine et tranquillitate. Fuit etiam Christus mansuetus ad verba iniuriorum, quia cum malediceretur non maledicebat Ysa. 53. Sicut agnus coram tondente se obmutuit et non aperuit os suum. Item fuit mansuetus ad verbera quia cum pateretur non comminabatur. Ysa. 50. Corpus meum dedi percucientibus et genas meas vellentibus faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus in me. Item fuit mansuetus usque ad mortem quia tradebat iudicanti se iniuste. Jer. xi. Ecce quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Et quia mansuetus est rex iste ideo non est metuendus, sed ut dicitur Hebr. x. Adeamus cum fiducia ad thronum gracie eius ut misericordiam consequamur et graciam inveniamus in auxilio oportuno. Et sexto tangitur regis humilitas sedens super asinam

[illegible]

Crisos[tomus]. Non sedet in curru auro pertexta purpura
fulgens, nec ascendit super equum studium di-
scordie amatorem et litis, sed super asinam tran-
quillitatis et pacis amicam. Secundo et dominus sup-
per pullum asine venit sedit et sedens super super
pullum filium subiugalis, id est super pullum filium
asine. Ier[onimus]: enim in latino hoc est subiuga-
le ingreditur. Crisos. ita sic humiliter Christus intravit
civitatem suam regalem, scilicet quia nullus ei de-
buisset resistere quia humilitas vincit omnia.
Sed dubium est hic quia non videtur quomodo sederet. Ier.
dominus in tam parvo spacio super utrumque animal
sedere potuit. Et solvit Remigius quia scilicet utrum-
que animal sedit, primo super asinam, postea
super pullum asine. Vel potest dici quod primo dominus
sedit super pullum, qui cum esset indomitus
cepit recalcitrare. Tunc dominus descendit et as-
cendit super asinam. Quod totum pertinet ad
misterium, quia asine id est recalcitrantibus
Iudeis qui ex gentibus crediderunt et reliq-
tibus dominum fratres suum tunc Israel salvus
erit. Sed videtur esse dissonancia inter iii et alios
ewangelistas, quia ipse facit mencionem de asina
et pullo eius, alii vero tres nullam mencionem
faciunt de asina sed de pullo tantum. Et dicendum
quod inter ewangelistas nulla est contrarietas sed est aliquando in-
ter eos omissio et supplementum, quia aliquid ad-
dunt vel plures omittunt, quod tamen est ab uno
vel pluribus aliis non suppletur. Et ideo quod
dixerunt iii de asina ceteri omiserunt. Cuius
omissionis causam assignat Augustinus, quia
Matheus scripsit ewangelium Iudeis et in lingua
hebrea, ceteri autem scripserunt gentibus et in lin-
gua greca. Sicut autem in ista translacione greca
hoc misterium non fit mencio in Zacharia pro-
pheta de asina sed de pullo tantum. In hebr-
ayca autem veritate utrumque exprimit pro-
pheta. Et ideo Matheus asinam et pullum
ponit, illi vero pullum tantum. Sic enim scriptum
est in hebreo: Exulta satis filia Syon,
iubila Ierusalem, ecce rex tuus venit tibi
iustus et salvator, ipse pauper et ascend-
ens super asinam et super pullum filium asine.
Dicit autem: Exulta filia Syon, id est
iudaycum qui primum intelligitur quod est filia
Syon. Et dicitur: Et iubila Ierusalem filia, per quod
intelligitur gentilis populus, qui fuit spiritualiter
filius Iudeorum generatus per legem et factum
ab apostolis qui fuerunt ex Iudeis. Prima Cor. 4:
In Christo enim Iesu per ewangelium ego vos genui. Ec-
ce rex tuus venit tibi, quia iste rex non
tantum pro Iudeis quam pro gentilibus. Et ideo hoc
in tytulo crucis scriptum fuit litteris hebraicis,
grecis et latinis: Iesus Nazarenus rex Iu-
deorum. Iustus in iudicio, quia cum potuisset
per potenciam vincere dyabolum divinitate voluit cum so-
la iusticia superare. Ps. xi. Erit iusticia
cingulum lumborum eius. Ysaie xi. Faciet
iudicium et iusticiam in terra. Et salvator a
servitute peccati. Mathei primo: Ipse salvum fa-
ciet populum suum a peccatis eorum. Ipse pauper. ii
Cor. viii: Scitis graciam domini nostri Iesu Christi
quoniam ipse propter nos egenus factus est cum esset
dives ut illius inopia nos divites es-
semus. Et ascendens super asinam, per quam syna-
goga intelligitur, ad id referendum est
Exulta satis filia Syon. Et super pullum,
id est super gentilem populum filium asine id est syna-
goge. Et ideo ad id referendum est iubila filia
Ierusalem. Ps. Iubilate deo omnis terra. Distinctio

Tercio cum dicitur: Euntes autem discipuli. Terci-
o discipulis tangitur turbe obsequium Christi
honorantis et tanguntur in quibus ho-
norabiliter obsequium Christo fuit impensum. Et primo
enim ostendit quo apostoli iussi impleverunt Christi
mandatum: Euntes autem discipuli fecerunt
sicut precepit illis Iesus. Tytus: discipu-
li iussi ducere pullum non refutaverunt
hoc officium propter aut despectum sed humiliter
obedierunt. In Marco scribitur quod invenerunt
pullum ligatum ante ianuam foris in bivio
et solverunt illis pullum ut dicit Luc. 19.
Dixit autem dominus ad illos: Quid solvitis pullum?
At illi dixerunt: Quia dominus eum necessarium habet. Et statim
secundum Marcum dimiserunt eis pullum. Et ut
dicit Tytus statim obmutuerunt non
potentes resistere salvatoris reliquias
maiestatem non tum cuius deus rex
venerant ipsum multitudinis. Ps.
In turbibus es et quis resistet tibi. Et ad

[illegible]

duxit asinam et pullum. Theophilus non permittebant iniqui animalia ducere nisi domini auctoritas eis incumberet cogens eos propter quia reuiles et ... erant. Pertinent sic quanta honoris reuerentia omnes apostoli gratiale contulerunt. Et imposuerunt super eum, id est super pullum uestimenta sua. Vestimenta posuit loco selle ne lederet dominus si equitasset asinum. Attende quod licet Matheus dicat asinam et pullum adducta esse domino tamen dicitur quod solum pullum ascendit. Et eum desuper sedere fecerunt. Cur solus nisi magis dominus exiuit de monte oliueti usque in Ierusalem super pullum nec noluit cum ... iudeam et galyleam pedes perambulauit ... significat quod fiebat. Et significabat quod per mortem suam ... regnum sibi queriebat cuius regnum futurum erat eternum. Interroga igitur iudeos quis alius rex super asinam in Ierusalem delatus est. Sed non utique alium inuenient. Considera quanta fuit reuerentia apostolorum ad Christum quia cum nimia familiaritas consueuit parere contemptum isti tamen quanto magis familiares tanto erant ei magis reuerentes. Considera cum quanta mansuetudine et humilitate rex regum et dominus dominantium non coactus uel [illegible] conductus [illegible] gloria super pullum asine Ierusalem ingrediebatur. Secundo ostendit qualiter cum turba honorauit deuote. Plurima autem turba strauit uestimenta sua in uia. Turba ista fuit et apostoli qui non posuerunt uestimenta sua super pullum et alii in[illegible] de comitatibus strauerunt autem uestimenta pedibus asini ne offenderet ad lapidem ne calcaret spinas et ne laberetur in foueam. Considera quanta opinione [illegible] erat Christus apud istam turbam a quibus exhibebant illi humana obsequia [illegible] alter reputatur [illegible]. Et tantum illo obsequium fuit pertinens ad ornatum ut dicit Ieronimus. Alii autem cedebant ramos de arboribus scilicet fructiferis quibus mons oliueti consitus erat et sternebant in uia quod erat alacritatis signum et gaudii. Et non per legitur

ysa. Et non solum preciderunt ramos de arboribus et sternebant in uia sed et audientes aduentum acceperunt ramos palmarum et processerunt obuiam domino cum exultatione et tota gente ista processio erat exultationis et gaudii. Inquantum sic mansueti in Ierusalem accedebat turba strauit uestimenta in uia. Alii ramos palmarum et oliuarum atque flores in uia sternebant. Cetera uero cum floribus et palmis precedebat redemptori obuiam. Et per hoc signum huius exultationis hodierna die ecclesia portat [illegible] dicto [illegible] processione. Tercio omnes generaliter honorabat Christum laudibus uocis [illegible]. Unde psalmus: Laudabo nomen dei cum cantico et magnificabo illud in laude. Cum enim descendisset Christus de monte oliueti auditum est in Ierusalem de aduentu eius. Et tunc plurima turba que uenerat ad diem festum processit ei obuiam cum floribus et palmis quia audierant miraculum quod fecerat de resuscitatione lazari et omnes simul obuiantes scilicet et comitantes ceperunt laudare Christum unde dicit: Turbe autem que precedebant et que sequebantur. Erat enim medius Christus precedentium et sequentium. Clamabant uoce iocunda et alacri dicentes Osanna filio Dauid. Ut dicit Ieronimus uerbum est compositum ex hebreo corrupto et integro. Osi enim est quod salua, anna uero lingua hebraica interiectio est ~~admirantis~~ obsecrantis. [illegible] in latino interiectio est admirantis. Unde anna non significat [illegible] affectum [illegible]. Osanna [illegible] dicit salua [illegible] alia [illegible] significat obsecrantis affectum. Tertio osanna idem est quod salua obsecro. Et patet quod est dictio composita ut dicit Remigius ex corrupto et integro. Cum enim deberet proferri osianna per syncopam dicitur osanna. Patet autem dupliciter constructio [illegible] ista dictio filio [illegible] ex una parte [illegible] duas partes [illegible] sic clamabat turba dicentes filio Dauid osanna id est obsecro salua. Vel aliter turba clamabat dicentes fili Dauid osanna id est obsecro salua. Et patet [illegible] ad inuicem sermone dicentes Re-

nedictus qui venit in nomine domini in nocte [illegible]
e. Benedictus rex israel qui venit in nomine
domini. Unde per quod ista laus sumpta est de psalmo (Beda)
centesimo xviii. Ubi sic dicitur: O domine salvum me
fac quod in hebreo idem est quod anna adonay osi-
anna. O domine bene prosperare. Benedictus qui
venit in nomine domini. Et est sensus per
glosam. Benedictus id est gloriosus sit qui
venit per carnis assumptionem in nomine domini
id est tamquam dominus. Psalmista: dominus nomen
illi. Et idem: Ut cognoscant quia nomen tibi dominus
tu solus altissimus super omnem terram. Vel
in nomine domini id est dei patris. Jo. 4. Ego
veni in nomine patris mei. Sequitur quod dicitur in Marco:
Adhuc turbe adiunxerunt hanc laudem: Benedictum quod
venit regnum patris nostri David, quod dicerent bene-
dictum sit regnum patris nostri David quod restitui-
tur in adventu Christi. Unde angelus ad virginem
de Christo: Dabit illi dominus sedem David patris
eius et regnabit in domo Jacob in eter-
num et regni eius non erit finis. Sequitur quod
legitur in Luca: turba addiderunt laudem
dicentes: Pax in celo et gloria in excelsis.
Et secundum Bedam satis istud canticum quod can-
tatum est Christo cum ad passionem appropinquat illi
quod cantaverunt angeli nascente eo: Gloria
in excelsis deo. Et iterum convenientes turbe ad
Christum dicebant: Osanna id est salva obsecro
in altissimis, quod dicunt non quamvis salutem terre-
nam sed celestem, quia per Christum totius mundi sa-
lus advenit in celis et in terris. Atten-
dente Ihesus omnibus quantus fuit honor
et preclara gloria. Nam venientes alii vestes
vestimenta in via prosternunt, alii frondes
cedunt de arboribus et spargunt in via.
Alii procedunt ei obviam cum floribus, quidam
cum palmis, quidam cum ramis olivarum
et omnis sexus et omnes etates et comitates voca-
bus personabat decantando regi celorum.
Rex iam totus mundus exultat. Audiamus quam
lete se exhibuit et quid ipse Christus egit.
In Luca scriptum est quod dum universa turba la-
udes salvatori personaret prope [illegible]

nati dixerunt Christo: Magister increpa discipulos tuos.
Quibus ipse ait: Dico vobis quod si hii tacuerint
lapides clamabunt. Et iterum ut Beda in
passione domini tacentibus discipulis pre timore
petre scisse sunt, monumenta aperta sunt. Sed
nunc attendamus qualis se exhibuit Christus in tanta
gloria. Cum enim duceretur ad civitatem cepit fle-
re considerans excisionem ipsius. Presciebat enim
quod hii qui tunc gloriam eum recipiebant in proximo
debebant eum occidere. Post cuius mortem civitas
illa erat subvertenda et cuncti iudei dispergendi.
Ecce igitur qualis quando ipsi exultabant
ipse plangebat. Illi flores et ramos pa-
lmarum atque olivarum deferebant, sed ipse lac-
rimas effundebat. Propter quod hodierna die gaudio
processionis sequitur officium passionis Christi. Re-
canemus igitur nos Osanna filio David. Be-
nedictus qui venit in nomine domini rex israel
ut salvet nos in altissimis quod ipse nobis
prestet qui est benedictus in secula amen. Sermo
[illegible] sexta feria Bonus

Nolite me vocare Noemi id est pulchram.
Ruth primo capitulo. Consuetum est in principio aliorum
sermonum invocare virginem pro gratia impetran-
da et merito quia ipsa est fons et pulchritu-
do omnis gratie. Sic salutavit eam angelus
Luce i. Ave gratia plena. Sed ista persona existens in tan-
gustia et dolore etiam non curat salutari.
Ista virgo in die passionis fuit in magno
dolore impleta. Propter quod Luce 2. Et tuam ipsius
animam pertransivit gladius doloris. Per
foramina filii corpus perforavit virginis
cor. Propter quod ipsa hodie non curat salutari.
Unde potest dicere: Noli me vocare Noemi id est
id est pulchram vel gloriosam. Igitur non saluta-
bimus sed loco orationis faciemus signum
crucis in memoria dominice passionis. Princi-
pium.

Mortuus est Elymelech primum
maritus Noemi Ruth primo. Fuit pu-
ella nunc pulchritudine nobilitatis et
generis sed pauperrima quia ex hereditate
ta propter forte(?) prius non contigit eius filius
cuiusdam regis hanc dilexit [illegible]

[illegible marginal notes]

dimisso regno patris ad eam veniens duxit
eam in uxorem quo facto videns eam pauper
ciem et propter quod filii sui hereditate carent
cepit laborare et guerram facere pro hereditate
recuperanda et finaliter totam hereditatem
recuperans hostes devicit. Cum quadam die
[illegible] vulneratus qui cito post obiit quo
audito puella uxor cepit clamare et
plangere et post quam multis diebus fleuit ce
pit dicere modum et obitum viri sui et nunciare
narravit ei per ordinem totum factum et dicta
uidetis quid uolo dicere puella pulcra
et nobilis est anima ad ymaginem dei
formata sicut dicitur ad ymaginem nostram
et similitudinem gen. 2o. quod exponit augustinus
anima maiorem pulcritudinem et nobilitatem
non potest ei dare erat tamen paupercula
quia per peccatum primi parentis ex hereditata et
de paradiso eiecta eiecit eum de paradiso
gen. 4. hanc filius regis celi dilexit
in tantum quod pre nimio amore de domo patria
de paradyso recessit. exiui a patre et ueni
in mundum Jo. xvi. et duxit eam in uxorem
et castissima vel virginalis sapi. viii. que
sivi in sponsam assumere quo facto videns
naturam nostram pauperem et filios eiectos ex
hereditate celesti cepit laborare et pugnare
pro hereditate ista recuperanda quam
laborauit plus quam xxx annis ab hora
[illegible] usque ad punctum mortis fi
naliter preualuit et recuperans hereditatem
hostes deuicit semel enim in bello fuit
ita [illegible] vulneratus quod eadem die obiit
quando mors ista fuit ecclesie nunci
ata cepit flere clamare et plangere unde
qua memoria maxime incipit in
[illegible] ex tunc ecclesia non cessat
loqui et clamare de isto sanguine omnia
folia ecclesie librorum plena sunt hec sanguine
et [illegible] non est bonis christianis et deuotis
qui isto tempore [illegible] sunt hoc cogi
tat compaciendo. post quam ecclesia aut longo
tempore fleuit q. l. dieb' [illegible]
congregati estis ad audiendum obitum

modum quo pugil iste tempore se habuit nos
venistis ad hoc audiendum et ego ad narran
dum [illegible] quod historia passionis continet sex
[illegible] quo fuit venditus [illegible]
quod non sicut narrat [illegible] erat in Bethania
in domo symonis leprosi sic uocatus est non
quia tunc leprosus sed [illegible] fuit
tamen nomen retinuerat [illegible] cum comes
[illegible] libri recapiebat qui postmodum
vocatus sanctus Julianus fuit Cenoma
nensis episcopus dum ibi esset venit mulier cum ala
bastro unguenti quod effudit super caput
ipsius recumbentis. enim effusionis fuit
[illegible] calliditate et siccitate vte
bantur [illegible] quia fuit illa mulier [illegible]
quod magdalena quia illo ungebat pedes cum
ambrosio dicit quod non magdalena enim peccatis
et infamiis indigna fuit christum tangere
tenet ecclesia quod fuit magdalena non obstat
dictum ambrosii quia caput ei iam peccata dimis
sa [illegible] quod digne potuit christum tangere dum
fieret [illegible] digne [illegible] Jo
dicit quod erat iudas proditor. dicens [illegible]
perditio hec facta est non [illegible] non
solum mulierem quia hec faciebat sed et christum
qui sustinebat uocat eam proditum
quod in [illegible] expendi quibus in hoc si
miles sunt multi quod [illegible] lucra
tum est [illegible] pauperes reli
gione [illegible] reputat perditum
negant ipsum uolentes eum [illegible]
applicant se [illegible] frandibus
iudaris illum reputant [illegible] uota
tes [illegible] debuit dari pauperibus
non dixit iudas non quia de pauperibus
non pertinebat ad ipsum cum esset peruator
societatis christi cuius officium erat [illegible]
eis datas recipere et seruare et pauperibus
distribuere. sed quia fur erat et ea que mitte
bantur pauperibus portabat uxori sue et fi
liis pro eis uestiendis et nutriendis [illegible]
deteriores sunt iuda mali clerici et
prelati qui remoto suo victu et uestitu
bona ecclesie que deberent potius reddere [illegible].

dat pauperibus quia sed ~~Vn~~ Nota certas po
ssiones pauperum tempore inde vestivit non in
omnes sed nutritores non filiorum legittimos sed bastar
dos · similes sunt inde multi usurarij et rap
tores qui bona que tenent non dant sed restitue et
ad statum priorem restituent uxoribus delicatis et
te intendis et superbie vestiendis superflu
is et pluribus maritandis de usuris et sac
pauperum venuit sanctitatis vestes et ma
gne dotes hec Poterat hoc unguentum ven
dari ~~unguentum~~ hoc · ccco · denarijs Nota
consuetudo erat quod procurator decima pecuniarum
que domino dabantur habebat · xxx · at sunt decima
· xxx · sed quia inde tristis est quod perdidit · xxx · et hoc
quod unguentum fuit in unctione expensum et non
venditum unde ab illa hora cogitauit
Christum pro xxx · denarijs vendere ut sic perdita
sua recuperaret et dum hec fierent principes
sacerdotum habebant consilium quomodo Ihesum tene
rent et occiderent videntes quod omnes con
uenirent ad ipsum ~~tunc~~ dicebant Non in die festo
Non quia non est peccatum facere in festo quia fe
sta ordinantur ad vacandum orationi deuo
tioni et dei beneficia recolenda sed quia grauius
peccatum est si tunc obmittatur audire mis
sas sermones et laycos te ad peccata / inde
tamen non dicebant propter reuerentiam festi sed propter
tumultum populi timentes ~~ne~~ populi · ~~timentes~~
ne populus Christum sanctum reputans ipsum de
fenderet et de eorum manibus liberaret
Ne forte tumultus fieret in populo · quod dicat
dum hec fierent prope erat pascha unde dixit
Christus apostolis · scitis quia post biduum pa
scha fiet / sed quod poterunt abeo ubi inis
parerim et pascha manducare · unde
dixit petro iohanni ite in ciuitatem et hominem
vobis obuiantem sequimini qui ostendet uo
bis locum aptum ibi parate / euntes inue
nerunt et parauit mensa quibus parata
resedit Christus cum eis Est non pulcrior mensa
unquam fuit ibi tunc Christus instituit duo
sacramenta primo sacramentum eukaristie
sumens panem benedicens frangens et
dixit hoc est corpus · tunc corpus contulit
istis ubi virtute translatoris ita quod

sicut virtute emplastri vel herbe sanatur
plaga nec medicus facit nisi applicat a
ctum passiuo sic adeo · data est verbis illis vir
tus transubstandi nec sacerdos facit non applicare
actiuum passiuo Et intelligere sangiunem · hoc
facto communicauit omnes et iuda ante tamen lauit
pedes omnium et primo unde ut maxima be
nignitatis cum ad primaque reuocaret / hoc insti
tuit sacramentum ordinis fecit apostolos sacerdotes
dicens hoc facite in meam commemoracione
hijs factis cum fine cene cepit Ihesus in
bitari et fremere dicens unus ex vobis
me tradet ceperunt omnes se excusare / secretum
dominum non omnes sciuit sed solum magister familia
res / et ideo petrus longe residens apposi
iohanni super pectus domini residenti innuit
quod peteret apposito quis esset / quo petente re
spondit secretum cui intinctum panem dedero
et dedit iude scarioth · Non cum iudas pe
tiuit palam apostolos · utrum cum traditurus nollet
cum Christus prodere licet vitare potuisset sed
duo primo ne cum videre turbasse et eos
hoc dicitur iudas motus ad perdendum
est secundo ut doceret nos non loqui de peccatis
aliorum secretis ea reuelando et publicando
sicut enim peccatum mortale innocenti flo
cere et sic verum est occultum reuelare
tunc impleta est prophecia · dauid · homo meus et
notus meus · i · iudas qui simul me
cum dulces capiebas cibos magnifica
uit super me supplantacionem et prodicionem ·
hoc sic est hodie qui simul bibunt et co
medunt / se mutuo tradunt primo pater filium
et econtrario tradet frater fratrem in mortem et pater fi
lium quod dicitur x · sed quod qui nesciat aquo cauendum /
caueat ab omnibus Et non quod Christus in sua
societate habuit latronem qui tradidit eius bursam
pecunie temporalis non sic de clauibus ec
clesie quas tradidit petro cum magna
examinacione / ex quo patet quod de bursa
temporali parum curabat unde dedit pe
iori / sicut adhuc latrones peiores ob
tinent diuicias et hoc contra illos qui
diligentes sunt de commissione dispensa

toris suorum temporalium dimissione et
spiritualium animarum non curant. B. sicut
cepi ad mensam quibus animarum cura com
mittitur et quibus committant temporalem di
spensacionem non inveniunt. Et contra illos qui
committunt animas suas ad consulendum
et ad dirigendum quibus non committerent bovem
vel asinum ad vendendum eligentes simplici
tatem ut facilius absolvantur. post hec ceperunt
iterum fremere et dicere omnes vos scandalum pacie
mini in me. et tunc petrus ostendit se audacem dicens
si omnes in te scandalizati fuerint sed non ego.
cui xpus non cantabit gallus bis donec
ter me neges. omnes tamen ceperunt dicere quod non
dimitterent eum nec in morte nec in vita preter
eum iudas postquam pedes lavit retinavit
contavit non vocatus sed sponte abiit ad princi
pes sacerdotum dicens quid vultis mihi dare et ego vo
bis eum tradam in quo similes sunt inde proce
xpo recepto in pascha te distrahendo pro vitos et
placeas in fitu in hospicio offert inscia de
lectacione non expectavit quod dyas vadat ad temp
tandum eos in domo sed offerunt se in vico cum
vobis etiam augustinus o vinis totius superbie
et nequitie quod tradis. magistrum qui lavit
pedes dedit potestatem suscitandi mortuos
faciendo miracula cibavit in mensa propria
sic ita est hodie in ecclesia illi qui pugnant
contra ipsum tradunt quibus plura contulit bene
ficia B. heu heu domine ihesu xpe illi qui sunt
in prescencia tua primi qui videntur in ecclesia
prima tamen diligere et habere principatum. tunc iudei
obtulerunt ei 30 denarios quos ille accep
tavit videns quod perditum recuperasset. Nota
dicit aug. multi hodie faciunt [illegible] detestantur
qui tamen deterius faciunt usurarius mutans
x pro xxx inmetuens exponens se pro denario et tanti
peccatores de quibus dicit apostolus iterum sunt crucifige
tes filium dei sibimetipsis isti fecerunt [illegible] ve
probant tamen deterius faciunt et tradunt xpm
pro minori. sic ergo patet quo fuit venditus et ven
ditus. quod feria est sexta quinta patet quod multe bone
pro illa die carnes non comedunt. Nota vide
dum est quo fuit captus feria quinta post cenam
lotis pedibus apostolorum facta communione completo
sermone devotissimo qui toto de amore
dei abiit cum apostolis trans torrentem cedron.

Nota quod trans iordanem erat mons cedris plenus in
pede montis torrens ultra quem ortus in quem transi
it ihesus [illegible] qui quare transito torrente ortum deli
ciosum intravit videtur primo ad innuendum quod delicias
paradysi intrare non possumus nisi transeundo prius to
rrentem penitentie et per multas tribulaciones oportet in
trare actuum 14. Secundo ad docendum quod in ortis de
lectacionis solaciis huius mundi frequenter capitur anima
sicut ibi xpus captus fuit quod postquam pasca intravit
discessit solaciando petros quibus magis
expediret dormire in domo. Tercio quia vo
lebat satisfacere pro peccato primorum parentum in orto co
misso i. in paradiso terrestri. Et ideo sicut quando homo qui
fregit ecclesiam in pomo sibi penitentia quod ad eandem
redeat ecclesiam et penitentiam publicam faciat ut sic
edificentur prima qui fuerint scandalizati de culpa.
sicut xpus volens satisfacere pro peccato in orto commisso
ortum intravit. ut ibi caperetur dum cenit xpus assumpsit
petrum io. et iacobum volens orare petrus qui in
prima agnoscens nocumenta fide fidei assumpsit ia
cobum huius fidem contium singulis quod actum redito
dorem dicetis monti transi et transibit faciet
montes volare. Iacobi primo postulet in fide
nichil hesitans. Secundus comes iacob subp
lantator ut omnia mundana ponantur sub pede
ascensionis et inventionis nichil de eis cogitan
do quod hii tales corde mentia tor inplatica ab
illa oracione deus non audit cum ille qui orat
non attendit. tercius comes est iohannes in quo gratia
in [illegible] bono opere [illegible] ponit [illegible] gratie quod
peccatores deus non audit. Nota quo orans debet esse
iacob subplantans quanto homo plura post
sub pedibus eo magis ascendit sicut ascendens
per scalam quanto sub pedibus ponit plures gradus
oracionis altius est in scala. oro est elevacio men
tis ad deum patet quod quanto magis contempnit temporalia
tanto in ordine magis ascendit ad deum ipsum
clarius contemplando. tunc cogitans de mo
rte proxima cepit pavere et tristari dicens
Tristis est anima mea usque ad mortem. Et
factus est sudor eius sicut gutte sanguinis de
currentis in terram. Nota quod amara passio eius cum
sola precogitatio sanguineum sudarem coegit. Nota quod
huius eterni macula peccati quod tanto et tam
calido lavacro indiguit non potuit peccatum
lavari pro diluvium quod fecit totum mundum sub=

insit qua frigida erat aqua illa. Sz quid oravit? Pe[n]'
Procidit in faciem suam dicens pater si possi[bi]le
est t[ransea]t Ve[rum]ptamen non sicut ego volo sed sicut tu.
quo docemur quod orando primo omni prandio debemus
in facie premi defectum et fragilitatem nostram recognoscendo
Eccl. 24. Vis humiliantis se nubes penetrabit
Secundo dat exemplum virtutis nature humane quia qua
naturaliter mortem timebat erat enim similis passi
bilis excepto peccato. Tercio dat exemplum perfecte obediencie
non sicut ego volo. Augustinus docet nos preferre
voluntatem dei et corrigere voluntatem divina. sicut
enim unus membrorum infectum . infectum per racionem
vult illud abscindi ne totum corpus inficiatur
sed tamen abscisio affligit et displicet. Christo sic
secundum racionem et divinitatem placebat passio quamvis tamen sensualitatem
affligebat. Mc. spiritus quidem promptus est caro
infirma. Ideo despuit . . . sicut de symea
et mola lobillis eius collo alligata. sicut enim
symea semper vult sursum ascendere et tamen ab ea
mola gravi detinetur. sic . . . spiritus vult vo
lare ad deum . . . carnis pondere impeditur. postquam
dixit non sicut ego volo sed sicut tu. apparuit
angelus confortans eum quamvis homo posset
se omnino indispensatione divina. licet quedam non
fiant. dicite quod tamen petitur quia non expedit
sicut in proposito saltem dat angelica consolacio postquam
oracione veniens ad apostolos invenit eos dormi
entes . dixit non potuistis una hora vigilare
mecum. an Judam non videtis quomodo non dormit
sic hodie multi pigri et tardi ad oracionem et bo
num ad predicationes et contractus vigiles sunt
Expositor dicit . . . non dormiunt ut male faciunt
tunc iterum oraverunt in quo oracionis frequencia docet
tunc dixit eis orate ut non intretis in tempta
cionem. intrans domum fortis . . . et vindicium
domus quod intrivit . . . ad hoc . . . sit qui con
sensit temptacioni non dixit ne in temptacionem
inducatis quia illud est in hac vita impossi
bile sed dixit ne intretis in temptacionem . . .
sicut enim ille qui intrat domum a domo con
cluditur et comprehenditur sic temptacioni consenciens
temptacionem intrat quia ab ea comprehenditur
et ab hoc ingressu preservat et hoc petimus in
dominica oracione dicentes ne nos inducas
in temptacionem. Mt. xxvi. hijs dictis venit Judas

cum armatis ministris pylati et sacerdotum non
muniunt se isto exemplo genere hominum quia
isti solent male faciendi dare audaciam
et auxilium solet arma potencia generis et
amicorum s. adiuvanti prelati . . . et adiuvanti
et clericorum dum sit simul venientes dixit eis
Judas Ave osculatus suo et ideo tradidit
eum osculo primo ut non deciperetur in persona
quia Jacobus maior erat similis secundo ne
adverteret de prodicione erat enim consuetudo postquam
amici abinvicem discesserant in reditu se
mutuo osculabantur. Judas . . . a consorcio
discesserat . . . rediens osculatus
est Christum . . . consuetudine . . . teneret . . .
ut ostenderet osculum et amplexus mundi esse
proditoria et falsa . . . mundus dat divicias
ad libitum tunc videt . . . solacia et deli
cias tunc osculatur . . . homines tunc amplexatur
et omnibus istis modis tradit et decipit
Exodus 2. Reg. 20. Joab dixit ad amassam
salve mi frater et tenuit manu dextera
mentum eius et alia gladium quo occidit.
Item est non amplexus mundi sicut falx que quamvis
de herba amplectitur tamen scindit isto signo
dato dum venit ad Christum ipse occurrit eis ut
ostenderet se pati voluntarie. Ideo qui voluit
cum rege facere fugit sed qui suspendere occurrit
docens quod melius est ire ad domum luctus
prius quam ad domum convivii et letacie occurrens
dixit quem queritis quibus dicentibus
Jhesum nazarenum dixit ego sum quo au
dito statim ceciderunt retrorsum ubi Gregorius
duo nobilia primum dixit potencia que
vicivit . . . sicut eos hostes Eusebius quid po
tuit iudicaturus qui tamen potuit iudica
dus tremendus est talis iudex . . . Ideo ceciderunt
retrorsum non ad ante cadens videt ubi
cadit . . . cadunt boni in morte et oracione
Gen. 17. et cecidit Abraham pronus in faciem
suam et adoravit sed cadens retro non videt
ubi cadit unde nescit quid faciat quo usque
invenit se in luto sic cadunt mali nunc
in lutum peccati . et in morte in igne inferni
1. Reg. 4. Hely cecidit de sella retrorsum

& si tectis cuncibus expirauit. tunc xpc dixit
inde amice ad quid uenisti Ecce sic fos ... me
pdicto req vocat amicu & ve sic erat licet
amor claudicaret ex parte inde sicut sepe
contingit i mdo q ille qui ay bo vno fide
lit diligit ipm pdit & decipit dato oscu
lo statim ministri ceperunt ihm q videns
q videns fuit qui totus ... se vnu p cutiens
seruum pontificis noie malthum ab
scidit auriculam eius ... quare petrus
ausus fuit hec facere sic tn xpc & alijs
precepisset qui percusserit te in vna maxi
lla pbe ei aliam respondeo xpc immediate
fecerat eis sermonem qui totus de amore di
uino ff q petrus totus inflamatus in
deu no recolebat de alio precepto non
curabat ni de magistri defensione s3 nota
q petrus dictus agnoscens abscidit
aure pquia intelli obia quia pdicatores
& magistri sapientes scientes s mdu minus
obediunt consilijs & preceptis ... petrum
amputante auriculam dexteram intelliguntur ma
li plati qui subditos impediunt ab audien
do sermones consilia & ... pertinencia ad sa
lute tunc xpc arguit petrum dicens mitte
gladium in vaginam omnes qui gladium ac
ceperint gladio peribunt vnum e iuste et
alia auctoritate no aut qui occidunt iuste et
cu debita auctoritate sicut iudices seculares
& eorum ministri. tunc xpc sanauit eius aurem
... Curios qui viderunt miraculum iudei
quo sunt tor ita duru q no crediderunt
... forte no viderunt miraculum qr
nox erat ... q miraculum vidissent non
credidissent in malicia obdurati quia ni
mis e difficile cor i malicia induratum mo
llire sicut tactu e sup ad platu ... sunt
ubi vnu cu dixit ego sum ceciderunt re
trorsum & tn p9 ea no sunt conuersi nec d'
stiterunt s3 statim p9q surrexerunt ceperunt
ipm psequi iterato sicut hoc mir ... pluta
ad statum vnius febris cadit ad ... &

deperit eius pulcritudo a statim cu peste cura
tur surgit no desistit s3 psequitur deu & ...
qua primo pietas xpi qui p sequtoris aurem
sanauit nunqu pietatis oblivisci qui hec
hostes suos pati voluari tunc apli videntes
eu captum omnes fugierunt no sic fugierunt
tempe cene nec qui iuit ad nuptias talis
e societas mundi ita abiecit sampsonem
dalida p9 qua ipm totondeat petrus tn
& iohannes postea reuersi a longe sequebant
quia omnes prima ecclie longe e a passione
xpi cu nos p nobis ipe no ff se passus
fuit s3 p nobis tunc omnes peccauit & extincti
fuit spalit p e mr eius in qua in tota
a matutinis sola candela vna remansit
no extincta sic ... p3 quo fuit captus sic
e videndum quo fustigatus & delaceratus
in domo anne ... annas illo anno non
fuit pontifex s3 cayphas gener eius q
dixit expedit ut vnus moriatur homo ppo
erant enim isti duo pontifices successiue e
iuentes singuli spatius anno suo spatij
sicut venditur ... & ... digni
tas ex quo venit extorsiones & pauperum
oppressiones ductus e igitur ad domum anne l3
no eet pontifex anni illius ff duo primo
qr antiquior & prudentior & socer pon
tificis ... quia via erat eorum ad domu
sua ff q videre contemptus nisi primo ei ip
presentasset anna asinit ab eo de duobus
de doctrina & de discipulis de discipulis omnino
tacuit qui p tunc no potuit de eis dicere
nisi malum & ipe nolebat malum dicere
licet vere posset docens q debemus tacere
malum no solum falso imponendo s3 & verum
occultum publicando q e infamia de doctrina
vndit q ... anne pala locutus
su i mdo in occulto nihil ... interroga
illos qui audierunt & hoc e signum doctrine
bone & salubris qui docetur aperte qui bonum
verbum nulli ... nec ... anglos
eo doctrina in angulo & priuata debet
esse suspecta ... tunc seruus pontificis dedit

xpo alapam dicens sic indes pontifici
dm xc si male locutus sum testio͠m phibe
de malo. si autem quid me cedis. Nota dicunt
quidam quod iste primo xpm percuciens fuit ma
lchus cuius aurem sanauerat. Chrisos. O dulcis
ihu quam pacienter sustines iniurias. ipso quod ita
dixit punivs insuo. Nota quo alapa est data
paciente pertinuit data beato thome ita dominus
puniuit quod tamen manum serui qui thoma
percusserat in media aula amputatam de
tulit. Tunc xc dixit ei Si male locutus
sum testimonium perhibe quia debuit suum non reprehe
dere sed alia maxilla prebe iudeo non sic. Nota
exira uel impacata quod patet ex hoc quod p'ycato
tum corpus exhibuit sed ipsum dulciter reprehe
dit peccatum suum ondendo sicut percucienti me
possem dicere male facis et ex quo tales in
cuis non illuc perceptum prebere ei alteram faciet
nisi uim prohibere uel vindictam. Nota quo
iudices peccant non zelo iusticie sed corre
ctionis puniendo sed propter impaciam et vindictam
tunc annas xpm ligatum misit ad caypha
quem socer eius coram quo iudei accusabant
cum mominibus inquibus poterant et tamen non
fuerunt. Sed tamen quidam dicunt quod cum finaliter
duo testes dixerunt nos audiuimus eum di
centem Soluite templum hoc et ihesus non re
spondit primo quia mentiebantur aperte non
enim dixerat hoc de templo salomonis sed sui
corporis dixerat. Et apta mendacia non
sunt unde responsione digna. Secundo quia
esto quod hoc dixisset non debebat propter hoc con
dempnari hoc enim fuisset uerbum fatuum
non morte dignum tunc cayphas assurrexit
a beo aliud dicens Adiuro te per deum uiuum
si tu es filius dei cui dixit Si dixero
tibi et probauero non credetis. hoc tamen scies quod
in iudicio videbis me sedentem ad dexteram
patris mei. Nota licet sciat non esse fructuosum
tunc quod se dei filium confitetur adiuratus tamen re
cognouit ne nomen dei sperne videretur dans
exemplum tenenda iuramenta licita et
honesta tunc pontifex scidit uestimenta cla
mans audistis blasphemiam quid adhuc de
sideramus testes. Nota consuetudo fuit olym

propter reuerenciam diuini nominis audita blasphe
mia uestes scindere in signum doloris ma
ximi nunc cessat illa consuetudo quia cessat
illa reuerencia hodie non reuerentur homines de
deo et stabis dicere non audiuerunt et tamen quoniam peccatum
sit blasphemia puer quinquennis raptus de
patris manibus manifestat. Nota contra hoc est
exemplum tunc assurrexit pontifex quod uos
videtur et omnes iudicauerunt eum dignum morte
et expuerunt in faciem eius uelantes et dicentes
prophetiza quis te percussit. Nota percusserunt ut
garcionem ligauerunt ut latronem traxerunt
ut fatuum consputerunt ut leprosum. Cap
angelicis tremebundum spiritibus densitate
speciarum pungitur facies pulcra pre filijs ho
minum sputis iudeorum despuitur oculi ludi
lucidiores sole caligantur in morte sig
nant autem uoluit conspui qui est speculum dei
patris inuisum ut sordes videremus et abstergere
tis quia clarius videtur in speculo sputis
liuto noluit pro nobis conspui quod ad tunc fuit
et tamen in propria persona hodie fuit et in sua fa
milia illi uelant eius faciem qui ueritate
tacent falsitatem fouent sicut falsi iudi
ces et aduocati illi consputerunt quia blasphemat
illi percuciunt qui pauperes opprimunt iohannes
erat notus cayphe pontifici propter quod domum
eius cum xo intrauit et petrus in gressum impetrauit
Sed cum ista fient una ancilla dixit petro
uere tu cum illo eras negauit petrus cito
post ancilla hostiaria uidit petrum iuxta
ignem et dixit uere tu cum illo eras qui iterum
negauit cum iuramento cito post dixit ei unus
garcio tu es de familia xpi lingua ma
nifestat te negauit iurans et anathe
matizans. Sed ubi nota quod petrus primo simpliciter
negauit secundo periurauit tercio et anatema
tizauit quod peccatum peccatum quod propter maius non di
luitur mora suo pondere trahit ad aliud tractus esse ad
deterius. Nota mala societas compellit xpm
negare cum petrus fuit cum apostolis xpm non
negauit sed quando erat ad ignem et cum ancilla et cetera.
quod demum et loquela manifestum te facit sicut
cognoscatur por[...] in lingua et specie quod

qua serpens venenosa h3t lingua bifurcatam
sic homo loquens bona ante / mala retro
sicut mordet serpens insilencio sic qui oc
culte detrahit Certo quare quare xpc pmisit
petro negare R. ut nullus de se psumeret cum
petrus princeps aplorum cecidit 2o ut n
ullus despet cum petrus post tm peccatum factus e
ianitor celi & hoc vero e dum homo faciat
sicut petrus qui recolens de peccato flevit
amare non solum tunc s3 quam diu post vixit &
gallum cantantem audiuit Sz non quidam no
lunt ee similes petro vel magdalene in
bene dictes miserebitur mei deus sicut ipsorum
impia cum eni fecerint vel cetera peccata non du
bium lacrimas emiserunt & petrus de quo
non legimus nisi quatuor peccata vna fugam
& tria negacionum toto tempore vite sue flevit
amare Tercio pmisit cum cadere ut cum po
stea esset platus melius sciret subditis
cadentibus compati post terciam negacionem statim
gallus cantauit & xpc respexit petrum tunc
petrus egressus foras flevit amare pro
cit se in fouea quam fit hoc dicitur gallicatus
gallicatus i. pdicacio & respectus dei misericordie
misericordie reductum ad venia & hoc qui
peccator ponens se in fouea vilitatem peccati
considerando plorat amare dimissa mala
societate Contra illos qui nolunt in peccato resur
gere volentes se a peccatorum societate &
occasionibus elongare Post hec duxerunt
cum ad pylatum qui non erat iudeus s3 paganus
custos in terram ex parte cesaris videns iudas
xpm tradi iusticie seculari penitencia duc
tus precium xxx de d. peccaui tradens
sanguinem iustum iudei non curauerunt s3 deri
dentes eum dixerunt tu videris vtrum bn
vel male feceris habeas tibi iudas videns
quod ipm deridebant lapsus in desperacionem
suspendit se & rupto laqueo cadens in
terram crepuit medius Vbi p. docentur p
lati quod sicut peccatores duros in peccatis
debent arguere sic penitentes ne de
sperent fouere Tercio non dubium quod iudas
plus offendit xpm desperando quam tra

dendo Secundo quod malum e desperare iudas penituit
penitencia ductus restituit argenteos in quibus
plus fecit quam vsurarii qui non vere penitent nec
restituunt cum tamen teneantur ad restitucionem quam terram
confessus fuit dicens peccaui tamen suspensus crepuit
& in ore eius in iuda anima exiret
per os quo xpc fuerat osculatus s3 cum scribis et
iudei videntes iudam suspensum dixerunt de
pecunia non licet mittere in corbona & cum
oblacionibus ad opus ecclesie quia precium sanguinis
e Secundo contra precium sanguinis principes & vsurarios
qui de rapinis & vsurariis de sanguine pauperum
testamentum & oblaciones faciunt quod emerunt agrum in
sepulturam peregrinorum Secundo de precio sanguinis xpi
emitur ager pro sepultura peregrinorum quia per
sanguinem suum emit nobis sepulturam paradisi
sic igitur iudas pdidit totum corpus animam
& pecuniam sic mali diuites totum ponunt in
morte hoc cum dormierit hereditabit
serpentes i. demones & alias bestias heredes
& executores qui totum diuident & vastabunt
quos ad diuicias & vermes quos ad corpus
ducto ihu ad pylatum iudei accusantes
steterunt extra pretorium ne contaminarentur Ipsi con
s impia ceritas contaminari timent ali
eno habitaculo & sanguine innocentis fundere non
verentur similes quibusdam facientibus coscias
de leuibus quibusdam qui in grauia cadere
verentur similes equo vmbratico qui volens
vmbram modicam transire se ipsum cum domino in
lutum precipitat tunc pylatus sciens modum
ipsorum exiuit foras dicens quod vult quod faciat de
hoc hic cum iudei si non esset malefactor non t
tradidissemus cum & pylatus quid fecit tunc iudei
accusauerunt in quatuor primo dicentes habemus legem
que dicit mori Secundo prohibet tributum dare
cesari Tercio decepit populum Quarto facit se re
gem de tribus accusacionibus pylatus sciens
mentiri quia populum non decepat s3 docuerat
tributum cesari reddi precepat & cum vellet
cum rege facere fugerat / ideo induit ad primum
Accipite eum vos & secundum legem vestram iudicate
ego enim nescio legem vestram tunc iudei nobis

Non licet occidē q̄qua vel ꝓꝑ festū pasce
vel ꝓꝑ defctm iurisdictōis · tūc pylatus ad pa
ganos translatē tūc pylatus michil i veniens
ā iudeis rediens ad xp̄m petiuit ab eo si rex
eēt · cui x̄ᵉ rex sum · ſꝫ regnū meū nō est
de hoc mūdo alioqⁱ iudaei me defendēnt
ego natus sum vt testio[ni] ꝑhybeā vitati
cui pylatus quid ē vitas quo sto stati exijt
ad iudeos ¶ Sc̄lō nō exspctauit rūsione de
vitate · p̄ · ſ aug[ustin]i ne mora fiet in x̄ libācōe
subuenit em̄ ī mētē eius ut eū libāret
ꝓꝑ ꝯsuetudinē pasche ¶ Tēcio quia fecit
sicut mlti ꝓꝑ potēi ɀ balim qui nō libēn
audiūt vitatē nec eā tenēt licet em̄
pylatus auītulā inchoauit ipaꝫ tn̄ in
fine iudicij d̄ eliq̄ ¶ Sc̄lō 2ᵒ de vitate sicut
de aqua bn̄dca ad aqⁱm licet omb[us] tāit
ptea tn̄ manus apponit ne aqua cad
at sup ɀ qn̄ sup faciē cadit t̄pem faciūt
faciē licet sc̄ mlta p vitate audienda
ad s̄mone quemant displicet tn̄ eis qn̄
dicaᶻ ītcas q̄ facit gt eos ¶ Tercio sc̄dm
ausu ꝗⁱʸ nō exspctauit rūsione sciens q̄
indigebat mlto tempᵉ ɀ discussione et
ipe festinabat ad delibācōe secd̄ icw
nicodemi · q̄ x̄ᵉ pylato rūdit vitas de
celo ē ɀ pylatus inq̄ in t̄ra ē vitas cui
x̄ᵉ quo vitas p̄t eē in t̄ra q̄ iudicaᶻ ab
hijs qui ptātē in t̄ra · ē eīn de vitate sic
deludo pu[e]rorū in quo vm dixit totū p
dit tūc pylatus exiens ad eos dixit no
in venio cām mortis in eo ɀ iudei ipē
ē vnus fraudulator subuecit em̄ ꝓꝑꝫlm
a galylea vsqꝫ huc pylatus audito ga
lilea q̄siuit si eēt galileus ɀ ꝗpto q̄ sc̄
inuisit eū ad herodem ꝓꝑ potētū galilee qui
casu irlm venat sicut homo altius do
minij captus hic debet remitti ad dn̄m
ꝓꝑū dn̄ tn̄ foē ibi fecisset herodes videns
xp̄m gauisus ē mlto t̄pe desideauat eū
videre ꝓꝑ signa q̄ faciebat Vn̄ tūc hero
des ɀ pylatus fc̄i sūt amici cū p̄mo ēēnt
inimici quia pylatus mltos de ꝓꝑ potētīa
herodis occideat ſꝫ in captōe x̄ amici fc̄i
sūt tūc lupus ɀ pylatus ɀ paganus

ɀ canis · i · herodes iudeus q̄t pastorē eī
inuauit sic hoᵉ mlti qui sūt i hac ciuitati
vt opprimāt paupem ɀ nocentē tūc hero
des q̄siuit a xp̄o mlta x̄ᵉ · nec verbū
rūdit nec signū corā eo fecit p̄ · quia
herodes nō reputabat xp̄m p̄dicatorē
ɀ saluatorē ſꝫ iuimū vl̄ mentitorē · Vn̄
v̄ba x̄ nō erat dignus audire ho quia
nō fuisset fc̄tus in herode ſꝫ solū admira
cō ɀ q̄ laus in x̄po p̄dicator aūt debet
q̄rē fc̄tū nō laudē q̄ videns herodes sp̄uit
eū reputans fatuū ɀ tāq̄ signū induitū
veste alba remisit eū ad pylatū modo
videte quo p̄da ɀ ira x̄ᵉ fuit diu vena
ta ɀ hoc totū ut nb̄ eēt sapidior sicut
ē mortis venatoribus ¶ Sūt videndū
quō pylatus videns q̄ euaserat man[us]
herodis temptauit eū libāre ɀ ter modis
p̄mo p̄ innocencia allegando q̄ man[us]
herodis iudeis ɀ potenas euaserat ɀ scd̄o
ꝯsuetudine qua ī pasca dabanᶻ iudeis
duo captiui digni morte quorū vnus li
. libāabaᶻ alt̄ᵒ occidebaᶻ ī memoria
t̄nsitus maris rubri ī quo egipcij fuūt
submisi ɀ iudei libāati · Habebat aūt tūc
pylatus duos captiuos barrabam q̄
mlta mala ɀ homicidia fecerat eis ɀ
denouo vnū p̄diaose cogitans ꝗ pylat[us]
q̄ nūqᵒ libāarent ꝓꝑposuit eis xp̄m libāa
ndū ɀ barrabā occidendum tūc p̄ncipes
sacdotū ꝯcitauit ꝓꝑplm q̄ peterent bar
rabā · quibus pylatus q̄ ergo faciā de
xp̄o · at ille tolle tolle crucifige eū tūc py
latus mortem nō meruit castigabo
ɀ dimittā eū ¶ Tercio q̄ spoliatū ligauit
ad columpnā ɀ nodatis corrigijs fecit ver
berari in t̄m q̄ sanguis vndiqꝫ fluens
ī columpna vsqꝫ hodie uestigia sua de
reliquit p⁹ hec induit eū veste rubea
derisōie loco [illegible] inde ɀ iposuit capiti
eius corona spinea pungētē vsqꝫ ad cēbrū
Sꝫ ¶ Caput illud dn̄i in tāplicī spiarū
diuersitate t̄nsfixum ē id est tu homo in [illegible]
sertum de floribus ego deus coronam
de spinis tu cyrotecā ī manibus ego

clauos in capite et arundinem in manu loco
sceptri percucientes et conspuentes in faciem eius
dicentes Ave rex iudeorum et salutaciones
derisorias faciunt adoraciones verbis.
Unde vultum tuum bone ihesu in quem desiderant an
geli conspicere sputis maculaverunt manibus
percusserunt de cuius specie velaverunt nec diversis
verberibus pepercerunt. Sicut qui in sua cena
cene invenerunt nobis paradisi cenam. Cena pa
radisi est sicut circinus habens duos pedes unum
in medio immobilem et alium qui circumvolu
itur quanto longius extenditur tanto amplior
fit cena. pes immobilis amor dei pes circum
volubilis amor proximi quanto latius extenditur
per humanam caritatem maiorem nobis cenam
paradisi. Omnia ista fecit pylatus ut iudei dor
mientes saciati tormentis dimitterent eum
postquam hec omnia ipsum sic passum adduxit fo
ras dicens Ecce homo ecce innocens christus
videte caput perforatum faciem consputam
totum corpus flagellatum pro deo homo est non
sicut nos non carnes non portamus ...
paciencium ei sed ipsi non advertentes et tumultum
concitantes clamabant tolle crucifige eum et
pylatus regem vestrum crucifigam. tunc iudei
non habemus regem nisi cesarem quo tandem
pylatus volens eos vincere tedio unde dicit
glossa inclinabatur pylatus quod iudei in festo
suo tantum tedium sustinebant a vespere precede
te per totam noctem diemque sequentem christum accu
santes insequentes iudei iudicantes hec cla
mabant ad pylatum habemus legem et secundum illam
debet mori quia se fecit regem in quo contra
dixit cesari unde si dimittis eum non es
amicus cesaris. scias quod nos mandabimus
ei tunc pylatus interrogavit christum unde
esset quo nichil respondente dixit pylatus
michi non loqueris nescis quia potestatem habeo di
mittere te et crucifigere te. tunc christus non
habebis in me potestatem et Propterea qui tradidit me
tibi maius peccatum habet iudei falsi sic quod
sciunt ponere populum in manu mali potestatis
vel ballivi. audiens autem pylatus quod si christum
dimitteret amicus cesaris non esset timuit
ut dicit [illegible] imprudenter pylate timuisti
magis servi hominem quam deum [illegible] facile

deviat a iusticia qui metuens non deum sed hominem
timet. In quo sunt similes iude prepositi officia
les sigillatores qui ut domino placeant contra iusti
ciam a subditis extorquent pecuniam bursam
domini implentes ut in officiis suis remaneant
Sed uxor pylati misit ad eum dicens nichil tibi et
iusto huic multa enim passa sum per visum propter
eum. que videns factum patris volebat eam
presentiam impedire sicut olim peccata decepit
videns pylatus quod nichil proficeret in opere libera
cione lavit manus dicens innocens ego
sum etc. talis erat consuetudo cum aliquis erat in
nocens super aliquo facto manus coram aliis
lavabat sed certe tota aqua maris non po
terat pylatum lavare sciebat enim quod per invidiam
tradidissent eum et Sed dixerat non esse in eo causam
Sed habebat potestatem crucifigere vel dimittere propter quod
tenebatur eum liberare ex officio iudicis tunc
iudei totum acceperunt super se dicentes Sangui
nis eius super nos et super filios nostros Ergo
hodie facti sunt servi Romanorum qui sanguinem christi
quem super se receperunt non potuerunt exsolvere ex
tunc et fuerunt maledicti maledictione cayn
in capite per memoriam in pedibus fugitivus
in facie designati Sed pavisset eos in postrema
... de pane illa spalit die patris tunc
pylatus tradidit illis christum crucifigendum Ecce
quo fuit iudicatus nunc quo fuit occisus sta
tim milites accipientes eum exuerunt ve
ste sua et clamidem coccineam circumdederunt
ei. Ecce christus in die ista fuit indutus triplici
veste alba rubea coccinea quia omnis de
familia christi debet portare vestem albam in
nocencie vel rubeam martirii vel coccineam penitencie
Unde nupcias paradisi nemo intrabit aliquam
istarum vestium non portans tunc crucem grossam
imposuerunt collo eius quam diu portare non potuit
verberibus vigiliis et laboribus fatigatus
de quibus Unde O bone ihesu quam dulciter fuisti con
versatus inter homines quanta beneficia eis lar
gitus es quam dura et aspera ab eis passus dura
verbera durissima tormenta tunc iudei
crucem symoni imposuerunt in quo docemur quod quilibet
propriam crucem portare debet quam diu potest sed cum non
potest ferre crucem aliam tunc placet deo quod alius po
rtet pro eo tunc sequebantur christum femine lamen
tantes quibus dixit filie ierusalem nolite

fle sup me et flo quo destructa ierlm tpe
tyty et uespesiani iudei dabant p xo. venit
quia peccato benedicent xpm sibi venient
dies qn dicet uel steriles et c. qn in iudicio
parentes videbunt se dampnatos ppt nimiu
filiorum amorem et quo filij dampnabunt et nunc
paruum sequi xpm obmittentes tunc venit
ad locum caluarie qui sic dicebatur ppt ossa
mortuorum et capita malefactorum qui ibi punie
bantur tunc milites spoliantes eum iudicium
q no sicut alijs latronibus dimiserunt v
ueste ex quo pz q dci sunt milites non
a nobilitate qui ueste hominis suspensi v
iniuicus diuidebat sz dci sunt milites a mi
lle fortibus ciuitatum custodibus. vnum erant
corpe robusti p modico ad omne malum
exponi habebat xo tunicam inconsutilem tamen
eu dcm q no diuiserunt sz sorti sunt cuius
eet tunc impleta fuit dd. diuise. vest. et su
ues. m. mi. sor. Pp quam intelligitur vnitas q
p tota passione remansit illesa. tunc crucifix
erunt eum flo quo p̄mo fecerunt foramina i
cruce et prera quia brachium no poterat attin
gere ligato fune traxerunt tendentes neruos
et venas de qua brachiorum extensione bni
in contris extendis brachia admodum crucis
ppt gaudium et ego extensa habui ppt obprbi
ergo merito dolui tu merito exultas tunc ut
mors eius eet turpior posuit eum inter
duos latrones ut malefactus putaretur h
tamen noluit xpc ppt misterium quasi eum suspenso
suspendit ea sicut cum latrone bursa thesaurum
q xpus suspendebatur p latronibus et peccato
ribus potius est inter latrones tunc pylatus
tytulum posuit sup eum. consuetudo erat cum
quis dampnabatur ad mortem causam dampna
cionis sup ipm scribere. vnde scripsit pylatus i
tytulo ihs naza. rex iudeorum et sic bn concordat
scriptura tytuli causa dirrcionis qui debuit
liberari potius quam dampnari liberatur
quis quia utilis ciuitati et beneficus ihus
qui pertransiit benefaciendo et sanando ob
secundo quia innocens nazarenus floridus
sine macula culpe qui peccatum no fecit
tercio ppt nobilitatem rex eo. ppt gentis affi
nitatem iudeorum ppt q petebant iudei q
tytulus deleretur sz pylatus noluit d. q
scripsi scripsi tunc iudei ceperunt irrs deri

de eo ppt illud Pdequo dicitur. memor esto quam
diu vixdo labores quos pertulit in pdicando fa
tigacionem disturendo vigilias orando temp
tacionum iemando lacrimarum compaciendo insidiarum
colloquendo postmo quietorum spiritorum et colaphorum
subsanacionum exprobracionum clamores derride
bant eum. monentes capita et dicentes
vach qui destruis templum dei et P in cris dicens
alios saluos fecit 3o dicens si rex irlm e des
de cruce. et c. noluit tamen descendere de cruce p̄mo
quia hec peticio fiebat instinctu dyab qui
tunc sup brachium crucis expus considerabat si in
xpo suum aliq inveniret et cum no invenisset
pendit mortem xpi sibi nociuam ppt q ipsam no
luit impedire flo q debemus timere pncia
demonis in morte nra qui et ad mortem xpi
venit scdo quia mentiebantur dicendo credi
mus ei maius enim fuit de sepultro surgere
mortuum q de cruce viuum et tamen p̄mu noluit
credere 3o quia no est prudentis opus inchoatum
dimittere impletum opus redempcionis in
choatum noluit impletum dimittere ne nos
peccata p̄mas inchoatas destructas dicere
nos exemplo xpi hoc facere flo quo nouici
eius p̄sius vidit vnum volentem ipm decor
dine precedere quosdam statim post pasca de
scendentes primam ti credentes ad peccata sicut
cetera ad alta q p uno alta tyl dimisso tpe
pascali p̄mo repetit duos ul tria tunc
vnus latronum cepit blasphemare d. si tu
es xpus saluum fac temetipm et nos alij
increpans eum dixit neque tu times deum
q in eadem dampnacione es. sed nos quidem
digna factis recipimus hic autem nichil ma
le fecit et conuersus ad ipm dixit memento
mei do. d. u. in r. tu. tui xo hodie mecum eris in p̄a
vnum e quo ad gaudium no ad locum no numq
pximissimum fuit ita cito solutum numq reg
ita cito lucri pulus meruit latro positus
sup cruce vno die quam antiqui patres in duobus
milibus annorum ymo p aug flo tursyt
purgatorium ad cuius e caruis partans
uelociter licet dure bonum est in mortali ba
culo inp sumenda e nobis spes venie si
tamen querere nolumus flo latro iste qui nichil
boni fecerat sz suo met testimonio suspendio
dignus erat amplius no poterat seruare

nisi decimam t lingua q deo obtulit cor in
cotidie lingua in conf'one tucima in pectus
tue xpe extensus in cruce dulcit resonans
dixit septe uba sicut corda melius exte
sa tp tussa dulcius sonat Ber. q indi lap
ides estis s lapidem petiit molliorem de
quo tinnitus resonant pietatis primu u
bum confirmat fide in bitate ne assumpte
Cu dixit pri deus meus ut quit dereliq
sti me mo e loqui di qn homo qui pt et
tenet aliu iuuare no iuuat i necitate so
lu let dici dereliquit me sic loqbat xpus
pri p quantitatem scd qn xpi passio fuit
grauior no solu pp cplexione nec solum
quia patiebat in locis neruosis ista po
ssent ee ista in alio homie s quia gau
diu anime no redudabat in corpus sed
magis in iribus q t sensualitas eat lesa
no turbata pp q melius percipiebat dolo
rem hoc at no potuit ee in aliquo hoie
nisi p miraculu Scdm fuit vbu maxime
caritatis cu dixit Pr ignosce eis & ora
uit cu lacrimis q. apl9 scdo cu clamore ua
lido t lacrimis Ber. ascendit in altu ut
longius audiret fortit clamauit ut
no accusaret clamori lacrimas addidit
ut homo co paterct orauit p petentibus cu
lacrimis q p aug9 oro deu lenit s lacrima
cogit xpus Ecce no obliuiscet amicor q
in tali articulo no e oblitus psecutor
yc de hac orone Ber. manus que formauit
celos in cruce sut extense t clauis confixe
corpus uerberat latus lancea pforat t
quid plura no remansit in eo nisi lingua
ut intm discipulo commendaret p ista cogit
illos qui nolunt offensam dimittere no quo
crucifixus amplexatus e illum qui morte
pris remisit qui no dimittit hodie fatuus
e similis illi cui oblati fuit quatuor denarii
t ipe piecit t sicut qui lesus i modico ob
ediens pdit anima Iob 18 quid pdis ani
ma in furore similis cani qui cu no pt
mordere ledente lapide sibi piectu den
tibus conat rodere Tertiu ubum docet
obitum In manus t d. c. sp. m. pr plato
meus manibus dr ee anima subditi sed
eni q tenet manibus pmptum e t attende
uerti quocuq uult ad libitum sic dr uerti anima
subditi ad nutum mitte uultu plati Et tpe
mortis docet cuctas animas soliatudinem
psalem dicens Vbum fuit ad matrem cum
dixit mulier ecce filius tuus teg. ut dicat
Crisos o bone ihu dulcissima matrem q dili
genter te nutriuit dulcit te lactauit ita ui
de alloquens inter in quid. s no no erat tps
dulcit loqendi nec matris nomen exprimendi
edo si dulcius locutus fuisset cor uirginis
crepuisset s ecce qualis commutacio da pro
filius pri discipulus p magro piscator p dei
filio deinde dixit Discipulo ecce mr tua ex
tunc discipulus accepit ea in sua cura p dili
gencia psalem in quo docemur bona socie
tate eligere quia pomu sanu ex tactu putridi
corrumpit Vbs dum puso piteris scd no fecit
deus de lupo pastorem s mirum q mr stare
dicat no eadem nisi in euo legeret stabat at
p fidem firmitate in dolo mortis in ea so
la fides no extincta remansit deinde ter. at.
fidem. sta. cu. tpe Vbum fuit ad latronem
hodie mecu eris in paradiso q ad gaudiu
ut dixi in quo tollit desperacione t usq ad
mortem s priuilegia paucor no faciunt
legem comunem t pauci sunt qui uere in morte
peniteant monstru ee q lupus caudam
ouis habet sic monstru e q uita rapacis
usurarii habeant cauda bona ut finem Se
ptim ubum fuit toto ecie sicio Ber. o bone
ihu du in cruce taces taces corona spinea sus
tines p siti clamas sic sicio inquit chrus
ete hominis redemptor gaudium t salute
adhuc durat ista sicio uisitatus e qui
negat ei potum tunc spongia plena
felle distemperato aceto obtulerunt Hoc q
dicat crucifixos aceto potatos acuus mori
Aug9 pmedo repletur s in certas aceto in
ebriat felle dulcedo addicat t no certa
ps ieo monitur uita p mortuo t Ber. Super
omnia reddit te m amabilem bone ihu
calix q bibisti opus nre redempconis
hec omnis amorem nrm facile uendicat
hoc deuocione nram blandius allicit t carius
stringit signant dederunt ei fel cu aceto
quia tam ubiq passus fuat excepto ore t
naso idem obtulerunt potu affligentem
naribus fetore t ob amaritudine huic fetor

dixit septimu et ultimu v[er]bum Consumatum e[st]
Nō certe magno dno computant[ur] expense in
summa nō q[ua]ntes / p[ri]mi parentes i[n] p[ar]adiso paradisi
existens tm expendebat cum potu q[ui] totu gen[us]
humanum solue[re] nō poterat / s[e]c[un]d[u]s v[er]o dd p[re]ci[u]m in
summa computauit et solut xpūs fuit summa=
rius qui omnia pecc[at]a n[ost]ra in summa p[er]tulit sup[er]
lignum dixit Consumatu[m] e[st] .i. totu[m] feci p[ro] ho
mine q[uod] debet medicus facere p[ro] i[n]firmo / qui
p[ri]mo dietam taxat 2o sudore[m] p[ro]uocat 3o facit
minutione[m] q[ua]rto offert amara[m] pocionem /
sic xpūs p[ro] nobis p[ri]mo i[n] p[ro]pria p[er]sona ieiuna
uit / s[ecund]o sanguinem sudauit / t[er]cio fecit totum
corpus minutionem q[uart]o bibit amara[m] po[ci]onem
Igitur consumatum e[st] / quo d[ic]to inclinato capite e
misit sp[iritu]m Cu[m] aliquis viator et deuians petit
via[m] ab aliquo qui nō p[otes]t ei loqui ondit ei
signo manus u[e]l capitis xpūs cu[m] potuit
via[m] p[ar]adisi docuit p[re]dicando / nunc nō potest
loqui ondens ea[m] signo manu[m] p[er]forata[rum] h[abe]t
tm extensa brachia quibus tenet[ur] corpus su[u]m
et p[er]foratas manus quibus tenen[tur] munimenta
insignum quo porte dedit magna x[ri]stiana
ut et tu simil[ite]r facias ut signo capitis i[n]
clinato ad osculum et humilitatem Vn[de] b[ernardus]
nō rapit[ur] ad spem impetrando fiducia[m] atte[n]
dens corporis xpi dispositione[m] h[abe]t caput inclin
atum ad osculu[m] brachia extensa ad am
plexu[m] manus p[er]foratas ad dandum lat[us]
ap[er]tu[m] ad diligendum pedes fixos ad nob[is]
iscum manendum Corpus expansu[m] ad
se totu[m] nob[is] impendendum sicut videmus
in actionibus in mortui sepultura p[ri]mo
tenebre f[a]c[t]e sunt sup[er] vniu[er]sa[m] t[er]ra[m] p[er] tres hor[as]
a[b] hora vi usq[ue] ad ix[a]m p[ri]mo ne c[re]atura passione[m]
c[re]atoris videret s[ecund]o ne impijs lux solis se
ruiret 3o ne xpe pendens nudus in cruce
ab hominibus videret[ur] fuit aut[em] eclipsis
miraculosa quia in plenilunio v[nde] q[uod] dixit
Dyonisius / aut deus nc patit[ur] aut tota
mundi machina dissolue[tur] videns aut[em] m[un]
dum nō destrui / fecit altare ignoto deo
s[ecund]o velu[m] templi scissum e[st] u[e]l quia iudei
amplius erant indigni sacerdocio u[e]l in
signu[m] q[uod] p[er] morte[m] xpi ablatu[m] e[st] impedimen
tu[m] quo secreta paradisi uideri p[ro]hibebant[ur]
sicut velum secreta templi op[er]iebat / t[er]ra

tremuit nō potens sustine[re] d[omi]n[u]m crucifixum
insignum q[uod] corda n[ost]ra debent treme[re] et compati
Et monumenta fracta et ap[er]ta sunt et mortui
surrexerunt insignum q[uod] corda lapidea nr[a]
debent ad p[re]mia[m] frangi et in confessione ap[er]iri /
alioqui[n] duriora sunt adamante qui sangui[n]e
hirci calido frangit[ur] Que centurio homo
p[ro]dens videns ista mirabilia et maxime
q[uod] xpūs clamans obijsset credidit dicens
Vere filius dei erat iste / licet enim homo
possit mori clamando naturalit[er] nō tamen qui mo
ritur p[ro]pt[er] defectum sanguinis sicut xpūs mo
riebat[ur] vn[de] clamor fuit miraculosus / Isto
xpo viuente nō vidit centurio q[uod] erat nisi
purus homo / eo mortuo vidit q[uod] erat deus
et homo sicut in speculo integro vnica re
lucet ymago quo fracto relucent due
de m[er]ito quia consuetudo erat p[ro]pt[er] festum corpora
nō remane[re] in cruce ut citius morerent[ur]
et deponeren[tur] fregerunt crura vnius latronis
et alterius videntes xpm citius mortuum q[ui]a
plura sustinuerat q[uam] latrones / nō fregerunt
eius crura ut implere[tur] scriptura os eius nō
comminuetis ex eo in quo deciderunt iudei bla
sphemi et corpus xpi frangentes et impiter
lacerantes Sed vnus militum lancea lat[us]
eius aperuit Vbi p[ri]mo p[ro]pter crudelitatem po[ss]u[n]t
et hominem mortuum s[ecund]o timebat ne
vnq[ua]m eua deuen[iret] / fuit de sede ne t[er]cio tres
opiniones itaq[ue] p[ri]ma erat in corde · in
capite · i[n] anima 2a q[uod] sanguine / confirment e[ti]am
in capite corona spinea in sanguine clauis
et vulgus lancea in corde = s[ecund]o dicit[ur] q[uod] miles
iste erat cecus qui cum sensisset sanguinem
calidum fluentem p[er] lanceam subito in
oculis posuit visum q[ui]a recepit et e[ni]m de
sanguine xpi sicut de sanguine columbe qui
dextra ala extractus morbos oculorum
sanat sic sanguis xpi oculum ceci Et hoc
fuit miraculum q[uod] de corpore mortuo sanguis
fluxit sanguis enim in corpore mortuo statim
indurat[ur] et congelatur fluxit aut[em] sanguis
ad redemptione[m] et aqua ad lauacione[m] nō qua
ca[r]ne redempti et periculose loti p[ro]pt[er] q[uod] cauedum
ap[er]tu[m] fuit ut te[n]eris in quinatione de ista
lateris ap[er]cione Vn[de] · in p[er]sona xpi tu

hec pectus et latus apertum insignum vane glorie et ego latus fossum hm̃ pee tm̃ reuerte et su scipiam te. Unde Ioseph audacter petijt corpus ihesu xpi a pylato. Sed iste ante mortem fuit discipulus xpi tamen propter metum iudeorum occultus post ea ebrius amore propter sanguinem xpi fusum fuit audax sicut petrus ante passionem timens ancilla postea audax dicebat quod magis obedire deo quam hominibus actuum 4. sicut homo ebrius audax est pylatus dedit ei corpus quod unxit aromatibus involutum sindone mundo posuit in monumento nouo quod exciderat in petra et involuit lapidem math. 19. pro quo nota quod cor nerim debet esse lapideum id est firmum et stabile in bono nouum uel saltem nouatum per gratiam. et tunc eo xpus potest sepeliri dum tamen ungatur aromatibus per deuotionem et involuatur per castitatem puritatem de ista sepultura habetur figura gen. 28. ubi legitur quod iacob de mandato patris longe peregrinatus cum semel post solis occubitum vellet quiescere tulit unum de lapidibus et subposuit capiti suo dormiuit quod videns scalam cuius summitas tangebat celum et angelos descendentes a scendentes et dominum innixum scale. Et ait uere locus iste sanctus est et non est hic aliud et yacob peregrinatur xpus de mandato patris peregrinatus ubi mundo qui post occubitum solis id est post mortem volens quiescere lapidem subposuit capiti suo dum amicale scala tangens celum est ipsemet xpus cuius caput id est diuinitas tangit celum et pes id est humilitas tangit terram duo latera istius scale sunt due nature in xpo septem gradus sunt septem articuli de xpo loquentes s. incarnatio natiuitas passio descensus ad inferos resurrectio ascensio aduentus ad iudicium angeli ascendentes et descendentes sunt angeli qui nobis per incarnationem descendunt nobis seruiendo et custodiendo et ascendunt pro nobis orando bona nostra deo presentando et animas sanctorum ad paradisum deportando dominus innixus huic scale deus pater paratus recipere eos qui per fidem et dilectionem huius scale ascendunt quinque pede cordis. Ergo scalam istam tenet per delectationem inordinatam ergo via paradisi est nec ad patrem ascendere potest. Joh. 14 Nemo uenit ad patrem nisi per me. Det nobis deus huic scale ita firmiter inniti quod attingamus gaudium paradisi Amen

Maria magdalena et maria iacobi et salomee emerunt aromata ut uenientes ungerent ihesum. Marci ultimo. hodie legitur ut sic. annunciauit angelus primitus resurrectionem dominicam ex quo satis innuitur quod illa que est perfectionis angelice qui digne voluit salutaris resurrectionem annunciare. Quantum ad hoc opus me sufficere non video sed tamen vires quas in piaa denegat et fragilitas non dubito quod uera caritas ministrabit. Datum ut dicit Gregorius loqui de aucti resurrectionis dominice tanta solempnitas quod indignum valde est ut eo die laudes debitas taceat lingua carnis quo videlicet die eius resurrexit auctoris. Ut igitur ad dignum ad laudem resurgentis predicare possimus virginis matris primum suffragium dicentes aue gratia plena.

Maria magdalene. Ut prima. et maria iacobi etc. Licet magna sit leticia rei desideratam inuenire maxime tamen cumulatur leticia quando inueniatur res melior quam erat desiderata. Igitur sit leticie plenus dies de quo ait psalmista hec dies quam fecit dominus exultemus et letemur in ea. Quoniam iste mulieres desiderabant inuenire corpus xpi mortuum ut illud inungerent multo melius inuenerunt quam sperarent quia annunciatum ab angelo inuenerunt eum resurrexisse a mortuis. et cuncta ablata xpo in passione mutata sunt in gloria resurgentis unde aug. in sermone resurrectionis dicit. Illusiones tunica post aceti et fellis pocula post supplicia atque vulnera postremo post ipsam mortem surrexit de suo funere caro noua. redit ab occidis latens vita et de morte salus reparata resurgit pulchrior reddita post funus. De ista autem sanctarum mulierum inquisitione et amicitia duo notemus agitur in principio ewangelii ubi tanguntur. Primum est deuotum desiderium ad dilectionem inflammans. Secundum est euidens signum reuerentiam insinuans ibi Et respicientes viderunt etc. Tertium est colloquium angelicum veritatem affirmans ibi qui dixit illis etc. In prima parte tangitur quomodo ille mulieres venerunt ad monumentum desiderantes ungere corpus domini. quarum desiderium ex magno processit amore et amor earum explicat quidam. Primo ab obsequio deuotionis sicut ut dicit Gregorius

dist. 4

[illegible]

[illegible]

pbatio dilectionis exhibitio e operis iste uo mulieres tm amauit xpm q etiam ipo mortuo desiderabat impendere seruitutis obsequium vn dicit maria magdalena ista cetis premittitur quasi ductrix aliarum quia feruencius amabat diligencius inquirebat et ceteras socias ad hec incitabat et maria supple mater iacobi maioris qui fuit cognominatus sc'dm alibi appellatur ista maria mater ioseph et re uera ipa fuit mater iacobi minoris et ioseph iusti et symonis et iude cuius maritus fuit alpheus pater eius cleophas et maria supple mater iacobi maioris denominatur ista maria a patre suo uocato salomee ista ex marito zebedeo duos genuit filios iacobum maiorem et iohannem euangelistam vn iste due marie fuerunt matertere xpi sorores scilicet beate uirginis hic queritur de numero istarum mulierum an fuerunt plures aut pauciores et dicendum secundum rei ueritatem plures fuerunt quam tres nam lucas dicit q cum eis erat iohanna uxor chuse procuratoris herodis et susanna et ceteras que simul cum ihu de galilea uenerant ministrantes xpo et cum multis aliis tacitis solas tres nominat quia iste sic cognominabant in nomine et differebant ab aliis propter singularem deuotionem ad xpm pre aliis habebant uel autem solas duas nominat scilicet maria magdalena et altera maria hec est mater iacobi et licet istas duas solum nominet tamen non negat alias ibi fuisse scilicet iohannes dicit q maria magdalena uenit ad monumentum aliis omnibus tacitis cuius ut dicit aug' licet ipa sola non uenit tamen propter feruentem amorem eam solam iohannes notauit et hec est causa quia cetere licet quasi tacerent omnes tamen de ea faciunt mentionem et quare beata uirgo que non sociauit se istis mulieribus ad ungendum corpus filii dicitur pro q magis stabat ei de reuiuere filii credendum enim est q resurgens xpus statim illi primitus apparuit licet scriptura hoc taceat q ideo tacuit quia matris testimonium de filio non conuenit audiri uel ideo non sociauit se querentibus mortuum q iam sciebat eum uiuere sedulius uidetur tamen sentire q beata uirgo cum istis mulieribus uenit ad monumentum sic dicens uirgo parens aliasque simul cum munere matres aromatum nouum ueniens

gementes ad tumulum sacrum et uident iam carnem suppletum uirtute locum emerunt aromata mos erat iudeorum defunctorum corpora condire aromatibus ut diu absque corruptione conseruarentur contra uidetur repugnare inter eos euangelistas quia ut dicit lucas q in ipa die parasceue parauit unguenta et sabbato iuxta legis mandatum noluit se occupare unctione corporis xpi sed transacto sabbato aromata prius parata detulit ad monumentum hic non dicit marcus q transacto sabbato emerunt aromata et dicendum secundum bedam q utrumque uerum est nam quia aromata parata in parasceue non sufficiebant ideo transacto sabbato alia aromata emerunt et addiderunt prioribus uel aliter dicitur q marcus de hoc recapitulando dicit ut sit sensus emerunt aromata prius et cum transisset sabbatum cum aromatibus emptis uenerunt ut ungerent corpus xpi ut uenientes ungerent ihm hic enim dilexerunt uitam eius q et remedia adhibebant ne corpus mortuum absque putrefactione conseruarent ibi sunt consideranda est feruor amoris et deuotionis istarum mulierum in tribus primo quidem quia dicitur in iohannis xix ioseph ab arimathia et nicodemus corpus ihu sepelierunt et illud condierunt aromatibus vn dicitur q nicodemus attulit mixturam myrre et aloes quasi libras centum et sepelierunt corpus domini et suppositum igitur erat q iste mulieres uellent ungere corpus domini et dicendum est q ista est condicio ueri amatoris ut magis eligat ipse proprium obsequium amato impendere q ut alius impendat vnde ignis amoris agebatur in istis mulieribus ut uellent tangere et ungere corpus xpi quamquam iam aromatibus conditum esset secunda quia attamen erat ab aliis sed eis minus carum illius erat tertio attende earum uirilitatem scilicet licet horribile est uidere mortuum et pertractare illud in monumento et maxime in nocte ista q etiam mulier timeat filium mortuum sed amor in istis mulieribus uincebat fragilitatem naturalem quia non solum non timebant uiuum et desiderabant corpus xpi uidere tangere et ungere tamen cum dilexerant uiuum q non timebant posse timere de mortuo et non retraxit eas suspicio fetoris corporis mortui q

sic suauitate delectate in amore viuentis quam
ultum fastidium credebant posse pape amor tuo
¶ Secundo commendatur amor istarum mulierum a so
licitudine veniendi. Sic enim fuit sollicite
quod non expectauit plene diem set valde ma
ne vel valde mane erat quia ut dicitur
in Johanne venerunt ita mane quod adhuc te
nebre erant in luce autem sequenti est valde
diluculo venit ad monumentum. Est autem
diluculum illa claritas que media est inter
noctis tenebras et diei claritatem que claritas
ut dicit ~~Augustinus~~ noster amore solet ap
pellari Una sabbati id est prima die post sabbatum
vel prima die sabbatorum id est post diem septimum
tunc quo modo signatur dies hodiernus Vene
runt ad monumentum quod erat extra ciuitatem edi
ficatum in orto orto iam sole. Sed valde mane
ut dicit Marcus ita quod adhuc essent tenebre
ut dicit Johannes. Non videtur quod venerunt orto
iam sole. Set potest dici secundum ~~Augustinum~~ quod valde mane
venerunt cum adhuc tenebre essent/ nichi
lominus orto iam sole id est cum celum ab oriente
inciperet albescere quod quia non fuit nisi in
vicinitate solis orientis ideo sic dicitur
venisse valde mane cum adhuc tenebre e
ssent cepit venire ad monumentum in quibus
omnibus feruens earum amor exprimitur. Cum enim
indecens sit mulieri egredi foras valde ma
ne/ impetus tamen et vis amoris propellit eas
a videbatur in nocte ¶ Queritur de hora ad
uentus mulierum ad monumentum quia licet satis
concorditer dicant Matheus ~~Lucas~~ et Johannes venisse
diluculo id est in aurora/ Marcus ab omnibus dissentire
videtur. Vespere autem sabbati que lucescit in prima
sabbati venit Maria Magdalena et altera
Maria videre sepulchrum. Et dicendum quod iam
dictum est tenendum est pro veritate/ quod in aurora ve
nerunt/ hoc idem dicit Marcus. Propterea magis obscura
sunt verba eius sunt exponenda. Prima vespe
re potest accipi ... ¶ Primo secundum Augustinum pro vespere
que est noctis principium ita tota nox sequens sabbatum
potest intelligi per synodochen a parte totum
quia noctem totam nominauit a prima parte quia
in principio ipsius noctis incipiebat esse licitum
operari quod in die non licebat in hoc igitur

vespere id est in nocte venit. In prima non noctis
hora venit sed subiungit que lucescit in prima sabbati
quia in diluculo prime sabbati. Dicit igitur ostendum
est vespere autem sabbati id est nocte post sabbatum quasi nox
ut hoc relatiuum que referat non quidem ad noctem est
quia vespere est neutri generis sed ad ipsum lucescit
id est cepit lucere in prima scilicet die sabbati quod quidem
lucescere idem est quod diluculum tunc erat venit
Maria Magdalena etc. ¶ Secundo ut dicit Be
da pro vespere potest accipi ipsa ultima hora diei
sabbati que erat principium noctis sequentis. Vespere enim
huius scilicet sabbati venerunt mulieres quia ceperunt
se parare ad emendum ceperunt parare vngenta
quibus venientes inungerent ipsum. Et hoc
expresse dicitur in Marco. Sed tamen non venerunt corporali
presencia nisi quando illa hora vespere lucescat
in prima sabbati id est in diluculo ¶ Tertio secundum Ambrosium
pro vespere potest intelligi ipsum diluculum quod est
finis noctis et sabbati principium. Vespere enim idem est
quod sero et potest significare tarditatem vnius cuiusque
rei sicut Augustinus in libro confessionum loquens de deo Sero te co
gnoui pulcritudo mea domine. Et hinc est quod cum
non tantum finis diei sed et finis noctis vespere potest
appellari erit sensus vespere autem sabbati id est
terminata nocte sequente sabbatum. Nam et nox ip
sum vespere quod est diluculum et hoc est quod dicat in
prima sabbati venit Maria Magdalena et
altera Maria videre sepulchrum. Patet igitur
per istas expositiones Marcus non dissentit a ceteris
euangelistis. ¶ Tertio commendatur amor istarum mulierum
a fiducia quia nullum impedimentum nec aliquod periculum
retinebat eas ab obsequio. Vere cum tamen lapis
magnus appositus esset monumento et milites
custodirent illud. Et dicebant ad inuicem
colloquentes interrogabant se mutuo. Quis
reuoluet nobis lapidem ab hostio monu
menti. Et mirum est quare non assumpserunt secum
Petrum et Johannem uel aliquos apostolorum qui lapi
dem reuoluerent. Et forte nullus discipulorum pre
sumebat accedere ad monumentum. Timebant
enim ne caperentur a militibus custodientibus. Quod voluis
sent furari corpus Christi. Attende feruorem

feruor

stratos milites, qui non timebant custodes arma-
tos. Vis enim amoris eas fecerat fortes ut non
timerent ~~cum~~ quia fortis est ut mors dilectio
Cant. viii. Et quia non destiterunt ab incepto opere ex
hoc quod dubitabant quis revolveret lapidem
monumenti. Neque enim ad hoc presumpsissent at-
tendere propter custodiam militum. Sed et si ipsi milites
attemptassent reserare sepulcrum quia valde
magnus erat lapis sepulcri signatus est sigillo
principis sacerdotum et phariseorum. Quibus tamen non ob-
stantibus sed militibus ~~[illegible]~~ properabant
ungere corpus Jhesu Christi. Virtus enim amoris
facit amantem bone spei ut nichil reputet im-
possibile sed credit esse parata suffragia amo-
ris desiderio. Unde Virgilius: Quis fallere possit
amantem. Et tenetur dicto minus minus spei
est tanto magis amor. P. secunda.

Secundo vero dicitur: Et respicientes co-
stringitur duplex signum Christi vincentis in-
sinuans. Primum est revolucio lapidis ab
hostio monumenti. Si enim lapis erat ~~probabile
signum~~ sublatus sed corpus domini non erat in mo-
numento satis erat probabile signum quod resurrexisset
licet enim quisque aut latenter potuisset corpus
auferre propter custodiam militum. Hoc est enim
quod primo dicitur: Et respicientes viderunt re-
volutum lapidem propter quod credebant impediri
ab unctione domini tamen de et fuerunt suspica-
tes ne corpus domini esset ablatum. At ad inde-
tes minus ubi erant operati sed exponitur erat
lapis revolutus. Causa autem fuit quia
videbant revolutum lapidem. Et talis est
condicio amantis ut nichil possit reputari. Unde non
timuit [illegible] pericula vis res est sollicitudinis
plena timoris amor. Qualiter autem lapis
ille fuit revolutus Matheus dicit: Et ecce ter-
remotus factus est magnus. Angelus domini de-
scendit de celo et accedens revolvit lapi-
dem. Non quidem revolvit lapidem ut
dicit ~~Beda~~ quia egressuro domino ianuam pa-
deret sed ut daret hominibus sue virtutis
indicium. Tamen enim qua angelus revolveret
lapidem iam dominus clauso sepulcro exi-
erat. Qui enim mortalis clauso virginis

utero potuit nascendo in mundum ingredi, non est
mirum si factus immortalis potuit resurgendo ex-
ire sepulcrum. Unde cuidam monacho sancti Laurencii
extra muros admiranti quomodo Christus clauso sepulcro
exire potuit ostendit cingulum quo cinctus erat in-
solutum dilapsum est tamen et proiectum duorum in
aere factum est. Sic potuit clauso etc. prodire se-
pulcro. Erat quippe magnus valde. Ut mu-
lieres illum nullatenus revolvere potuissent
absque apostolorum auxilio. Secundum signum victorie
Christi fuit visus angeli apparicio. Condecens enim
nuncii de legatione insinuare materiam sicut
videmus quod nuncii pacis deportant oliva nuncii
belli deferunt cyrotecam. Nuncii victorie lauream
deferunt. Sic quia res est paracia gaudii diversum
generis habitum. Prima non annunciacio resurrec-
tionis Christi erat victoria plena exultacionis
non tamen qualis sed angelus intraret non qualitercumque
sed totus hylaris et splendens. Unde dicitur: Et in-
troeuntes in monumentum. Monumentum appellat
illa domuncula in qua erat ipsum sepulcrum
sed ante hostium eiusdem domuncule positus fu-
erat lapis ille magnus. Unde non [illegible] quod dicit Be-
da quod monumentum domini fuit domus rotunda ex-
cisa de rupe subiacente tanti ambitus ut
dicit ~~Remigius ut~~ vix x. capiunt homines
et tante altitudinis ut erectus homo impa-
vimento vix potuisset culmen attingere. Ab
oriente autem habebat introitum cui lapis mag-
nus erat suppositus pro hostio, ad dextram vero
ingredientium i. a parte aquilonari erat exci-
sum ipsum sepulcrum domini de eadem petra habens
longitudinis vii pedes et erat eminens
a pavimento tribus palmis. Cuius patulum non
desuper sed ex latere a sub meridiem erat sicut
sit in muris domorum ad reponenda vascula.
Color autem monumenti et loculi albo rubeo
dicitur esse permixtus. Quantum ad qualitatem an-
geli apparentis viderunt iuvenem i. angelum
in forma iuvenili sedentem in dextris i.
a dextris ingredientium ubi erat locus sep-
ulcri ex latere aquilonari vel sedebat an-
gelus secundum Bedam ad meridianam partem
loci illius ubi positum erat corpus. Autem
supinum iacens caput habebat ad occidentem

[illegible]

Cant. 8 — Marci 2o — Nota pulchre — Mt — Beda — Remigius — Bede

dextro uero erat sic adaustus quo opertus stola can-
dida. Et stola candida vestimentum unde dicit
Marcus quod vestimenta eius erant sicut nix. Sunt
Stola est matinale operimentum quo ex opposito ca-
pite et scapula a dextro latere inferius intro-
sum tegit. Dicitur quia super mittitur. Stolon enim
grece latine dicitur missio. Unde et vestimentum latino
nomine dicitur quod dimidia eius pars retrorsum iaciatur.
Sic quod iste angelus ex suae apparitionis gloriam
resurrectionis ostenderet. Cuius enim dicitur de eo.
Primo enim dicitur quod apparuit iuventute iuvenili.
Hec autem est etas florida et iocunda tamen resurrec-
tionem insinuabat in qua caro ipsius reflore-
scat ut dicit psalmus. In quo est ut dicit ... occur-
rimus omnes quod omnes in iuventute iuvenili resur-
gemus. Siue enim in senectute aut infan-
tia, set etate florida et iocunda (?) quattuor
aut reliquas dotes corporis glorificati ostendit.
Primo per hoc quod sedebat super lapidem monu-
menti ut dicit Matheus. Dos levitatis et sub-
tilitatis innuitur et intelligitur, quia illum nunc
calcabat qui suam resurrectionem per dotem subtilita-
tis omni conditioni et efficacia supereminebat.
Secunda dos est inmortalitas que datur in-
telligi per hoc quod sedebat in dextera. Unde Gregorius dicit:
Quia enim dextera significat vitam perpetuam, recte an-
gelus in dextera sedebat, quia redemptor
noster presentis vite corruptionem transierat. Tertia
dos est agilitas. Agilia autem erunt corpora
glorificata nulla grauitate depressa. Et significatur
per hoc quod dicit Matheus quod aspectus angeli erat sicut
fulgur. Fulgur enim est velocissimus quia
cito mouetur ab oriente in occidentem. Quarta
dos est corporis claritas que insinuatur ex hoc quod
angelus coopertus erat stola candida, vestitu
enim significatur de quo dicit psalmus: Amictus lumine sicut
vestimento. Sic ergo iuvenis taliter apparens
ut dicit ... formam resurrectionis ostendit. Tertio ostenditur
qualiter se habuerunt milites ad visionem angeli.
Et obstupuit. Obstupor est ex admiratione
rei nisi (?) Terrore paueficati et admirati sunt
milites ex tanto ... angeli apparentis. Et tim-
uerunt quia erant solitaria nec congruebat
cum tanto angelo quia terribilis angelus ap-
parebat ita quod ut dicit Matheus pre timore eius

[illegible]

exterriti sunt custodes et facti sunt velud mortui.
Nam noluit angelus istos milites tamen terrere ut
caderent velud mortui sed solum ut obstupescerent.

Secundo quia non sufficit. D. iiii.
Post signa ista resurrectionem verbo etiam indicat.
Et dixit illis et ostendit quod angelus qui gloriam
Christi statum demonstrabat candidem et verbis affir-
mat. Et hoc facit. Primo enim angelus pauo-
rem remouet a mentibus mulierum ut gloriam
resurrectionis intelligat. Cum dicit illis
sermone blando et consolatorio: Nolite expa-
uescere q. d. secundum Gregorium: Paueant custodes qui
non amant aduentum supernorum ciuium. Vos
autem nolite timere ad mea presentia quia
vestrum ciuem uidetis. Secundo mulieres magis
confidant ostendit se scire quid ipse querant: Iesum
queritis. Est ergo inquisitio saluatoris. Dicit
enim Iesus salus humani generis erat completa. Psalmus:
Deus autem rex noster ante secula operatus est salu-
tem in medio terre. Nazarenum qui interpretatur
floridus uel sanctificatus. Est igitur inquisitio
deuota. Psalmus: Super ipsum efflorebit sanctificatio
mea. Crucifixum. Unde inquisitio est gloriosa.
Gal. vi: Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini
nostri Iesu Christi. Unde secundum Theophilum angelus crucem
non erubescit. In ipsa enim est salus hominum et
bonorum spirituum. Tertio Christi resurrectionem annunciat.
Surrexit q. d. Nolite querere crucifixum et mor-
tuum set querite resurgentem a mortuis quia
ut dicit Ieronimus: Radix amara crucis euanuit,
flos vite cum fructibus erupit, et qui iacuit
in morte surrexit in gloria. Non est hic, scilicet in mo-
numento, eo cum hic non queratis. Set sursum
querite ubi Christus est in dextera dei sedens. Gregorius:
Non est hic presentia carnis qui nusquam
deest presentia maiestatis. Et quod placet se ...
dicit quod surrexit tibi non sit subtrusit. Ecce
locus ubi posuerunt eum. Sicut si meis sermonibus
non creditis, uacuo creditis sepulcro. Et sit
queritur ... primo de integritate corporis Christi
resurgentis. Et dicendum quod corpus Christi resur-
rexit, quia anima ipsius reunita fuit corpori
quod in morte reliquerat. Nec illud corpus
ulla habuit diminucione set cum omnibus membris
et totius corporis liniamentis surrexit. Unum
etiam ipsa reuera sanguinem effusum in cruce recepit
et summa que sunt de veritate humane na-

[illegible]

vitati aut nec sup addite. Quarta dos que
nam pficiunt et non transmutat forma e incor-
ruptibilitas qua xpc resurgens a mortuis
iam non moritur mors illi ultra non dnabitur
Ro vi. Unde nullam passionem sustinere pt nec
caloris nec frigoris nec famis aut sitis
nec alia quacumq alterante corpus eius.
Scda dos e corporis claritas Jo 17 sicut cla-
rificatus filius hominis et deus clarificatus
e in illo etc. Hoc corpus eius nullo vestimento
indiget. Tercia dos e agilitas qua corpus
eius nulla gravitate tardatur quin libere possit
ee ubi vult. Quarta e subtilitas qua
nichil ei resistere pt homina corpa que tra-
ctus grossa sine divisione penetrat. Questio
queritur de tempore resurrectionis xpi et dicitur qd dns
tercia die resurrexit a mortuis sed oportet dies
aliquos et noctes per synodochen accipere
et hoc duobus modis. Primo ut dicit Be-
da ut extrema pte parasceven accipiamus
pro uno die cum nocte sequente. Secunda vero dies fuit
sabbatum cum nocte sequenti qua vero in ipsa no-
cte mutatus e ordo dierum et noctium. Cum
enim a principio mundi dies precedit noctem in ipsa
nocte resurrectionis cepit nox diem precedere. Nox ergo
illationis fuit sabbato et deinde ut ergo ipsa sequebatur
sabbatum [illegible] cum ipso sabbato die. Tercium vero
qui precessit dominicam [illegible] diei. Tercio accipitur
tercia diem per qualibet pte ipsius diei in qua
dns resurrexit. Secundo modo aliter ordi-
nat Augustinus [illegible] qd iste ordo dierum et noctium
cepit in nocte precedente parasceven. Sed hec
ergo nox precedens parasceven cum ipso die sequente
fuit dies una naturalis. Nox aut precedens
sabbatum cum ipso fuit secunda dies. Nox vero precedens
dominicam cum prima pte ipsius dominice fuit tercia
dies. Quo aut accipiatur iste ordo hic patet qd
xpc fuit mortuus xl horis ut dicit Augustinus.
De hora vero resurrectionis varie loquuntur. Eusebius enim
in libro xii [illegible] dicit qd surrexit ad ve-
speram sabbati. Ambrosius vero sup Lucam dicit qd
surrexit in profunda nocte. Augustinus vero dicit
qd surrexit in diluculo qd magis tenet
ecclesia qua in memoria resurrectionis dominice cantat
matutinales laudes. Cui consentit hic ps
Exurge gloria mea exurgam diluculo.

In ipsa aut hora cum xpus resurrexit multa
corpa sanctorum surrexerunt cum eo ut essent testes
resurrectionis xpi. Sed quia angelus dixit surrexit
non e hic. Quo dicitur ubi erat post resurrectionem xpus antequam
celum ascenderet. Sed contra [illegible] Et dicit
pt qd corpori glorificato non debet determinatus
locus hic in fine. Unde ipse erat ubi volebat
et forte cum sanctis qui cum eo resurrexerunt erat
maxime in aeribus id est sup amplissimos fines
orbis aut forte habitabat in paradiso deliciarum.
Tercio angelus imponit mulieribus ut xpi
resurrectionem annuncient. Ergo ite festinanter et
dicite discipulis eius quia et Petro specialiter.
Petrus aut specialiter nominavit quia propter verecun-
diam negationis xpi ita erat confusus qd nisi
fuisset specialiter nominatus non presumpsisset
venire inter ceteros apostolos ut dicit Gregorius vel
hoc ideo quia petrus specialiter xpi mortem
abhorruit ut de resurrectione maxime gaudet.
Quia precedet vos in galilea et ideo sequimini
eum ibidem. Ibi eum videbitis non quidem
crucifixum et mortuum sed iam resurrexisse vivum.
Sicut dixit vobis. Hoc xpc predixerat discipulis
Mt 26. Postquam resurrexero precedam vos in ga-
lileam. Precessit dux vite mortis triumphator
glorie [illegible] cum discipulis in monte
thabor ut dicit Mt 28. Ubi eis apparens
future resurrectionis gloriam apostolis demonstra-
vit. Eamus et nos in galileam id est transmi-
gremus a vitiis ad virtutes ut resurrectionis gloriam
videre possimus. Col 3. Si consurrexistis
cum xpo que sursum sunt querite ubi xpus est
in dextra dei sedens. Que sursum sunt sapite
non que sup terram.

Feria 2a in festo pasce

Duo ex discipulis ihu ibant ipsa die in
castellum qd erat in spacio stadiorum
lx ab ierusalem nomine emaus Luc 24. Hec
idem [illegible] Mt 26. Augustinus [illegible]
Sic mos [illegible] diligunt amicitie absentes de-
siderantur cum molestia et suscipiuntur venientes
cum leticia. Et ipsa molestia absencie
alienat a memoria corporis et sermonibus
[illegible] non mille motibus conversationis
gratissime sic delectat eum qui sit di

midiu felicitatis huane. Eod vero circa
ves crucifixi resurgentis duo isti disci qpbat
qua ut dicit magr lenibant iste absen
cia xpi in corda ipius et mutuo colloquio
puia no ipius licet ad hora suscepint
et delectabiliter. Primus cron' materia huic
duobus istis ... gemet ... ignorauit
doceat arceat ... instant ut maneat
veniat discubit se manifestat in hoc
cron' ea tanguntur. Primu e quo xps appa
ruerit discipulis de se loquentibus. Scdm est
quo illis septiam apparuit in se no credentibus
ibi Et ipse dixit ad illos. Tercium
e quo palam se illis manifestauit in cena
recumbentibus ibi Et aperti sunt oculi eorum.
Prima p's. v. gemet paucilas. Prima
em primo ite discipulorum xpi duos ex discipulis illius
... qui erant sine duo tangit ad hoc
tu illius ... impune ... ambula
tes hoc em precepit dns ... ad solacium
mutuum sit alter alteri seruiet et ut
ipe vite erant testes ... melius est
duos esse simul quam unum. ... em eius
... societatis eius si unus ceciderit
ab altero fulcietur. Primus istorum duorum discipulorum
nom ponitur infra quia vocatur Cleophas
alterius no nomen cron'ca subticuit et dicit
ut dicat Theophilus qui fuit Lucas cron'
qui ... humilitate se no nominauit. Hoc
em videtur eidem sentire Gg. ipi'
morum amb'o dicat tu sup Luca qui ille dis-
cipulus no fuit Lucas sed quidam alius
nomine Amaon qui verius credit quia Lucas
potius fuit discipulus aplorum quam ex discipulis
xpi sicut p3 ... pbat in plogo eiusdem
cron' ... primo ... de ... cron'
... p glosa ... 24 ... iiij or
anni archa testamenti dicat em glo
quod marcus et lucas fuit in dextro latere
arche. Prima post xpi ascensionem eadem
... sunt sancti discipuli ... ciuitatem ville
appellari. Et erat in spacio stadiorum lx ab
Jerusalem. Stadium e octaua p's miliarii et
dicitur a stadium a stando eo quod Hercules

vno anhelitu tm currebat et dein stans spirabat
deinde sit ante stadium c. 125. passus. Unde
lx stadia sunt semp septem milia passuum.
... ex hoc castellum distabat ab Jrlm vij
miliaria et dimidio nomine Emaus. Beda
... e Nicopolis ciuitas palestine que post
expugnationem ... sub marco aurelio et
anthonio ... restaurata e ... statum mu
tauit et nomen ... prius dicebatur Emaus nunc
no appellatur Nicopolis. Secundum ostendit quo ambula
bant isti duo dua dis'li Et ipsi loquebantur ad
inuicem no quasi credentes ut dicat Theophi-
lus sicut stupentes tribus ... de his omnibus
que acciderant s. de tradicione saluatoris et
de passionibus et de emissione spus et de sepultura
et de appricione angelorum facta mulieribus. Co
sidera quanto amore ista que acciderant medi
tabantur et quanto dolore ea loquebantur et quanta
pace ea ad inuicem referebant. Job. x. quare
... ego no parcam ori meo. loquar in tribulatione
spus mei et fabulabar cum amaritudine
anime mee. Et dicit pom xpi accessus
Et factum e dum fabularentur fabula dicatur
esse composita ex mutuis modis ... Prima vero
isti inciabantur de his que acciderant ... caple
ne credebant maxime illud de uno ... fa
bulari ... Et secum quererent conquerebat toto
conatu ad inuicem de saluatore ... pas
x vj. ... in tota uolutate sua quesiuit dnm et
inuenit cum ... quod multa fortasse erant
de quibus querebant ad inuicem s. ... potuit
esse tanta malicia unde ut crederet xpm
Item quanta dilectionis ... xpus in suo recessu
discipulis ostendit. Item quo omnia futura ipse p
uidit. Item quare capientibus se no restiterit
Item quanta fuit pusillanimitas discipulorum qui eum
no defenderunt sed relicto eo omnes fugerunt
Item tamquam malefactor ligatus fuit. Item quare
facies illa que speciosior e cunctis filiis ho
minum sic fuit cum sputis conspuita quanta collaudatio
in illusionibus quanta constancia in iniuriis
quanta innocencia in flagellis ultimo quanta
obedientia usque ad mortem mortem autem crucis
Item quod orauit pro crucifixoribus et inter sceleratos

Theoph

Job x

pasc

deputatus fuit q intem discipulo comenda
uit et exclamando spm emisit. Et quia vero
flos sub lapide clausus fuit. Et querebant
ad q debebant recurrere ex quo ille mortuus
erat in quem sua spem posuerant quid deberent agere
quia erant sine gubernatore et quasi vidui
effecti quia erant sine patre pupilli. Ultimo
querebant an possibile esset q resurgeret
aut q corpus eius esset ablatum et an esset
verum q mulieres dixerant angelorum visionem
vidisse admonimentum. De hys omnibus querebat
ad inuicem et querentes in mentibus ardebat
amore et tamen dolore ea considerabant atque
cum singultu et merrore mutuo ea colloque
bantur. Et ipse ihesus de quo loquebantur appropin
quans ibat cum illis. Est enim vulgare proverbi
um quia lupus est in fabula dum ipse de quo
locutus superuenit dicit Theophilus q spirituale
corpus quod habebat xpus nulla impediebat
loci distancia qui statim aderat ubi et cum
quibus volebat. Attende benignam curia
litatem saluatoris quia dilectis suis de se
loquentibus et desiderantibus sua non denegat
presenciam et comites vie efficitur. Sic enim pro
misit Mt xviij. Ubi duo uel tres congregati
fuerint in nomine meo in medio eorum sum. Et q
querebant ad inuicem ut concordes facerent
solite apparuit illis ut verus doctor disci
pulos instruat. De cecitate discipulorum de se et ig
norancia. Oculi autem eorum tenebantur ne eum
agnoscerent. Habebant enim pacientem maculis
et quasi amaurosis dicitur latine uel euidencia
est in dicto uel quando rem presente non videmus
uel quando visam non cognoscimus quando fuerimus
ut presentem quemcumque aut est quia manu tene
re querimus. Quare xpus sic voluit apparere
discipulis q tamen cum non cognoscerent. Et dicit
Theophilus q tres cause sunt de hoc. Prima
quia ideo noluit cognosci ut discipuli non
timerent absconsi. Sed totam suam mentem ... s[ecunda]
ut postquam cum cognoscerent intelligerent q
communis ipsum corpus quod passum est resurrexit
non tamen erat visibile omnibus sed solum illis

a quibus uellet videri. Tercia ut intelligat
q post resurrectionem conuersacio eius non erat digna
mortalibus sed cum angelis magis. Et ita erat
congruum quia talem se illis demonstrauit exterius
in oculis corporis qualis apud illos erat interius
in oculis cordis. Ipsi enim xpm amabant et
tamen de illo dubitabant. Quia igitur ipsum ama
bant et ab hoc de illo loquebantur ideo suam
presenciam illis exhibuit. Quia uero de ipso dubi
tabant ideo cognicionis sue speciem ab eis ab
scondit. Et queritur quomodo fieri potuit ut isti
discipuli presentem xpm non cognoscerent. Et dicendum
quia Lucas causam assignat dicens q oculi
eorum tenebantur id est impediebantur ne eum ag
noscerent. Marcus uero assignat causam ex
parte corporis xpi dicens q xpus ostendit se illis in
alia effigie. Unde est utrumque sed oculi discipulorum
impediebantur ne xpm agnoscerent exterius
uel quia enim erant repleti tristicia et dolore
cordis ut eum presentem quem desiderabant non co
gnoscerent aut quia vehemens ymaginacio
mortis tollebat credulitatem vite. Aut est ut
dicit Augustinus temporis oculis eorum opponebat sathanas
caliginem quedam erat fluxum aliorum humoris
circa pupillam impedire volebat dyabolus ne xpm
agnoscerent. Et est etiam huius accipi ex parte
corporis xpi. Quia dicit Marcus q ostensus est eis in
alia effigie. Non ut dicit Severinus licet
post resurrectionem corporis speciem et talem effigiem
non mutauit immutauit tamen gloriam quia
ex mortali factus est immortalis. Unde fieri po
tuit q propter nouam glorificacionem corporis subito
visus est non cognoscebatur sicut quem cognouimus
in infancia non statim cognoscimus senem.
Quid vero post xpi allocucio. Et ait
ad illos. Sic enim intendebant de xpo ser
monibus q non aduertebant cum esset illis
presentem nec ei loquebantur et ideo ipse primitus
eis locutus est ut prouocaret eos ad colloquium.
Qui sunt hii sermones quos confertis ad
inuicem et tristes immo loquimini am
bulantes et estis tristes. Sicut enim quasi tristiciam predixerat
illis xpus Jo xvj. Amen amen dico uobis
quia plorabitis et flebitis uos mundus

erit gaudebit vos non contristabimini sed tristicia
vestra vertetur in gaudium. Quarto tangitur hic tota
visio. Et respondens unus cui nomen Cleophas
dixit ei quasi obiurgando Tu solus pe-
regrinus es in Iherusalem quia cum vultum eius non
cognoscebant eum peregrinum eum putabat qui
forte ad diem festum pasche advenerat de remotis
regionibus. Et recte prout dicit Beda pere-
grinus ille erat. Primo quia patria sua gloria tam
longe distabat a fragilitate nostre corporis. Secundo
quia fidei eorum erat extraneus. Tertio quia sicut
modo de peregrinus erat extraneo quia sua conversatio
non erat cum mortalibus. Psalmus Extraneus factus
sum fratribus meis et peregrinus filiis matris mee.
Et non cognovisti ea que facta sunt in illa pe-
[illegible] his diebus. Et recenter mira-
batur Cleophas quod tante rei magnitudo cum
solum lateret sed ea que facta fuerant erant publica
quia tota civitas fuerat commota et portenta
signa in morte Christi apparuerant. Unde peregrini
consueverunt de inquirendis novitatibus esse
solliciti. Videbatur Cleophas pro inconvenienti
quod ista laterent hunc peregrinum quod hic erat tan-
tus dolor cordibus quod tamen huius doloris causa pa-
tebat omnibus esse nota. Quinto ponitur
visio Christi de hiis que facta erant omnibus ille
dixit quod extraneus illis loquebatur. Quem dixerunt
sunt ista facta in Iherusalem his diebus. Ipse
optime noverat que facta fuerant et tamen volebat ea
ab eis audire ea que facta fuerant licet ea
sciret. Sicut delectatur magister audire loquentem
et filium et magistri disputantem discipulum licet
noverit que dicit. Deinde adducitur visio
discipulorum in qua commendatur laudissime eum
commendant personam Christi secundum parentem ex-
primunt. Tertio de virtute quasi membra
comparando locutus. Commendat igitur
personam Christi ex parte vel dei vel sui vel proximi. Et
dixerunt ei. Tales fuerunt quia tam sue
iustitie manifestaverunt coram [illegible]
Christus cum licet peregrinus videbatur tamen eis
affabilis fuit et conversationis honeste.
Commendant autem Christi nomen dicendo
Ecce igitur quia salvator qui dicant tam
totam iure [illegible]. De Iesu Nazareno. Ecce

commendant patriam Nazareth. floridus vel
sanctus dicitur. Et Christus est ipse qui dicit Cant. ii.
Ego flos campi et lilium convallium. Sic commen-
dant virtutem. Qui fuit vir propheta. Vir virtuosus Luc.
vi. virtus de illo exibat et sanabat omnes.
Sic commendant officium propheta Io. vi. Hic est
vere propheta qui venturus est in mundum. Et tacete
de ut dicit glossa quia prophetam eum dicunt
tacent autem filium dei vel quia non dum perfecte
crediderunt vel quia et si crediderunt timent con-
fiteri nescientes cum quo loquebantur ne fo-
rte traderentur in manus iudeorum. Sic con-
mendat opus potens in opere scilicet sanandis
languoribus eiciendis demonibus sus-
citandis mortuis ceteris que operibus mira-
bilibus que divinam potentiam demonstrabant.
Psalmus potentiam tuam deus usque altissima que
fecisti magnalia deus quis similis
erit tibi. Sic commendant doctrinam. Et ser-
mone potentissimus erat sermo illius
tamen quia sermone omnia que volebat fecit
tamen quia sermoni illius nullus re-
sistere poterat Luce. Stupebant in doc-
trina eius quia in potestate erat sermo illius.
Deinde commendant eum coram deo acce-
ptus scilicet deo in omnibus placens Mt. 3. Hic
est filius meus dilectus in quo michi bene com-
placui. Electus meus complacuit michi
in illo anima mea. Ultimo commendat
eum coram proximo. Et omni populo. i. in pedibus omnibus
acceptus fuit universo populo Luc. 23. Omnis
populus gaudebat in omnibus que gloriose
fiebant ab eo. Attende quia satis apparet
quod isti duo discipuli amabant Christum cum
ita diligenter [illegible] eum commendant
ita ut audientes incitarent ad amorem
Christi sicut ipse erat Christus. Deinde panem
Christi explicant quod illius erat causa et
quis erat per invidiam hec est fera pessima
que devoravit Ioseph Gen. 37. Tradi-
derunt eum gentibus et Pylato. Et sacerdo-
tes qui illum venerari debuerant in quo
designantur sacerdotes et clericos fuisse in
culpa. Et principes nostri temporales dum

Luc. 6
Io. vi
Luc. 4
Mt. 3
Luc.

exprimunt condampnacionem mortis qui erat vite auctor Et genus mortis insinuant Et crucifixerunt eum Sequitur autem tercia [illegible] Nos autem sperabamus eo vivente quasi diceret amodo desperamus ex quo mortuus est Et ipse redempturus esset israel Theophilus sperabant namque christum debere redimere iudeos a servitute romanorum et a malis temporalibus christum quoque credebant sicut terrenum regem hodie et iudei non expectant a messyah redemptorem corporalem et tamen principaliter quedam sit liberari a servitute peccati Et nunc super hec omnia tercia dies est hodie quod hec facta sunt hoc dicunt in merendo quod cum latere non debuerat tamen recens fuit vel secundum theophilum forte recolunt quia tercia die se predixerat resurrecturum Deinde secundo de ipsa visione qui hec stando ad dicunt Et mulieres quedam ex nostris id est de nostro consorcio que christo erant familiares sicut et nos iste fuerunt maria magdalena maria iacobi et salome marci xvi. terruerunt nos vel pro corpore quod crediderunt ablatum vel secundum theophilum de incertitudine rei turbacionis et stuporis causam sumebant. Que ante lucem hora scilicet diluculo fuerunt ad monumentum Io. 20. Una sabbati venit ad monumentum cum adhuc tenebre essent Et non invento corpore Luc. 24. Ingresse non invenerunt corpus domini ihesu venerunt ad discipulos Mt. 28. Exierunt cito de monumento cum timore et gaudio Dicentes se et visionem angelorum vidisse Luc. 24. Et querentes ecce duo viri astiterunt secus eas in veste fulgenti Qui dicunt eis vivit Luc. 24. Quid queritis viventem cum mortuis non est hic surrexit sed Et abierunt quidam ex nostris Io. 20. Exiit petrus et discipulus ille quem diligebat ihesus et venit ad monumentum Et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt scilicet monumentum apertum et vacuum et posita linthea-mina ut dicitur Io. 20. Ipsum vero non invenerunt unde estimaverunt corpus eius ablatum Dixit enim eis maria quod tulerunt dominum de monumento et nescimus ubi eum posuerunt Io. 20. Distinccio

Secundo cum dicitur Et ipse dixit ad eos Hic tangitur qualiter christus dubitantes discipulos instruxit et circa hoc facit tria primo reprehensio incredulitatis eorum Et ipse dixit ad eos O stulti propter cecitatem intellectus et ignoranciam Et potissime stulti erant sperantes temporalem redempcionem cum tamen potius spiritualem debuissent sperare Et erant stulti credentes quod christus non posset salvare ex quo erat crucifixus Unde secundum Theophilum quidam dicebant similia astantibus cruci alios salvos fecit se ipsum non potest salvum facere Et tardi corde per ignoranciam et duriciam mentis ad credendum in omnibus quia non sufficit tamen credere unum sermonem patris nisi eciam sit fides [illegible] omnium Et que locuti sunt prophete Omnia enim que erant de christo prophete predixerunt Osee 12. Ego dicit dominus visionem multiplicavi et in manu prophetarum assimilatus sum Vel multiplicavit prophetas visiones et a principio mundi usque ad christum non desistit deus omnes que erant futura et multiplicate sunt visiones super numerum ita ut tota scriptura sit plena in nominibus et in moribus. Prophetarum assimilatus fuit christus sicut in ymmolacione ysaac ubi patet passio et resurreccio In vendicione et principatu Joseph ubi eadem denunciantur In fuga moysy et domino atque in ceteris figuris veteris legis in quibus christi passio et resurreccio erat assimilata Actuum 3. Deus prenunciavit per os omnium prophetarum pati christum suum et sic implevit Secundo addi- mysterio salutifera Nonne oportuit pati christum q. d. Non putetis quod propter hoc non sit christus quia passus est quia sic oportuit fieri Oportuit autem primo quia sic deo placuit et sic erat diffinitum in consilio trinitatis ab eterno Ysa. 53. Oblatus est quia ipse voluit Et oportuit propter salutem humani generis Io. xi. Expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat Et oportuit quia licet alius modus fuisset possibilis deo venit nullus tamen fuit congruencior nostre miserie ut dicit Augustinus Sed si oportebat christum pati videtur quod non peccavit qui eum occidit Ad hoc dicit ysydorus d.

Quantum pertinet de parte eius erat ex parte in
estimabili caritate ad genus humanum
Qua proprio filio suo non pepercit sed pro nobis
omnibus tradidit eum. Ex parte autem tamen humana ex
parte impia fuit et crudelis quia non ex caritate
sed ex invidia et odio iudei occiderunt Christum
unde non excusantur a culpa. Deus non licet
malignitate usus fuit ad beneficium huma-
ni generis. sicut medicus viperis carnibus
utitur ad antidoti salutiferi confectionem. Et si
dicatur oportebat eum occidi ergo non peccaverunt
occisores domini quod non valet. Licet enim
necesse sit evenire scandala. Ve tamen homi-
ni illi per quem scandala veniunt. Et ita per passionem
et mortem suam intravit in gloriam suam. Ad
attendendum quod gloria Christi triplex est. Una
est verbi dei que est premium essentiale consistens in
aperta visione divinitatis et in fruitione
eiusdem. Et hanc gloriam Christus non meruit per
passionem et mortem quia ab instanti concep-
tionis sue gloriosus fuit et anima eius
vidit divinam essentiam sed tamen hanc gloriam
non merito sue passionis acquisivit. Secunda
gloria est verbi corporis que consistit in dotibus
anime et corporis. Dotes autem anime sunt
ut anima non possit separari a deo pati malo
in tempore et futuro. et tamen hoc ut claritate
divina illuminetur caritate inflammetur
et securitate firmetur. Cuius at dotes istas
per excellentiam habuit merito sue passionis quia
anima eius separabatur sed perfecta fuit in eterno
gaudio. Item timebat Christus sed post mor-
tem habuit securitatem. Unde per mortem anima eius
meruit impassibilitatem gloriam et corporis
meruit que est impassibilitas claritas agili-
tas et subtilitas. Tertia gloria est verbi hominis
quia per passionem suam meruit glorificari
ab omni homine. Unde apostolus ad Philippenses ii. Christus
factus est pro nobis obediens usque ad mortem
et in gloria dei patris. Deinde scripturas ex-
plicat. Et incipiens a Moyse a quo scriptura
incepit et omnibus prophetis subsequentibus in-
terpretabat id est exponebat in omnibus scrip-
turis que de ipso erant. Psalmista dominus narra-
bit in scripturis populorum. Prima Moyses dixit
Deut. 18. prophetam de gente tua et de fratribus
tuis suscitabit nobis dominus ipsum sicut
me audietis. Item ps. 21. dicit foderunt ma-
nus meas et pedes. Item Ysa. 53. Sicut ovis ad
occisionem ducetur. Item Jere. xi. Ego quasi
agnus mansuetus qui portatur ad victimam.
Item in trenis x. Et prius omnibus vero dominus occisus
est in peccatis nostris. Item Eze. 23. Ecce principes
pos israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad
effundendum sanguinem. Danie. ix. post
ebdomadas lxii. occidetur Christus et non erit
eius populus qui eum negaturus est. Item Zacha.
ix. Tu quoque in sanguine testamenti tui edu-
xisti vinctos de lacu in quo non erat aqua.
Tales omnes scripturas exponebat Christus
discurrens per singulos prophetas. Et ista locutio
Christi erat delectabilis discipulis non tamen
adhuc cognoscebant Christum in verbis aud-
ientes eum cum sic loquente statim debuisset
dicere hic est Christus. Sed sicut tenebantur oculi corpo-
ra ita et auris impediebantur ne eum ag-
noscerent. Tertio commendatur familiaritas
Christi ad discipulos in quarto modo. Et appropinqua-
verunt castello quo ibant. Ipso fuit eis
tedium in via de tanta dulcedine ser-
monis Christi ideo forte visum eis est nimis
cito venisse. Et ipse finxit se longius
ire. at si debet ire ad locum magis di-
stantem. Sed cum fictio videatur esse quedam
duplicitas in verbo aut in facto quod non est
sine mendacio dubium est quomodo Christus qui summa
veritas est ad finxit facto quod tamen sit non erat.
Et dicendum secundum Aug. quod non omnis fictio est
mendacium sed tunc est mendacium quando illud
quod fingimus nichil significat. Cum non fictio
in aliquam rem refertur non est mendacium
sed figura veritatis. sicut sunt verba veritatis
sapientum et sanctorum dicunt tamen in figuris in
quibus non est veritas in eo quod sonat sed in eo
cuius gratia assumitur. Solebat igitur Christus longius
ire sed finxit se. ut secundum Greg. significaret
quod longe erat et peregrinus a fide eorum. Et co-
egerunt eum pariter et qui tenuerunt dicentes
Mane nobiscum domine quoniam advesperascit id est
incipit fieri nox et inclinata est iam dies
ad occasum. Ex quo colligit ut dicit Greg. co

Et ipse finxit se etc. [illegible] non omne quod fingimus mendacium est sed quando id fingimus quod nichil significat tunc est mendacium [illegible] ad aliquam significationem non est mendacium [illegible] Aug. [illegible] sed figura veritatis aliquid [illegible] [illegible] in tribus dictis

colligitur quod peregrini ad hospitium non solum invitandi sunt sed cogendi. Rogemus et nos et salvatorem nostrum ut in istis festis paschalibus atque aliis permaneat nobiscum. Et factum est dum recumberet cum illis. Considerandum quod cum reputarent peregrinum et pauperem, non seorsum sed secum posuit cum ad mensam. Matthei 26: Pauperes semper habetis vobiscum. Accepit panem. Hoc ipsius erat Christi recumbentis accipere panem et dispensare, qualis socius qua non fuit inexorabilis. Fregit et dispensavit discipulis. Et benedixit, aliqua verba benedictionis protulit ac fregit. Dicitur frequenter licet absque cultello, quod ita frangebat Christus panem sola manu, hac si cultello incidisset. Et porrigebat illis tamquam dispensator et maior in mensa.

Distinctio 3

Tertio cum dicitur Et aperti sunt oculi eorum, tangitur quomodo Christus cognitus fuit a recumbentibus discipulis. Ubi circa hoc primo enim tangitur manifesta dei cognitio: Et aperti sunt oculi eorum. Sed numquid, ut dicit Augustinus, clausis oculis ambulaverant? Sed in eis erat eis aliquod impedimentum ne eum agnoscerent, quod usque in hanc horam permissum est vel sathanas eorum non sensibiles oculi sed oculi mentis aperti sunt et cognoverunt eum. Non cognovit aspectu nec auditu, sed cognoverunt eum in fractione panis. Fortasse propter hoc quia mos erat Christi discumbentibus quod illi videntes eum tunc fecisse rememorati memorati sunt moris eius et scintilla ardens excitavit cor eorum, quam intuentes vultum eius cognoverunt eum esse Christum ubi duo consideranda sunt. Primo secundum Augustinum: hic commendatur nunc opera et opere hospitalitatis officium, quia in hoc dicens qui per preceptis non potuit Christum cognoscere, per opera iam ipsum suscepit et cognoscit. Exemplum de beato Gregorio qui in forma naufragii Christum suscepit hospitio, de quo cantatur: Felix que Christo patuit et quina de celis venit. Secundo secundum Theophilum: magnam et ineffabilem virtutem habere cibus Christi quia sumentibus corpus Christi ipsius aperiuntur oculi mentis ut eum agnoscant. Et ipse evanuit, id est disparuit ex oculis eorum statim ut eum cognoverunt eis disparuit. Secundo

quoniam quando domino cognitus statim se occultavit. Debuisset enim consolari per sua presentia amicos suos qui eum amabant et desiderabant. Et dominus quod disparuit eis propter tres causas. Primo secundum Theophilum ut enim magis accenderet in amore. Secundo ideo dicit ne sua presentia esset illis causa erroris putantibus quod tale corpus haberet quale prius. Tertio per glosam: subtrahitur carnalibus oculis species infinitatis ut mentibus aperire incipiat gloria resurrectionis. Secundo ponitur mutua discipulorum lamentatio. Obstupuerunt enim et quasi attoniti remanserunt Christo disparente. Et dixerunt ad invicem lamentando, quia tam diu eum desideraverunt et tamen cum eum cognoverunt disparuit: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis. Et ipsos reprehendebant et tamen lamentando dicebant: Sic aspectum eius non cognovimus, tamen verba ipsius non advertimus, que cum non apprehendimus et retinuimus quod desideravimus cum totum cor nostrum ardet in eius amore et videbatur nobis quod ipse esset dum loquebatur in via sic amicabiliter, sic affabiliter, sic dulciter, sic subtiliter. Et aperiret nobis scripturas. Erat exponendo. Duabus autem ex causis ardebant corde Christo loquente. Primo ratione ipsius divini sermonis de quo Gregorius dicit: Ex auditu sermone Christi inardescit animus, corporis frigus recedit, sic mens in superno desiderio anxia audire libet precepta celestia et quasi mandatis instruitur quasi tot facibus inflammatur. Secundo ad verba Christi ardebant ut dicit Theophilus, quia eo disserente scripturas percellebantur intrinsecus cor eorum quod ille qui disserebat dominus esset. Verba enim Christi intrabant per aures usque ad cor eorum. Et inveniebant quod ipse qui loquebatur Christus esset et ardebant desiderio nec tamen audebant interrogare et tangere eum. Tertio ponitur predicatio resurrectionis Christi. Et surgentes eadem hora non fuit illis cura manducandi nec hora tarda eos retinuit nec via longa nec et causa propter quam venerant in castellum sed statim regressi sunt in Ierusalem suspirando vel gaudebant loquentes de Christo. Et invenerunt fratres ad invicem dicebant: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret scripturas. Et inde

[illegible]

nerunt congregatos xi apostolos et illos forte cum
illis erant ergo mirum dominum dicentes cum
gaudio et leticia Quia surrexit dominus vere.
28 Data est michi omnis potestas in celo et in terra.
Hic non false ut dicunt iudei nec fantastice
ut fingunt manichei sed vere vivificatum cum anima
corpus id est que separata fuerat in morte et a
genere sparsa mente reassumpta. Et apparuit
Symoni quem magis diligebat. p. Dominus intelligit
apparuisse petro et hoc propter duo ut dicit Crisostomus.
Primo quia ipse petrus confessus est eum cum
xpm id est primo vidit eum resurgentem. Secundo
quia petrus eum negaverat ideo prius sibi ap
paruit consolans eum de tercia apparicione facta
petro ... dicit quando fuit et dixit
quod sibi dominus apparuerit quando audivit a mulieribus
xpm resurrexisse et cucurrit ad monumentum
ut dicit Luce. Postquam autem xpi resurreccionem predica
tibus cum gaudio et ipsi discipuli qui venerant
de emaus narrabant per ordinem que gesta erant
in via. Luce. Et ipsis loquentibus de hiis omnibus
que acciderant xpc appropinquavit interrogans
causam tristicie eorum et quia dure illis referentibus
stulticiam et tarditatem eorum cordis reprehendit
atque scripturas exposuit et quod appropinquantibus
castello ipse se finxerat longius ire et ipsi
eum coegerunt secum manere et quomodo panem ac
cepit fregit et illis porrexit et quomodo cognoverunt
eum in fraccione panis. Ex qua relacione factum
est apostolis gaudium magnum facto testimonio
concordi partibus ... gaudium et

Stetit ihesus in medio **Feria tercia dist. p.**
discipulorum suorum et dixit eis pax vobis. Luc.
24. Hoc idem Lc. Jo. 20. Referentibus istis
duobus discipulis qui venerant de emaus
quomodo xpm cognovissent in fraccione panis
aliis et dicentibus quia surrexit dominus vere et
apparuit symoni ut apparet in isto quod ibi predica
batur. Ecce quia eis loquentibus ipse ihesus stetit
in medio eorum et fecit ea de quibus agitur in presenti
clausa in quo tamen tangitur xpo. Primo enim
gloriosi corporis sui presenciam exhibuit discipulis
de se loquentibus. Secundo novo refeccionis testimonium
adhibuit eis dubitantibus ibi et dixit eis quid
turbati estis et ... Tercio sacre scripture in
telligenciam aperuit eisdem ignorantibus
ibi tunc aperuit illis etc. Circa primum tamen facit
premittit primo eundem salvatoris presenciam
Stetit ihesus in medio discipulorum suorum. Visibiliter
cito magis affectu discipulorum ad visionem xpi venit
desideratus cunctis gentibus et convenientibus corporibus
constantibus revelavit. Mt. 18. Ubi duo vel tres
congregati fuerint in nomine meo ibi sum in medio
eorum. Notandum quod stat in medio discipulorum convenit xpo propter
eminenciam suam que est super omnes. ps. x. Stetit
saul in medio populi et altior fuit universo populo
ab humero et sursum. Sunt autem plurima illa propter
que stat in medio xpus. Primo namque stetit
in medio discipulorum sicut vivificator. Cor namque quo
cor est in medio corporis quia a xpo vita procedit.
Gen. ij. Produxit deus de humo id est de terra virgine
lignum vite id est xpm in medio paradisi. Secundo stetit
in medio sicut illuminator sicut solem in medio
celorum ut superiora illuminet et inferiora. Jo
sue x. Stetit sol in medio celi ut illuminet
omnem hominem venientem in hunc mundum. Tercio
stetit in medio velud gubernator et rector
imperii sicut rex circumstante exercitu. Eccl. x.
In medio fratrum illorum rector in honore. Item
stetit in medio velud iudicator sicut iudex
medius inter utrasque partes discernit. ps. Deus
stetit in synagoga deorum in medio autem deos
diiudicat. Quinto stetit in medio velud mediator
pacem ad usque deum et homines ut concordiam
faceret. prima Tim. ij. Mediator unus est dei et
hominum homo xpus ihesus qui dedit redemp
cionem semetipsum pro omnibus. Sexto stetit in
medio velud salvator a demonibus inimicis
humano generi. ps. l. Venerat dominus in medio
nostri et salvet nos de manu inimicorum
nostrorum. ps. Deus autem rex noster ante secula op
eratus est salutem in medio terre. Septimo stetit in
medio velud sanctificator quia solus sanc
tificat nos virtutibus. Eze. 37. Ego dominus sanc
tificator israel cum fuerit sanctificacio mea in medio
eorum in perpetuum. Octavo stetit in medio eorum velud
letificator et consolator merencium. Ys. 12. Ex
ulta et lauda habitacio syon quia magnus
in medio tui. Nono stetit in medio velud glorifica
tor ipse enim est gloria et beatitudo nostra. Zacha
ij. Ego ero ait dominus in gloria eorum. Decimo

[illegible]

tangitur qua amicabiliter xpistus fuit discipulos allocutus primo namque salutauit eos et quia erant exposita tribulacionibus et persecucionibus mundi atque iudeorum ideo salutando optauit eis pacem et commendando dixit eis Pax vobis pacem vobis annuncio et pacem vobis opto sicut erat proprium pax dei ad homines Et ideo ipse resurgens et cum triumpho de bello regrediens pacem annunciauit Ephes. ij. Evangelizauit pacem hiis qui longe et pacem hiis qui iuxta ipse vero simul venit cum lancea et oliua Lancea propter triumphum Oliua propter pacem ys. 52. Quam pulchri sunt super montes pedes annunciantis et predicantis pacem &c. Nota quod quadruplex est pax scilicet hominis ad deum hanc pacem peccatores non habent ysa. 48. Non est pax impiis dicit dominus Et ut dicit ps. pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum Altera pax est mundi scilicet hominis ad hominem de qua dicit apostolus Ro. 12. Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus pacem habentes hanc pacem omnes desiderant quia ex ipsa multiplicantur bona temporalia et tranquillitas habetur vite Et tamen quidam ista pace mundi bene utuntur illi scilicet qui utuntur et vacant studiis et exercicio virtutum atque bonis moribus Quidam non ista pace temporali abutuntur vacantes comessacionibus vanis et impudicitatibus isti sunt digni pacem habere de quibus dicit ps. Zelaui super iniquos pacem peccatorum videns quia non est respectus morti eorum et firmamentum in plaga eorum In labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur Ideo tenuit eos superbia operti sunt iniquitate et impietate sua Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum transierunt in affectum cordis Cogitauerunt et locuti sunt nequiciam iniquitatem in excelso locuti sunt Posuerunt in celum os suum et lingua eorum transiuit in terra Et ecce ergo in istis malis inueniuntur peccatores velud porci propter temporalem pacem qua abutuntur Unde merito propter peccata mundi ista pax ex quo ex toto declarata ablata est undique dissensionibus et bellis insurgentibus Apoc. vi. Cum aperuisset sigillum secundum exiuit equus rufus et qui sedebat super eum datum est ei ut sumeret pacem de terra et ut inuicem se interficiant homines et datus est illi gladius magnus Tercia est pax hominis ad seipsum et ista non potest haberi in presenti vita perfecte quia continua pugna est inter carnem et spiritum Non tamen est pax si sed viri subiciant carnem spiritui quia caro semper recalcitrat et spiritum infestat Sicut in peccatoribus est qui spiritum carni subiciunt non est pax quia spiritus dominatur et conatur carnem subicere Unde Ie. 12. Non est pax uniuerse carni Et ista pax fiet in fine quando caro sine ulla contradictione spiritui subiacebit Quarta pax est hominis ad dyabolum quia aliqui ita subiecti sunt dyabolo quod absque ulla contradictione obtemperant eius uoluntati Luc. xi. Cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt omnia que possidet Igitur saluator annuncians et optans pacem discipulis non mandauit eis pacem dyaboli quia continua pugna fuit apostolis contra ipsius conatibus liberare mundum ab infidelitate et dyabolo repugnante Dan. Cornu illud habebat oculos vij. et os loquens grandia quod erat maius ceteris et faciebat bellum aduersus sanctos Set mandauit xpistus ut quantum possimus pacifici simus et nobis ipsis complacentes in infestacionibus contra spiritum ps. Loquetur dominus pacem in plebem suam et super sanctos suos et in eos qui conuertuntur ad cor Set non annunciauit xpistus apostolis pacem mundi ideo predixit eis quod multas pressuras deberent sustinere a mundo Jo. 16. Multas pressuras in mundo habebitis sed confidite quia ego vici mundum Optauit et xpistus discipulis ut in ipso xpisto pacem haberent Jo. 14. Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis non quo mundus dat ego do vobis Et Jo. 16. Hec locutus sum vobis ut in me solo pacem habeatis Ideo est secunda et vera pax de qua dicit apostolus Phil. 4. Pax dei que exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intelligencias vestras Salutacione atque salutacione premissa dicit sic xpistus Ego sum q. d. Pax vobis sit aduentu meo quia ego sum pax vestra Eph. ij. Ipse est pax nostra qui fecit utraque unum

No° q hoc nomē ego sum q^{it} xpc singla-
rit· primo ratione diuinitatis cui proprium est esse
Job ix· ipse enim solus est Exo· 3· Ego sum qui
sum dices sic filiis Israel qui est misit me ad
uos Secundo sibi ratione eternitatis ps Tu autem
idem ipse es et anni tui non deficient Tertio ratione
perpetuitatis· quia ipse est principium et finis totius
creature Apoc· 21· Ego sum alpha et o principium et finis
Quarto ratione excellentis dominii ys· 42· Ego dominus
hoc est nomen meum· quia ipse singularis Deus
fuit Apoc· 22· Ego sum radix et genus David stel-
la splendida et matutina Quinto ratione salu-
tacionis quia ipse solus saluator ysa· 43·
Ego sum dominus et non est absque me saluator Sexto
ratione uere uirtutis ps Ego dormiui et soporatus
cepi et exsurrexi Jo· xi· Ego sum resurrectio et uita
Septimo ratione eiusdem trinitatis dixit Ego sum
· q· d· sic putetis q sim alius qui nunc re-
surrexi ab eo qui pependit in cruce sed ego
idem sum ys· 42· Ego dominus et ab initio ego
ipse Et mal· 3· Ego sum dominus et non mutor
Decimum ut amicum xpi expellit timorem quia
timor non est in caritate sed perfecta caritas foras
mittit timorem prima Jo· 4· Unde sibi dicit Nolite
timere ad presentiam meam ps Non timebo mala
quoniam tu mecum es. Nota q discipuli mortuo xpo
in magno timore erant propter iudeos quos
metuebant Et dominus confortauit eos in suo ad-
uentu ut exteri non timerent eos Deutero-
nomio· non timebitis eos quia dominus deus tuus
in medio tui est Primo enim confortauit eos ut
non timerent eorum multitudinem ps Non
timebo milia populi circumdantis me Secundo ut
non timerent eorum sapientiam quia ut dicitur
prima Cor· prima· Sapientia huius mundi stulticia est
apud deum Luc· 21· Ego dabo uobis os et
sapientiam cui non poterunt resistere omnes aduer-
sarii uestri Tertio ut non timerent eorum potentiam ta-
lis enim potentia est fragilis quia carnis
est ps Non timebo quid faciat mihi homo
Ezechiel 2· Vultus eorum ne formides quia
domus exasperans est Quarto ut non timerent eorum
fortitudinem quia ut dicitur prima Cor· prima· In-
firma mundi elegit deus ut confundat fortia
Hebr· xi· fortes facti sunt in bello Quinto ut non

timerent eorum furorem et turbacionem ps Deus noster
refugium et uirtus adiutor in tribulacionibus
que inuenerunt nos nimis propterea non time-
bimus dum turbabitur terra Sexto ut non timerent
eorum edicta unde cum preceptum esset apostolis ne am-
plius loquerentur in nomine xpi contempserunt pre-
cepta talia Act· 5· Obedire oportet deo magis
quam hominibus Septimo ut non timerent eorum diui-
cias et gloriam ps Ne timueris cum diues factus
fuerit homo et cum multiplicata fuerit gloria do-
mus eius Octauo ut non timerent uerba Job· 4·
non timebimus calumniam cum uenerit Nono ut
non timerent quascumque persecutiones Luc· 21·
Cum uideritis prelia et sediciones nolite ter-
reri Decimo ut tandem ipsam mortem non
timerent Mt· x· Nolite timere eos qui occidunt
corpus animam autem non possunt occidere Et ne
aut timidus sit adiungit sed potius ipsum
timete qui potest animam et corpus perdere
in gehennam Ecc· xii· Et unus non timebit te
o rex gentium Tercio ponitur eiusdem discipulorum
conturbati uero et conterriti estimabant se
spiritum uidere Ex hac apparicione passi sunt defectum
s· incompassibilem turbacionem Secundo defectum intra-
sabilem s· errorem uel terrorem Tertio defectum ir-
racionabilem s· falsam estimacionem sicut ut dicit
Beda licet discipuli scirent xpm fuisse uerum
carnem ante passionem tamen ex quo mortuus
erat non putabant ueram carnem posse re-
surgere de sepulcro tercia die Unde credebant
se uidere illum spiritum quem xpus in patibulo emiserat
Et queritur quomodo uerum sit quod discipuli turbati fu-
erunt et conterriti cum Jo· dicit quod gauisi
sunt discipuli uiso domino Et dicendum quod primo turbati
fuerunt et territi ex improuisa et subita apparicione
ut dicit Luc· Et postquam ostendit eis manus
et latus et manifestauit se esse xpm tunc
gauisi sunt discipuli ut dicit Jo· Et queritur unde
potuerint estimare discipuli se uidere spiritum
sicut tunc ipsi loquebantur ad inuicem quod xpus
uere resurrexerat et apparuerat Symoni atque
duobus discipulis euntibus in Emaus Et
dicendum secundum Ambrosium quod non omnes discipuli istam esti-
macionem habuerunt sed credibile est quod petrus
et Jo· atque discipuli qui uenerant de Emaus

hoc crediderunt sed quia corpus multo plus vel hic estimauit ideo si non maioris partis paucorum opinionem includit. In dicto sermone ambos quod potuit esse ut licet petrus et alii discipuli scirent xpm resurrexisse quia tamen clauso cenaculo ingressus est ad eos subito ex hoc non crediderunt esse corpus xpi sed apparere spm. eius

Distinctio secunda

Dist° 2a

Secunda. cum dicitur. Et dixit eis etc. ostenditur quomodo xpus suo testimonio veram sui corporis veritatem probauit. et primo declarat reprehendendo estimacionem eorum. Et dixit eis quid turbati estis et cogitaciones [marked: ad primam meam cogitaciones] falsas et erroneas ascendunt in corda vestra quia creditis me esse spm nam secundum bedam

Beda

Cogitaciones bone descendunt ad eos in corda nostra sicut bonum semen desuper iactum mentis Jac. p°. omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum cogitaciones vero false non iaciuntur desuper nec descendunt in eos. sed a corde ascendunt veluti male herbe Mat. 14. De corde procedunt cogitaciones male que coinquinant hominem. Et quia cogitacio discipulorum non erat a deo desuper sed ascendit de affectu terreno ideo ista cogitacio dicitur ascendere in corda eorum vel secundum Cirillum quod cuiusmodi reprehensione habemus quod iste qui reprehendebat ipse erat quem videbant in ligno mortuum et positum in sepulcro quod non latebat aliquid eorum que erant in homine. Ps. Dominus scit cogitaciones hominum quoniam vane sunt.

cyrillus

po

ca p'i sr'°

Deinde ea signa sue veritatis adiungit quibus cognosci potest scilicet visus tactus et auditus. Videte manus meas et pedes clauis confixos in cruce Ps. foderunt manus meas et pedes meos. Zacha. 12. Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum. Et dicet. hiis plagatus sum in domo eorum qui me diligebant. i. qui me debuissent diligere. Quia ego ipse sum qui pependi in cruce et iam in sepulcro et non alius in mundo. Et hoc demonstrat sibi tactus palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et ideo nolite estimare quod hic sit spiritus meus sine corpore vel tamen porcio

2a Dist°

Beda

3a Dist°

ista verba que loquebatur xpus et per ea que secuntur manifestauit se auditu eorum et in voce et sermonibus quod intelligerent eum esse xpm Job. 33. Audi hec mortalem audi quod dicitur auscultate voce eloquii mei talibus enim verbis assuescebat aures virorum et erudiens eos instruebat disciplina sua aures verba probabat ut ibidem dicitur. Deinde sequitur. Et cum hec dixisset ostendit eis manus et pedes ut viderent et palparent quoniam tenuis visi visibus cicatricibus vulnerum cognoscerent quia ipse est qui pependit in cruce et palpando carnem et ossa paterent quia non erat spiritus sed verum corpus habebat. Circa. si corpus xpi habebat dotem claritatis. quare non in eadem claritate ipsum non viderunt. Et dicendum secundum aug. 22. de ciuitate dei. est in potestate gloriosi corporis est videri in claritate uel non videri. Et quia non discipuli false estimabant xpm esse spm voluit xpus tollere omnem occasionem erroris apparens inqualiter qui posset considerari quod ipse esset et non alius. Unde in carne mortali claritatem virtutis ostendit cum transfiguratus est ut ostenderet quod ad illam claritatem deberet resurgendo pertingere. Ex resurgendo amoreuis ipsam claritatem non demonstrauit ne putaretur esse alius ab eo qui mortuus fuerat. Et quare quare xpus cum resurrexit non sanauit vulnera sed voluit ea remanere in carne sua. Et dicendum secundum Bedam quod hoc non fuit ex impotencia xpi potuit enim sanare vulnera quia maiora fecit sed tamen ipse victor mortis per mortem signa mortis delere noluit propter .v. causas primo ut per eam fidem resurrectionis discipulos instrueret. Secundo ut eum supplicans pro humano genere semper ipsa vulnera ostendat deo patri. Tercio ut ostendat hiis qui saluantur quam misericorditer eos per ipsa vulnera redemerit. Quarto ut ostendat quod iuste impii dampnentur. Et quare quomodo corpus xpi potuit esse palpabile cum sic esset subtile ut clauso cenaculo ingressum fuit ad discipulos. Et dicendum secundum Greg. 20. mor. quod in corpore glorioso simul sunt corpulencia que sunt ad veritatem humane nature

et subtilitatis perfectam potentiae spiritualis quae
ut dicit Ambrosius pertinet ad corpoream qua-
litatem resurrectionis. Nec ista duo scilicet corpulen-
tia et subtilitatis repugnant quia non sunt
eiusdem generis sed una pertinet ad naturam alia
ad gloriam. Propter primum corpus Christi fuit pal-
pabile, propter secundum potuit sine divisione clausa
penetrare. Item quaeritur quomodo Christus potuit loqui
in assumpto corpore formando verba in aere. Dicitur
enim locutio non est per instrumenta vitae. Sed
Christus formavit vocem et verba per naturalia instrumenta
quae sunt guttur lingua palatus dentes
et labia. Et quod dicitur nihil loquitur naturaliter
nisi respirans, Christi autem locutio vera fuit
quia habebat naturalia instrumenta quae non habent an-
geli, sed Christus non respirabat quia aer re-
spiratus ad duo deservit. Primo ad refrigera-
tionem caloris naturalis [illegible] aliter enim ani-
mal suffocaretur. Secundo deservit ad formationem
vocis cum per arteriam pulsationis et
percussa ipsa vox dividitur et articulatur diversis de-
pressa naturalia instrumenta. Christus autem spiravit
aerem non ratione primi ut scilicet temperaret calorem
intrinsecum cordis sed attraxit aerem ratione
secundi ut naturaliter scilicet loqueretur discipulis. De-
inde tangitur 4. signum suae resurrectionis manifesta-
vit se per sensum gustus quia comedit coram
discipulis. Adhuc autem illis non credentibus
et mirantibus non credebant propter (?) sed mirabantur
prae gaudio Io. 16. Adhuc videbo vos et gau-
debit cor vestrum. Dixit: Habetis hic aliquid
quod manducetur. Petebat quidem Christus man-
ducare ut dicit Beda non ex necessitate sed
ex dispensatione ut ostenderet se esse verum. Et
At illi obtulerunt ei partem piscis assi et
favum mellis. Favum a faciendo(?) gratia quod est
manducare. Est autem favus idem quod vesica(?)
mellis non dum expressus de cera sicut uva
est quando vinum non dum est expressum de racemo
et uva dum quando lac non dum expressum est de mam-
ma. Et cum manducasset coram eis viden-
tibus omnibus sumens reliquias dedit
eis. Non enim oportebat ut totum comederet ne
videretur indigere cibo sed sufficiebat modicum
quid manducare ad probationem verae resurrectionis.
Item quaeritur utrum corpus glorificatum indigeat
cibo corporali. Dicendum quod animal indiget
cibo propter tria. Primo quidem ad restaurationem suae
substantiae. Calor enim naturalis consumit humidum natura-
le nisi fieret restauratio illius humidi deperditi
per superiorem cibi consumeretur animal et periret. Se-
cundo animal indiget cibo ut perveniat
ad quantitatem perfectam et debitam. Tertio
indiget cibo ut ex superfluis alimenti po-
ssit sibi simile generare. Nullum autem istorum in-
erit necessarium manducare post resurrectionem. Calor
enim naturalis erit contemperatus humido radicali propter quod
non consument se neque sitient amplius
nec ultra erit perditio suae corporis ut dicitur Isa. xl-
ix. Nec erunt necessarius cibo propter augmentum
quia omnes resurgemus in perfecta quantitate
secundum mensuram aetatis plenitudinis Christi ut dicitur
Eph. 4. Nec erunt cibus necessarius propter
generationem quia post resurrectionem scilicet neque nubent
neque nubentur sed erunt sicut angeli Dei in
caelo ut dicitur Matth. 22. Videntur igitur inveniri
in sacra scriptura quod sancti manducabunt in
futura caenam intelligendum est de spirituali man-
ducatione quae consistit in delectatione et contemplatione
fruitionis divinae. Item quaeritur utrum Christus vere
manducavit. Dicendum quod aliter dicuntur man-
ducare angeli in assumpto corpore aliter Christus
manducavit post resurrectionem. Ad veram enim
manducationem tria exiguntur. Primo ut sci-
licet cibus dividatur et dentibus teratur. Secundo
ut sapor cibi percipiatur. Tertio ut cibus
ipse traiciatur in stomacho. Angeli igitur in
assumpto corpore licet videantur manducare
non tamen dentibus manducant quia cibum
non frangunt naturalibus instrumentis. Item
qualitatem cibi non sentiunt. Item quia
carent stomacho ideo cibum non traiciunt. Christus
vero cibum dividebat et conterebat naturalibus
dentibus. Item percipiebat saporem. Item
traiciebat cibum in stomachum et ideo vere
manducavit et bibit. Item quaeritur quid con-
venit de illo cibo quem Christus manducavit
post resurrectionem. Et dicendum quod ad veram mandu-
cationem non requiruntur nisi illa tria quae su-
perius enumerata sunt scilicet quod cibus sit man-
ducatus operatione caloris naturalis digeratur
et convertatur in carnem et sanguinem. Hoc non
pertinet ad veram manducationem sed videtur
esse quasi effectus manducationis. Non

fuit quia cibus ille non fuit assumptus ab eo digestus nec transivit in substantiam carnis et sanguinis sed virtute divina consumptus est cibus ille in aliquam materiam scilicet in vaporem aque vel in aerem prout sibi placuit quia omnia quecumque voluit fecit. Hec enim est quintum signum sue resurrectionis. Decimum adducit sextum signum sue resurrectionis et eius rememorativum. Reduxit enim eis in memoriam verba sua que prius locutus fuerat illis antequam moreretur. Et dixit ad illos hec sunt verba que posuit verba prioribus ut sit sensus hec sunt verba id est res que locutus sum ad vos de quibus fuerunt verba dicta Luc. 18. Ecce ascendimus Ierusalem et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum cum adhuc essem vobiscum. Matheus 5. Non veni [solvere sed implere]. Quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi. Unde licet ignorant tamen secundum legem dixerunt iudei pylato Jo. 19. Nos legem habemus et secundum legem debet mori. Ideo [...] secundum legem mortuus est ut testamentum nove legis condet Hebr. 9. Per proprium sanguinem introivit semel in sancta eterna redemptione inventa. Et ideo novi testamenti mediator est ut morte intercedente et prophetis [...] Deus prenunciavit per os omnium prophetarum pati Christum et sic implevit. Et psalmus dicit Iheremie [...]. Ego sum [...] psalmus eorum redde eis vicem domine iuxta opera manuum suarum.

Distinctio tercia:-

Tercio cum dicit Tunc aperuit illis sensum [...] quia xpus aperuit sacre scripture intelligenciam. Luc. 18. dicitur quod cum xpus predixit apostolis de hiis que ventura erant super eum ipsi nichil horum intellexerunt. Et Jo. 20. cum venisset ad monumentum xpi et non invenisset corpus credidit corpus esse ablatum. Et hoc quia nondum sciebat scripturas ut dicitur Jo. 20. Et ideo ut dicit Theophilus ne discipuli vacillarent circa resurrectionem xpi oportebat ut scripturas intelligerent que de ipso erant. Dupliciter autem xpus instruxit discipulos scilicet interius illuminando [et] exponendo intellectum eorum. Unde dicit Tunc aperuit illis sensum id est intellectum eorum interius amplius ad comprehensionem scripturarum ut intelligerent scripturas. Purgavit enim xpus eorum intellectum et fecit eos ydoneos ut omnem scripturam intelligerent. Job. 32. Inspiracio omnipotentis dat intelligentiam. [1] Jo. 5. Filius dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus nostrum verum deum et simus in vero filio eius. Et attende differenciam inter xpm doctorem et ceteros homines docentes. Quia homo docet alium solum exterius proponendo verba et nichil facit intus quia non potest intellectum illuminare nec [...] ingenium dociles. Xpus vero non [...] docet interius illuminando intellectum unde ipse est singularis magister qui dicit Mt. 23. Unus est magister vester xpus. Et hoc volens docere apostolos de scripturis primo aperuit intellectum eorum. Job. 38. Quis posuit in visceribus hominis sapientiam aut quis dedit gallo intelligenciam? Ego dominus. Et ideo instruit apostolos in verba exteriora declarando illis scripturas per declarationem sermonum suorum illuminat et intellectum dat parvulis. Et dixit eis quoniam sic scriptum est et sic oportebat pati xpm Jo. 11. Expedit ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. Et sic oportebat xpm resurgere a mortuis die tercia. Ita ut dicit Beda perditus fuisset fructus passionis si non esset veritas resurrectionis. Et ideo oportebat predicari in nomine eius penitenciam et remissionem peccatorum in omnes gentes. Et unde dicit quod penitencia et remissio peccatorum est in nomine xpi quia ut dicitur primo Jo. 2. Ipse enim est propiciacio pro peccatis nostris non tantum pro nostris sed pro totius mundi. Ipse enim fuit agnus immolatus deo pro peccatis omnium hominum. Et ideo non fit peccatorum remissio nisi in nomine eius quia nullum aliud sacrificium legis moysi potuit fieri remissio peccatorum que facta est in sanguine xpi. Actuum 13. Notum sit vobis fratres quia per hunc remissio peccatorum annunciatur.

Feria 2. Distinctio prima

Manifestavit se iterum ihesus discipulis. Hic ad mare tyberiadis manifestavit autem sic. Jo. 21. [...] in mediocribus [...] dependerunt [...] occulti ita veritas cupiunt esse manifesti quia veritas non querit angulum. Unde cum veritas salvatoris illa fuit sine ulla falsitate ideo ipse dedit operam manifestare discipulis suis pluribus exemplis et argumentis maxime in locis illis in quibus fuerat cum apostolis conversatus scilicet in galilea tyberiadis circa mare galylee. Et de

una manifestatione ibidem facta legitur Jo.
vicesimo primo quod in tres partes dividitur ¶ prima
namque exprimit piscationis negotium ¶ secunda
vero addit manifestationis miraculum ibi
mane autem facto etc. ¶ tertia autem proponit convivium
quinimmo ibi ut autem descenderunt in terram
¶ Circa primum sic tanguntur ¶ primo enim lo-
cus manifestationis describitur manifestavit
se iterum ihesus sicut pluribus aliis vicibus se
manifestaverat discipulis suis. digni enim
erant discipuli quibus christus manifestaretur
quia ipsum amabant et desiderabant. Unde ista
est causa quare non legitur apparuisse iudeis et viden-
tibus et odientibus sed solis diligentibus.
Jo. 14. Qui diligit me diligetur a patre meo et
ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum
¶ Notandum quod Crisostomus quod signanter dicitur quod christus
manifestavit se quia corpus eius cum sit in-
corruptibile et gloriosum non videretur nisi fuisset
a quibusdam sed visibile tamen quibus se volebat
manifestare ¶ quia pluribus manifestatio-
nibus est in christo ideo non dicit evangelista quod mani-
festatus fuit quocumque sed quod seipsum mani-
festavit ad mare tyberiadis hoc est maris
galilee Convenit autem locus iste mani-
festationi quia unaquaque rem melius
cognoscimus in loco ubi eam cognovimus unde
circa illud christus fuerat conversatus circa hoc mare
ante passionem cum discipulis pluribus ideo ut facilius
eum cognoscerent ibidem se manifestavit eisdem
¶ Secundo ponuntur actus cui vacabant disci-
manifestavit autem sic sicut dicitur propter cognitionem
Erant simul in uno loco et in una caritate
spiritus sancti et concordia per fidem et eandem sapientiam
in eadem civitate sed vices unanimes ad ipsum
sonantes de qua unitate dicit psalmus Ecce quam
bonum et quam iocundum habitare fratres in unum Petrus
qui plus ceteris dilexerat Et thomas qui dicitur
didimus grece id est quod geminus latine quod cogno-
men sibi convenit quia amplius ceteris du-
bitaverat Et nathanael iste nathanael
fuit frater philippi apostoli doctissimus in lege quem
philippus adduxit ad christum tempore primo confessus
fuit excellentiam christi dicens Rabi tu es filius
dei tu es rex israel ¶ Et iste primo qui erant

[illegible]

a chana vicus galylee ubi dominus convertit aquam
in vinum et filii zebedei ¶ Jacobus scilicet maior et
Johannes et alii ex discipulis eius duo quorum no-
mina tacentur. Dicit eis symon petrus vado
piscari dicunt ei venimus et nos tecum. Ista-
cum colligati erant ad invicem utrum simul
vellent piscari ¶ Utrum quod potuit esse in causa
quod petrus cum aliis iverunt piscatum ¶ Prima inter-
dicens erant ex quo relictis retibus et navi
secutus fuerat christum sed textus non vacabat
arte piscatione ¶ Ad hoc quod Crisostomus explicat
tantum assignat ¶ prima est quia diu conversa-
bantur cum christo et ita erant occupati predica-
tione atque et eius conversatione quod non poterant
intendere piscationi Nunc vero quia christus
non erat cum eis continuo redierunt ad pristinam
artem ¶ Secunda quia non dum erat eis datus
spiritus sanctus per quem debebant spiritualibus actibus
mancipari et ideo ad opera corporalia se ex-
ercebant ¶ Sed postquam receperunt spiritum sanctum
dediderunt se toto spiritualibus unde dicebant
Actuum 6. Non est equum nos derelinquere verbum
dei et ministrare mensis ¶ Sed considerate ex vobis
viros quos constituamus super hoc opus nos
vero orationi et ministerio verbi instantes erimus
¶ Tertia quia ociosi erant et ideo aliqua
operatione voluit se occupare quod noverant
et hoc augustinus etiam assignat ¶ Quarta quia
diu erant cum christo nichil eis defuit ut dicitur
Luc. 22. Sed post mortem eius cepit unde
penuria et ideo ad consuetam artem unde prius
vixerant se transtulerunt ii. Thess. 3. neque
panem manducavimus ab aliquo sed in labore
et fatigatione nocte die operantes ¶ Sed
queritur quare petrus ante conversionem pi-
scator fuerat post conversionem ad piscationem
rediit cum veritas dicat Nemo mittens ma-
num suam ad aratrum et respiciens retro aptus
est regno dei Luc. 9. Ad hoc respondetur quod ut
dicit augustinus Si fecissent hoc apostoli despe-
rantes de resurrectione sed nunc quia
ad piscationem redierunt postquam eum viderunt
vivum et inspexerunt loca vulnerum atque et
sufflationem receperunt spiritus sancti valde inconve-
niens videtur quod ad piscationem redierunt

Margin: Jo. 14 · Cris. · ps. · aug. · Crisos. · act. 6 · aug. · 2 thes. 3 · luc. 9

Ad hoc rndet Gg. distinguens quia quedam sunt negocia que sine peccato fieri non possunt sicut theolonei negocium et talibus negociis se nemo debet implicare. Unde Mt. post vocationem non redijt ad theoloneum. Quia vero piscaria sine peccato potest fieri ideo post conversionem tale negocium repetere nulla culpa extitit. Pape ut dicit Aug. quia apostoli non habebant unde vivere[n]t quia habent indigenciam ideo dominus eum permisit ut compellerentur ire piscatum quatenus dispositum miraculum exhiberet. Unde patet quia petrus apostolus mittens manum ad aratrum non respexit retro secundum eum aspicere post conversionem culpam pristinam repetere ut dicit glosa super ... quia piscari non erat culpa ideo non repetijt pristinam culpam. Certo ponit labor discipulorum sine fructu. Exierunt et ascenderunt in navim illa nocte nocte ut dicit Crisostomus piscabantur quia adhuc formidolosi erant nichil prendiderunt. Fuit enim discipulis piscacionibus magna difficultas / magna et afflicte spiritus / ... eorum labor ibat in cassum / sed tamen in tanto labore / sine fructu eosdem temporibus fuisse benignos / et pacientes sed conturbatos ad in... / sed cuncta in beneplacito dei ponentes / Non sic faciunt peccatores homines qui ... altissimum maledicunt si non eveniat quod cupiunt / non advertentes quod deus disponit homini vitam melius quam ipse homo cognoscat. Ps. Iacta cogitatum tuum in domino et ipse te enutriet. Distinctio

Secundo cum dicitur Mane secunda autem facto etc. tangitur manifestatio salvatoris laborantibus enim et afflictis discipulis atque ignorantibus quod agerent astitit Ihesus salvator. Et tangitur mihi ... Primo enim Christi presencia Mane autem facto stetit Ihesus in littore. Quare hic s. Gg. ... post resurrectionem dominus stetit in littore qui ante resurrectionem suam coram discipulis in fluctibus maris ambulavit ut dicit Mt. 14. Et rndet. Gg. assignans rationem misticam dicit Quid mare nisi presens seculum quod se causis tumultibus et undis vite corruptibilis illidit per soliditatem

vero littoris perpetuitas eterne quietis significatur. Quia igitur discipuli adhuc erant in fluctibus mortalis vite ideo laborabant in mari. Et quia eandem eciam Christus ante resurrectionem in mari fuit cum eis. Quia vero redemptor noster iam carnis corruptibilitatem excesserat post resurrectionem suam in littore stabat per quod adhuc ad dua licet ... Quia Christus volens manifestare veritatem sue resurrectionis nichil debuit facere quod esset discipulis occasio erroris. Erant enim valde labiles ut estimaverunt eum esse spiritum. Ideo igitur ambulasset super mare statim potuissent suspicari quod esset fantasma. Tales habuissent impedimentum ad credendum eius resurrectionem ut legitur Mt. 14. Cum Christus ante resurrectionem ambularet super mare et veniret ad discipulos qui erant in navicula discipuli conturbati sunt dicentes quia fantasma est et pre timore clamaverunt. Et si fuit hoc suspicati de eo quod non dum videbant mortuum multo amplius estimassent se videre fantasma si post Christum quem mortuum viderant post resurrectionem super mare ambulasset. Secundo ostendit quod latuit discipulos cum esset Christum non tamen cognoverunt discipuli quia Ihesus esset. Ysa. 45. Vere tu es deus absconditus deus israel salvator. Videndum est ut dicit Crisostomus quod per se ipsum non ondit discipulis sed noluit per ... ante ... quia non statim cognoverunt. Primo ex parte corporis Christi. Quia sicut in potestate corporis gloriosi est quod se ondat vel non ondat. Qualitatem impotentie ... et quod per aliquem modum se ondat ut cognoscatur vel aliquo modo et se ondat ut cognosci non possit sed videri tamen. Cristus autem licet se ondet multociens eum ... non sic apparuit quod non posset cognosci. Ideo ipsum non cognoverunt. Tertio ponitur allocutio Christi Dixit ergo eis Ihesus pueri. Pueros appellat non propter etatem quia potius iam senuerat ipsorum sed dicit eos pueros ab obsequio quod admodum servientes nobis et antiquos pueros appellamus. Numquid pulmentarium habetis. Quia petrus iam senuerat sicut vel quilibet aliud quod preter panem quod est companagium et bene.

nouerat ipse quod nichil in ipsa nocte pren-
diderant et tamen interrogat si aliquid habent de
nale propter duo primo quidem ut ipsis respon-
dentibus se nichil habere habeat locum mandan-
dis ut mittant rethe in mare. Beda quod
si dixisset Christus quod nichil ea nocte pre-
hendissent ex hoc signo cognouissent eum
esse Christum quia sciret occulta. Christus non ad-
huc volebat differre sua cognitionem in-
miraculis magis euidenti. Respondent ei non.
Certe non dissimulauit nec aliquid cepimus.
Secundo ponitur preceptum Christi. Dixit eis
Ihesus mittite rethe in dexteram nauigij
id est ad dexteram partem nauis mittite rethe
in mare et inuenietis scilicet multitudinem
piscium. Miserunt ergo sicut eis manda-
uit et totum impletum est rethe magnis
piscibus. Et iam non ualebant illud
trahere pre multitudine piscium. Postulauit igitur
ualuit benedictio uerbi Christi atque impleuit quod
totus labor et prolixa industria discipulorum.
Et attende quod ista congregatio piscium in rethe
discipulorum signum est diuinitus cum ministerio an-
gelorum quia subito aduentu Christi incolu-
serunt in rethe illos pisces de mari.
Tertio tangitur notitia Christi. Dixit ergo
discipulus ille quem diligebat Ihesus Petro
et est Iohannes electus magis diligenti Christo
Dominus est. Petrus ut cognoscerent quia
nomen tibi dominus tu solus altissimus super
omnem terram. Nota secundum Bedam quod Iohannes Christum Beda
cognouit propter tria scilicet propter miraculum istius pis-
cationis. Secundo propter sonum precognite uocis eius.
Tertio quia fuit recordatus alterius piscatio-
nis de qua habetur Luce v. quod ad uerbum Christi
Petrus laxauit rethe in captura et
conclusit discipuli piscium multitudinem.
Venit igitur in mentem Iohannis miraculum
piscationis illius et cognouit quod Christus
esset cum quo cum ipso erat factum est piscato-
Quarto ponitur quomodo discipuli Christo cognito
uenerunt ad ipsum. Et primo quomodo Petrus
certis fluctibus properans uenit Symon
ergo Petrus cum audisset quia dominus est statim

[illegible]

cinxit Iohannes tunica succinxit se et est autem suc-
cingere uestimenta eleuare super cingulum sicut
faciunt qui ministrant ut expediciores sint.
Erat enim nudus. Secundum Bedam dicitur Petrus fuisse
nudus ad comparacionem ceterorum uestimentorum quibus
uti solebat qui uestimentis solitis non
erat indutus aut est dicendum secundum eundem quod
more piscatorum piscandi studio nudus
incessit et misit se in mare eodem ardore
quo multa alia fecerat. Venit ad Ihesum sed
uoluit expectare ut nauigio ueniret quia
tarde sibi uidebatur posse uenire ad terram.
Non tamen ut dicit Beda intelligendum est
Petrum uenisse super fluctus sed aut natan-
do aut pedibus gradiens quia erant prope terram.
Licet igitur Petrus non prius Christum
cognouit quia tamen plus omnibus dilexit
ideo prior uenit ad Christum. Deinde ondit alii
uenerunt. Alii autem discipuli nauigio ue-
nerunt forte enim timuerunt mittere se in
mare aut oneribus erant succincti et ba-
iulati uenire ad Christum. Non enim longe erant
a terra sed quasi cubitis ducentis. Et
attende quidem est geometricus continens
vi uel v pedes alius cubitus est usu-
alis continens unum pedem cum dimidio
tamen et cubitus per brachium dicitur a cu-
bando quia super brachium cubat homines.
Cum ergo dicitur quod discipuli non erant longe a terra
sed quasi cubitis ducentis non est intelli-
gendum de cubitis geometricis quia
tunc non fuisset propter longe a terra. Intelli-
gendum est igitur de cubitis communibus et usua-
libus unde scilicet erant ducenti cubiti et
cubitus iste continet pedem cum dimidio
patet quod trecentis pedibus distabat a terra.
Passus autem continet v pedes et ideo tre-
centi pedes sunt lx passus quia propter
discipuli distabant a terra lx passibus
unde cum miliare contineat mille patet quod
discipuli distabant a terra minus quam
per sextam decimam partem unius miliarij
trahentes pariter rethe piscium. Hic erant
magni pondis quod ideo non potuissent
collocare in naue. Distinctio 3

dist° 3a

Tercio cum dicitur Ut ergo descendit in terram tangit refectionis quintum (?) que fuit Primo namque premittitur quinimmo preparacio Ut ergo descenderunt in terram viderunt prunas positas Prime fuit carbones nigri vivi ignita Et piscem superpositum prunis et viderunt et panem non quidem prunis superpositum sed seorsum. Nota secundum quod innuit Crisostomus quod cristus cum precedentem sua operabatur miracula creaturam subposita sicut patet in mutacione aque in vinum et multitudine plurium ex quinque panibus et duobus piscibus et alia ut patet xxvij. sunt non admirabilia signa sed transfert Nota tamen intencio Crisostomi quod cristus iam piscem et panem atque prunas creavit tunc ex nichilo sed quod de alia remota materia omnia ista fecit voluit et sepius ut simul cum pisce que prunis superposuerat ponentur de piscibus quos ceperant apostoli quia ille unicus piscis non suffecisset eis omnibus tunc et ostenderet non esse fantasma unde sequitur eis Ihesus Afferte de piscibus quos prendidistis nunc Ascendit autem Symon petrus in navi et traxit rethe in terram plenum magnis piscibus De cuius miraculo non qualescumque sed optimi et tales pisces capti fuerunt Et cum tanti essent in numero et magnitudine Non est scissum rethe quod ideo dicitur et vera quia non solum fuit miraculum in capcione piscium sed et in rethis conservacione Secundo tangitur invitacio adiuncta Dicit enim Ihesus venite prandete Iam enim parat discipulis prandium et ideo invitabat eos Tercio ponitur certitudo discipulorum de cristo Et nemo audebat discumbencium interrogare eum tu quis es Non audebat esse sed sciebant quia dominus est Augustinus nemo inquid audebat eum interrogare quis esset quia tanta erat evidencia veritatis ut non solum negare sed nec etiam dubitare auderet Quia si eis dubitasset interrogare debuisset Aut Crisostomus si cum hoc erant certa quod ipse erat dominus sed

sed ne de quocumque alio non erant presciebant cum ipso loqui sicut prius sed cum silencio et multa reverencia sedebant et attendebant in eum contemplantes formam eius admiracione plena et tunc admiracione sic repleti nolebant eum interrogare sed formido in hoc quia sciebant quod dominus erat reprimebat interrogacionem eorum et timor reverencia accedebat et reprimebat eos Quarto ponitur distribucio ciborum Et venit Ihesus cum eis ad mensam et accepit panem et dedit eis secundum morem suum quod faciebat cum panem quem erat in mensa sed cum debat accipe panem et porrectum sibi ipso et piscem similiter dedit eis de pisce quem invenerant prunis superpositum et similiter de piscibus captis de quibus iusserat apponi super prunas Nota quod licet non exprimatur dicatur quod cristus comedit cum discipulis suis tamen ut innuit Crisostomus credendum est quod pariter cum eis manducavit ad veritatem resurreccionis probandam et [illegible] consolacionem quandam atque [illegible] eorum consolacionem Et ideo ostendit quociens iam cristus se discipulis manifestaverat Hoc est iam tercio in [illegible] i. tercia vice manifestatus est Ihesus discipulis suis cum resurrexisset a mortuis Et vere discipulis apostolis et uni secundum [illegible] apparuit frequenter mulieribus vel apparicio facta duobus discipulis euntibus in emaus quia non erant apostoli nec apparicio facta petro soli tunc ista apparicio non erat tercia sed apparicione [illegible] pluribus apostolis [illegible] tercia Prima enim fuit in sero resurreccionis cum discipuli clausi essent in cenaculo et thomas erat absens Secunda fuit octava die resurreccionis presente thoma Tercia est ista de qua nunc dicitur Ubi tamen advertendum [illegible] continue quamcumque canonicas appariciones [illegible] post resurreccionem usque ad ascensionem domini [illegible] ut dicit augustinus quod iste appariciones fuerunt decem una ipsa die resurreccionis quinque quibus visus est primo marie magdalene plorante ad monumentum in forma ortulani Johannis xx et Jo. 20.

Margin notes: Crisostomus; p prandia pani ayt. 22; Aug; responde (?)

[illegible]

[illegible]

Primo apparuit matri ... [illegible] ... approbat ... ut legitur in libro de ... [illegible] ... 2o apparuit ... [illegible] ... de ... [illegible]

Secundo eidem marie magdalene et aliis
mulieribus regredientibus a monumento mt.
28. Tercio visus est a beato petro luc. 24. sed
nescitur qua hora vel ubi et quomodo sibi apparuerit et
forte prohibuit xpc petro ne diceret modum
istius apparicionis. Quarto visus est duobus
discipulis euntibus in castellum emaus. Et patet
mr. 16. et luc. xxiiii. Quinto visus
est in sero ipsius diei congregatis discipulis in ce-
naculo absente thoma luc. 24. et jo. 20.
aliis vero diebus post diem veneris v. aliis vici-
bus eis apparuit. Primo scilicet octavo die veniens
presente thoma jo. 20. 2o ad mare tyberiadis
de qua apparicione habetur in jo. ca. ultimo. 3o xi
discipulis in galilea in monte thabor mt.
28. Quarto in die ascensionis recumbentibus
xi discipulis mr. xvi. 4o ipsa eadem die ascen-
sionis non quidem in terra sed in aere iam
elevatus. Alie autem apparitiones leguntur que
licet vere sint non tamen habentur in textu. Feria dist. v.

Maria stabat ad monumentum foris plorans etc. jo. 20. Hac
eadem legitur sed succincte mr. 16. et luc. 24.
Non est dignum ut inveniant aliqui qui negli-
genter querunt sed diligenter inquirentes ra-
cionabile est ut quod cupiunt reperiant. Unde
maria magdalena simul cum petro et
johanne venientes ad monumentum post statim illi
recesserunt. Ubi videns quia neglexerunt ibi ma-
nere ipsa non. Hoc igitur ewangelium agitur de ista appari-
cione domini. Ubi ista tanguntur. Primum est affectuo-
sa mulieris inquisicio. Secundum salvatoris
gloriosa apparicio ibi. Hec cum dixisset etc.
Tercium est gaudiosa veniens annunciacio
ibi venit maria magdalena etc. Circa
primam partem tria facit. Primo enim ostenditur
quanto amore quanto studio et quanto dolore
ista mulier dominum quesierit. Et quanto amore
quidem patet ut dicit gregorius. Mentem huius
mulieris magna vis amoris accendebat que
a monumento domini et discipulis recedentibus
non recedebat. Unde dicit maria scilicet mag-
dalena stabat non quidem recedebat quia
ut dicit augustinus viris recedentibus infirmior
sexus in eodem loco forcior figebat
affectus. Illi recedebant timentes. Vidi autem
decies sed neutrumque timens stabat ad monumentum
sepe querebat enim quo iret ad querendum corpus
domini et ideo non recedebat a loco ubi posuerat
illud. Foris. Quia spelunca fuit in qua attendebat
sicut ubi corpus domini sed tamen non erat foris plo-
rans. Hic innuitur ut dicit gregorius quod maria
magdalena flebat ad monumentum. Petrus
inquit tale passus est compassibile enim est
mulieribus genus et ita flebile. Secundo quod dispo-
sita plangendi fuit ista mulier. Pa
quidem quia videns corpus domini esse ab-
latum cucurrerat ad petrum et ad johannem ut sic
cum eis quereret dominum. Illi non recesserunt et re-
liquerunt eam ad monumentum. Unde videns se
solam derelictam ad lacrimas se convertit. Trenorum
primo. Plorans ploravit in nocte et lacrime
eius in maxillis eius non est qui consoletur
eam ex omnibus caris suis. Secundo causa plangendi
erat ut dicit augustinus quia oculi
querentes dominum non invenerunt lacrimis
vacabant amplius dolentes quod crederent eum
esse ablatum de monumento quam quod fuerat occisus
in ligno quoniam tanti magistri cuius vita sub-
tracta erat nec memoria remanebat.
Unde videns corpus esse ablatum lacrimis
vacabat. Tren. p. Ideo ego plorans
et oculus meus deducens lacrimas quia
longe factus est a me consolator convertens
animam meam. Tercio quia itaque fletus ille
successerat loco christi unde consolabatur
ut dicit augustinus 8 confessionum libro capitulo 4. Et unde fletus
cum res sit amara dulcis est miseris
et beatus et videt quod licet fletus sit
res amara delectat tamen pre fastidio ca-
rencie rerum quibus prius fruebamur. Jr.
xx. autem libro capitulo 12. alia solum innuit
na pre ceteris erant lacrime christi tanquam
superfluum quid plangendo creatur novum
dolorem faciunt ita ut geminatus sit do-
lor tum non ploratu emittitur alleviat
doloris quicquid unde lacrime sunt mi-
seris delectabiles. Amor ut dicit origenes
faciebat eam stare ad monumentum sed dolor
faciebat plorare. Secundo ostenditur quanto

Quando maria ... [illegible] ... que ... [illegible] ... alia ... [illegible] ... [illegible]

studio quesivit dominum quia frequenter intue-
bat sepulcrum ubi dominum viderat et posuerat
vas scilicet dum quod flevit inclinavit se et prospexit
in monumentum. Prius quidem monumentum vide-
rat. Verumtamen dixerunt angeli venite et
videte locum ubi posuit dominum. Sed quia de-
tum amor sollicitat iterum atque iterum monu-
mentum aspiciendo perquirit amanti enim
ut dicit Gregorius semel aspexisse non sufficit
quia vis amoris intentionem multipli-
cat inquisitionis. Vidit non duos videt
ut in ore duorum vel trium testium stet omne
verbum. Et adtingit quemadmodum [illegible]
in albis. Sed ut dicit Dyonisius de ange-
lica yerarchia angeli tamen sunt incorpo-
rei vestimentis non indigent. Unde cum veste-
mentis albis dicuntur vestiti ut ad nos
innuatur. Ratio namque ut dicit Crisostomus
iocunditatis et gaudii. Refulgentes am-
ictus preferunt inditia salutifere virtutis.
Sicut enim in passione eclipsatus est sol in
signum meroris et angustie signa per-
mens crucifigentibus filium dei. Sic ita
gaudii vite et virtutis candida vestis illum
salutiferi festi candidati designa-
bat. Item ponitur corporum positio sedentes.
Unde in Luca dicitur quod stabant. Sed ut dicit
Augustinus intelligendum est quod prius sedebant
angeli sed cum vidissent Mariam Mag-
dalenam assurrexerunt ei. Item ponitur ordo eorum unum
ad caput et unum ad pedes. Caput est
renascendi principium ut dicit Augustinus
contra [illegible] super Genesim ad litteram capitulo 12. Pedes vero
sunt organa [illegible] motus. Unum autem
[illegible] quibus duobus disti-
guntur [illegible] scilicet et motum ad monstrandum
igitur quod utrumque inter opera perfecte [illegible]
Christo [illegible] alter angelorum ad caput alter-
ius ad pedes erat. Item ponitur corporis situs ubi
positum fuerat corpus Ihesu. Non erant
angeli inter loculum ubi positum fuerat
corpus domini sed erant inter [illegible]
illa inter quam erat loculus ad caput
et ad pedes ipsius loculi. Et nota quod ista
visio eadem est illi quam legitur Luca 24.
Et non in Luca sequitur quod post hanc

visione Petrus curreret ad monumentum. [illegible] ubi a-
[illegible] in Iohanne non adventus Petri premitte-
visioni angelorum. Dicit Augustinus quod Lucas reca-
pitulando hoc ponit. Item tertio ponitur quod la-
mentabiliter quesivit angelus exposuit. Dicunt
ei illi quod compatiendo lacrimis eius mulier
quid ploras. Crisostomus angeli lacrimas prohibe-
bant et futurum quoddam magnum gaudium denuntia-
bant. Ita enim dixerunt [illegible] quid ploras ac si
dicerent plorare noli. Ieronimus 20. [illegible] uxor
tua ploratu totum tui [illegible]. Deinde
respondit cum [illegible] plangat quia tulerunt
non dicit quia abstulit quod ignorabat dominum
meum licet mortuum tamen dominum suum esse
dicebat. Et nescio ubi posuerunt eum. Unde super 55
Augustinus hec est enim maioris doloris quia nes-
ciebat quo iret ad consolandum dolorem.

Secundo tamen dicit distinctio secunda
Hec cum dixisset et cetera. Tangitur gloriosa
Christi apparitio et ita facit [illegible] primittit enim [illegible] Christi
[illegible] Unde dicit Hec cum dixisset statim conversa est
se retrorsum. Queritur hic ad quid se Maria
convertit et videt. Et dicitur ista mulier colloquitur
angelis. Prius procul apparet et angeli con-
surgentes dominum adorantes signa et inspectione
et motu confestim ostendunt quod videbant dominum. Unde
videns angelos sic attente consurgentes
[illegible] post se convertit se retrorsum ut videret
quid respiceret. Aliter dicit Origenes. Et nimia
sollicitudo querendi dominum nec permittebat
ut [illegible] alicubi [illegible] sed hic atque illuc
amore [illegible] oculos. Unde cum non invenisset
corpus domini in monumento non [illegible] ei fuit
[illegible] angelorum. Et ideo statim [illegible]
retro vidit Ihesum stantem quem uterque vivus
non tamquam mortuus aut infirmus vel fa-
tigatus iacebat. Unde ut ostenderet quod omnem
humanam infirmitatem exuerat stans apparuit et
non iacebat quia [illegible] esset Iob 10. Stetit
quidam cuius non agnoscebam vultum ymago
coram oculis meis et attende ut dicit Crisostomus
quia angeli statim cognoverunt dominum. Mulier
[illegible] ignotus apparuit ipsa enim cum [illegible] querebat
tamquam mortuum [illegible] si statim cognovisset
cum stupefacta fuisset [illegible] paulatim dedu-

[marginal note, top:] ... querebat quod mulieres de sepulcro fugerant et non manens credebat adinvenisse nisi illum cum ... ista cum ... ordinandi in quo erat mortuus

cendia erat in cognicione resurgentis. Secundo ponitur Christi cum muliere sermocinacio. Proposuit ei Ihesus duas interrogaciones. Prima est Mulier quid ploras etc. Interrogat igitur causam doloris ut augeatur desiderium quod cum nominaret que quereret in amore eius ardencius estuaret. Secunda interrogacio est Quem queris. Illum querebat qui querebat quod quereret. Et ideo de hoc Christus querebat ut se haberet deuocione de interrogacione de innuaret esse quod querebat. Tercium ponitur visio mulieris ista existimans quia ortulanus esset. Forte credebat eum esse ortulanum ipsius orti in quo erat sepultus dominus. Et attende secundum glossam quod non fallebatur set penitus ista mulier. Ipse enim Christus verus ortulanus est qui in pectore istius mulieris pamonis sui vivi semina virtutum et virencia plantavit. Jeremias: et fiat anima eorum quasi ortus irriguus et non ultra esurient. In quo orto Christus verus ortulanus iactat semen viole unde germinat et consurgit in stipite planta et floret. Iactat semen lilii et consurgit germen virginum. Iactat semen rose et consurgit semen martirum. In isto orto plantate sunt arbores scilicet oliua confessorum, laurus apostolorum, palma victorum, vitis contemplancium, cypressus et cedrus doctorum. Canticorum 2: Fecit ortos et pomeria et sicut ea cunctis generibus arboribus. In tali orto Christus Marie delectatur et reficitur spiritualibus fructibus arborum istarum. Ecclesiastici ... Jus ... quoniam paravi in vestibulo orti et nemoris quod regio cultu et manu constitutum erat. Dicit ei attende quod adhuc mulier erat valde quemadmodum infirma dum Christum quereret. Oportebat tamen eam videre. Isti interrogacioni quare ploraret. Et aliter quem quereret. Et interrogaret oportebat si ortulanus sciret ubi esset Christus et corpus eius et tamen ipse sustulisset. Et cum hoc rogare oportebat ut sibi diceret ubi esset corpus illud tollere permitteret. Soluit autem ista mulier tantis questionibus sed intente ... obmissis omnibus solum instetit ut sibi diceret ubi corpus esset ut eum tolleret. Unde dicit Domine. Licet ortulanum crederet dominum tamen appellat ut magis haberet favorabilem quem honorabat vocando dominum. Si tu sustulisti eum. Non dicit quis sustulisset reputans vehementi dolore non ignorare quod quereret. Forte autem credebat corpus esse ablatum et collocatum magis in occulto ne inveniretur a iudeis. Unde iste ortulanus corpus illud sustulerat a mortuis resurgendo. Dicito michi ubi posuisti eum et ego eum tollam. Timebat enim ut dicit Theophilus ne iudei invenirent corpus ab ortulano sublatum ne sevirent in illud. Unde volebat abscondere in loco magis occulto. Attende ipsius mentis fervorem cum quanta confidencia huic ortulano loquebatur. Promittit enim tollere corpus absque alicuius auxilio. Non timebat pondus nec fetorem putridi carnis nec horrorem mortui hominis. Quia dicere solum in dicito ubi eum posuisti et ego non fatigabo te ut me adiuves nec unquam auxilium implorabo set ego sola eum tollam. Vere igitur fortis est ut mors dilectio. Cum hoc dixisset mulier statim ut dicit glossa vertit se ad angelos ut interrogaret eos quare admirarentur presenciam occultam illius tamen ipse corpus sustulisset. Unde sic sequitur. Set ad angelos. Dicit ei Ihesus Maria. Prius vocabat eam communi nomine nec cognoscit ... erat sicut uos ... proprio nomine appellat ut congnosceret. Conuersa illa non ad angelos ... erat. Nunc non convertit se ad Christum. Dicit ei Raboni quod dicitur magister. Statim cum vocata fuit proprio nomine a Christo ipsum cognovit. Sanctus Christus semper consueverat eam appellare Mariam et ipsa vocata semper videbat magistrum. Et ideo cum Christum nunc audiuit se vocatam Mariam statim in mente eius venit modus vocis Christi et respondit sicut consueverat magister atque vidit vultum eius id est Christi et recognovit. Tercio ponitur quod Christus illi mandauit duplex enim mandatum sibi fecit. Primo quia prohibuit ne tangeret eum. Set licet ewangelista non dicat quod fecit mulier tamen Christum cognovit tamen ut dicit glossa. Ex prohibicione domini datur intelligi quod statim accurrit ut amplecteretur pedes domini. Dicit ei Ihesus Noli me tangere. Et tamen non propter aliud querebat ista mulier nisi ut eum tangeret et desiderabat mortuum tangere quanto magis vivum. Et tamen eam prohibet Christus dicens Nondum enim ascendi ad patrem meum. Mirabilis est causa ista quare non permittat se tangi. Sed ante ascensionem obtulit se discipulis tangendum dicens dicens Palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et ista eadem mulier cum aliis mulieribus post resurrectionem tenuit pedes Christi ut dicitur Mathei 28. Et dicit sanctus Augustinus quod hec mulier erat figura ecclesie de gentibus congreganda que in Christum non credidit nisi post ascensionem eius ad patrem et ideo in figura ante ascensionem Christus eam tangere prohibebat. Et alio modo dicit Augustinus quia enim hec mulier in Christum carnaliter credebat non consideravit eum esse patri equalem ideo

cum tangi voluit. Et alio modo tangi voluit
ut idem dicit ibi. de tempore ca. x. Non credebat hu
militer alia quam maria de xpo quam [illegible]
ctu ideo non potest capi quod ipse sit equalis patri
quod tamen credere oportebat. Unde prohibuit eam se tangere
ut mentem eius ad altiora levaret. Et alio
dicit Crisostomus quod credebat quod ita esset cum xpo sicut
ante passionem et pro gaudio eius quod invenerat nihil
aliud expectabat. Et ideo volens eam ab hac in
telligencia removere se tangere prohibuit dicens
nondum ascendi ad patrem meum. Quasi diceret quod ad pa
trem properat et festinat. Unde sursum est querendus
et tangendum. Colos. 3. Si consurrexistis
cum xpo que sursum sunt querite ubi xpus est
in dextera dei sedens. Secundum mandatum im
ponit dicens. Vade ad fratres meos. Fratres suos
appellat apostolos et discipulos racione carnis
assumpte. Gen. 29. Laban cum frater meus es. Item
fratres suos appellat racione fidei vel credebant
vel credituri erant tales erant ex xpo nati sunt.
Et dicit eis ascendo ad patrem meum et patrem
vestrum deum meum et deum vestrum. Sua ascen
sione apostolis iubet nunciari ut credant
quod post resurrectionem non sit conversatus cum eis sicut
ante quam pateretur. Sed tendat ad celos ut osten
dat suum corpus non iam mortale sed incorru
ptibile esse. Sed attende quod hylarius xi.
de trinitate. Exponens verba ista quod arrius conatus
fuit probare filium dei esse creaturam quia dixit
dixit sibi eundem esse patrem et deum atque ceteris
hominibus. Et solvit hylarius corporis verbis
quia loquebatur xpus secundum naturam assumptam quod ma
nifestum est ex hoc quod dixit. Vade ad fratres
meos. Secundum carnem enim sunt illi fratres quia sed
ideo quod est unigenitus sine fratribus est. Secundum
hanc humanitatem nam nulli est dubium quin pater
et deus sit et ceteris [illegible]. Aliter dicit augustinus
quod deus est pater xpi et aliorum hominum sed pater
xpi est naturaliter ex eterna genitura ceterorum
ideo per creationem et gratiam adoptionis. Et tunc ideo ad
eorum humanitatem ipse cum ceteris hominibus habet
deum patrem sed adhuc differenter quia inter
deum et homines ipse est mediator. dist. 3a

Tercio cum dicit venit maria et
tangitur gaudiosa resurrectionis annunciatio.
Venit maria magdalena cum gaudio
et exultacione. Et est sciendum ut dicit
aug. de consensu evangelistarum quod maria magdalena
cum aliis mulieribus premonente ad mo
monumentum et vidit angelum sedentem super lapi
dem revolutum qui annunciavit eis xpm resur
rexisse. Et maria magdalena attonita renun
ciavit apostolis corpus esse sublatum. Venientibus
ideo petro et iohanne ad monumentum ipsa sola ex mulieribus
cucurrit post eos. Ubi recedentibus eis duos
vidit angelos et xpm in figura ortulani ut dicit
infra [illegible]. Et tunc ideo gaudens iterum venit ad
discipulos ut renunciaret quod videat. [illegible]
aliis mulieribus ibant simul. Et dum simul irent
occurrit illis ihesus ut dicit mt. 28. et dixit eis
avete. Ille ideo accesserunt et tenuerunt pedes eius
et adoraverunt. Tunc eis omnibus mandavit ut
ut renunciarent apostolis cum unde Annuncians
discipulis quia vidi dominum. Primo annunciavit
ablatum esse corpus domini. Secundo ut dicit gg. Ecce
humani generis culpa ibi absciditur unde processit
initium. quia per [illegible] annunciavit verba mortis
nunc ideo nova vita annunciat. Et hoc ideo ut
dicit Beda ne potiori reatus apud omnes
[illegible] sustineret et quo unde culpam transfuderat
transfuderet et gratiam. Et hec dixit michi scilicet. ascen
do ad patrem meum et patrem vestrum deum meum
et deum vestrum. Sicut est maria magdalena resurrectionis
xpi prenunciatrix [illegible] velatrix. Cum
tamen apostolus prohibeat mulierem docere et predicare quod
speciale privilegium in ea gracia [illegible] beate marie
magdale. accumulant. Feria secunda dist. 1a

Undecim discipuli abierunt in galileam in montem ubi
constituerat illis ihesus. Mt. 28. Queritur
ad quid oportuit discipulos xpi ire in galileam
ad videndum eum cum in iherusalem pluries illis a
paruerit et quod videbatur soli in galilea promitti
[illegible] videndum quod dominus [illegible] multa licet
mutent opera ut dicit [illegible] ca. x. Dominus
fuit consilium solum se in galilea denunciare
et hoc propter v. Primo quidem ad maiorem
sue resurrectionis certitudinem. Xpus enim ante passionem
conversatus fuit in galylea cum discipulis. Unde
manifestum erat ipsum vere resurrexisse dum
in eisdem locis post resurrectionem conversabatur cum
eis. Secundo quia in iudea timore iudeorum
et ymaginacione visus mortis xpi se impedi
ebantur discipuli quod non vere resurrectionis eius unde in galy
lea videbantur erat quod est patria discipulorum in qua
non mortuum sed vivum viderunt. Tercio ad ma
iorem consolacionem est. Erat enim valde penosum

p9 mortem amici in locis illis manere in
quibus cu eo du viuet q̄usata fuimq vnde
videmq q homines fugiunt loca illa ꝑꝑ alic
macōm mestiae Tn aut q videbamus
mortuu vnde audiuimus maximu nob
esset gaudiu in ipis cu locis vide que ꝑꝑ
eius mortem nob odiosa fuit Quarta
qua nolebat xpus in illa ciuitate
se discipulis manifestare in qua ꝯdemp
natus fuit & iniuste usq ad morte tamq
ꝯtempnens tā horrens ipam Unde s
glosa quia galylea trāsmigratio interp
xpus aut resurgens trāsibat a iudeis ad
gentes io dicit recedit a iudeis ut in ga
lylea gentiu videant xpm licet tale fuit
diu ꝑpositu ut an q̄ in galyleam iret ꝩ
se discipulis manifestauit & demonstrauit ꝑꝑ
tā Primo quidem ne nimia dilato illis
esse cu dolore Scdo ne fiet cu erroris
putatibus cu no resurrexerit Tercio q
no expectassent cu vide in galylea in
pus ꝯstasset eis in iłlm cu resurrexisse
Impnu aut eius de ista apparicōne dni q
inter eos p eos diuidi Quarum prima ꝯtinet
apparens xpi maiestatem Altera resurgent
similem ptatem ibi Et accedens ihus &
Tercia familiaritatem ꝑmanentis caritate
ibi Ecce ego Circa primu th tangitur
prima e obia discipulorum vn dicit Undecim
discipli abierunt de iłlm in galileam vn
pus recessant venientes iłlm duce xpo
ad patrem uenienti In monte vbi ꝯstituerat
illis ihus Iste e mons thabor in quo an pa
nem trāsfiguratus e Scda ponitur discipulorum
reuerentia Et videntes eu subito in eos
vultu mirabili & iocundo apparuit Hester .14.
vidi te dne quasi angelu dei & ꝯturbatu e
cor meu p timore glie tue valde mirabilis
es dne & facies tua plena graciarum adorauit
hic primo le q xpm omnes apli post mortem
adorauit quia mai9 in eo apparebat diuinitatis
signu Nota q adorandus est xpus primo
quod racione diuine maiestatis Deut .6. dnm dm
tuu adorabis & illi soli seruies Secundo racione di
uine generacionis qua filius dei e Mt. 14. Qui
in nauicula erant venerunt & adorauerunt eu
dicentes vere filius dei es Ite racione creacio
nis Apoc .14. Adorate eu qui fecit celu

& terram mare & omnia que in eis sunt & fontes
aquarum Item racione diuinalis dnacionis ps Ado
rabunt in ꝯspectu eius vniuerse familie gencium
qm dni e regnu & ipe dnabitur gencium Item racione
sustinencie vnionis verbi adorare Ebr .1.
Adorabunt dmq inter & terra tua iustificacōne
habuit Item racione nre redempcionis ps Ado
rabunt eu oes reges terre oes gentes seruient
ei qui a liberauit pauperem a potente Item
racione iocunde nacionis ps Adorabimq in loco vbi
steterunt pedes eius q ut fiat subiungit
Surge dne in requiem tua Item racione nre
future glorificacionis Thob .13. splendida
fulgebis & omnes fines terre adorabunt te ꝑꝑ
hec anima eius indi maxima xpm adorat
Phil. 2. q in nomine ihu omne genu flec
tatur celestium terrestium & infernorum Adorant
quidem eum ceteri cu exultacione sicut
sunt angelici spiritus ps Adorate eu omnes
angeli eius sicut sunt beati spiritus hominum Apoc
4. & 22. Seniores procedebant an sedentem
in throno & adorabant viuentem in secula seculorum
sicut e sunt ipa cetera corpa .37. za. vi
di per sopnum quasi sole & luna & stellas .xi.
adorare me Item adorauit eu maxima
tristicia cu deuocione ps Omnis terra
omnes homines habitantes in ea adorent te
& psallat t. psalmu dicat nomini tuo sicut
sunt reges & principes sicut Mt .2. de tribus
magis intrantes domu inuenerunt pu
erum cu maria matre eius & procidentes a
dorauerunt eum Sicut fuerunt principes ceteri
sicut habetur Ysa .49. vultu in terra dimisso
adorabunt te Tota & ꝯgregacio fidelium a
pud infinita eu adorat ps omnes gentes
quascumque fecisti venient & adorabunt
coram te dne & glorificabunt nomen tuum
Item adorat eu infernalis maxima s
cu timore demones enim credunt & contremiscunt
sicut Mt .5. videns aut ho ipsum iesum
a longe accurrit & adorauit Tercio
ponitur quorumdam hesitacio Quidam autem
no oes dubitauerunt no dicit quidam
no crediderunt s q dubitauerunt est enim
differencia inter dubitare & no credere Qui
enim no credit remotus aut aliquis est
veritati Qui no dubitat ad veritatem accedit
s no in ea firmatus est no aut credendum
est aliquos ex undecim aplis usque

nunc incredulos esse virum quibus xpus totiens
se manifestavit ita et thomas qui incredulus
fuerat iam erat in fide solidatus et tamen alii
minus perfecti dubitabant in quibus non
dum erat fides virtutis firmata quomodo omnia in re
fidei sunt confirmata ita ut dicat leo papa [marginal: leo papa]
hanc hesitationem infirmitatis humane neque
spiritus veritatis confirmitatis permisisset preter
predicatorum incerte pectoribus insulta ibi
data sollicitudo curiosa cunctationis in re
dei fundamenta iecisset solida quod fidei fun
damenta illorum dubitatio fecit quia non
credebant nisi tangerent et viderent alii vero et
videntes et tangentes dubitant circa ipsos
fidei omnis firmitas. Secunda est quia tollitur
omnis suspicio falsitatis non enim ordinatione
humana ficta erunt. que tot fuerunt non
credentes et dubitantes. Tercia est quia
certitudo fidei roboratur. scilicet enim facilius
potuit non credentibus et dubitantibus
persuaderi etc. et expressa experiencia illius visione
unde. Quarta est quia nobis omnis occasio
erroris tollitur quia dubitationes alio-
rum nos instruxerunt. Unde leo papa nobis illorum in- [marginal: leo papa]
struxit aspectus nobis erudiunt auditus
nos confirmaverunt contactus. Gracias igitur agamus
divine dispensationi et sanctorum patrum necessitati
tardicie quia dubitatum est ab illis ne
dubitaretur a nobis. **distinctio secunda** [marginal: distinctio 2a]

Secundo audiatur. Et attendens ipse
et tangit universalis resurgentis
potestas et data fuerat. Primo quidem ipsam potestatem
te sibi collatam denunciat. Et accedens
ihesus ut familiarius cum discipulis
loqueretur locutus est eis dicens. Data est
michi omnis potestas. Glossa illa potestas data est
qui paulo ante crucifixus fuit sepultus
in tumulo et postea resurrexit. Ista potestas
te ab eterno pater concessit filio et ut dicat
remigius in tempore filius dei contulit
virginis filio de hac unitate carnem quam
semper ipse cum patre possedit in celo et in terra
videlicet per glossam. Qui autem regnabat in celo
per fidem credencium et regnat in terris.
Attende quod hanc potestatem et antequam
homo xpus habuit ab instanti sue concep-
tionis sed ea non ondit sed per humilitatem
sub potestate fuit hominum usque ad mortem
non ut dicitur in decretis duo sunt imperatores

angusti quibus principaliter hic mundus regitur
auctoritas sacra pontificum et regalis potestas
Una spiritualis alia temporalis est. Sed tamen spiritualis
potestas longe excelsior et excellencior est temporali
unde dicit ambrosius in suo pastorali. honor et sub
limitas episcopalis nullis potest comparacionibus adequari
nec si regum fulgori compares et principum dya-
demati longe erunt inferius quam si plumbi
metallum ad auri fulgorem compares quippe cum
videas regum colla et principum submitti genibus
sacerdotum et exosculatis eorum dexteris orationibus
eorum credant se communiri. Inferiori est in hoc se-
culo excellenciam sacerdotibus nichil potest sublimius
episcopis reperiri. Et potest ista spiritualis potestas que est
in sacerdotibus nomine celi intelligi temporalis vero
que est in regibus nomine terre intelligitur.
Cristo igitur data est omnis potestas in celo et in terra que
sacerdotalis et regalis in ipso potestas excellencior
extitit de sacerdotibus dicitur. Hebre. vi. Precursor
pro nobis ingreditur ihesus secundum ordinem melchi-
sedech. pontifex factus de regali vero dicitur
Malach. p°. Rex magnus ego sum dicit dominus
exercituum et nomen meum horribile in gentibus
Preter autem has potestates est in ipso tercia potestas
distributionis quia sacerdocium et regnum cui vult
potest distribuere ascendens in celum utramque potestatem
reliquit ecclesie unde   xxij. d. Ca. omnis
dicitur quasi solus xpus fundavit ecclesiam Sed quia
qui beato petro eterne vite clavigero terreni
simul et celestis regni contulit potestatem. Sed quia
nemo militans deo implicat se negociis
secularibus ideo ex dispensatione factum est ut
solius potestatis spiritualis auctoritatem habeat sed ex-
ecutionem temporalis potestatis regibus et imp-
eratoribus committat secundum quod dicit Hu. li. 2.
Est igitur in ipso sacerdotalis et regalis potestas
et tercia incerta et excellens est in ipso. Primo quod
quia potestas xpi est primarie institutionis
constituit enim quos vult sacerdotes et dignitates
ordinat apocalipsis p°. Fecit nos regnum et sacer-
dotes deo patri. Ephe. 4. Ipse dedit quosdam
apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas
alios autem pastores et doctores. Ipse distribuit
regna. Dan. ij. Ipse transfert regna atque
constituit. conditores iuris decretum. Primo principes in

Data est mihi omnis potestas [illegible] potestas et [illegible] at [illegible]
[illegible] potestas [illegible] potestas [illegible] potestas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] /

2 imperant et potestates decernunt iustitiam. Secundo ex
cellit dominatione potestas enim xpi eterna et regalis
est quidem Dan. 7. potestas eius potestas eterna que
non auferetur et regnum eius quod non corrumpetur
Et est sacerdotalis Zach. 6. Iesus eo quod manet
in eternum semper habet sacerdotium. Tertio ex
3 cellit auctoritate ipse enim est principalis rex et sacer
dos alii tamquam ministri Sap. 6. audite
reges quoniam data est a domino potestas vobis et
virtus ab altissimo et ministri estis regni eius
De sacerdotibus non dicitur 1. Cor. 4. Sic nos ex
istimet homo ut ministros xpi et dispensato
res misteriorum dei. Quarto excellit effi
4 cacitatem licet reges possint occidere non
possunt tamen vivificare Sed de xpo dicitur Sap. 16.
tu es domine qui vite et mortis habes potestatem.
deducis ad portas mortis et reducis. Similiter
sacerdotes licet sacramenta adhibeant ad vivifica
tionem anime solus tamen xpus gratiam infundit
que est vita anime et liberat a morte peccati
Mt. 9. Sciatis quia filius hominis habet potesta
tem in terra dimittendi peccata. Quinto excellit
5 iudicio quia finale iudicium omnium potestatum
tam regum quam sacerdotum ad eum devolvetur a quo
nulla est appellatio Io. 5. potestatem dedit ei
iudicium facere quia filius hominis est. Sexto
6 excellit retributione pene premia enim regum
et sacerdotum temporalia sunt sed ipse premiis vnius
cuiusque secundum potestatem aut penam aut gloriam
eternam dare de potestate eterne vite atque pene
ut habetur Luc. 12. timete autem eum qui post
quam occiderit habet potestatem mittere in gehennam
ignis De potestate vero vite eterne habetur Io. 17.
Dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod
dedisti ei det eis vitam eternam. Secundo autem
sibi tradite potestatis sibi apostolos mittit
tamquam vicarios Euntes ergo tamquam
ministri regis regum docete omnes gentes
doctrina premittitur sacramento quia eterne sa
cramenta non dantur incredulis sed quia tamen
cathecismus precedit baptismum nam ut dicit
Ieronimus fieri non potest ut corpus baptismi re
cipiat sacramentum nisi ante anima fidei sus
ceperit veritatem Unum sacramentum subsequitur baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti
Cum septem sint eterne sacramenta ceteris ob
missis solum precipit baptismum est enim ianua
sacramentorum ut dicit Dyonisius in ecclesiastica ierarchia

[illegible] eos quod est quam neglectus qui non sciunt
docere quod est quam ignorantes quod docere nesciunt et
officium assumunt ob fastus quod est quam pro acceptis
qui tamen ad aliquos vadunt

et hoc propter tria Primum quia solum per baptismum ab dia
bolo vincimur Secundum quia est protestator fidei per quem est
accessus primus ad deum. Tertium est quia per solum
baptismum absque aliis potest esse salus Et attende
quod baptizare idem est quod lavare Et quia proprius
usus lavandi est in aqua ideo sola aqua est
materia istius sacramenti Et cum ad precipitur
alicui ille qui precipit suum preceptum significat
in secunda quarta libri sententiarum d. 3. Et ideo licet xpc dixit baptiza
tes eos qui tamen baptizant debent dicere Ego
baptizo te non tamen contra dicitur Baptizetur
servus xpi Stephanus in nomine et non in nominibus quia
quorum est una divinitas eorum debet esse unum in
vocatio patris et filii et spiritus sancti Sed quid ut dicit
Dydimus unum de predictis nominibus dimit
teret quamvis cetera xpo legislatori aliquis perfec
tione baptizaret. Item licet corpus lava
ret exterius animam tamen interius non lavaret
et non mundaret Sed tamen non esset sacramentum.
Tertio addit mandatum de observancia in
iunctorum nove legis Cum enim in xpo est
potestas sacerdotalis ideo mandavit sacramentum bap
tismi. Sed quia non habet regalem potestatem ideo regum
eterna mandat in regno suo suam legem ob
servari Docentes eos servare non tamen de tantum
aut verbo sed etiam opere quia ut dicit Rabanus (Rabanus)
Sicut corpus sine spiritu mortuum est
ita fides sine operibus mortua est Omnia
Mt. Iota unum aut unus apex non
preteribit a lege donec omnia fiant Omnia que
mandavi vobis et hec fuerunt precepta
divina quorum si in summa contemptum
in dilectione dei et proximi distinctio tertia

Tertio ut dicitur Et ecce ego vobiscum sum. Per
mittit discipulis presentiam xpi Secunda (Nota 3)
enim officium magnum impositum erat apostolis
ut omnes contemptibiles per totum mundum
discurrerent novam fidem crucifixi annunci
arent sacramenta conferre instituta manda
ta nove legis docere Quia omnia ista im
plere difficultatem erat et difficile maxime
quia sciebant xpm ascensurum celos
Quia enim officium magnum impositum erat
apostolis quia dixerat Io. 14. Sine me nichil
potestis facere eo igitur absente impossibile
erat officium perficere iniunctum ideo ipse permittit
eis quod licet sit celos ascensurus

q tamen semper cum eis erit. Vnde dicit Et ecce ego
uobiscum sum. quidem secundum rationem humanitatis ut dicit
Beda qua ingressus homo assumptus est in celum
et sedet ad dexteram dei. sed inquantum deus licet sic
quod ita homo maneat cum fidelibus sub sa
cramentis esse sui corporis et sanguinis Vobiscum
sum Non solum cum apostolis sed cum omnibus qui per
eos credunt in me. omnibus diebus sic ut nec
vno die aut momento temporis vel inquiat ecclesia
fidelium Vsque ad consummacionem seculi Beda fini
tum inquit pro infinito posuit quam qui in presenti
seculo manet cum electis eos protegendo ipse post
finem seculi sine fine cum eis manebit eos re
munerando Nota quod christus est status ecclesie scilicet
incipiencium proficiencium perfectorum et cum omnibus
istis xpus usque ad consummacionem seculi est
Et primo quidem cum incipientibus ut profi
ciant cum proficientibus ut perficiant sed cum
perfectis ut eterna uite recipiant et hos
status ita tangit apostolus ij. thy. 4. Bonum
certamen certaui cursum consumaui fidem seruaui
de reliquo reposita est mihi corona iusticie
quam reddet mihi dominus in illa die iustus
iudex Ad incipientes pertinet penitere timere
contemplari et tribulari in omnibus istis
xpus cum eis est ut eos confortet Eze. 3. Abij
amarus in indignacione spiritus mei. hec est
amaritudo penitencie et indignacione ad se
ipsum. et subdit manus domini erat mecum
confortans me. Item temptantur incipien
tes concupiscenciis preteritis cum quibus tamen
xpus est ut eas mitiget Ysa. 43. Cum transi
eris per aquas tecum ero et flumina non ope
rient te cum transieris in igne non combu
reris et flamma non ardebit te. Item
tribulantur inter adversitatibus et terroribus
cum quibus tamen xpus est ut eos eripiat
Ps. Cum ipso sum in tribulacione eripiam eum
Ad proficientes pertinet laborare pugnare
instanter et perseverare in omnibus istis
xpus cum eis est. Et primo est cum laborantibus
in solacium Sap. 9. Mitte illam de celis
sanctis tuis ut mecum sit et mecum laboret
Item adest pugnantibus in adiutorium.
Deut. 20 Si exieris ad bellum contra ho
stes non timebis eos quia dominus tecum
Iere. 20. Dominus est mecum tanquam bellator
fortis ideo qui persequuntur me cadent

Ysa. 43

Item adest bene operantibus in consorcium. Re. [illegible]
Omne quod est in corde tuo vade et fac quia dominus
tecum est. Item adest predicantibus in ministerium Ys.
xli. Ne timeas quia ego tecum sum ne decli
nes quia ego deus tuus. Ad perfectos pertinet
ut peregrinos se reputent in hoc mundo et quantum
deum orantes et meditantes. Item xpus non solum est cum
peregrinantibus ut in patriam celestem eos perdu
cat Genes. 26. Peregrinare in terra ista et ego ero
tecum et benedicam tibi. Item ipse est cum orantibus
cum ut eos suscipiat Ps. Dominus virtutum
nobiscum est susceptor noster deus iacob. Item
cum orantibus ut eos exaudiat Ps. Prope est
dominus omnibus invocantibus eum. Item est cum
meditantibus et contemplantibus ut erudiat
Prov. 8. Ego sapiencia habito in consilio et eruditis
intersum cogitacionibus. Sic igitur xpus in presenti
seculo cum fidelibus quos tandem secum re
ducit ad celestem patriam. **Sabbato dist. 1ma**

Una sabbati maria magdalene venit
mane cum adhuc tenebre essent ad
monumentum Io. 20. Hoc idem a[?] ordine legitur
Luc. 24. Nemo unquam homines nasci in ista
[illegible] mortalem quia sic consuetum est resurgere
nec aliquis a mortuis iam est miraculum et in
credibilis quia in usitatum est quia tamen
contra [illegible] [illegible] dubitatum fuit a qui
busdam credentibus nullo modo corpus mortuum posse
resurgere sicut thomas dubitabat non estima
tibus corpus illud esse fantasticum ut dicitur
in luca aliis credentibus corpus ipsum furto
esse sublatum de qua estimacione agitur in presenti ewangelio
quod in tres partes dividitur premittitur namque primo re
[illegible] Secunda corporis invencio [illegible]
addicitur [illegible] loci et monumenti ibi
Exiuit ergo petrus et cetera Tercio subiungit
estimacionem obuiam domino resurgenti ibi Tunc
ergo introiuit et cetera In prima parte tria facit Primo
enim premittitur mulieris matutinus adventus
Vna sabbati i. prima die sabbati et hic est dies
dominicus qui apud iudeos prima sabbati dicitur
Totam enim septimanam sabbatum appellant.
prima sabbati et hic est dies dominicus secundum non
diem appellant secunda sabbati et sic deinceps usque
ad septimum diem que simpliciter sabbatum vocatur
aut sabbatum sabbatorum Prima igitur sabbati hoc
est die dominico maria magdalena secundum

q dicat Luc. no solu maria magdalena
sz et alie mulieres que secute fuerant dnm a
galilea cu ea venit ad monumtu eam tn
sola notat Jo. ewa qua cetis erat dile
ctione feruencior ita q alie si no venissent
ipa tn sola venisset ad monumtu venit
vngere et tangere atq osculari corpus mo
rtuu eius cuius viuente toto corde
dilexerat mane Luc. dicit valde dilucu
lo et eandem hora signt qua valde tep
estiue venit cu adhuc tenebre esent mr
dicat orto ia sole sz no repugnat ut dt
aug9 qr ia orto sole intelligit cu ab o
rientis ptibus aliq lucis vestigiu ori
entis solis incipit apparere in celo qua
nichilomi9 adhuc in terra tenebre sunt ad
monumtu monumtu e sepulcra mortuoz
et dicit monumtu eo q moneat mentes tns
euntiu cogitare de morte et memoria mor
tuoz hic de monumtu hec mente huiq m
ulieris manebat que desiderio accensa
videndi dnm mortuu sic valde di
luculo venit ad monumentu cu adhuc
tenebre esent no timens in nocte vide
mortuu no osiderans qua indecens
e mlr ad loca solitaria noctibus am
bulare no pauens milites et custodie
tes sepulcra no abhorrens fetore cada
uerum quibus oibus contemptis no exspectauit
diem pamoris magnitudine sz adhuc nocte
venit ad monumtu vn mito huic mltr di
missa sunt pecca multa qua dilexit multu
= vidit porro lapidis reuolucio na ut dicat
mr venient maria magd. loqbat.
cotie intra se q. uis reuoluet nobis lapi
dem ab hostio monumti erat enim magnus
valde Et vidit lapidem reuolutu a mo
numto monumtu appellat domunculam illa
in qua erat locus dnici corporis ad cuius ho
stiu lapis fuerat positus ne cuiq pateret ac
cedere sepulcro dm sed locus interior do
minici corporis no lo fuisse clausus no
no reuoluit lapidem ut resurgenti dno
pberet exitu qua xpus sepulcro clauso
et signaculis intactis resurrexerat
sz eo lapide reuoluat ut vacuu sepul
cru ondet i signu r'ne xpi tercio po
rei inveniente renunciacio sz ad intendu q

beatus Jo. obmittit discipulis renunciacionem.
consideravit enim beatus Jo. istius mulieris
affcom quomodo ut vidit reuolutu lapidem
statim credidit corpus esse sublatu et ni
mio dolore cordis sauciata statim no
luit tunc ad discipulos nisi visio et allocucio
angelica pcedisset et tam vehemens fuit
ymaginacio ablati corporis q verbu ange
loz no attendit et eis fidem no adhib
uit eo visio et ymaginacio et allocucio eoz
magis dedit fiu ei suspicionem forte et no
credidit ee angelum vn dicat Currit ergo
mentis anxietas faciebat eam ad discipulos
tunc ut cito subueniret et cito currens Et
venit ad symonem petrum notandum enim
angelus singulariter petrum d. Dicite
discipulis eius et petro qsi tn hec soli na
rrauit quia soli ad monumtu currerent
quando ut dicat gg. precteris amarant
sed tamen duo inter alios secuti sunt dnm
cu esset eductus usq in atriu pncipis sac
dotu reliquis fugientibus Dicit porro
quid dixit aplis Et dixit eis Tulerunt
dnm aliqui codices hnt hic Tulerunt
dnm meu q vr deinde maioris caris
affcu et obsequium seruitutis vel ut dicat aug9
yncodicibus latinis no inueni meum
vn vr superfluum et inserciuj qua plati
lo dat intelligere qua erat cu aliis
mulieribus Ubi posuerunt eum hoc aut
eis retulit ut dicat glosa ut accele
rarent venire ad monumtu et eu secu
querent aut secu dolerent vn qua vn
ipa mlr credat credit corpus dm esse
ablatu cu angelus ei dixisset eu re
surrexisse facile q supioribus visio pr
et una suspicio vehemens pulata coris
preuenit rca visione et allocucione an
gelicam vn ex vehementi ... no ad
uertat angeloz verba Dut dica pt q
vis amoris ea totu esse se rapuerat
a grandi pcula fiat time qui fit
iuxta illud ouidij. o n e go timui

Secundo cu distinccio secunda *dist 2*

Dicitur Exijt ergo petrus et porro
quito feruore discipuli pcurauit locum
dnici corporis et tn fuit. primo porro
eoz solicitudo Exijt ergo petrus do...
et venit ad mon... Et ille alius discipulus

puterat spectabus senioris timentis adquiren
dum dominum Luc. solum petrum nominat venisse racione
magnitudinis fervoris Et venit ad monumentum
non inperuit se illis discipulis alii timen
tes custodes istos non magis amantes non
retexit amor sed frustra timebat custo
dum militum presentiam ut dicit mag. Quidam mili
tum timore perterriti fugientes venerunt in
civitatem narrantes resurrexisse dominum et
se vidisse angelum lapidem monumenti revo
luente vel dicatur an cognito affectu veniebant
petrus et Joh. quod sequitur Currebant autem
duo simul licet neo virorum cum eis currit
mariam magdal. relictis ceteris fuerat
post eos currit quod sollicitudinem et videndi si
gnificat desiderium et licet tenebris cum
curebat ad dominum y. ps. 22. Tu lucerna mea
domine illuminabis tenebras meas mea cum
accitus post istos apostolos omnes gentes
cucurrerunt ad xpm cuius prius noticia non habue
rat ysa. 44. Gentes que te non noverunt ad
te current propter dominum deum tuum et sanctum israel quia
glorificavit te post eos concurrant et ceteri
Jero. Paula et eustochium ut vide sepulcrum
domini gloriosum ys. Erit sepulcrum eius
gloriosum Sed prior cucurrit alius discipulus ex
pedicior ipsius non tamen expedicior affectus quia
licet pervenit monumentum tamen non est ingressus
an petrus Et ille alius discipulus scilicet Jo.
precucurrit citius petro forte innuit per viam
compendii aut quia iuvenis citius cucurrit
petrus senior cucurrit prior ad monumentum
non tamen prius intravit sed expectavit petrum et
cum se inclinasset erat enim Joh. cognoscere ex.
domuncula in qua erat loculus dominici
corporis cuius hostium sic erat submissum ut
oportet intus aspiciente inclinari vidit
posita lyntheamina quibus involutum
fuerat corpus dominicum non intravit forte
timebat solus ingredi monumentum et tenebras
Venit ergo posterior per adventus venit ergo
symon petrus sequens eum et tamquam
fervidus non desistit citius sed intravit et
vinrsa aspexit et intravit in monumentum id est
ad domum in qua erat sepultus dominus deum
posterior qualiter erant ordinata lyntheamina
quibus involutum fuerat corpus domini Et
vidit lyntheamina posita surgens

xpc a mortuis excussit lintheamina quibus
involutum erat corpus domini ut ostendet quod carnis
mortalitatem resurgendo deposuerat Et su
darium quod fuerat super caput eius sed sudario
laborantes utuntur gratia sudoris vel inter fragi
litatem et debilitatem carnis signat Cristus autem
resurgens a mortuis non amplius laborat
sicut contingit sibi antiqua patebat quando fatiga
tus ex itinere sedit super fontem. Et ideo sudarium
deposito signat quod accidentia carnis infirmitatem depo
suerat qualitatem autem positum erat subiungit et non
cum lintheaminibus positum sed separatum involutum
in unum locum Ideo quod non simul cum beatis Joh.
ita seriatim scripsit ordinem istorum lintheaminum et
sudarium hec omnia rei sunt signa
ut nemo possit dicere corpus domini est ablatum
ut quod credebat discipuli scilicet corpus esse furto
ablatum hoc iudei mendaciter apostolis imposu
erat quia ut dicit mag. Custodes monumenti
visis angelis cucurrerunt ad principes sacerdotum
narrantes cuncta que acciderant Illi non
consilio habito copiosam pecuniam militibus
tradiderunt ut dicerent quod eis dormientibus
discipuli furati sunt corpus eius Et ita
factum est ut sicut primo emerunt mortem
xpi mediante pecunia ita mendacium furti
ad celanda virtutem eius pecunia comparavit
sed hoc furtum aput quosdam iudeos vel
quosdam probabile fuit quoniam usque hodie iam se
credunt contigisse Set tamen in veritatibus nullo
modo est persuasibile Et ultimis vero virtutibus
signa apparent persuasibile enim non est propter tria
Primo ex quia discipuli erant homines pa
uperes et ydyote non audentes opere verum cum
adhuc vivente xpo sic timuerunt ut
omnes abeo fugerent multo amplius timu
issent accedere monumentum propter militum multitu
dinem. IIo lapis magnus erat ad hostium
monumenti qui removeri non potuisset quin
suo motu dormientes excitasset Item
si voluissent furari corpus hoc fecissent
prima nocte sepulture quando nullus adhuc
erat custos IIIo ut ostendit Remigius fatale
passe quando esse falsos testes Si enim dor
miebat custodes quomodo viderunt qui venit

fures si autem non viderunt testes esse non potuerunt ¶ 2° ergo que dicitur nupcieri eius ostendunt corpus non esse sublatum furto = primo quidem expo liatores sepulcrorum consueuerunt furari vestimenta et linthiamina obmisso cadauere ¶ Sicut non modicus fuerat esse relictus vestimentis cadauera asportare ¶ Item si alius noluisset asportare corpus non appareret tamen quare linthiamina reliquisset ¶ Item nimis est si tantam habuissent commoditatem furandi ut expoliarent corpus cui fortiter inherebant linthiamina conglutinata vngentis mirre et aloe ¶ Item nemo fuisset tam insensatus ut circa rem superfluam tantam adhibeat diligenciam qualis erat linthiamina complicare et inuoluere sudarium in colloquire ex quibus omnibus apparet mendacium furti nichilus esse coloris et manifesta xpi viri predicatur = Sed queritur si xpus reliquit linthiamina in sepulcro quibus vestimentis utebatur exterius ad tegendum corpus ¶ Ista questio superflua est. quia xpus vestimentis corporalibus non indiguit Quorum enim vestimentis tribus de causis. ¶ Contra aeris temperiem frigoris et estus quorum et ad tegenda nuditatem ne erubescamus ¶ Et quorum eis adornatur ¶ Non autem indiguit corpus xpi indumentis racione primi cum impassibile nec racione secundi quia erubescencia peruenit ex peccato quod primi parentes antequam peccauerunt erant ambo nudi nec erubescebant sicut nunc infantes non erubescunt de nuditate ¶ Cum peccauerunt statim erubuerunt et consuerunt folia ficus ad tegumentum ¶ Cristus igitur qui fuit tamquam agnus innocens nichil habuit unde erubesceret unde propter hoc vestimentis non indiguit ¶ Nec racione tercij quia magis ornauit corpus xpi claritas gloriosa quam quicumque habitus. ¶ Vestimenta igitur xpi et omnium electorum resurgencium sunt inmortalitas agilitas et subtilitas et claritas perpetuo ¶ Annotatas habuit sicut vestimento Credendum tamen est quod xpus apparens discipulis adhuc mortalibus in forma et habitu consueto eis visus fuit ut eum cognoscerent

Distinctio tercia

3a

Tercio cum dicitur Luce 24 tangitur estimacio obuians veritati resurrectionis ¶ Judei namque audientes a custodibus suspicati sunt resurrexisse xpum sed tamen obstinata malicia noluerunt in eum credere et furti mendacio conati sunt resurrectionem palliare ¶ Discipuli vero non inuenientes corpus crediderunt illud quod iudei crediderunt corpus scilicet domini furtiue esse sublatum unde subditur quod post petrum introiuit et ille discipulus qui venerat prius ad monumentum et vidit corpus domini non esse et quamuis erant posita linthiamina et sudarium et credidit mulieri dicenti corpus domini esse ablatum ¶ Et licet posita linthiaminum et sudarij satis ostenderent neminem corpus sustulisse non tamen hoc considerabat euangelista sed tamen admirabatur quare fur ea reliquisset Sed et ex hijs signis ascendebat mens eius xpum non resurrexisse quia non erant sufficiencia signa nisi fideli et scripturas intelligenti unde subditur ¶ Nondum enim sciebat scripturas Sed postea xpus aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas Luce 24. quod plenissime factum est in die penthecostes in missione spiritus sancti qui docuit eos omnem veritatem ¶ Et tanta intelligencia data fuit huic discipulo ut non solum resurrectionem sed verbum aperte previum intelligeret quia oportebat eum a mortuis resurgere licet enim ut dicit Augustinus xpus apertissime sua passionem et resurrectionem pluries predixerit consuetudine tamen audiendi ab illo parabolas cum non intelligebant = Secundo quod dicit quod oportuit xpum resurgere secundum scripturas = primo propter dignitatem sue sanctificacionis Neque enim dignum erat ut sanctus sanctorum mortuus maneret Actus 2. Quem deus suscitauit solutis doloribus inferni iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo dicit enim Dauid. Non derelinques animam meam in inferno nec dabis sanctum tuum videre corrupcionem ¶ Item oportuit propter obicem potencie Neque enim conueniens erat illum ut mortuus maneret quia sua morte inimicum Philippenses 2. propter quod deus exaltauit illum gloriose exaltauit et resurrectione ¶ Item oportuit propter eius vniuersalem dominacionem Romanos 14. In hoc xpus resurrexit ut viuorum et mortuorum dominetur ¶ Item oportuit propter eius predicacionem ¶ Si enim non resurrexisset nullus presumpsisset predicare de eo qui crucifixus fuerat Luce 24. Oportebat pati xpum et resurgere a mortuis die tercia.

carnis

et predicari in nomine eius penitentiam et remissionem pec-
catorum in omnes gentes ¶ Est oportuit propter nostram
iustificationem. Ro. iiij. Mortuus est propter de-
licta nostra et resurrexit propter iustificationem
nostram ¶ Est oportuit propter fidei confirmationem. Si enim
non resurrexisset fides fuisset adnichilata.
Nemo enim credidisset eum esse filium dei set filium
virginis aut quendam hominis redemptorem.
Unde cum inde dubitaverunt discipuli euntes in
emaus. Nos sperabamus quia ipse esset redemp-
turus israel et dicitur primo Cor. 15. Si xpistus non
resurrexit vana est fides nostra ¶ Est oportuit
propter spem elevationem. Si enim ipse qui est
caput nostrum non resurrexisset nemo spera-
ret se resurrecturum. primo Pe. primo. Regeneravit
nos in spem vivam per resurrectionem. Si enim non resur-
rexisset gloriam quidem ut visionis po-
tuissent habere fideles in eterno patris eius
set gloriam corporis resurgentis nunquam
habuissent quare resurgere xpi oportebat esse tam
in terminis et propter hoc dicit Ap. primo Cor.
15. Xpistus resurrexit a mortuis ut sit
primicie dormiencium quoniam quidem per hominem
mors et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in
anima omnes moriuntur ita et in xpo omnes
vivificabuntur. Ad quam vitam ille qui resur-
rexit nos perducat immortalis deus qui
est benedictus in secula seculorum. Amen.

Dominica in octava pasche

Cum sero factum esset die illo una sabbatorum
et fores essent clause ubi erant discipuli
congregati et cetera. Jo. 20. Prima pars huius ewangelii habe-
tur Luc. 24. Mirum enim est in quo tamen conveniunt
homines sicut in natura [illegible] nec est tamen ad-
de quo unus alteri invidat sicut dessi-
milis quisque enim ut dicit Ap. nisus superhu-
mandat [illegible] quia gloriosus ap.
thomas tamen adhesit xpo sequi ut de xpi re-
surrectione dubitavit et discipulis refe-
rentibus noluit credere nisi metipse xpi
membra palpaparet, cuius voluntati xpus
condescendit et se palpandum prebuit, ut eos
ab illo dubietate removeret. De hoc agitur
in presenti ewangelio quod in tres partes dividitur. In quarum
prima agitur de una xpi apparicione ad proban-
dum resurrectionis veritatem. In secunda ibi subiun-
gitur altera apparicio ad tollendam discipuli
dubietatem ibi Et post dies octo et cetera. In tercia
autem describitur multitudo signorum xpi ad eorum
firmacionem, dans fidei firmitatem ibi Multa
quidem et cetera. In prima parte circa primam xpi ap-
paricionem vi tanguntur. Quorum primum est quam
mira fuit ista apparicio quia ianuis cla-
usis ad discipulos est ingressus unde dicit Cum esset
sero. In mulieribus quidem mane apparuit, discipulis
vero de sero illa hora in qua omnes simul erant
ut esset manifestum quod omnibus videbat-
ur eos confortaret in ea hora qua magis
timebant. Die illo i. resurrectionis una sabbatorum
i. prima sabbati i. que fuit dies dominica. Noluit
xpistus quod dies ipsa sue resurrectionis transiret quin
apostolis se demonstraret propter hoc scilicet quia iam
in ipsa die fuit cum apostolis colloquium unde
ipsam diem preterire non permisit quin eis appareret.
Et fores essent clause. Clause erant fores
propter duo tamen quia iam erat hora tarda. Tum etiam
quia timebant iudeos ne apostolis foribus
eos caperent. Ubi erant discipuli congregati cum
unde sed non minus xpistus desiderabat se illis
ondere. Et erant discipuli congregati in monte syon
in cenaculo illo ubi xpus ante passionem cenam
fecerat cum discipulis suis. Tres autem sunt cause
quare congregabantur. Prima quia propter memoriam
xpi adhuc conveniebant ad locum ubi cum ipso
in ultima cena manducaverant. Altera
quia discipuli vivente xpo semper erant sibi
consociati unde amore societatis antique ad-
huc congregabantur in unum. Tercia quia me-
tuebant iudeos et ideo propter securitatem congregabantur.
Prov. 18. Frater qui iuvatur a fratre quasi civitas firma.
Propter metum iudeorum. Duo sunt propter que timebant
iudeos. Unum quia fuerant discipuli eius quem
persecuti fuerant. Jo. 15. Si me persecuti sunt
et vos persequentur. Tum etiam quia imponebatur eis
quod essent furati corpus xpi de sepulcro. Venit
ihesus et tamen erant fores clause ut ondat per
theophilum quod eodem modo resurrexit adia-
cente lapide super monumentum. Et attende ut
dicit Luc. Et tunc venit ihesus ad discipulos
quando illi duo discipuli quibus xpus ap-
paruerat euntibus in emaus regressi in
ierusalem annunciabant apostolis congregatis quod

quo viderant dominum et cum fractione panis co-
gnoverunt. Cum vero ex altera parte alii dicerent quod
surrexit dominus vere et apparuit Symoni. Et unum
undecim unum quod quia decem. venit Ihesus et stetit
in medio discipulorum suorum. In medio quidem
stetit quia ipse est medium in quo divina et huma-
na natura unite sunt duo scilicet extrema maxime
distancia per quod ipse est mediator dei et hominum homo
Christus Ihesus. Et non ut dicit Salustius quia
in mediis locus est dignior et debetur honorabili-
oribus [illegible] quod Christus stetit in medio discipulorum sicut
sol inter sydera ut eos illuminaret sicut flos inter
folia ut eos decoraret sicut princeps inter
duces ut eos roboraret sicut pater inter
filios ut eos gaudere faceret sicut cor inter mem-
bra ut eos vivificaret sicut [illegible] [illegible]
ut omnibus se equaret unum cum plures sumus
aliquos diligentes se supervenientes cum statuimus
in medio ut singuli eius possimus frui presencia.

Sequitur hic glosa: quo per virtutem corpus domi-
nicum verum corpus fuit quod clausis ianuis ad
apostolos intravit. Si enim verum erat corpus, dimensiones
habebat et corpulenciam. Hoc autem tale aliud
corpus penetrare non potest nisi illud dividendo. Quare
videtur quod aut corpus Christi non erat verum corpus
aut si erat quod ianuis clausis ingredi non
potuit. Item palpatio omnis hoc idem proba-
tur. Enim palpatur nisi palpanti resistat.
Unde quia aer non resistit ideo impalpabilis
est. Cum vero inter duo est resistencia unum
non subintrat alterum nisi divisione ipsius.
Cum igitur corpus Christi esset palpabile videtur
quod ianuis clausis ingredi non potuit. Et
secundum quod [illegible] primum argumentum aliqui heretici
dixerunt quod corpus Christi post resurrectionem verum corpus
non fuit sed fantasticum. unde ad discipulos ianuis
clausis ingredi potuit. Sed ex eo quod Christus cla-
usis ianuis subito apparuit non est putandum
quod fantasticum corpus fuerit cum enim de corpore
suo facere potuit quod voluit. Ante enim passi-
onem suam tamen illud clarificavit in transfi-
guratione ut splendorem solis excederet
et post resurrectionem ad quantum voluit potuit subtili-
tatem redigere. Sicut igitur clarificatum
fuit illud corpus superveniente quidem

gloria et manente natura ita subtilitatem
assumpsit in suo corpore ut ianuis clausis
intraret veritate permanente. Non igitur Christus de-
deposuit quantam corpulenciam et magnitudinem
atque dimensiones corporis ut clausis ianuis
transiret sed omnibus istis permanentibus virtute
subtilitatis gloriose que non repugnat
nec ianuis clausis intravit. Sed diceres unum
in quid videtur quod virtute assumpte subtilitatis
gloriose intrare potuit ianuis clausis.
Sed cum mane dicatur vitalis nec corporalis
videtur quod illa impedire debuit subtilitatis
actum. Ad hoc videtur Augustinus in sermone pass-
ionis dicens: Christus ambulavit super mare
et tamen corpus eius ponderosum erat sed hoc ideo
quia virtute divinitatis impediebatur actus
ponderositatis ne descensum haberet. Ita proposito
virtus subtilitatis corporis Christi non de-
struxit quidem naturam corporis eius sed quando vo-
luit subtraxit actum resistendi. Propter
secundum argumentum primo [illegible] dixit Euticius
ut recitat Gregorius 20 moralium quod corpus Christi
gloriosum verum quidem fuit sed impalpabile
et ventis aereque subtilius. Contra quod est quod
Christus resurgens palpabilem se exhibuit
discipulis dicens: Palpate et videte quia spiritus
carnem et ossa non habet. Secundum Gregorium quod corpus ipsum
subtile quidem fuit per effectum spiritualis potentie
palpabile autem per veritatem nature. In ipso igitur
corpore Christi duo erant scilicet palpabilitas cor-
pulencie et subtilitas glorie. Et quando voluit
usus est una sine altera. Nam ingrediens
ianuis clausis usus est subtilitate sine
actu palpabilitatis ipsa tamen palpabilitate
manente. Cum vero palpandum se exhibuit
usus est actu palpabilitatis et corpulencie
sine actu subtilitatis ipsa tamen subtilitate
existente. Sed diceres quomodo potest hoc fieri. Audi
quod dicit Augustinus in sermone paschali:
In comprehendendis igitur modum [illegible] non est in [illegible]
ubi deficit ratio ibi est fidei edificatio. Et
eodem modo dicit Gregorius: Divinum igitur operacionem
si ratione comprehenditur non est admirabilis
nec fides habet meritum cui humana ratio.

pbet expimetu tñsiuit iõ corpus xpi dum
ad discipulos ianuis clausis / quadm radius
solis tñsit vitrum clausum / et quadm corporis
ymago tñsit absque eius diuisione / item
quadm spa tñsit absque eius diuisione
q etiam corpus sine diuisione / ita corpus
xpi gloriosum / non quidem spuale pro sub
tractone nē sz spuale p assumpcom glo-
matiale corpus absque diuisione pot-
tuit ptñsire / quia omnia quecumque voluit
fecit in celo et in terra ¶ Secdo tangitur quod ista
apparicio dni fuit grata quia pacem annuncia-
uit que est summum bonum ¶ Et dixit eis pax vobis
glo. quem in pace dedit vno vbo omnia annu-
ciauit et cophendit / vn cat aplis ictiva
pax quia cant expositi periculis iudeoꝝ
¶ Nota quod loquendo de pace vn virtuosa et honesta
ipa e excellentissimum bonum qd pz ex iiij or
¶ Primo quidem quia pax e bonum cum quo
omnia bona adueniunt homini siue sint
bona anime ut virtus et sciam inquies-
cendo enim anima fit prudens et sciens siue
sint exteriora bona ut honores · amici
et diuicie / Iob 22 · Habeto pacem et p hanc
habebis fructum optimum non solum hec cata
possidentur in pace sz et ampl' · ¶ deus
rector huius qui pacem tenet / ii cor. 13 pacem
habete et deus erit nobiscum ¶ Et hoc hortatus
psalmista dicens Quis est homo qui vult vitam
diligit dies videre bonos et post tanta sub-
dit inquire pacem et psequere eam ¶ Secundo ipa
pax continet omnia bona et tm bonum e
quod et homo incidat in aliquam fortunam
medio4 · ducit vitam delectabilem itaqui
hñt p tate pacem magis est si pauper sit
contentus est de hiis quod hñt p sicationes
infirmitates et etiam extra et comino ipam
mortem equanimiter tollat ¶ Ysai 3 · Esti-
mata e afflicto exitus illoꝝ illi autem
sunt in pace vn ys 28 · Ecce in pace a-
maritudo mea amarissima ¶ Tercio
pax e bonum quod nunc e bonum / Sine pace n'
omnia bona hominis sunt in periculo per-
dicionis quod tm si ad tempus maneant
non sunt homini bona ¶ Itas enim diui-
ciis homo fit plenus quia magnis sb-

leuatis honoribus quod multis vallatus dictis
sine pace nc pficiunt · Treñ 3 · Repulsa est a
pace anima mea et oblitus sum bonorum ¶ Q
pax e bonum pomina diffusum · omnia sustinens
itam ut dicit quidam doctor · grauis deitas ·
ipa et na dei in vnitate pacis subsistit exinde
uo tñsmitti angelos et diuinas ptates ut
ad dm et ad se in vnitatem pacis habeant et supremis
aut spiritibus diffunditur pax in totam naturam
infiocin et tota pulcritudo vniuersi in pace
consistit ipa denique pax e in nobis scdm aiam
et corpus Secdm animam quidem p inuestiga-
cionem virtutum et conuine delectabili ad alios
¶ Scdm aut corpus in conmesuratione membrorum
ut e pulcritudo et conmesuratione elementorum
ubi sanitas consistit ¶ Quarto pax e bonum
omnibus optatum Hest. 13 · Optaui cunctis
mortalibus pace fruantur ¶ Et quidem bonum
tm e desiderabile ut et finis gñni s. bellum
et pugna gloriosa pacem intendat / non enim
pugnat homines ut semper in pugna sint /
sz ut deuictis inimicis tranquilla et gloriosa
pace fruantur vn Aug' ad bonifacium / bellum
mq' dz esse necitatis / ut liberet deus a necte
a necessitate et pseruet in pace / non enim pax
queritur ut bellum exerceatur sz bellum geritur ut pax
acquiratur ¶ Esto ergo pugnando pacificus
ut eos quos expugnas ad pacis vtilitatem
vincendo pducas ¶ Ex quo pz quod bellare
alii licitum est et iustum quando vz · illi debellantur
qui pacis bonum impediunt et pturbant / multo
enim melius e talibus vinci · quam in sua
puitate manere vn aug' in sermone de
puero centurionis ¶ Qui licencia iniquitatis
eripitur vtiliter vincitur · qm nihil e infelicius
felicitate peccancium ¶ Et nota quod hoc pacis
bonum deus non tribuit quibuscumque quia non
dat illud malis hominibus / ysa · 48 non est
pax impiis dicit dominus ¶ Et si alii vide-
antur frui pace mundana illa non est pax
vera / Ie · viij · Dicentes pax pax cum non
esset pax confusi sunt ¶ Qui e si alii supe-
minentibus aduersitatibus vel dam pacem
querunt non tm inueniunt · quia non exarde-

quit Ezechie .a. angustia superueniente re
quiret pacem et non erit et dicetur tales querunt ue-
ram pacem et non inuenient eternam set dampnacionem p[er]
Ter. 4. Cum dixerint pax et securitas repentinus
eis superueniet interitus sicut dolor in utero
habentis et non effugient. hoc bonum permittitur
non consequuntur mali sed boni tamen unde dicit Christus
Pax vobis. non quibuscumque set vobis. Luc.
2. Et in terra pax hominibus bone voluntatis
Tercio ostenditur quo ista apparicio fuit certa. Et
cum hoc dixisset ostendit eis manus et latus
in quibus erant vestigia vulnerum clauorum
et lancee. Queritur quare Christus resurgens
a mortuis vulnera sua penitus reseruauit
dicendum quod quinque? raciones sunt tacte. Prima ad probandam
suam virtutem ... quod vulnera sua ostende
bat manifestabat quod idem resurrexerat
qui in cruce pependerat. Luc. 24. videte
manus meas et pedes meos quia ego
ipse sum. Secunda causa est ad commendandam eius di
leccionem. Sicut quis cum domicellus esset vulnera
tus amore sue dilecte si uellet sanari
ut cycatrix aliqua vulneris appareret in signum
amoris ~~Apoc. p°~~ dilexit nos et lauit nos
a peccatis nostris in sanguine suo. Tercia causa est
ad ostendendam nostram redempcionem quia illa
vulnera fuerunt nostre redempcionis precium. Ysa.
53. vulneratus est propter iniquitates nostras attritus
est propter scelera nostra. Quarta causa est propter nostram
edificacionem. Si in corpore Christi est glorioso
manebant vulnera penitus et nos eadem vul-
nera continue in mente portemus. Phy. 4.
hoc enim sentite in vobis quod in Christo Ihesu. Et Gal.
vi. michi absit gloriari nisi in cruce domi-
ni nostri Ihesu Christi. Unde cantatur in ympno passionis
... in memoria penas et obprobria Christi
coronam spineam crucem clauos et lanceam et plagas
sacratissimas omni laude dignissimas a
... mortis amaritudinem.
Sexta causa est quinta est propter nostri recordacionem. Sicut
quando enim Christus non obliuiscatur pro quibus fuit
sic crucifixus plagatus unde tamquam signum memo
ratiuum easdem plagas in suo corpore ser-
uauit ut eas intuendo nostri recordaretur.

Ysa. 49. Ego tui non obliuiscar et subdit causam
Ecce in manibus meis descripsi te .i. in manibus
meis est descripcio tua que descripcio sunt pla
ge crucifixi. Sexta causa est propter dei patris reconci
liacionem. Sicut deus pater irascatur homi-
ni sic filius ostendit vulnera sua que suscepit pro ei
... ipsum hominem genus per quos sic est placa
tus et patrem nobis reconciliat. Heb. a.
Saluare per semetipsum potest accedens ad deum
ad interpellandum pro nobis. Et .p. Ioh. Aduo
catum habemus apud patrem Ihesum Christum iustum
et ipse est propiciacio pro peccatis nostris. Unde dicit Ber-
nardus. Securum habes o homo accessum ad deum ubi
mater ostendit filio ubera et pectus filius patri
demonstrat latus et vulnera. nichil igitur dubium est
ubi sunt tot dileccionis signa. Septima
causa est ad impiorum confusionem. Ita ut dicit
Aug. In iudicio ipsa vulnera peccatoribus dicent.
Ecce homo quem crucifixistis videtis vulnera que
infixistis agnoscatis latus quod pupungi
stis quoniam per vos et propter vos apertum est nec intrare
voluistis. Octaua causa est propter electorum exulta
cionem. Sicut ut dicit Beda magnum gaudium
erit sanctis videre vulnera in carne Christi fulgida
per que victor triumphauit de morte et salua
uit electos. Et attende ut dicit Aug. quod
in corpore martirum apparebunt cycatrices vulne-
rum que pro Christi nomine sunt passi. Si tamen eis
aliqua membra ablata fuerint non erunt si-
ne illis membris set cycatrices in membris reddi
tis apparebunt. Nec ista vulnera erunt aliquid
deformitatis uel indecencie set erunt dignitatis et
pulcritudinis sicut stella in celo sicut
lapis preciosus in anulo sicut flos in stipite
et sicut rubeus color in rosa. Quarto ponitur
quo ista apparicio fuit leta. Gauisi sunt ergo
.i. repleti gaudio discipuli viso domino. Jo. 16.
Iterum videbo vos et gaudebit cor vestrum et
gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et
non quod visio Christi replet animam gaudio. Primo qui
dem quia est vere pulcritudinis. pulcre Ps. spe
ciosus forma pre filiis hominum. Secundo quia est
vere care et amicabilis. Sicut enim gaudemus

vide amicu p9 longa pegrinacom magis
tu cu gaudenter. videmus liberatu qui la-
guore vm no e mir9 si eo viso gavisi sut
discipuli qr visio xpi vel est gloriose et
utilis. Libri. eni videmus eu qui nob est glo-
sus tutalis Hester. iiij. Valde admirabilis dne
facies tua plena grar9 . Et dubiu e quo
discipuli gavisi fuerit viso dno cu lucas
dicat eos qturbatos fuisse et exteritos estian-
tes se spm vide . ff q discipuli ul nolle q'
fuit alia appco ab illa qua recitat luc.
sz sustinendo q eadem fuit. Dom est dis
cipulos fuisse exteritos Dom illo lo q te
xpo et alius ondente gavisi sut . Tercio
pom q xpus mandavit discipulis et
mandato pacis dom p mitti Dixit g
eis iterum Pax vobis glosa iteratio pacis
e...tis y firmacio Dant eni deus pace s
pacem quia pior pax e hic et in futuro.
ys. 26. Servabit pace pacem servabis
quia inter sperauimus. Festa q die rime
apparens xpus discipulis bis eis amiciali
pacem in ingressu s. ad eos et tanquam con
eis manducaret ita post sedam pacis de
nunciacom ipe manducavit cora eis
favum mellis et partem piscis assi ut dicit
Luc. Et hinc e q pontifex qui gerit vice
xpi in sollempnitate missarum in principio
salutat plim . d . Pax vob . Et simili. an
assumpcom eukaristie Dom pace anu-
ciata inpomt eis offm Sicut misit
me pater . i . ad ea que misit me pater
et ego mitto vos ut illa p me impleat
Et no q pr misit filiu ut via salutis
evangelizaret ysa . 60 . Evangelizare pa
uperibus misit me . qt misit eu ut pro
redempcone nra morte subiret . Quia
no iam xpus suu officiu apie imposui
impleuat et mortuus resurrexat no
erat quiescens ut ultius cu mortalibus
vitu ageret s ascensurus erat ideo et io
aptos misit sicut missus fuerat . Misit
quide eos evangelizare mt . 10 . Euntes
pdicate . e . Et cetera . Item misit

eos ut p veritate sustinenda morti se expo-
neret mt . x . Ecce ego mitto vos sicut oves
inter lupos . Tradent eni vos in conciliis et
in synagogis suis flagellabunt vos et . Quarto pt
hoc impleri offm sine gra spus sci ideo se
collato dum amoris qui spus scus e hec cu
dixisset insufflavit et dixit eis Accipite spm
scm Secundu q dicit Aug9 xij . de trinitate iste
flatus corporeus xpi fuit spa sci spus
sz congruu sue missionis signu qr ad tale
ut idem dicat quia in hoc ensu fuit spus
scm no tm apie sz e asilio p cedere Secundo
quia ista donaco spus sci ordinabatur ad dilec
tione pximi fundat et hoc q primo hoi infuit
deus inspiravit spiraculu vite . Tercio quia
flatus no e nisi viventis insufflando eni
ondit xpus esse vivere et ipa spus sci vivifice
cuiq virtus omnia vivificat Eze . 37 . Veni
spus et insufla sup mortuos istos et revivis cat
Quarto q scdm ss ex spus scus bis datus fuit
aptis primo in terra hic videlicet primus de qo
nunc agitur et de celo in die pent . Duo eni sut
caritatis pcepta dei sz dileco pximi In terra
igr dat spus scus ut diligatur pximus . In
celo aut dat ut diligatur deus . Vel p3 dici q
minstri ecce ad duo ordinantur . Quorum unu e
ut plebem pficiant scdm intellectum tollendo
ignoranciam salutarem doctrina anunciando
Aliud e ut eos pficiant scdm affectum purgan-
do eos a culpa et grie plenitudinem inf
undo Neutru aut istorum facere pnt n sco spu
coopante . Unu in die penth . datus fuit eis
spus scus in linguis igneis ut eorum doctrina
vim illuminativa haberet . In die ro rsurrecionis dat9
fuit in flatu ut eorum ministeriu expelleret
culpam et vitam grie tribuet Unu q ista donaco
spus sci ordinatur ad culpa sequi Quorum re
miseritis pctā remittuntur pcta plati p sa
cramenta q sut baptism9 contra originale
pnia contra mortale et extrema unccio contra
veniale remittuntur eis . Ideo Illud igr q fa
ciunt minstri ecce in terra ista ecce ratum e
in terra ce . scdm illud Ioh ultimo ratu inst u
indicatu senescalli sui Et quorum retinueritis

[illegible]

retenta sunt retinentur peccata quia absolutionis beneficium non impendit. Nota quod secundum Gregorium quia gradus est honor ministrorum ecclesie sed gene[ralis] pondus et ytius honoris. Durum quippe est ut qui nescit tenere moderamina vite sue iudex fiat vite aliene. Et dicitur igitur ut dicit Crisostomus periculi magnitudinem intra se habent sacerdotibus devotorum. Omnia si aliquis sacerdos malus fuit non impedit semper hoc sacramentorum effectum ut dicit Crisostomus. Licet sacerdos neque angelus potest aliquid operari in hiis que data sunt a deo sed pater et filius et spiritus sanctus omnia dispensat. Sacerdotes autem suam linguam et manum prebuit. Nec enim iustum esset ut aliena malitia in aliquo lederet sacramenta dei recipientes. Et sexto ponitur quo ista apparitione absenti discipulo fuit nunciatum. Thomas autem qui interpretatur Didimus abyssus. Abyssus fuit ut dicit Alchuinus quia altitudinem divinitatis certa fide penetravit tunc dixit: Dominus meus et deus meus. Unus ex xii. Sed non erant nisi xi. sed tamen dicitur fuisse unus ex xii. vel quia tot deus esse disposuerit. vel quia xii. fuerant ante proditionem. inde. vel quia futurum erat in electione Mathie. Qui Dydimus dicitur. Didimus grece latine dicitur geminus. quod cognomine competit Thome propter dubium cordis incedendo. Non erat cum eis id est discipulis quando venit Ihesus. Multum nocet abesse congregationi et societati bonorum vita cum mala eveniat pericula. Et quid hic secundum Bedam Constat enim quod dominus tunc apparuit discipulis quando duo discipuli reversi sunt de Emaus et invenerunt congregatos xi. dicentes quia surrexit dominus vere et apparuit Symoni. Et ubi narrabat quo cognoverunt eum in fractione panis. Et cum hec dicerent venit Ihesus et stetit in medio eorum ut dicitur Luc. 24. Ergo videtur quod Thomas ibi fuit. Et dicendum aliquid fuisse in vita illa annunciatione discipulorum de apparitione de quo mentio ... Thomas non credens verbis discipulorum egressus est cenaculum. quo egresso ceteris reliquis apparuit. Deinde ponitur discipulorum nunciatio. Dixerunt ergo alii discipuli tunc in[ter] eos affuit quod gaudentes de visione et dolentes de absentia Thome vi-

[illegible]

dimus dominum. Sicut audivimus a pietate a discipulis tamulibus ita et vidimus deum post auditum Thome. Ille autem dixit eis. Nisi video in manibus eius fixuram clavorum sicut vos dicitis vidisse. Sed non sufficeret in certificavi per visum nisi et tangam. Unde subdit. Et mittam digitum meum in locum clavorum ita ut digito perquiram eius vulnera. Et mittam manum meam in latus eius. Magnum enim fuit vulnus illud sacratissimi lateris in quo non digitum sed manum cupiebat apostolus mittere. Unde Io. non dicit quod dominum latus percussum fuit lancea sed quod unus militum lancea latus eius aperuit ut ostenderet plage magnitudinem. Nota eciam et attende quod dominus optulit se discipulis et palpandum et videndum ut dicitur Luc. 24. Palpate et videte. Et apostoli tamen pro reverencia non tetigerunt eum sed sufficit ad credendum sola visio. Thomas non amplius desideravit scilicet tangere. Tertio quare Christus permisit esse istum discipulum extra consortium aliorum cum illis apparuit atque eum sustinuerit eum sic dubitantem. Dicendum quod hoc totum propter nos factum est. Ita ut dicit Augustinus in Encheridion nullo modo permitteret deus mala evenire nisi adeo potens esset ut ex eis bona eliceret. Dubitatio autem Thome non est dubium quin fuit mala sed extravenit fidei nostre firmitas. Dum enim audimus eum dubitasse de resurrectione Christi eo modo quo aliquis minime dubitare posset et tamen hoc ulterius legimus quam in fide solidatus fuit non remanet nobis ullus dubitationis locus. Igitur dubitavit Thomas prius et in fide confirmatus fuit ne amplius dubitemus. Distinctio 2a.

Secundo cum dicitur Et post dies octo et ponitur altera domini apparitio ad tollendam Thome dubietatem et v. tanguntur. Primum est discipulorum quietus. Et post dies octo id est iterum tali die sicut est hodie. Forte tot diebus distulit Christus apparere si forte interim tempore amoris tardius in dubitatus ... ut dicit Crisostomus. Non ponitur autem hora istius apparitionis et forte fuit eadem hora qua prius iterum erant discipuli eius intus ...

sive cenaculo quo xpus illis apparuit et thomas cum eis non resedebat thomas autem aliis discipulis si forte dominus ei appareret. ¶ Secundo post adventus Venit ihesus ianuis clausis eodem modo quo prius ubi secundum Crisostomum considerandum est clementia salvatoris quam sollicite pro una anima ne in errore permaneret seipsum vulneratum ostendit. Et stetit in medio qui est omnis virtutis medietas. Et dixit pax vobis. Semper pacem annunciat qui pacis fedus dei et hominis fecerat. Cum quia est pacis ipse defensor est. Et attende quod iam tribus vicibus in hoc evangelio est per xpm pax annunciata. Est enim triplex pax. ¶ Prima est hominis ad seipsum que tollit omnem mentis anxietatem de qua Iudicum vi. Pax tecum ne timeas non morieris. Hanc pacem xpus primitus primitus annunciavit discipulis qui erant clausi in cenaculo timore iudeorum ut omnem ab eis fugaret timorem. ¶ Secunda pax est hominis ad proximum de qua Ro. 12 Si fieri potest quod ex vobis cum omnibus hominibus pacem habentes. Hanc pacem xpus secundo loco apostolis nunciavit. Unde statim eos ordinavit ad curam proximorum mittens eos ad remittenda peccata. ¶ Tertio pax est hominis ad deum que consistit in vera fide et quod nichil eorum quod facit deus displiceat homini. Io. 16. Hec locutus sum vobis ut in me solum pacem habeatis. Ro. 4 Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad deum. Hanc autem pacem nunc tertio loco xpus discipulis annunciavit ut firmiorem eos fide haberent. Unde statim locutus est thome ut probaret cum esse xpm ex quo non solum thomas sed reliqui discipuli et magis fuit in fide solidati. ¶ Tertius post adventus xpi ostensio ad thomam. Deinde dicit thome infer digitum tuum huc in locum clavorum et vide manus meas. Hoc enim desideravat thomas et tangere et videre. Et affer manum tuam et mitte in latus meum. Quasi eadem verba dixit xpus quibus thomas usus fuerat ut ostenderet quod dum ad condiscipulos loquebatur aderat ipse. Et non quod xpus noluit soli thome clam apparere sed sicut

ipse palam coram omnibus discipulis suam dubitacionem expresserat ita coram omnibus quasi increpando se illi manifestavit ut exinde eius nemo aliorum ulterius dubitaret. Et attende quod non dolebat xpus cum vulnera corporis eius pertractarentur licet recentia sua essent erant enim illa vulnera in corpore glorioso et impassibile est. Deinde quia thomas dixerat non credam xpus dicit Noli esse incredulus. magnum malum est incredulitas que tollit aditum vite eterne Io. 3. Qui incredulus est filio non videbit vitam eternam sed ira dei manet super eum. Ideo ut dicat Hebr. 3 Incredulis iuravit deus quod non introirent in requiem suam propter incredulitatem eorum. Sed fidelis. Fides enim est quasi anulus quo anima desponsatur deo Osee p°. Desponsabo te in fide. Et ideo fidem habet ad mortem usque servare. Apoc. secundo. Esto fidelis usque ad mortem. et dabo tibi coronam vite. Et merito admiratio thome confessio. Ubi considerandum est quod timuerit atque erubuit gloriosus iste apostolus videns salvatorem et audiens eum repente se in fide vitantis verba. Respondit thomas et dixit quidem incredulus sed iam fidelis. Dominus meus in quo humane nature veritatem expressit cui datum est totius creature dominium quasi diceret Confiteor te illum esse qui dixisti vos vocatis me magister et domine et bene dicitis sum etenim. Et deus meus in quo divinam xpus confitetur naturam quasi diceret Confiteor te esse eum quem petrus confessus est dicens Tu es xpus filius dei vivi. Queritur an thomas xpm tetigit. Et forte secundum glossam dicendum quod non fuit ausus tangere propter reverentiam salvatoris et quia mente erat quasi attonitus. Et dicit alia glossa Augustinus videbat thomas et tangebat hominem et confitebatur deum. Et ambo in illis defuga secta dixisti domino mitte manum tuam in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis. misit manum qui non credebat et hominem et deum recepit. Hoc autem verisimilius est quia si noluisset tetigisset eum xpus se tangere ne forte peccata lapsus in dubium permitteret quod cum non tetigisset ¶ Tho-

pon' xpi visio. Dicit ei ihesus Quia vidisti me thoma. Non dicit quia tetigisti me. Non est intelligendum quod eum non tetigit. Sed quia ut dicit aug' Nomine visus generaliter alii quatuor sensus consueverunt nominari. Vidisti et credidisti quod non credidisset si non vidisset. Et ideo sequitur. Beati qui non viderunt et crediderunt. Sed quero Cum enim ea que videntur fidem non habeant sed agnitionem. Quomodo beatus thomas quia vidit non credidit sed quasi certus fuit. fides enim ut dicitur hebr. xi. est sperandarum rerum argumentum non apparentium. Et solvit Greg. dicens quia thomas aliud vidit et aliud credidit. vidit enim hominem et credidit deum quem non vidit. Non enim fides de christo quem non viderunt manere. Beati qui non viderunt et crediderunt. Verbum preteritum pro futuro quia ut dicit aug' quod futurum erat iam in sua predestinatione notavit. Sermo est igitur ut dicit Crisostomus Ad dixit tempore isto vetima fuisse in temporibus illis et vidisse xpm miracula facientem. ex cogitet quia beati qui non viderunt et crediderunt. Distinctio tercia

Tercio cum dicitur. Multa quidem et tangitur multitudo signorum xpi ad confirmandum fidei sacramentum. Ubi tamen tangitur. Primum est obmissio scripture multorum signorum xpi. Multa quidem et magna utique. Et alia signa preter ea que evangeliste scripserunt fecit ihesus ante mortem post resurrectionem in conspectu discipulorum suorum. Non fecit ea clam sed manifeste. ut omnibus constaret quod certa erant signa. que non scripta sunt in libro hoc id est in evangelio Johannis sed nec in aliis evangeliis. Dicit enim Joh. in fine evangelii sui. Sunt autem et alia multa que fecit ihesus. que si scribantur per singula nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros. Ideo non quod de hiis signis que fecit dominus non omnia sed pauca scripta sunt. Vel quia quod si omnia possibiles fuissent ...ones omnium eorum aut multorum que fecit. Vel quia intellectus humanus sparsus ad multa non posset perfecte singula intelligere. Vel ut fides maioris esset meriti ex paucis credens dei filium. Secundo ponitur quid

intendatur per ista pauca que scripta sunt. Hec autem que ab evangelistis domini scripta sunt dictante spiritu sancto docente et monente. ut credatis corde ad iusticiam. ore confitemini ad salutem. opere credatis ad fructum ad vitam. quia fides sine operibus mortua est. quia ihesus est filius dei. Ad hoc enim xpus fecit miracula ut dei filius crederetur. Jo. x. Opera que ego facio in nomine patris mei ipsa testimonium perhibent de me. Ad hoc est omnis scriptura ordinata. Jo. v. Scrutamini scripturas in quibus putatis vitam habere. ipse que sunt testimonium perhibent de me. Tercio ponitur credendi utilitas. Et ut credentes vitam habeatis. Fides enim est spiritualis vite principium. Abacuc ii. Justus enim ex fide vivit. Ita tamen dum fides malis non mortificatur operibus. quia ad illos de quibus dicit apostolus Confitentur se nosse deum. factis tamen negant. In nomine eius virtute nominis xpi salvatoris habebitis vitam eternam. quia totius cognicione consistit vita eterna. Jo. xvii. Hec est vita eterna ut cognoscant te verum deum et quem misisti iesum xpm. ad quam vitam nos. Dominica ii post pascha

Ego sum pastor bonus. Jo. x. Si diligenter attenderent homines. quanta sit ponderis aliis preesse. non sic affectarent prelationis honorem. Una racio non est tanta dignitas honoris que equalis et maior sit quam meritus oneris. Una non sola attendit honoris gloriam. non cupiunt omnes aliis dominari. Verbum. ad hominem ... sem ... ii. meditantibus mihi honore blanditur. sed honera pensantibus tediosa sunt atque formidinis plena. Non tamen omnes cupiunt habere. Multi enim non tanta fiducia et alacritate currunt ad honores si recte sentirent onera gravia pro certo metuerent. nec tam tanto labore et periculo quaslibet affectarent insulas dignitatum. sed nunc non quia sola attenditur gloria. et non pena. pirum esse cernitur crubescunt in ecclesia. Reputant viles estimant et inglorios. qui quocumque eminenciori loco non fuerint sublimati. Quanti non sit honoris cura aliorum habere dominus in presenti evangelio ostendit manifestans in se ipso quid ex eorum officio

inhibat pastoribus ecclesie talis sunt. Debet enim primo prelatus ita sibi commissum officium scire et gregem diligere ut pro eius salute propriam vitam exponat. ¶ Secundo noscat quod non Ego sum pastor bonus et cognosco oves. ¶ Tertio debet insistere ut errantes ad ecclesie unitatem reducat. Jo. x. ibi Et alias oves habeo etc. ¶ In primo quidem parte ostendit se dominum bonum esse pastorem et hoc facit. ¶ Primo enim suam bonitatem premittit dicens Ego sum etc. non alius sum pastor bonus etiam ut dicat Jo. x. omnes quotquot venerunt preter me fures et latrones fuerunt. Nullus quidem est bonus pastor qui preter Christi ordinationem sive dispensationem regimen assumit animarum. Ipse enim est princeps pastorum ut dicitur i. Pe. v. Et ideo ad eum pertinet pastores dare ecclesie Ephe. iiii. Ipse dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores. ¶ Nota quod Christus duo dicit. Primo nominat pastorem se esse. Et dicit quod est pastor bonus. ¶ Pastoris namque officium est oves pascere. Unde pastor dicitur a pascendo. Pascit autem Christus nos qui sumus oves eius et oves pascue eius Eze. xxxiiii. Ego pascam oves meas omnes nos esse Ysa. xl. Sicut pastor gregem suum pascit. Est autem considerandum quod quadruplici alimento pascit nos Christus. ¶ Primum est corporalis alimonie que cibum corporalem dedit prout omnibus animalibus et irrationabilibus Ps. Oculi omnium in te sperant domine et tu das escam illorum in tempore opportuno. Et Ps. Qui dat escam omni carni. Confitemini deo celi. ¶ Secundum alimentum est spiritualis intelligentie. Cibus enim spiritualis est verbum dei quo anima pascitur per eius intelligentiam. Ps. Dominus regit me et nichil michi deerit in loco pascue ibi me collocavit super aquam refectionis educavit me anima mea convertit. ¶ Tertium alimentum est sacramentalis eucharistie refectionis corporis et sanguinis Christi Jo. vi. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. ¶ Quartum alimentum est superne glorie quo

non pascuntur nisi electi Gre. Pascua electorum sunt vultus presentis dei ibi sempiterna gaudia cerne videtur ibi Christum dicit angelorum chori ibi civitas supernorum civium ibi dulcis solempnitatis a peregrinatione huius [illegible] labore redeuntium ubi et [illegible] sunt illa pascua que promittit dominus electis ovibus Eze. xxxiiii. d. In pascuis uberrimis pascam eos in montibus excelsis. Ipsi enim pascua eorum ibi requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur. Est attendendum quod Christus ascendens in celum pastores ecclesie commendavit gregem suum et ipsi pascere debent. Unde ipse in persona omnium pastorum dixit Petro post resurrectionem suam Pasce oves meas Jo. xxi. Et idem pastor ecclesie hortatur Petrus in sua epistola canonica v. d. Pascite qui in vobis est gregem dei. Debent enim pastores ecclesie pascere triplici cibo scilicet corporali. Adhuc enim ecclesia habet possessiones et divitias ut pauperibus subveniat indigentibus. Unde Ambrosius libro de offi. Et habetur in decretis causa xii. q. ii. Aurum ecclesia habet non ut servet sed ut eroget in necessitatibus. Et quod idem dicit eodem titulo patrimonium pauperum in redemptione captivorum et sepulturam pauperum. Licet vasa ecclesie et consecrata confringere et necessitatibus distribuere sicut ut dicit Aug. in sermone de vita clericorum. Non est episcopi servare aurum et a se revocare mendicantis manum. Et Leo papa. Gloria episcopi est pauperum necessitatibus providere. Unde dicebat Ambrosius ut habetur causa xii. q. ii. Omnia que mea sunt pauperum sunt. Ecclesiastica sunt ut dicit Leo papa. Episcopus rebus ecclesie tamquam commendatis non tamquam propriis utatur. Sed heu valde dolendum est quia bona ecclesie que pauperibus essent eroganda hodie multi pastores alio tamen modo distribuunt. Tamdiu superflue in conviviis et vanis questionibus Eze. xxxiiii. Nonne greges a pastoribus pascuntur. Pastores autem ipsi pascebant seipsos. Quidam autem dant divitibus ecclesie hystrionibus aut inequorum medificiis vanis pallatiis. Quibus obiicit Ber. illud poeticum. Dicite pontifices non in inferno quid facit

[illegible]

auru͂ c͂undatus tunique distribuit eccie bo
bit dicentes proximos et consignatos. Non fuit ta
lis pastor beatus paulinus Nolane urbis
epus de quo recitat beatus gg in iiiº dyalogorum
qui dum ytalia in partibus campanie fuisset a gen
te wandalica depopulata, Paulinus Nolane ur
bis epc cuncta que habere potuit ad captivorum per
tinencia captivis et indigentibus largitus est
et cum nichil sibi remansisset, pro redimendo fi
lio cuiusdam vidue servum se fecit generi regis
wandalorum cui ipse predixit mortem. Sed et
agnitus, quibus est ad suam peticionem omnes
sue civitatis cives relaxati sunt et honustis
navibus frumento ex Affrica ad Ytaliam redierunt.
Secundo tenentur quod debent pastores ministrare
fidelibus et spiritualis doctrina et sua verba
dei. Ier. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor
meum et pascent vos sciencia et doctrina. Scientia per
tinet ad rectam intelligenciam, doctrina vero
ad bonam operationem. Tamen in istis frequenter
aliqui peccant pastores ecclesie sicut videmus
et indocti ut magis sit opus pasci doctrina
et scientia quam alios possint instruere. Tales de
bent istam formam timere: Osee 4. Quia tu re
pulisti scienciam, repellam ego te ne sacerdocio
fungaris mihi. Tercio tenentur ut qui plebi mi
nistrant, scilicet pastoribus ecclesie, sacramentalis cor
poris et sanguinis domini nostri Ihesu Christi que dispen
da Christus reliquit prelatis. Mt. 24. Fidelis
servus et prudens quem constituit dominus super familiam
suam ut det illis cibum in tempore. Quarto debet p
bat sextus esse bonum pastorem. Bonus pastor
animam suam, id est vitam suam, dat periculis morti
ponit pro ovibus suis. Hoc autem probat bonum esse pas
torem cuius bonitas est diligere gregem, nulla vero
maior dilectio est quam ut animam suam ponat
quis pro amicis suis. Christus igitur bonus est
pastor quia ex dilectione sui gregis dedit animam
suam pro. Io. 3. In hoc cognovimus caritatem
dei quoniam ille pro nobis animam suam posuit.
Notandum quod pastores ecclesie non solum debent ex
teriora bona ovibus suis indigentibus impendere sed a
nimam pro eis ponere quia si animam in ecclesia ante
corpus tenus non corpus debent ponere tra

debere non est dubium quin temporalia. Nam secundum
quod dicit Augustinus: Hoc de ovibus totum quod est pa
storis exteriora et interiora ad utilitatem est
ovium ita quod se totum debet deservire quibus
eis intendat. Si assit igitur infirmitas cum
infirmitatibus infirmetur. Ubi cum scanda
lizatis si assit persecucio fugiat cum ovibus.
Quod admodum beatus Thomas Cantuariensis ar
chiepiscopus morti se exposuit pro ecclesia. Ieremias
in Egyptum et Ezechiel in Babiloniam cum
filiis Israel descenderunt. Hec omnia dicit Ber
nardus. Sed si mors imminebat pati cum esse oportet
ne oves dispergantur, sicut dicit gg, quod admodum
beatus Thomas Cantuariensis et Ambrosius pro de
fensione ecclesie. Videlicet imperatori, cum patri
monium meum petitis invadere, si corpus
occidere voletis, festinate. Non enim ego me
vallabo circumfusione populorum nec altaris
tenebo vitam obsecrantis, sed pro altaribus
gratius ymolabor. Ita quod magnum est ita
desiderat pastor gregis salutem ut quasi suam
non recogitet. Unde Moyses rogans deum
pro offensa populi Israel dicebat deo: Aut dimitte
eis hanc noxam aut dele me de libro quem scrip
sisti. Exo. 32. Similiter et Paulus apostolus cupi
ebat anathema fieri, supra male
dictionem mittere ut salvarentur fratres. Nam
Christus pro nobis ut dicit apostolus maledictionem
legis sustinuit quia maledictus erat
omnis homo qui pendebat in ligno. Sed
istud scorum desiderium magis faciebat
eos gratos quam ut dicit Ber. Tanta debet
esse pastoris dilectio ad gregem ut et pati
sit si expedierit gehennam pro salute gregis
de eternitas. Unde: Si ambulavero in medio umbre
mortis non timebo mala quoniam tu mecum
es. Nam et anima Christi ad inferna des
cendit pro nobis. Ecce igitur magnitudo caritatis
culmine sed pastor existere qui scilicet inde
distribuat quod est minimum et omnia qui aff
lictis commitet, fugatis assistat, mortem
contempnat, salutem propriam pro aliorum salute
exponat et ultimo pro eis inferni penas
non timeat. Est autem secundum quod pro certa

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

cerne aliquid spiritualis est ut grex dispergatur
et tunc ad eius defensionem debet pastor
animam suam dare ut dictum est Aliquid persecu-
tio est personalis ubi quando pastor solus petitur
debent oves pro pastore animam ponere ne per-
cusso pastore dispergantur oves Secundus casus quem ad modum
dicit Aug. 2 conf. ca. 1. Et cum imminitatem me-
diolanensis iustina mater arriana valentinia-
ni regis persequeretur beatum Amb. plebs fide-
lis excubabat in ecclesia parata cum episcopo suo
mori Et tercio ponitur distinctio veri pastoris
et mercenarii Mercenarius autem mercenarius
autem dicitur vel quia precio conductus est
et tunc est symoniacus vel quia mercedem
spectat sicut autem istorum est verus pastor unde
subdit Et qui non est pastor de eo quidem
qui symoniace ordinatus est non est dubium
quia pastor non est nec potest ministrare unde
dicitur ca. p. q. p. Et de eo qui non est symo-
niace ordinatus mercenarius tamen est quia
quomodo eterne spe ministrat Et iterum secundum
Greg. quia talis intus nomen pastoris perdit
eo quod terrena lucra plus quam oves diligat
Cuius non sunt oves proprie scilicet sicut istorum
sunt oves proprie sed pocius temporale commodum
cuius mercedis sunt inventa Videt lupum ve-
nientem per lupum dyabolus intelligitur Io. 5. lupus
adversarius vastabit eos Cum enim dyabolus ce-
cidit actiatur sicut esse cum adversarium
vastare dicitur Iste lupus venit ad oves
ut eas temptet unde Aug. Ecce lupus
ovis guttur apprehendit cum dyabolus fidelem ad
ulterium persuasit Vel per lupum potest hereticus in-
telligi Mt. 7. attendite a falsis prophetis qui
veniunt ad vos in vestimentis ovium intrinsecus
autem sunt lupi rapaces Iste lupus venit
ad gregem ut decipiat per falsum doctrinam
Vel potest intelligi quicumque tyrannus et perse-
cutor fidelium Eze. 22. principes in medio eius
quasi lupi rapaces rapientes predam Iste
lupus venit ut corporaliter affligat Adver-
sus omnes istos lupos bonus pastor ponit
animam suam Resistit temptacionibus demo-
nis arguendo et increpando sicut quod sicut
vidit obstinatum excommunicavit. Thy. 2.

arguere obsecra increpa insta opportune im-
portune Resistit hereticis eorum verba predicando
1. Thy. 4. predica verbum opus fac evangeliste minis-
terium tuum imple Resistit et persecutoribus ma-
lorum orando et implorando celeste auxilium unde
Amb. et habetur in decretis ca. 23. q. 8. Convenior
adversus gotthos lacrime mee mea arma sunt
talia munimenta sunt sacerdotis aliter nec debeo
nec possum resistere Sed audiamus quod mercenarius isto
faciat Mercenarius videt enim lupum venientem
Et dimittit oves luporum morsibus lacerandas
et fugit ut salvet se ipsum attendendo quod aliquando
mercenarius resistit corpore solo tamen fugit
Iste enim quia publicum timeat increpare excessus
adulterorum fugit animo licet persistat corpore
Iste se contempnit veritatem predicare ut eludat
omnes aut si per gregem non obicit se tyranno
volens ipsius captare benivolenciam dimittit
oves cum eas non reprehendendo et fugit corde
a eis Consideranda est distancia veri pastoris
ad mercenarium verus enim pastor fuit sal-
vator noster qui videns impaciencia sua non lupum
unum sed multitudinem luporum venientem
permisit se capi discipulos dimittens cum quibus at
illi dixit quem Ihesum nazarenum ipse non fugit
discipulos relinquens sed ait Ego sum si ergo me
queritis sinite hos abire Deinde ponitur lupi
crudelitas Et lupus rapit vel in peccatum vel
in horrorem vel in mortem spiritualem
Et dispergit oves Dispergit oves hinc inde
et sic grex dissipatur quod totum evenit quia
oves pastorem non habent sed mercenarium Eze. 34.
Disperse sunt oves mee eo quod non esset pastor
Mercenarius autem fugit Quia mercenarius
est Sed nos alius sit mercenarius vel pastor
veraciter agnosci non potest si occasio desit necessitatis
Tempore enim tranquillitatis ita mercenarius
sicut verus pastor unde Greg. Sic et ergo
sed lupus veniens indicabit utrumque fugit
enim mercenarius quia mercenarius est Iste enim
querit nisi mercedem lucri temporalis ideo fugit
ne illud perdat Et non pertinet ad eum de ovi-
bus Quia nec lucra terrena querit patet ergo

Cuius cogitacio de perpetuo an ... [illegible]
... [illegible]
pastor ... [illegible]
lupus ... [illegible]
... [illegible]

[struck through:] argue ostium obseratum in opera iusta aperire imperite resistat fallaciis hereticorum dicat predicandum. Thy. 4. predica verbum opus fac evangeliste ministerium tuum imple resistat et persecutionibus malorum orando et implorando contra beneficium ventum. Ambrosius. Et ponitur in decretis causa 23 q. 8. Conveniens ad versus gothos lacrime mee mea arma sunt talia munimenta sunt sacerdotis. Aliter nec debeo nec possum resistere. Et audiamus quod magnum istud faciat in causa hic tempore

Patet quia deum sola eterna curat solum nec esse sibi curae de gregis dispersione deum nunquam nonne perdat quod principaliter amat. Distinctio 2a.

Secundo cum dicat Ego sum etc. ostendit quam talem Christus habuit ovium notitiam. Et quatuor facit. Primo enim sua premittit notitiam. Ego sum bonus pastor. non ex accidenti bono sed equaliter et essencialiter bonus est ut dicit Gregorius. Hinc non bonitatis rationem assignat notitiam. Et cognosco oves meas etc. Thy. 2. Novit dominus qui sunt eius. Ille non sole oves sunt Christi qui vocem eius audiunt credendo doctrine eius et eum sequuntur per vitam et conversationem et operationem. Jo. 10. Oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius. Nota quod notitiam ovium pastor debet habere et vigilare suo gregi quia oportet eum reddere rationem de omnibus sibi commissis. Hebr. 13. Obedite prepositis vestris et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris. Debet autem pastor principaliter vitam et conscientiam subditorum cognoscere ut distinguat oves ab hedis. Prov. 27. Diligenter agnosce vultum pecoris tui tuosque greges considera. Debet etiam pastor cognoscere si qui sunt notorii peccatores ut eos arguat. 1 Thy. 5. Peccantes coram omnibus argue ut ceteri timorem habeant. Item debet scire qui sunt pupilli et viduae et pauperes et cetera ut eis provideat qui enim tiranni patiuntur ut eis subveniat. Eccli. 4. Pecora sunt tibi attende illis. Heu quia multi pastores ecclesie oves suas non cognoscunt possessiones quidem ecclesie diligunt considerant redditus sine diminutione exigunt et expensas subtili computatione com-

[marginal note, cursive:] [illegible] ... alii pastores ... quasi ... oves ... [illegible]

putant verum ab ecclesia propria nimirum teneant cum animarum qualiter regantur qualiter conversetur clerus hoc autem attendunt. quia propterea ammirum speculatores ceci facti sunt. Ysa. 56. Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam omnes in viam suam declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam. Verum quantum exceris et ipsi tot animarum sunt causa dampnationis quot sunt eis oves commisse. Recitat autem magister Odo quod dyabolus quidam laycos apparens in forma hominis per Christum quidam episcopo tales misit salutem. Dyabolus optimus salutem quia quot vobis commissi sunt totidem nobis curae infernali commissi sunt. Verum in signum veritatis dyabolus in faciem laici percussit ita quod vestigia manus non recessit a facie in perpetuum. Unde igitur faciet talis pastor in die novissimo cum ei dicatur Quid hoc audio de te redde rationem villicationis tue. iam enim ultimus non poteris villicare. Redde inquam rationem quibus bona ecclesie tradidisti qualiter sacramenta dei dispensasti qualiter curam de ovibus Christi sanguine redemptis. tunc pauperes clamabunt quod fame perierunt tunc multe oves lamentabuntur quod eorum causa sunt dampnate. Secundo ponitur quod oves et Christum agnoscunt. Et cognoscunt me mee oves et Christum sequuntur et agnoscunt notitia fidei et dilectionem operatur. Ideo non possunt in eos nec a mercibus decipi. Distinguunt enim pseudo Christi a pseudo prophetis a fructibus eorum cognoscetis eos. Nota quod pastor non debet esse privatim sed palam omnibus debet se demonstrare ut sit lucerna non sub modio sed lucerna ardens exaltata super candelabrum cuius lumen fideles illuminentur. Mt. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant vestra bona opera quatenus vita conversatione et moribus det subditis bonum exemplum. Thy. 2. Esto exemplum fidelium in verbo et conversatione in caritate in fide in castitate. Ideo est quod dicit Hugo de sancto Victore de claustro animae c. 10. Oves illum pastorem cognoscunt quem sepe vident presentem qui subiectis familiaritate notum

sufficientia reddit amicum et dilectum. At-
tendendum est quia etiam oves debent suum pasto-
rem agnoscere summopere. Cavendum est ipsi
pastori ypocrisis. Dicit enim Ambrosius ii. li. de
offi. Fortes enim debemus in actibus non solum
ope sed et in sermone et castitate ac fide. Quales
enim volumus tales simus et qualem affirma-
mus talem appareamus. Idem Ambrosius in suo
pastorali li. 3 (?) dicit. In ecclesia Cathedra sub-
limior et conscientia sacerdotis requiritur sublimior
nec locutionem similemus columbinam et mentem
habeamus caninam nec professione mentimur
omnia et frontem habeamus lupinam ut digne
nobis per prophetam dicatur. Apostolus hic [illegible] labiis
me honorat cor autem eorum longe est a me.
Et tercio requiritur Christus ad probandum quod ipse suarum
ovium habeat noticiam. Ubi considerandum est ut
dicit Augustinus. Quia oves Christi sunt omnes electi
et predestinati in vitam eternam. Cognoscere autem
qui sunt predestinati impossibile est nobis. Unde
Apostolus Ro. xi. diffuse de predestinacione disputans
tandem dicens absconditum sit terminat ser-
monem. O altitudo diviciarum sapientie et sciencie dei
quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et
investigabiles vie eius. Quis enim cognovit
sensum domini aut quis consiliarius eius fuit. Solus
autem deus novit hoc secretum. Nec autem sic est
quod hec tota noticia dei patris sit ut potest ex [illegible]
[illegible] patris genitus ita quod non est in patre quod
filium lateat. Quemadmodum pater habet totam noticiam
filii quia nulla est noticia filii quod non sit
de scientia patris ita ut patrem aliquid lateat in
filio quod sit est ut omnes rationes creationis
et predestinacionis que sunt in patre secundum prima-
rum principii quod omnes predestinatos novit
filius. Dat pro hoc cognoscat oves suas. Hec
est quod dicit Sicut novit me pater. Cognoscit
autem pater filium totaliter quia nichil est in filio
nisi genitum ex substantia patris vel quod nascendo ac-
cepit. Eodem autem modo filius cognoscit
patrem. Et ego cognosco patrem. Unde cum
[illegible] est quod filius omnium suarum id est prede-
stinatorum et electorum habeat noticiam Io. 13. Ego

scio quos elegerim. Eph. i. Elegit nos in ipso
ante mundi constitucionem. Et tercio requiritur ad
probandum se esse bonum pastorem. Dixerat enim
quod bonus pastor dat animam suam pro ovibus
suis. Ipse vero hoc fecit. Et animam meam pono
non coactus sed sponte Io. x. Potestatem habeo ponen-
di animam meam et potestatem iterum habeo sumendi eam
Pro ovibus meis. Solis enim ovibus Christi
profecit passio eius. Et ideo ut remitteretur
nobis debitum peccati Christus fuit quasi defensor
humani generis tradens animam suam pro redemp-
cione debiti peccati Mt. 20. Venit filius hominis
dare animam suam redempcionem pro multis.
Et hec fuit magna caritas. Et attendenda
est maior caritas quia animam suam pro ovibus
tradidit non quibus tamen sed et pro inimicis Jer.
12. Dedi dilectam animam meam in manu inimicorum
eius. Et vero excellentissime commendat
hanc caritatis gratiam quia est pro nobis animam
suam exposuit Isa. 53. Tradidit in mortem
animam suam et cum sceleratis reputatus est
Hec tanta gratia nostri redemptoris numquam
debet decidere nobis a mente quia nichil
minus pro nobis facere potuit Eccl. 29. Gratiam
fideiussoris ne obliviscaris dedit enim
pro te animam suam. distinctio tercia

Dist

Tercio cum dicit Et alias oves habeo etc. ostendit
quod vero dispersas ad unum reduxit ovile et [illegible]
faciet. Primo enim significat se habere alias
oves sed dispersas. Et alias oves habeo predestina-
tas scilicet ex gentibus que non sunt ex hoc ovili [illegible]
scilicet iudeorum. Predestinati quidem multi erant ex
gentibus qui non erant de ovili [illegible]
non dum erant vocati isti, ac pro hoc non du-
erant in ovile domini congregati. Secundo po-
sollicitudo et reducendis ovibus. Et illas
oportet me adducere. Hoc quod dicit oportet [illegible]
non est necessitatis [illegible] sed confirmacionis eius
omne quod fiet. Tercio quod Christus ut dispersas oves
congregaret in unum quesivit eas in hoc mundo
clamando predicando passus laborem
sudorem famem sitim vigilias molestias

et plurimas tribulationes et tandem et ipsam mortem Jo. xi. Jesus moriturus erat pro gente sed ut filios dei qui erant dispersi in gentibus congregaret in unum. Et vocem meam audient. Sic enim non reducte sunt oves errantes quia vocem pastoris audierunt credentes eius et obedientes fidei. Ysa. lvii. Audite qui longe estis et fecerunt. ps. xvii. Populus quem non cognovi servivit mihi in auditu auris obedivit. Audientes igitur vocem oves errantes vocem summi pastoris ad eum sunt conversi. i. pe. ii. Eratis sicut oves errantes sed nunc conversi estis ad pastorem et episcopum animarum vestrarum. ¶ Tangitur unitas ecclesie. Et fiet unum ovile quia ecclesia in unitate fidei. Eph. iv. Una fides et unum baptisma. Unum non est istud ovile iudaycum vel gentile sed in ipso congregantur iudei et gentiles. Sed est ovile christi ubi non est distinctio iudei et gentilis. Et unus pastor. Unus pastor est christus. Eze. xxxiv. Suscitabo super pecora mea pastorem unum qui ea pascat. Et za. Servus meus david erit rex super eos et pastor unus erit omnium eorum. ¶ Nota quod pastores ecclesie multas habent oves que non sunt de suo ovili. omnes videlicet peccator licet in numero computetur ovium ovilis pastoris in nostro tamen non est de ovili ecclesie sed de ovili infernali. Iam est dyaboli sunt hoc ovile de quo dicit ps. Sicut oves in inferno posite sunt mors depascet eos. Istas oves debet bonus pastor reducere predicando admonendo et hortando ad penitentiam. Et de quibusdam negligentibus conqueritur dominus Eze. xxxiv. Ve pastoribus israel quia gregem meum non pascebatis quod infirmum fuit non consolidastis et quod egrotum non sanastis quod fractum erat non alligastis et quod abiectum erat non reduxistis et quod perierat non quesistis sed cum austeritate imperabatis eis. Et contra quos dicit dominus Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum. Cum nescio pastor errantes ad penitentiam non reduxit tunc erunt in ecclesia duo ovilia scilicet ecclesie et infernale et duo pastores christus scilicet et dyabolus. Sed fiet unum ovile et unus pastor pro quo ore ut dicitur i. pe. v. Cum apparuerit princeps pastorum percipietis immarcescibilem glorie coronam quam nobis prestet

Dominica tertia post pasca

Modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me quia vado ad patrem Jo. xvi. Sapientum vulgare est quia non est homo qui adversa sustinere non potest ideo salvator noster volens suos discipulos esse viriles premonuit eos de adversis futuris que passuri erant propter suam absentiam unde eos persequente ostendens tristitie brevitatem et promittens gaudium eternaliter duraturum de quibus in presenti agitur evangelio quod in tres partes dividitur. ¶ In quarum prima christus premittit futurorum eventum tribulationis et letitie. ¶ In secunda solvit discipulorum dubium obscure sibi cognoverit autem istius. ¶ In tertia adducit de eorum exemplum rei intelligentie ubi in [illegible] cum pariet. ¶ Circa primum tria facit. ¶ Primo namque predicat discipulis licet verbis obscuris sue passionis et mortis atque ascensionis tempus instare unde [illegible] discipulis materia tribulationis et letitie dicit quo denuntians tempus sue passionis Modicum scilicet erit tempus iam instat in quo non videbitis me. Modicum fuit tempus in quo apostoli christum non viderunt videlicet post mortem eius et visum est apostolis illud tempus satis longum Ysaie. Et loquitur deus pater ad filium ad punctum in modicum te dereliqui visus enim est derelictus filius dei in morte unde clamavit Deus deus meus ut quid me dereliquisti. Denuntiat sue resurrectionis tempus. Et iterum modicum erit tempus et videbitis me cum a mortuis resurrexero. Vere modicum fuit illud tempus quia solum diebus xl visus est ab apostolis post resurrectionem ut dicitur actu. i. Vel quia eisdem diebus non semper sed certis tamen diebus illis apparuit vel cum eis apparebat non multum cum eis stabat sed cito absentabat se ab illis. Vel quia etsi christus multum cum apostolis fuisset modicum tamen eis videbatur propter desiderium et delectationem manendi cum eo. Denuntiat ultimo suam

Dominica 3a post pascha de discipulis

annuntiat ascensionem. Quia vado ad patrem. Jo. 16. Nunc vado ad eum qui misit me. Ideo enim Christus modico tempore fuit mortuus, ideo et modico tempore post resurrectionem fuit cum discipulis, quia cito iturus erat ad patrem ascensurus in celum. Jo. 13. Sciens Jesus quia venit hora eius, hora scilicet mortis, transitus hoc non cito ut ex hoc mundo transeat ad patrem. Circa modicum tempus vero Christi duplex cadit questio. Prima est quare Christus suam resurrectionem non distulit usque ad resurrectionem quem omnium in fine mundi.

Ps. sex causas. Prima est quia non fuisset decens eum mortuum manere tanto tempore, tum ratione puritatis corporis sui, tum et ratione sanctitatis eius. Ps. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Secunda causa est quia non fuisset conveniens ut Christus aliquod dampnum reportaret ex beneficio redemptionis humane generi collato in morte sua. Si enim resurrectio eius dilata fuisset usque ad finem mundi, longum dampnum sive longum in perfectionem Christus sustinuisset, separationem scilicet anime a corpore. Tertio quia non erat expediens. Christus enim licet fuit sine peccato, penas tamen peccati dispensative pro nobis assumpsit et solas illas penas assumpsit que proficerent ad nostra peccata delenda. Petri 2. Peccata nostra, id est penam peccatorum, ipse pertulit in corpore suo super lignum. Pena vero peccati maxima est mors quam Christus assumpsit quia erat nobis expediens ad salutem. Jo. 11. Expedit ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. Mortem igitur Christus assumpsit quia nobis expediebat. Sed non ipse manere mortuus usque ad diem iudicii ad quod erat nobis utile, ideo penam portare non debuit. Quarta causa est quia fides nostra non fuisset. Si enim Christus mortuus fuisset et tamen non resurrexisset, periisset fides. Nemo enim credidisset eum esse dei filium aut natum de virgine aut humani generis redemptorem. Si non enim resurgeret in sola virgine fides remansisset. Unde duo discipuli euntes in Emaus, quibus non constabat de resurrectione, dicebant quod ante mortem Christi sperabant eum esse redemptorem Israel, quasi dicerent hoc non sperantes ex quo mortuus erat. Propter hoc dicit Paulus 1 Cor. 15. Si Christus non resurrexit, vana est fides nostra. Quinta causa est quia omnes effectum oportet precedere causam suam, ut dicit Dyonisius in libro De divinis nominibus. Virtute autem Christi fiet resurrectio in novissimo die. Joh. 6. Omnis qui videt filium et credit in eum habet vitam eternam et ego resuscitabo eum in novissimo die. Unde oportuit precedere resurrectionem in Christo ad hoc ut ipse alios suscitaret. Sexta causa est quia Christus iudicaturus est omnes resurgentes. Act. 10. Ipse constitutus est a deo iudex vivorum et mortuorum. Iudicabit autem omnes in forma humana. Jo. 5. Potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est. Et ideo tamquam iudex resurgentium debuit resurgendo eos prevenire.

Secunda questio est quare sic suam resurrectionem acceleravit ut die tertia resurgeret. Dicendum quod Christus suam acceleravit resurrectionem propter tria. Primo quidem ad probandam veritatem sue mortis. Dictum est supra quod mori ita Christum fuit nobis expediens, quod tamen permanere eum mortuum longo tempore ad nos non erat nobis utile, nisi forte ut longitudo temporis probaret fidem eius mortis. Si enim Christus resurrexisset ante tertiam diem, forte aliquis credidisset eum non vere fuisse mortuum, vel propter hoc non resurrexisse. Tertia vero dies sufficiens erat argumentum mortis. Manere autem ultra tertiam diem mortuum superfluum erat. Ideo non ante nec post sed die tertia resurrectionem suam facere debuit. Secunda causa ad probandum resurrectionis veritatem. Exigit enim veritas resurrectionis ut idem numero resurgat qui mortuus est. Quoniam igitur recens erat memoria Christi et mortis eius in mentibus discipulorum, tunc ipse resurgere debuit quia erat adhuc in tertia die, quia forte si decidisset memoria recenti cordibus non putassent eum esse Christum qui surrexisset sed aliquem ei similem. Unde probatum est ferrum ad incudem malleandum dum calidum est. Tertio resurgere festinavit antequam apostoli dispergerentur.

vnius quisque adaptata quia tunc coram omnibus se
manifestauit non potuissent. ¶ Et ideo festina-
uit resurgere ut plangentes et gementes dis-
cipulos consolaretur. Ps. propter miseriam inopum et gemi-
tum pauperum nunc exurgam dicit dominus. Eccl'i xlviii. Con-
solatus est lugentes in syon usque in sempiternum
¶ Tercia modicum tempus vnius diei [illegible]
quidem queritur quare solum diebus xl discipulis
apparuit dominus quia tot dies sufficiebant ad proban-
dum quod vere resurrexerat Christus enim xl horis
mortuus fuit scilicet ab hora nona diei veneris
usque ad primam diei dominice. Et quia non erat diffi-
cile credere eum resurrexisse ideo pro qualibet hora
mortis sue voluit esse diem vnum sue [illegible]
ut in libro vnius eiusdem Act. i. Prebuit se ipsum
viuum post dies xl apparens eis. Et eciam quare
eisdem diebus continue Christus cum apostolis non fuit
conuersatus sed certis tamen horis illis apparuit dominus
quod hoc ideo est ne crederent apostoli quod mortalem adhuc
vitam haberet et deberet eis continue sicut ante passionem
¶ Item queritur quare hic modico tempore cum eis stabat
cum illis apparebat dominus quod hoc ideo ut magis
accenderet in amorem resurgentis quia adeo delecta-
bile magis desideramus quod modico gustato
statim subtrahitur. Vnde duo discipuli euntes
in emaus cum ab eis disparuisset dixerunt ad
inuicem Nonne cor nostrum ardens erat dum loque-
retur in via et aperiret scripturas. Licet autem
discipuli modicum hore viderent Christum, istud
tamen modicum preualebat cunctis delectacionibus
secundum illud Ps. Melius est modicum iusto super diuicias
peccatorum multas. ¶ Ergo quod premissa domini verba mo-
dicum intelligitur tempus xl dierum post resurreccionem in quo
apostoli Christum viderunt. ¶ Item prout alii exponunt
¶ Exposita enim sunt hoc modo Primum modicum
intelligitur tempus mortis Christi in quo apostoli non viderunt
Christum. per secundum vero modicum intelligitur tempus xl
dierum post resurreccionem in quo apostoli viderunt Christum
¶ Hoc secundum Bedam. Alii exponunt Primum
modicum intelligitur tempus ex quo Christus hec verba
dixit discipulis vsque in eam horam qua tentus
est, quod vere modicum fuit, quia ista verba di-
xit Christus in vltima cena et in ipsa nocte.

captus est et non viderunt eum apostoli. Sed item post
aliud modicum scilicet post tres dies mortis sue vide-
runt Christum apostoli. Dicit ergo modicum tempus est usque
quo etiam post illud modicum non videbitis me
Io. 13. filioli mei adhuc modicum vobiscum
sum. Io. 14. Adhuc modicum et mundus iam
me non videbit. ¶ Et item modicum erit tempus quo
tu dierum tamen post quos et videbitis me a mor-
tuis resurgentem. Prout vltimus dicta verba 2o modo
exponi prout infra dicetur in secunda parte [illegible]
¶ Secundo ponitur discipulorum dubitacio. Dixerunt
ergo ex discipulis eius ad inuicem. non quidem
omnes sed aliqui ex eis. Quid est hoc id est quid
vult significare hoc quod dicit nobis modicum
et non videbitis et item modicum et videbitis
me quia vado ad patrem. Hec enim verba
obscura erant discipulis antequam completa
quod dixerunt. eius obscuritatis per Crisostomum duplex
erat causa. Vna quia tristicia mortis Christi
remouebat intelligenciam a mentibus discipulorum
Alia causa quia videbant Christum dicere contraria
Dicens enim visuri erant eum quando dicit vado
ad patrem. Et quis ad patrem erat iturus quando
dicit videbitis me. ¶ Tercio ponitur in quo
erat tota difficultas dubitacionis apostolorum
Dicebant ergo Quid est hoc quod dicit nobis mo-
dicum id est quid intelligit per modicum nescimus
quid loquitur, [illegible] qua ipsi meru-
erunt doceri a Christo. Distinccio secunda

Secundo cum dicitur Cognouit autem Ihesus
quod volunt Christus dubium discipulis ob-
[illegible] Primo enim Christus
repetit dubitacionem eorum ut melius sol-
ueret Cognouit autem Ihesus quia vole-
bant eum interrogare tanquam magistrum
Solus deus est qui intus cognoscat volunta-
tes et affectus [illegible] quid cogitet intellectus
quam quid velit affectus. Et dixit eis. De hoc
queritis inter vos. nec tamen [illegible] sciat
respondere. Et quia dixi vobis modicum
et non videbitis me item modicum et vide-
bitis me. Considerandum est ad euidenciam
solucionis verborum Christi quod ista verba tribus modis

exponi potest secundum Aug. per duos modos
supradictos sic. Modicum temporis superest
s. usque ad ascensionem et extunc iam non vi-
debitis me corporaliter. Quia extunc Christus ascendit
in celum non viderunt eum apostoli. Et iterum modi-
cum tempus erat vite eorum. Unus autem quisque apostolorum
vita enim presens modica est et post istam videbitis
me in regno celorum. Ista. Secundum modernos
suo videbunt. Et quia cum Christus ista verba
dixit apostolis modicum erat temporis et extunc non
erant eum visuri quamdiu viverent in car-
ne mortali. Et quia tempus vite hominis
modicum est, ideo post illud modicum viderunt
eum in celo quod totum convenit et illud quod sequitur
quia vado ad patrem. Post modicum enim non erant
visuri. Tertio sic. Hoc idem quia precedit ad patrem
ideo post modicum presentis vite visuri erant
ipsum in regno celorum. Istam autem expositionem
satis innuit dominus in hiis que sequuntur dicens
apostolos debere plangere et pati in modico vite
presentis ad modum mulieris parturientis set postea
gavisi sunt eterno gaudio. Quarto quia in ci-
vitate modicum est tempus vite hominis et
ipsum modicum mensuratum est. Iac. 4. Que
est vita nostra vapor est ad modicum parens
et deinceps exterminabitur. Vita enim nostra
ad plus est centum annorum licet pauci tamen
vivant et tamen centum anni minus respectu eterni-
tatis minus sunt quam gutta aque vel ma-
ris aut calculus vel arene aut momentum
respectu temporis. Eccli. 18. Numerus annorum vite
hominum ut multum centum anni. Pretiam despi-
ceret quam ut dicitur in phisicis quod modicum est
pro nichilo recipit intellectus. Sed nichil est
tempus presentis vite. Iob 7. Parce michi. Cum sit
dies mei. Et pro nichilo habent eorum animi
Et aliqui ac si vita presens esset magni
precii parant sibi et hoc modo eternitatem
congregando divitias appetendo dignitates
et palacia edificando. Hac si nunquam
essent morituri. Ista tales enim debent quod tempus
quod nichil est in presenti et appetere eternitatem
celestis vite quam faciunt quia pro nichilo
habuerunt enim desiderabilem. Et audiamus
secundum quod servant de multis divitiis quas
conservant. Deut. 28. Sementem multam iacies
et modicum congregabis. Quinto modicum est tempus
vite presentis ut illud totum apud dei homines ex-
pendant. Si enim longa esset vita nostra forte
tederet aliquos diu bene operari. Nunc quia bonus
est in quibus est et maiore in quibus est. Sexto
vita presens modica est ut homines citius
istius vite pericula et temptamenta evadant.
Tota enim vita presens temptationibus periculis
adversitatibus exposita est. Tetendit enim dyabolus
[illegible] laqueos temptationum in omni etate. Et
quod magis provocat dyabolum ad temptandum est quia
scit quod modicum tempus est vite nostre et cito
evadamus manus eius. Apoc. 12. Ve
terre et mari quia descendit dyabolus ad vos habens
iram magnam sciens quia modicum tempus habet.
Bonum est igitur homini ut modica sit vita quia
difficile enim esset temptationes evadere si longo
viveret tempore quia admodum difficile est diu persistere in
cogitatione temptationis quin animus con-
sentiat. Sap. 4. Raptus est ne malicia
mutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet
animam illius. Septimo voluit deus modicum
esse vitam presentem ut homines cito ad se re-
duceret. Si enim nos diligit nec diu sine nobis
esse vellet. Io. 17. Pater quos dedisti michi
volo ut ubi ego sum et illi sint mecum. Octavo
voluit deus modicum esse tempus vite presentis ut
homines modicum laborarent et tamen modico
labore multum premium haberent. Eccli. 51. Mo-
dicum laboravi et inveni multam requiem. Hic
labor est modicus quia non sunt condigne
passiones huius temporis ad futuram gloriam que
revelabitur in nobis ut dicitur Ro. 8.
Secundo ponitur Christi responsio et sit dicitur modi-
cum et non videbitis et iterum modicum videbitis
me. Non declarat in premissis ubi sit meo quod futurum
erat ex absentia et presentia Christi. Ex absentia
enim passuri erant apostoli tristitiam ex presentia
vero gaudium. Hoc est quod dicit Amen amen
dico vobis id est vere vere dico vobis. Que geminatio
iuramenti infallibilitatem rei significat.

[illegible]

Amen plorabitis et flebitis vos Io. 16. quia
modicum non videbitis me in medio mortis
mee. Est autem differentia inter plorare et flere.
Ille enim flet cui lacrime ab oculis fluunt.
Sed ille plorat qui et ore plangendo vo-
cem emittit. Non est autem dubium quin apostoli pla-
nxerunt in illo tempore mortis quo eum non
viderunt. Marci 16. Et Maria Magdalena
nuntiavit Christi visionem lugentibus et
flentibus discipulis. Mundus autem gaude-
bit. Gavisus est mundus de morte Christi ho-
mines scilicet Iudei a quibus fuit occisus
qui gaudent cum male fecerint et exultant
in rebus pessimis. Vos autem contristabimini. Contrista-
bantur apostoli de nece sui domini Io. 16. Quia
hec locutus sum vobis id est mortuus
tristitia implevit cor vestrum. Nec mirum si contrista-
bantur quia ablatus erat eis consolator. Sed
tristitia vestra vertetur in gaudium. Iterum mo-
dicum videbitis me a mortuis resurgen-
tem Io. 20. Gavisi sunt discipuli viso domino.
Hester 9. Luctus atque tristitia in hylaritatem
et gaudium versa sunt. Item nota quod licet modicum
sit tempus presentis vite, cum fletu tamen et plo-
ratu pertransierunt illud fideles homines qua-
si peregrinantes a Christo et non dum sunt coniuncti.
Primo quidem plorant quia alieni celestis patrie
sunt in hac valle miserie et tenebrarum
peccatorum presentium. Tren. 1. Plorans ploravit
in nocte in qua sunt tenebre, propter quod etiam omnes
qui nascuntur in hanc vitam plorantes eam
ingrediuntur. Sap. 7. Primam vocem similem omnibus
emisi plorans. Item flent recordatione
celestis patrie a qua sunt adhuc exules. Ps. Super
flumina Babylonis illic sedimus et flevimus dum
recordaremur tui Syon. Item flent propter prolonga-
tionem presentis vite cum retardatur. [illegible]
15. David ascendebat clivum olivarum
montem scilicet celestis ascensionis in quo plan-
tate sunt olive sancti scilicet [illegible] et
ascendit scandendo [illegible] in [illegible]
flentes tamen quia sunt in valle lacrimarum
nimio tempore. Item flent ex corde pro commissis
peccatis. Iohel 2. Convertimini ad me in toto cor-
de vestro in ieiunio et fletu et planctu et scin-
dite corda vestra et non vestimenta vestra. Item
flent propter bona spiritualia perdita. Gen. 27. Legitur
quod [illegible] magno fletu [illegible] Ysaac Esau pro
perditis bonis primogeniture. Item flent passi-
one mortuorum. Iob 30. Flebam quondam super
eo qui afflictus erat et compatiebatur pauperi
anima mea. Item plorant peccatores ecclesie.
Ier. 13. Plorans plorabit et deducet oculus
meus lacrimam quia captus est grex domini.
Item plorant perditionem et peccata mortuorum. Eccli.
22. Super mortuum plora, defecit enim lux
eius, et super fatuum plora, defecit enim sensus
eius. Ier. 9. Quis dabit capiti meo aquam
et oculis meis fontem lacrimarum et plorabo die
ac nocte super [illegible] interfectos filie populi mei.
Item plorant quia [illegible] adhuc
distant a consolatione Christo. Tren. 1. Ideo ego
plorans et oculus meus deducens aquam quia
longe factus est a me consolator convertens animam.
Item flent orando ut ab omnibus [illegible] mi-
seriis liberentur scientes quod oratio lacrimosa exau-
ditur. Ps. Exaudivit dominus vocem fletus
mei, exaudivit dominus deprecationem meam, dominus
orationem meam suscepit. Sed sciendum est quod duplex
est [illegible] cui scilicet mundus tamen gaudet et exultat.
Gaudent quippe mundi amatores in comessa-
tionibus inebriationibus. Ysa. 22. Ecce g-
audium et letitia occidere vitulos et iugulare
arietes comedere carnes et bibere vinum. Ecclesiastes
persona dicitur Eccl. 8. Laudavi ego letitiam
quod non esset homini bonum sub sole nisi quod comederet
et biberet atque gauderet. Item gaudium eorum
est in [illegible] et impudicitiis. Iudith 15.
Omnis populus gaudebant cum mulieribus et vir-
ginibus. Item eorum gaudium est in sonis et
melodiis. Iob 21. Tenent tympanum et
citharam et gaudent ad sonitum organi. Du-
cunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna
descendunt. Item eorum gaudium est in solaciis et
vanitatibus sicut in [illegible]
et fabulis atque novis. Ezech. 25. Quia plausisti
manu et percussisti pedem et gavisa es ex toto
affectu. Item eorum gaudium de infortuniis aliorum.

adversitatibus. isti sunt qui gaudent in iniquitate ut dicitur Eccli. 19. Gaudium autem mundi est tale. Sic falsum sic vanum sic iniquum. Est enim simile gaudio puerorum qui pocius gaudent accipere pomum quam aurum. Et est simile gaudio freneticorum qui gaudent in suis fantasiis. Et est simile gaudium irracionabilium qui gaudent pocius esse in fimo quam in serico. Tale gaudium quasi est sicut fumus deficit cito. Job. 20. Laus impiorum brevis et gaudium ypocrite ad instar puncti. Jac. 4. Risus vester in luctum convertetur et gaudium in merorem. Beati vero qui non querunt gaudia presentis vite gaudebunt

[gaudebunt] in celestibus. Primo quidem de visione claritatis vultus dei. Ps. Letificabis eum in gaudio cum vultu tuo. Et iterum adimplebis me leticia cum vultu tuo delectaciones in dextera tua usque in finem. Item gaudebunt

[2] quia evaserunt vite presentis miserias propter quas plorabant. Ps. Convertisti planctum meum in gaudium mihi conscidisti saccum meum et circumdedisti

[3] me leticia. Item gaudebunt quia vicerunt inimicos suos scilicet tres carnem mundum et demonia. 1 Par. 20. Reversi sunt in Jerusalem cum leticia magna eo quod dedisset eis dominus gaudium de inimicis suis.

[4] Item gaudebunt de conversione peccatorum. Luce 15. Gaudium erit in celo super uno peccatore penitenciam agente. Item gaudebit unus

[5] quisque de gaudio et beatitudine alterius. 1 Cor. 12. Si gloriatur unum membrum gaudent omnia membra. Et ergo gaudent sancti et hoc gaudium eorum non est momentaneum sed eternum. Ysa. 41. Qui redempti sunt a domino revertentur et venient in Syon laudantes et leticia sempiterna super capita eorum gaudium et leticiam optinebunt. distinctio 3a

[dist. 3] Tercio cum dicitur Mulier cum parit etc. adducit consequenter duo exempla et duo facit. Primo namque proponit similitudinem mulieris parientis. Mulier cum parit tristiciam habet. Nullum enim animal tantum dolet in partu sicut mulier prout dicitur in libro de generacione animalium quia venit hora eius. Hora

[illegible]

scilicet quia etiam pacior. Cum autem peperit puerum maius gaudium est de puero quam de puella. Iam non meminit pressure doloris propter gaudium quia natus est homo in mundum. Dicitur mulier non recordari pressure quia actu non considerat de ea et si consideret non tamen cum tristicia. Vel ideo non meminit quia maius est gaudium in nato puero quam fuit tristicia in partu. Secundo similitudinem applicat apposito. Et vos igitur nunc quidem tempore presentis vite quod quidem tempus vite nunc dicitur quia comparatum ad eternitatem est sicut momentum et instans quod est brevissimum tristiciam habetis ad modum mulieris parientis quia isto modico tempore non videbitis me. Iterum autem videbo vos. i. secundum altissimum me vobis similem demonstrabo. Iterum mortuum et videbitis me resurgentem a mortuis et in regno celorum. Et gaudebit cor vestrum sicut mulier gaudet nato puero. Nec hoc gaudium erit sensibile quale est gaudium peccatorum et pecorum. Nec erit gaudium ymaginarium quale est gaudium dormiencium. Nec vicinius erit gaudium fantasticum quale est gaudium stultorum sed erit gaudium cordis intelligibile scilicet spirituale quale est gaudium angelorum. Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Stabile igitur et perpetuum erit istud gaudium quia nec homo nec angelus sed nec ipse deus tollet illud a sanctis. Job. 36. Non auferet a iusto oculos suos et reges in solio collocat in perpetuum et illic erigentur. Moraliter quia sancta ecclesia et tota fidelium congregacio gaudet mulieri parienti comparatur non quidem racione sexus quo vita sub carne intelligitur sed racione fecunditatis. Non enim viri sunt steriles sed fecundi. Deut. 7. Non erit apud te sterilis utriusque sexus. Cant. 4. Ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eos. Pariunt autem triplicem fructum scilicet fructum operacionis. Eccli. Sapientes enim seminaria verbi celestis concipiunt virtute spiritus sancti desideria sancta et tandem verbo et opere fructificant exterius. Verbo quidem Prov. 10. Os iusti parturiet sapientiam. Opere Cant. 7. Videamus si floruit vinea.

ri flores fructus pariunt est quidem fide
lium sancte ecclesie ita quod sunt perfecti ut nove filios
filio xpo pariant spiritualiter per vitam doctrinam
et sancte orationis Dequorum uno fuit apostolus
Gal. 4. filioli mei quos iterum parturio donec
xpus formetur in vobis pr. Cor. 4. In xpo ihesu
per evangelium ego vos genui Secundo de istorum fuit
mater beati augustini de qua dicitur quod maiori sollicitudine
parturiebat eum spiritu quam carne
peperat cottidie lacrimas cottidie etiam
cottidie gemitus pro filio fundens adde uxor
Item viri sancti in tota vita parti dolores sen
ciunt in mundo parturientes quia multis premuntur
adversitatibus Jo. 16. In mundo pressuram habebitis
Tota enim presentis vita est quasi hora parturientis
Ro. 8. Omnis creatura id est omnis homo ingemi
scit et parturit usque adhuc et tandem in fine
istius hore viri sancti pariunt tunc adhuc modo
nascuntur quasi enim quidam partus est cum anima
exit a corpore unde sanctorum transitus secundum bedam
natalicia appellantur Et tunc homo novus homo
natus est in celo tunc est gaudium ut non sit
in eorum partu non erit quidem in eo sola
ita quod dolore afficiantur Recordabuntur enim
sancti tribulationum quas passi sunt per ores angustie
et absconditi sunt ab oculis meis Ecce ego
domini creo celos novos et terram novam et non
erunt in memoria priora et non ascendent super cor
Sed gaudebitis et exultabitis usque in sempiternum

Vado ad eum qui misit me. Secundo quia dicitur prima
et neo ex vobis interrogat me quo va
dis Jo. 16. Duo ut dicit crisostomus sunt ad
quod homines maxime afficiuntur ad amicos scilicet
dilectione et ad inimicos odio Et hic affirmat
salvator in recessu suo a discipulis se venturum
promittens adventum spiritus sancti qui suos
in inimicos arguet et amicos de spirituali in
telligencia instruet de quibus agitur in presenti
euangelio quod in tres partes dividitur In prima namque
qua apostoli tristes erant de recessu eius pro
mittitur spiritus sanctus consolator In secunda uero quia
homines mundi xpm non receperunt eo predicatur
ipsius mundi reprehensio ibi Et cum venerit ille
In tertia autem quia discipuli verba xpi
comprehendere non poterant eis promittitur spiritus sanctus

missio ibi Adhuc multa etc. Circa primum sic
facit In prima namque parte salvator denunciat
apostolis suum recessum Vado dicit Vado in presenti
quia iam agebat de pane sua cum ista verba dixit
Exierat enim iudas de cenaculo et tractabat
cum iudeis ut traderet cum illis ipse xpus post
modicum temporis traditus fuit ad eum a quo ad
deum patrem qui misit me missio filii fuit
ipsius incarnatio Gal. 4. At ubi venit
plenitudo temporis misit deus filium suum
factum ex muliere etc. quod triplici via salvator
in redijt ad patrem scilicet via passionis resurrectionis et
ascensionis via quidem passionis fuit
gravis et amara plena doloribus Mt. 26.
Cepit tristis pavere et tedere et dixit discipulis
Tristis est anima mea usque ad mortem
Via autem resurrectionis fuit dulcis et iocunda plena
leticiis Ps. Letatum est cor meum et exultavit
lingua mea insuper et caro mea requie
scet in spe quoniam non derelinques animam meam
in inferno nec dabis sanctum tuum videre cor
ruptionem notas mihi fecisti vias vite adim
plebis me leticia cum vultu tuo via as
censionis fuit nimia gloriosa plena de
liciis Ps. Admirabile est nomen tuum in univ
ersa terra quoniam elevata est magnificencia
tua super celos etc. Dubium est quo xpus po
tuit ire ad deum videtur enim quod nemo vadit
ad eum nisi cum quo non est et a quo distat
adeo per quam cum quod anima xpi semper fuit
plena gratia et gloria videtur igitur quod xpus
nec per animam nec per quam incepit
ad patrem Dicendum quod sicut filius fuit
missus non deserendo patrem a quo mitte
batur iuxta illud Jo. 8. Qui me misit
mecum est Ita ipse filius dicitur redire ad
patrem cum quo semper fuit missus igitur
fuit filius non distans a patre et ita redijt
absque eo quod distaret Sed tamen considerandum est
quia licet in missione non requiratur dis
tancia in missi a mittente oportet tamen ad
fieri a mittente quod factum fuit in incarnatione
verbi Quia per assumptam humanitatem secundum quam
missus mundi fuit distancia filii a patre

[illegible]

nec videbat aliud esse quam homo et rediit filius ad patrem non quidem ipsam humanitatem quam dimittit apud deponendo sed duobus modis rediit uno modo secundum humanitatem quia tamen ante passionem vita adhuc vegetabili et sensibili vivebat que longe distat ab eo per humanitatem glorificata in sola divinitatis speculatione vivit. Alio vero modo rediit secundum divinitatem nam secundum hoc dicitur ad notitiam creature scilicet quod esset dei filius secundum naturam ac per hoc in cognitione creature qui solus homo credebatur rediit ad eam qua dei filius creditus est. In morte quidem demones cognoverunt quod erat dei filius videntes quod in sua morte redemisset genus humanum et expoliasset infernum. In resurrectione crediderunt discipuli. In ascensione vero angeli crediderunt. Et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Quo non interrogatur ut dicit Crisostomus quia ita erant tristes de recessu eius quod demissis in terra vultibus nichil ei loquebantur. Vel ideo non interrogabat quo iret quia iam sciebat cum ire ad patrem. Circa principium enim sui sermonis dixerat eis Christus: Filioli adhuc modicum vobiscum sum; queretis me et sicut dixi iudeis, quo ego vado vos non potestis venire. Et tunc Petrus interrogavit eum: Domine quo vadis? Et dixit illi dominus: Quo ego vado modo non potes me sequi, sequeris autem postea. Et iterum dicit Christus quod vadit locum parare discipulis apud patrem et subdit: Et quo ego vado scitis et viam scitis. Thomas vero non dum intelligens verba Christi dixit: Domine nescimus quo vadis et quo possumus viam scire. Et tunc dixit Christus se ire ad patrem. Philippus volens certius scire quo ibat Christus petiit: Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Christus respondit: Qui videt me videt et patrem meum. Ergo discipuli post longam collationem habitam cum Christo de via sua iam sciebant quo ibat et ideo amplius cum de hoc interrogabant. Et ideo ponit discipulorum tristitiam. Sed quia hec locutus

[illegible]

sum vobis tristitia implevit cor vestrum. Videbat Christus discipulos suos ex verbis non solum tristes [illegible] sed et plenum tristitia. Triste quidem erat cor eorum quia predixit eis quod propter nomen suum traderentur essent extra synagogam iudeorum. Et eis predixerat persecutiones et quod totus mundus habiturus eos esset odio in tantum ut quicumque eos occideret crederet obsequium et sacrificium se facere deo. Sed illud quod implebat cor eorum tristitia est quia cum omnia ista passuri erant propter eum ipse tamen recedebat et absentabat se ab eis. Deinde ponit utilitatem recessus Christi. Sed ego qui sum veritas veritatem dico vobis expedit vobis ut ego vadam q.d. secundum Crisostomum. Et si multi es contristemini oportet tamen vos audire quia vado. Si me enim mecum vobis conversari et manere vobiscum non esset utile vobis. Unde subdit: Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos. Paraclitus interpretatur consolator et est spiritus sanctus qui ratione sue benignitatis consolatur in tribulatione positos. Cum ergo discipuli multas essent passuri adversitates, magnum habuissent detrimentum si spiritus sanctus ad eos non venisset. Sed quare quia spiritus sanctus non venisset ad apostolos si non recessisset. Secundum quod vult magister P. libro de C.a. Ymo tunc dicatur mitti nobis spiritus sanctus cum facit nos dilectores dei et proximi. Ipse enim spiritus sanctus amor est quo deum et proximum diligimus. Spiritualis autem amor non compatitur illum carnalem ad spiritualem amorem. Discipuli vero diligebant Christum carnaliter et spiritualiter quia fuit pulcherrimus specie, suavis colloquio, dulcis consilio et conversatione benignus. Unde presentia eius carnalis sic afficiebat animos eorum spirituali dilectione ut non surgerent ad divinitatem. Ideo si Christus sua presentia non subtraxisset non venisset ad eos spiritus qui spiritualis et intelligibilis amor est. Si autem abiero mittam eum ad vos ut consoletur vos in tribulationibus quas passuri estis et de absentia mea. [illegible] non poterit eis dare spiritum sanctum hic ponitur et secundum Augustinum quod poterat quidem

[illegible]

[illegible marginal annotations]

dare sed ipsi non erant capaces eum recipere quam
diu secundum carnem manebat apud eos. dist. secunda

Arguendo cum dicit Et cum venerit etc. denotatur mundi reprehensio secundum primum
secundum quod duo facit. primo premittit enim ea de quibus
mundus arguendus est. Et cum venerit ille spiritus
paraclitus qui benignius est omnibus. erit tamen
austerius inimicis arguet per linguam apostolorum
per linguam martirum et doctorum Mt. x. Non enim
vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis Act. ii. Loquebantur variis linguis apostoli
prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Mundum.
homines mundanos mundi amatores de peccato
de iustitia et de iudicio. Hec enim tria sunt de
quibus mundus dignus est argui. Arguitur
enim ab eis vel de commissis et hoc est peccatum vel de
omisso quod est iustitia vel contemptu quod est iudicium
inducitur enim ab ad bonum tribus modis vel
ostendendo peccati turpitudinem tamquam fugiendum est
unde Seneca Si scirem homines non visuros
nec deos punituros nec tamen peccarem propter vi-
litatem qui male arguunt non abhorrentes peccati
turpitudinem arguuntur de peccato. Alio modo aliqui
inducuntur ad bonum persuasionibus et aliorum
exemplis. Cum non istis non obstantibus
peccant arguuntur de iustitia. Tertio modo aliqui
mala dimittunt et bona operantur timore pene
extremi iudicii. Et qui iudicio dei non obstante
male agunt arguuntur de iudicio. Secundo
explicat sigillatim quare de istis tribus ar-
guendus sit mundus. Et quidem de peccato ar-
guet mundum quia mundani homines non cre-
diderunt in me. Sed ut dicit Aug. Aliud est
credere Christum esse et aliud non credere in Christum. Sed
ille credit in Christum qui sperat in Christum et diligit.
Et hoc solum peccatum pro ceteris ponit quia ut
dicit Aug. hoc manente cetera detinentur
peccata et hoc discedente cetera dimittuntur. Secundo
quod mistice totus mundus arguitur qui in Christum non
credit. Arguuntur iudei vocibus prophetarum ar-
guuntur sarraceni et pagani predicationibus
apostolorum facta enim sunt per filium dei tot et tanta
miracula in mundo isto quod mistice arguuntur
qui in Christum non crediderunt Jo. primo. In mundo erat
et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit.
Secundo quod magna cecitas quia mundus sicut
non cognovit opificem ita nec cognovit
eum qui in ipso erat gubernans et conservans mundum
quia ut dicitur Sap. 13. A magnitudine
speciei creature cognoscibiliter potest creator
videri. Et adhuc dei filius ut cognosceretur
fecit inusitata opera manne humana. Illu-
minavit cecos sanavit infirmos mundavit
leprosos suscitavit mortuos et innumerabilia
opera alia fecit que numquam alius facere potuit.
Unde mistice arguitur qui non crediderunt in eum
Jo. 14. Si opera non fecissem in eis que nemo alius
fecit peccatum non haberent. Nunc autem excusa-
tionem non habent de peccato suo. Non possunt excu-
sare se gentiles quia opera Christi nescierunt
quia in omnem terram exivit sonus eorum. De-
inde explicat quare mundus sit arguendus
de iustitia. De iustitia non arguet mundus
Secundo quia ad patrem vado et iam non videbitis
me. Dicet autem verba ista pluribus modis possunt intelligi
primo secundum Aug. Sicut quia iustitia credentium
est quia credunt in Christum quem non viderunt. Iusti
sunt igitur iusti credentes Ro. iii. Arbitramur
iustificari hominem per fidem sine operibus legis.
Et infra Credidit Abraham deo et
reputatum est ad iustitiam. Sicut quia fidelium
iustitia est vituperatio infidelium. Sic mistice
arguitur mundus si comparetur fidelibus cre-
dentibus in eum quem non viderunt quia no-
luerunt infideles credere in eum quem videbant. Alio
exponit Aug. Sicut quia dei filio ire ad
patrem fuit argumentum quod irreprehensibilem
vitam ageret et omnem servaret iustitiam unde
Mt. 3. Sic decet nos implere omnem iu-
stitiam. Arguendi ergo erant mundani
homines qui contra istam iustitiam de Christo dicebant
Hic homo peccator est et non est hic homo a deo.
Et alio modo potest sic intelligi quod arguetur
mundus de iustitia quia non pervenit ad
formam mortis Christi tamquam cum ipse Christus
ivit ad patrem et non est visus ultra. Vel
arguetur mundus quia nulla in eo pervenit
iustitia. Videmus enim quod alter supplantat
alterum et impii iustificantur pro muneribus

[illegible marginal annotations]

Et tollet iusticia ab hijs qui paciuntur iniuriam et hodie tenent pacem passiua iusticia cum potestas et totum id contingit quia xpistus iuit ad patrem et non videntur cum homines Si enim stetisset in mundo semper conseruasset iusticiam et timuissent homines potenciam eius aliter fuere iniusticia vero homines magis ista terrena quam celestia diligunt id mundo mundus arguitur de iusticia quia non seruant Col. 3. Que sursum sunt querite non que super terram Et quod preterit istum ubi sic intelligi arguetur mundus de iusticia persequendo xpistum iuste punitus est propter iniuriam xpisti Ipse enim iuit ad patrem et non comparet deinde explicat quare arguendus sit mundus de iudicio Deinde autem arguet spiritus sanctus mundum Quia princeps mundi huius i. dyabolus qui dicitur princeps quia preest capientibus peccatum cum hominum et angelorum suggestione sua cepit Apoc. 12. Cauda enim eius trahebat terciam partem stellarum celi et misit eas in terram iam iudicatus est Turpiter iudicatus dyabolus primo per Aug. hic de omnibus veteris et noue legis iudicatus est dyabolus reus in tantum saluatoris quia peccauit mortem eius quam procurauit Et per eundem sicut Jo. princeps huius mundi iudicio dei eiectus est iudicio ignis eterni irreuocabiliter destinatus Et igitur princeps huius mundi destinatus est reus et iudicatus in tanti saluatoris argumentum est amaciori quam mundani homines qui xpistum occiderunt iudicabuntur Et si princeps mundi dei iudicio eiectus est de dominio hominum arguuntur peccatores qui ei adherent et eadem statio perficiunt principem Et si princeps iudicatus est gehenne inferni multo amplius qui eum sequuntur iudicabuntur in eternum igitur arguuntur qui ita dei iudicium terribile non timent ii. Pe. ii. Si enim deus angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus i. funibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reseruari quod terribile est ut non iudicet peccatores qui iudicium tale est ut dicitur eadem canonica quod angeli fortitudine et virtute maiores hominibus illud portare non potuerunt

Distinctio tercia

Ostenso cum dicitur Adhuc multa habeo vobis dicere permittitur discipulorum missio per spiritum sanctum et confirmatur primo enim tangitur discipulorum indispositio ad capienda verba xpisti Adhuc multa habeo vobis dicere Infinita enim est sciencia xpisti Sed non potestis portare modo Illud est dubium Unde dicit Aug. quod omnes viuentes in presenti vita non cognoscunt cum dicat Apostolus quod ex parte cognoscimus Et quid diu igitur sumus in presenti vita non possumus portare illa multa que dicat nobis xpistus sed tamen videbimus eum sicuti est facie ad faciem et similes ei erimus Vel secundum quod multa habebat xpistus dicere apostolis exponendo et declarando veritatem diuinitatis sue que postea congruit per spiritum sanctum Secundo permittitur doctrina spiritus sancti Cum autem venerit ille spiritus veritatis Dicitur spiritus veritatis quia procedit a filio qui veritas est Et quia ipsa veritas est et eterna Et a verbo est omnis veritas unde ambo veritas agnoscuntur dicitur a spiritu sancto est docebit vos omnem veritatem Vel secundum aliam literam deducet vos in omnem veritatem omnem quidem veritatem docet spiritus sanctus in omnem veritatem deducit que talis sit et saluti proficua Et quod per spiritum sanctum sancta ecclesia vincat omnem mendacium erroris vel deducet in omnem veritatem in futura vita ubi tota veritas replebit intellectum beatorum Deinde probat quod spiritus sanctus omnem doceat veritatem Non enim loquetur a semetipso secundum quod dicit Didimus loqui in trinitate non est accipiendum secundum nostram consuetudinem sed per intellectum mixto forma et corporalis hic est ideo quod dicat Aug. Loqui spiritum sanctum est spiritum sanctum esse et quia non est spiritus sanctus a semetipso sed est a patre et filio ideo a semetipso non loquitur Sed quecumque audiet loquetur Secundum Aug. spiritui sancto audire est sciere Et licet origo sancti spiritus sit eterna sine tempore tamen significatur per tempus futurum quia omni tempore est talis origo Et quia noticia istius originis futura erat in congregacione fidelium Et est attendendum quod spiritus sanctus non loquitur a semetipso quia a semetipso non est sed quecumque audit quia audit ab alio et ita spirituales homines a se ipsis non loquuntur sed agunt instinctu spiritus sancti Act. ii. Repleti sunt omnes spiritu sancto et loquebantur prout spiritus sanctus dabat eloqui illis Tercio ponitur

[marginal addition, lower right column:] q[illegible] ad [illegible] non [illegible] [illegible]

futurorum demonstrato per quod ut dicit Crisostomus eleuauit mentem discipulorum quia nichil est audibi-
liano [illegible] qua scire futura Et que uentura
sunt annunciabit uobis hoc adimpletum est
in prophetis noui et ueteris testamenti qui per spiritum
futura annunciauit et hec futura sunt status ecclesie
quod preuiderunt apostoli et maxime Johannes in Apocalipsi persecu-
tionibus et exaltatione ecclesie prophetauit vel
ista futura sunt gaudia celestis patrie que spiritus sanctus
reduxit in memoriam apostolis cum pateebat forte
per confessionem nominis Christi. Certo pono Christi clarifi-
catio Ille me clarificabit Ille aliquis clarifi-
cat qui claritatem Christi manifestat Cristus autem
prius quam ueniret spiritus sanctus non erat apud homines
in claritate diuinitatis quia solum homo credebatur sed
ueniens spiritus sanctus illuminauit mentes discipulorum
ostendens eis claritatem Christi in qua equalis est deo
patri et ulterius fecit ut ipsi apostoli clarifi-
carent Christum laudem et gloriam eius toti mundo
predicantes de quibus dicitur psalmus viij. Qui
elucidant me vitam eternam habebunt Quia de
meo accipiet Id est a me accipiet et sibi esse
et procedere Accipere est proprie spiritus sanctus accipere a Christo ut
aliquis quod ipse non sit quod datur intelligi quod ipse
procedat a filio et hec est causa quare spiritus sanctus clarifi-
cat filium quia claritatem suam filius accipit
tamen sit ei equalis in diuinitate Sic non licet
accipit spiritus sanctus temporaliter a filio sed ab eterno
Christum tamen quod accipit ab eterno temporaliter nun-
ciauit apostolis unde dicit Et annunciabit uobis
Illud enim quod accipit spiritus sanctus a filio scilicet diuini-
tatem sic est altum et super omnem intellectum quod nisi
annunciatum spiritu sancto adnotatum Christus nullus
posset attingere &c. Dominica v^a^ distincio prima

Amen amen dico uobis si quid petieritis
patrem in nomine meo dabit uobis &c. Jo.
16. Secundum quod dicit Crisostomus in isto peteritis ne-
gligentia reprehenditur ubi dedantis maxima non
dubitatur Ecce quanta est dei misericordia qui non solum
paratus est libenter petita sed etiam rogat et hortatur
nos ut petamus pro ut continetur in presenti euangelio quod
membra per tres diuiditur. In prima agitur de ce-
titudine exauditionis nostrarum petitionum. In secunda
premittitur aptitudo contemplationis in moris ibi hec
in prouerbiis. In tercia exprimitur deuota confessio
fidei discipulorum ibi Dicunt ei discipuli &c. Wecorde
s. i. contemplacionis atque confessione fidei per Christus

[illegible]

christus loquitur Circa primum autem inducit quibus ex
uotum petitiones nostras deo porrigere. Primum
est ueritas pollicentis per quam efficitur consequi
postulata Juramentum enim Christus qui mentiri non
potest quod deus pater dabit quicquid petieritis in
nomine eius unde dicit Amen amen i. uere uere
dico uobis per ueritatem enim iurauit Christus quia
ueritas est ita ut dicit Apostolus Hebreos vj. Omnes ho-
mines per maiorem sui iurant Cristus uero
quia non habet maiorem per semetipsum iurat.
Genesis 22 Per memetipsum iuraui dicit dominus
Assumit autem iuramentum ad confirmationem eius quod in-
credibile posset uideri ex sui magnitudine
Quia non quibusdam posset esse dubium deum
preces omnium nostrorum exaudire Jo. sub iura-
mento hoc Christus premisit. Et non semel tantum
sed bis iurauit dicens amen amen ut intelligatur
duplici iuramento stet omne uerbum Item iura-
uit per potentiam uel maiestatem suam sed per
ueritatem quia iuramentum dei confirmat ueritas
nisi autem uerum sit confirmat quod admodum ipsa ueritas
te ut tale iuramentum infallibile dei ueritate
ostendat Deinde ostendit eorum conditiones obser-
uandas in petitionibus nostris. Prima est quod illud
quod petitur uerum sit quia ad hoc michil unde dicit
Si quid hoc est si ad petentis petitis illud
quod sit uerum eius Quidam enim petunt uana
et inutilia et talia deo loquuntur que nollet
homines audire Contra quos dicit Seneca
primo libro epistola x. adulescentulum sic uiue cum hominibus
tamquam deus uideat. Sic loquere cum deo in
oratione tamquam homines audiant. Quidam non
bona petunt sed superflua ut diuicias
honores et potestates quales fuerunt illi zebe-
dei filij qui petebant sedere ad dexteram Christi et
sinistris et respondit illis nescitis quid
petatis. Quidam non petunt mala et pernicio-
sa ut mortem et dampna proximorum autem
ut detur eis facultas peccandi. Jacobi 4.
petitis et non accipitis eo quod male peta-
tis ut in concupiscentiis uestris insumatis Et
ideo cum non sit ua encia non cadunt sub
petitione Illa autem uera sunt bona que sunt nec-
cessaria salutis que ut dicit Augustinus Licet hec
medama ad finem in comparacione tamen uere bonitas
in petenda est nichil sunt. Unus igitur obmissis

quod vero adeo non sunt. ¶ Considerandum est que sunt illa vero ad que adeo petenda sunt. Nam aliud non oportet adeo petendum quam quod ipse salvator docuit nos petere in oratione dominica Matthei vi. ubi septem ponuntur petitiones speciales quarum quinque sunt ad divina que etiam ex eis prime tres ordinantur ad promotionem boni unde dicitur Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum et sanctificatur nomen divinum in corde generatum per fidem et veneratio nominis eius. Tres vero ad remotionem mali. Suprema petitio boni bonum regni celestis ultimum scilicet bonum nostre salutis quod nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit unde dicitur Adveniat regnum tuum. Adveniat scilicet nobis et quia bonum hoc est adipisci per bonas operationes dei voluntate implendo, ideo in secunda petitione petitur voluntas bona ut iuste operari possimus unde sequitur Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Jo. 9. Si quis [?] voluntate eius audiet nos. Quarta [?] non adiuncta operationi exterioribus bonis temporalibus adiuvantur ideo [?] tertia petitio Panem nostrum cottidianum da nobis hodie in qua petitione omnia bona temporalia concluduntur dum tamen proficiant ad salutem. Duabus autem petitionibus contra malum prima petit remotionem mali culpe in presenti quod est peius omnibus [?]. Et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Secunda vero petit remotionem temptationis voluntate propter periculum culpe perpetrandum quia labium in culpam cum consentitur. Et ne nos inducas in temptationem. Tertia autem et ultima petit liberari ab omni malo pene cum postponitur Sed libera nos a malo sive illud sit malum pene eterne sive malum temporalis angustie cuiusmodi sunt adversitates infirmitates et cetera. Notandum [?] nostre petitiones iste merito digne sunt exaudiri maxime [?] supervenit illi petitioni qua petitur salus eterna ut scilicet regnum dei in nobis perveniat. ¶ Secunda petitio est quantum ad circumstantias actus petitionis cum dicitur Peccavit [?]. Petere enim est actus appetitus unde petitiones nostre debent esse cum magno desiderio et appetitu. Item quia nemo appetit nisi ad id intendat ideo nostre petitiones debent esse

cum intentione non quod ad [?] fiunt labiis [?] sed corde longe sumus a deo Ysa. 29. Populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. Item quia appetitus est rei non habite et ab alio expectatur ideo petere debemus cum humilitate et reverentia. Ultimo quia appetitus est rei necessarie ideo nostre petitiones debent esse cum instantia et omnia tangit Apostolus Phil. 4. In nullo solliciti sitis [?] nisi ut ad solum deum referatur intentio sed in omni oratione quantum ad reverentiam et obsecratione quantum ad instantiam cum gratiarum actione quantum ad desiderium petitiones vestre innotescant apud deum. ¶ Tertia conditio est cui petitur quia deo patri unde dicitur Pater noster. Nomine patris tota sancta trinitas potest intelligi a qua sumus conservati et gubernati [?] in oratione dominica dicimus Pater noster qui es in celis ibi ut dicit Augustinus libro de trinitate tota trinitas intelligitur pater et filius et spiritus sanctus. Vel dici potest quod ad personam dei patris omnes petitiones sunt referende eo quod ipse sit origo et fontana omnis influxus divini et spiritualis ut dicit Dyonisius in libro de divinis nominibus. Jac. primo. Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a patre luminum apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Sed per hoc videtur quod nulla petitio sit facienda filio aut spiritui sancto vel etiam angelis et sanctis dei. Et tamen ad filium loquens beatus Stephanus dicit Domine Jhesu accipe spiritum meum. Ad spiritum sanctum loquens Ezechiel ait Veni spiritus et insuffla super interfectos istos et reviviscant. Ad alios vero sanctos ecclesia loquitur Omnes sancti et sancte dei intercedite pro nobis. Dicendum quod duplex fit petitio alicui vel tamquam datori vel tamquam intercessori. Primo [?] tamquam datori et hoc modo soli deo fit oratio et petitio quia ipse solus dat ultimum bonum quod petimus et quecumque alia ut ad tale bonum ordinantur. Huius autem petitiones [?] fiunt ad patrem quia licet omne nostrum bonum equaliter secundum eandem virtutem sit a patre et filio et spiritu sancto tamen quod hoc bonum sit a filio et spiritu sancto habet filius a patre spiritus autem sanctus a patre et filio. Pater vero quia est principium non de principio habet hoc a se ipso. ¶ Secundo modo fit alicui petitio tamquam intercessori ut nostre petitiones exaudiantur et hoc

[illegible]

[illegible]

[illegible]

mo secundo oramus et eorum provincia et ploramus
Quarta conditio petitionis est ut attendatur in qua
forma fiat et forma eius ut petamus in
invocatione nominis Christi unde dicitur In nomine Jesu
nomine fit omne opus dictum ad patrem unde versus
Per dominum dicas patrem cum presbiter orans Ex
quo secundum Crisostomum patet quantum sit virtus
nominis Christi quia non visus neque rogatus
sed solum nominatus aput patrem facit mirabilia
Et est sciendum quod triplex fuit causa quare in nomine
filii dei facimus petitiones deo patri Prima causa
est unitas dilectionis quam pater habet ad filium tanta
est ut quid quod in nomine ipsius petitur pater exau-
diat Secunda causa quia dei filius removit
causam que nostre petitiones essent inexaudibiles
videlicet iniquitates petitionibus et invocantibus
Tercia causa est quia ipse rogavit pro nobis pa-
trem ut nostre petitiones exaudiantur Johannis xvi.
Quarta causa est quia per Christum patuit nobis hoc
bonum postulandum quod est gratia et vita eterna Johannis
xvii. Gratia et veritas per Jhesum Christum facta est. Ex ista
forma petitionis non excluditur persona spiritus sancti
Primo quidem ratione primi Spiritus enim sanctus
est caritas et divinus amor quo pater et filius
mutuo se diligunt Et ideo qui petit in nomine
filii ratione dilectionis qua habet filius ad patrem
petit etiam in nomine spiritus sancti Item qui petit in
nomine filii ratione remotionis impedimenti petit
et in nomine spiritus sancti quem effudit in nos habunde
quia non fuit amotum tale impedimentum
peccati nisi per spiritum sanctum qui emundat sua sanitate
omnem peccati maculam ad Titum 3. Salvos nos
fecit per lavacrum regenerationis et renovationis
spiritus sancti quem effudit in nos habunde Item ratione tercii
petendo in nomine filii includit spiritum sanctum quia
ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus in-
enarrabilibus Romanos 8. et Galatas 4 dicitur Misit
deus spiritum filii sui in corda nostra clamantem
abba pater Item ratione quarti quia licet Christus
nobis meruit spiritualia bona tamen accipimus
ea benignitate spiritus sancti Ephesios 1. Signati
estis spiritu promissionis sancto qui est pignus here-
ditatis nostre in redemptionem acquisitionis in
laudem glorie ipsius Quintam autem ponit petitionis
conditionem quod sit salutare petentis
patrem in hac scilicet nomine Christi. dabit vobis

ipse enim est solus dator quia quicumque alius
dat ab ipso habet quod dat per hoc enim ipse ab alio
accepit quod det Romanos xi. Quis prior dedit ei et retribu-
etur ei et cetera. Item dat autem deus liberaliter
quia sine spe retributionis fuit danda bene-
ficio quia bonorum meorum non eges Item magni-
fice dat quia non parva sed maxima dona
ut esse videlicet virtutes et beatitudinem ii. Petri i.
Maxima et preciosa nobis promissa donavit
ut per hoc efficiamini consortes divine nature Item
dat habundanter quam petimus Ephesios 3. po-
tens est omnia facere super habundanter quam petimus
aut intelligimus Jacobi i. Dat omnibus af-
fluenter et non improperat Item dat optime et ideo
dicit Augustinus quedam petentibus non negantur
sed ut congruo dentur tempore differuntur Per hec vi-
dabis illis esse meliora tuo optimo et ideo
differuntur ut petentis animus ea magis
desideret quia habitata ea audiens custo-
diat Et est sciendum quia ut dicit Augustinus quod
omnes sancti exaudiuntur pro se ipsis non autem semper
exaudiuntur pro aliis. quia non absolute dictum
est dabit sed dabit vobis Legimus enim primi
Regum 2. Samuelis lacrimas et orationes quas
fundebat pro Saul rege non fuisse exaudi-
tas sed nec quas quod peccavit sancti pro se ipsis datum
est illis nam petiit apostolus a se removeri sti-
mulum carnis nec exauditus est quia illi
stimulus erat ei in perfectionem virtutis unde
ex omnibus dictis recolligitur est hoc quod omnes
sancti pro exaudiuntur pro se ipsis si petitum quod
salutarium sit Sextum quo provocamur
a deo petere est necessitatis postulantis Quamdiu
dum enim Christus fuit cum apostolis non erat eis
necesse petere Eo vero ad patrem vadente
oportebat postulare necessaria unde dicit
Usque modo quamdiu corporali presentia fui
vobiscum non petistis quicquam in nomine
meo quia nichil vobis defuit Luce 22. Quando
misi vos sine sacculo et pera et calcia-
mentis numquid aliquid defuit vobis At illi dixe-
runt nichil. Conveniens ergo erat ut Christo
corporaliter recedente inciperent petere
a deo patre cui eos Christus commiserit Johannis xvii.
Pater sancte serva eos in nomine tuo quos
dedisti michi ut sint unum sicut et nos Cum
essem cum eis ego servabam eos in nomine

[illegible]

tuo quos dedisti mihi ego custodivi nunc autem
ad te venio. Tercium quare petere debemus
est largitas tribuentis que tanta est ut non solum
sit paratus petita tribuere sed et ut petamus nos
hortatur. Petite et cetera. orando et accipietis. Mat.
21. Quecumque orantes petitis credite quia
accipietis. Cum enim tria sint bona misericordie s.
elemosina ieiunium et oratio. Oratio autem alia duo ex-
cellit. Est enim facilior velocior delectabi-
lior deo propinquior et efficacior. Facilior quidem
est. Esto enim quod debilis vel egrotus non possit
ieiunare nec pauper etiam dare quilibet
autem potest orare unde glossa super illud Justus autem
miseretur et tribuet. Semper est ad quod det iustus
saltem orationem et si non ore tamen corde si iustus
est. Item quia est velocior quia in instanti per-
transit celum usque in conspectum dei. Psalmus Intret in
conspectu tuo oratio mea. Ubi glossa Magna in-
quid virtus pure orationis hic notatur que
quasi ad deum intrat et mandata peragit quo
caro pervenire nequit. Item est delectabi-
lior unde Cassiodorus super psalmum Suavissima
est orationis armonia quam audit deus. Ore lo-
quitur unde Augustinus super psalmum Oratio tua locutio est ad deum.
Quando legis deus tibi loquitur quando oras tu cum deo
loqueris. Item est deo propinquior. Qui enim orat
quasi facie ad faciem deum sibi presentem constituit. Eccl.
34. Oratio humiliantis se nubes penetrat
et donec appropinquaverit non consolabitur. Unde Ca-
ssiodorus Oratio sibi presentem facit quem videre non p-
valet ad penetralia iudicis pectoris admit-
titur et vultus in respicitur non quieta trepidi-
nibus. Item est efficacior quia omnia in voce
impetrantur. Eccl. Non discedit oratio a con-
spectu dei donec aspiciat altissimus. Unde
Augustinus Oratio si pura et casta fuerit celos pe-
netrat et vacua non redibit. Quarto pe-
tendum est a deo ut nostrum gaudium impleatur.
Ipse enim solus nostra potest implere desideria.
Unde subdit ut gaudium vestrum plenum sit.
Jo. 14. Hec locutus sum vobis ut gaudium
meum apud vos sit et gaudium vestrum im-
pleatur. Non ut dicit Seneca 50 ep.
ad Lu. Cum omnes homines tendant ad gau-
dium sed unde magnum et stabile gaudium
consequantur ignorant. Quidam querunt enim gaudium
s. vacuum quod est temporalis affluencie. Quidam
enim gaudent in quinijs et cupiscencijs

Quidam non in acquisicione pecuniarum ut avari
sed vacui sunt quia cor semper remanet va-
cuum. Quanto enim plus habent tanto amplius in-
digent. Unde Crisostomus Citius satiari posset quam
divitiis omnis arena maris quam census ha-
bundet avarus. Quidam autem gaudent in potestatibus
et honoribus sicut ambiciosi et superbi. Isti videntur
esse pleni. Gaudium sed veraciter vitrice sicut vesice
plene vento quietum vacua est. Omnes isti tam
luxuriosi tamen avari quam et superbi istis mundanis
replentur et tamen credunt se esse plenos cum vacui sint.
Decipiunt enim eos ut dicit Seneca oblec-
tamenta brevia et fallacia sicut ebrietas
que unius hore hylarem insaniam longi temporis
tedio pensat. Ysa. 29. Sicut sompniat
siciens et bibit et postquam fuerit expergefactus la-
ssus adhuc sitit et anima eius vacua est sic
erit omnis multitudo eorum. Secundum gaudium
est semiplenum s. spiritualis gaudii hoc gaudium
licet imperfectum sit tamen verum gaudium est et est
gaudium sanctorum in presenti vita que habent de deo
cognicionem spe et dileccione ipsius gaudent
cum cognicione unde Jo. 20 Gavisi sunt discipuli
viso domino. Sed hoc gaudium non dum plenum
est quia non videmus aperta facie sed specu-
lacione et ymaginacione et miserere luceat nobis
divina claritas tamen revelata et obscura. Item ga-
udent sancti in spe perveniendi ad claram visionem.
Ro. 12. Spe gaudentes. Sed hoc gaudium
non est plenum propter duo. Tum quia ista spes ni-
mis differtur. Prov. 13. Spes que differtur
affligit animam. Tum est quia sic sperant quod
non sunt de sua beatitudine secura. Item gaudent
sancti et delectantur in virtute et dileccione dei. Gal.
5. Fructus spiritus est caritas et gaudium. Huic
modo nec iocunditas presentis vite est comparabilis.
scilicet intime dileccionis esset pure gaudium
illud purum est unde Rychardus de contemplacione
ca. 78. O dulcedo mira. O dulcedo tam
magna. O dulcedo tam pura quo enim non
magna que mundanam omnem excedit quo
non pura que de illa plenitudine vix scintilla
modica decepit ista dulcedo. Sed aliquem ra-
ptum et subito perrapiatur sic mentem afficiat
ut totum hominem extra se rapiat et quum
cum captus esset apostolus dicit Sive in corpore

sunt x. ex corpus nescio deus scit. Et Aug(ustinus) x. conf. 21 ca° Aliquando intromittis me domine in affectum multum inusitatum introrsus ad nescio quam dulcedinem que si perficiatur in me nescio quid erit quod vita ista non erit. [illegible] huius dulcedinis frater quidam sensit cum admirandi gaudium celestis patrie destinatam et ad cum una avicula decantans paradisi melodias quam iste secutus est ex monasterium quoddam in extasi per tres producentos annos manens in silva qui revelante ave ad abbatiam redijt et [illegible] cognitus ibi receptus est. Tertium gaudium est plenum scilicet celestis patrie quod est beatorum declara visione veritatis. Unde de perfecta beatorum de suavi dilectione Augustinus x. conf. ca° 23. Beata vita est gaudium de veritate hoc est enim gaudere de te qui veritas es. Anselmus prosologion ca° 14. O qui hoc bono fruetur quid illi erit et quid illi non erit. Certe quicquid volet erit et quod nolet non erit. Hoc gaudium plenum erit capacitate quia omnes vires anime quantum gaudij poterunt capere tantum possidebunt. Plenamque gaudio erit capacitas intellectus ex aperta visione vultus dei. psalmus Adimplebis me leticia cum vultu tuo. Plena erit memoria gaudio ex presentia dei. Baruch 4. In verbo sancti gaudentes dei memoria. Plena erit voluntas gaudio ex intima dei dilectione. psalmus Replebitur gaudio os nostrum et lingua nostra exultacione. Item hoc gaudium erit plenum perpetuitate. Nulla enim tristicia miscebitur gaudio visionis presentie aut et amoris. pa. 12. In gaudio eius non miscebitur extraneus. Et hoc tanquam anima esse tota tendet in deum ita ut nichil gaudium eius possit diminuere. Aug. x. conf. ca° 28. Cum inhesero tibi ex omni me nusquam erit mihi dolor et labor et viva erit vita mea tota plena te. Item hoc gaudium perpetuum securitate quia nec per invidiam nec per potenciam aliquis poterit tollere. Jo. 16. Gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Item erit hoc gaudium plenum eternitate. Non enim erit momentaneum sed stabile et eternum. Ysa. 60. Ponam te in gaudium in generationem et generationem. Suges lac gentium et mamilla regum lactaberis. Octavum gaudium est superaffluens scilicet unde non gaudet enim deus pater in filio et spiritu sancto et spiritus sanctus in patre et filio [illegible] gaudium unum est divinum scilicet beatitudo que non est aliud ab eis sed hoc est eis gaudere quod esse. quod gaudium cum infinitum sit non est dubium quin superfluat et super et superhabundet omni creature gaudio [illegible] gaudio angelis et sanctis omnibus emanat gaudium beatitudinis eorum quod participatione illius superfluentis et infiniti omnes sunt beati. Mt. 25. Euge bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium domini tui. [illegible] intra gaudium dei omne creature gaudium continetur. Distinctio 2a

Distinctio 2a

Secundo cum dicitur Hec in proverbiis locutus premittitur apta contemplacio [illegible] facit. Primo enim ostendit tempus quo sunt esse manifestatius. Hec scilicet quidem locutus sum vobis usque modo in proverbiis locutus sum vobis. Est autem proverbium locutio in qua aliud dicitur et aliud intelligitur et tunc dicitur proverbium quasi positum pro verbo et loco alterius locutionis. Hoc autem proverbium est quando sic aliud dicitur aliud intelligitur quod tamen verum dictum est [illegible] intelligentiam alterius et tunc proverbium. Ex quo patet quod omnis parabola est proverbium sed non omne proverbium est parabola. Manifestum est autem quod Christus multa locutus est discipulis suis in proverbiis et parabolis quia discipuli adhuc carnales sunt similitudinibus corporalibus non poterant divina intelligere. Marci 4. Talibus multis parabolis loquebatur eis prout poterant audire sine parabola autem non loquebatur eis. Sed quia quod datum est eis nosse parabolice hoc erat datum apostolis perfecte intelligere ideo subdit Venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis. Hec hora potest accipi vel pro illo modico tempore quo Christus post dicta verba fuit cum apostolis statim enim annunciavit eis de patre dicens Ipse enim pater amat vos. Vos Et item exivi a patre et veni in mundum. Et multa alia ponit statim consequenter ca° Et per hoc dicit sed palam de patre meo annunciabo vobis. Jo. 17. Pater manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi. Alio modo

secundum Crisostomum hora illa qua Christus palam an-
nunciavit divina apostolis fuit tempus illius
quando per dies xl disputavit cum eis loquens
de regno dei. Alio modo secundum glossam hora ista
in qua manifestabitur divinitas et quam videbimus
eum sicuti est in vita eterna. Unde sciendum quod quam-
diu sumus in presenti vita solum in proverbiis loquitur
Christus. Proverbium primum est divina eadem in textibus verbis
et scripture apostolorum et cum tradit divina proverbia prima
illa varia verba que non sunt in presenti verbum
sed accepta per verbo et aliquis elevat se ut
intelligat divina per verbum quod est in mente et
ista ita intelligunt divinum verbum per verbum quod
est in mente dei verbum et iste est secundus quando
contemplationis [illegible] verbum vocis divina insinuata
intelligitur. hec est in vita beata quando dei verbum
quod in ipso dei verbo videbimus. Hec est illa hora
nunquam deficiens quando excluso omni proverbio ipse
dei filius palam annunciabit nobis de patre.
Unde glossa. Tercio modo. Palam de patre annunciare
se asserit quia propter Filium tue maiestatis
sive patrem a quo ipse genitus est nec inpar
ostendatur et a quo vero Spiritus sanctus coeternus
procedat ostendet. Quarto modo ponitur quod est quando tam
manifeste visioni in illo quando dies eterne
claritatis quo post appellabat hora tunc
eternitatis et claritatis. In nomine meo
petetis. Petere uno modo idem est quod interrogare
et querere. In illo igitur die eterne claritatis secundum in-
terrogabit in nomine Christi quia non in sono
verborum sed in ipsa re verbi dei conspicient
quecumque interrogaverint. In dei filio sunt omnes
thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Ideo di-
citur secundum interrogare id quod nesciunt sed quia
cognoscent eorum que vident in verbo dei. Nec
est enim mirabilis secundum [illegible] sed [illegible] est eis accipio
sed auxilio ideo adeo in veritate eius interroga-
dicitur omnibus enim illa res aliqualiter
cadit in quo est tam notata ex nobis est. Licet
enim dici posset quod non omnia sciant quod nesciunt
in verbis tantum in nomine ipsius quando in eo petunt.
Respondit sufficiencia. Quarte hac viso
Et non dico vobis quia rogabo patrem de
vobis quod explicat potest intelligi. Primo modo
dupliciter quia ipse Christus secundum quod homo licet
oret pro nobis patrem iuxta illud Hebreorum a.

salvat in perpetuum potest accedens per semetipsum
ad deum semper vivens ad interpellandum pro nobis.
sed tamen tunc manifestum erat alicui quod ipse est dei
filius eiusdem maiestatis cum patre quibus est
ut magis deus non rogabit pro nobis patrem sed
simul cum patre rogantes exaudiat. Alio modo
potest intelligi quod sanctorum civitati in vita eterna non
est optimum quod Christus pro eis roget patrem quia
nulla ibi est indigencia. Alio modo potest intelligi
quod est dum sanctorum civitati in presenti vita non oportet quod Christus
pro eis roget quia si Christi rogamine ex dilectione
quam habent ad ipsum merentur exaudiri a patre. Ipse enim
pater amat vos quia ut dicit apostolus Dilexit
nos cum inimici essemus. Et duas tangit rationes
istius amoris. Prima est quia nos me amastis.
Et consequenter tangitur quo verum sit quod ideo nos pater
amat quia filium dileximus cum in prima Johannis ca. x.
dicitur Diligamus deum quoniam ipse prior dilexit
nos. Et dicendum in veritate quod non ideo diligit nos
deus quia eum diligimus sed e converso ideo eum diligimus
quia ipse nos diligit. Verumtamen quia a patre et a fi-
lio eius quod patrem et filium diligamus et deus diligit
opera sua ideo nos suos dilectores amat. sed tamen hoc
ipsum quod diligit nos amatores suos in nobis non
faceret nisi enim quod faceret nos amarent. Secundam di-
lectionis rationem assignat ex fide. Et credidistis
quia a deo exivi. Crisostomus. Cavet a patre
intercessionis necessitate. profitetur de filio fides quia quod
adeo exiverit credit atque amat et suscipiam ideo
audiri meretur. Exaudicionis enim principium.
fides est. Unde salvator Omnia possibilia sunt
credenti. Tercio ponitur summa fidei. Exivi
a patre. s. per eternam generationem quae quidem exitus est
eternus absque ulla innovatione. Neque enim prius
cessit filium quam exivit filius a patre absque separa-
tione. Ita enim a patre exit quod filius est in patre et
pater in filio. Exivit absque diminutione quia
non sic exit filius a patre quod aliquid diminuatur de
patris substantia sed tota substantia est in patre totam in filio nec
amplius in duobus quam in uno. Unde Hylarius
.vi. de trinitate. Non per consuetudinem humanam partus deus
ex deo nascitur cuius a deo exitio potius quam
partus est. Est enim unus ex uno non est portio non
est defectio. non est diminutio non est derivatio non
pretentio non passio sed virtutis nec ex virtute
natum deus ex deo exiens non est alienatio
dei nomine etc. non enim ut esset cepit ex=

met[h]o s[ed] expectamanente texisse significatum
est natum non inchoacionis Dem tangit in
carnacionis fidem Et veni in mundum carnem
s. assumendo ex virgine Jo. p[rim]o In p[ro]pria uenit De-
m tangit patris [et] triuus fidem Item relinquo
mundum moriens cum reliquit mundum quia vitam
humanam non vivit Resurgens cum reliq[uit] mundum
quia tunc vivebat huius vitam corporalem et passi-
bilem tamen illa vita erat separata a quam vita hominum
Dem tangit vita j ascensionis et vado ad pa-
trem cum ad patrem in ascensione qui fuit assump-
tus in celum et sedet ad dexteram dei m[arci] 16.

Terc[i]o cum dicitur Dicunt ei **Distinctio ij**
tangitur deuota fidei confessio ubi tria facit
primo cum ponitur inspiro discipulorum Dicunt ei
discipuli eius Ecce nunc palam loqueris primo
quidem locutus fuerat xpistus palam i. publice
Jo. 18. Ego locutus sum mundo palam ego semper
docui in synagoga et in templo in quo omnes
iudei conueniunt et in occulto locutus sum nichil
Item non loquebatur xpistus palam i. clare et aperte Eccl[esiastici]
39. Ipse palam faciet disciplinam doctrine sue et
prouerbium nullum dicis Consuetudo amicorum est
adinvicem recedendo absque ulla uborum duplici-
tate mutuo corda manifestant quod observavit
xpistus recedens ad discipulos quando in prouerbijs eis
loquebatur in hoc quod palam dixit cum patrem disci-
pulos amare et quod adeo veniet et rediturus in
mundum Secundo profitentur sapientiam xpisti et dei filio
asseritur Nunc scimus quia scis omnia Scientia sci-
entis signum est clare et lucide loqui ut possit
alios docere Sapi[entie] ix. Emitte sapientiam
de celis sanctis tuis et a sede magnitudinis tue
ut mecum sit et mecum laboret et sciam quid ac-
ceptum sit apud te Sic enim omnia intelligit et no-
scit opus ut quis te interroget quia antequam
interrogetur nouit quod interrogaturi velint Nec
enim interrogantibus sunt nota deo corda ho-
minum quia scit omnia antequam fiant Et
tercio confitentur xpisti originem In hoc credimus
quia a deo existi quia solus deus scit occulta
cordium et ipse ista nota filio dei asseritur qui
de sapientia dei patris occulta cernit uerum narrat

Recumbentibus xi. dis- In Ascensione domini
cipulis apparuit illis ihesus m[arci] 16. hoc
idem legitur Luc. 28. Ascensurus xpistus ad pa-
trem mandauit **in Vocacione, Vigilie Dominice**

discipulis dicens Euntes in mundum universum p[re]-
dicate evangelium omni creature Hanc nos die crastina
die non aliud evangelium predicare intendimus quia
glorie ascensionis domini est ipse Jhesus qui predicatoribus
dedit mandatum digne nobis de se ipso loqui
concedat quoniam ut verbis utar Aug[ustini] non de aliquo
alio loquimur nobis nisi de illo qui in omni opere verbo
loquebatur omnibus nobis ipse est sit auctor nostri
sermonis qui est largitor nostre salutis et
ut nobis concedat loquendi facultatem virginis
matris eius suffragium salutacione ange-
lica humiliter imploremus dicentes Aue
maria gratia plena **Distinctio prima**

Recumbentibus xi. discipulis &c. Cum pa-
trem familias contingit ad aliam
regionem transire tunc mandata promit-
servis suis qualiter domum suam et familiam
suam certam ac omnia usque dum venit debeant
gubernare Saluator est noster hodierna
die celestem regionem ascendens fidelium ac
familiam relinquens in terris dedit precepta
discipulis ut per multiplicando fidelium numerum
verbis et operibus ipsius mundi nomen diuulgarent
De quo agitur in presenti evangelio quod in tres partes di-
uiditur In prima namque parte ostenditur quibus
verbis ante suam ascensionem xpistus fuit discip-
los allocutus amicabiliter et graciose Secundo
quo in celum fuit mirabiliter assumptus et gloriose
ibi Et dominus quidem ihesus &c. Tercio quod per dis-
cipulos ipsius sermo fuit completus fide-
liter et studiose ibi Illi autem profecti &c. Circa
primum considerandum est Quorum unum est apparitio
salutaris ubi considerandum est quod de ista a-
pparicione aliqua verba sunt dubitabilis Aug[ustinus]
namque dicit quod ista apparitio de qua loquitur
marcus hic est eadem illi apparicioni que
facta fuit in secundo die resurrectionis dominice de qua
loquitur Luc. et Jo. Cui obuiare videtur quia
Jo. dicit illi apparicioni thoma non interfuisse
marcus non dicit quod xi discipulis apparuit xpistus
Magister autem in historiis sco[lasticis] videtur velle quod
ista apparicio sit eadem illi de qua loquitur
mattheus quod xi. discipulis xpistus apparuit in galilea
ad montem ubi constituit illis ihesus In nulla
enim apparicione inuenitur magis xpistum exprobra-
sse duriciam cordis discipulorum et dix-
isse illis Ite in mundum universum predicate

ecclesiarum omnium erant qui crediderant et baptizati
fuit. Et etiam manducat cum eis dixisse eis
eos qui crediderint hec sequentur in nomine meo
etc. Que verba refert marcus xvi. dixisse in hac
apparicione. Ut hec apparicio videtur esse eadem illi
Et hic non videtur concordare quia marcus dicit
hanc apparicionem fuisse novissimam i. novissimo
die festum quo xpus fuit in terra. ait enim sic
Novissime recumbentibus xi. discipulis apa-
ruit illis ihesus. Unde videtur esse secundum quod hec apparicio
de qua loquitur marcus non sit eadem illi que facta
est in sero die resurrectionis prout est dicat aug. Secundum
aliam exposicionem magis sentire videtur. Nec
rursus sit eadem illi quam apparuit in galilea
sup monte prout est in magistri sup [illegible]
dere. Sed ista apparicio sit nova ab omnibus
apparicionibus factis. videlicet in die ascensionis prout
dicunt aug. glossa et magister in hystoria atque
in glossa sup marcum. potius sentire videtur
post resurrectionem suam per xl dies antequam celos as-
cenderet. Eodem est quod multociens discipulis a-
paruit secundum quod legitur in actibus apostolorum
quibus discipulis prebuit seipsum post passionem
suam in multis argumentis per dies xl
apparens eis et loquens de regno dei. Unde
Jo. dicit quod multa signa et post resurrectionem fecit
xpus in conspectu discipulorum que non sunt scripta
in libro hoc. tamen ecclesiastice obmissis ceteris apparicionibus
decies eum apparuisse dicunt. primo marie magd.
ploranti ad monumentum. marci 16 et Jo. 20.
Secundo mulieribus redeuntibus de monumento
que tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum
math. 28. Tercio petro sed ubi et quando nesci-
tur. Luc. 24. Quarto duobus discipulis eun-
tibus in castellum. marci 16 et luc. 24. Quinto
congregatis discipulis absente thoma in sero
resurrectionis. Luc. 24 et Jo. 20. Sexto post dies
viii. eisdem apparuit presente thoma Jo. 20.
Septimo discipulis vii. apparuit in piscacione
ad mare tyberiadis Jo. 21. Octavo in
monte thabor in galilea xi. discipulis
apparuit math. 28. Iste omnes apparitiones ante
diem ascensionis facte leguntur. Ipso vero die
ascensionis bis eis apparuit semel scilicet re-
cumbentibus discipulis in cenaculo. Unde-
cim enim discipuli habitabant in cenaculo
in monte syon quod prius fuerat palacium

.dd.| in quo manducavit xpus pascha cum dis-
cipulis ante passionem suam. Certi vero discipuli et certe
mulieres habitabant circumquaque per diversa hospi-
cia. Et recumbentibus in eodem cenaculo xi dis-
cipulis apparuit illis ihesus quia magis erant
exprobrandi de incredulitate et duricia cordis quam
alii magis etiam quia commendandi erant de veritate resurrectionis
cuius testes erant adeo ordinati per universum
orbem. act. 1. Unde virtute magna reddebant
apostoli testimonium resurrectionis ihesu xpi domini. Ut forte dici
potest quod licet soli xi. discipuli tamen cum eis atque
alie sancte mulieres quibus omnibus recumben-
tibus xpus apparuit. Et non quod manducantibus
discipulis xpus cum eis manducavit ut legitur
in actibus apostolorum et hoc propter duo. Primo quidem
in signum dileccionis quia cum amplius non
erant visuri in carne ideo ante quam recederet
manducavit cum eis quasi amici cum ab
invicem debent separari simul manducant
et bibunt. Secundo ideo cum eis manducavit ut
veritatem carnis sue demonstraret. Tunc enim
maxime se debebat ostendere non esse alienum
quando ultimum signum sue resurrectionis erat.
ostensurus veritatem carnis maxime ostendit
comestio quia enim veram carnem non habet comedere
non potest. Unde angeli in assumpto corpore vere come-
dere non poterant. Et ideo angelus ad thobiam 12 ca.
Cum essem vobiscum videbar manducare et
bibere sed ego invisibili cibo et potu utor qui ab
hominibus videri non potest. Et hoc est quod dicit
glossa Comedit xpus et ascendit ut videlicet per effectum
comestionis veritatem pateferet carnis. Unde
considerandum quod illa comestio vera fuit et non
fantastica. Cibum enim ipse sumpsit dentibus
frangit. masticavit et qualitates percepit sa-
porum. atque cibum ipsum traiecit in stomachum quia
enim sufficiunt et requiruntur ad veram comestionem
Sed tamen in eo non fuit comestionis effectus. Effectus
enim comestionis est ut per digestionem cibi sub-
tiliora ipsi materie et ossa atque sanguinem
convertantur grossiora vero emittantur. Neutrum autem
istorum fuit in xpo post resurrectionem. quia cibus ille
non quem sumpsit non per digestionem sed virtute divina
nec materie eam sed in aliam speciem con-
versus est. Secundo ponitur exprobracio discipulorum
Sic enim comedebat cum eis tamquam fami-
liaris amicus quod tamen cordis eorum duriciam ex-
probrabat palam velud liberalis correptor

vn dicit Et exprobrauit exprobrare enim est repre-
hendere vituperare quia arguit increpauit verbis
incredulitatem eorum quantum ad ceccitatem mentis
quia auditis et visis xpisti resurrectionem non credebant Et
duriciam cordis quia tot miraculis signis resurrectionis
ostensis tarde credebant Et quia hijs qui viderant
eum resurrexisse a mortuis non crediderunt Re-
surgentem quidem xpistum a mortuis nemo eum
vidit hominum resurrexisse viderunt angeli
vidit maria magdalena viderunt sancte m-
ulieres a monumento venientes viderunt et
discipuli euntes in emaus Et quia apostoli non
crediderunt hijs qui eum viderunt nisi et ipsi viderent
ideo merito de hac incredulitate et cordis du-
ricia reprehenduntur maxime quia ut dicit
augustinus quia gentes credituri erant eum resur-
rexisse quem non viderant auditu apostolorum predica-
tione qui non crediderant videntibus nisi et ipsi vi-
derent vnde dixit thome quia vidisti me thoma
credidisti = Considerandum est que fuerunt ista verba
exprobracionis que xpistus hoc dixit apostolis
Et forte talia fuerunt aut similia qualia
dixit discipulis euntibus in emaus O stulti et
tardi ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete
Nonne oportuit tamen sed angeli mulieres et viri discipuli
Ideo autem ut dicit glossa tunc discessurus in
crepauit eum corporaliter eos reliquit ut verba
que recedens diceret in corde audientium arcius
impressa remanerent Et secundum ieronimum exprobrauit
duriciam cordis lapidei ut succedat cor car-
neum caritate plenum = Quare non discipuli
sic fuerunt tardi ad credendum xpisti resurrectionem dicit glossa
duas causas esse Vna quidem racione infirmitatis
eorum non dum sic erant perfecti vt mirabilia dei
opera cognoscerent Secunda causa est racione future
nostre firmitatis sicut dicit leo papa Non permi-
sisset deus tamen suos discipulos dubitare
de resurrectione nisi eorum dubitacio nostre fidei fuisset
confirmacio vbi glossa sed dubitauerunt quemadmodum que-
libet nostrum dubitare potuisset Leo glossa
mihi dubitauerunt ipsi et dum dubitacio eorum
tollitur certis argumentis resurrectionis consequens est
ut omnis nostra dubitacio sit remota vnde ideo
gregorius papa dubitatum est ab illis ne dubitaretur
a nobis minus enim michi maria magdalena pre-
stitit que citius credidit quam thomas qui diu
dubitauit Ille enim dubitando vulnera cica-
tricis tetigit et de nostro pectore dubietatis vulnus

amputauit Cum non exprobrasset et increpasset eos
vel discipulis precepit eis ne ab ierosolimis
ne discederent Luce 24 Vos autem sedete in ciuitate
donec induamini virtute de alto Ubi voluit
quod expectarent promissionem patris quam audistis inquit
per os meum promissio namque spiritus sancti erat promissio
patris quam propheciare xpistus promisit spiritum sanctum mitti
apertius in apostolos Johannis 14 paraclitus autem spiritus
sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos do-
cebit omnia Hanc autem promissionem iterum re-
petit dominus Johannes quidem baptizauit aqua vos
autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos
dies Nec autem voluit predicari nisi quando
spiritum sanctum acciperent qui eos instrueret de
veritate sicut eos confirmauit ut non timerent
nomen ipsius coram regibus et potestatibus huius
seculi predicare Ipse enim sanctus omnium est arti-
fex omnem habens virtutem omnia prospiciens
Sapientie primo His autem dictis cum sexta hora in
refectione completa precepit eis ut omnes e-
grederentur de ciuitate ad montem oliueti versus
Bethaniam que sita est in latere eiusdem montis
non longe ab ierusalem vno miliari et hoc est
quod dicit lucas Eduxit autem foras in betha-
niam statim quasi euanuit ab oculis eorum Et
hec nona apparicio domini scilicet prima duarum que
fecit in die ascensionis = Secundo ponitur que
discipulis xpistus officium imposuit in sequenti
apparicione illa statim post comestionem vnani-
miter egressi sunt de ciuitate omnes apostoli cum
discipulis et matre domini gloriosa atque sanctis
mulieribus et tota credencium multitudine per
ut [struck] dominus venit Bethaniam
in monte oliueti Iste enim mons secundum bedam
luminis erat mons eciam luminum quia de nocte
ex parte occidentis illuminabatur igne templi
qui erat iugiter ardens matutini mane
non ex parte orientis primo excipiebat ra-
dios solis antequam illustraretur ciuitas gerebat
et copiam olei quod est fomentum luminis Iste mons
Danielis 11 dicitur sanctus et inclitus situs est
duo maria Et eius quidem est secundum glossam
propter diuinam habitacionem inclitus propter ascensionem eius
Est autem situatus inter mare tirenum ex
parte occidentis et mare mortuum locum
scilicet illum ubi submersa est sodoma ex parte o-
rientis ubi etiam diu quieuissent apostoli cum
maria matre domini et ceteri credencium

multitudine. expectantibus illis salvatoris
adventum ecce subito in medio eorum iterum apparuit
duo et dicentes quid qui queritis quod celos vellet
ascendere diximus. Domine si in tempore hoc re-
stitues regnum israel. zelabant enim adhuc vel
carnales pro temporali regno iudeorum quod translatum
erat ad gentes. Dominabantur enim alienigene
iudeis unde desiderabant quod regnum ipsum naturam
iudayce restitueretur. Tale enim est ut quilibet
desideret sui regni magnificentiam et libertatem
Sperabat autem aliquorum discipulorum fidelitas quod cum
xpistus venisset in carne ut regnum iudeorum
in statum pristinum restitueret unde Luc. 24. dixerunt
discipuli euntes in emaus. Nos sperabamus
quod ipse esset redempturus israel. Et respondens illis
dominus dixit Non est vestrum nosse tempora vel momenta
que pater posuit in sua potestate quasi diceret ad nos non
pertinet scire futura que in sola dei disposicione
sunt posita de quorum numero est restitucio regni
israel in iudaycam illam ipsum regnum restituendum est
non carnaliter sed spiritualiter quod iudei credent in xpistum
circa finem seculi qui fuit verus rex eorum
Luc. 1. Regnabit in domo Jacob in eternum
Interim non ante finem seculi regnum israel resti-
tuendum erat in fide credencium de quo subdit Et
accipietis virtutem spiritus sancti supervenientis in
vos Ecce iterum apostolis spiritum sanctum repromittit.
Et eritis mihi testes. Testes autem domini eorum veri-
dicos esse oportet et constantes Et necessaria illis
erat virtus spiritus sancti qua instruerentur et con-
firmarentur. hoc non testimonium xpisti fuit in ierusalem
et in omni iudea et samaria et usque ad ultimum
terre Unde in omnem terram exivit sonus
eorum. Et hec cum dixisset cum quidem debent esse
testes subiungit Et dixit eis Euntes in
mundum universum predicate euangelium. Euangelium est bona
annunciacio. Nulla non est melior annunciacio
quam eorum que pro nostra redempcione xpistus fuit
operatus et salutis documenta que dedit et vite
eterne vite premium quod promisit. Hec vero
omnia predicanda fuerant usque in mundi consummacionem
Mt. 24. predicabitur hoc euangelium in universo or-
be in testimonium omnibus gentibus et tunc ve-
niet consummacio. Subiungit autem quibus pre-
dicandum sit euangelium. Omni creature omni creature
nomine intelligitur homo secundum Gregorium. quia ho-
mo habet ad omnem creaturam s. esse cum lapidibus.
vivere cum plantis sentire cum animalibus

et intelligere cum angelis quia per quamdam similitudinem
homo dicitur minor mundus quasi omnem creaturam
continens. Et secundum eundem homo dicitur omnis creatura
quia per ipsum post omnes nacionem gencium designari
Cum ante xpisti passionem mandatum fuisset apostolis ne gen-
tibus predicarent ob incredulitatem iudeorum post
xpisti resurrectionem mandatum fuit ut in omnes gentes euangelium
divulgarent Mt. 28 Euntes docete omnes
gentes Vel secundum Theophilum predicandum est euangelium
omni creature i. credenti et non credenti Et notandum quod
euangelium solempniter in ecclesia in loco eminenti
ut palam ab omnibus audiatur Ysa. 40. Super mon-
tem excelsum ascende tu qui euangelizas syon
exalta in fortitudine vocem tuam Legitur autem
versus aquilonem ubi sita est in fine ubi predicacio
euangelii ad nos devenit Luc. 24. Predicate euangelium
in omnes gentes incipientibus ab ierusalem Le-
ccionem euangelii premittitur dominus vobiscum
quia adest dominus fidelibus qui credunt euangelio
Mt. 28. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummacionem seculi Item incipit euangelium
v. crucibus impressimus quarum prima signatur hic est
liber crucifixi in principio euangelii Mr. 1. Inicium sancti euangelii
ihesu xpisti filii dei. Altera crux signatur in fronte
ubi thau signum domini signatum fuit quod neque
constanter nomen domini publice predicemus. Altera crux
sit in labiis ut ore confessio sit ad salutem. Quarta
sit in pectore ut corde credatur ad iusticiam. Quinta
fit in tota facie ut apta faciem gloriam domini
percolemus. Item ponit duplex premium et primo
credencium Qui crediderit per fidem opera ostendendo
vera enim fides per opera est quod non ei quod verbis dicimus
operibus consentimus Et baptizatus fuerit Non
enim sufficit credere ad salutem nisi adsit re-
generacio baptismi Jo. 3. Nisi quis renatus
fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare regnum
dei salvus erit Et cum aliquis credens salvari potest
ut excludit baptismus necessitatis articulus
tanta enim est fidei necessitas et efficacia quod
nullus unquam hominum salvatus fuit aut sa-
lvabitur nisi in fide eadem enim fides precedencium
et sequencium quia illi enim salvati sunt in fide veni-
turi nos in fide preteriti quam illi qui credebant futurum
nos credimus iam venisse secundum quod dicit augustinus
in libro de ... Alterum premium est incredulorum quia se-
Qui non crediderit condempnabitur. Hebr. xi. Sine
fide impossibile est deo placere Et dicitis ergo

condempnantur pueri qui moriuntur qui credere non
possunt. Et est contra quod pueri baptizati decedentes
saluantur virtute gratie et fidei atque caritatis vir-
tutum que illis baptizatis infunduntur adeo sunt secundum
fidem eius virtute saluantur, sed usum fidei non dum
habent sicut et dormientes fidem habent sine usu.
Vel potest dici quod pueri baptizati saluantur in fide
ecclesie que credit pro eis et loco eorum quod ipsi non credere
possunt. Et ideo dicebat Augustinus quod iudei et gentiles saluari
possunt in fide ecclesie. Dico quod fides ecclesie nulli
non baptizato potest proficere ad salutem quia ut
dicit Augustinus in libro de ecclesiasticis dogmatibus. Item quilibet fidem suam
videt quod alterius tamen videre non potest. Secunda pars. Ponit signa
quibus credentes cognosci possunt vbi dicit Signa
eos qui crediderint hec sequentur, et sunt v. signa.
Quorum primum est eiectio demonum de quo subdit
In nomine meo id est virtute invocationis nominis
mei demonia eicient. Et luce x. dicitur quod
reuersi sunt lxxii cum gaudio dicentes Domine et
demonia in nomine tuo subiciuntur nobis. Secundum
signum est locutio diuersarum linguarum. Linguis
loquentur nouis quod patet in die penthecostes. Nam omnes
apostoli repleti spiritu sancto loquebantur variis lin-
guis Act. 2. Tertium signum est fugare ser-
pentes. Serpentes tollent id est auferent vel dis-
pergent. De beato paulo legitur quod draconem maximum
qui partes occidat expulit in desertum. Et beatus
Silvester draconem cepit. Quartum signum est non
pati nocumentum a mortiferis. Et si quid mor-
tiferum biberint non eis nocebit. De beato Iohanne
dicitur quod calicem veneni bibit sine nocumento.
Et de multis martiribus legitur quod plumbum liquefactum
et pix soluta et aqua bulliens fuit eis in
ore infusa nec tamen illis nocuit. Quintum signum
est sanare languentes. Super egros manus
imponent et bene habebunt. Act. 3. dicitur quod petrus
et Iohannes ascendentes in templum cum sanauit qui ex
utero matris claudus fuerat ipsius manum appre-
hensa erigendo. Et licet in primitiua ecclesia
ista fuerint signa credencium nunc non credentes
eadem signa operati sunt. Vnde Luc. ix. dixerunt
quidam discipuli xpo Preceptor vidimus quendam
in nomine tuo eicientem demonia et prohibuimus
eum quia non sequitur te. Et dixit ihesus Nolite prohibere
eum. Et quidam credentes sed talia operati sunt eadem
signa sed non eis profuit ad salutem. De quibus
dicit saluator Matth. vii. Multi dicent michi

in illa die Domine in nomine tuo prophetauimus et in nomine
tuo demonia eiecimus et in nomine tuo virtu-
tes multas fecimus et tunc confitebor illis quia
nunquam noui vos. Discedite a me qui operamini
iniquitatem. Sed nunc non presenti tempore non fiunt
talia signa a fidelibus et sanctis quod non proueniunt
ex defectu fidei et caritatis. Cum multi non fideles
et mali ea fecerint. Sed hoc ideo accidit quia ut
dicit Gregorius ista signa fuerunt necessaria in exor-
dio ecclesie ad conuersionem gentium et ad fundamentum
fidei. Nunc autem fides confirmata fuit ideo non est
necessarium uti miraculis. Secundo quia sicut in
primitiua ecclesia fides credencium ostendebatur
per ista signa ad literam intellecta ita presenti tempore
oportet cuiuslibet fidem eisdem signis ostendi
spiritualiter intellectis. Hec non signa sunt opera
sine quibus fides non proficit ad salu-
tem Iac. 2. fides cooperatur operibus et ex operi-
bus fides est consummata. Ex operibus iustificatur
homo non ex fide tantum. Primum spirituale credencium
signum est ut abiciat a se demonium si quod
in eis est peccatum. Nam anima peccatrix fit de-
moniorum habitaculum Apoc. 18. Babilon est
facta demoniorum habitatio. Eicitur autem demo-
nium per gratiam baptismi xpi nomine inuocato. Et post lapsum
primum eicitur demonium contritione cordis confessione
oris satisfactione et oratione cum ieiunio. Vnde Matth.
ix. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi
in ieiunio et oratione que sunt prime opera-
Secundum credencium signum est loqui nouis
linguis ut si quis solitus erat scelerata
verba dicere dei verba loquatur. Prov.
quibus loquitur quasi sermones dei. Et si quis
fuit piger ad orationem nunc sit sollicitus
Ephe. 4. Loquentes vobismetipsis in psal-
mis et ympnis et canticis spiritualibus can-
tantes et psallentes in cordibus vestris
domino gratias agentes. Et qui talis prius
loquitur noua lingua quasi si ex barbara
lingua ytalicum seu latinum loquatur.
Tertium signum est credencium omnes fal-
sitates errorem a se et ab aliis auferre
et tunc cum nomine serpentes tollere quia
acutissimas habent linguas ad fallendum
Ps. acuerunt linguas suas sicut serpentes
venenum aspidum sub labiis eorum. Quartum
signum credencium est mortiferum

no consentire. Tunc quasi cum delectatione mortifera a
via aut avaricia vel venacione mente quasi
mortiferum bibit. Sed fideles ubi hoc mortiferum
magis corpus castigant et triacha spirituali con
nescunt cogitando Christi passionem tormenta in
ferni gloriam paradisi. Et quod in multis eis non obest
tale mortiferum sed magis corpus castigatur
.ij. Cor. 6. Ut castigati et non mortificati
Quintum signum est ut nunc opera pietatis
indigentibus exhibere et super egros ma
nus imponant et bene se habent. Egri namque
dicuntur eo quod aliorum subsidio egeant in suis ne
cessitatibus. Quicunque igitur impendunt nunc
opera vel reficiendo esurientes, nudos vesti
endo visitando infirmos, et recipiendo simplici
tes, subveniendo oppressis, consolando afflictos
aut quecunque alia nunc opera exercendo super
egros manus imponunt, id est nunc opera ut
bene se habeant. Prov. 30. Manus suas aperuit
inopi et palmas suas extendit ad pauperem.
Sexto igitur 4. satisfactorum per opera vivorum locu
tionum dispersio peccati detestacio et nunc operacio
sunt signa et miracula et beneficium quod ut dicit
Gregorius tanto maiora sunt spiritualia et electa
quanto per hec non corpora sed anime suscitantur.

Secundo cum dicitur et dominus. Dixit secunda.
Quidem Ihesus et tangitur ascensio salu
atoris et duo facit. Primo premittit enim post ascensi
onis modus. Et dominus quidem Ihesus postquam
locutus est eis unumquemque osculatus est
ex amore cordis intimo secundum quod dicit Ambrosius
in ipsa hodierna apostolis carum reliquit
patris oscula. Deinde valedicens eis e
levatis manibus ut dicit Luc. Benedixit
Item a filiis recedens eos benedixit ut dicit
Theophilus forte in hac benedictione virtutem
conservationem influxit usque ad spiritus sancti ad
ventum. Tercio super fratres adorante Ursa facie
ut dicit Damascenus libro 2. capitulo 2. Assumptus est
in celum elevatis manibus ferebatur in celum
et nubes suscepit eum ab oculis eorum quia
claritate candida nubis circumdatus est et a vul
tibus non est visus. Et tunc dum aspicerent
elevari in celum cecidit primi ad ocultu
tes. Ut dicit Luc. Super excelsa quoque celi
ut dicit Leo papa. Et enim corpus ipsius
sicut in sepulcro angustum paulo ante
conclusit angelorum cetibus inferunt. In

fima mortalitas mortalis natura transferunt.
Ascendit igitur dominus de monte oliveti in celum et
ut dicit Sulpicius episcopus in Chronica et
Ieronimus in glosa super actus. quod dum factum fuisset in monte
oliveti ecclesia ubi Christus ascendit locus ille
ubi steterunt vestigia pedum Christi ascendentis
numquam potuit continuari pavimento, sed marmora
expavebant in porta apponenciam, et pulvis ad
huc retinet vestigia pedum eius nec deleri
potest. Tunc considerandum est autem quod Christus ascendit
evidenter quia dum esset in medio apostolorum subito
cum elevasset manus in celum videntibus illis
et cetera. Secundo ascendit in alto quod patet
nullo exteriori obsequio aut auxilio. Tercio
corpus eius gloriosum penetravit omnes celos
absque divisione et fractura celorum. Quarto velociter quia
distancia quanta est in terra in celum subito pertransiit
ut esset super omnes celos. De quibus omnibus
ait Psalmus. Domine dominus noster quam admirabile
est nomen tuum in universa terra quoniam elevata
est magnificentia tua super celos. Quinto.
ascendit letanter quia exultantibus angelis.
Psalmus. Ascendit deus in iubilacione et dominus
in voce tube. Unde Augustinus. Ascendente Christo paruit
omne celum mirantur astra celi plaudunt
angelorum agmina. tuba sonat et letis
concinunt blanda modulamina chori. Sexto
Sexto ascendit honorifice quia comitabatur
a illa sanctorum corona corpora que surrexerunt cum
eo secundum quod dicit Augustinus in sermone. Primus et
ut dicit Ieronimus super Psalmum Omnes virtutes angelica
Christo venit obviam decantantes gloriam domini
et precedentes cum aliis virtutes clamabant
patet via deo venienti tibi occurrite reparate
celestia auditus et eternalis magistratus pateant
aperiantur etheree ianue et ternans odium valve
introibit rex glorie. Et dicunt angelice virtutes
Quis est iste rex glorie. Et respondent alie
dominus virtutum dominus fortis. dominus
potens in prelio ipse est rex glorie. Septimo ascendit
sublimiter quia super omnes celos super ecclesiam
angelicam Psalmus ascendit super cherubin et vo
lavit super pennas ventorum. Tercio quod plures fu
erunt ascensionis Christi. Primo namque ascendit
racione dignitatis corporis sui glorificati cui
non convenit nisi locus celestis. Secundo ascendit ad
confirmacionem fidei. Augustinus in sermone. Ascensio

[illegible marginal annotation]

domini catholice fidei est confirmatio. Et ascendit ut spem nostram erigeret ut speremus cum illo esse. Aug. Dominus noster ihesus xpistus dum iam humanam sedibus impetravit credentibus celum posse patere monstravit. Et ascendit ut caritatem inflammaret. Unde Gregorius. Oportet enim ut illuc xpistum corde sequamur ubi ipsum etiam corpore ascendisse credimus et si adhuc tenemur infirmitate corporis cum tamen sequamur passibus amoris. Et ascendit ut humanam naturam glorificaret. Unde Crisostomus. Ista namque cum a paradiso a cherubin custodiebatur hodie super cherubin cum magno honore susceptus est et natura cui audivit terra es et in terram ibis hodie iniit in celum terra et ymo super celos regnat. Et ascendit ut pro nobis patrem interpellaret. Heb. 9. Introivit in ipsum celum ut appareat nunc vultui dei pro nobis. Jo. 2. Advocatum habemus apud patrem ihesum xpistum iustum et ipse est propiciatio pro peccatis. Et ascendit ut viam celestem nobis demonstraret. Michee 2. Ascendit iter pandens ante eos. Et ascendit ut celos nobis aperiret. Deut. 28. Aperiet tibi dominus thesaurum suum optimum scilicet celum. Et ascendit ut nobis locum in celo pararet. Jo. 14. Vado parare vobis locum. Et ascendit ut spiritum sanctum nobis transmitteret. Jo. 16. Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos et dum assumptus fuero mittam eum vobis. Et ascendit ut corporali presencia subtracta corde toto eum desideremus. Colo. 3. Que sursum sunt querite ubi xpistus est in dextera dei sedens. Unde Aug. in libro confessionum cap. 12. Noluit nobiscum diu esse et reliquid nos absit. tamen hic est et discessit ab oculis ut redeamus ad cor et inveniamus eum. Ascendamus igitur et nos, etsi non corpore corda tamen levemus quatenus ut nostrum dictum sit quod mentem nostram sursum trahat. quia ut dicit Aug. Multum dicam nostrum ascendit cum medico nostro. Unde ascendit corde miles quidam qui in partibus ultra marinis omnia loca in quibus salvator noster sollicite fuerat cum lacrimis visitavit. Et dum omnia sancta loca devote perambulasset ultimo venit ad montem oliveti unde xpistus celum ascenderat. Ubi post longam orationem cum lacrimis dixit. Ego domine ubique te requisivi usque dum venerim ad locum unde celum ascendisti non habeo ubi amplius te requiram. Iube igitur spiritum meum suscipi ut

ad dexteram patris te videam sedentem in gloria. Et his dictis spiritum sine dolore celo reddidit. Et ideo ponitur ascensionis gloria. Et sedet ad dexteram dei. Sessionem istam ut dicit Aug. in libro de symbolo non accipiamus corporaliter quasi in membris humanis deus pater sit signatus sed per dexteram illam possumus intelligi exaltacionem xpisti que super omnem creaturam hac die magnificatur. Et Hebr. 1. Sedet ad dexteram maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus quanto differencius pre illis nomen hereditavit. Et sedet ad dexteram propter honorem et gloriam dominii ut dicit Dam. 3 libro cap. 21. quos volumus honorare collocamus ad dexteram. Et sedet ad dexteram racione unitatis essencie cum patre. Unde Bernardus. Domino meo datum est singulariter ad dexteram sedere patris in gloria per coeternitatem consubstanciali generatione consimili maiestate non dispari eternitate non posteriori. Et sedet in dextera racione immense beatitudinis sibi collate ut dicit glosa. Ephes. Dextera enim perpetuitatem vite eterne significat ut dicit Gregorius. Et sedet ad dexteram quia gaudet in bonis potioribus patris collatum est enim illi homini maius quod nulli creature communicari posset ut sit verus deus. Phil. 2. Dedit illi nomen quod est super omne nomen. Et sedet ad dexteram quia sine sui mutacione est in illis patris operatur que per dexteram significatur. Et secundum Aug. sedet ad dexteram quia potestate accipit homo adeo ut veniat iudicaturus qui venerat iudicandus. Dextera enim significat iudiciariam potestatem. Sequitur. Sermo 3us.

Querendum cum dicatur. Sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem. Quid post ascensionem egerint apostoli qua studiose impleverunt predicationis mandatum. Cum vero assumptus esset xpistus in celum adhuc tamen discipuli suspensis vultibus sursum aspiciebant quoniam ubi amor ibi oculus. Ubi est thesaurus tuus ibi est cor tuum. Et ideo celum aspiciebant quo recesserat dilectus eorum thesaurus. Se sustulerat cum quo intuentur in celum euntem illum, ecce duo angeli virili forma vestibus albis iuxta illos astiterunt qui et dixerunt. Viri galilei quid aspicientes statis aspicientes in celum. Quasi dicerent Expectatis ne quod

p̄venit ad vos sp̄us. Deinde duo addidit. Primo quidem ille celum ascendisset. hic ihesus qui assumptus est a vobis in celum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. Et statim indicatur. hic veniet in eadem carnis sue claritate maiestatis quam adhuc vidistis cum euntem in celum. Ex quibus auditis ab eisdem angelis reversi sunt omnes apostoli cum gaudio in ierusalem. Gaudebant enim de christi exaltatione. Tum quia verum esse cognoscebant quod de illo credidebant. Tum quia faciebat se esse electos amicos tam summe excellentis principis. Tum quia expectabant spiritus sancti adventum. Et est sciendum quod in primitiva ecclesia post christi ascensionem v. feria qua christus celum ascendit. erat ita celebris sicut dies dominicus et fiebat tunc processio in memoriam quo christus celum ascendente apostoli congressi fuerunt in ierusalem ad montem oliveti et inde cum gaudio in ierusalem redierunt. Et postea multiplicatis sanctorum festivitatibus celebritas illius diei dimissa est. Et recepto iam spiritu sancto apostoli per universum mundum nomen christi predicaverunt. unde subdit. Illi autem profecti predicaverunt ubique. Summa dixit eis: euntes in mundum universum predicate evangelium. forte ut dicat aug. predicatio eius non tamen per eos diffusa est sed et per successores eorum. Domino cooperante. Neminem enim ipse enim ipse operatur nichil nos operarem. ysa. 26. Omnia opera nostra operatus es domine. Et sermonem confirmante. confirmavit predicationis sermonem. Sequentibus signis. Que signa supra dixit. In nomine meo demonia eicient. Signis et sicut non confirmatum est predicacio tunc signis ita nec quelibet predicatorem sunt signis. Hoc operis consumacione oportet unum theophilus fiat domine ihesu christe ut nostri sermones quos tui virtute operante dicimus per opera confirmentur et actus ut tandem simus perfecti te cooperante tecum et te stabili te decet sermonum operum gloria cum patre in virtute dei et sapiencia in secula seculorum amen.

Cum venerit paraclitus. *Dominica infra octavas ascensionis* quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre procedit etc. Io. 14. Quod dominica

veritas ad ... hoc dicens et ut si asserit possibilitas veritatis spiritus testes prescient. Quasi maxime de veritate catholice fidei nominis accidisse. cum annunciatores iudei pagani et heretici usque ad mortem sunt persecuti. Quia veritas semper manet et invalescit super omnia. Io. hic attestatur veritati nostre fidei quam et iniciter persecuciones et mortes semper legitur perfecisse. De hiis autem que passuri erant testes vere fidei agitur in presenti euangelio quod in tres partes dividitur. In quarum prima ostenditur quibus testibus catholica fides fuit confirmata. In secundo quantis adversitatibus ipsa veritas fuit impugnata. ibi hec locutus sum vobis ut non scandalizemini. In tercio quia hec omnia christi sermonibus fuerunt prenunciata. ibi. Sed hec locutus sum etc. Circa primum considerandum est quod sicut veritas fidei est super omnem humanum intellectum rationis investigationem ita eciam ut sola inspiratione divina comprehendatur. Sic eandem fidem defendere nulla virtus humana sufficit nisi spiritus sanctus huius fidei inspirator tribuat virtute et fortitudinem. Io. prima pars in tres partes dividitur. In quarum prima premittitur adventus spiritus sancti unde dicit. Cum venerit paraclitus. paraclitus grece latine consolator interpretatur. Et secundum quod dicit didimus spiritus sanctus consolator nominatur ab operatione quia eos quos dignos se reperit non solum ab omni perturbatione reddit alienos verum et incredibile quoddam gaudium eis tribuit sempiterna quippe leticia in eorum corde habitat quorum spiritus sanctus est habitator. Quem ego mittam vobis. Didimus. Iste meus consolator spiritus a filio mittitur non quidem ut minister sicut angeli prophete et apostoli sed ut mitti decet a sapiencia et virtute spiritum dei indivisa habentem cum eadem sapiencia et virtute naturam. A patre. Ista dicta a per modis possunt connecti precedenti clausule. Primo sic quem ego et filius a patre procedens mittam vobis. Vel aliter quem paraclitum a patre missum ego mittam vobis. Ita ut dicat didimus mittere filio spiritum veritatis filium scilicet mittit spiritus cum eadem voluntate patris et filii spiritus veniat. Vel sic quem paraclitum ego mittam vobis sed hoc ipsum quod eum mittam ego a patre habeo. Vel aliter quem spiritum paraclitum a patre procedentem ego mittam vobis. Unde subdit. Spiritum veritatis qui a patre

[illegible marginal note]

pcedit. Dicit aut sps veritatis sedm Crisost
ut ondat q sit fidedignus in multi cum va scie
tes vi no sut qua veritatis spm no hnt. Ez
iste sps veritatis va docet et vatces efficit
Pcedit aut a pre qua pre amante filiu vn
sydimq no dyxit in quid qui ab oipotete pce
dit sz a pre licet pr non sit alius adeo om
potente qua sedm pcate pris et intellcm
parentis ergo dicit sps veritatis est ut dicit
Teophylus. iste pcessus no e ex dei patris
cem. sz originalis qsistencia sps sci qua
pcede no e intelle sz expre nalem essencia
optinet. Nota q sps scus dicit qsolator et
dicit sps veritatis. Rone quide testificatice
veritatis. dicit veritatis sps. ut nlla adu
sitas p veritate timeat. Dicit paclitus q
e qsolator. Consolat aut sps scus devo
tos suos multipliciter. Primo quide tristes sua
ui pntia Sapi. 12. O qm suauis e dne
sps tuus in nobis. Ste tribulatos dulci col
oquio Eccli. 24. Sps meus sup mel dulcis
et hereditas mea sup mel et fauum. Ste qsolat
dubios pudenti qsilio ipse eni e sps qsilij et
pudencie alius e vita sp ait Ro. viij. Ingtq
tiuqz igi agendis ipe tbuit rtm qsiltu
Sz tm quida abeius diuitut qsilio. qm si
paupes fuint qsulut dyal dm acharon et
dyal dicit, ut ensinas faciat et apmas
Quida maliis opibus adsortilegia qfug
iut et incantatores. quibus dns qminatur
Ysa. 30. filij desertores ut faceris qsiliu et
no ex me et ordiremini telam et no p spm
meu ut addatis pcem sup pcem. Ste co
solat impotentes fortadiutorio Ro. viij.
Sps adiuuat infirmitate nram ipse eni
e sps fortitudinis and ivtute qua vincimus
adusa. Ste qsolat remitendo qcaliaz offensa
Ro. viij. Lex sps vite in xpo ihu libauit
me alege pcti et mortis dicit Sapi. p. Benignus
e sps sapie et no facilis e aduenua. Ste co
solat reuocando in p'stina qnam Ephesi. 2.
Accessu hemus adprem in vno spu ergo non
estis aduene et pegrini sz estis ciues scorz et
domestici dei. Ste qsolatur. Enos adoptu
do in fdei filios Ro. viij. Accepistis spm ad
optionis filiorz in quo clamamus abba pr
ipse eni sps testimonium reddit spui nro q

filij dei sumus. Ste qsolat pmissione celestiu
ephesi. p. Signati estis spu sco pmissionis
q e pignus hereditatis nre. Ste qsolat in alia
impuiti vita retribuendo aque gaudium future
glie 2a Cor. 3. Nos reuelata facie gloria
dei qtemplantes in eade ymagine transfor
mam. a claritate in claritate tanqua adni
spu. Ste qsolat deducendo ad vitam eterna ps.
Sps tuus bonus deducet me in tram rectam
qsilias sci sps qsolaces no pcipiunt qui mundanas
querunt qsolaces p. Cor. p. animalis homo
no pcipit ea q spus dei sunt. Primo ut dicitur
Ro. viij. Qui sedm carne sunt q carnis sunt
sapiunt qui uo sedm spm sunt q sunt sps
sapiunt. Ste no q sps scus dicit sps veri
tatis q omnem veritate induat Jo. 16. Cum
venerit ille sps veritatis deducet vos in
omne veritate. Est aut ut dicit Jo. ep'ts veritas
s. veritas vite veritas iusticie et veritas doctrine
veritas vite in hoc qsistit ut quilibz opere
q deo sunt placita. primo vadia et sibi
intoria e. Ps. 20. Memento dne quo ambula
uerim in veritate coram te et q bonum e coram te
tuis fecerim. Sedet thobia ley p. q in captiuitate
positus vita veritatis no deseruit ita ut oia
q potuit hre cu captiuis fratribus ptirent
Contra ista via veritatis agunt homines qui
aliena rapiunt primu offendunt se ipsos
pctis maculant. Ste qt ea agunt hoies p
pecte. Ste omis falsi amici. Socius enim
falle amiciciam. ppt pecunia sicut dicit in
Rethoricis. Isti no hnt spm veritatis sz dyabli
spm falsitatis qui ob inusta veritatis vita fuit
eos gaudere falsa vita ut tande ad ppetua
morte eos deducat. Secunda veritas e iusticie
de qua Osee. x. Seminate vos in veritate ius
ticia. Hec veritas iusticie in iudicio puadda
e Ysa. 42. Dedi spm meu sup eu et veritate
educet in iudiciu. In tronabili iudicio poita
cant doctrina et veritas. Exo. 28. et Sapie
p. Diligite iusticia qui iudicatis terram
Contra ista veritas iusticia agunt mltociens
aduocatores iniqui, testes falsi, aduocati, p ocasi
pui qsiliarij, scriptores falsarij, iudices in
iusti qui omis corrumpunt odio aut amore
aut pecunia aut timore vn pbi. Ista tior
adiu dilectio tcuq sepe solent. Hemi
nes pate sp iuis. Hoc eni frequentissime

iusticia tollitur quia innocentes condempnantur et iniusti prevalent ysa. 49. Conversum est retrorsum iudicium et iusticia longe stetit quia corruit in plateis veritas et equitas non potuit ingredi et facta est veritas in oblivionem et qui recessit a malo prede patuit. Tercia veritas est doctrine que in sana et vera doctrina fidei consistit malach. 2. Lex veritatis fuit in ore eius et iniquitas non est inventa in labiis eius. Contra hanc veritatem docent omnes qui sunt contrarii, ut iudei pagani et heretici. ro. Commutaverunt veritatem dei in mendacium. Item multi mali verbum contra hanc veritatem locuntur scilicet detractores adulatores irrisores susurrones et periuri. Et merito veritas verbi diminuta est et invaluit falsitas quia nesciamus cui verbo sit credendum ita ut vere dici possit Omnis homo mendax. hoc vicium pessimum est. Legitur quod quidam sapiens interrogavit de vita nepotis sui. Cui magister dixit nepos vester luxuriosus gulosus et latro lusor. Et dixit sapiens hec omnia de facili correctionem accipiunt. Set est ne mendax? Immo dixit magister mendacissimus. Exsuspirans sapiens iam magis decipitur correctione desperatio. Quarto spiritus sanctus quidem inducit in plenam veritatem. Io. vite iusticie et doctrine procedit a patre nec tamen excludit filium. Sic enim dixit Christus a patre procedere quod tamen dixit quod est spiritus veritatis. Est autem Christus veritas veritatis oportet sanctus spiritus amoris procedere. Et dicens quem non est amborum filius set ab utroque procedit. Et est tamen quia non procedit ut genitus set ut dei donum et nexus amoris. Item spiritus sanctus intrat a filio, nec tamen excludit quin intrat cum patre. quoniam est intrat set ipsum intrat cum intrat ut dicit Beda quando dilectores nos facit dei et proximi quia dilectio fit in nobis a tota trinitate. Sed cum deum diligimus quia ipse prior dilexit nos. Item spiritus sanctus dicitur a Christo ipso quia spirabit ubi vult spirat set tamen non venit sicut patre et filio cum mittitur quia tota trinitas per sanctum spiritum inhabitat corda nostra. Et ideo ponitur sanctus spiritus testis: Ille testimonium perhibebit de me. cordibus nostris fidei veritatem inspirando ut dicit Aug. Item dedit testimonium Christo quod esset in cale- fibus quia non erat ventus spiritus sanctus

[illegible]

in apostolos nisi ea ascenderet ut dicitur Io. 14. Item dedit testimonium Christo quod esset dei filius quando in nomine eius dabatur spiritus sanctus. Tercio ponit apostolorum testimonium Et vos testimonium perhibebitis quia ab inicio mecum estis. Ideo enim erant testes ydonei omnium que Christus fecit quia ab inicio ex quo cepit docere cum eo fuerant doctrinam eius audientes et miracula considerantes. prima Io. primo. Quod fuit ab inicio quod audivimus et vidimus et manus nostre contrectaverunt de verbo vite hec annunciamus vobis. Considerandum est quibus testimoniis fides nostra a deo est fuit confirmata. Primo quidem perhibuit testimonium deus pater baptizato Christo et in transfiguratione domini. Mt. 3. Hic est filius meus dilectus in quo michi bene complacui ipsum audite. et prima Io. 5. Testimonium dei maius est quia testificatus est de filio. Item perhibuit testimonium spiritus sanctus qui sicut columba mansit super eum. prima Io. 5. Spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas. Item ipse dei filius de se ipso dedit testimonium verbo et opere. Verbo quidem Io. 8. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso et testimonium meum verum est quia scio unde veni et quo vado. Opere et dedit testimonium de se ipso Io. 10. Opera que ego facio in nomine patris mei hec testimonium perhibent de me. Iste sunt tres persone perhibentes testimonium fidei nostre de quibus prima Io. 5. Tres sunt qui testimonium dant in celo pater verbum et spiritus sanctus et hii tres unum sunt. Item angeli omnes dederunt testimonium quando Christo nato facta est multitudo celestis exercitus laudancium deum Luc. 2. Item celi luminaria que eo moriente obscurata sunt et terra que tremuit quo testimonia contra iudeos adducuntur. Deut. 30. Testes invoco adversum vos celum et terram. Item mare et aera quia venti et mare obedierunt ei Mt. 8. Item perhibuit testimonium omnis creatura Io. 5. Scrutamini scripturas ille sunt que testimonium perhibent de me. Item omnes patriarche et prophete prima pe. primo. Spiritus sanctus prenuncians que in Christo sunt passiones et posteriores glorias. Item ultimo omnes apostoli et quamplures post eos sancti fuerunt nostre fidei perhibuerunt testimonium Luc. 24. Vos estis testes horum etc. Testimonium fuit in verbis signis vita et morte. Verbis quidem testimonium fidei per apostolos fuit denunciatum quia efficacibus racionibus fide ubique testificati sunt. act. primo. Eritis michi

testes in omni iudea et in samaria et usque ad ultimum terre. primo petri 2. parati reddere rationem de ea que in nobis est fide et spe. Et eorum testimonium confirmatum fuit signis et miraculis marci 16. predicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis hebreorum 2. Cum initium accepisset per dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est contestante deo signis et prodigiis potentissimis et variis virtutibus. Item hoc testimonium fuit approbatum sancta vita apostolorum et honesta conversatione sanctorum. Si enim peccatores aut mali homines fuissent, eis credendum non esset, nec ideo tante sanctitatis et honeste conversationis fuit huius fidei testes, quod numquam sunt perfecti homines in veritate fuerunt. Unde ipsa eorum vita testimonium erat veritatis fidei actuum 4. virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis domini nostri ihesu christi. Vere quidem magna virtute excellentissime namque erant vite et virtutis. Unde ibidem subditur. Et gratia magna erat in omnibus illis. Considerenius post apostolos quale virtutis erat testimonium testibus fidei. Ita martinus divisione clamidis testificatus est per largitatem. Gregorius hylarius et omnes sancti heremite testificati sunt per abstinentiam. Agnes lucia katherina agatha testificate sunt pro castitate. Et ante deficeret tempus quam enumerare possumus nostre fidei testes magnos et parvos pueros et puellas mares et feminas. Similes in sanctitate et morum honestate nulla umquam secta habere nec habere potuit. Unde ut dicit augustinus non est ibi virtus ubi non est vera fides. Item hoc testimonium fuit confirmatum morte apostolorum et martyrum, in magnum quidem argumentum nostre fidei quod tot milia martyres novimus quod penitus voluisse mori quam fidem relinquere testimonium. Actuum 20. Figura testificantis adducet mortem. Et eodem libro capitulo 2. usque ad mortem certa pro iustitia. Est enim signum quod probabat aliud esse vita, alioquin mortem utique non sustinuissent. Proverbiorum 14. sperat iustus in morte sua. Pro fidei testimonio crucifixus est petrus, paulus decollatus, stephanus lapidatus, andreas ustus, laurentius et innumerabiles diversis penis christi martyres. Manifestum est ergo ullo igitur modo sana fides contempnenda est pro qua tot milia militum christi novimus usque ad mortem pugnasse. Omnibus nato viriliter defendit regnum terrenum ex proprio regno milia nobiles usque ad mortem certaverunt. Et dicitur quod sicut manu forti acquisitum est ita nisi manu forti defenderetur non teneretur. Proinde quis est qui tantorum testimoniis adhuc dubitat credere quia omnia ista predicta sunt. Considerentur testimonium certe presentis temporis ut dicit augustinus libro de fide invisibilium. Constat enim quia in crucifixum credimus quo hodie tanta hominum multitudo deducta fuisset ut credere non quidem in aliquem magnum regem et principem sed in pauperem et humilem abiectum et crucifixum. Et quia a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Licet igitur mortui sint apostoli et martyres testimonium tamen vivit et in nobis evidenter apparet. Actuum 14. usque hodie sunt testes eius ad plebem. Propter quod vere dicere possumus. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Hec testimonia servari debet anima nostra quia immobilia sunt omnibus que istis contradicunt. Credentes apparet veritate catholice fidei tante auctoritatis esse ut nichil adversus eam possit obicere quicumque gentilis iudeus hereticus et sarracenus. Et si aliqui conantur adversus fidem nostram aut eam nolle impugnare vel proficiunt quia evidenti signo innatum sunt. Tamen christi eo assistente in concilio coram summo sacerdote marci 14. ubi dicitur summi sacerdotes et omne concilium querebant adversus ihesum testimonium ut eum morti traderent nec inveniebant. Multi enim falsum testimonium dicebant adversus eum et convenientia testimonia non erant. Vere nulla propter hec nullum testimonium nulla ratio nullus sermo est conveniens adversus christum et fidem nostram. Propterea astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius etc.

Distinctio secunda

Secundo cum dicitur hec locutus sum vobis etc. predicit quibus adversitatibus catholica fides erat impugnanda et tanta facit. Primo enim predicat apostolorum expulsionem. Hec locutus sum vobis promittendo spiritum veritatis paraclitum ut non scandalizemini, id est non perturbemini neque moleste feratis ea que ventura sunt vobis quia consolator spiritus consolabitur. Et subdit de qua tribulatione erant consolandi. Absque synagogis facient vos, id est eicient de iudayeis congregationibus tamquam scismaticos et malos homines propter nomen meum. Nam adhuc viguit preceptum quo posuerant sacerdotes ut si quis confitebitur eum christum esse synagoga fieret ut dicitur Johannis 9. Electi igitur sunt

[illegible]

fideles et rei heretice est omnis synagoga malignancium. Sunt enim iudei synagoge sue. Sunt heretici, sunt sarraceni et pagani a quibus omnibus fidelium congregacio separatur sicut rosa a spinis, lux a tenebris et granum a paleis. Unde ps. Non sedi cum consilio vanitatis et cum iniqua gerentibus non introibo. Odivi ecclesiam malignancium et cum impiis non sedebo. Lavabo inter innocentes manus meas. Secundo predicit mortem discipulorum: Sed venit hora. Hic est tercia causa ignorancie ut omnis sive sit filius sive amicus et quicumque natus qui interficit vos. Mt. x. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et insurgent filii in parentes et morte afficient vos et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Arbitretur obsequium se prestare deo. Iudei quidem interficientes sanctos credebant deo magnum facere obsequium, et sic apostoli dei erant inimici pro gentium; non credebat obsequi non deo sed sanctis diis eorum. Fili ad cesaris igitur interfectus sanctum est deo sacrificium et putaverunt ipsi sacrificati maritavi obsequi contum sed sacrificantes maledictionem dei incurrent. Et ideo in hoc sacrificio ipsum sacrificium non sacrificantes obsequenti sunt deo.
Tercio ostendit que persecutores sanctorum hoc facient: Hec facient vobis eiciendo de synagogis, persequendo et interficiendo. Quia non noverunt patrem neque me. R. Noli contristari de hiis adversitatibus ego habeo in manibus et me accipio quia non venit vobis ista passuri estis sed propter patrem et me. Quia illi non conveniunt cum cognovissent Christum et patrem eius deum nec eum crucifixissent nec apostolos nec sanctos eius occidissent. Sed hec ignorancia eorum peccatum non excusat sed accusat, non alleviat sed aggravat, non minuit sed augmentat quia ignorancie huius causa fuit rebelles spiritui sancto et incredibili doctrine veritatis. Distinccio tercia.

Tercio cum dicit: Sed hec locutus sum vobis, ostendit quod omnia ista vobis predixit. Sed hec autem dixi vobis de persecucionibus et morte mea. Locutus sum vobis adhuc vivens cum adhuc tribulaciones ille non erant sed iam incipit incurrere. Ideo ut venit hora eorum hora eorum ut dicit Aug. tenebrosa hora nocturna hora mali presenti eius peris sed hoc eorum tenebrose hora non obscuravit diem martirum. Unde prosus martir Laurencius dixit ad decium: Mea nox obscurum non habet sed omnia in luce in clarescunt. Reminiscamini ad memoriam reducatis. Quia ego dixi vobis sicut omnia vobis ventura cum adversa vos turbaverant.

Exceptis ista predixit eis. Primo ut dicat Aug. ne improvisa mala que cito turbaverunt animos eorum ignaros atque imperitos amplius terrerent. Ita secundum Gregorium minus iacula feriunt que previdentur. Nos tollerabilius mundi mala suscipimus si contra hec providencie clipeo munimur. Multum enim offendent animi adversa mundi super veniencia si ut adversi eadem contingere. Secundo ut dicat Crisostomus hoc ideo predixit eis ut ostenderet se providentem futura. Tercio ut idem dicit hec ideo illis predixit ne blandiens et adulator videretur promittendo blanda nec predicando adversa.

Si quis diligit. *De pent. in vespere evangelium.* me, sermonem meum servabit. Jo. xiiii. *Magister* Illius primo predicatoris et preceptoris summi spiritus sanctus igne caritatis lingwa predicationis accendat. Unde hodierna die legitur act. secundo: Et primis predicatoribus legem christianam apparuerunt dispartite lingue tamquam ignis sedit que super singulos eorum et repleti sunt omnes spiritu sancto et ceperunt loqui prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Sed in vanum laborat et ardens primo predicatoris nisi in corde audiencium sit spiritus sanctus veritatis magister. Unde Gregorius: Nisi spiritus sanctus cordi assit audiencium ociosus est sermo doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore docentis intelligit, quia nisi intus sit qui doceat doctoris lingua in vanum laborat. Sunt igitur spiritum sanctum paraclitum tocius veritatis magistrum invocemus dicentes: Veni creator spiritus mentes tuorum visita, imple superna gracia que tu creasti pectora. Ut ea que ad gloriam tante sollempnitatis et dici valeant et intelligi eo auctore qui sunt grata maiestati et tue saluti proficua. Ad que impetrandum inicium suffragium postulemus dicentes Ave maria etc.

Si quis diligit me etc. Ewangelium quod dicit. Aug. super psalmos: Duas civitates duo faciunt amores. Celestem Ierusalem facit amor dei, Babylonem infernalem facit amor seculi. Interroget se quisque quid amet et inveniet unde sit civis.

[illegible]

[illegible]

Salvator noster nolens fieri cives sanctos celestis patrie [illegible] hodierna die divinum amorem quem est spiritus sanctus misit in corda credencium quo ardentes amore licet adhuc peregrini superne civitatis illius cives efficimur. De quo agitur in presenti ewangelio quod in tres partes dividitur. Prima namque ponitur quam multipliciter sanctus spiritus sua virtute sanctificavit animos suorum predicatorum. Secunda quomodo dulciter eius affatus consolatur mestos de Christi absencia ibi Non turbetur cor vestrum. Tercio quam suaviter eius impetus egit ut Christus compleret patris obedienciam ibi Iam non multa loquar vobis. Circa primum est sciendum quod sicut cives celestes [illegible] equanimiter regnacionem ipsum colleramque propter totum desiderium cum Christo esse optabant. Circa primum sciendum quod tribus sanctificacionibus mentes illorum spiritus sanctus perficit. Prima est in ordine ad deum. Secunda in ordine ad seipsum. Tercia in ordine ad proximum. Prima tangitur [illegible] ibi Si quis diligit me. Secunda ibi Hec locutus sum vobis. Tercia in porcione ad proximum misericordia [illegible] ibi Pacem relinquo vobis. Circa primum igitur fiat in nobis ex dei dileccione considerandum est Si quis diligit me diligendus est deus. Sed quare et quo modo dicit Bernardus in libro de dileccione [illegible] inquit me audire quare et quo diligendus sit deus et ego dicam vobis. Causa diligendi deum deus est modus sine modo diligere. Ob duplicem racionem et propter seipsum diligendus est. Primo quidem quia nichil iustius amatur. Secundo quia prevenit enim nos amando quia cum amet nos dedit corpus nobiscum animam racionem consilium et protegit atque quod amplius est sic dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret in mortem pro nobis. Iustum ergo est sic amare amantem. Unde Augustinus libro de cathesizandis rudibus capitulo 2 nulla est inquit maior ad amorem invitacio quam prevenire amando et nimis durus est animus qui dileccionem si nolebat impendere nolit rependere. Alia causa diligendi deum est propter seipsum quia nichil amatur fructuosius nec iocundius nec suavius. Unde Bernardus. Duces et de omnibus qui invocant illum nec tamen habet quid melius se. Se dedit in meritum. Se reservat in premium. Se apponit in refeccionem animarum sanctarum. Item modus diligendi est sine modo. Unde Bernardus in sermone [illegible]. Cum dileccio que tendit in deum tendat in immensum tendat in infinitum. Nam infinitus est deus et immensus. Quid ita quero debeat finitus esse vel modus amoris. Considerandum est ut dicit Bernardus libro de dileccione dei quod diligendi deum sunt quatuor gradus. Primus est cum homo diligit propter semetipsum. Hoc enim ad quod pervenit ex carnali amore quia homo qui nullum aliud nisi semetipsum diligebat dum attendit sibi ipsi non sufficere in necessitatibus incipit deum requirere et diligere propter seipsum. Secundo commodum suum et est [illegible] ipsum deum et adque secundum venit homo considerans quod recurrens ad deum frequenter sit liberatus sola ipsius benignitate a multis suis miseriis. Tunc enim est si fuerit pectus ferreum cor lapideum tanta ipsius bonitate. Sic diliget deum propter commodum suum quod est propter ipsum deum et in hoc gradu sunt principiantes. Secundus gradus est totus quasi mediantes. Tercius gradus amoris est cum quis diligit deum propter deum solum. Iste amor verus est et gratuitus castus et iustus quia non querit que sua sunt sed que dei. Ad hunc secundum pervenit quia dum frequenter recurrit ad deum in perpetuandum pro suis necessitatibus gustat et quam suavis est dominus ita ut ex tunc magis allicitur ad dei amorem gustata suavitatis quam urgentis necessitatis. Unde tunc diligitur deus quia bonus in se non quia bonus est diligenti. Quartus gradus amoris est quo seipsum homo diligit propter deum. Hic amor est consummatus. Felix qui meruit adhuc pertingere quartum ut animus divino inebriatus amore oblitus sui factus sibi [illegible] perditum totus pergit in deum et adherens deo unus cum eo spiritus fiat. Seipsum enim perdere tamquam qui non sit a semetipso exinaniri et pene annullari celestis est conversacionis non humane. Hic est amor sanctus castus dulcis et suavis affectio pura et defecata intencio voluntatis tam non est amixtum sed totum divinum est quod sentire sic affici deificari est. Ad hunc amoris gradum pauci in vita presenti raro et raptim ex parte sunt sed hunc in ecclesia patria expectamus. Et considerandum quibus nos sit iste amor quo sit [illegible] nos metipsos rapimur ad diligendum deum. Iste vero amor non est humanus sed spiritus sanctus. Unde Augustinus 14 de trinitate. Deus spiritus sanctus qui procedit ex deo cum datus fuit homini accendit eum

[illegible]

ad diligendum deum proximum et ipse dilectio est et
apostolus Ro. v. Dilectio namque dei diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum qui datus est vobis. Hoc deus
amoris neque deum neque proximum neque seipsos
diligunt. Iudeam amoris puerum nudum ta-
latum pharetratum et equo rapido insidentem. Iste
deus non est deus sed dyabolus quia omnes dii gentium
demonia et ideo mittit in eos amores tri-
stissimos qui non sunt amores sed mortes ama-
torum sunt enim immissiones concupiscentiarum per
angelos malos et adeo sunt experti que
corde conceperunt erubescunt dicere non. Iste
deus amoris dyabolus excecavit sapientissimum de
quo dicitur salomonem infatuavit et cum vi-
demus clericos homines quos fatuos facit amor
quemadmodum carminibus laudare vocabulis tan-
tum aliud facit nisi cum salomone adoravit as-
tartem deam sydoniorum melchom idolum am-
monitarum et chamos deum moabytarum. Iste
deus amoris facit edificium civitatis ba-
bilonie infernalis quo omnes suos fideles
deducit. Et hec est ratio istius amoris que
fingitur. Sed divinus amor qui sanctus et impol-
lutus spiritualibus et dignis est verus deducit
me in terram ps. Spiritus tuus bonus
deducat me in terram rectam. Quidem ponitur
effectus eorum divine dilectionis. Eorum primus
est observatio mandatorum unde dicit qui diliges
xpm Sermonem meum servabit. Servatur
xpi sermo ut dicit augustinus vivendo sa-
lubria faciendo precepta perficiendo in operibus
Jo. xiv. Qui habet mandata mea et servat
illa ille est qui diligit me. Secunda ut dicit
Gregorius. probatio dilectionis exhibitio est operis
nunquam enim est amor dei ociosus operatur
enim magna si est. si non operari renuit
amor non est. Tercia dicitur est vis amoris
quod nichil difficile videtur amanti nec pericula
nec pene nec mortes unde Seneca
in epistolis nichil. Et quod non tolerat qui perfecte
diligit. Et petrus Ravennas. Dicit nil durum
nil amarum nil grave nil letale reputat
amor unde quod ferrum quid vulnera quid pena
quid mortes amori prevalent superare
perfectum. Amor impenetrabilis est loricas
respuit iacula gladium excutit pe-

[illegible marginal note]

riculis insultat mortem irridet si amor est
vincit omnia. Nota quod aliqui xpi sermonem
servant timore quidam non spe mercedis alii
non dilectione mandatum enim patris familias facit
servus timore operarius mercede sed filius dilectione
Quidam igitur faciunt precepta xpi timore extremi
iudicii et pene inferni ut dicit augustinus in tho. decla-
the. vii. Isti sunt incipientes qui timore in-
cipiunt deo servire. Quidam spe mercedis sunt
mercenarii nec veram habent caritatem quia ut
dicit Bernardus. de diligendo deum. Sine premio di-
ligitur deus sed absque premii intuitu diligendus
est. Verus enim amor se ipso contentus est verus
amor premium non querit sed meretur. Illi vero qui so-
la dilectione servant xpi mandata sunt amici
et filii dei in quibus enim dilectio prevalet. Quamvis
ut dicit augustinus decalthe. vii. Et si impune
peccare posset tamen dilectionem offendere re-
nuit. Quam et inferni penas non timent
deum modo deum diligunt unde ps. Si ambulavero
in medio umbre mortis non timebo mala
quoniam tu mecum es. Secundus effectus divine dilectionis
est si tamen effectus dici debet quia deum diligendo
adeo diligitur unde dicit pater meus diliget
eum nec diligit pater quin et filius diligit
unde Jo. xiv. Qui diligit me diligetur a patre
meo et ego diligam eum. Diligit et spiritus sanctus
qui amore diligentes patrem et filium et si non
diligeret amantes nequaquam commearet se a-
mantibus quod primus amor iste amat quod
amantes amicos faciat. Idem enim est spiritus
quo diligimus filium et quo pater et filius nos
diligunt. Tercium quod consequimur ex dei dilectione
est adventus deitatis in nos unde dicit Et ad
eum veniemus. Quarta ut dicit dyonisius amor
transformat amantem in amatum ex quo deum
diligimus in ipsam dilectionem qua deus est trans-
formamur. Ad eum currimus non passibus corporis
quia ubique est sed affectibus mentis ut dicit augustinus
Ex eo quod nos diligit deus non ideo transfor-
matur in nos sed transformatos in se recipit
et hoc est ipsius venire ad nos unde augustinus. Ve-
nit namque ad nos deus veniamus ad eos veniunt
subveniendo veniamus obediendo veniunt
illuminando veniamus intuendo veniunt reple-
do veniamus capiendo nec veniunt pater et filius

[illegible marginal note]

[illegible]

sed spiritu sancto. Non enim venit amatus nisi per spiritum sanctum.
Nichil enim est intimius amato quam amantis
dilecto. Johannes: per dilectionem amans intimius est amato.
Et ideo sequitur adventum divinitatis. Non permittit habitaculum
nisi sola dei dilectio que capacem facit mentem nostre
suscipere divinitatis clementiam et presentiam. Ostenditur quod
sequitur ex dei dilectione est habitatio divinitatis non transi-
toria sed permanens. Et in nobis quo nichil felicius
in vita presenti esse potest quia est quedam future beatitu-
dinis initium, dum mens rationalis suo creatori
adherens et ymaginem condita spiritualiter contemplatur.
Unde dicit: Et mansionem apud eum qui diligit
et servat mandata faciemus, pater et filius et spiritus
sanctus. Unde de spiritu sancto dicitur Johannes 14: Alium paraclitum
dabit vobis ut maneat vobiscum in eternum spiritum
veritatis quem mundus non potest accipere. Et ut dicit Gregorius:
in quorundam corda venit dominus quia per compunctionem
divinum respectum recipiunt sed non manet quia tempta-
tionis tempore hoc ipsum quod acceperunt obliviscun-
tur ad perpetrata redeunt peccata. In eos vero qui vere dili-
git sic venit divinitas ut maneat quia sic
divinitatis amor cor penetrat ipsius ut ab hoc
amore nullo temptationis impetu recedat. De-
inde ostendit quod nullus sine dilectione servat mandata.
Impossibile est enim ut sine caritate dei precepta serventur.
Et dato quod alias videretur omnia implere mandata, si
tamen deum non diligeret esset totius legis transgressor,
quia diligere deum ex toto corde est primum et maxi-
mum mandatum in quo universa lex pendet et prophete.
Cum ideo diligit omne mandatum dei servat, ut
dicit Augustinus de laude caritatis. Deinde commendat
sermonem quem vult observari quia est mandatum pa-
ternum dicens: Et sermonem quem audistis non
est meus sed eius qui misit me patris. Quasi diceret:
Johannes: pater diligit servantem sermonem meum quia
sermo iste patris est. Johannes 12: Quia ego ex me ipso non loquor,
et Johannes: Mea doctrina non est mea sed eius qui
misit me. Et ipsum ut dicit Augustinus intelligi
voluit quia non suum sed patris est verbum, quod
non sua ymago sed patris, neque suus est filius
sed patris. Recte igitur auctori tribuit quod facit equalis
a quo ipsum habet hoc quod ille est equalitatis indi-
fferentia. Secundo ponitur sanctificatio mentis in
cognitione veritatis. Veritas enim sanctificat, Johannes 17: Pater
sanctifica eos in veritate; sermo tuus veritas est.
Unde dicit: Hec locutus sum apud vos manens
corporali presentia, ut dicit Augustinus. Alia est man-
sio quam promittit futuram, quia cum patre et spiritu sancto

[illegible]

intrinsecus in mentes manens spiritualiter et intus.
Quia ideo ea que illis locutus fuerat ab se-
cante ideo eis spiritum sanctum promittit totius veritatis
doctorem. Unde dicit: Paraclitus autem spiritus sanctus. Paraclitus
autem grece latine dicitur advocatus vel consola-
tor ut dicit Gregorius. Et utrumque recte congruit spiritui sancto.
Advocatus est enim quia pro reis delinquentium
apud iustitiam patris interpellat, eos quos replebat
exorantes facit, Romanos 8: Ipse spiritus postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Item
consolator est quia de peccati perpetratione merentibus
dum preparat spem venie ab afflictione tristicie
mentem levat. Unde cantat ecclesia: Consolator
optime, dulcis hospes anime, dulce refrigerium,
in labore requies, in estu temperies, in fletu
solatium. Item iste spiritus sanctus dicitur spiritus sanctus et
spiritus veritatis. Et spiritus quidem dicitur ratione vite;
omne enim quod vivit vivit spiritu. Iste enim spiritus
summa divinitatis est vita. Johannes 6: Spiritus est qui
vivificat, caro non prodest quicquam. Gregorius: in modo quo
habitat in corpore animam probat vitales spiritus
corporis, habitatur mentem spiritus probat vitam spiritualem.
Item dicitur spiritus ratione amoris. Amor enim quasi
utique nec spiritualis est quia pertingit amor
velud spiritus ad queque intima. Iste non spiritus
amor divinus est. Item dicitur spiritus ratione virtutis;
nichil enim fructuosius est spiritu et quanto aliquid
est spiritualius tanto est virtuosius. Iste vero
spiritus sanctus est tante virtutis ut eo operante
omnia sint creata. Psalmus: Emitte spiritum tuum et
creabuntur. Et omnia virtute eius subsistunt.
Dicitur et spiritus sanctus quia ipse sanctus est et eos
quibus datur sanctificat. Sanctificat autem atque
7 donis que sunt spiritus sapientie et intellectus,
spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientie et pietatis
et spiritus timoris domini. His septem donis sancti-
ficatur anima omnia ut dicit Gregorius super
Ezechielem. Timor dei facit humiles, pietatis
studium in cordibus, scientia discretos, fortitudo
mentis liberos, consilium scios, intellectus providos,
sapientia maturos. Et Hugo super 7 donum:
quia sapientia spirituale domum edificavit, tectus
gubernaculo consilii discrete operatur. For-
titudo in pacientia possidet animam, scientia
divicias salutis acquirit, pietas patrem
communicat per caritatem, et futurum timor humili-
tate conservat et omne peccatum expellit.

dicitur ultimus spiritus ille veritatis. Licet enim con-
gnitio veritatis dei filio attribuatur qui est verbum
et veritas adherere tamen ipsi veritati congnitione
est nisi per spiritum sanctum qui veraces nos facit et veritatis
amatores. Sicut enim ipse est amator veritatis con-
gnitione patrem ad filium ut pater in verbo vero
sibi conplaceat ita idem spiritus sanctus in nobis veritatis
libentem voluntatem mente connectit. Decimo po-
situs spiritus adventus. Quem mittet pater in nomine
meo. In nomine Christi spiritus sanctus mittitur id est in fide
nominis eius vel in nomine filii dei mittitur a patre
spiritus sanctus quia a filio ipse spiritus sanctus mittitur
quam tamen filius a patre habet. Unde Io. 14. Dicit se
mittere spiritum sanctum a patre. Duplex autem est missio
spiritus sancti a patre. Una quidem invisibilis qua
cum patre et filio veniunt ad sanctificandum mentem.
Io. 3. Spiritus ubi vult spirat et vocem eius
audis et nescis unde veniat aut quo vadat.
¶ Altera vero missio spiritus sancti est visibilis qua
aliquibus signis sensibilibus est illius
adventum demonstrat quo hodierna die ipse
spiritus sanctus apostolis congregatis in unum missus
fuit iuxta illud quod legitur Actuum 2. Dum complerentur
dies pentecostes erant omnes discipuli pariter in eodem
loco et factus est repente de celo sonus tamquam
advenientis spiritus vehementis et replevit
totam domum ubi erant sedentes et apparuerunt
illis dispertite lingue tamquam ignis seditque
super singulos eorum et repleti sunt omnes spiritu
sancto et ceperunt loqui prout spiritus sanctus dabat
eloqui illis. Circa autem missionem plura
consideranda occurrunt. Primo convenientia
temporis quia dicit Dum complerentur dies pentecostes
id est dies quinquagesime vel dies quinquagesima
que sunt a Pascha usque ad diem hanc. Dies
enim ista apud iudeos erat celebris quia
in ea acceperunt legem quinquagesimo
die egressionis de terra Egypti. Descendit
enim dominus in montem Oreb super flammam
ignis et cunctis audientibus legem dedit.
Ita spiritus sanctus die quinquagesima hoc est sabbati
die dominico venit in apostolos in linguis igneis
et legem spiritualem dilectionis et caritatis eorum
mentibus impressit. Iste dies ipse cum sit
quinquagesimus est libertatis et redemptio-
nis. Significat enim iubileum qui erat
annus quinquagesimus quo a servitute eius li-
berabantur iudei Levitici 24. Et ideo quietis
anno immissus est spiritus sanctus qui est mentis gau-
dium et exultatio. Secundo ponitur dispositio reci-
pientium quia est animorum unitas. Erant omnes
discipuli pariter. Pax animorum et unio eo-
rum. Fugit enim spiritus sanctus omnem discordiam
et dissensionem. Altera vero dispositio est quies et
stabilitas mentis. In eodem loco quia non discur-
rebant sicut ceteri aliquando vagando. Tertio ponitur
sensibile signum adventus spiritus sancti. Factus est sonus.
Non fuit ille sonus spiritus sancti sed effectum sancti
sui adventus in sono monstravit quia per
totum orbem insonuit vox apostolorum. Sapientie
primo. Spiritus domini replevit orbem terrarum et hoc
quod continet omnia scientiam habet vocis sensibilem.
Quarto ponitur subitatio eius adventus. Repente
subitos enim facit spiritus sanctus sine pigricia.
Unde Ambrosius: Nescit tarda molimina spiritus
sancti gratia. Vel dicitur repente sonuisse eo quod so-
nitu sui adventus rapiat eos. Quinto
ostenditur unde fuit auditus iste sonus. De celo
sonuit ut ad celestia animos rapiat. Non
sic sonat spiritus concupiscentie ut avaricie nec spiritus
superbie. Sonat est spiritus iste de concupiscentia inde
carnis sic sonitus auri et argenti. Iste est
sonitus terrenus. Sexto ponitur eius ad-
ventus aliud signum tamquam advenientis.
Hoc signum fuit commotio. Neque enim spiritus
sanctus materiali motu movetur neque vento
in apostolos mutavit locum qui ubique est per eum
motum corporalis flatus visibilis dedit intelligere
quod omnem inordinatum abstulit a cordibus discip-
ulorum et ad eorum mentes invisibiliter venit.
Septimo ponitur maiestas venientis. Spiritus
vehementis. Vehemens dicitur spiritus quia ultra
comprehensionem est mentis sua magnitudine et
maiestate. Sic dicitur vehemens id est ve [...]
adimens quia tollit omne ve pene et culpe et
omnem tristiciam. Sic dicitur vehemens quasi mentem
vehens quia mentem sustinet et vehit ad
bonum operandum. Sic dicitur vehemens quasi vehens
mentem quia a carnalibus venit ad spiritualia.
Gal. 4. Spiritu ambulate et desideria carnis
non perficietis. Octavo ponitur spiritus plenitudo
et replevit. Iste sonus repetitus spiritus.

vehementis totam domum replevit quod domus etiam significat ecclesiam ubi soli replentur spiritu sancto qui ibi manent per fidem et dilectionem unde dicit erant sedentes. Nono ponit aliud visibile signum et apparuit illis dispertite lingue. Insignum lingue eis apparuit quia loquaces fecit eos. Luc. 12. x. Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Decimo ponit aliud signum visibile tamquam ignis radioli quidam ignis ardentes apparuit super eos in linguis igneis quia spiritus sanctus mentes accendit igne sui amoris unde dicitur Veni sancte spiritus et [illegible] Iste enim ignis consumit peccata et calefacit desiderio celestium unde [illegible] est ignis sursum tendens et elevat ad cognitionem veritatis iuxta illud [illegible] te sciamus patrem noscamus atque filium te utriusque spiritum credamus omni tempore. Undecimo ponit quod spiritus sedit ille ignis super singulos eorum. Beda super actus. Et sedisse dicitur regie potestatis [illegible] qua requies eius in iustis. Duodecimo ponit istius missionis effectus repleti sunt omnes spiritu sancto. Illi spiritu sancto replentur qui omnem mundanum abiciunt amorem ut in eis nichil remaneat vacuum quod spiritus sanctus non possideat. Et ceperunt loqui variis linguis. Beda super actus unitatem linguarum quam superbia dispersit humilitas ecclesie recollegit. Prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Beda ibidem Non incongrue spiritus sanctus intelligitur donum linguarum dedisse hominibus quibus humana sapientia adiscitur et docetur ut ostendat quam facile posset sapientes efficere per sapientiam dei. Deinde ponit spiritus sancti magisterium Ille nos docebit omnia. Dydimus [illegible] nam docebit que spiritualia sunt intellectualia veritatis et sapientie. Docebit vero non sicut artes aliquas et sapientiam studio industria discere sed quasi ipse ars atque doctrina et sapientia veritatis spiritus invisibiliter menti insinuat scientiam divinorum. Et suggeret vobis omnia. Suggeret secundum Augustinum id est commemorabit omnia ut dicit Theophylus spiritus sanctus et docuit et commemoravit. Docuit quidem quecumque non dixerat Christus tamquam non valentibus portare. Commemoravit vero quecumque dominus dixerat sed obscuritatis causa vel

intellectus tarditate commendare memorie nequiverant vel aliter per [illegible]. Invisibilis spiritus suggerere dicitur id est submittere non quod nos sciamus ab imo nisi sed ab occulto vel aliter suggerere idem est dicere aut consulere ad adagendum. Spiritus sanctus docet quantum via dei [illegible] quod est suggerendo consulit et inducit ut ipsius precepta servemus. Et iterum Dixeo vobis scilicet sine magisterio quod est ad [illegible] huius spiritus nec divina veritate intelligere nec precepta possumus servare certa [illegible] in [illegible] in nisi nubes est igne intelligentia per sua obumbratione et tamen revelavit nobis dei filius quedam intelligibilia tante altitudinis et profunditatis extrinsecus de divinitate divina et carnacione [illegible] quod est angelico intellectui [illegible] pergrandam manifesta et non potest sua [illegible] necessarius est nobis spiritus sanctus magister veritatis ut credamus et intelligamus. Licet ex parte [illegible] sub tanta est nostra fragilitas quod qui precepta servare non possumus super omnia humane vite precepta et consuetudinis ardua sunt et difficilia unde necessaria est nobis suggestio spiritus sancti quo consiliante et adiuvante legem implevimus [illegible] Rom. 8. Spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Tercio ponit sanctificationis hominis ordine approximum quod consistit in pace animorum Augustinus de verbis domini Pax mea est serenitas mentis tranquillitas animi simplicitas cordis amoris vinculum consortium caritatis. Ista pax est per spiritum sanctum qui habitare facit unanimes in domo de qua pace dicit Pacem relinquo vobis Augustinus pacem nobis relinquit in hoc seculo in quo manentes hostem vincimus et nos diligimus invicem. Relinquit homines hominibus sua bona temporalia. Christus non relinquit suis discipulis pacis donum quo nichil melius. Receptor istius pacis est spiritus sanctus primus. Pacem meam do vobis. In futuro seculo quando sine hoste regnabimus ubi numquam dissentire poterimus ita ut dicit Augustinus. Licet per spiritum sanctum habeamus pacem in presenti hac possimus plena tamen non erit nisi in futuro seculo quia adhuc peccatum est quia et pacem habemus quia credimus quod invicem diligimus nec tamen pacem in nobis admittere ignorantes sed in futuro seculo erit plena pax ablata omni perturbatione peccati

[illegible]

[illegible]

et uisa dilectione cordis intima. Non quomodo mundus dat ego do vobis. Aug. mundani inquid homines mundani amatores pacem dant sibi pacem ut sine molestia mundo perfruantur que non est vera pax. Xpistus non dat pacem ut adversa mundi sine perturbatione tollerent.

Dist^o 2^a

Secundo cum dicitur Distinccio secunda
Non turbetur cor vestrum etc. ostendit quam dulciter spiritus sanctus consolatur mestos de absentia Xpisti et repugnatione vite presentis et corporis tangitur. Primo enim tollit turbacionem et formidinem. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Timere poterunt sine Xpisto duce persecutiones iudeorum et mundi adversitates sed spiritus eos confortavit. Unde spiritus oris eius omnes uirtutes eorum. Nam petrus qui ante adventum huius spiritus negavit Xpistum unius mulieris voce pavefactus accepto spiritu sancto libere confessus est coram principibus et omnibus. Secundo ostendit quia recedebat ab eis et manebat apud eos. Audistis quia ego dixi vobis vado etc. scilicet trahendo corporalem presentiam moriendo resurgendo et celos ascendendo. Et venio ad vos. Dicit enim prius quod si quis diligit me pater et ego ad eum veniemus. Non igitur debebant turbari neque formidari. quem sic desiderabat eos corpore quod desiderabat eum corde. Non quod soli dilectione est qui Xpistum facit venire ad nos et esse presentem cordi nostro non quidem ymaginaria visione sed vera sue divinitatis presencia. Efficimur enim amamus virtute dilectionis presentes nos facimus. Unde ut dicit Bernardus de spiritu et anima non est presencior spiritus ubi animat quam ubi amat. non forte magis putamus esse ubi inuitus ex necessitate tenetur quam quod sponte et per voluntatem. Si autem quod amamus esset eque spirituale sicut anima vel amplius amor quo amamus nichil impediret quin nostra mens fieret presens. Nunc non quia creaturas amamus per amorem eas nobis presentes facimus et ymaginem. Deus autem in creatura trinitas longe spiritualior mente nostra est et ideo amor facit nobis deum presentem. Unde pe. ra. dicit Sola dilectione quam non altrat carnalis eventus quam separacio corporalis non dividit. quam temporis longitudo non abolet quam defectui non subiacebit. Sola dilectione per quam amicos absentes videmus alloquimur amplexamur: quasi quadam angelica agilitate et ymaginario quectata et insolat et irruit ut nichil dampno corporis mole aut distancie localis iniuria quominus est cum illis hec de amicitia. Amore igitur absentes adsunt egentes habundant inbecilles valent et quod difficilius est dicitur mortui vivunt. Tercio ostendit quod gaudere debebat de eius recessu. Si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem. Primo secundum humanam naturam quia erant Xpisto ire ad patrem secundum eam divina scilicet numquam recessit a patre. Fuit autem humane nature gratulandum ut dicit Aug. eo quod sit assumpta a verbo unigenito ut immortalis constitueretur in celo atque ita fieret terra sublimis ut incorruptibilis pulvis sedeat ad dexteram dei patris et mens non. Quis non gaudeat qui sic Xpistum diligit ut et suam naturam iam immortalem gratuletur in Xpisto. Unde super hec verbo Bernardus qui diu in terris laboravit assistit ei ab eo qualis sibi erat cui ait maximum gaudium michi est amicitiam associatum eo quod in specie humana qua ibat ad patrem ipse est minor patre. minor spiritu sancto minor et seipso amplius minor fuit angelis. Primo enim est ut dicit Aug. minor erat parentibus quando parvulus erat subditus illis. Sed secundum naturam divinam secundum quam non vadit ad patrem non semper est ipse equalis patri et spiritui sancto et maior quam creata et maior est sua humanitate. Vel aliter secundum hylarium ix. de trinitate et in omnibus pater maior est filio sed filius non est minor. Est enim pater maior filio auctoritate donantis filius non non est minor quia unum esse equale est esse sibi donatum. Quarto ponit rationem fidei eorum. Et nunc dixi vobis prius quam fiat ut cum factum fuerit credatis. Predixit enim se iturum ad patrem moriendo resurgendo et celos ascendendo. ut cum factum fuit credatis. Aug. dicit. Ex rebus que evidenter aguntur in eis ut illa credantur que non videri poterant discipuli Xpistum post mortem viventem et ad patrem ascendentem quo viso firmant credidit quod ipse esset Xpistus filius dei qui hec potuit facere et predicere antequam faceret. Distinccio tertia

Tercio cum dicitur Iam non multa loquar vobiscum etc. ostenditur quam suaviter impetus

amoris fecit ut Christus moriendo impleuit patris obedientiam et ita fecit. Secundo enim ponitur modica Christi conuersatio in mundo quia iam non multa loquar uobis. Beda: hoc inquit dicebat quoniam iam tempus instabat nos comprehendendi et ad mortem tradendi. Secundo ostenditur sua innocentia et sanctitas. Uenit enim princeps mundi huius. Certa princeps mundi dyabolus est quia non creatione sed peccatoribus et mundi amatoribus principatur. Iste est deus amoris mundani ydolum quod finxerunt sibi homines seculi qui facit luxuriam auariciam et superbiam quibus uiciis amor seculi amatur. Unde de amore mundano dicit Jo. 2. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt quoniam omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia oculorum aut superbia uite. Et mundus transibit et concupiscentia eius. Et in me non habet quicquam quia in Christo nichil erat mundanum. Iste ueniens dyabolus cum temptando et accipiendo nichil in eo suum repperit. Unde dicebat ut refert Augustinus: Nichil inueni in eo quod me delectet. Uenit enim dyabolus circa tempus passionis ut uideret si timore mortis mortem fugeret et ita timorem et tristiciam in Christo repperit quod tamen propter consolationem cognouit cum morte pati. Non quod sicut dyabolus non in Christo uicii nec Pylatus princeps Iudeorum aliquam causam mortis in eo repperit Luc. 23. Nullam causam mortis inuenio in homine isto. Et non repperit in Christo que mundani homines cum fugiunt. Ier. 2. Hec dicit Dominus: Quid inuenerunt patres uestri in me iniquitatis quia elongauerunt a me et ambulauerunt post uanitatem. Ex eo enim amore delectatur cor eius suauior est omnibus si pulcritudo placet ipse est speciosus forma pre filiis hominum, si desiderant diuitias ipse est diues in omnes qui inuocant eum. Si pro quererem in eo nichil possum facere. Tercio ponitur quod ex dilectione mortem sustinuit. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem. Diligit filius patrem amore diuino procedente a patre et filio et hic est Spiritus sanctus. Et uoluit Christus notificare mundo quod patrem diligeret atque per hoc dilectionem manifestare uoluit ut adhuc nos rapet amorem licet sit aliquid quod tamen hanc dilectionem manifestaret quod sine peccato existens in ipso nichil erat dignum morte ipsam tamen mortem sustinuit. Unde subdit: Et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio. Mandauit pater filio ut pro reparatione humani generis ipse moriens fieret sacrificium. Sic facio usque adhuc quod Gregorius: Prouenit huius amor Spiritus sanctus ut est cum qui nullam causam mortis habebat ex sola dilectione faceret mori quia fortis est ut mors dilectio Cant. viii. Qui per Spiritum sanctum obtulit semetipsum immaculatum Deo Hebr. ix. Unde subdit: Surgite eamus hinc. Ecce quo dilectio patris eum impellebat ad mortem ut mandatum ipsius impleret accedens sponte ad locum ubi tradendus erat. Surgamus et nos per Spiritum sanctum eleuando mentem nostram ad celestia et eamus contemptendo ista transitoria et figamus desiderium et amorem cordis nostri ad supernam illam ciuitatem Jerusalem cuius per Spiritum sanctum ciues facti sumus. Et ipse. Iudica eum [illegible] ugib[us]

Cum uenerit paraclitus quem ego mittam uobis a patre. Jo. 14. De hac re ut dicit Augustinus primo de trinitate summa excellentissima cum modestia et timore agendum est et attentissimis auribus et deuotis audiendum ubi queritur unitas trinitatis patris et filii et Spiritus sancti quia nec periculosius alicubi erratur nec laboriosius ad queritur nec fructuosius ad inuenitur. Adamus notitiam fidei et neccessaria quia ut dicit Ricardus humane inualida acies mentis excellenti luce non figitur nisi per iusticiam fidei nutriatur. Sed hec omnia ut idem dicit lib. iv. Oratione melius habentur quam disputatione inuestigentur. Unde ad ipsam intuendam quia Deus est de quo locuturi sumus deuote attendamus corde postulantes ut sui notitiam nobis infundat quod ut assequi mereamur ubi de a genitrice pro nobis intercedente postulemus dicentes Aue Maria.

Sic Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret Jo. Euangelium quod supra in loco Dominica feria 2. de pentecoste.

[illegible] Feria secunda post dominicam quartam quadragesime

z. Unigenitus consolator dixit et edificia baptizmalia pervenerunt exemplo incarnationis ut patebit in die crastino. Johannes declarat qualiter ista incarnatio sit facta d. et non est facta ex humano merito nec exigentia sed ex gratuita dilectione dei ad nos unde dicit Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. quod est bonum infinitum ex hoc apparet dei maxima dilectio cum diligere est velle alicui bonum. ipse autem voluit nobis nostram utilitatem efficaci unde bonum infinitum unde dedit nobis filium suum ut omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Ex hoc erraverunt aliqui heretici dicentes quod credentes non dampnabuntur etsi moriantur in peccato mortali et confirmant dictum suum per verbum apostoli 1 Cor. 3. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum est. Et sequitur si cuius opus arserit detrimentum patietur ipse autem salvus erit sic tamen quasi per ignem. fundamentum enim istud est nunc fides et ideo super hoc fundamentum si ponantur opera combustione digna per talia homo punietur ad tempus tamen finaliter salvabitur. Sed hoc est erroneum et reprobatur per dictum apostoli ad Gal. 5. ubi dicitur Manifesta sunt opera carnis que sunt fornicatio impudicitia immunditia et sequitur qui talia agunt regnum dei non consequentur. Ex quo patet quod non solum dampnabuntur aliqui per infidelitatem sed etiam per alia peccata mortalia. Et ideo dicendum quod salvator non tantum accipit hic fidem pro actu fidei informis sed fidei formate per caritatem et tantum est quod talis salvabitur et adhuc hoc nondum dicit ut omnis qui credit in eum s. tendendo in eum per caritatem non pereat. Ad dictum autem apostoli prallegatum dicendum quod loquitur de peccatis venialibus sicut exponunt doctores et ego tunc plenius dixi. Et contingat me super illum textum de peccatis venialibus fideles quasi ponuntur igne purgatorii tamen finaliter salvantur. Et sequitur Non enim misit deus filium ut iudicet mundum. hic removet quoddam dubium. Ubi est nondum. Et aliqui scripture loquendo de secundo adventu Christi in mundum dicunt ipsum venire ad iudicandum. Et ideo ne aliqui credant quod debeat fieri in primo adventu eius hoc removet dicens Non enim etc. s. in primo

suo adventu tunc enim non venit iudicare sed magis iudicari pro mundi salute. Ideo sequitur Sed ut salvetur mundus per ipsum. Et quia probat hoc dictum cum in primo adventu Christi aliqui crediderunt et alii non crediderunt et est dicto primo [?] mediata cum inter contradictoria non sit medium sed non venit ad iudicandum non credentes nec credentes ut statim patebit. unde sequitur Qui credit in eum non iudicatur i. non habet causam ut condempnetur. Qui autem non credit iam iudicatus est i. habet in se causam manifestam sue dampnationis sicut ille dicitur mortuus qui causam habet in se mortis manifestam. Ideo subditur Quia non credit in nomine unigeniti filii dei Qui venit pro salute mundi unde tamen causam huius dampnationis dabit excecationi in secundo adventu Christi. Et tunc declarat suum dictum scilicet quod non credentes in filium dei iam habent in se causam manifestam sue dampnationis quia sunt extra fidem salvatoris sine qua nullus potuit salvari. unde sequitur Hoc est autem iudicium i. causa dampnationis quia lux i. Christus qui est vera lux ut dictum est Jo. 1. venit in mundum carnem assumendo et opera eius salutem humani generis operando. Et dilexerunt magis homines tenebras quam lucem infidelitatis tenebras preeligendo. Et subdit causam Erant enim illorum mala opera ad cuius intellectum notandum quod legis periti alia notitia habuerunt de Christo cognoscentes ipsum esse verum Christum ut plenius declaratum est supra c. 2. Super istum locum exponit [?] hic et habes ut visum est supra fo. vi. post [?] unde tamen quia arguebat eorum vitia moti sunt contra eum invidia excecante illam cognitionem quam habebant de eo. Cuius pars fortis punitur iudicium rationis sicut patet in continenti qui in parte [?] iudicat esse fornicandum tamen ex passione potius iudicat contrarium ut habetur vi ethicorum. Sic iudei odio et invidia moti persecuti sunt Christum. Et ponit ad hoc exemplum salvator d. Omnis enim qui male agit odit lucem sicut patet de adulteris et furibus et latronibus. Et non venit ad lucem i. non facit suum factum in palam. Ut non arguantur opera eius i. puniantur per iustitiam secularem. Qui autem facit veritatem i. opera conformia voluntati divine

[illegible marginal notes]

[illegible marginal annotation]

que est ydea et veritas prima venit ad lucem i. in palam ut ad Christum qui est lux vera ut manifestentur opera eius. Non ad propriam laudem sed ad dei gloriam et proximi edificationem. Quia in deo facta sunt i. virtute dei sine cuius virtute opus meritorium non potest fieri. **Feria tercia**

Amen amen dico vobis qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit aliunde ille est fur et latro. Jo. x. Hic ostendit quod doctrina Christi sit vivificativa. Et primo hoc ostenditur proverbium secundo per sensibile signum. Quia consuetudo est huius evangeliste adiungere signum sensibile correspondens doctrine ut patet aut inde de languente Jo. xj. Et immediate sequitur istud proxima adhuc iudeis. Quia primo salvator premittit quandam parabolam secundo eius exposicionem ibi hoc proverbium in parabola exprimitur condicio furis et pastoris per diversum ingressum ipsorum ovium unde dicit Amen amen etc. Non enim venit per bonum ideo caret debitum ingressum. Qui autem intrat per ostium pastor est ovium. Secundo ostenditur eorum distincio per passionem subditorum. Huic hostiarius aperit quia facit eum benivolum ovibus. Et oves vocem eius audiunt i. cognoscunt. Quia bruta animalia suos benefactores recognoscunt ut patet per experienciam et per Isayam prophetam primo capitulo ubi dicitur Cognovit bos possessorem suum etc. Et proprias oves vocat nominatim. Quia distincte eas cognoscit quod non facit alienus et educit eas ad pastum. Et cum proprias oves emisit ante eas vadit. Sunt enim modum veri pastores sunt terra illa qui precedunt greges sibilando voce vel intendendo ad eiusque auditum oves diriguntur unde sequitur. Et oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur s. furem sed fugiunt ab eo secundum Crisostomum. Ovile est eccia oves sunt fideles ostium sacra scriptura secundum illud Col. 4. Orantes simul pro nobis ut deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum misterium Christi. Et sic continuatur ista lectio precedentibus. Crisostomus Christus enim dixerat iudeos esse cecos et mentem ceptuagis quod ostenditur in hac parabola ex hoc quod adventum Christi debent considerare ex testimonio scripturarum quas habebant. Qui autem

[illegible marginal annotation]

intrant per ostium i. per intimacionem sacre scripture que tempus locum et modum veniendi declaravit ut dicitur est Jo. v. feria post reminiscere. Et ideo alij aliter intrantes sunt fures sicut Machometus et Antichristus. Huic hostiarius aperit i. Moyses cui primo data est sacra scriptura unde hoc salvator dixit super Jo. v. Si crederetis Moysi etc. Et oves illud audiunt i. simplices sicut fuerunt apostoli credentes. Et vocat nominatim. Hoc patet de capitulis quibus distincta nomina imposuit. Et educit eas de tenebris ignorancie et culpe. Et ante eas vadit per exempla bonorum operum secundum quod dicit Joh. 13. Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis. Et oves illum sequuntur per imitacionem. Quia sciunt vocem eius i. per fidem cognoscunt et approbant. Alienum autem non sequuntur recipientes falsam doctrinam. Quia non noverunt vocem alienorum i. non approbant. Sed contra dicitur Crisostomus potest argui. Quia Christus hanc parabolam exponendo dicit se esse hostium sed sacra scriptura non est hostium potest dici consuetudo secundum Crisostomum. Quia Christus non solum vocat se ostium sed et pastorem ut visum est supra dominica secunda post pascha. Et ex eo illud sequitur immediate. Et secundum hoc distinguitur ab hostio per quod sacra scriptura dicitur hic hostium. Unde Christus est pastor ovibus et sui ingressus in mundum sed alij sunt per ipsum ingressi ad eum secundum Augustinum hostium est Christus. Et continuatur lectio sic precedentibus. Quia iudei in precedenti capitulo scilicet Jo. xj. dixerunt iudei se viderent sine Christo et per consequens posse ad vitam venire sine eo per quod salvator ostendit in hac parabola impossibile hoc dicens. Qui non intrat et mensuracione fidelium per hostium i. per Christum fur et latro. Quia faciunt omnibus fideles et est mali fideles statum prelaciones indebite sumentes seu assequentes. Qui autem intrat per ostium i. per fidem Christi et humilitate talibus virtutes eius pastor est ovium secundum veritatem. Huic hostiarius aperit i. spiritus sanctus revelat veritatem ut possit oves pascere et oves eius vocem eius audiunt i. doctrina recipiunt. Et vocat nominatim condescendendo familiariter subditis. Et educit eas de tenebris ignorancie et culpe. Et ante eas vadit per exempla

[illegible marginal annotation]

ut per eorum fur ... sine ... spualia ... et mactat ... temporalia applicando et perdat ... in ...

vita et hoc puerbium dixit eis ihesus Et post predicte parabole expositionem. Circa quod nondum quod ista indigent expositione quia sunt obscuritate. Tale erat verbum quia erat parabolicum et ideo intellectus eius audientibus erat occultus. unde dicit hoc puerbium quod puerbium dicitur quando verbum pro verbo ponitur sicut est in parabola eciam per vocem unam rem significantem aliud designat. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur. unde propter claritatem expositionis dixit ergo eis iterum ihesus hic ponitur ipsa expositio parabole. Parabola autem duas partes habet. una est quod intrans aliunde fur est et latro et hoc primo exponitur. Secunda est quod intrans per hostium est verus pastor. Et hoc secundo exponitur ibi Ego sum pastor bonus ut super in clausula fecit mencionem de hostio ovilis et de fure ideo utrumque exponit dicens. Amen amen id est in veritate et sic hec replicatio dictionis propter maiorem dei certitudinem Dico vobis quia ego sum hostium ovium Non huius predicta est Omnes qui venerunt ante me fures sunt et latrones hoc non est intelligendum de prophetis a deo missis. Debet de illis qui venerunt capite suo sicut dicitur Actuum v. de Theoda et iuda galileo. Theodas enim ut dicit Josephus fuit quidam magus qui decepit multos de populo et reduxit eos usque ad iordanis fluvium promittens eis dividere aquas ut transirent sicco pede sicut patres eorum. Judas autem galileus tempore quo xpistus fuit natus prohibebat populum iudeorum prestare cesari censum dicens deum adorare solum et multi secuti sunt eum Sed non audierunt eos oves id est fideles in omni licet permanentes Quia ipsi perierunt et sequaces eorum ut dicitur Actuum v. Ego sum hostium hic probat utrasque dictionem iudicatam expositione primo quod sit hostium quia officium hostii est salvare ea que infra domum sunt Et quod per ipsum sit ingressus et egressus et sic est de xpisto Quia per ipsum fideles salvantur et conservantur sicut dicitur Actuum 4. Neque enim aliud nomen est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri unde sequitur Per me si quis introierit salvabitur Similiter est per ipsum ingressus ad fidem et egressus de miseria ista ad gloriam et sic inveniuntur pascua eterne vite

unde dicit et pascua inveniet Quia ibi reficiuntur intellectus et aspectu divinitatis Et exterius aspectu humanitatis xpisti per quam sunt salvati et ideo pascua multi Et tunc probat secundum quod alii fuerunt fures quia non venerunt ad salutem populi sed magis ad eius destructionem unde sequitur Fur non venit nisi furetur usurpando quod non est suum. Sicut isti venerunt usurpando eis quod non erat eis deditum Et mactat et perdat Quia multi decepti occisi sunt corporaliter et spiritualiter credentes persuasionibus illorum Ego veni non sicut ipsi sed ut vitam habeant per gratiam in presenti Et habundancius habeant per gloriam in futuro Quia gloria est consummata **Feria quinta**

Nemo potest venire Jo. vi. Notandum quod dominus inter alia se dixit iudeis panem esse vivum qui de celo descendit Et qui hunc panem manducaverit vitam habebit eternam Sed quia iudei credebant eum esse hominem purum de semine Joseph ex maria conceptum ignorantes ipsum formatum virtute spiritus sancti ideo murmurabant de hoc quod dixit Ego sum panis vivus qui de celo descendi unde hic ostenditur contra predictam murmurationem. Non enim tribatur ex ...orum xpisti fidelitate cum essent verissima sed ex incredulitate eorum unde dicit Nemo potest venire ad me per fidem formatam nisi pater meus qui misit me traxerit eum. Nichil enim potest ascendere ad illud quod est supra naturam suam nisi ab illo trahatur sicut lapis non potest sursum ascendere nisi per motum alterius fides autem formata caritate trahit quodam modo hominem ad naturam divinam. Sed hoc per se potest. Magna et preciosa promissa donavit nobis ut per hoc efficiamini divine consortes nature Et ideo tale donum non potest homo consequi nisi a deo trahatur. Judei autem non sic erant tracti ideo murmurabant de verbis xpisti Illi autem qui a patre trahuntur ad salutem per fidem formatam trahuntur et consequuntur vitam eternam ideo sequitur Et ego resuscitabo eum in novissimo die Quia anima non est ad plenum beata donec fiat corporis reunitio Et quia predictus tractus est per divinam inspirationem ideo hoc ostenditur per divinam scripturam dicens. Et scriptum est in prophetis id est docti a deo. Quia enim huius lectum

ysa. ixe. vbi dicit ponam omnes filios tuos
doctos a dno. et ier. 3. dabo vobis pastores
iuxta cor meum et pascent vos scia et doc-
trina Et est eadem sniam cum ista que hic a sal-
uatore exprimitur xpus enim et apli non semper
allegabant scripturam de verbo ad verbum sed suffecit
eos accipere sniam eius aut efficacie sit
dma inspiratio ons dicens Omnis qui a-
udit a patre meo per das inspiracones per-
cipiendo et didicit eas sequendo venit
ad me per fidem formatam in presenti et per gloriam
in futuro Et quia deus pater docet hoiem
non apparendo visibiliter sicut homo vel sicut
angelus in corpore ab eo moto ideo sequitur
Non quia patrem vidit quisquam nisi is qui
est a deo s. filius qui naliter procedit a patre Ad no-
tandum quod per hoc dicitur quisquam pt intelligi
na huana et sic verum est quod nullus homo
ante xpm vidit patrem nisi forte quidam rapti
sicut moyses Sed talis visio non erat similis
visioni xpi qui ab instanti sue conceptionis
vidit dminam essenciam per modum hitus perma-
nentis et utens sensibus corporis Sed aut
per hoc quisquam excludatur omnis creatura
sic intelligitur quod scilicet de filio sunt dminam naturam
et de visione comprehensionis non excluditur
pater vel spus sanctus quorum est vna simplex
visio dco enim exclusiua addita persona ra-
cionalis tamen non excludit alia persona
ut diffusius declaratur primo sniarum Et sup
dnica vi. post octauam epyphanie Amen
amen dico vobis qui credit in me respsa
iudeorum murmuratione saluator reddit causam
eius quod dixit supius Ego sum panis
viuus qui de celo descendi quasi satisfa-
ciens eorum questioni Et quod illud dictum sit verum
arguit quia ille est vere panis vite et de celo
descendens qui pt preservare a morte et dare
vitam eternam et celestem Talis panis est verbum
incarnatum non aut panis datus a moy-
se in deserto quia omnes qui manducauerunt
ex illo mortui sunt et sic verum dicit Qui credit
in me per fidem formatam habet vitam eternam quia
virtualiter ingrediatur contineturque Ego sum
panis vite Et non solum vitam conservat sed

et spam dat de nouo panis aut corporalis
vitam corporalem preservat tamen modo prolongat
patres vestri manducauerunt manna in deserto
et mortui sunt Et ideo iste non fuit cibus eter-
nus sed tamen figura eius quia vitam spualem
non conferebat sed eam dari in hoc sacramento pre-
figurabat Et manna quo deuotos habebat omne
delectamentum ut habetur Sapi. xvi. panem paratum
prestitisti de celo eis eis habentem omne delectamen-
tum malis aut hominibus erat insipidus vnde
dicebat Num. 21. nauseat anima nostra
super cibo isto leuissimo Et est cum digne
sumentibus est vite spualis solatium indignis
aut sumentibus iudicium Hic est panis de
celo descendens Et hoc dico quia xpus
racione deitatis de celo ostenditur. De deo patre
quia racione huanitatis quia anima a deo in-
mediate creatur virtus aut formatiua co-
rporis fuit virtus spus sancti ut supra dictum
est Ut si quis ex ipso manducauerit non mo-
riatur Effectus enim veri panis est vitam conservare
ideo iste vere panis spualis qui dat et conservat
vitam spualem hoc aut competit verbo in-
carnato vnde sequitur Ego sum panis viuus
qui de celo descendi Videtur enim verum contra
fragilem Et ideo manna non fuit iste panis
verus quia fuit figura panis spualis
dati in sacramento Et iste est verus quia fuit
figuratus prius Si quis manducauerit ex
hoc pane viuet in eternum quia vz. dicitur
qui est vita eterna Et panis quem ego dabo
Postquam egit de pane spuali quod est verbum
hic quarto agit de pane spuali quod est sacramentum
Circa quod notandum quod in sacramento eukaristie
continetur ipm verbum incarnatum Et ostendens
qualitatem huius sacramenti eo quod tangit formam
est id quod est ibi sacramentum tamen s. species panis cum
dicit Et panis sacer que est ipse xpus sacerdos
Secundum est actor huius sumus sacerdos aut
qui est minister huius sacri tamen modo profert
verba non in propria persona sed in persona xpi
Principalis aut sacramentis vtitur minister suis
verbis ex verbis certe quibus exprimitur atque
que facit ut in baptismo pz cum dicit Ego
baptizo te Sed in sacramento eukaristie
solum refert verba xpi cum dicit Qui pridie

qua patet etc. Et fecerunt postmodum xpi
consecratione efficientia et hac cum dicitur Ecce
ego dabo signum etc. et contentum scilicet verum corpus
xpi. Tercium est res cum dicitur Caro mea est.
Et accipitur hic caro prout dicitur contra animam
et sanguinem. Quarta licet species panis sit tantum
signum hoc tamen non est completum sacramentum sed con
continentia realis sicut ipsa divinitas tamen
significata scilicet corpus. Quinta est res non
contenta sed xpi misticum quod iungitur capiti per
caritatem hoc autem sacramentum dicitur sacramentum
amoris ideo subditur Pro mundi vita. Sicut
enim vita naturalis est in membris eo quod uniuntur
capiti a quo recipiunt affluentiam sensus et
motus Sic in fidelibus qui sunt membra xpi
vita spiritualis conservabitur eo quod uniuntur capiti
per sacramentum amoris. Nota tamen quod ubi dicit
mundi Quia alia sacramenta solum proficiunt ipsi
recipienti Verbi gratia cum baptismus recipit
gratiam baptismalem et non alii. Sacramentum
autem eucharistie non solum proficit sacerdoti su-
menti sed est toti ecclesie Et etiam illis qui sunt in
purgatorio Cuius ratio est Quia eucharistia
non tantum est sacramentum sed est ecclesie sacrificium in quo
continetur xpm passum Et ideo proficit omnibus
xpi fidelibus. Sicut autem sumatur ab alio
sicut a layco tunc proficit solum sumenti quia
officium eius est offerre sacrificium sed tantum suscipe-
re sacramentum **Feria quinta**

fer. 5ta

Convocatis ihesus xii discipulis Luce
ix. Hic ostendit modum discipulorum et numerum
eorum qui ad predicandum mittuntur iudeis christi
Et sunt hoc continet eis tria primo collacio potestatis
ibi dedit eis potestatem Secundo forma divine
doctrine ibi misit illos predicandum Tercio
virtutis vite ubi dicit gratis accepistis
dicit ergo Convocatis ihesus scilicet postquam descen-
disset de monte et sic non seorsum vocatis scilicet
ad potestatis collacionem et officii ministracionem
hoc equaliter fecit ut unus alio non
preferret sed ut concorditer predicarent. Et nota
quod non dominus misit xii discipulos ad predican-
dum sed est lxxii duos discipulos Verum tamen quia
xii apostoli erant principales eius discipuli et
maior potestas est eis ipso collata ideo de
ipsis fecit solum hic evangelista mencionem dicens
Convocatis ihesus xii discipulis id est apostolis
qui principaliter erant discipuli ut visum est
Nota hic numerus apostolorum exprimitur explicite de causa
una ad excludendum pseudones apostolos qui
a tempore xpi inceperunt et apostolos veros persecuti
sunt ut patet in actibus apostolorum et in doctrina
eorum Alia causa quia sicut in vocatione
fuit commendacio generis sic in numero congruencia
figure Tercia causa est Quia licet hic numerus
duodenarius in sacra scriptura multipliciter
designatur figuratus est tamen hiis figuris
sequentibus Primo xii filios iacob procrea-
verunt Gen. 35 Secundo xii patres generandos
xii principes populi israel scilicet ... Num.
4 precepta salutaria promulgando xii
fontes reperti in helym Exo. 15 mundum
doctrinis irrigando xii lapides in veste
regali Exo. 28 exemplis etiam ornando
xii panes propositionis Exo. 25 animas verbo
reficiendo xii exploratores a moyse missi
Num. 13 vitam futuram nunciando xii lap-
ides altaris iii Reg. 18 vite sacrificium po-
rtando xii vitulos Exo. 28 mare post
sustinendo xii lapides a iordane subla-
tos Iosue 4 iudei fluxum et divicias
contempnendo xii boves sub mari eneo
iii Reg. vii baptismi gratiam predicando xii le-
unculos in throno salomonis iii Reg. x tyrannos
mundi vincendo xii portas civitatis Eze
48 predicatione clavium celorum regnum aperiendo
xii stellas in corona sponse Apoc. xii Ecclesiam
doctrinis illuminando et miraculis
xii horas diei Jo. xi vite presentis tempora or-
dinando xii fundamenta civitatis Apoc.
penultimo etiam meritis et precibus susti-
nendo Convocatis etc. hic autem tres fuerunt
vocationes discipulorum quarum prima fuit in
simplicem notitiam Jo. 2 Secunda in familiaritatem
Luc. 4 Tercia in disciplinatum Mt. 4
Mt. 4 Luc. 5 Queritur de qua loquitur hic
non loquitur hic venit Luc. 9 nec de aliqua
illarum sed de quadam privata et speciali vocatione
ut mitteret eos ad predicandum Sed queritur
de ordine huius vocationis private respondeo
secundum Bedam curata socrus petri Mt.
viii Verum huic continuationem habuit ut latet
miracula et fuit ante sermonem domini in
monte habitum hoc autem accidit ad ordinem
vero secundum quod gesta est post curatum Centurionis

ferunt ut dicitur mr. viij. vel secundum aug.
omnibus ewangelistis ordine xpi geste que in re-
cordacionibus suo ordine tenuit mentem
esse. xij. discipuli dicuntur et lxxij. discipulos
sunt quia per illos voluit xij. apostolos
mitte pro lxxij. discipulos sunt quia
tot erat linguagia gentium. xij. aut apostolos
elegit ad significandum quod homines vocaturus
erat ad fidem trinitatis de iiij. partibus mundi duo-
denus enim constat ex ternario ut quaterna-
rio ducto ul e converso. uel cum duodenus con-
stat ex dupplici senario qui est numerus perfectus
significare voluit quod discipulus perfectus vite tam
sue operis et sermonis debet esse in hiis
qui habet officium apostolatus. Et dedit illis
potestatem. s. quatenus virtute potenti
imparem ipso multa distancia esset tamen
stabile donat et accepe ipse quamquam ar-
guit potestate deum arguit ipsi quidem
faciunt in bealitate sua et virtute deo
consentientes Remigius xpus misit discipulos
non errores nec fabulas predicarent sed
salutaria monita docerent Crisostomus Non
aut ab inicio misit illos sed postquam vi-
derunt paraliticos curatos et mortuos su-
scitatos Et dicit illis non solum. Omnia
non ad condempnandum sed ad congregandum et salvan-
dum mittebat apostolos in mundum tempore. gregorius.
Binos ad predicandum mittit discipulos
quia duo sunt precepta caritatis amor
dei et proximi Et minus quam inter duos
caritas haberi non potest. operarij aut pauci
dicuntur quia fuerunt qui bona audiunt desunt
qui dicunt iste convincat eos quod dolum in
fidei confessione iste conflictum in terminorum il-
lacione Ecce et inclusus est duos quam
unum esse simul unum propter maiorem consolacionem
eorum duos sic misit Cum aut doctrina
non sit efficax nisi fuerit probata Ex quo
misit eos ad docendum dedit eis gratiam
miraculorum quia aliter non potest probari veritas
huius doctrine cum excedat facultatem in
tellectus humani unde dedit eis potestatem spi-
ritualem ipso scilicet super omnia demonia. s.
spiritum inmundorum ut. s. a corporibus obsessis
eicerent mr. ultimo in nomine meo demo-

nia eicient. propter confirmacionem predicacionis mr. ultimo
perfectum predicaverunt ubique domino cooperante et
Ecce aut dicitur quare predicatores in modum
talia signa non faciunt Responsio. gregorius. Quia
cum fides catholica sufficienter sit probata
per miracula xpi et apostolorum non oportet haberi pro-
bacionem ulterius iteratam Sicut et arbusta
cum primo plantantur frequentius irrigantur Cum
aut infra radicem fuerint talia subtrahuntur
unicum ad solam fidelium in postis temporibus
multa miracula fecit ut patet de tempe-
rum et confessorum non. Vbi dicitur Dedit illis
potestatem Contra aut potestatem intellecta sed hac
non quicumque curatur aut curari sed per hanc
potuerunt fieri vel miracula Ideo dedit eis potestatem
curandi ad preces eorum potestatibus in curata in curatum
faciunt unde ipso potestate languores fugabat
discipuli non in nomine eius. i. invocacione Et
ut languores curarent. i. morbum generan-
tem exdimentitate et misit illos predicare
regnum dei non fabulas terrores ut
visum est supra Et sanare infirmos. i. mor-
bum generantes ex debilitate ipso. Benignus
et clemens non invidet suis Sicut enim
curaverat omnem infirmitatem et languorem
sic apostolis tribuit potestatem quibus aut potestate
tantum auctoritate suis tribuit Sicut aut alijs
tribuit potestatem quam ab eo acceperunt = Non
mr. 4. ponit matheus nomina discipulorum
vocatorum quibus dedit potestatem Notat autem
eos proprijs nominibus ut pseudones qui
futuri erant excluderentur secundum Rabanum
Jeronimus ut tamen nomina eorum quam istorum nota
credenda quae libro vite scripta esse ostenderunt
primus dignitate sed non vocatione
Symon qui dicitur petrus secundum Rabanum
petrus ad differenciam alterius symonis
qui dicitur cananeus talis debet esse prelatus
symon. i. obediens per humilitatem vite petrus
. i. agnoscens per claritatem sciencie petrus dicitur
a firmitate et constancia Cephas syriace dicitur
esse dicitur sine petra esse Crisostomus mu-
tatum fuit nomen symonis in petrum unde inde
mr. 4. dicitur quia imposuit ei nomen petrus dicitur
glossa super luce. vj. capitulo in ipsa electione dicitur
Non enim hic primum mutatur sed supra vocatione

quem andreas vocavit cum adduxit ihesum Jo. p°. Secundo
quia frater fuit huius nominis imponendi predicto ut
in futuro legitur Tu vocaberis cephas quod inter-
pretatur non impositum est nomen ei illud ut patet Mt xvi.
Tercia est impositionis huius confirmatio. Est quare
fuit ei nomen mutatum. Secundo in signum mu-
tationis spiritualis quia quod perficitur debet mutari
in unum altum ut legitur de saulo p. Ro. 12.
Est ad ostendendum eius firmitatem Et certe
sibi fratrum collationem Mt xvi. Tu es petrus
Andreas eius frater fuit tamen spiritu quam carne
primus Christi discipulus ordine temporis ut patet
Jo. p°. Prima ut ibidem dicitur Unus ex duo-
bus qui secuti sunt ihesum erat andreas
frater symonis petri Et tamquam princi-
palior de illis duobus ibidem nominatur
nomine aut alius tacetur Et postea subditur
ibidem Denotatione petri et vocatur sy-
mon quia hoc erat nomen eius quod dicitur
petrus Et hoc nomen fuit impositum sibi post
quaestionem sicut quando adultus baptizatur nomen
eius mutatur. De andrea dicit Rabanus
Andreas grece dicitur virilis latine quia viri-
liter domino adhesit Bartholomeus quod interpretatur filius
suspendentis aquas Jacobus zebedei filius
hoc addit ad differentiam alterius Jacobi qui
dicitur minor epistola canonica Primo vocatione vocationis
quia prior vocatus est ab eo. Secundo tonitrui filia-
tionis quia ipsum ad secreta sua admittebat
ut patet in transfiguratione Mt xvii. Et in suscitatione
puelle Mt ix. Tertio vocatione passionis inter apostolos
est adeo gratia translatus primum ut habetur Acti.
xii. Jacobus vero interpretatur supplantator.
Johannes vero frater eius Johannes interpretatur gratia
dei Prima Jacobus tamen carnis domino vocatur
supplantavit Jo. obtinuit gratia amoris
super pectus domini recubuit Thoma quod in-
terpretatur abyssus vel geminus grece dydimus [illegible]
quo certius deinceps dubitavit eo alius
veritatem [illegible] invenit Jo. xx. Matheus
interpretatur donatus publicanus Rabanus
Ceteri vero celant Mt x. Luc. v. post matheum
s. ante thoma ponit Et postea se vocat pub-
licanum dicit ut ibi abundavit delictum ibi
superabundavit gratia i. humilitas Jacobus
alphei filius s. Et iste dicitur minor vel alius
Et hoc eisdem rationibus quibus alter dicitur
maior. Nota iste alpheus iste habuit uxor-

Alios quorum tres sunt apostoli s. Judas Sy-
mon et Jacobus qui et frater domini dicitur
Mt xiii. Et quartus dictus est Joseph qui appel-
latus est barnabas et sunt consanguinei Christi
et Jacobi et Johannis predictorum sicut patet in
hiis versibus Anna tribus ioachim cleo-
phe salome que marias tres peperit duas
duxit Joseph alpheus zebedeus Christum
prima ioseph iacob cum symone juda
Altera quam sequitur iacobum peperit atque iohannem
Unius hec mater [illegible] ex illa duorum Rabanus
alpheus et cleophas idem sunt vel habuit
duos viros illa maria p. alpheum secundo
cleopham Jacobus vero alphei fuit sa-
nctissime vite ita quod generaliter iustus dicebatur
Thadeus iste actu vocatur Judas Jaco-
bi. Prima frater fuit Jacobi minoris Et
alibi appellatur libeus quod interpretatur corculus
i. cordis cultor Credendum est eum fuisse
sponsum Johannis Eadem apostolum tradit eccle-
siastica hystoria missum edissa ad regem Sy-
mon Cananeus dicitur autem iste Chana-
neus non quia esset de gente Cananeorum
sed fuit nominatus a cana quae est quedam villa
galylee quidam dicunt a nico ubi fuerunt
ille nuptie in quibus dominus convertit aquam in vinum
Jo. et Judas Scharioth a duobus describi-
tur a vico ubi ortus fuit qui dicitur Car-
ioth quod interpretatur memoria mortis et a na-
tura sceleris quod perpetravit cum dicitur Et tra-
didit eum Judas Secundo a cognomine s. ysachar
secundum Jo. ysachar interpretatur merces Iste autem
perdidit animam suam in negotio venditionis
ut dicitur [illegible] Augustinus dicit [illegible]
bonum malum voluit [illegible] ad ostendendum esse
sue exemplum patiendi malos Rabanus dicit
quod ut bonum ab hoc malo eveniret et vo-
luit a discipulo prodi ut tu discipulo mo-
destius ferres prodi Phylippus qui fuit frater andree
debuit esse [illegible] ob rubicundum
Nota quod Judas scarrothis extribu ysachar
presagium sue dampnationis accepit vel
a nico Conf. gen. 49. In benedictione dan.
dan [illegible] fuit de tribu dan. Jeronimus 28 dicitur
quod fuit de tribu effraym secundo effraim dicitur
quia de vico illius tribus scarroth. de tribu
dan. ratione de tribu ysachar educatione

et nominis imperitacione que est in eius incarnacione
per mercede sua vendidit xpm̄ — Et non videt
inspiracionibus predicti Con. Mt. x. In viam gen-
tium ne abieritis Ideo secundum Io. Et hic dici-
tur quia Ambrosius quam vocandi erant iudei vel
aliud propter vocacionem Quinta pro qua oportebat pre-
dicare iudeis ne ceterum haberent non recipiendi
verbum Ideo quod dicit in textu casurro signanter Gen-
tium sub dupplici dicitur Una illorum qui sine le-
ge sunt qui dicuntur gentes Alia illorum qui
legem moysi id est penthatentum tamen recipiunt
Et hii dicuntur samaritani qui non coute-
bantur iudeis ut dicitur Io. x. — Sed quia
oves debent pasci que perierunt et indigent re-
duci Ideo dominus ipsis debet eis preponi =
non tamen quod spiritualiter vel corporaliter tangitur Septima ma-
culorum ad predicacionis confirmacionem Quinta
sicut Ieronimus hominibus inscitatis et absque
eloquii venustate pollucentibus nemo
crederet regna celorum verbum xpus eis dat
miracula faciendi potestatem que secundum demo-
nia quantum ad spiritus debilitantes et ceteros lepros
mundare quantum ad corpora inficientes Et mor-
tuos suscitare quantum ad corpus Mt. x. quantum ad parentes
suffocantes Distinguit illa corporis septima pa-
ssionum sic Quinta passio in corpore aut est
causa intrinseca et abegritudine aut extrinseca
aut ademone Si ab intrinseca aut est ma-
gna sic dicitur infirmitas aut maior sic
dicitur lepra aut maxima sic dicitur mors
Competit quoque ordo hic in spiritu Quinta infirmi
sunt qui temptacionibus consenciunt Mortui
qui operantur Leprosi qui consuetudine inficiunt
se et alios demoniaci qui contempnunt
Et ait ad illos Mich. tulcritis ibi s.
quod pertinet ad cottidianum sustentamentum
removendum s. ut ad victum Cyprianus Non
fuit eos esse sollicitos circa exteriora corporis
q. d. Hactenus vobis liberrime victum
affluebat Nunc autem volo vos in copia ex-
primi Non poterat enim deus eos usque in fine
in tanta gratie copia ut prius sed voluit
obmittas causas primo ut michi sibi tribuerent
sed recognoscant totum emanasse divinitus
Secundo ut moderentur sibi sciat ut nunc cum
repletus abariis stare piget ad orien-
dum Tercio ne maior ad se operiment et io
relaxat prioris legis rigorem ne intollera-
bilis fieret eis vita Nec virgam contra

Mt. x. dicitur Et portent virgam et hoc ad
fugandum canes virga signat sustentamen-
tum et auctoritatem in iudicio sedari verbum dicitur
summus est rex qui utitur sceptro per virga Episcopus
summus in ecclesiastico iudicio Mt. Ubi dicitur
Et portabitis virgam id est auctoritatem predica-
di per quam habetis habitis victum necessaria ab eis
qui audiunt verbum subditur dignus est operarius
mercede sua Glo. quoque tunc debeatis ab eis re-
cipere quibus predicatis victus necessaria Neque
peram id est repositorium ab eorum magis de-
lectabilium sive edibiliorum hoc totum dicitur ad
excludendum sollicitudinem temporalium a predica-
tore ubi deum verbum dicitur Nec peram ut
et non thezaurizetis Quinta pera in mittit con-
gregacionem pecunie Nec sicut nacandi et bu-
lenti quod consignat baculus Neque panem id est
victum quem tu curasti — Et non quod panis cor-
poralis non impetat lasciviam Ex quo habemus
quod magistri non debent accipere nisi necessaria in-
ulco minus nec alii subditi Neque pecuniam
Io. qui divicias detinet hoc modo necessaria
vite amputat Eccli. x. Mich. iniquius quam
amare pecuniam verbum si pecuniam receperunt
non videntur causa salutis predicare sed dicitur de-
s. aurum et argentum non est in quo autem et = Non
tamen circa hoc quod dicitur Nec virgam dicitur quoque sic
prius Et virga dicitur equivoce hic enim accipitur
virga in methaphora verbum prius est neque virgam
id est invitarum subsidio temporali sicut corporis
in baculo Gen. xxxii. aut cap. Ubi dicitur Et
preterit Et ibi accipitur virga ad literam Quinta
doctores hebreorum in signum doctrine porta-
bant virgam in manu eorum Quinta consuetudo
apud iudeos providi eis debitum apostolo quam
docebant Ideo xpus noluit quod hoc sufficeret
apostolis cum predicabant debebat eis provideri
Nec duas tunicas habeatis s. quod altera sit sup-
perfluitatis de quo ? Septimo ne si vestimentorum secundum
Aug. Quinta per unam tunicam tamen unum par-
ticulariter ne si vestimenti datur intelligi secundum Luc.
Non tribulacionis calida est in tutu et decem
tunc sufficiat una tunica tamen illud enim quod
ibi est sufficiens vel est superfluum esse in regione
frigida necessarium Et ideo per hoc non excluditur
quin predicatores eius habeant sufficiens te-
gumentum Et in quamcumque domum intraveritis
textio vicorum et sancta eligendus est hospes
ne eius infamia predicacio ledatur Ibi ma-
nete et inde non exeatis Duo mandantur

bum de electione hospitii quasi dicat ut
sciat se hospes magis gratiam accipere quam
dare aliud de permutatione loci Non est intel-
ligendum quod per hoc uelit excludere causas hon-
estatis excusandi uel addocendum uel huiusmodi
propter hoc intuitum Sed per hoc uult excludere dis-
cursus curiosos et inutiles qui non debet
esse in predicatore Sed magis cessante ne-
cessitate excusandi debet uacare contemplationi
ut ibi hauriat quod postea in populo in predicatione
effundat Et quicumque non receperint uos hic
ostendit qualiter se debeant habere ad non re-
cipientes eos uel predicationem ipsorum dicens
Exeuntes de illa puluerem pedum excutite
in testimonium super illos ostendentes per signum
manifestum quod non uenistis ad predicandum
eis propter lucrum temporale quia et puluerem qui ad-
hesit pedibus uestris de loco ipsorum non uultis
portare Egressi autem circuibant per castella
euangelizantes et curantes ubique Theodorus
Non enim parua loca sola uisitabat sicut
faciunt qui simplices falle contempnant
nec solas ciuitates ut oratores fa-
ciunt gloriam querentes sed sicut nuntii re-
gis et dei patris omnia preuidentes circuibat

Feria vi [illegible] Iohannis [illegible]

Erat homo Johannis tertio capitulo. Feria
declarat diuinitatem christi per gratie re- sexta [illegible]
formationem de qua principaliter agit iste ad
hoc capitulum describit Et diuiditur in duas partes
Prima parte agit de spirituali regeneratione baptismi
in quo predicta reformatio inchoatur secundum
modum siue qualitatem eius ibi Dixit ad
eum in. Tertio efficaciam eius tantum siue
rationem. Respondit nicodemus Circa primum de-
scribitur primo conditio interrogantis cum dicitur
Erat homo Iste enim fuit unus illorum
de quibus dictum est Io. 2. Et multi crediderunt
in ihesum uidentes signa que faciebat Et
quia ibidem subditur Et ihesus non credebat
semetipsum secreta fidei reuelando Ideo
iste nicodemus uenit ad ihesum in secreto extra
turbam aliorum ut ab ipso plenius instrueretur
sequitur ex phariseis qui erant de secta
eorum Ipsi autem confitentur resurrectionem et spirituales
creaturas de quibus loquebatur christus Et ideo
ex hoc erat quodammodo dispositus ad audien-
dum doctrinam eius Nicodemus nomine hic
exprimitur nomen eius ad ostendendum famam
famam ipsius Tunc enim populus gubernabatur
per doctores et sacerdotes licet enim christus pri-
mos uocatos ad fidem uoluit esse sim-
plices ut in pluribus patet ne doctrina
fidei scientie humane ascriberetur Ita etiam a principio
uocauit aliquos litteratos ne ipsa con-
temptui haberetur quasi a solis simplicibus
recepta Hic uenit ad ihesum nocte Non
enim audebat uenire in palam ne de syna-
goga expelleretur sicut dicitur Io. 9. de parentibus
ceci nati quod propter hoc non audebant christum
confiteri Et dixit ei Rabi scimus quia a
deo uenisti magister id est certum est nobis tua doc-
trina est uera et a deo data et non humanitus
conficta et subdit causam dicens Nemo enim potest
hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus
cum eo Sicut enim altitudo ueritatis habetur in hiis
que excedunt et subiacent facultati naturalis
rationis per reductionem ad prima principia
Ita habetur in hiis que excedunt rationem per uera
miracula que sunt sufficiens testimonium quod do-
ctrina per talia confirmata procedit a ueritate
Postea minus dixit iste nicodemus et plus
signat circa personalem confessionem ostendit se de-
siderare ab eo plenius informari Sed
quia christus uidebat nichodemum humilem
et uere querere doctrinam eius quantum ad secreta fidei
Et ideo incipit a primo sacramento scilicet baptismo quod
est ingressus spiritualis et per quod necessaria ad salu-
tem habentur. Respondit ihesus et dixit ei satisfaciens
questioni sue propter reuelationem et dignitatem eius
Amen amen id est in ueritate. Dico uobis nisi
quis natus fuerit denuo id est iterum per regenerationem
spiritualem Non potest uidere regnum dei uisio enim
dei per essentiam sibi soli competit per naturam aut hominibus
competere non potest nisi per gratiam per quam efficiuntur homines
quodammodo diuini et diuine nature ut habetur secunde Petri
primo. Magna et preciosa promissa donauit
ut hoc efficiamini diuine consortes nature hoc
autem non potest esse per generationem carnalem que
solum facit filios hominum Et ideo ad hoc requiritur
regeneratio spiritualis per quam homines sunt filii
dei et per quam heredes uite celestis Sed contra
hoc uidetur quod patres ueteris testamenti saluati
qui tamen non fuerunt baptizati Dicendum quod tunc non
erat in precepto Consecuti sunt tamen uitam spiritua-
lem per gratiam in fide christi uenturi Et sic habuerunt
rem baptismi. Habuit etiam in figura aliquod
correspondens per quod tollebatur peccatum originale

Dixit ad eum Nichodemus. Cristus enim dixerat ei necessarium ad salutem esse regenerari quod ut modum huius generationis melius intelligat arguit contra predicta dupliciter. Primo ex etate. Quomodo ille qui nascitur est puer a senectute. Secundo non potest aliquis redire ad primam generationem. Secundo dicitur impossibile. Unde dicit Quomodo potest homo nasci cum sit senex. Erat enim assuetus sensuali vita. Et ideo arguit de generatione carnali. Secundo arguit ex quantitate nascentis quia est parva ut possit includi in utero matris. Et ideo dicitur impossibile quod ille renascatur qui est perfecte quantitatis. Quod dicit Numquid potest in ventrem matris sue iterato introire et renasci. quasi d. non. Quia quantitas non permittit. Respondit Ihesus. Et dicit quod illa regeneratio non est carnalis sed spiritualis. Et ideo non valent argumenta que procedunt de regeneratione carnali. Propter quod salvator dicit modum huius regenerationis quando dicit Amen amen dico vobis nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in regnum dei. q. d. Ista generatio de qua dixi sic est intelligenda. nichil aqua lavat exterius et spiritus. scilicet interius. Et talis locus unde dicit generatio. Quia per hanc efficiuntur homines conformes verbo incarnato qui est filius dei naturalis. Consistit autem hec regeneratio in aliquo sensibili correspondente carni scilicet aqua et aliquo insensibili correspondente verbo scilicet spiritu. Unde sequitur Quod natum est ex carne. scilicet secundum virtutem carnalis generationis caro est id est constituitur in vita carnali tantum. Et quod natum est ex spiritu modo predicto spiritus est id est constituitur in vita spirituali. Et ideo concludit. d. Non mireris. id est non debes admirari. Quia dixi tibi oportet vos nasci denuo. Quia non loquor de generatione carnali de qua tu arguis sed de spirituali. Et tunc salvator ad predicta adducit sensibile exemplum secundum Crisostomum qui hoc exponit de vento materiali cuius principium ignoratur et finis. Unde sequitur Et tamen sonus eius sensibiliter percipitur. Sic est in generatione spirituali. Ecce spiritus sanctus qui est principium huius generationis et similiter beatitudo eterna que eius finis a nobis percipitur. Propterea unde dicit Spiritus id est ventus. Ubi vult spirat id est flat. Et arguitur contra hoc sicut arguit Augustinus. d. Et ventus materialis non habet voluntatem nec a se movetur. Propter hoc dicit Augustinus quod hoc verbum verba de spiritu intelligitur. Potest dici sustinendo dictum Crisostomi. Et voluntas in scriptura aliquando accipitur pro inclinatione naturali Et hoc modo accipitur hic. Et vocem eius audis sensibiliter percipiendo. Et nescis unde veniat aut quo vadat. Contra arguitur contra hoc ut arguit Augustinus. d. Et omnes cognoscunt ventum venire ab austro vel aquilone. Et ideo nadit dicendum potest quod hoc verbum est tamen in generali. Sed in qua parte terre determinate risus austri incipiat talis ventus qui flat ab austro vel ubi finiet determinate omnino ignoratur. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Quia sicut dictum est in tali generatione est aliquid occultum vel aliquid patens ad sensum. Propter hoc argumenta predicta que tunc sunt solubilia ut visum est. Dicit Augustinus quod predicta littera de spiritu sancto intelligenda est qui in ministris et sacris scripturis loquitur. Nos autem prophetarum et scripture corporaliter percipitur. Sed principium huius scripture scilicet spiritus sanctus et eius finis scilicet beatitudo celestis nobis occultantur et sola fide tenentur. Et ista expositio videtur rationabilior. Quia Nicodemus erat in scripturis satis instructus. Et ideo magis videtur quod salvator dederit sibi exemplum de illis quam de vento materiali. Et tunc littera est plana. Spiritus ubi vult spirat. Quia non inspirat homines conditionali necessitate sed commendabili libertate. Et vocem eius audis in scripturis prophetarum que loquuntur in synagogis iudeorum et nescis unde ve. &. Quia principium inspirationis et finis huius inspirationis sibi occultantur ut dictum est. Sic est omnibus. Expositio sicut supra. Respondit Nicodemus et dixit ei. Hic dicit salvatorem ... efficaciter que est in spirituali quam est in spirituali generatione ubi sciendum quod consuetudo quasi natura est ut dicit philosophus libro de memoria et reminiscentia. Et ideo quia iste Nicodemus erat assuetus legi mosayce que permittit carnalia ideo non poterat spiritualia capere. Propter quod querit ulterius circa predicta d. Quomodo possunt hec fieri. Respondit Ihesus et dixit ei. Hic ponitur Christi responsio in qua reprehendit Nicodemi tarditatem ad intelligendum et credendum predicta. Ex quibus primo ostenditur audientis ... erat doctus et peritus in lege et per quem debebat talia cognoscere. d. Tu es

magister in israel et hec ignoras Et posset
ab dici quia erat minus si talia ignorabat que ad
non pertinebat adductus testimonium in quo erat
instructus sed non est in lege moysi figurative
continebatur baptismus secundum quod dicit apostolus 1 Cor.
10 omnes in moyse baptizati sunt in nube et in
mari Secunda tamen fuit baptismus figuratus
Legis autem doctores debebant scire figuras
eius licet ad hoc tenere vulgus sicut in prophetis
quos frequenter legebant expressum baptismus Eze.
36. dicitur Effundam super vos aquam mundam et
mundabimini et Zacha. 13. In die illa erit
fons patens domui david et habitantibus
ierusalem in ablutionem peccatoris Secundo arguit
tarditatem nichodemi ex conditione dicentis
predicta Secunda xpus dicebat ea que certitudina-
liter sciebat ideo cito debebat acquiescere
Et maxime quia eius doctrina confessus
fuit a deo datam ubi sic Amen amen dico
tibi quia quod scimus loquimur xpus enim secundum divinitatem
habet eandem scientiam cum patre In humana autem
quod non scit omnia que deus non scit deus notitia
visionis ideo dicit Et quod vidimus testamur
et testimonium nostrum non accipitis Secunda pauci
in de corpore comparati crediderunt xpo inter quos nico-
demus erat ad capiendum que dicebat tar-
dus et arguit eum ex conditione materie de
qua erat sermo que est facilius ad intelligendum
ratione emanationis verba aperte corporibus ab
initio Et maxime quia in lege in qua iste
erat exercitatus per ablutiones aquas amo-
vebant immunditie aliquas Et ideo de facili
debent qualiter per ablutionem aque exterius
et virtute divinam interius sit ablutio
anime ut dicit Si terrena dixi vobis
et creditis Regeneratio spiritualis terrena potest
dici inquantum efficitur in terra et sub elemento
sensibili s. aqua vel dicitur terrena Secunda ad
hunc induxit exemplum sensibile de vento flante
in terra secundum expositionem Crisostomi predictam
Quomodo si dixero vobis celestia credetis Cele-
stia hic vocat emanationem personarum in divinis
que est valde ardua et de difficili intelligi-
bilis Et nemo ascendit in celum nisi qui
descendit de celo Reprehensa eius tar-
ditate salvator procedit ad reddendam
causam efficacie que est in spirituali regene-
ratione et ponit duplicem causam secundum ibi
Et sicut moyses Circa primum non est principalis
causa principalis efficacie baptismalis est mysterium in-
carnationis per quod dei filius univit sibi
naturam humanam in unitate descendendo a sua
essentia quod aliquis reus ad locum originis sue
revertatur ideo ubi incarnatum a spiritu se
dicitur per ascendendo Et quia per regenerationem
spiritualem homines efficiuntur membra eius et
ipsi uniuntur corporibus ipsi ad celestia trahuntur
virtute verbi incarnati et salvati
et quod nichodemus querebat quomodo possit hec
fieri ideo dicit Et nemo ascendit etc. Secunda
sicut est homines non ascendunt illuc nisi in quantum
efficiuntur membra ubi incarnati Et ubi non
descendit de celo per motum localem celum
dimittendo secundum carnem de novo sibi uniendo
ideo ad hoc denotandum subditur Filius hominis
qui est in celo Ex hoc loco valentinus cepit
occasionem errandi d. quod dei filius corpus
celeste attulit et per virginem transit de ca-
nechil sumendo. hoc autem patet erroneum
et contrarium quia hoc modo xpus non esset
filius virginis Et xpus non esset homo
quia corpus celeste non potest informari
ab anima cum sit forma corporis phisici
organici quod potest competere corpori celesti
Et tunc ponit secundam causam efficacie bap-
tismalis que est virtus passionis xpi que in baptismo
operatur dicens Et sicut moyses exaltavit
serpentem in deserto ita exaltari oportet
filium hominis. de hoc serpente habetur Num.
21. Et fuit figura passionis xpi Secunda habuit
similitudinem veneni et tamen dicebatur ser-
pens fuit tamen sine veneno quia eneus Sic
xpus habuit similitudinem peccati et carne passi-
bili fuit tamen omnino sine peccato Et ideo sicut aspectus
illius serpentis enei salvavit a morte
spirituali et restituit hominem vite eterne ideo
sequitur Ut omnis qui credit in ipso non pereat
sed habeat vitam eternam Notandum est quod xpi
crucifixio exaltatio dicitur Secunda eius corpus
fuit exaltatum in cruce sicut vexillum in acie
ad debellandum aereas potestates secundum illud
Hebr. 12. Curramus aspicientes in nos et aspicientes
aspicientes in auctorem fidei et secundum quod dicitur
phy. 2. humiliavit semetipsum factus obe-

diens usque ad mortem mortem autem crucis
propter quod deus exaltavit illum etc. Sabbato [illegible]

Caro mea vere est cibus Jo. vi. Hic com-
mendat sacramenti s. corporis christi et sanguinis
eius [illegible] christus frequenter parabolice loquebatur
discipulis Et ideo ne crederent quod caro commederetur
in hoc sacramento cruentata tamen sicut [illegible]
de hoc removeret d. Caro mea vere est cibus
et anima hic scilicet realiter et non figurative Et
eodem modo de sanguine et de specie vini sequitur
Et sanguis meus vere est potus dicit et
caro christi vere est cibus Et sanguis eius
vere est potus reficit animam que est immortalis
cibus autem corporalis reficit tantum corpus
quod est corruptibile Et tunc probat quod dat sic
potentiam sicut dicebat Jo. vi. Et manducaverit
carnem eius dat vitam istud probat sic
[illegible] illud per quod aliquis vivit principio vivi-
ficativo dat vitam hoc patet in vita corporali
per hoc autem sacramentum homo vivit christo qui
est principium vite spiritualis [illegible] dicit
qui manducat meam carnem et bibit meum
sanguinem in me manet et ego in illo Et etiam illo
[illegible] principaliter manens est amato et ego
sicut misit me vivens pater [illegible] est
vita per eum Et ego vivo propter patrem. filius
enim [illegible] homo vivit propter patrem [illegible]
dit ab eo accipit enim eandem essentiam quam
habet pater [illegible] homo vivit propter patrem
tamquam [illegible] procedendi a patre [illegible]
[illegible] plenitudo gratie que est spiritualis
vita Et eodem modo nos manducantes vivimus de
sacramento [illegible] et vivimus spiritualiter tamen eius
unio est realis et unitate suppositi [illegible]
unio apud ipsum est per fidem et dilectionem [illegible]
Et qui manducat me et ipse vivet propter me
[illegible] per hoc conjungitur [illegible] spiritualis vite ut
visum est Et ideo concludit esse [illegible] de quo
murmurabant iudei tamquam de celo ut dicitur
Jo. vi. Hic est panis qui de celo descendit
[illegible] caro christi in hoc pane [illegible]
virtute spiritus sancti fuit formata non sicut
patres vestri manducaverunt manna in deserto
et mortui sunt Et ideo non fuit de cibus
celestis sed figura eius quia vitam spiritualem
non conferebat sed ea dari in hoc sacramento prefigura-
bat [illegible] quam devotos habebat de delecta-
mentum ut dicitur Sapi. xvi. panem paratum pre-
stitisti eis [illegible] de delectamentum [illegible]
hominibus erat insidias insipidus ut dice-
bat Numeri xxi. anima nostra nauseat super
cibo isto levissimo Sic eucharistia digne
sumentibus est vite spiritualis solatium Et
[illegible] sumentibus iudicium [illegible] qui
manducat hunc panem s. digne vivet
in eternum glo. ut supra istud totum sermone
in capharnaum que erat metropolis galy-
lee [illegible] quod christus in palam docebat
sicut [illegible] doctrina sana et non suspecta

Dominica iiij post trinitatis [illegible]

Estote misericordes
sicut et pater vester
misericors est etc. Luc. vi. hoc ibidem legi-
[illegible] modicum de hoc [illegible]
[illegible] misericordia [illegible] miseri-
cordi necessitas [illegible] qua [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] animalia [illegible]
[illegible] opus autem mi-
sericordie hortatur nos dominus [illegible]
[illegible] pater dicitur [illegible] primo ostendit
in quibus operibus [illegible] sit tenenda
[illegible] primo sit remuneranda ibi
mensuram bonam [illegible] autem quo or-
dine correctio sit facienda ibi dicebat
autem illis [illegible] Circa primum [illegible]
primo enim [illegible] mandatum
d. Estote misericordes [illegible] in duobus consistit
s. [illegible] proximi et subsidio be-
neficii [illegible] Aug. li. de offi. [illegible] est
condolentis affectus animi cum addicamento
beneficii ut [illegible] proximo et largiatur
de [illegible] sicut pater vester misericors est Ecce [illegible]
forma et exemplum [illegible]
[illegible] qui es [illegible]
[illegible] ipse non est [illegible] qui possidet [illegible]
[illegible] miserationes
sunt super omnia opera eius [illegible] ut dicitur [illegible]
ipse solem suum oriri facit super bonos et
malos et pluit super iustos et iniustos [illegible]
filii dei sumus oportet cum [illegible] imi-
tari [illegible] patrem vocabis me et post

me magnificari non cessabis. Ephesios 4. Imitatores dei estote sicut filii karissimi miserendo autem istius patris filios nos comprobamus. Unde Cyrillus dicit: Magnum est preconium pietatis reddit enim hec virtus nos deo conformes et tamquam signa sublimius nec nichil reprimunt animabus. ¶ Nota quod licet debeamus conari assimilari deo in opere misericordie quantum possumus tamen non possumus attingere adhuc quod tanta sit ipsius misericordia perfecta quod tanta est in deo. Excedit autem dei misericordia nostram in quinque. Primo quidem in liberalitate, cuius ut dicit Augustinus de confessionibus: Extrema et finem non comparatam ad subveniendum indigentibus; sicut illis opitulantes quod ad nos nobis volumus opem ferri si eodem modo indigemus. Deus vero qui bonorum nostrorum non indiget libere miseretur. ¶ Secundo excedit in puritate, quia misericordia dei nullus admixtus est dolor. Nobis vero sic iniunctum ut doleamus miserendo. Unde Augustinus 3 de confessionibus: Tu domine qui longe alte purius amas quam nos et incorruptibilius misereris quia nullo dolore sauciaris. ¶ Tercio excedit in prioritate. Alii enim quod eciam et possessione aliorum miseri aliquando nobis ipsis ipse misertus est nostri, cum cum adhuc non essemus secundum magnam suam misericordiam elegit nos ante secula et predestinavit in gloriam suam et benediccionem perduxit in celum. ¶ Quarto excedit in pietate, quia tanta fuit eius pietas ut et peccantes non desereret sed in nostram redempcionem filium misit. Unde Ambrosius libro de obitu Valentiniani: Considera magis patris affectum quam pietatis est quod mortem filii suscepit periculumque orbitatis hausit dolorem ne tibi periret fructus redempcionis. Tantum fuit domino studium tue salutis. ¶ 4o excedit diuturnitate, quia adhuc praestat pietatis suae precum multis miseracionibus nos adiuvat ut dicat Unde in sermone de ... Quotiens dei nunc quos quibus tempore facile invenietur. ¶ Prima misericordia est quia a multis periculis nos custodit in quibus possumus incidere. Dicit enim in multis offendimus ita quod nisi dei omnipotentis pietas succurrisset in alia potuimus incidere. ¶ Secunda misericordia est quam sermone explicari non potest, quia benigna quam libera quam gratuita, qua dum peccamus ipse dissimulat dum non convertimur nos a celibus ipse abstinet

auribus prolongamus multo tempore iniquitate et ipse benignus dilatat pietatem. ¶ Tercia misericordia est quia ipse cor nostrum visitat, tactu immutat ut amara fiant que male dulcia prius erant. ¶ Quarta est quia penitentes nos misericorditer suscipit sicut pater filium prodigum ad se venientem obvias procedit immo super eum motus. Unde Augustinus 9 de confessionibus: Christus deus adiutor meus et redemptor meus quam subito factum est michi carere suavitatibus nugarum mearum et quas amittere metus fuerat iam dimittere gaudium erat. Eiciebas enim eas a me tu vera et summa suavitas, eiciebas et intrabas pro eis voluptate dulcior sed non carni et sanguini, omni luce clarior omni secreto interior, omni honore sublimior sed non sublimibus in se. ¶ Quinta quia prestat virtutem continendi deinceps et tenendi atque vincendi ne recidivum paciamur. ¶ Sexta est quia donat graciam perficiendi qua sancte et iuste vivamus. ¶ Septima est quia nobis indignis peccatoribus dat spem obtinendi per quam usque ad celestia pandam perveniamus. Est et alia misericordia que omnes precedentes continet et replet, cuius cum omnes nostre iusticie a fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvet nos pro morte et vita eterna. ¶ Secundo unum tamen quod maxime attendenda est misericordia ostendit Christus est iudicium de quo dicit Nolite iudicare. Non prohibet iudicium misericordie quo subveniunt pauperibus et oppressis et redditur unicuique quod suum est, de quo dicit psalmus: Iudicate egeno et pupillo humilem et pauperem iustificate. Hoc enim est opus maxime misericordie et multorum iudicum. Tamen prohibet: ¶ Primum est iudicium arrogancie de se ipso quo aliquis iudicat se dignum esse graciis datis a maioribus et indignum se esse pati mala que sustinet. ¶ Secundo prohibet iudicium iactancie quo aliquis ut dicit Crisostomus non est ex benivolencia sed ex iactancia sue iusticie varii vanos despiciunt. ¶ Tercio prohibet iudicium ... ut dicat Crisostomus: Iudicandus est proximus si peccat in deum, si vero in nos peccat sine iudicio dimittendum est ei ut deus nobis peccantibus dimittat. ¶ Quarto prohibet iudicium indignitatis ut idem dicit: Non illi qui multis malis pleni sunt

ad profectum misericordie dei attingere non possumus ... [illegible]

misericordia dei quos homines se inveniet

alios puniunt iudicent indignum enim
cum tales ee iudices ut dicit aug. x. de
civitate dei elegant et vaak respondit pirata
quidam alexandro magno cum ab
eo interogaretur quod sibi ut ab eo mare haberet
infestum quod ille libera voce respondit quod
tibi ut orbem terrarum sed quia ego
exiguo navigio facio latro vo-
cor quia tu magna classe imperator
Quinto prohibet iudicium temeritatis quia
ut dicit aug. quedam sunt occulta et de
illis iudicare est prohibitum quia non in differentia
qua dubium est quo animo fiat et de illis
iudicare est temerarium que non sunt indifferentia ma-
la sicut supra blasphemia et huiusmodi
quorum iudicium est permissum Sexto prohibet
iudicium parcialitatis ut in iudicio non sit accep-
tio personarum pauperis aut divitis amici vel in-
imici potentis aut infirmi nam ut dicit
ysidorus li. 3. de summo bono quatuor
istis modis iudicium humanum pervertitur timore
potestatis cupiditate diviciarum amore
amicorum et odio inimicorum Et cassiodorus
in epistola teste cycerone pulcrum dicit
habuit primum iudicium qui amicum in iudicio
deinde sibi et inimicum in iudicio et qui
non contempsi si pauperem non oppressi viduam
propter divitias non recepi in omnibus operibus
servavi iusticiam Septimo prohibet
iudicium adversus dubietatis fidei ne ut
dicit hylarius iudicemus divina ut
de humanis presumpcionibus tale enim iudicium
adversus deum est ex fidei ambiguitate
Octavo prohibet iudicium curiositatis quo
multi volunt iudicare dei iudicia quare
in mundo isto quidam mali floreant boni
vero paciantur Non enim est semper iustum dei iudi-
cium sed occultum Legitur enim quod quidam senex
heremita deum rogavit ut ei sua iudi-
cia demonstraret Cum die quadam angelus
in similitudine senis sibi apparuit et duxit
cum visitare sanctos patres et venerunt ad quendam
senem qui cum magno gaudio eos suscepit
et lavit pedes eorum atque refectionem paravit
in qua non sancto eos dimisit Et angelus
abscondite tulit catinum in quo comedebat
post quos senex misit filium suum ut daret

redderent quod angelus impulit in precipicium et
mortuus est Perturbatus vero heremita socius
eius de facto venit cum angelo post duos dies
ad cellam ubi erat senex cum duobus discip-
ulis qui noluit eos recipere sed tandem post
magnam instanciam eos recepit nec lu-
men aut panem aut aquam voluit ministrare
illis mane autem facto ille angelus catinum
dedit quod occulte prius seni tulerat Et videns
frater qui cum eo erat turbatus est recedere inquit
obscuro tecum amplius non ibo facto enim
illo bono abstulisti catinum et filium eius oc-
cidisti huic vero pessimo catinum dedisti Cui
angelus tu rogasti deum videre iudicia
eius atque demonstrata missus sum quod illi enim
bono abstuli catinum quia non erat decens
bono nec decebat senem bonum ad tale po-
ssidere Occidi vero filium eius quia nocte sequenti
occisurus erat patrem Catinum autem malo quod de-
didi huic et pessimo adveniat eius Et vo
de eo disparuit Et non iudicabimus ante diem
est ne secreta iudicamus quia ut dicit Bernardus
benedictus ille in quo iudex omnium nec in mo
iniusta iudicia sed ipsas quoque iusticias
iudicabit Nono 2. iudicium suum iniusta fiet
illi qui non fecit misericordiam Tercio tangit alterum
speciale in quo iudicanda est iniusta absolute con-
dempnacio et non condempnabimini Non prohi-
bet penam iuste condempnacionis qua ma-
li puniuntur dicitur enim exo. 22. Malefices non
pacieris vivere sed prohibet ne illa condempnacio
sit absque aliqua mansuetudine Debet
enim qui aliquem condempnat tria considerare
Primo quod sit sub eadem culpa pro qua alterum
condempnat quod si sit nullo modo dampnet
quia se ipsum condempnat Unde legitur quod So-
crates videns latronem duci ad mortem
risit Et interrogatus cur rideret respondit
respondit quia magni latrones parvum la-
tronem dampnant Secundo attendat qui
alterum dampnat si quoque fuit in eadem
culpa Unde dicit apostolus Qui se putat
stare videat ne cadat et eo cum timore dap-
net Quarto ponitur aliud in quo iudicanda
est iniusta et de dimissione suscepte iniurie Di-
mittite et cum de iniuriis illatas nam

Primo considerare debet quod alterum in dampnando condempnat

ut dicit Aug(ustinus) et Ricardus ¶ Cum multa sint
genera elemosinarum quibus adiuuamur ut dimittantur
nobis peccata tamen nulla est maior illa qua ex
corde dimittimus quod in nos quis peccauit
Et dimittetur vobis. non est homo qui peccato
non sit obligatus et sibi dimitti indiget
sed tunc nobis dimittitur quando in nos peccanti
bus dimittimus alias est frustra remiss
ionem speramus adeo non nobis proximo di re
mittimus ¶ Secundo aliud speciale ponitur ad
nullum pertinens Date scilicet indigentibus
nunc beneficium quod est elemosina. Dicitur autem elemosina ab
elyson grece quod est lac mna et syma hebraice
quasi lac dicitur mandatum in elemosina quasi mandatum
nunc vel dicitur elemosina hebraice ab ely quod
est deus et moys quod est aqua quasi diuina aqua
qua refrigerat dantem et accipientem ¶ Secundo quod
duplex est genus elemosine scilicet spirituale et corporale
Corporalis autem elemosina fit vij modis scilicet visitare
infirmum potare sitientem cibare esurientem
Captiuum redimere nudum tegere hospitem
recolligere Et sepelire mortuum versus
visito poto cibo redimo tego colligo
condo Sunt et spirituales elemosine iste isto
versu continente Consule castiga solare
remitte fer ora facit enim spiritualem
elemosinam qui dat consilium in dubiis qui ca
stigat insolentem qui consolatur tristem
qui remittit offensam qui supportat
aliorum defectus et qui orat pro proximis
Et quia iste nullus est qui aliquod istorum
numerorum non possit dare elemosinam nullus a prece
pto esse penitus excusatur Et dabitur vobis
vulgariter dicitur dare facit recipere pro tempora
libus dare eterna pro vilibus preciosa pro tran
sitoriis perpetua ¶ Secundo quia multa sunt que
dantur elemosinam largientibus ¶ Primum est
sanitas anime ysa. 58. Cum feceris elemosinam
sanitas tua citius orietur ¶ Secundum est
mundicia cordis Luc. xi. date elemosinam et
omnia munda sunt vobis ¶ Tercium est illuminacio
mentis ysa. 58. orietur in tenebris lux tua
et tenebre tue erunt sicut meridies ¶
Quartum est virtutum fecunditas ysa. 58. Eris
quasi ortus irriguus cuius non deficient
aque ¶ Quintum est extinctio peccati Eccli. 3.
Sicut aqua extinguit ignem ita

elemosina extinguit peccatum. Extinguit ignem
inferni extinguit vim sub ira dei ¶ Sextum
est libertas Thob. 12. Elemosina a morte eciam
liberat ¶ Septimum est quod bonis conseruat
Eccli. xvij. Elemosina viri est quasi sacculus cum ipso
et gratiam hominis quasi pupillam oculi conseruabit ¶
Octauum est quia expugnat pro nobis inimicum
Eccli. 29. Super scutum potentis et super lanceam
aduersus inimicum tuum pugnabit ¶ Nonum
est quia orat pro nobis Eccli. 29. Conclude
elemosinam in sinu pauperis et ipsa orabit pro te
¶ Decimo quia tandem coronat in vita eterna
Illis enim qui dederunt elemosinam dicetur in fine
seculi Venite benedicti patris mei percipite
regnum quod vobis paratum est ab origine mundi
Sola enim nunc opera de iudicii remu
nerantur **Distinctio sexta.**

Secundo cum dicitur In mensam bona re
ponditur quanto primo sit nimia remu
neranda et multiplicat describit beatitudinem
eternam ¶ Primo quidem quia iuste beniuolentia
distribuitur iuxta mensuram meritorum
Secundum enim mensuram meriti est mensura
premiorum vnde Gregorius 4. li. mor(alium) Sicut enim clarior in
hac vita est distantia operum et in alia vita
procul dubio erit distantia dignitatum ut quomodo
hic alius alium superat illic alius alium
retributione transcendat Et quamvis illa re
tributio dignitatis equalis non sit bona tamen
cum omnibus beatitudinibus vita erit propter quod
Apoc. 22. dicitur Et illa superna sancta ciui
tas Jerusalem mensa [illegible] [illegible] motata
est quia etas gradibus dignitatum mensurati
superni ciues celestis ciuitatis ordine con
stituunt ¶ Secundo describit eius premium quantum
ad perfectionem bona. Bonum est illud beatitudinis
premium in omnibus bonis complectens et tanta
ubi sunt bona secundum Boecium 3. de consolatione Beati
tudo est status omnium bonorum aggregatione per
fectus. Sunt ne illa bona que preparauit
deus diligentibus se fide non capiuntur
spe non attinguntur caritate non comprehenduntur
desideria et vota transgrediuntur acquiri possunt estimari
non possunt ut dicit Aug. 22. de ciuitate dei
Ibi enim ut dicit idem erit quicquid amabitur
aderit quod non desiderabitur non aderit ideo qui

bonum erit. Tercio describit hoc premium quantum ad plenitudinem. Et confertam id est plenam. Plena namque erit anima celesti beatitudine ita ut nichil anime ac voluntas ac intellectus sit vacuum quia plus sit repleberemur in bonis domus tue. Quarto describit hoc premium quantum ad sui firmitatem. Et coagitatam. Que enim firma esse volumus coagitamus. Tale enim erit vestrorum premium quia stabilitum et securum. Unde propter hec de vita contempla futura vita ibi creditur et ubi est tota securitas secura tranquillitas tranquilla iocunditas felix eternitas eterna felicitas ubi est amor perfectus timor nullus dies eternus alacer motus et unus omnium spiritus. Vel illud premium dicitur coagitatum voce gaudii diminuta beatitudine sanctorum qui deum omnes gaudebunt de beatitudine alterius beatitudo cuiuslibet alterius coagitabitur. Quinto describit hoc premium quantum ad habundantiam. Et supereffluentem. Supereffluens dicitur quia excedit merita nostra dedimus temporalia percipimus mundana pro divinis pro terrenis celestia. Vel dicitur supereffluens quia a plenitudine beatitudinis anime redundabit gloria in corpus unde Augustinus in epistola ad Dyoscorum. Tam potentem deus fecit animam ut de eius plenissima beatitudine que in fine temporum sanctis promittitur que redundet in inferiorem naturam que est corpus. Ita beatitudo que intelligentis et fruentis est propria sed incorruptionis vigor. Dabunt pater et filius et spiritus sanctus vel secundum glossam. Dabunt illi quibus impendistis misericordie opera quia erunt ca ut dos det in sinum vestrum secundum glossam. Nec securius et amabilius eo quod collocaturi in sinum. Secundo ponit equalitatem retributionis cum nostris operibus. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis.

Primo quia ut dicit Basilius Basilius eadem mensura unusquisque peccat aut bene agit eadem premia aut penas feret. Et omnis pena sit secundum mensuram culpe. Legitur deut. 24. Secundum mensuram delicti erit et plagarum modus. Et apocalipsis 18. Quantum glorificavit se et fuit in deliciis tantum date illi tormentum et luctum. Sed dices non videtur quod secundum eandem mensuram mali puniantur qua peccaverunt quia peccat homo temporaliter et eternaliter punitur. Et dicendum quod peccatum quod fit in anima non delet quia in futura vita durat eternum ideo pena ei debetur eterna i. secundum glossam quia homo impenitens quantum in ipso est peccaret eternaliter ideo eternaliter punitur quia contra eternum et infinitum bonum peccavit. Considerandum est autem quod tot opera simul sunt misericordia et iustitia unde sicut reprobos eternaliter punit iuste quod tamen misericorditer mitigat eorum penam. Non enim continet in ira sua misericordias suas. Iustos non sic eternaliter iuste glorificat quod tamen misericorditer ultra merita dat gloriam Romanos 8. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis.

Distinctio tertia

Secundo cum dicitur Dicebat autem illis tangitur quo ordine faciendum sit condempnatione operis quod est correctio quia corrigens debet incipere a semetipso. Eccli. 30. Miserere anime tue placens deo et contine cor. Et natura iudicanti. Primo enim debet habere iuris noticiam unde dicit Dicebat autem illis similitudinem. Numquid potest cecus iudex populum cecum ducere i. dirigere in regula iustitie et vita eterna ratione. Ambo in foveam pro dictionibus cadunt. Ysaie Grex perditus factus est populus meus pastores seduxerunt eos. Nam ut dicit Augustinus 19 de civitate dei ignorantia iudicantis plerumque est calamitas innocentis. Et si ab dicet ignorantiam iudicium posse corrigi per subiectos quia iudex aut non est discipulus super magistrum. Ideo sufficit discipulo imitari magistrum. Unde addit. Perfectus autem omnis erit si sit sicut magister eius. Perfectio namque discipuli est disciplina magistri. Secundo non est iudex ydoneus qui in minoribus detinetur criminibus et si habeat iuris noticiam unde subdit aliam parabolam. Quid autem vides festucam i. parvum aut leve peccatum sicut yre aut iocosi verbi vel temptationis carnis in oculo fratris tui. Quam tum oculi non aspiciunt licet habent trabem autem magnum peccatum vel odium adulterium vicium contra naturam et talia huius. Dicit quod merito trabes dicitur quia magno peccato tantum visus anime pertinet a profunda trahit inferni que in oculo tuo est non consideras quia relicta sui consideratione aliorum considerant culpas.

Distinctio 3

Tercio non est ydoneus aliorum corrector q
primo se non corrigit unde subdit Aut quo
potes dicere ferendo sinam fratri tui frater sine e-
icit absoluendo aut corrigendo aut satis-
ciendo iniungendo festucam de oculo tuo ipse in
oculo tuo trabem non vides hoc enim dicere
non potest sine confusione sui scilicet peccatum eius
notum sit nec dicere potest saltem sine reprehen-
sione proprie consciencie si peccatum sit occultum quia
non vult deus ut correctionis assumat
officium qui peccatis est obnoxius unde
Jo. viii. Qui sine peccato est vestrum primus in illam
lapidem mittat Quartum documentum ad-
iungit dicens ypocrita ypocrita dicitur simulator
Et revera peccator corrigens alium ypocrita est
qui actu correctionis innuit se ostendit
aptum cum non sit Eice primum trabem de oculo
tuo hic est verus ordo ut primo se ipsum corri-
gat unde Gregorius durum est ut qui nesciat te-
nere moderamina vite sue iudex fiat a-
liene Ecclesiastici vii. Noli querere fieri iudex nisi va-
leas virtute disrumpere iniquitates Et tunc
perspicies id est perfecte aspicies ut educas auc-
toritate regis festucam de oculo fratris tui
Quia licet iudex sit superior auctoritate regis
frater tamen non est paritate fidei tuo tamen correctionis
Et ideo superiore fratre debet corrigere omnibus
ipsis ut dicit Basilius Considerandum est
quante sit difficultatis alios iudicare
qua oportet ut servos complaciant tendet
quod videtur Turpissimum omnium Quia cum oculus
videat cuncta extra tamen supra se visu
non videt Ista et vicium multas cum aliorum
velociter correctat peccatum letus est ipsos
despicis pape Dominica secunda post trinitatem

Dominica 2a post trinitatem

Homo quidam fecit cenam magnam
et vocavit multos Luce xiiii. Et ho-
mines si tamen vespere soli habent nam spi-
rituum non est eas tam ardent prosequi
sicut bona corporalia ceteris malibus quia
Nunc vero habentes discretionis iudicium tros
tue fagatorum multum est reprehensibile ut
vera bona omnis eius propria que obnutat
solum sensibilibus Et ideo sicut ad cenam
non fuit tempus qui voluit probare bo-
ves et qui voluit videre villam et qui duxit
uxorem Ista tamen hec vicia scilicet concupiscentia

Et pro exemplo ad magnam cenam invitati [illegible]
[illegible]

carnis concupiscentia oculorum et superbia vite ce-
lestem patriam claudunt mundi amatoribus
unde versus Uxor villa boves cenam clausere
vocatis in studiis carnis celi clausere
veniatis De hoc quere supra sexagesima figura agri
et puncti clerum quod in tres partes dividitur Singu-
la sermonis tangitur divina magnificencia Secundo
subditur humana negligentia ibi Et cepit
omnes et Tercio proponitur iusta sententia ibi
Dico autem vobis et Circa primum divina mag-
nificencia talibus ostenditur primo in persona
magne cene magnifici cum est magni-
ficus unde dicit Homo quidam iste homo
secundum Cyrillum deus pater est non secundum nativi-
tatem sed quia ad similitudinem eius conditus
est homo Vel ut dicit doctor quidam huius homo
est ratione benignitatis et clemencie ad homines
potest et dici quod iste homo xpistus est ratione veritatis nature
quia verbum caro factum est et homo in gestu ipsius
veritate quia inscitum nominis eius nulla potest
natura comprehendere Ysa. ix. vocabitur nomen eius
admirabilis Sed describitur cum nomine distincto
cum dicitur homo quidam homo ratione veritatis nature sed
quidam ratione singularitatis Cuius singularitas
in multis apparet Primo in sermone ad verbum
Hebreorum primo Cui enim alicui non dico hominum sed et
angelorum dixit deus pater filius meus es
tu ego hodie genui te Et est singularis
in nocentia Ecclesiastici a. virum unum de mille
reperi Est singularis in origine quia conceptus
de spiritu sancto natus de virgine Ysa. vii. Generacionem
eius quis enarrabit Est singularis
in salute quia non datum aliud nomen
hominibus sub celo in quo oporteat salvos
fieri credentes Actuum iiii. Est singularis in
redempcione quia non est inventus neque in
celo neque in terra neque subtus terram qui
esset dignus aperire librum redempcionis
nostre et solvere signacula eius nisi hic ag-
nus innocens qui tollit peccata mundi ut
dicitur Apocalypsis v. Fecit id est preparavit cenam ma-
gnam Cena ista refectio vite eterne est Luce
xxii. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi
pater regnum ut edatis et bibatis super
mensam meam ubi editur atque bibitur in regno
de spirituali vita et non carnali Sed edunt sa-
cramenti se vitam eternam ita debere esse
in comestionibus et actibus carnalibus sicut

hic. Turpis enim esset talis vita eterna. Secundo
est spiritualis ista refectio intelligenda. Neque enim
corpus tuum indigebit cibo quia sancti non esurient
neque sitient amplius. Sed ista refectio erit
in gustu anime clare deum videndo, glorie
amando et perfecte illum possidendo. Et vere ista
beatitudo cena dicitur quia sicut cena post
declinatam diem post quam nulla est refectio sic vi-
ta eterna datur post diem presentis vite ubi
nil aliud expectatur. Sed dicitur cena magna
primo maior primo sit maxima ut eius
immensitas in cor hominis non possit ascendere
prima Cor. 2. oculus non vidit nec auris audi-
vit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus
hiis qui eum diligunt. Aliter secundum Guillelmum
Cena ista magna sacramentum est corporis et
sanguinis domini nostri Ihesu Christi quo reficiuntur
anime spiritualiter digne sumentium Io. vi.
Caro mea vere est cibus et sanguis meus
vere est potus. Hec refectio cena dicitur et dicitur
magna et dicitur facta ab homine Christo. Cena autem
dicitur non solum ex hoc quia hoc sacramentum
institutum fuit in cena domini sed est et propter
vocabuli dicitur enim cena a cenon quod est novum
Et quia vetera hoc sacramentum renovet nos
ab omni vetustate peccati replet in bonis desi-
derium tuum renovabitur ut aquile iuventus tua. Et dicitur
cena a ceno quod est commune quia ut dicit Urbanus
papa. in hoc sacramento spiritualiter omnis dulcedo
carismatum quasi in uno fonte potitur. Et dicitur
cena a scenon quod est umbra quia sub um-
bra accidentium panis et vini verum sanguinem
et corpus Christi carnem sumimus. Cant. Sub
umbra illius quem desideraveram sedi et fructus
eius dulcis gutturi meo. Dicitur est cena
ista magna quia non quicumque cibus in
ea paratus est sed ipse qui dat escam omni car-
ni magnus et filius altissimi. Iste cibus est
nobilis. Primo quia celestis Sapientie 16.
Panem de celo prestitisti eis Io. vi. Ego sum
panis vivus qui de celo descendi. Secundo cibus
est angelicus psalmus. Panem angelorum manducavit
homo. Tertio cibus est vivificus unde Augustinus
Cum enim cibo et potu id appetant homines ut
non esuriant neque sitiant hoc veraciter non
prestat nisi iste cibus qui eos a quibus sumitur
immortales et incorruptibiles facit. Ul-
timo iste cibus est deificus unione enim
ad deum nos facit in ipsum. glossa unde Augustinus libro
Confessionum. Nec tu me mutabis in te sicut cibum
carnis tue sed tu mutaberis in me. Io. vi.
Qui manducat meam carnem et bibit meum san-
guinem in me manet et ego in illo. Ultimus
facit cenam istam ipse. Neque enim virtutum
muti atque hominis fieri potest nisi in sermone Christi unde
dicit Augustinus de ecclesiasticis dogmatibus
dicit hoc sacramentum non in merito sed in verbo effica-
catoris. Et Ambrosius libro de sacramentis. Ubi Christi
verba accedunt ad panem et vinum est sanguis
et corpus domini. Lucas accipiens et manducate
ex eo omnes hoc est corpus meum. Et cum verba
Christi calix vini et aqua est plenus verba Christi
cum prolata fiunt sanguis efficitur. Secundo
divina magnificentia quam dat in multorum
vocatione. Et vocavit multos ad cenam vite
eterne vocati sunt multi omnes sed multitudo
credentium prima Pe. ii. Deus omnis gratie vocavit
nos credentes in eternam suam gloriam in Christo
ipsum modicum passos ipse perficiet confirma-
bit solidabit. Sed est enim deus liberalis et
magnificus unde vult multos quicumque
maiestatis sue gloriam. prima Thy. vult omnes
homines salvos fieri et ad agnitionem eius nominis
pervenire. Tertio quam dat dei magnifice-
ntia in missione servi. Et misit servum suum
Iste puer ut dicit Cyrillus Christus est qui cum
esset naturaliter equalis deo exinanivit semet
ipsum formam servi accipiens. Cuius missio
eius est incarnatio unde Augustinus Eo intelligitur mi-
ssus quo incarnatus. Hora cene tunc gratie
est hora cene quo tempore missus est Christus
Gal. 4. At ubi venit plenitudo temporis
misit deus filium suum factum ex muliere dicens
invitatis ut venirent. unde clamat iste
servus venite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis et ego reficiam vos. Quia iam
parata sunt omnia. Ante Christi adventum non erat
ista cena preparata quia nullus poterat in
gaudii vita eterna. Sed ymolato Christo ut dicit
glossa patet celestis regni aditus. Sed ut autem
missus fuit apte ut invitaret et vocatos
ad cenam ipse servos apostolos misit et mittit
nobis predicatores ut dicant venite ad ce-
nam quia parata sunt omnia Io. 20. Sicut

Bern

Cyp(ri)an

Distinctio 2a

amisit me p(ate)r et ego mitto vos nos festiuos
ut dicit Bern(ardus) Ad locum tuciorem ad agros vberiores
ad pastum suauiorem ut sitemus sine metu
ut gaudeamus sine defectu ut epulemur sine
fastidio Et cyp(ri)anus dicit Properemus et curramus
ad patriam nostram ut vide(re) possimus ut parentes
salutare magnus illuc carorum numerus nos
expectat parentum fratrum filiorum nos frequens et copi-
osa turba desiderat iam de sua incolumitate
securum adhuc de nostra salute sollicita ad horum con-
spectum et complexum venire magna nobis et illis
i(n) co(mm)une leticia erit &c.

distinctio secunda

Secundo cum dicit Et ceperunt omnes
&c. tangitur humana negligencia qua
peccatores amantes temporalia excusant se
de spiritualibus et dividitur in tres partes Et primo
generaliter ponit vocatorum excusationem Et cepit
omnes simul se excusare Ecce homo dives
invitatur et pauper occurrit festinat Et tamen ad
divitem invitantur quinimmo et nos excusamus ostendit
quod deus quos rogans debuit non rogare dare
volebat tamen omnes sic se excusant Vnde fre-
quenter sic contingit quod nolentes se excusare
accusant Contra tales excusationes Augustinus
vbi est excusatio ibi accusatio et nulla enim potest ex-
cusatio haberi tamen Et videmus quod excusant
se iuvenes ab ista cena tamen nolentes
vbi causa excusatio in iuventute sua Et propter-
ea dicit quod in senectute sua conuertuntur sicut ut
dicit Augustinus viii confessionum miseri adolescentes qui
petunt a deo castitatem et continenciam sed nolunt
eam adhuc habere timent enim cito exaudiri
et sanari a morbo concupiscencie quam pocius volunt
expleri quam extingui Et excusant se alii
de defectu etatis Et quidam de inopia cum tamen
nichil impossibile deus mandauit Et quidam
de sollicitudine vel scolaribus Et quidam se excu-
sant quod nesciunt vitare et a deo primum non admittunt
ad omnia contingunt ut dicit Gregorius propter differenciam
spiritualium deliciarum et corporalium Corporales
enim cum non habentur valde desiderantur habite vero
fastidiunt Sed spirituales non habite in fastidio
sunt habite autem in desiderio sunt quas gustaverint
homines quam suaues et dulces et aliquando odore eis
tenere percipiunt profecto ad spirituales delicias
currunt Nunc vero infectum habent gustum sicut
febricitantes Vnde illa non senciunt dulce-

dinem Et ideo in speciali vocatorum ponuntur
tres excusationes Quarum prima est superborum
qui amant dominationes mundi Primus dixit

p(ri)a

prima excusatio de superbia vbi quod est superbia
Villam emi Augustinus In villa empta dominatio
notatur qui enim habet villa regionis et municipalis
dominatur Et vnde dicitur est empta quia mag-
nis periculis laboribus et tribulationibus
emitur dominatio Et necesse habeo Necessitas ista
assumpta est non coacta exire propter dominationem
exit homo et exit a se ipso quia relicto
proprio regimine et dominatione sui ipsius abijt
ad regimen exteriorum videre illam videntur
et diligunt attendunt tyranni ne ista villa
ab eis auferatur conspirationibus inimicorum aut
alio modo habe me excusatum Non excuditur
iste rogatus excusacionis nomine cum dolorosus
cos sic est dispositus quod si vocent se non
habere excusationem tamen exirent videre villam
Et attendunt quod ista rogatio vel est humili-
tatis enim superbi quod numquam exaltatur nisi
humilitatis Contra ut dicitur Ecclesiastici x Odibilis
est coram deo et hominibus superbia non enim
superiorem aut parem pati patitur et ideo ut
premant admittunt dominandi humilitatem
quia in corde non habent humilibus ostendunt et gesti-
bus de quibus Ecclesiastici xix Est qui nequiter se
humiliat et interiora eius plena sunt dolo

2a

Item enim ponit secundam excusationem que est ava-
rorum Et alter Avarus alterum vicium post
superbiam est avaricia Dixit Iuga boum
emi v. Bos secundum Hugonem tastem eius
significat bos enim non portat sed trahit
Contra ipsius non portant spem sed habent bos est
pigrum est animal et recalcitrat stimulo
Ita ipsius piger est ad bonum et ratione ad
bonum recalcitrat Dicitur autem v
iuga boum Iugum enim est ex duobus bobus
Hic ipsius quinque duobus vtitur organis
ut iugum sensus visus ex duobus est
oculis Auditus ex duobus auribus Ol-
factus in duabus naribus Gustus in
palato et lingua Tactus licet sit in toto
corpore tamen ut dicit Augustinus voluptatis carnis

nis quod ad tactum pertinet geminatur est in-
trinsecus et extrinsecus vel geminatur
quia due sunt manus tactui deservien-
tes contra istos. Avarus dicit emere quia
bona temporalia habens precepta sensibus cum
ipsius sint, ea tamen desiderio vendicat.
Artem emit quia magnis periculis labo-
ribus multis et servitutibus duris acquirit
hec temporalia et comprobare illa vult avarus
probat iuga boum quando experitur quod possint
temporalia que sibi desiderantur probat villam
vicinamus quod possit pecuniam melius probat
cupidus quod possint possessiones in fructu.
Rogo te habe me excusatum. Si igitur causa ex-
cusationis iusta fuisset dignum erat ro-
gationem eius exaudiri. Nunc non quia
rusticanum opus preposuit nobiliti celesti
cene nulla est excusationis ratio. Item post
tertiam excusationem que est luxurie. Alius
dixit scilicet luxuriosus: Uxorem duxi. Ista
uxor ut dicit Augustinus voluptas carnis
est que multos impedit quod voluptatem honorabili
vocat nomine coniugii. Quamvis ut dicit Gregorius
Licet coniugium bonum sit ad propagandam so-
bolem divina prudentia institutum, non nul-
li tamen non fecunditatem prolis sed desiderium ex-
plent voluptatis vel carnis. Volupta-
tem nomine uxoris appellat eo quod quidam sic
fruuntur passim illicitis desideriis ac si
voluptas esset uxor. Et ideo non possum
venire etc. Quia vinculum huius vicii liga-
tam tenet animam ut ad dominum non possit
accedere et quando vult. Quamvis ut dicit Basilius
intellectus humanus urgens ad iudicandum
et illecebras debilis est ad agendum divina
consuetudinem actus carnalis fit ca-
thena necessitatis constringens hominem. Unde
Augustinus viii confessionum: Ex voluptate perversa facta est
libido et dum libidini servitur facta est consuetudo
et dum consuetudini non resistitur facta est necessitas.
Et attendendum quod non rogavit iste se haberi
excusatum quia homines tales dispositi contra
tribescunt et orare dominum vel quia con-
tempsit et iram incitant. Sicut impius
cum in profundum venerit viciorum contempnit.
Et reversus renunciavit servus patri suo. Et re-
versus servus predicatores dicuntur reverti
ad dominum quando post exortationes ubi occupationes
videntur ad se ipsos descipi considerantes
et dominum in intima mentis contemplatione
intuentes. Nunciavit hec domino suo. Nun-
ciant predicatores deo factum quod fecerunt in
predicatione de querelis deum laudando et ora-
ndo pro eis, pro his vero qui verbum dei contempnunt
dolendo et gemendo coram domino. Quam nunciacio est. Et
ut dicit Augustinus non indiget deus nunciis
sed inferiorum salutem quod peccatores sciencior fiat quia
omnia novit stabiliter et incommutabiliter.
Unde nuncii sunt ut deo assistant cum de in-
ferioribus agendis consulant. Job 38:
Mittes fulgura et ibunt et revertentia di-
cent tibi adsumus.

Distinctio tercia

Vero cum dicat dominus iratus paterfamilias
iusta consecuta sententia qua tempus est
prima scilicet de aliquorum introductione. Tunc
iratus paterfamilias. Paterfamilias deus
est cuius familia sunt omnes angeli omnes
electi fideles. Habet et familiam ipse ca-
nit conservat ordinavit et distribuit officiis.
Iuste non deus irascitur de negligentia homi-
num pro quibus celestem cenam contempnunt
et vilibus cibis implent mentem. Est non
ut dicit Basilius quod deus irascitur non quod
passio ire divine sic accidat sed talis o-
peracio talis in nobis sit habitu. Per ira
dei ira et indignacio eius dicitur quia ira
quanto pacientior tanto firmior
est et gravior. Ysa. vi. Ab indignacione eius
commovebitur terra et non sustinebunt gentes
comminacionem eius. Et in oratione Mana-
sse regis dicitur: Omnes pavent et tremunt
a vultu maiestatis tue et insustentabilis
ira tua comminacionis tue super peccatores for-
midine nec eius ullus potest sustinere.
Unde Apoc. vi. Reges terre et principes
terre et tribuni et divites et fortes et omnis ser-
vus et liber absconderunt se in speluncis et
petris montium et dicunt montibus et

[illegible]

[illegible marginal note]

et petris cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super tronum et ab ira agni quoniam veniet dies magnus ire et quis poterit stare. ¶ Decimum mandatum imponit. Dixit servo suo exi cito. Prelatos exire ab internis contemplacionibus ad exteriorem ubi demittacionem Mt. 13. Exiit qui seminat semen suum seminare. Cito. quia hic moram trahit presens tempus cum breve est. 1 Jo. 2. filioli mei novissima hora est. In plateas et vicos civitatis. Civitas ista mundus est cuius platee prospera eius sunt vici non adversa mundi. Et pauperes qui sunt sive defectum dicuntur enim pauperes quia temporalium parum habentes ac debiles qui sunt virtutibus et vigoribus defectum. Cecos qui nullius ingenii lucis sunt ut dicit Greg. Et claudos qui in operibus inopes gressus non sunt. Introduc huc. De plateis enim id est prosperitate mundi ceci introducuntur et claudi. Ceci sunt quia temporalium successu ignorant quod futurum est parat dies. Claudi ergo sunt qui sunt de privatum affectum ad prospera mundi vel ceci sunt et claudi qui scandalizantes pedem aut oculum absciderunt intencionem vel affectum mundi introducuntur. Cum tales ad vitam Mt. 18. Bonum est ad vitam ingredi debilem vel claudum. De vicis id est adversitatibus mundi introducuntur pauperes quibus est bonorum temporalium defectus. Luc. 6. Beati pauperes quia vestrum est regnum dei. Introducuntur et debiles qui in isto mundo non sunt statum dignitatis aut potencie. 1 Cor. 1. Infirma mundi elegit deus et ignobilia atque contemptibilia ut confundat fortia. ¶ Decimum ponit huius obitum. Et ait servus Domine factum est ut imperasti. Secula ita fit ut dominus imperat. Circa in regnum eterne beatitudinis per magnam partem introducuntur qui ad tacite temporalibus aut habentes ea contempnunt et adhuc locus est. Extra Ordens explicatione. Adhuc est modo et locus vacuus quod predestinatis oportet impleri antequam mundus finiatur. Apoc. 6. Responsum fuit animabus

sanctis petentibus corporum vindictam. adhuc sustinete modicum tempus donec impleatur numerus fratrum vestrorum. ¶ Undecimo ponit formam de quorundam compulsione. Et ait dominus servo suo Exi in vias et sepes. In viis habitant qui multa vera vitare et adversitate compelluntur non figere animum in mundo set ei quasi via peregrinacionis uti. In sepibus non habitant quos mundus despiciens quasi extra abicit. Et compelle intrare. Compellit nos intrare ad eternam timor inferni et adversitas temporalium. Ber. Hos elegit deus quos mundus despicit quia plerosque ipsa despectio hominum revocat ad se ipsum et tanto celerius a qui vocem dei audiunt quanto in hac mundo non habent unde delectentur. Unde alibi dicit Mala que nos hic premunt ad deum acius ire compellunt. Ut impleatur domus. Domus patrisfamilias ubi fit eternum convivium celestis patria est que magne capacitatis est. Baruch 3. O Israel quam magna est domus dei et ingens locus et mundicie et sanctitatis. Ps. Domum tuam decet sanctitudo. Est decoris pulcritudinis. Ps. Domine dilexi decorem domus tue. Est laudis et beatitudinis. Ps. Beati qui habitant in domo tua in secula seculorum laudabunt te. Ad hanc domum suspirabat dicens. Ps. Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum concupiscit et deficit anima mea in atria domini. ¶ Notandum quod 4 genera hominum introducuntur ad celestem cenam scilicet ceci et claudi pauperes et debiles qui omnes assumuntur de 4 statibus quorum duo sunt in mundo mundi huius civitate scilicet platearum prosperitas et vicorum adversitas. Duo vero sunt extra mundum scilicet status religionis qui est via et status prelacionis qui est sepibus sepes cum protegit ea que includit. De prelato non dicitur Ezech. 13. Quesivi virum qui interponeret sepem et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam. ¶ Ultimo quod celorum regnum quidam violenter rapiunt illud est intres et quicumque carnem macerant Mt. 11. A diebus Johannis regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt illud. Quidam vero illud furantur per contemplacionem sicut maria magdalena que sedebat ad pedes domini

audiens verba eius Luc. x. Secunda autem illud emunt peccatores largitionem unde Aug. hoc despectum et minima precii mercedem venale est regnum dei emere. si vis tamen valet quantum habes quia sumptum habes te ipsum da et habebis id. Ambros. dicit ideo hoc regnum gratuito datur pueris scilicet decedentibus in sacro. qui nullis suis meritis salvantur qui per merita. Quilibet terra despicabilem Secunda et operculum intrare urgentibus adversitatibus inedie et egestate qualis fuit filius prodigus qui egestate compulsus redijt ad patrem Luc. xv. Ps. imple facies eorum ignominia et querent nomen tuum domine. Tercio ponit metuendi sententia de quorundam reprobatione unde dicit Dico autem vobis quod nemo infallibile est quod nemo virorum illorum qui vocati sunt et neglexerunt venire gustabit cenam meam. secundum ut dicit Gre. Nemo contempnat ne dum vocatur excusat cum voluerit intrare non valeat Rogerus &c.

Dominica tercia de prima et

Erant appropinquantes ad Ihesum publicani et peccatores ut audirent illum Luc. xv. et infra. Quanta sit benignitas dei et mansuetudo erga peccatores presens euangelium declarat in quo primo ostenditur quia misericorditer deus suscipiat ad se redeuntes. Secundo quanto labore requirat errantes ibi Et ait ad illos &c. Tercio quam diligenti sollicitudine invenit aberrantes ibi Aut que mulier &c. Circa primum duo facit. Primo enim ponit peccatorum accessum ad Christum unde dicit Erant appropinquantes ad Ihesum publicani et peccatores. Publicani dicuntur qui exigunt tributum rerum venalium maxime earum rerum que navigio feruntur. Et quia difficile fit sine peccato se implicare curie secularis. ideo inter peccatores computantur et propter hoc quia prohibita erat iudeis talis exactio primo Esdre. A. Tributum et annonas non habebitis potestatem imponendi. Ideo isti et aliorum raptores dicuntur publicani et peccatores unde et alio dicitur publicanus eo quod publice peccet. Nota quod peccatores infirmi spiritualiter debent accedere ad Christum sicut infirmus ad medicum pauper ad thesaurum. sitiens ad fontem. esuriens ad cibum. cecus ad lumen. servus ad libertatem. captivus ad redemptorem. lapsatus ad requiem. et mortuus ad vitam. Sunt enim peccatores infirmi spiritualiter. Math. ix. Infirmati sunt mente et clamaverunt. Tot enim paciuntur genera infirmitatum quot peccatis sunt vulnerati. Unde necesse habent accedere ad Christum medicum ut sanitatem sanentur qui propiciatur omnibus iniquitatibus tuis et sanat omnes infirmitates tuas. Item sunt peccatores egentes et pauperes dicens Ps. Ego vero egenus et pauper sum. Et ideo accedant ad Christum thesaurum omnis boni ut ditentur qui dat omnibus affluenter. Est enim dives in omnes qui invocant illum. Ps. adiuvit pauperem de inopia. Item sunt peccatores esurientes et sitientes. Ps. Esurientes et sitientes anima eorum in ipsis defecit. Hec enim temporalia non possunt tollere famem. Sunt enim sicut siliqua cibus porcorum quia intus vacue sunt et vacuus inflant ventrem quam saciant. Rursus ista temporalia non extinguunt ardorem sitis. Sunt enim velud aqua salsa que amplius sitim accendit quanto amplius fuerit gustata. Et ideo necessarium est peccatoribus ad dominum accedere qui est cibus vivus et fons vite ut non esuriant neque sitiant amplius. Item sunt peccatores ceci mente. Excecavit enim eos malicia eorum. Ps. Lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum. Ideo ad dominum accedant qui vera lux est in quo tenebre non sunt ulle. Ps. Accedite ad eum et illuminamini. Item peccatores sunt servi. Omnis enim qui facit peccatum servus est peccati. Io. viii. Ideo accedat ad dominum qui abstrahat et liberat servitute. Unde Si filius liberabit vos vere liberi eritis. Item peccatores sunt captivi a dyabolo detenti. Ysa. v. [illegible] eorum in captivitate ibit. Accedant ergo ad dominum qui non dedit nisi precium in se ipsum pro nostra redemptione. Ysa. xlv. Captivitatem meam dimittet non in precio neque in muneribus. Gratis venundati estis et absque argento redimemini. Item peccatores sunt lassati et fatigati opere

peccatorum ysa. 9. 6. Nova vita sine pondere ad
lassitudinem verum veterum est illis addendum acce-
dere qui tollat hec Gradiamini et dicet fatigatis
requiem iuxta Venite ad me omnes qui la-
borati et honerati estis et ego reficiam vos.
Ultimo peccatores mortui sunt per peccatum cum
tamquam venenum tollit vitam anime et ideo
sunt sedentes in tenebris et umbra mortis
Circa quod necessarium est nobis addendum accedere ad te
vitam primam et eternam ut mereamur in ea vivi-
ficari. 1. Cor. 14. Sicut in Adam omnes
moriuntur ita et in Christo omnes vivificantur
Deinde ostenditur adhuc accesserunt peccatores ad Ihe-
sum ut audirent illum quia delectabant
peccatores audire verba Christi qui racionabiliter
peccata reprehendebat quia non cum austeritate
sed benigne eos admonebat quia non
fulminabat ad condempnandum sed misericor-
diter spem venie promittebat. Secundo ponitur
iniquus murmur iudeorum. Et murmurabant pharisei
qui religionis cultu et simulata sanctitate
ab aliis erant divisi. Et scribe qui legis
noticia erant doctores populi. dicentes
non quidem murmurabant de eo quod peccatores
appropinquabant Christo sed quia ad se appropinquantes
recipiebat et manducabat cum illis. Quasi hic
qui dicitur bonus et iustus peccatores recipit
ad suam conversationem et graciam Et quod amplius
est cum illis manducat tamquam amicus
eorum Si cognovissent scribe et pharisei quia
Christus venit in hunc mundum peccatores salvos
facere ut dicit apostolus 1 Thy. 1. nequaquam
murmurassent ~~[struck]~~ recipiebat Non enim
salvatur infirmus nisi accedat ad ipsum
medicum nec illuminantur tenebre nisi presencia
lucis nec vivificatur corpus nisi adsit vita
Et ideo cum Christo tanta fuit cura de peccatoribus
ut prelatus curam suscipiens sumeret amorem non est
mirum si eos recipiebat et conversando cum
eis quidem eos a peccatis sanaret et illuminaret
hoc enim totum fuit amoris et benignitatis
Ex nimia scribarum et phariseorum erat arrogancie
et superbie ut dicit G. Distinctio secunda

Secundo cum dicitur Et ait ad illos et
ponitur parabola una qua declaratur
quanto labore Christus errantes per
quirat 4 vj. Fuit Primo enim tangitur multitudo
subiectorum Christi Et ait ad illos parabolam istam
dicens quod similitudine dedit quod et ho-
mo in se ipso recognoscat tamen ad amorem
hominum pertinet Quis ex vobis homo Iste
eos arguit quibus sit iste homo et ipse est homo
iste homo et ipse est homo iste licet ipsum
non cognoscerent Iohannis 1. Medius vestrum
stetit quem vos nescitis. Qui habet centum oves
oves Christi secundum Ihe. totum genus humanum est
Eze. 34. Oves pascue eius i. Christi mee
non omnes est ex quibus ovibus nonagin-
ta novem sunt iusti una non est peccator secundum
quod in fine istius dicitur parabole Vel secundum
Ambrosium oves Christi unum sunt genere non specie/
angeli scilicet et homines/ Circa ut dicit G. Ipse
centum oves habet cum statum angelorum et
hominum numerum possidet/ Ex quibus ovibus
nonaginta novem angelici sunt spiritus
Una non perdita ovis genus humanum
intelligitur. Quinque oves quod est pastor ut dicit
Ambrosius cuius nos omnes centesima portio
sumus. Secundo ponitur ovis perdite requisicio
Et si perdiderit unam ex illis. scilicet unam in qua
omnis tunc perit quando peccando homo pas-
cua vite reliquit/ Et audi pastoris
dilectionem et dignitatem Nonne dimittit
nonaginta novem in deserto. desertum est
celum quod per malum angelus deseruit primum
et homo per peccatum/ in quo celo salvator in-
venis pastor ovium nonaginta novem
reliquas oves Nota scilicet novem spiritu ordines
angelorum archangelorum virtutum potestatum
principatuum dominacionum thronorum cherubin
et seraphin quos secundum Math. reliquid
in montibus i. sublimibus celorum
non quod secundum divinitatis presencia que per omnia
ubique est nec secundum gubernacionem cuius pro-
videncia et potestas ad omnia diffunditur sed
dimisisse eos dicitur racione humanitatis assumpte
secundum quam venit in mundum Vel dimisit eos
quasi adhuc ordine prudencie qui est redi-
me delinquentes/ licet enim angeli qui non

qui non peccavit relicti sunt eo quod redemptionis capaces non fuerunt. Et vadit ad illam que perierat. Prima via Christi fuit incarnatio de celo in uterum. Secunda via per mundum istum predicando in fame et siti atque multis laboribus. Tertia via fuit ad mortem. Quarta fuit ad inferna. Quinta via fuit regressus eius in celum donec inveniat illam. Invenit hominem quando carnem assumpsit humanam. Invenit eum predicando et conversando nobiscum. Invenit eum in morte quia recuperavit eum de manu diaboli. Invenit eum in inferno unde eum duxit ad celum. Tertio ponitur inventae ovis susceptio. Et cum invenerit illam etc. Gregorius in omelia dicit: Cum pius pastor ovem perditam repperisset non punivit non verberavit non urgendo duxit ad gregem, ipse enim penas verba et maledicta digna ovi sustinuit; unde eam voluit molestare sed supponens humeris humeros et portans clementer annumeravit gregi; unde sequitur: Imponit in humeros suos gaudens. Ysidorus: Quemadmodum bonus pastor quia propter nimiam infirmitatem ambulare non potuit propriis humeris recepit ad reliquum gregem; tunc non ut dicit Gregorius. Quem humeris suis imposuit quando naturam humanam suscipiens peccata nostra ipse portavit. Et Ambrosius: Christus te corpore suo revehit quia nostra ipse peccata portavit. Humeri enim Christi ut dicit Ambrosius crucis brachia sunt; illic nostra peccata deposui in illa patibula nobilis cervice quievi. Et attende quod Christus gaudens imposuit ovem humeris suis quia licet magnus fuit dolor passionis et mortis quo genus humanum requisivit et humeris imposuit, hunc tamen laborem et dolorem sustinuit letanter ut perditam ovem recuperaret. Quarto ponitur suscepte ovis reductio. Et veniens domum, domum usque adeo redijt Christus cum ove inventa celeste est enim quando rursus est in celum ascendit. Ascendens enim in altum captivam duxit captivitatem. Quinto ponitur reducte ovis gaudium et exultatio. Et convocat amicos suos angelici spiritus amici Christi sunt et

vicini ita ut dicit Beda. Superne virtutes omnes dicuntur in comparatione ad deum cuius respectu omnis natura nostra creata bestialis; sed tamen inter nos quod rationales amici et vicini dicuntur. Amici quidem ut dicitur qui voluntatem eius in sua stabilitate custodiunt. Vicini ideo quia claritate visionis illius sua assiduitate fruuntur. Vel ideo vicini dicuntur eo quod angelica natura ratione nobilitatis sue proximior est deo omni creata secundum quod dicit Augustinus 12 confessionum: Duo fecisti domine unum prope te scilicet angelicam substantiam alterum prope nichil scilicet primam materiam. Istos angelicos spiritus Christus convocavit quando redemptionis humane misterium eius manifestavit interrogantibus quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra iste formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis sue. Ysaias 63. Et videt: Ego qui loquor iusticiam et propugnator sum ad salvandum. Dicens congratulamini michi id est sitis omnes mecum et michi congratulemini. Quia inveni ovem meam que perierat. Luce 14. Epulari et gaudere oportebat quia frater tuus hic mortuus fuerat et revixit perierat et inventus est. Non ut dicit Gregorius quia non congratulamini invente ovi sed michi quia scilicet eius est gaudium vita nostra; et cum ad celum reducimur sollempnitatem leticie eius implemus. Vel ideo congratulandum est sibi quia non frustra mortuus est neque frustra laboravit, ex quo invenit ovem perditam. Omni vero non est congratulandum quia multis suis inventa est. Sexto ista parabola ovis adaptatur ad propositum: Dico vobis quod nonaginta novem iustis et ceteris de eo quod peccatores recipio. Et ita gaudium est in celo angelicis spiritibus qui gaudent eo quod numerus angelorum suppletur ex conversione peccatorum super uno peccatore penitentiam agente. Non est gaudium solum de redemptione generali humani generis sed quacumque hora convertitur unus peccator gaudium fit in celo. Dicitur enim de eo: Et quidam vir magne sanctitatis adeo molestie ferebat fidelem quendam esse pusillum a quodam infideli ut unusque mortem miserabilem ardenter desideraret. Cui circa noctis medium apparuit Ihesus in aere cum multitudine angelorum; in terra vero apparuit fornax accensa ad quam trahebant illi duo homines illum non intendenti magno desiderio ut mitterent in

fornacem et moleste ferentem dilacionem pene exte
rioris iustus descendit de solio iustitie extensis
manibus homines illos eripuit elevataque ma
nu dixit Carpo iam percute me lancea paratus
enim rursus sum mori pro salute istorum. Est ergo gau
dium deo in conversione unius peccantis hominis
pro quo si non sufficeret passio sua rursus pati et
mori sit paratus. Quam super nonaginta novem
iustis qui non indigent penitentia. Cum enim penitentia non
indigent nullum gaudium potest esse de conversione eorum
et tamen gaudium est in celo de innocentia et perseverantia
ipsorum quia ut dicit Gregorius plerique sunt iusti in quorum
vita tantum est gaudium ut eis quelibet peccatorum venia
penitentium illatenus possit. Querit Augustinus viii confessionum
cap. 3 quid causae sit ut maius sit gaudium de salute de
sperate anime quam de ea cuius semper fuit spes salutis
sicut enim eventus apparet testimoniis et adducit
v exempla. Triumphat enim victor imperator et
tanto maius est gaudium victorie quanto maius
periculum fuit in prelio. Item tempestate navem iactante
cum tranquillatum fuerit celum et mare omnes nimis ex
ultant quia timuerunt nimis. Item cum sanitati re
ditur quis amarius tale fit gaudium quale non fuit
cum ante fortis esset. Item ebriosi quibusdam falsis in
gulis utuntur quo fiat molestius ardor quem dum ex
tinguit potatio maior fit delectatio. Item institutum
est ut iam pacte sponse non tradantur statim ne vilem
habeat maritus datam quam non suspiravit sponsus dila
tam. Et idem quod generalis causa omnium istorum est quia
gaudium nascitur ex amore pretiose rei amate. Cum
ergo res quam amamus perdita est et gratia exposita periculo
quasi pro non habita reputatur sed cum acquiritur fiat ac si nova
haberetur gaudemus et tanto amplius de eius receptione
quam prima acceptione quanto magis nunc diligitur quam
ante quam haberetur. Item magis gaudet pater de filio re
dito saniori quam gaudeat de filio qui natus fuit quia
magis postea dilexit quam ante nativitatem. Et ma
gis gaudet homo de reditu amici quam recessu quia
in mutua conversatione eius amplius eum fecit diligentem.
Probat autem generali causa sumunt. A. rationes quare
maius gaudium est de conversione peccatorum quam de in
iustis qui non indigent penitentia. Prima quia Christus

magis laboravit pro conversione peccantium
s. usque ad mortem magis autem diligimus in
quibus amplius laboravimus. Unde amat ma
ter plus filium quia magis in eo laboravit.
Et homines plus diligunt pecunias acquisitas
quam donatas aut hereditate possessas. Propter
quod videmus eas esse tenacius amatores. Secunda
ratio est ratione maioris gratie. Maior enim gratia
conceditur peccatoribus quam iustis Ro. 4. Ubi
habundavit delictum super habundavit et gratia.
Maius est enim inimicos reconciliare. Unde
maius est gaudium. Tercia ratio est quia
maius gaudium est de maiori victoria
ut autem dicit Augustinus plus vincitur hostis in
eo quod plus tenet. Et ideo de conversione peccatorum
est gaudium de liberatione a malo et adeptione
boni. Gaudium non de iustis est solum de consecutione
boni. Quarta ratio est secundum Gregorium. Quia peccatores
conversi convertunt fortius dimicare contra dyabolum
quam iusti et ideo maius est gaudium sicut dux
amplius illum militem diligit qui post fu
gam et vulnera reversus fortiter premit hostem
quam eum qui numquam fugit nec tamen aliquid
virile fecit. Quinta ratio est secundum eundem quia
peccatores post conversionem convertunt amplius
in bonis operibus fructificare considerantes
vite preterite statum. Agricola magis illam terram
diligit que post spinas et tribulos uberiores
fructus producit quam eam que numquam spinas habuit
nec tamen multum fructum produxit. Sexta ratio est
secundum Augustinum quia peccatores sunt exemplum con
versionis aliis et ideo maius est gaudium de
ipsis quanto plures eorum exemplo sunt convertendi
et plures a fidelibus deo sunt laudes reddende.
Textus cum dicitur Aut que mulier et ponitur
Secunda parabola in qua declaratur quanta
sollicitudine et diligentia Christus perditos
inveniat ubi congruit facit. Premittit enim primo
perditi hominis sollicitam inquisitionem unde dicit
Aut mulier. Glossa. Que significat pastorem
ipse personam ipse enim deus et dei sapientia
habens dragmas decem. Dicit magister
Petrus quod dragma huius dragme est

[illegible marginal annotation]

minus est castitatis in quo Christus accipitur. Hec dragma dragmatis que est quarta pars stateris. Vel dragma in ibi est genus carminis quam amoris canticum consertitur, de quo dicitur autem thorus huius virginis frequentate nobis dulcia cantica dragmatis vel dragmatis. Sicut autem in centum ovibus omnis creatura rationalis intelligitur eo quod specialem ipsius curam habeat Deus sicut pastor ovium, ita in decem dragmis eadem rationalis creatura intelligitur angelorum et hominum, quia ut dicit Cyrillus dragma nummus est in ipsam habens regis ymaginem. Omnis ergo creatura rationalis ad ymaginem Dei et similitudinem condita est, que merito dicitur nummus, quia sicut nummo comparantur alia ita scriptum dat quilibet pretium pro regno Dei. Unde Augustinus: regnum celorum tantum valet quantum habes. Istas habuit Christus decem dragmas, quia ut dicit Gregorius novem sunt ordines angelorum quibus additus hominum ordo fit dragma Christi. Secundo ponitur sollicitudo perditi hominis inquisitione: Si perdiderit dragmam unam et cetera. Tunc perdita fuit dragma quando homo qui ad ymaginem Dei conditus fuerat, peccando a similitudine sui conditoris recessit. Cottidie adhuc ista dragma perditur vel in pulvere divitiarum vel in luto luxurie vel in dimitatione angustiarum errorum. Deinde triplicem ponit sollicitudinem inquirendi. Prima ratione accendit lucernam. Glosa: Dei sapientia apparuit in humanitate. Lucerna est lumen in testa, est divinitas in humanitate, ista ergo lucerna accensa refulsit in miraculis, inflammavit dictis, illuminavit exemplis. Collocatus enim erat in obscuris homo in umbra mortis. Unde ista oportuit lucernam incendere. Secunda sollicitudo est evertit domum. In alia littera dicitur et mundat domum. Nam evertit Christus domum conscientie quando fit dum assueta vicia relinquit, ex parte et domum conscientie emundat ab omni rubigine ut relucescat conditoris ymago. Vel domus est mundus iste quem evertit Christus ut perditum hominem inveniret, eiecit enim principem eius dyabolum. Evertit mundi delecta-

[illegible marginal annotation]

menta. Unde ait in festo diem divicias misit contemptui tunc et in ecclesia affligi. Unde secundum evertit domum ut mundum novum faceret. Tercia sollicitudo est: Et querit diligenter. Diligenter querit quod intime diligit. Sic nos querit Christus dilectione sua ad nos ut animam suam posuit pro nobis. Donec inveniat. Non enim desistit querere donec inveniret. Unde sicut enim usque ad contumelias, usque ad minas, usque ad flagella, usque ad mortem, usque ad inferna. Unde versus: Sputa flagella, mine, crux, clavi, lancea, spine, felix fine sunt mea meta ruine. Tercio ponit in inventionis exultatio: Et cum invenerit. Non mirum si invenit eam quam ubique et usque ad inferna quesivit cum divinitatis lucerna ardenti, convocat amicos et vicinos, supreme virtutes, vicine non sunt superiores ut throni, cherubin et seraphin: Congratulamini michi quia inveni dragmam quam perdideram. Cum Deus eternum de se corpore faceat gaudium et angeli gaudeant in eo gaudent tamen de conversione penitentium quando id quod predestinavit impletur. Nec illud gaudium est Deo novum aut temporale, sed eternum. Angeli non quibus effectus predestinationis innotescit de nova conversione temporaliter gaudent. Quarto parabola appositum adaptatur: Ita dico vobis quod gaudium erit coram angelis Dei qui sunt vicini et amici Christi super uno peccatore penitentiam agente et cetera. Penitentiam agere est perpetrata mala plangere et plangenda non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat ut tamen alia committat adhuc penitentiam agere aut ignorat aut dissimulat. Advertendum quod maius nobis dicitur esse gaudium de nova conversione si tamen angelis et Dei gaudium. Unde Augustinus in libro viii confessionum: Nos cum magna exultatione audivimus cum audivimus quando exultantis pastoris humeris reportetur ovis que erraverat et dragma referatur in thesauros tuos Domine collectantibus vicinis mulieri que invenit et lacrimas excutit gaudium sollempnitatis domus tue. Unde dicit ambrosius: Unus quisque mittetur ad prioritatem si conversationem suam secundum tuam fidem credidit animabus angelorum quorum ut debet patrocinium affectare vel offensam vereri. Tu igitur esto angelis leticie causa ut gaudeant de reditu tuo. Rogemus.

Dominica quinta. Distinctio prima.

Cum turbe irruerent in Ihesum ut audirent verbum Dei et cetera. Luce v. Maxime desiderant

[illegible marginal annotation]

[illegible]

homines inuitat ista audire noua et uidere mirabilia. Ex quorum primo mens delectatur. De secundo uero admiratur. Unde non mirum si sequebantur saluatorem nostrum multe turbe propter doctrine suauitatem et stuporem operum mirabilium de quibus agitur in presenti euangelio quod in tres partes diuiditur. Primo enim ponitur salutis doctrine predicatio. Secundo ponitur mirabilis uirtutis operatio ibi ut autem cessauit loqui et cetera. Tertio ponitur stupor et admiratio ibi et cum uidisset Symon et cetera. Circa primum tria facit. Primo enim ostendit desiderium audiendi christum. Cum turbe irruerent in eum. Irruere est maliciam et impingere. Et tamen erat turbe desiderium audire christum ut eum comprimerent. Nec mirum ut dicit Crisostomus. Cuius enim discessit ab eo inuitatus? Si tanta quibus noluisset facie eius gloriosam uidere et audire obdurata locutione? Et et hebat enim turba cum impetu quod admirari magis est in ferum. Ut audirent uerbum dei. Cuius uerba erant sapientie profunde gloriose eloquentie noue doctrine et suauitatis benigne. Unde non mirum si tanto audiebant desiderio. Johannis 7. Numquam sic locutus est homo. Et ipse stabat secus stagnum Genezareth. Mare Galilee et id est stagnum. Et dicitur stagnum eo quod aque sine fluxu stent. Hoc stagnum fit Iordane in ipsum fluente. Et dicitur stagnum Genezareth a proxima regione Genezareth. Que admirabilis fertilitatis quam irrigat. Ecce quanto desiderio sequebantur turbe christum quod usque ad mare compellerent eum. Fugiebat autem gloriam et quanto plus fugiebat tanto magis eum sequebantur ut dicit Theophilus. Et uidit duas naues stantes secus stagnum. Una nauis erat Petri et Andree altera Zebedei et filiorum eius Johannis scilicet et Jacobi. Piscatores autem descenderant et lauabant retia tota nocte operi piscationis intenderant et nichil apprehenderant unde fatigati retia lauabant ut lota complicarent. Secundo ponitur sequaci christi actibus. Ascendens autem in unam nauim que erat Symonis rogauit eum a terra reducere pusillum. Ut enim comprimebatur a turbis ne compelleretur nauim ascendere ubi christi mansuetudo consideranda est quia rogauit Petrum et Petri obedientia intuenda quia relicta propriis operibus occupatione in omnibus fuit obediens. Tertio ponitur turbe in

[illegible]

structio. Et sedens quod pertinet ad dignitatem magistri. Johannis 13. Vos uocatis me magister et domine et bene dicitis sum etenim. Matthei 23. Unus est magister uester christus. Unde tamquam magistro exhibenda est reuerentia. Docebat. Ipse docet omnes homines scientiam sine quo doctore nullus est doctor. Ecce nauicula. Ecce cathedra magistralis. Extrinsecus enim in mari piscatores extra turbas. Ecce dispositio auditorum. Qui turbantur homines aduersitatibus mundi. Quia tranquillitatis et pacis que est in mari turbinis pacem seruat. Uero secundum mysticum intellectum quod christus ueniens ad mare presentis seculi duas naues reperit synagogam scilicet Judeorum et ecclesiam fidelium. Ut uero doceret turbas non ascendit in synagogam qua uoluit perfectiorem esse statum fidelium statum Judeorum. Sed ascendit Petri nauiculam id est ecclesiam catholicam quam beato Petro commisit que uere una est sine ulla diuisione errorum et scismatis multitudinis. Enim sicut archa Noe una erat una est et uerum ecclesia. Hanc nauiculam praui ducunt a terra pusillum quando animos auditorum docent terrena contempnere quibus tamen pro necessitate uite prestabis utuntur. De nauicula ista christus docet turbas quia non est doctrina salutis non procedat ab ista ecclesia. Nam christus uerus magister omnem ueritatem docet. Extra ecclesiam namque est error. Filiis Christi uero ecclesie nauicula docet christus credibilium ueritatem que latent carnales homines et quos scientia philosophos sicut de trinitate diuinarum personarum et unitate essentie, mundi recreatione humani generis. Job 34. Docet nos super iumenta terre et super uolucres celi erudit nos. Item docet spiritualium contemptum. Matthei 6. Nolite thezaurizare uobis thezauros in terra. Item docet celestis regni gloriam. Matthei 4. Docebat eos de regno dei. Item docet hoc regnum appetere. Matthei 6. Querite regnum dei. Item docet id est spirare. Sapientie 12. Docuisti domine populum tuum humanum et bone spei. Item docet uirtutes quibus adipiscimur regnum

puenit. Capi. viij. Sobrietatem i. temperanciam vel temperanciam i. prudenciam. docet et iusticiam et ueritate et fortitudine quibus utilius nichil est in uita hominibus. ps. docet orare ut ipsum regnum impetret. Luc. xi. ps. docet amare et amoris regula usque ad inimicos extendere ex quo dignum est ipsum regnum optinere. ut s. 4. ps. docet repugnancia uincere s. mundum carnem et demonia que nobis aduersantur ut regnum non ingrediamur. ps. docet manus meas ad prelium et digitos meos ad bellum. Tandem uero ipso regno beatitudinis docebit nos plenitudinem sapientie quam uidebimus eum sicuti est facie ad faciem et similes ei erimus. Jo. 6. Erunt omnes docibiles dei. **Distinctio secunda:**

Secundo cum diceret. Ut autem cessauit loqui tangitur mirabilis uirtutis operacio que eam facit. Primo enim ponitur xpi ipsum Ut autem cessauit loqui dixit ad symonem. Post doctrine manifestacionem sequitur miraculi opus ut uirtuti dictorum miraculorum prestet fidem. Duc in altum. Ductio est eccia in altum quantum lex est tante altitudinis et psimilitatis fidei uiue q ng contemplacionis excedit omne intelligibile diuinum. Credere enim tunc et uiuum filium genitum a patre eo equalem et ipsum ex uirgine fere natum est magne et ardue sunt altitudinis affectus et operacionis. Diligere inimicos scripturam et mundum contempnere. Insu spare maciare corpus et pro deo se morti exponere ad hanc altitudinem ducatur eccia xpi imperio. Pe. ministerio et dei adiutorio Et laxate retia uestra in capturam. Crisostomus dicit Condescendens xpus hominibus sicut magos per sydus uocauit sic piscatores piscatoriam arte Et ut dicit Cyrillus piscatoria magisteria discipulos piscare uero secundum Ambrosium quia retia tecli ... possimus contemplaciones uborum tortuosas uerum sacre scripture qui sicut pisces capiuntur retibus non uincuntur sed conseruantur ita uba ordinata uocibus complexa capiunt animos auditorum qui sunt uba fidei

captos conseruant Et attende quod soli petro dictum est Duc in altum naui uia in altum Et uos et ceteris dictum est Laxate retia in capturam Quia petrus tamquam pastor et princeps omnium ducit in altum sed reliqui pastores ducti per eum laxant retia in capturam. Sed dd. pe. pet. obedientia Et respondens symo dixit illi. Bene symo quasi obediens preceptor preceptorem appellat quia ipse est qui dedit precepta celestia. ysa. 44. Testem populis dedi eum ducem ac preceptorem gentibus Uere preceptor summus cui nullus potest preceptum imponere sed omnia ipsius querunt precepta per totam noctem laborantes nichil cepimus. Crisostomus. fatigatus labore et tediatus frustra uoce fiebat. In uerbo autem tuo laxabo rethe. Bone fidei erat petrus ut ad xpi imperium quod nondum plene nouerat laxaret retia iam lota et applicata. Et uero quod predicatores laborantes toto tempore noctis legalis nichil ceperunt quia lex antiqua neminem potuit saluare. Et uero dic. Sit in uerbo xpi laxanda sunt retia predicationis quia multitudo magna credencium ad salutem deducta est. Et uero ponitur captura piscium Et cum hoc fecissent concluserunt piscium multitudinem copiosam. Quia de nauicula petri turbas docuerat. io ut dicit Crisostomus dupliciter mercedem petrus recepit. Quia primo dedit multitudinem piscium. Deinde uero suum fecit discipulum. Et uero quia non in uerbo dominum predicatores sine fidei prauitate nequaquam copiosam concludunt credencium multitudinem. Quia ut dicit Ambrosius. Hoc est hoc humane facundie sed superne uocacionis munus Et attendendum quod non solum multitudo piscium conclusa est sed etiam copiosa habundans et sufficiens. Lex enim uocatorum ad fidem est ut alter alterius subueniat defectibus ut tota multitudo credencium absque inopia sit. Actuum. 2. Omnes qui credebant erant pariter et habebant omnia communia possessiones et substantias uendebant et diuidebant illas omnibus prout cuique opus erat. Et uero ponitur suffragium postulatum. Rumpebatur autem rethe eorum ex quantitate multitudinis piscium Et annuerunt socijs qui erant in alia naui. Pre nimio enim uoce eos. Quia ut dicit Crisostomus. ex stupore miraculi loqui non poterant Ut uenirent et adiuuarent eos Et uenerunt et impleuerunt ambas naues Et hoc est quod inde mirabile ut insita uim rethe rupta

[illegible]

concludatur piscium copia que repleat duas naviculas
ita ut pene mergerentur. Sed nec illud vacat quod xpi
miraculo sustentantibus ne mergerentur navicule.
Illo quia vecta sermonum fidei per multitudinem car-
nalium hominum que rumpuntur erroribus sed adueniente
bus sociis id est pro hiis alterius navicule que synago-
ga est fina testimonium fidei verbum et per ser. hereticus
sermone per hereticum sermonem qui attendentes verbum
factis vel socii alterius navicule vocati suffra-
gatores sunt maiores prelatorum tributarij episcoporum quorum
auxiliis tanto magis opus habent quanto fragilio-
res sunt supplent autem ambe navicule et sine
auxilio nulla fuisset repleta quia maiores et
minores ecclesie credentibus plene sunt et plenitu-
do gencium intrat in ecclesiam donec in fine omnis
israel saluetur ut sit utraque navicula plena. Sed
rursus aliud est periculum quia navicule plene
submerguntur non quod merguntur ut dicit Beda sed in
submersione premuntur quia homines per fidem electi de
seculo morum pravitate velabuntur. Sed ecclesia xpo duc-
tore non periclitatur quidem sed ad portum salutis de-
ducitur et cetera. **Dominica .v. post trinitatem**

Quarto cum dicatur et cum videret symon petrus
et tangitur ibi primo stupor et admiracio et con-
fessio primo cum tangitur per humilitas et cum
videret symon petrus procidit ad genua ihesu cum re-
verencia quam xpo exhibuit. Exi a me quia
peccator sum domine. Ecce per humilitas petrus nam
quia ut dicit Cyrillus reducens ad conscienciam pa-
trata delicta timuit et trepidat et inclusus immundus
mundum non credit posse suscipere. Cui est simile
quod centurio dixit xpo domine non sum dignus ut in-
tres sub tectum meum. Et attende ut dicit
Ambrosius quia prelati quos capiunt non sibi sed verbo dei
attribuunt et ideo dicit petrus Exi a me quia peccator
sum. Secundo ponitur admiracio discipuli Stupor enim
circumdederat eum quia tota mente eius occupaverat et
omnes qui cum illo erant in captura piscium quam cepe-
rant. Adhuc stupent et admirantur prelati ecclesie
quod tanta credencium multitudo sit in ecclesia aggre-
gata. Non quidem per mundi philosophos et potentes sed per pisca-
tores pauperes et simplices nec predicacione magis

sed amicicia collecta eciam xpi. Similiter autem Jacobum et
Johannem filios zebedei qui erant socij symonis
Andream non nominat ut dicit Augustinus quia tamen
intelligitur in eadem navi fuisse. Tercio ponitur
consolacio xpi ad petrum. Et ait ad symonem
ihesus Noli timere Ambrosius dicit. Et tu Exi a me
domine quia peccator sum ut videat et deus.
Noli timere indulgenti deo peccatum fateri ...
est deus et benignus. Ex hoc iam eris
homines capiens scilicet ex hoc quod factum est significatur
quod homines capies vel ex hoc quod sic te humili-
asti habebis officium capiendi homines. Humilitas
est virtus activa. Nota quod principatus ecclesie
collatus fuit beato petro triplici racione.
Primo racione sue humilitatis ut sic dignum
est eum ut ille aliis preesset qui nesciunt
prelate extolli. Regum .20. Nonne cum parvulus
esses in oculis tuis caput in tribubus israel
factus es. Secundo datus est ei ecclesie principatus
racione constantis confessionis fidei. Math. .xvi. cum
dixisset Tu es filius dei vivi respondit
illi dominus Tu es petrus et super hanc pe-
tram edificabo ecclesiam meam et tibi da-
bo claves regni celorum. Tercio ei collatus
tus est iste ecclesie principatus racione ar-
dentis dileccionis Jo. 21. Tribus vicibus
interrogavit eum xpus Symon iohannis
amas me quo respondente Tu scis domine
quia amo te. Tribus vicibus dixit ei
ihesus Pasce agnos meos. Quarto
ponitur adhesio discipulorum xpo Et subductis
id est tractis ad terram navibus relictis
omnibus secuti sunt eum. Considera magis
fidem eorum et obedientiam. Habentes enim primariis
appetibile piscacionis opus mandatum tamen
domini non distulerunt sed relictis omnibus
sequebantur eum. Ubi notatur quod ex hoc magis
sequebatur xpm quia omnia relinquebat quam
ex eo quod passu corporis imitabantur eum. Ubi
attende quod potissime necessarium est prelatis
ecclesie ut rerum temporalium sollicitudinem re-
linquant et omnem fugiant avariciam

qua non est ydoneus ecclesie rector qui non omnibus relictis nudus nuda xpi crucem sequitur ut dicit ...

Dominica v^a Distinctio p^a

Amen amen dico vobis nisi habundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum Math. v. Videmus quod pueri discentes litteras cum edocti fuerint principia et elementa scienciarum traduntur doctoribus et magistris ut nobilioribus et subtilioribus instruantur sub magistro. Ante scribarum et phariseorum fuit antiquus ... ubi didicit elementa legis. Sed xpus cuius sapientia excellit omnem intellectum ad subtiliorem intelligenciam et meliorem operem erudivit nos secundum quod legitur in presenti ewangelio quod in tres partes dividitur. In prima namque agit de iusticia habundancius observanda. In secunda de iracundia discordiis punienda ibi Audistis quia dictum est et c. In tercia de concordia sollicitius facienda ibi Si ergo offers munus tuum et c. Circa primum dicit sic Amen dico vobis. Remigius amen hebreus sermo est et latine dicitur vere sive fideliter aut fiat. Et duabus ex causis hoc sermone utitur xpus. Et propter duriciam cordium qui tardi erant ad credendum. Et propter credentes ut profundius attenderent que sequuntur. Expediebat autem hoc loco uti isto sermone quia verum inconsueta dicturus erat. Credebatur enim sufficere iusticia scribarum et phariseorum ad salutem et ipse dicit quod non sufficit. Unde dicit vere et fideliter ita est sicut dico vobis Quia nisi habundaverit iusticia vestra i. fuerit maioris et habundancioris perfeccionis plus quam scribarum et phariseorum legis iusticiam docencium in templo(?) et phariseorum qui singulari observacione iusticie legalis erant distincti ab aliis nisi tunc iusticia vestra fuerit maioris habundancie non intrabitis in regnum celorum. Prima iusticia enim legis nullus intrare potuit salvare observatores. Primo quidem quia fuit iusticia humana operibus autem humanum aditum regni celestis aperire non potest Deut. ix. Scito quod non propter iusticias tuas dominus deus tuus dedit tibi terram hanc optimam in possessionem. Et hoc ideo quia omnis humana iusticia peccato contaminata est Ysa. lxiv. Quasi pannus menstruate omnes iusticie vestre. Oportuit ergo habundatiorem regno(?) iusticiam habere in qua salvarentur. Et hec fuit iusticia Ihesu xpi qui factus est nobis iusticia a deo ... sanguine iustificati sumus Ro. v. habundanciam gracie et donacionis iusticie accipientes in vita per unum Ihesum xpm. Secundo iusticia legis observatores suos salvare non potuit quia erat imperfecta quia neminem ad perfectum deduxit lex ut dicitur Hebr. vii. Et hoc ideo quia prohibebat manum sed non animum opus malum sed non cor ... Unde Gal. 2 dicitur non iustificatur homo ex operibus legis unde mundo nullus in ea salvabatur quia salus nostra interior est in mente et corde quia prius iustificari oportet Math. v. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Tunc enim dicere potuimus ... ps. Retribuet michi dominus secundum iusticiam meam et secundum puritatem manuum mearum retribuet michi. Tercio iusticia legis fuit timoris et non amoris unde Aug. Brevis ... differencia inter antiquam et novam legem quia ista timoris hec dileccionis unde salvare non potuit quia timor refugit salvacionem quod prefiguratum fuit in dacione ipsius legis quam timore perterriti noluerunt ulterius accedere ad montem filii Israel. Oportet ergo iusticiam regni celestis habundatiorem esse in caritate unde Aug. in libro ... precepta legis per caritatem impleta sunt que per timorem implere non poterant. Quarto iusticia legis temporale premium expectabat Ysa. i. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis unde observatores eius nescierunt sacramenta dei nec mercedem speraverunt iusticie ut dicitur Sap. 2. Converterunt enim fructum iusticie dulcem in absinthium terrene voluptatis ut dicitur Amos vi. Et ideo non mirum si privati sunt eterno regno. Oportet ergo propter habundancius ~~regnum~~ primum facere iusticiam s. regni celestis quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit. Quinto iusticia phariseorum erat vana quia in sua iusticia querebant laudem hominum. Ieiunium oracionem et elymosinas faciebant ut viderentur ab hominibus unde non.

minus si in hac iusticia non sunt saluati qui re- cepimunt mercedem Et ideo dicitur hiis qui volunt consequi celeste regnum Matthei 4. Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. Sexto iusticia phariseorum erat presumptuosa Contempnebant enim proximos et se ipsos exaltabant in corde suo vnde in mali mabant deceptoribus Et quidam eorum ante deum orans dicebat Gracias tibi ago domine quia non sum sicut ceteri homines raptores iniusti adulteri et velud hic publicanus Luce 18. Iusticia autem qua acquiritur celeste regnum oportet esse cum humilitate Proverbiorum 16. melius est parum cum iusticia quam multi fructus cum iniquitate. Septimo iusticia phariseorum erat seua. Lex enim talionis erat Exodi 21. Reddet autem pro anima oculum pro oculo dentem pro dente manum pro manu pedem pro pede adustionem pro adustione vulnus pro vulnere liuorem pro liuore vnde non minus si hec iusticia regnum celorum non aperuit quam vindictam sic exoptabat Oportet ergo iusticiam esse humidatam re- penitencie veniam qua aperitur regnum dei Psalmo 21. Qui sequitur misericordiam et iusticiam inveniet vitam eternam. Distinctio secunda.

dist. 2a Secundo cum dicitur Audistis quia dictum est etc. Ostendit quomodo ista distinctio procedit. Et duo facit Primo enim declaratur quod lex antiqua prohibuit Audistis quia dictum est antiquis i. a antiquis Antiquos appellat obseruatores veteris legis que vetustate peccati primi parentis eos liberare non non potuit donec per gratiam legis noue mediatore Christo renouati sumus in nouum hominem Col. 3. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis et induentes nouum eum qui renouatur in agnicionem dei secundum ymaginem eius qui creauit eum. Non occides occides. hoc preceptum ponitur Exodi 20. Et est secundum preceptum secunde tabule de hiis que pertinent ad proximum et est primum inter precepta negatiua. Nota secundum Augustinum de ciuitate dei quia hoc precepto non prohibetur eradicacio virgulti aut occisio animalium irracionabilium quorum vita et mors iusti creatoris ordinacione nostris vsibus subditur vt legitur Genesis 9. Sed isto dei precepto occisio hominis est quo homicidium hominis prohibetur ut nullus se vel alium hominem occidat racionabiliter

[illegible]

quidem quia homo constitutum ad corpus et quantum ad animam opus dei est Corpus namque eius formauit de limo terre Et rursus in- fudit animam cum spirauit in faciem eius spiraculum vite vnde soli deo reseruatur mors et vita hominis ita ut non liceat homini hominem occidere Luce 22. Conuerte gladium tuum in locum suum omnes enim qui acceperint gladium gla- dio peribunt. Licet tamen contra preceptum qui faciunt iusta bella agunt ut illi qui gerunt personam publice publice potestatis et scelerates morte puniunt Non enim tales occidunt propria auctoritate sed mandato legislatoris di- centis Deuteronomii 18. Maleficos non pacieris viuere super terram ymmo peccaret iudex si malefactoribus vitam indulgeret ita Saul priuatus fuit regno eo quod non occidit peccatores amalechitas sicut legitur 1 Regum 15. 20 et 3 Regum 20. dixit quidam propheta regi Israel Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua erit anima tua pro anima eius. Cum non iudex iusticiam legis exequitur condemp- nando reum ad mortem et hoc mutuum vnde legitur Exodi 32. Et Moyses dixit hiis qui oc- ciderant ydolatras hodie consecrastis manus vestras domino vnusquisque in filio et fratre suo ut vobis detur benedictio Deinde ponit homicidii penam Qui autem occiderit reus erit iudicio Reus dicitur a re legis siue actu legali propter peccatum tamquam obnoxius vnde reus erit iudicio i. dignus erit iudicari ad mortem Sic enim scriptum est Leuitici 24. Qui percusserit et occiderit hominem morte moriatur. Secundo ponit iuxta hunc noue legis preceptum quo prohibetur omnis inordinata commocio ani- mi et prohibetur homicidium non solum in opere sed eciam in sua radice et origine Et sunt tres gradus culpe in homicidio anexe. Prima est in voluntate et est commocio iracundie de qua dicit Ego autem dico vobis Vbi ostendit se veteris legis fuisse latorem Neque enim consueuit quis super addere legi quam non instituit Et

[illegible]

considerandum secundum Augustinum quod pene omnia que
addidit dominus antique legi que in ipsa lege
continentur. Sed quia non erant expressa non
intelligentes iudei credebant solam per
emptionem corporis suam esse peccatum et non
voluntatem. Ideo christus ipsam legem volens
voluit declarare et hoc est quod dixit Mathei
v. Non veni solvere legem sed implere. Quia omnis
qui irascitur fratri suo. In quibusdam libris
additur omnis qui irascitur fratri suo sine causa
sed ut dicit Ieronimus forsitan ibi ponitur quia
nulla potest esse causa irascendi iniuriam inferentem, sed iuste
ab irascitur culpe fratris illa ut dicit Augustinus
qui irasci fratri ut corrigatur nullus sane mentis
reprehendit. Unde non quod est quedam ira que commenda-
nda est tollendam, quedam non vituperatur. Ira commendabilis
est que cadit in prudentem, scilicet virum per irasci vitiis
et peccatis et eorum desiderare correctionem. Unde
Augustinus ix de civitate dei, inquit, magis sunt philoso-
phi de anime passionibus. Stoici enim
dixerunt iram non cadere in sapientem. Verum peri-
patetici non iram dicunt cadere in sapientem
sed moderatam rationi quia subiectam. Et in disciplina
non christiana dicitur ira cadere in sapientem
sed cum iusta causa. Queque ira sic est commendabilis
et vera ira ut dicit Crisostomus quod sine ea nec
doctrina proficit nec iudicia stant nec crimina
compescuntur sed vitia seminantur. Nutriuntur negligentia
et non solum mali sed et boni incitantur ad
malum. Que ira ut dicit idem magis
debet dici iudicium quam iracundia quia
non est ex commotione passionis sed magis
ex iusto rationis iudicio. Unde Ecclesiastes vii. Melior
est ira risu quia per tristitiam vultus corrigitur
animus delinquentis. Ira quam commendabilis duas
debet habere conditiones et earum una est ut habeat
iustam causam, altera ut sit moderata rationi
et subiecta. Ira quando tollatur est ira in
firmorum que est repentina et subita ut cum
homo secundum carnem irascitur nec tamen volun-
tate secundum quam ira compellit. Ista ira tollatur
quia rationem non superat. Secunda dicitur Iob

xxvi. Non te superet ira ut aliquid offendas. Ira autem
que vituperatur est rationem superans. Cuius secundum Gregorium in moralibus quattuor
sunt gradus. Quidam enim cito commoventur ad iram
et cito redeunt ad tranquillitatem. Alii non tarde
irascuntur et tarde redeunt et isti peiores sunt primis
ut dicit Augustinus in regula. Quidam autem facile ira
accenduntur et tarde redeunt ad tranquillitatem et
isti peiores sunt omnibus. Sed alii irascuntur et
cito iram deserunt qui inter omnes alios minus sunt
mali. Nota quod ira mala multa mala facit.
Primo enim conturbat hominem ut sit extra se. Psalmus con-
turbatus est in ira oculus meus anima mea
et venter meus. Secundo excecat mentis oculum. Unde
Catho: ira impedit animum ne possit cernere verum.
Tertio occidit animum irati. Iob v. Virum stultum interficit
iracundia. Quarto tollit sapientiam. Proverbiorum: Quis pretendit
ignibus verbis iracundie et non vidit solem. Quinto
tollit iustitiam. Iacobi i. Ira enim viri iustitiam
dei non operatur. Sexto tollit misericordiam. Proverbiorum xxvii. Ira non
habet misericordiam. Septimo tollit gratiam vite socialis. Proverbiorum xx-
vii. Grave est saxum et onerosa est arena sed ira
stulti utroque gravior. Impetum enim concitati spiritus ferre
quis poterit. Octavo suscitat lites. Proverbiorum xxvi. Sicut
carbones ad prunas et ligna ad ignem sic
homo iracundus suscitat rixas. Nono ira aufert
a deo. Ecclesiastici xxviii. Homo homini servat iram et a deo
querit medelam? quasi diceret forsitan a deo querit mede-
lam cum a deo aversus sit. Decimo ira convertit ad dyabolum
qui plenus est furore et ira. Ieremie i. Ollam succen-
sam ego video et faciem eius a facie aquilonis.
Olla succensa est animus irati. Unde philosophus dicit
Ira est accensus sanguinis circa cor. Cuius facies
hominis non delectatur et est adversus aquilone id est dyabolo quo
animus irati inflammatur. Sequitur pena irati
reus erit iudicio. Iudicium est determinata exami-
natio cause. Proverbiorum xxvi. Iudicium causas determinat quia
iudicium si fiunt cause determinet inflictionem
pene. Pena enim debetur eius adequalitatem
iustitie. Sed lege christi sanctitum est legem ut quicumque
irascitur fratri suo obligatus est ad iudicium pene.
Sed non ista pena sit temporalis vel eterna. Sed si
eterna quanta vel cuius asperitatis non est determinatum
ut dicit Crisostomus quia nec passio ire determinata

Exemplum omnibus. Si vero quis lesisset et postea reganeret [?] ... habens in corde ... ... tamen ... ne forte te tradat ille ... ad iudicium

est maxime quia impossibile est esse penitus absque
ira in animo non dum exterius prolata. Secundus gradus
ire est quando prorumpit exterius significata de quo
dicit Qui autem dixerit fratri suo racha. Racha secundum
Crisostomum lingua syriaca est verbum contemptus et per-
uipensionis sicut cum loquimur aliter in silgari-
bili ... ut uade et facias hoc. Vel secundum
Crisostomum secundum eum est hebraycum et idem est racha quod inanis
et vacuus quasi sine cerebro. Et secundum alios racha
grece est idem quod pannosus. Sed secundum beatum Augustinum ra-
cha non est vox aliquid significans sed magis est vox
exprimens motum indignantis animi. Sicut
heu exprimit dolorem, ... audacia, hay con-
passionem, pape admiracionem. Ita in greco ra-
cha est interiectio exprimens commotionem irantis
animi. Et hic quidem vox quadrupliciter variatur.
Quandoque enim in quadam nomine sola indignatio in-
trinseca exprimitur. Quandoque non format vox per modum
contempnentis et tunc est maior culpa. Quandoque vero
per modum comminantis et tunc est minor duabus pre-
dentibus non tamen quod semper ... est homines animi
gratitus et voce frenit quasi ira existens vin-
dictam exterius ... petor videbit et irascetur
dentibus suis fremet. Et hec pena Reus erit
concilio. Sicut racha est maioris est culpe quam
irasci ita pena concilij maior est pena iudicij
Nam ut dicit Augustinus in iudicio adhuc datur locus
defensionis sed ad concilium vero pertinet sine placito
quando iudices inter se conferunt quo supplicio reum dam-
nari oporteat. Vel quia ira maior determinatur
per verbum racha ideo determinata pena infligitur.
Secundus gradus commoti animi est vehementi
ira maiori prorumpere in vocem indignacionis prolatam
et non dum ad significantem. Tercius gradus
ire est proferre vocem contumelie de qua dicit Qui
autem dixerit fratri suo fatue. Fatuus dicitur quia
fando suam ostendit impericiam quod manifestus in-
sipiens. Et hoc nomine omnis contumelia maledictio
detractio infamia et criminacio intelligitur. Reus
erit gehenne ignis. Rabanus. Gehenna hic
saluator inferni cruciatum vocat. In quo attendendum
est quod sicut augmentatur culpa in noua lege sic et pena.
Nec enim de pena infernali fit mencio in veteri
testamento sed nec de regno celorum. Multis autem

ut dicit Crisostomus. Hic videtur si pro solo verbo
tantum paratur pena sed non est estimandum
homicidium esse plura enim peccata verbis sunt
principium. Multociens enim pro uno verbo pepe-
rit homicidium et totas civitates integras
subuertit. Quia ideo multociens non minus
offendunt flagello lingue quam virge gladij.
Et dicens Si gehenna est pena quicunque
mori pena punitur homicidium. Soluit
Augustinus dicens esse gehenne differencie qua
reus homicidium iudicatur. Distinctio 3a ...
Tercio cum dicit Si offers munus tuum
commendatur de concordia sollicite facien-
da. Si enim ut dicit Augustinus non est peccatum ira-
sci fratri aut dicere racha vel fatue multo
minus tenere in animo rancorem ut
in odium ira convertatur. Unde precepit reconcilia-
cionem in iram deponere dicens Si offers. Offe-
rre est sponte dare et oblacio dicitur esse non
exaccio nec coactione. Munus nomine
muneris non solum spiritualia et temporalis intelligitur
sed est quodcumque pium opus ut orare corrigere
predicare et cetera talia. Et nota quod differencia est
inter munus et donum. Donum est voluntarium.
Munus vero quod datur maioribus et pactum.
Et dicitur munus a mavium vel ammonendo
vel amonendo. Ea vero que deo offerimus recto
nomine munus significantur quia ma-
iori dantur ut ipse sit nobis placabilis
et benignus. Et communium et pacem
et commonicium mentem ad celestia erigendo
tota esse debet. Tunc quia nulla de alieno
debet fieri oblacio. Ad altare non solum est
altare materiale templi sed est altare
spirituale mentalis animus quod templum dei est.
Et est altare glorie de quo Apocalypsis 8. Ascendit
fumus aromatum de oracionibus sanctorum
super altare aureum quod est ante thronum dei.
Et ibi recordatus fueris quia frater tuus
habet aliquid aduersum te. Nunc ut dicit Augustinus frater
tuus habet aliquid aduersus nos quando eum
in aliquo lesimus. Et tunc habemus tamen
aduersus eum quando ipse nos lesisset. Relinque

ibi munus tuum ante altare. Munus ante altare relinquitur quando non offertur sed manet propositum oblationis. Et vade prius reconciliari fratri tuo. Sic intelligendum est quod si non offensa fratri tuo ab eo postulanda est reconciliatio. Sicut illos abscondita non tenentur manifestari, ne contristentur aliquando, sed postulanda est a deo et sacerdoti. Hugo de sancto Victore in exposicione regule: Pensare magis debemus quanta sit concordie virtus, sine qua non placent deo ista sacrificia quibus delentur peccata, nec tamen placent deo nostra ieiunia nostre orationes nostra sacrificia quam concordia. Sic inmensa est quod dyabolus tantum timeat sicut concordiam. Si enim quod habemus distribuamus pro deo, hoc ipse non timet quia nichil possidet. Si ieiunamus hoc ipse non metuit quia cibum non sumit. Si vigilamus inde non terretur quia sompno non utitur, sed si concordiam vigemus inde vehementer expavescit, quia hoc tenemus in terra quod ipse in celo servare contempsit. Verum concordia omnia dyabolica arma frangit, sicut milites per concordiam uniti frangunt hostes. Propterea sanctus Iohannes capitulo ... locus eius ibi fregit potencias arcum scutum gladium et bellum. Qualiter vero reconciliacio fieri debeat dicit Crisostomus: Si cogitatu offendisti, cogitatu reconciliare; si verbo offendisti, reconciliare verbis; si operibus offendisti, operibus reconciliare. Omne peccatum quo committitur eo modo et de ipso agatur penitencia. Et tunc veniens offeres munus tuum. Augustinus: Si frater sit absens et multum distans, procedendum est ad reconciliacionem non pedibus corporis sed affectibus mentis, et humiliter in conspectu dei venia est postulanda, deinde revertenda intencio ad id quod precepit, ut offerat munus. Ubi secundum Crisostomum attendenda est misericordia dei ad homines, quos amplius diligit concordiam fidelium quam munera. Dum oblacionem discordancium non vult recipere. Nemo enim duorum

inimicorum potest esse fidelis amicus. Sicut deus non vult amicus esse fidelium quamdiu inter se fuerint inimici. Et regemus etc.

Dominica sexta post festum Trinitatis

Cum turba multa esset cum Ihesu nec haberent quod manducarent, et infra etc. Hoc idem legitur Matthei xv. Misericordia sine potencia imperfecta est et diminuta, quia cum aliquis miseretur ei cui subvenire non potest; potencia non sine misericordia iniqua est et superflua, sed utraque simul verum tantum in Christo est sufficiens et perfecta, quod duo in Christo fuisse declarat presens evangelium, quod in tres partes dividitur. In quarum prima exposuit Christus affectum studiose pietatis et misericordie. In secunda passi sunt discipuli defectum dubietatis et ignorancie, ibi: Et viderunt etc. In tercia turba consecuta est effectum copiose saciatatis divine potencie, ibi: Et precepit turbe etc. Circa primum sic fatetur ... causam turbe indigencia. Cum turba multa esset cum Ihesu. Quare vero tanta turba esset cum Ihesu Marcus causam assignat narrans quod post sanatam Chananee filiam veniens dominus secus mare Galilee et ascendit in montem, quod turbe sequentes eum adesse accesserunt ad eum portantes secum mutos, cecos, et claudos et debiles, et posuerunt omnes male habentes ad pedes Ihesu, qui eos sanavit, ita ut mirarentur turbe. Nec haberent quid manducarent. Ea enim victualia que secum detulerant iam erant consumpta, et locus desertus erat, iam non habebant unde victum acquirerent. Ex quo colligitur quanto desiderio ei adherebant, audientes suavem doctrinam, contemplantes graciosam faciem, et videntes eius mirabilia opera; in tantum ut essent secum tribus diebus ut de alimonie defectu non essent solliciti, quia non poterat illis victus deficere qui erant cum Ihesu. Propterea ... sollicitudine victum proicientes in eum, qui ipsi cura est de vobis. Secundo ponitur pius misericordie affectus. Convocatis discipulis ait illis. Ergo ex causis locutus est cum eis: primo ut dicit Ieronimus quod ex maioribus debuit exemplum, non spernere cum minoribus consiliari. Secundo ut idem dicit quod ex collacione intelligant signi magnitudinem. Tercio ut ostendatur magnitudo misericordie, que intrinsecus latere non potuit sed verbis et tandem opere patuit. Quarto ut dominus se misericordem ostenderet et discipulorum animos ad misericordiam inclinaret. Misereor super turbam. Ecce verbum mire dulcedinis et amoris, procedens ex intimis Christi cordis medullis et pertingens suo vigore intima nostra. Neque enim est

...que comparavit ut ... papat ... deus.

alius qui nostris miseriis sic misceatur quia admirabilis conditor misericordie eius miserationes sunt super omnia opera eius. Et non quia duplici xpus misereretur quia non compatitur. Augustinus x libro confessionum. Tu domine deus meus qui animas amas longe alte/ purius quam nos incorruptibilius misereris quas nullo dolore sauciaris quia ecce vos videntibus iam triduo sustinent me ut dicit Triduum iam triduo perseverant mecum. Primum enim diem explicat xpus incarnationis longitudine. Secundo die predicationem vacavit. Tercio die cum redire deberent/ viaticum non habebant. Cum dominum xpm sustinere quam actibus eius et doctrine intenti/ circa propria fuerunt negligentes. Nec habent quod manducent. duplex erat causa/ et quia tam diu pacienter eum sustinuerant longitem/ et quia victum non habebant. Tercio ponitur imminens periculum. Et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via/ Tanta enim caritatis est virtus quod si caritatem deseret omnia deficient. Unde Augustinus in libro soliloquiorum. Tu domine scis quia desiderium [illegible]/ sed non deseris quia tu es summum bonum cuius bonitatis immensitas facit ut nolit caritatem deserere/ et non [illegible] scriptum est dimittere eos ieiunos nolo/ ne deficiant in via. Sicut scriptum est Tren. 3. misericordie domini multe/ quia non sumus consumpti/ quia non defecerunt miserationes eius. Quarto ponitur turbe adventus de remotis. Quidam autem ex eis de longe venerunt. Fama enim xpi ubique diffusa est/ et ex diversis [illegible] venerant/ Luc. 4. Divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. Et de Salomone dicitur quod omnes desiderabant eum videre propter famam eius. Et ecce plus quam Salomon hic qui vincit famam virtutibus ut dicitur 2 Par. 9. Hic plura consideranda occurrunt. Primo quidem quid significet per turbam istam. Turba namque ista statum hominis significat post peccatum. Cum enim esset conditus ut absque perturbatione in summa tranquillitate mentis vitam presentem duceret/ donec sine morte media ad beatitudinem eternam duceretur. Turbavit scorpium et pertrahendo nullis turbationibus agitatur intus et extus/ ita ut nulla vita prius sit tranquilla. Unde dicere possumus illud psalmi. Turbavit patrem meus terram. Turbatus quidem homo exulis in-

iuriis periculis adversitatibus immensis paupertate labore fame siti frigore et multis generibus tribulationum quousque moriatur/ Interius non turbatur ignorancia inordinato amore odio malivolo timore tristicia vanis gaudiis doloribus et innumerabilibus fantasmatibus irruentibus in mentem ita ut nulla sit tranquillitas. Iuxta illud. In tesu tot fantasmatum turbatur cordis sabbatum. Secundo dicitur de ista turba quia non habebat quid manducaret. Nescia enim homo per esum ligni vetiti/ amisit cibum corporalem virtuosissimum ligni vite quo refectus mori non potuit et amisit omnes corporales delicias paradisi. Rursus perdidit cibum mentis suavissimum qui est contemplacio dei perfecta et purus amor atque sanctorum angelorum societas. Et iste cibus erat homini naturalis. Unde omnia cibaria istius vite/ quia sunt contra naturam eius/ non sciatur non possunt/ sed semper esuriens et siciens est intus et extus. Ezec. 7. Animas suas non saturabunt et ventres eorum non implebunt/ quia scandalum iniquitatis eorum factum est. Tercio dicitur quod ista turba indigens erat cum ihesu. Quia ut dicit Augustinus 12 de trinitate capitulo 12. Omnem creature quantitas si ab eo cessaret omnis natura deficeret. Fuit ergo et cum patribus conditor conservator protector provisor instructor dando legem et mandata atque tandem fuit cum eis per carnis assumptionem. Io. 1. Verbum caro factum est et habitabit in nobis. Quarto dicitur quod xpus super hanc turbam misertus. Hoc est illa misericordia que peccantibus dat spem venie/ laborantibus consolationis refrigerium/ confessis graciam iustis premium. Que misericordia si non esset/ mundus non sustineret pro multitudine iniquitatum nostrarum/ atque frustra dominus paradisum fecisset. Et numquam ad sancte misericordie celestis ianua aperitur/ ipsa est ultimum refugium/ et anchora nostre salutis quam deus ex aspicit omnes homines. Et attende quam [illegible] deus istam misericordiam dedit hominum. Ipsa enim est mater hominum vivificatrix

ps. Secundum misericordiam tuam vivifica me. Unde suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Ipsa est enim homini ad omnem potentiam eius et vitam eius quidem est elevatus in excelsum. ps. Fiat misericordia tua domine super nos quemadmodum speravimus in te. Ipsa est enim fidelis sustentatrix ne labamur in praecipitium. ps. nisi quia dominus adiuvit me paulominus habitasset in inferno anima mea. Si dicebam motus est pes meus misericordia tua domine adiuvabat me. Ipsa est enim et cetera vehiculum in regno dei. ps. misericordia eius praevenit me. Ipsa est et post remunerat. ps. misericordia eius subsequetur me omnibus diebus vitae meae. ut michi in dextris est et a sinistris adiutrix tamquam scutum inviolabile. Ipsa est adversus oppugnationes omnium inimicorum. ps. In misericordia tua disperdes omnes inimicos meos. Ipsa est tamquam protectrix quia ab omni malo protegit et defendit. ps. multa flagella peccatoris sperantem autem in domino misericordia circumdabit. Est nota quod licet deus sit immensus potentissimus tamen est admirandus in operibus. Quidem ratione naturalis proprietatis omnibus enim natura quanto nobilior et pulcior tanto magis plura opera perficit quam intellectus dicit. Dicit deus cui proprium est misereri semper et parcere. Judith. a. Unde quia pius est miseretur. Secundo miseretur deus voluntate libera. Exo. 33. Miserebor cui voluero et clemens ero in quo michi placuit. Tercio miseretur pietatis in necessitate. Futura enim est pietas eius tanta et tam magna. Sapientia xi. Misereris omnium quia omnia potes. Quarto miseretur maiestatis dignitate. Secundum enim magnitudinem rei dignitas est misericordia. Ecclesiastici 2. Secundum magnitudinem eius sic et misericordia illius. Quinto miseretur nostre fragilitati paterno affectu. ps. Quomodo miseretur pater filiorum misertus est dominus timentibus se quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. recordatus est quoniam pulvis sumus. Et ideo miseretur nostri filio sed dei misericordia prevalet materne pietati. Ysa. 49. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui. Et si illa oblita fuerit, ego tamen tui non obliviscar. Ipse est miseretur frater fratri suo. Et propter hoc nostri misertus est. Gen. 43. Attollens ioseph oculos vidit Beniamin fratrem suum stantem et commota fuerunt viscera eius super fratre suo et erumpebant lacrime. Ipse est miseretur amicus amico. Deus nostri est qui propter nimiam caritatem filium suum tradidit in mundum ex qua caritate processit misericordia. Ier. 31. In caritate perpetua dilexi te ideo attraxi te miserans tui. Ipse est miseretur afflicto qui easdem afflictiones expertus est. Christus autem venit in hunc mundum et miserias probavit miserias. Ysa. 53. Virum dolorum sciens infirmitatem. Hebr. v. Cum esset filius dei didicit ex hiis que passus est obedientiam et ideo ex hoc iam nostri miseretur. Hebr. 2. Unde debuit per omnia fratribus assimilari. Quinto dicitur quod ista turba Christum sustinuit tribus diebus. Tres dies secundum Rabanum tria sunt tempora scilicet ante legem sub lege et post legem. Primis duobus diebus expectatus fuit Christus qui est panis celestis et doctrina evangelica. Sed in die tercia venit ad reficiendas animas nostras. Vel tres dies sunt tres gradus anime scilicet spiritualis intellectualis et fidei. In primis duabus mens non reficitur scilicet contemplatione dei quia cognitio dei excedit omnem sensum et intellectum. In cognitione vero fidei deus velut aliqualiter anima pascitur. Sed huic diei nox succedit quia videmus per speculum in enigmate donec ad diem glorie perveniremus ubi absque nocte et tenebris videbitur deus sicuti est.

Dist. 2

Secundo tamen dicitur Et unde istos quis poterit hic saturare panibus. Unde discipulorum defectus dubietatis et ignorantie ex quibus fit. Primitus enim duo sunt. discipulorum dubium. Et unde istos quis poterit. Discipuli sui tangentes multiplicem difficultatem pascendi turbas. Primo ex defectu rei venalis. i. venalis erat nobis pretium emendi panes aut si esset pretium venalis erat panis copia. Secundo ex multitudine turbe istos tante multitudinis sicut sunt famelicos. Tercio ex impotencia ministrorum. Poterit quis quasi diceret tante potencie. Quarto ex disconvenientia loci hic in solitudine. Ubi victualia nec dono nec pretio reperiuntur. Quinto quia Christus non solum cibare sed et saturare volebat turbam ut fortificati redirent ad propria. Alteram difficultatem tradit saturare quia ut saturentur multo est opus. Sexto quia

Dist. 2

[Marginal note: ... est ... que ... synagoge ... domus ... saturandi ...]

[illegible]

et fructibus arborum difficile fuisset aliquam tantam saturare multitudinem adiungit panibus quasi dicant. Etsi difficile esset pomis arborum saturare turbam panibus non saciare est impossibile. Non quia cum panis anime sit cognitio veri et amor boni in rei veritate non invenitur in solitudine presentis seculi unde quis esurientem animam saturare posset. Panis enim veritatis mundane scientie multis est admixtus erroribus quia dum homines [illegible] sunt veritates a filiis hominum. Rursus panis amoris creature multas habet amaritudines unde Augustinus libro quarto confessionum capitulo sexto miser est omnis animus vinctus amicitia rerum mortalium et dilaniatur cum eas amittit et tunc sentit miseriam qua miser est et antequam amittat. Non est igitur panis cognitionis nec amoris creature quo animam nostram saciare possit. Secundo ponit Christi interrogationem Et interrogabat eos quot panes habetis. Remigius non interrogat dominus quasi nesciens sed ob hoc ut ad hoc viderent septem quos pauciores dicerent panes eo magis miraculum diffamaretur et notius fieret. Tercio ponit eorum visionem Qui dixerunt septem. Admirare magis [illegible] discipulorum sapientiam qualiter ventrem superabant nec multum ipse curam faciebant et cum in heremo existentes et per tres dies ibi manentes solum septem panes habebant. Non quia mundana philosophia vii habet panes liberalium artium quibus conatur cibare seculares hominum mentes. Doctores non ecclesie vii habent panes divine scripture quibus anima reficiatur. Quorum primus est liber mosayce legis. Secundus non prophetarum. Tercius agyographa id est dicta sanctorum ut Iob [illegible] et Salomon. Quartus est liber historiarum. Quintus liber evangeliorum. Sextus doctrina apostolica. Septimus ecclesie gesta actibus apocalypsim continentia. Panes mundane philosophie fermentati sunt falsitate et pompa ideo abiciendi. Panes non sacre scripture azimi sunt veritate et puritate in quibus anima reficienda est. Primo Corinthiorum v. Epulemur enim in fermento veteri neque in fermento malicie et nequicie sed in azimis sinceritatis et veritatis. Quarto ponit domini preceptum Et precepit turbe discumbere super terram. Non quia secundum magistrum in hystoria quia in alia re-

fectione qua pavit dominus v milia hominum ex quinque panibus et duobus piscibus erat tempus pasce unde quia adhuc herbe erant super terram dicitur quod turba discubuit super fenum. Ista non refectio facta fuit post penthecosten quo tempore prefuerunt [illegible] iam non erat herba unde non super herbam sed super terram discubuit turba. [illegible]

Quinto cum dicitur Et accipiens septem panes copiosa Christi sanctitas pietatem suam ostendit. Facit enim quinque. Dictus appositio Et accipiens manibus sacris panes vii in manibus discipulorum oblatos gratias agens deo patri a quo habet esse et veritatis potestatem unde omnis creatura famulatur fregit. In qua fractione dominus dedit illis materie multiplicationis virtutem et dabat discipulis suis ut apponerent quia sacre scripture intelligentiam nobis Christus ministrat per ecclesie doctores. Et apposuerunt turbe. Ubi commendanda est caritas discipulorum quia negligentes proprium cibum quod habebant aliis ministrabant. Et nota quod panes v alterius refectionis fuerunt ut ea pasca dicitur fuisse ordeacei quod de istis non dicitur quia refectio legis antique v panibus significata bestialis fuit et grossa ordeum enim pabulum est iumentorum. Refectio sacre non scripture presenti tempore significata perfectum vii panum suavis est saporem continens septiformis gratie spiritus sancti. Ecclesiastici xxiv. Spiritus meus super mel dulcis. Sapientie xvi. Paratum panem de celo prestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. Sexto ponit piscium appositionem Et habebant pisciculos paucos. Ubi discipulorum colligitur continentia et parcitas quia non carnibus utebantur nec piscibus magnis sed pro ut [illegible] pauci. Et ipsos benedixit in qua benedictione eos multiplicavit. Primo benedixit eis et multiplicati sunt nimis. Et iussit apponi panis est cibus quo sustentatur vita per panis cor hominis.

[illegible]

[illegible]

continet pisces illos dedit in gdimentum (?) cibi. Et non secundum Iohannem quia in piscaculis istis sanctos intelligimus quorum fidem vitam et panes scriptura continet novi testamenti qui turbulentis huius seculi erepti fluctibus refectionem nobis interna prebuerunt suo exemplo. Tercio ponit saciationem ibi Et manducaverunt et saturati sunt. Psalmus: Saciavit animam inanem et animam esurientem saciavit bonis. Anima enim nostra inanis est et vacua in appetitu rerum temporalium quousque eam deus repleverit spirituali cibo. Luce (?) de filio prodigo. Unde psalmus: Replet in bonis desiderium tuum. Quarto ponitur recollectio messe Et sustulerunt quod superaverat de fragmentis vii sportas. Theophilus: Tu vero saturate reliquias non deserit, quia unusquisque continens est de nutrimento superflua non querit. Sporta est vas vimineum quo aliqua recollecta servantur, vel dicitur ab asporto tas, vel dicitur sporta a sparto vigoso frutice ex quibus iunctis sporta in abundantia locis texitur. Quinto ponitur numerus manducancium Erant autem qui manducaverant quasi quatuor milia viri, exceptis scilicet parvulis et mulieribus. Notandum enim ut dicit Theophilus: dimittit ieiunos (?) sed omnes volunt sua gratia cumulare. Sexto tangit licenciam recedendi Et dimisit eos. Magnitudine (?) namque suavitate verbi et admiratione vehementi virtutis Christi detinebantur ita ut nisi ipso iubente recedere nollent. Domine ad quem ibimus verba vite eterne habes. Rogemus.

Dominica .8a. distinctio prima

Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium etc. Ad hoc idem Regum libro vi (?) magis falluntur ingenio (?) hominum cum in noticia cuiuscumque altius veritas (?) frequenter enim quos meliores credebamus peiores reperimus.

[illegible]

Unde bene dicebatur in antiquo proverbio illo est quod scire amicum prius quam modium salis consumat. Christus vero nos ... servitati (?) venenis ... a hominibus ... dat omnem ... abiectionem atque doctrinam cognoscendi a pseudo prophetis nobis. Primo tangit falsitatis noticiam. Secundo flagelli penam: ibi Omnis arbor que non facit etc. Tercio veritatis gloriam: ibi Non omnis qui dicit michi domine etc. Circa primum sic procedit. Premittit enim primo titulo documentum. Ita secundum Crisostomum: firma tutela salutis est scire quod fugias. Unde dicit Attendite id est diligenter cavete. Crisostomus: Non enim dicit aspicite sed attendite. Ubi enim certa res est aspicitur, ubi non incerta attenditur, id est caute et diligenter consideratur. Quia ergo falsi prophete occulte sub specie sanctitatis veniunt ideo dicitur Attendite a falsis prophetis. Prophete hoc loco intelliguntur doctores etiam qui sacram scripturam interpretantur. Neque enim ut dicit Crisostomus potest quis propheticos interpretari sensus nisi per spiritum prophetie. Et nota quod isti doctores sunt falsi prophete triplicem veritatem obmittendo scilicet veritatem doctrine iusticie et vite. Veritas doctrine quadrupliciter relinquitur. Primo per falsam et perversam scripture intelligentiam et tales prophete sunt omnes heretici qui per aliquibus signis et mirabilibus conantur falsam doctrinam confirmare. Deut. 13: Si surrexerit in medio tui propheta et predixerit signum atque portentum et evenerit quod dixit et dicit eamus et sequamur deos alienos, non audias verba illius prophete, sed talis propheta interficietur. Ita et magi pharaonis fecerunt mirabilia. Secundo veritatem doctrine relinquunt simplices predicatores per ineptam scripture expositionem. Ea enim docent que non intelligunt. Ier. 2: Sacerdotes et prophete nescierunt legem. Eze. 13: Ve prophetis insipientibus qui sequuntur suum spiritum et nichil vident. Et Zacharie 13: Confundentur prophete unusquisque ex visione sua. Tercio veritatem doctrine relinquunt fabulatores qui cum debent dei verbum annunciare vana annunciant ut aures demulceant au-

[illegible]

dicentium Ier. 23. In prophetis samarie vidi fatuitatem quos videmus libenter audiri isto tempore de quo apostolus 2. Thy. 4. Erit tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt et a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur. Quarto relinquunt veritatem doctrine superflua docendo quales sunt qui predicant de sole et luna et sideribus qui licet veri sint prophete ptolomei et azor(?) falsi tamen prophete sunt christi de quibus dicitur 3. Re. 2. Non est lex neque prophete non invenerunt visionem a domino. Secundo dicuntur falsi prophete eo quod relinquunt veritatem iusticie non reprehendentes peccata et scelera de quibus dicitur Tren. 2. Prophete tui viderunt tibi stulta et falsa nec aperiebant tibi iniquitatem tuam ut te ad penitentiam provocarent. Istam vero veritatem explicant relinquunt scilicet timore quia ut dicitur 3. Re. 19. Prophetas domini occiderunt. Et contra dicitur Eze. 3. Ne timeatis a facie eorum et frontem tuam duriorem frontibus eorum ut adamantem et silicem dedi faciem tuam. Secundo istam veritatem relinquunt favore secularium quia cum dominus libere predicantes veritatem et prave vite gesta arguentes non habent gratiam aput homines ideo quidam predicatores aplaudent malefactis ut potentibus complaceant Ier. 4. Prophete prophetabant mendacium et sacerdotes plaudebant manibus suis et populus meus dilexit talia. Tertio relinquunt istam veritatem cupiditate comodi temporalis et timentes eum perdere elatas vitia virorum non arguunt eorum scelera Eze. 13. Prophete violabant populum meum propter pugillum ordei et fragmen panis ut interficerent animas que non moriuntur et vivificarent animas que non vivunt. De talibus dicitur Mychee 3. Et si quis non dedit in ore eorum quippiam sanctificabunt super eos prelium et infra Principes eius in muneribus iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant et prophete eius in pecunia divinabant. Tertio dicuntur falsi prophete qui relinquunt veritatem vite docentes alios que ipsi non observant Ier. 23. In prophetis ierusalem vidi similitudinem adulterantium et iter mendacii confortaverunt manus pessimorum ut non converteretur unusquisque a sua malicia facti sunt mihi omnes sodoma. Unde quia nulla falsitas recipitur nisi aliqua veri similitudine palliet addit(?) convertere Qui veniunt ad vos Omnes isti falsi prophete sed non missi a deo Ier. 23. Non mittebam prophetas et ipsi currebant non loquebar ad eos et ipsi prophetabant. Unde et ipsi ob hoc falsi sunt quia absque divina auctoritate veniunt in vestimentis ovium Oves sunt christiani quorum vestimenta sunt species christianitatis et cultus religionis sicut frequentes ieiunii et elymosine et castitatis signa. Hec vestimenta falsi prophete assumunt ut sub eorum pallio pauperes decipiant. Nulla enim res ut dicit Crisostomus sic bonum extimat sicut fictio. Nam malum sub specie boni celatum dum non cognoscitur non cavetur. Intrinsecus autem id est in corde et animi proposito Sunt lupi rapaces. Iuxta vulgare proverbium Lupus mutat pilum sed non dimittit vicium quia eas oves recipit quarum induit vestimenta magnum signum periculi esset si possent lupi assumere tegimen ovium quia communiter congrem invadunt. Sic et periculum grande est cum malicia latet sub specie sanctitatis. Et attendendum quod licet pluribus modis aliqui sint falsi prophete non tamen omnes Sunt lupi rapaces quia non habent potestatem perdere vanos. Sed lupi rapaces hoc modo secundum Crisostomum maxime heretici mittuntur quia sub agnino pallio veritatis ministrando verba falsa simplicium animas rapiunt a fide de quibus actuum 20. Ego scio quia post discessum meum intrabunt in vos lupi rapaces non parcentes. Item lupi rapaces sunt et vocantur predicatores et prelati qui sub specie sanctitatis et honestatis rapiunt corda et credentium adpeccandum. Talis fuit Sychem filius Emor qui rapuit Dinam et dormivit

cum ca. viii legitur gen. 34. Talis et lupus fuit
amon filius david qui rapuit thamar so-
rorem suam ut legitur 2 re. 13. Isti sunt lupi
vespertini vastantes ad vesperam ut dicitur
Jo. Omnis qui male agit odit lucem. Isti
lupi rapaces et intellectu qui sub pallio pau-
pertatis bona temporalia rapiunt et usuras et
alia male ablata susceperunt Eze. 22. Qui
lupi rapientes predam avare sectando
lucra de quibus Mychee 2. Concupierunt
agros et violenter tulerunt domos rapuerunt
et calumpniabantur virum et domum eius. Secundo
ponitur istorum noticia. A fructibus eorum co-
gnoscetis eos. licet lanam ovis lupus
possit assumere non tamen servabit agnum sed
lupum nec faciet opera ovis sed lupi. Exemplum
de catto extinguente candelam in festis cum
muribus. Item exemplum de catto monachato quod
fuit peior in habitu monachali. Item exemplum
de lupo peregrinante qui voluit asinum man-
ducare quia peregrinum comedebat monstrum re-
ua non est similatio que alia non pateat
vel fletus heretici cognoscuntur ab hoc fructu
qui est fideles sequi a veritate quia omnes
heretici conquinati sunt. Et dicimus longo-
bardus dicebus unus. Civitatis honestas
non durat sed ubi tempus affuit amplius con-
cupiscere fructus. Neque enim possibile est ut tam
diu mala radix sit tecta cortice ut
aliquando non producat impietatis fructum sursum
ut dicit Aug. Cum exprimunt falsis prophetis
qui commoda temporalia querunt eum negare qui
paupertatis velamine consecuti sunt vel hic
amplius cupierunt tunc vere est ut appareat
cum lupus in ovina pelle sit vel ovis
insuat. Tercio similitudine adducit quod
confirmat superior sententia probat enim parabola
quod a fructibus sunt cognoscendi. Numquid colli-
gunt vindemiatores de spinis uvas. forta-
sse vitis est in spinis non tamen colligitur
uva de spinis sed de vite. Ita boni cum pu-
ta mixti sunt malis bonus tamen fructus

non de malis sed de iustis colligitur. Aliam adducit
parabolam aut simplex. Numquid colligunt a tribu-
lis ficus. Tribuli sunt rubi qui non
fructus ficos ficus sed amaros fructus. Et si et
mixti sunt ficubus. Et attendendum quia fructum
bonorum comparat vite et ficui. Vua quidem plura
granula continet cuius liquor letificat cor hominis
Sic opera iustorum sunt in gaudio et caritate Gal.
v. fructus autem spiritus caritas gaudium et pax. Et
fructus vero ficulnee habet dulcedinem et suavitatem
Sic et opera iustorum plena est mansuetudine be-
nignitate dulcedine et suavitate 2 Cor. vi.
In omnibus exhibeamus nos sicut ministros dei
in suavitate in spiritu sancto in caritate non ficta.
Quarto parabolas superiores prepositio applicat
quia sicut non colligitur uva de spinis neque ficus
de tribulis. Sic omnis arbor bona fructus
bonos facit. ut unito ex suo fructu arbor
possit cognosci. Mala autem arbor malos fru-
ctus facit. Ideo verum est quod supra dixit a fructibus
eorum cognoscetis eos. Et est notandum quod nomine arboris
significatur homo. Unde grece homo dicitur antropos
i. arbor eversa quia radix eius est eversa sursum
rami vero deorsum. Cuius arboris considerans ra-
dicem superiorem et ramos. Radicem eius vo-
luit esse sursum ut mens hominis esset in
celo fixa et inde traheret alimentum spirituale. Ideo
illud ovidij. Cetera cum prona spectent animalia
terre. Os homini sublime dedit celumque tueri
Iussit et erectos ad sydera tollere vultus. Sed quidam
hanc radicem figunt in terram avaricie quidam
in fimo luxurie quidam in petra superbie alij in
spinis iracundie, multi in arena vanitatis,
Eze. ia. Radices eius subtus illam erant
nec prosperabitur. Nonne radices eius evellent
Iam enim securis ad radicem arboris posita est
Math. 3. Stipes istius arboris debet esse rectitudinis
veritatem. Rami sunt virtutes et ramus quod debet
bene operari in mundo isto. Isti rami debent habere
viriditatem in quo non perseverantia vili
bonum agens. Item in floribus debent habere

[illegible]

pulcritudinem et honestatem, in fructu non suavitatem. Et si arbor ista radices in celo fixas habuit, stipes eius erit virtus, rami cooperti foliis decorati floribus et ditati fructibus. Multa arbor bona dici potest, mala vero arbor erit si radices in mundo fixerit, quia de malo humore non producitur nisi malus fructus.

Dominica secunda distinctio

Secundo cum dicitur: Non potest arbor bona etc., tangit generaliter et florum et fructuum et quorumcumque pertinentium statum, et tria facit. Primo enim ponit statum eorum impenitentium, quia est bonos malum fructum producere non posse, malos vero non posse bene operari, ubi dicit: Non potest arbor bona fructus malos facere. Ecce quanta securitas est arbor bonorum hominum ut status, quod quis enim fecerit dum manet arbor bona radicata in celo, bonus fructus est, quia mala operari non potest. Psalmus: Sed per fac quecumque invenit manus tua, quia Dominus tecum est. Neque arbor mala fructus bonos facere. Quod quidem operantur mali homines, sive ieiunent sive elemosinas largiantur sive peregrinantur, non est bonus fructus, licet bonum fructus colorem habeat. Et hoc ideo quia talis opus non proficit ad vitam eternam, dum radix istius fructus non sit radicata in celo. Ubi Gregorius: Hic quorum caritas agitur. Ecce quam infelix est status malorum hominum, ut tollatur eis posse bene operari. Tollit enim peccatum libertatem a bono, ut homo qui a se ipso lapsus est a se ipso resurgere non possit nec bene operari. Ieremie 13: Si immutare potest ethiops pellem suam aut pardus varietates suas, et vos poteritis bene facere cum didicitis malum. Attendendum est tamen quod licet dum ab malo est nunquam possit bene operari, tamen ut dicit Augustinus, potest fieri dei adiutorio ut qui erat mala arbor efficiatur bona arbor quatuor auxiliis, scilicet irrigatione lacrimarum penitencie, transplantatione de societate malorum, abrasione carnis voluptatis et cultura sollitudinis. Quibus dei adiutorio expeditis mala arbor fit dei cultura ut sit bona arbor et fructus bonos producat. Paulus enim et Maria Magdalena cum essent male arbores, deo operante in bonas conversi arbores bonum fructum fecerunt.

Tercio ponit alium statum malorum in futuro, qui est plene eterne dampnationis: Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Et tanta est pena sterilis arboris que fructum bonum non producit, quantum putatur esse pena arboris fecunde malis fructibus. Unde dicitur de ea Luce 13: Succide illam infructuosam arborem, ut quid terram occupat, sed magis succide perniciosam ut quid terram vacuat. Nota quod duplex pena futura est peccatoris: prima est excisio, altera est missio in ignem. Excisiones eorum sunt v. Prima excisio est mors per quam exciduntur a vita presenti, ut non liceat diutius frui propriis mundi voluptatibus quibus erant colligati. Ysaie 38: Precisa est velud a texente vita mea, dum adhuc ordirer succidit me. Hec succisio mortis amara est, cum relinquunt ea quibus fruebantur illicita. Ecclesiastici 41: O mors quam amara est memoria tua, vel memoria multo magis experientia, homini iniusto et pacem habenti in substanciis suis. Secunda excisio peccatorum est qua exciduntur a consortio beatorum. Licet enim in mundo isto simul sint male et bone arbores, exciduntur tamen in futuro. Et hec excisio amarior erit quia prima videntes peccatores quam iusti computati sunt inter filios dei, turbabuntur timore horribili et angustia spiritus gementes. Ysaie 10: Excelsi statura succidentur. Tercia excisio est amarissima, qua exciduntur ne videant gloriam dei. Ista excisio maior est [illegible] pena bonorum. Crisostomus: Multi gehennam solum abhorrent, ego autem excisionem illam gloriae multo amariorem gehenna iudico, quod apparet per penam quam habuit Absalon exceso quod faciem David videre non potuit. Quarta excisio est miserrima, qua tollitur et scinditur a corporibus omnis potentia bene et male operandi. Psalmus 2: Ecce dies veniunt et precidam brachium tuum, maior est virtus operis. Quinta abscisio est termi-

[illegible]

Videbunt eum iusti reprobos fi[illegible] videbunt reprobi iustos [illegible] ad diem iudicii [illegible] se videlicet ut dicit

bilissima qua abscidit ab eis spes utriusque spectet ad bonum. Iob 19. Destruxit me undique et pereo et quasi arbori abstulit spem meam. Secunda pena pertinentium est gehenna ignis in qua est fletus et stridor dentium ubi vermis male conscientie corrodit animam et ibi inextinguibilis ignis qui sine fine consumit. Ysa. ult. Videbunt cadavera eorum qui prevaricati sunt in me vermis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur. Tercio replicat quod a fructibus cognoscendi sunt mali ibi ex fructibus eorum cognoscetis eos. In illa enim vita omnia scelera iniquorum patebunt iustis ita ut quos plene non cognoverunt tunc videntes eorum iniqua opera que operati sunt eos plene cognoscant. Videbunt enim iusti flectentes nunc sit penis eorum cum improperio eis applicant scelera que digna sunt operibus penarum. Unde potius gaudebunt de penis iniquorum. Ps. Videbunt iusti et letabuntur et super eum videbunt et dicent ecce homo qui non posuit deum adiutorem suum. Et item letabitur iustus cum viderit vindictam. Dominica eadem.

Tercio cum dicitur non omnis qui dicit etc. quibus datur eterna gloria ex quo de pena malorum iam premisit. Et primo ostendit quod non datur premium regni celestis quibus tunc est indicium omnibus credentibus unde dicit non omnis qui dicit mihi domine domine. Deus est ex parte bone divinitatis, rursus dominus est ratione humanitatis non omnis enim qui confitetur eum deum esse et hominem et si verbum incarnatum dicens et confiteatur corde et ore intrabit in regnum celorum. Prima ut dicit Iacobus et demones credunt et contremiscunt. Et ideo hoc quia multi confessione fidei aut longis orationibus dicunt Christo domine domine sed sunt de numero eorum de quibus dicit Ysa. 29. Populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me. Et Tyt. p. Confitentur se nosse deum factis autem negant. Oportet ergo ostendere factis quod ipse sit deus quod fit cum ei servimus. Secundo

ostendit quibus datur regnum dei sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est. Io. 6. Hec est autem voluntas patris mei qui misit me ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam. Ille credit in filium qui ea facit que ipse dei filius mandavit; alioquin non videtur credere; ipse intrabit in regnum celorum. Regnum celeste debetur merito dari ei qui facit voluntatem patris celestis, quia pater remunerat filium non alienis sed propriis bonis. Rursum quia dignum est eum qui credit sic in filium quod eius perficit mandata esse in regno celorum ubi Christus est. Iohannes. Pater quos dedisti mihi volo ut ubi ego sum illic sint mecum ut videant claritatem meam quam dedisti mihi. Quam nobis concedat etc. Dominica octava post festum Trinitatis.

Homo quidam erat dives qui habebat villicum. Luce 16. Secundum quod dicit Crisostomus: primo quedam avaricia agnata mortalibus auget terrena et bona minuit. Et hec est illa opinio qua homines credunt quod tamquam possidentium usu bene possidere ut domini, cum contraria tamen apparet quod in temporalibus nos oportet deo reddere rationem, maxime quia homines non sunt domini temporalium sed dispensatores. Et hoc totum declaratur in parabola presentis evangelii de villico iniquitatis quod in tres partes dividitur. In quarum prima ponitur citatio villici ad rationem reddendam. In secunda exprimitur eius sagacitas ad futuram provisionem ibi ait autem villicus intra se. In tercia declaratur et commendatur ipsius providencia admirantem credentem ibi et laudavit dominus villicum etc. Circa primum tamen facit expresse mentionem primo villicatus commissio. Homo quidam erat dives. Homo iste deus est cuius per quem homo dicitur eo quod homines singulare habeat curam et providenciam ac si homo esset. Ipse vero dives est cuius est celum et terra et omnia que in eis sunt, cuius opes numquam deficiunt, cuius divicie numquam decrescunt ut dicit Agnes virgo. Et attende quod modani homines illum dicunt hominem divitem qui bonis temporalibus habundat sed non est dives divicie enim describendum est quibus aut bona temporalia magis dicunt se habundare tamen hec bona non faciunt divitem in bonis temporalibus ille dives est qui contentus est de hiis que

ht nec plura querit Christo et pauperes multi sunt
divites Tho. u. Sufficiebat nobis paupertas Sed
ille est ditior qui ipsas mundi contempnit divitias
ille non est ditissimus qui bonis habundat que sibi tolli
non possunt Ideo sunt ille divicie virtutum et gracie
quibus omnibus dives est deus pater ope ipse enim
dives infinita bonitate Ro. 2. An divicias bo-
nitatis eius contempnis Ipse dives est multitudine
misericordie Ephesi. 2. deus qui dives est in misericordia Ipse dives
est in habundanti gracia Ephesi. 2. Secundum divicias gratie
eius que superhabundat in nobis. Ipse est dives nobilitate
contemplationis Ro. xi. o altitudo diviciarum sapientie et scientie
dei Ipse est dives magnitudine glorie hester primo ostendit
divicias glorie regni sui ac magnitudinem
iactanciam Cuius divicie tante sunt auctoritatis
ut omnes homines qui divites sunt eius diviciis
sint divites primo Re. 2. dominus pauperem facit et ditat
psalmus x. Benedictio domini divites facit Ipse sine eo
quilibet est pauper Job primo. dominus abstulit sicut domino
placuit ita factum est Largitur autem dominus hominibus
semper gratis divitias scilicet divicias nature fortune corporis
anime gratie et divicias glorie Divicie nature sunt omnes
scilicet machina cum suo ornatu ut celum cum sideribus
et omni suo ornatu terra ignis et aer et aqua
et omnia que in eis sunt que dedit deus in ministerium
cunctis gentibus ut Deut. 4. Divicie fortune
sunt pecunia possessiones mancipia et bestie de quibus
psalmus. Omnia subiecisti sub pedibus eius oves
et boves universas insuper et pecora campi Divicie
corporis sunt generositas originis sanitas forti-
tudo pulcritudo et ordinata membrorum distinctio
Gen. 2. formavit deus hominem de limo terre
Divicie autem anime sunt vivacitas sensuum
naturalium virtus animativa ars ingenium volu-
ptas intellectus et memoria Exo. 4. Quis fecit
os hominis aut quis fabricatus est mutum et
cecum nonne ego Divicie gratie sunt fides spes
caritas fortitudo temperancia iusticia prudencia
sciencia sapientia et intellectus atque virtus amicicia
honor laus et fama de quibus omnibus dicit
Apostolus primo Cor. 4. Quid habes o homo quod non accepisti

Divicie glorie sunt aperta dei visio dul-
cis spiritus amor secura tranquillitas et angelorum
consorcium de quibus dicit Apostolus Ro. 9. Ostendit
divicias glorie sue in vasis misericordie que preparavit
in gloriam Patet ergo quod omne genus divici-
arum adeo est prius. et inde sunt divicie et
gloria ut ditem diligentes me et thesauros
eorum repleam Homo habebat villicum villicus
nomen habet a villa et dicitur custos ville aut
dispensator bonorum ville domini sui quod nobis
commune est, unde talem dici possumus Eo quod
quasi secundum Ambrosium quod non sunt villici domini sed
pocius alienarum facultatum dispensatores
Et non quod quilibet homo est villicus dei
cui triplex villa commissa est gubernanda
et fructus ipsius dispensare prudenter man-
datum est Prima villa est mundus iste cuius
fructus sunt bona temporalia quos debet custo-
dire ne alteri quam sibi commisserit servus domini
sui debet distribuere Secunda villa est corpus
proprium quod custodiendum est ne per v. portas
sensuum mors ingrediatur ad animam
Jer. 9. mors ingressa est per fenestras
nostras Unde custodiebat Job corpus suum
dicens Job 31. capitulo. pepigi fedus cum oculis
meis ne cogitarem quidem de virgine
ne mentem reciperet que peccata inclinatus
amaret Bona enim ipsius corporis ut sani-
tas fortitudo etc. dispensanda sunt ad dei
servicium et honorem Tercia villa est
anima que a pravis cogitationibus custodienda
est cuius omnes virtutes distribui debent ad
dei contemplationem et amorem Omnia non fecit
male custodivit iste ville ideo secundo ponitur
villici accusatio Et hic diffamatus est apud
illum Augustinus publici sceleris non indiget
strepitu accusatoris Glosa super Genesim Cuius
dicencia patenti sceleris non indiget clamore
accusationis talis enim culpa a seipsum accu-
sat Quia non peccata nostra publica ideo in conspectu
mentis nostre coram deo ipsa nostra peccata accusant

et diffamant villicum vel eius est mecho[rum]: quia contra eos
so. i. testium reddente illis quia coram omnibus scientie
cogitationum cogitationum accusantium aut et defendentium
in die cum iudicabit dominus occulta cordium etc. Et tace-
re lingua falsa peccatum per eum diffamarent
quasi dissipasset bona ipsius unde dicit quod dissipasset
et non absolute quod dissipasset quia nullus quantumcumque
peccator sit potest dissipare bona sibi adeo collata quin
ea deus reducat in aliquem bonitatis ordinem. Si-
cut enim deus ita male vixit ut bona sibi collata dis-
sipavit non utendo eis ad debitum finem
vite eterne tamen hanc ipsam dissipationem deus
reducit in bonum iustitie puniendo peccatores
ut dicit Augustinus. Et nota quod malus villicus
primo dissipat bona temporalia aliena rapien-
do vel suo furtis et rapinis. Dissipat propria
liberaliter exponendo in luxuriis comessatio-
nibus pompa mundi / castris munitionibus
et curiositatibus talibus superfluis. Luce xv. dissipa-
vit substantiam suam vivendo luxuriose. Secundo dissi-
pat peccator bona corporis. Verbi gratia fortitudinem
corporis ad bella / sanitatem ad vicia / pulchritudinem
ad vana. Glossa de angelicis. Sed quam gloriose
voluntas dicat capit Necce · pro iniuriis vitam
dissipatus est corpus et muros anime
per cuius dissipationem ingreditur ad animam
vicia. Eccl. x. Qui dissipat sepem mordebit
eum coluber. Tertio dissipat peccator bona
naturalia vel anime ingenium naturaque et
artem in quibus debuisset vitam discutere
interius in carnalibus / voluntatem amativam
quam totam debuisset ad dei amorem ten-
dere dissipat amplius eis turpibus. Iob xvii. Cogita-
tiones mee dissipate sunt torquentes cor
meum. Sicut quam nobilia ingenia multorum
hominum videmus dissipari implicatione
temporalis lucri qui si intendissent divine
contemplationi neque aliqui fuit sicut unum ex ipsis
arte rursus tendisti in excogitandis

vicijs subtilissimis in vocationem sic ut vere peccatum
videatur fecisse iustitiam. Secundo virtutem pulchri-
tudinis amoris in vanitate corruptibus pessimis
Iere. x. Consumpserunt Iacob et decus eius
dissipaverunt. Tertio ponitur villici citatio
ad iudicium. Et vocavit illum. Vocat deus
deus peccatorem explicite aliquem per exhortationem
predicationis per monitionem / aliquem per inventiva inspi-
rationem / cum peccator instituit se se contra deum
et disceptatur quantum in hoc mundo vixit. Aliquando
tandem vocat unumquemque in morte. Et ait
ibi tria verba dicit Christus peccatori inquirendo an-
gustie et anxietatis quam continue sint ambi-
guis inconveniunt nullo modo peccatoribus. Primum
est vigilem reprehensionis. Quid hoc audio de
te. i. quare de te talia audio. Te enim naturaque sic
dotato / muneribus / gratiae preveniento unde divitiis /
constituto dispensatorem maiorum rerum omnium
audio de terra clamorem resonantem / totamque
illegalitatem / tam horribilia falsa tamque
antiqua vitia / quia dissipasti bona / inquinasti
corpus / animam peccatis maculasti / pul-
chritudinem deus destruxit et ad nichilum redegit.
Secundum verbum est anxii timoris. Redde rationem villi-
cationis tue. O tremendum verbum o verbum anxium
o verbum durum / discussionis districte / quia exigetur
a nobis ratio / de occultis cordium cogitationibus /
de quibuscumque et ociosis sermonibus / de cunctis
nostris actionibus. Tunc aperti erunt libri cele-
stes / tunc apertus est liber conscientie in quo leget
memoria quod cogitavit dixit et fecit tunc.
examinabitur secundum tunc discutietur ratio vite mee
heu quis futurus est securus in illo examine
quando tunc patebit quod nunc latet. Tertium verbum
est amari doloris. Iam enim non poteris villi-
care. Infirmitatem vita tollitur homini omnis
villicatus ita ut ultimus nec bonum nec
malum possit operari. Magnus est dolor et
anime quando proximatur hora mortis audit

Job

sibi dici quod ultius villicare non possit puto qui
totum mundum daret / ut sibi concederet spatium unius hore
quo peniteret / et aliquid boni ageret / sed non datur ei quia
tempus illud est reddende rationis / non exercende
villicationis. Audiamus hec tam verba severi iu-
dicis et tam iudicium pariter iustitia / ut non
preteream Jere. 22. Terra terra terra audi verbum
domini Jere. 22. Audi et verbum exit. Legitur quod abbas quidam
bona monasterii dissipaverat vitiis et peccatis ho-
natus adque infirmitatem venit iuvenis quidam
albis indutus dicens. Vitus pater domine abbas
die tertio venire meum ad dominum meum redditurus
rationem huius vite tue. Cui ille interrogavit
Et quis est dominus tuus ad quem me citas iudi-
cium ait ipse. Dominus inquit meus ipse est qui fecit ce-
lum et terram. Quibus auditis abbas ille conticuit
statim et faciem suam ad parietem avertens flens
et gemens. Cumque dum sui consolarentur quia esset
spes salutis a medicis / ait quia certe pareret
nichil loquebatur / tandem vero in primis devictus
fratribus ad dei inquit iudicium visibiliter die tertio
vocatus sum tamen dicitis. Quare constaris hortan-
tibus autem amicis ad primam / videt non agende
tempus esse penitentie sed rationis reddende / Ecce igitur dissi-
lante penitere venit ad dictum die tertio hora in-
venis. Venite inquit domine abbas carnis ad
dei iudicium. Surrexit ille de lecto et tunc
infirmus sedebat angelum eum quia ad medium
domus venisset sed non se tenens pro debilitate
cecidit retrorsum et fratribus terrentibus emisit
spiritum cui statim raptus est ad dei iudicium. Ita
ut dicit Aug. in sermone Innocentii.
Propter hanc animi adversione impius percuti-
tur ut moriens obliviscatur sui / qui dum viveret ob-
litus est dei. Ergo dum tempus habemus operemur
bonum.

Distinctio secunda

Hec duo cum dicat. ait ille villicus et post
remedium ad fugienda condempnationem
Et tunc facit permittitur cum vero iustis

amplectas. Ait autem villicus intra se. Quid
se loquitur / qui vultu meum ipso invenit a-
micum / quem consulat. Quid faciam quia dominus meus
aufert a me villicationem. Crisost. fidelis
dispensator quidem / ipsa dispensatione confidit
et desiderat cum paulo dissolvi et esse cum Christo
et autem cuius sunt non terrena amplectatur in-
cipitu Job. 31. Quid faciam cum surrexerit ad iu-
dicandum dominus et cum quesierit quid ei respondebo
Fodere non valeo. Crisost. impotentem esse
inopem / et in re est vita inertis / non enim timerent
si consuevissent assidue laboris. Duobus
autem modis indigens potest acquirere victum
aut operando / quod iste non poterat. Unde dixit
fodere non valeo / aut mendicando quod iste
erubescebat. Unde subdit mendicare erube-
sco. quia aliis ipse largiter consuluit Se-
neca mens. Multo carius emitur quod pre-
cibus impetratur. Considerandum est quod in mala
vita / nec anima potest bonum operari / quibus
adiuvetur ad gloriam / nec ipsa bona potest
mendicare / Operari quidem non potest quia
tempus vite preteriit comparatur estati. Alia non vita
similis est hyemi. Unde quilibet accipit
quod in estate acquisivit. Propter quod pigrum hominem
hortatur Salomon Prover. vi. Vade ad formicam
o piger homo / et disce sapientiam quia cum
cum non habeat ducem ac preceptorem parat
estate cibum sibi. Unde Crisost. vita presens est
exercitium mandatorum / futura non solacium sed meritorum
operatus es hic / frustra in futuro speras. Et
non potest anima mendicare mala vita quia
non datur ei. Huius signum sunt fatue virgines
que petentes oleum a prudentibus repulse
sunt. Et nec dives epulo mendicans guttam
aque non recepit. Alii volentes ingredi
nuptias celestes cum rubore eiecti sunt

dicente xpo. Amen dico vobis nescio
vos. Item non potest emere vitam eternam quia nec
habet unde emat nec est que vendatur. Item non
potest accipere mutuo. Item nec alteri cambire
unde vel ~~vrsos~~ quilibet suam quesiverit in-
duit ut tunicam non eam exuere et alteri
cambire. Hec est causa quare erubescendum
est in mala vita mendicare, quia non datur
mendicantibus hinc omnis qui petat
dono celeste sine precio nec est in mala
vita proficiet sanctorum patrocinium. Verbus
cum mors pacientur aliquis mea scilicet
advocacione. Ubi nullus erit advo-
cacionis locus. Jeremie xv. Si steterit moyses
et samuel coram me non est anima
mea ad populum istum. Per istos duos notat
quia moyses et samuel fuerunt advocati et me-
diatores et postea dicit. Eice illos a facie mea
et egrediantur, quod si dixerint ad te quo egre-
diemur, dicetis ad eos: hec dicit dominus: ad
mortem ad mortem, et qui ad gladium
ad gladium, et qui ad famem ad famem, et qui
ad captivitatem ad captivitatem. Secundo
patrocinatur meum amicicia et consanguinitas
quando verus est amicus vel consanguineus quando
verus est amicus vel consanguineus amicus
indicas. Sed in mala vita tale patroci-
nium locum non habebit, quia nullus sanctorum
amicos vel consanguineos liberare poterit.
Ezechielis xiv. Si fuerint tres viri isti in medio
peccatorum, Noe, Daniel et Iob, ipsi iusticia
sua liberabunt animas suas. Vivo ego
dicit dominus, quia nec filios suos nec filias
suas liberabunt. Tercio meum vero patroci-
nium prestat pro amicorum temporalium, sed nec
illud habebit locum in mala vita, quia omnes
ordines sanctorum simul congregati non liberabunt
unam animam ad infernum dampnatam. Jeremie vii.
Noli orare pro populo hoc neque assumas pro eis
laudem et orationem et non obsistas michi quia
non exaudiam te. Erubescendum est in mala
vita quando omnes ordines sanctorum simul congregati non
liberarent, et erubescendum est sanctorum patrocinia
mendicare quia non obtinentur. Secundo post
consilii sagacitas. Scio quid faciam supple antequam
tollar a villicatione debita relaxabo
debitoribus domini mei et distribuam eis de facul-
tatibus eius, ut cum amotus fuero a villicatione
per formam mortis quilibet a villicatione a-
movetur recipiant me scilicet ipsi quibus re-
laxavi debita et facultates domini mei in
domos suas ut non cogar fodere aut men-
dicare. Prudens quia sibi iste villicus re-
post completum villicatus officium non laborando
nec mendicando, sed potius bona domini sui
distribuendo. Ubi considerandum est quod ut supra dictum
est tres ville commisse sunt homini, scilicet mundus, corpus
et anima, quarum fructus debet ad honorem
dei dispensare. Corpus namque suum debet
distribuere in ieiuniis, vigiliis et ceteris laboribus
pro deo assumptis, et tunc sanitas et fortitudo et
pulcritudo que sunt bona corporis optime
erunt dispensata. Si non corporis labores sus-
tinere non poterit, quamdiu et hic villicus qui di-
cebat fodere non valeo, saltem bona anime
que sunt amor, compassio et memoria ita distri-
buat orando, meditando de lege dei et
cunctos inimicos amando, et ut orationibus
sibi recompenset quod laboribus efficere non po-
tuit. Et si iurisum (?) orare erubescit, utpote
quia nescit quamdiu hic villicus qui dicebat
mendicare erubesco. Unde enim orat men-
dicat, petit enim suffragium. Tunc etc. non restat
nisi quod providcat sibi taliter de bonis extra
ville domini sui, scilicet de bonis temporalibus elemosinas
largiendo, quod talis dispensatio omnem defectum
excuset corporis scilicet et anime. Danielis iv. Peccata
tua elemosinis redime. Ieiunium enim

q est distributio bonorum corporis tertio distribuit bona
anime atque elemosina que distribuit bona mundi sunt
opera quibus acquiritur vita eterna sed elemosina semper
excellit Tho. 12. Bona est oratio cum ieiunio et elemosina
magis quam thezauros auri condere quoniam elemosina a
morte liberat et ipsa est que purgat peccata et
facit invenire vitam eternam. Tercio ponit
excogitati consilii executionem. Convocatis itaque sing-
ulis debitoribus domini sui. Debitores appellat
qui debebant domino suo annales redditus pro benefi-
ciis et possessionibus nomine ipsius retentis
dicebat primo Quantum debes domino meo. At ille
dixit Centum cados olei. Nota cados scilicet est
amphora quas nos vulgariter dicimus barile continens
tres urnas. Dixitque illi Accipe cautionem tuam.
Cautio est cyrographum sive cartula debiti ma-
nu debitoris scripta in qua profitetur se esse debito-
rem alicuius et ipsam cartulam non retinet debi-
tor sed tradit eam domino. Omnia enim iura et cartas
domini habebat villicus iste penes se et ideo potuit
reddere eas debitoribus. Et sede cito et scribe
manu tua sicut prius eram scriptum manu
tua scripsisti Quinquaginta. Dimidiam partem
annalium redditum ei dimisit. Deinde alio dixit
Tu vero quantum debes. Qui ait Centum choros tritici.
Chorus 30 modios continet et est homus
tamen. Ait illi Accipe litteras tuas quas prius
manibus tuis notasti Et scribe octuaginta.
Quintam partem debiti relaxavit. Distinctio 3.

Tercio commendatur villici prudencia ad
nostram erudicionem cum dicitur Et laudavit
dominus et duo facit. Primo commendat villicum
dicens Et laudavit dominus villicum iniquitatis
quia prudenter i. sagaciter fecisset. Non quidem
laudavit eum de fraude facta sed de prudencia qua sibi
providit imposterum. Econtrario quoque ut dicit Augustinus
ista similitudo intelligenda est. Si enim laudare potuit quia in fraude fecit prudenciam

multo amplius placent deo qui secundum
eius imperium ista opera faciunt. Vel aliter
laudat opus villici non in se sed in suo
significato. Quid quod cum habemus est donum dei
nostri bonum si de bonis domini nobis collatis lar-
giendo elemosinas providemus imposterum lau-
damur a Christo. Vel aliter non commendat dominus
absolute prudenciam villici sed in comparacione
ad prudenciam sanctorum, qua prudencior ipse fuit
ad fraudem quam iusti ad iusticiam. Et hoc est
quod subdit Quia filii huius seculi. Filios huius
seculi amatores mundi intelligit quia
sic intendunt secularibus quasi ad mortem.
Aliud sunt geniti non ut ipso seculo fruantur.
Prudenciores sunt filiis lucis. Filios lucis
sanctos appellat quorum opera non sunt in tene-
bris sed in luce. In generacione sua i. secu-
laribus adquirendis videntur geniti prudenciores
sunt. Augustinus. Filios seculi huius non sapien-
tiores sed prudenciores dicit filiis lucis et
hoc non absolute sed in generacione sua i.
in secularibus. Attendamus quanto seculares
prudenciores sunt ad lucra temporalia
qualiter carnem pascant vel induant
quo ingenio favores principum acquirant.
Prudenciores sunt ad hec mundana quam
multi iusti ad acquirenda celestia. Unde
apostoli dormiebant cum Iudas vigilabat
hinc inde ut traderet Christum. Sic dormi-
entibus religiosis seculares lucra sec-
tantur terra maria simul periculis.
Et videmus homines seculi armis in-
dustres ad defensionem suam et ex-
pugnando inimicos magis quam multi
iusti sunt prudentes temptacionibus
resistendo et dyabolum expugnando. Et videmus
mulieres magis se ornare ut placeant
mundo quam multi ut placeant deo

Et laudavit villicum non de fraude sed de prudencia [illegible]
[illegible]
[illegible] prudentes [illegible]
[illegible]

Ipse qui abbas macharius cum videret mulierem ornatam planxit dicens quia ipsa magis sathagebat mundo placere quam ipse deo. Secundo adducit salubre documentum Et ego dico vobis facite vobis amicos. amicos vobis facimus pauperes cum eis largimur elias de mamona iniquitatis. Augustinus Hebrei dicunt mamona latine divicie vocantur. Advertendum quod non precipit dominus fieri elemosinas de male acquisitis. Ecclesiastici 34. Dona iniquorum non probat altissimus neque respicit in oblacionibus iniquorum. Et ideo qui offert sacrificium de substancia pauperis quasi qui victimat filium in conspectu patris. mamona non iniquitatis ut dicit Augustinus divicie sunt bene acquisite. Que si male acquisite sunt faciendum est ex eis amicos eas restituendo inde proxima amicicia reparatur licet restitucio sit amici. Et ideo divicie non sunt de male acquisite. Rursus multiplex dicuntur mamona iniquitatis et hoc propter multa. Primo secundum Augustinum quia non sunt vere divicie quoniam paupertate plene et super casibus obnoxie. Si enim vere divicie essent securitatem prestarent. Secundo divicie sunt mamona iniquitatis ut idem dicit eo quod iniquis sibi constituant spem in eis. qui confidunt in virtute sua et in multitudine diviciarum suarum gloriantur. Tercio ut dicit Augustinus quia temptat animas nostras cupiditate ut velimus servire avaricie que est ydolorum servitus. Quarto secundum Basilium quia ut plurimum acquiruntur inique unde publice dicitur Nemo est tamen dives sine peccato. Quinto secundum Theophilum quia non pertinent ad hominem nequicia est ea retinere. Unde debet pauperibus committere eos mori. Sexto

quia inique expendunt in luxuriis et comessacionibus atque aliis superfluis. Septimo quia propter divicias multa mala et iniquie committuntur. Octavo quia animos faciunt iniquos ut super alios desiderent. Nono dicuntur divicie iniquitatis id est equalitatis quia inequaliter possident. Ut cum defeceritis per mortem. Cum homo moritur deficit ei vita deficit mundus deficiunt amici et consanguinei deficiunt opes et possibilitas adbene operandum videat ergo quilibet ut dum hic vivit donis elemosinarum sibi amicos in alia vita constituit alias esset receptus sicut cadit. Exemplum eius qui habuit tres amicos quorum unum dilexit plus quam se, secundum sicut se. Primus divicias. Alios quia sicut se filias et uxorem et consanguineos. Alterum minus se scilicet pauperes. Quorum primus se cum ad dei iudicium vivit duos unum tegatur morientes alterum comitatur eum usque ad foveam. Tercium pauperes qui ante deum vadit cum moriente unde Ambrosius Sola misericordia comes est defunctorum. Ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula pauperes nos recipiunt in celis quia nunc opus illis impertitum est ut illic recipiamus. Gregorius ut dicit. Ex eorum amicicia adquirimus eterna tabernacula pensare debemus quia pauperibus potius munera offerimus quam egenis dona largiamur. Pensemus ergo ut dicit Crisostomus Elemosina est ars artium quia data intus fabricat in celis non luteas domos sed celestes non transitoria tabernacula sed eterna qualem quisque edificavit talem recipiet Exemplum regis Indie qui recepit palacium in celis fabricatum ex elemosinis sicut quod beatus Thomas apostolus pauperibus erogavit. Rogemus ergo.

Dominica nona. Distinctio prima

Animadverte si christus deflevit civile civitatis destructionem quod dicit at quod in ... corporalis destructionem civitatis spiritualis deflevit

Cum appropinquaret ihesus ierusalem videns civitatem flevit super illam dicens quia si cognovisses et tu etc. Luc. 19. Notandum quod sicut prudencia si aliis sit et dampnis castigatur sic ille prudencior est que dampna corrigit aliorum. Loquitur non omnibus quisque magis sapiens est si alius dampnis se sola emendet iudicio domus volens quod eciam saltem nos corrigi ... exemplo / ecclesia hodie proponit destructionis gentis iudaice / ne similia faciamus propter que illi perierunt unum in hodierna epistola. i. Cor. x. dicit: hec scripta sunt hec ad correctionem nostram in quos fines seculorum devenerunt. Tria que tanguntur in hodierno evangelio. Prima est operacio salutatis destructiva civitatis. Secundum est declaracio erroris defuture calamitatis ibi. Quia venient in te etc. Tercium est opus fervoris de amovenda cupiditate ibi et ingressus in templum etc. Quarta prima ea facit permittit cum primo fletum operacionis. Ubi sciendum quod ea que leguntur in presenti evangelio facta sunt in dominica palmarum. Veniente enim christo de bethania ierusalem / occurrit ei sedenti super asellum / multitudo magna de civitate cum ramis arborum / cantantium ... rex israel / qui venit in nomine domini. Igitur cum appropinquaret ihesus ierusalem hec est civitas regalis et sacerdotalis in qua multitudo magna convenerat undique ad festum pasce celebrandum / ad ipsam non civitatem appropinquabat christus ut in ea mortem suscipiens humanum genus redimeret. videns civitatem illam in qua erat passurus et brevi formosissimam laudibus / potentissimam civibus affluentem delicijs / habundantem divicijs / et edificijs pulcherrimam / quam christus videbat oculo corporis exterius quidem gloriosam sed deitatis intuitu previdebat mala que ventura super eam erant. flevit super illam quia fons pietatis erat lacrimas non continuit nec edificijs planxit aut pictum subversione sed animarum civium. Effuse lacrime sunt signa caritatis. Ubi considera magnum compassionis mansuetudinem affectum qui et citius profluxit in lacrimas considerans eciam isto dolore cordis affligebatur qui cantantibus ad ipsum exultantibus turbis ipse e contrario eorum lacrimabatur. Notandum quod quinquies legitur christus flevisse. Primo in nativitate cum sicut omnes nostri emisit ut dicit Sap. 7. de se loquens lo. ... similiarum. Lacrimis magis suffudit vultum sicut ceteri se mortalibus vagitibus prevenit iste lacrime sunt protestatio miserie humani generis. Ante enim peccatum primi parentis quia nati fuissent homines in originali iusticia in temporalem felicitatem nullus natus fuisset plorans. Nunc vero quia omnes nascimur in peccato filij ire / in hac vallem miserie ipsa conditio nos cogit infantes plangere statum quod pecti humani generis. planxit agnus in incunabulis ... Secundo planxit in suscitacione lazari Jo. 11. Et lacrimatus est ihesus iste lacrime sunt protestatio amaritudinis mortis sicut ut dicit ... Si non peccasset homo absque morte media translatus fuisset post vitam presentem ad eternam beatitudinem. Lacrimatus est quoque christus in morte lazari considerans oportere tali modo finire vitam istam. Tercio planxit civitatem ut hic et hic quo fletu planxit vanitatem mundane vite ... quod non considerant homines quod futurum sit eis ysa. 22. clamoris plena urbs frequens civitas exultans quia nunc est quia ascendisti tu tota terra ... dixi recedite a me amare flebo. nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filie populi mei dies enim interfectionis et conculcationis et fletus. Quarto planxit scelus proditionis iude traditoris Jo. 13. turbatus est ihesus spiritu et protestatus est et dixit. Amen amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet

expulsa tribulacione ut dicit aug(ustinus) lacrimatus est
ihesus delictum proditoris inde est quod lacrime fuerunt
magni doloris ex eo quod anima dei yma-
gine insignita vadat in dampnacionem
Jer. ix. Quis dabit capiti meo aquam et oculis
meis fontem lacrimarum et plorabo die ac
nocte super interfectos populi mei. hoc lamentum
est pro perdicione omnium reproborum sed pro casu prelatorum
subditur super montes assumam fletum ac la-
mentum et super speciosa deserti planctum quoniam
incensa sunt. montes sunt prelati. speciosa
deserti sunt religiosi de quorum perdicione
magis dolendum. Secundo flevit in passione
hebr. v. preces et supplicationes cum clamore
valido et lacrimis offerens ad deum istas la-
crimas quas fudit in passione fudit ex de-
siderio nostre salutis pro quibus exauditus
est. unde sequitur ibidem quod exauditus est pro sua
reverencia. Tercio quociens planxit christus
pro nobis. flevit quidem in nativitate hominis
ingressum ad hanc vitam quia culpa
et miseria. flevit super civitatem hominis
progressum quia cum vanitate. flevit super
lazarum hominis exitum quia cum pena. flevit
super iudam hominis dampnacionem reproborum quia
eterni. flevit in passione electorum salute.
non solum autem flevit dominus sed et in ideam [?]
lamentacionis prorupit amaro animo
voce lugubri. Quia si cognovisses ea
que sunt scilicet super te ventura cognosces. hebr.
iv. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius
Et tu. scilicet fleres mecum ruinam tuam
que modo gaudes et exultas in prosperis. Secundo
ponitur status presentis prosperitatis. Et quidem in
hac die tua. diem ipsius civitatis tempus
appellat mundane prosperitatis quod dies eius dicit
esse ipsius quia concesso tempore beneficio
non utebatur ad dei cultum sed pro suis tamen volu-
ptatibus explendis expendebat. Que
ad pacem tibi sunt. scilicet id est isto die presentis
prosperitatis habes que sunt ad pacem. tibi non

quidem ad veram pacem sed ad pacem
tibi ut vares liberius tuis voluptati-
bus. Talis quidem est pax mundana quam diligunt
impii ut sine timore perfruantur de quibus
dicitur in politicis libris quod rubigine
consumitur sicut ferrum pacem divites.
Tercio ponitur indicacio futurorum Nunc
autem presentis temporis prosperitas et pacis ab-
scondita sunt ab oculis tuis. que ven-
tura sunt tibi mala. presens namque
prosperitas facit ne consideretur et precaveatur
futura adversitas. Ecc. quod dicitur prov. xxvii.
Ne glorieris in crastinum ignorans quid
superventura pariat dies. Et Eccl. ix.
Nescit homo finem suum sed sicut pisces
capiuntur hamo et sicut aves comprehenduntur
laqueo sic rapiuntur homines tempore malo
cum eis extemplo supervenerit. Quarto quod civi-
tas ista id est ierusalem ad quam dominus venit signifi-
cat iudaycum populum / significat mundum istum
et significat unamquamque animam. Quia
propter civitatem venit christus propter hominis
assumpcionem quod sicut invito mundum ve-
nerit solis tamen iudeis appropinquavit quia
ex eis carnem assumpsit. hebr. ii. Nusquam
angelos apprehendit sed semen abrahe
Gen. xxii. Quod cum christus in carne esset hunc
populum consideravit et vidit statum verum in
peccatis sua presencia corporali Gen. xviii. Descen-
dam et videbo utrum clamorem qui venit
ad me opere compleverint. Et flevit christus
iudaice gentis captivitatem com-
minime future occasione sue mortis. Tren.
ii. Defecerunt pre lacrimis oculi mei con-
turbata sunt omnia viscera mea et
effusum est super terram iecur meum super
contricione populi mei. Et super iudaico populo
sumpsit lamentum cum Jeremias prophetam
ploravit in menibus hoc christus futurum fle-
vit lamentabiliter. Et planxit quia non
crediderunt iudei quod illis erat ventu-
rum. Tren. iv. Non crediderunt reges terre

Et quidem et que sunt ... de pace [illegible]
hac die ad [illegible]
[illegible]

[margin: q. Jeremias ... flevit ... pacem ... [illegible]]
[margin: vero quod civitas ista]

et vniuersi habitatores orbis quoniam ingrederetur inimi-
cus et hostis per portas ierusalem. Euenit enim illis
quod timebant Jo. xi. Si dimittimus eum sic
omnes credent in eum et venient romani
et tollent locum nostrum et gentem. Ad secundam
ciuitatem s. ad mundum rursus appropin-
quauit xpistus carnem assumendo et
conuersando cum hominibus Baruch 3. Post
hec in terris visus est et cum hominibus con-
uersatus est. Et vidit mundi vanitatem
que decipit, eius lasciuiam que inficit,
eius iactanciam que deicit. Cuius superbia
p. Jo. 2. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia
carnis aut concupiscentia oculorum aut superbia
vite. Et fleuit mundanos homines qui
si casum mundi cognoscerent ipsi cum domino
flerent quia omnis pulcritudo redigitur
in vermes et putredinem. diuicie in pau-
pertatem, sanitas in infirmitatem, vita
in mortem, potencia in seruitutem,
honor in ignominiam. Et cum nichil vi-
deamus stabile in hoc mundo ipsa parti-
cularis creature ruina designat
nobis quod totum aliud non deficere(?) sed ista
abscondita sunt ab oculis insipien-
tium qui pace mundi de suis temporalibus
fruuntur. De quibus Job 21. Ducunt in
bonis dies suos et in puncto ad inferna
descendunt. Ad terciam ciuitatem s. ad
animam venit xpistus quando egrotum visi-
tat cor hominis. Et videt peccatricis
anime opera nephanda quia ipse so-
lus nouit corda filiorum hominum. Eze.
12. Tu sciens pre(?) vidi te conculcari in
sanguine tuo ecce tempus amancium.
Et flet xpistus animam peccatricem.
Mych. primo. Super hanc plangam et
vlulabo quia desperata est plaga eius.
Si non consideraret anima statum sue
culpe et statum penarum inferni(?) expectat
tunc vere plangeret semetipsam. Sed peccati
delectacio tollit consideracionem repentine
mortis, tollit timorem districti iu-
dicij et asperitatem(?) penarum inferni
propter quod dicitur Tren. primo. Sordes eius in pe-
dibus eius quia non est recordata finis sui
vnde nos hortatur Isa. 46. Mementote istud et confundami-
ni redite preuaricatores ad cor. Distinccio 2a

Secundo cum dicitur Quia venient dies
in te etc. tangitur terribilis declaracio fu-
ture calamitatis et duo facit. Primo enim
predicit illius ciuitatis sex miserias. Quarum
prima est obsidio eius Quia venient in te
dies. Post 40 annos ab ascensione domini
venerunt isti dies ista subuersionis eius. Et
attende quod tempus prosperitatis significatur supra
nomine diei singulariter. Pluraliter non mino
significat dies aduersitatis. Quia modica
fuit prosperitas in comparacione aduersitatis. Pro.
10. Anni impiorum breuiabuntur. Breuiabuntur quidem
in culpa ut dilatentur in pena. Psalmista: Viri
sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos.
Isti sunt dies super hanc ciuitatem prenun-
ciati. Eze. 22. Ciuitas effundens sanguinem
in medio sui ut veniat tempus eius que
polluta est in sanguine quia a te effusus est
appropinquare dies tuos fecisti. Et circumdabunt
te inimici tui. Tytus et vespesianus
romani. Et principes cum exercitu suo. De quibus
predixit Balaam Num. 24. Venient in trieri-
bus de ytalia superabunt assyrios vastabunt-
que hebreos. Et non circumdederunt eam vndique
vallo. Est autem vallum cathenata series de
lignis quod nos dicimus plangatum(?) co
quod de palis fiat. Romani vero obsidentes
in terra tres aggeres circa eam fecerunt valles(?)
munitos ut nemo egredi aut ingredi
posset. Eccl. 9. Venit contra eam rex
magnus et vallauit eam exstruxitque
municiones per gyrum et facta est obsidio. Val-
lo autem circumdata fuit hec ciuitas in vin-
dictam quia xpisti caput iudei circumdederunt
corona spinea. Secunda aduersitas ciuitatis
fuit quia inimici eius sua presencia et
eam circumdederunt vndique(?) vnde dicit Et circumdabant
te. sua presencia corporali. Noue(?) enim ante
eam obsederunt illos(?) fecerunt auxilio et hoc
vindictam quod iudei circumdederunt xpistum
in orto cum gladijs et fustibus [illegible]

circumdederunt me undique et non erat qui adiuuaret respiciens in adiutorium hominum. Tercia aduersitas fuit angustio ipsius ciuitatis. Et coangustabunt undique te. Coangustati valde fuerunt iudei quia nulla erat euasionis via. Exeuntes enim ciuitatem incidebant in gladium. manentes uero intus fame peribant. Et hoc predixit eis moyses. Deut. 28. In omni terra tua obsideberis intra portas tuas. et comedes fructum uentris tui et carnes filiorum tuorum et filiarum tuarum quas dederit dominus in angustia et uastitate qua opprimet te hostis tuus. Ad literam enim ut dicit Iosephus tanta fuit angustia ipsius ciuitatis ut carnes filiorum manducarent et hoc in uindictam quia sicienti Christo dederunt acetum in cruce. Tres dicte aduersitates precesserunt capcionem ciuitatis. secuntur tres alie destruccionis ipsius. Quarta aduersitas post capcionem fuit ipsius euersio et ad terram prostracio. Cuncta namque edificia turres et muros ciuitatis deiecerunt ad terram. Tren. 2. Precipitauit dominus nec pepercit omnia speciosa iacob destruxit in furore suo municiones iuda deiecit in terram. Et in uindictam quia corpus Christi mortuum permisit sepeliri in terra. Quinta aduersitas ipsorum iudeorum fuit occisio. Et filios tuos id est iudeos qui intra te geniti sunt prosternent te ad terram occidendo. Trenorum 2. Iacuerunt in terra foris senex et puer uirgines mee et iuuenes mei ceciderunt in gladio interfecisti in die furoris tui percussisti nec misertus es. Vndecies centena milia fame perierunt. xc. milia uenditi sunt. xxx. ex eis uel uno denario. Et undecies centena milia fame et gladio ceciderunt in uindictam quia Christi filios scilicet apostolos persecuti sunt. Sexta aduersitas fuit omnimoda ipsius desolacio. Et non relinquent intra lapidem super lapidem. Michee 3. Syon quasi ager arabitur et ierusalem quasi aceruus lapidum erit et mons templi in excelsa siluarum. Cum enim Tytus euertisset ciuitatem quidam iudei qui fugerant post eius recessum ceperunt reedificare. Tunc romani miserunt Elium Adrianum qui sic ciuitatem euertit ut non remaneret lapis super lapidem et tunc in perpetuum dispersi sunt. et tunc noluit specialis Christi congregari in fide certe propter [illegible] adhuc in totum orbem sunt dispersi. Secundo ponitur generalis causa istius aduersitatis. Eo quod non cognouisti. non cognouit quia cognoscere noluit malicia et inuidia excecantibus tempus uisitacionis tue. Tempus uisitacionis fuit tempus gratie quo Christus per suam corporalem presenciam uisitauit iudeos quo tempore si cognouissent Christo credidissent nec super dictas sustinuissent calamitates. Vnde conqueritur dominus suorum cecitatem. Ier. 8. Miluus in celo cognouit tempus suum turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus aduentus sui populus autem meus non cognouit iudicium domini. Vnde [illegible] quod uisitauit iudeos quod ipsius uisitacio fuit eorum destruccionis causa. Et hoc ipse predixit longe ante Exo. 33. [illegible] ascendam in medio tui et delebo. Queritur quare [illegible] iudeos non persecuntur. Et dicendum quod huius plures sunt cause. Primo propter reuerenciam Christi et apostolorum qui ex illis fuerunt secundum carnem. Secundo propter honorem patriarcharum et prophetarum ex quibus populus ille processit. Tercio propter gratiam amicicie quia si nunc reprobati sunt ex antiquo tamen fuerunt familiares et populus dei. Quarto propter reuerenciam legis eorum que tamen adeo data fuit sustinemus iudeos obseruatores eius. Quinto quia [illegible] descenderunt ex illis secundum fidem unde ecclesia sinagoge filia sustinendi autem sunt progenitores nostri licet mali ne filios uideam

De ob[illegible] iudeis

filiis suis que quasi iam perierunt in terram.

Sexto quia iudei sibi ipsis sunt signum sue reprobationis. Lege enim suam iudicialiter ita sunt seruaturi sicut tempore isto post Christum et non mouentur terram dispersi sunt. Per quod datur intelligi quod uitium eorum deus non acceptat aliter liberaret eos sicut primi seruat quod de ciuitatibus locis reduceret captiuitatem eorum dummodo legem tenent.

Septimo quia ipsi sunt nobis continue correctionis exemplum flagellantur enim multis angustiis propter suam incredulitatem ne nos incredulitatem incidamus.

Octauo quia ipsi sunt uite fidei confirmatio. Sunt enim penes se libros autenticos ex quibus testimonium proferimus de Christo.

Nono quia passio Christi tamquam misterium salutis nostre dominus per iudeos tamquam per malos iniustos operatus est. Ne igitur obliuiscamur quid fuit iudaycus propter eos dimittimus ps. deus ostendit in super inimicos meos ne occidas eos ne quando obliuiscantur populi mei.

Decimo seruantur iudei quia in fine mundi conuertentur et tunc omnis israel saluus erit ut dicit apostolus. ps. Conuertentur ad uesperam et famem patientur ut canes.

Nono quod tunc dies peccatis anime ueniunt in quibus primum quando post uite presentis diem aduenit dies mortis cui succedunt pene dici certi Job. 30. In me ipso marcescit anima mea et possident me dies afflictionis. Angustiante enim anima peccatrice in exitu sui ac corporis presidentibus partibus aduersitatis. Primo quidem inimici eius demones terrent eam replicantes peccatorum scilicet cogitationis locutionis et operis sicut anima undique uideat profunditatem suorum scelerum Job. 2. Circumdederunt me aque usque ad animam abyssus uallauit me. Secundo demones terrent animam sua presentia terribili Sap. 1a. Corporis et astes apparentes pauorem prestabunt. Tertio angustiatur anima undique in artus concluditur. Concluditur namque inter uitam et mortem concluditur inter uitam et penam. Est enim inter finem culpe et initium pene. Constringitur eam pene subsequentis mortem constringit eam uite terminus ita ut nesciat quid faciat sed dicet Sap. 4. Pre angustia spiritus gementes et dicentes. Ps. Sufficit me quoniam tenent me angustie.

Quarto homo ad terram prosternitur corpus quidem ad terram decidit Eccl. 2. De terra sunt omnia facta et in terram pariter omnia deducentur. Anima uero prosternitur ad infernum quod est in medio terre.

Quinto filii anime id est omnes actus et opera eius ad terram deiciuntur quia nulla extitit ad est uis operandi facultas Eccl. ix. Nec opus nec ratio est apud inferos quo tu properas. Omnis enim anime consideratio sic est ad terram prostrata ut non occurrat anime nisi pena infernalis. Unde legitur quod apostolus post mortem apparuit cuidam discipulo suo considerans quem subtiliter ipse apostolus loycales proposuisset intentiones quas ipse dixit statim interrogauit quid genus et species quod diuina et respondit apostolus non est apud nos consideratio de genere et specie sed de igne et dolore quod prudentissime dicit magister Sedo Linquo choax ranis cra coruis uanaque uanis Ad loycam pergo que mortis non timet ergo.

Sexto non relinquitur lapis super lapidem quia nichil uirtutis in anima dampnata relinquitur ex quibus est spirituale edificium tre. 4. Quomodo obscuratum est aurum mutatus est color optimus dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Distinctio CCCIII

Et egressus etc. Egreditur feruor correctionis Christi pro amore de cupiditate. Et hoc idem legitur Mc. 2. et Mc. xj. Ubi duo facit quia corrector dei emendare et instruere. Primo ostendit quo emendauit. Et ingressus in templum. Non habebat Christus in terris uelud domicilium et ideo in templo tamquam patris palacium est ingressus. Tu igitur ut dicit Crisostomus sis Christi imitator ut cum ad aliquem locum ueneris primo ad ecclesiam intras. Cepit eicere uendentes in illo et ementes. In Matth. et Mc. ad-

dit q mensas numulario[rum] et cathedras ue-
dencium columbas euertit Consulentes enim sac-
dotes sue cupiditati ordinauit in atrio
templi venditores animalium ut a longin-
quo uenientes qui secum hostias deferre non
poterant haberent eas in promptu Nec non ob
excusandum eorundem pecunie erant ibi num-
ularij qui sub cautione et spe aliquam lucri
commodabant pecuniam Vendebant enim
ibi columbe pro sacrificio Hoc non sine erat
peccatum tum racione auaricie sacerdotum tum racione
negociacionis que fiebat in templo tum
racione usure ibi commisse tum racione doni re-
cepti pro pecunia commodata Ecce G. Usura
et omnem super habundanciam non accipies
Quia non ut dicit G. ruina populi maior
erat ex culpa sacerdotum et ex hijs que fiebant
in templo ideo Christus primo ingressus est tem-
plum ut corrigeret culpam ex quo omne ma-
lum diriuabatur in templum et plebem et hoc
ut dicit Ieronimus inter omnia Christi miracula
maximum fuit scilicet quod unus homo solus
pauper et contemptibilis tantam turbam eiceret
lucri auida et pecuniam numulario[rum]
subuerteret quod magnus exercitus non fecisset
Igneum namque aliud secundum Ysydorum radia-
bat in facie eius ut nullus posset re-
sistere. dicens illis Scriptum est Ysa. 4 c. Quia
domus mea in edificata et dedicata
arte etc. domus oracionis vocabitur
non quidem domus negociacionis non
spectaculorum Et ideo ut dicit Aug. in re-
gula in oratorio nemo aliquid agat nisi ad
quod factum est unde et nomen accepit Vos autem
fecistis illam speluncam latronum Spe-
lunca est locus ubi latent latrones ut
deprehendant transeuntes Ad huius similitudinem
latenter fiebant in templo latrocinia quod
sub religionis pallio auariciam secta-
bantur. Ys. 1. Nunquid non spelunca latronum
facta est domus ista Secundo ponitur instructio
vitalis Et erat docens. Aug. 4 c. os
nec quisquam doctor est nisi prius sit

que verbi et veritatis clamauit
Docebat autem eos ut euaderent mise-
rias quas flendo predixit cottidie cum
assiduitate quia enim prope erat passioni
instabat docendo unde illis quinque
diebus multa locutus est principibus
et plebi contempserunt tamen ut dicitur
Jo. 22 in templo ubi omnes iudei con-
ueniunt. Ecce optima commutacio quia
de domo negociacionis facta est scola
veritatis templum oracionis locus deuo-
cionis rogamus etc. Dominica x. post Trinitatem

Dixit Ihesus ad quosdam qui in se con
fidebant tamquam iusti etc. Luce
18 In multorum hominum imprudencia hoc e-
fficit ut inde displiceant et dampnum
paciantur unde placere debuerant et com-
modum reportare Ieronimus in poete. Displicet
imprudens unde studet placere quod
manifeste apparet in pharisei Pharisei de pharisee
qui orando deo displicuit unde pla-
cere debuerat et ita facit. Premittitur r.
qui duorum hominum diuersi status ad oracionis
ascensus. Secundo adducit quali et
qui orauit r. Et phariseus stans et cetera
Tercio insinuat quomodi ex oracione re-
portauerit ibi amen dico vobis etc.
Circa primum duo facit premittit enim
triplex defectum quorundam ad quos Christus
suum sermonem direxit et c. primus
defectus qui de se confidebant unde dicit
Dixit Ihesus ad quosdam. unde dicit quos-
dam qui sui reputacione non erant
de communi statu et opinione hominum sed singula-
res se credebant et tales uideri cu-
piebant Job. 12 Ergo uos soli estis
homines ut uobiscum moriatur sapiencia qui
in se confidebant Sed modicum quis debet
de alio confidere multo minus debet de se ipso con-
fidere quia ut experiencia docet magis
in uenit homo decipi a se ipso quam ab
alio quod ideo contingit quia minus cauet
sibi ab ipso et magis committit se sibi ipsi.

Ier. 12. oblita es mei et confisa in mendacio quia
dicitur omnis homo mendax. Et non quod omnis
confidentia de se ipso fallax est. Quidam
enim confidit de sua potentia Amos 6. Ve
qui opulenti estis et confiditis in monte
samarie qui potentum hominum significat
et inferi. Separati estis in diem malum et
appropinquastis solio iniquitatis. Item quidam
confidit in vigore et fortitudine sicut
Sampson ps. Confidunt in virtute
sua. Eccli. 16. Antiquos gygantes con-
fidentes sue virtuti percussit deus et ex-
creatus est. Item quidam confidit de sua sa-
pientia sicut Salomon qui propterea infatuatus
fuit Prov. 26. Vidisti hominem sapientem
sibi videri magis illo spem habebit insipiens
Item quidam confidit de suo prudenti consilio
sicut achytophel Prov. 12. Qui confidit in
cogitationibus suis impie agit nec
roborabitur. Job 8. Ypocrite consilium dissi-
pabitur. Item quidam confidit de suo proposito cre-
dentes quod propositum non posse impediri Prov.
28. Qui confidit in corde suo stultus est
Item quidam confidit de sua eloquentia expri-
mentes verbis capere hominem qualem
confidentiam habuit cleopatra coram augusto.
Ysa. 49. Nolite confidere in verbis menda-
cibus / tales enim rapiuntur in verbo. Item
quidam confidunt de spe vite longamtur
qualis fuit dives ille Luc. 12 qui
dicebat Anima mea habes multa bona
posita in annos plurimos / requiesce
comede et bibe et epulare / et audivit vocem
stulte hac nocte morieris et que congregasti
cuius erunt. Item quidam confidit in divitiis
Baruch 3. Ubi sunt qui argentum
thesaurizant et aurum in quo confidunt
Item quidam in armis et robore corporis
alii in firmitate de munitionibus in carne
alii hoc modo alii alio. De quibus om-
nibus Ier. 17. Maledictus homo qui
confidit in homine et ponit carnem
brachium suum. seu de fertis Secundum malum istorum
fuit quia confidebant de sua iusticia

tamquam iusti. nec tamen iustificatur comparatus
deo. ps. Non intres in iudicium cum servo
tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis
vivens. quod nullus homo vivens quantumcumque
sit magni meriti debet de suis iusticiis
confidere propter 3. Primo quidem quia nostre iusti-
tie imperfecte sunt. Nullus enim sanctus preter Christum an
opera sua que sunt iusta / falsa enim iusticia
in multis est similis vere sicut falsum aurum
similis est vero. quod dicitur Job 9. Etiam si simplex
fuero hoc ipsum ignorabit anima mea et
apostolus 1 Cor. 4 nichil mihi conscius sum sed non
in hoc iustificatus sum. Secundo de sua iu-
sticia non est confidendum quia nostre iusticie pure
non sunt sed habent admixtas peccati maculas
Ysa. 64. Facti sumus ut immundi omnes nos
quasi pannus menstruate omnes iusticie
nostre quantumcumque enim iusticia comparata deo non
est pura. Exemplo quidem angeli est iusticia
impuritati permixta est Job 4. Numquid homo
in comparatione dei iustificabitur. Ecce qui ser-
viunt ei non sunt stabiles et in angelis
suis reperit pravitatem / quanto magis hii qui
habitant domos luteas. Item nec celi sunt
immaculati coram eo Job 15. Ecce celi non
sunt mundi in conspectu eius quanto magis ab-
hominabilis et inutilis homo. Item nec in-
fantes iuxta illud Nemo est absque peccato nec
infans cuius est unius diei vita super terram
Item nec quicumque iusti et sancti sunt sine peccato
Prov. 24. Septies in die cadit iustus Et
Eccl. 7. Non est homo iustus in terra qui
faciat bonum et non peccet. Ergo nostre iusticie
ita sunt impure quia ut dicitur
Prov. 20. nemo potest dicere mundum est cor meum purus
sum a peccato. Tertio de sua iusticia non est
confidendum quia non est firma vel stabilis
quantumcumque magni meriti potest a iusticia sua de-
cadere Job 4. Ecce inter sanctos eius nemo
immutabilis / Nemo enim de iusticia
sua confidere si consideret casum primi angeli / primi
parentis / et precipue apostoli et illius heremite magni
de quo legitur in vitas patrum. Quarto.

non est confidendum de sua iusticia quia nostre iusticie nondum sunt approbate sed adhuc oportet eas deduci ad examen dei iudicii districti. Psalmus. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Ubi multa que iusta videntur reprobantur. Job. Si equitas iudicii queritur apud deum nemo audet pro me testimonium reddere. Si iustificare me voluero os meum condempnabit me. Si innocentem ostendero pravum me comprobabit. Et certum malum istorum est aliorum contemptus.

Et aspernabantur ceteros, id est valde spernebant alios quos peccatores iudicabant. Ubi attende quod isti superbiebant in se ipsis confidentes. Et superbiebant adversus deum confidentes de sua iusticia. Et superbiebant adversus proximum alios contempnentes. Unde secundum Gregorium 23 moralium quatuor sunt superbie species hoc usu continente. Et cetera. Primus plus omnibus insistant. Prima species superbie est cum homo bonum quod habet a se credit habere. Secunda quando credidit desuper esse datum sed tamen suis meritis. Tercium cum iactat se habere quod non habet. Quarto cum ceteris despectis vult singularis videri apparere. Parabolam istam. Istius parabole Christus adducit similitudinem ut ex aliorum turpitudine suam fidelitatem adiuvent. Secundo ponit ascendencium in templum conditionem. Duo homines ascenderunt in templum. Erat templum in alto situm, quia in monte Syon quo xv gradibus ascendebatur ut orarent. Et nichil aliud causa est ad certum nisi adorationem quia ad hoc est institutum. Unus phariseus, quasi divisus quia gestu habitu et conversacione ab aliis erat sicut ceteri homines, non quidem in iusticia sed in superbia. Et alter publicanus. Ecce quod ipsa argumentum est quod esset peccator tante implicacionis negociorum secularium et eciam quia exactor erat de vectigalibus erat contra legem, quod dicitur publicanus potest dici quasi publicus peccator. Unde quod omnis orans quadrupliciter

templum debet ascendere. Primum est materiale quod quilibet debet ascendere per incrementa devotionis de quo Ysaie 46. Domus mea domus orationis vocabitur. Et licet ubi non vacat hoc templum ascendere deus exaudiat ascendere orantes tamen ubi adest commoditas quilibet tenetur eciam propter ne frangitur. Cum enim orare homo non possit nisi alicubi, congruus nullus est locus sic orationi conveniens quam admodum templum deo consecratum. 3 Regum 8. Quicumque oraverit populus tuus in loco isto tu exaudies de excelso celorum habitaculo.

Secundum templum est spirituale, mens scilicet hominis. 2 Machabeorum 14. Tu domine voluisti templum habitacionis tue fieri in nobis. In hoc templo adorat deus in spiritu, Johannis 4. Spiritus est deus et eos qui adorant eum oportet in spiritu adorare ut dicitur Johannis 4. Hoc templum mentis quilibet ascendit qui ab exterioribus ad interiora mentem reducit quia in talem ascensu mentis oportet adorare deum. Psalmus. Ascensiones in corde suo disposuit ut eleventur super omne mendacium.

Tercium templum est misticale scilicet congregacio fidelium. 1 Corinthiorum 3. Templum dei sanctum est quod estis vos. Glosa nesciatis quia templum dei estis vos. Extra hoc templum congregacionis scilicet fidelium sive iudeus sive paganus vel hereticus aut scismaticus aut quilibet excommunicatus eius oracio non exaudit. Numeri 16. Dixit Moyses deo contra scismaticos. Ne respicias queso domine sacrificia eorum.

Quartum templum est celestis glorie scilicet deus ipse de quo Psalmus. In templo eius omnes dicent gloriam. Et hoc templum quilibet orans debet ascendere mentis desiderio ut orando solum querat in hoc templo quiescere. Romanos. Oracio est ascensus mentis in deum. Et Psalmus. Transibo ad locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei. Et item

[Left margin: 2° Tu dicis ... [illegible]]

[Left margin: Qualiter superbie species [illegible]]

[Right margin: Domus quod templum ascendere [illegible]]

[Right margin: 27 ... 37 ... 27]

[Bottom note: Domini ... [illegible] ... duo homines ascenderunt in templum ad orandum ... [illegible] ... pharizeus ... publicanus ... [illegible]]

Dist. 2

vnam peti a domino hanc requiram
ut inhabitem in domo domini. De secundo

Secundo cum dicat phariseus autem
Secundum ponit diversa utriusque orationis adiuncta et primitti cum primo/quia superbissima
fuit pharisei oratio. Phariseus autem stans
Stabat phariseus elevatus non contemplacione mentis sed tumore elationis
ut dicit theophilus Job. 14. Ut quid elevat te cor tuum et quasi magna cogitans attonitos habes oculos ut quid
tumet contra deum spiritus tuus/ut proferas de ore tuo huiusmodi sermones.
Hec apud se orabat./Bene apud se
orabat/quia preces eius superbas deus
non exaudiebat Job. 24. Clamabit et non exaudiet propter superbiam malorum/Vel secundum Basilium ideo apud se
orabat quia ad semetipsum redibat affectum
superbie/Cum enim preces eius debuissent
celum penetrare/gloria tamen interposita
inanis hoc faciebat ut orans apud
se esset et supplica et humilis oratio extra
se rapit orantem. Deus gratias ago tibi. Optime incepit oracionem/quia
oracionis principium debet esse gratiarum
accio de perceptis/quia secundum tullium gratiarum
accio de perceptis reddit benefacientem
pronum ad maiora tribuenda/et recipientem facit capaciorem. Quia non sum
sicut ceteri homines. In hoc male processit oracionis principium/Si enim
dixisset non sum sicut ceteri homines
iusti/quia peccator ego sum aut non
sum sicut ceteri peccatores/sed amplius
omnibus peccans/Commendat autem
se de prima parte iusticie que est declinare a malo. Raptores/qui aliena
rapiunt in fraude/aut occulte. Iniusti
qui obmittunt leges iusticie. Adulteri.
qui alterius thorum violant/Et attende
quod triplex malum imponit phariseus ceteris
hominibus/omne enim quod est in mundo aut
est concupiscentia carnis quantum intelligit

per adulteros/aut concupiscentia oculorum quod est avaricia quantum intelligit per raptores/aut superbia
vite quantum intelligit per iniusticiam/iniusticiam
enim est in iusticia nolle subesse/Imponendo autem
ista vicia hominibus peius dixit quam primo
quia ad specialia crimina descendit/Et attende
quia a tribus viciis dicit phariseus se esse
alienum sed non dicit quod sit sicut ceteri homines deteriores/arrogantes et presumptuosi quasi sic dixisset/Sic enim gloriabat de sua
falsa iusticia quod non attendebat vera sua
vicia. Velud et hic. i. qualis est et publicanus iste.
In hoc vere pessime dixit. Quia ut dicit
Crisostomus Non sanciat contemptum eius tota
natura humana sed et publicanum aggressus est.
Minus autem peccasset si publicanum excepisset/nunc autem uno verbo et absentes invadit
et vulnera presenti lacessit/Quia vero non sufficit declinare a malo nisi alia pars iusticie
sequatur que est facere bonum Et ideo consequenter commendat se de ea dicens. Ieiuno bis in
sabbato. i. in septimana quia sabbatum ab ultima die ieiunabant enim pharisei ut
dicit theophilus secunda et quinta feria/sicut enim
ieiunia obicit contra carnis pacem
Contra vicium vero rapacitatis et iniusticie
aliud obicit dicens. Decimas do de omnibus que
possideo/Decime dantur ministris ecclesie et
per eam sunt decime naturali positivo/Quod enim
aliquid debent ecclesie ministris ad eorum sustentationem
decime naturali est/quod vero detur decima pars aplus aut minus decime positivo est alias
Jacob nunquam fecisset votum de decimis dandis cum ea que sunt decime naturali sub voto
non cadant/Et attende quinque mala
nata de superbia pharisei primum est inreverencia dei/quia stans orabat inreverenter/superbia enim tollit reverentiam/
et quanto quis superbior fuit tanto erit minus reverens. Secundum malum est complacencia sui/quia apud se orabat.
Tercium malum est/contemptus proximi quod dixit
non sum sicut ceteri homines. Quartum
malum est iactancia/quia ieiuno bis

in sabbato decimas do omnium que possideo. Et h-
tu malum et perditio bonorum omnium quia ut dicit
Aug[ustinus] in regula alia quecumque nequitia istas
in malis operibus exercetur ut fiant / superbia vero
et bonis operibus insidiatur ut pereant / Et re
ut dicit Aug[ustinus] in libris pharisei tamen inve-
nies quod oravit sed quod se commendavit. Tamen
ut oraret ascendit factus fuit / quia
saltem orare debuerat pro aliis aut pro se
ut conservaretur in statu in quo erat / Secundo
penitentis humilis publicani oratio / tangitur secundum
quod meruit indulgentiam. Quorum
primum est recognitio culpe / unde Ysidorus de
Smaragdo magna iusticia est prius iusti-
ciam homo nosse quam proximus sit / ut ex-
co dum cognoscit subditur humilius ex quo
sua culpam cognoscit / talis enim mereri
videtur nisi unde superbiat / Et ideo dicit Pu-
blicanus autem stans / aliter stabat quam pha-
riseus / quia ille reputavit se iustum iste
cognoscens peccatum suum / propter quod dimittitur
ei peccatum unde Aug[ustinus] Quid miraris si deus
ignoscit quando homo agnoscit. Secunda
conditio penitentis est timor ire dei / A longe
a longe stamus ab eo quem timemus / A longe
non stabat ut deus sibi appropinquaret Luc.
14. de filio prodigo. Cum esset longe vidit
illum pater eius et misericordia motus est / Tertia
conditio penitentis est rubor et verecundia
patet scolaris / unde Ambrosius de officiis
in ipsa mea oratione multum verecundia pla-
cet multum conciliat gratie apud deum. Nunc
hic protulit publicanum et commendavit quod
nec oculos ad celum audebat levare unde
dicit Nolebat nec oculos ad celum le-
vare. Ubi sedes est dei prout omnes legebat phariseus
confitente / nolebat oculos ad celum levare
ex confusione suorum criminum propter Esdre 9. Deus
meus confundor et erubesco levare fa-
ciem meam ad te quoniam iniquitates mee
multiplicate sunt super caput meum et
delicta mea creverunt usque ad celum / Quarto
requiritur in iustificatione dolor commissi

unde subdit / Sed percutiebat pectus suum
percutiendo pectus secundum Theophilum
purgebat cor tamquam principium et
causam malarum cogitationum / Sic enim do-
lebat de commissis ut sibi ipsi iratus
de se ipso penam exigeret / Quinto requiritur
in iustificatione petitio indulgentie
a deo / unde sequitur Deus propitius i. beni-
gnus et misericors et placatus / Vel propitia-
re esto i. esto michi citius propitius in adiutorium
ut dimittas peccata / Ps. / Propitius est dominus
omnibus invocantibus eum in veritate
timentium se faciet et deprecationem
eorum exaudiet et salvos faciet eos
Sexto requiritur oris confessio / Michi peccatori
/ non michi iusto sed michi peccatori sis propitius
Ysa. 43. Dic tu prior iniquitates tuas
ut iustificeris / Et Ps. Dixi confite-
bor adversum me iniusticias meas
et tu remisisti impietatem peccati mei.

Certo cum dicit Amen dico vobis
tangitur fructus utriusque ora-
tionis ubi duo facit. Primo adducit
sententiam Amen dico vobis i. vere dico
vobis quia descendit hic publi-
canus iustificatus a. factus iustus
in domum suam / Rediit ad conscientiam do-
mum qui prius erat vagabundus ex-
terius ab illo i. plus quam ille / quia
magis rediit iustificatus confitendo
peccata quam phariseus extollendo sua
merita. Et ita ut dicit Aug. libro de vir-
ginitate 33. Enumeratio meritorum
superbientium confessio peccatorum / Vel publica-
nus descendit iustificatus ab illo i.
a deo qui iustificat impium et non vult
mortem peccatoris sed publicanus de-
scendit iustificatus a se ipso. Secundo po-
stea iacet / Et primo de re probat esse
phariseus. Quia omnis qui se exaltat
superbiendo quemadmodum phariseus humiliabitur
i. deicietur et reprobabitur. Et quod signanter
dicit qui se exaltat / Quidam enim

non se exaltant sed ab alijs exaltant
cum eorum merita recitant et extollunt
aut ad dignitatis gradum aliorum in-
stantia promouentur. isti humiliari debent
et non ab alijs sed a se ipsis estimando
se indignos tali exaltatione. Unde
Aug. li. de virginitate. c. 32. humilitatis
sectatores et conseruatores maxime
eos conuenit qui magno aliquo bo-
no ceteris eminent. quanto enim maior
es tanto te humilia in omnibus. ita me-
sura humilitatis vnicuique ex mensura
magnitudinis data est. Secundum qui-
dam se ipsos exaltant et illi e contra ab-
alio deiciuntur. Exaltauit namque se
superbus angelus et factus est dyabolus. Ex-
altauit se primus homo et factus est mo-
rtalis. Exaltauit se pharao et submersus
est in mari rubro. Exaltauit se da-
tan et abyron in sedicione et precipati
sunt viui in infernum. Exaltauit
se saul absolon et crinibus suspensus
est. Exaltauit se adonyas et priuatus
est regno simul et capite. Exaltauit
se roboam et diuisum est regnum eius.
Exaltauit se senacherib et ceciderunt
de exercitu suo centum et octoaginta
milia virorum. Exaltauit se nabucho-
donosor et in morem bestie conuersus est.
Exaltauit se holofernes et caput
eius abscidit. Exaltauit se superbus
anthyochus et vermibus consumptus est
hoc est aliud dictum quod maxime ex-
stirpandum christus carnem assumpsit
conuersatus ut dicit Aug. tota mayestate
militat doctrina christiana. Unum solam
humilitatem christus promittit docere
qui ad se venit. Item Aug. O doctrina
salutaris o magister dominusque mortalium
qui non dixit discite a me fabricare
mundum aut mortuos suscitare sed
quia mitis sum et humilis corde. De-
inde ponit causam iustificationis pu-
blicani. Et qui se humiliat exaltabitur.

erit enim humilitas virtus alata que leuat
se humiles. Et est via regia absque periculo
unde cum beato Anthonio fuisset mundus ostensus
vndique plenus laqueis clamauit ipse. Heu
quis ista euadet. Et responsum est ei sola
humilitas. Rogemus ergo dominum ut nos ala-
queis mundi eripiat. Dominica xii. dist. p.

Exiens ihesus de finibus tyri venit
per sydonem ad mare galilee et cetera.
. a. Cuius deus nulla obligacione sed plena
liberalitate prestat beneficia. ideo rogum est
de offendis et de collatis beneficiis collaudare
quod factum est in euangelio inferius de quo agitur
in presenti evangelio. quod diuiditur in tres partes.
In quarum prima ponitur deuota fidelium de-
precatio. In secunda tangitur benigna christi ex-
auditio ibi. Et apprehendens eum et cetera. In tercia
subditur feruens miraculi predicatio ibi.
Et precepit illis et cetera. Circa primum tamen facit
primo enim ponit adductionem christi ad locum
miraculi. Exiens ihesus de finibus tyri.
Tyrus ut dicit glosa super ysa. 23. nobi-
lissima ciuitas fuit cananeorum vbi dominus
sanauit filiam cananee a demonio vex-
atam. Et est ciuitas metropolis prouincie
fenicum unde fuit dydo qui edificauit ca-
rthaginem que genti carthaginensium
nomen dedit sue originis ut punici quasi
fenici vocarentur. Ipsa ciuitas tyrus ut
dicit glosa fundata erat in insula ma-
gni maris tante quoque glorie et potencie erat ut
omnes mundi naciones illuc confluerent quia
mundi precosa illuc deferebantur prout legitur
Eze. 27. unde maximum erat totius mundi
negociacionis forum. Sed tandem propter in-
numerabilia peccata ciuium et maxime propter
eorum superbiam dei iudicio nabuchodo-
nosor filius magni nabuchodonosor
tribus annis et decem mensibus eam
obsedit edificans aggerem in gyro et
municiones prout predicitur in ysaia Eze.
26. quam captam funditus euertit et quasi
primo erat statu nauium facta est expo-

latitudine sitracos segenorum. Voluit autem deus
nabuchodonosor eam facere contemptae terre
sed non potuit post aliquos annos reedi-
ficata fuit ciuitas sicut predixit. ys. 23.
quam postea alexander magnus de e-
gypto rediens cum victoria subiugauit
et in sterco ethyopum militarum que gentium
lapidibus et arboribus fecit terre contermino
ut patet unde veniebat dominus. Deinde post
quo transiuit venit per sydonem. Sydon
est ciuitas opulentissima quam fenices
mare rubrum transeuntes edificauerunt.
Deinde ponit quo peruenit ad mare galy-
lee. relicta tiro et sydone regione
gentilium ad iudeos uenit ne preberet iudeis
occasionem estimandi cum legis transgressore
quasi se gentilibus admisceret. Ciuitas non sit
mare galilee inter regiones erant.
ostendit ad quam illarum uenit inter medios
fines decapoleos. est nomen grecum compositum
a dica et decem et polim quod est
ciuitas. Dicitur enim christus uenisse ad mare
galilee secundum bedam in ea parte cui est
regione contra posita est regio decem ciui-
tatum scilicet capella et gergesam contra galilea
Spiritualiter quod iste christi progressus significat aduen-
tum ipsius ad gentes. Tyrus enim angustia
interpretatur et significat synagogam
que angusta erat in primo cum populo et an-
gustiato conuersione cognoscebat deus
ys. 99. Angustus est in locus sic spa-
cium in ut statim et in finibus eorum
crescens fides christiana uenit super mare
presentis seculi in latitudinem gentium quod
pro ciuitatum numero in tabula 2. reg. 19. respondit
unde israel ad viros iuda decem partibus
ego maior sum apud regem magis
quam ad me pertinet dauid. Ideo ad te venit
autem christus in latitudinem gentium per
sydonem que venacio interpretatur quia
piscacionis venacione fratrum per apostolos ad
nos uenit noticia nominis dei vel
aliter tyrus mentem superbam signifi-
cat unde ipsi regi tiri in figura primi

angeli qui est rex super omnes filios su-
perbie. Ezech. 28. Eleuatum est cor tuum et
dixisti deus ego sum et in cathedra
dei sedeo in corde maris. Cathedra
dei mens humana est in qua superbiente
sedet superbie princeps. Summit autem
superbia originem ex complacencia
sui ipsius unde aug. fundamentum ba-
bylonie ciuitatis est amor ex sui con-
placencia qua sibi ipsi complacet in acti-
bus et virtutibus et in potencia. Ezech. 28.
O tyre tu dixisti perfecti decoris ego sum
quantum ad decorem et in corde maris si-
ta quantum ad potenciam. Sed aduertendum
quod non omnis sui ipsius complacencia ca-
usat superbiam, licet quelibet sit occasio
superbiendi. Euenit enim possit placere
alicui creature absque peccato unde ps. delecta-
sti me domine in factura tua et in operibus
manuum tuarum exultabo. Ita absque
superbia potest sibi ipsi aliquis complacere. Quatuor
autem requiruntur in complacencia sui ne
sit dampnabilis. Primo quod sit unde bo-
nis ut de vigore anime de subtili-
tate ingenij de graciis de donis et
virtutibus non quantum ad illud dicitur de ali-
quibus prou. 2. Gaudent cum male
fecerint et exultent in rebus pessi-
mis. Secundo oportet quod complacencia non
excedat. In operibus bonorum metesum
sic enim sic quater plus placet sibi
ipsi in aliquo quam sit placabilis ita quidam
sic scriptis et debentis bonis plus pla-
cent quam sunt placibiles. Non enim
minus excecat mentem quod est in
terrenis eo quod est exterius. Tercio re-
quiritur quod non prestat aliquis in sui
ipsius complacencia sed ad deum referat
qui hoc dedit unde sibi complaceat aug.
conf. 12. Et placent tibi dominum lauda-
toribus superbiat et hoc emendet fatuum
est opus quam alienum sit considerat quod
suum quantum negligit. Hec autem bona pl-
acibilia opus dei sunt defectus non ex

ex nobis Osee 13. Iniquitas tua ex te
salus autem tua non nisi ex me. Circa
hoc non minus sunt consideranda ea
in quibus anima sibi displicet ut ea
corrigat, quam ea in quibus sibi complacet.
Cum non aliter complacet quam decens est,
ille statim edificare incipit tyrum su-
perbie civitatem cuius fundamentum
est inordinata sui ipsius complacentia
de qua consurgit paries superbie distinctus
triplici ordine scilicet timore sui contemptu
proximi et irreverencia dei. Ex timore
mentis quatuor procedunt edificia
scilicet vana gloria cuius mansiones sunt
ypocrisis ostentacio supersticio et vana glo-
ria. Alterum edificium est accidia que
negligit bonum operari cuius mansiones
sunt tedium lenitudo cupiditas et in
provida. Tercium edificium est dissolucio
in operibus cuius mansiones sunt luxuria
gula vanitas et avaricia que exhibent
bene predicta vicia fabricentur. Quartum
edificium est impaciencia in adversis
unde oriuntur iste mansiones indignacio
adversus deum abnegacio eius blasp-
hemia et desperacio. Item ex contemptu
proximi tria surgunt edificia. Unum quod
proximus non sit magni valoris
de eo est invidia cuius mansiones
sunt dicacitas vicia opposita ope-
ribus pietatis. Aliud sit estimacio quod
proximus sit alicuius status ut vi-
deatur [illegible] cuius est tercium edificium
scilicet ira cuius mansiones sunt discordia
id est scandalum scisma odium et homici-
dium. Item ex irreverencia dei procedunt
duo edificia scilicet ingratitudo de receptis
et presumpcio de recipiendis sacrilegium
divinacio omnis ars magica heresis
et symonia quorum omnium [illegible] man-
siones locum est hec est civitas ma-
ledictionis superbia quam qui edificat
edificat ad gehennam. Ira namque

edificator demoniorum ut dicit Apoc. 18
Veniens itaque dei filius ad mare presentis
seculi in mediam extremi terram pre-
sit ut dicitur [illegible] cap. 18. Et exiit a tyro
civitate superbie et ab omnibus finibus eius
quia semetipsum exinanivit formam
servi accipiens nobilem edificavit civitatem.
edificii superbie in eo regnum est sicut venit ad
nos per sydonem paupertatis et humilitatis.
Eodem autem modo adhuc christus iterum exit
ab omni mente superbia quia inflata
mens cum [illegible] non potest. Unde tyrus an-
gusta dicitur quia superba mens quanto am-
plius inflatur ut sit cathedra dyaboli;
tanto amplius angustatur ne deum sus-
cipere possit. Secundo ponitur infirmi presentacio
Et adducunt ei surdum et mutum. Surdi
sunt omnes peccatores et muti mystice. A-
ponent manum super os aures eorum sur-
de erunt. Surdi quidem sunt ad clamorem
christi qui clamavit dictis factis morte
vita descensu ascensu ut redeamus
ad eum sicut dicit Aug. [illegible]. Quam
vocem lazarus de monumento audivit
terraque tremuit celum obtenebratum
est petre scisse et monumenta aperta sunt.
Item non audiunt predicatores qui sunt dei
precones; sunt enim velud aspis que non
exaudiet vocem incantancium. Incan-
tatores sunt predicatores qui clamant
ut anima exeat de caverna dyaboli ut
venenum abiciat ut convertatur se per-
mittat. Exit peccator per confessionem abicit
venenum per confessionem contricionem et satis-
factionem. Item surdi sunt peccatores ad
vocem scripture qui est liber statutorum
dei qui tamen sic clamat incessanter
ut autem audiat Ysa. 29. Audient in
illa die surdi verba libri. Item surdi sunt
peccatores ad clamorem creature qui tota
die clamat se factilem et deum esse a-
mandum. Unde sic mundus clamat

ego defitio. Dyabolus clamat ego decipio / caro clamat ego inficio / Christus clamat ego reficio / Quid ergo sequeretur miser homo si surdis fuisset ad vocem illam potentissimam Surgite mortui venite ad iudicium si enim illam adiutivit vocem dampnationis Ite maledicti in ignem eternum si enim clamorem glorificationis audiunt Venite benedicti patris mei etc. Nunc de surdis et peccatoribus ad confessionem peccatorum ad dei laudem et ad verborum edificationem. Tertio ponit deprecatio Et deprecabantur eum ut imponeret illi manum. Efficax enim est Christi manus ad salvandum Ysa. 49. Non est abreviata manus domini ut salvare nequeat. Haec est illa manus que plantavit aurem et formavit os hominis et linguam Exo. 4. Quis fecit os hominis aut quis fabricatus est surdum et mutum / nonne ego / De secundo

Secundo cum dicit Et apprehendens eum etc. ponit benignam curationem ex audicione. Ubi duo facit. Primo tangitur quod Christus operatus est in hoc miraculo. Primo enim infirmi apprehensio Et apprehendens. Ut enim humanum genus liberaret a morte humanam naturam assumpsit. Hebr. 2. Nusquam angelos apprehendit sed semen Abrahe ut per mortem eum destrueret qui habebat mortis imperium et eos liberaret apprehendit manum Ge. 20. Apprehendi manum eorum ut eos deducerem de terra Egypti. Secundo ponit ipsius separationem Et eum de turba seorsum. Et hoc propter tria. Secundum Crisostomum. Ut doceat nos fugere inanem gloriam / ut opera nostra faciamus coram hominibus / Secundo ut dicit glosa quod doceat quod primum sanande mentis est actibus cogitationum secessari. Tertio ne tumultu turbe impediret surdus ab intentione divina. Tertio ponit digitorum immissio. Misit digitos in auriculas eius. Et hoc propter tria. Primo quidem quia digiti pertinent ad operum distinctionem ut quasi audiendo discerent quid quale esset agendum digiti in aures eius ponuntur. Secundo ut divina

ex intrabilis cordis eius scriberet sicut de digito dei. Tertio quia digiti significant dona spiritus sancti que in spiritualibus mentis auditus. Quarto ponit ipsius lingue medicamen Et exspuens tetigit linguam eius. Ecce novum medicinale unguentum et corporis. Omnia medicinalia corporis Christi divina constituit aperta. Et sputum quod est superfluitas. Quinto ponit aspectus medicinalis Et suspiciens in celum. Et hoc ideo ut dicit Beda quia inde daret / in mutis loquelam / in surdis auditum / in cunctis infirmitatibus medelam esse querendam / Ps. Auxilium meum a domino / qui fecit celum et terram / Iac. 1. / Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est. Sexto ponit signum doloris. Ingemuit. De lingua da non ingemuit eo quod ipsi sit opus deo aperire cum gemitu petere sed ut daret exemplum gemendi in oratione pro nostris et aliorum excessibus / vel ingemuit et ut dicit Crisostomus compassus miserie tractans infirmitatum in quas genus humanum per peccatum inciderat. Septimo ponit precipium Et ait verbo potentissimo per quod facta sunt omnia Effeta. Hebraice quod verbum est duo adiunxit sibi interpretationem quod est aperire. Mandavit auribus eius et surdis / ut aperirentur a surditate / et surditatem nostram / Aperi forti clamore frangit / fregit surditatem Pauli. Saule Saule / quid me persequeris / fregit et surditatem beati Augustini per ut ipse dicit. x. Conf. Clamasti et vocasti / surditatem meam rupisti / coruscasti et splenduisti. Secundo ponit sanitatis effectus Et primo de auditu Et statim ad verbum Christi aperte sunt aures eius. In immissio digitorum in auriculas et verbum Christi dextris effeta aperuit aures surdi. Ysa. 35. Aures surdorum patebunt. Deinde ponit miraculum de liberatione

muti. Et solutum est vinculum lingue eius. Saliue xpi vinculum lingue eius et loquebatur recte. Dici enim perfecta sunt opera vnde expedit quod saliua xpi tangit linguam ut disrumpatur vincula eorum. Vbi excepto miraculo apertionis aurium ex hoc attendendum est miraculum vnum quia solutum est vinculum lingue eius accipiens loquendi facultatem. Alterum quia locutus est cum tamen nemo hominum eum docuit. Tercium est quia loquebatur recte non balbuciens aut detruncans verba. Et attende quia multum expedit ut soluatur vinculum lingue peccatoris quod duplici ligatur vicio scilicet vicio verecundie ne confiteatur vicio pigricie ad orandum et vicio imundicie ad operandum. O qualiter lingua quorundam hominum ligata est ut continue turpitudinis et inhonesta verba proferrent. Ymmo aut conditi in manibus lingue sunt ut dicitur prouerbiorum. Et certum matthei 12. Ex verbis tuis condempnaberis et cetera. Expedit ut saliua xpi tangat linguam et disrumpat vinculum pravitatis. **distinctio tercia**

Tercio cum dicitur Et precepit illis et subditur miraculi sequens predicacio vbi tria ponitur. Primum est preceptum de tacendo miraculo. Et precepit illis ne cui dicerent. Et hoc quatuor ex causis. Primo secundum Ieronimum ut doceret non esse gloriandum in virtutibus sed in humiliacione. Secundo ut dicit Cirillus ne ante tempus accenderentur iudei ad mortem xpi et cetera in invidiam miraculi. Tercio secundum Teophilum ut doceret beneficia largientes laudes quere non debemus sed accipientes quemlibet beneficientes laudare. Quarto secundum Augustinum ut frequenter predicemus xpi gloriam cum predicatoribus ab ipso mandatum sequendum eos conspiciunt quibus datum erat preceptum sylencii tanto amplius predicasse. Quanto ne predicarent amplius

mandabatur. Quibus quomodo iussus predicare tacebit quando iussi tacere sic ardenter predicauerunt. Secundo ponitur miraculi predicacio. Quanto autem eis precipiebant ut tacerent tanto magis plus predicabant. Crescebat ardor predicandi prohibente xpo quod continere non poterat. Ieronimus prefato de Protoma et adiuuatus tacere non potest scilicet ex mandato xpi dicentis ut tacerent eo amplius admirabant dicentes. Admirabantur xpi miraculum turbe sed amplius admirabantur quia tanti miraculi gloriam non quereebat quod admirationem perfecte gloriam hominum autem querunt. Et ideo hanc gloriam quam fugiebat xpus ingerebant meritum. Tercio laus ponitur dicentes Bene omnia fecit. Bona quidem non sufficit facere nisi bene fiant. Bene autem fiunt quando dei adiutorium postulatur et quando vana gloria fugitur. Et ideo xpus bene fecit Et surdos fecit audire et mutos loqui. Vbi datur intelligi quod non vnum tantum surdum et mutum sanauit sed multos. Vnde videtur hoc esse idem cum eo quod legitur matthei 14. Vbi dicitur quod veniens dominus de finibus terre tyri et sidonis ad mare galilee adductos ad se mutos claudos cecos debiles et alios multos curauit ita ut turbe admirarentur et glorificarent deum israhel. Rogemus. **distinctio decima**

Beati oculi que vident que vos videtis et cetera. Luce x. Dominica xii post trinitatem et cetera matthei 13. Beatus Augustinus 2 de ciuitate dei capitulo 4 dicit mirum est quomodo cum omnium hominum vna sit voluntas capescende beatitudinis vnde tanta de ipsa beatitudine existat diuersitas ut aliqui beatos se putent cum fruuntur corporum voluptatibus aliqui cum habundant diuiciis quidam cum honoribus cumulantur alii cum exaltantur principibus. Et ideo contingit ut ipse dicit quod licet homines beatam vitam cupiant vbi tamen querenda sit non omnes sciunt. Sed ille qui beatam duxerit vitam cui hec sunt vero sic non est sed beatus populus cuius est dominus deus eius vnde ipse Augustinus et cetera 12. Redite preuaricatores ad cor

non est requies ubi eam queritis / beatam
vitam queritis in regione mortis / non est
illic quomodo enim beata vita ubi nec vita
est? Est quedam beata vita in cognitione et
amore veritatis / que deus est / ut dicit
12. de trinitate c. 20. quod in mente christus de-
clarat in quo tria tanguntur. Primo eius
cognitionis commendatio. Secundo dicitur xpi inimi-
dilectio necnon inimicus ibi Et ecce
quidam etc. Tercio quis sit xpus magis nobis
insinuatur ibi ille autem volens etc. Circa
primum duo facit secundum quod dupliciter nobis divinam
visionem commendat. Primo ex eo quod beati-
ficat unde dicit. Beati oculi qui vident
ea que vos videtis. Quadrupliciter videtur
xpus. Primo oculo corporali quomodo visus
est in carne ysa. 40. videbit omnis caro
salutare dei. ista autem visio non beati-
ficat quia sic eum viderunt et iudei et infi-
deles. Secundo ex visione corporali oritur in
mente examinabilis visio / qua ipse vi-
detur oculo fidei / ut credatur esse dei filius Jo. 20.
Quia vidisti me thoma oculo corporis
credidisti / videndo me oculo fidei. Hec
visio beata non est / sed est beatitudinis inicia-
lis quia meretur beatitudinem. Tercio ex visione
fidei oritur visio / qua ipse xpus videtur
oculo intellectus contemplationis 2. Cor. 3.
Nos autem revelata facie gloriam domini spe-
culantes / in eandem gloriam transforma-
mur / quia hec visio iam est aliqua bea-
titudinis participatio unde cum videtur et
gustatur quam suavis est dominus. Num. 2a.
Contemplare inde terram / quam daturus
sum filiis israel. Quarta visio est qua
ipse videtur sicuti est in lumine glorie ps.
In lumine tuo videbimus lumen. Hec
illa visio beatificat quantum intellectum quia adim-
pletum caritas beatificat voluntatem ...
Tercio secundum Boetium quod beatitudo est status
omnium bonorum aggregatione perfectus / quia bo-
norum aggregatio non nisi in solius dei co-

gnitione et amore consistit / ubi omne
bonum et nullum malum. unde Aug. 22. de ci.
dei. Si celsitudo amatur / super omnia deus
est excellentissimus / si queris honorem
et gloriam / pre cunctis honorandus et glo-
riosus est deus inventus / si potestatem a-
mas / ut timearis / ipse est qui omnia
potest / si amas blanditias nichil est
blandius caritate dei / nec salubrius
aliquid amatur quam illa pre cunctis formosa et
luminosa veritas eius / si affectas scienciam / ipse
omnia novit / si innocentiam cupis et sim-
plicitatem / nichil deo simplicius et
innocentius / si quietem appetis non
est certa quies preter dominum / si voluptate
desideras / et suavitatis copiam / ipse est
bonitatis plenitudo / et indeficiens co-
pia suavitatis incorruptibilis / si libe-
ralitatem cupis / ipse bonorum omnium lar-
gitor affluentissimus est / si vis possi-
dere divicias / ad eum recurras qui omnia
possidet / si pro excellencia litigas / nichil
est eo excellentius / si vindictam queris
iustius eo quicquam non est / si sustines
adversa in solita / nichil est deo in solitum
a quo non potest separari aput quem est vera
securitas / si eciam metuis eternum
gaudium ipse est / Quia ergo in deo est
aggregatio omnium bonorum / ideo beatitudo vera
in ipso querenda est / Ideo ut dicit Aug.
xi. de ci. xi. Quid cunctiarum relicta
ipse solus huius conferre nos totos ad a-
rendum deum et vitam beatam. Cum enim
beatitudo sit in summo bono / nulla creatura
beatos nos facit / quia magis indigens
beatitudinis quam creatura quam una beati-
tudo sit in summo bono nulla creatura
nos beatos facit Aug. 2. de libero arbi-
trio c. 6. ve qui derelinquunt te ducem
domine et oberrant in vestigiis
tuis / qui nutus tuos pro te amant /
et obliviscuntur quid innuas o suavissima

lux purgate mentis. sapientia non enim ve-
ritas que tanta sit et inveniet nobis et inti-
tus tui sunt omnes creature decus. Sic
enim animus serpens beatificare potest tantum sibi
non sufficiat et multos in se ipso depre-
dat defectus. unde magis est capax bea-
titudinis quam beatificans. Sed nec unde
ut quidam delectat vita beata est quia
ut dicit Cycero velle quod non deceat id
ipsum miserrimum est nec tamen miserum
est non adipisci quod velis quam adipisci
velle quod non oporteat. et cetera ut dicit Augustinus
13 libro de civitate capitulo 22. Tenemus summum
bonum quia beatus est qui eo fruitur. Et
tanta est istius beatitudinis vis quod
ut dicit Augustinus 19 de civitate capitulo 20.
Si animi hominum essent mortales ut
nobis possent pertingere ad exitum gradum
illum scilicet videndi deum facie ad faciem
laborandum esset omnibus voluptati-
bus corporis postpositis attingere
dum viverent deum per contemplationem quia
finem creatura miseria est addendo
inopiam inopie sed in adherere deo
bonum est. Secundo visio dei com-
mendatur a singularitate gratie. dico
enim vobis quod multi prophete et reges voluerunt videre
que vos videtis. prophete quidam desidera-
verunt eum videre sicut moyses [illegible] et dani-
el et omnes qui in ea fuerunt. reges vero
sicut david ezechias et iosias. Et
non viderunt. viderunt quidem cum
oculo fidei credentes eum venturum sed ocu-
lo corporali eum non viderunt sub humana car-
ne [illegible] nisi per subiectam creaturam
Sicut de abraham dicitur quod vidit
diem eius et gavisus est. Io. viii.
Et quia non sufficit videre sine no-
ticia veritatis subiungit et multi re-
ges et prophete audire que vos auditis. verba
scilicet celestis sapientie 3 Re. x. Universa
terra desiderabat vultum videre salomonis
ut audirent sapientiam quam dederat

deus in corde. Et non audierunt. digni quidem e-
rant christum audire sed non dum venerat pleni-
tudo temporis in quo deus non per prophetas sed loquitur
nobis in filio quem constituit nobis heredem
universorum per quem fecit secula / distinctio secunda

Secundo cum dicit Et ecce quidam et cetera
tangitur necessitas dilectionis ubi primo fuit
premissio cum ponitur interrogatio temptativa
Et ecce quidam legis peritus. Ille peritus est
in lege qui legem spiritualiter intelligit et
ea que legis sunt operatur. Sed non erat
talis iste temptator. unde peritus erat sophi-
stice et non vere. Surrexit preeminenci-
am ut ab omnibus videretur temptans eum.
Erant enim inter iudeos ut dicit Cirillus
quidam verbosi in lege dicentes christum doc-
trinam moysi sub novis institutionibus
facere invalidam. Et quia tota lex tendit
ad vitam eternam ideo facit questionem quo modo
ad eam perveniat. Si enim christus dedisset aliam
responsionem quam ea que legis est ignarum
reputassent christum et eum principem legis cor-
ruptorem accusassent. Dicens magister. Io.
13. vos vocatis me magister et bene
[illegible] dicitis sum etenim. quid faciendo quia
non auditores legis sed factores iustifica-
buntur Ro. 2. vitam eternam. Ecce desi-
derabile premium omnibus enim rebus [illegible] appe-
tit [illegible] eternitatem eterna [illegible]
est appetibile quod est sine miseria. possidebo.
Solus enim beatus est qui eternam vitam
possidet. id est cum securitate amittendi
tenet. Secundo christus hunc interrogantem
reducit ad legis noticiam. At ille dixit
ad eum in lege quid scriptum est. id est ne-
ne ibi ad quo secundum vita eterna possideatur
temptatorem legis adeptum legem
deducit quomodo legis quasi sine intellectu
et edificatione. Lex enim multa continet
precepta sed quia omnia reducuntur ad unum
erat quod aperit iudeos quod esset illud unum
potissimum mandatum tamquam caput

tpri alia qtinens/ cuius obseruatione possidet vita etna. Tercio ponitur visio leg[is]periti Ille videns dixit/ glosa dicit q[uod] legerat/ s[ed] q[uod] non dum impleuat et tangit caritatis duo pcepta. diliges d[omi]n[u]m d[eu]m tuu[m]. hoc assuit deut. vi. Non aut quilibet amor dilecto est/ s[ed] ille solus qui est spualis cuius origo est ex conprehensione boni dilecti i. mente capti/ q[uod] mens legit non in tabulis carneis/ s[ed] spualibus = Nota q[uod] istud mandatu[m] d[e] diligendo d[omi]n[u]m deus ipse est/ sic dicit Bn. Ergo diliges d[omi]n[u]m d[eu]m tuu[m]/ Non h[ab]et aliam causam nisi quia d[omi]n[u]s deus tuus est/ diliges g[o] d[omi]n[u]m in timore/ tamq[uam] seruus d[omi]n[u]m/ cum reuerencia/ tamq[uam] creatura creatorem tuu[m] ex singulari caritatis affectu/ quia non est talis deus et d[omi]n[u]s ut est quia d[omi]n[u]s bn[u]s p[ri]m[u]m dilectone ipsius seruatur pceptu[m] p[ri]me tabule Quia no[n] deus bn[u]s sapienti no[n] assumat nom[en] eius in vanu[m] q[uod] est s[ecundu]m pceptum Quia no[n] m[ihi] p bonitate diligentes eum sanctificatum q[uod] ad t[er]ciu[m] ptinet mandatu[m]. ut ta sunt que nos inducunt ad dei amorem = p[ri]mu[m] e[st] creator a quo h[ab]emus esse bn[u]s deus est = S[ecun]d[u]m quia gubernator a quo q[ue]rimus et regimur bn[u]s domin[us] est = Tercium est quia remunerator a quo in finem pducim[ur] bn[u]s m[ihi] est ab ipso enim p[ri]ncipium et in ipso sunt omnia = ut hoc pceptu[m] spiale dat homib[us] est enim spaliter domin[us] quos monet in mente. Est et deus eorum ronc finis quia solus ipse finis est mentis ronalis et rursus in singulari bn[e]ficio incarnacionis Cn. za. Frater noster et caro mea est Et attende q[uod] non diliges nisi cognitu[m] Cognicio aut nra ex sensibus h[ab]et ortum ideo si d[omi]n[u]m amare pcipim[ur] oportet oportet ipsius habere noticiam in q[ua]m ex creatura sensibili deducim[ur] s[ed] tu[m] non e[st] deus aliquid q[uod] senciat

Bn Aug. x. qf. a. quid amo cu[m] te amo d[omi]ne deus meus/ et distinit poma sensibilia/ q[uod] nullum eorum amet/ amando deum/ no[n] eni[m] spem corpis/ nec decus temp[or]is/ nec candorem lucis oculis istis amicu[m]/ nec dulces melodias/ non flo[rum] et unguentorum et aromatu[m] suauem odorem/ nec manna et mella/ non membra acceptabilia carnis amplexibus/ no[n] hec amo d[eu]m meu[m] Et tamen amo quedam lucem/ q[ua]ndam vocem/ q[ua]ndam odorem/ q[ua]ndam cibum/ et q[ua]ndam amplexu[m] interioris ho[min]is mei/ cu[m] te amo d[omi]ne/ ubi fulget anime mee/ q[uod] non capit locus/ ubi sonat/ q[uod] non rapit t[em]p[u]s/ ubi olet q[uod] non spergit flatus/ ubi sapit q[uod] non minuit edacitas/ ubi h[er]et q[uod] non diuellit sacietas/ Et ec g[o] quo licet deus no[n] sit sensibilis/ tu[m] h[ab]et q[ua]n[do]q[ue] adiutoris anime/ sensus spuales quibus conprehenditur ipse est omne delectamentu[m] spuale que cu[m] sensu conprehensum = Deum diligendi modum adiungit Et quia ut dicit Bn. modus diligendi d[eu]m e[st] ut diligat sine mo[do] io sb[iu]ngit Ex toto corde tuo/ et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua. Ubi consideranduum q[uod] cor est cogitacionu[m] p[ri]ncipium ut e ipm est p[ri]ncipiu[m] motus ut. ex toto mouet ut e ipm e custodia totius ho[min]is dicitur eni[m] cor q[uod] sit custodia om[n]i[u]m rerum ut e cor est quasi cardo quo totus ho[mo] regit[ur] sicut hostiu[m] regit[ur] cardine. Ex toto g[o] corde vult diligi deus Cor de quidem quia illud q[uod] est nobilissim[um] deo tribuendum est Pu[er] fili da m[ihi] cor tuu[m] Ex toto io[= ideo] corde ut cuncta nra cogitaco sit meius amore O[mn]ib[us] eni[m] nra opaco sit p[ro]p[ter] eius amorem tota regula nre vite ex eius amore sumat[ur]/ et ultimo ut tota custodia nra ad hoc intendat sollicite ne iste dilecco rapiatur nobis ab hac mu[ndo]

[illegible marginal note]

dama unde beatissima agnes posuit signum in faciem meam ut nullum preter eum amatorem admittam. Non ergo poterat adulterium ponere amatoris ubi alium aspicere et sunt relinquere eum quo sua caritate gaudebat. Secundo vult deus amari ex tota anima. Anima uero est vite principium. Vita nota triplex est scilicet vegetativa sensibilis et racionalis. Vult ergo deus tota anima diligi quia totam eam produxit in esse ut omne in nobis vivere, currere, sentire et intelligere ad ipsius dilectionem tendat. Tercio vult deus amari ex omni mente. Mens autem ut dicit Augustinus est illud quo homo cetera excellit animalia, et hoc est potencia racionis secundum quam cognitus est ad ymaginem dei cuius partes sunt memoria intellectus et voluntas. Vult igitur deus omni mente diligi ut omne illud quod mentis est ad ipsius dilectionem reficiatur ut memoria sit in amore beata, intellectus in speculatione amoris, voluntas in ipso dilectionis actu, ymago enim et similitudo est diligendi deum principium. Unde si anima est secundum mentem dei ymago deum debet totum diligere. Quarto vult deus diligi ex omnibus viribus, id est secundum Theophilum viriliter et firmiter. Hoc autem est necessarium. Non enim sufficit deum diligere ex toto corde, tota anima, tota mente extensiue, nisi et intensiue totis ipse viribus diligatur ut totus conatus cordis, anime et mentis et tota virtus corporis tendat ad dei dilectionem. Nec mirum si sit diligendum est, quia excedit bonitas ipsius [illegible] quantum est diligendus omnem nostram possibilitatem diligendi. Quia uero non possumus eum diligere quantum

[illegible marginal note]

est diligibilis saltem diligatur quantum possumus absque fraude committimus, quia non damus deo totum posse dilectionis quod ad hoc nobis ipsum dedit ut totum diligendo sibi reddemus. Deinde secundo adiungit dilectionis preceptum proximum tuum sicut te ipsum diliges. Proximus uero dilectionis mensuram subiungit sicut te ipsum. Hoc preceptum Leuitici 19. Ubi considerandum quod proximus dicitur multipliciter. Est enim proximus cognacione nature sicut omnes homines proximi sunt nobis. Est proximus officio sicut cuius et qui aliquid quod est exercuit. Est proximus carne sicut consanguinei. Est proximus gratia sicut cum est proximus fide sicut [illegible] est proximus virtute sicut [illegible]. Est proximus presidio sicut sancti et angeli boni. Est proximus redempcionis beneficio quo solus ipse deus et homo est nobis proximus. Et uero cum sit aliquis proximus diligendus est sicut nosmetipsos diligimus, id est ex eadem caritate qua nos amamus et in eodem mutuo bonorum operum et ad deum finem vite eterne. Dicitur enim quod non debet se ipsum diligere amore carnali sed spirituali scilicet in deum et ad vitam eternam. Sic similiter debet amare hominem proximum uero hominem qui excellentissimus proximus est debet plus quam se diligere. Quinto ponitur commendacio responsionis. Dixit ei: Recte respondisti. Rectum est cuius medium non discrepat ab extremis. Extrema uero dilectionis creator est et creatura. Quia uero iudex dilectionem proporcionaliter et ueniens deo et proximo [illegible] respondisse dicit. Deinde [illegible] satisfaciat prime questioni qua dixerat legisperitus quid faciendo vitam eternam possidebo exhibens eius dat solucionem. Hoc fac, scilicet deum et proximum diligendo. Et dicit fac, quia non sufficit diligere nisi opere dilectio demonstretur. Probacio enim dilectionis est [illegible]

[illegible marginal note]

Marginalia: 2 · 3 · Aug · 4 · proximi · 2 · 3 · 4 · 5 · 6 · 7 · uo [illegible] · [illegible]

exhibitus est operibus. Et vivet. Dupliciter a-
nima vivit scilicet caritate causaliter, quia ca-
ritas est meritum eterne vite. Et item for-
maliter quia caritas perfecta quam numquam exci-
dit est vita beata. Nam dicit Bernardus plus
est anima ubi amat quam ubi animat. Et
ideo si amando in deum ierit, qui est vita es-
sentialis omnium est, quia ipsa anima vivet
vita perpetua. distinctio tercia

Tercio cum dicit Ille autem etc. declarat
quis sit proximus. Homo sicut
scriptum diliget etc. facit. Primo enim
ponit legisperiti interrogationem. Ille autem
volens iustificare se ipsum, id est se ipsum volens
iustum ostendere, dixit ad Ihesum: Et quis est
meus proximus. Laudatus enim a salva-
tore qui recte respondisset, incipit in superbiam
ut dicit Cirillus, nemini sibi putans esse
proximum, quasi nullus sibi posset in iusticia et
legis noticia comparari. Sed ut dicit Theophilus,
salvator non actibus et dignitatibus
demonstrat proximum, sed natura. Omnibus enim iustis
esset legisperitus, omnibus doctus, omnibus ditior
et maior hominibus. Et quicumque pauper et
miser et abiectus proximus eius erat.

Hic declarat proximus in parabola quis sit
proximus, in qua parabola quatuor con-
tinet, scilicet primo hominis horribilem casum, infe-
licem denegatum auxilium et impensum.
Ubi secundum dicit Suscipiens autem Ihesus, id est
supernis aspiciens Ihesus dixit, ideo supernis
aspexit quia de rebus magnis locutus
erat, ut scilicet quantum homines descendat cum
cadit per peccatum. Homo quidam. Augustinus.
Homo iste Adam intelligitur in quantum generalis
/ cuiusque hominis miserabilis casus quo ad sep-
tem in quo modo describit. Primo condicio(?) a-
do unde lapsus est: descendebat. humiliatus
et miser factus per peccatum. Et ut dicit Theophilus,
non dicit descendit, sed descendebat, ex
humana natura ad inferiora tendebat. sed
non in parte, sed in toto ab Ierusalem, quod interpretatur

[illegible]

visio pacis. Secundum conditio(?) miserabilis
est quo devenit in Iericho, que luna
interpretatur. Adbravam autem ut dicit Ba-
silius Ierusalem sita est in altitudine in-
ontis Iericho vero continet qualia pa-
lestine. Et attende quid descendendo
homo perdidit et quo devenit. Et sunt
quatuor. Ierusalem quod est visio pacis vel ei
et significat paradisum, ubi quia qui videbat
erat sibi pacificum, nichil enim pote-
rit sibi nocere. Job. 4. Bestie agri paci-
fice erunt tibi. Secundus vero est Iericho, id est
mundum ipsum, quod est instabile sicut
luna. Tertio quia homo mutabilis actibus ad
utilitatibus numquam in eodem statu per-
manet. Item in Ierusalem unde homo cadit in
mortalitatem significat, quod homo possidebat
in plena animi et corporis pace erat, nunquam
enim horum duorum federa fuisset dissolutio, sed
peccando devenit ad mortalitatem, que
per lunam intelligitur, que crescit et defi-
cit donec non ... Item cadit homo
a visione claritatis dei, que est pax nostra,
et devenit in tenebras ignorantie,
ubi si aliquid lumen sibi fulget est lumen
tenebris mixtum, sicut lumen lune. Item
cadit homo ab altitudine, que est quies
et pax mentis, in miserias vallis la-
borum innumerabiles, quas luna sui
mutatione significat. Terciam hominis
tangit infelicitatem. Et incidit in
latrones. Ambrosius. Qui sunt isti latrones
nisi angeli noctis, tenebrarum. Relicto
statu angelorum et superiorum consortio incidit
peccans homo in demones latrones. Qui
inde latrones dicuntur, eo quod latent et nobis
rapiunt bona celestia. Quarta ad-
iungit miseriam. Qui et despoliaverunt
eum. Secundum Augustinum morum orna-
mentis vel vestimento mortalitatis.
Aut secundum Ambrosium abstulerunt vestimenta
gratie que accepimus, et hoc vestimentum
fuit originalis iusticia, et vestis in-

nocentenciae & quia fecit fictum piro-
mata sed deus dedit peccata tutas pellic-
as. Quintam adiungit miseriam Et pla-
gis impositis. Plage dicuntur peccata secundum
Bedam quia hiis nature humane integri-
tas violatur. Et tot infinitis cum plagis
vulneratum est bonum possibilitatis li-
beri arbitrii quibus vulneribus pla-
gatum nascitur quilibet homo. Sex-
tam addit hominis miseriam. abierunt
relinquentes eum. Vitam tanquam contemp-
tibilem et despectum ita est ut non det
adiutorium sibi ea in quibus cum peccare
facit. Hoc est facit dyabolus quia cum
decepit hominem cum contempnit sed nec
ea sibi tradit que dare videbatur
Septimam adiungit infelicitatem
Semivivo relicto. Ecce periculum.
Semivivus autem est homo post peccatum
quadrupliciter. Primo secundum Aug.
quia ex parte qua per aliquam dei cognitionem
habet vivit ex parte uero qua peccatis premitur
mortuus est. Item secundum eundem licet
homo habeat vitalem motum liberi ar-
bitrii qui tamen non sufficit reddere
ad vite eterne agenda opera semivivus
est Item secundum Teoph. medietas ho-
minis post peccatum vivit scilicet anima. me-
dietas uero moritur scilicet corpus.
quorum utrumque semper vixisset si non pe-
casset. Item secundum eundem natura humana
partim erat in adam tota erat mortua
iusticie partim uero eadem vivificanda
erat in Christo sic vivebat unde semi-
vivus erat homo. Secundo hec para-
bola continet denegatum subsidium
quod vulnerato abiecit qui maxime
subuenire debuissent ex quibus secundum
carnem erat iste plagatus scilicet
iudeis quorum unus sacerdocii digni-
tatem alter leuitici ordinis officio

amplius misereri debuisset unde dicit
Accidit autem ut sacerdos quidam. in quo
intelligitur antique legis sacerdocium. descen-
deret eadem via. quia omnes qui in se
cum dignitate exaltati descenderunt per
viam peccati a summis partibus quia et peccatores
non saluare non potuerunt Et viso eo. quia
lex dedit sacerdotibus noticiam culpe per im-
ponens. preteriit. quia gratiam saluacionis
dare non potuit. Unde ut dicit Teophil.
venit lex et stetit usque ad tempus prefinitum
deinde non valens curare hominem abiit
deinde adduxit alterius negligentiam.
Similiter et leuita. in quo legis ministrum
vel tempus prophetarum intelligitur cum esset
secus. i. iuxta locum. ubi ille infeliciter
iacebat. Secus quidem erat quia omnes in
eadem valle misere fuerunt Et videns eum quia
tempore culpam agnouit pertransiit. quia nec
legis sacrificia nec prophetarum preces subuenire
potuerunt sed transierunt omnia tanquam inutilia
Tercio ponitur quibus qualiter humano generi
vulnerato subsidium prestaret Samaritanus
autem quidam. Iste samaritanus Christus
est nam samaritanus custos interpretatur
Custodit autem dominus omnes diligentes se
qui venit in carnem ut infirmum vul-
neratum custodiret. Et vide quanta ymmo
liberacione iste samaritanus fecerit
primum est iter faciens. Teoph. quod ex propo-
sito hoc statuens ut nos curaret factus est
pro nobis viator qui erat comprehensor Et
attende quod licet faciat iter non tamen eadem
via descendit qua ceteri quia solus
ipse sine peccato de uirgine natus in hunc
mundum descendit Item uenit secus eum
vel ut dicit alia translatio secus viam venit
quidam secus hominem vulneratum peccato
quia apparuit in similitudine carnis peccati
Et tamen peccatoribus condescendit ut amicus

[illegible]

publicanorum et peccatorum fiet. Est aliud beneficium vi-
dens eum. non horruit primus medicus tam
feda conspicere. Eze. 16. Et transiens per te vidi
te conculcari in sanguine tuo. Est aliud beneficium
misericordia motus est. quia in eo nichil
invenit unde quo esset dignus curari
sed de peccato dampnavit peccatum in carne. Est
aliud beneficium. Et appropians. Augustinus. non est
hominibus quam deus remotius non loco
sed dissimilitudine quia isti mortales et peccatores
deus iste immortalis et iustus. Volens igitur
deus nobis esse proximus non assumpsit
utrumque malum nostrum s. mortem et peccatum
quia liberatore indiguisset. Ut igitur non
esset quod nos sumus sed propter nos mortalitatem
nostram assumpsit eadem sustinens penas
voluntarie que nos patimur necessitate
peccati. Est aliud beneficium. alligavit vulnera
eius. Hec alligatio est peccatorum cohibicio.
Unde Ambrosius: Constringit vulnera austeriori
precepto vel dici potest quod alligavit vii. vul-
nera inflicta homini vii. ligaturis sacramentorum
vulnus formidinis baptismo, vulnus timiditatis
confirmatione, vulnus odii eukaristia, vulnus
peccati penitentia, vulnus concupiscentie matrimonio,
vulnus ignorantie ordine, vulnus re-
liquiarum peccati extrema unctione. Est aliud
beneficium. infundens oleum. Datis
austerioribus preceptis infudit mansue-
tudinis oleum ad mitigandum dolorem
vulnerum. ut dicit Mt. xi. Venite ad me
omnes qui laboratis et onerati estis et ego
reficiam vos. Est aliud beneficium. Et vinum
infudit. Hoc vinum secundum Crisostomum est
sanguis dominice passionis cuius effusione
semivivus resuscitatus est. sicut legitur
de pellicano quod serpentem vulnerat ut filii sui
sanguinis effusione reviviscant. Est etiam
aliud beneficium. Et imponens illum in iu-
mentum suum. Caro Christi iumentum

est quod iumentum est quo sumus adiuti
qui per nos surgere non poteramus. Cuius
iumento sumus impositi secundum Augustinum
credendo in incarnationem Christi. Credimus
unde secundum Ambrosium iumento Christi sumus
impositi quia peccata nostra ipse pertulit
in corpore suo super lignum. Vel secundum Theop.
iumento Christi sumus impositi quia
quia participatione corporis sui iuncti
sumus ei et facti membra ipsius. Est
aliud beneficium. Duxit in stabulum. Sta-
bulum sic dicitur eo quod ibi sit statio boum
ubi viatores suas deponunt sarcinas
atque animalia reficiuntur. Et stabulum
significat ecclesiam in qua resident
doctores et deponuntur honera peccatorum ut
lassati quiescant et reficiuntur cibo vite.
Nemo illo hic ingreditur ut dicit Beda
nisi ductu Christi. Est aliud beneficium. Et
curam eius egit. Licet enim ei sit
cura de omnibus maxime tamen diligen-
tiam adhibuit curam quo sanaret hunc
prebens medicina adhibens beneficia
et officia tamquam bonus samaritanus.
Est aliud beneficium quia commisit eum
custodie. Non enim vacabat samaritano
nostro diucius in terris manere. Vide-
mus dimittere ei unde veniat. Et altera
die. Quis est iste alter dies nisi for-
te dies vite qui unus est alter quia
dies hor passionis fuerat heri sed de isto
dicit consultemus et tercium mea protulit
duos denarios. Secundum Ambrosium duo
denarii sunt testamenta in manibus
est ymago dei impressa quorum valde
est observare x. legis precepta vel secundum
Augustinum duo denarii duo sunt caritatis
precepta aut promissio vite presentis et future
vel secundum Origenem duo denarii sunt
scientia sacramenti s. quod pater in filio et filius
in patre vel duo denarii sunt scientia

Amb.

Beda

scripturarum et auctoritates ecclesie Et dedit stabulario. Stabularius est quilibet ecclesie rector cui dantur a papa duo denarii super dicta ut corpore et spiritu agat curam hominis vulnerati Et ait curam illius habe. de hoc dixit petro Jo. 20. Pasce oves meas etc. qui tamen sacerdotes curati dicuntur. vel aliud beneficium Et quodcumque supererogaveris vel ille erogat qui datas distribuit sed supererogat qui amplius dat quam accipiat ad sanandum illum hominem supererogat preceptis addendo consilia scripture addendo expositiones Quod ego rediens reddam tibi. Ambrosius. Ego reversus domine nisi in die iudicii tui eum tunc tempus quo universa actus te respiciet revertentem tunc fiet retributio platis ecclesie de labore quo sunt in sollicitudine subditorum. 2a Thy. 4. Reposita est michi corona iustitie quam reddet michi dominus in illa die iustus iudex. In quibus omnibus intelligitur beneficia gratie samaritane impensa ut [illegible]us quam sanaretur.

Secundo ponit istius parabole applicationem dicens Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones At ille dixit. Non quidem sacerdos aut levita quorum ut dicit Crisostomus vilis est sacerdocii dignitas et levitarum scientia nisi per bona opera confirmetur sed ille fuit proximus qui fecit misericordiam in illum. Quia quidem sacerdos et levita et samaritanus proximi erant lege nature sed solus samaritanus miserationis beneficio fuit proximus. Dominus cum satisfacit quem alii et quibus est magis proximus dicens Vade compendio aften. Et tu fac similiter quod dicit petis ame quis tibi sit proximus respondeo quia qui actus indigeat sibi misereri sive gentilis sive peccator est est proximus cui ad subsidium est omnibus necessarium. Ideo omnis homo est tibi proximus. Unde Ambrosius Non cognatio facit proximum sed misericordia quia misericordia est secundum naturam quia sortem iuvare nature Rogemus ergo dominum.

Cum iret Ihesus in Ierusalem transibat per mediam samariam et galileam. Luce 17. Vulgariter dicitur quod de decem unus reperitur qui sit gratus de beneficio quod in proposito clarum plenius apparet. quia de decem leprosis mundatis unus solus reddidit gratias deo. In quo tria ponuntur. Primo circumpositio affectuosa deprecationis. Secundo petitionis consecutio ibi Quos ut vidit etc. Tercio accepti beneficii varia reggratiatio ibi Unus autem ex illis etc. Circa primum tria facit. Primitus cum primo Christi progressum. Cum iret Ihesus in Ierusalem. Istud iter quo Ierusalem iuit ut patet Luce 9. Cum complerentur dies assumptionis eius ipse faciem suam firmavit ut iret Ierusalem Transibat per mediam samariam que erat provincia gentium Tyrus. Cum erat magna discordia inter iudeos et samaritanos ipse pacificus transiit ut eos tamquam mediator pacificaret unum sub dit Et galileam que pertinebat ad regnum iudaicum. Nota quod Christus vadens ad passionem transit per gentes et iudeos dat intelligere quod fructus sue passionis maius per eos erat transiturus atque fides nominis eius post mortem et iudeos et gentiles unum debebat efficere populum. Secundo ponit leprosorum occursus Et cum ingrederetur quoddam castellum. Cum tamen ingressum quia non erat licitum leprosis castello appropinquare Occurrerunt ei decem viri leprosi. Tyrus conversabantur magis admirationem quos humanitatis fecit continue passionis tamen transitum prestolabatur

= Nota quod lepra mortale peccatum signat. Quia
peccatum est corruptio anime sicut lepra carnis
= Secundo quia lepra facit os fetidum. Ecci. 14.
Non est speciosa laus in ore peccatoris = Tercio
quia tollit vocem et peccator obmutescit ad
confessionem = Quarto quia est morbus conta-
giosus. Leprosus enim leprosum generat et inficit
eos cum quibus conversatur = Quinto quia est ab-
hominabilis. Prov. 15. Abhominabilis domino qui
agit impie = Sexto quia leprosus eicitur
et peccator adeo. Ps. 50. Ne proicias me a facie tua
et abscondar = Septimo quia lepra deformat
totum corpus et colorem et figuram. Tren. 4. Quo-
modo obscuratum est aurum mutatus est co-
lor optimus. Quia vero lepra non est morbus
qualiscumque sed valde horribilis. Ideo per istos
leprosos decem non qualescumque peccatores sed
magna decem peccata possumus intelligere.
Primus leprosus est hereticus. Unde de Moyse
dubitante de verbo dei dicitur Exo. 4 quod ma-
num leprosam protulit ad instar nivis = Secundus
leprosus est scismaticus qui litem et discor-
diam seminat in ecclesia. Unde de Maria ob-
iurgante Moysen dicitur Num. 12 quod apparuit
in ea lepra candens quasi nix = Tercius
leprosus est symoniacus. Unde dictum est Giezi
petenti munus de beneficio collato. Lepra
Naaman adherebit tibi. 4 Reg. 5. Hec plaga
lepre sic infecit ecclesiam ut est quod dolor
est dicere principes ecclesie spirituali morbo
laborent et tamen leprosi [illegible]
sterio altaris. Unde in visione ostensum est
cuidam quod agebatur questio coram domino
pontifice unde procedit tanta [illegible]
et cum esset [illegible] quod leprosus est ipse est
causa tanti mali. Cumque mirarentur omnes
aspicientes surrexit unus et amisit capillum
de capite pontificis atque insufflavit in
faciem eius. Et statim ille leprosus est in
eadem visione dedicit quod symonie vicium
leprosum ipsum faciat = Quartus leprosus

est prelatus ypocrita et sub vicium coloris
[illegible] dicitur Levit. 13 = Quintus
leprosus est sacrilegus qui preter ius
assumit ecclesie ministerium. 2 Par. 26.
dicitur de Ozia quod lepra orta fuit in
fronte eius eo quod pontificis ministerium
exercebat = Sextus leprosus est pro di-
tor. Unde 2 Reg. 3 de Joab dicitur Non
deficiat de domo Jacob Joab leprosus
= Septimus leprosus est usurarius
quem signat Naaman fortis et dives sed
leprosus. 4 Reg. 5. Sicut enim lepra
consumit carnes ita usura consumit aliorum
divicias. Et videmus quod usurarius
usurarium generat sicut leprosus leprosum
quia docet usurarius filium suum
quomodo debeat lucrari. Dat sibi custo-
diam librorum. Ultimo moriens
omnia sibi relinquit. Cuiusmodi tamen
que filius non reddit sed usuris ad-
dit usuras = Octavus leprosus est
sortilegus qui querit divinaciones
et incantationes quales fuerunt magi
pharaonis = Nonus leprosus est adulter.
Levit. 13. plaga lepre orta
est in [illegible] Sicut enim est
[illegible] in quo lep[ra]
oritur cum adulterium committitur
Unde nati ex adulterio hanc ma-
culam contrahunt ut adulteratus
coitus sint primi ut dicit Aug.
[illegible]
emendet originem macule =
Decima lepra maior aliis et
horribilior est flagicium sodomitarum
hec est elephantie lepra ceteris
aliis passionibus maior. dicitur
enim lepra sit eo quod primum ardore
deleat et consumat [illegible]
dor huius flagicii [illegible] corporis
consumit et animam. Ysa. Ambulate

inflammis quas vobis succendistis
— Attendamus etiam hoc flagitium ortu
eius et videtur ipsius origo procedere ex
corruptione concupiscibilis sicut monstra
ex corruptione naturalis principii unde non
immerito tamquam monstrum dicitur esse
contra naturam quia nullo modo ad hoc natura
inclinatur sed ducit ex habundantia cor-
ruptionis. Unde quasi videbatur deo in-
credibile aliquos hoc vicio laborare
cum dixit Gen. 18. Vadam et videbo
si clamorem qui venit ad me opere
compleverint etc. Hoc temptatio
hoc vicio non est temptatio humana
sicut humana non esset temptatio
temptari ad esum carnis humane
Et ideo dicitur in ethycis quod abstinere
ab hoc vicio non est virtutis aut
continentie. Neque enim abstinentia
reputatur si quis abstinet ab esu
carnis sue aut aliorum hominum ad
hanc autem abstinentiam facit
ipsa nature instinctus sine virtute
Quare ergo deus sic permittat deus
naturam in aliquibus corrumpi ut
talia flagitia committant vel est
causa erroris aut quia non colunt
deum [illegible] sicut dicit apostolus Ro.
i. Et ideo in [illegible] quedam gentes
tale vicium heresim appellant. Legitur
enim in vitis patrum quod dum quidam
de senioribus sentiret se molestari
tali passione prudentissimus senior
causam morbi aperiens magis inposuit
esset huiusmodi passione te esse temp-
tatum nisi in aliquo ve fidei de-
rogares Et ille confessus est se du-
bitasse circa incarnationem Christi
Et [illegible] prima dubietas simul
cum errore illa abscessit temptatio
— Et attendamus eius turpitudinem
que tanta est ut dicit Augustinus quod
[illegible] hoc vicium dei filius quasi de-
stiterit incarnari. Nam ut dicit
3 conf. hoc flagitio societas que cum

deo nobis est violatur cum natura cuius ipse auctor
est libidinis perversitate polluitur Unde dicit in
Regula. deus qui habitat in vobis custodiat
isto modo vos ex vobis. Et si aliqui non cus-
todiunt hoc modo signum est non esse deum cum
eis. — Et attendamus huius flagicii vindictam
Cetera namque vicia cum procedant ex aliqua
inclinatione nature puniuntur dei misericordia in bono
sed quia hoc est contra naturam et appetitum non cadit
hic misericordia sed sola vindicta. Ymo cum peccantium
multitudo in aliis malis vindictam mitiget
hoc solum ut dicit Augustinus 3 conf. si omnes gen-
tes facerent eodem crimine reatu divina lege
tenerentur Et ideo ut dicit Cantor parysiensis Nocte
nativitatis domini omnes laborantes hoc vicio
interfecti sunt — Et ignis inferni non susti-
nens dilationem vindicte punivit et viventes
consumit Levit. 10. [illegible] combustionis est hoc
enim modo facile alio emendatur — Et attendamus
periculum. Alia namque vicia cum habeant virtu-
tem oppositam per virtutem tolli sed hoc
flagitium per virtutem curari non potest quia
nulla sibi opponitur. Et ideo dicit magister Odo
quod vix contingit aliquem penitere de isto vicio
qui penitere distulit ultra etatem salvatoris
Et hoc audivi esse expertum Unde sodoma [illegible]
[illegible] quia hoc vicio laborantes tamquam
leprosi perdunt vocem ne [illegible] confiteantur et pe-
niteant Ad ignem igitur recurrendum est
per quem [illegible] emendatione sed cum susceptione
Levit. 13. Lepra volatilis et vaga debet
igne comburi — Et nota devota leprosorum devota
supplicatione Cum stetissent a longe Ecce re-
verentia qua iudicabant se indignos Christo
appropinquare propter contracte reatum et carnis macu-
lam Et elevaverunt vocem quam potuerunt Ecce
affectus desiderii dicentes uno ore. Ecce
concordia [illegible] Ihesu [illegible] nomen Ihesu dicunt
[illegible] salutem Preceptor pre-
ceptorem eum appellant cuius imperio omnia
obediunt [illegible] preceptum ponitur et non preter-
ibit Miserere nobis non aurum vel argentum
petimus sed ut corpus sanum recipiant

[illegible] leprosi [illegible] [illegible] [illegible] leprosi [illegible]

Ps. miserere mei domine quoniam infirmus sum. Dis[tinctio]

Secundo cum dicit Euntes ut vidit. 2a
Hic ponit peccatoris confessionis triplicem facit
= primo enim primo benignus Christi aspectus cum
ut vidit benignitatis compassionis et misericordie oculo.
non horruit pius dominus maculam aspicere nostre
lepre qui pro nobis inter ut velud leprosus repu-
tatus est. Ysa. 53. = Secundo ponit Christi imperium
dixit Ite ostendite vos sacerdotibus. Sic
enim scriptum est Levit. 13. plaga lepre si
fuit in homine adducetur ad sacerdotem et
videbit eum = Nota quod ideo Christus eos ad sacer-
dotes misit = Primo ut iudicet legis transgressor
= Secundo ut ostenderet sacerdotibus exhibendam esse
reverenciam = Tercio ut sacerdotes cogerentur
commendare miraculum dum illi sanarentur
quos iudicat esse leprosos = Quarto ut ostendat
se maioris esse virtutis quam lex vel sacerdo-
tes quia illi lepram cognoscebant quam
mundare non poterant = Quinto ut doceat in-
teriorem anime lepram non emundari
nisi saltem fuerit propositum eam sacerdotibus esse
demonstrare per oris confessionem. Tunc confessio
[confes]sor debet habere condiciones = Prima quia debet
esse voluntaria unde dicit Ite non ducti
non tracti non coacti sicut qui tormentis
afflicti confitentur peccata sed ite voluntarie.
Ps. Ex voluntate mea confitebor tibi
Contrarium faciunt qui timore mortis in-
firmitatibus confitentur. Secundo confessio debet esse nu-
da et aperta unde dicit Ostendite quod cogitastis et
cogitastis et locuti estis non dicat absco[n]-
dite vel excusacionibus vel palliacionibus
aut mentiendo aut musitando aut
non plene omnia peccata revelando cum
omnibus debitis circumstanciis. Quatuor autem
sunt cause quare oportet confiteri peccata =
Prima quia non potest dissolvi nodus nisi
manifestetur nec curari vulnus incognitum
nec de occultis iudicari ecclesia nec dari
sentencia cause latentis. Septima autem
consolvitur nodus peccati sanatur vulnus con-
silium tribuitur emendatur fore fom[ite]

= Secundo quia peccatum est in anima
sicut venenum intra que fovetur dum
latet sed cum patet moritur = Tercia
quia confessio est sicut rasorium tollens
tollens peccati rubiginem ab anima
sed ne talibus inducta mensetus ma-
neat oportet per confessionem eici = Quarta
quia cuiuslibet rei corrupcio generacio-
ne fit sue generacionis. Cum igitur peccato
peccatum sit in occulto generate eius cor-
rupcionem oportet esse virtute confessionis
manifestantis. Et ... dixit Ps. Dixi
confitebor adversum me iniusticias
meas = Tercio confessio debet esse propria
unde dicit Vos scilicet ostendite et non ali-
os. Contra quod aliqui quadruplicater
faciunt. Quidam enim aliorum facta re-
citant. Alii non revelant eos cum
quibus peccaverunt. Quidam certa sua
facinora negant et se excusant
Alii autem non se ostendunt sed volunt
interrogari de peccatis quod melius
novit confessor ea que fecerunt quam
ipsi peccantes. In quibus tamen casibus
a quo fieri debeat interrogacio per decis...
confessor videat = Quarto confessio debet
esse ordinata quia non cuicumque
facienda est sed sacerdotibus qui
clavem habent scientie et auctoritatis
Christi enim constituti sunt ad eos audito-
res et iudices peccatorum et criminum
ideo dicit sacerdotibus = Tercio ponit
salutis effectus. Et factum est dum
irent ut sacerdotibus se demonstra-
rent mundati sunt. Quatuor ex
causis mundati sunt antequam
pervenirent ad sacerdotes = Primo
quia noverat Christus sacerdotum superbiam
quia contempsissent eum eos aspicere ne igitur
scandalizarent pervenit eos sanare
= Secundo bonum obediencie ipsorum hoc
meruit = Tercio hoc meruit fides
= Quarto voluit ostendere quod non
virtute legis aut sacerdotum curantur

[illegible]

bant mundati sed Deus impius Dist. 2a

Tercio cum dicit Unus autem ex illis etc. ostendit tanti beneficii gratam recognitionem ubi tria facit. Et primo tangitur sex observanda in gratiarum actione. Primum est beneficii recognitio ut non sit insensibilis aut obliviosus sed attendat et memoretur quod sibi est collatum unde dicit Unus autem ex illis non omnes quia ut dicit Tullius accepta beneficia pauci admodum recordantur. Vidit i. diligenter advertit et consideravit quia mundatus est. Secundo requiritur ut recipiens beneficium presto sit ad mandatum conferentis cui est obligatus. Unde dicit Regressus est ad illum ut paratus esset ad eius mandatum. Non quod ad illum aliquem fugerit penitentiam eorum a quibus beneficia receperint// commendacio accepti beneficii. Quia ut dicit Crisostomus Licet debeamus beneficia tacita laude honorare, hii tamen quibus benefacimus debent beneficium predicare ut ex hoc Deus laudetur et tales exemplo ceteri moneantur. Et hoc est quod dicit Cum magna voce etc. quod significat devotionis magnitudinem. Magnificans Deum propter beneficium primo et principaliter magnificari Deum oportet quia benefacienti dedit unde subveniret et voluntatem subveniendi. Quarto requiritur ut benefacienti exhibeatur honor et reverencia. Nam ut dicit Methaphisicus ut sit iusticia inter dantem et recipientem, sicut benefaciens dat bonum utile, ita exigitur bonum honorabile. Unde dicit Et cecidit in faciem suam exhibens Christo reverenciam. Quinto requiritur humilitas ut semper se humiliet ei a quo suscepit beneficium. Ideo subdit Ante pedes eius. Sexto accedendi

fiduciam ut dicit Theophilus. Suscepta purgacione qui prius accedere non audebat. Sexto requiritur ut credat non ex meritis suis sed ex gracia beneficium accepisse. Unde dicit Gratias agens quia scit quod debet se gratum in gratiarum actione cuius ... nam ipse fuit. Et hic erat Samaritanus ex gente odibili iudeis ex partibus et hiis qui legem ignorarent et ideo magis commendatur. Theophilus dicit quod hic potest convinci nullo modo aliquem impedire qui deo placere possit et si de genere profano processit dummodo bonum gerit propositum nec aliquis ex eo quod de sanctis natus sit superbiat quia novem leprosi mundati erant a virtute magistri fuit. Secundo ponit aliorum requisitionem Respondit autem Ihesus Nonne decem mundati sunt et novem ubi sunt Non interrogat Deus quasi nesciens sed ut dicit glosa ingratos quasi ignotos ubi sunt querit dolens de eorum magnitudine magis enim dolendum est de eo quod aliquis incurrit ingratitudinis culpam quam de beneficio perdito. Non est inventus qui rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena Alterius s. gentis que non erat ex Israel. Et hoc dictum est vel ex parte Christi et tunc erunt verba quasi lamentantis. Vel dictum est ... in confusionem iudeorum. Nota quod ix leprosi non sunt reversi ad Christum Aut quia putaverunt se mundatos legis virtute/ aut quia metuebant confiteri se mundatos ex Christo/ aut quia putabant se debere aliter Christo tribuere pro sua mundatione/ aut quia tantum fuit gaudium salutis quod obliti sunt Deum qui salvavit eos Unde videmus homines cum infirmantur sollicite Deum querere/ sacerdotes consulere emendationi vite et restitucioni aliena promittere/ sed tamen sanati sunt negligunt quasi manus dei evaserunt/ aut etiam ideo gratias non egerunt quia putabant Christum tamquam iudeum cum iudeis non exigere sed ex debito sanitatem restituisse/ aut etiam sanitatem sibi a deo datam credebant/ Christum vero Deum non credebant/

Tercio ponit^r virtus fidei confirmata. Et ait illi. Ecce liberalis medicus qui non exigit de salute mercedem sz libere eam remittit. Quia fides tua te saluum fecit. Et alii mundati erant sz non e- rant consecuti salutem anime interiorem per fidei defectum vel maiorem habebant maximo lepra infidelitatis & ingratitudinis quam ea fuerat aqua mundati erant sz iste eternam salutem credendo & adeptus fuit regnum. Dominica xv^a.

Nemo potest duobus dominis seruire & cetera. Mathei vi. Quia per hunc ewangelium habetur Luce xvi. verbis iisdem. xii. et similis continetur. Et na humana hoc ostendit quia sibi ipsi non sufficit putat & perfectus notum facit vel homines mundi alienis se implicant seruitutibus ut necessaria vite querunt. vel deo relicto cuius males sunt serui. cui seruire est reg- nare est & sibi est cura de omnibus vel pnns ewangelium nos admonet quatenus relicta seruitute aliena nos totos ad dei seruiciu reuocemus & tria facit. Primo namque ostendit quod homini duplex seruitus fit impossibilis. Secundo aliena seruitus probatur miserabilis. ibi Ideo dico vobis ne solliciti & cetera. Tercio dei seruitus ostendit eligibilis ibi Querite primum regnum dei & cetera. Circa primum tria facit. Premittit enim primo impossibilitatem duplicis seruitutis. Dicebant enim aliqui se posse deo seruire & mundo sz audiamus veritatis magi- strum. Nemo potest duobus dominis seruire. Duos dominos intelligit secundum Crisostomum qui diuersa & contraria iniungunt sunt a quibus diuisi non essent iam unus dominus esset. Non potest aliquis duobus dominis seruire. Primo quidem quia non sunt plures domini sz unus tamen qui in celis est ut dicitur prima Cor. 4. Homines tamen sponte alterius seruituti se subiciunt qui uere non sunt domini. Ysa. 26. Possiderunt nos domini absque te. Item quia si seruus est unus non potest diuidi ut pluribus seruiat. Item humana possibilitas vix sufficit implere obsequia unius domini vel non potest pluribus

intendere. Item quia dominus vult suum seruum semper esse paratum ad suum imperium. Unde non potest aliis intendere. Ex dictis patet quod qui est seruus hominis non potest deo seruire. Quod dico quia seruus faciens vo- luntatem domini sui mansuete & cum ca- ritate fuit seruit deo qui precipit seruum domino subici ut dicitur Ephe. vi. Item seruitus dei est eam colere, inpossibile quod seruus hominis facere potest quia spiritus non est hominum obligatus sz deo. prima Cor. vii. Seruus vocatus est non sit ei cure. Secundo hanc impossibili- tatem duplicis seruitutis probat assumens quandam sufficientem di- uisionem cuius duo membra per te data & sequitur posterius. Aut enim unum odio habebit et alterum diliget. Utrumque enim diligere non potest quia diuersa imperant & contraria sunt. Aut si utrumque habet odio tunc unum sustinebit & alterum contempnet. Utrumque enim sustinere non potest cum sint ad inuicem contrarii nec utrumque contempnere quia iam ser- uus non esset. Necessitas istius diuisionis sequitur ex hoc quod plures domini aduersantur ad inuicem. Si quis unum dominorum diligit alterum non odit manifestum est quod non potest seruire duobus quia seruiet ei soli quem diligit sz ex tali seruitute reputat commodum. Ex non maius fit commodum ex ser- uitute eius quem odit tunc sus- tinebit seruitutem eius quasi coactus alterum autem contempnet quem diligit. Et si utrumque odit seruiet ei quem metuit contempta alterius ser- uitute quem non timet & sic patet quod semper uni seruit. Tercio infert principale intentum. Non potestis deo seruire & mammone. quia sunt duo domini oppositi. Et si aliquis dicit se velle seruire deo partim partim non mammone esse non potest quia

[illegible]

adeo scilicet quod totum posse et virtutem quia
servimus et ad totum posse requirit in-
situm servicium alias non esset servitus
sed fraus. Non quia mamona est dyabolus tamquam dy-
abolo et divicie. Dyabolo servit homo primo
cum delectatur in cogitatione illicita. Secundo
cogitationi consenciens. Secundo opere perficiens.
Secundo verbo vel exemplo alios peccare faciens. Secundo
peccata in consuetudinem ducens. Secundo
peccare non erubescens. Secundo et male-
factum defendens. In qualibet servitute
peccator ipsi servo servit. Tit. 4. Servi-
vi dominati sunt nostri. Secundo servit et
inimico. Ier. 17. Servire te faciam
inimicis tuis. Secundo servit tyranno
Ier. Servietis diis alienis qui
requiem vobis non dabunt die
ac nocte. Secundo servit dampnatori qui
post servitium ducet ad dampnationem
dicens michi servisti mecum glo-
rieris. Tamen servit hoc modo dyabolo dei
servitutem contempnit licet eum
non odiat. Iob 21. Quis est omnipotens
ut serviamus ei. Secunda servitus
est qua aliqui huic mundo serviunt
ducentes vanam vitam. Ro. primo
Servierunt creature pocius quam
creatori. Magis enim amant place-
re huius mundi hominibus quam deo. Ista
servitus excludit dei servitutem
Gal. 1. Si hominibus placerem Christi
servus non essem. Cuius servitutis
merces ponitur Iob 21. Tenent tympa-
num et cytharam et letantur in voce
organi ducunt in bonis dies suos
et in puncto ad inferna descendunt.
Tercia servitus est servire carni
Ro. 16. Domino non serviunt sed
suo serviunt ventri. Phil. 3. Quorum
deus venter est et gloria in confusione.
Delicate enim fecerunt deum suum
attendentes quo se pascant quo
foveant vestibus et ornant quo
requiescant quo non gravientur
superfluis laboribus quid fiat ut conservetur
sanitas et mollibus stratibus quiescant et
sollicite infirmitas curetur. Hec servitus servi-
tutem dei excludit. Ro. 16. Non serviunt deo
deo sed suo ventri. Cuius servitutis merces est
quia caro sic delicate vestita et nutrita in pro-
ximo putrescit et plena fetori cadet ver-
mibus corrodenda spiritus eius in igne cru-
ciabitur inferni. Ysa. 14. Subtus te sternetur
tynea et operimentum vermes operimentum tuum et
vermis eorum non morietur nec ignis ex-
tinguetur. Quarta servitus est avaricie que
servitur potissime. Colo. 3. Avaricia que est
ydolorum servitus. Serviunt autem homines a-
varicie congregando divicias per usuram per fra-
udem per rapinam laborando die noctuque
circueunt terras aliquas mare navigant
in frigore et estu et fame et siti et tot se expo-
nunt periculis quod pro Christo apostoli non sus-
tinuerunt que si pro deo facerent nescio quis
martirum Stephanus vel Laurencius posset
eis equari. Secundo serviunt avaricie non quia
divicias habent quo divicie non sunt eorum
sed ipsi pocius diviciarum sunt custodiendo
recondendo in scriniis et cogitando de
ipsis. Ista servitus divinam servitutem ex-
cludit ut hic. Audiat hoc avarus qui
censetur vocabulo christiano non posse simul
Christo et diviciis servire. Merces huius servitutis
ponitur Luc. 16. ubi dicitur de divite epulone
quod in inferno et guttam aque non potuit
habere sic relinquit eum avarus divicias et
vadit ad egestatem perpetuam. Dist. secunda

Secundo cum dicitur quia non potest
aliquis servire deo et diviciis ideo
consequenter ostendit quod mundi servitus sit
contempnenda. Ideo dico vobis. Duo autem
sunt illa que sunt necessaria vite humane
victus scilicet et vestitus quorum non obstante
necessitate pluribus racionibus salvator ostendit
quod esse per avariciam circa sollicitudinem
serviendum non sit et quinque raciones
adducit. Prima ideo est a maiori. Victus

cum requirit propter vitam anime indumentum vero ad conservacionem corporis / set deus dedit quod maius est animam scilicet et corpus ergo dabit quod minus est victum scilicet et vestitum. Unde Crisostomus nisi deus vellet conservare quod est ipsum non creasset. Anima non ipse instituit ut anima cibo corpus vestimento conservetur. Iudicium igitur ipse habuit et hoc est quod dicit ideo quod non potestis servire deo et mamone set oportet alterum contempnere attendite quod servitutem mamone fugiatis. Dico vobis ne solliciti sitis id est anxii et animus intenti Crisostomus. Dicit non dicit operari nolite ymmo operari manibus ut sustentetur corpus laudabile est set ut dicit glosa prohibet sollicitudinem que trahit abectivis. Et rursus secundum Crisostomum afflictionem prohibet animi macerandis temporalibus et in perditis anime vestre quid manducetis. Non quod intelligibilis anima comedat / sed quia non manet quieta corpori nisi dum nutritur / vel quia animati corporis est sustinere nutrimentum congrue nutriri anime attribuit / nam quantum ad vires anime nutritiva est. Unde secundum Augustinum anima hoc loco pro animali vita ponitur / neque corpori vestro quid induamini. Ecce alia sollicitudo quam prohibet circa vestimentum promisso intento prima rationem adducit. Nonne anima plus est quam esca. Et corpus plus quam vestimentum. De hoc non est dubium quia esca numquam posset vivificare / nisi esset anima in qua est principium vite. Plus est ergo anima vivens quam esca. Et corpus plus quam vestimentum. Animam deus vestitivit que caro enim est vestimentum nulla ergo vestimentum tanti est valoris quanti est corpus tamen quia animati est tamen quia vivens tamen est quia frustra apponerentur vestimenta corpori / nisi ipsum haberet naturalem calorem vite. Certius deus quod exhibuit quod maius est non negabit quod minus est. Attende quod si prohibet sollicitudo necessitatis multo magis prohibet sollicitudo superfluitatis. Iterum attende quod non prohibet operis laborem set sollicitudinem. Iterum attende quod anima plus est quam esca et tamen gulosi animam perdunt propter cibum. Ecclesiastici 37 de divite epulone et cesare. Iterum et corpus plus est quam vestimentum magis tamen sollicitantur luxuriosi mutare vestes et ornare quam corpus aliquando secte purgare. Ideo cottidie infimo luxurie corpus velud porci maculant. Secunda racio est exemplaris quia deus pascit volatilia absque eorum sollicitudine quorum minor est cura multo magis homines. Respicite volatilia celi. Job 12. Volatilia celi indicabunt tibi. Et eiusdem 24 super volucres celi erudit nos. Hec enim volucres celi non sollicitantur quo cibo pascantur. Quoniam non serunt id est seminant. Iterum non sollicitantur quo cibo pascantur ad consequendum presenti indigencia. Neque congregant in horrea. Non quidem volatilium semper. Unde pascit illa. Pascit et familias servos pascit animalia. Set nobis sequens filiorum quanto ergo magis filios qui cariores sunt illis. Nonne vos magis pluris precii estis. Plus valet homo quam volatilia ymmo quidem secundum Augustinum quia homo cum sit animal racionale sublimius ordinatum est natura. Iterum secundum Crisostomum quia alia alia deus fecit propter hominem hominem propter se ipsum. Iterum secundum ...um quod homini celestas repromittitur aves non hodie sunt et cras non erunt. Et si deus absque eorum sollicitudine tribuit victum multo magis homo cibum tamen veniet cum secundum Crisostomum dedit deus corpori pandi suam et fructificandi spem. Nota quod 4 de causis aliqui paciuntur penuriam in necessariis vite. Prima est multo peccatorum suorum. Deuteronomio 32. Consumentur fame et devorabunt eos aves morsu amarissimo. Ecclesiastici 39.

[illegible]

[illegible marginal gloss]

Grando faciens amores omnia ad vindictam. Secunda vero est causa excu- de liceris ... Apostolus 2a Cor. xi dicit quod erat in fame et siti et frigore et nuditate. Tertia causa est propter inquietudinem vite avaritie. Nam ut dicit Ambrosius: Causa vite inopie avaritia est si moderatus nomen appetitus facit ut careamus necessariis. Volucres enim celi deo sustentante non deficient quia nichil sibi tamquam proprium vendicat. Nos vero quia aliquid proprium nostra vendicamus. Nimia etiam sollicitudo ne deficiant necessaria facit ut aliquando deficiant. Unde ex fama pro qua solliciti estis adhibet nobis. Quarta causa est humana superfluitas. Quia enim superflua querimus ideo videtur nobis necessariis carere. Unde deus superflua non dat. Aliquando et necessariis dignum est ut careamus qui superflua querimus. Quinta causa est abusus temporalium. Quia enim creaturis dei abutimur dignum est ut aliquando ad necessitatem tollantur. Sexta causa est ingratitudo. Dignum enim est quod privetur beneficiis dei qui ingratus existit. Septima causa est ut clamemus deum prebere nobis temporalia. Si enim vite sollicitudinem pro committeremus fortasse crederemus temporalia esse a nobis vel ex debito tribui a deo. Cum vero deus aliquando ea subtrahit ostendit quod ipse sit dominus. Sed queritur cum deus pascat volatilia celi absque labore quare ita non pascat hominem. Et dicendum est quia volatilibus non dedit artem et scientiam laborandi. Hominibus vero dedit scire et posse operari. Et ideo qui in labore suo victum acquirunt a deo inveniunt qui dedit eis ut talia acquirant. Et laboribus operariorum dat et boni temporalis mercedem.

[illegible marginal gloss]

Sed qui non essent qui nec scirent nec possent laborare illos deus sua cura sollicitudine pascit sicut volucres celi ut dicit Augustinus. Tertia vero est ex defectu vite sollicitudinis. Neque enim sollicitudo nostra tanti vigoris est ut possimus per eam acquirere et probat dicens: Quis vestrum cogitans, id est sollicitudine cogitationis sue, potest adicere, id est addere, ad staturam suam cubitum unum, id est quis est ille qui sollicite cogitando possit se maiorem facere uno cubitu. Certe nullus est. Unde quia nutrimentum ordinatur ad augmentum corporis, si augmentum non acquirimus ex nostra sollicitudine ergo nec nutrimentum. Secundum Augustinum illi relinquenda est cura tegendi corporis cuius cura factum est ut esset tante stature. Quarta vero est ex consideratione florum qui crescunt et vestiuntur diversis coloribus nec tamen sollicitudine ... multo magis ergo deus nutriet et vestiet homines qui capaces sunt fidei et notitie ipsius. Et hoc est quod dicit: De vestimento quid solliciti estis. Prime due rationes magis arguunt contra sollicitudinem victus quam necessitas quia continua maior. Hec autem vero arguit contra sollicitudinem vestimentorum que minor est quia multi sine vestibus vixerunt sed non sine victu. Considerate lilia agri. Nomine liliorum generaliter intelligit quoscumque flores qui crescunt terra illis prebente nutrimentum cum rore celi crescunt absque sollicitudine propria. Non laborant acquirendo victum ut crescant neque nent. Nere est fila componere. Flores enim agri non filant ut vestimenta coloris varii sibi texant. Deinde commendat florum ornatum quia excedit omnem ornatum humana industria factum. Dico autem vobis quod neque Salomon, qui super omnes reges deliciis habundavit, in omni gloria sua, qui magis fuit gloriosus, coopertus est venusto colore sicut unum ex istis. Id est ... sicut mihi quod sericum quod reges ... pictura

[illegible marginal gloss]

[illegible]

textarum pre floribus operari. Illa rubet ut rosa, aliud ita candet ut lilium, viole vero purpurag. nullo superari murice i. purpureo colore oculos magis quam purpureo sermonum iudicium est. Si autem fenum agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, deus sic vestit. Crisostomus. Statuto tempore lilia formarum infrondibus vestiuntur, candore implentur, odoribus, et quod terra radici non dederat deus invisibili operatione largitur. Quanto magis vos modice fidei. Vere modice sumus fidei, quia tali exemplo sensibili oportet ad fidem duci. Sextam rationem adducit ex differentia que debet esse inter fideles et incredulos, quia non credentes esse quia quia preter hec sensibilia ea sola inquirunt que dei providencia non credunt largiri, sed humana habere solicitudine. Sed non tales sunt fideles, unde repetit principale propositum. Nolite ergo soliciti esse. Prima Cor. vii. Volo vos sine solicitudine esse, dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur. Rabanus. Non dixit nolite querere sed nolite soliciti esse. Et non dixit ne sitis soliciti de victu et potu et vestitu, sed quid manducetis, quid bibatis, quo operiamini, ubi illi arguii videntur qui spreto communi victu vel lautiora vel austeriora querunt quam hii cum quibus vitam ducunt. Hec enim omnia gentes inquirunt. Et hoc propter duo: primo secundum Augustinum quia nullam habent spem futuri seculi neque metum iudicii, ideo ista querunt tamquam bona maxima. Item secundum Crisostomum quia non credunt temporalia dei providencia gubernari sed casu evenire. Ideo propterea solicitantur. Christiani vero quia ideo sperant eterna bona, non debent de temporalibus esse soliciti, que et scit dei providencia distribui hominibus. Septimam

rationem adducit ex solicitudine dei patris erga nos, quia nos solicitos esse non oportet. Neque enim filii debent solicitari de victum habeant et vestitum, sed hanc solicitudinem habeant parentes multo magis quam ipsi. Cura est de vobis. Scit enim pater vester. Crisostomus. Quam scivit naturam eius novit indigenciam, quia si pater est non potest despicere filios, quia omnibus hiis indigetis. Non ergo deficit in necessariis sicut parentes, licet filiis non dent superflua, tribuunt tamen necessaria. Distinctio secunda 3

Certe tum dicit. Querite ergo. Postquam ostendit mamone non esse serviendum per solicitudinem temporalium, nunc declarat quid sit querendum, unde dicit. Primum i. ante omnia et super omnia querite cum desiderio regnum dei, quod est eterna beatitudo querendum est, ergo regnum dei i. petendum et investigandum, petendum quidem oracionibus, quia est collatio regnum intuitus in alterius parte, unde de oracione Augustinus in soliloquiis. Tu es summum bonum quod nemo in te quesivit et non invenit. Vel querit cum principaliter quia principaliter querendum est propter tria. Primo quia ad ipsum percipiendum conditi sumus. Stulti quidem homines velud bruta animalia ignorant ad quid sint creati. Credunt enim ad hoc se creatos ut mundanis rebus utantur, pro libito vita perfruantur, gaudeant divicias congregent, honores acquirant, teneant et comessacionibus atque luxurie vacent. Dicunt enim illud Sapientie 2. Hec est pars nostra et sors. Sed non sic est, ideo conditus est homo ut regnum eternum possideat. Fecit enim deus hominem rectum ad superna

[illegible]

licet ipse se nominauit in tantis operibus
= Secundo querendum est illud principa-
liter quia in eo omne bonum continetur
plene et perfecte vbi nullus defectus nulla indigentia = Tercio quia ipsum
solum satiat eternaliter Ps. Satia-
bor cum apparuerit gloria tua = Secundo
querenda est istius regni iusticia
Et iusticiam eius. Nullus enim est
regnicola qui ipsi regni iusticiam
non seruat Iusticia autem regni
in tribus consistit = Primo in percepcione
sacramenti fidei Jo. 3. Nisi quis
renatus fuit ex aqua et spiritu sancto
non potest intrare in regnum dei
Oportet ergo signa regni et sacramenta
suscipere quecumque volentem esse
de regno dei = Secundo consistit in contemp-
tu mundi non timendo ipsius ad-
uersa nec appetendo ipsius prospera
Justum enim est ut quilibet con-
tempnat regnum terrenum suo regno
mundi quidem aduersa tolleranda
sunt fortiter Actuum 14. Per multas
tribulaciones oportet nos intrare
in regnum dei. Eius autem prospera sunt
fugienda que sunt carnis con-
cupiscencia concupiscencia ocu-
lorum et superbia vite Contra primum 1.
Cor. 15. Caro et sanguis regnum
dei non possidebunt et hoc quantum
ad tactum. Quantum vero ad gustum
1. Cor. 6. Non est regnum dei
esca et potus quoniam qui talia agunt
regnum dei non consequentur Gal. 5.
Contra auariciam que est concupis-
cencia oculorum dicitur Mt. 5. Beati
pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum
celorum Et eiusdem 19. Quam
difficile qui pecunias habent regnum
dei possidebunt Contra superbiam
vite dicitur Mt. 19. Sinite paruulos
venire ad me talium enim est regnum

celorum = Tercio iusticia consistit ut ea que regni
sunt operentur Et hec sunt virtutes que quasi
ipsius statuta que fecerit operari oportet toto co-
natu Mt. 11. Regnum celorum vim patitur et
violenti rapiunt illud Et oportet agere fun-
damentaliter Mt. 5. Nisi habundauerit iusticia vestra
plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in
regnum celorum Item oportet agere perseueranter
Luc. 9. Nemo mittens manum ad aratrum
et respiciens retro aptus est regno dei Vltima
iusticia regni est si quis contra ius regis
deliquerit quod peniteat Mt. 3. Penitenciam a-
gite appropinquabit in vos regnum dei = Tercio
promittit temporale subsidium Et hec omnia
temporalia victus scilicet et vestitus adijci-
entur vobis. Addicio est minoris boni quod non
queritur principaliter ad illud boni quo intenditur
et non propter se sed magis in sustentacionem nostre
fragilitatis Talia autem sunt hec temporalia
et non dari set vero iam date domino promisso
adici dicuntur Nec est dubium quin ista ad-
iciantur querentibus summum bonum quia in
summa vita patris rex noster non permittat
sine talibus stipendijs militare Quas
deus debuit peccatoribus multo magis nobis
Ps. Jacta cogitatum tuum in domino et ipse
te enutriet = Interrogatus beatus franciscus
quibus fratres eius pasceret Respondit rex quidam
quandam mulierem impregnauit in silua que
natum puerum aliquo tempore nutritum de-
tulit ad portam regis ut ipsum decetero pa-
sceret. Rex audiens ait Tot mali in
valles comedunt panem meum nonne
filius meus non est dignus inter
alios sustentari. Hanc exponens pa-
rabolam dixit se esse mulierem dei sibi
impregnatam Nec mirum si deo tot in
iustis pascente si spiritualibus filijs ele-
mosinam prouidebit. Prouidet auibus
celi superbis auaris et raptoribus Proui-
det floribus mundi multo magis que-
rentibus regnum dei. Rogemus etc.

Dominica 14a post trinitatis prima

Dominica 14a ...

Justicia regni celorum in tribus consistit

2

act. 14

3

4

Ibat ihesus in ciuitatem que
vocatur naym et ibant cum eo discipuli eius.
Luc. 7. Nemo exquisitis opibus commendatur
sed mira mirabilibus addita virtutem operantis
magnificant. Unde omnes deum laudauerunt quia
infinitis miraculis cunctis mirabilibus infi-
nitam virtus adiunxit sicut in presenti ewangelio continetur
quod in tres partes diuiditur. In quarum prima po-
nitur occasio declarationis miraculi. In secunda tangitur re-
suscitatio defuncti iuuenis ibi Cum autem
vidisset. In tercia ponitur glorificatio diuini
muneris ibi Accepit autem. Circa primum
ta facit. Innuitur cum primo christi aduentus
honorabilis quia multi comitabantur ei. I-
bat ihesus in ciuitatem que vocatur naym
post curationem paralitici serui centurionis
factam in capharnaum ciuitate galilee ad
aliam venit ciuitatem ut beneficia tribuit
indigentibus. Est autem naym duobus
miliaribus distans a monte thabor. Et
ibant cum eo tamquam cum magistro discipuli
eius quia omnia reliquerant ut ipsius
doctrina informarentur. Mat. 19. Ecce nos re-
liquimus omnia et secuti sumus te. Et turba
copiosa. que eum sequebatur tracta nominis
opinione suauitate doctrine et deuotione eius
sectatus. Jo. 6. Domine ad quem ibimus
verba vite eterne habes. Nota quod naym interpretatur
commotio vel fluctus et significat mundum
istum quia sine quiete velud mare fluc-
tuat et se mouet. Unde mundus sic dictus
est non per antiphrasim sed a motu continuo.
Est autem in mundo quadruplex commotio seu muta-
cio scilicet nature fortune voluntatis vo-
luptatis et temptationis. ¶ Commotio
nature est [illegible] in infanciam ab in-
fancia in pueritiam a pueritia in adole-
scenciam ab adolescencia in iuuentutem
a iuuentute in senectutem a senectute
in mortem cum ingreditur caro in pul-
uerem. Ps. Mane sicut herba transeat
Ecce pueritie viriditas mane transeat
et floreat Ecce flos iuuentutis vespere
decidat Ecce casus senectutis indu-
ret et arescat ecce mors. Ista commotio
est sine quiete. Job 13. Quasi flos egre-
ditur et conteritur et fugit velud umbra
et numquam in eodem statu permanet. Flos
enim dicitur [illegible] talis [illegible] est humana
vita que fluit sicut aqua super terram
que non reuertitur. Et tamen amatores vite
presentis sic fluctuantes in ista vita
tamquam permaneat confidunt. Est vero
alia commotio nature que est a sanitate
in egritudinem. Et alia a sacietate
in esuriem et sitim, a calore in frigus
et aliis qualitatibus et passionibus mul-
tipliciter agitatur. ¶ Secunda commotio
est fortune a prosperis in aduersis, a diui-
ciis in penuriam, ab amicis in desolacionem,
a principatu in subiectionem et a gaudio
in tristiciam. Hec est vita rote ecce
fortune que numquam quiescit de qua
anticlaudianus li. viii. Precipite illa
mouet rotam et tamen miseri homines
sic deludunt prosperis ecce fortune
ut non attendant casum aduersi-
tatis. Eccli. xi. In die bonorum ne im-
memor sis malorum. ¶ Tercia commo-
cio est voluntatis que difficile ma-
net firma nunc appetit hoc nunc
aliud nunc odit nunc diligit. Juxta
illud Quo teneam nodo mutantem
prothea vultus. Ita ut non sit status
in quo animum suum statuat nisi affectum
suum in deo stabiliat. Unde dicitur est
Augustinus Quid in te stas et non
stas? proice te in eum et excipiet te et
sanabit te. Tanta enim est mentis
instabilitas ut cum ad [illegible]
unius transit ad amorem alterius
non sanat animum sed magis et [illegible]
amplius affligit ut dicit Ber.
ad fratres de monte dei vel Hugo.
Erubesce miser homo terra stat et
tu stare non potes. Quarta (?) commotio

[illegible]

pro sua gratione terre quia commota est. Quarta commotio est voluptatis quam attendimus in glosa commessatorum hominum. A comessationibus namque surrexerunt ad ludum Exo. 32. Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere. Est aliud surrexerunt in luxuriam Sapi. 2. floribus coronemus nos antequam marcescant. Nullum pratum sit quod non transeat luxuria nostra. A luxuria surrexerunt et avaritiam et in ceteram vitia quia peccatum trahit aliud peccatum. Vestitur enim alia vitia nec unquam quiescunt male agere donec ista tota cum ipsis deferat infernum. Quinta commotio est belli temptationum que nunquam quiescit unde Bern. admonitos nos esse volo quod quicumque ab aliqua temptatione liberatur aliam secutus expectet. Dyabolus enim circuit querens quem devoret unde Job. Enim non stendum atque gemendum est rursus serpens adulteritos tibos invitat caro ethit mundus blandiuntur. Id temptationis bellum simile est pugne factum cum ydra cui uno capite absciso plura nascuntur. Sic una temptatione victa plures insurgunt. Sed non est timendum inpugnare. Habemus enim arma scutum et gladium. Arma sunt lorica fiducie Ephes. vi. Galea spes salutis Ephes. vi. Galeam salutis assumite. Scutum fidei Ephes. vi. In omnibus sumentes scutum fidei et gladium spiritus quod est verbum dei. Est etiam deus in auxilium qui non permittit nos temptari supra illud quod possumus. Secundo ponitur de lacrimis defuncti. Cum autem appropinquaret porte civitatis ecce defunctus efferebatur id est extra portam efferebatur. Consuetudo fuit iudeis mortuos extra civitatem sepelire quia

[illegible]

[illegible]

mortui non sunt de congregatione vivorum. Demonstrat adversitatem matris huius defuncti quia unicus erat. Hunc sola lactabat solus erat alacritatis causa in domo et matri dulce ac proprium. Sic solus existebat. Tertio ponitur pompa funeris magis solatia vivorum quam mortuorum remedia sunt unde dicitur Et turba multa civitatis cum illa. Viduam orbatam matrem comitabantur ut consolarentur. Nam ut dicit Cirillus miseranda erat passio fletum et lacrimas prestans. Distinctio secunda

Secundo cum dicitur Quem cum vidisset et cetera agitur defuncti suscitatione et ea fiunt primitus cum primo cuius tunc Christus iuvenem suscitavit quia compassione matris unde dicitur Quam cum vidisset dominus sic flentem et afflictam misericordia motus est super eam. Non quidem misertus est adolescenti mortuo sed magis plangenti matri. Dixit verbo consolatorio Noli flere. Beda q. d. desiste flere mortuum quem mox accipies vivum. Crisos. Iubet cessare a lacrimis qui consolatur mestos. Job 29. Cor vidue consolatus sum. Ubi monet de parentibus defunctis consolationem accipere. Vivunt parentes pagani tamen et gentiles tamen sunt plangendi filios suos defunctos quia vitam nesciunt sed Christianam eam credunt quod dicitur Eccl. 22. Modicum plora super mortuum. Secundo ponitur Christi operatio. Et accessit et tetigit loculum. Loculus dicitur diminutive mortui locus in quo iacet. Cui enim viventi magna palatia et ample domus non sufficiebant, post ei morienti parvus locus sufficit unde de Alexandro dixit quidam philosophus Quem totus mundus heri non capiebat hodie parva continet urna. Is autem tetigit loculum secundum Cirillum ut effectus salutis tactu sacri corporis Christi deveniret ad mortuum. Est enim corpus vite et verbo ubi omnipotentis eius habet virtutem. Sicut enim ferrum adiunctum igni perficit opus ignis sic postquam caro unita est verbo quod vivificat omnia ipsa quoque

[illegible]

[illegible]

Fca est vivificativa et mortis expulsiva Lu. vij. Aut qui portabant steterunt. Aut enim virtute tactus Christi moueri se non potuerunt aut spirantes aliquod beneficium steterunt. Deinde ponitur Christi imperium Et ait. Mortuo loquebatur ipse cui omnia viuunt et cum corpora nostra non pereunt pereunt sed mutantur in melius. Adolescens tibi dico. Sed nunc videamus quem dixit adolescens florentis significauit temporis horam primam producentem lanuginem qui paulo ante muliebris erat maternorum oculorum aspectum aspirans ad tempus sponsalium virga generis successionis vanus baculus senectutis tibi dico. Christus ipse qui non entia vocat mortuos ut viuos alloquitur precipiendo Surge. Augustinus Nemo nobis dormiunt excitare possumus ut surgant. dormiunt excitare possumus ut surgant. quamquam trahe si quis vero nobis sit mortuus sicut iacet vel trahimus aut impellimus non surgit Quia viuimus aut impellimus non surgit Quia vero omnes mortui Christo dormiunt ideo facilius eos potest facere ut surgant a morte quam nos dormientes ut a sompno surgant. Tercio ponitur vivificatio defuncti Et resedit. i. surgens sedit in loculo qui erat mortuus. Surgens sedit in loculo qui erat mortuus. Diuina enim potestas est irrefragabilis sine mora tarditatis et instancia Et cepit loqui. Prima verba ipsius fuerunt gratiarum actiones. Christus hec sunt indicia vere viuus corpus enim exsecet sunt indicia vere viuus corpus enim ex ante loqui non potest Et dedit illum matri sue. quia non suo merito sed matris reuixerat adolescens ideo sibi non relinquitur sed neque alicui alteri tradit aqueus deipso fruatur tristis in ipso consolaretur Et attende quia non legitur quod ista vidua verbo rogauit deum pro suscitatione filii sed ipse vidit desiderium cordis eius quod cunctis preualet orationibus Sed Gregorius. 22. mor. Vera postulatio non in oris est vocibus sed in cogitationibus cordis ualenciores namque apud secretissimas dei aures orationes non faciunt verba nostra sed desideria Nota quod iste defunctus significat peccatorem qui priuatus est vite officio cuius culpam attendamus periculum Quia enim erat inepta significat peccatum corpore perpetratum Vnde erat adolescens quia hec etas non dum est peccandi consuetudinem sed iam incipit.

[illegible]

operari que male concupiscit Et quia prima iuuentutis peccata sunt carnalia forte intelligitur peccator iste defunctus luxurie vicio et patet in loculo. i. in angusto conscientie quem portant ad tumulum nisi deus adiuuet. Quatuor s. delectatio peccati que trahit ad tumulum consuetudinis iocunditas cognitionis timor satisfactionis que ducunt ad obduracionem presumptio vite que trahit ad peccati defensionem vel Prouerbia. Apprehensum deosculatur iuuenem sicut dicit de luxuria vel dicitur Eccl. 39. Mulier molesta erat adolescenti. Nota quod hoc evangelium legitur in Quadragesima vel tanto tempore quia luxuriam mouet claritas temporis et copia fructuum sed mater ecclesia cuius sponsus est mortuus plangit pro eo ac si esset ei unicus Cuius lacrimis Christus commouetur et tangit defuncti conscientiam immittens timorem extremi iudicii Tunc subsistunt male desiderantes turbo Christi resurgit et reddit matri ecclesie ut non discurrat sed restringat moribus et disciplina Prouerbia. 2. Detur paruulis astucia et adolescencia et intellectus

Dicto secundo de tercio

Tercio cum dicitur. Accepit autem et tangit glorificatio diuini nominis et ita facit. Primo enim percutit timor. Accepit autem omnes timor vel reuerentia maiestatis eius aut timore tante virtutis que est resuscitare mortuum Je. x. Quis non timebit te o rex gentium. Primo quidem timor mali culpe quia facit illud odire Prou. viij. Timor domini odit malum Et facit illud fugere Prou. xv. Per timorem domini omnis declinat a malo Et mali existens tollit Eccl. i. Timor domini expellit peccatum Secundo dicitur bonum generat explicitem Et effectum Primo quia iustificat Eccl. Primo

[illegible]

Can sine timore est non pt iustificari. Jt virtutes incitat de intellectualibus quidem dicit ps. Jnicium sapiencie timor dni. De hijs q sunt magistri dicit Eccl. 10. Timor dni inicium dilectionis eius. Item tandem omnibus virtutibus dicit. Ysa. 33. Timor dni ipse est thesaurus respectu uo boni glie effcm habet quia eo beatificam Eccl. 40. Timor dni sicut paradisus benedictionis. Scdo ponit laudis magnificencia. Et magnificabant dnm dicentes magnificabant cum illo pdicando q magnificus erat ope quia propheta magnus surrexit in nobis. Et videntur intelligere completum esse illud. Deut. 18. q pdixit moyses. Prophetam suscitabit tibi dns de fratribus tuis. Propheta magnus fuit altitudine contemplationis Mt. Nemo novit patrem nisi filius. Jt magnus diffusione cognitionis Hebr. 4. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius nec est ulla creatura invisibilis in conspectu eius sive pnts sive preterita sive futura. Jt magnus sublimitate doctrine. Mt. 22. Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate doces. Johannis. 7. Nunquam sic locutus est homo. Jt magnus virtute ps. Magnus es tu et faciens mirabilia. Jt magnus sanctitate. Jo. 8. Quis ex vobis arguet me de peccato. Tercio ponit pdicacio redempcionis humani generis. Et quia deus visitavit plebem suam. Visitavit quidem carnem assumendo quia verbum caro factum est et habitavit in nobis. Luc. 2. Benedictus dominus israel quia visitavit et fecit redempcionem plebis sue. Rogemus

Cum intraret ihesus in domum cuiusdam (10. dni. post Trin.)

principis phariseorum sabbato manducare panem etc. Luc. 14. Observant venatores tempus et locum aptum capiendis animalibus quando s. et ubi maxime conveniunt. Salvator ergo noster qui venit ad se homines trahere potissime racione doctrine et testa miraculorum pdicabat diebus festivis quando vacabant homines et in templo et in synagogis ubi maior conveniebat multitudo. Unde in hodierno evangelio legitur q sabbato existens in convivio sanavit ydropicum et doctrinam proposuit salutarem. Unde in tres partes dividitur evangelium. Jn prima tangitur refectio salutaris eius propter suam humanitatem et infirmitatem. Jn scda sanacio languoris cuius ostendens divinitatis potestatem ibi. Ipse vero etc. Jn tercia exhortacio hominis pcedens humilitatem ibi. Dicebat autem etc. Circa primum tria facit. Ondit enim primo pietatis effectum quando phariseus xpm refecit. Cum intraret ihesus in domum cuiusdam principis phariseorum. Non habuit xpus in hoc mundo propriam domum. Unde cuidam dicenti sequar te quocumque ieris respondit. Vulpes foveas habent et volucres celi nidos. Filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Mt. viii. Jn vita eius in infancia fuit in presepio reclinatus. Jngressus est autem xpus aliena hospicia phariseis. Et licet ut dicit Cirillus malicia phariseorum cognosceret ne congnosceret xpm invitatus tamen ad convivium ingressus est ut illos presentes pntibus et verbis qui invitaverant sabbato qui erat dies apud iudeos celebris sicut dies dominicus apud xpianos manducare panem. Jn quo notatur humanitatis ostenditur. Nota autem panis intelligitur quoque cibum iuxta consuetudinem scripture et convenienter appellatur nomine panis significavit quia panis principaliter pertinet ad nutrimentum hominis. Jtem commendat illud convivium non fuisse commessacionibus sed sobrietatis. Et nota q istud pietatis officium multipliciter commendatur. Primo ex parte eius cui est impensum s. xpo. Pauperi xpo iusto talibus enim largienda est elemosina. Et nos cum pauperibus damus xpo tribuimus maxime si largimur in-

[illegible]

nomine salvatoris. Secundo commendat expte largientis quia princeps sacerdotum princeps est. cum qui plura habent magis debent tribuere indigentibus. Tercio expte temporis quia in die festo quia in sollempnitatibus pauperes vocandi sunt ad mensam unde legitur Tho. 2. quod dum esset paratum prandium bonum in domo Thobie in die festo misit filium suum ut vocaret pauperes timentes deum. Quarto commendat expte rei date quod duplex fuit. scilicet hospitalitas contra eos qui abhominantur si pauperes corpore domum ingrediuntur. ys. 63. Egenos vagos que induc in domum tuam. Secundo dedit vite sustentamentum et ad mensam panem. ys. 62. frange esurienti panem tuum. Job. 31. Si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea. Secundo ponit phariseorum malignitatem Et ipsi observabant eum .i. insidiabantur. q. observantes. Unde contra ps. observat peccator iustum et querit mortificare eum. Attendebant enim si aliquid faceret unde possent eum accusare et ei detrahere. quia attendunt ut bonum vicient et malum publicent. Invidus quidem est tribus modis alios observare. Gaudent enim de adversis proximi et dolent in prosperis eius unde usus habet que tenet lacrimas qua nil lacrimabile cernit. Utque sui in eo visus insignis fecit dolores gaudium est ad visitat aliorum incitet invidum quia ut dicit Crisostomus sicut scarabei nutriuntur stercoribus ita invidi nutriuntur aliorum infortuniis. Isti sunt upupa avis immundissima que nidificat in sepulchris humanis. Consumitur autem invidi in prosperitate aliorum prov. 14. Putredo ossium invidia. Et eiusdem. a. Spiritus tristis exsiccat ossa. Et attende quod ista passio est in oculis Eccli. 14. Nequam est oculus invidi. Et in manibus

qua libenter audit malum de alio. Est et fumus terribilis qui celum inbilat. Est et inodoratum quia fugit odorem bone fame sicut vultur odorem florum. Est mors quia impedit felicitatem alterius bonum. Est vermis in ore per detractionem que est filia invidie. Unde verbiat cum lingua detractoris et est lingua serpentina de qua ps. Acuerunt linguas suas sicut serpentes. venenum aspidum sub labiis eorum. Et lingua eorum gladius acutus. ut dicit magister Otto. Itaque lancee lingue detrahentis peior est que ea que latus domini perforavit. Item detractores mordent dente canino Eccli. 10. Si mordeat serpens in silencio nichil minus eo qui detrahit in occulto. Item detractores devorant illos admodum luporum. Lupi vel gulosi carnes coctas comedunt. detractores vero carnes crudas Gal. 4. Si invicem mordetis et comeditis videte ne ab invicem consumamini. Hec est fera pessima que devoravit Ioseph. et alias comedit et occidit. Job. 4. Parvulum occidit invidia. Item pessima quia nunquam saciatur malo alterius unde Ciprianus zelus iste modum non habet in gratia permanens sine fine. Item pessima quia homo non potest inflammari cum beneficiis receptis. Item nunquam deficit. visus cum lyvore salte in inferno non erit. ubi tamen et invidia non deficiat. Istud est viciosum malignitatis dyabolice de quo Sapiens primo invidia dyaboli mors introivit in orbem terrarum. Imitantur autem eum qui sunt ex parte ipsius. Tercio ponit infirmi presencia Et ecce homo quidam ydropicus. ydropicus dicitur ab ydor quod est aqua et pesis quod est humor. a. aquosus

[illegible]

humor est infirmitas inflans membra ex humoris habundantia. Erat ante illum. non petebat verbis sanitatem quia infirmitas ipsa loquebatur. Vel secundum Willelmum quia propter iudeorum presenciam timebat in sabbato petere curacionem. Deinde ponit quid super hoc xpistus consuluerit. Et respondens ihesus dixit ad legis peritos. Beda licet nichil interrogabant vidisse tamen dicitur quia audiebat cogitaciones eorum observantes si curaret egrotum. Prosequitur Dominus scit cogitaciones hominum quoniam vane sunt. Peritos autem legis interrogat quibus debebat esse notum quod sabbato liceat vel non. et phariseos quos ideo interrogat quia tamquam iusti singularem habebant conversacionem et valde curiosam circa legis observanciam. Si licet sabbato curare. Hoc ideo interrogat quia videbat eos observare an curaret. At illi tacuerunt. glosa quia nescierunt quid respondere. Si enim licet quare observant. si non licet quare sabbato pecora curant. Et in veritate cum determinatum sit ex lege. Exterius hec genera operum a quibus abstinendum erat in sabbato. inter hec non continentur curaciones infirmi. magis ea que verbo dei fiebant. Ex hoc enim ipso statim quilibet potuit esse opus dei. aliter enim fieri non potuisset.

Distinctio 2a

Secundo cum dicit distinccio secunda Ipse vero apprehensum.

Tangit sanitatis impensum ubi tamen fiat. Ostendit enim opere racione quia sabbato curare liceat atque confusio phariseorum exprimitur. Neglectis ergo phariseorum insidiis dominus sanat ydropicum. Ipse vero apprehensum manu sue medicinalis virtutis sanavit cum tactu sue carnis mundissime ac dimisit insignum perfecte sanitatis

ut qui antea gravabatur morbo perfecta sanitate expeditus abiret quo vellet. Unde secundum Theophilactum. Dominus scandalum scandalum phariseorum contempsit ut subveniret egroto. docens nos ut non sit nobis cure si stulti scandalizantur cum magna rei consultat utilitas. Primo autem quia ydropicus est propter humoris aquatici et carnalis voluptas est habundancia tormenta humoris concupiscentie. Unde de spiritu concupiscencie dicitur quod habitat in locis humentibus Job xl. Avaricia est propter inhabundancia temporalis substancie. Et hec infirmitas debilitat spiritum et aggravat membra corporis. Talis est luxuria. Nichil enim sic debilitat hominem ad bonum sicut carnis concupiscencia quia totum hominem efficit carnalem et animalem. Et animalis homo non percipit ea que dei sunt. Unde Ieronimus super Osee libro. Sicut vinum et ebrietas cum qui bibit nimis sive impotem facit ita fornicacio atque luxuria pervertit spiritum animum ac debilitat et de racionali homine brutum efficit animal. Similiter et avaricia debilitat spiritum. Ligat enim in aliis spiritus molem auri et argenti ac terrene substancie ut non possit volare ad dominum. Ipse est in ypothesi baset debilis pedibus. Et hec infirmitas est accidencia quorum unum est sitis continua. Talis est luxuriosus qui numquam potest saciari. Unde proverbiorum 30. Et concupiscencia carnis et ignis avaricie permanet insaciabilia. De luxuria quidem dicit Ieronimus super Osee libro primo. Luxuria insaciabilis est voluptas et quanto magis capit tanto magis intentibus se siciens erat. Unde in fornicacione deficiunt fornicandi desiderium non quiescit. Similiter avari non saciant ea que habent sed quanto magis amplius habent tanto amplius cupit habere. Quia ut dicit Ieronimus. Avaro deo est tam quod

est aqua que non est [illegible] sicut ignis per additionem lignorum
magis accenditur et sicut qui bibit salsa magis
sitit ita avarus semper ampliora desiderat ita ut
saccus eius numquam possit impleri. Unde sunt similes
[illegible] Eccl. 4. Avarus non implebitur pecunia.
Unde quanto senior efficitur tanto amplius cupit
non satiatur etas nec [illegible] ponatur [illegible]
inferni quod numquam satiatur. Est etiam ydropisis cum
inflacione corporis sic luxuria que vesica infla-
ta est in medicinis donec putrescat. Num. 5. In-
flato ventre computruit femur. Usurarii et infla-
ti sunt bonis aliorum que aut male detinent sua
et iniuste rapiunt aliena qui tam diu infla-
buntur donec crepant et divicias trahat deus
de visceribus eorum sicut iudas qui suspensus
crepuit medius. Iob. 20. Divicias quas devo-
ravit evomet. Est etiam ydropisis cum fetore
anhelitus. Tales sunt avari talia sunt verba
luxuriosi. Nec mirum quod procedunt a fetore interiori
unde fetor cum magno [illegible] Ys. 34. De cadaveribus
eorum ascendit fetor. Fetet et avarus quia fi-
mo verum templum totus est plenus. Iohelis
2. Ascendit fetor eorum etc. Est ydropisis defor-
mat corpus. Luxuria autem maculat sed ava-
ricia [illegible] corpus et animam. De luxuriosis
quidem dicitur Eph. 4. Que in occulto fiunt
ab ipsis turpe est dicere. Turpe quidem quia turpia
sunt. De avaris [illegible] Non turpis lucri
gracia etc. Avarus et luxuriosus sanari possunt
si deus eos per manum apprehendit. Unde Ys.
42. Apprehendi manum tuam et servavi te. Apprehen-
det eos si manus porrexerint pauperibus [illegible]
largiendo si eas ad celum extenderint de-
vote ut salventur orando [illegible] salvum me
fac deus quoniam intraverunt aque usque ad ani-
mam meam. Secundo ponitur ratio quare sabbato
liceat curare. Et videns ad illos dixit.
Respondendo questionem quam prius proposuit cuius
[illegible] observatoribus et zelatoribus
legis. Asinus. tam stolidum animal aut
bos in puteum cadit et non continuo
extrahet illum die sabbati. Non pote-
rant [illegible] q. d. Si licitum est
liberare asinum aut bovem die sabbati
multo amplius hominem. Tercio [illegible]
ostenditur qua convicit eos veritas. Et non
poterant ad hec respondere illi. Iob. 9. Non
poterit unum respondere pro mille. Dispo[illegible]

Tercio cum dicitur. Dicebat etiam
autem [illegible] tangitur exhortacio
Christi ad humilitatem [illegible] ubi [illegible]
[illegible] premittit intentionem.
Dicebat autem et ad invitatos. Ponens
locutus fuerat legisperitis et phariseis
nunc illo docet reliquos quos [illegible] pri-
ceps invitaverat. Parabolam per quam aliud
dicitur et aliud intelligitur. Intendens
eos instruere quomodo primos accubitos [illegible]
primas sedes et honorabiliores in con-
viviis eligerent. Ubi considerandum
quod non erat principalis intencio Christi
docere hoc nam [illegible] hec amantes
reprehendunt. Mt. 23. Sed voluit Christus
ostendere quod sicut humilitas est contraria ei
qui cupit exaltari honore mundi ita
est contraria ei qui vult exaltari
honore celesti. Sed differencia est
quia quicumque se humiliat ut exaltetur
promocione ecclesiastica peccat. Eccli. 19.
Est qui nequiter se humiliat et interiora
eius plena sunt dolo. Est enim
falsa humilitas sub qua latet [illegible]
tenebra superbie. Qui vero se humiliat
ut exaltetur donis graciarum et premio
glorie [illegible] intencionem [illegible] ut
dicit [illegible] superbia et virtutes [illegible]
Secundo ostenditur quid sit impedimentum
honoris. Cum invitatus fueris ad nupcias.
Nupcie sunt [illegible]
ecclesia [illegible] quod Christus sibi univit
carnem humanam. Ad istas nupcias
invitati sunt omnes christiani [illegible]

Dist. 3

[illegible]

quidam ceteros dignitate precellunt
alii autem virtutum excellit una virtute
et excedit alia alii illo excellunt sat.
intelligentia Sunt enim nuptie celestis
patrie de quibus Apoc. 19. Venerunt
nuptie agni. non discumbas in primo
loco Ubi doctor non accipias primum
locum doctorum etiam si ibi sis non repu-
tes te dignum Si pontifex filius non
discumbas tuo iudicio in primo loco
exemplo beati petri alexandrini qui
nolebat sedere in cathedra predecessorum
suorum sed ad pedes Et quod primus locus
sit fugiendus probat ex tribus Primo
ex consideratione dignioris. Ne for-
te honoratior te sit invitatus
ab illo. Honoratior est qui dignus
est maiori honore talis non est virtu-
osior Et ideo quilibet qui in talibus
posset dignitati preferat invitatum
honorem si attendat quod in magis gratiose
esse potest alius esse eo honoratior. Non
enim dignitati debetur excellen-
tia aut attestatur virtutis excellen-
tiam. Secundo hoc idem probat quia
locus sublimis in indigno non
est stabilis sed inde eicitur Et veniens
is qui te et illum invitavit et di-
cat tibi da huic locum. Hoc frequenter
evenit quia qui se putabat esse
dignum prelatione eicitur a sua cogita-
tione et alteri traditur Similiter
qui se putabat tenere primum locum
eicitur quia ostenditur alter esse in ipso
loco Sicut legitur in vitis patrum
de mimo et ioculatore et de duabus
mulieribus claris cuidam heremite.
Et similiter in vita eterna qui se
putat ibi esse magnum invenietur
aliquis eo maior Sicut legitur
de heremita cui ostensum fuit quod premi-
um beati Basilii similis esset

Tertio hoc idem probat ex confusione que sequitur
Et tunc incipies cum rubore novissimum locum
tenere. Hoc legitur de lucifero dicente Ysa. 14. Super
astra celi exaltabo solium meum qui cum igno-
minia et confusione sit ad infernum detractus.
Tertio ostendit quid sit observandum volenti atti-
gere honoris celsitudinem quia debet humilia de
se sentire Sed cum invitatus fueris vade et
recumbe in novissimo loco. reputans te sibi
esse minimum unde etsi forte excelsior es digni-
tate vel nobilitate originis Eccli. 3. Quanto ma-
ior es humilia te in omnibus Circa adducit quare
quod novissimus locus est eligendus Primo
quia ex hoc habetur gratia amicicie ut cum venerit
qui te invitavit dicat tibi amice. Dicit amicus
quia amici et familiares in domo amicorum se
humiliant et si velint honorari dicunt nequaquam
sed honorentur alii quia ego de domo sum Secundo
est consecutio loci dignioris. Ascende superius.
tum quia te humiliasti tum quia amicus Prov.
25. Melius est ut dicatur tibi ascende superius
quam ut humilieris coram principe Tertio ponit
honoris gloriam que sequitur dignitatem. Tunc erit
tibi gloria honoris coram simul discumben-
tibus. tum quia humilis tum quia amicus
principis tum quia alto gradu sublimatus
Quarto omnium istorum rationem ponit et primo quare
qui discubuit in primo loco inde eicitur Quia
omnis qui se exaltat humiliabitur. Cum
enim honor non sit in honorato sed in hono-
rante oportet verum quod non se sed ab alio ho-
norari Et si alius noluit seipsum honorare.
Quicumque virtutibus splendet ab alio non expectat
honorari. quia hoc ipsum quod petit honoris
vanum facit eum indignum honore. Deinde
tamen quare exaltatur qui novissimum elegit
locum Et qui se humiliat. Cuius humilitatis
quatuor sunt rami Spernere mundum/ spernere
nullum/ spernere sese/ spernere se sperni/ Que haec
dona exaltabit. Nulla virtus digna est
exaltari nisi sola humilitas Xpu. 21.

Sapientia humiliati exaltavit caput eius et in medio magnatorum consedere illum faciet Rogerus. Et tercia dominica distinccio prima

Accesserunt ad ihesum pharisei et interrogavit eum unus ex illis legis doctor temptans eum. Mathei 22. Hoc idem legitur Mathei 12. Ultima in pro ebdomada precedente. Luce 20. Tota christiana vita a suo principio usque ad finem currit super duabus rotis scilicet amore et cognicione quas rotas luxuriosi vertunt in fimo luxurie et inficiuntur quidam in aquis avaricie et submerguntur quidam in montibus superbie et corruentes conquassantur et tunc nostra vita perficit si rota frangitur et tunc nostra vita perficit si rota amoris et cognicionis in deo volvantur. Amoris et cognicionis in deo volvantur decimus dileccionis et cognicionis agitur in presenti ewangelio. Quod in tres partes dividitur. Nam in prima namque quando querit que sit maximum legis mandatum. In secunda ostenditur quod unus amor sit cunctis excelsius ibi Et ait illis ihesus. In tercia probatur quod christus sit dei filius ibi Congregatis. Circa primum tria facit. Premittit illud quod legitur. Pharisei audientes quod christus saduceis imposuisset silencium de questione nimis. Accesserunt ad ihesum ipsi pharisei. accesserunt quidam congregati in unum. secundum Crisostomum ut multitudine vincerent quem racione superare non poterant. armatos se et nudos professi sunt. qui multitudine se armaverunt. Dicebant autem apud se. Unus loquatur pro omnibus ut si vicerit omnes loquantur per unum ut si ille vicerit omnes videantur vicisse. si autem victus fuerit ille solus videatur confusus. Accesserunt ergo ad christum non amore sed odio ut temptarent non ut instruerent. Psalmus. Principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius. In secundo ponitur conquirentis intencio. Et interrogavit eum unus ex eis. phariseis scilicet legis doctor. In quo ostenditur duplex interrogantis auctoritas. tum quia phariseus vita probatus tum quia legis doctor doctrina magisterii honoratus. temptans eum. In hoc derogat sue perfeccioni quia nec vir sanctus esse qui debet temptare nec doctus. Et non quia istud antiquum vicium iudeorum procedens ex ambiguitate fidei semper eum ipsi dominum temptaverunt. Psalmus. temptaverunt me patres vestri. Sic et christum temptaverunt. Et primo quidem multipliciter temptaverunt. Et primo quidem eius divinitatem. Mathei 27. Si filius dei est descendat nunc de cruce. Item temptaverunt ipsius potenciam Mathei. Quaerebant ab eo signum temptantes eum. Item temptaverunt eius sapienciam sicut hic. Item temptaverunt eius clemenciam Johannis 8. Cum obtulerunt ei mulierem in adulterio deprehensam. Item temptaverunt eius iusticiam si licet censum dari cesari an non Mathei 22. Item temptaverunt sciam eius ad legem Mathei 20. Si licet homini uxorem dimittere. Quae temptaciones fecerunt eos imitatores dyaboli qui primo temptavit christum in deserto. Ecclesiastici 18. Noli esse quasi homo qui temptat deum. In tercio ponitur interrogacio. Magister. magistrum appellat cuius non vult esse discipulus. forte ad cautelam sophisticam quam inter omnem interrogacionem collaudat rudentem ut facilius decipiat. Quod est mandatum magnum in lege. Omnia quidem magna sunt sed querit quod sit excellenter magnum. Crisostomus. De magno magis mandato interrogat qui nec minimum servat. Ille debet interrogare de maiori iusticia qui iam minorem conplevit. Et attende istius disputacionis ordinem. Primo enim convenerunt multitudine ut ipsum terrerent. Psalmus. Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me. Et infra. Non timebo milia populi circumdantis me. Secundo contexit sapientem proponunt. Tercio ipsum

collaudant ut decipiant. Quarto di
fficiliorem questionem proponit ut cum ex con
trarietate partium eadem expectant qui si
lencium imposuerat saduceis. Et quia sa
cerdotum et doctorum erant de lege ut
dicitur Mat. 2. ignorantes se ostendunt
quid de lege ipsum interrogant. Nota
quod quatuor ex causis proponit xpo hanc
questionem. Primo ut in responsione sua eum
legis transgressorem convincerent. Notum
enim erat omnibus precepta prime tabule
maiora esse preceptis secunde et suprema.
Non tamen sunt de quibus erat dubium quod primum
erat maius. Si enim dixisset xpus
quod maius erat omnibus primum Non adora
bis deos alienos obiecissent quia ve
nerans humanam divinos honores susce
pit. Si vero secundum preceptum dixisset esse
maius scilicet Non assumes nomen dei tui
in vanum nomen tuum id est vilificativum que
humanitati subiecta est deum appellas. Illi
obiecissent quia filium dei se nominabat
cum esset homo. Si vero tercium manda
tum de observacione sabbati maius omnibus
dixisset obiecissent illi quia sabbatum non
custodiret. Secunda causa quare proposuit hanc
questionem est ut eum ostenderet ignorantem
ita ut dicit Orig. dicunt ante apud illos
hec quod versabatur quibusdam preferentibus
unum mandatum aliis vero aliud et cuius
sententiam tenuisset xpus opinionem exaltet et
opinione videretur fautoribus eius ingratus.
Tercia causa est ut certi dubie aliquam
haberent certitudinem. Quarta dicitur
sic factum est ut istius questionis determinatio
illi esset reservata qui cum sit lator
legis suorum preceptorum novit gradus et
ordinem. Ipse enim scit quod preceptum vo
luit magis obligatorium esse et ideo ipsius
est interpretari qui condidit legem. Dist. 2a

Secundo cum dicit Ait illis ihesus
ostendit quod dominus amor sit ceteris
preceptis excellencius et ita facit.

Promittit enim primo preceptum de diligendo deum. Ait
illis ihesus. Licet unus interroget omnibus tamen videt
sciens omnes interrogare per unum. Ubi considerenda est
salvatoris mansuetudo qua suos temptatores
conatur deducere in noticiam veritatis. Diliges. Non
dicit time, et hoc triplici de causa secundum Cris. Primo
quia timere est servorum, diligere vero filiorum. Nos vero non
sumus ancille filii sed libere. Gal. Secundo quia timere
est victis, diligere vero liberatis. Tercio quia licet
timor fugiat penam non tamen dat gloriam, diligere vero utrumque
facit. Quarto quia timere cum pena, diligere autem
cum delectacione. Deinde ponit dileccionis obiectum
Dominum deum tuum. Et ipse idem qui est materia dileccionis
terminus ipsius dileccionis est causa, quia ut dicit
Ber. Causa diligendi deum deus ipse est. Unde
nota quod dominus sic dicitur eo quod domui presit et ad
nutum eius tota domus eius regatur, quia deus
preest toti mundo cuius nutu totius mundi ma
china regitur, ideo diligendus est propter sua sapientia
et potenciam. Secundo dominus sic dicitur eo quod dat minas
insolentibus ut corrigantur, unde tamquam magister
diligendus est et corrector. Tercio dicitur dominus quasi dans
munus, quia vero deus dat munera sibi
obtemperantibus ideo est diligendus. Deus
vero sic dicitur eo quod nichil ei desit. Tercio dicitur deus
quasi diligens. Quarto dicitur quia omnia dat. Quinto magistro
dicitur a metu quia metuendus est. Quia
deus omnia diligit non minus si diligendus
est, quia prevenit nos quia vero sic diligit quod et
dat quicquid boni habemus amplius est diligendus.
Rursus quia talis dat ut nichil ei desit
cum sit infinitum bonum, ideo quod non requirit de
dato premium ideo super omnia est diligendus. Secundo
quia tam liberale est ipsius beneficium ideo dili
gendus est cum timore ut semper timeamus
ipsius dileccionem offendere et si impune facere
possemus ut dicit Aug. 3. de civitate dei. Unde
nam ut dicit proverbialiter Omnis amans ti
mens. Unde poeta Res est soliciti plena ti
moris amor. Rursus diligendus est deus
quia noster est. Nos siquidem creator noster

[illegible]

gubernator, iii redemptor, iiii remunerator. Quia creator iii est diligendus est amore filiali. Unde Dam. li. p. ca. iii. Principaliter est deus iii quia de non entibus ad esse produxit. Sicut qui genuerunt cum ex ipso et esse et generari susceperunt. Multum autem illum diligeres qui amissum oculum aut vitam tibi restitueret. Unde dicit Anselmus qui tibi non solum hec omnia dedit. Sic non solum hec dedit sed hominem inter ceteras creaturas nobilitavit. Unde Ber. in sermone paschali: O homo vide hoc, cogita qualem te deus fecit secundum corpus egregiam creaturam, secundum animam magis ymagine creatoris insignem, racionis participem, beatitudinis eterne capacem. Si pictor ambos hec colores sibi facit vinculo amicabili artificio in comprehensibili sine spe retribucionis. Si imago pictura statuam suam cognosceret artificem, statim illum diligeret a quo ei esset tanta pulcritudo. Sic et nos quod est super omnia creacionis beneficia et ad sui ymaginem et similitudinem nos omnes fecit. Propter quod cum amare oportet quia similitudo est causa diligendi. Filius enim qui magis est similis patri naturaliter plus diligit patrem. Secundo diligendus est quia iii gubernator. Diligimus enim patrem et patrem familias quia dat nobis vite necessaria. Deus autem ad vitam providit utilitatem omnem creaturarum. Sic diligimus principem si rem publicam regit pacifice. Deus vero totam mundi machinam sine perturbacione gubernat et si aliqui multa in se per perturbaciones aliquas paciantur. Unde Boecius: O qui perpetua racione mundum gubernas terrarum celique sator, qui tempus ab evo ire iubes, stabilisque manens das cuncta moveri. Sic diligit discipulus magistrum. Deus vero omnem intellectum erudit. Tercio diligendus est quia iii redemptor. Si quis enim esset in captivitate positus aut morti adiudicatus, multum diligeret eum qui pro se intercederet, sed amplius si pro sua liberacione aliquos procuratores mitteret, maxime vero ille diligendus est qui et per se ipsum accederet. Sic caritas et dilectio eius amorem excedens est si et se ipsum servituti et morti tradet pro liberacione captivi. Iste ergo deus scilicet racione creacionis et gubernacionis et pagani plus quam sibi se tenentur diligere deum, quia totum quod sunt ab illo sunt, ut dicit Ber. ... dilectionis: ego fidelis debeo esse deo meo quia non solum eum credo vite mee conditorem, largitorem largissimum, administratorem pium, consolatorem, sollicitum gubernatorem, et insuper et copiosissimum redemptorem, eternum conservatorem, ditatorem et glorificatorem. Quarto diligendus est quia remunerator iiii est. Quilibet enim diligit vitam suam propter quam et totum mundum daret. Diligit homo sanitatem, pulcritudinem, divicias, potenciam, scienciam, virtutem, amiciciam et honorem, quia hec sunt bona hominis. Sic ergo amplius est diligendus in quo sunt omnia ista bona: vita sine mortalitate, sanitas sine infirmitate, pulcritudo sine deformitate, divicie sine paupertate, potencia sine debilitate, sciencia sine ignorancia, virtus sine malicia, amor sine discordia, honor sine invidia. Et attende quam amabilis sit deus. Cum enim iocundum sit ut aliquis se amari percipiat, tamen tantus est dei amor ad nos ut se percipiat redamari a nobis et fragilibus. Unde Aug. p. conf.: Quid tibi sum ipse ut amari iubeas a me et nisi faciam irasceris michi et minaris ingentes miserias? Parva ne ipsa est si non amem te. Item nota quod dei amor quintuplex est. Unus naturalis quo omnis creatura naturaliter inclinatur ad deum amandum. De quo Aug. p. li. soli. deus quem amat omne quod potest amare sive sciens sive nesciens. Unde Orig. Si aliquis querat quid accipiatur prima dilectio, respondeo quia dei amor indoctus est neque enim cadit su-

[illegible]

arte sicut vide lucem aut amare pa-
rentes nemo umquam didicit ita dive
dilectionis semmaria sunt in nobis
sine doctrina. ¶ Secundus amor est gratus
actionis quo diligit per accepta beneficia
¶ Tercius est mercenarius quo diligit
propter delectationem que est minus amore
¶ Quartus est virtutis quo diligit propter de-
lectationem que est minus amore. ¶ Quartus
est transformativus quo diligit propter se
ipsum nullo aut considerato bono. licet
sine mercede non diligat absque
tamen intuitu mercedis diligendus est
¶ Detur istius dilectionis ponit modus
et formam Ex toto corde tuo et ex tota
anima tua et in tota mente tua. Augustinus
in sermone: totum exigit a te qui totum
fecit te sed noli tristis esse quia nichil tibi
unde gaudeas remaneat intus ex hoc
cum diligis totum te qui diligis dominum ex
toto te. ¶ Summa autem verba possunt ex-
poni septem modis ¶ Primo secundum Cri-
sostomum toto corde diligit deus id est certe
ut nullus in nobis altius amorem
sentiamus sed solius dei, tota anima
id est tota fidei firmitate, qui enim credit non
bonum esse extra dominum ut eum ipsum indicabit
amandum tota mente ut omnes sensus
vacent deo omnis intellectus ipsi ministret
omnis sapientia tua cum sit tota recorda-
tio sit de deo ¶ Secundum Origenem. Ex toto corde
id est secundum totam recordationem operationem et
cogitationem ex tota anima ut parati sit
eam ponere pro veritate dei in tota mente
nichil aliud proferas nisi que dei sunt
¶ Secundum Theophilum. Ex toto corde id est secundum omnes
vires anime intrinsecas ex tota anima
id est secundum omnes vires sensibiles partes que
sunt ira et desiderium et motum mentis
que pertinet ad animam racionalem ¶ Secundum Augustinum
primo de doctrina christiana. Dominum ex toto
corde. precipis diligere ut omnes cogita-
tiones tuas ex tota anima ut totam

vitam tuam ex tota mente ut omnem intellectum
tuum illuc conferas. ¶ Secundum Bernardum. ex toto corde id est intellectu ex
tota anima id est voluntate ex tota mente id est memoria
¶ Secundum partem irascibilem intellige. Unde deus qui credit
ad magna dicimus quod sit magni cordis quatenus
omnis amor mundi contempnatur et modo illud ardua
bonum tendamus tota anima que pertinet ad spiritualem
potentiam ut toto spiritu ad deum tendamus. Unde Gregorius 22
moralium capitulo 13. Nichil deum sufficit michi qui va-
cuitatem eum querit. ¶ Secundum toto corde quantum potes tota a-
nima quantum scis tota mente quantum velle potes et sic
¶ Deinde hoc mandatum explicatur commendat a magnitu-
dine scilicet ordine a magnitudine quidem hoc est ma-
ximum ¶ Primo quia nichil maius potest ab homine
fieri quam quod totum se det deo quantum potest ¶ Secundo quia ad
nichil aliud tamen obligatur nisi quatenus deus dili-
gatur eo modo quod deum est ¶ Tercio quia dei dilectio
maxima facit operari. Unde Corinthios 13. Si aliquis lo-
quatur linguis hominum et angelorum. si efficaciam fidei
habuit si cuncta sua distribuit si virtus tradiderit
corpus suum ita ut ardeat sine caritate nichil
valet hec omnia tamen ascendit caritas et edificalia omnia
facit operari. Unde Augustinus: solus amor est qui no-
men difficultatis erubescat ... nichil amanti-
bus durum nullus labor difficilis cupientibus
quorum maximum est mandatum quia maximum
exspectant premium. Ysaias. Oculus non vidit nec
auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit
deus hiis qui diligunt illum. Nulla virtus est
que expectet premium nisi sola dilectio et primum
mandatum. ¶ Quarto secundum Origenem. non ordine scripture
sed dignitate virtutis quia caritas est prima vir-
tutum sine qua nulla virtus est virtus ¶ Item
primum quia deus amorem primo ante omnia requirit
amor enim secundum Augustinum est primum donum unde
nichil possumus virtutis donare deo nisi prius ca-
ritatis donum dederimus ¶ Secundum primum quia hoc pre-
cepto tria precepta prime tabule servantur Ex
hoc enim quod deum diligimus toto corde et toto
spiritu non adoramus deos alienos sed unum
deum quem in spiritu oportet adorare. Ysaias Ex hoc vero
quod diligimus tota anima que scilicet est ad yma-

[illegible]

germen dei cognoscimus dei nomen non esse nisi extra
nature credendum. Exhortatur nos quod mente diligimus va-
cantes divinis verbis impletur preceptum de sanctificatione
sabbati. Secundo ponit preceptum de dilectione proximi quod primo
commendat ex ordine et similitudine ad primum. Secundum
autem est simile huic. Secundum preceptum est dilecto proximi
quia post caritatem secundo loco non est nisi cari-
tas simile illi. Primo quia utrumque est de dilectione
quod ut dicit Augustinus de trinitate eadem caritate diligitur
deus et proximus. Est simile quia unum ad alterum con-
sequitur. Qui enim diligit deum diligit et proximum et
econverso. Est simile secundum Crisostomum quia ymago
est homo in quo deus diligitur sicut rex in sua
ymagine honoratur. Est simile secundum Hylarium
quia eandem exspectat retributionis mercedem.
Deinde ponit ipsum mandatum diliges proximum
tuum. Hoc legitur Levitici 19. Augustinus primo de doctrina
christiana nomine proximi intelligitur vel cui prebendum
est vel a quo nobis prebendum est omne officium. Unde
sancti et angeli et christus ipse proximi sunt intelligi-
tur et omnes homines. Deinde istius precepti
tangit modum et formam sicut tactum in Augustinus
primo de doctrina christiana capitulo 21. adhuc quilibet se
ipsum diligere ut sit operatur quatenus deum diligat
toto corde tota anima tota mente sic et proximus
diligendus est. Tertio hec duo precepta caritatis
commendat. In hiis duobus mandatis universa
lex nova et vetus quia ad omnes sui partes pendet
i. sustinetur quia tota lex in hiis duobus fundatur
mandatis et prophete lex quidem precepta prima et
penas fundat in hiis duobus mandatis
s. et prophete in eisdem exhortationes comminationes
et promissiones suas fundant. Hec autem duo pre-
cepta cunctis oblationibus cunctis et sacrificiis
maiora esse dicit Marci 12. Distinctio tertia

Tertio cum dicit Congregatis ostendit quod
christus sit dei filius et quatuor facit.
Primo enim interrogat. Congregatis autem phariseis
interrogavit autem eos ihesus dicens Quid vobis
videtur de christo. Dupliciter enim errant iudei
circa christum. Primo quidem circa personam eius. Non
enim credunt esse eum christum qui venit in mundum
natus ex virgine sed adhuc eum exspectant.

Secundo errant circa naturam eius quia non
credunt christum quem exspectant esse deum
sed purum hominem. Et de isto secundo errore
eos interrogat Cuius filius est. Hoc ideo
forte querit quia ex quo totam legem
deduxerat ad duo mandata dile-
ctionis tanquam artifex sub legis-
lator vult ostendere rursus hec duo
mandata reduci in unum diligere
quod est christus. Nec enim diligit tamquam
deus et proximus nisi ipse. Secundo ponit
eorum responsionem dicunt ei David. Matthei primo
Liber generationis ihesu christi filii David.
Unde eundem dicebant eum esse filium David.
Secundum Chrisostomum namque ex multis prophe-
tantibus viderunt. Petrus alibi dicens
tu es christus filius dei vivi. Tertio
ponit salvator argumentationem dicens quod
David inspiratus non erroris merito
nec propria voluntate sed inspiratione sancti
vocavit eum dominum quod nequaquam liceret
si esset eius filius tantum. Dixit dominus
domino meo sede a dextris
meis. Non est deus figuratus ut ha-
beat lineamenta corporis dextram scilicet et
sinistram nec rursus querit sibi po-
sitionis aut locus cum sit immensus et inseparabi-
lis sed dextra significat patris potentiam
in qua filius sedere dicitur quia equalis
est sibi et consimilis ab eo. Donec
ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. Inimici christi fuerunt
angeli peccatores et homines qui vo-
luerunt sibi usurpare potentiam
et sapientiam que deo attribuitur quos
sub pedibus suis posuit cum carnem
assumpsit et dicitur in mundum mitti.
Ante quidem quam carnem assumeret
ab eterno sedebat a dextris dei equaliter
patris sed cum per incarnationem internis
tenus fuerunt sibi subiugati inimici
eius tunc assumpte nature non

[illegible]

non sedit ad dexteram patris cum minor patre
sit secundum eos minor servo sed cum secundum divi
nitatem nam nunquam desistit qui filius
omnis est patri videlicet. Hec enim duo cognati
se non sunt. Quarto ponitur corporis in
sufficiencia ad videndum. Et nemo
poterat ei respondere verbum. Ad hoc non
potest responderi nisi per distinctionem quod Christum
esse deum et hominem: sed inquantum homo est
David filius est inquantum vero deus est dominus
cuius membra distinctionis quia usque
hodie non cognoscunt iudei ideo huic
argumentacioni respondere non potuerunt. Et
attende quod ista deductio evidentissime
probat Christi divinitatem contra iudeos ar
rianos ebionitas et nestorianos.
Neque ausus fuit quisquam ex illa die
amplius eum interrogare. Phariseis et saduceis
namque posuit in templo silencium im
posuit. Prius saduceis post hoc phariseis.
Sed quia illi non interrogabant
nec dissebant cum eo tamen cognoscendi
veritatem aliqui videntes eum prudentem
in questionibus et subtilem in solucio
nibus amplius animati fuissent eum
interrogare sed cum eo disputabant ut
eum superarent quod se videntes non posse
facere destiterunt a sermone forti et
manum eum ceperunt confligentes. Dominica
sequenti. Dominica 19. dispositio.

Ascendens Ihesus in naviculam
transfretavit et venit in civitatem
suam. Matthei 9. Hoc idem legitur Marci 2
et Luce 4. Hec est naturalis hominis co
dicio ut nichil spirituale nisi per corporalia
signa credimus esse aliquid sicut animam
eo quod ipsum videamus moveri et sentire.
Volens ergo salvator nobis ostendere quod paralesi
effectum poterat in anima per hoc solo
verbo sanavit paraliticum per contrictum
impetrari et omnia que interiora perceptis dividit.
Quinque autem prima ponitur miserabilis
oblacio infirmitatis. Secunda mirabilis probacio
potestatis. Et ecce quidam. Tertia venerabilis glo
rificacio deitatis ibi. Videntes autem. Quarta
finem tamen facit. Primo enim ponitur humilis adventus
tuus Christi. Ascendens Ihesus non quidem in magna
navem sed in naviculam quod attestatur eius humilime
paupertatis. Transfretavit id est transivit mare galilee
Erat enim iuxta genezareth et partibus iudaicis
ibidem ascendit in navem ut rediret in galylea
et hoc attestatur humilitati sue. Potuit enim ut dicit
[illegible] navigio transire qui pede potuit pertransire
non enim voluit semper sua potencia ostendere
in mirabilibus ne misterium incarnacionis noceret mi
sterio ut esset homines inde scirent vel nulla fuit potencia
semper valuit ea uti magis quam veritate instruere.
Et venit in civitatem suam. Gloss. Ecce creator regni
et orbis terre dominus propter quem quia nos in ea se
angustiavit in carne ne terreret hic quanta viria
ac principes propter nostrum enim ipse pater ut tanta eius
humilitatis nos attraheret Ubi humilitas quisatos
mos eius ostenditur quia cum esset dominus superne
civitatis angelorum venit ut esset civis istius
mundi ubi ideo civis abiectus. Terrenus atque peregrinus
nobiscum quia patria celesti exules eramus
quando adam peccavimus descendit in mercati[illegible] cum
propheta Baruch 3. Hic est deus noster et non estimabi
alius adversus post hec in terris visus est et cum
hominibus conversatus est. Sed dicitur adhuc quid
fuit civitas ista ad quam venit Christus. Mar
cus enim dicit quod fuit Capharnaum secundum
Crisostomum. Alia civitas suscepit Christum nascentem
scilicet Bethlem. Alia vero nutrivit scilicet Nazareth.
Alia vero habuit continue habitantem scilicet Capharnaum.
Quod cum dicit quod venit Nazareth. Hec enim eo
fuerit dici civitas Christi quia Nazarenus
appellatus est quod videtur repugnare. Marcus
dicit eum venisse Capharnaum. Ad quod Augustinus duplici
respondet. Primo quia esse potuit ut Matheus
premiserat ea que fecit Christus in civitate
sua Nazareth sed statim adiungit quod ferre

in capharnaum. In Marco. Et post dies veniens dominus Capharnaum. Dicitur esse venisse nazareth civitatem suam. Beda ponit putatiue languentis. Et ecce offerebant ei paraliticum. Paralisis grece dissolucio dicitur latine. est infirmitas omnia membra dissoluens ab invicem secundum virtutem qua unum membrum alterum iuvare non potest et est defectus motiue virtutis vel vehementiam languoris tangit. iacentem in lecto quia ipse non se mouere poterat. Et ut dicit Marcus a quatuor portabatur. Cum quando iste paraliticus fuit christo oblatus dicit Marcus et Lucas. Quia christo predicante in domo tanta multitudo convenerat ut totum atrium ianua esset plenum quidque paraliticum ferentes non invenirent qua parte eum inferrent ascendentes in domum tectum et per tegulas summiserunt grabatum in quo iacebat in medium ante ihesum. Tercio ponitur languentis consolatio. Videns autem ihesus fidem illorum. scilicet deferencium et eius qui erat oblatus. Non enim ut dicit Crisostomus se permisisset summitti detectis nisi credidisset. dixit paralitico. Et primo sicut bonus medicus dat infirmo fiduciam timenti de magnitudine languoris Confide. Inducit enim ad sui benivolenciam fili. [illegible] o magna humilitas despectum et debilem totis membris compaginibus dissolutum filium vocat quem sacerdotes non dignabantur attingere. Et vere filius qui iam credebat. Item eciam languoris tollit. remittuntur tibi peccata tua. [illegible] cum filiat cum languore tuo infirmi primo essent admonendi de peccatis qua ad correctionem peccatorum multa inferuntur languores. Et nota quod v. ex causis veniunt infirmitates. Primo ad probacionem virtutis sicut Iob. Secundo ad virtutis fortificacionem sicut paulus. Tercio ad peccatorum correctionem sicut paraliticus. Quarto ad manifestacionem glorie dei sicut cecus natus. Quinto ad inicium penarum sicut herodes cuius pena cepit eterna et in hoc mundo. Unde versus Iob paulus paraliticus cecus pu-

nit [illegible] probat. Hunc [illegible] reddit. manifestat et addit. Et nota hic navicula carnem eius significat quia ascendit quia carnis non fuit desideriis subiectus. Hanc naviculam ipse transiuit fretum temptacionum. Exposuit enim carnem penalibus fami siti laboribus frigoribus et caloribus timoribus tristicie et ploratibus. Item eandem exposuit adversitatibus paupertati calumpniis iniuriis persecucionibus flagellis penalibus et morti. Item eandem exposuit dyabolicis temptacionibus quia primo temptauit eum in deserto deinde concitauit adversus eum iudeos. Tercio et mortis horrorem induxit ut timens mortem vinceret. Iob primo. dominus dixit ad dyabolum Ecce omnia que habet in manu tua sunt. Et tu christus in navicula carnis sue civitatis freti temptacionis pertransiuit Apoc. iiii. Ecce vicit leo de tribu iuda. Nota secundo quod iste paraliticus peccatorem significat. Primo quia si consideretur genus infirmitatis. Sicut enim paralisis omnia membra dissoluit ab invicem sic et peccatum totus in anima est sine ulla composicione ubi nulla est connexio sed distinccio nunc ad luxuriam nunc ad mundi vanitatem nunc ad avariciam nunc ad aliud. Est enim in eo dissolutum iugum amoris et rupta vincula preceptorum Ier. ii. Item est quantum ad penam quia unum membrum alteri subvenire non potest. Ita peccator quando vult se iuvare [illegible] se iuvare non potest. gula infirmante abstinenciam. Item accidia infirmat oracionem. Item pigricia laborem. Item avaricia elemosinam et de singulis. Item paraliticus iacet in lecto. Iacet quidem prostratus Ier. ii. Leva oculos tuos in directum et vide ubi non [illegible] prostratus. Lectus eius est mollicies carnis concupiscencia mea pluma diviciarum [illegible] lecto iacet miser et non attendit quia [illegible] minatur periculum iam ignis est in paleis coluber sub pallio. Nota quod si sanari debet oportet primo quod cum deferant ad christum iiii portitores scilicet fortitudo temperancia iusticia et prudencia et submittant per humilitatem confessionis ante pedes ihesu. Et dicet tunc ihesus Confide fili.

Isti et plus [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] ... pendent ... et plusfemite ... gaudium ... non dominus ... in medicus et [illegible]

timorem explicitum scilicet satisfactionis temptationis et recidivationis. Dicit sibi fili. quasi erubescentia ne erubescat. tamquam aperte qui revelet peccata dicit eum remittuntur tibi peccata tua. que christus remittit auctoritate divinitatis multo penitentibus ministerio ecclesie sacerdotum **Distinctio secunda**

Secundo cum dicit. Ecce quidam. tangit quasi calumpniatores mirabiliter probato potestatis. Ubi quatuor tanguntur. Primum est aliquorum calumpnia. Et ecce quidam. de scribis legis doctoribus dixerunt intra se hic blasphemat. Blasphemia est maledictum aliquod contra dei maiestatem quod duobus modis fit. Uno modo detrahendo aliquid divinitatis sicut heretici. Alio modo divina attribuendo creaturis sicut gentiles et pagani. Contra deum non christum crediderunt esse blasphemum quia ea que dei sunt attribuat remittens peccata unde subdit in Marco. Quis potest peccata dimittere nisi solus deus. ysaie. Ego sum qui deleo iniquitates tuas. Secundo ponitur calumpniatorum reprehensio. Et cum vidisset ihesus cogitationes eorum. in quo statim esse se deum comprobavit quia solus novit occulta cordium unde potest peccata dimittere dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris. Non quidem mala cogitabant quod adhuc quod est soli deo peccata dimittere sed mala cogitabant quia putabant christum non esse deum nec huiusmodi potestatem habere. Tertio se probat posse peccata dimittere. Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge et ambula. Uno quidem modo consideratione divine potestatis utrumque istorum equalis facilitatis quia nichil sibi est difficile sed equali facilitate animas sanat et corpora que equali facilitate creavit. Sed considerata creature infirmitate facilius est corpora sanare quam animas quia ut dicit Crisostomus quanto anima potior est corpore tanto peccatum dimittere maius est quam corpus sanare. sed tamen sanatio corporis aliquando signum est sanitatis anime quandoque infirmitas corporis causa est infirmitatis anime. Tertio modo dici potest facilius esse animam sanare quam corpus in dicto quibus corpus est manifestum et non anima. Deinde probat intentum. Ut autem sciatis quia filius hominis non solum deus sed homo qui est deus. habet potestatem in terra dimittendi peccata ad hoc probandum tunc ait paralitico surge sanus factus. tolle grabatum tuum. Job. Iohannes. Crisostomus et quod fuit testimonium infirmitatis sit probatio sanitatis et qui prius portabat illum ut lectum suum ipse portet. Et vade in domum tuam. ut non videaris tantum sanus in presentia mea sed et absens. Quarto ponitur subsecutio sanitatis effectus. Et surrexit et abiit in domum suam. Que sanitas probat corporis christum peccata dimittere aut enim equalis vel saltem in aspectu hominum facilius est corpus sanare quam animam quod si impio sanatus est in corpore eius ergo impio prius peccata dimitti. Nota triplex est status ecclesie scilicet incipientium proficientium et perfectorum. Ad mandatum quasi christi surgunt incipientes per displicentiam mali et amorem boni abstrahendo animam a carnalibus desideriis. Lectum non tollunt proficientes virtutibus. Contra ut dicit Gregorius. voluptates corporis in quibus prius iacebant postea tollerant portando ipsius corporis molestias et propriam carnem a terrenis desideriis ad nobilitatem spiritus sublevant. Redeunt et in domum suam perfecti quorum prima domus est secretum conscientie quia nesciunt extra vagari sed intentis domum cordis delectantur et quiescunt cum eterna sapientia prius. Intrans domum meam conquiescam cum illa non enim habet amaritudinem conventus illius. Secunda domus est fidelium congregatio. unde tandem ad tertiam perveniunt domum scilicet celestis patrie ubi videbitur deus deorum in syon ab hiis qui proficiunt de virtute in virtutem **Distinctio tertia**

Tertio cum dicit. Videntes tangit divinitatis glorificatio videntes autem turbe timuerunt. Solus enim deus timendus est. Deuteronomium 6. dominum deum tuum timebis et illi soli servies. Sicut enim maledictus est qui confidit in homine magis quam in deo ita maledictus qui preter deum aliquid timet. Sed attendendum ut dicit Augustinus libro de virginitate capitulo 40.

quartus timor est peior et magis culpabilis. scilicet timor
mundanus quo aliquis timet aliquando dominum, aliquando
hominem. Timet quidem quod temporalia bona
ne divicias auferat, ne infirmitatem inducat,
ne mundi adversa venire sinat. Neque enim
quod iste timendus est deus quia est timor
bestialis. psalmus. Dominum non invocaverunt, illic
trepidaverunt timore, ubi non erat timor.
Aliquando mundano timore timet homo hominem.
aliquis timens offendere amicum, pretermittit
dei mandatum, et magis eligit displicere
deo quam offendere hominem. Item aliquando timet
homo vere adversitatis, timet iram ipsius
potencia, comminationes, flagella, quod quia
peccatores circumque facile deviat a iusticia
qui in mentibus non dominum sed hominem timet.
ysaias 51. Quis tu ut timeas ab homine
mortali. Item isto timore frequenter timet
homo ipsum mundum, timet enim penurias,
facit usuras, timet despici, querit inanem
gloriam, timens infirmitates vacat con-
iurationibus. Ecclesiastici 22. Cor timidum
in cogitatione fatui contra impetum timoris
non resistet. Timor iste non cogit quia
non cadit in constantem virum. Job 39.
frustra laboravit nullo timore cogente.
Secundus timor est servilis quia bonum
operatur sed non ex amore. Iste timor non est
virtus sed virtutis inicium preparans ad
virtutem, sed in virtute non manet. ysaias
26. A timore tuo concepimus et peperimus
spiritum salutis. Sed facto partu virtutis cessat
iste timor. Johannis 4. Timor non est in
caritate sed perfecta caritas foras mittit
timorem. Isto timore timet peccator dei
comminationes. Amos 3. Leo rugiet, quis
non timebit. Abacuc 3. Vocem tuam audi-
vi et timui eo quod [illegible]. Item timet
peccator districtum iudicium. psalmus. Confige ti-
more tuo carnes meas, a iudiciis enim
tuis timui. Item timet eternum iudicium
et supplicium. Mathei 10. Timete eum qui potest
animam et corpus mittere in gehennam.
Post istum servilem timorem sequitur

timor filialis qui est perfectus et sanctus. psalmus. Timor
domini sanctus permanet in seculum seculi. Qui timor
donum est spiritus sancti. Iste timor est duplex, scilicet displi-
cencie et reverencie. Timor displicencie est
iustorum qui tantum timent offendere dei dilectum
ut amore ipsius a malo abstineant. proverbiorum 16.
In timore domini declinatur a malo. Item alter
timor est reverencie quo et beati angeli et homines
in patria dominum timent ex reverencia maiestatis
ipsius. Apocalypsis 14. Timete dominum et date gloriam
illi et adorate eum qui fecit celum et terram. Et glo-
rificavit dominum qui dedit potestatem talem ho-
minibus. Potestatem dimittendi peccata deus de-
dit homini Christo in tempore quo [illegible] cum pre-
sumit. hanc et potestatem dedit apostolis. Johannis 20. Quo-
rum remiseritis peccata, remittuntur eis. Et quia
deus maxime glorificandus est, quia non
cuicumque potestatem sed tamen maxime deo quia
dedit, non angelis nec archangelis, non
quibuscumque supernis spiritibus, sed dedit hominibus
creature abiecte, creature fragili, et creature
et continue peccanti. Ex quo dei magnifice-
ncia multum relucet, quia in vili materia
tantum donum virtutis apposuit hominibus et

Dominica 19 distinctio

Simile factum est regnum
celorum homini regi qui fecit nupcias filio
suo. Mathei 22. [illegible] super
[illegible] Virgilii [illegible]
[illegible] qualitate in iram moveri nobiles
cum et si ad primus [illegible] ignoscere tamen in posterum
iram reservant. Unde Homerus dicit regna
ita se habere ut et si ad primus indulgeant vi-
dentur stimulos iracundie reservare. Sed contra
parabola eorum premittitur quia rex omnium deus contemptus
ab hominibus iram sustinuit. Sed tandem offensus
morte suorum et dehonestate regalis [illegible]
homicidas quidem perdidit [illegible]
et reddidit [illegible]. Et que hic parabolice
dicta sunt de nupciis eterni regis [illegible]
[illegible] primum est iusta reprobatio eorum [illegible]
[illegible]. Secundum est pia electio eorum qui
eadem appetunt [illegible] ait servis suis. Ter-
cium est provida circumspectio eorum qui eadem appetunt
[illegible] fideles agunt [illegible] rex. Circa
primum scilicet iusta reprobatione in [illegible]

[illegible]

.v. declarat. Primum est dominum quiuis magnifice-
tia iuste cum regebat qui magnificum neglig-
apparatum unde dicit Simile est regnum celorum.
Ubi erit quintum regale et hoc regnum comparat
nuptiis factis a quodam rege. Et est similitudo
operis ad opus Que enim ille rex fecit in nup-
tiis similia facit deus in regno celorum. homini
ecce familiaritas. regi ecce maiestas qui
fecit nuptias ecce caritas sunt enim nuptie
amicicium filio suo. ecce nobilitas Omnes ergo
provocare debent huius quinque apparatus tum ratione
benigne familiaritatis tum ratione regie ma-
iestatis tum ratione mutue caritatis tum et ratione
pulchre nobilitatis Eze. 39. Convenite et
properate et venite undique ad victimam meam
quam ego immolo vobis. Nota quod per regnum ce-
lorum tria possumus intelligere scilicet ecclesiam presentem
primam et religionem. Ecclesia quidem est
regnum celorum Regnum autem dicitur cui presidet
rex regum et dominus dominantium [illegible] fidelibus de-
principibus. ecce petrus primo pe. 2. Vos estis
genus electum regale sacerdotium gens sancta
populus acquisitionis. Hanc regiam dignitatem
populus ille quondam hebreorum voluit obtinere
dicens primo re. viii. Constitue nobis regem
ut iudicet nos sicut et universe habent na-
tiones. Tale regnum fuit secularis ambitionis
quod deo minime placet sicut ipse dicit Osee
Ipsi regnaverunt et non ex me principes
extiterunt et non cognovi. Regnum autem christi
non est de hoc mundo sed spiritualis regibus cuius
regni sunt omnes qui se ipsos regunt
Et regnum ecclesie est regnum celorum propter [illegible]
primo quia ordo regni ecclesie [illegible]
ordinatus est Exo. 24. Inspice et fac secundum
exemplar quod tibi in monte monstratum est Quia ad
exemplar celestium ecclesia hic inferius ordina-
tur et adunatur Job 38. Nunquid nosti ordinem
celi et rationem eius pones in terra Et ad
hoc admirabile regnum contemplatur Johannes
in Apoc. 21. Vidi civitatem sanctam Jerusalem
descendentem de celo a deo paratam [illegible]
ut dicit Bernardus libro [illegible] de [illegible] Non [illegible] est
ista forma quam in terris nisi exemplar
sit in celo. Secundo ecclesia est regnum celorum

ratione similitudinis virtutum enim celestium
similitudo refulget in ecclesia. Ubi sunt Se-
raphin ardentes caritate. Cherubin lucen-
tes veritate. Throni presidentes equitate. Domina-
tiones gubernantes auctoritate. Principatus
regentes. Potestates prevalentes firmitate.
Virtutes vincentes sanctitate. Archangeli
instruentes in sublimitate. Angeli servientes
et in minoritate. Cant. 7. Quid videbis in
Sunamite nisi castra. i. quid videtur in ecclesia nisi
similitudinem superiorum civium. Tercio ecclesia
est regnum celorum ratione primationis quia con-
tempta dignitate terrena soli pro celestibus
militat. 2a Thy. 2. Nemo militans deo
implicat se negociis secularibus [illegible] potius
ut dicitur Col. 3. Que sursum sunt querite
ubi christus est in dextera dei sedens. In hoc autem
regno celorum facte sunt nuptie Iste nuptie
fuit coniunctio humane nature ad verbum dei Nuptie
[illegible] dum. Nupsit autem filio dei hu-
mana natura quam secundum carnem sibi copulavit
cum verbum caro factum est Ysa. 3. Ego vir uxor et
assumam [illegible] harum nuptiarum auctor est
deus pater qui dicitur homines regem. homines
quidem non natura sed similitudine quia ad
ymaginem et similitudinem dei formatur
est homo [illegible] rex ipse sit [illegible] tua
est potencia tuum regnum tu es super omnes
gentes. Secundo regnum celorum primam dicitur
Justicia illud Mat. xi. Regnum celorum vim pa-
titur et violenti rapiunt illud Quam sibi ipsis
homines violenciam inferunt ut penitentiam
Mat. xxi. dicit christus phariseis publicani
et meretrices precedent vos in regnum dei quia
ad penitentiam agendam pervenerunt. dicitur et
penitentia regnum celorum ab effectu quia ex
[illegible] regni producit [illegible] Mat. 3. penitentiam
agite appropinquabit enim regnum celorum. In
hoc autem regno nuptias facit deus quando
nova est coniunctio anime ad deum quia post
[illegible] pristinam fidem sponsi adhuc sibi
deus coniungit Jer. 3. Vulgo dicitur si dimiserit
vir uxorem suam et recedens ab ea duxerit
virum alterum nunquid revertetur ad eum ultra et
[illegible] nunquid non polluta est et contaminata

[illegible]

mei. illa. Et attende pietatis affectum qui
sequitur. Tu autem fornicata es cum amatoribus
multis, tamen revertere ad me dicit dominus et ego suscipiam
te. Ergo saltem modo voca me pater
meus dux virginitatis mee. tu numquam
secures in perpetuum aut perseverabis in finem.
Tercio regnum celorum religio est. Verumtamen
illa acceptione regni quo ponitur Mathei 13.
Simile est regnum celorum sagene misse in
mare et ex omni genere piscium congreganti. Re-
ligio enim in similitudinem sagene undique
pisces scilicet omnes indifferenter congregat. Unde Bernardus
de consideratione libro 4. Nos omnes in monasteriis re-
cipimus spe meliorandi. Et Hugo de sancto
Victore. Ecce modo in una domo diversi su-
mus diversi mores diverse anime que omnia
coniungere debet unus amor in Christo. Et
patet quod religio sit regnum celorum quo
ad tria vota solempnia que sunt humilitatis
obediencie castitatis temperancie et paupertatis eo-
lencia. De primo Mathei 19. Sinite parvulos
i. humiles obedientes venire ad me, ta-
lium enim est regnum celorum. De secundo ibidem
sunt Eunuchi qui seipsos castraverunt propter
regnum celorum. De tercio ibidem. Si vis
perfectus esse vade et vende omnia que habes
et da pauperibus et habebis thesaurum in celo.
Dicitur enim religio regnum celorum quia in
ea regnum vite ad normam et regulam de-
ducta est. Unde Augustinus in incessu statu habitu
et omnibus motibus vestris nichil fiat quod
cuiusquam offendat aspectum, sed quod vestram de-
ceat sanctitatem. Hoc autem regnum et si corpore
sit in terra, tamen conversacione est celeste. Philippenses
3. Nostra conversacio in celis est. Unde Augustinus in
regula. Sursum cor habeant et terrena va-
na non querant. Hoc autem nomen celum propter
hanc denominacionem. Dicitur enim celum eo quod di-
versis luminaribus sit celatum i. sculptum
sic et sacra religio in qua fulget sol
contemplacionis, luna actionis et sydera
multiplicis virtutis et illustracionis. Vel per solem
prelati, per lunam ministri officiales, per sydera
subditi designantur. Item dicitur celum a celando

eo quod divina nobis celet et abscondat. Sic re-
ligio intrinsecus abscondit gloriam divinitatis
ne videat ab hominibus. Cantica 4. Quam pul-
chra es amica mea, quam pulchra es, oculi tui
columbarum absque eo quod intrinsecus latet. Item
dicitur celum quasi casa helyos quod est deus i. domus
dei. Iuxta illud virgilii. panditur interea
domus omnipotentis olympi. Hec autem religio
est domus dei de qua Genesis 28. Vere deus est in loco
isto non est hic aliud nisi domus dei et porta
celi. Unde Augustinus. Honorate in vobis deum invi-
cem cuius templa facti estis et ipse qui habitat
in vobis custodiat nos ex vobis. In hoc et
regno sacre religionis deus facit nupcias.
Hec nupcie sunt divine sapiencie copulacio.
Sapiens. Hanc amavi et exquisivi eam a iu-
ventute mea et amator factus sum forme
illius et quesivi sponsam mihi eam adducere. Filio
dei tunc sponsa ista traditur religiosus est
qui contemptis parentibus secundum carnem adeo
suscipitur ut sit illi filius Iob. Quoniam pater
meus et mater mea dereliquerunt me, dominus autem
assumpsit et eo dicitur ysaias 62. Tu domine pater
meus es et abraham nos nescivit. Tali
filio tales celebrantur nupcie et talis sponsa
coniungitur. Secundo iuste reprobantur contemptores
celestis convivii considerata huius regis diligencia
qui misit servos suos vocare invitatos
ad nupcias. Non sufficeret invitasse per se ipsum
nisi et per servos vocaret. Et quidem contemptum
et nolebant venire. Non fuit defectus invitatis
nec culpa vocantis nec impotencia abstulit
facultatem nec ignorancia dedit excusacionem
sed sola malicia voluntatis fecit contemptum.
Et igitur ad celestes nupcias non venerunt
homines, hec tota causa est quia venire noluerunt.
Non quod ad nupcias incarnacionis Christi
soli iudei fuerunt invitati. Exodi 3. Inducam
vos in terram fluentem lac et mel. In lacte
que detrahitur est humanitas, sed in melle quod de
celo descendit ipsius divinitas melliflua. Ad
hoc convivium invitavit autem est quod et per patriar-
chas prophetas et legem. Vos ipsa sui prepositis se

[illegible marginal notes]

ipsam invitabat ita ut nemo cogeret ad-
bibendum sicut dicitur Hester i. Iterum invitatos
vocavit per servos suos apostolos Prov. ix. Misit
ancillas suas ut vocarent ad arcem et
ad moenia civitatis. Venite et comedite panem
meum et bibite vinum quod miscui vobis. Venite
obediendo comedite credendo panem corporis
vinum divinitatis mysticum qualitati. Iterum non servos
tantum sed ipsum sponsum misit rex celestis ut vo-
caret invitatos dicens. Venite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos
Matth. xi. Prov. i. Sapientia foris predicat in plateis dat
vocem suam. Et noluerunt invitati venire
Matth. 23. Jerusalem Jerusalem que occidis prophetas et lapi-
das eos qui ad te missi sunt quoties volui
congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat
pullos suos sub alas suas et noluisti. Ad pe-
nitentiam non invitat nos deus verbis flag-
ellis internis admonitionibus. aliorum exterius ter-
rore futuri iudicii et premio glorie. Vocat autem per
servos predicatores qui dicunt. Filii hominum usque
quo graves corde ut quid diligitis vanitatem et queritis
mendacium. Convertimini in toto corde vestro in
ieiunio fletu et planctu. Et maior pars non
exaudit vocem invitantium. Ier. 7. Misi ad
vos dicit dominus servos meos dicens. Nolite
facere verbum huiusmodi et non audierunt neque inclina-
verunt aurem suam ut converterentur a malis suis.
Ideo veniet tempus quod penitere volent pre angustia
spiritus gementes. Et tunc deus taliter penitenti-
bus non dabit indulgentiam. Prov. i. Cum venerit
tribulatio et angustia super eos tunc invocabunt
me et non exaudiam consurgent mane et non invenient
me eo quod non acceperint consilia mea et detraxerint
universe correctioni mee. Secundo contemptores
salutis sue iuste reprobantur considerata huius regis
instantia que declaratur ex duobus. Primo per ex
importuna vocatione quia iterum misit alios
servos. Secundo diligentia apparatus quia in nuptiis
magnum apparatum explicavit ut quos non ad-
ducebat vocantis importunitas saltem alliceret
apparatus nuptiarum. Dicite invitatis Ecce pran-
dium paravi. Nuptias prandium dicit. Ex quo
habet Gregorius quod non sit ista parabola eadem illi que
legitur Luc. xiv. quia ille nuptie cena dicuntur
iste vero prandium. Tauri mei et altilia mea
occisa sunt. Altilia dicuntur saginata id est impin-
guata ab alo -is. quia alere altilia sunt dicta

et quod in animalibus est saginatum illud in volatili-
bus est altile. Unde altilia sunt aves studiose
impinguate sicut capones anseres grues
pavones et cetera. Hec et omnia parata ita ut nichil
desit unum concludit. Venite ad nuptias.
Nota quod nuptie incarnationis Christi in principio
vite sunt in prandium sed in gloria sunt cena. Sicut
cena enim sequitur prandium post quam nulla ordinata
sequitur refectio sed quies tantum. Ita in principio refectionem
quidem excepte tamquam prandio nuptiis Christi sed cum
venerit quod perfectum est in gloria tunc cenabunt. Unde dat Gregorius prandium
dominus in principio per fidem dabit cenam in futuro per
speciem. Iterum vero quod dapes huius prandii dicuntur esse
tauri et altilia occisa quia ut dicit Origenes
hoc prandium sunt eloquia dei quorum eloquiorum
fortia sunt tauri altilia suaviora et delectabiliora sa-
ginata sunt. Vel aliter secundum Hylarium tauri
sunt gloriosi martyres prophete qui ad immolandum
electi sunt. Saginata vero homines tamquam spirituales
celesti pane pasti. Aliter secundum Crisostomum al-
tilia fuerunt prophete tantum. Tauri vero qui simul
extiterunt prophete et sacerdotes. Aliter secundum Gregorium
tauri fuerunt patres veteris testamenti qui legis
testamenti permissione in inimicos dei corporee
virtutis feriebant sicut Abraham Moyses
Josue Samuel David Judas Machabeus.
Altilia vero sunt patres novi testamenti qui per
dulcedinem interne dulcedinis percipientes
contemplationis penna ad sublimia elevantur.
Aliter. tauri sunt fortes activi altilia de-
voti contemplativi sicut potest intelligi ex glo-
sa super principio Levitici. Vel per tauros dicit Gregorius
apostolos intelligimus qui post laborem predica-
tionis per martyrium passi sunt et fuerunt immolati.
Altilia vero sunt hii qui martyrium passi sunt
licet non fuerint aliorum doctores. Isti omnes
qui occisi sunt in nuptiis Christi nobis in exemplum
adducuntur quasi dicat. Patrum precedentium mortem
respicite et remedia vite vestre cogitate.
Iterum vero quod isti alii servi missi vocare invita-
tos fuerunt successores apostolorum qui vocando ex-
empla patrum precedentium adduxerunt dicentes
Iam sunt occisi tauri apostoli pro fide Christi. Iam
sunt occisi altilia multorum martyrum. Iam quasi omnia
parata sunt omnia quia civitate fidei probat mors
martyrum. Nec quod enim illi mori sustinuissent nisi
eam per quam moriebantur fidem veram credidissent.
Illorum quoque mors fecit omnia esse parata unde
Christus dicebat se perfecte quod decantant pavum ...

[illegible]

incorpe suo ben. gg. No inq quam in prima
vocatione de chaim et textilibus vel incda
fincta vo. occisa ee dum cruna cumpt. deq
cu liba eius audire nolumq adiugit eo
ut omne qd impossibile edimq tanto nos adse
pandu fiat facilius. quo p hoc cuique per
alios indinq et dyo lvij dedi nos iste inq
sapie principes et ditos pulte in alit om
die testificantes sicut e quemens libs si
a ope vam vanorum ee dei ognitorum primi
prindium e quo qui no gustavit ad cena no
deducet glie. Luc. xiv. nisi primam egitis
omnes peribit adhoc prindium gustandu hor
tant predicatores dictos. quia chaim et texti
lia occisa sunt et chaim et principes impigen
tes sordidos. Exo. xxxv. vatibus et qui in eis i
pingebat et cornibus vitis ventilabatis
osa infima peccata talia no sunt homines vo
luptuosi et superbi. Et tu predicat de principi
bus qui primam occiderit incipiis qui ex
hebant crudelitatis sicut Constantinus
Et tu dicat de quibusdam voluptuosis qui ce
carnale incipiis mactaverunt tunc etiam
omnes auditores ad primam pnitentiam omnia
aut patasse. Sacerdos ut audiat et ut
indulgeat medicina ut sanet ianua
celi ut penitentibus pateat qui sunt tardaque
Tertio iusta contempnentium reprobatio
ondit culpe negacia. Quadruplici enim certa
vocati iudei ad nupcias sane fidei ve
nire contempserunt. Prima fuit neglige
ncia que precedit caritatis dicit dt illi aut ne
glexerunt. dixat illud i hic Jo. Secunda
sectatis qui ipse sunt a testioribus prohibent demo
trum no credit salte opibus credite
Et scribe et docti iudeorum neglexerunt prestari
sectatibus et opera ipsius demoni attribuebat
Tertia contemptus fidei fuit carnalis
amor synagoge de quo sedit Et abierunt
alius in villa sua. Villa dicitur eo qui vili
sit ven pro villa sinagoga intellegitur que vilifi
cata fuit. Jo. in trinitate rupente vere. 2.
Cum vilis facta est nimis principes aut
psalm amorem huiusmodi ville dubitates retulit
synagoge cessaret prede et abierunt ad hanc
villam curialiter fidei contempnentes et amana
tes aliquia ven dicebant Jo. xj. Si dim
timq eum sic omnes credent in eum et venient ro
mani et tollent nostrum locum et gentem. Tertia
causa eiusdem contemptus fuit occupatio secularis
actuum. Ista qui immoratur actu prepiet sap
ientiam ven. Ecci. Fili ne immoreris sicut actus
tui fides aut vana dicit omnia mundana ee
contempnenda et eos ipsi occupati circumis actibus
fidem ista contempserunt ven dicit alius no
ad negociationem sua no dicit ad negotiationem
dei que laudabilis est ven prudens negociator da
tis omnibus suis comparavit margaritam regni
celorum hic dicit negociationem suam. i. terrenam que
impedit veram sapientiam Baruch iii. Negocia
tores terre viam sapie nescierunt neque commemo
rati sunt semitas eius. Quarta causa contemptus
fidei fuit crudelitas corum de qua sedit
Reliqui vero tenuerunt servos eius contumelia affe
ctos interfecerunt sicut de apostolis legitur in actibus
apostolorum et contumeliis. i. ignominiis liberorum et
apostolorum affectos occiderunt Mt. 23. Ecce ego
mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas et ex
illis occidetis et flagellabitis et crucifigetis
in synagogis vestris et persequimini de civitate in
civitatem ut veniat super vos omnis sanguis iustus
qui effusus est super terram. Notandum quod quatuor sunt illa
que prohibent hominem agere penitentiam. Primum est ne
gligentia que nascitur de ira dei et spe longe
vite. Multi quidem sunt propositum penitendi
sed negligunt propositum exequi trahentes illud
de die in diem. Qui adhuc multis diebus victuri
sicut dicentes apud semetipsos miseretur deus
peccatori in quacumque die conversus fuerit quos
perversos inscius cras hoc fiet vel cras
fiet quidem magnum nempe dic Jonas sed
cum lux altera venit iam cras hesternum consumpsimus
ecce aliud cras egerit hoc annos et sic paululum
est ultra ven dicit vive memor leti fugit ho
ra et hoc quod loquor inde est. Secundo aliquos prohibet
secularis ambitio que fugiet pnilla. Oportet enim penite
tem ee humilem 3. Re. xxj. dicitur de penitente
achab et iona vidisti achab humiliatum coram
me. Tertio prohibent aliquos penitentiam agere vo
negociationibus quia negotiis secularibus imp
licati sunt quos licet delectant et quibus mole
stum est aliena restituere. ven Cris. O miseri
mus in dubitamus timeo qui eum secuti sunt in dubi
lia spe concludunt homines a vita. Quarto ali
quos prohibet propria malitia. Cum enim servos
dei persequitur penitentiam non mittit animos. 4.

[illegible]

odio fuerunt complentem impleta et flagitium
peccata abhominati sunt. Item procedens in tempore illo ca-
tebit quia tempus malum est. Tercio sequitur eius
iusta condempnacio. Rex non cum audisset. Audi-
dei est culpe peccata dei contempta clamant enim
vox sanguinis effusi ad deum sicut dicitur Gen. 4.
Clamant flagicia sicut Gen. 18 et 19 dicitur
Clamor sodomorum venit ad me. Clamant
oppressiones pauperum et pupillorum Exo. 22. Si
leseritis eos vociferabuntur ad me et ego audiam
clamorem eorum et indignabitur furor meus
iratus est. Contra [illegible] commocionis
pacionem sicut placatus enim irascitur et effun-
dit ire fundit quia est vindicta. Quia enim vindictam
expectet abimatus laboribus ideo cum deus punit
iratus dicitur. Deo quoque ira dicitur. Manasses
Insustentabilis est ira comminacionis tue super
peccatores. Decem tamen ire demonstrat effectum et
in suis exercitibus. Romanos scilicet qui domini ex-
ercitus dicuntur quia ab eo ducti ab eo multiplicati
et fortificati. Et quia licet ignorantes
ipsius tamen voluntatem compleverunt. Ioel 2.
Dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus
sui quia multa sunt castra eius nimis
quia fortia et facientia verbum eius. Perdidit
homicidas illos. Iudeos scilicet qui deum et ho-
minem occiderunt et servos eius. Quos perdi-
dit Romanus exercitus sub Tito et Vespasiano
principibus et civitatem illorum succendit. Urbem
scilicet et templum cremata sunt. Ps. Exarsit
ignis in synagoga eorum flamma combussit
peccatores. Hic ardere ceperunt nec flamma usque
ad infinitum continuavit. Deut. 32. Ignis succ-
ensus est in furore meo et ardebit usque ad in-
ferni novissima. Ideo quod in hiis verbis dampnacio
reproborum qui nolunt agere penitenciam describitur
quadrupliciter. Primum est comminacio divine indigna-
cionis contra privatum regem. Mitte. Prov. 16. In-
dignacio regis nuncii mortis. Sed vir sapiens
placabit eum. Sic iracundia placatur per veram
penitenciam sicut Ps. dicit. Remisisti iniquitatem
plebis tue operuisti omnia peccata eorum mitiga-
sti omnem iram tuam avertisti ab ira indignacionis tue.
Sed super impenitentes accenditur in novissimo.
Ps. Dominus in ira sua conturbabit eos et devorabit
eos ignis. Cuius ire quantus sit timor dei.
Apoc. 6. Absconderunt se in speluncis et petris
moncium et dicunt montibus et petris cadite
super nos et ab ira agni quia venit dies magnus

ire ipsorum. Secundo dampnacionem impenitencium
describit ex parte dampnacionis miserie. Ira ex-
citus demonum tum fuit servientes in culpa ibi
contra eum in pena. Iob 20. Vadent et venient
super eum horribiles. Isti horribiles sunt maligni
spiritus bonis in talibus pavendi atque fugiendi
super quos non venit concultantes in culpa super
illum vident oppressores in penitencia. Eccli. 39.
Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt et in furore
suo confirmaverunt tormenta sua. Tercio ta-
lium pena perdicio dicitur. Tum autem perdidit homi-
cidas illos. Sed homicide sunt iuste qui per-
dunt. Omnis autem peccator sui ipsius homi-
cida est. Quia sicut aliquis alium hominem occidit gla-
dio vel libo vel exo peccator tamen se ipsum gladio
peccati interimit. p. Ps. 21. Arripuit sa-
ul gladium suum et irruit super eum. Prov. 8. Qui
in me peccaverit ledet animam suam. Cuius
pena perdicio est quia contraria est saluti. Perdit
autem homo tum sui ipsius corpus non est. Et
hic est status dampnatorum ut a se ipsis alie-
nati sunt. Quarto talium pena dedit eos
succensionem ignis unde ait. Et civitatem
illorum succendit. Civitas illorum infernus est.
De qua Naum 3. Ve civitas sanguinum dilaceracione
plena. Hec vero civitas tota succensa est
igne gehenne inextinguibili in quo omnes
dampnati sunt conclusi. De hac infernali
civitate que ardet igne gehenne sicut dicit Vir-
gilius in vi° Eneydos respicit Eneas su-
bito et sub rupe sinistra menia lata videt
triplici circumdata muro que rapidus flammis
ambit torrentibus amnis Tartareus Fle-
geton torquetque sonancia saxa porta adversa
ingens solidoque adamante columpne vis ut
ulla virum non ipsi excindere bello celicole
valeant stat ferrea turris ad auras. De isto
igne inferni dicitur Iob 20. Devorabit
eum ignis qui non succenditur. Ille ignis cum
sit corporalis nullo tamen studio succenditur nec
lignis nutritur sed creatus solis durat in
extinguibilis et succensione non indiget
ardore non caret ut dicit Gregorius. Tali igne
cremantur dampnati infra menia tante
vere civitatis inclusi nisi per solam voluntatem
Ysa. 9. Vestimentum mixtum sanguine id est peccato
erit in combustione et cibus ignis. Et ideo cum
careant peccato absque igne eternali non possunt
dampnatorum enim anime que incorruptibiles

vel expl[ici]t man[ifest]at[ur] eius p[ro]dicto p[ro]cesso

sunt p[e]c[ca]t[u]m in p[ec]c[a]tus eius emanat. Job. 20. Licet
qui fecit omnia nec tamen g[en]eret. Quia p[e]c[ca]t[u]m
ardens fit tenacius et anime copulatum ut
nu[n]q[uam] possit remitti. **Distinctio secunda**

Secundo iuste reprobate ingens placebo ge[n]
tium describitur. dicit aut[em] servus suus et
quatuor tangitur. p[rim]o enim eorum qui contemp-
serunt nuptias ecclesie indignitas. Nuptie
quidem parate sunt. Ubi. Ps. parasti in conspectu
meo mensam. sed qui invitati fuerunt iudi-
cio non erant digni. Et q[ui]a Christus invi-
tabant si non erant digni scribitur. Ho[c] vitta
bant ut se ipsos p[ro]barent esse dignos essent
ad nuptias Christi. Indignos aut[em] se exhibuit
et contradicendo verbi. Ideo dixit illis Paulus
Actuum. Vobis oportebat primum loqui verbum
sed quoniam repellitis illud et indignos vos in-
dicatis eterne vite ecce convertimur ad gentes.
sic enim p[re]cepit nobis dominus. Et nunc ullus p[er]ci-
tens dignus est suavitatem Christi p[er]cipere
qui voluptatibus p[rese]ntis seculi plenus est.
De quo dicitur Job. 20. Caput illius in ut
cuius vertetur in fel aspidum intrinsecus. Nec
videbit rivulos fluminis torrentis mellis
et butiri. Ex quibus verbis duplex dampnatorum
pena describitur. pena scilicet sensus et pena dampni.
Pena sensus habetur cum quia panis voluptatis
qui quidam sunt illis dulces in v[er]su interi-
bis tamen eius vertetur in amaritudinem fellis aspi-
dum. Erit enim illis amarum omne quod dulce con-
sueverat esse. Altera pena est dampni quia
non gustabit rivulos torrentis mellis et
butiri. Emanatio beatitudinis a fonte dei
procedens flumine et torrens. flumine p[ro]fundius
et torrens inundans. Unde de flumine dicitur Eze-
chielis. Et omnis anima ad quam p[er]venerit aqua fluminis
vivet. De torrente ut dicit Ps. Inebriabuntur
ab ubertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis
eos. Sunt expositiones ad hoc vivus cuius bis
anima rivuli mellis et butiri beatitudo
scilicet humanitatis et divinitatis Christi quasi dulcedinem habent
et pinguedinem. Hos rivulos non videbit in
non gustabit dampnatus. Unde videre et gus-
tare. Iuxta illud. Gustate et videte quoniam
suavis est dominus. Et contra de reprobo dicitur
Ysa. 26. Secundum aliam litteram tollatur impius
ne videat gloriam dei. Tertio nomine mada-
ti auctoritas tangitur. Hic cum ad exitus viarum

eius de eius predicatoribus novi testamenti ut
omissis iudeis convertat ad gentes quarum
gentium statum describit quia erant in exitu
viarum. Cum aut[em] est in exitu vie facile ipsam
viam deserit. Unde signat facilitatem conversionis
gentium qui p[ro]pter facilitatem ydolatrie in eam
quasi erant in exitu. Unde gentium ut multa p[er]-
suasione ipsam viam ydolatrie reliquerunt
et consuetam invenerit vocate ad nuptias quas
indistincte omnibus gentibus annunciata
est. Unde Christus intimavit Math. 28. Euntes docete
omnes gentes. Et no[ta] quod ad p[ri]mam facilius ve-
niunt qui non sunt de exitu viarum p[ro]p[ter] sc[ilicet]
qui vocati de principio aut medio vie. Enim sectes
inter istas sunt quedam enim est via superbie
adam avaricie quedam luxurie quedam in
vanis glorie quedam invidie quedam gule et sic
de singulis. Quarum omnium viarum finis est civitas
infernalis. Prov. 2. Ambulant p[er] vias tenebro-
sas. Cum sic ea serviente illorum iste vie impro-
bant delectationi quia sicut sparsit voluptuo-
se. Sed que mente alliciunt. Et ideo vocati in
ingressu harum viarum non facile p[er]mittet. Unde
de beato Augustino dicitur quod non erat convertibilis ad
domum eo quod inflatus erat novitate illius
her[e]sis. Et iste vie inter sui medio p[ro]cessu fatigat
quia sunt tediose laboriose in scrupulose. Non
tamen plene aliqui revocant inde. Sed obliga-
tionem p[er]stine consuetudinis. Ex exitus istarum
viarum est periculosus dolorosus et tenebrosus
Prov. 4. Via impiorum tenebrosa nesciunt
ubi corruunt. Ab isto exitu revocandi sunt
peccatores ut in via iusticie reducantur. Hic
enim eius vic pulsare et semite illius pati-
ficere. Tertio ponit p[re]dicationis eloquentie qua-
litas et effectus. Ab via contemplationis a vite
ad laborem p[re]dicationis exitorem servi
eius. P[re]dicatores in vias diversas scilicet sectas
gentium invenerunt. De quibus ante p[ro]pheta
Math. 12. In via gentium ne abieritis et in civita-
tes samaritanorum ne intraveritis. Et p[ro]p[ter]ea
dixit Actuum. Eritis mihi testes in Ierusalem et
omni Iudea et Samaria et usque ad ultimum
terre. Congregaverunt omnes quos invenerunt.
Actuum 13. Gavise sunt gentes et glorificabant
dominum verbum dei. Et crediderunt quotquot erant preordinati

[illegible]

adunata ecclesia bonos et malos. ecclesia continet
quia in celo soli boni, in inferno tantum mali, quia
ecclesia in medio loco posita est bonos habet et malos.
In ea tanquam in agro permixta sunt frumen-
tum et zizania, sed in messe iudicii fiet separatio.
In ea permixta sunt granum et palea, sed ventila-
bro domini semper erit distinctio. In ea tanquam
vena minerali commixta sunt aurum et scoria,
sed ignis utrumque separabit. In ea velud vinea
permixta sunt vinum et vinacia, sed in torculari
domini expressis fiet distinctio. Boni autem sunt
in ecclesia ut sint meliores et ut malos con-
vertant. Malos autem ut dicit Augustinus ne putes
frustra vivere. Omnis enim malus aut ideo vi-
vit ut corrigatur aut ut per illum bonus exer-
ceatur. Unde sicut plana ferrum deducit ad acu-
men, sic exercitatio malorum iustos perficit. Ideo
dicit Gregorius: Nunquam fuit bonus qui malos
tollerare recusavit. Certo plenitudo con-
vivii describitur: Et implete sunt nuptie discumben-
tium. Plene sunt nuptie fidei et honore discum-
bentium et inestimabilis suavitas considerare
[illegible] et excitavit in nobis. Unde Augustinus
de se ipso dicit 9 confessionum: Nec satiabar illis
diebus dulcedine consilii domini super salutem generis
humani.

Distinctio tertia

Tercio cum dicitur: Intravit autem rex, con-
sideracio tangitur divina erga iudas ac-
tus et v. f. Primo enim describitur irreverencia
hominis discumbentis: Intravit autem rex ut videret
discumbentes. Discumbere in nuptiis hoc est sacramen-
tis ecclesie participare, fidem et spem et beneficiis di-
vinis atque graciis eius perfrui. Et diligenter atten-
dit deus utrum conporte utrum recipientes utrum cu-
[illegible] actione vivamus in ecclesia. Et attende
quod deus intra nos est intimior nobis quam
nos nobis ipsis. Unde Augustinus: Tu es mihi domine
omni secreto intimior. Licet autem intra nos
sit nobis semper presens, extra tamen esse videtur cum dissi-
mulat sua presencia. Tunc non inmerito dicitur quando per-
fectum eius presencia patet. Intravit autem videre
qualiter recumbimus, quia oportet fidei cibum quem
gustavimus in ore deglutire ut ad animam ali-
menti ipsum alimentum convertatur, ut dicitur est Augustinus
libro 7 confessionum: Nec tu me mutabis in te sicut
cibum carnis tue, sed tu mutaberis in me. Cum
igitur deus sic attendit quid agamus, magna
nobis ut dicit Boecius necessitas probitatis
est indicta, nisi dissimulare velimus, cum agamus
omnia ante oculos iudicis cuncta cernentis

et tanto diligencius debemus bona agere et
iniquitas quanto ipse nos videt, ipse vero non
videtur a nobis. Job 9: Si venerit ad me non
videbo eum. Et vidit ibi hominem non vestitum
veste nupciali. Hic homo est unusquisque ha-
bens fidem Christi, habens sed non opera. Iste ad nupcias
ecclesie solum portat os et dentes, obmittens
vite conversationem. Vero quod caritas et opus fiunt
ex caritate est vestis et vestis nupcialis. Vestis
quidem est usus triplex. Primo quidem ve-
stes membra tegunt deformia, sicut de caritate
dicitur Prov. 10: Universa delicta operit caritas.
Apoc.: Beatus qui custodit vestimenta sua
ne nudus ambulet. Secundus usus vestis
est fovere contra adversa. Nam contra estum, frigoris
et yemis et ventos vestis induitur. Sic et caritas
protegit contra estum temptationis, contra frigus
desperationis, contra ymbres adversitatis et contra
ventos impetuositatis. Prov. 31: Non timebit
domui sue a frigoribus nivis. Omnes enim do-
mestici eius vestiti sunt duplicibus, quia duo
sunt caritatis precepta dei, scilicet amor et proximi.
Tertius usus est vestis ornare membra.
Omnis autem ornatus et pulcritudo virtutum a
caritate dependet. Unde legitur Cant. 3: Et
media [illegible] fecit caritate constrata,
quam omnes medietas virtutis caritate sup-
posita ornatur. Sic hec vestis dicitur nupcialis
propter tria. Primo quidem ratione amoris. Nupcie
quidem ex amore celebrantur, et ideo vestis nup-
cialis dicitur amor. Hac veste amoris et ipse
sponsus induit, quia propter nimiam caritatem suam
qua dilexit nos, filium suum misit in similitudinem
carnis peccati. Secundo caritas vestis nup-
cialis est ratione leticie que in nuptiis est. Caritas
non est plena iocunditate. 1 Cor. 13: Non ga-
udet super iniquitate, gaudet autem veritati.
Tercio caritas vestis nupcialis est ratione sue
preciositatis. Nullus enim contractus preciosior
est nupciis. In aliis quidem pecunia aut
res alia traditur, sed in nupciis uterque sponsus
tradit quod preciosius habet, scilicet se ipsum. Sic convenit
caritas, de qua Cant. 8: Si dederit
homo universam substantiam suam pro caritate quasi
nichil despiciet ipsum, scilicet substantiam. Vestit enim
hominem per omnes eius, cuius vestimenti colores
varios describit apostolus 1 Cor. 13: Caritas
paciens est, benigna est. Caritas non emu-
latur, non agit perperam, non inflatur, non est

Sy de casu ce[...] temporalis [...] in memoria [...] [illegible]

ambiciosa non querit que sua sunt non irritatur non cogitat malum. Ecci. 21. Sic pulcra
non fiant verba tali usque ad oriente[m] =
Ex quo ponit examinacio culpe. Et ait
illi. Unum quoque horum in iudicio particulari
cum moritur iudex unicuique interrogat quod
vixit in fide vana sed in fine iudicii loquitur
toto quam grave. Amice. Amicum appellat
qui caritatem nimie habuit ex deposito in
digentis unum ad iudicandum proditorem dixit. Amice
ad quid venisti. Mt. 26. Fuit enim amicus
socius mense ut dicitur Ecci. 6. qui non
permanet in die necessitatis. Amicum etiam se ostendit
participando beneficia Christi sed non permansit in
opere Christi enim soli amici sunt de quibus dicitur
Jo. 14. Vos amici mei estis si feceritis que
precipio vobis. Unde 1 Jo. 3. Non diligamus
verbo neque lingua sed opere et veritate. Quomodo huc
intrasti in congregationem scilicet fidelium non habens
vestem nupcialem. Et quamvis certe est
nupciarum absque tali veste nemo ad eo
in dominem fidelium accedat cum dignum est
ut quantitates ipsi sponso in habitu conformet
qui caritatis vestem induit ad quod hortatur
Apostolus in epistola hodierna Ephesios 4. Renovamini
in spiritu mentis vestre et induite novum hominem
qui secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate
veritatis. Verumtamen ad nupcias Christi plurimi
sunt induti sacco avaricie. Et non est licitum
indutum sacco aula regis intrare ut dicitur
Hester 4. Aliqui induti sunt purpura superbie
aliqui non auro tamen glorie aliqui pellibus
aliqui non omni sanitate iusticie. Alii armis iracundie
aliqui habent vestitum sordidum pro luxuria
aliqui laceratum discessione invidie aliqui in
corporis neglegencia accidie aliqui molle et
tinctum complacencie aliqui nimis effluens
voracitati gule. De quibus omnibus Sophonias
1. Visitabo super omnes qui induti sunt veste peregrina. Verum ponit confusio rei et precatoris. At ille obmutuit pro confusione
non habens quod vindicet. Psalmus. Erubescant impii
et deducantur in infernum muta fiant labia
dolosa. Glo. dicit propter hoc quod dicitur iste ob-
mutuit monstratur quod in illo ultimo examine omne genus excusacionis cessabit
cum enim actus peccatoris distinctissime exa-
mine et quare alieni est se non emendaverit non

occurret ei quod debeat respondere. Non enim deerit interna
inspiracio suggerens scriptura docens predica-
tor clamans exemplum provocans misericordia dei ex-
pectans et oportunitas se offerens. Adhuc omnia
hec cessat visio quam cunctus est peccator. Job.
9. Si voluerit peccator contendere cum deo non poterit
respondere ei unum pro mille sibi obiectis. Unde
concludit Cui repente interroget quis respondebit ei vel quis dicere potest cur ita facis cum
ire resistere nemo potest. Tercio ponit huius ini-
quitatis dampnacio. Tunc dixit rex ministris.
Isti sunt maligni spiritus qui deputati sunt ad penam dampnatorum sicut dicit Adamantius
super librum Judicum. Iusto quidem ut ipsi sint
pene auctores qui fuerunt culpe suggestores.
Psalmus. Immissiones per angelos malos. Et tunc
autem tangit penas dampnatorum scilicet in potestate
tenebras tristicia et dolorem. In potestate
dampnatorum ministeria vel extrinseca. Signatur
in eo quod dicitur. Ligatis manibus eius et
pedibus. Pedes sunt facultas sibi arbitrii
manus vero est potencia operis de inmanibus istorum
est ligatum in dampnatis fluctibus vinculis. Primum
est culpe precedentis quia sic ligat affectum ut
per eius faciat sollicitudinem. Sic ligat
intellectum ut per eius deformitatis offerat.
Ita de affectu ligato dicit Virgilius. Cure
non ipsa morte relinquunt et que placuit vivis
eadem sequitur veluti repositos habuit apud ve-
teres quietum fuit ut dicit Servius cum eis rebus
mortuos sepelire quibus maxime vivi
delectabant ut ostenderet quod illa cura eos sequitur
quibus vivi afficiebantur. Unde dicit Augustinus de Civitate
Dei. 21. capitulo 12. Et mala voluntas in impiis dam-
pnatis perseverat tamen quia peccare libuit sed non
placeat eis iniusticia pena tamen est quod si optio
daretur pocius eligerent adhuc peccare quam ma-
deret. Pocius eligunt adhuc peccare quam bonum est. Secundo non ligatur
est quod pena sustinere quod bonum est. Secundo non ligat
ta sit culpa in facie intellectus ut per eam
videat dampnatus. Dicit Augustinus li. 5.
capitulo 11. Constat immortalem esse animam
nec alium absque sua memoria vivit reten-
durante anima durat memoria sed qualibet
feda flagiciis horrida facinoribus vacua
timida contemptu hispida et neglecta ut
est aspectus sive in celo sive in terra qua
tenebrosa conscientia magis effugere velit nunquam

[illegible]

possit non latent tenebre vel seipsas sed videt
se et aliud non vident ligamento horum pedum
succedit ligatio manuum quia licet sicut mala ve-
lint non tamen ad implere valent que cupiunt. Secundum
ligatum est obstinati proprie quia libero arbitrio
non potest velle bona malum potest operari et si volitum
esset. Eccl. 9. Quodcumque potest manus tua instanter
operare quia nec opus nec scientia nec ratio erunt
apud inferos. Tercium ligatum est pene quam
sicut cupiunt fugere unde Apoc. 9. desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. In
eternum non obtinebit quod volet et quod non volet in eternum
mecum dignè sustinebit similiter ut quod ad mechi-
lum afficitur voluntas quod decreat ad vincula. Unde quod
debebat ligatis itaque pedibus et manibus
ad tartara permittitur quibus iuvat inde. neque
posse redire unde Gregorius in mor. nequaquam ultra
ima potestas liberat quos semel in locis pena-
libus iusticia iudicantis dampnat secundum
penam tenebrarum adiungit mittite eum. sic li-
gatum in tenebras exteriores. Infernales te-
nebras dicit exteriores ut insinuetur ad differentiam
pene et culpe. Culpa enim est interior tenebra
sicut de reprobis dicitur Job 20. Omnes tenebre
abscondite sunt in occultis eius. Sed pena te-
nebrarum est exterior exterius vero superveniens sic
dicuntur exteriores tenebre. quia cum nam interiores
exeuntes dum propriam lucem relinquunt. unde Boe-
cius. Heu quam precipiti mersa profundo mens
hebet propria luce relicta tendit in externas in
tenebras sic exteriores sunt. quia extra terminum
ille enim tenebre interiores sunt sic exteriores dicuntur
quia extra experientiam hominum et extra dimensionem
neque enim unquam ullus similes expertus est
tenebras et quasi extra ambitum humane mentis
esse videntur sic exteriores dicuntur. quia extreme id est ma-
xime extra omnem lucem quam illustrant exteriores
enim apud nos non est exterior tenebra neque
enim est extra omnem lucem quam illustrant sydera
et cui succedit lux diei sed illas id est tenebras in-
fernales nulla lux illuminat unde dicitur terra
tenebrosa id est tenebris plena unde illud Vir-
gilii. Ibant obscuri sola sub nocte per umbras.
Sed non videtur quod in inferno tanta possit esse
absolutas tenebrarum ubi enim ardet ignis sed
flamma ignis illuminat unde non videtur ibi esse
exteriores tenebre. Et secundum iuxta sententiam beati
Gregorii 9. libro moralium. Sed illa ultrix flamma vicarius concrema-
tum habet sed lumine non habet inde qui [illegible] cecidit
ignis eterno videbunt solem iusticie illos quos
gehenne flamma devorat Ausione vero lucis
cecat dicit tamen ibidem beatus Gregorius. quod ille ignis
qui dampnatos ad consolationem lucet minime ut
magis torqueant. ad aliquid lucet quos ex commissione
mutua amplius cruciet unde lucet magna
ibi dicit esse Virgilius. Quale per incertam lunam
sub luce maligna est iter in silvis ubi celum
condidit umbra. Tercia pena dicitur
esse tristicie ibi est fletus quia tristiciam si-
gnat unde apud inferos dicitur poete Cochi-
tum flumen ex stigia palude procedere sed
tristicia interpretatur. Cochitus id est luctus.
dicitur unde Vir. Nil nisi lamenta tua sunt Co-
chite fluenta Cochitum sed ex stigio nasci
est dampnatorum luctum ex tristicia non exprima
procedere. Zacharie 12. Plangent terra super se
omnes tribus terre. Quarta pena est vehe-
menti doloris et stridor dencium qui crea-
tur a quis et tribus sicut ab acuto et penetrativo
ardore ignis et tantum a frigore infernali ita
territatus secundum Wirum dentibus est a timore
frigoris quod est apud inferos Job 24. ad calorem
nimio transibunt ad aquas nimium ut stabit
et ille stridor ab indignatione et furia inter
contra deum quam seipsos et contra illata
tormenta Ysaie 64. Ecce servi mei lauda-
bunt pro exultatione cordis et contritione spiritus
Gregorius 9. libro moralium sit quod miseris mors sine
morte finis sine fine defectus sine defectu
quia et mors vivit et finis incipit et de-
fectus deficere nescit et hoc tamen est sed omnibus den-
tium. Cito ponitur parabole conclusio. Multi
autem sunt vocati. omnes scilicet habentes vocati
ad fidem sed pauci sunt electi. Quia pauci
sunt fideles respectu infidelium. Rursus ex fi-
delibus nichil sunt vocati ad nuptias. Pauci
non sunt electi. adeo Ysaie 9. Multiplicasti
gentem et non magnificasti leticiam
Regum 4. et c.

Dominica xx

Erat quidam regulus cuius filius
infirmabatur Capharnaum. Jo. 4.
Consuetum est apud fideles tamen exstantem
post remedia vana medicorum ultimo ad
deum recurrere iam de salute dubitantes.
Sed. Sicut accidit eos querebant cum hoc ipse
regulus se ipse dicitur cum pro filii salute
deficiente humano auxilio Christum rogavit

lo ipius infidelitatis merito fuit reprehen-
sibilis. Cum autem circa omnia in textibus sunt sic
aliquid implorandum tria que tanguntur
in principio euangelii. Primum est reguli supplicatio
pro filii sanitate. Secundum est christi reprehensio
principis incredulitate ibi dixit ergo Ihesus
ad eum Nisi signa etc. Tercium est beneficii
impetratio sola christi benignitate ibi Iam
autem eo etc. Circa primum tria tanguntur.
Premittitur enim primo condicio infirmantis quadruplex
Primum civitatis qua filius. Secunda no-
bilitatis quia filius reguli. Tercia in-
firmitatis quia infirmabatur. Quarta famose
civitatis quia in capharnaum manebat
et hoc est quod dicit Erat quidam regulus
dicitur regulus parvus rex. Iste legimus
autem tunc temporibus fuisse regem in galylea non
herodem antipam filium magni herodis
forte autem aliquis sicco administrabat ne-
gotia regni qui hoc loco parvus rex
appellatur cuius filius infirmabatur. Indidit
deus tamen libet animali naturalem amorem
ad filios qui tantus est ut nolunt homines
filios ante se mori set post se cupiunt eos
fore superstites. Et non quod magis diligunt
parentes suos filios quam diligantur ab eis et
hoc propter. Primo quia plasmatus genuit
magis ac diligimus cum plasma genuimus
Secundo quia dilectio parentum est diuturnior
cum parentes dilexerunt filios quam ab
ipsis diligentur. Tercio quia dilectionis
initium ipsi parentes sunt principium sunt enim
filii a parentibus. Naturalis autem est effluxus
principii in principiatum et non econverso sicut humor
a radicibus procedit ad ramos non a ra-
mis ad radices. Quarto quia unumquodque
maxime diligit perfectionem unumquodque
autem perfectum est eo quod sibi simile generat et
ideo quia parentes perfecti sunt in filiis ipsi non
filii non inde perficiuntur quia parentes habent
si quia filios alios generant ideo maior est
amor parentum ad filios quam filiorum ad parentes
Capharnaum hec erat civitas galilee
nobilior metropolis in qua iste constabat
Et non quod dominus solus est rex celi et terre
meliusque fermone scriptum est rex regum et dominus
dominantium de quo psalmus. Dominus rex magnus
super omnes deos. Conveniter autem aliquis

regnum in comparatione ipsius regulus est
quia nemo toti mundo dominatur sed aut in parte
ipsius sicut reges terre aut in minori
mundo sicut homo sibi ipsi dominatur qui est
minor mundus. Omnes ergo homines reguli sunt
parvi scilicet reges. Rex autem dicitur quia re-
gnat in eis in re regulus est cui datum est
regimen totius actus scilicet corporis regere unde
ysydorus. Rex meus eris si recte rexeris. Et
in primo politicorum dicit quod rationalis mens
regali dominio regit appetitum. Regulus
ergo mens nostra est cui appetitus concupiscibi-
lis et irascibilis eius subiciuntur regno. Et
quamque dominatur tibi. Si non dominatur appetitui
servus est. Unde claudianus. Tu licet ex-
tremos late domines yndos te medus
te mollis arabs te seres adorent si metu-
is si prava cupis si duceris ira servitii
patiere iugum tolerabis iniquas interius
leges tunc omnia iura tenebis cum poteris
esse tui. Et nota quod regalia signa vel insignia
quatuor esse dicuntur scilicet dyadema sceptrum purpura
et fibula aurea. Omni rationali menti oportet
regere dyadema prudentie sceptrum iusticie
purpura fortitudinis et fibula temperancie. Vel dya-
dema clemencie sceptrum iusticie purpura glorie
et fibula concordie. Et nota quod rex regit sub-
ditos sicut pater filios ut dicitur 9 ethicorum
Unde Venus ad iovem dixit O pater hominum divumque
eterna potestas. Et ideo appetitus sensibilis qui
menti subicitur filius reguli dicitur cuius in-
firmitas peccatum est sicut dicitur Jo. 4. Iam
noli peccare ne deterius aliquid tibi contingat
Contingit autem hec infirmitas ex distemp-
erancia affectionum aut amore scilicet male
inflammante aut timore eiusdem scilicet male
humiliante. Exemplum 2 Re. 13. Amon adama-
vit thamar valde ita ut deperiret et ca
[illegible] propter eius amorem thamar in-
temperate amans [illegible] omne nu-
dantur et clare [illegible]
plenum est hec quod amat deperit id est diminuitur
[illegible] infirmatur cum non nichil sit fortius
non amor [illegible] tamen timor infatuat et
infirmat ut [illegible] quod languescat amor
timore male humiliante dicit psalmus humilia-
tum est in laboribus cor eorum et infirmati sunt nec

fuit qui adiuvaret. Et non a. gravat hanc
infirmitatem. Primum quia infirmitas dolo-
ribus vexat. Sic est in invidia que de alterius bo-
no torquetur. Mt 8. Puer meus iacet in domo
paraliticus et male torquetur. Sic peccatum affligit
contritum. Ps. Non est pax ossibus meis a fa-
cie peccatorum meorum. Et item anima eorum in
malis tabescebat. Secundo infirmitas iudicium
non rectum permutat scilicet gustum tactum odoratum
auditum et visum. Sic est ira de qua Virgilius
furor iraque mentem precipitat. Et Cato
ira impedit animum ne possit cernere verum. Sic
in peccatoribus omne rectum iudicium pervertitur. Ps.
Conturbati sunt et moti sunt sicut ebrius et omnis sapientia
eorum devorata est. Non enim illis sapit divina sed
potius mortifera. Omnem enim escam abhominata
est anima eorum et appropinquaverunt usque ad portas
mortis. Tercio sic infirmitas attenuat et siccat.
Sic est accidia. Et licet accidia faciat aliquem
macilentum quia spiritus tristis exsiccat ossa
hoc tamen commune est omni peccato ut pinguedinem
anime tollat. Secundo Reg. 13. Quare sic attenuaris
macie fili regis per singulos dies. Pingue-
dini autem spirituali comparatur ardor scilicet dilectionis
sapor devotionis et super eminencia omnis tribu-
lationis. Pinguedo enim ardet sapit et super-
natat. Ideo in lege omnis adeps fuit domini in sa-
crificio ut dicitur Levit. 3. Sed peccatum hic ad-
eps diabolo immolatur. Deut. 32. Immolaverunt
demoniis et non deo. Quarto infirmitas decolorat
talis est in amore gloria quia decori volunt etc. Hoc est
luxuria peccatum fedat animam. Ablato enim sple-
ndore gracie illam reddit pallidam et gravem ru-
gosam et deformem. Tren. 1. Egressus est a filia
Syon omnis decor eius. Et eiusdem 4. Quomodo
obscuratum est aurum, mutatus est color optimus.
Et attende quod illa fugit multum infirmitatem
que sic eam deformat quod a sponso circa abitura
contempnitur, ab amicis fugitur et a propinquis non
cognoscitur. Sic facit peccatum. Tren. 4. Deni-
grata est super carbones facies eorum et non
sunt cogniti in plateis. Quinto infirmitas de-
pauperat quod singulariter verum est in luxuria substanciam
corporalem et spiritualem auferens. Job 31. Hoc
peccatum est nephas et iniquitas maxima et ignis
est usque ad perdicionem omnia devorans et omnia
eradicans germina. Hinc dicitur de filio
prodigo. Luc. 15. Et dissipavit omnem substanciam

sua vivendo luxuriose. Sed ista paupertas
communis est omni peccato. Aufert enim divicias virtutum. Tren.
1. Manum suam misit hostis ad omnia deside-
rabilia eius. Ibidem infra. Et mulier paciens
sanguinis fluxum bona sua erogaverat sed de-
terius se habens. Et licet peccatores videantur
diviciis habundare audiunt quod dicitur Apoc. 3.
Dicis quia dives sum et locupletatus
et nullius egeo et nescis quia tu es miser
et miserabilis pauper cecus et nudus. Et at-
tende quia pauper est qui nichil habet. Pau-
perior qui multa debet. Pauperrimus qui reparari
non potest ut reddat. Talis est omnis peccator. Sexto
infirmitas debilitat. Ps. Dereliquit me virtus
mea. Et gula quidem nam comessationes et ebrietates
vigorem corporis tollunt et anime. Et ideo di-
cebat Apostolus. Curam carnis ne feceritis in desi-
deriis. Debilis est autem omnis peccator quia nulli
temptacioni resistere potest. Tren. 1. Ab-
ierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis.
Et attende quia debilis est qui stare non
potest. Debilior qui non potest surgere. Debilissi-
mus qui non potest quiescere. Non potest autem stare peccator
quia peccatum quod penitencia non delet mox suo pon-
dere ad aliud trahit ut dicit Gregorius. Ps. Ascendunt
usque ad celos et descendunt usque ad abyssos
anima eorum in malis tabescebat. Sed non potest
potest surgere. Tren. 1. Infirmavit virtutem meam
dedit me dominus in manum de qua non potero surgere.
Rursus quiescere non potest. Job 9. Non concedit
quiescere spiritum meum. Septimo infirmitas conturbat
timore mortis. Ps. Cor meum conturbatum est
in me et formido mortis cecidit super me.
Iste timor maxime conturbat avaros. Ipsi
enim timent paupertatem ne superveniat,
timent divicias ne tollantur, vitam ne
deficiat, proximum ne decipiat, mortem
ne accedat. Sed generale est omni iusto ut con-
fidat. Prov. 28. Iustus quasi leo confidit. Omni
iniusto peccatori generale est ut timeat. Sap. 17. Cum
sit timida nequitia dat testimonium condempna-
tionis. Semper enim presumit seva perturbata conscientia.
Et attende quia timet mortem omnis reus
sed magis timet deprehensus, maxime autem
timet iam iudicatus. Sed omnis peccator reus
est mortis. Gen. 2. In quacumque die comederitis
ad quem edendum ad illicitum morte moriemini.
Rursus quilibet deprehenditur et sic non.

coram hominibus saltem coram eo qui omnia deprehendit teste conscientia. Jere. 2. Quomodo confunditur fur quando deprehenditur sic confusi sunt et cetera omnes peccatores. Ideo iudicatus est quia dilexerunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim eorum mala opera. ¶ Sed nota quod sicut corporalis infirmitas contrahitur ex pestilencia loci, ita peccatum contrahitur ex loco in quo anima residet. Unde dicit quod iste filius egrotabat in Capharnaum que fuit civitas solempnis posita in Galilea sicut dicit magister in hystoriis et interpretatur villa consolationis aut ager pinguedinis. Ex quibus v. cause intelliguntur unde anima contrahit egritudinem. Prima fuit potentia. Unde ista civitas fuit potens et multi quidem ex ipsa peccato infirmantur quia facultas peccandi suppetit illis sicut Salomoni dicitur Eccli. 47. Inclinasti femora tua mulieribus, potestatem habuisti in corpore tuo. Sed forte ille commendatur qui potuit transgredi et non est transgressus, facere malum et non fecit. ¶ Secunda quia Capharnaum dicitur villa, significat secunda causa quod homines delinquunt ex eo vel quia non attendentes propriam dignitatem vilificant se per obsequium vilibus rebus se subiciunt. Psalmus: Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. ¶ Tertia quia Capharnaum dicitur villa consolationis, significat quod tertia causa spiritualis infirmitatis est consolatio et prosperitas mundi huius. Psalmus: In labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate et impietate sua. ¶ Quarta quia Capharnaum ager interpretatur significat quod quarta causa spiritualis infirmitatis est adolescentia et iuventus que per vigorem agri intelligitur. Prov. 7. Considero vecordem iuvenem qui transit per plateam, cui occurrit mulier ornatu meretricio ornata, preparata ad capiendas animas, dicens (?) ... iuvenem et statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam. Tales iuventutis honores diu non (?) ... consumunt ... sicut dicitur Prov. 5. Ne des alienis honorem tuum et annos tuos crudeli, ne forte gemas in novissimis quando consumpseris carnes tuas et corpus tuum. ¶ Habundantia temporalium est v. causa spiritualis languoris quod significatur per hoc quod Capharnaum interpretatur ager pinguedinis. Job 15. Cucurrit adversus deum erecto collo et pingui cervice armatus est, operuit faciem eius crassitudo et cetera. Eiusdem 21. Iste moritur robustus et sanus, dives et felix, viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius irrigantur. Psalmus: Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum, transierunt in affectum cordis. Job 21. Ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Unde legitur tale exemplum. Cum beatus Ambrosius pergeret Romam, suscepit eum hospicio nobilis quidam in Tuscia, qui requisitus a beato Ambrosio de statu suo respondit omnia sibi ad votum succedere. Ita habundabat diviciis, sanitatem corporis possidebat, amici illi erant multi, nullus adversarius, proles fecunda, gloriosa familia, pacifica, cives honores super omnes concives suos agebat. Nunquam sibi dixit accidisse adversitatem (?). Beatus Ambrosius ex admiratione permotus: Surgite, inquit sociis suis, hinc abeamus, non est hic domus ubi deus partem habeat. Cumque paululum fuissent elongati, ecce subito excussa domus cum ipso patre et filiis omnique familia et ipsa subversa est in profundum stagnum, in eodem loco usque ad presentem diem apparet. ¶ Secundo circa primum tangitur devotio supplicantis. Hic scilicet regulus cum audisset quia Ihesus veniret a Iudea in Galileam dimissa Iudea in qua discipuli eius ipsius baptizabant. Ratio quia orta erat questio de baptismo inter Iohannis discipulos magis approbantibus baptismum eius quam Iohannis. Ideo ad discordie ex hac questione nascende devitandam (?) recessit et abiit ad eum personaliter ut regalem personam includeret (?) et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius. Illum adhuc in Galilea Christus fecit scilicet illud de mutatione aque in vinum cui ut dicit Theophilus hic regulus interfuit ac saltem primam miraculi audivit in Galilea existens et vidit etiam multa Christum fecisse miracula et hoc festum et post curationem leprosi et sanationem servi centurionis. ¶ Ideo allegorice quod regulus sicut quilibet rector iudayci populi scilicet Moyses, Iosue, Samuel, David, Daniel et ceteri duces atque reges qui reguli dicebantur quia parve gentis et abiecte erant rectores. Amos 7. Quis suscitabit Iacob quia parvulus est. Ideo dominus illis dixit ad Moysen Num. 14. Feriam eos pestilencia atque consumam, te autem faciam principem super gentem magnam et fortiorem quam hec est. Quia crede (?) primum affectu proprio dilexit, ideo plus ille filius reguli dicitur. Unde Moyses dixit Num. 11.

Job

Ps.

Et probo

Numquam ego concepi omnem hanc multitudinem
vel genui ut dicas michi porta eos in sinu tuo
sicut portare solet nutrix infantulum. Et certa-
mine regulus ille multis languoribus periit. Ysa.
i. Omne caput languidum et omne cor merens
a planta pedis usque ad verticem non est in eo
sanitas. Et quia magnus ubique iacebat
egrotus cui legalia non adhibebant reme-
dium, ideo magnus flagitabat medicus quem
David vocabat dicens: Miserere mei domine quoniam infir-
mus sum, sana animam meam quia peccavi
tibi. Ad quem Ysa. 64: Utinam disrumperes celos et
descenderes. Et non quod illius descensio ita
fuit sanatio, eo enim descendit quo in carnem
mortalitatem assumpsit cui unienti deum ca-
daver nostre mortalitatis adiungit unimus.
Ipse enim est vultur qui exaltatus ad [illegible] vo-
lavit cadaver quem celos intuebant et descen-
dit et cadaveri se applicuit quod sanavit
et vivificavit. Et ideo unde dicit Osee 6: Ipse
cepit et sanabit vos quia cum cepit i. a-
pprehendit et assumpsit nos ideo sanavit. Luce
Virtus de illo exibat et sanabat omnes,
ideo omnis turba querebat eum tangere. Ex mi-
ram attende proprietatem huius caritatem quibus
sanandis descendit cum hoc ipsum esset sanare
quod descendere ad nostram mortalitatem non atten-
dentes illud apostoli: Quia quod infirmum est dei
fortius est hominibus. Hanc caritatem Job autem
predixit 28: Semitam ignoravit avis nec
intuitus est oculus vulturis. Avis Christus qui
descendit et volavit super Cherubim. Ipse
vultur qui cadaveri parentis et ei applicatur.
Hec semitam humilitatis quam Christus ostendit ignoravit
regulus ille nec oculus intentionis huius
vulturis attendit cum esset in celo et non
ad nostrum cadaver descendere voluit ut id
vivificaret. Tercio circa primum tangit

3a pars

perplexitatem egrotantis. Incipiebat enim mori
quia ultra erat medicine remedium. Ad hoc ita-
que timebat istius sanatio qui claves habet
vite et mortis qui mortificat et vivificat.
Nota quod vita nostra mors quedam est. 2 Re. 14: Omnes
morimur et sicut aqua dilabimur super terram.
Et attende quia dixit morimur in presenti, non
dixit moriemur, quia vita presens mors est.
Vita bene ad [illegible]. Cottidie morimur, cottidie
diminuitur aliqua pars vite. Et Ovidius de
[illegible] inter et habet vitam mortis quia re-
puta. Ysa. In exordio tui nascimur morimur
maximus vivendo morimur et tandem mo-
rte omnimoda consummimur. Et regulus ille in doloro
tunc incepit mori quando esse cepit primus ymmo
cum sui primordio peccato [illegible] ingratitu-
dinis et ydolatrie mortuus est. Ysa. Tu sepulcrum
spiritum expulsit [illegible]. Ex tunc mortuus
est ille prius quam vitam Christum in ligno occidit
[illegible]. Deut. 28: Erit vita tua pendens an-
te te et non credes vite tue. Et per temptacio-
nes infirmatur, per delectationem mori incepit, qui
per consensum moritur sicut puella in domo, quam
per opera extra defertur ut iuvenis sicut
iuvenis efferebat filius unicus matris
sue, per consuetudinem sepelitur, per defensionem
in fama iam fetet in monumento. Christus
gratia volens [illegible] omnem spiritualem auferre
languorem sanavit infirmos liberavit inci-
pientes mori suscitavit iam mortuam
puellam in domo, iuvenem iam extra delatum
mandavit a morte resurgere et lazarum
ultimo iam in monumento quatriduanum et fetidum
mirabiliter vocavit ad vitam. Ps. Tu es deus
deus qui facis mirabilia. Distinctio 2a

Secundo tangitur [illegible]. Dixit ihesus ad eum
[illegible] reprehensio incredulitatis
huius reguli et [illegible] facit. Primo enim
ostenditur fides diminuta. Dixit ergo ihesus ad
eum: Nisi signa et prodigia videritis non creditis.
Ex hoc innuitur quod iste regulus Iudeus
erat, quia Iudei signa querunt ut dicit apostolus.
[illegible] quomodo [illegible] istum non credere nisi signis
visis, cum non credidisset neque pro salute
filii supplicasset. Responsio multiplicatur ut dicit
Crisostomus, quia verbum istud Christi refertur ad omnes
iudeos generaliter qui non credunt nisi signis
visis. Iste non iam credebat licet tamen visis
[illegible] signis. Vel [illegible] iste non credidi-
sset rogasset eum pro filii salute [illegible] an sanare
posset a propositis remediis humanis defi-
cientibus et hoc ipsum [illegible] experiendo postu-
lavit, sicut infirmo per medicos derelicto que-
runtur omnia si forte aliquis eorum casu proficiat,
vel secundum Greg. Iste dubitavit in fide quia
licet crederet sui potentia sanare filium non tamen
credebat quod corporaliter absens hoc posset
[illegible] quod rogabat ut descenderet et sanaret

ret filium eius vel minus credidit huius fide
quod tactu aut aliquo medicamine posset sanare
non autem credebat id fieri posse sue voluntatis
imperio. Vel dicit propter quod habuit fidem cum sanare
posse egrotum sed non suscitare mortuum unde
dicit descende prius quam moriatur filius meus.
Secundo secundum Aug. quod signum est res preter
speciem quam sensibus ingerit aliquid aliud ex
se in notitiam faciens devenire. prodigium
non nunc dicit. Verum est signum in longum
tempus dirigens significationem. Signa
non fecit Christus et prodigia. Signa quidem
per eius humanitatem miraculis divinitatem
demonstrans. Jo. 3. Rabi scimus quia a deo
venisti magister. nemo potest hec signa
facere que tu facis nisi deus fuerit cum eo. Pro-
digia non fecit. qui suscitando mortuos
in fine temporis se demonstravit omne genus
humanum suscitaturum. Et attende quod
signa requisierunt iudei a Christo. Math. 12. Ma-
gister volumus a te signum videre. Et licet
non crederent iudei nisi visis signis tamen
et datis signis non crediderunt. Joh. 12.
Cum tanta signa fecisset coram eis non
crediderunt in eum. Unde hic est quod nisi signa
et prodigia videritis non creditis. Sed non est
verum. Et crederent ei visis signis. Eadem enim sig-
na calumpniati sunt dicentes In beelzebub prin-
cipe demoniorum eicit demonia. Luc. xi.
Et item Jo. ix. Quomodo potest peccator hec signa
facere. Secundo tangit orationis instantiam.
Dixit ad eum regulus domine. quasi medicum
honorat dominum appellat. Et ideo honorat
medicum propter necessitatem. Descende antequam
moriatur filius meus. Et eo mortuo
rogandus erat descendere qui suscitare
poterat mortuum quem moriturum infirmitate
sanare rogabat. sed quod regulus iste non
cognovit. Tertio tangit filii sanationem.
Dicit ei Jhesus Vade filius tuus vivit.
Quia enim infirmitas illa erat ad mortem
non sanatum dicit vivere quod sanavit dominus
absque tactu absque corporali presentia ab-
sens non verbo sed solo nutu beneplacite volun-
tatis. Et quia Christus veritas mentiri non
potest. Et eo ipso quod dixit cum vivere oportuit.
et eo ipso eius sermoni veri expertia adesse.

necessitate inmutabilis veritatis. Quarto
quia dominus invitatus ad domum huius regu-
li non ivit. Centurionis ad domum centurionis
presentia eius sanando ivit Math. 8. Ad hoc
videt Gregorius dicens hoc ideo factum est ut
ostenderet quod que magna sunt apud homines in ho-
nore frequenter apud deum sunt reputata et
ab hominibus coram deo non sunt imitanda
huius humilitatis qui contemptis pauperibus
frequentant domos nobilium et divitum.
Job. 21. Certe novi cogitationes vestras
contra me iniquas. Dicitis enim ubi est domus
principis et ubi sunt tabernacula impiorum.
Alia causa est quia fides centurionis et humi-
litas merebatur Christi adventum quod non meruit
fastus reguli et infidelitas. Tertia causa
est ut infidelitatem reguli sanaret qui
non credebat Christum absentem corporaliter filium suum
posse sanare. Quarto tangit fidei credulitatem.
Credidit homo. Quem primo dixerat regulum
non credentem iam credentem hominem appel-
lat quia fides homines quos renovat
secundum meliorem hominem. Ephes. 4. Renovamini
spiritu mentis vestre et induite novum hominem
qui secundum deum creatus est in iusticia et sanctitate
veritatis. Sermoni dixit ei Jhesus. Secundum glo-
sam credidit Christum verbo illo sanasse cum
dixit. Vade filius tuus vivit. Et ibat.
quia dixerat illi vade. Et attende quod ille
vadit qui credit sermonibus Christi. Et quod
qui vadit dicitur Jo. 5. Qui verbum meum
audit et credit ei qui misit me habet vi-
tam eternam et in iudicium non venit sed transit
a morte in vitam. Jo. 6. Domine ad quem ibimus verba
vite eterne habes.

Distinctio tertia

Tercio cum dicit Iam autem eo etc. tan-
git inspectionem beneficii nunciata
et quatuor facit. primo enim ponit destitutionem
sanitatis. Iam autem eo descendente. de
Chana Galilee ubi locutus erat dominus des-
cendebat in Capharnaum servi occurrerunt
ei et nunciaverunt ei dicentes quia filius
eius viveret. Sic cum prius inquam morti vici-
nus erat quod vivum non sperabat reperire. Secundo
ponit examinationem veritatis. Interrogabat
enim horam ab eis in qua melius se habuerat

& dixerunt ei quia heri hora septima reliquit
eum febris. Attende quia c[on]uenienter sub duobus
filiu[m] reguli infirmari o[sten]dit infirmitatis addi-
dit periculum. incipiebat enim mori ultimo infirmi-
tatis addidit speciem q[uia] fuit febris septima
non hora p[ri]ma e post meridiem quando accessio-
nes febrium [con]sueuerunt frequentiores esse. ideo istud
miraculum commendat quia ipsa hora ubi dominus
iste liberatus e[st] cum moriens periculis illaqueatur
Nota quod febris afferuore dicitur sicut omnibus in-
ordinata passio feruens igne maligno
febris e[st] anime. unde de peccatoribus dicitur

Cor impii. q[uasi] mare feruens. sp[iritu]s feruo-
rem incendit malignorum instigator diaboli
de quo Job. 41. feruescere faciet. q[uasi] ollam profundum
malis ex tali feruore dicitur esse omnibus inor-
dinata passio. Nota quod a. sicut febris alie. p[ri]ma
e[st] ephimera subitus. unde motus inordinate
passionis qualis fuit concupiscentia dauid bersabee
se lauante qualis & fuit timor petri xpm
negantem. Secunda febris e[st] tertiana que b[is]
incipit. isti sunt qui cum peccauerunt dolent
aliquem horum unum diem penitentie. quia e[st] contritio sed non
peruenerunt ad secundum diem confessionis. ideo statim i[n]
id[em] redeunt. Tercia febris e[st] quartana que
duo dies absque accessione sunt secunda cum
post accessionem peccati duobus diebus penitentie assu-
munt contricionem s[cilicet] & confessionem sed quia iuxta iussum
sacerdotis non peruenerunt ad diem tercium satis-
factionis. ideo rursus accedit peccati passio.
Quarta febris e[st] cottidiana eorum uidelicet qui
absque ulla contricione mala frequentant qui ad-
huc in die aut inebriantur aut inceantur aut
rapiunt aut litibus & iurgiis uacant.
Post hanc sequitur .u[ltim]a. febris s[cilicet] continua quia
frequentatione sequitur continuitas sicut febri-
citant usurarii luxuriosi & inuidi. Sexta co[n]
febris e[st] in generate consuetudinis que per ethicam
cum melius. Ethyca enim dicitur. q[uasi] in morem
sic deducta. talis enim mos. Septima
e[st] acuta que e[st] defensionibus iam consuete ne-
cessarie cum quibus non erubescat nec timet ma-
le agere quia consueuerit de salute desperans talis
ualde timendum e[st] quia in tali febre me-
dici desperant unde. Pessima plaga tua
insanabilis e[st] cura tua. Et non quod pluribus se[x]
diebus e[st] lucens & inflammans hunc dici. a.

hore dona sunt eiusdem spiritus sancti de quibus
ysaie. xi. Sp[iritu]s sapientie & intellectus sp[iritu]s consilii
& fortitudinis sp[iritu]s scientie & pietatis & timoris
domini. Septima ergo hora e[st] timor domini qui
e[st] initium sapientie. Et quia timore domini de-
clinat omnis a malo ut dicitur. Prouerbiorum. 16.
Unde septima hora timoris febris peccati
relinquitur. Ysaie. 26. secundum aliam litteram
A timore tuo domine concepimus & peperimus
spiritum salutis. Tercio ponitur reparatio
diuine pietatis. Cognouit autem pater quia
illa hora s[cilicet] septima ipsa erat in qua
dixit ei ihesus filius tuus uiuit. Ecce
enim puero hoc corporis dixit ubi & affuit
sanitatis effectus unde ipse dixit & facta sunt.
Quarto ponitur deuotio credulitatis. Et cre-
didit ipse filium sanauit corporibus compati-
est enim fides sanitas mentis. Unde quod sit
ubi fidei sue & sanauit eum & domus
eius tota. Luc. 19. Hodie huic domui
facta e[st] salus. Dominica 21. dist[inctio] p[ri]ma

Simile e[st] regnum celorum homini regi qui
uoluit rationem ponere cum seruis suis.
Mt. 18. Non minus necessaria est ex
[con]sideratione pacis relaxacio & iusticie quod co-
mmutacio sufficiencie. Unde in re publica
utraque requiritur. Et in regno militantis
ecclesie ex principem dei lex ista promulga-
ta e[st] ut unusquisque remittat ipse
peccantibus aliquam penam pre legalem
includ. transgressor portabit sicut hodier-
num continet euangelium quod in tres partes diuidi-
tur. Prima enim tangitur diuina pietas re-
mittens debitoribus. Secunda tan-
gitur crudelitas debitum exigens ibi.
Egressus autem seruus ille. Tercia de-
scribit iustam seueritatem in genere cum ibi
uidentes autem conserui eius &c. Circa
primum .u. tangimus. Primum e[st] humanorum
actuum emenda examinacio. Assimilatum
e[st] regnum celorum. Hoc regnum pluribus cum-
e[st] fides. unde xpiana & congregacio fidelium
hoc enim pollicita e[st] regnum & regnum
celorum. Regnum quidem & non tyrannia quia
fuit libera ex amore qui non tyranni sunt
coacti seruiunt timore. Unde ad philippenses
deuotum dicit. Petrus p[rimo]. ca[pitulo]. 2. Uos
estis genus electum regale sacerdotium gens

scilicet celorum vero regnum ut dicitur quia celi
subicitur deo cum regno. Rex est iniusto desti-
bitur regno ut dicit Aug. 2 li. soliloquiorum
regnum enim celorum est quia in terris peregri-
secreta sibi paratam reperit. i. a deum ce-
donis desiderio dicente apostolo Cum sumus in
mus in hoc corpore peregrinamur a domino. Et ro-
nna quasi a meritis est. Ergo ubi tenetur sit
celestis regis cola cuius non narrat inuis-
dicto qui ad supremum regnum pertinet.
Homini regi. Sic homo rex spiritus est
in similitudinem hominis factus et sicut incar-
natus ut homo ut dicit ps. 2. Cum igitur
genus hominum universalis totus mundus est et quasi spiritus
ignorat ut dicit Aug. p. li. soliloquiorum
Et specialiter ipse rex est iuste credencium
cuius triumphalis titulus est Ihesus nazarenus
rex iudeorum. Sic homo nobilis Christus est
generosus quidem carne quia virginis filius
generosus animo quia ut dicit Iuve-
nalis nobilitas sola est atque unica virtus
anima vero eius omni virtute fuit dota-
ta. Rursus generosus deitate quia dei pa-
tris filius fons sapientie. Ubi ... ex celsis
sic nobilis homo cum in celis rex esset
angelorum in regionem venit longinquam
tenebrarum et umbre mortis ut regnum
sibi credencium acquireret quod acquisivit ex-
pugnato morte sua principe mundi principe
qui foras eicitur quia nichil amplius
a creatore distat a spiritu quia nichil tam
rursus morte amplius elongatur
a vita Et ideo venit in regionem longinquam
qua creator in creaturam fecit et carnem
in vita in morte. Qui voluit rationem po-
nere cum servis suis. Rex iste cum sit lo-
gos i. liber et ratione dicitur proprietate nomi-
num exigit ... quarum ordine
rationem ... et hoc
sua ratione taxavit. Et quibus ...
rationis obligat examine non nisi ho-
mini ... est rationale esse ut dicit Ambrosius
li. de offi. ... rationem rationalis exa-
minat quod ... pro ... actum
exsequitur ... homo rationalis nec se
ponere rationem cum eo nichil est nisi exami-
nare utrum hominis proprietatem tenuit.

vero ... ratione tamquam homo vel ... q.
brutum animal. ... disposuit ... quidem
ratione ... honorem ... et ...
superatus fuit tamquam brutum animal ...
dampnabit ... ista ... ps. dicit
Nolite fieri sicut equus et mulus quibus
non est intellectus. Et dicit Homo in
honore cum esset non intellexit comparatus est.
Quorum ... insipientibus ... carnes
sunt ut carnes asinorum et quasi fluxus equorum
fluxus eorum sicut dicit Eze. 23. Horum ...
brutorum ... 12. ...
... ad victimam ...
... gregem pecorum ad macellum ...
... a nobis ... commissa sunt ratione ...
reddere. Que sunt scilicet bona anime bona ...
corporis bona fortune et bona gratie. Bona
anime sunt que ad ... intellectus
memoria et voluntas. Ponenda est ... quibus
cogitationibus fuit intellectus formatus
quibus amoribus affectus occupatus quibus
rebus memoria repleta ... ad potentiam
sensibilem concupiscibilem irascibilem ...
ratione virtutis ratio ponenda est quod visus
... quid auditus attendit quid gustus ...
... quid olfactus ... quid tactus ...
... se animavit irascibilis ...
... concupiscibilis ... ad motivam ...
... sermonem ...
... motum ... plati ... aut pertinet
ad vegetabilem ... et ...
... ratio exigetur. Bona vero corporis sunt
sanitas vigor virtus formositas decor
nobilitas potestas fama gloria et honores
... diversimode ... dispen-
savit requiret deus. Bona vero fortune
... celum sydera elementa mundus totus
cum suo ornatu ... vero ...
... res familiares amici filii potestates
honores fama et gloria. Bona vero gratie
sunt virtutes quas quidam acquisita sunt
... sapientia intellectus scientia prudentia ...
iusticia fortitudo et temperantia ex quibus bona
sunt vii. dona spiritus sancti. Et non quod omni homo
ratio exigetur a deo primo ... quantum
... remanebit ... subtiliter
quia undique ad ... intima cor-
dis penetrabit sermo dei qui est penetra-

... filius aut ... cum alijs ... corpus ... ratio ...

terribilior omni gladio ancipiti pertingens usque ad divisionem spiritus et anime compagum et medullarum et discretor cogitacionum et intencionum cordis et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius omnia autem nuda et aperta oculis eius ad quem nobis sermo. Est exigentiva veraciter enim ut dicit Origenes. Volens dominus ventillare omnium mentes tunc omnia ab omnibus omni tempore gesta singulis quibusque cunctis ineffabili quadam virtute faciet in mente venire. Est exiget vero infallibiliter nichil enim ipsum potest fallere summa enim veritas est ut dicit Gregorius quem fallere non potest nec falli. Est non quia eos tamen quibus verbum ponenda est servos appellat homo ad est servus dei et christi iure. Primo quidem iure creationis ad hoc enim conditus est ut suo creatori serviat. Psalmus Ipse fecit nos et non ipsi nos, nos autem populus eius et oves pascue eius. Secundo est iure conservationis, pretulit enim homines deus cuncte terrestri creature ut ei debite servitutis impendat obsequium a quo solus est prelatus. Tertio est iure libere redemptionis venditum enim hominem quasi primum non pomi precio maioris sanguinis precio redemit. Ysaias 42. Gratis et quasi pro nichilo venundati estis, absque argento redimemini. Prima Petri primo. Scientes quod non corruptibilibus auro et argento redempti estis de vana vestra conversacione paterne tradicionis sed sanguine incontaminati et inmaculati Christi Jhesu. Ergo servi sumus non tamen naturali condicione, non tamen feodali cognicione, sed ex mente servi sumus precii redempcione. Nobis tamen servis non presidet sicut princeps tirannus dominus ut timeatur, sed potius quasi rex cuilibet liberaliter, quasi pater filiis utiliter, quasi amicus dilectis dulciter, et quasi magister discipulis honorabiliter. Propter quod dicit Apostolus Ephesios 2. Non estis hospites et advene sed estis cives sanctorum et domestici dei. Propter quod secundum Psalmum. Quomodo miseretur pater filiorum misertus est dominus timentibus se. Quem invocamus dicentes Pater noster qui es in celis. Propter verum Johannes 14. Iam non dicam vos servos quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. Propter

creditum Johannes 15. In hoc clarificatus est pater meus ut fructum plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli. Secundo tangitur magna hominum obligacio. Et cum cepisset racionem ponere. Sic incipit deus racionem ponere sed in fine dat summa. Ponitur autem ista vero cum requirente deo nos ipsos discutimus et examinamus. Unde Gregorius 24 libro moralium capitulo 6. Debet quisque cum quasi membra et actus suos apud dominum et actus dum contra se sollicita in inquisicione discutiat cautius pensare ut que bona ab eo perceperit vel que mala bonis illius prave se vivendo intulerit, ut sit consciencia accusans, racio iudicans, timor ligans, dolor crucians. Non enim est in hiis perfecte ut post mortem ad dominum veniat iudicium sed hic locus est ut dicitur Johannes 3. Oblatus est ei unus qui debebat decem milia talentorum omnibus honerat qui unus dicitur quia suo peccando hominem solus relinquit sicut dicit Apostolus Unus quisque honus suum portabit. Cum vero deus pro omnibus sit presens evidencia tamen consciencie facit peccatorem deo esse presentem. Non potuit dominum latere primus parens quando reatus conscientie deinitaliat in publicum revelavit quidem pudenda foliis abscondit se inter densissimas fructeta et tamen consciencia eius eum fecit deo presentem. Non enim est qui se abscondat a calore eius. Job 26. Nudus est infernus coram illo et nullum est operimentum perdicioni. Et eiusdem 34. Oculi eius super vias hominum et omnes gressus eorum considerat; non sunt tenebre et non est umbra mortis ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. Unde Gregorius scilicet mala hominum non cogitata deus ignorat nec perpetrata obliviscitur, nisi ab oculis eius penitendo deleantur. Deus enim qui lux est prudenter quociens indigne aliquid mente concepimus tociens in luce peccamus quia ipsa nobis et non sibi presentibus presto est et prave gradientes in ipsa impingimur aqua per naturam longe sumus creati nos videri non credimus in sole clausos oculos tenemus.

[illegible]

[illegible]

istu(m) sc(ilicet) nos abscondim(us) q(uo)n(iam) no(n) nos ille
qui debebat decem mil(ia) talenta
Ysydo(rus) 16 li(bro) Ethymo(logiarum) Summu(m)
in ponderibus talentu(m) e(st) i(deo) g(ra)m(ma)tice in debito
ho(min)is no(m)i(n)e talenta pecc(at)or(um) q(uanti)tas
in decem u(er)o milibus eor(um) numositas
declarat(ur) Summu(m) u(er)o pondus dup(lex)
s(cilicet) caritat(is) et iniq(ui)tatis. pondus car(itatis)
leue e(st) sicut dicit M(a)t(theus) xi iugum
enim meu(m) suaue e(st) et honus meum
leue istud e(st) pondus ignis q(uod) no(n)
ad yma s(ed) ad summa tendit. istud e(st)
oleu(m) q(uod) sup(er) natat liquoribus Unde
Aug(ustinus) 13 li(bro) c(onfessionum) Dono me(que) sp(iritu)s s(an)c(t)i tui
requiescimus d(omi)ne ibi te fruimur requies
n(ost)ra e(st) locus n(oste)r e(st) amor illuc attollit
nos et sp(iritu)s tuus bonus exaltat humi
litatem n(ost)ram de portis mortis pon
dus enim no(n) ad yma t(antu)m e(st) s(ed) ad locu(m)
suu(m) ponderibus agit(ur) om(n)ia et loca
sua petunt pondus meu(m) amor me(us)
eo feror quocumq(ue) feror De hoc car(itatis)
leui pondere ad alta tendens dicit(ur)
Job 28 fecit uent(is) pondus qu(i)a
leuibus sp(irit)ibus caritatis pondus
dedit quos leuant in altu(m) Alt(er)u(m) pon
dus e(st) iniq(ui)tatis q(uod) g(ra)ue e(st) dicente ps(almista)
Iniquitates mee sup(er)gresse sunt cap(ut)
meu(m) et sicut honus g(ra)ue g(ra)uate s(unt)
sup(er) me et c(etera). Hona u(er)o g(ra)uia et in
p(er)tabilia usq(ue) ad lassitudine(m). Hoc
e(st) talentu(m) plu(m)bi missu(m) in os mulie
ris sedentis in amphora sicut dicit Zacha-
r(ias) 5 amphora e(st) cor hu(m)anu(m) apt(um) ore
inhians terrenis mulier u(er)o uana i(d est)
impietas e(st) de cordis in medio mentis
ore talentu(m) mittit plu(m)bi qu(i)a g(ra)ui-
tas scelerum suffocat impietatem
q(ue) g(ra)uitate no(n) ad sup(er)na s(ed) ad infima
descendit. Unde ibide(m) dicit(ur) q(uod) amphora
delata e(st) in terra Sennaar q(uod) fetor dec(imu)m
interp(re)tat(ur) Et no(n) q(uod) decem milia tale-
ta sc(ilicet) qui fregit aliq(uod) g(ra)ue p(re)ceptu(m) con-

misit Et accipi(tur) decimatus n(umer)us p(ro) in-
decimato Unde in oratione Manasses pec-
caui sup(er) numer(um) arene maris mul-
tiplicate sunt iniquitates mee. Q(uod) aut(em)
p(ro) culpa c(om)missa satisfacie(n)s in p(e)n(itenti)a q(ue)m(que)
ut loco talenti auri reddat talentu(m)
pene Vel aliter dicit G(regorius) millenario
n(umer)o no(n) t(antu)m q(uan)titas s(ed) uniu(er)sitas designat(ur)
et transgressores no(n) decalogi decem sunt
q(uan)do g(ra)ui mille multiplicantur p(er) dece(m) ad num(erum)
p(er)tingit decem milium Ille g(ra)ui debet x
milia talenta qui uniu(er)saliter e(st) trans-
gressus p(re)cepta decalogi Vel aliter in
n(umer)o x milia sunt quattuor multiplicationes
f(ac)te p(er) decem P(rim)a qua unu(m) decies sup(er)tu(m)
reddit denariu(m) S(ecun)da qua dece(m) de-
cies sup(er)tu(m) constituit centenariu(m) Tercia
qua centu(m) decies sup(er)tu(m) c(on)stat in millena-
riu(m) Quarta qua mille decies decies sup(er)-
tu(m) extendit in decem millenariu(m) Unitas
tem caritatis isti multiplicantia modis
excrescat P(ri)mo quide(m) x multiplicata p(re)cep-
tis p(er)uenit ad decalogu(m) Iste decalogus mul-
tiplicatus p(er) decem obseruancias p(er)uenit
ad centenariu(m) iudiciorum et c(er)imoniar(um) leg(is)
antique Et hic rursus multiplicatu(s)
sp(irit)uale s(ensu) p(er)uenit ad millenariu(m) euan-
gelice addicionis n(am) x p(re)ceptis addidit p(re)-
cepto no(n) mechaberis omnem p(ro)hibens co(n)-
cupiscentiam Et ei q(uod) dicit no(n) occides
remouet omnem ira(m) et c(etera) de aliis. = Quarto
cu(m) iste millenarius rursus multiplicat(ur)
p(er) decem p(er)fectiones uoluntarie p(er)uenitur
ad decem millenariu(m) consiliorum Ergo de-
bitor decem miliu(m) e(st) qui nec p(re)cepta ne(c)
iudicia nec sup(er)addita nec c(on)silia ser-
uauit. Vel aliter d(icitu)r una q(ue)q(ue) talentu(m)
e(st) p(re)positu(s) cum g(ra)ui cura habet maio(rum) p(ro) dece(m)
milibus talentis r(ati)o(ne)m h(ab)et redde(re) qu(i)a
tot animar(um) p(re)lato (con)tingit Terc(i)o contingit
impotens satisf(a)c(er)e Qui aut(em) no(n) h(ab)et unde
reddet Nec aliq(ui) possumus retribue(re) p(ro) ac-
ceptis b(e)n(e)ficiis nec ualemus satisfacere

Dupl[iciter] venditur

compunctis cuspis quia in eis c[um] peccatis nobis q[ui] d[e]o c[on]tinu[e] c[ontra]i[m]us. dare possumus
Mychee 6. Quid dignu[m] offeram d[omi]no nu[m]quid
dabo primogenitu[m] meu[m] p[ro] scelere meo fructu[m] ve[n]-
tris mei p[ro] p[e]cc[at]o anime mee q[ua]si no[n] sufficiat
homo p[ro] v[ir]tute t[ame]n satisfac[ere] p[e]cc[at]o q[ua]nto minus
no[n] sufficit p[ro] milibus Job. No[n] r[espo]ndebit
ei unu[m] p[ro] mille. Tercio po[n]itur iudicialis dap-
nacio. iussit eu[m] d[omi]n[u]s venundari. Est vendi-
c[i]o dupl[ex] s[cilicet] culpe et pene. Pr[im]o no[n] scd[u]m Jo[hannem] 7
iussit. i. p[er]misit eu[m] i[n] manu[s] alio[rum] p[ro]p[ri]u[m] q[uasi] ve-
nditu[m] servu[m] fieri ut q[uasi] vile mancipiu[m]
modica volu[p]t[at]e c[om]pare[tur]. Job 26. possedit
nos d[omi]n[u]s absq[ue] te. Huic cupiebat Aug[ustinus] re-
demi. Dicit li[ber] 1 soliloq[uiorum]. Recipe oro fugitivu[m]
tuu[m] d[omi]ne clementissime. Ia[m] satis penas
dedimus satis i[ni]micis tuis quos sub pedes
habes servivi[mus] satis fuim[us] fallaciarum ludibriu[m].
accipe me ab istis fugientem famulu[m] tuu[m]
q[ui] ista me q[uo]n[iam] a te fugiam acceperunt alie-
nu[m] a te in reddendu[m] c[ontra] se[n]tenc[i]a[m] patiat[ur].
In Plati[one] ianua tua b[eati] Sc[d]a vendic[i]o est
pene de qua Remigius. Pecca[n]t[e]m maxime hunc
venditi supplicium intelligo dampnati et

2us venditus

uxorem eius et filios et o[mn]ia que habebat red-
di. Crisost[omus]. hoc magis no[n] ex crudelitate iussit
s[ed] ex ineffabili affec[ti]o[n]e sicut tamen pr[e]r vult
eu[m] terre[re] eu[m] p[er] has minas ut supplicat et
non vendat. Mo[ra]l[iter] q[uod] in hoc o[mn]e sp[irit]u[al]e tenet locu[m]
viri sensibilitas ut dicit glo[sa] sup[er] Gen[esim] e[st] tamq[uam]
mul[ier] p[er] quo[rum] c[om]mixtione[m] filii. i. op[er]a gen[er]a[n]t[ur]
quo[rum] aliqua sunt sp[irit]ui s[i]milia tamq[uam] pu[er]i
aliqua ve[r]o se[n]sualitati tamq[uam] mul[ier]. O[mn]ia
v[er]o op[er]a sp[irit]u[a]lia sunt vires anime et corp[or]is
que cuncta vendic[i]o[n]i exponu[n]t[ur] ut reddat
in pena iuste q[uo]d p[er] culpa[m] abstulit iniuste
Job. Hec fidelissime in p[ro]p[ri]um descendent o[mn]ia
mea. Vel aliter vir iste duas uxores h[abe]t
act[iv]a[m] s[cilicet] et contemplativa[m] que per Lyam et
Rachel uxores Jacob intelligu[n]t[ur]. Et vir
iniquo duas uxores h[abe]t opposita[s] s[cilicet] avaricia
contra activam et carnis voluptas c[on]cupi[scen]cie
opposita c[on]templac[i]o[n]i. Iste figura[n]t[ur] p[er] duas
uxores Lamech Gen. 4 que fuerunt Ada et Sella

P[er]d[it]o [illegible]
[illegible]

Ada quidem testificans in p[ro]p[ri]etat[e] et carnis
luxuriam s[ig]n[a]t q[uia] t[em]p[or]ibus p[ro]p[ri]is carnis Bella iso-
deus eius dicit te avaricia ydolo[rum] ser-
vitus. Ubi i[n] Gen. ho[rum] uxoru[m] cu[m] tota sua
sobole ad eterna[m] tradit mortem. Q[ua]rto
tangit humilis deprecac[i]o. Q[ui]nto po[n]it humilia-
c[i]o[n]is motus procide[n]s aut[em] servus ille. Pro[ci]-
dit aut[em] ille cu[m] ip[su]m abiecit cu[m] sup[er]bia
et elata[m] mentem inclinavit q[ui] p[ri]us ava-
riciat adversus d[omi]n[u]m erecto collo et pingui
cervice armatus stabat ut dicit Job.
15. S[ed] p[ost]ea timo[re] iudicis abiecit semp[er]
deinq[ue] humilitate q[uam] grata sit deo. Dicit 3 Reg. 2.
Nonne vidisti humiliatu[m] Achab cora[m]
me. Quia humiliatus est mei c[aus]a non
inducam malu[m] in diebus eius. Sexto tan-
git devota o[mn]is supplicac[i]o. Rogabat eu[m]
dicens. Paciam habe in me. Remigius
vox mag[is] p[e]cc[at]o[r]is c[on]p[er]im[us] poscentis t[em]p[u]s
vivendi et spaciu[m] corrigendi. Illius no[n]
supplicat paciam de quo dicit[ur] Joel. 2.
Co[n]vertimini ad d[omi]n[u]m deu[m] v[est]r[u]m quia beni-
gnus et miserico[rs] e[st] paciens et multe mise[ricordie]
et p[re]stabilis sup[er] malicia. Cuius tanta
e[st] pacie[nci]a ut q[ui] iniquitates ho[mi]n[u]m no[n] vide-
atur advert[er]e d[eu]m statim non corrigit.
Et videte qua[m]uis sic paciens agat Ro.
sc[d]o Ignoras q[uonia]m benignitas d[e]i ad p[e]niten[cia]m
te adducit. Illius g[ra]ciae divicias bonitatis
eius et loganimitatis contempnis. Septimo p[ro]mittit[ur]
plena op[er]ib[us] satisfac[ti]o. O[mn]ia reddam tibi.
O[mn]ia reddit qui de omnibus p[ro]mittit. Hec
e[st] enim p[ri]ma satisfac[ti]o. Sit o[mn]ia reddit cedendo
meu[m] ut dicit glo[sa]. Sit o[mn]ia reddit co-
mittens se ciuitati illius testabilis p[er]
cu[m] quo in de debita sua exsolvunt[ur]. Sit
o[mn]ia reddit d[eu]m sua p[ro]fitet[ur] paup[er]tatem
et cognoscit q[uod] ad satisfaciendum sit in-
potens. Septo po[n]it[ur] pia relaxac[i]o.
Misertus aut[em] d[omi]n[u]s servi illius. Et
si servus e[ra]t cu[m] misertus e[st] eius
qui pr[imo] filio pr[o]d[igo]. Unde miser[e]t[ur] pater
filio[rum] te[rrenorum]. Dimisit eu[m] liberu[m] q[ui] venun-
dari q[ui] detineri et q[ui] carcerari iussit.
Job. 12. Si incluserit hominem nullus

prode^c ... quem cum corde ... [illegible]
... alia ...

est qui aperit clavem, enim habet David, qui claudit et nemo aperit, aperit et nemo claudit. Job 3x. Eius dimisit sua ... liberos et vincula eius quibus solvit. Nonne ego totum debitum dimisi ei. Attende largitatem divine pietatis. Ubi ille rogavit dilacionem et meruit remissionem, promisit satisfactionem et hoc solum deus reputavit sufficientem emendacionem. Quo cum dimisit liberos ad futura dimisit et preterita debita, adeo sola valuit cordis contricio. Licet enim plurimos labores requirit deus pro merito ... ut dicit Apostolus: Corporalis exercitacio ad modicum utilis est, sed potissime requirit cordis humile contricionem. Ysa. 58. Nunquid tale est ieiunium quod elegi? Dissolve colligaciones impietatis, solve fasciculos deprimentes, dimitte eos qui confracti sunt liberos et omne onus disrumpe. Frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam. Cum videris nudum operi eum et carnem tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum et sanitas tua citius orietur et anteibit faciem tuam iusticia tua et gloria domini colliget te.

Secundo ponitur districcio 2^a,

humana crudelitas et ingratitudo servi, cum dicitur: Egressus autem servus ille. Ubi quatuor tanguntur. Primum est altitudo debitoris longe minoris obligacio: Egressus autem servus ille. Egressus quidem a carcere constriccionis et vinculis peccatis ... absolutus. Vel egressus dicitur in reatum absolutus. Vel egressus a ... domini non reverens ... celsitudinem ... maiestatem nec timens ... proximum ... agens ac si non esset deus ... in ... ibi ne videat ... Et iterum: Deus, iniqui insurrexerunt super me et synagoga potencium quesierunt animam meam et non proposuerunt te in conspectu suo. Vel egressus dicitur ... quod statim ... Unde enim ... egressus est ... crudeliter ... et invenit unum de conservis suis. Et conservus

illi erat par servitute condicione, qui debebat ... placabilem. Et si ubique erat servus altitudo domino et non servus stabat ... Ro. 14. Tu quis es qui iudicas alienum servum? Suo domino stat aut cadit. Sic non invenitur conservus quibus potest esse homo, quia deus hominem homini non preposuit sed bestiis tantum, ut dicitur Gen. 2. Moraliter ca. 14. Omnis homo quasi servus sum eius qui fecit celum et terram. Qui debebat ei centum denarios. Attende quam ... igitur debitum istud sit comparacione precedentis et tantum ad numerum et quantum ad pondus. Summus ... quidem quam centenarius est decima pars decem milium, quia non ibi talentum sed denarius debitum est. Et summum autem talentum quod erat secundum Ysydorum fuit centum et 20 librarum. Libra non 12 unciarum est et secundum Hebreos siclus et uncia idem est, qui non siclus 20 obulos valet ut dicitur Exo. Et semis quia obulus est medietas denarii constat quia libra est centum et 20 denariorum. Constat quia centum talenta sunt pondus mille milium et ducenta sunt pondus mille milium librarum ... Unde ... quod inequale ... maius sit debitum quo homo obligatur deo quam illud quo homo obligatur homini. Et maius dico et numero et quantitatis pondere. Et ... denarius regis habet insignia ymaginis quam denarius ... Ille ergo debet denarium ... qui delinquit in hominem ... quam plus ... qui ... peccata in deum quam in proximum, quia nec ... in proximum quam peccat in deum ... non ... ideo maior est ... divine obligacionis quam humane. Ista non paucitas ... centenario ... figura ... secundum peritus ... tria ... figuratur ... littera alphabeti secundum algorismum ... tertio loco positus qui est a sinistra ... statuitur primus. Sic enim quorum debemus ... notitia ut quasi proximum ... negligamus quam alienum ut sit ... littera alphabeti prima enim est ... prima littera ... dicitur ... secunda ... proximi ... eidem debemus amorem ut quasi in algorismo tercio loco statuatur. Nam in ... loco

... ez^e 2° ... ; ... ; ... te ...

proximi quorum debemus ...

Egressus ... quia ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

est dei amor. Unde secundum amor sui invenitur circa proximum. Item eidem proximo debemus honorem unde apostolus: Honore invicem preveni-
entes, ut velud centenarius statuat ad dex-
teram illum quos honoramus, ad dexteram
ponimus, ut dicit Salustius. Item ipsi proximo
debemus obsequium. Et hic centenarius scilicet beneficii per se
procedit. Cum enim numerus per se ablatus debetur numerus decem centenarium.
Decima autem divini ex lege quia primitus
est in mandato cultus divinus, exinde est proximi
obsequium quia secundus numerus in centenario. Igitur
per hunc numerum centenarium significatur omne quod proximo
ex lege debemus. Item centum denarii, id est decem malorum,
quem aliquis predictorum delinquit in proximum. Secundo
tangitur huius debiti violenta exactio. Et te-
nens eum. Ille tenet debitorem qui offensam
tenet in memoria, qui iram et odium servat in
corde. Suffocabat eum. Suffocare est strangulare
guttur. Unde stringe et quasi guttur loquitur. Ille
suffocat proximum qui sermonis eius ex-
cusationem non audit dicens: Redde quod debes,
et clamore increpat iniurioso exigens eum dicit:
Redde. Tangitur intentione iniurians, cum ait: Quod debes,
hic tangitur tria scilicet timoris retentionem, excusationis
suffocationem et debiti increpationem. Tertio ponitur
huius servi supplicatio: Et procidens conservus eius.
Ecce humilitas exhibita homini quam cum agere
in apostolo non tulit Iohannes, set cum ad pedes
eius procidenti ait: Vide ne feceris, conservus
enim tuus sum et fratrum tuorum. Item ponitur venie
deprecatio. Rogabat autem eum dicens: Patientiam
habe in me. Item ponitur satisfactionis promissio:
Et omnia reddam tibi. Et attende quia eadem
verba protulit supplicatio conservus quibus sup-
plicando a domino veniam meruerat. Malus con-
servus eis ut dicit Crisostomus, set hec verba nequam
servus veritus non est. Quarto ponitur pu-
nitio et primo tangitur mali servi impatientia.
Ille autem noluit habere patientiam quia noluit
dilationem prestare. Item ponitur alienatio. Set abiit,
a familiaritate et amicitia et a proximi ali-
enatus est. Item ponitur proximi dampnatio:
Et misit eum in carcerem donec redderet

debitum. Hic carcer infernus est. Vocan-
tes nos pertinentem in nos proximum iniquitatis
in carcerem, quotiens eius culpe non
indulgemus quod enim in nobis est deum ut
partinque carcerem dampnamus. Nota quod
sex sunt in quibus iste servus crudeliter
egit, scilicet in iniurie retentio, excusationis contemptio,
persecutio aspera, exactio impatiens, dilationis
familiaritatis alienatio et quasi iure est proximi
dampnatio. Quod non spiritualiter tantum malus
servus facit, set alium ad litem et conservum te-
nens suffocat corporaliter, vel et famam
eius et nomen extinguit, aut sic dure
accusat et tot casus adducit ut ei
respondendi facultas non adsit. Item debi-
tum exigit importune impatiens dilatio-
nis, rogantibus ad amicitiam provocari
indignans abiit et in carcerem corporale
includit. Distinctio tertia.

Tertio tangitur iusta severitas in
gratum puniens cum dicit: Videntes
autem conservi eius. Ubi quatuor describuntur:
Primum est huius facti accusatio. Videntes
autem conservi eius que fiebant. Remigius:
Conservi sunt angeli aut predicatores
ecclesie vel et quilibet fideles. Et attende
quod quatuor sunt illa a quibus non possumus
abscondi. Primum est conscientia accusans,
angelus et hominis testificans, creator deus
diiudicans. Omnia enim nuda et aperta
sunt oculis eius. Item nota quod angeli
dicuntur conservi nobis propter tria: vel rationem
quia eiusdem sumus ut sicut dicit
Gregorius super illud Iob XL: Vehemot quem
feci tecum, id est ecce prevaricator angelus
quem feci tibi similem in natura rationali. Item
conservi sunt propter eandem domini venerationem.
Philippensium 2: In nomine Ihesu omne genu flectatur
celestium terrestrium et infernorum. Item conservi
sunt propter eandem salutis nostre administrationem.
Ministrant enim deo ad salutem nostram.
Hebreorum 1: Omnes sunt administratorii spiritus in
ministerium missi propter eos qui hereditatem

salutis conseruti sunt Et nunc addo
in consensum dicte Aplo. P. Cor. 4
Sic nos existimet homo ut
ministros xpi et dispensatores mi-
steriorum dei contestati sunt valde et de
ingratitudine serui et de afflictione
conserui de illius culpa et de iustitia
pena Et super omnibus malis boni
angeli contristentur. Hic Iudic. 2.
Ascendit angelus domini de
galgalis ad locum flencium et ysb.
Angeli pacis amare flebunt
Et venerunt. Venerunt angeli
ad dominum a quo numquam recedunt tamen
maiestatem videant ipsius
Venerunt predicatores et fideles cum
ab occupationibus seculi tuiscunt
ad dei contemplationem Et narra-
uerunt domino suo omnia que facta fu-
erant. Non narrauit ignoranti
sed iam et abeterno cuncta scienti sed
a cognoscunt narrare dicuntur et dominus
sibi narrare dicitur dum sibi consta-
dinus et scire consentiunt Narrare
et dicuntur quod expostulant dei iusti-
ciam ad retribuendam pro malis
eternam iniuriam subiciemendo aliquem
sicut hunc narrabat domino angelus
raphael thobye et anne afflictorum
Sicut tabatur loquitur p. ca. Quare
domine non respicis super inique
agentes et taces deuorante in-
pio iustiorem se. Et audio pomiti
qui serui reascito Tunc vocauit
illum dominus suus. Unde dicit Remi-
gius ista notacio non fit uirtus
in conscia in futurum fiet in morte
et damnationis iudicio Et ait illi
Serue nequam. Ecce quam asper ipsum
accedit tui exprobat seruilem co-
dicionem Recia omnia inhonesta facto.
diccionem seruit se et domino filium nec amicum
demonstrant cum et dicit nequam i.
sine equitate quia a domino suscept

iniuriam et conseruo intulit in iniuria omne
debitum tam iniuriosum quam ponderosum dimi-
si tibi nulla interueniente satisfactione alia
sed ob hoc solum Quia rogasti me. Rogasti
quidem dilationem sed quod amplius est impetrasti
remissionem Nonne ergo et te oportuit mise-
reri conserui tui Sicut et ego tui misertus sum. Intellige que sunt
proximi tui ex te ipso sicut Et ego tui mis-
ertus sum. Optinuisset quidem ut tali
prouocatus beneficio totum debitum conserui
relaxares rogantis. Sed tu et quod minus est
facere noluisti quia dilationem concedere recusa-
sti et quod peius est insuper penis afflixisti Et at-
tende iudicis iusticiam et pietatem quia
magis doluit de iniuria facta conseruo quam
de sua et iusticia morum actum ex sua dixit
miseracione fundam Tercio tangit Ch
serui pessima dampnacio Et attende quia
domino examini astu dedit responsum Nunc enim
cum querebat dilata ro ut excusacionibus
locus non esset unde secundum Remigium datur
intelligi quod in die iudicii et statim post
hanc uitam omne argumentum excusacionis
cessabit Sed dicens unde non adicit excusa-
cio saltem veniam petere debuit Et ddm qui
de peccatis suis nemo veniam petet adeo sa-
lubriter si dei gratia preueniente a cor
peccatoris compungit quam illo iste gratiam dei in-
dignus erat qui gratiam non habeat ad-
proximum ideo gratiam petendi uenie illi colla-
ta non est quia tempus obmutescens deputa-
tam non est quia tempus obmutescens dampna-
cioni est adiudicandus Et iratus dominus eius
Cuius ire terror insustentabilis est dicente
manasse Omnes pauent et timent a uultu
uirtutis tue et insustentabilis ira tue su-
per peccatores comminacionis tue. tradidit tortor-
ibus i. secundum ydorum angelis penarum.
mittendum in carcerem hoc est in infernum
ubi tortura torciones pati tormentum
et talia seruis conueniunt quia ut dicit Va-
lerius flaciamus Genus seruorum non nisi fla-
gellis et uerberibus emendatur Quo usque
redderet uniuersum debitum. Quo adusque
non designat tempus duracionem sed proporcionem
pene ad culpam numquam enim complebitur
illa tortura mali serui neque cessabit

[illegible]

aliquando sed in eterno cruciabitur. Tamen quia lex di-
cit: Iuxta mensuram delicti erit plagarum mo-
dus, pro tot delictis et tantis temporibus cruciabitur
per equalia tempora. Ubi est ut numerus et acerbitas pe-
ne ad numerum et quantitatem culpe attendatur
et acerbitas pene quousque proportionabiliter
commensurando reddat penaliter universum
debitum quod commisit culpabiliter. Quod tamen nemo
hic videt penam reproborum esse eternam et tamen
putant secundum culpe exigentiam quousque
pena adequetur culpe. Ipsis ita patent primo
auctoritate Christi dicentis Mt 25: Ibunt hii in supplicium
eternum, iusti autem in vitam eternam. Secundo tamen ut
dicitur Job 41: Estimabit abyssum quasi sene-
scentem. Quem ut dicit Gregorius ibidem: Antiquus
in iuste persecutor reproborum corda sic exte-
nuat ut suspicionem deceptionis iudicio quod fi-
niatur infundat. Facit enim suspicari aby-
ssum iudiciorum dei esse per senectutem terminari
michi ut hic reprobi peccare non finiunt
quo illic existimant peccatorum supplicia finien-
da, quod esse non potest. Unde ut dicit idem Gregorius
4 Dialogorum libro capitulo 19: Si aliquando finietur pena
dampnatorum, aliquando et cessabit gloria beatorum. Sic
enim dicit veritas: Ibunt hii in supplicium eternum,
iusti autem in vitam eternam. Sed contra hoc
certat idem doctor argumenta. Unde con-
ducitur primo quod ideo eternam penam dampnatorum
comminatus est veritas aliquando non ut inferret
sed ut timore a vitio compesceret. Cuibus verbis(?)
Si falsa comminatus est ut ab iniustitia
corrigeret, et falsa pollicitus est ut ad iusti-
tiam provocaret. Ipsi ergo dum satagunt deum
perhibere misericordem non verentur predicare
fallacem. Secundo arguunt: Omne sine pu-
niri non debet culpa habens finem. Cum
ergo optime deus iustus sit, non punit eterno
tormento quod non commissum est eterno peccato. Sed re-
spondemus quod recte dicerent si districtus iudex
facta tantum et non corda pensaret. Facta quidem
eorum finem habuerunt delinquendi eo quod vita talium
finita est. Sed pure voluntatis eorum desiderium
fuit sine fine vivere ut sine fine peccarent,
et quia noluerunt carere peccato nunquam carebunt sup-
plicio quia iudex principaliter attendit mo(?)
desiderium. Tertio arguunt sic: Nullus iustus
crudelitatibus pascatur, et delinquens servus

a iusto domino ideo cedi precipitur
ut corrigatur. Cum ergo deus iustus
non pascatur dampnatorum penis re-
stat ut propter aliquem finem, ut scilicet expe-
ret(?) eos torqueri permittat. Secundum deinde(?)
quia deus pius est iniquorum penis
non delectatur. Sed quia iustus est ab eorum
ultione imperpetuum non sedatur. Ad ali-
quid tamen cremantur dampnati ut scilicet ma-
ius sit gaudium electorum visa pena
quam evaserunt. Quarto illi instant et
quid fecerunt illi si pro inimicis non orant
quos vident cremari. Non tamen utique
dominum sit illis. Orate pro inimicis vestris.
Sed nos dicimus quia iusti debent
pro inimicis orare eo tempore quo ad
fructuosam penitentiam possunt convertere
dum hic sunt in presenti seculo. Et quia dam-
nati sunt non possunt ab iniquitate ad
iusticie opera commutari. Ideo pro ipsis
sancti non orant, sicut pro infidelibus tem-
poribus defunctis. Ad quem maiorem(?) non hoc
dicitur Job 20: Luet omnia que fecit nec
tamen consumetur. De eterna pena sed quod
ista pena eterna terminum non habeat
et magnitudinis et acerbitatis tamen habet
doloris pene quousque reddat
omne debitum culpe patet dupliciter(?).
Ubi dicitur Apocalypsis: Quantum glorificavit se et in
deliciis fuit tantum date illi tormentum et
luctum. Item Luce 12 dicitur: Servus
qui scit voluntatem domini sui et tamen
neglexit facere plagis vapulabit
multis. Et Sapientia(?) dicitur quod fortio-
ribus fortior instat cruciatio et po-
tentes potenter patientur tor-
menta sicut scriptum est de zizania
Mt 13: Ligate ea in fasciculos
ad comburendum quia iuxta diversitatem
criminum est distinctio gehenne unde
Gregorius 9 libro moralium: Sicut in domo patris
eternam mansiones multe sunt pro diver-
sitate virtutis ita in igne gehenne
diversitas est tormentorum pro dissimilitudine criminis.
Nam si gehenna una est pro qualitate
tamen meritorum variatur sicut calor solis
pro qualitate corporum ea diversimode
calefacit. Quarto ponit hanc parabole
conclusio: Sicut et pater meus celestis.

[illegible]

faciet vobis. quia tradet vos tor-
toribus cruciandos. si non remiseritis
vnusquisque fratri suo non ore tantum sed
de cordibus vestris. quidam enim locu-
ntur pacem cum proximo suo mala autem
in cordibus eorum. Et quia verba non
dicta sed pure cogitata diiudicat
non ex corde mandat esse timendum
illud quod non est iniustus in [illegible] qui non
debeat fratri indulgere ex corde quia
nullus est cui non sit remissum debitum
decem milium talentorum. unde [illegible]
dicit ysa. Cum peccati debitum et mortis
esset nulla satisfactione nullaque penitentia
possemus exsoluere. rex ille celestis
de celo adueniens remittendi gratiam
humano peccata vniuersaque credenti mise-
ricorditer debitum omne donauit. quod autem
donauit apostolus aperte demonstrat cum di-
cit Delens quod aduersum nos erat
cirographum quod erat contrarium. ipsum tulit
de medio affigens illud cruci. sicut enim
peccati quasi subcuneanda cirographum de-
bito tenebatur filius dei aqua ba-
ptismi et sanguinis sui cruore deleuit illa
in hoc sacramento passionis tempore aqua
et sanguis de latere dei fluxit sed nec
spongia mittere dum defuit ut hoc
ipsum ostenderet quia totius mundi peccata
passionis eius misterio delenda
erant peccata utique de quo. Iohannes in-
clamat testatus est dicens Ecce agnus
dei ecce qui tollit peccata mundi. Hic
considerandum estimo an peccata di-
missa per culpam redeant subsequente
quod [illegible] de [illegible] obmitto
Rogemus etc. Dominica 22a post [illegible]

Abeuntes pharisei consilium inierunt
ut caperent ihesum in sermone
Math. 22. et Luc. 20. Dicit Io. Crisostomus
Omnis malicia confundit aliquando
[illegible] veritatis corrigit autem
[illegible] maxime eorum quorum proposito ma-
[illegible] et ignorancia peccant. quod [illegible]
[illegible] dei manifestat verbi pharis-
malicia confusa ostendit sed non correcta
sapiencia quidem vincit maliciam
licet non semper corrigat. Igitur

tamen continet [illegible] primum est machinacio phari-
seorum est requisicio dubietatis ibi dic ergo
nobis quid tibi videtur. tercium est decennia [illegible]
ibi ostendite mihi numisma census. Circa
primum tamen tangitur primum est deliberacio phari-
seorum consilii Abeuntes pharisei. pharisei. i. diuisi.
abierunt ab vnitate patris et concordie ab-
ierunt a dei gratia caritatis luce abierunt a
scripturis. Io. 18. Abierunt retrorsum et ceciderunt
in terram [illegible] qui abierunt utique ut
dicit glosa. ad herodianos ut eorum proximo
agerent [illegible] xpm illa [illegible] colorem cuius ter-
ram possident illius auxilio opus habent
cum non iusticia tenet nullius patrocinio
indiget nisi dei [illegible] iniquitatibus
ambulat [illegible] adiutorium [illegible] Ecce isti
xpm expugnare cupientes conuenerunt
non ad seruos dei religiosos viros sed ad gen-
tiles .i. herodianos se contulerunt Cum talibus
non est ambulandum sicut dicit Salomon
Prouerbiorum. Fili mi si te lactauerint peccatores non
acquiescas eis neque ambules cum eis sed
prohibe pedem tuum a semitis eorum pedes
enim illorum ad malum currunt et festinant ut
effundant sanguinem [illegible] commendat vir
iustus et predicatur beatus qui non abiit in consi-
lio impiorum et in via peccatorum non stetit. de ipsis
[illegible] qui abierunt ad [illegible] dicit Iudas Ve illis
qui in via Cayn abierunt et errore Balaam
mercede effusi sunt et in contradictione Chore
perierunt. Ubi non [illegible] ad [illegible] et sedicione
consilium inierunt cum herodianis et cum militibus
et familiaribus herodis. Crisostomus. Qualem [illegible]
consilium tales consiliatores [illegible] poterat
consilium [illegible] xpm nisi [illegible] qui est adu[illegible]
dicit consilium [illegible] de horum maligno consilio longe
[illegible] xpi [illegible] patriarcha predixit Symeon [illegible]
Iacob [illegible] bellancia in consilium
et [illegible] iniquitatis [illegible]
eorum non ueniat anima mea et in cetu illorum
non sit gloria mea. Ut caperent ihesum in ser-
mone. ut [illegible] tale dicerent cuius culpa
[illegible] ab herodianis comprehenderetur. vide quam in
[illegible] volunt capere sermone [illegible]
omnia que [illegible] cepit [illegible] quem celum et
[illegible] celorum capere non potuit ut dicit Salomon
nec totus mundus [illegible] eius qui [illegible]

sunt libros posset capere ut dicit Jo. clxta festi-
nant capere sed ultima habent sermonem hoc
libri hoc salutare meus nostra capiat ut sa-
lutare dei in sermone dei sac^o cor nostrum cor-
dibus nostro capiat credendo intelligendo a-
mando servando. Quia vero pharisei non sic
ceperunt Christi sermonem ideo querebant eum ca-
rnaliter ut occiderent Jo. 8. Queritis me
interficere quia sermo meus non capit in
vobis. Non sic capiamus Christum carnaliter
sed spiritualiter. Spiritus enim est qui vivificat caro
autem non prodest quicquam sicut dicit Jo. 6. Nota
quia pharisei divisi interpretantur. Isti sunt omnes
iniqui divisi modo divisi a primo a iustis
ut sicut in puncti sunt sicut granum a palea vinum
a vinacia aurum a scoria. Aliud tunc mutuum
utrorumque quia non conveniunt iniqui iustis
[illegible] Que enim conventio Christi ad bely-
al. Neque coutuntur iudei samaritanis. Ideo dicitur
Gen. 49. Dividam eos in Jacob et dispergam
eos in Israel. Isti divisi sunt reprobati ab eo.
Ps. Contaminaverunt testamentum eius divisi
sunt ab ira vultus eius. Isti divisi
sunt in scripturis contrariis diversitatibus quibus
dissecantur mutuus. Osee x. Divisum est cor
eorum nunc interibunt sed tandem in novissimo
a primo dividentur a beatis sicut dicitur Mt.
13. Exibunt angeli et separabunt malos de
medio iustorum et mittent eos in caminum
ignis ibi erit fletus et stridor dentium. Item
nota quod isti salutaris dicit. Omnes non tam
machinantur consilio contra salutem propriam
[illegible] Ps. Ipsi contra sanguinem suum insidiantur
et moliuntur fraudes contra animas suas
Et item eiusdem 8. Qui in me peccaverit
ledet animam suam. Contra istam propriam
salutem consilium agitur cum parentibus suis et
[illegible] Et primo consulit avaritia congregan-
das divitias dilatanda predia edificia
magnificanda tollendum alienum in frau-
de rapina usura [illegible] ne forte
vero dampna patiantur. Sic consulebat
ei qui uberes agros habuit. Luc. 12. Frequenti
enim consilio. Quid faciam quia non habeo quo
congregem fructus meos. Respondit avaritia
Anima destruam horrea mea et maiora
faciam et illuc congregabo omnia que nata sunt
michi et bona mea et dicam anime mee

Anima mea habes multa bona reposita
in annos plurimos requiesce comede
et bibe et epulare. Sed audite quid illud con-
silium erat contra ipsum i. contra propriam salutem
sequitur autem dixit autem illi deus stulte
hac nocte demones repetent animam
tuam a te que autem parasti cuius erunt
sic est qui sibi thesaurizat et non est in
deum dives. Neque dives. Item consulit
gula providendo corpori et curam esse non
contra debilitatem cavendam sed sin-
gulis desiderium provocare. Sic consule-
bat diviti epuloni. Luc. 16. Sic con-
sultum est primis parentibus quod comederent sicut
dii. Sic consultum est Esau pro edulio lenticule
perdenti primogenita cum omnibus contra propriam
consultum est salutem. Nam dives sepu-
ltus est in inferno. Primi parentes eiecti
sunt de paradiso facti mortales et Esau
omnes primogenite perdidit. Item luxuria con-
sulit pro multiplicatione [illegible] mi-
strandum ad [illegible] consanguinitatem
et amplas divitias cum uxoribus du-
cendas. Sic consultum est David cum ra-
puit Bersabee. Sic consultum est filio
eius Amon cum propriam violavit sororem
consulte [illegible] languorem qui vero pa-
ciebatur libidinis morbum. Sic consu-
ltum est filio Emor rapienti Dynam pri-
mus amore [illegible] suscepit et
sampsoni. Sic salomoni pro qua culpa
est Sychen iugulatus Sampson
excecatus David flagellatus Amon
parricidatus Salomon infatuatus
Item in Saul patiunt consilium ire contra
David. Et pharaonis contra dei populum Joab
contra Abner. Item consilium in iudic.
pater in filiis Jacob. Item Joseph fratrum
suum et in Joab contra Amasam mi-
litie principem constitutum. Item consi-
lium [illegible] susceperunt filii Israel de [illegible]
audita cum dispositione terre promissionis
quod fortes civitates essent et grandes
[illegible] pueri fracti pusillanimitate
[illegible] in Egiptum et

Gula

Luxuria

Ira

contritionem nobis ducem non habet peccati sicut patet Num. 13. Item odium consulit ipsi Cayn qualiter proprium fratrem occideret, consulit ipsi Cham filio Noe qualiter patrem derideret. Item arrogantia consilium Absolonis quod patrem de regno deiceret et ipsi Roboam filio Salomonis quod populo superbe responderet. Et Nabuchodonosor consuluit ut se ipsum super omnia extolleret. Sed Absolon est crinibus suspensus. Roboam regno privatus. Et Nabuchodonosor in bestiam conversus. Item nota quod in sermone comprehenditur salus hominis contra peccatores. Ita mors et vita in manu lingue. Ideo ut dicit Jac. 3. Si quis in verbo non offendit perfectus est. Sed tamen omnes viri promittant in baptismo abrenunciare diabolo et pompis eius in ipso sermone peccatores capiuntur. Item qui non remittunt iniurias capiuntur cum orant dicentes. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Item capitur adulterius in verbo contractus matrimonialis quod prodidit. Item capiuntur primi mediatores detractores adulatores in sermone. Item clerici et religiosi capiuntur in professione sermonis cum opere contradicunt. Salus omnium istorum capitur in sermone a pabulo et capta necatur. Prov. 6. Illaqueatus es verbis oris tui et captus propriis sermonibus. Beda tangit similitudinem piscati [illegible]. Et mittit ei discipulos suos. Non accesserunt ut pharisei per se ipsos ut dicit Crisostomus. Duo [illegible] quidem quia [illegible] inimici Christi [illegible] sciebant se [illegible] suspectos apud Christum si ullam questionem proponerent. Melior inimicus manifestus [illegible] est quam amicus fictus. Ille dum non timetur facile vitatur. Ille dum non agnoscitur prevalet. Alia causa est quia apud omnem populum notum erat pharisei se [illegible] Christum [illegible] dicit Crisostomus. Ille discipuli magistris suis [illegible] malitia [illegible] pares. Nam et pulli serpentum

statum virtuosos. Venenis canales sunt et catuli luporum teneri constituti et venatores optime non putantur; iam cum sanguine gaudent et morsibus ludunt. Ministros quos iam miserunt ut siquidem dicit Christus Cesari non debere tributa statim ministris regis comprehendi [illegible] dicit herodianos esse inter eos illos quibus Cesari esse solvenda tributa quos pharisei dicere [illegible] patrem virtutis velatum nos pulsat contra. Gregorius 32 libro moralium capitulo 19. Sunt namque nonnulla vicia que ostendunt se rectitudinis specie [illegible] et post quidem [illegible] crudelitas [illegible] agitur et iusticia putatur. Item immoderata [illegible] iusticia creditur et cum debuit [illegible] violenta inflexione [illegible] Item dissoluta remissio quod mansuetudo ac pietas. Hec autem [illegible] ultra modum delinquentibus crudeliter [illegible] Item alia [illegible] effusio [illegible] dicitur et dum male servire culpa fit [illegible] quod acceptum est non timetur. Item non [illegible] tenacia parcitas reputatur sed cum [illegible] sit vicium non tribuere virtus creditur accepta retinere. Item sepe malorum pertinacia constantia dicitur et dum mens a pravitate sua flecti non patitur quod [illegible] defensione [illegible] Item inconstantia sepe quod [illegible] tas. Hec et quo quidem fidem [illegible] integram nullus servat eo se amicum omnibus existimat. Item alia timor [illegible] potens. Humilitas creditur et cum [illegible] a defensione veritatis [illegible] arbitratur quod iuxta dei ordinem [illegible] exhibet. Item alia [illegible] se peccatoribus exhibet. Item alia [illegible] superbia [illegible] libertas estimatur et cum [illegible] lacionem veritati contradicitur [illegible] veritatis defensio putatur. Item [illegible] pigritia quod [illegible] quietis attenditur et cum [illegible] culpe sit [illegible] studio se non agere magne virtutis [illegible] actione cessare. Item sepe [illegible] vigilanti sollicitudo [illegible] quiete que est nolleat agende que appetat [illegible] debite inpleri se exercitum

putat. Et sepe ad ea que agenda sunt
inmatura precipitatio laudandi studii fu-
ror credit(ur) et cum desideratum bonum intem-
pestiua actione corrumpit, eo agi melius
quo celerius estimatur. Et sepe accelerandi
boni tarditas consilium putatur et cum expectatur
ut ex tractione proficiat, hec insidians mo-
ra supplantat. In hiis omnibus contra
nostram salutem discipuli phariseorum cum hero-
dianis, i. cum vicia sub specie virtutum admirantes
mentem, attendunt subtiliter verum ab aliquo
est distinguendum, ut dicit Iuuenalis: Fal-
lit enim vicium specie virtutis et umbra. Et
in sacrificio domini pellis hostie auffertur
nec offertur, et membra ipsius diuiduntur
in frusta. Leu. i. Et omne animal ruminans
et diuidens vngulam mundum est, quia in opери-
bus nostris pellis simulationis auffenda est,
distinguenda sunt et deliberatione ru-
minanda sunt discernenda. Tercio tangit
adulationem magnam inimici. Licet enim fraudu-
lenter Christum commendarent, vera tamen dicebant.
Et primitus inchoat adulatione tytulus ve-
nerabilis. Venerunt enim dicentes: Magister.
Sic dicitur quia nouit artes, qui maior statu
et statione. Revera Christus magister est artis, scilicet
dei patris omnipotentis, qui sua arte penitus
hunc mundum ex nichilo produxit. Celos sua
virtute ornauit, fixit sydera, claritate vesti-
uit orbem, elementa distinxit, composuit cor-
pora membris, terram ornauit viuen-
tibus et bestiis, volucres leuauit in aera,
pisces serpere voluit in mari, et quod amplius
est sua arte hominem ex terra finxit viuen-
tem, sicut dicitur Prou. 8. Cum preparabat ce-
los aderam, quando certa lege et gyro valla-
bat abyssos, quando ethera firmabat sursum
et librabat fontes aquarum, quando circumdabat
mari terminum suum et legem ponebat
aquis ne transirent fines suos, quando appen-
debat fundamenta terre, cum eo eram cuncta
componens. Et propter hoc magisterium crea-
tionis aliud magisterium attulit nobis
veritatis et virtutis. Prospiciens enim hic supremus
artifex de celo super filios hominum, vidit quod
non erat intelligens aut requirens
deum. Omnes declinauerunt a virtute, inutiles

facti sunt usque ad unum. Non erat qui bonum
faceret. Et inde est quod a regione stole ce-
lestis hic magister descendit ad ter-
ras ut scolas congregaret humilium,
dicens illis: Discite a me quia mi-
tis sum et humilis corde. Non docuit
fabricare celos nec terram induere
nec suscitare mortuos, sed virtutes
et humilitatem. Jo. 13. Vos vocatis
me magister et domine, et bene dicitis, sum
etenim. Si ergo dominus et magister ve-
ster laui vestros pedes, et vos alter al-
terius debetis lauare pedes. Exemplum
enim dedi vobis etc. Et attende ut
dicit Crisostomus quod isti volentes Christum
capere a laudibus inceperunt, quia hec
est ypocritarum prima porta, scilicet simulata
laudatio. Laudant enim quos perdere
volunt, ut per delectationem laudis pa-
ulatim corda hominum ad simplicitatem
benigne confessionis molliant. Et
ponit exemplum thauri ferocis
quem qui vult capere mollibus nodo-
sam eius fricat naribus mani-
bus ceruicem, ut quem virtute tenere
non potest per blandimentum comprehendat.
Sic isti Christum subdolo lau-
dibus portantes in ore et malicie
gladium abscondentes in corde
thaurum ecclesie [illegible] dolo lau-
dibus comprehendere estimabant. Et quia
omnibus magister professor est veritatis,
ideo conuenienter in eo triplicem ve-
ritatem commendant, scilicet vite, doctrine,
iusticie. De veritate vite dicitur:
Scimus quia verax es. In vita tua
non simulator, sed quod es vita demonstras.
Christus in ipso tamen nichil fuit fictum. Ve-
rus enim deus et verus homo. Ve-
re mortuus, vere viuus, vere afflictionis (?),
vere virtutes et non ficte. Ysa. 38. Me-
mento domine quomodo ambulauerim
coram te in veritate. Et de se dicit
Jo. 14. Ego sum via, veritas et vita.
Secundo commendant in eo veritatem
doctrine et viam dei, que scilicet precipue
munere (?) addiscitur. Hec via arta paupertas est. Hec via despecta est

humilitas hec via laboriosa prima
hec via excelsa caritas est ut dicit
Apostolus. In veritate doces. In veritate
docet qui non mentitur qui veritatem
non abscondit. et qui propter solam
veritatem non aliam intencionem docet
xpus autem non est mentitus quia
ut dicitur ysa. liii. peccatum non fecit
nec inventus est dolus in ore eius
nec veritatem abscondit. ps.
xxxix. non abscondi veritatem tuam a con-
cilio multo. Jo. xviii. Ego in hoc na-
tus sum et in hoc veni in mundum ut
testimonium perhibeam veritati. Rursus
in veritate docuit quia non quesivit
mundi gloriam sed solum veritatem. Jo. viii.
Si veritatem dico vobis quare non
creditis michi. ego enim gloriam meam
non quero. Et quia videbant in eo veri-
tatem / et non est tibi cura. i. solici-
tudo timor vel favor de aliquo
ut propter eum veritatem taceas et non
exequaris. non enim respicis personam ho-
minum. sed iusta potius id est suffi-
cienter summe quia maiestatem non
verebaris cesaris qui iuste diffinias
quod verum est. Ergo inter defectus vite
nec defectus scientie sed non defectus iusti-
cie. Magis igitur magistrum convenit esse dis-
cipulis assistentem non magis super-
bie quia ipse dicit mt. xxiii. nec vo-
cemini magistri quia magister vester unus
est xpus. Et similiter discipuli eius. quidem
[illegible] mutua dilectione
Jo. xiii. In hoc cognoscent homines quia
mei estis discipuli si dilectionem habueritis
ad invicem. Item in veritatis cognitione
Jo. xvii. Acceperunt et cognoverunt vere quia
a te exivi et tu me misisti. Item sunt
discipuli eius in iudicio iusticie. Iu-
stum non est ut nos ipsos diiudicemus
et ad nos ipsos inspiciamus. i. Cor.
iiii. Nolite ante tempus iudicare. et
si nos metipsos diiudicaremus non
utique iudicaremur. et quale de nobis
iudicium sumimus tale et proximis
exhibeamus. iuxta illud quod dicit
scriptura. Que sunt proximi tui ex
te ipso cognosce. distinctio 2a.

Secundo cum dicit. Dic ergo nobis quid tibi
videtur. ponit versutiam adversariorum de
tributo cesari reddendo. Circa primum facit
primo enim ponit questionem litigiosam. Ad cuius noti-
ciam sciendum quod iudea circa tempora nativitatis
xpi romano imperio tributaria facta est. Exi-
gendis vero tributis Tyberius cesar poncium
pylatum prefecit. Verumtamen de ea re multa et lon-
ga contencio habita est. Phariseis et sacerdotibus as-
serentibus populum dei iudaicis legibus non
debere constringi vel regi. [illegible] fore licitum tribu-
ta solvere cum que primiciis decimis et sacrificiis ve-
[illegible] serviebat [illegible] contra romanos milites
qui dicebantur herodiani allegabant cesarem
iudeam defendere contra bellicam agere defe-
dere patriam quod non nisi militum manum. nec
militares res absque stipendiis perfici po-
terat. Ideo iustum est dare tributa eos per quorum tu-
tela [illegible] imperium [illegible] hinc inde allega-
tionibus adductis non absque violencia
exigebant tributa. Cuius rei causa ipsa [illegible]
post ascensionem domini subversa est. quia le-
gibus nolebant subici tributorum. Ergo quidam
tempore circa festum azimorum herodes [illegible]
tempore. dum hec [illegible] agerent [illegible] pharisei obla-
[illegible] dum hec [illegible] discipulos suos
[illegible] ad xpm [illegible]
cum herodianis. i. cum militibus herodis secundum
[illegible] vel cum iudeis qui regi favebant hero-
dis secundum [illegible] miserunt ad xpm super-
[illegible] interrogantes quatenus [illegible]
[illegible] utrumlibet parte diffinita [illegible]
quidem diceret non esse tributa solvenda as-
[illegible] herodianos qui cesaris rebellem
[illegible] Si vero asseret iustum iuste tri-
butum exigi [illegible] civitatis libertatem [illegible]
[illegible] demonstrarent. Ne vero [illegible]
[illegible] manifestaret [illegible]
laudes premiserunt quod veritatis esset doctor et
defensor. Laudibus ergo callide premissis
subiciunt. Dic ergo nobis. Et quidem cum tu
amas veritatem non taceas quod tibi videtur. Ne
[illegible] aliud credis et aliud doces. Licet
censum dare cesari. ut quibusdam videtur eo quod
sit defensor patrie an non. sicut plerique
asserunt. [illegible] loci [illegible] cui dant
primicias oblaciones et sacrificia ex lege. Jo.
[illegible] soli et non homini huiusmodi [illegible]

[illegible]

benda tributa est autem census tributum
[illegible]que censatur .i. imponitur. Completum
enim erat in eis illud Jere. i. princeps pro-
vinciarum facta est sub tributo — Secundo tangit
preceptoris fraudes. Cognita autem nequicia
eorum ihesus. [illegible] vultibus videntibus est
interrogancium mentem cognoscere. Velud
potest patere dominum qui scrutatur renes et corda
Et ideo ipse cognovit eorum astucias et fraudes ser-
monum. Non abscondit simplicitas per-
sonarum neque adulacio verborum. Sap. i. [illegible]
astucias sermonum et dissoluciones argu-
mentorum. Ideo ut dicitur Prov. 21. Non est fortitu-
do non est consilium non est sapiencia contra dominum
— Tercio ponitur reprehensio. Ait enim quid .i.
cur me temptatis ypocrite. Ypocrita simula-
tor est quia aliud est et aliud pretendit. [illegible]
[illegible] in corde et aliud in ore. [illegible] non videt
secundum sermones eorum pacificos blande
set secundum eorum consciam [illegible] dixit [illegible]
[illegible] ad animam loquitur non ad corporis
voluntatibus videtur non verbis vide [illegible]
[illegible] blandiebantur ut perderent ihesum.
Ihesus autem confundebat ut salvaret quia tali[s]
[illegible] est deus homini natus [illegible] dis

Tercio ostendit. Ostendite michi 2us
ponitur huius commissionis determinatio ad
cum neque [illegible] timebat huius iuris
determinatio qui spiritualem est et temporalem do-
minacionem a quo omnis potestas est et terra fa-
cit — permittit [illegible] numismatis requi-
sicionem. Ostendite michi numisma .i. nummum
qui pro censu capitis dabatur. Ideo addit census.
Oportebat enim difficultatem an census
esset tribuendum ipsum numisma videre.
At illi obtulerunt ei denarium qui decem
valebat nummos et pro tributo dabatur — Nota
quod nos sumus numisma domini census
Creatoris enim oportet habere denarium scilicet
materiam ponendus ymaginem et inte-
gritatem [illegible] autem .i. spacio [illegible]
bona fuit aurea erit vel argentea
[illegible] puritas in argento claritas
[illegible] videamus ne opus [illegible] fer-
reum sit crudelitate plumbeum cupiditate
stagneum carnalitate [illegible] vanitate
[illegible] autem [illegible] ypocrite mone-
tam dei quia alchimiste falsificant [illegible]
enim [illegible] operibus auri vel argenti

set probator eorum requirit ut ostendat
sibi hec materia quam reprobavit in
ignem conflatam. Jer. 6. Argentum
reprobum vocate eos quia dominus proie-
cit eos — Secundo requiritur in denario
pondus intencionis ut amor noster
[illegible] secundum illud Aug. Amor
meus pondus meum. Vel pondus
est operis maturitas et pondus stabi-
litas vel pondus est timor dei. Job
28. Qui fecit pondus ventis. Et
item quasi tumentes super me fluctus
sic semper deum timui et pondus eius
ferre non potui — Tercio in denario
requiritur pulcra ymago et super-
scriptio. Unde ad ymaginem quippe dei
conditi sumus naturaliter set requiritur in
nobis ymago gracie cuius de qua
dicitur i. Cor. 15. Sicut portavimus
ymaginem terrestris sic portemus
ymaginem celestis. Ymago enim
celestis est ut simus humiles benigni
casti misericordes que sunt ymagines
celestium. Superscriptio vero huius dena-
rii est nomen christianitatis opere demonstra-
tum vel superscriptio cuius est esse descriptum
in libro vite sicut dicitur Luc. 10.
Gaudete et exultate quia nomina
vestra scripta sunt in celis — Quarto de-
narius debet esse integer quia inte-
gritas mea castitas est [illegible]
Ysa. i. [illegible] integra [illegible]
deficientes. Hic est census quem debemus
deo de quo dicit. Ostendite michi numi-
sma census .i. ex operibus ostende-
te [illegible] Jac. 3. Ostendat ex bona con-
versacione opera sua in mansuetudine
sapiencie — Secundo tangit numismatis
examinacionem. Et ait illis cuius est
ymago hec et superscriptio. Non erat
quidem cuius erat set propter duo interro-
gat — Primo ut eorum [illegible] dicte
census solvendi appareat — Secundo
ut alienum a negociis secularibus
ostendat qui videbat numismatis
ymaginem ignorare. Dicunt ei
Cesaris — Nota quod in quibusdam
sic putatur dei ymago ut quasi

deo in designis requiritur. De eius cuius
cuius est ymago sed in quibusdam cum
dyabolus sculpit ymaginem viciorum
quam primo blandiendo depingit
postea stilo sculpit consuetudinis po-
stea forant statuam obstinationis
de primo Ezechielis 22. Aperit fenestras se-
suum illaqueat animam et per sensi-
bilium pingit ymagines de secundo
dicitur eius de eadem. Peccatum Iuda
stilo ferreo scriptum est in ungue ad-
amantino exaratum est super lati-
dem cordis eorum. De tertio Ysa. 44.
Artifex lignarius extendit
normam formavit illud in runcina
fecit illud in angularibus et in
circino formavit illud et fecit
ymaginem viri quasi speciosum ho-
minem habitantem in domo. De
talium ymaginibus dicit deus cuius
est hec ymago. Non cognoscat a deo
quia opus eius non est sicut di-
cit quibusdam Amen dico vobis
nescio vos. Hoc plangens Iere-
mie 4 ait quomodo obscuratum
est aurum mutatus est color optimus
[illegible] et super carbones facies
eorum non sunt cogniti in plateis.
Michi videtur quod in multibus corporis
ymaginem in lapidem deter-
gentibus querendum a deo cuius est
ymago hec et dicetur quod demonis
sit. Jere. 4. Cum ornata fueris mo-
nili aureo et depinxeris stibio
oculos tuos frustra componeris.
Nota quod [illegible] continent quot
ymagines dyabolus insculpit. Prima
est enim ymago luxurie. Ezechielis
fecisti tibi ymagines mascu-
linas et fornicata es in eis. Secunda
est ymago avaricie de qua dicitur
Apoc. 13. Et qui non habet ymaginem
bestie in manu vel in fronte ne-
quis possit emere aliquid neque vendere
hec bestia habet plagam gladii
quam avaricia cor vulnerat. Item
est ymago superbie. Ro. primo mu-

taverunt gloriam dei in similitudinem ymaginis
corruptibilis hominis et volucrum quadrupedum
et serpentium. Homo corruptibilis Adam fuit
cuius ymago inobedientia. Volucres sunt demones
quorum ymago excellentie appetitus. Quadru-
pedes fuerunt principes seculi quorum ymago
dominatio est. Serpentes astuti fuerunt sapien-
tes seculi. Item est ymago inanis glorie Ysa.
44. Fecit viri ymaginem quasi speciosum hominem
habitantem in domo. Item est ymago ire ac-
cidie invidie et gule de quibus omnibus
dicitur Deut. 4. Non faciatis vobis sculptam yma-
ginem aut similitudinem masculi vel
femine neque similitudinem omnium iumentorum
que sunt super terram vel avium sub celo vo-
lantium atque reptilium que moventur in terra
sive piscium qui sub terra morantur in aquis.
Horum omnium degeneres et brutales ymagines
deus abhorret. Quarto. Cuius est ymago hec
= Tertio ponit conclusionem determinationis dicit ait
illis Reddite ergo que sunt cesaris cesari et que
sunt dei deo. q. d. ex quo confitemini illius
numismatis superscriptionem et ymaginem
fore cesaris ipsi cesari ius suum tributi
a deo que dei sunt decimas scilicet et primicias off-
erte. Quia utrorumque ius se compatitur nec al-
terum alteri preiudicat. Deus enim regna con-
stituit iuris et regum determinavit sicut
legitur Pro. 8. Hoc est ius regis qui im-
peraturus est vobis. Et inter alia que ibi co-
numerantur ius fisci id est tributi vocatur cum
dicitur Segetes vestras et vinearum redditus
atque greges vestros addecimabit. [illegible]
quod prestari non obstat dei ordinationem
recipit. Ita secundum Ysodorum quia sicut ce-
sar sui ymaginis impressione requirit
ita et deus animam requirit vultus sui
lumine insignitam. Et secundum Crisostomum [illegible]
dra est ymaginis dei et ymaginis ce-
saris = Prima dicitur ad materiam quia
ymago dei non est auro depicta sed
in hominibus depicta et figurata. Ita cesa-
ris numisma aurum est numisma
dei homo = Secunda dicitur quantum ad pictu-
ram quia in solidis cesar videtur in
hominibus vero deus agnoscitur = Tertia est

[illegible]

adeficientem. Tamen quia cesaris ymaginem manus artificis sculpsit et corruptibilitatem tribus annotavit, ymaginem vero dei in homine divina manus in decem veris apicibus demonstravit, id est quinque sensibus spiritualibus et corporalibus et apprehendimus que sunt visibilia in mundo isto. Secundo cesares sunt post hanc vitam vivus et Cesares quidem vite presentis sunt mundus, secularis princeps, corpus proprium et natura. Cesar quidem dicitur cedendo eo quod cedat. Primus mundus iste nos cedit adversitatibus et flagellis. Exo. 3. In famuli tui flagellis cedimur. Huic cesari aliquid debemus. Duplex est enim vita hominis scilicet activa et contemplativa. Activam reddamus mundo tractando rem familiarem providendo proximis sicut dicit Apostolus: Qui uxorem habet sollicitus est que sunt mundi. Vitam autem contemplativam reddamus deo orando audiendo meditando et transitoria contempnendo ut secundum Apostolum qui vivit iam non vivit sibi sed deo vivat. Secundus cesar est princeps secularis cui multo illud convenit nomen [illegible] primo ratione originis. Cesar enim primitus fuit dictus Iulius a quo ceteri imperatores nominantur et tali nomine agnominantur eo quod ceso mortue utero natus sit. Mater mortua [illegible] et tercia ex porcia principum secularium excisa sunt cum principibus bello civili scinditur. Nam et Iulius cesar civili bello factus est princeps. Et et Roboam regnum x tribuum sortitus est dissensione civili. Item cesar dicitur a re [illegible] eo quod subditos cedat. Ita enim filius Salomonis locutus est populo 3 Reg. xii. Pater meus cedit vos flagellis ego autem cedam vos scorpionibus. Item dictus est cesar agendi cesarie. Multa enim superfluitas capiti adheret secularis principatus. Unde Absolon aspirans ad regnum grande habuit cesariem. Item cesar interpretatur possidens principatum in quo verus principatus ostenditur ne sit tyrannus. Ille enim possidet principatum qui amore possidet et non timore. Qui enim semper timeri appetit semper timet et principatum non possidet. Huic vero principi seculari debetur honor tamquam primo, timor tamquam domino, amor vel aliud

pro debitum vel aliud defensori corporum exposito tamquam capiti. Certa est enim membra pro salute capitis se exponunt. Et sic huic principi ita reddamus sua quod verus non obmittat quod dominum deo. Enim animas debemus principi seculari corpora et hoc non aliter nisi secundum mandatum dei. Quia si quid iussit contra deum aliud non est perficiendum. Unde obstitrices egyptiorum regis preceptum contempserunt de interficiendis infantibus hebreorum. Nec milites Saulis Iudeus mandatum impleverunt manus in sacerdotes domini. Nec beata legio thebeorum Maximiano iubente extraxit gladium ad necem christianorum. Tercius cesar est corpus nostrum quod superfluitatibus quasi cesarie videtur exuberat. Huic debemus cibum post esuriem, quietem post laborem, sompnum post vigilias, contra frigus indumenta, contra famem alimenta, in estu refrigerium et mille sunt servitutes quibus obligamur eidem. Sed ita reddamus debitum corpori ut que dei non obliviscamur. Ro. 12. Obsecro vos per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem rationabile obsequium vestrum. Quartus cesar est natura que vera possidet principatum in rebus humanis sicut quidam dixit quod naturam negat nemo facile audet. Huic debemus que nostre etati conveniunt sicut dicit Apostolus. Cum essem parvulus loquebar ut parvulus cogitabam ut parvulus sapiebam ut parvulus. Quando autem factus sum vir evacuavi que erant parvuli. Et inde procedamus ad modum etatis mature. Ultimo vero resoluta natura in morte est quando reddit corpus terre et spiritus ad deum qui fecit illum ut dicitur Eccl. [illegible] cesaris domini nostri cedere novissimo hoc est in finem cedens secunda reprobos. Tunc ad penam que huius cesaris sunt dabitur eidem dicente iudice Ite maledicti

[illegible]

mentum ignem qui paratus est dyabolo
et angelis eius. Illi autem qui sunt
dei gratia predestinatione intrabunt cum
illo in gaudium eternum quod nobis prestare
dignetur. Dominica 23a dist. prima

Loquente ihesu ad turbas ecce prin-
ceps unus accessit et adora-
bat eum. Mt. 9. Istud idem
ewangelium legitur Marci 5 et Luce 8. In
negociacionibus seculi non prius pos-
sidet rem venalem qui prius ob-
tulit precium/ sed quam in manus et simile
recitat hystoria presentis ewangelii quia
princeps salutem filie sue postu-
lans prius obtulit christo fidei precium
Similiter sanguinis fluxum paciens/
quam efficacius credidit, celerius
est consecuta sanitatem igitur continet
ewangelium istud. Primum est principis de-
vota supplicatio pro filia. Secundum
est secreta emoroisse sanatio in via
ibi Et ecce mulier que sanguinis fluxum
. Tercium est mira puelle susci-
tatio ibi Et cum venisset ihesus in
domum. Circa primum sic tangitur
Nam primo premittitur christi erudi-
tio. Loquente ihesu ad turbas. Sta-
tuat christo discipulis Joh. baptiste
una questio queritur videlicet ipsi et pharisei et
discipuli phariseorum ieiunabant
frequenter. Discipuli autem christi non
ieiunabant. Et christus respondit quod du-
abus ex causis non dum artabant
ieiuniis. Una quidem ratione sue
presencie gaudiose quia non debent
filii sponsi affligi ieiunio quamdiu
cum illis est sponsus. Altera causa est
quia adhuc erant discipuli veteri
vita carnales. Ieiunium autem ad spiri-
tualis vite pertinet novitatem. Nova
autem veteribus non sunt iungenda/
sicut duplici declaravit exemplo scilicet vestimenti
et vini. Volens enim reparare vestimentum
antiquum non adhibet commissuram
id est iuncturam novi panni quia ma-
ior fiet fractura novo panno vete-
ri herente. Aliud exemplum fuit novi
vini quod in veteres non mittitur utres
quia vitium disrumpet et vinum effunditur.
Ipsis docemur exemplis quia nove conversacio-
nis spiritus non est dandus eis qui adhuc
carnis non deserunt veterem vitam. Dirrumpitur
enim talium propositum et peior scissura fit. Unde beatus
Bernardus ad monasterium venientibus dicebat
Si huc venire cupitis corpora que extra ve-
hitis relinquite soli spiritus intrent. In alio exemplo do-
cemur ne vite nove fervorem nove con-
versi vinum illius intromittit in cor ad-
huc verba sapiens non frangit. Cor pariter et
corpus nimio fervore in suo principio vi-
lescit. Quomodo autem corrigenda sit vita car-
nalium per ewangelium manifestat duo recitata
emoroisse sanatio et puelle suscitatio nam
utraque reparata est divino tactu. Circa primum ponitur
humilis principis accessio. Ecce princeps unus
accessit Mt. et Luc. et principatum eius exprimit
nam dicitur quod erat princeps synago-
ge et nomen eius Jairus qui illuminans interpre-
tatur ac vigilie. Cum ista non humilitate ad christum
accessit utrumque insinuat quia dicit quod pro-
cidit ad pedes eius/ Nemo enim accedit ad christum
nisi humiliatus fuerit scilicet principatus vicorum quod vero il-
lis ducitur longe. Namque a peccatoribus salus. Unde dicitur
subiectus vicorum. Discedite a me omnes qui op-
eramini iniquitatem. Et requiritur illuminatio
fidei ut sit Jairus id est illuminatus. Propterea accedite
ad eum et illuminamini et facies vestre non con-
fundentur. Omnibus requiritur humilitas quia deus enim superbis
resistit humilibus autem dat graciam. Secundo po-
nitur eiusdem principis flebilis supplicatio que continetur
. Primum quidem continetur devotas et adora-
bat eum cultu latrie qui soli deo debetur
dicens domine. Ecce fidei confessio. Capitulo 18. In
dicens domine qui vite et mortis habes potestatem et de-
ducis ad portas mortis et reducis. Secundo expo-
nit necessitatem quia attestatur caritati filia mea mo-
do defuncta est. Sed hunc dictum obicitur quia nisi adhuc
defuncta est. Sed hunc deum obicitur quia ... dicit quod moriebatur
quod erat in extremis Luce. Non dicit quod moriebatur
Solutio quia quod modicum deficiat et nichil
esse reputatur. Secundo princeps iste pro proximam morti
filiam mortuam reputabat/ vel quia credebat iam
mortuam quia recedens a domo laborantem
in extremis reliquerat. Vel secundum Crisostomum quia
consuetudo rogancium est preciam augere miseriam
Iste non ait non amplius christum provocaret dixit

filiam esse mortuam et petit subveniri et
veni impone manum super eam. Noluit vim
esse quod dicit ys. 59. Ecce non abbreviata manus
eius ut salvare nequeat. Cum enim aperit ma-
num implet omne animal benedictione. ¶ Et queri-
tur iste non arguit petens Christi presenciam si-
cut arguitur regulus Jo. 4. qui rogabat
ut Christus descenderet et sanaret filium eius. Dixit
enim illi Christus nisi signa et prodigia videritis
non creditis. Responsio secundum Aug. quia licet
similia sunt verba impetrando huius tamen fides ma-
ior fuit fide illius. Nam ille petebat Christi
adventum antequam filius moreretur non putans
eum mortuum posse suscitare. Iste non est
ad mortuam filiam invitabat sed ponitur
confidencia spei et vivet. ¶ Hec est illa manus
que inde produxit Christum. Que ipsum formavit
hominis viventem animam in qua fons
vite est ipso solo potuit tactu vitam conferre.
¶ Quarto ponitur supplicacionis exaudicio. Et
surgens Jhesus. absque predicacionis quod alii
venire non … imminent … permittendum est
sequebatur eum. Precedebat enim pater puelle
celeriter amore pro salute eius et discipuli
eius. Vicit discipuli medicorum illis qui mi-
tantur cum ad infirmos accedunt … Addit hoc
loco quod tam multa turba sequebatur Christum ut in
civitatem … currebant enim omnes
qui predicacioni eius affuerunt ut suscitacionem
puelle mortue viderent. ¶ Nota quod sicut dicit
Hugo in didascalicon. Cum oramus deo loquimur
cum vero studemus divina meditamur. … deus
loquitur nobis … ut dicit Bernardus in speculo
monachali. … aque … oracione
funduntur. unde Christo loquente turbis princeps
accessit adorans eum quia cum meditacione
de ipso locutus … adoracionis provocavit de-
vocionem. Et per … hic colligi 10. condiciones que requi-
runtur oracione ad hoc ut sit exaudibilis. ¶ Prima
quidem ut sit de principalibus bonis. Alias
dicitur quibusdam. Nescitis quid petatis et Jac.
Petitis et non accipitis eo quod male petatis.
Ipse qui orabat hoc loco princeps erat. ¶ Secunda con-
dicio est unice intencionis non in diversa cogita-
cione diffusus Ro. Qui deo adheret unus est spiritus
cum deo. ¶ Tercia condicio est desiderii affeccionis
unde dicit quod accessit desiderio sicut pu-
blicanus a longe stans reatum confite-
batur … desiderio. Ps. Desiderium
cordis eorum audivit auris tua. ¶ Quarta
condicio est estimacionis … ut scilicet qui
petit se credat posse obtinere. Ideo iste
princeps Jairus dicitur quia fidei lumine
luxit. Omnia quecumque orantes petitis cre-
dite quia accipietis. ¶ Quinto requiritur
quod sit devote veneracionis quia adorabat
eum. Ps. Venite adoremus et procidamus
ante deum. ¶ Sexto oportet quod sit devote humi-
liacionis et hoc notatur in eo quod procidit ad
pedes Christi Gen. 18. Loquar ad dominum
meum cum sim pulvis et cinis. ¶
Septimo oportet quod sit timende consida-
cionis. Hoc est septimum donum spiritus sancti
timor domini quo usi sunt pauperes spiritu
et hoc notatur quia dominus … confessus est Ma-
lachy. Primo si ego dominus ubi timor
meus. ¶ Octavo requiritur quod sit pru-
dentis explicacionis ut explicet
orans suam miseriam. Non … quamvis
dicatur. Deus novit quid nobis expe-
diat … illud exprimere licet
omnia novit tamen iste princeps nunciavit
filie morientis exposuit. ¶ Nono
requiritur quod sit pie postulacionis quod
notatur in eo quod dicit sed veni. ¶ Decimo quod sit
… consecucionis ut que petit
de gracia dei confisus consequi non dubi-
tet. Ro. 4. Spes non confundit.
unde dicit orans Et vivet. ¶ Mi-
chaelus qui per graciam prevenientem
contulit ut ipsum oremus surgit in
adiutorium nostrum per graciam comitantem
et sequitur per graciam perficientem. Unde
dicit Ps. Nam David. Misericordia eius
preveniet me. De secundo aut Spiritus
tuus bonus deducet me in terram
rectam. De tercio vero ait Misericordia tua sub-
sequetur me omnibus diebus vite
mee. ¶ Item Jairus illuminatus racionale
lumine et intellectuale in spiritu est de quo
Ps. Signatum est super nos lumen

vultus tui domine. Cui iste princeps dicit
quia totus eius corpus porrectus est/
huius vero principis filia est operacio que fit
secundum virtutem. Hec vero operacio aut moritur
aut infirmatur cum peccati venenum illi ad-
iungitur. Filia etiam huius principis anima car-
nalis est quam fovet aspectus. Huius filie prin-
habet quilibet homo curam et ad eius
procurandam salutem debet esse vigilans et atte-
ntus. Iste loquitur ipso turbis princeps
accedit ad eum exorandum; qui non
sumus sufficientes cogitare aliquid a no-
bis quasi ex nobis, quia sufficiencia ex
deo est. Iste loquitur deo turbis cogitacio-
num, miseros excitat sompnolentia
· cecidit ignorancia turba cogita-
tuum mitigat et vocat ut spiritus sui
consideracione sita pro salute nostra temp-
tetur. Petit domine manus impositionem
quam dat spiritus sanctus. Manus ista virtus
omnipotencie est de qua psalmista: Emitte
manum tuam de alto, eripe me et libera
me de aquis multis et de manu filiorum
alienorum. Que exigit in nobis ut
qui nos ad se surgere facit, primo
scilicet excitans sompnum pigricie, secundo
nos erigens ad statum gracie, tercio evehens
presidium glorie. De quibus tribus dicit
psalmista: Exurge quare obdormis domine.
Quo ad primum, et ne repellas usque in finem
quo ad secundum, exurge domine adiuva
nos et libera nos propter nomen tuum quo
ad tercium. Item vero secundum allegoriam
sive figuram iste ianus iste illuminatus Moyses
est legislator princeps iudaici populi
iste sic illuminatus fuit in sinu secreto
ex consorcio sermonis domini ut etiam in
fronte claritas erumperet, sicut legitur
secunda Exodi 2. quod non poterant filii
Israel intendere in Moysen propter claritatem
vultus eius. Iste vero princeps unus
fuit quia parem non habuit, sicut
legitur Deut. 34. Non surrexit
propheta ultra in Israel sicut Moyses

qui nosset dominus faciem ad faciem. Huius vero prin-
cipis filia populus iudaicus fuit quam ipse filium
genuit verbo dei exeunte servitutis egyptia-
ce Num. 11. Hec sunt verba eius ad dominum Numquid
ego concepi omnem hanc multitudinem vel
genui ut dicas michi porta eos in sinu
tuo sicut portare solet nutrix infantulum.
Hic populus filia post dicitur quam filius quia
effeminatus fuit et fragilis tam in moribus
populus filia populi huius sic notatur ut plurimum.
Iste loquitur deo turbe populi huius per manum Mo-
ysi in monte Oreb ubi legis precepta
audierit ab ore dei. Ista filia perdita est
et mortua, vel morti proximavit adorans
vitulum conflatilem. Cumque iratus deus
pro hac culpa vellet perdere populum sicut legitur
Exo. 32. cecidit iste princeps coram deo et
exposuit se in ire dei ad defensionem sicut de seipso
dicit Deut. 9. Procidi ante dominum xl. diebus
et xl. noctibus panem non comedens et
aquam non bibens propter omnia peccata vestra. Item
quia non postulavit divinitatis adventum quia ad
populi illius salutem non sufficiebat ipso
dicens Exo. 4. Obsecro domine mitte quem mis-
surus es. Specialiter autem petiit pro vita
populi adipiscenda per imposicionem dominice ma-
nus. Manus dei est Christus filius eius per quem
cuncta facta sunt in cuius pugillo omnia con-
tinentur de qua psalmista: Fiat manus tua super
virum dextere tue. Hec est illa manus quam
lepram designum iudayco Moyses eduxit
quia reputamus eum quasi leprosum et percussum
a deo et humiliatum. Et quia lepra mundissima
fuit in candorem versa ut dicitur Leuit.
13. Ista manus supposita est iudeis ut
viderent et non recipientibus huius ma-
nus tamen mors secuta est. Domino vero ad huius
principis sanandam et suscitandam perditur
filiam ipse percessit Moyses cum virga et lege
quem sequitur Christus sicut Helyseus puer
suum secutus est ad suscitandum Sunamitis
filium quem Gezi puer cum baculo Helysei
mandato percessit suscitare non potuit
sicut legitur 4 Reg. 4. Distinctio 2a

Secundo cum dicitur Et erit multi-

Dist. 2a

tangi: fectu e morvisse. i. sanguinare san
ctō ubi gor facite. Primo enim tangi genus
infirmitatis. Et ecce mulier. Ubi no sexus fra
gilitas q̄ sanguinis fluxum paciebatur. ecce
prauus qualitas. Duodecim annis. ecce
operis diuturnitas. Inclus. bti ms. sup addit
cor. Primum quia in illis medicinis se expo
suit. Secundum quia omnia sua erogauerat.
Tercium quia nichil profecerat sed magis deterius
se habebat. Pro hac tam infirmitate curanda
ille celestis expectabatur medicus qui nullis sa
nandis languoribus spm efficit sanguinem.
Secundo tangitur huius mulieris deuocio quia ad
quatuor. Primum e fiducie securitas. Accessit
confidenter non obstante quod erat ex lege immunda
tamen non erat licitum contrectare cuiquam. Hebr. x. A
deamus cum fiducia ad thronum gratie ut misericordiam
consequamur. Secundum e verecundie honestas. retro
erubescat enim in facie apparere. Tercium e
perfecta humilitas. Et tetigit fimbriam. i. extrema
oram vestimenti eius. Xpus enim fuit fim
bria iacintini coloris in quatuor angulis ve
stimenti secundum preceptum legis. Num. xv. Indi
gnam se reputauit hec humiliter pedes xpi
vel plenitudinem tangere vestimenti. ideo
tetigit fimbriam. Quartum e consideracionis in
timitas. Dicebat enim intra se. i. ps. ps. por
ro animo loquebatur in corde suo tantum labia
ipsius mouebantur. Quartum est fidei sinceritas.
Si tetigero tantum vestimentum eius salua ero.
Indesperatis magis curis magnis gratum e ex
ima utilitas. Sed desperans hec mulier ab omni
humano auxilio. didicit ex vestimento xpi po
sse salutem adipisci. Et docuit nos ista
mulier quale sit corpus xpi. qui in fimbria
tamen mirauit esse salutis. Tercio ponitur
huius fidei commendacio. Et ihesus conuersus vidit
eam. Lucas et marcus hunc locum supplent
dicunt enim quod statim sanata e mulier. Xpus
aut cognoscens uirtutem a ipso exisse conuersus
ad turbam dicebat Quis tetigit vestimenta
mea. Cunctis aut negantibus dixit petrus
et qui cum illo erant discipuli. Preceptor turbe
te comprimunt et affligunt et tu dicis quis me
tetigit. Nam et ego noui uirtutem de me exisse
et circumspexit videre eam que hec fecerat. Videns

[illegible]

aut mulier quod non latuit timens venit
et procidit ad pedes eius et ob quam causam te
tigerat eum indicauit coram omni populo
et quemadmodum confestim sanata sit. Et tunc
xpus dixit illi. Confide. ecce securitatis
fiducia. filia. ecce caritatis gratia. fides
tua te saluam fecit. ecce credulitatis
efficacia probans in ewangelio. certoniam a
prima salutis intemerata fides est et mulus
sibi consciauerit. Quarto ponitur huius
mulieris sanacio. Et salua facta e mulier
ex illa hora. Quia fimbriam xpi
tetigit. Querit Crisostomus quare hanc mu
lierem latere volentem xpus manifesta
uit et ex causis adducit. Prima ne
mulier haberet inse conscientie remorsum
quia contra legis preceptum sanguinaria
xpum tetigit. Secunda ut ipsam cor
rigeret quia estimabat xpm latere.
Tercia ut fidem eius cunctis os
tenderet. Quarta ut imitaret se omnium
cognicionem. Quinta ut ostendat quam deus
siccauit sanguinis fluxum. Sexta ideo
ut fidem principis archisynagoge
erigat sequentem eam cum sanauit
prius quam ad filiam eius veniret. Ideo
ut idem dicit fidelior fuit hec mulier
archisynagogo. Ille enim medicum
ducebat huic solo tactus fimbrie
sufficiebat. Nota secundum Ambrosium quod hec
mulier fuit martha ita ut dicat
beatus Ambrosius duabus sororibus et
benico fratri uirtua beneficia xpus con
tulit dum largum sanguinis fluxum
siccauit in martha dum demones
expulit de maria dum corpus re
diuiuum in lazaro constituit. Et reci
tat Eusebius in ecclesiastica hystoria
quod hec mulier sanata ob xpi reueren
ciam ymaginem eius iussit fieri
metalla sua cum sculptura vestium
et fimbria prout videat hic xpm
eo tempore quo tangens eum sanata
fuit. Cuius crescentes herbe sub yma
gine tangerent vestimenta eius.
cum prius nullius essent uirtutis nobit

[illegible]

extitit multis languoribus confert re-
medium sanitatis. Dum uero ymago in
cesarea philippi a fidelibus deuote
frequentaretur sicut dicit hist. vii. li. hysto.
expertite superueniens Julianus apo-
stata inimicus xpi et xpiani nominis
amouit xpi ymaginem et suam ibidem
collocauit que fulminis ictu percussa in
puluerem est redacta. ¶ Nota quod sanguinis
patitur fluxum qui carnis fluctibus fluxu
maculatur luxurie. ys. p°. Manus vestre
i. opera plene sunt sanguine. Hic talis
mollis et effeminatus magis potius
debet dici quam vir. Isti sunt effeminati qui
apparuit in terra et fecerunt abhominaciones
gentium temporibus roboam sicut dicitur
3. re. 14. Dicitur autem roboam latitudo
uel impetus uel inclinacio seu dissipans.
Tunc effeminantur viri cum sibi latitudo
nature et libertas apta tunc sequitur prauus
impetus. post hec inclinacio operis
ultimo est dissipacio omnium bonorum nature
fortune et gracie sicut patet de
filio prodigo qui luxuriose viuendo se
sibi datum sue porcionem dissipauit.
Cum autem duodenarius est numerus super-
habundans xii annis. Hic iacet sub-
bito qui super habundant delinquencia.
Et attende ut dicit marcus quod hec
mulier multa fuerat perpessa quia inter-
dum sustinent luxuriosi dura amara uba
et corpus quod amant et anima tola frequen-
ter corporis castitatem multis dampna
lesiones corporis ... dispendium famem
rerum odia hominum dispendium famem
ystem erogant omnia pro uoluptate. ter-
nis etatem uigorem decorem ho-
nestatem scriptos et sua. Ex. in Sychem
filii emor qui sua scriptum ... vitam
cum regno morti se exposuit pro dyna.
Hec querit aliam medelam contra
istam passionem uel uana gaudia uel
occupaciones inutiles ac lacrimas
multi effunderunt. sed nichil proficiunt
quia ut dicit hugo. Amor talia
non curat. Jo. ... habet peius ...
yd. sup. osee li. 3. Luxuria magis in-

saciabilis est uoluptas tanto magis cupit
tanto magis se utentibus preciosior tamen vires
in fornicacione defecerunt et fornicandi de-
siderium non quieuit. Vnde quod ad hec vicio
potest emundari nisi per xpm qui est fons pa-
tens domum domui Jacob et habitantibus ierusalem
in ablucionem peccatoris et menstruate sicut dicitur
Zacharie 13. Igitur ad hunc fontem accedant con-
triti vero flentes uel ereundi dicant confessi tan-
gant emendati illa mulier que erat in ciuitate
peccatrix sic accedendo sic retro stando sic
plangendo sic osculando suorum lauit ma-
culas peccatorum. Eze. 16. Laui te aqua et emun-
daui sanguinem ex te. Et orabat dd. ...
Asperges me do. ysopo et mundabor. la. me. et super
ni. de. ... Et uideamus quid uera sit fimbria
uestimenti xpi. Humanitas est sicut dicitur
phyl. 2. quod est habitu inuentus ut homo. Hec est
tunica talaris Joseph et polimita tunica hedi
tincta ... sanguine. Hoc est pallium Jude lotum in sanguine
vue de quo ys. 63. Quare rubrum est uestimen-
tum tuum et indumenta tua sicut calcan-
tium in torculari. Hec est tunica iacintina
pontificis ubi pendet mala aurea
et tintinnabula. Hec est caritas et uirtutis ue-
stis nupcialis. quam ut nos sibi nup... cari-
tas amore quo agerit talem uestem induit
fimbria uero cum sit extremitas in uestimento
passio filii dei est in carne. Vbi illud uesti-
mentum humanitatis tamquam in extremo con-
summatum est. Jo. 19. eo clamante consummatum
est. Et iacintini coloris i. celestis mutato
fuit hec fimbria quam celum apparuit nobis
et disposicione celesti sit passus est sicut dixit
potestatem habeo ponendi animam meam. Et
pylato non haberes in me potestatem ullam nisi
tibi datum esset desuper. Qui tangit fimbriam
huius carnis fluxum dabit. Tangit
autem credendo amando compaciendo et
senciendo ea que sunt mortis et passionis xpi.
phyl. 2. Hoc sentite in uobis quod et in xpo
ihesu. Vbi tamen remedium est efficacius
contra carnis lasciuiam quam passioni et morti

l tangendo & sanando credere veniamque
s hanc fimbriam .i. mortem eius parti-
cipamus venimque autem quia qui mortem
percepit vivens moritur & nos confixi cum
apostolo morti eius viventes illi moriemur
carne Ro. vi. Si enim complantati facti sumus simili-
tudini mortis eius simul & resurrectionis eius
erimus scientes quia vetus homo noster
simul crucifixus est ut destruatur corpus peccati
& ultra non serviamus peccato. Ergo existimate vos
deo tamquam emortuos viventes. Non solum
autem iste tactus mortificat vicia sed etiam
pretiosum dat fluxum sanguinis sui in maculato
corpore & sanguine. Colo. i. Reconciliavit
vos in corpore carnis eius per mortem ex-
hibere vos sanctos & immaculatos & irreprehensi-
biles coram ipso. Item non allegorice quia mu-
lier sanguinis fluens gentilitas fuit tunc
cum relicto vero deo colebat creaturam. Eo
fluxit sanguine transgressione namque primi
precepti decalogi de uno deo adorando unde
prima plaga egypti secundum Rabanum in-
fluxus aqua conversa est in sanguinem. Fluvius
est cursus vite mortalis sicut prudens illa
Tecuitis dixit omnes morimur & sicut
aqua dilabimur super terram que non revertitur.
Hec non aqua sanguinem convertitur cum fluxus
vite carnis voluptatibus & sanguinis maculatur
quia ut gentes deo vero pretermisso servierunt
creature potius quam creatori corruptibilis hominis
ymaginem volucrum quadrupedum & serpentium
venerantes. Ideo iusto dei iudicio permissi sunt
labi in omnia flagitia carnis & fluxus vite
eorum in carnis sanguinem est conversus sicut
dicit apostolus Ro. i. Propter hoc tradidit illos deus
in cordis desideria eorum in immunditiam ut con-
tumeliis afficiant corpora sua in semetipsis.
Ita tradidit illos deus in passiones ignominie.
Nam femine eorum & masculi mutaverunt naturalem
usum in eum usum qui est contra naturam. Et atten-
de quia per .xii. annos laboravit hac in-
firmitate. Et .xii. erat annorum filia principis

allegorice

morientis tunc enim cepit gentilitas
cultu ydolatrie fluere sanguinem cum
synagoga tribubus Abrahe genita est.
Attende itaque quod non ad principis filiam
suscitandam cetere gentilitas pervenit
illa usque ad finem seculi mortua re-
maneret sicut dicit psalmus Ethyopia
preveniet manus eius deo. Ro. xi.
Et querebat israel hoc non est consecutus,
electio autem gentium consecuta est. Sed vi-
deamus quomodo gentilitas sanata sit.
Accessit enim obediendo. Retro accessit
obediendo quia. Populus quem non cognovi servivit mihi
& post me ingredi non cessabis. Vel
retro accessit quia iam Christo in celis
assumpto credidit ad predicationem ipsius non
apparuit. Exo. xxxiii. Tunc videbis posteriora mea
vero videntes me. Tetigit & hec
mulier credendo ita & thomas tan-
gendo credidit. Hic tactus est perfecte
fidei etiam quam magis eo quod remoto
intellectus fit etiam quam adhuc ipso presente
ideo altius credendo mulier tangere voluit
cum autem celum ascensurus noli inquit me
tangere nondum enim ascendi ad patrem
meum. Tetigit autem fimbriam vesti-
menti eius. Vestimentum Christi ut est
congnata humani generis quam induit
secundum quod ambo in illo designata peccati per
corporis humani susceptionem. Vel secundum
eundem vestimenta eius intelligi-
bilia virtus divina est qua indutum
induit & tamquam eo amictus fulgens
omnibus omnis enim creatura ves-
timentum est divinitatis per deo claritas
emicat sicut in transfiguratione pa-
tuit. Aut vestimentum eius figura utrius-
que testamenti & est sicut aqua
velatur divinitas dicit Dyonisio primo
capitulo angelice yerarchye. Neque enim
possibile est nobis lucere aliter divinum
radium nisi velaminum sacrorum vela-
minum talibus indumentis velatum

vitas meam quousque apertis vela
bus nuda se offerat contemplanda
eorum velaminum extrema fimbria
scriptura et sacramenta sunt nam ter
tamen quorum tactu gentes sanantur
et mundantur non lex sed spiritu cum magis
lex antiqua potuit perficere sicut
dicit ad hebr. 7. Cristus semetipsum
tradidit pro ea ut illam sanctificaret
mundans eam lavacro aque in verbo vite
ut exhiberet ipse gloriosam ecclesiam
non habentem maculam neque rugam
aut aliquid huiusmodi sed ut sit sancta
maculata ecclesia dei. dist. tertia

Tercio cum dicit Et cum ve
nisset ihesus in domum tan
git puelle suscitatio. Hoc est
loco math. et luc. dicit quod xpo dissidente
venit ad domum principis et loquente
magistro turba quedam ad mulierem que a fluxu
sanguinis sanata erat ecce venerunt
nuntii ad principem dicentes quia
filia tua mortua est quid ultra
vexas magistrum quo audito ihesus
dixit archisynagoge noli timere
tantummodo crede et salva erit. Veniens
ergo domum principis suscitavit fi
liam eius. Sed tangunt primum est
plangentium vana locutio Et cum
venisset ihesus in domum principis et
vidisset tibicines et dicuntur tibi
cines homines cum musicis instrumentis
feminis ex antiquo funebribus plan
gentibus adhibiti et ut dicit
ysidorus quo provocabant parentes
ad luctum et sunt tales pompe funerum
potius vivorum solacia quam re
media mortuorum ut dicit beatus
augustinus in libro de cura pro mortuis
gerenda. Et turbam tumultuantem
in [illegible] funalem. Sic etiam
tumultus erat plangentium et flen
tium nam ut dicit marcus videt tumul
tum et flentes et ululantes multum

Sic tumultus vanitatis est qui mortuum plangit
mortuos tamen potius illos non plangunt se
ipsos [illegible] lectum dignum est nisi culpa
mortalis [illegible] ihesum dominum in
morte lazari planxisse et ut dicit ambrosius
[illegible] planxit miseriam quia humano
homine pena mortis meruit. Sed dominus
[illegible] ponit pia consolatio. Dicebat enim rece
dite non est mortua puella sed dormit. Beda
hominibus quidem mortua erat qui suscitare non
poterant deo autem dormiebat in cuius dispositione
et anima recepta vivebat et ad [illegible]
bat resuscitanda [illegible] orans ecclesia
dicit deus cui omnia vivunt et cui non pereunt
corpora nostra sed mutantur in melius. Et deridebant
eum scientes illis erat quod esset mortua. Erant quia
plangentes facti sunt irrisores Et ne derisio
erat ille fletus mortalium qui ad mortem
[illegible] plangebant mortuum sed plange
[illegible] mortui corporum sua vita dolenda est
Tercio ponit mira dei opera. Et tumultuantes
mandavit eici Et cum eiecta esset turba. [illegible]
[illegible] qui plangebant mortuam
qua cum [illegible] est deridebant [illegible]
eiectis ipse intravit et ut dicit marcus et luc. non
permisit secum ingredi nisi patrem et matrem pu
elle et tres ex discipulis suis s. petrum et iohannem
et iacobum [illegible] ponit eius imperium Et
dixit cum clamore ut accusantibus audiret
ne aliquis suspicaretur more dictat esse ma
gicum. puella surge. [illegible] quia ipse
dixit et facta sunt [illegible] et surrexit
puella. Cuius vite duo signa [illegible] tangit
unum quia ambulabat alterum quia iussit
illi dare ad manducandum. Sexto ponit
[illegible] Et exiit fama per
universam terram illam s. [illegible] galilee.
Et attende quia [illegible] occultari non
potest [illegible] xpus turbis eiectis paucis arbitris
clam in domo parentibus suscitavit puellam
[illegible] vehementer precepit ne rem factam
alicui dicerent sicut referunt marcus et luc. et

[illegible]

atu vel multitudo latere non potuit modi-
cu cu e ubiq extendet fama ut dicit pba
sed virtus tante e efficacie ut quanto occultat
tanto amplius pdeat nec virtus esse ma-
nifestat nisi cu laudibus abscondit hom
Illo q peccatum secundum gg. 2or modis e in corde
4 9or aliis modis in ope pꝑetrat in corde qd
agit p suggestione adusarii tamq serpentis
in delectatione carnis qi mlir in 9sensu sit
tamq viro. Item defensionis audacia vn
dixit adam se defendens mulier qm dedi-
sti m sociam dedit m 4 comedi In opere
illo 9or iursus modis 9mitti peccatu Primo
quide latenter agit Secundo absq uecundia
apit in publicu Tercio in 9suetudinem
ducit Quarto falsa spe venie ac etia despa-
tione nutritur Sciendum ac q sicut e
moralia etiam sigt pcti spem. Et puella
in domo mortua detimatu pessimum eius
cuq pcti sigt Et primo quidem sigt peccatum
adhuc cp9ns in corde anqua pandatum
defendat Illa secundum Lucam hec puella mo-
riebat secundum marcum erat in extremis secundum
Matheum iam mortua erat in qit adez
anima veneno suggestionis resolucone
sz mortua e 9sensu q. veneno ad cor ptinge-
te Et hec puella qua in domo mortua.
erat secundum gg. pt q significate peccatum opis
adhuc latentis Et quia non sut manife-
standa occulta crimina io ad suscitacom-
eius pauci admissi sut 4 madatu e ne
res eveniret in publicum Sz quia mors ado-
lescentis vnica vidue sigte peccatum iam mani-
festum io publice suscitatus e Et mavo
mors lazari quadriduani peccatum iam ex
consuetudine invalescens sigt publice
etiam clamore 4 lacrimis xpi ad vitam
redijt Quartus illo mortuus no legit susci-
tatus a xpo de quo dixit dimitte mortuos
sepelire mortuos suos Mortui mortuos
sepeliunt cu peccatores fauent peccatoribus p
hanc g puellam mortua in domo ter
gdus pcti cordis Et primus pessimus mali

opis p tibicines significat qui
anime mortue funeralia psequtes.
maligni spus sut qui eam carmine
demulcentes Cu aut suggerunt cul
pam quem no esse ca etati pcendu
aut expiusq 9tigisse a. sicut alios
age aut dei pietatem pna ee admi
scendu aut sibi ee prie spacium hec
sut mesta carmina demonu q mo
rtuam aiam non suscitant sz ad
foueam ducut quibus carminibus
Boetiu illu phm demulcebant do
nec suma phya tale lugubre ca
rmen amouit Jb. 4. Cytharam
lira 4 tympanum 4 tybya 4 vinu
in conuiuijs vris 4 opus dm non
respicit nec opa manuu eius
sut exauit 9sideat ppea ductus
e captiuus ppls meus quia no
huit sciam 4 nobiles eius interie-
rut fame 4 multitudo eius siti ex
aruit ppea dilatauit infernus
aiam sua 4 aprui os suum absq
ullo termino 4 descendunt fortes
eius 4 sublimes eius 4 gloriosi ad eu
Et turba tumultuans e 9fusio
cogitationu qua mortua aiam
in ptime sonans vn gg. 12. lib.
mor. ca. 19. plma nq vita de
cepte menti qui de quada voce ser
seruit. sz immunda q secunt diun
hanc ad omnem insaniam ptrahut
qui bestiali clamore 9fidunt Sz nec
xpus ad domu 9scie nre in uoca
tus venit itaq occult inspiracon hy
aptis amonitonibus. tpalibus fla
gellis mentem gerens Et primo
quidem consolatores tybicines
eicit 4 turbam cogitationu se dat
strepitantiu atqz eicienda si vbu
imperiale no sufficit 4 flagello de
funiculis fco vendentes 4 eme
dentes de templo eicit. Deinde

promittit spem vite dicens non est
mortua puella. Hominibus mortua est
que sua virtute de morte culpe ad
vitam gratie redire non potest ad aliud est mo-
rtuum quod vite beneficium recepit sed
dormit umbra mortis dormicione
Et plessia de boccio. Litargum namque pa-
tiuntur dormitant qui tamen peccati sopno
occupantur tu bene gratiam suscipit
Sed videamus ne sompnus iste lon-
gior sit hora namque est apostolus de so-
pno surgere propior enim est nostra salus
Sed videte quia huiusmodi spem vi-
te derident tybycines et cogita-
tionum tumultus si dicat christus vivet
anima hec ille impudenter derisorie
se offerunt cordi nunquam inquiunt pro
nobis esse poteris sic beato Augustino
cum animam suscitare christus vellet sub-
susurrabant nuge et vanitates co-
suete dicentes dimittis ne nos et a mo-
mento isto non erimus tecum in eternum
et que suggerebant animo meo in eo quod
dixi hoc et illud deus meus avertat
ab anima. ¶ Tercio intrat salva-
tor manum tenens per corda pene-
trans omnia discuciens interna per-
quirens abscondita illustrans ob-
scura vivificans mortua dispo-
nens inordinata. ¶ Tali suscipiamus
hospitem leti medicum languidi vi-
tam mortui dicentes ¶ Suscepimus
deus misericordiam tuam in medio templi
tui. ¶ Certo manum tenet cum opus
prohibet iam mente conceptum vel
manum tenet cum occultum peccatum
ne ulterius procedat retinet. ps.
¶ Tenuisti manum dexteram meam et
in voluntate tua deduxisti me. ps. 24.
Benedictus dominus qui prohibuit me ne
facerem malum istud. Ambrosius dicit
Beatus ille cui manum sapientia tenet
ut manum quoque mors teneat actus.

teneat manum ¶ Justicia tenet dei verbum
inducat penetralia sua primum adiutat er-
roris quintum salutem dari mihi iubeat
manducare quia panis celestis est dei verbum
¶ Quinto verbo vite vitam tribuit dicens puella
surge. ¶ Utinam clamor iste verbum dei ver-
bum prius suscitet mortuam animam meam
et audiam quid loquatur in me dominus deus ut di-
lectus locutus est mihi ¶ Sexto loco vita
infunditur surgit iacens et adsupina ci-
gitur ambulat que prius pedibus ligata
erat et in bono prohibitur datur illi cibus
verbi spiritualis qui terrena tantummodo sapiebat
sed nunc dicat quam dulcia faucibus meis
eloquia tua super mel ori meo ad cuius
suscitacionem prima correctio interna con-
solacio ¶ Petri auctus et recognitio Johannis
caritas et testificatio atque ¶ Jacobi humilitas et
supplantatio ¶ Item non allegorice quod syna-
goga inclusa manet in domo non a-
udiens predicacionem in publico et mortua
est quam secundum Augustinum ¶ Regalia mortua
sunt et mortificata ¶ Quoniam illo deum ad fidem
christi sanata veniunt gentilitas supernalia
inde agunt cultum plangentes in da-
cu Jere. 9. ¶ Contemplamini et vocate lamen-
tantes et veniant ad eas que sapientes sunt
mittite et properate festinant et assumant
super nos lamentum deducant oculi vestri
lacrimas et palpebre vestre defluant aquis
quia vox lamentacionis audita est de syon
¶ Quomodo vastati sumus et confusi sumus vehe-
menter quia dereliquimus terram quoniam de-
iecta sunt thabernacula mea ¶ Sed
addamus quod cum intraverit plenitudo gen-
tium in fine mundi veniet dominus et eiectis
variis lamentationibus intrans in cor-
corda filie principis apprehendit manum ut
recta operetur ut post se trahat et tunc vivet
puella que adhuc mortua plangitur Osee
9. Christus omnibus vivit christus occisus est ut impe-
raret mortuis Augustinus quomodo membra tua

Allegorice

Do 2a dist. prima

viventes in gentibus peragemus. Quod ipse
ut nobis indulgeat et vivificet ad eterna gaudia
perducat. **Dnica 2a dist. prima**

Cum videritis abhominacionem desola-
cionis que dicta est a danyele propheta
stantem in loco sancto et ce. Mt 24. Idem legitur
Mr 13 et Luc 21. Iustum est ut res utraque
tempore queratur et quia prius dicta ultima
est officiorum ideo legitur ewangelium in ea quod de supre-
mitate quam in fine seculi ventura sunt sicut
autem dicit beatus Gregorius 29 libro moralium in principio
finis inde huius qualis futurus sit deprehen-
hendi potest ex etatibus hominis. Hominis vita
cum etas puerilis annos roboratus
viget consenili autem tempore crescentibus
morbis extoquetur. Sic mundi tempus dum
venientibus annis augetur et crescentibus
malis afficitur. Crescunt tempora et mundi ma-
la iam senis et contra mundum totis viribus
antiquus hostis eo magis insurgit quo
ipsius finem proximiorem conspicit. Sacius
temptandi licenciam sibi tollendam sed
de proximo fore dampnandus. Ex contra
hostis huius impetum salvator noster dat re-
fugium dat consilium dat subsidium. Refugium
quidem quo adversus violenciam persecucionum
et consilium adversus fallaciam errorum ibi Ecce
vobis dixit. Et subsidium adventus sui
contra maliciam iniquorum ibi statim post
tribulacionem. Circa primum sex tanguntur
primum est future persecucionis signum et tempus.
Signum quidem est abhominacio desolaci-
onis. Tempus non est illud quod in daniele ca-
patum est dicit Gregorius. Cum videritis abhominacionem
desolacionis quamvide abhominacio dicta est a da-
nyele propheta stantem in loco sancto qui legit
ipsum propheciam intelligat. Si potest tria debet
intelligat. Primum quod sit ipsa desolacionis
abhominacio. Secundo quo tempore futura sit
ipsa. Tercio in quo loco sancto stantem illos

sancto stabilienda sit. In daniele propheta
9. ca. sic legimus angelum gabriele-
lem sic dixisse. Septuaginta eb-
domades abreviate sunt super populum
tuum et super urbem sanctam tuam et con-
sumetur prevaricacio et finem accipi-
et peccatum ut deleatur iniquitas et
adducatur iusticia sempiterna et
impleatur visio et prophecia et ungatur
sanctus sanctorum. Has ebdomadas. Lo-
quitur angelus sic distribuit dicens
quod ab exitu sermonis ut edificetur
iherusalem usque ad xpm ducem erunt eb-
domade septem et lxii. post lxii
occidetur xpus et civitatem et sanctua-
rium dissipabit populus cum duce ve-
nturo et finis eius vastitas et post
finem belli statuta desolacio. Et ex
ex primo lxx ebdomadarum una rema-
net non distributa quam angelus
de illa loquitur. Confirmabit autem pactum
multis ebdomada una. Quam vero
sub dividit dicens et in dimidio
ebdomadis deficiet hostia et sa-
crificium et erit in templo abhominacio
desolacionis et usque ad consummacionem et
finem perseverabit desolacio. Hec
est illa abhominacio desolacionis
de qua salvator dicit qui legit
intelligat. Non est impossibilis huius
visionis intellectus alias xpus
non remitteret lectorem ad inquiren-
dam intelligenciam verum eius de-
dan. 12 dicitur Tu daniel clau-
de sermones et signa librum usque
ad tempus statutum pertransibunt
plurimi et multiplex erit sciencia. Et ubi
exponens Gregorius libro moralium ca. xi
ait. Diebus namque singulis magis

(magister) quia scientia celestis omni mundi surgente
fine, sapientie scientia perficit et largius
cum tempore excrescat. Licet autem
istud sit possibile intelligere, difficile
tamen est nisi spiritus sanctus donum tribuat
intellectus quoniam ut dicitur 2a Petri 1 quia
prophetiam scripture sacre non sit propria
interpretatione hominum cum enim prophetia non-
dum impleta. Nam completas prophetias
facile intelligit qui veritatem pro-
nunciatam novit. Quoniam difficilis
autem fuit huius prophetie intellectus dici-
tur ipsius ex expositiones declarat
Ieronimus originali super Daniele 10 ex-
positiones doctorum adducit propter am-
biguitatem quod verius sit lectori di-
scernendum relinquens. Nostre autem inte-
ntionis ipsam Danielis prophetiam
exponere nisi quantum pertinet ad presentem ma-
teriam. Sciendum autem quod lxx ebdo-
made annorum sunt quatuor viginti quod
vii annorum est quod simul sunt anni qua-
dringenti nonaginta. Iste ebdoma-
des abbreviate dicuntur quia anni significantur lu-
nares qui annis solaribus breviores
res sunt xi diebus. Sed anni lunares
CCCC lxxxx sunt ex solaribus
CCCC lxxv. Istud tempus annorum
exponunt quidam completum fuisse ante
Christi nativitatem temporibus Hyrcani
et Antigoni quando Iudea finitus
tributaria facta est Romanis. Affricanus
vero dicit quod completi fuerunt in morte
Christi. Ex tunc enim sacrificia templi
erant abhominatio domini. Ypolitus
martir dixit hos annos temporibus
antichristi complendos. Sed quoniam ista
prophetia completa fuit ad minuendam ad
intelligentiam per textum evangelii Luce.
Ubi dicitur Cum videritis circum-
dari ab exercitu Ierusalem tunc scitote quia

appropinquabit desolatio eius. Tunc qui in
Iudea sunt fugiant ad montes. Quod ad litteram
quia nec antichristi incarnationem nec impu-
gnacione eius sed ut pertinet applicat obsidio-
ni Ierusalem. Tunc ergo post ipsius ascensionem fuit
impleta. Volens quod dominus nisi ardentes
tantos reddere contra adversa sancti dedit signum
destructionis civitatis Ierusalem dicens. Cum
videritis abhominationem desolationis. Crisos-
tomus in originali dicit Romanorum exercitum quo civi-
tas sancta desolata est vel secundum Ieronimum abhomina-
tio desolationis dicitur post
inceptam sacrificium ydolatrie dicitur post
Christi ascensionem annis x posita fuit in
templo ymago Gay imperatoris abscondita quod
abhominatio signum erat desolande civitatis.
Rursus Helyus Adrianus equestris capta
civitate in loco sancto i. in sancta sanctorum ymaginem
posuit quam cum Iudei cognovissent indignati
et ille civitatem et templum funditus evertit et
facta est civitas desolata. Quod aliud ydoli abhomina-
tionis presagium erat totalis desolationis urbis
quod dictum est a Danyele propheta de hac enim premittitur
ipse stantem in loco i. in sancta sanctorum templi
qui legit prophetiam intelligit misterium. Vel
secundum Ieronimum quam ad intelligentiam provocamur
misticam innuitur esse quod dicitur. Sed illa abhominatio
que fuit signum desolande civitatis Ierusalem ipsa
eadem mistice figurat abhominationem futuram
in ecclesia desolanda novissimo tempore. Quia enim
insignia contingebant illis sicut abhominatio
antichristus est abhominabilis propter quatuor
primo quidem quia ex adulterio nascitur
secundo quia dyabolo iniectus est ingressus. Iob 40
quod dicitur bestia latibulum suum in antro suo
morabitur. Quoniam ut dicit glossa 12 libro moralium cap. 6
purus quidem homo generabitur antichristus sed
usque ad quietam sibi virtutem angelice fortitu-
dinis excrescet ut idem dicit 18 libro moralium
cap. 24. Antiquus hostis illud bestia cum in
fine mundi dampnatum illum hominem qui an-
tichristus notatur inbaserit quod aliud quam lati-
bulum suum ingreditur. Vas quippe illud dyabolus

actum ac latibulum bestie est. Certe antichristus
abhominacio erit racione abhominabilis operacionis
qua substitutus pro Christo abhominabilia operabitur.
Certe ipse abhominacio dicitur quia cum sit homo pec-
cator et dyabolicus tamen divinum sibi usurpabit
honorem unde 2 Thess. 2. Revelabitur homo pecca-
ti filius perdicionis qui adversatur et extollitur super
omne quod dicitur deus aut quod colitur ita ut in templo
dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. Hec ab-
hominacio est desolacionis. Desolabitur enim ecclesia
et vastabitur cultus christiane religionis et sacra-
mentorum conculcacionem. Joel. 1. Periit sacrificium
et libacio de domo domini et luxerunt sacerdotes
ministri domini depopulata est regio. Licet hu-
manus hinc vero antichristi adventum difficile est
et impossibile cognoscere, sed eius iam assistunt yma-
gines omnes denique imago omnis falsus obsi-
mulator est antichristus. Ymago inercia quippe et
locus suus est, stat prelatus aliquis symoniacus ad-
ulter avarus tamquam abhominacio qua ecclesia
desolatur. In religione et alibi reperitur abhominacio
desolacionis superbia sub signis humilitatis, luxuria
sub habitu honestatis, avaricia sub regimine pau-
pertatis. Ps. Corrupti sunt et abhominabiles facti sunt
in studiis suis. Ista sunt premia adventui illius
abhominabilis antichristi, quanto amplius crescunt
tanto proximiorem eius adventum demonstrant.
Et non quia ille impius antichristus hoc loco dicitur
abhominacio racione iniquitatis et abhominacionis unde
Gen. 49 dicitur esse coluber in via et cerastes in semita
mordens equi ungulas ut cadat ascensor
eius retro. Ista verba ad literam de Dan filio Ja-
cob dicuntur de cuius tribu nasciturus creditur antichristus
de quo ista intelliguntur. Coluber autem dicitur ser-
pens qui colit umbras. Cerastes vero est serpens
cornutus habens cornua quatuor similia arietinis.
Sic igitur antichristus serpens veneno malicie coluber
insidians et cerastes dicitur cuius quatuor cornua
quatuor erunt mala dona quibus conabitur orientem
[illegible] et occidentem septentrionem et austrinam sicut
dicit Jeronimus super Danielem. Solus [illegible] anti-
christus in toto orbe regnabit. Unde Dan. 12. Ipse
est undecimum cornu dyaboli. Cornu quidem racione
dominacionis, undecimum vero racione transgres-
sionis. Nam undenarius est quia recedat
a primo denario significat ut dicit Gregorius
3 libro moralium capitulo 16. Transgressionem designat
cornu transgressione dicit Ps. Nolite ex-
tollere cornu in altum, nolite loqui
adversus deum iniquitatem. Unde Apoc. 13
dicitur esse bestia dyaboli a qua sumet po-
testatem ut loquatur blasphemias in deum
et pugnabit contra sanctos atque vincet
eos. Loquitur enim contra Christum dicens quod
non sit dei filius nec ex virgine natus
nec pro nobis crucifixus iniquitatibus et virtute
et dicet miraculis falsis et superstitiose testi-
moniis comprobabit. Unde ipse est dyaboli [illegible]
[illegible] racione simulacionis sicut dicitur Job
2. Unde ipse est dyaboli cauda racione ultime
persecucionis. Cauda enim est ultimum a-
nimalis sicut dicitur Job 40. Unde ipse
est dyaboli sternutacio racione dyabolice co-
mocionis ut dicitur Job 41. Unde Gregorius 13
libro moralium capitulo 32 dicit quod sternutacio inquam
maxime generatur, dyaboli sternutacio vo-
catur illa commocio qua dampnatum
hominem ingreditur et per eum reprobis
principatur. Qui tanta tunc se commo-
vebit virtute ut membra sibi subiecta
[illegible] perturbet. Unde est halitus dyaboli racione
pestifere inspiracionis Job 41. Halitus
eius prunas ardere facit. Unde est collum
dyaboli racione inflexibilis obstinacionis
Job 41. In collo eius morabitur forti-
tudo. Et eiusdem 15. Tetendit adversus
deum manum suam et contra omnipotentem
roboratus est. Cucurrit adversus deum
erecto collo et pingui cervice armatus
est. Unde ipse est dyaboli gladius racione
ire et pessime suggestionis. Job 41.
Cum apprehenderit eum gladius subsistere
non poterit neque hasta neque torax.
Per hastam secundum Gregorium predicacionis
iaculum, per toracem vero fortitudinem
paciencie intelligimus. Neutrum istorum

[h]istorie potest cum sunt gladium quia ut
dicit Gregorius dyabolus veniens in antichristum ta-
te virtutis apparebit ut si superiorum desit a-
micitiam et perditorum acumen obtundat
et longanimitatem paciencium deserat
et dicitur antichristus homo peccati filius per-
dicionis et homo dyabolicus et [?]
nomen antichristi erit compositum ex litteris quarum nu-
merus est sexcenta sexaginta sex ut dicitur Apocalypsis 12
[?] alio enim appellabitur vel animos
id est contrarius honori vel arnoym id est nego
vel theytham id est sol gygas Latine
vero appellabitur dic lux [?] de-
numerum adimit secundum componendum
[?] consurgunt qui est sexcenta sexaginta sex. Sic
enim cum dyabolus dei filium in assumpto homi-
ne generis salutem fuisse operatum
et in carne deitatis potentiam demon-
strasse ipse est assumet dampnatum illum ho-
minem ut [?] homines sua potencia
manifestat [?] quid ex assumpto
serpente in nocentem decepit homines
[?] vero redemptum hominem [?]
sub veritate. Contra quod orat Psalmista dicens
Exurge domine non confortetur homo et
dicit antichristus [?] Ad hoc enim
dyabolus [?] laborat conatibus
ut Christi [?] sufflet ut [?] cultum
[?] fidelibus [?]
tuat. 2 Reg. 2. [?] texto [?]
[?] dicit [?] colit. [?]
poni [?] persecutionis remedium.
[?] enim erat persecutio ut nemo
possit resistere sed sola fuga erit reme-
dium [?] fugam tamen tangit Psalmista
locum fuge. Tunc qui in Iudea sunt fugi-
ant ad montes ut ibidem [?]
[?] pertegant [?]
tangit fuge solitudinem. Et qui
in tecto non descendat tollere aliquid
de domo sua sed potius [?] relinquit

ne [?] rapiatur. [?] tangit fuge
celeritatem. Et qui in agro non revertatur tollere tunicam
suam. [?] dicit. Qui in [?] et in medio ierusalem dis-
cedant et qui in regionibus non intrent in eam
[?] cum [?] qui in regionibus sunt
[?] ad civitatem confugere ut ibi tutentur [?]
[?] erat [?] venientibus [?]
[?] erat civitatem relinquere [?] ingredi
[?] ad [?] est cum [?] immineret [?]
[?] civitatis ut dicit ecclesiastica hystoria ad-
[?] civitatis [?] fideles [?] oraculo [?]
moniti cum fideles [?] ad [?] civitatem [?] sub-
daniem venerunt ad [?] civitatem [?]
rege agrippa erat [?] contra obsidionem
[?] salvati sunt sicut premittunt Ysaias 16.
Abscondite fugientes et vagos ne prodas. Habita-
bunt apud te profugi mei moab esto latibulum eorum
[?] ad [?] enim terra ultra Ior-
danem [?] fuit moabitarum sicut patet
[?] Iudicum [illegible] Nota quod fidelium [?] sunt [?] de
Iudea id est [?]
[?] per eos qui sunt in Iudea [?]
[?] qui sunt in tecto
[?] sunt [?] qui [?]
[?] debent [?] virtutem [?]
ascensiones in corde suo. [?] sunt [?]
laborantes scilicet in agro. Vel in tecto sunt contemp-
[?] in agro autem sunt activi [?]
[?] abhominacionem [?] in [?] non
[?] scandalizentur. [?] non condempnet [?] pro [?]
scandalizentur [?] non [?] quales sunt prelati [?]
[?] fugiat non [?] [?] prodenciam [?]. Videat
[?] ad [?] fugiat [?] petrum et
montem [?] moysen [?] helyam petrum et
paulum [?] apostolos consideret et religionum
[?] institutores Augustinum Benedictum Basilium Paulum
primum heremitam hylarionem Anthonium et [?]
[?] ne
si cadunt [?] ne
descendas de tecto [?]
[?] ad [?] tu noli [?]
abiectam tunicam [?] indueas [?]
nota quod abhominacio desolacionis sicut dicit Augustinus
[?] iniquitas in malis operibus [?]
[?] ut fiat [?] in bonis operibus [?]
ut [?] Gregorius 12. [?] capitulo 27. [?]

vicia solas eas virtutes impetunt quibus ipsa destruuntur ut scilicet ira pacienciam castitatem ingluvies abstinenciam libido continenciam impugnat. Superbia vero quam viciorum radicem dicimus nequaquam unius virtutis extinctione contenta est contra cuncta anime membra se erigit et quasi generalis et pestifer morbus corpus omne corrumpit. Item luxuria abhominacio est quia racionalem hominem brutum efficit animal. Ista est abhominacione desolans virtutes sicut dicit Job 31. quia nephas est et iniquitas maxima ignis est usque ad consumacionem devorans et omnia eradicans germina. Item ypocrisis abhominandum ydolum est quia licet omnis iniquitas detestabilis sit deo abhominabilis tamen est iniquitas falsitatis specie tecta. Mt. 23. Ve vobis scribe et pharisei qui similes estis sepulcris dealbatis que a foris apparent hominibus speciosa intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcicia. Hec tamen fugienda sunt. Primo quidem a penitentibus quorum mentem si tangat superbia considerent montes angelicos qui ceciderunt. Si luxuria tetigerit fugiat superbie nec pecas cede nisi a venere cito cede. cetera bella fuge. venerem arte fuge. fugiat vero ad montis altitudinem scilicet continencie quo potuit salvari Loth. Gen. 19. Et tales montes deseruit cum consensit incestum. Rursus si ypocrisis mentem tetigerit in monte fugiat id est nichil operetur quod erubescat fieri candens quia civitas candens supra montem posita que abscondi non potest. In tecto sunt doctores quibus dixit Christus. Dic in aure audistis predicate super tecta. Hos concuciunt abhominacio superbie tangere sed caveant descensum quia omnis qui se exaltat humiliabitur. Item caveant descendere ad opera carnis. Rursus caveant ypocrisim. Ambrosius. Nec locucionem simulemus columbinam et mentem habeamus caninam. Item magis sunt qui bonis exercitantur operibus isti non vertuntur ad tunicam ypocrisis nec ad pigmenta luxurie nec ad corruptam et byssum superbie divitis epulonis.

Item nota tres status ecclesie scilicet continencium coniugatorum et prelatorum. Primi sunt in iudea laudibus scilicet virtutis cantantes canticum novum ante sedem dei et agni exceptis qui cum mulieribus non sunt coinquinati virgines enim sunt. Coniugati vero sunt magis et in labore propter vite. Ps. Labores manuum tuarum quia manducabis beatus es et bene tibi erit uxor tua sicut vitis habundans. In tecto autem sunt prelati circumspicientes actus subditorum. Unde saga cilicina per que prelati intelliguntur fiunt in tecto tabernaculi. Et petrus contemplator ascendit ad superiora domus. Actuum.

Et vigilancius prelatus in pietatem. Ps. Vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto. Temporibus igitur antichristi omnibus fidelibus dat salutare consilium. Primo quidem continentibus ut ad montes fugiant. Unde est aliqui videlicet montes propter eminenciam vite et potestatis sed erunt montes gelboe sine rore gracie sine pluvia doctrine. Isti sunt montes behemoth de quibus Job 40. Hii montes herbas ferunt. Amen tamen cum tamen qui non sunt montes celestes non est ulla fiducia in apparencia exteriori tamen cum actus velut illius temporis iusti ad antiquos confugiendum est montes angelicos et totos hominum presidium supplicandum unde huius virtutis contemplanda. Ps. Levavi oculos meos ad montes unde veniet auxilium michi. Et item in fluminibus tunc inhabitur a montibus etiam accipiende sunt ale columbe ut volantes in hos montes quiescant. Ps. Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine. Deinde conspicit montes pastoribus

sue et binentia atque quiete. Ad litteram
et Antiochi temporibus sancti confugerunt
in arabia deserta petentes ut
dicit Ieronimus super danielem xi capitulo
Hec sole salvabuntur de manu eius
edom et moab et principium filiorum a-
mon. Has enim terras antiochus
deserit intactus. Qui fuit temporibus
antiochi in regione erit et non deseri
dat sed persistit eos. Abacuc ii
ii capitulo Super custodiam meam stabo
et figam gradum super munitionem et
contemplabor ut videam quid dicatur
michi et quid respondeam ad arguentem
me. Contra istos prelatos q. lu-
pus rapax maxime armabitur
antichristus sciens quod percusso pastore
dispergentur oves gregis. Qui fuit
eiusdem temporis in agro fructifero nun-
cii non veniat ad dissolutionem ipsius
q. tollens continentie cultum erunt
enim discipuli antichristi damp(na)tates
impietas et dissolutiones quos deus
generet. Certo ponit persecutionis
supplicium. Ve autem pregnantibus et
nutrientibus illis diebus. Quia
vero aromatis apprehendet qui
ut dicit Orig. Non erit tempus mise-
rendi nec super pregnantes nec super
lactantes nec super infantes eorum
qui potius pregnantes inde eorum ro-
mani scindebant et mictas in-
fantes allidebant ad petras.
Aliter secundum Ieronimum ve erit pregna-
tibus quia gravate ventre fugere non
poterunt. Ve erit nutrientibus quia
amore prolis detente capientur
sicut simea amore filiorum liga-
ta simul cum eis capitur. Nota quod
secundum Augustinum pregnantes sunt qua-
si qui aliena concupiscunt et spem habent adipi-
scendi sicut mulier pregnans sperat prolem nu-
trientes vero sunt qui possident que concupierunt
qui possessa mitre dm. dum ea minuit cu-
stodiunt tollunt atque augent. Conceperunt isti
avaricie sicut dicit Iob. Concepit dolorem
et peperit iniquitatem. Iob. Ova aspidum
eruperunt et telas fetum est ex eis erumpet in regu-
lum. Pregnantibus istis et nutrientibus erit
ve antichristo veniente ve scilicet culpe et ve pe-
ne quia temporalia largietur ad mutuum quibus male
possessis ad ve pervenient eternum. Aliter secundum
Augustinum caritas est quadruplex status scilicet inci-
pientium que nascitur proficientium que nutritur per-
fectorum que roboratur et que consummatur cupiens dissolvi
et esse cum Christo. Ve erit incipientibus et profi-
cientibus sub antichristo quia cito scandalizabuntur
et resilient vel aliter sicut dicit Ysa. 26.
secundum aliam litteram. A timore tuo concepimus
et peperimus spiritum salutis. Aliqui sunt qui conceperunt
emendationem vite sed non pepererunt. Isti sunt pregnan-
tes sed timent parere quia nunquam deviant-
tes sed mores quos ceperunt. Nutrientes vero sunt qui
iam pepererunt bonum quod conceperunt sed delicate
q. blandiuntur infantium spiritum bonum in-
cipit atque erit ve temporibus antichristi quia et
propositum pregnantium erit abortivum et fetus
nutrientium non proficiet. Aliter semen est
verbum dei quod mentes auditorum suscepto
q. timenter vero impregnantur. Qui quidem
ut fetum castitatis pariant. Hii patrie huius
nunc et de singulis. Nutrientes vero sunt
predicatores qui fovent eas virtutes au-
ditorum quas iacto semine genuerunt
in Christo. Talis nutritor apostolus Paulus
erat qui dicebat Corinthiis. Tamquam parvulis
lac in Christo dedi vobis potum non escam
et item filioli mei quos iterum parturio. Ubi tamen si nu-
trices fovent puerum suum. Sic doctoribus
tempore antichristi ve erit eternum si non evan-
gelizaverint. Si non docuerint

ve erit illis tempore passionis et mortis quorum etiam
auditoribus ve erit eternum si non resipuerint et
ve nutrientibus temporale si precepta doctorum secuti fue-
rint. = Quarto ostendit has persecuciones tangit
oracionis suffragium. Orate autem ut non fiat
fuga vestra hyeme vel sabbato. Debant
quidem iudei in hac fuga que romanorum ex-
ercitum deserta petere et longe recedere et duo fuit
= Primum prohibet hyemis asperitas = Secundum lex
observancia sabbati qua die non licebat amplius
mille passibus procedere. Quare et oportet ne tem-
poribus antichristi sit refrigeracio caritatis tamquam
yemps qua fuga non tollerabitur. Anima vi-
amor sustinet. Oportet etiam orare ne sit sab-
batum i. vacacio ab omnibus operibus. Vel per hye-
mem gentilitatis per sabbatum legalis observancia
significatur. Orandum est ergo nobis ne prevalente
ydolatrie cultu vel legalium observancia ad
fugam peccati nostri compellamur. Vel hyeme fu-
git qui timore et angustiatus xpm deserit.
Sabbato fugit qui devocione legalium provocatus
fidem relinquit. = Quinto ponit huius persecucio-
nis magnitudinem. Erit enim tribulacio magna
qualis numquam fuit ab inicio mundi neque fiet.
Illa enim tribulacio qua ultima subversionis iudei
afflicti sunt excessit tribulacionem egipti cap-
tivitatem babilonie tormenta anthiochi
et cetera adversa que a nacionibus sustinuerunt.
Qualibus ipsa turbacio fuit dicit Lucas.
Erit enim pressura magna super terram et ira
huic populo et cadent in ore gladii et captivi
ducentur in omnes gentes et ierusalem calcabitur
a gentibus donec impleantur tempora nacionum.
[illegible] neque iudeos vero tam in-
tollerabilis ira divinitus venit super eos
omnibus que ante facte sunt difficilior. Nunc
manifestum est quod propter [illegible] invisionem novissimis
temporibus cum dampnatus ille homo ad-
versus xpm surrexerit tanta erit persecucio
etiam ut numquam similis fuit nec futura sit.

Temporibus quidem tamen antichristi etiamque
persequentium adsint doctores verbo confir-
mantes etiam adsint et miraculorum
operum convenienter antichristi. Sed tamen sig-
et doctrina. Job xli. Faciem eius prece-
det egestas. Vero. Gregorius ix moralium capitulo 3.
Terribili ordine dispensacionis occulte
sunt quando dyabolus in illo dampnato ho-
mine quem assumet apparebit sancte ecclesie
virtutum signa subtrahentur. Nam prophetia
absconditur curacionum gratia aufertur
prolixioris abstinencie virtus minuitur
doctrine verba conticescent miraculorum
prodigia tollentur. Nec quidem nequa-
quam superna dispensacio funditus sub-
trahit sed non hec sicut prioribus a-
perte atque multipliciter ostendit. Nam
fidelibus in illo certamine signa
non deerunt sed tanta erunt signa
antichristi ut nimium aut pauca aut nulla
videantur quorum nimiorum virtus omnibus
signis sit pocior. Tunc omne quod ab illo
terribiliter conspicit pertinaciter conste-
talem premit. = Haec secunda tribulacio erit
tormentorum et una instigante dyabolo et
agentibus iudeis supplicia exco-
gitabit inaudita quorum tamen predica-
tores fidei annunciabunt oppositum et pa-
uci pro toto mundo resistere audebunt
nomen confiteri. Vero. Origenes. Erit tunc
maior tribulacio quam unde fuerit duobus
seducti. Erit enim sicut scriptum est 2 pa-
ra. fortissimus quisque eius corde quasi
leonis pavore solvetur. Tanta denique
erit tribulacio ut videatur deus etiam
abiecisse ymo reliquisse. Lex videatur
deo et veritati contraria. = Tercia tribulacio erit
qua crudelitati tormentorum adhi-
bebit miraculorum efficaciam. Flage-

labit quidem per vanos et inpios
flagellis operabitur mira. unde Gregorius 12
libro moralium capitulo [?]: Nunc fideles viri
mira faciunt cum perversa patiuntur,
tunc autem antichristi satellites et cum
perversa inferunt mira facturi sunt.
Pensemus ergo que erit humane men-
tis illa temptatio quando pius mar-
tir et corpus tormentis subicit
et tamen ante eius oculos miracula tor-
tor facit. cuius tunc virtus non
ab ipso cogitationum fluctu quatitur
quando is qui flagellis cruciat signis
coruscat. Sic et altius erit antichristi
veneratione prodigii et diversis cru-
delitate tormenti non enim soli
tantum potestate erigitur sed in signorum osten-
sione fulcitur. = Quarta tribulationis
infelicitas et immensitas erit simulata
iusticia, nam ut dicit Ieronimus super
Danielem: Simulabit sanctitatem sola-
bit ut plurimos decipiat. Tantam
enim sanctitatem videbitur ut eos quos
trahit miraculis sui operatione in-
iquos faciat apparere. unde Gregorius in
moralibus: Per ypocrisim sanctitatem eam quam
ipse diabolus videtur habere singulariter
[?] et sapientiam mentietur et vitam
[?] agni [?] auditoribus a reprobis
perventurum virus infundet.
= Quinta auget illa tribulatio. unde
[?] capitulo: Ille enim homo
peccati [?] ita ut ap-
tissime videatur contra Christum [?]
exponere [?] dicit Daniel [?]: habebit
os loquens ingentia, cuius tanta
erit doctrine auctoritas ut verba predi-
cantium fidelium faciat contempni.
Job 41: Non fugabit eum vir sa-
gittarius. unde Gregorius in moralibus: quia

per sagittas nisi verba predicatorum accipimus
quem vir non fugabit antichristus quia qui ab illo
apprehenditur verba predicantium audire contempnit.
= Sexta tribulationis illius augmentum erit
antichristi potestas. Potens quidem erit diabolica vir-
tute quia ut dicit Gregorius in moralibus: In collo eius
eius fortitudo morabitur. In illo dampnato
homine tota virtus diaboli congesta demorabitur
et densabitur. Et adeo illi erit potentia secularis.
Job 41: In collo eius fortitudo demorabitur
quia elationem illius potentia suffragabitur
nam quamquam tunc superbe extollitur quamvis callide ma-
chinatur et cum iustitie potestas secularis exequitur =
Septima tribulationis immensitas erit quia
totus mundus unanimiter contra paucos
fideles armabitur. unde Gregorius in moralibus: Quia an-
tichristus contra electos dei missis viribus effre-
natur ad augmentum sue malitie unitatem
quam in reprobis habere permittitur ut tanto contra
nos vires suas robustius exerceat quanto non
solum nos ictu fortitudinis sed mole et ad-
unationis impugnat. = Octava tribulatio
illa existit quia pravorum corda contra electos
inflammabit. Job 41: Fervescere quasi ollam
profunda maris faciet. unde Gregorius in moralibus: Quia
persecutionis extremo tempore contra electorum vitam studium
[?] reproborum per flammam crudelitatis excitatur
tanto quamque corda hoc tempore pacis intra sua
[?] malitiam clausa latuerunt tunc in persecutionem in-
[illegible] persecutionis ebullient ac per ab-
ruptam crudelitatis aperte licentiam ea que
diu presserant odia antiqui hostis exhalant.
= Nona tribulationis immensitas erit quia
persuadebit antichristus iniquis ut persecutio fi-
delium sit pietatis opus et dei obsequium at-
que pro zelo religionis faciet estimare ut
quanto atrociores fuerint ad crudelitatem tan-
to amplius premia mereantur eterna sicut dicit
Gregorius in moralibus = Decima tribulationis immensitas

cit tempastum distribuens admixtum. dicit enim
Ieronimus super Danielem quod antichristus multa deceptis
munera largietur et terram suo exercitui diui-
det quos usque terrore non poterit subiugabit a-
uaricia. Talibus antichristus armatus mu-
nimentis quem quem nequiter nequiverit callidius ex-
quirit. Tunc dyadema trinicem superbie altitudinis
erigetur et triplicium diadematum quod gestat hominem
omne quod temporaliter preualet nequiter ostendet
Et primo quidem subiciet sibi potentes. Danielis
vii. Ecce tria de cornibus primis euulsa
sunt a facie eius. Sicut ut dicit glossa in
medio decem sunt regna totidem que
sibi victima subiciet. Hec regna dicit
Ieronimus super Danielem esse Egypti Affrice Ethyo-
pie quibus subiugatis reliqua vii. romani
imperii regna victori colla submittent.
Item subiciet sibi sapientes seculi. quia ut
dicit glossa in medio. prudentes seculi malicie
antichristi adherentes fidem quam tenuerunt
in xpo nostris reputabunt errorem
tantoque benedictionis lucis mane
iudicabunt perdentes se tenebras nunc
fidei repellere et veritatem lucis signis
clarescentibus mutuare. Item subiciet
sibi doctores ecclesie. Job xli. Sub ipso erunt
radii solis. Unde glossa in medio. Quid nunc
per solis radios nisi acumina sapientum
demonstrantur tamen multi qui nunc sanctam
ecclesiam. Luce sapientie resplendere videban-
tur vel persuasionibus capti vel minis
territi vel cruciatibus tracti antichristi
seductione sucumbent. Iterum ut dicitur Sub
ipso erunt radii solis. Item subiciet sibi
splendorem iustorum. Unde ibidem dicitur
Sternet sibi aurum quasi lutum. Sicut ut
dicit glossa. Multos qui nunc sanctam e-
cclesiam fulgore iusticie aureos resplen-
dere videbantur tunc vel terrenarum rerum
concupiscencia vel erratica doctrine contagio

vel carnalibus et voluptatibus substernet
aurum enim quasi lutum substernere est in abiecta vite
industria pellicata desideria trahere nam
per lutum desiderium sordide voluptatis ex-
primitur sicut psalmista deprecans ait. Eripe me
domine de luto ut non infigar. Luto quippe
inherere est sordidis desideriis carnalis
concupiscencie inquinari. Item quosdam qui prius ex-
cellenciam credebantur esse de numero electorum.
deiciet sicut dicitur Apocalipsis xii. Cauda dra-
conis trahebat terciam partem stellarum celi
et misit eas in terram quia ut dicit glossa.
Illa sathane cominitas (?) pandaciam assumpti
hominis. quosdam quos velud electos dei in-
cautum inuenit obtinendo reprobos dominio
celi et proicit eas stellas itaque de celo
cadere in terram et relicta non nulli spe cele-
stium illo duce ad ambitum secularis glorie
inhyare. Item cultum dei in sacrificio altaris
et observanciis sacris amouebit Danielis a-
bolum datum est ei quod regere sacrificium. Item
per tercium et per sternere veritas in terram et faciet
et prosperabitur. Item nidum inisui adinuacione con-
uertet Job xli. Post eum lucebit semita
sed post antichristum quoque semita lucere
prohibet. quia quamquam (?) tunc seat adinuacione tam
nimia excommunicatorum suorum claritate
delinquit et sine per se sine per ministros suos
quoslibet predicat mendacibus signis
coruscat. Item hiis omnibus signis non
obstantibus antequam temporibus reperientur
quidam ut dicit glossa qui in memoria tuba
prophetica texuerunt precepta retinentes
sciant et falsa esse signa que prohibet et
vera supplicia ad que decipiens trahet
horum corda quia sititur miraculorum
opera spe non patitur falle ad aliam
illusionem reducet enim quosdam hec

secantes sed tamen bruta parentem diligentes. conspicit quorum pertinacius mentibus ventura supplicia levigat finienda quae necesse discretionis iudicia asserit et deceptos callide ad presentes voluptates rapit. Job xli. Estimabit abyssum quasi senescentem. Una ut dicit Gregorius. Estimabit quasi in suppliciis superna ~~aeterna~~ iudiciorum faciet putari. Et quid mirum est si homo ille dampnatus in quo omnibus aliis remorsum conscientie non habebit si timorem divini iudicii non tenebit. ¶ Considerandum vero est quod sic instigante dyabolo alienabit homo iste a timore dei ut primo quidem cor eius non emolliatur ad compunctionem. Job xli. Cor eius indurabitur quasi lapis et constringetur quasi malleatoris incus. Item sic alienabit ut quasi se divinam simulque contempnit. Unde Gregorius. Quid mirum si humanas despiciat qui ipsa aeterne superni iudicii tormenta contempnit. Unde dicit Job xli. Quasi stipulam estimabit malleum et deridebit vibrantem hastam. Et quasi enim per malleum desuper venientem celestis pondus percussionis exprimitur. Ho[c] iste leviathan malleum despicit quia superne animadversionis ictus formidare contempnit. Vibrantem et deridet hastam quia ex districto iudicio quae quae nunc quam horribile se providet pati non metuit sed quo se aeterna tormenta evadere non posse conspicit eo in excecanda nequitia durior ascendit. Item sic alienabit ut in stuporem mentis quasi sus insensibilis efficiatur. Unde Gregorius. [illegible] est leviathan ut nullum timet nullum bonum [illegible] quia iuste dum sine hoc quod passurus sit metuit, cui felicitas nimirum sunt timenda aeterna supplicia quae non timendo tollerant/ appetitum nam et consuetudinem

sistit in rigorem mentis ut iam perditionem se male egisse non sentiat qui per esse per gloriam quaerebat. Ita quia ius conscientie pietatis non obtinuit, quia quidam suae superbie remedium in sanam insensibilitatem invenit et quia prius terminum transgredi culpa non potuit despicere se contra culpa quaesivit. ¶ Sexto post tribulationis huius praedictum Et nisi breviati fuissent dies illi non fieret salva omnis caro quod equipollet huic nulla caro fieret salva. Nota tamen hanc intelligit secundum illud Gen. vi. Non permanebit spiritus meus in homine quia caro est. Item. Recordatus est quia caro sunt. Attendamus huius tribulationis praedictum ut nemo desperet dicitur cum tanta quod nullus homo salvaretur nisi dies illi breviarentur. Quorum autem intuitu breviandi sunt adiungit propter electos breviabuntur dies illi. Hoc tempus persecutionis ultime creditur futurum annis tribus et sex mensibus quod probatur Dan. ix. ubi dicitur In dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificium et erit in templo abhominatio desolationis. Ebdomadas hoc loco secundum omnes expositores est annorum a nomine dierum septem per annis pro una ebdomada est tres enim annorum et dimidii quanto remoto dei dei cultu abhominabilis antichristus tamquam deus erit in templo. Item Dan. xi et xii. Usque finis horum mirabilium cum elevasset ibi dexteram et sinistram suam in caelum et iurasset per viventem in aeternum quia in tempus et tempora et dimidium temporis. Tempus est unus annus tempora sunt duo anni dimidium vero temporis est dimidius annus. Item eiusdem xii. A tempore quo ablatum fuit iuge sacrificium et posita fuit abhominatio desolationis dies mille ducenti nonaginta qui sunt anni tres et dimidius.

ccc.lx. v. diebus pro uno anno computatis et
superfluunt duo dies. Item Apoc. 12 d. Civitatem
sanctam calcabunt mensibus 42 qui sunt tres anni
et dimidius 12 menses pro uno anno computatis
Et eiusdem 13 dicitur quod bestie potestas antichristus
intelligitur data est per eius facere mensibus 42. Tantum
autem tempus futurum esse persecutionis antichristi colligitur
ex signis antithesis qui tribus annis templum
in christi prophanavit sicut patet per Math. 24
et 9o. Hoc est quia tanto tempore tribus s. annis
et dimidio christus predicavit. Ecclesie qui tanto
tempore tribus s. annis et dimidio christus predicavit
et quantis tantis adversitatibus conculcanda sit
eciam per antichristum huiusmodi tamen assignat
Greg. 29 li. mor. circa principio dicens Quia dyab.
circa finem mundi atrocius temptationes adicitur
quia tanto fit ferventior ad sevicia quanto
se viciniorem sentit ad penam. Considerat
quippe quod ipso sit ut licenciam nequissime liber-
tatis amittat et quanto brevitate temporis angustatur
tanto multiplicitate crudelitatis expanditur.
Hec quia non fit dyabolus potestatem nisi permittente
hoc deus fieri permittit duabus ex causis
primo quia circa finem mundi erit habundancia
nequicie et refrigescet caritas sed erit tunc mul-
tiplex dyaboli potestas. Ut igitur discernatur qui sunt
ne electi et qui boni sunt in medio istius tri-
bulacionis examinandi deus evenire permittit illa
ut dicit Greg. Sepe ab malis viciis etiam in-
plicatur et tamen aliqua virtute cupit hominibus
apparere sed contigit dei iudicio ut tandem ar-
hepa latens pateat ut videat homo quia a-
pparere ubi tanto captabat sicut tribus
patet exemplis. Castus enim superbus dum superbiam
non corrigit in lapsum carnis cadit. Item
elus vacans dum superbiam non corrigit lig-
ua ad detractionibus non retrahit etiam fi-
nem vite rapacitate mardescat. Item paciens
dum inbidiam et malicia facit in corde alii
impaciens et dolens prodit. Et quoniam fit in

uno quorum hoc temporibus antichristi de-
venire permittet ad excitatem in-
fidelium dignum est ut per eum decipiantur
qui veritatem contempserunt. 2a Thes. 2o.
Cuius adventus erit secundum operationem
sathane in omni virtute et signis et prodi-
giis mendacibus et in omni seductione
iniquitatis hiis qui pereunt eo quod ve-
ritatem caritatis non receperunt ut
salvi fierent. Ideo mittet deus illis
operationem erroris ut credant men-
dacio ut iudicentur omnes qui non
crediderunt veritati sed consenserunt
iniquitati. Item electorum hoc deus permittet
ad probationem electorum ut purgentur
sicut aurum quod per ignem transit. Job.
41. Cum sublatus fuit timebunt
angeli i. electi et territi purgabuntur
Et de electis quando venturus sit antichristus
diffinire temerarium est quia modi-
co tempore post adventum eius erit
finis seculi ut dicit glosa super Apo.
Et quia de fine seculi nemini licet va-
ticinare ideo nec adventu christi
nec ad hoc discernendum aliquos
scriptura invenimus. Dicitur enim Apoc.
20. quod mille annis ligandus esset
sathanas in abyssum et post modi-
co tempore relaxandus. Hic tamen
annorum numerus ad literam sed mistice
accipitur sicut dicit glosa. Et for-
tasse per hoc antichristus non cognoscetur
antichristus quod ipse sit quamvis sepe tamen sit
dampnat. Bede enim eciam dimi-
tatibus mortuis nec enim est
in homine via eius ut dicit
Je. Venit autem prius certe tradicionum
diebus regnat quia tribus tamen
annis et dimidio. Nam contra

cum venerit Enoch et Helyas ut con-
vertant corda patrum in filios istos
mandabit occidi et iacebit corpora
eorum in platea magne civitatis que vocatur
spiritualiter Sodoma et Egiptus ubi
dominus eorum crucifixus est · die vero tercia re-
surgent et voce de celo facta ad eum
ascendent cunctis videntibus timen-
tibus · Post hec et magis gloriabitur anti-
xpus et volet celum ascendere sed occide-
tur · Sed non manu neque gladio quia non
angelorum bello nec suorum certamine
sed per adventum iudicis solo oris sui
spiritu eterna morte ferietur · Quo mortuo
beatus qui pervenerit ad dies mille · ccc ·
xxxv · ut dicitur Dan. 12 · Isti sunt dies con-
stituentes annum et dimidium quo tempore
predicabit antixpus et ultra hoc sunt
dies xlv · qui eo mortuo dabuntur de-
ceptis pro penitencia et iustis pro refrigerio
secundum Ieronimum super Danielem · Omnes isti sunt
magis in verum propter hec sunt sepe com-
putacionem Distinctio secunda

dist. 2a

Secundo in eo quod dicit Tunc
si quis vobis dixerit · tangitur con-
silium contra eorum fallaciam · Tunc · Fuerat
= premittitur cum primo errorum predicato-
rum · scilicet antixpo predicante vel eo iam
mortuo · Si quis vobis dixerit ecce
hic · id est hoc loco · est xpus aut illic · Sicut
enim iudei priori tempore vanis rumoribus
dicentium messiam eorum iam natum et
ibi vel alibi esse · ita antixpo mor-
tuo surgent quidam antixpi predica-
tores qui asserent xpm ad terras veni-
sse et locum sibi elegisse in quo subse-
quenter congreget · qui cum eo regnaturi sunt no-
lite credere · 2 Thess. 2o · Obsecro vos

ut non cito moveamini a sensu vestro =
Secundo ponitur falsorum predicatorum ostentacio
Surgent enim pseudo xpi · id est filii prophete
Primi erunt antixpi · Secundi erunt pse-
udo antixpi predicatores de quibus loquitur
Io. in Apoc. 13 · dicens quod post antixpum
quem comparavit pardo habente omnem potestatem
a dracone · Alia bestia ascendit de
terra habens duo cornua similia agni
et loquebatur sicut draco et omnem pote-
statem prioris bestie faciebat in conspec-
tu eius et fecit terram et inhabitantes in ea
adorare bestiam primam cuius curata est
plaga mortis et fecit signa magna
ut ignem faceret de celo descendere ·
Bestia prima secundum Ricardum et glossam in
moralitate est antixpus · Secunda bestia est
predicatorum eius multitudo que de
terra ascendit quia terrena potestate
gloriabitur · Cuius duo cornua similia agni
erunt vita scilicet et scriptura que se xpo simi-
lem mentietur habere sed tamen sub specie agni loquetur
ut draco · quia serpentinum virus regi-
bus auditoribus infundet · de quorum
virtutibus surgit · Et dabit signa
magna et prodigia · Signa sunt pre-
sencium prodigia futurorum · Vel signa
demonstrant vera prodigia non vera
adversa vel prodigium dicitur a porrigendo
quod est vastare et dissipare · ita ut indu-
cantur in errorem si fieri potest et electi ·
Onge · Exageratorius magis sermo est
ut vim predicacionis illorum ostendatur
glossa · in nobis cavendum magis est quos at-
que electi sunt duci in errorem putantur
cur dicitur quasi dubitando si potest fieri
cuius quod potest fieri deus intuetur aperte
Sed dicit glossa quod visis tantis signis
electi xpi quodam dubietatis nubilo

patient in corde sicut dicitur Iob. 41. De naribus
eius procedit fumus quia de miraculorum eius insidiis
admonentium caliginosa dubietas in electorum
corde generatur. Et ideo in errorem ducendum. Et quia
eorum constantia altitudine non movebitur ideo fieri
non potest ut cadant quamvis utroque videntur compulsorum
tentationibus ut in errorem ducantur si fieri potest et electi
quia eorum iam errare in cogitatione tribuatur sed
pertinens si fieri potest adiungitur quia procul dubio fieri
non potest ut in errorem electi plene capiantur. Aliter
secundum Augustinum dici potest quia ex eo electi quod homines sint
adeo in errore permanere non possunt. Et non secundum
glossam quia multi homines sunt antichristi predicatores qui
virtutes esse ostendunt quas faciunt secundum dictum est
omne quod agunt agunt quos oportet discernere sicut
numularii numismata considerant qui primo aspici-
unt metallis qualitatem post figuram. ad ex-
tremum non pondus examinant. Et numquid mira ignito-
rum hominum facta conspicimus residere advenientium mi-
raculum quod solerter numularii debemus. Et
primo quidem operis qualitatem attendamus
ne dictum subintret ne lateat. ne v3. quod prava
intentione agitur vestri visione palliet. secundo
operis qualitatem percepta mox formule figu-
pensetur si approbabitur denariis scilicet v3. per ib-
dicatur tales corporum veritate similitudine nullo errore
viciatur. Demum restat ut his examinibus inter-
rogatorum numismatis pondus perquiratur. i. an sit
opus perfectum an imperfectum ne in dampnum reci-
pientes gravatur si imperfectum pondus penite-
re recipiunt. Tercio ponitur salutaris admonitio.
Ecce predixi vobis. quia iacula que previdentur minus
feriunt. Si ergo dixerint vobis pseudo christi et pseudo prophete
ecce in deserto est Christus sicut enim dicitur
ductus est in desertum a spiritu ut temptaretur a dyabolo.
Nolite exire ut eum illuc requiratis. Et
si dixerint. supple ecce in penetralibus. i. in
thalamis absconditus nolite credere. Ad litteram
hoc sic potest intelligi. Si quis dixerit Christum

Christum in terris venisse atque a conversacione
hominum elongatum deserta habitare. Fa-
cere ut eum perquiratis. Si non aliqui
asserant oppositum quod quasi delicatus
et nobilis cum paucis comitibus pe-
netralia habitet nolite credere. Ad litteram
hec possunt intelligi. Id est per desertum re-
ligionis status. Si quis sic dixerit
hominem apud tam sanctum esse Christum nolite
exire a vestro proposito ut illius ve-
stigia persequamini. Et si quis dixerit quod
in doctrina aliqua mistica et occul-
tis conventiculis quasi penetralibus
sit ne credatis. Tercio ponitur causa
denis manifestatio. Sicut enim ful-
gur exit ab oriente et apparet usque
in occidentem ita erit adventus
filii hominis. quasi diceret antichristi
predicatores dicent de Christo quod sit
aut in deserto aut in penetralibus. sed
non oportet querere Christum adventum esse
solitarium quia ut dicitur Luc. 17. Non
veniet regnum dei cum observatione
sed communiter omnibus ad modum
fulguris apparebit. Et non quod Christus
fulguri se comparavit. Primo quidem
ratione suae claritatis sicut fulgur est
flamma in nube ita Christus est
claritas in carne. Secundo ratione processus
quia exivit a patre tamquam oriente
et apparuit in matre virgine tamquam occidente.
Tercio ratione evidentie quia per totum
apparet fulgur et de Christo veniente
dicimus Apoc. 1. Videbit eum omnis
oculus. Secundo ratione refulgentie. Prima
Cor. 4. Veniet dominus et illuminabit
abscondita tenebrarum et manifes-
tabit occulta cordium. Tercio ratione mo-
tionis subite per celeritatem inpuise.
Sap. 6. Horrendum et subito a-

apparebit nobis. ¶ Quarto ponit electorum
congregationem. Ubicumque fuerit corpus illuc con-
gregabuntur et aquile. Luc. 17. Dicit quod cum
Christus predixit apostolis quod duobus in lecto
existentibus unum assumendum et alterum
relinquendum et quod duobus molentibus at-
que cum quod duobus in agro laborantibus
similiter unum sumendum et alterum relinqu-
endum. Tunc interrogaverunt apostoli ubi fieret ista
assumptio. Respondit Christus quod dictum est quod ubi
fuerit corpus etc. ¶ Per aquilas intelligit
electos qui duabus pennis assumentur
scilicet contemplantium agentium et residentium
vel continentium coniugatorum et prelatorum. Isti
tamquam membra Christi corporis vel ecclesie
cuius caput Christus membra enim fideles
sunt congregantur. Spiritualiter vero aquile sunt per-
spicantes veritatis intuitu a terreno lati-
tantes ex accessu [illegible] cor-
pus Christi in illa mortalis humanitas
predicatores quam antichristi corpus mortuum
detestabuntur. Dicit enim ipse Christus ibi et
aquilas i. electos iustos ubi corpus est
eius i. ubi fides humanitatis mortis et re-
surrectionis predicatur. De aquila enim di-
citur Job 39. Ubicumque cadaver fuerit statim
adest. Distinctio tertia

Dist. 3

Tertio cum dicit Statim autem
post tribulationem etc. tangit domini
adventum precedentium ubi sexto ponitur ¶ Ubi
est prima luminarium tenebrositas Statim
autem post tribulationem dierum illorum ab-
hominationis scilicet antichristi et predicationis
pseudoprophetarum Sol obscurabitur et luna
non dabit lumen suum. Celi luminaria
creata sunt ut sint in signa ut dicitur Gen.
1. Et dicit Damascenus quod erunt signa finis
mundi et adventus Christi Et stelle cadent
de celo. Cadere dicuntur quia non apparebunt
ut credantur cecidisse vel tunc temporis
multe erunt in aere inflammationes que
videntur stelle ratione talium casuum. Dicit stellas
casuras. ¶ Vel quod adhuc accidit futurum
luminarium celi obscuritatem sicut dicitur
Joel 2. Sol convertetur in tenebras et
luna in sanguinem antequam veniat dies
domini magnus et manifestus. ¶ Luminarium obscuri-
tas accidet altera duarum causarum. Vel per
subtractionem luminis ut nonnulli postea lumine
perfruantur. Vel obscurari dicuntur per com-
parationem maioris luminis Christi. vz. supervenientis
Ys. 24. Erubescet luna et confundetur sol
cum regnaverit dominus exercituum. Et virtu-
tes celorum movebuntur. Secundum Ieronimum vir-
tutes celorum angelorum multitudines
intelliguntur qui commovebuntur timore
et horrore signorum. Job 26. Columpne
celi contremiscunt et pavent ad nutum
eius. Hylarius ut dicit Ieronimus decent
commovebuntur videntes tantam transmu-
tationem fieri et conservos suos puniri et
orbem terrarum turbari assistente iu-
dice. Quia Gregorius: Tunc facit virgula deserti
quam contremiscit cedrus Libani. Sed adver-
tendum quod ista commotio non erit penalis
sed admirationis unde Gregorius in 17 mor.
c. 29. Virtutes namque celestium quam
ipsum sine cessatione conspiciunt in ipso
eius contemplatione contremiscunt sed
hic eadem tremor ne penalis sit eis
non timoris sed admirationis est. ¶ Et
vero secundum Gregorium quod per solem uno modo
intelligitur Christus. Veritate per lunam
vero que menstruis supplectionibus
deficit mutabilitas temporis accipitur
Signum quod predicatur finis mundi est ut
obscuratio et lunam presentibus atte-
nuatio. ¶ Vel per solem sapientes

p luna fatui denotantur sicut per Salomonem dicitur
Sapiens ut sol permanet stultus ut luna mu-
tatur. Novissimis quoque temporibus viciis terrenis ob-
scurabuntur sapientes et fatui quia celabunt se
sive lumen sapientie. Luna non dabit lumen suum quia
stulti predicatores celabunt fatuitatem prudentes
sapientiam quam non habent. Stelle non sunt .v. in eterna
celsitudine vite fulgentes quorum alii celesti mitto
cadent. Virtutes autem celorum sunt quere predicantium.
et prius eum ornavit celos et verbo domini celi firmati sunt
atque spiritu oris eius omnis virtus eorum. Surgit virtutes celorum
commovebuntur quia predicatores instabiliter a deo sunt agitati.
Secundo ponitur divini signi manifestatio. Et tunc a-
parebit signum filii hominis in celo. Consuetum est ad
adventum principum signa preire. Quid non sit illud si-
gnum filii hominis nescio nisi dicimus autem
esse signum eius per quod declaratum fuit quod homo
erat. Ex quo patet secundum Crisostomum quod ipsa crux sole
et luna atque sideribus erit splendidior quia in eis
obscuratis lucebit. Vel signum filii hominis secundum
eundem Crisostomum ipse Christus est habens in corpore suo
plagis signa que eum hominem fuisse declarant
vel Augustinus. Crucem clavos et lanceam non pateretur
nisi homo esset. In Apocalypsi non legimus signum
magnum apparuisse in celo mulier amicta sole
et luna sub pedibus eius. In Ezechiel autem 9 capitulo
dicitur. Signa thau super frontes eorum gemen-
cium et dolentium. Tercio ponitur peccatorum luctus.
Et tunc plangent se. Non plangent alios
sed seipsos quia unicuique sufficiet proprius dolor
scientes se dampnatos ubi erit fletus et stri-
dor dentium. Omnes tribus terre. Tribus quidem
celestes exultabunt sed tribus terre non plan-
gent quia tribus terre sunt qui habitant cum in
inferiora terre tradentur in manus gladii partes
vulpium erunt quia terrena celestibus prepo-
suerunt. Notandum quoque quod tribus terre sunt diversi status
infidelium et peccatorum. Plangent quoque iudei quia
eum crucifixerunt qui ipsos iudicaturus advenit.
Plangent heretici quia de Christo male senserunt.

Plangent pagani quia Christum non cre-
diderunt. Plangent mali christiani
cum in dignitatibus non crucifixe-
runt. Plangent seorsum tyranni
plangent usurarii et raptores
in unum congregati. Plangent luxu-
riosi. Plangent et homicide et
secundum diversitatem criminum erit
diversitas tribuum sed omnium planctus
istorum tunc erit inutilis. Non enim
valebit ad remissionem culpe nec
ad placandum terribilem iudicem
sed potius ille planctus in ira
erit luctus peccati. Plangent
quoque qui gavisi sunt cum male a-
gerent et exultaverunt in rebus pe-
ssimis qui noluerunt plangere
in mundo isto penitentes sed potius
in prosperitatibus eius ridere. Luce 6. Ve
vobis qui nunc ridetis quia lu-
gebitis et flebitis. Item legitur quod quidam
demoniacum cum videret astan-
tes dixit dyabolus per os eius non
est videndum magis est hoc tempore
flendum quia qui non lugebit
dum flendi tempus habebit. Et non
fructu lugebit sed sine fructu
Has omnes tribus lugentes et plan-
gentes previdit Zacharias 12 dicens
In illa die erit planctus magnus
tribus terre et ille seorsum. Igitur
dum tempus habemus venite ado-
remus et procidamus ante deum plo-
remus coram domino qui fecit ut
lacrimis extinguatur flamma
libidinis quia ut dicit Gregorius flamma
suggestionis dyaboli extinguitur
tenus unda lacrimarum. Et ut
talibus lacrimis laventur macule
criminum sicut dicitur Zacharias 13 q

fons patens domui Jacob. Et in ablu-
cionem peccatoris et menstruate. Et ut nemo
mcam lacrimis sicut Mt. que erat in civitate
peccatrix audivit a domino dimittuntur tibi
peccata tua. Et Petrus trine negacionis
veniam lacrimis meruit. Et ut consolacionem
divinam perciperent, ita mulier ad sepulcrum
plangenti gloriosa Christi apparuit
Io. 20. Et dicit Mt. 5. Beati qui lugent quoniam ipsi
consolabuntur. Beata est in vinitiis ista lacrima
quam absterget deus ab oculis sanctorum et mors
non sit amplius neque luctus neque cla-
mor sed nec ullus dolor. Quarto ponitur
maiestas iudicis venientis ubi primo
tangitur eius evidencia. Et videbunt
Ys. in conspectu gencium revelabit iusti-
ciam suam. Secundo describitur quantum ad formam filium hominis
i. virginis. Et licet ipse idem sit dei filius
non tamen orbem iudicabit nisi in forma
hominis in qua iudicatus fuit iniuste.
Jo. 5. Potestatem dedit ei iudicium facere
quia filius hominis est, ut dicit glosa,
in qua forma iniuste iudicatus est
in eadem ipse iuste iudicabit. Tercio
ponitur presencia vehemens. Actuum 1. quemadmodum
cum vidistis euntem in celum sic veniet.
Quarto ponitur refulgencia in nubibus
celi. Nubes iste erunt lucis immensitas
circa ipsum et quia dicuntur nubes celestes si-
gnificatur quod elevatus erit iudex iste
a terra. Ecc. 24. Ego in altissimis habito
et thronus meus in columpna nubis.
Dan. 7. Aspiciebam in visu noctis et ecce
cum nubibus celi quasi filius hominis venie-
bat. Vel nubes iste celestes sancti prophete
intelliguntur cum quibus veniet orbem
iudicaturus. Prov. 31. Veniet nobilis in
portis vir eius quando sederit cum senato-
ribus terre. Ys. 3. Ecce veniet
dominus cum sanctis nubibus suis facere iudicium

contra omnes. Quinto ponitur potencia
cum virtute multa ut nullus possit resistere
nec verbo nec facto nec precio nec precibus. Job.
Deus cuius ire nemo resistere potest.
Prov. 6. Zelus et furor viri non parcet in die vindicte
nec acquiescet cuiusquam precibus nec
suscipiet pro redempcione dona plurima.
Sexto ponitur iudicis reverencia. Et
maiestate. Licet enim in forma assumpte
humanitatis appareat tamen iniqua videbit forma
non passibili sed gloriosa. Cum quanta maie-
state venient boni a morte, res ubi ti-
more. Vide. Ber. ad fratres de monte Dei. Veniet
iudex veniet qui male iudicata re-
iudicabit, illicite iurata confutabit,
qui faciet iudicium iniuriam pacientibus,
qui iudicabit in iusticia pauperes et ar-
guet in equitate pro mansuetis terre.
Veniet pro eo qui potestatem minatur:
Cum accepero tempus ego iusticias
iudicabo. Quid faciet de iniustis
iudicibus qui iustas et iniusticias in-
dicabit. Veniet magnus dies iudicii ubi
plus valebunt pura corda quam astuta
verba, consciencia bona quam marsupia plena,
quoniam iudex ille non flectetur do-
nis nec fallet verbis. Tunc dicere Jhesu
tribunal appello: tuo iudicio servo
tibi committo causam meam domine deus
sabaoth, qui iudicas iuste. Septimo
autem iste iudex venturus sit iudicare
mundum nulli datum est certitudinaliter cognoscere
sicut dicit Mt. 24. De die autem illa
et hora nemo scit neque angeli celorum
nisi pater solus. Malach. 3. Quis
poterit cogitare diem adventus eius
aut quis stabit ad videndum eum.
Creditur tamen communiter eo die fu-
turum quo dominus resurrexit, scilicet
in die Pasche, quod in primitiva ecclesia sicut

dicit ysydorus fideles tota illa no-
cte vigilabant quasi iudicem expectan-
tes. Creditur eciam quod hora noctis media
venturus sit sicut dicitur Mt 25. me-
dia nocte clamor factus est ecce spon-
sus venit exite obviam ei. Quo autem
anno dierum iste venturus sit ignoratur.
Glossa tamen super 5° ca° Gen. videtur dicere
quod completis sex milibus annis quasi
6 mundi etatibus in septimam quie-
tem eciam militantis ecclesie
deducet. [illegible] aut dictum est
sextam mundi etatem que incipit
a Christo tantum duraturam quantum fuit tempus
etatum precedencium. dicit enim Aba-
cuk. Cristum in medio annorum in medio
innotuisse. Alii dixerunt quod qua-
dringentis annis post Christum alii
quod quingentis alii quod mille annis
duraret mundus quos falsitate ostendit
processus temporis. Unde beatus Gregorius in moralibus
dicit neque sic credendum quod in decem
centum generacionibus extendatur. Et
quia humana generacio communiter est 40 an-
norum. Et ad 80 pervenerint amplius
est labor et dolor ut dicit Ps. Quibus
videtur quod centum generaciones sint quater
annis septem milium vel viii. adpletis
Et quod ut dicit Augustinus de civitate dei
libro 13 capitulo 9. Ultima etas hominis
tanti est temporis quanti omnes precedentes
et pluris moris est duracionis. Ideo nobis
incertum est utrum hec ultima etas
equalis futura sit precedentibus an
maior vel minor. Et ut idem dicit
18 de civitate dei. Cessat quod curiosa
hominum calculacio quod diem illum novis-
simum voluit deus hominibus esse
incognitum. Et amplius inquirendum
prohibuit dicens non est vestrum nosse
tempora vel momenta que pater posuit

in sua potestate. Nemo se putet investi-
gaturos venientis quam cum christus venturus et
credimus nocte venire docet omnes futuros
homines venire. Et quia supra dictum est
Dan. quod statim post tribulacionem
dierum obscuratis luminaribus venturus
sit filius hominis. Ideo antichristo mortuo
paucis elapsis diebus post actum proprie
veniet Christus. Unde Dan. 12. postquam
dictum est quod tempus desolacionis antichristi
erit mille ducenti 90 dierum i. trium
annorum et sex mensium statim additur
Et beatus qui expectat et pervenit ad dies
M. CCC. 35. qui dierum numerus porcionem
exsuperat in 45 diebus ut dicit Ieronimus
interfecto antichristo dies secundum numerum diffi-
nitum quos deus prestolabit a quibus dominus
atque salvator in sua maiestate est
venturus. Et glossa super illud Exo 5 de
conversione virgine incolumibus creditur
perventurus in virga dei. 45 post conversionem
iudeorum quando ut creditur mortuo antichristo
fidem recipient statim dominus ad iudi-
cium veniet. Ex quo patet temerarium
fore adventum antichristi vaticinari. si
non licet de Christi adventu facere com-
putacionem. In illo adventu statim
ipse sequitur. Christus ponitur electorum resurreccio
Et mittet angelos suos cum tuba
Sicut tuba pervenit principem sic
iudicem vivorum et mortuorum voce
magna ista erit vox tubalis de qua
p° Cor 15. Canet enim tuba et mor-
tui resurgent. de qua etiam 1 Thes 4. Ipse
dominus in tuba dei descendet de celo et
mortui qui in Christo sunt resurgent de
qua vir sub Jo 5. Omnes qui in monu-
mentis sunt audient vocem filii dei
et qui audierint vivent. Homines tu

huius uocis tubalis que extenuet omnes
mortui euigilabunt sicut quondam clamante
christo quatriduanus lazarus pro-
siliit ex monumento. Quid autem sit ista
uox quibusdam uidetur quod non sit aliud nisi
christi uenientis presencia. Ex michael magi-
strum si ad literam uocem magnificam
christus emittat cuius uirtute omne genus
suscitetur. Unde psalmus. Vox domini super
aquas deus maiestatis intonuit
dominus super aquas multas. Et item ecce
dabit uoci sue uocem uirtutis glosa
resuscitandi corpora que est uox uiuentis
et est sonus quo primi resurgentes uox
admirantem resuscitacionem uirtute magis
operabitur. Et congregabit electos eius quatuor
angelis. de eternitate. Sicut corpora [illegible]
mixtarum per certa presentia et potencia
quodam ordine reguntur adeo presentem
uite temporalem et eo quasi adeo sit moni-
stris per spiritus angelicos expeditur
Angeli quoque in illa uice nouissima
cineres congregabunt corporum electorum quibus
ipse christus animas copulabit sicut
agitacionem corporum perficiat mediante
natura [illegible] spiritus creaturis infundit
Rursus resuscitatos electos per angelos
congregabuntur [illegible] obuiam
christo in aera et sic semper cum domino erunt
A quatuor uentis celorum. orientis scilicet
et occidentis aquilonis et austri. A su-
mmis celorum usque ad terminos eorum sum-
mitas celi est [illegible] terminus
uero est terrarum. quocumque quoque in illa et loco
dispersi fuerint cineres quorum quocumque
flatu agitati quacumque [illegible]
dispergati sunt quatuor uentus sunt

asspernis ad infima omnia tunc congrega-
buntur ita ut nichil exceptis perdat[ur]. Psalmus.
Custodit dominus omnia ossa eorum unum
ex hiis non conteretur. Et christus promittit quod
capillus capitis non peribit. Uerum
dum aliquos doctores sanctos exponunt
sunt methodius uictor [illegible] opinari-
dicas [illegible] futuras prima electorum scilicet
uero generalem uero adherentes uer-
uo [illegible] Apocalipsis 20. dicit christum uenturum
istum futurum [illegible] mtris
ubi annis mille christus regnabit et cum
eo erunt omnes electi resuscitati gau-
dentes et uita fruentes feliciter quasi
in paradiso deliciarum futurus erat gene-
raliter. Post hoc dicit antichristum
uenturum et cum gog et magog super
[illegible] christum et sanctos eius sed
[illegible] eit generalis uero mortuo-
rum et iudiciorum et iudicium [illegible]
et tunc electi deterrerem felicitate ad
celestem gloriam transferentur reprobi
uero mittentur in infernum Ieronimus uero
[illegible] super Ezechielem fabulam asse-
rit et super Danielem. Cesset [illegible] mille
annorum fabula. Beda eciam ponit similiter
de eorum [illegible] dupliciter. Prima est
ab arbore fici discite parabolam
cum iam [illegible] fugientem dum
iam ramus eius tener fuit et fo-
lia nata hoc quidem in [illegible] quasi sci-
tis quia prope est estas. Dupliciter [illegible]
propinque estatis [illegible] [illegible]
teneritudinis ramorum. Altera [illegible]
foliorum. Ita et uos cum uideritis hec
omnia per abhominacionem desolacionis
[illegible] signa solis et lune

Scitote quia prope est christus veniens
ad iudicium in ianuis. Qui in ianuis
est propinquus est domui, propria quia prope
domus sit. Et hiis signis apparentibus
christus in proximo erit. Jacob. Ecce iudex
ante ianuam adsistit. Nota quod ficus sus-
sit similitudinem [illegible] quidam foliis
primi parentes verenda celaverunt. Folia
ficus excusationes denotant
peccatorum, rami vero defensiones. Et
cum folia ista late spargent et induntur
rami defensiones fient. Inde
flectuntur cum in proximo erit dies
domini [illegible] adventum post iudicium ter-
gens [illegible] vel punitur iniquos
vel. Sed quia sui adventus comparavit
[illegible] tamen teneri sunt fi-
cus rami et nata folia, adventum
suum comparavit estati et ianuis [illegible]
[illegible] omne tempus ecclesie est post christum quod
[illegible] reliquis [illegible] temporibus sit
dicitur. Cant. 2. Iam hyemps transiit,
ymber abiit et recessit, flores appa-
ruerunt in terra nostra. Et in proximi-
tate huius [illegible] ficus [illegible] syna-
goge viridem foliorum [illegible] uba
[illegible] fidem tuam [illegible]
rami eius teneri [illegible] flec-
tuntur ad christum. Estas vero est tempus
adventus christi quando patet quod arbores
[illegible] aque [illegible] sunt quando sol
fervencior [illegible] clarior dies lon-
gior existit. Tunc enim erit fervor
caritatis in celis, fervor penalitatis
in dampnatis, splendor veritatis
in [illegible] et longitudo eternitatis.
Sic et christus signis superioribus appa-
rentibus erit in ianuis. Quia ut dicitur

Eius non multo tempore precedet sed ipsius
adventus statim precedet [illegible]
seculi consummatio et interitus. Amen. i.
non dico vobis quia non preteribit generacio hec,
i. iudeorum sed potius ecclesie que est in ultima
seculi etate. Dicitur ab apostolo nos sumus in quos
fines seculorum devenerunt. Donec hec
omnia fiant. q.d. non dico vobis de-
terminate tempus adventus mei sed duo
vobis committo. Unum quod ex signis pre-
cedentibus propinquum me cognoscatis,
aliud quod huius ecclesie temporibus que usque
ad finem seculi duratura est hec omnia com-
plebuntur. [illegible] Deus quod sufficit generali
nobis adventus sui diem manifes-
tavit, noticiam magis determinatam sibi
reservavit. Quod omnia efficacia concludit
sua dicens. Celum et terra transibunt,
verba autem mea non preteribunt. [illegible] faci-
lius namque est fixa et immobilia de-
strui quam sermonum christi aliquid decadere.
Est enim possibile celum [illegible]
aut terram moveri quam ut verborum
[illegible] veritas transmutetur. Nota quod
nomine celi aliud aer intelligitur sicut
[illegible] volucres celi et pisces maris.
Aliud vero ipsum corpus superius in quo
fixa sunt astra celi dicitur sicut Gen.
primo legitur. Stellas posuit Deus in fir-
mamento celi. Aliud [illegible] celum
[illegible] permanet quidem substantia eius
sed transibit quo ad qualitatem et motum
[illegible] elementa igne precedente
iudicium purificabuntur. Tunc enim
erit iudicium ignis sicut temporibus
Noe fuit aque diluvium quod omnia et
[illegible] nascentium a late [illegible].

et terram aeream que dispersa congregabitur
Cessabit et tunc elementorum transmuta-
tiones et agitationes corporum unoquoque
suo loco et simplicitate contento. Et
quidem autem perfectionis habent amplius
perficientur. quia ignis erit lucidior
aqua dyaphanior terre et habi-
litatibus quasi cristalli ut creditur. De-
inde quoque cum ceteris elementis non
transibit aspera materiam sed ad celum in
perfectionem maiorem. Aer et ceterum transmu-
tatione ad esse quietum et intransmu-
tabile. Celum et primum non quantum ad
essentiam transibit ad claritatem
maiorem luminarium ut dicit Ysaias
.30. Erit lux lune ut lux solis et sol
septempliciter fulgebit. Transibit
et celum a motu in quietem perpetuam
et hoc quod dicit Job. 14. Et non resurget
homo a sompno suo donec atteratur
celum. Et Apocalipsis 20 dicitur. Et a conspectu
sedentis fugit celum et
terra. Renovatis itaque superioribus
corporibus et inferioribus habitabiliter
et illud Ysaias. 65. Ecce ego creo ce-
los novos et terram novam et non
erunt in memoria priora. Nec quoque celum
est sic homines quam a celestibus sunt
originem ut illud Juvenalis
Decensum a celesti dimissum transmuta
arte terra non corpus mittitur
formavit enim hominem deus de
corpus de limo terre. Utrum quoque istorum
transibit. Corpus quidem in eternum
tenuiter unum superius est. Spiritus non addu-
cetur unum qui fecit illum ut primitus re-
cipiat. Ysaias. Corpus per transibit in illo
et non subsistet. Post hunc transitum

virtutis expectamus innovationis qui terre-
num corpus humilitatis nostre reformabit
salvator quem expectamus configuratum illud
corporis claritatis sue. Sic corpus non transibit a mo-
re pondere in spiritum conditorem ...
ut dicitur Cor. i. a. Capit omnis spiritus in
tenebris subtiles nudus et subtiles. terra
igitur transibit in celum. Celum transibit novo
modo. Sed non transibunt verba eius que
ipse quem promisit adimpleat. Dixit enim qui
sedebat in throno. Ecce nova facio omnia
Apocalipsis 21. Cuius novitatis gloriam nobis
ipse homo in incarnatione largiatur qui
cum patre et spiritu sancto vivit et regnat
per infinita secula seculorum. Amen.

Explicit postilla super ewange-
lia dominicalia magistri Alberti de
padua: Incipit postilla de
eodem stilo de maioribus festi-
vitatibus et prima de purificatione
virginis eiusdem prima:

Postquam autem impleti sunt dies
purificationis marie secundum
legem moysy. Luce 2. Vide inquit
quod si aliquis indignus loquatur de ca-
liqua excellenti et nobili persona ille
dicitur quod debet os suum lavare ut
digne loquatur. Locuturus autem sum
tamen fratres de purificatione virginis
immaculate beate virginis et me loquente
mente purificari et labiis mundari.
Ysaias 6. Homo pollutus labiis ego sum
et in medio populi polluta labia habentis ego
habito. Fratribus igitur immaculate virginis
mittas Seraphin de celis qui te

tangat labia iniquitatem auferat et
nostra peccata emundet. Ecce de purificatione
purissime virginis aliqua sibi placitura possumus
dicere quod ut ipsa virgo impetret salutatione
angeli eam benedicimus dicentes Ave
gratia plena.

Distinctio prima

Postquam autem impleti sunt etc. Festum puri-
ficationis virginis antiquitus non
fiebat. Tempore autem Justiniani augusti apud
Constantinopolim facta est magna morta-
litas hominum cuiusque plaga invalescebat nec
ullum remedium posset reperiri. Revelatum
est cuidam sancto viro ut quarto nonas Febru-
arii purificationem beate virginis ypopanti-
dum celebrarent et sic cessaret pestilen-
cia in hominibus. Cum solempnitatem
illam fideles celebrarent omnis morta-
litas cessavit. Dicitur autem ypopanti
grece obviacio latine quia puero Ihesu ho-
spitato in templo obviaverunt conten-
tes Symon iustus et Anna prophetissa.
Et de ista virginis purificatione et Christi
obviacione agitur in presenti ewangelio quod in tribus
partibus dividitur. In prima parte loquitur de humili
observacione legis. In secunda de longa
expectacione senioris ibi Ecce homo erat.
In tercia de devota consolacione anna-
toris ibi Et venit in spiritu in templum.
Primo est primum est sciendum quod preceptum erat
in lege Levitici xii quod mulier que suscepto
semine pareret masculum esset immunda
vii diebus die autem octavo circumcidebatur
puer et propterea non manebat in sanguinis
purificatione a die circumcisionis quia infra
quod tempus non erat immunda nec tamen
licebat ei egredi domum. Completis
xxxiii diebus qui cum septem precedentibus
sunt xl ipsa mulier veniebat
ad templum presentans natum puerum

domino et offerens pro se et pro illo puero
sacrificium. Erat autem feminarum purificatio
omnibus diebus supradictis duplicabantur
dies enim immundicie erant xiiii et dies
purificationis lxvi qui sunt
in toto simul lxxx. Virgo vero sic fie-
bant quadragesimo die autem
mulieribus. Cum ergo primo ascende-
bat puerpera ad templum et offe-
rebat turturem pro peccato suo aut
pullum columbe. Secundo natum
puerum offerebat et presentabat domino.
Tercio si erat dives offerebat
pro eo agnum anniculum. Si autem
erat pauper offerebat pullum columbe
vel turturem. Hoc generaliter
fiebat de omnibus qui nascebantur
sive esset primogenitus sive non
et si erat primogenitus fiebat
aliquid aliud speciale propter ista tria
domino cum percussit omne primoge-
nitum Egypti. Sed filios Israel no-
luit quia exterminator primogenitum in
deorum esset in vitibus suis. Si quis erat
primogenitus alterius tribus quam levitice
redimebatur auro templi v
siclis argenti. Si non erat primoge-
nitus de tribu levi redimi non
poterat sed deputabatur servicio
templi. Si autem erat primogenitum
animalis quod posset ymolari offere-
batur domino et erat sacerdotum. Si erat
primogenitum asini commutabatur
in ovem. Primogenitum autem canis
occidebatur. De tribus istis scilicet de puri-
ficatione virginis presentacione
pueri et oblacione fit mencio
in prima parte ewangelii quorum quilibet

[illegible]

lege confirmabat. dicit ergo postquam impleti sunt dies purgacionis marie s. 40. dicitur s. quibus eo diebus mulieres purificabantur ab immundicia sanguinis. Unde quantum ad locum purgacionis marie fit in signe modo secundum legem moysi Leuit. 12. secundum numerum dierum quos lex moysi precepit purgacionem mulierum parturiencium. Queritur hic an ac beata virgo purificari voluit. Constat enim quod nichil paruens indigebat purificari. quia suscepto semine parebat. Sic enim dicit textus. Leuit. 12. Mulier si suscepto semine pepererit masculum inmunda erit vii. diebus. Et postea non in signe purificacionis manebit aliis 30. Et quia beata virgo non suscepto aliquo semine concepit sed per spiritum sanctum peperit ideo non tenebatur purificari. Et ideo moyses preuidens partum virginis dixit: Mulier si suscepto semine etc. Et ideo quia in rei veritate beata virgo non indigebat purificari ex parte eius dictum de ea Cant. 4. Tota pulcra es amica mea et macula non est in te. Partus christi nullam contraxit maculam sed omnem decorem et sanctificacionem quia sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Unde nulli precepto legis moysi non erat obligata. Quam tamen legem obseruauit. Primo quidem propter suam humilitatem quia humiliauit se et in hiis ad que non tenebatur. Secundo ut ostenderet se mitem illius qui mortalitatem [...] factus carnis peccati. Dampnauit peccatum corpore que per exemplum legi purificacionis se supposuit. Tercio propter scandalum vitandum et murmuracionem. Non enim erat adhuc notum ipsam concepisse de spiritu sancto. Unde si non accessisset ad templum fuisset occasio iudeis scandali et murmuracionis. Quarto ut partus virginis celaretur dyabolo. Qui videbat eam se peperisse tamen accedere ad templum sicut relique mulieres parientes ex semine. Secundo ponitur presentacio christi ad templum. Tulerunt maria s. et ioseph ihesum in ierusalem. Deportauit eum in ierusalem. Non quod bethleem ubi dominus natus est non distat ab urbe nisi parum in miliaria. Non est quod non erat licitum iudeis sacrificare domino in aliquo loco sed in uno tantum modo. Loco quem dominus elegisset inter eorum corpus ut dicitur Deut. 12. Locus autem iste quem elegit fuit ierusalem ut dicitur 3. Re. 8. Fuit autem illa ciuitas congrua ad hoc quia ibi cultus dei amplificatus est ubique pre omnibus sacrificari. Unde hoc predixit dominus Malach. 1. Ab ortu solis usque ad occasum laudate nomen domini et magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblacio munda. Deinde ponitur ad quam causam detulerunt ihesum in ierusalem. Ut sisterent i. offerrent vel consecrarent et presentarent cum domino. Presentauit virgo maria domino puerum gracias agens deo patri de tanto munere quia ipsa virgo conceperat et pepererat et quia nichil est ita dignissima deo patri consecrabat

[illegible]

[illegible]

Considera quod forte beata virgo dixit quando dictum
infantem christum cum ipsum deo patri obtulit et
presentavit. Exultabit beata virgo in spiritu sancto
et gratias deo agens similiter forte verba dicebat
Ecce nova progenies celo alto demissa. Ecce
tibi presento domine eternum tuum filium eternaliter et
meum temporaliter. Ecce tibi presento eum qui semper
tibi est presens. Gratias tibi ago quia sic incompre-
hensibiliter et proprie singulariter in hac prole
dignissima in hoc parvulo infinita tibi con-
iuncta quam ex parte illius sum mater et cuius
tu es eternus pater. Oblacionem tibi novam
offero domine tuum filium qui semetipsum offert deo
patri pro mundi salute. Deinde adducit legis
testimonium Sicut scriptum est in lege domini
adducit legis testimonium ut ista infantis
presentacio perciperetur. Quia omne mascu
linum adaperiens vulvam in filiis israel tam
de hominibus quam de animalibus id est quod
aperta matrice vel utero exit in mundo Sanctum
domino vocabitur id est sacrabitur et presentabitur domino.
Nota quod ista lex scripta est Exo. 13 ubi loquitur
dominus ad moysen dicens Sanctifica mihi omne
primogenitum quod aperit vulvam in filiis israel
tam de hominibus quam de iumentis mea sunt
omnia. Et eodem libro 34 capitulo Omne quod aperit
vulvam generis masculini meum est. Ista autem
lex non erat christo obligatoria quia ipse
clauso utero virginis exivit sicut radius
solis clausum vitrum penetrat. Unde non in
cluditur inter eos de quibus loquitur lex. Nota
quod ista representacio infantis in templum
quatuor ex causis erat precepta. Primo ut
ex hoc ostenderet quod ipse infans erat dei
filius id est tamquam res dei ei presentanda erat
unde beata virgo christum infantem presentavit deo

patri debuit quia in celis est eternus
dei patris sicut unigenitus filius
eius de quo angelus ad virginem
predixerat quod ex te nascetur sanctum voca
bitur filius dei. Secundo infans
presentabatur ut ostenderetur quod non solum
erat dei sed a deo qui operatur forma
cionem corporis qui creat animam et eam
corpori infundit. Quia illa divina
virtus singulariter operata est in con
ceptu salvatoris quia absque ullo
adiutorio non facta est illa conceptio
et corporis formacio in instanti.
Ideo inter omnes infantes ipse de
buit presentari. Tercio presentabatur
infans ut ex hoc esset domino con
secratus. Propter hoc autem christus pre
sentatus non est quia ab instanti
sue concepcionis sanctus sacer fuit.
Quarto ideo presentabatur ut custodiret deus
custodiret natum creaturam. Set nec
propter hoc fuit christus presentatus quia
semper erat illa deitas divina cus
todiens hominem. Tercio tangitur
hostie oblacio Et ut darent hostiam
dabatur hostia pro dato infante.
Primo quidem in dei laudem. Secundo
quod in recompensacionem ut ex quo
deus creaturam dederat ei fieret
hostie retribucio. Tercio ut ex
hac oblacione hostie daretur
intelligi quod omnia temporalia
a deo sunt. Deinde adducit legis
concordanciam secundum quod dictum est
in lege domini Levit. 12. Par
turturum aut duos pullos co
lumbarum. Quia beata virgo

non obtulit hostiam divitum sed
pauperum ut dicit Lucas. Non facit
aliquam mentionem de oblatione divitum.
Obtulit quidem beata virgo par turturum
aut duos pullos columbe, unum
in holocaustum pro filio, alterum pro peccato
quamvis ipse absque omni peccato esset. Et attende
quod licet beata virgo alterum istorum ob-
tulerit scilicet vel par turturum vel pul-
los columbe et non utrumque, evangelista
tamen non dicit quod horum alterum obtulit
et hoc propter misterium. Sicut enim turtur
castum est animal, columba vero fecundum,
et in virgine fuit casta fecundi-
tas, ideo utrumque ponit. Et advertendum
quod cum deus sit frequenter communiter pa-
riens offerebat turturem vel pu-
llum columbe pro peccato suo, non sit intel-
ligendum est aut si mulier peccasset
in actu conceptus vel partus ex libi-
dine. Nec enim actus matrimonii car-
nalis peccatum est, sed quia excusatur actus
ille per matrimonium ne sit peccatum. Ideo quod
matrimonium instituit offerebatur sacri-
ficium pro peccato sed pro eo adhibuit re-
medium matrimonium excusans car-
nis libidinem prout dicit Augustinus
4 super Genesim ad literam capitulo 9. Distinctio
secunda

Secundo cum dicitur Et ecce homo etc. tangitur
longa expectatio senioris. Expecta-
bat iste Symeon nativitatem Christi
et partum virginis et promissum sibi
a spiritu sancto quod ante mortem Christum vi-
deret. Duo autem in ista parte tanguntur.
Primum scilicet multiplex laus istius se-
nis. Primo enim commendatur a sanctificatione
loci in quo habitabat. Et ecce quod nomen
prodigium rei admirabilis et inaudita
quia Et ecce homo erat in Ierusalem qui est
locus habitationis sanctorum civitas sancta et
venerabilis, iam plus magis veniente
ab oriente in ipsa civitate Christum predi-
caverit. Et forte homo iste audiebat
vel ab ipsa civitate non recedebat. Cui
nomen Symeon, quod interpretatur signum
tristicie nobis signum, et Christus est sic virtus
et caste desiderii. Secundo ponit com-
mendationem a parte vite perfectionis que
est boni operatio. Et homo iste iustus.
Per opera enim bona talibus Christus se
manifestat. Sapientie 10: Iustum deduxit
dominus per vias rectas et ostendit illi regnum
dei. Tertio commendatur a parte perfectionis
que est declinare a malo: et timoratus,
casto timore declinans a malo.
Proverbiorum 15: In timore domini declinat omnis
a malo. Quarto commendatur a pio de-
siderio mentis expectans consolationem
Israel, id est Christum qui est consolatio credentium
Iudit. 8: Expectemus humiles
consolationem. Quinto commendatur a sanctifi-
catione mentis: et spiritus sanctus erat in eo.
Nec enim potuisset ita iustus esse
et timoratus nisi fuisset in eo spiritus
sanctus tam sanctificans, docens, custo-
diens et dirigens. Sexto tangitur
divina revelatio: Et responsum acceperat
a spiritu sancto, qui in ipso erat, non visurum
se, id est experturum, mortem nisi prius
videret Christum domini, id est Christum in lege
promissum. Job 19: In carne mea
videbo deum salvatorem meum.

Nota quod responsum non datur nisi petenti et in-
terroganti. Unde cum dicitur quod Symeon iste iustus
accepit responsum datur intelligi quod frequen-
ter cum suspiriis lacrimis et gemitibus orando cla-
mauerat ad altissimum ut mitteret redemp-
tionem et consolationem populo Israel. Et forte inter
alia plangens et orans hec erat summa.
Et nunc domine redemptionem Israel quare tar-
das quare faciem tuam auertis obliuisceris
inopie nostre et tribulationis nostre. Tu non dis-
tulisti Christum tuum usque adhuc. Et instat
tempus optimum iam expediens est
mittere quod saluatorem perditis captiuis
redemptionem et mestis consolationem. Veni
domine et libera Israel nos. Et ideo quia im-
proxima ecce venturus est. Beati oculi qui te
videbunt. Putas ne videbo illum? Putas
ne moriar antequam veniat? Putas ne
sum dignus intueri consolationem Israel?
Nolo certe mori nisi illum videam. Mors
timenda vincitur. Volo viuere quousque fontem
vite amplectar. Nolo ego hoc seculo rece-
dere nisi ille veniat per quem conditum
est seculum. Hiis dictis rursus ad lacrimas et
gemitus conuertebatur. Vere iste alter Dani-
el vir desideriorum fuit. Sed huius cordis desi-
derium ipsius pia dei auris audiuit et
responsum est sibi a spiritu sancto illud Dan. x. No-
li timere vir desideriorum pax tibi con-
fortare et esto robustus. Confide senior
iuuentutis vigorem sumas. Non te fran-
git etas senior non te terreat mors
vicinior. Non morieris nisi videas
nisi et tangas nisi ulnis tuis amplex-
eris Christum. Et hoc responso senior confor-
tatus est et quasi iuuenis effectus mirabil-

protulit securitas. Dominica tercia

Tertio cum dicitur Et venit
in spiritu in templum. Et tangitur
deuota consolatio amoris et deuotionis.
Quinta cum ponitur Christi portatio.
Et venit in spiritu in templum, i.
motus et instigatus a spiritu sancto
eadem die venit in templum qua
beata virgo puerum Christum portauit
ad templum. Forte enim erat sibi
reuelatum quod ipsa die attenderet
quod videret gestari in ulnis cuiusdam
virginis oblationem pauperum de-
ferentis. Anima ipse exemplum. Nota
quod ad templum et ad ecclesiam aliquis
debet venire in spiritu. Non quidem
in spiritu superbie sicut ambitiosi
qui sibi usurpant dignitates
et honores. Non in spiritu auaricie
sicut symoniaci. Non in spiritu in-
anis glorie quales admodum illi aut ille
qui se ornant vestimentis co-
ronis et coloribus ut appareant
hominibus. Non in spiritu simulationis
sicut ypocrite. Non in spiritu luxurie
qui ideo ad ecclesiam veniunt ut
videant mulieres et concupiscant
et concupiscantur. Non in spiritu vanitatis
sicut qui veniunt ad ecclesiam
causa solatii ut et vana lo-
quantur. Non in spiritu accidie
sicut sunt qui in predicationibus
et in ecclesia dormiunt et in officio
non orant. Tales spiritu venientes
ad templum non vident Christum
nec illum amplexantur.

spiritualibus anime brachiis suscepit ps.
sed veniamus in templum ut dicamus
cum ps. Suscepimus deus misericordiam tuam
in medio templi tui. Decimum ponitur
adventus. Et cum induceret puerum
i. intus duceret puerum quia tunc isto
celebat etatis infanciam nisi .xl. dies
parentes eius maria vero parens et
ioseph opinione ut facerent secundum
consuetudinem legis pro eo. Vera ut
dicam est sicut fecerunt pro eo. Una primo
cum presentavit domino sacrificium turturis
aut pulli columbe. Secundo quia erat
primogenitus redemerunt eum .v. siclis
argenti. Attende quia cogitabat
ille antiquus si videret inter turbam
deferri parvulum natum de virgine. Offe-
rebant in templo filii principum et no-
bilium ac divitum sed non attendebat
ille sed tunc introduceret christus in templum
statim cognovit symeon infantem
tenens pius senex dimissis aliis
infantibus venit ad virginem. Et
non sufficit sibi adorare videre et tan-
gere parvulum nisi etiam ipsum acciperet in
brachiis de sinu virginis. Unde sequitur
Et ipse accepit eum in ulnas suas
i. inter brachia. Et mirum est si beata
virgo non prohibuit seniorem hominem
christum amplecti sed ipsa cognovit istius
senioris devotum desiderium et intel-
lexit deo placere quod ille homo conso-
laretur in amplexu pueri. Atten-
de forte quod non nulli risissent fatui
videntes antiquum hominem gestare
puerum in ulnis et exultantem sed

non erat symeoni de hoc cura. Por-
tabat ipse infantem et ipse erat in puericia
puer etate et innovatus est in etate quia
plenus erat pietate. Gaudebat et exul-
tabat felix senex nimium iste symeon
quia tantam consolationem habere meruit quam
desideraverunt patriarche et prophete necnon
acceperunt. Sextodecimo ponitur devota gratiarum
actio. Et benedixit deum gratias agens quia
quod ab antiquo fuerat promissum iam cer-
nebat impletum. Et dixit Nunc di-
mittis servum tuum domine. Bonus ser-
vus licet antiquus tamen de hoc mundo
secundum verbum tuum. quia dixisti non
videbis mortem nisi prius videas
christum. in pace i. cum anime in pace et tran-
quillitate mentis. Ex quo cum vidi
verum causam dimissionis subdit quia
viderunt oculi mei salutare tuum
i. christum qui salutare nuncupatur. Ocu-
li carnis viderunt hominem sed ocu-
lo mentis cognovit eum esse deum
et i. salutare quod parasti. visibile et palpa-
bile in salutem hominum. Unde dicit ante
faciem omnium populorum. quia pro salute
omnium gentium tale dei salutare paratum
est ante faciem quia in templo [illegible]
et hoc salutare omnibus se prestat
sed dicitur quia paratum est ad illu-
minationem gentium et ad gloriam plebis israel
Unde subdit Paratum est tecum lumen
ut sit verum lumen. Ad revelationem
gentium i. ut verum lumen gentium reve-
lationem christus est revelatus et ma-
nifestatus est christus populis quia populus
qui ambulabat in tenebris vidit.

[illegible]

lucem magnam et cetera. Et hoc salutare paratum est ad gloriam plebis tue israel. Per gloriam populus iudaicus quia ex ipso natus est xpistus et salus gentium ex ipso processit. Sed quia melior est gentium vocatio quam israel glorificatio ideo illa hic premittitur. Rogemus etc. In assumpcione beate virginis

De assumpcione beate virginis

Intravit ihesus Glose in uno ewangelio in quoddam castellum etc. Luc. x. Hodie in sermone suo bernardus in uicis suis laudare iubemur nichil magis michi delectat celebritate gloriose virginis nostre cuius oportet misterium taliter extollere et dignis eo iubilacionis preconiis ac misticis honorare muneribus. Et ad hec quis ydoneus certe nec satis nec facundia suppetet ut digne gloriosam virginem laudare queam. Ad laudem ipsius deficit humana lingua, deficit patriarcharum et prophetarum lingua, deficiunt apostoli et doctores, deficiunt et ipsi angeli. Et ideo solus ipse xpistus commendat eam mentibus dicens Quam pulcra facta es amica mea quam pulcra es et decora. Ergo ego factum peccator minimus ut laudes virginis assumam intercessionem xpisti ipsius omnes imploremus dicentes Ave maria.

Intravit ihesus distinctio prima in quoddam castellum et mulier quedam martha nomine excepit illum in domum suam. Luc. x. Hodie quod dicit ydo Certis partibus gratia prestatur in maria uero tota se infudit plenitudo gratiarum. Erat autem quedam pertinet ad activam vitam, quedam ad contemplativam, quedam ad utrumque vite quedam ad ... Ideo hodierna die ewangelium legitur de gratiis active vite que apparuerunt in martha et de gratiis contemplative que refulserunt in maria. Et quia beata virgo in martha fuit in initio active vite et in maria fuit premio contemplative in hoc ewangelio tangitur. Primo quod deuote xpistus fuit susceptus hospicio. Secundo quia martha eum interpellauit de sorore sua ibi Que stetit etc. Tercio quod xpistus pro defensione marie quietem eius pretulit marthe operationi ibi Et respondens etc. Circa primum tria facit. Premittit enim primo suscepcionem salvatoris Intravit ihesus in quoddam castellum. Origo nominis castelli hic tacet lucas, sed iohannes exprimit vocans ipsum bethaniam que interpretatur domus obediencie. Nota quod hoc castellum significat virginitatem beate virginis, eius humilitatem, eius obedienciam et ipsius excellenciam. Castellum nomen habet a castitate et dicitur quasi castrum album. Tale castellum est beata virgo quia preciosa castitate est album cui dicitur in canticis. Venter tuus sicut acervus tritici vallatus liliis. Et quia cum castitas virginalis liliis comparatur quia lilium non producit fructum, castitas uero coniugalis et vidualis aliis floribus producentibus fructum comparatur. Item castellum diminutive dicitur quasi paruum.

[illegible]

castro et signat beate virginis humilitatem qua de se pura sentiebat. Secundum illud: Cum essem parvula placui altissimo. Hoc castellum illud dicitur fuisse Bethania, que dicitur domus obedientie. Et virgo beata fuit domus obedientie, exhibuit enim se obedientem tempore incarnationis dicens: Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Hoc dicitur castellum, quasi alta casa; vere quidem beata virgo alta domus fuit, alta situ, et status eius super [illegible] statum celestem. [illegible] Archa que elevavit archam in sublimi a terra. Alta est edificio virtutum, alta est [illegible] dignitate fabricationis, quia ipse fundavit eam altissimus. Eam inhabitavit. Psalmus: [illegible] tabernaculum suum altissimus. Inde rursus ad nos venit. Luce primo: Visitavit nos oriens ex alto. Tale ergo castellum castitate decoratum, humilitate munitum, dignitate obedientia et excellentia elevatum intravit Iesus salvator noster, quia carnem assumpsit ex virgine. Et bene castellum intravit, quasi expugnaturus venit hostes generis humani inimicos, [illegible] amicis regnum. Secundum illud quod Regum primo iiii°: Timuerunt Philistei, id est demones, quando venit archa domini, id est Christus venit in mundum, et timuerunt dicentes: Venit deus in castra; ve nobis, et ingemuerunt, etc. In initio expugnati sunt. In isto castro quotiens nostra omnia perdita fuerunt, ante tempus [illegible] deficiet quod enumerare possint miracula. Sequitur: quedam [illegible] Christum suscepit. Et mulier

quedam Martha nomine excepit illum in domum suam. Augustinus: [illegible] venit et sui eum non receperunt, tamquam hospes susceptus est in domo Marthe sicut solent suscipi peregrini. Et sic suscepit famula dominum, ancilla salvatorem, creatura creatorem. Beata fuit hec mulier que suscepit salvatorem. Meruit in domum suam beata mulier [illegible] quia Christum in ministros suscipiunt, quia eos suscipiendo ipsum Christum recipiunt. Matthei x: Qui vos recipit me recipit. Et ut ipse dicit Matthei 24: Quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Nota quod beata virgo Maria vere per Martham intelligitur, que Christum suscepit hospicio. Martha enim hebraice dicitur provocans, Siriace domina, Latine [illegible] nomen habet amarthe quasi Marthe tenens. Ipsa quidem beata virgo provocavit deum precibus importunis et desideriis cordis ardentissimis ut dei filius carnem assumeret pro liberatione generis humani. Nec ulle [illegible] patriarcharum aut prophetarum orationes vel desideria [illegible] fuerunt efficacie apud deum sicut preces beate virginis. Primo Regum primo: Ego sum mulier illa que steti coram te hic orans dominum pro puero isto, et dedit michi dominus petitionem meam quam postulavi ei. Hec beata virgo est Martha, id est domina, quia maledictio mulierum, qua subiacebant pro culpa dominationi virorum, conversa est in benedictionem eius.

Aug.

Mt 24

[illegible] 1

1 R 1

2

[illegible]

[illegible]

quia ipsa omnia ministrat. 2. Esdre 2. Oportet nos scire
quia mulieres viris ministrant. Et beata virgo est
martha .q. marthe tenens et imitans. sive virgi-
nis tenens castitatem. Gen. 3. Ipsa conteret
caput tuum. Judith. que in manu mulieris tradi-
dit eum. Et ista mulier dicitur quandam singularitate
sive quia nulla ei similis. unde Beda. Nec primam
similem visa est nec habere sequentem sola sine
exemplo placuit virgo Christo. Et hec talis mulier
Christum suscepit in domum ventris sui et in domum
mentis sue. Eccli. 24. Qui creavit me requie-
vit in tabernaculo meo. Suscepit eum
in domo uteri virginalis, in domo pudicicie
et honestatis, in domo mundicie et castitatis.
Fuit enim beata virgo ut dicit Crisostomus animatum
dei templum Christum corpore et mente suscipiens
de cuius susceptione dicit Petrus Ravennensis. Pa-
vet celum, tremunt angeli, creatura non
sustinet, natura non sufficit, et una puella
sic deum in sui pectoris capit, recipit, oblec-
tat hospicio ut pacem conferret terris, celis
gloriam, salutem perditis, vitam mortuis,
terrenis cum celestibus parentelam, ipsi deo cum
carne commercium. Secundo ponitur quale ob-
sequium fuit Christo prestitum in domo recepto
et primo tangitur Marie obsequium et tunc
sive marthe. Erat soror nomine Maria que
sedens ad pedes domini .i. ad pedes Christi ubi
secundum Crisostomum attenditur diligencia, assiduitas
et tolerancia circa audicionem et multa reverencia
quam habebat ad dominum. Audiebat verbum illius. De-
uteronomii 33. Qui appropinquant pedibus eius
accipient de doctrina illius. Ubi ut dicit Cy-
rillus datur nobis documentum ut in domibus
eorum qui nos suscipiunt non iaceamus pigri
sed eos repleamus doctrinis divinis et sinceris.

qui nos recipiunt. Obviantes nobis
hylariter. Propter duas causas. Primo quidem
quia edificabimur in doctrina. Secundo
quia mercedem caritatis recipiet.
Tercio quantum ad ubi istius vite contempla-
tive operacio declaratur. Primo quidem
nomine Marie que maria etiam stella
maris interpretatur. Vita namque activa
et mare periculosum navigantibus
fluctuat occupacionibus, laborat
adversitatibus, percellitur temptaci-
onibus. Sed semper recurrendum est
ad contemplativam vitam, que velud
sidus celeste dirigit actiones nostras
ut ad portum deducantur salutis.
Rursus Maria domina interpretatur
vita vero contemplativa active dominatur
sicut superiora inferioribus. Item
Maria amarum mare interpretatur
quia gustantibus contemplacionem
quam suavis est dominus, omne quod est in
mari periculosum seculi videtur amarum. Et
Maria fuit soror Marthe sic
contemplativa et activa vita procedere
sancto spiritu producuntur, ad eundem ten-
dunt, sortem eterne glorie et celestis
hereditatis. Unde Rachel contemplativa
soror fuit Lye active. Et Maria
sedebat quia contemplacio est in
quiete et silencio mentis. Ps. Quis
dabit mihi pennas sicut columbe
volabo et requiescam. Et sedebat ad
pedes domini quia activa laborat
circa domini discipulos, contemplativa
vero iam tenet divinitatis vestigia
impressa quousque infinita amplexetur.

Beda

Cris.

Cyrillus

xpi in qua contemplatiua audit verba
xpi. Vnde Hugo de sancto victore. Contem-
platiua vita orando [illegible] legen-
do audit meditando subtiliter comprehen-
dit. Notandum quod beata virgo fuit vite con-
templatiue quam excellentissime habuit
merito maria appellatur secus pedes
xpi sedens et audiens verba eius. Ma-
ria quidem dicitur stella maris vel a-
mara. Ipsa est preclara et eximia stella
maris super hoc mare magnum necessario
eleuata, micans meritis, illustrans
exemplis, ne auertas oculos a
fulgore huius syderis ut non obruaris
procellis. Quod beata virgo dicitur domina quia
contemplatione deitatis omnia excessit
psalmus. Astitit regina a dextris tuis
in vestitu deaurato. Quod dicitur amaro
mare contemplando amaritudinem
passionis xpi filii sui. Tren. 2. Impleuit
me amaritudinibus inebriauit
me absinthio. Sursum ipsa fuit
amaro mare contemplatione diuinitatis
sic enim desiderabat esse cum filio
suo ut omnia dulcia presentis seculi ista
amara essent prout dicitur in legenda
psalmus. Renuit consolari anima
mea memor fui dei et delectatus sum.
Quod beata virgo in contemplatione sede-
bat ad pedes xpi. Sedebat quidem
in fruitione quietis sed ad pedes eius
per humilitatem que humilitas maxime
est in contemplatione. Cum enim creatura
deum contemplatur in comparatione tante
celsitudinis videt quod ad pedes est xpi.
Item beata virgo in contemplatione
diuina verba audiuit. Luc. 2. Maria con-
seruabat omnia verba hec conferens in corde
suo. Postquam dictum est de quiete vite con-
templatiue nunc sequitur labor vite actiue.
Martha autem satagebat .i. satis agebat
quia festinabat quia properabat et satis non
agit qui facit quod potest. Et ideo satagebat ma-
rtha quia toto suo posse operabatur. Unde
laborabat et fatigabatur. Circa frequens
ministerium .i. circa ministerium quod multum est
crebrum et assiduum. Eccli. 24. In habitatione
sancta coram ipso ministraui. Ecce quam distincte
actibus istarum duarum sororum. Aug. de verbis
domini. Laborabat illa vacabat ista. Illa
erogabat hec implebatur. Erat enim ma-
ria intenta dulcedini verbi dei. Intenta
erat martha quomodo pasceret dominum. Intenta
erat maria quomodo pasceretur a domino. Martha
conuiuium parabat domino in cuius conuiuio iam ma-
ria iocundabatur. Notandum quod actiua vita no-
mine marthe intelligitur. Dicitur enim
martha a marte tenens. Mars dat
deus est belli et impugnationis. Vita no-
actiua tenet continuum bellum. Videatur
actiue occupatur secularibus negotiis quomodo
modo regat sibi commissos vel prouideat illis
necessaria quo ingenio discordes reducat
ad concordiam et multis bellorum impugna-
tionibus fatigatur. 2 Cor. 7. Nullam re-
quiem habuit caro nostra sed omnem tribulacionem
passi foris pugne intus timores. Item
martha dicitur prouocans siue irritans
quia actiua vita prouocat mentem ad
turbationem exterius multis occupationibus
et aliorum aduersitatibus. Cor. xi. Extra

Vita actiua

infirmatur et ego non infirmor quis scanda-
lizatur et ego non uror. Et martha dici-
tur unde quia vita activa ita premit curis
et anxietatibus quod tamen non succumbit. Secunda ad
Cor. 4. In omnibus tribulacionem patimur
sed non angustiamur aporiamur sed non destitui-
mur persecucionem patimur sed non derelinquimur
deicimur sed non perimus. Vir est qui pugnat et
vincit. Nota quod beata virgo fuit martha
secundum activam vitam. Laboravit enim circa
frequens Christi ministerium. Primo namque
cum suscepit in domum ventris virginalis
item novem mensibus eum gestavit in
utero. Item in pregnacione cum peperit
item pannis involuit et reclinavit in
presepio. Item cum lacte purissimo aluit
et fovit honestissimo sinu. Item timore
herodis cum eo fugit in egiptum. Item
cum perditum tribus diebus requisivit
et tandem in medio doctorum repperit seden-
tem in templo. Item xxx annis secuta est
eum quocumque iverit ministrans ei. Item
morienti in morte astitit. Item corpus ipsius
cum multis lacrimis sepelivit. Omnia
namque opera misericordie que ad vitam activam perti-
nent ipsa circa Christum complevit quorum
aliqua tangit Bernardus in sermone assump-
cionis dicens ut breviter sex opera misericordie per-
curramus beata virgo non quemlibet egenum
sed summum dei filium suscepit in utero
nudum carne operuit et pannis involuit
esurientem pavit sitientem lacte po-
tavit infirmum in infirmitate non solum
visitavit sed et fovendo lavando gestando
frequentavit et tota exhibuit humanitate

opera. Sicut est abysaac sunamitis quesita
in omnibus finibus israel ut staret co-
ram rege ut ministraret ei ut dicitur
3 Reg. primo. Distinctio secunda

Secundo cum dicitur Que
stetit. Et ponitur interpellacio
marthe de marie ocio et cura fatur
Primo enim ponitur marthe sollicitu-
do. Quod scilicet martha satagebat
in ministerio stetit nichil enim curis
occupata nec valens incepta per-
ficere stetit nesciens quid ageret quod certe
frequenter activis evenit quod tantis
supervenientibus vexantur occupaci-
onibus ut occurrit in mentem cepta
relinquere cedere officio prelacionis se-
creta petere monasterii et omnem in-
sollicitudinem postponere. Unde legitur
Num. xi. quod moysi cura populi israe-
litici intoleranda res visa est dixit ad
ad dominum Cur afflixisti servum tuum
quare non invenio graciam coram te et
cur imposuisti pondus universi populi
super me. Numquid ego concepi omnem
hanc multitudinem vel genui eam
non possum solus sustinere hunc populum
quia gravis est michi. Si autem aliter
tibi videtur obsecro ut interficias
me et inveniam graciam in oculis tuis
ne tantis afficiar malis. Secundo
ponitur marthe lamentacio Et ait
domine non est tibi cure quod soror mea
reliquit me solam ministrare. Tot enim
negociis occupantur activi temporalium
quod que videantur deum ipsorum curam

nota beata virgo fuit martha

Bern.

dist. 2a

non habet. Prov. 13. Multa est cura
decem de hominibus bovibus suo opere a-
ctivos significant non tamen religi-
osos sine cura qui dixit. Luc. 10. Cu-
ram illius habe et quodcumque super-
erogaveris ego cum rediero reddam
tibi. Et contemplativa licet non mi-
nistret exterius cum sit religiosa activa
se parat ei melius contemplationem et
quietem bonam ut post labores desiderat.
Sap. 8. Intrans in domum meam
conquiescam cum illa neque habet ama-
ritudinem conversatio illius nec tedium
convictus illius sed leticiam et gaudium.
Vere ergo postmodum implorat auxilium di-
cens illi ut me adiuvet. Aug. de
verbis domini. Certe nos putamus ma-
riam timuisse ne diceret ei dominus
surge et adiuva sororem tuam.
Mira enim suavitate tenebatur
que profecto maior est refectio mentis
quam ventris. Nota quod duo sunt in
presenti vita oportet mariam adiuvare
martham et martham adiuvare ma-
riam. Bene enim frater qui ad-
iuvatur a fratre est quasi civitas firma ut
dicitur Prov. 18. Ita iste due sorores
scilicet martha et maria mutuo se ad-
iuvantes firmum faciunt edificium.
Et cum activa vita non ministret
necessaria contemplationi vacare non
possemus. Et rursus si contemplatio
non reduceret activam ad quietem
mens nostra in exterioribus fatigata citius
deficeret. Unde vulgariter dicitur quod una
manus aliam lavat et utraque faciem.

Unde in vitis patrum legitur quod frater quidam
venit ad abbatem Silvanum et videns
fratres operantes manibus ait illis Nolite
operari cibum qui perit. Quia maria partem
optimam elegit. Et precepit senex discipulo
fratri ut mitteret eum in cellam ubi nichil
esset ad manducandum. Et cum esset hora ci-
bandi expectabat frater ille hospes si for-
te vocaretur ad prandium et cum nemo eum voca-
ret surgens venit ad fratres dicens illis
Comedistis hodie. Et respondit senior etiam.
Ille dixit. Quare non me vocastis. Et ait se-
nex. Tu qui spiritualis es cibo isto non in-
diges quo nos carnales indigemus
propter quod operamur. Tu namque cum maria op-
timam partem elegisti totam diem legens.
Quibus ille auditis prostratus petiit
veniam. Ad quem abbas. Maria indiget mar-
tha et oportet alterum alteri subvenire. Hinc
est quod in ecclesia prelati predicatores sustinentur ab
administratoribus necessaria quibus ipsi ministrant
spiritualia. Distinctio tercia

[margin: Dist.a 3.a]

Tercio cum dicitur Et videns et cetera
agitur sententia christi quia marie quie-
tem pretulit occupationi marthe ubi tria
tanguntur. Primo cum audit dominus querelam
marthe attendat bene dicitur Et videns
ille dominus ait. Noluit maria aliquid re-
spondere verbis sororis sic enim erat
intenta verbis christi quia ut dicit Aug.
causam suam potius voluit committere
iudici ne laboraret in respondendo. Vi-
dens patrem parum vidisset sermonem
remitteret audiendi intentionem. Martha
martha. Aug. repetitio nominis.

indicium e dilectionis aut forte monendo intentionis ut audiat attentius Contempla-
tiui semper vocati statim attendunt ubi-
cumque xpi. Et actiui qui ad exteriora distracti
sunt bis indigent vocari admonitio. Vel for-
te repetitio nominis multiplicitatem curarum in-
sinuat. Unde quidam martha martha i.
malfa mala quia cottidie comedit cum
filijs et dignitatibus presumit quam qui cepti
sunt melius nouerunt. Propter quod ut recitat eso-
pus dixit mus siluestris ad domesticum
Rode malo fabam quam rodi pectora curam.
Deum laudat sollicitudinem eius quia ex
caritate erat. Sollicita es i. anxia uel
commota non est mirum si erat sollicita quia
non auctorem sed deo ministrabat. Ro. 12. Solli-
citudinem non pigri spiritu feruentes
domino seruientes. Deum compatitur et miseretur
eius occupationibus. Et turbaris erga
plurima. Ideo namque turbabatur quia circa
multa erat occupata. Cum enim vult multa
facere difficile est quin in multis eorum deficiat
aut corporis impotentia aut ignorantia a
qua dum circa unum intendit alterius
obliviscitur. Unde oritur perturbatio mentis propter
quod dicitur Ecci. xj. fili mi ne in multis sint
actus tui. Sed ideo dat salubre consilium
Porro unum est necessarium q.d. ideo tur-
baris quia circa plurima occuparis sed
si turbari non vis debes plurima et
apprehende unum tantum quod est necessarium quod illud
aut necessarium duobus modis potest intelligi
Primo secundum Cirillum quia xpus non
indigebat magna quantitate preparatione

sed unum tantum corporum que preparabat martha
erat sufficiens. Et si martha circa
aliud unum fuisset intenta turbationem
non habuisset. Vel secundum Aug. necessarium
unum deus ipse est pater et filius et spiritus
sanctus qui sunt unus deus circa contempla-
tionem si martha fuisset intenta ac-
non habuisset turbationem dicitur ps.
michi autem adherere deo bonum est. Si
dicat aliquis cum melius est contempla-
tioni intendere relinquant homines omnia
opera alere scilicet nestirie nudum
discordes concordare peregrinos recipe-
re visitare infirmos et regere subditos.
Dicendum quod dominus non reprehendit opus
marthe sed dicit quod sine turbatione
esse non potuit quia turbatio actiue
vite quibusdam intendit ex officio sicut
prelatis esse et inde principibus et ha-
bentibus familiam. Quibusdam non
competit ex condicione sua ut forte qui
non sunt dispositi ad contemplationem et
qui habent temporalia que largiri oportet
indigentibus. Tertio commendat
contemplationem marie Maria opti-
mam partem elegit. Non tamen malam
primo bonam sed tantum illa meliorem immo op-
timam quia nichil contemplatione diuine
melius est. Et nunquid actiua
vita circa temporalia que transitoria sunt sed
contemplatio eternorum vere subdit Que non
auferetur ab ea. Auferetur enim actus vite
actiue quia in alia vita nullus erit
esuriens quem alat nullus sitiens et sic
de aliis. Sed contemplatio hic incepta

[illegible]

ingelica perficiat. Nota quod beata virgo
maria quatuor optimas prelegit
Prima pars est virginitas de tribus
enim statibus continencium coniugatorum et
virginum· virginitas optima est
unde Cyprianus virginitas est flos
ecclesiastici germinis atque ornamentum
gratie spiritualis illustrior porcio gregis
xpi· hanc elegit beata virgo prima
omnium feminarum· unde super illud· Luc· primo·
quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco
dicit Beda Angelo propositum sue men-
tis virgo reuerenter exposuit vitam
videlicet virginalem se ducere decre-
uisse. Secunda optima pars est fecun-
ditas honor non quemcumque regem
aut prophetam generare aut proprium ho-
minem sed ipsum dominum et hominem regem
regum et dominum dominancium quam virgo ele-
git dicens Ecce ancilla domini· fiat
mihi secundum verbum tuum. Tercia ex
triplici vita· s(cilicet)· priuate que bona est
actiua que melior est contemplatiua que op-
tima elegit unde Ieronimus totam virginem
repleuerat spiritus sanctus gratia, totam intra-
uerat eam diuinus amor ita ut in ea
nichil esset terrenum quod eius violaret
affectum. Quarto elegit optimam partem
glorie et enim pars consorcii hominum iustorum
que est bonum ex consorcio angelorum que
est melius hodierna die elegit con-
sorcium xpi que est optimum collocari
sursum enim istorum ordinem super
choros angelorum ad dexteram filii
sui domini nostri ihesu xpi Vnde Ieronimus Ibi-
que confidenter sancta dei genitrix ecclesia

quod de illis aliorum sanctorum fas est credere quod beata
virgo ultra angelorum et archangelorum tur-
[...]cendant inita 3· par· 2· positus est thronus
matris regis que sedet ad dexteram eius
filiorum et· In natali virginis marie

Vos estis sal terre· Et si sal euanu-
erit in quo salietur· Math· 5· Et unum
est quod opus suum commendet opificem· Iuste
quilibet predicator dum ubi gloriosum et in-
clitum doctorem beatum Augustinum de quo presenter diui-
nis laudibus commendare mereri et exto-
lle et glorificare premississ proprium clarum sacre
scripture inceptione predicatione facultate
omnibus qui veritatis intelligentia dey fido
sic magistrum produxit ut predicatoribus
sine difficultate inuentum sit exca vite
pastum fidelibus ministrare· Vnde Ieronimus et Aug(ustinus)
Epistola 33· Ad eundem beati deus promittum
oris tui ita ut de eius plenitudine ad
nos usque redundat efficiat et gloriosius
de quo ut dicit Audax· Epistola 31· Predicabi-
lis ac mirum stupendum suscipiendum
omni quod laude gratie prosequendum gloriosus
pater Aug(ustinus) et ut digne per nos fiat in
tante matris eius laudes multiplices
adeam pater exponit procemium implo-
ramus dicens Aue maria· Distinctio

Vos estis sal terre prima pars
Consuetudo est hiis qui exper-
diunt magistros in aliqua facultate quod dum
licenciant eos primo propos commendant in
vita sancta et traditione doctrine secundo
scientia quod sunt doctum clericos concludunt
qualiter adeo proprium receptum sumus
autem magister celestis· s(cilicet)· xpus in-

[Margin notes: "optima ... elegit"; "2"; "3"; "4"; "Dist(inctio) prima"; "... in ... b(ea)ta ang(elorum)"]

stituens magistros et doctores in scola humi-
litatis sancte matris ecclesie quorum precipuus fuit
noster pater Augustinus. Licet tamen de tempore in-
pleti Christus dicit sedens cum in monte quod
pertinet ad dignitatem magistri doce-
bat discipulos suos ostendens perfectionem doc-
torum ecclesie. Et primo commendat statum eorum
secundum multiplicem dignitatem. Secundo
ponit doctrine veritatem soliditatem ibi Noli-
te putare etc. Tercio promittit premii felicem
sublimitatem. Circa primum [?] solum [illegible]. Circa
primum quatuor tangit doctorum dignita-
tes comparans eos sali, luci, civitati et lucerne.
Sal quidem sunt ratione celestis sapientie quam
sapiunt. Lux vero ratione clare doctrine qua
ceteros instruunt. Civitas autem ratione edi-
ficii spiritualis vite. Sed lucerna sunt ratione
boni exempli quod aliis exhibent. Iuxta illud
ad Thy. 4. dicitur doctori ecclesie: Esto exemplum
fidelium in verbo, in conversatione, in cari-
tate. Tu vero attende lectioni, exhortationi
et doctrine etc. Primo igitur comparat eos sali dicens
Vos doctores ecclesiastici estis, non [?] ita
sicut [?] sal terre. Non quidem sal terre
quasi sal terrestris, sed terre quia vos homines
terrestres conditis. Notandum quod nomine salis
celestis sapientia intelligitur. Unde infantibus
datur sal cum cathezizantur dicente sacerdote
Accipe sal sapientie. Et de homine insipien-
te dicimus quod non habet sal in capite. Com-
parabiliter quidem propter quatuor scilicet ratione
generationis, ratione proprietatis, ratione effica-
cie, et ratione utilitatis. Ratione quidem
generationis quia ut dicit Eusebius
sal secundum suam naturam est ex aqua constitutum

solis estibus in altum consistit [?]. Nam
sic celestis sapientia generatur in mente cum
amara fuit ista mundana et ardes-
cimus ad divina perfusi aura spiritus
sancti. Necnon cum ista sapientia invenitur
in terra suaviter viventium ut
dicitur Job 28. Propterea dicitur Eccl. 2. Co-
gitavi abstrahere a vino carnem meam,
ut animum meum transferrem ad sapientiam.
Et talis transmutatio celestis sapientie
facta fuit in beato Augustino, cum ad-
huc iuvenis cepit in divinam sapientiam
commutari ita ut omnia mundana
illi essent amara sicut ipse dicit
3. conf. 4. Liber exhortationis sapientie
mutavit affectum meum et ad te ipsum domine
mutavit preces meas et vota mea
ac desideria mea fecit alia. Viluit
mihi repente omnis spes vana et in-
mortalitatem sapientie concupiscebam
estu incredibili et iam consurgere ceperam
ut ad te redirem. Ardebam deus
meus revolare a terrenis ad te. Sed
non fui ex toto ad divinum conversus ex in-
timis cordis medullis pre amore
quem habebam iuste delectationis. Iam non
uxorem, non filios carnis, non ho-
nores seculi querens. Unde 9. conf. primo
de se ipso dicit: Domine Ihesu Christe adiutor
meus et redemptor meus, quam suave
mihi subito factum est carere suavitati-
bus nugarum mearum, et quas amittere
metus fuerat iam dimittere gaudium
erat. Eiciebas enim eas a me [struck]
[?] tu vera et summa suavitas eicie-

bas et turbas prae omni voluptate
suavior sed non carni et sanguini ver-
um Dei cultoribus qui mutatus est verbis.
Augustinus ad celestem sapientiam
Item tertius effectus salis est quia missum
in igne salit. Hoc autem facit celestis
sapientia quia in igne tribulationum
non deficit, sed in adversis constantius sal-
tat exultat. Actuum 5. Ibant apostoli gau-
dentes a conspectu concilii quoniam digni habi-
ti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Non
fuit sic verbis Augustinus cuius tempus
tribulationibus plenis fuit sed contra
inimicos velud sal saltavit in igne
in tribulationibus, primo saltavit in
comportando in tribulationibus hereti-
corum. Saltavit disputando contra
eos. Tribulatione ultima Wandalorum tri-
bulatus intellexit. Cantica 2. Ecce iste venit
saliens in montibus transiliens co-
lles. Item efficacia salis est quia ma-
las humores consumit et conservat a putre-
factione et vermes non sinit generare.
De sapientia vero dicitur Sapientie 8. Con-
cupiscentia sapientie deducit ad regnum
eternum. Talis sal fuit beatus Augustinus cuius
doctrina perfusa in ecclesia consumit humores
et concupiscentiam et corruptione con-
servat et vermes hereticorum occidit
sicut Paulinus Augustino epistola
21. Vere sal terre quo praecordia
nostra ne possint seculi errore evanes-
cere condiuntur. Item utilitas salis est
quia est omnibus saporibus primus et cum

condimentum sine quo nichil est sapidum,
sic absque celesti sapientia nichil sapit. Sapien-
tiam gustantibus et quibus quum infectum sunt cui
stum meliorem non sapiunt quae dei sunt. De-
cetera vero Augustinus: est condimentum tocius sacre
scripture, sumus omnem saporem tamen sua-
vitatem veri volustiamus (?). Augustinus
epistola 22. Et tu scriptum tuus iam non
mollescere, sed neccesse dulcioribus et merce-
mur informare dignius et macedonio
adcinde (?) Epistola 66. Miro modo afficior sa-
pientia tua et in illis quae dedisti et in hijs
quae interveniens pro sollicitus mitte non
gravis quae tamen sunt acumine satiatus et
sic ut nichil supra sit. Item ponit
cautela diligenter cum sal est custodiendum
quia si pereat non esset unde posset reme-
dium adhiberi. Ideo ait: Et si sal evanuit.
Evanuit dicitur sal quando propriam virtutem
amittit. Tunc enim vanum est et inutile
unde ut dicitur: Et si sal insulsum fuit et
alia vero littera: Et si sal infatuatum
fuit, in quo salietur? Quia vero non est sal
sal vero si sal efficiatur insulsum non est unde
quo saliri possit ubi considerandum quanta
diligentia doctores ecclesie debeant
custodire in corpibus salem sapientie ne
evanescat quia ut dicit Hugo: Si evanu-
erit doctor multo alio doctore potest
emendari. Item ponit talium reproba-
tionem explicans: Primo ad nichilum valet ultra
omnibus rebus ad nichilum valet cum non
attingit finem et operationem ad quam ordinatur
sic doctor infatuatus ad nichilum

2 · 3 · Nota quod [...] sal sapientie [...] · 2 · 3 · 4 · 4 · exemplum

ualere dicitur quia subditos suos sale sapientie salire non potest ¶ Secunda reprobacio nisi ut mittatur foras glossa ab officio predicandi ¶ Tercia reprobacio et conculcetur ab hominibus. Conculcatur qui pedibus comprimitur. Sic doctor infatuatus hominum affectibus conculcatur quia in contemptu habetur ¶ Nota quod sal sapientie in doctoribus ecclesie vanum efficitur et inutile. iiii. ¶ Primo vanitate mundane philosophie. Unde beatus Ieronimus prout de seipso dicit in epistola ad Eustochium raptus fuit ad tribunal dei et ibidem diuinis flagellis cesus quia Ciceronem magis legebat quam libros sacre scripture ¶ Secundo sal sapiencie infatuatur errore ut dicit Ieronimus ¶ Tercio infatuatur quando celestis sapientia que preciosior est cunctis opibus ordinatur ad acquirenda bona temporalia sicut fatuus dat aurum pro pica ¶ Quarto infatuatur secundum Augustinum quando metu temporalium persecucionum amittunt doctores regnum celorum. Quinto infatuatur carnalibus desideriis. Exemplum de Salomone. Non sic fuit beatus Augustinus sal infatuatum vanitate mundane philosophie cum licet ut de seipso dicit omnes libros liberalium artium quos scripsit legit et intellexerit contra tamen hec relictis intendens lumine celestis sapientie dicens. x. conf. O eterna veritas et vera caritas et cara eternitas tu es deus meus tibi suspiro die ac nocte. [...] cum in [...] suis contenebat [...] ex-

positum et redditum non est totum reprobabat si non erat ibi nomen salvatoris ut ipse dicit 3 conf. ¶ Secundo non fuit beatus Augustinus depravatus erroribus. Cum quidem questionem sua multis erat erroribus implicatus sed ex quo veritate celestis sapientie nouit circa regulam fidei mansit in qua cum videat [...] sur-stantem et multos errores ipse impugnauit ut patet in epistola [...]. Admiror multum [...] laboriosius [...] dominus donat contra diuersos errores arguendos ¶ Tercio non fuit implicatus sollicitudine acquirendi bona temporalia ut patet 9 conf. primo iam liber erat animus meus a curis cordinatis et mordacibus ambiendi et acquirendi voluptandi atque scalpendi scabiem libidinem et garriebam tibi claritati mee et diuiciis meis et saluti mee domino deo meo ¶ Quarto non fuit infatuatus timore persecucionum [...] cominantibus hereticis ipse sic eis rescribit epistola [...] ad donatistas: Inimici fratres sumus vobis et mandastis quia occidetis nos quia veritatem dicimus vobis. Vindicet nos deus de vobis et errorem vestrum in vobis occidat. Et sancto Eusebio scribens epistola [...] ait: Utinam ego tanto animi

dolore percussus quod faciem non saltem
loqueretur. Amicus illustris fuerat cum
quo tamen adulterat adhuc dixit blande
ementiam tripe inveccet paptum suum
et diceret ab opere refelli apte doctri-
tes quamnon aptet ego coram indig-
nationibus territus tacerem. Sic
non fuit beatus Augustinus infatu-
atus amore carnalis voluptatis.
Tamen verum est quod ante fuit quasi
tali fuit captus amore prout ipse
dicit .3. confessionum. Veni carthaginem
nondum amabam et amare amabam
amari et amare dulce mihi erat ma-
gis si et amantis corpore fruerer.
Venam igitur amicitie coinquinabam
sordibus concupiscentie cum ideo sit casti-
gatus erat prout dicit .6. confessionum. Qui
miserum se putabat nimis fore
si femine privaretur amplexibus et
ut dicit .2. confessionum. Monitus
matris muliebres iudicabat
quibus ipse ne fornicaretur maxime
nos ne adulteraret monebat. Tertium
ut dicit .8. libro confessionum a. quia primordio
sue adolescentie adeo petiit cas-
titatem et dicebat: Noli modo.
Timebat enim cito exaudiri et
cito sanari a morbo concupiscentie quem
malebat expleri quam extingui.
At ubi cepit converti ad deum a-
paruit casta dignitas continentie
serena non dissoluta hylaris blan-
diens ut ad se veniret et extendit

manus ad eum suscipiendum et amplecten-
dum .8. confessionum et puelle continentiam servant
tu non poteris quod isti et iste sus-
cepit enim castitatem continentie ut non impo-
nerem querit nec aliquam habere spem scilicet ut dicit
.2. libro confessionum .13. libro .10. Iussisti domine ut continerem
a femina et quod tu dedisti et antequam dispensator
sacramenti tui fierem. Tertium. Legitur Job esse lux mun-
dique .4m. Quantum vite lux sunt doctores quo-
niam illuminant ignorantes. Christo consideandum
quod lux quam adspiram qualitas est celestis corporis.
Tales non doctores erunt. Dan. 12. Qui do-
cti fuerint fulgebunt quasi splendor firma-
menti et qui ad iustitiam erudiunt plurimos
fulgebunt quasi stelle in perpetuas eternitates.
Firmamentum sacra scriptura est ut dicit .13.
confessionum. Qualis splendor est beatus Augustinus qua luce
ipsius fulget. Talis est doctrina beati Augustini
tota celestis nichil mundanum nichil conti-
nens sicut apparuit in visione illi mulie-
ris que vidit eum inter archangelos sub-
taliter perquirentem. Eccli. 24. Ego in al-
tissimis habito et thronus meus in colum-
na nubis. Sic etiam lucis est abscondi-
ta revelare quod pluribus non doctrina ma-
nifestavit et antiquam absconditam et antiqua
difficilia declaravit. Job 28. Profunda
quoque fluviorum scrutatus est et abscon-
dita produxit in lucem. Ista ut in omni
veritate scripture splendeat. Job 24. Super
quem non fulget lumen eius. Sic efficacia
lucis est calefacere. Talis est doctrina beati
Augustini qua mentem inflammat. Unde
Augustinus in expositione .9. verbis
doctrine tue vide quod factus quamsicut

bonus es ut nos rapias ad amorem.
Et x° confessionum 4 domine amo te percussi cor meum
verbo tuo et amavi te. Ecce celum et terra et
omnia que in eis sunt undique ecce michi
dicunt sine cessacione ut amem te. Hec
sunt alta verba que reflammant ad amorem
dei. Secundo qualiter lux quorundam doctorum ab-
iciat subfl. principis tenebrarum dicit
Job 9. Sub quo curvantur ... solis stinct
sibi aurum quod lutum de quo gemendum est non
gaudendum ut subsannandi sunt sed plangen-
di. Quibus enim obscurato sole letetur quis
non doleat quia filii syon inclyti et ami-
cti auro primo reputati sunt in vasa testea
opus manuum figuli. Tertio lux dirigit
sic et doctrina beati augustini dirigit
navigantes ne pereant ambulantes
ne impingant operantes ne peccent
contemplantes ne errent. Unde quidam paulinus
scribit romano epistola 22. Audi fili legem
patris tui id est augustini fidem et noli
repellere consilia matris tue. Quod tibi
nate pater sed pater augustinus ...
cunctis orbibus adillecebris altum tum
inter flagiciis discrimina vite aspicies
et huius pectore tutus eris. Tercio doc-
tor ecclesiasticus civitati comparatur racione edi-
ficii spiritualis vite unde dicit non potest civi-
tas abscondi supra montem posita et
si abscondi voluit mons ipse supra
quem posita est patentem eam fecit. Et
non quilibet iustus civitas dici potest
quia deus inhabitat cuius edificium est in
virtute fide spe et caritate fortitudine
temperancia ceteris quod virtutibus atque omni-
bus bonis. Sed non doctores ecclesie quia vite

et virtutibus alios iustos excellunt
sunt civitas dei non vilitate site
sed fundate in monte et altitudine ius-
ticie. Licet quod alii iusti late possent
doctores tamen ecclesie noti sunt quorum vita
omnibus patet. Ysaie 30. Civitas edifica-
bitur in excelsis. Ubi attendendum est
primo quod beatus augustinus civitas dei
potest tamen quia in eo fuit omnibus virtutibus e-
dificium ut esset argumentum ditatur civitas ...
sicut patet in quinto libro confessionum tamen quia totis
viribus laboravit ad edificium civitatis
superne unde augustinus dicitur quasi au-
gens supernam civitatem de quo legitur
in epistola hodierna que de eo cantatur Ecclesiastici
50. Ecce sacerdos magnus qui in
vita sua suffulsit domum et qui in
... amplificavit civitatem. Secundo
quia in caritate repitur quod est
nervum vite sic in beato augustino
... sunt saluti nostra et vermi ...
unde Severus augustinus epistola 13. O
tu artificiosa apis dei construens favos
divini nectaris plenos manantes
... et veritatem per quos discurrens
delectatur anima mea et pastu vitali
quod quod in se deesse minus invenit aut
inbecillum sentit resarcire et fulcire
mollitur. Tertio fuit beatus augustinus civi-
tas in monte constituta quia non
... secundum in se ... virtutum sed
quia tam doctrina etiam et vita eius in su-
blimi fuit stabilita Ecclesiastici 40. Quasi
oliva pullulans et cypressus in alti-
tudinem se extollens. Quarto est tutum
ad se recedentium refugium Ysaie primo ...

Dedi te civitatem munitam super
omnem terram. Iste beatus Augustinus
fuit civitas non abscondita sed ma-
nifesta cunctis gentibus. Unde Audax
Augustino episcopus. Augustinus lex
oraculum sacerdos iustitie instructor
spiritualis gratie dispensator lux
seu salus ecclesie cum toto orbi mundanus
notus est quod notatus cunctis et cogni-
tus quam approbatus et nominatus eorum ex-
ivit sonus eius et adhuc videtur cum
in alto positum studio diligenti omnibus
viris scolasticis. Iste ergo doctor eccle-
siasticus lucerne comparatur exaltate super
candelabrum quando boni exempli con-
demonstrat aliis. Unde dicit Neque accen-
dunt lucernam. Lucerna est doctor eccle-
siasticus qui lux divina vel sit oleum
gratie spiritus sancti et lignum sancte operationis
quod accendunt pater et filius et spiritus sanctus
igne caritatis sicut ut exterius luceat
per boni exempli ostensionem. Et po-
nunt eam sub modio. Modius signat
desiderium rerum temporalium. Et quia
ad preceptum superiorem est vacuus scilicet ad
celestia ut dicit Crisostomus. Vel ut innuit
Augustinus quia terrena modio et
mensura suscipiuntur sic et mundus satiat.
Et potest etiam dici quod modius significat
... doctrina. Sub isto modio de-
siderii vel temporalis lucerna doctoris
ponenda non est quia non lucet sed
suffocatur cum seculi. Sed super cande-
labrum. Nomine candelabri ecclesia
intelligitur sicut Apocalypsis primo dicit
candelabra vii sunt vii ecclesie. Hoc
candelabrum super tribus pedibus stat

stabiliter scilicet fide spe et caritate. Et exinde in
altum erigitur sic etiam sublimitate ponuntur
doctores ecclesie quia status magisterii ceteris
est dignior. Ad quid illo sunt positi addit ut luceat
omnibus qui in domo sunt. Magnis et parvis sa-
pientibus et insipientibus et infidelibus qui
sunt in mundo isto. Deinde hortatur doctores ecclesie Lu-
ceat lux vestra ubique tempore coram hominibus
ut videant vestra bona opera. Sicut enim
celi luminaria creata sunt ut luceant super terram
ita et doctores ecclesie sunt instituti ut luce-
ant suis operibus. Ad quid illo finem quod fieri debe-
ant subiungit ut glorificent patrem vestrum
qui [illegible] refundenda est
gloria omnium nostrorum operum [illegible]
quia ut dicit Crisostomus disciplina dum commo-
nibus familie demonstratur. Qui in celis est
quia omne datum optimum et omne donum per-
fectum desursum est descendens a patre lu-
minum. Ubi plura considerandum occurrit ad com-
mendationem egregii doctoris et gloriosi patris
nostri Augustini. Ipse namque fuit lucerna
super candelabrum ecclesie exaltata. Lucerna
quidem quia lux divina habet celestis gratie.
Lucerna quippe aurea fulgore sapientie. Lu-
cerna argentea sono doctrine. Lucerna erea
robore constantie. Lucerna ex lapidibus precio-
sis decore virtutum. Ecclesiastici l. Quasi vas
auri solidum ornatum omni lapide precioso.
Et ista lucerna non fuit vacua sed cum prudentibus
virginibus accepit beatus Augustinus
oleum gratie spiritus sancti in vasis mentis sue cum
lampadibus. Et non fuit lucerna fumigans
vel extincta sed ut dicit Johannes v. Ipse erat
lucerna ardens igne caritatis lucens
doctrina et exemplo. Quam ardet caritate
ipse dicit x confessionum. Dono tui amoris accen-

dixit et ipsum fervens karitatem canticum
gaudium igne tuo bono inardescimus et imus
ad pacem Jerusalem. Sic exarsit ut nulla po-
tuerit tribulatio hunc ignem extinguere
Prov. 31. non extinguetur in nocte lucerna eius
et ideo sic fulget exemplo et doctrina mani-
festum est quia ad lumen ipsius omnes currunt
Job 29. Splendebat lucerna eius super caput
meum et ad lumen eius ambulabam in te-
nebris. Ideo fuit non ista lucerna abscondita
sub modio terrene cupiditatis aut sub modio
heretice dogmatis sed honorifice exaltata
super candelabrum ecclesie. Eccli. 26. lucerna splen-
dens super candelabrum sanctum quatenus undique
diffundatur splendor ipsius. Unde Paulinus
Augustino epistola 21. O lucerne digne super
candelabrum ecclesie posita que late catholicis
urbibus de septiformi lichno pastam
oleo leticie lumen effundens densas
licet hereticorum caligines discutis et lucem
ueritatis a confusione tenebrarum splendore cla-
rifici sermonis enubilas. Sic resplenduit
beatus Augustinus non ad propriam gloriam sed
ut glorificarent homines celestem patrem
nam suis laudibus contristabatur ut dicit Pos-
sidonius 18. ad laudes non dei incitarunt animos
hominum. Unde Severus Augustino epistola 33. Tu
tamquam domum ut quasi quoddam delectabile lucet
referentes nos ad illum ipsius esse cognoscatque
decus bonitate tam bonus es et decus
puritate et simplicitate et pulchritudine
purus et simplex et pulcher es tibi agimus
gratias de bono tuo et de dono suo. Item est
et candelabrum regularis observantie quam
ipse instituit. Exo. 25. facies beseleel
candelabrum de auro mundissimo beseleel.

umbra dei sive dei umbraculum
interpretatur. Et sicut umbra est imitatrix
corporis ita beatus Augustinus dum civitatis
expressa fuit ymago non tantum per exteriorem
sed per interiorem et amorem quia totus
ipse trinitati consignatus fuit. Ipse non
talis artifex fecit candelabrum ex eo
quod candelam facit. dicit nam candelabrum
candelabrum ex eo quod candelam facit regu-
laribus non maxime illud datur man-
datum Luc. 12. Sint lumbi vestri precincti
et lucerne ardentes in manibus vestris
Sic istud candelabrum super tres pedes
stabilitur. Primo unum est preceptum claustra-
le quod firmavit regule principium de
dilectione dei et proximi ante omnia fratres
karissimi diligatur deus deinde proximus quia
ista precepta sunt principaliter nobis da-
ta. Alter pes est doctrina apostolica. Na-
fratribus presbiter monasterium clericorum mox
instituit et cepit vivere secundum regulam
sub sanctis apostolis constituta. Tercius pes est
confirmatio ecclesiastica quia ecclesia re-
gulares ipsius observantias approba-
vit et confirmavit. Sic super istos tres pe-
dibus religionis candelabrum sta-
bilitur ductum ex auro mundissimo. duc-
tile quidem per obedienciam ut ad
voluntatem superioris subditi ducuntur
de qua ipse dicit in regula preposito
tamquam patri obediatur. Ex auro non
per continentiam quia nichil proprium possi-
deatur de qua vita aurea est sui proprie-
tate de qua ipse in regula non dicatis
aliquid proprium sed sint vobis omnia com-
munia quidam vel proprium vel hoc dicam
contra quem Aug. loquimur sed non ...

regulares observantie

eque temporibus conveniat regula dicitur
non equaliter omnibus quia non equaliter valen-
tis omnes sed potius unicuique prout cuique
opus fuerit Et virtus istud candela-
brum indissimum sancte castitatis et pudi-
citie dicitur ipse ait in regula quod invicem
vestram pudiciam custodite Sed ex hoc ha-
stili istius candelabri i. constitutione re-
gule istius quatuor procedunt ut dicitur
Exo. 25. calami qui sunt vite quibus
et paupertatis signa quod demonstravit in vili
habitu et abiecto Sed inde procedunt sphe-
rule que sunt obedientie signa sphe-
rule enim facile mobiles et quocunque in-
pulsa fuerint Sic obedientia huiusmodi
huius demonstrant quidam in successione
vestium quod accepti ex eo quod precepta quidam
aliis modis Sed inde procedunt lilia que
sunt signa castitatis quod aliqui demonstrant
nisi per pellicias quidam in vestibus
albis et lineis castitas enim tam sit
incorrupte nescit tamen corporis corrupcionem
ut dicitur Ecc. quoniam ad dominum velus Sed inde
procedunt cyphi scilicet predicatores qui
propinant fidelibus vinum leticie et
aquam vivam salutaris doctrine salientes
in vitam eternam Super isto candelabro
religionis tanquam lucerna fulgens
positus est beatus augustinus ut luceat
toti ecclesie Refulgent enim ipsius vir-
tutes adhuc in honestate regularium
Refulget ipsius sapientia in studio
et doctrina eorum Zacharia 4 Vidi et
ecce candelabrum aureum totum et
lampas eius super caput ipsius
vel eius Distinctio secunda

Secundo cum dicitur Nolite putare quoniam
veni solvere legem ostendit doctrine veritatem soliditatem
cuius doctores et magistri sunt professores Et
duo facit Primo enim ostendit quod ista doctrina
perfecta est perfectam et cui nichil deficit dicens Nolite putare quoniam veni solvere i. destruere
legem mosaycam datam a deo aut prophetas qui
per spiritum sanctum locuti sunt dicit autem quod nemo
eum putet eiusdem septiam legis et prophetas
secundum Augustinum ut ostendat quod debeant pre-
dicare doctrinam eam etiam quod ipse non solvit
sed predicavit Consuetudo est enim ut successor
idem doceat quod precedens docebat magister
Non enim veni solvere legem sed adimplere
Quinque modis lex adimpletur Primo opere
quia ex quo aliquis quod predicat facit de ipso autem
dicitur Actuum primo Cepit ihesus facere et docere
Secundo implet perfectione ewangelica quod perfectionem
ipsius addidit Tercio implet observacione
consiliorum Quarto implet expositione atque de-
claracione Quinto implet virtute dei
caritatis quia qui caritatem habet legem
implet plenitudo enim est legis dilectio
Sexto legem implet vitam quo modo
ipsius legem implevit quia omnes ipsius
figuras et prophetias venientes in mundum adim-
plevit Jo. 1. Gratia et veritas per ihesum christum
facta est Aliis v. modis ipse gloriosus
pater Augustinus implevit et reliquid
doctoribus implendam Et primo quidem
beatus Augustinus legem implevit opere
quia quod predicavit ipse fecit Unde hugo
super expositionem regule fecit unde sanctus
quod docuit Sed implevit legem impe-
ratoris ewangelii quibus non solum mandatis
sed totius in ordinatus prohibetur

ipse mo[illegible] lex im[illegible]

2

3

4

5

6

Dist. 2

actibus a parentibus cum inordinatis sic fecit
alienum sicut patet x. q. ¶ Et legem servavit
in consiliis servando paupertatem dedit enim
omnia que habuit in egenis unde moriens non fecit
testamentum quia pauper Christi unde faceret non
habuit ¶ Servavit castitatem ita omnem
occasionem peccandi prohibet ¶ Servavit
obedienciam tenendo vitam regularem
¶ Et implevit legem expositionibus suis et
declarationibus que tot sunt et tante ut
non solum impleant sed et superfluant ¶ Non
enim vacat omnia opera eius [illegible] legere iuxta
illud Ieronimi qui se totum legisse fatetur
Eccli. 24 ¶ Implevit quasi Phison sapientiam
et implevit quasi Eufrates sensum qui multiplicat
quasi Iordanis qui in tempore messis
¶ Et legem implevit caritatem tenens. Confessionum
2. ¶ Sagittasti cor meum caritate tua
et accendisti me valde ¶ Et x. libro 18 fra-
grasti et duxi spiritum meum et anhelo tibi
gustavi et esurio et sitio te. tetigisti et ex-
arsi in pacem tuam ¶ Secundo ponit quod
sacra doctrina teneat infallibilem ve-
ritatem. Amen quippe i. vere dico vobis
doctoribus. donec transeat celum et terra
¶ pro arbitrio ut dicit Hylarius celum et
terra maxima corpora esse solvenda
unde secundum Remigium permanent essentialiter
sed transibunt per renovationem. iota unum. ¶ Io-
ta secundum Augustinum minor est ceteris
litteris grecis quia fit solo uno tractu
¶ Yoth non est littera hebrea aut unus apex
apex non est littera sed distinctio sicut apud
nos punctus aut titulus aliquis non
preteribit a lege ¶ Ecce quanta est firmitas

divine legis quia donec celum et terra
transeat et minima legis accidentia non pre-
teribunt donec hec omnia fiant ¶ Causa
quidem legis divine complenda sunt secundum
corporum vero intellectum ¶ Ex quo apparet qua-
lis debeat esse doctor ecclesiasticus.
¶ Quia enim scriptura sit et infallibilis
ideo debet esse solidus non fluctuans
omni vento doctrine ¶ Et quia scriptura
et in minimis complebitur ¶ Ideo quod est
ipsius scripture docendum et considerandum
unde hec scriptura sacra sufficientissime
habuit doctorem beatum Augustinum.
Fuit namque constans in doctrina eius
~~x. q. 12~~ ¶ Stabo atque solidabor
in te in veritate nec omnes homines cre-
didi cum libris tuis tuba corporis ar-
chana valde ut dicit 12 libro confessionum x.
cap.o ¶ Item ipsius scripture fuit re-
verens et devotus doctor nichil
de suo presumptuose volens ipsi scripture
inserere vel immiscere ut apparet per
totum librum confessionum 12 | Distinctio 3.

dist. 3a

Tercio cum dicit Qui ergo
solverit unum et cetera tangit
premium doctorum et duo facit ¶ Primo
enim demittit quod sunt passuri
falsi doctores ¶ Secundo sacre scripture
et tante auctoritatis ut donec celum
et terra transeant et minima ipsius
a lege non pereant quibus est quod ¶ Qui
ergo solverit unum de mandatis istis
minimis opere non adimplendo
et docuerit sic homines exemplo
suo minimus vocabitur ¶ Et non quod precepta

minima possunt intelligi decem man-
data legis que tamen sunt principia agi-
bilium tamen minima dicuntur sicut princi-
pia que quantitate sunt prima et virtute
maxima. Secundo minima precepta
sunt omnia que [illegible] secundaria et conclusio-
nes dicuntur a primis. Tercio minima
minima mandata intelligimus ea
que a christo addita sunt in perfectione
consilia que et superius nomine iote
et apicis voluit intelligi. Sic ergo
quadruplici minima dici possunt. Primo
quantitate vel cadant. Secundo
reputacione in [illegible]. Tercio quo-
rum solucio minoris est culpe [illegible]
[illegible] vel [illegible] occidi
[illegible] adulterari. Quarto quia ad ipsa stat
ultima resolucio preceptorum. Omne
legis tale est minimum et [illegible]
[illegible] falsi doctoribus [illegible] in
minimus vocabitur in regno celorum.
Et non quod regnum celorum [illegible]
[illegible] vite eterne [illegible] [illegible]
minimus ut dicit Augustinus. Cum
minimus ibi vocabitur [illegible] non ibi vo-
cabitur. Solvens [illegible] minima christi [illegible]
[illegible] minimus vocabitur in regno celorum
ubi tamen [illegible] possit esse minimus
[illegible] talis regnum celorum [illegible]
[illegible] potest exponi minimus [illegible] ex-
[illegible] talis ibi vocabitur. Alio
modo secundum [illegible] regnum celorum [illegible]
[illegible] ecclesia dicitur [illegible] doctor qui
mandatum solvit et docet minimus
vocatur hominum reputacione quia [illegible]
[illegible] [illegible] restat ut eius [illegible]
[illegible] [illegible]. Tercio non secundum

[illegible] in [illegible] ad paulinum regnum celorum
est facere [illegible] studium in quo nunc pro-
ficit qui mandata solvit christi et sic doc[et].
Secundo ponitur premium veri doctoris. Qui
autem fecerit et docuerit. Non dicit quod faciat
magna [illegible] sicut superius dixit qui
solvit unum minimum [illegible] quod aliquis
[illegible] minimus sufficit [illegible] solvere.
[illegible] ut magnus sit oportet omnia
[illegible]. Non indistincte dixit qui fecerit
et docuerit [illegible] magna hic magnus
vocabitur in regno celorum. Vocatur quod
[illegible] fidelibus in regno celorum dum
non faciat legis precepta [illegible] magnus
ibi non vocatur. Non et docet quod facit.
Non quod [illegible] Augustinus eo quod fecit et do-
cuit legis precepta magnus fuit [illegible]
regno. [illegible] quidem magnus fuit
[illegible] fidelium [illegible] magni-
[illegible] caritate [illegible] [illegible] doctrine
honestate vite [illegible] exempli.
Magnitudo quidem [illegible] tanta fuit ut
nichil videatur [illegible] facere [illegible]
[illegible] volusianus Augustinus [illegible]
[illegible] detrimento. [illegible] cultus in
[illegible] doctoribus [illegible] at [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] legi [illegible] quod quid
[illegible] ignorare [illegible] legis [illegible]
[illegible] [illegible] magnus
[illegible] doctrine [illegible] hodie
tanta auctoritas ut nichil sit minus
[illegible] quod non eius sit [illegible] [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] michi [illegible]
est te amare suscipere colere mirari
[illegible] mea defendere. [illegible] ma-
gnus fuit [illegible] honestate vite. [illegible]

quem gradum episcopalis dignitatis meruit et
ecclesia unde Paulinus ad eundem epistola 2a. De-
licet iuvenem ad maturitatem mitti se-
nex morum honore prevenit tanta prudentia.
Item magnus fuit exemplis, fuit enim ut
de se ipso dicit spectaculum angelis deo et
hominibus ideo quod fuit magne reverencie et
opinionis unde Bonifacius comes
epistola 122. Suscepi nuper tremens ubera sanctitatis
tue uberibus plena scio enim quod benignitas
vestra qui ab Augustino peritissimo doctore
corripitur. Et ideo beatus Augustinus fuit magnus
in regno studii scripture sacre. comprehendit
enim longitudinem latitudinem sublimi-
tatem ipsius et profundum ut dicit apostolus 3.
magnus namque fuit profunditate perscru-
tacionis assidue que occulta investigando
profunditates sacre scripture et trinitatis quantum
est possibile homini in presenti vita ipse com-
prehendit et manifestat libris ipsius de trini-
tate. profunditatem predestinacionis libro
de predestinacione sanctorum. profunditatem pro-
ductionis rerum temporalium sicut in libro super Genesim
ad literam et abyssum intellectus ipse penetravit.
Erat enim plenus spiritu dei ut dicit apostolus
Cor. 2. Omnia perscrutatur profunda dei. 12
Confessionum. Mira profunditas deus meus elo-
quiorum tuorum horror est intendere in eam
horror honoris et tremor amoris. Item mag-
nus fuit latitudine caritatis ad quam totam
sacram ducit scripturam. Amor enim ipsius
a deo incipiens sic dilatatus est ut usque
ad inimicos perveniret. 7 Confessionum. Unde
amor meus domine in quo deficio ut fortis
sim. Et donatistis qui sibi mortem com-
minabantur scribit epistola C.x. Caritas
Christi compellit nos ne taceamus sed
nos lucrari volumus vos nostros licet
nos odiatis et machinamini nos occidere.
Item magnus fuit sublimitate contempla-
cionis quod est in presenti precipuum studium sacre
scripture. totus enim inherebat ab-
stractus ipsi domino. 9 Confessionum 12. Curat
vita mea in amplexibus tuis ne auferat
donec abscondatur in abscondito vultus
tui. quia male mihi est preter te omnis
enim copia que deus meus non est egestas
mihi est. Et 12 libro capitulo 10. Ecce domine redeo
ad te estuans et anhelans ad fontem
tuum nemo me prohibeat hunc bibam
et hinc vivam. Inter veniuisco domine tu
me alloquere tu mihi sermocinare. Et
aliquando in impetu istius contemplacionis sic
extra rapiebatur ut quasi extra vitam
presentem esset. Unde 10 libro Confessionum. Aliquando
intromittis me domine in affectum multum
inusitatum introrsus nescio quam
dulcedinem que si perficiatur in me
nescio quid erit. scio quod in vita ista
non erit. Item fuit magnus longitu-
dine desideriorum tendencium ad eternam
vitam ad quam tota sacra scriptura in-
vitat. Ipse enim ex intimis cordis
medullis ad eam tendebat. Unde non
distentus sed intentus non secundum dis-
tensionem sed intencionem sequor ad pal-
mam superne vocacionis ubi audiam
vocem laudis tue et contempler
delectacionem tuam. Psalmus. qui intimo deside-
rio clamabat libro 12. O domus luminosa

& speciosa dilexi decorem tuum & locum
habitationis glorie domini mei fabrica-
toris & possessoris tui & suspirat spi-
ritus meus. Certe beatus Augustinus
magnus est in regno celorum. Hic
certe excellit cum ceteris doctoribus in
regno celorum magna [illegible] gloriose
trinitatis ardenti caritate & firmi-
tate feliciter in corona singularis
glorie que doctoribus datur fabricata
lapidibus preciosis. Ad quod plenarie
sufficit adducere quod inuenitur in prin-
cipio cuiusdam libri de miraculis beati [illegible] ubi
sequitur. Rex hispanus quendam misit
Romam magistrum cum donis preciosis.
[illegible] qui liber aput quemdam regem
non est. Dolens igitur nuncius quod tam
preciosum opus esset perditum orationibus
se dedit & pernoctans in ecclesia beati
Petri nocte vero quadam media non
dormiens sed vigilans vidit sanctorum
multitudinem procedentium qui se
ante altare beati Petri se inclinabat.
Ipse vero omnes considerabat seu cognos-
cebat. Et ecce chorus pontificum
& confessorum venit ubi beatum cognouit
Gregorium quadam venientem dixit. Ecce
magister martirum ibi est ubi ante eum
queris. Et gaudens ipse nuncius
dixit. Ecce domine magister miratus sum
quod beatum Augustinum non vidi nec doctoris
eius inueni delectationem. At ipse venerabilis
doctor ut moris eius fuit viuens
placida humilitate. Vir ille excelle-
tissimus Augustinus quem queris non est hic.
nobiscum quia altior continet.

In natiuitate virginis marie

Liber generationis ihesu christi filii dauid.

Legitur primo hoc idem sed aliud om-
nino legitur luce 3. Nos ita estimes in-
quit te pia audire cum audis hanc generationem
valde enim est ineffabilis quod deus communi-
cando nasci dignatus est & homines progenitores
habere. Ineffabile quidem est quia preter na-
ture ordinem ut virgo generaret. Et super humanam
inuestigationem ut deus sit & homo quem
generat. Et super nature originis conditionem
ut secundus sexus generet quia omnis imperfectionis ex-
cepti sumus nos. Quod dicat ysaias Generationem
eius quis enarrabit. Ad nutus virginis se-
confugiamus auxilium cuius generationis secre-
tum ipsa nouit ut nobis digne aliquid lo-
qui tribuat desursum & sui filii gratiam concedat
ut mediante impetrare salutationis sibi mu-
nus angelice similiter afferamus dicentes
Aue gratia plena.

Distinctio prima

Liber generationis ihesu christi & fre-
quenter videamus aliquem totum suum genus
nobilitare per suam prudentiam & industriam
[illegible] generis homo scilicet fuit magne nobi-
litatis quia ex patriarchis & regibus atque
[illegible] & maxime nobilitatis est fuit ex origine
quod maxime nobilitatis est fuit [illegible]
totum tamen suum genus christus decorauit &
nobilitauit. Ideo igitur genus beate virginis
fuit nobilitatis ex eo quod beate ori-
ginem ex patriarchis & regibus quantum
fuit claritatis ex eo quod ipsa genuit deum
& hominem regem regum & dominum domina-
cium. [illegible] generationis nobilitas
beate virginis & quam ad progenitores et quam
ad christum generatum tangitur in principio euangelii quod
in duas partes diuiditur. Premittit enim

pro prohemium narrationis. Deinde exequitur
ibi. Abraham autem etc. In prohemio quatuor
continentur. Primum est quod sit forma operis liber
non enim quecumque opus nominatur liber nisi tale quod
solum cuius noticia decet liberos. Quedam
enim noticia servilis est que acquirit spe lucri
et honoris. Ista vero talis non est. Secundum quod sic
iste liber dicitur eo quod mentem liberat a no-
ticia vero corporum que hic continentur ponderat
amoris libertatem. Unde iste dicitur liber q. br bet
libros quod huic operi convenit quia multa mis-
teria librorum continentur sicut [illegible] apertius.
noticia [illegible] sacrorum et domestica dei. Tercio
tangit materiam generationis. Cum multa
alia scribantur illius tamen quia a sola generacione
cum denotet. Et dicendum quod huius duplex est causa
una secundum Rabanum quia a generacione inci-
pit. Alia secundum Crisostomum quia radix omnium
bonorum est Christi generacio. Quarto explicat
personam quo ad nomen et dignitatem. Quo
ad nomen quidem ihu. Jesus hebreum nomen
est grece sother, latine vero salvator dicitur.
Quantum vero ad dignitatem Christi. Christus grecum
nomen est quod hebraice dicitur messias,
latine vero unctus. Salvator quidem
ipse fuit cuius generatio hic texitur. Ipse enim quod ipse
salvum faciet populum suum. Apertius eorum
fuit unctus quia rex, sacerdos et propheta
et pugil. Hec enim quatuor persone unge-
bantur ut patet unctionem regi David [illegible]
[illegible] sacerdoti [illegible] propheta [illegible] pa-
gili victoria. Psalmus unxit te deus o-
leo leticie. Tercio quod duplex est generacio
Christi scilicet ex deo et homine. Sed cum ista in-
tendat filii David quod David ante
fuit filius Abrahe. Unde subdit filii

Una est quod nomen et [illegible]
dignitas generacionis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Abraham. Vel utriusque filiatio ad
Christum referri potest quia amborum fuit
filius. Secundo dicit quia certis promissis
horum duorum filium Christum nominavit. Et
dicendum quod huius quadruplex est causa. Una quia
ipsi fuit maiores patrum. Abraham
inter patres, David inter reges.
Unde ponitur in principio duarum tessere de-
cades. Alia vero ut Christum esse ex
semine regum et patriarcharum. Tercia
quia ad hos tantum de Christo facta est repromi-
ssio. Quarta ut in Christo quadruplex
dignitas ostendatur que fuit in progenito-
ribus. Abraham enim habuit sacerdotalem
dignitatem quia fecit deo sacrificium.
Habuit et patriarchalem. Unde dicitur pater
multarum gentium. David vero habuit rega-
lem dignitatem et prophetie officium. Et
Christus rex, propheta, patriarcha et sacer-
dos fuit. Sed ista duo maxime notantur.
Et quia tamen David posterior fuit
Abrahe, quare eum premittit. Et dicendum quod
ea ratione David Abrahe premittitur quia
Christus omnibus aliis est premissus. Hec
est enim differentia inter prohemium et
tractatum. Quia prohemium premittit ea
que post sunt in intencione et annectit
que intencionis sunt principaliora. Tractatus
vero tamen exequitur intentum. Premittit
intento principali ea que illi deservi-
unt. Et primo prosequitur ea que remotiora
sunt donec ultimo deducat intentum.
Quarta vero quod hic dicitur pertinet ad prohe-
mium. Quod dixit habet librum esse de ge-
neracione Christi quod est principale propositum

filii david/ et abrahe/ quia in eo compl(e)ta
est david promissio/ Cum igitur fuit inter eos
semper ecclesia expectativa incepit a
magis remotis/ donec ultimo ve-
niat ad generationem christi/ prima

Abraham pars evangelii

Abraham autem genuit ysaac et ce-
tera. Ex ipso prohemio exequitur que se di-
cturum promiserat s(cilicet) de generatione christi
cuius genealogia distinguens in tres
partes quarum quelibet continet .14.
generationes. Sunt enim tres tesserede-
cades .i. tres quatuordene.
prima continet iudices. Secunda
reges ibi david autem genuit et cetera.
tertia pontifices ibi Et post
transmigrationem et cetera. Sub quibus
diversis temporibus instituta fuit
plebs. In quibus omnibus partibus
ut dicit glosa non solum debet histo-
ria notari set et allegoria quo tempus
quasi corporaliter ne(cessari)e tributur (?) primum
prefiguravit. In prima quatuordena
mistice ... et per s(piritu)s ... tu-
mmenant .i. patres et subtractum
generatio ipsius abrahe. Abraham enim
qui interpretatur pater multarum gentium
christum significat/ ex quo omnes gen-
tes christiane (?) ... ps. postula a me
et dabo tibi gentes hereditatem tuam
Item abraham commendatur ab auctoritate fidei
Gen. 14. Credidit abraham deo et re-
putatum est ei ad iustitiam. Christus
non virtutem fidem fundavit cum ipse sit
et fundamentum ut dicit Ap(ostolus) .Cor. 3o
fundamentum aliud nemo ponat.

nisi quod positum est christus ihesus/ Cum autem non que
sunt principatus ex excellentius in sui
principio (?) fides christi pater fidem habuit/ s(cilicet) ex
excellentius apud virginem/ hec autem
deo beata virgini competit/ sicut enim christus
est pater multarum gentium/ ita ipsa est
mater omnium credentium/ Item ipsa fuit
que primo credidit incarnationem/ et post omnes
in morte filii et super omnes virtutes fidei
est beatificata/ Luc. p(rimo). Beata que credidisti
quoniam perficientur que dicta sunt tibi a domino/ Se-
cunda generatio s(cilicet) patris/ genuit ysaac.
qui interpretatur risus vel gaudium. In quo
virtus obedientie commendatur/ quia ad
mandatum patris non renuit ymolari
ut dicitur .22. Gen. Sunt pater quare est confide(ns) fit
gaudium in corde credentium cum quis operatur
et deo obedire et submittere omnem in-
tellectum et virtutem in obsequium christi.
Hec autem patent in christo. ys(aias) .22. Non est
turbatus neque turbulentus. Luc. Ex-
ultavit ihesus in spiritu sancto. Et virgo que obe-
dientissima (?) ... Phil.
diens fuit patri usque ad mortem. Phil.
.2. Rursus spirituale gaudium fuit in beata
virgine. Luc. 2. Exultavit spiritus meus
in deo salutari meo. Fuit et in ea
obedientia maxima. Luc. p(rimo). Ecce
ancilla domini fiat michi secundum verbum tuum. Tertia generatio
tertii patris. ysaac autem genuit Ja-
cob. Iste supplantator dicitur eo quod ia-
cob tenens plantam fratris sui esau
Item commendatur a virtute patientie quam
habuit in adversitatibus ex quo intelli-
gimus quod cum gaudio fidei necessaria
prudentia supplantandi carnem et diabolum

tridu(um) beati q(uod) cu(m) adu(er)si patiantur ab istis in
inimicis oportet prudentie annexi patiam(ur).
Hec aut(em) conuenit xp(ist)o. Supplantauit enim
dyabolu(m) ip(su)m ciens (?) eius misterio mirabili
prudencia deptate (?) mundi. Huius paciam ondit
Petrus dicens Qui cum malediceret(ur) non
maledicebat cum pateretur non comminabat(ur). Has
aut(em) uirtutes beata uirgo habuit. de prima dicitur
Gen. 3. Ipsa conteret caput tuum. de secunda
non patet quia in omnibus aduersitatibus
a filio sustinuit paciens fuit. Sequitur
quarta generacio quarti patris. Jacob aut(em) genuit
Judam qui interpretat(ur) confessor. In quo uirtus
confidencie et securitatis commendat(ur) quia
confidenter accessit pro liberacione Beniamyn Gen.
Et quia ceteris timentibus
ipse diuisum mare rubrum primus ingressus
est ut intelligamus quia ex prudencia
subplantandi inimicum generat(ur) confessio
laudis addita securitas q(uod) deus erit nobis
mancipium (?). In xp(ist)o aut(em) fuit confessio
beneficiorum Luc. Confiteor tibi domine
pater celi et terre. Et hic inee (?) fuit con-
fidencia Jo. Qui me misit mecum est
et non reliquit me solum. Similiter sub laudis
confessionem attendimus in beata uirgine Luc.
1. Magnificat anima mea dominum. Se-
curitate(m) uero quia non timuit quam aduer-
sitatem. Et fratres eius qui fuit xj. Sed cum
cum Judas non fuit primogenitus .12. fratrum
quare queritur (?) ceteris assumit (?). Et dicendum q(uod) huius
due sunt cause. Vna quia tribus eius fuit
nobilior ceteris quia regalis. Altera
quia ex hac tribu natus est xp(istu)s.
Hic querit(ur) cum ysaac fratrem Esau. Hic non at

fuit fratres Jude tacet sicut ysmaele
et esau. huius ratio duplex est. Vna secundum
glosam quia fratres Jude manserunt
in cultura unius dei et pertinent ad
repromissionem factam abrahe. Sed ysma-
hel et esau non manserunt in dei
cultura nec pertinent ad promissionem.
Alia ratio secundum Criso(stomum) ut tamen au-
ferat elacionem nobilitatis quia plures
fratrum Jude fuit ex ancillis nati
et tamen omnes patriarche. Sequitur quinta
generacio nostri patris. Judas aut(em) genuit
phares et zaram de thamar. Licet
alios filios Judas habuit tamen istos
filios non tamen nominant(ur) quia ad generacionem
domini non pertinent. Istos uero duos
filios simul nominat, quia solus phares
pertinet ad xp(ist)i genealogiam, quia
eandem habuit originis maculam
nati sunt de incestu de thamar que
fuit nurus Jude. Nec tamen ut dicit
Ab. recusauit xp(istu)s tales habuisse
progenitores. Primo quidem quia uenit
tandem ut sufferret contumelias. Secundo
maculatam originis non recusauit
in iniuriam. Sed ideo ne pudeat etiam
de peccatoribus cognati. Tercio. Sicut
ostenderet a suis maioribus fuisse necessarium
redempcionis beneficium. Quarto ne
quis putaret originis maculam im-
pedimentum esse uirtutis. Quinto
ne insolens se iactaret de generis no-
bilitate. Nota q(uod) phares interpretatur
diuisio. zaram uero oriens. In diuisione
autem notat(ur) perfecta uite quo iusti

aptoribus sagittant in nocente non attendit claritas diuine cognitionis set vere(?) generat dei laus et confessio fuit autem xpus dimisus a baliis hebreis [illegible] talis decebat ut esset pontifex sanctus impollutus sagittatis apostolis de eo et rursus scriptum est zach. 6. Ecce vir oriens nomen eius fuit michilominus beata virgo inter omnes mulieres multo contritis(?) vnde Beda Nec primam similem visa est nec habere sequentem fuit et oriens amara aqua processit sol iustitie vel oriens in nocte sua sagittata ab omni peccato quia ut dicit sagittata... vnde Ave sancta quia innata. Sequitur sexta generatio vi. patrum Phares autem genuit esrom qui sagitta interpretatur. Oritur sagitta verbi qua attendunt credentes et necantur in dulci expectatione vite. Christus non talis est sagittatio. ys. Posuit me quasi sagittam electam.

Talis sagitta fuit beata virgo que corda credentium penetravit ut ad dei attendant amorem et caritatis vere sed incedunt in diuiniso(?) nido. Sequitur septima generatio septimi patris Esrom autem genuit aram qui interpretatur electus. Ubi eligitur sicut sagittam ubi eligitur ... ad illud enunciandum vnde de paulo dicitur actuum 9. Vas electionis est mihi iste. Christus autem electus est pre omnibus aliis. ut 9. Ecce nobis relinquimus omnia et secuti sumus tales fuerunt beata virgo electa inter omnes mulieres ut xpm pareret. Neque enim partitum(?) secundum diuina electione factum est ut dicit

Vnde Sequitur octaua generatio octaui patris Aram autem genuit amminadab qui spontaneus interpretatur. Ex electione enim dei procedit ut ab sponte ad operandum se offerat. Sponte autem xpus se obtulit ad liberandum genus [illegible] potestatem tuam ponendi animam meam et iterum sumendi eam spontanea fuit beata virgo quia libere se obtulit deo ad virginitatem seruandam admiratione dei et obsequium eius. Sequitur nona generatio noni patris Amminadab autem genuit naason qui serpentinus interpretatur sub quo principe tribus iude filii israel egressi sunt de terra egipti quos ipse primus per mare rubrum transduxit de prima tribu namque ... virtus serpentis ... caput in se fidei ... serpentinus autem est xpus in ligno ... quia velud serpens in ligno fuit suspensus ut quicumque eum intueatur sanetur ipse sursum transiuit mare rubrum passionis et liberauit fideles a seruitute dyaboli. Serpentina est beata virgo a demoto serpente cuius caput ipsa contriuit quia velud stella ducit mare per sic transire ut dicit vnde

Sequitur x. generatio patris Naason autem genuit salomon qui interpretatur sensibilis iste patre mortuo in deserto successit in principatu sue tribus sub quo filii terram promissionis ingressi sunt. Ex quo aliquis velud serpens se obtulit pro deo tunc sentit quanta optat cum pati pro nomine eius. Sensibilis autem fuit xpus quia passiones humanas usque ad mortem expertus est. Similiter ... promissa adipiscuntur beatitudinem unde ... Ascendit iter pandens ante eos Beata

Amminadab

Naason

Salmon

Esrom

Aram

Boos

& virgo fuit sensibilis qui gladius passionis fi-
lii animam eius pertransiuit. Ipsa non tamquam stella et
porta celi atque hostiaria introducit ad regnum
vite electos. — Sequitur xi. generatio xi. patribus Sal-
mon autem genuit Boos. qui interpretatur fortis
de isto dicitur Ruth. 2. quod erat vir potens ma-
gnarum que opum. Nam ex receptione eorum que
predo tollerant oportet animatur mens ad fortitudinem
tollerandum. Cristus autem est dominus fortis et potens
dominus potens in prelio. Cuius opes ut dicit Agnes
virgo numquam deficiunt. Hanc fortitudinem habuit
beata virgo. Pro. 33. mulierem fortem quis in-
veniet. Que plena est omnibus diviciis gratiarum
de qua Raab meretrix fuit que abscondit explo-
ratores iudeorum qui venerant Jericho ut cum ha-
bitatoribus civitatis urbis civitatis ipsa cum
suis mortem euasit. — Sequitur 12. generatio duo-
decimi patris Boos autem genuit obeth. qui
serviens interpretatur de quo dicitur Ruth. Natus
est qui te diliget et consolabitur. Ex dono namque forti-
tudinis procedit servitus dei qui est in dilectione
dei et consolatione proximi fuit autem Cristus servi-
ens quia exinaniuit semetipsum formam
servi accipiens. Cuius tanta fuit dilectio ad
patrem et ad hominem ut mortem susciperet.
Ipse consolatus est lugentes in syon ut dicitur
ys. 61. Beata virgo maria fuit serviens deo
iuxta illud. Luc. primo. Ecce ancilla domini fuit diligens
qua consolata est Elizabeth et aliis in adversi-
tatibus consolatur. Ex Ruth. Moabitis hec
fuit uxor maalon. qua booz accepit uxo-
rem ex precepto legis dicitur. Si uxor defuncti
sine liberis esset propinquioris uxor. Lex tamen
prohibebat moabitidas non duci in uxores.
Ex quo quod est quod booz peccauit eam accipiens

videtur enim fuisse perplexus inter forti-
tudinem quod non fuit perplexus. quia cum ma-
trimonium ipsius in nichil prius fuit contractum
cum maalon contra legem obligabatur
booz ad eam recipiendam eo mortuo
marito. Et quia matrimonium tamen
alienigenis non tenet verum separavit
Esdras tales coniuges. Potest autem dici
secundum ambos quod merita Ruth. excesse-
runt legis diffinitionem ut digna fuit
coniugio booz in dignitate non
consideratione corporis verum fuit ibi diuina dis-
pensatio. — Sequitur 13. generatio tertii
decimi patris Obeth autem genuit yesse

Yesse

Iste altero nomine dicitur ysay fuit bino-
mius yesse non incendium interpretatur in-
nata ex sanctio dei generatur devotionis
incensum. Cristus non est incensum igne
caritatis ardens fuit & beata virgo mag-
nitudine devotionis quasi incensum ardens.
Cant. Que est ista que ascendit
per desertum sicut virgula fumi ex a-
romatibus mirre et thuris. — Sequitur
14. generatio quartidecimi patris yesse autem
genuit david regem. qui manu

DD

fortis interpretatur. fortitudo namque opera-
tionis ex magnitudine devotionis
interpretatur & desiderabilis et pulcher a-
spectu desiderabilis enim est sic operatus
quia habet magnam pulcritudinem fuit autem
Cristus fortis inopem sine defectu fuit de-
sideratus cunctis gentibus fuit spon-
sus forma pre filiis hominum. Virtus david
fuit mansuetudo. De Cristo non dicitur

Je. xj. Ego quasi agnus mansuetus qui
portatur ad victimam. Beata virgo fuit
fortis. Pro. 31. Manum suam misit
ad fortia. fuit desiderabilis patriarchis
et prophetis. fuit decora. Cant. 4. Tota pul-
chra es amica mea et macula non
est in te. fuit mansueta velud quod obiur-
gata non novit. Ber. Ber. Querere dili-
genter nichil in ea durum nichil terribile
nichil austerum tota suavis et mitis
est. Ber. super Missus. filia regum fuit et tamen
quamvis alii filii yesse non nominantur quia
non gubernavit ipsi David in regno
set autem omnibus supradictis virtutibus fuit me-
rito adeo quod devenit ut rex debeat
nominari. Apoc. Fecisti nos deo nostro

Secundo distinctio secunda

Secundo
tum dicitur. David autem rex
ponuntur generationes sedes que
sedecim que continentur a regibus
sumpta est. David autem genuit Sa-
lomonem qui pacificus interpretatur
de ipso non dicitur ipse est pater nostra qui
fecit utraque unum in pacatione domini
sapientie commendatur. Et de ipso dicitur
Eccli. primo in qua sunt omnes thesauri
sapientie et scientie dei absconditi. ex ea
supple que fuit uxor Urie. nota quod
notate sunt super quatuor mulieres quarum
conversatio scriptura reprehendit scilicet Tha-
mar. Raab. Ruth. et uxor Urie. quarta
est cum qua David commisit adulterium
cuius tamen nomen hic tacetur quia alie
mulieres aliqualem habuit bonitatem
Illa non nulla quia et mortis mariti
conscia fuit ut dicit Remigius

fuerunt utrumque David contrahere potuit
cum Bersabee. Et dicitur quod non quia non
potuit matrimonium cum polluta per adulte-
rium si tamen essent adulter machinatus in
mortem coniugis. Et forte dici potest
quod David operatus fuit in mortem Urie
non ut adulteram duceret sed magis
celaret adulterium quod celari volebat
eam uxorem ducendo quod celari non
poterat nisi eam duceret ex quo maritus
nolebat concumbere cum ea ideo eam duxit
Sequitur secunda generatio. Salomon autem
genuit Roboam. qui populi latitudo inter-
pretatur. Cristus autem dilatavit populum dei
a iudeis usque ad gentes. Et quod convenit ei
quod legitur de Roboam 2. Par. xj. Omnes eos
suscepit qui relictis ydolis voluerunt co-
lere dominum. Sequitur tertia generatio. Roboam
autem genuit Abiam. qui interpretatur dominus
pater. Est autem Cristus pater et dominus. De isto
Abia dicitur 2. Par. 13. quod predicavit populo
Israel ut converterentur ad dominum. Et Cristus predi-
care incepit. Penitentiam agite appropinqua-
bit enim regnum celorum. Sequitur quarta generatio.
Abias autem genuit Asa. qui interpretatur at-
tollens. cui convenit quod de eodem dicitur
quod cultum ydolatrie abstulit. De ipso autem
dicitur Jo. primo. Ecce agnus dei qui tollit
peccata mundi. Sequitur quinta generatio. Asa autem
genuit Josaphat. qui interpretatur iudicium
de quo dicitur 2. Par. 17. quod misit doctores
per totam iudeam habentes librum legis ut
docerent populum. Cristus vero est dei iudicium
Jo. Pater omne iudicium dedit filio
ipse misit doctores per totum orbem. dicens

Salomon

Roboam

Abia

Asa

Josaphat

Joram

fruntes docete omnes gentes. Sequitur
sexta generatio. Iosaphat autem genuit
Ioram. qui excelsus interpretatur. Et repre-
sentat victoriam de ydumeis. Cristus
non excelsus est super omnes gentes qui
percussit dyam. ysaias. Spiritu oris sui inter-
ficiet impium. Sequitur septima generatio. Ioram

Oziam

autem genuit oziam. qui robustus domini
interpretatur. Iob. Si fortitudo queritur robu-
stissimus est. De isto ozia dicitur. 2 paralipomenon 26.
quod longe divulgatum est nomen eius et
nomen christi. Luce 4. divulgabatur fama
christi in omnem locum regionis. Et dicitur
de illo quod erat agricultore deditus. Quem-
admodum christus agrum ecclesie colit ut ger-
minet vireat floreat et fructificet.
Zacharias 13. Agricola homo ego sum. Sed

dubium

hic est dubium quod iuxta veritatem historie
tres reges hic obmissi sunt qui non no-
minantur. Ioram enim non genuit oziam
sed genuit othosiam. Othozias autem
genuit oziam. Iosyas autem genuit a-
masiam qui amasias genuit eum qui
hic notatur scilicet oziam. Huius tamen assignat
ambrosius dicens omnes illos tres non nota-
tos scilicet othosiam. Iosiam. et amasiam
pertinere ad eandem generationem cum ozia
sed evangelista non intendit notare genitos
sed generationes. Generatio non christi extenditur
secundum quemlibet ascensum vite viuus
hominis. Nam aliqui plures generare possunt.
Alia tamen assignat ieronimus quia Ioram se
inmiscuit generi achab. ydolatre et im-
pudicissime iezabel. Ideo filii eius usque
in quartam generationem tolluntur ne

inserta generatione inserentur. Aliam
causam Augustinus addendit quia ma-
licia eorum ita continua fuit ut
nemo eorum bonus fuit. Unde tercius eorum
non erat spes quod stirps eorum ulterius reg-
naret. Alia ratio quia omnes tres dei
iudicio pro culpa parentum suorum a dampnati
fuerunt ad mortem. Othoziam enim
occidit hyeu. Servi sui Iosiam. Ama-
siam non tines urbis. Unde peccatum parentum

Joathan

usque in tertiam generationem fuit punitum.
Sequitur octava generatio. Ozias autem
genuit ioathan qui consumatus in-
terpretatur. Et christus est consumatio. Regibus de
isto dicitur quod edificavit portam domus
domini excelsam. Porta domus cele-
stis sunt precepta que christus fecit ex-
celsa addendo caritatem. Apostolus Ad-
huc excellenciorem viam vobis os-
tendo. Sequitur nona generatio. Ioa-

Achaz

than autem genuit achaz. qui convertens
interpretatur. Zacharias. Converte nos
domine conversio ad te. Sequitur decima
generatio. Achaz autem genuit ezechiam

Ezechias

qui confortatus domini interpretatur. Et christus
dixit Iohannes. Confidite quia ego vici
mundum. De isto legitur quod fecit generale phase
cuncto populo israel et iuda. Cristus non
fecit generale pascha corporis et sangui-
nis sui cunctis fidelibus. Sequitur

Manasses

undecima generatio. Ezechias autem genuit ma-
nassen. qui obliviosus interpretatur.
Et christus penitentium peccata obliviscitur.
De isto dicitur quod orauit restitui regnum
suum et exauditus est. Et christus dixit

Amon

Josiam

Jeconiam et f[ratres]

Pater clarifica me apud temetipsum claritate quam habui antequam mundus fieret. Et venit vox de celo Clarificavi et iterum clarificabo. Sequitur 12 generatio Manasses autem genuit Amon qui fidelis interpretatur. Christus autem fidelis est in omnibus viis suis. Mortem autem istius vindicavit populus et hic est fideles mortem Christi iudeos contempnendo. Sequitur 13 generatio Amon autem genuit Josiam qui censu Domini interpretatur quia sicut orationis devotionem de... xpo ut dicitur quod factus in agonia prolixius orabat. De isto Josia dicitur quod adhuc puer cepit querere Dominum. Christus non ... puer cepit ... vertus ... cum esset annorum xii ... dixit in hiis que patris mei sunt oportet me esse. Propter mortem ... fecit ... intelligantur ... De Christo intelligitur ut patet in finem. Sequitur 14 generatio Josias autem genuit Jeconiam et fratres eius in transmigratione. Scriptum est Josiam fuisse quatuor filios scilicet Joathan Joakim Sedechiam et Sellum. Post cuius mortem Joathan regnavit quem post tres menses Pharao amovit a regno et fratrem eius Joachim regem fecit ex quo natus est Jeconias. Iste igitur Josias genuit Jeconiam scilicet Joachim unum natus est Jeconias ... quod Joachim ... est de regno. Nomine eo quod ... cum eo constituit. Aliter solvit ... quod tunc concordat ambo dicto duos fuisse Jeconias unum filium Josie qui et Joachim dicitur.

Alter Jeconias fuit filius istius et de eius est ... Joachim et ... utriusque nominis est ... Alter ... Joakim alter ... Joachim in transmigratione Babylonis. Et ideo quia nati ad hoc erant ut ... exigentibus ducerentur ... captivi. Et attende quod hic intelligitur quod ... genuit Joakym sive Jeconias genuit ... Joachim qui ... eius est Jeconias ... successit sibi in regnum ... et ipse Jeconias ... quatuordene quod forte ideo ponitur ... in angustia servitutis ... genitus est.

Distinctio tertia

Tercio cum dicitur Et post transmigrationem Babylonis ponit generationes pontificum tertie quatuordene. Et post transmigrationem Babilonis prima est ... transmigratio ... tempore Sedechie ... duplex fuit transmigratio. Una tempore Sedechie cum esset ... tercio mense regni sui cum esset ... annorum. Post quo ... regnavit patruus eius Sedechias cuius regni xi anno ... transmigratio facta est. Post prima itaque transmigratione una generatione tacita scilicet Jeconie ponitur secunda generatio istius scilicet Jeconie veniens ad tertiam quatuordenam. Jeconias est principium eius tertie ... Jeconias ... genuit ... iste Jeconias ... interpretatur ... Et Christus dicit ... a patre nobis ... genuit Salathyel quod interpretatur petitio mea Deus. Et Christus dicit Pater sancte serva eos quos dedisti michi. Sequitur 2a generatio Salathiel autem genuit Zorobabel qui magister confusionis interpretatur. Et de Christo dicitur Magister vester cum publicanis et peccatoribus manducat de...

Zorobabel

isto zorobabel. Sexta sequitur. Primo quia in eo cepit misceri regale et sacerdotale genus. Christus autem fuit rex et sacerdos. Secundo quia ipse pretulit veritatem coram Dario cunctis rebus. Et Christus dixit Pylato Iohannis xviii. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni ut testimonium perhibeam veritati. Tertio sub ipso rediit captivitas de babilone. De Christo autem dicitur Ysaie. Predicare captivis remissionem. Quarto ipse cepit reedificare templum domini. Et Christus reedificavit ecclesiam. Sed dubium est quia primo Paralipomenon iii. iste zorobabel non dicitur fuisse filius istius Iechonie. Et solvit glossa dupliciter. Una forte per ipsa de ipse est qui et salathiel. Aut si non est idem vel forte habuit filios eiusdem nominis. Sequitur quarta generatio. Zorobabel autem genuit Abyud. Ab isto abyud deinceps nulla invenitur generationis historia. Sed ecclesia sic didicit vel revelante spiritu sancto vel Ioseph sponso virginis tradente libros sue generationis. Et licet [illegible] exequatur generationem zorobabelis dicendum quod non est ille zorobabel filius salathiel ut dictum est. Abyud interpretatur pater meus. Et Christus dixit Ego et pater unum sumus. Sequitur quinta generatio. Abyud autem genuit Elyachim. qui dominus resuscitans interpretatur. Et dixit Christus Ego resuscitabo eum in novissimo die. Sequitur sexta generatio. Elyachim autem genuit Azor qui adiutus interpretatur. Et Christus dicit Qui me misit mecum est. Sequitur septima generatio. Azor autem genuit Sadoch. qui iustus interpretatur. Christus autem iustus traditus est pro iniustis. Sequitur octava generatio. Sadoch autem genuit Achym qui frater meus

[margin: Abiud] [margin: Eliachim] [margin: Azor] [margin: Achim]

interpretatur. Et de Christo dicitur Caro autem mea et frater meus est. Sequitur nona generatio. Achym autem genuit Elyud. qui deus meus interpretatur. Et de Christo dicit Thomas Dominus meus et deus meus. Sequitur x. generatio. Elyud autem genuit Eleazar qui interpretatur deus meus adiutor. Et de Christo dicitur Deus meus adiutor meus. Sequitur xi. generatio. Eleazar autem genuit Mathan qui interpretatur donatus. Christus autem dedit dona hominibus et ipse datus est nobis. Sequitur xii. generatio. Mathan autem genuit Iacob. qui interpretatur supplantans. Et Christus dicit Ego dedi vobis potestatem calcandi serpentes. Sequitur xiii. generatio. Iacob autem genuit Ioseph. qui apponens interpretatur quod Christo convenit dicenti Ego veni ut vitam habeant et habundantius habeant. Videtur autem Lucas repugnare ei quod hic dicitur. Dicit enim Ioseph filium fuisse Hely. Hely vero fuisse filium Mathat et tamen deinde hanc genealogiam deducit non in Salomone sed in Nathan alium filium David. Et dicendum quod utrumque verum est. Ita Ioseph habuit patres unum carnalem scilicet Iacob. Alium legalem de quo dicit Lucas scilicet Hely. Et primo modo genealogia eius deducitur in Salomonem. Alio modo deducitur in Nathan. Nam ut tradit historia ecclesiastica Nathan carnalis avus Ioseph qui a Salomone descendit habuit uxorem nomine Esram ex qua genuit filium Iacob. Mortuo vero Mathan Nathan qui descendit a Nathan Esram viduam uxorem Mathan

[margin: Elius] [margin: Eleazar] [margin: Mathan] [margin: Jacob] [margin: Joseph]

accepit uxorem ex qua filium ge-
nuit hely. fuit ergo Iacob et hely fratres
uterini. Hely uero accepit uxorem et
sine liberis mortuo fratre eius Iacob vo-
lens suscitare semen defuncti fratris uxo-
rem eius accepit ex qua genuit Iose-
ph qui ex lege erat filius hely defuncti
sed secundum carnem erat filius Iacob. Primam
generacionem lucas prosequitur. alteram uero mat-
theus. Virum marie. hec est quarta nativitas no-
minata in principio evangelii. Ex hoc quod virgo fuit
uxor Ioseph. datur intelligi quod de tribu
iuda et domo david fuit quia ex lege
fiebat coniugium eiusdem tribus et familie.
De qua scilicet virgine non dicit de quo
natus est ihesus. hec est xviij generacio ab
omnibus aliis differens quia omnes alie
fuerunt ex viro et muliere hec sola complete
virtute spiritus sancti. Qui uocatur christus
merito christus qui a talibus venit gene-
rationibus. Unctionem principalem sive
quatuordecene habuit. habuit et regalem
sedem habuit et pontificalem tertie vn-
unito christus est propheta. quod et tantam habuit sed
inuisibile quia cum unxit deus spiritu
sancto actuum 10. ut daretur sibi plenitudo
prophetie. Luc. 7. propheta magnus surrexit
in nobis. Et plenitudo regie potestatis.
Luc. primo. Regni eius non erit finis.
Et plenitudo pontificalis dignitatis.
ps. Tu es sacerdos in eternum. Si ergo qui-
dem unctiones sic plenitudinem habuit
non est mirum quia datus est ei spiritus non ad
mensuram. Io. primo. Rogemus et c.

In festum omnium sanctorum distinctio prima

Videns ihesus turbas ascendit in montem

...t et Luc. 6. Nichil est prima desiderabilius
sicut quidam dixit. Nescio quo natale solum
dulcedine cunctos tenet et immemores non sinit
sinit esse sui. Et Virgilius vincit amor
patrie laudum quod immensa cupido. Nobis
ergo exulibus patrie nostre celesti unde origi-
nem duximus innatus est amor. Illud re-
dendi. Qui totiens excitatur in nobis quo-
tiens laudes ipsius patrie audimus reserari
sicut dicebat ps. Letatus sum in hiis que
dicta sunt michi in domum domini ibimus. Et
licet singule celebritates sanctorum excitent
animum tamen omnium sanctorum sollempnitas animum
debet vigilantius elevare in quo regni
nostri maiestas, ministrorum eius nobilitas, con-
civium nostrorum beata societas declaratur. De
quibus agitur in principio evangelii. Et quia ante omnia
oportet eum laudare qui est sanctus sanctorum et
cunctos condidit sanctos. Ideo presens evangelium in
tres partes dividitur. In prima extollitur
regis eterni maiestas venerabilis. In secundo
describitur angelice creature dignitas
honorabilis ibi. Et accesserunt ad eum. In ter-
tio distinguitur humane nature merites beatificabilis
ibi Beati pauperes spiritu. Circa primum maie-
statis ipsius qui omnium sanctorum regalem op-
tinet principatum ex sex conditionibus de-
claratur. Primo ex ipso est salutare refugium
quod ostendit nominis proprietas. Ihesus. qui salvator
vel salutaris interpretatur. Secundo circa sub-
ditos gerit attentum aspectum. Videns tur-
bas. Tertio sic attendit in fama quod
eum sublime sit ascensum. Ascendit in
montem. Quarto certo sit tamen qualitatis indi-
cium Et cum sedisset. Quinto clare ...

misterium Et aperiens os suum – Secundo circa
ueritatis magisterium docebat eos – Circa
primum considerandum quia si xpistus rex est omnium
fidelium sicut dixit angelus ad uirginem
Luc. 1o Regnabit in domo Jacob in eternum
de quo et magi interrogauerunt dicentes Mt. 2 V-
bi est qui natus est rex iudeorum Ergo hoc misterium
est in ipso nomine eius est ihesus i. salutaris Hoc
enim est differencia inter tyrannum et regem. Quia
tyrannus dispergit subditos rex autem saluat
unde salus populi rex est Ideo clamat mulier quedam
ad regem israel 4 Re. 6 dicens Salua
me domine mi rex Et 2 Mach. 4 videbat
Onias sine regali prouidencia impossibile
esse pacem dari rebus. Verus itaque rex
est ihesus cui conuenit omne regale nomen ut
ihesus saluator dicatur sicut Legitur Luc. 19
filius hominis non venit animas perdere sed
saluare Saluauit autem sicut pastor gregem
sicut medicus egrotum sicut redemptor
captiuum sicut fidelis depositum sicut dilectus
amicum et sicut diues thezaurum. Ys. 43 Ego
sum dominus et non est absque me saluator – Secundo
tangitur eiusdem regis aspectus videns turbas – Pu-
tauerunt quidem quidam non videre terrena nec
corporalia curare quod maioribus intentum
et ab hiis remotum inferioribus unde ouidius
de fastis. Ut quid deus celi que simul tueri
non vacat exiguis rebus adesse
Item et Job 22 dicitur An cogitas quod deus
excelsior celo et super stellarum verticem subli-
metur et dicis quid nouit deus et quasi per caliginem
iudicat nubes latibulum eius nec nostra
considerat et circa cardines celi perambulat
et aliud simile ... veritate dicitur. Et dixerunt

quomodo sciet deus et si est sciencia in excelso
Et alibi dixerunt non videbit dominus nec
intelliget deus iacob. Hoc enim est opi-
nio iniquorum hominum et impiorum qui ut
impune peccarent finxerunt deum ista
non aduertere Contra quos arguit elegan-
ter ps. 93 dicens Intelligite insipien-
tes in populo et stulti aliquando sapite Qui
plantauit aurem non audiet aut qui
finxit oculum non considerat Qui co-
rripit gentes non arguet qui docet
hominem scienciam dominus scit cogitaciones
hominum quoniam vane sunt. Ergo qui regit
in celis videt turbas hominum in terris
humilia enim respicit in celo et in terra
Nec quemadmodum principes seculi attendentes
maiora minora negligunt sed
potius nichil eum latet. Omne enim
occultum penetrat et omne minimum dis-
cernit et abiectum renouat. Omni
infime se applicat nichil ita secreti
dum est quod illi non appareat. Attingit enim
ubique aspectus eius. Sap. 8 sua iudiciam
attingens a fine usque ad finem for-
titer et disponit cuncta suauiter Unde
contra adulterum dicentem Eccli. 23 Quis
me videt tenebre circumdant me et
parietes cooperiunt me quem vere-
or delictorum meorum non memorabitur
altissimus Contra hunc sic obicit ecclesiasticus
non intelligit quod oculi domini multo plus
sunt lucidiores sole circumspicientes
omnes vias hominum et profundum abyssi
et hominum corda intuentes in abscon-
ditas partes. Dico cum deo ... quam

creacionem omnia sint cognita sicut et post
factum respicit omnia. Gregorius 16. libro moralium capitulo
Omnipotens deus sic exteriora circumdat
ut interiora impleat / sic summa regit
ut yma non deserit / sic yminis presens est
ut a superioribus non recedat / sic latet
in sua specie ut tamen cognoscatur in opere
ut tamen comprehendi non valeat agnoscen-
tis estimacione / sic attendit omnibus
ut assit singulis sic adest singulis
ut simul omnibus nunquam desit = Tercio
rex noster commendatur a altitudine maies-
tatis. Ascendit in montem. Mons
secundum ysidorum 14 libro ethimologiarum sic dicitur
eo quod emineat. Triplicem autem emi-
nenciam christus ascendit. primo est dignitatis
christus ascendit non ubi aliquando non erat
sed ubi semper erat / Secundo ascendit eminen-
ciam ascensus non prius non sine lege
Tercio quo equalitate patris sicut io dicit
ascendisse in montem. psalmus mons dei
pinguis mons in quo bene placitum deo
habitare in eo. Etenim dominus habitabit in fi-
nem. Ecclesiastici 24. Ego in altissimis habito
et thronus meus in columpna nubis
= Secundus mons est eminencia beti-
tudinis de quo Exodi 15. plantabis
eos in monte hereditatis tue. Ecclesiastici 1. 2(?)
24. Erat species domini quasi ignis ardens
super verticem montis. Sunt in montem
glorie ascendit christus eternaliter. Est
enim splendor glorie et figura substancie eius
ad hebreos primo. Exurge gloria mea = Ter-
cius mons est celestis eminencia quia
conscendit super omnes celestes motes
christus ascendit. Marci 16. postquam lo-

cutus est eis assumptus est in celum. psalmus excel-
sus super omnes gentes dominus et super omnes celos
gloria eius. Tribus sicut deus noster qui in excel-
sis habitat = Tercio rex noster principes commendatur
a plenitudine potestatis. Et cum sedisset. Quia
cuncta movet sine sua mutacione sedere
dicitur. Et hoc attestatur sue plenitudini po-
testatis que absque sui variacione sola immu-
tabilitate cuncta peragit. psalmus mutabis ea
et mutabuntur tu autem idem ipse es. Et que nobis
videnda sunt tria. Primum quae sit ista sedes
= Secundum ubi sit posita = Tercium qualiter
sit situata. De primo dicit ysaias 66. celum
michi sedes. Celum intelligit racionalem creaturam
in qua sedet omnia diiudicans. Vel celum
est ipsa bonitas in qua sedens ad nichil
aliud movetur. Vel ysaie 6. Vidi dominum seden-
tem super solium excelsum et elevatum. Solium
regale est sedes. Vel dicitur solium quasi sedium
et est natura racionalis. Vel ideo solium dicitur a soli-
ditate eius. Aliud est divina bonitas cunctis
solidior que super omnia excelsa et eleva-
ta. Vel ideo solium dicitur a xylos grece quod est lignum
quia ex ligno fiebant sedes regum. Sunt
solium regis eterni natura racionalis et eo ipso
quod creatura velud lignum fragilis est. Istud
autem solium excelsum est in natura angelica sed ele-
vatum in natura humana = Secundo videndum est ubi
sit ista sedes posita. De hoc dicit psalmus Qui
sedes super cherubin. Quem extendit omnem
pulcritudinem sue inmensitatis = Tercio vi-
dendum est ubi sit situata. De hoc habetur quod
sedet ad dexteram patris in excelsis. Dex-
tera dei est eternitatis honor et equalitas
glorie. psalmus. Longitudo dierum in dextera.

eius. Cristo regi nostro nobilis origo
describitur. Et aperiens os suum. Os christi est
intellectuale cordis patris verbum procedit verbum
os quo aperit dum patrem manifestat di-
centem. Sicut enim verbum ab ore ita filius
a patre. Et sicut verbum aperit os ita christus
patrem manifestavit. de quo psalmus. Eructa-
vit cor meum verbum bonum. et Eccli. 24. Ego
ex ore altissimi prodii primogenita ante omnem
creaturam. Quando vero os patris christus aperuit
i. manifestavit ipse dicit Jo. 16. Exi-
vi a patre et veni in mundum. Et Jo. 17. Pa-
ter manifestavi nomen tuum hominibus quos
dedisti mihi. Neque enim os patris ullus po-
tuit aperire i. manifestare nisi verbum illius
quod ab ipso procedit. Matth. xi. Nemo novit
patrem nisi filius et cui voluerit filius
manifestare. Jo. 1. Deum nemo vidit
unquam nisi unigenitus filius eius qui
est in sinu eius ipse enarravit nobis.
Sexto ponitur describitur magisterium
veritatis quo christus rex noster docet omnem
intellectum. docebat eos. Ipse enim est qui
dicit Jo. 13. Vos vocatis me magister
et domine et bene dicitis sum etenim. Cuius singulare
magisterium ipse tangit Matth. 23. Nec
vocemini magistri quia magister vester
unus est christus. Sine cuius magisterio
nemo docet. ipse enim hoc verbum personare
exterius valebis sed veritatem ipse solus
describit in mente qui veritas est. Unde
Aug. 4. conf. Nullus praeter te doctor
est veri ubicumque et undecumque claruit.
Job 38. Quis posuit in visceribus
hominis sapientiam vel quis dedit gallo

intelligentiam. Ratione huius doctrine de-
Rychardus de sancto Victore 5. de trinitate
Veniam attendent pagani cum quanta
confidentia vani fideles poterunt dicere
deo domine si erravimus per te decepti su-
mus. Distinctio secunda

Secundo principaliter quod pertinet ad so-
lempnitatem huius diei est
consideratio angelice dignitatis que
in verbis istis describitur cum dicitur Ac-
cesserunt ad eum discipuli eius. Ubi sa-
cri illi spiritus commendantur tripliciter.
Et primo a discipulatu veritatis discipuli
eius. Secundo ab accessu familiaritatis
accesserunt. Tertio ab inmo stabilitatis
ad eum. Ratione primi considerandum est quod
beati illi spiritus dicuntur esse discipuli summe
sapientie que tenet summum magisterium vir-
tute scola celesti sicut legitur Iob. 2G (?).
Mittat de celo i. de sede sapientie a-
mico suo cuius possessio eius sit ad eam
possit ascendere. Isti discipuli quem-
dam 3 Reg. x. quam sapientiam ab hoc vir
recipiunt. Beati viri tui et beati servi tui
hii qui stant coram te et semper au-
diunt sapientiam tuam. Iste vero discipulatus
angelicus consistit in tribus s. cognitione
distinctione et operatione. Suscepit enim disci-
pulus a magistro triplicem s. doctrinam
veritatis cognitionis distinctionem et hierarchie ordo
ganpium (?) et inde operationem. Auctoritatis
legitur doctrina primo suscipiunt cognitionem
omnium velud clarissima specula quam y-
maginem omnium veritatis expressam verbi.

Dyon. 2o de angelica ierarchia spiritus sunt
specula clarissima et inmaculata sus-
ceptiua radii principalis luminis et hii ut
deitatis cognitionem etiam intimam cog-
nicionem conspiciunt. Ieronimus super Math. 18 Angeli
eorum semper vident faciem patris mei qui
in celis est. De secundo legitur Par. 2. Cherubin fa-
cies cherubim conuerse erant ad exterio-
rem domum. Domus interior celestis
est patria domus vero exterior mundus iste
est. Et quamvis angeli omnium mundanorum habent
noticiam, ideo facies eorum ad domum ex-
teriorem conuerse dicuntur. Nec mirum si to-
tius creature habent noticiam qui fontem
sapientie omnia contemplantem intuentur.
Unde Gregorius 2 moralium ca. 2 quid est de hiis
que scienda sunt nesciunt qui scientem
omnia sciunt. Et autem mutuam de se ipsis
habeant noticiam ex littera diuini magi-
sterii potest intelligi exemplo quod dicitur Exo.
24 ubi dicitur quod cherubin respicie-
bant se mutuo versis vultibus in propi-
ciatorio. Respiciunt se mutuo quia
mutuo se cognoscunt exemplo quod vultus
utriusque [illegible] ad alterum conuertitur
et hoc ideo quia diuinitatis [illegible]
contemplantur. Tertio discipuli distinguunt
magisterii ordinem [illegible] ante
sit ordo virtutum celestium quamvis sapientes
distinctus quam potentes [illegible] non
facile potest ab homine mortali expli-
cari. Job 38 Numquid nosti ordinem celi
et pones racionem eius in terra. Ex hiis tamen
que dicit scriptura [illegible] potest tres esse
ierarchias id est sacros principatus et no-
uem ordines supernorum spirituum. Legitur

enim 3 Reg. 7 quod Salomon edificauit atrium interius
tribus ordinibus lapidum politorum et uno or-
dine lignorum cedri. Atrium interius est ecclesia
triumphans. Politi vero lapides superni sunt
spiritus, lapides viui, lapides fortitudinis politi
sunt sine omni naturali asperitate. Ex hiis vero tri-
pliciter distinctis secundum tres ierarchias con-
stat edificium ecclesie triumphantis. Unus vero
ordo lignorum cedri sunt omnes anime beatorum
hominum que lignum dicuntur ex fragilitate nature
et cedrorum racione incorruptibilis glorie. Tres
vero ierarchie sunt suprema media ultima [?]
infima per gradacionem sicut dicit Dyon. 3 de
angelica ierarchia. Iste vero ierarchie lapi-
dec distinguuntur rursus in 9 ordines angelorum
significatos per nouem lapides preciosos descriptos
Ez. 28 ita ut quelibet ierarchia tres lapi-
des contineat. Suprema ierarchia habet sera-
phin ardentes qui per carbunculum designantur,
et cherubin intelligentes qui per criso-
litum designantur in quo ad oculi solis ru-
tilat stella aurea, et thronos cum tranquillitate
iudicantes qui per topazium intelliguntur
auro similem qui etiam bullientem aquam
per sui immissionem differenter facit et hoc signat
esse tranquille iudicantes. Media ierarchia
habet ordinem dominaciones toti mundo
presidentes qui per saphirum intelliguntur
cuius color est aspicientibus [illegible] sicut
celum serenatum [illegible] cum oportet esse preside-
tem sine nebula erroris malicie. Habet etiam
principatus regnis et prouinciis specialiter
imperantes qui per berillum designantur. Nam
hic lapis valet contra hostem et dicitur ho[illegible]

Nota [illegible] ix chorum [illegible]

reddere iudicium et inuitem quia totum principibus querunt = Tertii sunt potestates quorum potencia euil resistit virtuti designant per iaspidem de quo fertur quod reddat hominem contra potentem et tutum = Infima uero ierarchia primum est ordinem virtutum quorum actio ad omnia se extendit qui per smaragdum intelligitur cuius coloris virens tantum vires et virtus sui coloris proximum aerem inficiat = Secundi sunt archangelos qui maiora denunciant isti per onichem designantur cuius colorem est nigri coloris albis venatum et est figura humane vngulis et cum que propositos nunciant licet ipse reuelationes venam habeant albam quia tamen significant magna misteria ipse obscuritas sunt nigre = Tertii sunt angelos quorum sunt particulares effectus et reuelaciones ideo per sardium intelligitur similem terre rubre quia infimus ordo est sicut terra ultimum elementorum = Sunt discipuli magni in primo operantur sic et superni fecit perficiunt omnia dominatus in primo Psalmus potentes uirtute facientes uerbum illius ad audiendam uocem sermonum eius dedit autem deus illis in primo industrium regendi quia primo regunt promulgando leges Gal. 3. Lex ordinata per angelos fuit Secundo protegendi homines Psalmus angelis suis deus mandauit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis Tertio expugnando hostes Iudic. 4. De celo dimicatum est contra eos stelle i. angeli manentes in ordine et cursu suo aduersus sisaram pugnauit Sisara exclusio gaudii interpretatur et hic est hostis noster qui hoc piat ut agaudiis eterne vite nos excludat = Secundo natura angelica describitur familiaribus domini ministri accesserunt Quorum accessus quadruplex est s. conformacionis ante conuersionis gratie contemplacionis clare et dilectionis intime = Et primo quidem ad dominum accedunt per conformitatem nature quia sicut spiritus sine corpore sicut et diuina natura Psalmus facit angelos suos spiritus Augustinus 12 confessionum duo fecisti domine vnum prope te angelicam s. naturam et alterum longe a te s. informem materiam propter hanc proximitatem conformitatis nature ipsi angelici spiritus dicuntur filii dei Iob 38 Cum me laudauerunt simul astra matutina et iubilaverunt omnes filii dei = Secundus accessus est conuersionis gratie Prima namque angelicam sibi proximam naturalem fecit et proximiorem supernaturali conuersionis gratia Ezechiel 1 dicitur quod vultus et facies eorum et penne eorum extente desuper quia non ad inferiora aduersi sed ad superiora conuersi sunt Secundo querunt eis illud Math. 4. Ecce angeli accesserunt et ministrabant ei = Tertius accessus est clare contemplacionis dum enim cognoscunt creaturam in propria natura aut terra illa aliqua exhibent ministerium ex hoc videntur ab interna luce recedere Sed tamen eandem in verbo diuino cognoscunt tunc a uespertina cognicione cognicione matutina accedunt ad dominum Iob primo Quadam die venerunt filii dei ut assisterent coram domino dicebat celestis

contemplacionis sed non a mei contem-
placione assistunt angeli coram deo sed
mea solum qua cognoscunt res in verbo
non tamen dicuntur res cognoscere in se ipsis
quas semper eas in verbo cognoscunt ut
dicit Aug. 4 sup. Gen. ad litteram Et
in contemplacione dicuntur semper asti-
dire Citus accessibus est intime di-
leccionis amor cum caritatem trans-
fert in amatum Et quia deum diligunt
plus quam se ipsos ideo magis ad deum at-
tendunt quam sibi sunt propinquiores quam
sibi ipsis Ber. 4 [illegible] cant. 2. 3. Natura
angelica eo ipso quod creatura est inse-
[illegible] vicissitudine mutabili-
tatis Et per hoc quod ei qui semper idem est
vinculis amoris colligatur Tercio
dicitur ad eum [illegible] proximitatis ter-
minus exprimitur Ad eum enim attendunt
qui est bonum omnis boni finis omnis
appetitus terminus omnis motus quies
omnis laboris premium omnis virtutis
sufficiencia omnis defectus Et ut bre-
uiter omnia vniuersa concludam quem
in omnibus motibus suis desiderant
angeli prospiciunt. distinccio tercia

Tercio iuxta diuersitatem
multorum distinguitur premium
animarum sanctorum cum dicit Beati paupe-
res spiritu. Ubi considerandum primo quia
quod premium cuius [illegible] beatitudo est
quam diffinit Boecius 3. de consolacione 2.
quod est status omnium bonorum aggregacione
perfectus Beatum dicit racione stabi-
litatis et manentie perfectum dicit racione in-
deficiencie omnium bonorum aggregacionem dicit
racione inseparabilitatis et conuenientie hec
enim mundi bona beatificare non possunt quia
multum desunt perfectum est sic deficiens non a-
ggregat sibi aliud bonum et cuius non est
stabile et manens Et hoc est videre in hiis
que afficiunt homines in quibus quidam consueuerunt
ponere beatitudinem Et hec sunt diuicie ho-
nores potestates gloria voluptates fortitu-
do decor et sanitas Ostendit autem Boecius
horum facere hominem felicem Primo quod
longe sunt diuicie a vera beatitudine que
subripi possunt [illegible] Item si honorem cupis
supplicabis danti et qui preire honore ce-
teris cupis poscendi humilitate vilesces
Alia racione potest assignari dicens
quod honor est bonum honorantis non honorati
beatitudo bonum et felicis Item si potenciam deside-
ras subiectorum obnoxius periculis sub-
iacebis Item si gloriam [illegible]
securus esse desistis Item voluptates quis
credat beatum facere cum vilissime ac fra-
gilissime rei corporis seruum constituat
Item quam facile fortitudo decor et sani-
tas tollitur constat quia per hoc non sumus
feliciores quam illud bonum in quo sunt hec
omnia aggregata [illegible] animal [illegible]
beatus ipsum est summum bonum quod videre et amare
beatum constituit. [illegible] Ambros. de off. [illegible]
scriptura beatitudinem constituit in dei cog-
nicione et fructu bone operacionis fructus
a fruicione nomen accepit fruimur non
est amori inherere alicui rei propter se ipsam

dist. 3

[illegible] agros [illegible] assita tam sepe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sit beatus [illegible]

ut dicit Aug(ustinus). Hec ergo beatitudo est quibus
omnibus sanctis animabus et spiritualia prima
distinguitur nove beatitudinibus iuxta
diversitatem meritorum. Et primo tangit
primum apostolici muneris cuius quidem de-
signat in eo quod dicit pauperes spiritu i. secundum
Augustinum humiles spiritu non habentes in-
flantem spiritum. Multi quidem videntur
humiles exterius quorum interiora plena
sunt dolo sicut dicit Eccl. 19. Et humilita-
tem spiritus ipse attendit qui est ponderator
spirituum. Vel aliter pauperes spiritu intel-
liguntur qui pro Christo rebus secularibus ab-
renunciant non tristes sed affectu et desi-
derio quorum spiritus pauper est nichil undique
cupiens. Sic pauperes spiritu gloriosi fuerunt
apostoli humiles abrenunciantes honoribus
et pauperes abrenunciantes divitiis de
quibus duobus princeps apostolorum proposuit
Christo quando Mt. 19. Ecce nos reliquimus
omnia abrenunciantes divitiis et secuti
sumus te humiliter abrenunciantes
honoribus quid ergo erit nobis. Deinde [illegible]
primum explicat cum dicit Beati sunt ta-
les beatitudine essentiali. Sed specialis beati-
tudo singulariter tangitur cum ipsorum est
regnum celorum. Paupertati regnum humi-
litati celum debetur. Ergo pauperibus spiritu
data est primo regnum celorum. Ipsi sunt
apostoli qui [illegible] cum Christo reges sunt
celi de quibus Ysa. 60. Ambulabunt
reges in splendore ortus tui. Et licet regnum
celorum tantum debetur beatis non tamen omnibus eo
sed qui abrenunciatione [illegible]

Cass. [illegible] 24 [illegible]

acquisierunt quibus dicitur Sedebitis
super sedes iudicantes xii tribus Israel.
Sequitur beatitudo patriarcharum veteris
testamenti quorum tangit meritum mites.
Mites fuerunt illi sancti patres et benigni cum
quam potentes essent et magne auctori-
tatis. Ex quibus Abraham mitis fuit
remittendo iniurias ablate [illegible]
fugiens lites exortas pastorum. Ysaac
non in adversis illatis tenuit man-
suetudinem. Jacob in persecutione
fratris et fraudibus Laban non est per-
turbatus. Joseph tante fuit man-
suetudinis ut lacrimas effunderet
pro fratribus inimicis. Moyses super omnes
qui morabantur in terra mitissimus
fuit sicut dicitur Num. 12. Samuel
pro salute sui contemptoris [illegible]
uit. David autem planxit mortem
inimici sui. Isti sancti qui mansuetudine
[illegible] beati sunt quia beatitu-
dine singulariter quam ipsi possi-
debunt terram. Duplex vero terra est
que [illegible] possidenda promittitur. Una
est celestis. Terra [illegible] fertilis fluens
lacte et melle de qua Ps. Porro mea
sit infra [illegible]. Altera terra
est ipse corporeitas de qua Job
4 habitant domos luteas et terre-
num habent fundamentum. Et antiquis vero
patriarchis cum terra fertilitatis
eis promissa fuit nec data in
[illegible] possidenda
corpus et [illegible] possidebunt [illegible]

pleno iure c(on)servabit eade(m) a(n)i(m)a d(omi)n(i)
divinis p(re)ti subiacent pe(ri)tis Job .9.
terra data e(st) in manus impii Sed
tunc visitabit illud ps. xo. No(n) audie(tur)
ultra iniquitas in terra tua Tert(io)
aut talis n(ost)r(a) trad(itur) ista b(ea)titudo
sola t(ame)n p(at)riarche hui(us) rei firmi s(un)t
possessores a quibus iure hereditario
transferet(ur) hereditas Ecc(lesiastici) xx Cum semine
semine eorum p(er)severavit bona hereditas
ps. xo. Omnes n(e)p(o)tu(m) hereditabunt
sta(m) ¶ Sequitur tertia b(ea)titudo q(ue) e(st) peniten
cium cui(us) b(ea)titudinis tangit meritu(m)
Qui lugent. quida(m) plangunt p(ro) dep(er)dito
no(n) temporalium quorum luctus no(n) est
meritorius s(ed) culpabilis et inutilis
cuius ce(ter)i Ecc(lesiastes) 12. ybit homo in domu(m)
eternitatis sue et circuibunt in via pla(n)
gendo. Qui n(on) lugent miserius est
virgi(ni)s sup(er)ius habentes grat(ias) lacrimas
p(ro) amissis delicijs et dilacione p(at)rie
illi merent(ur) p(ro) crucis eum ad luctu(m) p(at)rie
inducunt(ur) Ier. 9. Deducant oculi mei
lacrimas et palpebre mee defluant
aquis et docete filias v(est)ras lamentu(m)
quia ascendit mors p(er) fenestras
n(ost)ras ingressa e(st) domos n(ost)ras Huius
planctus subiungit(ur) premiu(m) b(ea)ti Et
eni(m) tales sunt. qui ip(s)i (con)solabunt(ur)
ps. S(ecundu)m multitudine(m) dolor(um) meorum
in corde meo (con)solationes tue leti
ficaverunt animam meam Et Jo. 16. It(eru)m
videbo vos et gaudebit cor v(est)r(u)m Quia in dubio aut
gaudebit nos no(n) estabimus sed.

sed e(ss)encia b(ea)ti(tudi)nis (con)tinet(ur) magnitudi(n)em. Erit
eni(m) tunc penitentibus (con)solationis gaudiu(m)
¶ P(ri)mo quia p(ro) lacrimas q(ui) p(ri)us erant
inimici efficiunt(ur) se s(ecundu)m amicos fami
liares dei. S(ecun)do quia dolor culpe succe
dit gaudium glorie ¶ Tertio quia p(ro) lacrimas
videbunt q(uo)d d(omi)n(u)s p(ro)p(ter) eos mequiculi cui aufert
q(ui)a absterget deus omnem lacrimam ab o
culis eorum. Felices sunt iste lacrime q(ue)
manus d(omi)na absterget ¶ Sequitur quarta
b(ea)titudo q(ue) e(st) iustorum quorum tangit meritu(m)
Qui esuriunt et siciunt iusticiam. Hec eni(m)
iusticia xp(istu)s e(st) sicut dicit(ur) 1a Cor. 1o
q(ui) f(ac)tus e(st) nobis sapi(enti)a et iusticia. Et di
ta eni(m) erat iusticia p(er)manente homine
s(ed) ipse xp(istu)s iusticia nobis f(ac)tus est
hanc desiderantes s(an)c(t)i p(ro)ph(et)e d(omi)ni esuri
re et sitisse hanc sic esuriebat Daniel
dicens x. Panem desiderabilem non
comedi. Hanc siciebat David d(icens). Sitivit
anima mea ad deu(m) fontem vivu(m) q(ua)n(do)
veniam et app(arebo) an(te) fa(ciem) d(e)i. Hanc autem
desiderio succedit satietas b(ea)titudo ta
les eni(m) sunt. Ipsi qui saciabunt(ur) Inde gu
stacione te(m)p(or)is huius iusticie totus animus
satiat(ur) ps. Satiabor cu(m) apparuerit gl(ori)a
tua. Sicut moyses et helyas. Ad huius cibi
gustantes. xl diebus et noctibus.
obliti sunt cibu(m) corp(or)alem manducare
¶ Sequitur quinta b(ea)ti(tudo) q(ue) (con)venit nomine con
fessores d(omi)ni quorum meritu(m) e(st) quia sunt
misericordes. Dedit eni(m) manum et ob
viare operibus Xpi soli sunt quorum op(er)a

deus laudabit mendicos sicut Legitur Eccli
24 . Prov . Jocundus homo qui miseretur
commodat disponet ser. suos in iudicio
talium merces subiungit Beati qui ipsi misericordiam
consequentur. Sub tertii et atque alterum probata
sententia ipsa una est largitatis que preceteris acquirit
primatis Baruch 4. adducet deus israel cum
iocunditate in lumine maiestatis sue cum
misericordia et iustitia que est in ipso. de hiis virgini
bus sunt omnes qui sunt in corporibus alios fecerunt
mendos. ¶ Sequitur sexta beatitudo que est virgi
num quorum est regnum. virgo virginum horum
meritum est quia deum mundo corde intuen
tur et quia nulla postulavit carnis volu
ptas. Eccl. 9 . unquam concupivi virgo et mundum
servavi animam meam ab omni concupiscentia
sicut mulier debet quanta et illustrior visio
dei qui ipsi deum videbunt. Omnes quidem
sancti deum vident sed puritas cordis virginum
hoc meretur ut quodam privilegio singulari
deum prospicientes mirantur unde contingit
quod consurgit in laudem quandam dictat
quod illis solis est nota Apoc. 14. Canta
bunt canticum novum ante sedem dei et agni
et nemo poterat dicere canticum illud nisi
illi qui cum mulieribus non sunt coinquinati
virgines enim sunt hii sequuntur agnum quo
cumque ierit ¶ Sequitur septima beatitudo
que est pontificum et prelatorum ecclesie qui romane
muti appellant pacifici. qui cum in unitati
exhibebant se pacificos erga subditos
et erga pacem ecclesie et pro qua insistunt con
servandam. Psalmus Rogate que ad pacem

sunt Jerusalem. Job. deus qui facit concordiam
in sublimibus suis et quia prelatus
ecclesie licet sublimes in suscepti
ministris facit concordes horum subiungitur
premium beati quoniam filii dei vocabuntur.
nichil amabilius nichil iocundius
et nobilius filiis dei. Et recte tale
premium tali merito convenit quia mores
et odi nobilius auctorem litis et discor
die unum convenit et nichil sibi ec
cumenis filiis qui sunt pacis auctores
et concordie Psalmus Ego dixi dii estis
et filii excelsi omnes ¶ Sequitur octava
beatitudo que martiribus convenit quod
tangit in textu qui persecutionem paci
untur propter iustitiam. horum meritum ex
tribus describit scilicet ex materia ubi re
que est persecutio in rebus nimis et
in persona ¶ Secundo describit meritum
ex virtute patientie cum dicit patiuntur
non resilientes non obiurgantes
sed fortiter tolerantes quod illud
cedunt gladii in ore bidentium et
tertio ¶ tertio describit meritum ex causa
propter iustitiam. non quidem patiuntur nimis
tanquam fures aut homicide sed propter
iustitiam fidei et iustitiam vite Eccli.
4. pro iustitia agonizare pro anima tua
et usque ad mortem certa pro iustitia
et deus expugnabit pro te inimicos
tuos. horum nos premium subiungit beati
quoniam ipsorum est regnum celorum. in textu
palma regni celorum sunt qui

pro iusticia temporibus regni pugnaverunt
de quibus dicit Virgilius hic manus
i. multitudo eorum secundum servium manus
ob patriam pugnando vulnera passi
sed advertendum quod idem regni superius
attributum est martiribus apostolis ex quo datur
intelligi apostolos et martires eiusdem
esse premii licet illud diversis de
causis consequantur. apostolis enim debetur quia re
nunciaverunt omnibus mundanis martiribus
cruciatibus quia abnegaverunt se ipsos
¶ Sequitur nona beatitudo que est doctorum
de quibus Virgilius hii sunt pii va
tes et phebo digna locuti quorum
munus describit proprium debent ad
veritatem predicare contra typos (?) est s. doctrine
iusticie et vite quod veritatem et si repu
gnant homines nullatenus tamen dictum
obmittere. unde dicit Beati estis cum ma
ledixerint vobis homines blasphe
mantes s. et mala imponentes propter
veritatem iusticie denunciatam et
mox quo odio fuerint compleverint
iniuriam et loquentem preter abhomina
ti sunt sed nichil ad doctores de
huiusmodi maledictionibus dicit
enim ps Maledicent illi et tu be
dices. Et persecuti vos fuerint propter ve
ritatem fidei et doctrine sicut quidam
heretici persecuti sunt fideles doctores
Et dixerint omne malum adversum
vos propter veritatem vite. unde doc
tores infamantes falso unde subdit

mentientes sicut de christo dicitur ecce
homo vorax et potator vini publicanorum
et peccatorum amicus propter me. Ecce causa quare
supradicta sunt iniusta quia tolleranda propter christum
ps propter te sustinui obprobrium operuit confu
sio faciem meam. sequitur nota duplicem
tangit beatitudinem unam in re aliam in spe
de prima dicit Gaudete interius et exultate
exterius in illa die. licet adversitas nocti
prosperitas non dici competat. enim felicitas seculi
paratur nocti. adversitas non dici assimilatur
quam prosperitas mundi obnubilat mentem
et ad noctem deducit. perpetua ex contrario
adversitas seculi propter christum tollerata dicitur esse
quia vexatio dat intellectum et ad lucem
perducit eternitatis. ¶ Secunda beatitudo est
rei de qua subdit Quoniam merces vestra co
piosa est in celis. Et merces quidem iusta
si vera quidem pura si copiosa quia plena bonitate
si in celis quia secura eternitate. Ista beati
tudo iusticia habet mercedem. Math. 20. voca
operarios et redde illis mercedem suam. ys.
40. Ecce merces eius cum eo et opus
illius coram illo. Et hoc solum homini
est securum quod nemo ab illis auferre potest
Et hec merces copiose bonitatis est cui
multum bonum deficit cui omne malum
abest. Gen. 15. Ego protector tuus sum
et merces tua magna nimis. Item
hec merces secure sublimitatis est ubi nec
erugo nec tinea demolitur et nec fures
effodiunt et furantur. Rogemus ergo deum

[illegible] die [illegible]

O[mn]e q[uo]d dedit In die [illegible] Mil[illegible]
michi pater distinctio p[ri]ma
ad me ueniet Jo[hannis] 6. Amatores
vite p[rese]ntis alia n[on] sperantes mortem fu-
giunt q[ui]a t[ame]n vitare n[on] p[ossu]nt ut dicit velud
finite o[mn]i[um] terribilium e[st] ut dicit ambro[sius]
li[bro] de bono mortis. Non ip[s]a mors terri-
bilis e[st] opinio de morte q[ua]m unusq[ui]sq[ue]
p[ro] suo incept[us] affectu aut p[ro] sua co[n]sc[ienti]a
p[er]horrescat q[uia] potius mortem vita re-
moueat q[uo]d ondit ch[ristu]s p[ate]r dici vel vita
tangitur ¶ Primu[m] e[st] securitas t[er]minus
q[uam] morte acquirit ¶ Secundu[m] e[st] r[e]mi-
nung q[ue] corpi conceditur ibi Omnia dedi-
sti de celo ¶ Tercium e[st] dimentas [illegible]
qu[a]m anime tribuit ibi Hec e[st] enim uolu[n]-
tas p[at]ris mei. Ergo ch[ristu]s ondit mor-
tem n[on] esse timendam. q[uia] illa q[ua]m homines
[illegible] eam abhorrent timent enim mor-
tem quia nesciunt quo ituri sunt s[ed] x[ristu]s
dicit ad se venturos ¶ Et timent q[uia] disso-
lucione corporis sed x[ristu]s reformacionem
p[ro]mittit ¶ Et metuunt vita anime in-
tere cum corpore s[ed] x[ristu]s vitam eternam in visi-
bilione deuiticiunt morte q[uia] potius
p[er]ficiunt q[uam] deficiant n[on] e[st] metuen-
da e[st] t[er]m[inu]s finis sublimi ¶ Circa p[ri]m[um]
considerandu[m] e[st] q[uo]d x[ristu]s semetipsum dicit
esse t[er]minu[m] animarum ex hoc se[n]s[u] t[ra]ns-
eun[te] ut securius h[i]nc t[ra]nseamus.
Vn[de] ambro[sius] intrepide p[er]gamus ad redem-
ptorem n[ost]r[u]m ih[esu]m. intrepide ad p[at]rem a-
rcharum [illegible] intrepide p[er]gamus ad
illu[m] sc[or]u[m] cetu[m] iustorum q[ui] conuentu[m]
in quo transitu ea nob[is] co[n]siderand[a]
occurrit ¶ Primo q[ui]a anime fidelium
sunt p[ri]mu[m] donu[m] x[rist]o datu[m] et hoc e[st]
q[uo]d dicit Omne q[uo]d dat m[ihi] pater ¶
Secundu[m] e[st] q[uo]d earu[n]de[m] animarum se d[icit]
t[er]minu[m] ad me veniet ¶ Tercium q[uo]d
[illegible] se dicit locu[m] susceptum ¶ Et
eu[m] qui venit ad me n[on] eiciam foras
Omnes igitur fidelium anime x[rist]o sunt date
ad eu[m] deducte, ab eo recepte. Date
sunt aut[em] a patre sicut dicit Jo[hannis] 17.
Tui erant et m[ihi] eos dedisti et m[a]t[thei] xi.
Omnia tradita sunt m[ihi] a p[at]re meo
hic e[st] enim preciosus thezaurus quem
deus postulat Gen[esis] 14. Da m[ihi] a[n]i[m]as
cetera tolle t[ibi]. Set potius eligit deus
pater eas trade[re] filio, quia ab ipso
[illegible] p[ro]prium vi[n]u[m]t, ex ipso subsistunt
ad ip[su]m tendunt et p[er] ip[su]m redimunt[ur]
dep[er]d[it]e. Job 33. Fecit me sicut te fecit
deus de s[pirit]u[s] d[e]o Gen[esis] 2o. Inspirauit in
faciem eius spiraculum vite et
factus e[st] homo in a[n]i[m]am viuentem
[illegible] [illegible] Actu[um] 17 In ipso vivi-
mus mouemur et sumus. [illegible] v. m[a]t[thei] 20.
venit filius hominis dare a[n]i[m]am
suam redempcionem p[ro] m[u]ltis. Et
quia t[ame]n inuisibilis filius hominis
in a[n]i[m]abus fidelium ideo dicit Eze[chielis]
18. O[mn]es a[n]i[m]e mee sunt ut a[n]i[m]a p[at]ris
ita anima filii mea e[st] ¶ Secundo q[uo]d

[illegible] de p[at]r[e] q[ui] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

datum est filio ad ipsum peruenit unde
dicit. Ad me veniet. 2a Cor. 4. Omnes
nos manifestari oportet ante tribunal
Christi ut recipiat unusquisque propria cor-
poris gessit sive bonum sive malum
Et non quia dispositionem oportet precedere
hunc adventum sicut ale celestis con-
templationis pedes vite actionis
manus pie operationis lampades
ardentes caritatis intentionis. Ephes.
4. ut filii lucis ambulate sic pre-
paratus est sentire audiat illam
vocem Matth. 25. Ecce sponsus venit
exite obviam ei Sponso est corpus
illud movendo. Tali autem transitu anima
venit ad Christum et impossibile est venire
ad ipsum nisi moriamur. Psalmus. propter te mor-
tificamur tota die. Et apostolus Cupio
dissolvi et esse cum Christo Et non quia illud
venire est transire. Psalmus transibo ad
locum tabernaculi admirabilis
usque ad domum dei Et illud venire
est conversio ad suam requiem. Unam
hic vivendo querit anima Psalmus
Convertere animam meam in requiem tuam
Et istud venire est vivificari. ita quod
morte vivit potius quam mors
accidit Io. 5. qui in iudicium non
venit sed transit a morte in vitam
Et istud venire est gaudere. Psalmus ve-
nientes autem venient cum exultatione
portantes manipulos suos Et istud venire
est omnem carnalitatem finiri

Gen. 6. finis universe carnis venit co-
ram me. finis universe carnis mors
est quia coram deo venit cum finita vita
carnis anima pura iusta vivens deo
presentatur. Et nota quod sit finis sive
terminus huius vie. Scilicet Christus qui dicit
ad me veniet. Ad ipsum intendunt anime
sicut ad locum ubi quiescant. Aug. 1°
confessionum fecisti nos domine ad te et inquietum est cor
nostrum donec requiescat in te. Psalmus
In pace in idipsum dormiam et requiescam
Aug. 9. li. conf. O in pace in idipsum
o quid dixit dormiam et requiescam et
somnum capiam. Et ad ipsum tendunt
sicut esurientes ad suavem cibum Matth. 11.
Venite ad me omnes qui laboratis et o-
nerati estis et ego reficiam vos. Iudith
cibum Eccli. 24. Spiritus meus super mel dul-
cis et hereditas mea super mel et favum. Et
ad ipsum tendunt sicut sitientes
ad fontem Psalmus Sitivit anima mea
ad deum fontem vivum. Io. Si quis sitit
ad me veniat et bibat et de ventre
eius fluent aque vive. Et ad ipsum
veniunt sicut aspicientes ad vitale
lumen. Psalmus Apud te est fons vite et
in lumine tuo videbimus lumen. Ipse est
cum elysios ubi secundum Virgilium sunt
sedes beatorum. Largior hic campos ether
et lumine vestit purpureo solemque suum
sua sidera norunt. Et ad ipsum veniunt
sicut peregrini ad patriam. Cum dum sumus
hic vivimus peregrinamur a domino sed.

moriendo veniemus ad ipsum. Civitas felix
est patria nostra ubi vivorum est regio de qua
ps. placebo domino in regione vivorum. Civitatem
patriam describit Ambrosius libro de bono mortis
dicens pergemus eo ubi paradisus iocunditatis
est ubi Adam qui incidit in latrones nescit
iam vulnera sua flere ubi latro ipse regni
consortio gratulatur ubi nulle nubes ubi
nulla tonitrua nulle choruscationes
nulla ventorum procella neque tenebre neque
vesper neque estus neque hyemis vices va-
riabunt tempora non frigus non grando
non pluvie non solis istius erit usus
aut lune neque stellarum globi sed sola
dei fulgebit claritas. Tercio quia ad ipsum
pervenit non eicitur sed amicabiliter suscipi-
tur. Unde dicit Non eiciam foras. Extra Christum quod
est male ubi est et qui cum Christo est male
illi esse non potest. Convenit ad dampnatos Di-
scedite a me maledicti in ignem eternum.
Apoc. 22. Foris autem canes et venefici et
impudici et homicide et ydolis servientes
et omnis qui amat et facit mendacium. Unde
non bonum sic esset nato ipsum dicit Job.

Pone me iuxta te et cuiusvis ma-
nus pugnet contra me. Christum impossi-
bile est contra Christum dicentem gloria contra inse-
ctum auxilium quod adversa probes bonum quod
malicia. Ps. In deo salutare meum et
gloria mea deus auxilii mei et spes
mea in deo est. Quartum autem conve-
niat Christus quam pecavit omnibus fidelibus reci-
pit Primo quidem Christus in nostre capa-

citatis quia capax est omnium. Job. 11.
Excelsior celo est et profundior inferno lon-
gior terra latior mari. Ysa.
Ecce manus domini non est abbreviata
ut salvare nequeat. Secundo omnes recipit
ex benignitate sue pietatis quia nemo
potest illum rapere quem assumere voluit. Jo.
10. Ego vitam eternam do eis et non
peribunt in eternum et nemo rapiet eas de
manu mea. Tercio omnes recipit
ex complacencia sue voluntatis. Jo. 17.
Pater quos dedisti michi volo ut
ubi sum ego et illi sint mecum. Prov. 8. Deli-
cie mee esse cum filiis hominum.

Secundo cum distinctio secunda
dicitur descendi de celo et
tangitur corporis nostri futura resurrectio
et tamen facit. Primo mittitur eum vino
sine voluntate exsecucio. Ante
voluntas enim est efficiens nostre re-
paracionis. Unde descendi de celo
assumens mortalitatem et vul-
nus vitam. Ecce mirabile commercium
negociatoris celestis qui mortem
pro vendidit vitam. Hic autem
descendit de celo quia celum ipsum
non deseruit sicut ipse dicit Jo.
3. Qui de celo descendit filius
hominis qui est in celo. Et sapi-
18. et usque ad celum attingebat
stans in terra. Postea obiecit me
nostre reparacionis quod de celis est
venienc tamen contra Non
ut faciam voluntatem meam et loquitur.

Dispo 2

de uoluntate diuina tunc filius non
est uoluntatem nisi ea que patris est
quoro enim eadem est sua coro et eadem
uoluntas non faciet quod ipse uoluit
sua i. sibi propriam. quia unitas diuina
est sibi omnibus patri et spiritui sancto. Vel non in
telligitur de uoluntate humana que alia
est potentialiter diuine uoluntati
tunc in proposito non reformat corpora
nostra ipse secundum uoluntatem suam duplex
Primo quidem quodammodo humanam
affectum uellet et homines et mortu
os per quibus ipse mortuus est quod
non est illis reparatis in unitate nature
talem affectum sui ipsius habebat
Apostolus 2 Cor. 4. Nolumus expoliari
corpore sed supervestiri ut absorbeatur quod
mortale est a uita. Talem autem affectum
dicit Ambrosius fuisse in Christo cum dixit
tristis est anima mea usque ad mo
rtem. Tristis inquit quia naturale erat
hominibus mori et non uult ipse
habet uoluntate sed humani affectus
sed potius uult nos omnes mori
ut locum habeat quod dicitur Nisi enim granum
cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet
multiplicatur. Et tunc sequitur quod ipse mortuum fuit
1. Cor. 15. Et tu seminas non
uiuificatur nisi prius moriatur. Secundo
hoc potest aliter intelligi s. de uo
luntate humana ut ostendat quod
non sit causa sufficiens in eius unitas
habet cum ipse habeat uoluntatem

uellet nos resurrectos non tamen uigore
huius uoluntatis sed uigore diuine de quo
dicit Psalmista. Omnia quecumque uoluit dominus fecit
in celo et in terra in mari et in omnibus abyssis.
Et ostendit saluator Io. 5. ubi dicit
Venit hora et nunc est quando mortui au
dient uocem filii dei et qui audierint
uiuent. Et infra non quero meam uolun
tatem meam sed uoluntatem eius qui mi
sit me. Io. 5. Remota ea unitas causa
sufficiente tamen assignat sed uolunta
tem eius qui misit me. Sic dilexit pater
filium in mundum ut saluet quod tamen et suscitauit
tunc mortuum hic est nomine medietas
qui saluat et uiuificat. Etiam patris et
filii eadem est uoluntas diuina ideo quod uo
luit pater filius adimpleuit. Io. 5.
Sicut pater suscitat mortuos et
uiuificat sic et filius quos uult ui
uificat. Secundo ponit magna re
paratio. Hec est autem uoluntas eius qui
misit me ut omne quod dedit mihi non per
dam ex eo. Dedit pater filio non tantum
animas glorificandas sed corpore
reformandas homo enim est filius id
est homo homines ubi commisit reparandum
quod dicit Tu es homo nasci quod corpo
dat hominum in unitas tradi est cura ipso
addere omnes eius uenire nichil autem
omnis fidelis perdit sed totum est custodia
reseruatum. Et primo quidem nullus fi
delis quantumcumque abiectus tamen perdit
per se. Secundo est uoluntas autem patrem ut omnis

qui incolis est ut pcat dimis depsisit
ipm. Et nec aliq corpis eius pdit quia
desp'sum sit inebriatu aut redactu i
cineres. ps. Custodit dns oia ossa eo
rum ex his no conteret. Imo capillos ca
pitis pmittit non pituros. Mt. 10 et Luc.
21. Capilli capitis vri omes nuati sunt
Et capillus de capite vro no pibit. Et
no pibit aliquis vigor vel decor a
corpis qui potius augebit et si aliquis
fuit defcm repabit. Phil. 3. Salvatorem
expectamus dnm nrm ihm xpm qui re
formabit corpus humilitatis nre configuratu
corpi claritatis sue. Et no pibit ad se vel
virtu anime. Mt. 10. Qui pdiderit aiam
sua pp me moriendo eam inveniet
Et nichil virtutis nec aliquis decor ipius
pibit sz augebit. Mt. 24. Omi hnti dabi-
tur et habundabit. Et nichil bonorum pnitus
erit pditu nec sua nec pma. Mt. 19. Omis
qui relinquit domum vel fres aut soro-
res aut prem aut mrem aut uxorem
aut filios aut agros pp nomen meum
centuplum accipiet et vitam etnam possi-
debit. Tercio dicit qd adhuc pmaneat corpm
resurreccio. Jo. 6. resuscitabo eu in novi
ssimo die. Damascenus. 4. li. ca. ultimo
dicit Et resurreccio est secunda eius qui ceci-
dit resurreccio. Cum qua anima est
inmortalis soli corpi corrupto querit
resurreccio. Resurreccio quidem est copulacio
rursus anime et corpis. Circa quam occurrunt
nobis consideranda. Primu an resur-
reccio sit possibilis. Hoc autem dubium ee

non debet scriptura attestante xpo
pmittente et exemplo rerum appa-
rente. Adducit autem gg sup ezec.
omil. 20 multa exempla. Primu quia
deus amplitudinem celi molem
terre abyssus aquarum oia de nichilo
fecit et spos angelos tamen ex nichilo
et ex nichilo aliq fecit quod multo
amplius ex pulvere ipa potuit cor-
pora reparare. Et sol cotidie occidendo
moritur oculis. cotidie et resurgit
Et stelle mane occidunt nocte re-
surgunt. Arbores quas estivo tempe
plenas videmus foliis et fructibus
hyeme videmus mortuas sz rursu
sus expe virunt. Et quod dubium hoc
fuerit mirabilis qui inclementer advertimus
Adeo et e [illegible] sermo de ano Claudianus
Accipe pncipium rursus corpus
qd coactum deserere mutata melior
[illegible] figura. Secundo advertendum
qd huius rurus xpus se dicit auctorem
sz resuscitationis. 1. Thess. 4. Ipse dns
in iussu et in voce archangeli et
in tuba dei descendet de celo et
mortui qui in xpo sunt resurgent
primi. Tercio cum est resurreccio et
vita qui primus mortuus est et
resurrexit ideo sibi convenit alios
suscitare. Jo. 5. Sicut pater habet
vitam in semetipso sic dedit et filio
vitam habere in semetipso. Et ideo
mortuos per vivificacionem tanquam

fontana vite propter quod apud te est fons
vite. Tercio huius visionis tempus assi-
gnat in novissimo die. Tempus re-
surrectionis diei novissime significa-
vit quia nulla nox erit amplius
ut dicit Apoc. 21. Illum autem diem no-
vissimum esse ante quam omnibus diebus et
post quem nullus erit. De quo Osee 6. vi-
vificabit nos post duos dies et in die
tercia suscitabit nos. Primus dies
est nativitatis hominis usque ad diem mortis
Tercius vero est iudicii quo die suscitabi-
mur. Quia non dies ille certus sed ipse
solus novit qui creator est temporis. Zach.
14. Erit dies una que nota est deo non
dies neque nox et in tempore vesperi erit lux
Hanc diem domino dedit dicit [illegible]
Matth. 24. De die autem illa et hora nemo scit
neque angeli celorum nisi solus deus pater
Ideo dicit quia dies ille non erit dies neque
nox. Dies enim naturalis ex artificiali con-
stat et naturali. Sed ille dies novissimus
neque diem artificialem habebit neque
noctem. Ideo dicit quia in tempore vesperi erit
lux quia in vespera id est in fine presentis
seculi erit absque nocte. Job 11. Quasi
meridianus sol consurget tibi ad vesperam.

dist. 2a
dist. 3

Quarto cum dicit Hec est autem
voluntas eius promittit fi-
delibus dilectus aspectus qui est vi-
ta eterna. Tria facit. Primo enim promitti-
tur [illegible] die voluntatis ut dicit Hec
est voluntas patris mei qui misit
me patris. Thy. 2. vult omnes homines

salvos fieri et agnitionem veritatis veni-
re. Primo quia pater filium misit in mundum
non ut iudicet mundum sed ut salvetur mundus
per ipsum sicut dicitur Jo. 3. Secundo ponitur
quomodo divina voluntas statuit nos esse beatos
quantum ad animam pertinet. Ut omnis qui vi-
det filium et credit in eum habeat vitam eternam.
Vita eterna est ex fide et visione filii scilicet
et aliter [illegible] est initium ipsius vite sed
visio ipsum filium est vita eterna de qua sermo dicitur
Jo. 20. Hec autem scripta sunt ut credatis
quia Ihesus est filius dei et ut credentes vi-
tam habeatis in nomine eius. De autem visione sit
beatitudo dicitur. Jo. 17. Hec est vita eterna
ut cognoscant te solum verum deum et quem
misisti Ihesum Christum. Ergo qui credit in filium
meretur vitam eternam. Qui autem eundem videt
filium ille habet vitam eternam ipse enim deus est.
Jo. 14. Creditis in deum et in me credite
[illegible] qui videt me videt et patrem
meum. Sed quia dei filius deus est. Deus vero
est summum bonum et in visione summi boni
consistit felicitas et vita beata convenienter
est quia qui videt filium beatus sit. Ut ambrosius
de ysaac. Sursum autem videat anima est
bonum ex quo pendent omnia ipsum autem
[illegible] quia in eo vivit et intellectum acci-
pit Ipse est enim fons vite et summum illud
bonum cuius nobis accendit caritas et desi-
derium cui [illegible] nolumptas
et quia qui non videt desiderio est et qui
videt in est totaque alia universa despicit
hec uno intuetur et delectat. Sic animus ergo
propter illud et incorporeum summum illud.

bonum vide meruit & illud est quod desiderat
non regna non facultates non honores non
gloriam non potestates istius mundi nec beati-
tudines et hec autem videri beatum. Tercio ad dif-
debilitudine corporis Et ego resuscitabo
eum in novissimo die. Omnes quidem re-
surgemus dicit apostolus sed non omnes immuta-
bimur Ergo distinctio erit resurrectionis que con-
tinget. Dan. 12. multi de hiis qui dor-
miunt in pulvere terre evigilabunt alii
in vitam eternam alii in opprobrium ut videant
semper. Hoc idem dicit salvator Jo. 5.
procedunt qui bona fecerunt in resurrectionem
vite qui vero mala egerunt in resurrectionem
iudicii. Corpora dampnatorum resurgent
ut consortes sint in pena suis animabus
quibus consortes fuerunt in culpa. Sed
corpora iustorum propriis glorificata coniuncta
animabus ut in ipsa beatificantur in immor-
talitate claritate subtilitate agilitate
decore vigore honore aspectu corporis
Christi aspectu et fulgore ut dicant illud
Gen. 32. vidi dominum facie ad faciem et
salva facta est anima mea Et illud
Job. 42. Auditu auris audivi te nunc
autem oculus meus videt te Rogemus
ergo deum ut ipsum in celesti patria vide-
re felicitatis mereamur Et nobis prestare dignetur

In festo dedicationis ecclesie sermo quintus

Egressus Jesus perambulabat
Jericho. Luc. 19. Hic describitur con-
versio peccatoris videlicet Zachei dicit quod
Egressus Jesus etc. secundum veritatem non
accedebat ista historia Zachei non
sequitur in medietate post illam con-
tra quam facta fuit ingressio Jesu in Jericho
sed post regressum eius ab Jericho
prope palacia locata Egressus fuit
ibidem sicut tamen in multis aliis locis
dicitur in eodem plures venisse ad
eundem locum et in isto regressu acci-
dit historia Zachei istius cum dicit Et
ecce vir nomine Zacheus. Exprimitur
nomen eius quia dignus erat nominari
propter conversionis qualitatem et propter eius
perfectionem Et hic erat princeps publi-
canorum. i. primus inter illos qui
vacabant publicis artibus et ex-
actionibus vectigalibus lucrandis
et diffendendis que communiter ad peccatum
implicant Ex quo innuitur notatur
quod fuit maior in illa Et ipse erat di-
ves. Vir scilicet omnibus divites avari
avarus enim fuit. sed post conversionem
non fuit avarus recte intendo quia
paratus fuit reddere quadruplum
defraudatis ab eo Et querebat vide-
re Jesum. Ex devotione quis esset [illegible]
eius dese desideret cum iste pervenit
cum tempus confundo Et non po-
terat pre turba quia statura pu-
sillus erat. Ambrosius Duo erant im-
pedimenta sive visioni nam
retardabat cum pusillus non tam
virorum quam peccatorum erat enim
primus in [illegible] etc sibi vult quod

[illegible]

nullus statuam, nisi eius conspiceret
videlicet ne forte malicia pusillus
aut adhuc fide pusillus. Et precurrens
ascendit arborem sycomorum ut
videret illum quia inde erat transiturus.
Zacheus qui cupiebat ihesum videre
ut potest per mundum cum videat quem si
vidisset dudum recessisset a nequicia
publicana. Et quis cum ihesum videt
non potest necessitatis inmorari. Et cum ve-
nisset ad locum aspiciens ihesus vidit
illum. Et approbans devocionem eius et
fidem. Et dixit ad eum zachee fes-
tinans descende quia hodie in do-
mo tua oportet me manere. In do-
mo materiali scilicet refectionem xpi
et suorum discipulorum. Et ad ostendendum
benignitatem peccatori venienti in
domo spirituali gracie per gracie infusionem.
Et festinans descendit et excepit
illum gaudens. Et cum viderent murmura-
bant omnes scilicet pharisei tales malig-
nantes contra ihesum et irracionabiliter
murmurabant quia medicus visita-
bat egrotum ad sanandum cum eo quod
ad hominem peccatorem divertisset. Apud
eum iudeos longe abhominabilius
fuit ingredi ad gentiles quam ad
iudeos peccatores scilicet quod petrus etiam
post ascensionem xpi predicacionem
fuit premonitus ut absque tali ab-
hominacione ingrederetur domum cornelii
ut habetur actuum x. Et ideo si zacheus
gentilis fuisset magis habuissent
occasionem murmurandi eo quod ad hominem

[illegible]

[illegible]

gentilem divertisset. Et videtur probabile
quod hanc causam sue murmuracionis expressissent
ad colorandam murmuracionem suam tamquam
racionabilem. Stans autem zacheus dixit ad
ihesum ad obediendum promptus stetit. Ecce
dimidium bonorum meorum domine do paupe-
ribus. Non dicit de alio defectu quia per [illegible]
fuit statim dare. Ex hoc est patet quod
non omnia bona sua erant male acquisita
quia de illis non posset eciam facere.
Et si aliquem defraudavi reddo quadru-
plum. Lex enim maliciis precepit re-
ddere duplum et maliciis quadruplum
ut patet exodi 22. Et ideo per hoc quod hic
exprimitur restitucio media intelligitur
alie due communes. Lex enim ista data fuit
iudeis et non gentilibus nec ad eam
gentiles tenebantur in aliquo sed solum
tenebantur in simplum nisi forte malig-
no casu ex circumstancia facti. Et ideo illam sic
gentiles ignorabant scilicet quod zacheus qui
illam sciuit et secundum eam facere voluit
videtur fuisse iudeus ante vocacionem suam.
Et contra hoc arguitur quod hic dicitur princeps
erat publicanorum. Et [illegible] matheus pub-
licanus fuit qui tamen fuit iudeus na-
cione unde ewangelium suum scripsit hebraice
secundum quod dicit beatus ieronimus in prologo suo su-
per. Ait ad eum ihesus Quia salus hodie
huic domui facta est eo quod et ipse filius
sit abrahe. Dicit hic glossa Bede. Fi-
lius autem abrahe zacheus fuit non
dicitur quia de eius stirpe genitus
sed quia eius imitatus ut sicut
ille domum et paternam terram quod

[illegible]

De Sancta Maria Magdalena [illegible]

[illegible]

descerunt ita iste bona sua proiicienda pauperibus relinquent Et sic videtur quod non fuit iudeus in natione sed gentilis licet sub iudei natione destrupe ab raiche descenderunt Et idem videtur dicere Ambrosius. Zacheus originis meritis sicut ipsius nacionum [illegible] aliquibus aut aliis iudei contrarium ut visum est Venit enim filius hominis querere et salvum facere quod perierat Et cetera Rogemus ergo dominum omnipotentem ut cum videre mereamur in celesti patria regnantem cum omnibus sanctis suis Amen. Explicit prima pars.

[illegible]

In nocte domini Amen de adventu [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sermo [illegible]

Rex quidam erat dives et potens, qui [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

Dominice domini anni 24 ut vid

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[C]olta hodie pagin' festu
sci angl' qui fuit excellus
liuis ccce s3 qui i spiti' gr
dicos scoz celebrat' ent illas ccc
suff' m venitt i illo sco vio q mt
cas cas fut q' ppt gra3 i fusa ipi
sco cdco 2° ppt inna ta q eleos sa
fuit exibitte dina 3° ppt vtili tez
q exh' inude collata est ipo 1° et i
venitt i ang'o sup nilcos d°s/ qr
q grta3 s' fecit n' dubitat qr nt
mct s'/ 3 fuit dmote ab ipo/ ey
fuit s' ppe sua gra/ nolie fuit mg'a
gra/ qr os artes libales/ q fut dif
fi lcos/ a scipo dedict/ z sine mag
difficl te m ellxit/ ecce est gra/ 3 qr
gra3 sibi fecit i ihys/ q peruet ad
salute aie/ suti' omi die exp'ma sa-
lublima doctua/ qr mag' vi tras
ccce deco veit ccta qr possu dice
cu abro. deco/ qr qui vo ad appone
sue laudi s' ang' h' e depone sue
laudi/ ac s' d' pse no h3 suff' vy
laudu pt/ nt declamt i ex° Si
ao velt ptle sed panc ad mesa3
regs/ ac si ppc no heat bn satary pos
sit/ s3 qs est h' ho/ qui no psola'
excellena sua/ s' petrus damian' i p'oe
de sco ang'/ d' deco vir noblissi' s3
nobi'or moib3 z paup a spu supbie/
z psolator miseroz/ z i plusricb p-
inno amore z ccisrou seqba' mud'
z i psistebat pcie/ z h'etuc/ z bn vot
cu mallcu h'eticoz/ i vesstus est
stola gessor/ z palma mrtez/ z sumi
dei miti'/ z archag'lo gsorto asso-
ciat/ z mito si no est alt' qr ppetuo
archa' gsorto associa z mitto est
inicitate mag/ nt gabel bte v'gini

s3 ipe nob mag'ad inicciat' de beata tmte/
q ho no pt bn pphede/ ut i' ad psilez
gra3 p'venias/ Roger' ccc :-
[illegible] meo psum cu qr diligit aia
mea/ Cant 3° ca° Ex videat q°° id
the sit ad ppoit no qr i sit' septa i velle
x'a laud/ s3 volup's/ 2° pmc/ 3° cap' oro
qo leulus etna vite de p° he' pubio
a° z s' vir inltrutes z mpudeca dy'
veit ad me dilec mi/ heo lcty meu
respettu/ z vltam' i° qr dm desiderau'
de 2° d' do letn meu lacimis meis st
me rigabo/ de 3° he' cay° 3° vbi d'
i leulo salois sexagita fortes ambint
h' expo'nt doct' de istis q hnt vita ptep' naz
nt gilbt' expoit qz si no h'es q dact m
fca opt me m3 laborae qr atq'reie i'
os qr sit lcutus/ de x° ex' do pouletabt
sci i gla he eyo ad ppoitu scs aug'i
oib' ist' gsmit qr dilcs aia sua/ z i ally
i velt/ z i al' no/ z i al' pti i velt/ z pti
no/ qr i p° no i velt/ s3 i vltio i velt/ s3
i 2° z i 3° pti i velt/ z pti no/ z sc s3
x°r leulu ita st x'or locat i q' eu q sit p°
i isto loco s' mude/ 2° i loco spuali 3° i
gsia z corde/ x° i vita etna/ z i p° loco
gsunit z no i velt/ i x°r veit z etua' h3
i a'ys pti i velt z pti no/ [illegible] i p° loco
no i velt scbit i li° psessio' de scipo
vbi i sua t3 d' incozai volo meas p-
titas volup'tes/ no ut icis delcoz/ s3 qr
debt dolea/ z vide i z p° recitat quo
libim lusit z qu ag'li i mt/ aci z pntes
ei' videtes dispitay ei' posue'nt eu ad sco-
las/ ppt h' ut fict mag' dus/ z noy
nomine qr debz psitc/ adh'c ut dos
i scorz/ ul qr ecce fict veil/ ut ipe m3
h' i udebat/ exh' no qr mlti sut qui
hnt bona i gen'3/ qu appo'nt pueos suos
laus z de i° d' gg' cu p'nsa est i tuto
p'osu e qr fiat val toa ccce/ s3 mag' fit

Artes liberales ipso i gen[illegible]
[illegible] nothyat [illegible]
[illegible] qr arm' [illegible]
[illegible] et [illegible]
m no prestabam/

ipse vovet ut possit consequi bona perducat/
et plus est/ quod conversant cum eis per totum ihesu
christi/ et dicens deludo dicit quod pisto qui sunt pro-
cessus et hic durant usque ad 16 annos/ et tunc
transiit ad scolas/ et in domo ipsa inscribat et postea
cogitavit quod dixit cum nunc ex dolore/ ut addisceret
scias a.d.s. in via ut possit descendere unam causam/
et corpus dicere et te poscens exivit dolores prius co-
gitavit ita sit liber/ non oz te tecte i tam s.p.p.9/
et perierunt multa mala/ et postea vidit in balneo
signum/ quod esset dissolutus homo/ et postea gaudebat
de hoc/ quia fuit paganus et tempus ex anno quod
illa est paganitas quod primi vivunt secundum appe-
titum corporis/ sed tunc fuit xana et multum voluit
et petivit cum quod unquam non dixit contra luxuriam/
et mixtum adulterium/ et apparuit in dicto ipse quod
ideo esset mulieribus consimilis sicut plus cum qui audit
quod alii iactaverunt se de cimbis/ et ipse alii
fecit se ad profitendum/ et dicit idem licet ut sit
vituperabile crimen/ volui peior fieri/ ut blasfemaret
et non fecit hoc/ quod tenere in hoc voluptatibus/ hic dixit
contra omnes provocatores et provocantes contra illa
figura/ ipse delectaciones/ o dicunt dicas nobis
[illegible] peccatum/ in quo unquam finisti/ tunc excogi-
tavit medicina et multas [illegible] Sed d. quo iste
consistit deus/ dicit primo consistit in hoc deum/ quia homines
voluptates de non [illegible]/ nisi apud deum/ sed tardis-
sime dicere/ ita autem [illegible] non [illegible] nisi apud deum/
dicit potentes volunt ut [illegible] . Deus autem est
quod dicit [illegible] [illegible] quaerunt deum sed non ubi debent et
ita dicit idem augustinus super psalmos 118 et [illegible] de
tua voluptate et postquam primo dominum [illegible]/ postea misit
eum ad studium in cartagine/ quia ipse fuit de
uno oppido natus/ et durant ad iste magis scias/
dicens est per deum/ ut possit hic dicere veritatem
et quam de vere quod volui sic ut [illegible]/ et hic volui
per non/ et talis via [illegible] est multa
[illegible] quod homo alius eo hominem [illegible] d. di-
ligo [illegible] quod est multum hoc[illegible]/ et hoc con-
[illegible]/ et talis via est [illegible]/ quod
homo ultimus cadit/ et non [illegible] in [illegible]/

in quo fecit peccatum/ et excitavit concupiscentiam
in telonis fuit [illegible] peccatis/ quod non potuit
habere deum et virtute dilectionis/ et amore contra
concupiscentiam/ et cum homo non potest habere deum/ credit
quod non sit [illegible] dilectio/ ut mentiri Et te recepit
ad se concubinam/ et peccavit circa unum filium
cui dedit [illegible] nomen et vovit cum adeo
datum/ et dicit quod in primo filio ut esset mecum in
peccatum/ hoc intelligat quia non cogitavit ut delectacionem
quia omnia non fuit sua/ quia dicta adeo ut corpus
quod dico non cogitavit/ sed tamen voluit habere
delectacionem/ Sed te cum peccavit credo hoc quod fuit
magis [illegible]/ et potuit anno 6 in [illegible] iste
in quibus studuit/ ex quo fuit excitatus in quo
tenuit multos errores hereticos/ scilicet quod [illegible]
[illegible] esse/ Sed quod omnia esset corporalia/ et quod deus
esset [illegible] aliquis homo/ Item tenuit quod ipse non peccavit
sed dixit in eo esse duplices naturas scilicet mala et
bona/ et dixit quod mala peccavit/ et ipse non
et dixit quod deus non assumpsisset verum corpus
et hic durant usque ad 19 annos/ tunc venit simul
ad librum tullii et talis [illegible] quo homo debet
sapiens fieri/ temporalia postponere et sola
sapientia in herere/ et ille liber multum placuit sibi
Sed in eo hoc solum sibi displicuit/ quod in non fuit
nomen ihesu christi/ quod nomen fuit sibi in bibitum a
et petivit deum multociens quod daret sibi castitatem sed
non modo/ sed cum eo socior quia contra [illegible] quod
exaudiret me/ et volui quod postea [illegible] quod
quod desideret et scilicet [illegible] multi homines talis fuit
qui vellet habere gratiam talem/ quod desisterent
[illegible]/ et caste vivere/ Secundo consistit enim in
[illegible] [illegible] quod [illegible] venit ad primam ipse
[illegible] scribit licet ad hoc [illegible] multa [illegible]
[illegible] fuit [illegible] [illegible] quod nunquam desperabat in eo
sed sperabat [illegible] bonum et dicit ipse quod [illegible]
eius fuit bis die in ecclesia de mane et de
vespere et [illegible] obtulit et petivit deum pro eo de-
votis orationibus ut ipse scribit in [illegible] confessionum
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] visiones
quod stabat super regulam in ligno plano et

apparuit ei Jnnocens et quesivit quare eet ita
tristis et turbatus et vidit ipse (?) fr(atr)em et vidit
heas bonum merito / ubi tu es ipse [et] c(um) et
respexit et vidit f(ratr)em et dixit in visione
s(ua) et vidit angelum / non bene intellexisti quia
dixit v ego [fui] in [ubi] vidit vir bene in
terra in q(ui) dixit s(e)d dixi ex i h(oc) no(n) (con)templa-
batur mi(hi) / s(ed) (con)tra orant devote lacrimis
et non fuit ei ita durum / q(uia) p(er)duxit eum i(n)
medio / s(e)d fuit et q(uia) p(er)duxit eum ad gratiam /
et petit q(ui)bus q(uod) noviit q(uod) oraret d(eu)m p(ro)-
eo / Et una die veit ad e(ius) et [declaravit]
sibi de f(ac)to suo(rum) / et vidit ei e(ius) ad hoc
ipse est novus i(n) illo errore s(ed) q(uod) legat libros
et (con)siderabat bene / q(ui) e errore eiusdem erat in
fuit i(n) me / q(uod) (con)silium credebat / ipsa non cessat /
s(ed) (con)tra pos. plorant / et cepit librum vidisse
q(uod) recessisse / et dixit ei vade / i(n) posse est q(uod)
[tres] lacrime non exaudiret / et adhuc fu-
mit aequaliter consolata / Item (con)tigit quod dum fuit
Carthagine et fuit ta(m) magis nigra et fuit
i(n) illo errore usque ad 28 / [et] tantum i(n) illo nunc
et dicit ipse q(uod) p(er)fuit in bono i(n) illo ex quo
fui p(ro)motor o(mn)i(u)m malorum cogitationum / Item
p(ro)pter d(eu)s voluit declarare s(uos) errores suos /
et una die debuit facere s(er)monem Rome coram o(mn)ibus
in palacio / vidit ho(m)i(ne)m paup(er)em i(n) via val-
de letum / et forte bibit o(mn)i(bu)s p(ro) v° den(arios)
Sed ipse fuit sollicitus et multum t(ri)status / quia
timuit q(uod) non posset i(n) illo s(er)monem laudem facere
tam (con)tra dictis / et q(uod) posset [?]o laude
et honore / et dixit angelus q(uod) volui cum o(mn)ibus
sollicitudinibus et curatione tuis non (con)sequi gaudium
s(ed) ille n(on) habet et habet maius gaudium q(uam)
nos q(uod) multum p(ro) labore nostro s(un)t i(n)
multis solacijs et non displicent sibi i(n)
eis q(uod) nequi(?) fuerunt qui non peccabat
cum / et audivit q(uod) vo(ce)s et [?]es solacies

qui multum librum se(quere)t et tussit et veit
ad matrem / et nunc (con)tra peccabat et ipse tam nunquam
offendit p(ro)p(ter) / ut retulit s(e) p(ro)p(ter) peccata / Et sic tam
fuit s(ed) (con)trarius i(n) fide / Item librum re(n)uncisse est
Item i(n) fuit etiam s(an)c(tu)s Cyprianus ipse dixit nisi
et te exspectabo te habit / et ipsa i(n)t(ra)vit et
et ipse de nocte recessit o q(ui) cordis q(uod) devote et
lacrimis dedit se ad d(omi)n(u)m ipsum depacando ut ipsum
haberet i(n) sua custodia / et d(ixi)t ipse et sic c° i(n) h(oc)
non note bonum / ipse tam i(n)h(abi)t(a)s i(n) h(oc) noviit bonum
q(uia) i(n) h(oc) eius tales defuncti ut tales de(functi) p(er)-
venit / Item qui veit Roma tam i(n) illo defunctum
non i(n) veit l / q(uod) fuit Carthagine / Sed i(n) veit
l unu(m) defunctum n° / q(uod) i(n) s(e) q(uod) q(uod) fuit (con)tra d(eu)m
(con)tra moderatum vel n(on) tamen s(ed) q(uod) q(uod) fuit (con)tra ipsum / multum
tamen / s(ed) tam multi fuerunt hominum / et s(e) (con)tingit
ho(m)i(ni)bus multis q(ui)bus ceterum se habere gaudium / et
sollatium adipiscendo deo / q(uod) eis placet / et p(ro)
q(uod) fuerit videbit finaliter q(uod) bonorum tribuere
tribuas q(uod) potuit sicut bene i(n) illo homines et erat
actum q(uod) veit q(ui)dam miricus de mediolano ad
p(er)sonam viris et librum habuisse tam v(ero) agrum q(uod)
i(n) fore i(n) solacies / et angelus i(n) p(er)venit ut ipse
mittere i(n) / et veit l et adhuc fuit i(n) errore suo
et errorem habuit ex suo / q(uod) p(er)it nixus i(n) illo er-
rore / et angelus q(ui)bus displicuit tam i° suo / de
i° errore et q(uia) ipse s(e) non vidit / ita p(er)tinet s(e)d
librum vidisse / q(uia) non fuit tres cogitat q(uod) n(on)
erat / et q(uod) pagani adhuc melius diceret / q(uod) ipse
q(uia) illi fuerunt voces ad h(oc) / et dixit mihi q(uod)
non tam terris i(n) illo operum s(e)d p(ro) / et de h(oc) multum
gaudebat / Item deus ab° fuit i(n) e(ius) et p(er)-
dicant o(mn)ibus diebus devote et angelus tussit ad
s(er)monem ipsius non ut [p(er)fice] p(er)ficeret s(ed) ipse h(oc)
q(uod) fuit p(ro)p(ter) ho(m)i(n)i gentilis et q(uod) tunc de
dixit s(er)mones suos et tunc fuit i(n) audit
q(uod) i(m)plebat voce h(ae)reticorum et in(tra)vit

/ et apparet et exempla plura [illegible] ut [illegible] adipiscatur [illegible] [illegible] [illegible] et cum [illegible] plures [illegible] in [illegible] de [illegible] /

q volunt et credidit ita | quod fides christiana posset de-
fendi sed quod posset probari non credidit | non respexit
ipsos discipulos sibi commissos | et multum librum scripsit
locutus cum abbate | sed abbas scilicet ... sunt multa
facta | ita quod non poterit cum eum [illegible] | sed adhuc
tempore ... | sed hoc noluit quod librum perdidit multa
... | et timuit quod venit de aliis erroribus | et in-
venit in libris pluribus ... in primo erat verbum
usque ... ibi ... est et tam sunt ... quod
... et non ... verecundabatur
quod hoc ... credidit | et tunc dixit se ad epistolas
pauli | et apparuit sibi quod paulus multum ...
quod ... veri testamenti | et non possit stare ad novo
hoc apparuit ... | sed ... consideravit quod ...
... | et dominus potuit ... magis
recipe ... | sed tunc in-
mediate venit ad 29 annos | sed ... dominus ...
cum ... de hoc multum ... et alii volunt ducere
uxores quod vidit quod ... non prohibuit et tandem
convertit se ... erroribus | et vitas ... ei | et
volunt ... et venit ad suplicium et petit ...
... | quod velit christianus fieri | et dixit sibi
quod multos libros perlegit ... dixit de ...
... qui fuit ita magis ... quod ... fuit
dedicata et ... fuit in Roma | et dixit ei ...
christianus ... suplicia non ... in ... civitatem |
et vidit quod est hoc ... lapides et ligna
... christianum | non possum ... christianus ...
... venias ad civitatem | et voluit ... civitatem | quod
verecundabatur propter amicos et alios | quod fuit multo
... | tandem legens ... quod qui verecundatur ... me
me despiciet coram meo ... | et tandem venit ... et
... supliciam ... venit ad civitatem volo ... civitatem
et suplicias multum de hoc gaudebit | et quando amici
viderunt ... multum ... | sed amici ... multum
letabantur et tunc amici dei ... quod forte ... ei
... | quod in publico ... renunciare ... et ...
angelis ... | et volebant quod secrete hoc ...
sed ipse noluit | ... verecundari de salute anime mee /

et non sum verecundatus mala petere | sed qu-
... quod hoc est quod angeli plus gaudent de
... peccatore quam de ... amici
gaudebant quod ipsi nulla ... et pur-
... | ... ad hoc ... cum multum ...
... et ... | quod ... velle ... tem-
... et ... ligatus erat | non ...
... sed ... voluit ... ita ...
... | quo ...
... dilectio ... | ... et ...
... ut ... manifeste ... potentie ...
... est de ... bibe ... apparatu ...
quo non faciet ... de hoc et ... univer-
... obstinatio quod liber ... de ...
... sed ~~aperuit~~ ... amici ... ipsum
non ... | ... amici quod ... in mensa et
venit ad eum ... ~~medicus~~ [alias ...] qui
... et vidit ... epistolas
pauli et alios libros et dixit ei occupas te
... libris | et dixit ... quod vellet
se plus occupare in ... | et magis
delectare | et ... dixit ei quod ... venerunt
... duo ... fuit | et
venerunt ad ... et ... libros ...
de vita sancti athonii | et ... audi-
... de athonio et mirabatur quod ... de hoc non
audivit ... fuit ... mirabatur ...
mirabatur quod de hoc non audivit et ... de ...
duobus dixit ... in vita mea ...
delectationes et consolationes ... non possum ...
magis solacium | et ... consolationes | ... quod
... in ... | ... et ...
... quod ... | sed si volo amicus dei
non fio | ... volens de ... et si non ...
me ... | non ... impediat me | tandem venit
... et ... dixit ...
... est | ... dixerunt se non velle ire
sed vellet meliorem ... quod in ... | et ...
... duas ... | qui audiverunt

Et iterum ait [illegible] filio Iam nulla re delector
in hac vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ipse erat fuerunt [illegible] et
[illegible] deo et tunc propterea Augustinus assumpsit
sibi aliquem [illegible] et [illegible] [illegible] et
cogitabat [illegible] de deo ita quod Augustinus voluit
vivere latinus et [illegible] ab eo et post
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et
effecit latinas [illegible] et [illegible] et
fuit magnum litigium inter se [illegible] pro-
posuit sibi quod vellet [illegible] ab omnibus vo-
luptatibus et delectationibus huius mundi sed aliqua
[illegible] [illegible] et fuit [illegible] [illegible]
eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sed fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] delectationes mundi eius fuit
[illegible] [illegible] corpore [illegible] si [illegible]
[illegible] te desistere ab isto et ab illo a tali delectatione
et ab illa et [illegible] non esse tecum fuit [illegible]
et si non possum in a [illegible] [illegible] [illegible]
tamen cum adiutorio Ihesu Christi et quando sic fuit
[illegible] magna discordia [illegible] voce [illegible]
[illegible] ita [illegible] sed [illegible] [illegible] accipe
librum et lege et [illegible] voce fuit [illegible]
ab isto [illegible] et cogitavit [illegible] et quando
[illegible] videt cogitavit quod [illegible] ire ad socium
ubi fuit liber et legere ad [illegible] [illegible] eum
vellet consolare et [illegible] ad aliud et aperuit
librum et occurrerunt sibi verba apostoli et [illegible]
quod non [illegible] vivere in voluptatibus huius mundi
sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ihesum Christum et [illegible]
quod [illegible] legit fuit ex toto [illegible] et [illegible]
voluit [illegible] quod legisset et [illegible] digitum
in isto loco et aperuit et legit quod [illegible]
[illegible] fuerunt ambo [illegible] ex toto [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] ambo et [illegible] quod ambo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non librum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et tria [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] si non [illegible] quod offenderet deum et [illegible]
stabat [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
et [illegible] ad [illegible] [illegible] vel villa [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] confessionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
deo [illegible] [illegible] vita mea et [illegible] [illegible]
et propterea [illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible]
dissolvi et esse cum Christo quod [illegible] iam dedisset ei [illegible]
quod petivisset et [illegible] fuit [illegible] infirma et
obiit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] vita
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vita [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sagitta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
deum vel quod [illegible] [illegible] [illegible] vel quod [illegible] [illegible] et
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] vel quod [illegible]
cum [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] vel [illegible] sed [illegible] [illegible] ut et
[illegible] [illegible] vita sua [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possum exponi [illegible] [illegible]
[illegible] sapientia dei [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]
vel [illegible] sed [illegible] alii exponunt
videlicet quod [illegible] suo [illegible] deum et cum
magna delectatione [illegible] [illegible] [illegible] et
ita exponitur [illegible] apocalypsis ubi Iohannes vidit
[illegible] alia [illegible] et [illegible] [illegible] sed quod
est [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
alia [illegible] apostoli illi fuit in [illegible] qui
[illegible] suo deum contemplatur et [illegible] [illegible]
qui [illegible] cum [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] magna delectatione
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine fine [illegible]

De sancta maria magdalena

Rogabat ihesum quidam phariseus ut manducaret cum illo. Lucas [illegible] ... in his verbis ostenditur quo ordine peccatores sunt peccatrix ad xpistum conversa / Unde dicitur quod dominus legitur quandoque manducasse cum phariseis ut hic / et cum publicanis et peccatoribus ut Mathei ix et Marci ii / et cum amicis scilicet martha maria et lazaro Jo. xii et cum convivis pauperibus Joh. 2o / Set dominus de causis / nam cum phariseis manducavit ut eorum superbiam reprimeret / cum publicanis et peccatoribus ut eos ad penitenciam vocaret / cum amicis diligentibus cum ut eorum amorem nutriret et augeret / cum pauperibus convivantibus ut eorum inopiam suppleret / Et ecce mulier que peccatrix erat in civitate publica et consueta notoria patet quia dicit ecce / Unde non est admiracionis adcommendum quod mirabilis erat in peccando. ysa. xxxi. Babilon dilecta mea posita est michi in miraculum / et non notatur hic magdalena quia adhuc erat in statu culpe 2o tamen operum patet quia non nominatur ecclesia xxvi. In te publica patet quia dicit que erat in civitate ubi multi sunt ex quo convincitur quod multos traxerat ad peccatum ysa. xxiii. sume cytharam circui civitatem meretrix oblivioni tradita. Item consueta patet quia dicit peccatrix. mos enim est sacre scripture consuetos in peccatis appellare peccatores quia vocabulo speciali vel dicitur scripture de more consuete et statu publice notus prius cum dicit ut cognovit id est quando cognovit quod attulit alabastrum quod 2o in glosa est genus marmoris in quo incorrupta servantur unguenta quibus quod sicut multi fruuntur usa in malo volunt eis uti in bono ita implet quod dixit dominus mathei xxi publicani et meretrices precedent vos in regno dei. Cuius corpore non erat in fama / ut accessit corpus eius [illegible] ne dicatur / cum tamen hodie multi plus curant de medicina corporis quam anime et curiosius querunt alios cum [illegible] q... quam alios spirituales in altari Et

stans retro secus / tangit vi conditiones perfecte penitentis / iiii interiores et exteriores adaugmentum [illegible] adsuam [illegible] condicionem vero exteriorum prima est pudor / et stans retro / 2a timor in secus pedes / tercia dolor et cepit rigare / xa sui abito / in 2 capillis capitis sui / iiii vero dicitur 1a vilitas mulieris / vel pudor / 2a reatus pene / vel timor / 3o quantitas offense / vel dolor / 4a [illegible] in obediendo quod sui abito / dicit igitur stans retro. Et verecundia eius. Je. iiio frons meretricis facta est et noluisti erubescere verecundia enim est quasi puritatis / prius / ut patet in publico [illegible] Gregorius quia sine tempore mulier aspexit / ad fontem misericordie lavando venit et licet erubescit / aspectu domini presenti non tamen in conspectu [illegible] / quod patet quia non missa venit [illegible] indignates peccata sua flere non erubuit / quia cum in se multa [illegible] erubescebat / intus nichil putabat esse quod verecunde foris / ut dicit Gregorius / ipsa enim stetebat sed inimici compuncionis exurebat / sed penitencie dolor via deseredabat stans in quod secus pedes eius secundum penitencie et humilitatis [illegible] Gregorius / discite quo dolore ardet / que flere in epulis non erubescit / igitur flevit [illegible] quod non [illegible] in lacrimis / [illegible] quod non in [illegible] / [illegible] quod non in pedibus ihesu / Et capillis sui capitis non alieni tergebat quos tamen capillos mulieres solent proprie custodire et in eis maxime gloriari cum quos ad compositionem sui vultus in ordinate exhibuerat / illis iam lacrimas tergebat Gregorius / ut quod hunt in se oblectamenta tot de se invenit holocausta / et totum deo serviet in penitencia ut quod [illegible] deum contempserit in culpa 2a [illegible] in [illegible] exhibuisset [illegible] sui in mundicia Et

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ostlaba pedes eius Vsit tegur duc
gdicoes ptinetes ad dulce[ne] pt
est ostlm eius 2a vngentu deuocois
ibi 4 vngentu dicit go et ostlaba
hic forte suspectu est q simo po
tifici solet sibi ad pedu ostlare
2 eius pes eius solet ostlari 1 hores
pedu illoz/ Et vngento vngebt
scz vngento q sibi tunc exibncat
hic ia deo laudabile offerebat
vn potat dici 1d Cant po Cu
eet rex i accubitu suo nardus
mea dedit odorez suu/ Videns
aut phizes hic iniuita fla phci
iusti 4 nouit ea in quibz ipse hic
sibus eat/ pmo psuinctus in huai
tas 2 hec in plica i duobz pmo
ihc q no gpati plorati 2o ihc
q derogat hospi[ti] hospite accusa
do dicat go vidus phizes glo phizes
dofla iusti[a] supbus na passoe g
motus sue fragi[li] oblitus tu tu sept
sit Gal. 6. Cosiderans te ipm ne
2 tu tepteris/ Grg Cu peccore q[u]egz
gspiciis/ nosipos potius i eoz tala
mi[te] defleam q forte in silia lapsi
sug/ aut labi possumus si lapsi no sug
vidus ihc phizes qui i vitanat no
tu in vocauit eu q nichi eet os
eu quaqz in vocauit no[n] dni
salius eet Jochel 2o vidus ihc
pdaz pdaz mlier venite plora
te nc gpaties gt 1d Ecii vii ne
defis ploratibz i gsolatoe aut ihc se
fesz silz ocule gt sim hospite in
inuitado gt 1 dj pe iiii hospitales
in vite sue inuitacoe/ aut ihc ihc se
dicas hic si eet pha eet tomacui
phizei meditu coghc de duobz po
de saluatoe 2o de penitete ibi sacit
vtiqz quo 4 qual dt go hic si eet
pha sciet vtiqz q 4 qual i psoa/
4 qual i vita q pctatos 4 io no

[illegible]

debet se tagi pmitte abeu grg hic [illegible]
psto mlr si ad pedes phizei venisset
nimin abeo ipulsa discedet i cptu et
se alico pcco tiedet eu phizes vacit
apud se supbz 4 fallacit iustus sana
riphudit de egritudie/ 4 medicu de s
veitoe/ Et videns ihus cogitatoi eius
dixit ad illu nc mirz si vidit cogitaci
q eat 1d qui scit cogitatoes hoim et
singlr allocuto q vocat eu ex noie
ppo qui eu corripit hz masvete 4 fam
alloqui dz 1us qui corripiedus est 2us
1d ps Corripiet me iustus i mia/
Symo heo t aliq dice ita detimat
in spali q velit eis dice ne ipe pmdis
questioz formidis vide et ille s symo
aut mgr dic Joh xiii vos vocat mgr
4 duc 4 bn dicat mgrm vocat qi volut
abeo doceri si pmit ei velit 4 obedie dim
mags pte vocasse si horac tel ppicis si
amac hic qunt sup crogabat 1us
quida phizes eu mags appetedu sit
societas iustoz q pccoz qre ad domum
phizei no veit nisi vocus si ad dom
pccoris s. zachei se i vitauit Luc
xviii. Cdghc dom q no i hic ouedit
nob q no eget qui sani sut medico
si male hnt pis eu medicus pris
ait ad domu i fini q sani/ phizes
eu reputaba iustus eptu ad hoies p
hc eius oudit q dub humilia sicut zacheus
de spe ispicat 4 alta 4 1 supla ut
phizeu aloge cognoscit/ ste tu gss
esso sit ps pmde si 1ta vc penitut
gflevi pctu suu dcut et he
deus q ii locuta fuisse lc q forte
fuit pmagne gtrics 4 dolois eq ii
aut gsess eat i pcepto vii eu pota
putuit dice t bata su 4 no su lo
cuta ste q eat i cam[a] peccatos qia
vc perturbat go pctatos abeuva
noiari no debat quid q lo cwata
ppetati ad pinaz vii eat 1 fiat
exoprim clpe nusciant maioz

[illegible]

iudea mia / Ite augento vngebat q̄
Mt. xxvj dicit q effudit vnguentu sup
caput ihu / dicit̄ doc̄ q maria bis
vnxit p̄mo pedes ut hic 2o caput in mi-
nete passione i domo p̄p̄a Ite que tetigit
eu q̄ x̄c noluit tangi ab ea du cet
sta Jo xx noli me tangere go multo mi9
cū cet peccatrix Rudet q no ifruit do9
tactu magdalene simplr / sz hc dixit
ut despiceret ea q i excellentori statu
cat q̄ credebat vij maior reuerencia
debebat ei tactu glorificato ul dom̄ q
dixit noli me tangere tactu tu finet
deltatis meo / qz i b̄ru tangeres me tactu
fruitonis vij p̄bat nondu enim ascedi
¶ Duo debitores sunt ppost parabolica quoz
iustitie feneratori / ite dn̄ peccat / qui pctā
monetam / pena eterna exigit / et p donis
gratiam exigit usum bonoz opez inf.
xix quare no dedisti pecunia mea ad mēsa
et ego veniens cu vsura vtiq exegisse illa
debitores dici put phizes 2 maria / contra
adpositu ul iudeus ipse et gentil
ita q gentil p illu qui debat quingentos
denarios qz quingenti denarii a quib9 p que
vniusitas viciorum p quos pcipue pctorem
intelligit iudeus p ilum qui quinquaginta
eo q fruebat anni iubileu qui erat quinquā
gesimus / vel p ilum qui quingentos pctores
notorios qz plus peccauit et io dn̄ plus p
illu qui quinquaginta pctores occlti qz min9
peccauit et io min9 dn̄ qz min9 scandali
zat ul p ilum qui quingentos clericos p ilum qui
quinquaginta laycos go duo debitores i
duo p̄p̄i ul duo status pctorum erant cuida
feneratori i deo min9 debat quingentos de-
narios i qui plus peccauat / alius quinquagi
ta i qui min9 peccauit no habentibus illis
vn redderent qz mi9 pctorum ad debitu pt
absolui p̄p̄iis virib9 / absq gra Jo xv
sine me nichil p̄ otestis facere / io petim9
Mt. vj dimitte nob debita nr̄a donat
vtriq i condonauit ul donauit i donu gratuitu
dedit p q eis debitu culpe dimisit / no
eni sine dono dei gratuito fit culpe remissio

Rom iiij iustificati gratis p gram ipius
Ite ut habet homo vij possit satisfacere
deo p debito pene infinite p̄p̄t q dicit
anselmus vij quid dignu offeram deo / sz
de suo eis satisfacturus p̄ma i d paralip
vlt tua sunt omnia et que de manu tua
accepimus dedimus tibi / dat enim deus
omnia nr̄a ad emenda / quia cum solucionē
debiti ul emende impedit / ul tempus
breuitas vij solet peti longior tempus ul locum
qz no pt exire libere p̄p̄t q solet peti
liber exitus i diligentia conspeccus / ul carcer
p̄p̄rij / ul caritas amici / ul impossibilitas
lucri dn̄s aut dat oia ista tempus ad
penitendu apoc ij dedit illi tempus
ut pniam ageret locu ad pniam agend /
Job xxiiij dedit illi locum pnie / lege
ad conplendu ad sciendum / p̄p̄ta dauit
et viuus dn̄s p̄p̄hetat / pciu ad redimend /
Job iijo sic deus dilexit / p̄p̄ta redepcio
misit dn̄s gram ad placandu / p̄p̄ta
gram et glam dabit dn̄s / caritate
ad lucrand sine merendi / Rom v caritas
dei diffusa est i cordibus / j Job iij vi-
dete qualem caritate dedit nob deus
pr / Cui ms go cu plus / i duorum
debitorum / cui i condonauit / plus diligit
Rudes fratres / dn̄s expectat rursum
ut exdat fratris anime / enim erat
confessore dn̄i / scz exdat cōcluditur
ut p3 Mt xxvj tunc i imago / dt
i dicat vere indicasti / gg / ecce stetit
dona cepit voces / dnorum / hic xo
i spiritu approbat rursum i cara cum
cuiz sit et conuersus ad mulierem / sub dt
parabole ad p̄positu adaptatur / ab
hunc p̄p̄ter mi / phariseo i i dicat
et conuersus est ad mulierem / scz p̄p̄ma
pctoribus dn̄s auertit facie / p̄p̄ i
deut xxxj / abscondam faciem mea
ab eis / sz ad penitentes se conuertit vij
zachie p̄o / conuertimini ad me et ego
conuertar ad vos / io dicit gg / q
maria fleres maria ad vcie / cu dom

[illegible] adiunx [illegible] / in manu [illegible] / [illegible]
[illegible] papa [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] a [illegible]
maria [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible]
maria / [illegible]
[illegible]
[illegible] / [illegible]

suscipiete / dico an ostendite s; melius
dicta z ostendite z suscipiete ipe
eni ad prandiu traxit istu qui p ma
gnificentia suscepit foris Vides hanc mulie-
rem q. d. attende ad eam hanc s. significat
ecca pnic qui sunt fuit i peccato
vite / qr ubi habundabit delictum sup
habundabit z gra Ro. 5. z vi. mulr qr
ces mollut s. xpm qr ipm ad
miraz flexit / Intraui domu tuam aqua
aq pedibz meis no dedisti p quem
aut phariseu qui ex defectu caritatis
tu dt aq pedibz qr tn est de cons-
uetudine ut de gn xviii abraham gen xviii
dicebat anglis afferam paululum
aq z lauet pedes z p. thi. v.
Si sanctorum pedes lauit z cet. osten-
dit cu defectu caritatis hanc aut lac-
rimis rigauit pedes meos lacrimis
aquarum q aq est preciosior aq usua-
li qr de humana fons z capillis suis
tersit qui tn fit qr precipue ornatu
mulierum p. tor. xi. mulier si coma
nutriat gloria est illi q. lauit ver-
qr lacrimis plorans habundat qr
rigauit pedes tersit humile qr ca-
pillis suis Osculum michi no dedisti
i quo quasi dicit ex defectu caritatis
qr osculum i signum caritatis z pacis solebat
dari hospitibus vn Ro. ult. salutate
i vice osculo scto osculum i qu no dedisti
s; huic mulier a quo intrauit no
cessauit osculari pedes meos q. d.
no solu unu osculum dedit s; mul-
tiplex oleo cap meu no vnxisti qr
solebat fieri in signum leticie z hilaritatis
ps vnxit te deus deus tuus z i hoc ar-
cu de defectu hylaritatis propter q dico
tibi Remittuntur tibi ei s. peccata multa z cet.
p. pet. iii. caritas operit multitudine
peccatorum quid fres mei dilecti
carissimi nisi igne z quid thymiamata u
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

rubiginem / i tendit plane peccata rubigine
qr ardet valde p adolens igne tanto magis
peccata rubigo consumit / quanto tor magis
caritatis igne cremat / Cui aut minus
dimittitur minus diligit / ut phariseo hic
eni potuit ei concludi d. l. s. quam ipe
dedit s; dub inde elegunt tractatores
hanc qm phariseo pertinent quia ma-
iestate perstabat ex dictis Dixit aut ad illam
s. mulierem pnitente Remittuntur tibi peccata tua
remittuntur dicit no quo remitto tamen humili-
tate z vitandi scandali phariseorum asstantium o
felix maria cui tot dat munia / peccatorum
remissio / familiaritas dno i x. quia tot pedes
scti pedes dni tetigit i sui tactus ps.
p. a. aspicio Et cepit z cet. dicens quis
est hic qui Certe quia ad medicum venat
egra / sanata e s; diffa de salute eius ad
huc dubitat / qr sano eius erat eius omnibus agnoscimus
augustinus sup Joh xii. dicit de iuda i te
bono odor moritur quo alii viuunt Dixit
aut ad mulierem fides tua te adeo confisum te
saluam fecit Beda fides saluam facit qr
q peccatum posse se accipere no dubitat quam
ea qr sanauit / propter quod sunt fructuum conseruat
vade i pace i in quiete z cessatione
a vicijs quia in via pacis ab ire precipitur
ut a falsa vitat i via scandali ultiyno
deuicta quibus te hic quis quo cu plus dilig-
esto qui is cui plus donat Tota augustinus illico
ardentius diligere deum qui flagiciosos adsc-
ripsit quecumque dimisit i ea te tamen no permisit
ad hoc donum qui i nocte te plus diligere ex
commissa peccata ex dimisso osten quitur q
est vero maioris dilectionis aut dimissum tenes
pibz qr commissum vr qr stans i nocte est
meor q pnic g z mag edomi donac
i noticia q condonac offensa ds donc
i inimico magis est qr amico Ite qr hic
remittuntur ei peccata multa qm dilexit
multum sicut congrua sunt q remissa
fuerunt ei peccata / Ite pro timebat qr
magis remissionis debiti sit tanto magne
dilectionis qui dixit Simoni recte indicasti
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Marginal notes: "ista famina"; "[illegible]"; "Finis [illegible]"

hic aut diat qui qui diat q^d
virtur pcta multa qm dilexit mult
tu / Jte tu dilco dei sit tantas
tantas no hec au rimissioz clpe
ul opposita ee nt i eode quo go
dicit q io rimitt qm dilexit
multu / Jdo p^m d^z q po^z pus pp=
tito vimitur i · vissa sut ul ondur
s^o ce / dur a sacdote qfessor pcta
dimiti i · vissa ondi ostede a^d ddm qc
qda dilco q autedit vissioz clpe q
que se^z i iustifi^ac nap ipij ta sut
simulc gre i fusio fidei spei z
cantat / cordis qtto clpe rissio Jsta
aut ta z qmus sit simul tpe no ty
tali^te na ifusio gre est ca tottois
qtto aut e ca r^e missiois pccoz / ex q^o
pz q pmaia dilco pcedit rimissioz
pcti / est alia dilco q se^z clpe ris
sioz na tu aia sentit se sco spu as
pirata z tdit pbabilit clpa
sibi a deo dissa / amplis diligit z
ardentis mo^z ad bn opandu z forte
ita 2^a dilco est pcedit augmta^o
tata ex osideracoe rissios pcedetu
pccoz g^o de pmaia dilcoe i t^z q
dici^z rimitur ci pcta multa q · di
de prima q dixit plz cossil ddm
q est rimissio pcti tolis z qpleta
que c no solu clpe sz pene q sit
p fruda pmaz / q bn auredit di
lco z q conuta^z z se^z Jdo ddm
q dilco dei z qtraz hut pmus q
rimissioz pccoz / no qoitate tpis sz
causalit^r pcipue i qnc ee perlis /
cu habit pus pt ee que se^t z cogi
tri q pm age z ita opposito exposte
Jte qm dilexit multu vi^z q superfluc
dicit multu q^a maxima caritas suff^t
a dexplendu de pcciz Jdo ddm
q dixit multu no spe^c pcci^e tate
cari^s sz spe^c maiori qmendacon
mulier Jte cui mi^g dimitt^z mi^g

diligit q mi^g dissu est bte vgini
q^z solu origi^le q marie magda^lne
z tu bta vgo mag^s dilexit Jdo
ddm q i^d vbu intelligendu cetis
pib^z vui z si dei bte vgini mi^g
q donit bn i qpabilt plus donit
q madda^lne z io plus donit dilige
z dilexit Jte quis est hic qui et
pcta dimittit qmit^z qre dub no
vidz hunt questio / pt^r solz vide
alys Jdo ddm q supis ad ea
videat z vbo z fco miraclose sup^r
4° ul q^z pcut dicit gg^s celestis me
dicus egros s^e spuit / qscos de medica
mto fiei detiores vidz ul nouit
Jte fides tua te salua fecit q^t
supis dixit dissa sut ei pcta m^l
q' di · m · g^o ei salus debz attbui
potius caritati q fidei Jdo ddm
q loqui^r hic fide forta que opants
p dilcoz z hec no excludit sz iclud^t
caritate Accessit ad ihm mr filioz zebedei m^t 20
z · i puti ewa^o ondit documtu
mutade humilitatis et nouit
e^oz qmus cu dici tu accessit ad
eu / sz bn i^d dicit^z ad eu ista peticio cu
pmissa fuit ignominiosa tiy fuia de passio
q^z humiliti passiois adiecit
glam resurrectionis z audita resurrecoe puta
bat eu mr illico regnaturus z q 2°
adictu pmiti sim p^o ee opulendu z
auiditate feminea / cupit puia i incoz
futoz / 2° expmi^z p^a petes q^z mr
filioz sebedei Crisost^o dicit est salomee
ve pacifica que filios genuit pacis z mt
cpi vocatois aplozs / z passioz dni mor
tuus est zebedeus / z sic secuta est xpum /
ita cu filiis suis s · iacobo z iohanne
Adorans z petens aliqd ab eo / g^o accessit
adorauit / z petijt / accessus est i fco
adoraco i signo / peticio i · vbo / accessit
g^o sump^t adorauit fide / petijt q^a
s ut credit ei q^z volebat pete sibi no

dic ut sedeat ... qui ...
sedeant ... petebat ...
...
a lingua ...

status prohibit in confessionem petitorum sicut
convenit facere petentes 2º ipsa cum
petitis porrigit. Christus qui dixit ei quid vis
... peti et ait illi dic ut sedeat
... petit quod desiderant ...
filii quiete unus dicat sedeat honores
unus sedeat unus ad dexteram alius ad sinistram
... ... unus addit in regno tuo
... alii filius suus ... p=
... alii honores ... filius suus
... ...
salute aut ... ut dono accipe ...
si videat ... pauperes ... si
viderit petentes non ... ut ...
... corpus ... sit non ...
... ... ita ... in ordine ...
in materia ... ordine erat ... quod
... petebat primum ... ut
sedeat qui non ... laboravit ...
carnalitas ... sibi ...
... ... lege ... duo
filii mei ... ... materia ...
... quod ... ... sedeat unus
ad dexteram tuam et unus ad sinistram in
regno ... ... dexteram et
sinistram ... ... in ...
aut ... post ... ...
sedet ... ... ubi ...
... ...
... ... ibi potestis bibere 2º
primo ... ibi talice quem ... bibet
... aut ... ... de duobus
filiis zebedei ... ... petebat
nescitis quid petatis ... ...
... ... quod ... ...
... ...
... ... regnum ...
... ... potestis bibere talice
... bibiturus sum ... talice ...
passio ... ... quod
... quod non ... ...
... ...

y ... ...

... quod ... ... sicut ... 2ª ...
... ... est ...
... ... 2ª Cor. 12 ...
... ... sicut ei possumus ait
illis ... ... adimitatorem ...
... ... ubi ... ...
passionis 2º ... exaltationis ... sedere aut
ad dexteram ... ait illis talice quod
ego bibet ... passionis ... sustinebit ...
quod ... bibent passionem tui iacobi ...
... ... Johannes ... ipsa morte
vita finierat ... ...
olei ... videbis ... talice ... de-
fuisse bibet ... ... sustinendo
... ...
olei ... ... sedere aut ad dexteram
... ... sedere aut ad dexteram
meam vel ad sinistram non est meum ...
... ... quod ... ...
est ... non est ... ...
ut vos ... meis ...
... non est meum ... non est ...
accipit ... non est ... ...
... est dignus accipere et ... quod
dignus non quod ... ut non est meum
dare vobis ... ... alius ...
pater est a patre meo ... ... alii ...
... qui ... exaltare quod regnum
... paratum est quod paratum est regnum celorum
... ... sicut ... pater ...
... ... non ... ...
que ... ...
... sicut ... ... hospitale pater pau-
peribus qui non ... ...
... pauperi ... ... pauperi ...
... ... pater ...
Jo. 12 ... ...
... ... pater
... ... bono ... 24 ...
... ... sicut
... pater ... reddenda ...

... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

De sancto laurencio

hereditate ~~confirmata~~ consignata in celis vbi qui virtute dei custodimini per fidem et salutem paratam reuelari in tempore nouissimo

querit hic mater filiorum zebedei petens aliquid ab eo Mathei xx dicitur quod hec peticio proposita fuit a b[illegible] filiis zebedei et ab hac dicitur filii zebedei petiuisse duo[bus] mater petiuit si [illegible] a filiis et ob hoc dicuntur filii petiuisse quia parentes erant et hoc appetebat. Item quare non per se sed per aliam petierunt duo primo ne alii discipuli [illegible] si peterent in regno primi esse [illegible] et dignati sunt concipi a christo [illegible] quia ne [illegible] accedit ad doctrina humilis sue 3o ne sufficeret confusionem si contingeret eos repelli tunc esset tanti [illegible] querit que potius per mulierem quam per virum modo quia ut [illegible] sunt blandi adulari ut patet de dalida [illegible] si erraret male petendo mater [illegible] a christo 3o quia citius exaudiretur [illegible] Item quare parentes [illegible] quia in christo [illegible] attinebat christo 2o quia fidelibus ad vocauit pro filiis et confidencius in nepote suo christo. Item [illegible] quod petitur quam sursum deum ~~quod petebat~~ est [illegible] ad [illegible] 9o ad [illegible] quod petebat [illegible] regnum est ad [illegible] sede ad dexteram et sinistram sine [illegible] est et ad hoc et [illegible]

Ideo granum frumenti Joh xii granum [illegible] non multiplicatur nisi [illegible] Si autem mortuum fuerit multum fructum affert quia tunc producit messem sic [illegible] in christo qui est granum frumenti [illegible] et adipes [illegible] quod optimus [illegible] sit panis [illegible] qui de [illegible] de hoc dicitur [illegible] adipe frumenti saciat te [illegible] granum cadens in terra per [illegible] mortuum est passione [illegible] [illegible] et de [illegible] fluctus tuos [illegible] induxisti super me [illegible] se non [illegible] granum attulit multum fructum quia multos filios adduxit in gloriam hec 2o decebat eum [illegible]

De S. laurencio

eterna [illegible] et propter eam qui multos filios adduxit in gloriam ~~adduxit~~ auctorem eorum salutis eorum per passionem consummare. Ysa lx qui conuersa fuerit ad te multitudo maris fortitudo gentium et Qui amat animam suam hic tangit [illegible] sed ad passionem [illegible] exhortacio et exhortacio ponitur in [illegible] modum et [illegible] in modum dicit Qui amat animam suam perdet eam et anima vocat vitam corporalem sicut [illegible] xiii dixit petrus animam meam pro te ponam et qui odit animam suam in hoc mundo dando eam pro christo in vitam eternam custodit eam Math xvi Qui voluerit animam suam saluam facere perdet eam et qui perdiderit eam propter me inueniet eam [illegible] Si cupis vitam tenere in christo noli mortem timere pro christo felices qui vitam custodiunt perdendo ne perdant amando adhuc [illegible] Si quis mihi ministrat me sequatur [illegible] sinistrum [illegible] alioquin non est meus [illegible] sequatur [illegible] passionis vestigia i pe[tri] i christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius ut sicut eum [illegible] in pena sic et in gloria propter quod subdit et vbi ego sum illic et minister meus erit [illegible] ii [illegible] fidelis sermo nam si commortui sumus et conuiuemus Si sustinebimus et conregnabimus [illegible] fidelis [illegible] a deo [illegible] in Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo et [illegible] sibi ministranti reddit honorem eternum Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus [illegible] honorificauit me in regnum [illegible] Qui honorificauerit me honorificabo eum Qui autem contempserit me ~~[illegible]~~ [illegible] honorificabit [illegible] de suo fecerit filium Ro viii ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii dei Si autem filii et heredes heredes quidem dei coheredes autem christi et

Dicta est autem contencio inter eos i[illegible] ista fuit elacionis [illegible] dicit quod passi sunt aliquid humani [illegible] de principatu contendentes [illegible] contencionis potuit esse ut dicit Beda quia petrus audierat promissas sibi fuisse claues regni celorum [illegible] xvi Item quia viderant petrum iacobum et iohannem ductos fuisse

[illegible marginal note]

De S. Barthol.

in montem ad videndum cuius significacionem
dum. Item forte quia audierant matrem
filiorum Zebedei postulasse statum
preeminencie dignitatis pro filiis suis
dicens ei ut sedeant hii duo filii
mei unus ad dexteram tuam et alius
ad sinistram tuam in regno tuo. Mathei
xx et Luce xxii. Ecce item contencio de
principatu non tamen ibi fuit peccatum
in ipsis. Videtur autem inde quia non de prin-
cipatibus terrenis contendunt sed de princi-
palibus in celo. Unde Mathei xviii quis
putas maior est in regno celorum
hoc est in fine capituli. Ecce nos autem
neque ad infinitum eorum procinctum
non enim quidem quis maior est in regno
celorum sed quis maior quis copiosior
quis potencior in regno terre. Dixit autem
eis. Ubi monet eos ad humilitatem. Primo
superbia prelatorum dissuadendo unde dicit
principes gentium dominantur eorum id est in prin-
cipatibus prelatis est dominacio. Reges gen-
tium id est omnium gentilium dominantur eorum
id est sibi subditorum per humiliacionem eorum per
suam potenciam et qui potestatem habent super eos
potestatem per languendi ut dicit glossa vocantur
benefici quia [illegible] consentes vel bene
facientes. Vos autem non sic. Glossa quia estis
eorum qui distribuunt non actores sed dis-
pensatores est. Prima Corinthiorum iiii Sic nos
estimet homo ut ministros Ihesu Christi. Ecce
principes multi non sunt ut dominentur
moribus suis, principes autem esse ut
sumat moribus primis ut suas utilitates
negligant et illorum procurant ut neque
mori vellent pro salute illorum. Primatum
prelature appetere [illegible] non est vel tam
est principatum autem esse concupiscere
neque vacuo neque tam est quia neque [illegible]
neque utile est. Quis enim sapiens susti-
net se subire servituti et tanto periculo
nisi qui non credit iudicium dei vel qui
deum non metuit impios puniturum.
Vos autem non sic id est vos modo prela-
tum per prelaciones venire [illegible] ad regnum

[illegible]

passorum id est vos autem non sic quia ad summum
virtutum non poteritis venire nisi humilitate. Unde est qui
prefectus est [illegible] apostoli dicitur
Ego sum minimus apostolorum prima Corinthiorum xv. Sed qui
maior est in vobis. Superius dissuasit dominus prela-
tum elacionem, hic suadet contra humilitatem et primo
in humilibus statu prelatis, secundo in tenentibus gradum
dignitatis ibi Et qui precessor est. Dicit ergo et
qui maior est in vobis scilicet per virtutum excellenciam
fiat sicut minor per humilitatem. Ecclesiastici iii° quanto
magnus es humilia te in omnibus. Ecce qui [illegible]
desiderat primatum celestem sectetur humilitatem
terrestrem. Quicumque autem desiderant primatum
terre invenient confusionem in celo. [illegible] xix
Superbum scilicet humilitas non [illegible] sed [illegible]
Ecce primatus fugiet se desiderantem, desiderante
se horret. Unde sicut umbra [illegible] et hora [illegible]
[illegible] scilicet fugiet sicut fugies umbra sequitur
sic operata fugit, laus et contempta sequitur. Et
qui precessor est scilicet dignitate vel etiam scientia sicut
ministrator [illegible] fiet humilis servus [illegible] vel
ad literam humilis officii executor vel exhibitor
pro loco et tempore. Ecce [illegible] habeat [illegible]
et qui in [illegible] cognoscit, [illegible] autem [illegible]
[illegible] de se non cognoscit ne sit scisma in corpore
sed [illegible] cognoscit Ihesus Christus
membra sua omnia [illegible] autem [illegible] non est
[illegible] ut cognoscat dominum suum [illegible]
[illegible] quis maior est. Superius monuit Ihesus
Christus superbia prelatorum dissuadendo hic eos
monet ad [illegible] vitando ubi facit tam
[illegible] quis de [illegible] dignitatis [illegible]
iudicium mundi [illegible] qui recubuit
[illegible] in se statum humilitatis in [illegible]
autem [illegible] dixit ergo [illegible] qui precessor
est fiat sicut ministrator. [illegible] qui maior est s.
secundum iudicium humanum qui recubuit an ministr-
[illegible] qui recubuit id est sit [illegible] iudicium [illegible]
sed [illegible] iudicium dei sepe est aliter [illegible] qui minis-
trat sepe maior est apud deum. Ego autem qui
[illegible] sum in medio vestrum sum sicut qui
ministrat. Quis maior sum vobis ministrat et
[illegible] scilicet [illegible] et glorie in futuro [illegible]
[illegible] dico vobis quod [illegible] se [illegible] scilicet qui

[illegible marginal note: forte [illegible]]

su vi. dns et mgr sii corp9 sicut q̄ demonstrat humili. Joh xiij. Si ego dns et mgr laui pedes / instruit aut dns discipl̄ suos se ipm in sericinto / ad pedibus in lauac° / doctrina in smone / doct9 in smoe suo lege gre in mādato nouo
Vos aut estis qui hic monet eos ad humil9 / Cusatoz eorum pristina laudādo vbi laudat eos ex duobz exsmi^te in sustinēdo / ex fide^te in smīa necdo in meū dicit g° vos aut q. d. ita instruo vos et vos retinebit^s et ta s. est q. vos estis / specialr no iudas qui a mea et vita socie^te recessit Jo xiij Cu accepisset buccellā exiuit ctinuo s. vos xij qui a me qui vera sunt et imutabilis eciam no recessistis nā ut dicit Boeci9 ee est q. oz^ine retinet suat q. nāz qui p̄mansistis mecu in teptaconibz meis vn tho. aut Joh xj eam9 et nos et moriam̄ sil cu eo et petr9 Joh vj. dne ad q̄ ibi9 vba vite habes in teptaconibz i. q. no in laboribz et extaribz quas sustinuit a iudeis hebr. iiij teptatu p. oia p. silitu^te absq3 pcco Et ego dispono /
hic monet eos ad humil^te etiam suma pmittēdo vbi nou^t que valde ciue dabile reddunt eciam ciuium prim9 est fruitcis nobilitas ut dicit c° dei vigentis cui agli fruunt qui eiusdē cēte et prat9 sn cupic Joh x ego et pr vnu sum9 / 2^m est fruendi mo9 ul ordinabilitas ibi dispono i. ordio ul ordiate pparo / 3^m est cuiunitas gra societas ibi vos s. qui venistis et digni estis q. aū / 4^m est cultus hylaritas ibi sicut disponit mi ita hylarit et cōfoeo / v^m est i. vitantis amicitas ibi pr meus i. ea amic^te qua dat michi pr meus / vj^m est loci amenitas ibi regnum / vij^m est mense fertilitas ibi ut edatis / viij^m est ses

sionis optimitas ibi sup mensa / ix^m est loci securitas ibi in regno meo / x^m est cumunitatis dignitas ibi Et sedeatis sup tronos dicat g° Et ego dispono vim expz 2^m sum nostr in celo collocare sicut ioseph fres suos mx ordine edat^o gen xliij Dispono vob regnu facit eni os discipulos suos reges apoc v° fecisti nos deo nro regnu et sacerdotes et regnabimus sup tra / ho enim est et regnu et rex / regnu ipsorum dei q. in eo regnabit deus / cui subiacet ho plenarie s. rex ipsorum sui / q. ait tunc reget corp9 ad volu^te sua omnio / ideo p° dicit fecisti nos deo nro regnu / et p9 addit regnabim9 sup tra i. sup corp9 nrm q. dcta est ul sup tra dicit ad diraz eorum qui nō regnant ~~sup tra~~ i. tra tpali ul sup tra ctuali sicut disponit michi pr meus i. sic ordiauit ut facerez 2^m d. iiij^or xx. Sede ad dextris meis ul ad sinistris no est meu dare vob s. a pre quibz paratu est a pre meo i. nō ppa et huana s. p̄na et diuina dispone ut edatis s. pane vite et bibatis vinu in ctue et eterne letitie Can^t v° cimedite amici et bibite et^c ul esus pt referri ad felicitate cibi de visioe deitatis / potus ad letitia hta de visioe huanit^t sup mensa mea que soli electis est pata / mensa aut hic sumit^r metaforice no ad lraz no em eum9 tur animales i. cibi et potu alimonia egentes s. vocat^r hic mensa vite celest^s gla q est mensa rotunda s. etnu^te dequa de qua ps^lta filij tui s. no oli. i. c. nec t. in regno meo i. celo vbi est loc9 secur9 amicis copios9 spacios9 Et sedeatis sup thronos. q. d. no solu eritis cōmensales q est magnum / s. et vnci in iudicio assesso res / sup thronos et omnes fideliu thoros vos sbitros et p vos sbitros et p vos cōsules vn Esaj9 omnis Xr9 qui suscepit vnius pref / thron9 petri est iudicates no aut^te /

(margin, left column:) ctne

(margin, right column:) apoc

ß assessoria dignitate ... esse i. vnanimitate
imitatores s. vnanimitate cetere sinagoge
Ju. solum ipsi ß etiam perfessimi qui
omnia pro domino nostro Jhesu xpo reliquerunt
ut xiii tribus secuti sunt xii apostolorum
tu Jhesu xpo iudicabunt vel secundum
omnes qui ad exemplum apostolorum sua reliquerunt
bunt pro xpo Jhesu iudicabunt tunc co
... xix vos qui secuti estis me etc.
Erunt autem iiii ordines in iudicio quidam
enim iudicabunt et non iudicabuntur ut
apostoli et apostolici viri qui habent seipsos
iudicauerunt vel prima Cor. xi Si nos
metipsos iudicaremus non utique iudicaremur
ut falsi non iudicabunt ut iudicabuntur
ut infideles Joh. iii Qui non credit
iam iudicatus est Ro ... qui sine
lege est sine lege peribit etc. non in-
dicabunt ß iudicabuntur et saluabuntur
ut qui bene vsi sunt temporalibus quibus
dicetur esurivi etc. Quarti non iudicabunt
ß iudicabuntur ut fideles fide informi
qui male vsi sunt temporalibus quibus
dicetur esurivi et non etc. habetur quintum
qui maior est in vobis fiat sicut
minor q. si sit sicut cetera confusio regis
quod non distinguitur platus a subdito vel
angelus hoc in mente nedum nimium humana
humilitas regendi frangatur auctoritas
... hoc ... quo non s. ex dictis habetur
... ß quod videtur non imitatio officii
ß humilitas officiandi vel Glo. unde
est ut rectore subditus et disciplina
pietatis et pietas nimis ... ne
aut disciplina rigida aut pietas sit
remissa. Jte vos estis qui permansistis
mecum in temptationibus ... xxvii re-
licto eo omnes fugerunt s. in temptatione
passionis ... quod dicuntur permansisse
quod et si recesserunt ut ... in bono redierunt
ut potest dici quod adhuc non recesserant
qui ... hoc ... ut potest sic
exponi vos estis qui permansistis i.p...

ste mansistis in temptationibus meis i. angustiis
et tribulationibus quas vobis inflictas meas reputo
Jtem et ego dispono vobis sicut disposuit michi
pater meus regnum ... xx sedere ad dexteram vel
ad sinistram non est meum dare vobis ... non e...
sum dispone de regno Jtem pater disposuit
ei sedere equalitatis in gloria sicut pater hebreorum pro
non sic autem disposuit filius ... gloria addua...
...is ... est inequali-
non equalitas in speciali / Sit autem dominus

Cum transiret inde Jhesus vidit ix. Jn
... agitur de vocatione a statu culpe
ad statum iustitie vnde dicit vidit hominem
non tantum in intuitu corporis ... mentis sedentem in theo-
lonio quod est locus in quo soluebantur publica vecti-
galia vel mensa in qua computabat et dicitur a
theolon grece quod est vectigal latine / ysydorus
dicit quod theolonium dicitur ubi nauigium et nautarum
emolumenta redduntur / ubi sedet exactor vecti-
galium pro rebus in portum et vocem a mercatoribus
efflagitans. Rabanus sedentem pertinaciter videlicet
... in te Matheum nomine glo. ceteri
euangeliste ... non appellant nomine vulgato
ß leui ... fuit / ipse Matheum
se vocat ... humilitate Et ait illi sequere
me effectu cordis et effectu corporis et effectu
operis Et surgens secutus est eum vide ergo pri-
... surgens / per fectorum quod secutus est ...
quod eum / luce ... relictis omnibus ...
in obedientes / ... pertinaces / ... leues vel
superbos vel auaros ... et luxuriosos. Et
factum est habet audi xpi pietas in actu sus-
ceptionis que reddit commendabilis ... et pro-
... statum ... susceperit ... condicio
... susceptorum ibi ecce multi publicani 3o /
... modum susceptionis ibi venientes ... Et
factum est discumbente eo in domo Mathei.
... ad vocationem recapitulato est ... ad
convivium historie ... repetit de
vocatione ut quomodo invitat ad convivium
Ecce multi tangit ... publicani tangit
officium ... sunt qui publica vectigalia ex...
sine conductores vectigalium fisci vel rerum pu...

... vero in ... quod ... in ... illud ... de ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

vel qui negociacionibus seculi sunt lucris seculi. Et peccatores cum dicit statum Ideo ibat ihesus ad convivia peccatorum ut occasionem haberet docendi et spirituales in vitatoribus suis preberet venientes. Ideo quia videbatur publicanum apertus ad meliora conversum et prius in venisse locum ob id ipsi non desperavit sed velud puniendos veniebat. Et discumbebant cum ihesu et discipulis eius forte invitati a mattheo ut haberet socios in prandio quos habuit socios in culpa. Et videntes pharisei hic subditur reprehensio in qua dicuntur primitus circa quosdam et hic duplex prima phariseorum 2a discipulorum Johannis ibi accesserunt ad eum discipuli Johannis prima reprehensio est de susceptione peccatorum 2a de conversatione in fine 2a in prima describitur discipuli de magistro in 2a magistro de discipulis Iuxta primo ponitur reprehensio 2o responsio ... ad discipulos 2o dicitur salvatoris ibi at ihesus audiens ait Circa reprehensionem phariseorum implicatur eorum primum iudicium tordis cum dicitur videntes sub oculo in dignacionis secundum aliorum non sua considerato operis unde pharisei interpretantur divisi ab aliis luce 18 non sum sicut ceteri hominum detractio oris cum additur dicebant discipulis conversione dicendo detractorum est loqui de alio non in facie eius unde quia discipulis videbatur eos peccare alloquebantur magistrum ut supra 12 Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbato quia vero magistrum alloquebantur discipulos ut hic quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester ubique tamen in magistrum iniuriam erogantes quia error discipulorum ignorancia est magistrorum. At ihesus audiens ait hic ponitur responsio salvatoris confutat eos triplici primo voce 2o auctoritate scripture ibi euntes autem discite 3o exemplo sive adventus sui dispensacione ibi non enim veni vocare etc. autem dicit talis medicus hos magis curat egros quos sanos sed ego sum medicus ergo magis debeo conversari cum peccatoribus ut sanet quam cum phariseis qui se sanos reputant. Et hic

est at ihesus audiens sed verba phariseorum ait prosequendo et predictis non est opus etc. id est opus vel non est oportet id est necessarius valentibus sanis medicus nunc est ad collacionem sanitatis sed tamen ad conservacionem sed hic est necessarius sed male habentibus Crisostomus ... Crisostomus nisi sustineat medicus sanie laborancium non eruet eos a morbo Euntes autem hic confutat eos auctoritate scripture et ne videatur confundere vocatos quia dixit male habentibus vel tum eos increpans phariseos dicens euntes autem a tonitate vera recedendo discite ignoranciam vestram reddendo quod est quod dicat dicit dominus osee 6o misericordiam volo pro peccatorum dimissione et non sacrificium pro holocaustorum oblacionem ... 21 facere misericordiam et iudicium magis placet domino facere misericordiam et iudicium magis placet domino quam victime vel misericordiam id est peccatorum penitenciam quam victimam vel misericordiam in peccatores prinam penitentiam vel virtutem ... non enim veni vocare iustos comparatione et hic ... ad ... sed ... conferat ... a virtute sed peccatores ad misericordiam ut corrigantur 2m Beda et Rabanum vel non veni vocare iustos id est eos qui se iustos reputant quasi si comparantur ita non sibi iusti videntur ut dicat Crisostomus forte yronia est contra eos vel non veni vocare iustos quia nulli sunt iusti sed omnes enim peccaverunt et egent gloria dei // Exivit hic ponitur vocatio audito ... Johannis philippi iacobi et mattei describitur in vocacione aliorum vero apostolorum non ... 2m Crisostomus quia ut theolonio ad est est decens ut prosequatur aliquid est vilis hys ... optebat ... cum planam narraret sum est ergo ut mirabilior appareret gracia et commendabilior doctrina ... Corinthios primo videte vocacionem vestram Item quaerit Crisostomus Cur matheum petrum et iohannem et alios discipulos non vocavit ... tunc vocavit quam non novit securus non ... qui dum ... dispositus ad hunc erat Item super id ... scriptus est in glossa Vectigalium ... reddite que sunt cesaris cesari ... qui non erat vacationis expeditus ...

[illegible]

De S michaele

ey cat vy res publica fuact[z] in
Scpius p[a] auct[e] dni supior h[t] fecit
Ite Jeco[9] arguit phorphi[9] 7 iuliany
ul in pima hystoie mentes ut seti
acia co[z] qui stati secuti sut salua-
toe[z] quasi qlibz hoiez vocate ur[d]
sut secuti Rudeo Jeco[9] tale btutes
tata q[z] signa pressesit que apli
ancp credent vidisse dum dubin
no est etc fulgur iste 7 maiestas
duitat[s] occlte que ea[s] i huana facie
relucebat ex pmo aspu videtes ad se t[u]
hi potant sicut i magnete lapide h[ij]
vis ee dict ut stiplaz 7 vesticas vestu-
tas sibi coplet g[o] mag[s] dn[s] o[9] catiuaz
om[m] ad se th[e] potat q[8] sp[e]ca qui exeu
vocatur ipe dma i[l]placoe ubi ut
se[z] atudit Ite distribebat in thu q[9]
h[ij] q[9] hebat ex mamona iniq[s] he
bat s[z] dici p[a] co[z] 4 s[z] qu[i]s vocati
est it vos fr fortator ant amary
tu hu[9]di[n]. abu fimu. Rudeo Cfo[9]
que q[9]mcdat xpus ex iu[n]g[o] erat i
ex auaricia s[z] no venit ex eo xpt
assume magnu q[z] magnu bite
huo[r]edt sung[9] s. q[u]stoie publica
no[z] s[z] licez ne mo q[9]med[e] de vbus
vsurarij Rudeo litz hyx qui sua sa
lute p[t]curat s[d] p[c]dicatoibz qui gerit
tam illo[z] quo[z] sut illa[z] Ite quare
q[9] in publicanis 7 p[e]ccatoribz manducat
vi[z] q[p] hy arguitt 2m[a] i[d] p[s] [ta] supbo
oclo 7 i saciabili. corde no ede[e] | Ruo
i fauoe mali no licz s[z] fa[c]to[r]e[c]to[z] /
licz eciā in ex[q]uicat[s] dns g[o] ui iste
manducant p[c]o ut phizcos q[9]futaret
qui ex uicta iusti[a] de spnebat peccatores /
s[d] p[z] luc[e] 18 no s[u] sicud ceti hoies
1[o] ut eos ad p[n]iaz attheret s[d] aut
Jco[9] / 3[o] ut na[z] de tes[t]ada oudet
sapie 4[o] michel odisti eo[z] | que fe-
cisti | 5[o] ut eos i sp[e]cm salute eliget

oz ee 2[o] dedit eis valle achor ad ape
riend[a] spe Ite no veni vocare iustos q[9] vo
iut nathanael pet[r] 7 andrem 7 alios
iustos Rn[o] lo[z] de vocatoe ad p[n]iaz iustos
cu[m] vocat ad pfeccoe[m] ul iustos sua fla
reputatoe qui io nolut peitere s[z] p[ro]p[ri]o
res i p[o]p[r]ia sua attendentes 7

Accesserunt ad ihm disci[li] eius di[ces]
quis putas est ma[ior] i regno celo[z]

m[t] xviij q[s]stio ista mota fuit a disci[l]
[z]m[s] beda ex assup[o]e tu discipulo[z] i monte
sup[r] xvij ex h[t] eum videbat[z] alijs
excellentores | q[z] spalia eis reuelata
sut ul ex eo q[p] audierat pet[o] claues
regni celo[z] q[9]missas ul 2[o] i glo eo q[p]
videbat dnm p[ro] se 7 pet[o] dec tributu
ex h[t] cu[m] diceba[t] ee ma[ior] oibz Ite io
h[ij] se[z] q[9] accesserunt ad ihm 7 no mi[ro]
q[p] p[e]s[ta] d[o]t. arrederit ad eu[m] 7 illumi[n]u[m]
dicentes quis putas est maior i regno
celo[z] . i . i collegio iusto[z] / ul i vita i eccla
militati ul p[r]imo i eccla triu[m]phati Cfo[9]
vide q[p] de p[r]imatibz tracis no q[9]tedant
nos ant . neq[z] . usq[z] ad eo[z] i fim[tes]
p[r]ecis / no eni q[u]ir[u]t quis maior est i
regno celo[z] / s[z] q[u]is maior e i rg[o] tre=
na[z] Et advocans ihus . i . ad se vocatis
p[ar]uulu etate ul humili[te] hut p[ar]uuly dici[z]
sansse sos marcellinu[9] ut p[ar]uulu i scrip
ysa[e] ix . p[ar]uulus nat[9] est nob 7 statuit
eu[m] i me[o] ut eu[m] h[e]c alioz videt[z] i quo
s[d] aut alio[9] dec[z] s[u]mp[e] [tez] / cautate si i vidia
devocos si iracudia / du eu[m] puer vere no
vindicat / forani vtut[s] exequi[z] 7 clpa
ignorat / nescies vo[z] qui do[n]da sut talia
de humili[te] p[r]o q[p] h[ij] familia[te] ad xij
vij ad vocas p[ar]uulu s. sibi filiez seneca
hos p[ar]ui vocat eu[m] q[9] lude q[9]suene[ut]
2[o] stabi[le] s. a se 7 i se vy statuit
eu[m] humilitas eni no h[z] u[n]. vy u[n]. vbi
tadit | q[z] tam est de alto i p[ri]mi hu[mi]
litas altu[m] nescit / s[z] reputat se i ymo /
Ite io p[ro]tecto[z] vy dici[t] in me[o] q[z] humilitas

[illegible]

est quasi in centro ut corroborat ipse a[lter]as virtutes et dixit d[iscipulis] i[d est] ve[re] dico vob[is] n[isi] conversi fueritis a vita de elatione et disputatione et efficiamini s[ecundu]m p[ar]vuli innoce[n]tes innocentes et humiles et puri vita reputatione ideo intrabitis regnum celorum q[uia] n[on] i[n] eccl[esi]am p[er]militur n[ec] i[n] gl[ori]am p[er]venitur n[isi] i[n] septa[m] p[er] h[ostium] ubiq[ue] cum est xpc hostium Jo. x. c[apitul]o. sunt hostium quicumq[ue] aut[em] humiliaverit se hic maior est in regno celorum q[uia] ubi maior contemptus ibi maior capacitas ubi et maior excellencia humili[ta]tis excellencia sapiencie pu[er] xj. ubi humilitas ibi sapiencia et excellencia gracie Jacobi iiij[o]. humilibus aut[em] dat graciam Et qui susceperit unum talem addit t[er]cium effectum innocencie s[cilicet] benignitate i[n] actu exteriori cum dicit et qui u[num] in nomine i[d est] p[ro]pter meum amore[m] me suscipit et hic adiecit t[er]cium verbum ut cundat cos magno honore suscipiendos luce x. qui vos recipit me recipit q[uia] ergo suscipit affectu ad compaciendum affatu ad consolandum effectu ad p[ro]videndum ~~et sustentandum~~ paria ad sufficiendum me suscipit Qui aut[em] scandalizaverit dicto vel facto unum de istis minimis i[d est] parvi modicis dando exemplum melius magis qui pluries de pusillis istis i[d est] de infimis de eo qui scandalizatur pusillus dicitur Qui in me credunt magis cum qui [illegible] est scandalum fidelium q[ua]m infidelium Jtem fidelibus p[er]icie[n]t dari exemplum a[b] alio fidei in minimi creaturis et p[er]iti infideles aut[em] in minimo sunt licet sunt i[n] maius minimi me Expedit ei i[d est] multo utilius est i[n] noxium vita tpale [illegible] p[er]ea vivere q[uam] p[er] scandalisando fr[atr]es morte [illegible] p[er]ire ut sit qui scandalizaverit i[d est] qui scandalizatus est verbo vel exteriori destruit melius i[d est] minimi malum esset ut deus sub exteriori [illegible] ad morte[m] [illegible] na [illegible] [illegible] fiat efficacia [illegible] et [illegible] inmitabile [illegible] si solus [illegible] dit [illegible] cum pena [illegible] qui

cum pereat i[n] [illegible] de[l]i[c]to [illegible] nihil ledit malo exemplo. Ve mundo i[d est] mundanis pravioribus a scandalis i[d est] p[ro]p[ter] scandala q[ue] non tenet [illegible] ad [illegible] cor[um] viij. si esca scandalizaverit fr[atr]em meum [illegible] q[uia] posset [illegible] q[uo]d si malum est scandalizare quomodo p[er]mittit scandala evenire unde necesse est enim i[d est] expediens ad aliorum probatorum ut veniat scandala p[ri]ma Cor[inthios] x. op[or]tet heres[e]s esse ut qui probati sunt manifesti fiant fiat i[n] vobis [illegible] dicet [illegible] si necesse est ut veniat scandala ergo q[ui] faciunt ea non sunt puniendi unde [illegible] vero [illegible] ve omni illi p[er] quem scandalum venit q[uia] [illegible] glo[ria] non indicat[ur] [illegible] [illegible] que [illegible] p[er]ierit [illegible] exitum [illegible] [illegible] tendit Quum[que] [illegible] i[n] die i[n]a accessissent discipuli [illegible] q[uia] i[n]terrogabat eos ihesus q[ui]d i[n] via [illegible] tractabatis at illi tacebant si[quidem] de i[n] via disputaverunt ut q[ui]s ipsorum maior esset ergo [dominus] i[n]terrogavit eos Jtem luce ix. [illegible] q[uod] i[n]travit i[n] eos cogitatio quis eorum videretur esse maior [illegible] cogitationes [illegible] videt d[omi]n[u]s [illegible] luce [illegible] [illegible] d[omi]n[u]s [illegible] q[ui] i[n] via tractatum [illegible] non q[uia] i[n] [illegible] esset p[ro]fessor cogitabat non q[uia] [illegible] ut ex [illegible] sua eos argueret [illegible] et ipi [illegible] [illegible] a salvatore [illegible] hic accessisse [illegible] Jtem q[uod] [illegible] [illegible] unde monet [illegible] i[n] iudicio ap[ostol]orum [illegible] mundo humilitatis [illegible] Jtem nisi conversi fueritis [illegible] disputatione [illegible] [illegible] dignitatis [illegible] non [illegible] Jtem [illegible] maior e[st] i[n] regno celorum [illegible] i[n] regno celorum maior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maior qui [illegible] ut fiat maior. Jtem necesse est ut veniat scandala [illegible] scandalizare est [illegible] ergo non est [illegible] [illegible] [illegible] scandala [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] scandala [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] tedit [illegible] non [illegible] [illegible] libero arbitrio

[illegible]

[illegible]

tua .i. opato tua vt ivitato advocato
aut pes .i. affecto scandalizat te dando
occas peccandi eiue cum tuo membra scilicet
sensu eiue eptu ad effectum et pticias abste
quod ad effectum .i. volutatem dimitte etiam opa
.i. etiam vita Bonum est tibi ad vitam scilicet glorie
ingredi debilem .i. tardum ad pticulosa et hec
debilitas bona .2o. Regum iiij. filius ionate
primus sius debilis erat pedibus et non
puntus ad malum quod duas manus .i. quod hic
delitias et divicias affectum et effectum et prari
mitti in Jehenna filius de octo melius est
simpliciter doctrina ire in vita eterna quod cum
multis litteris etiam mitti in Jehenna Jeronimus
melius est vita solitaria dimitte quod obmitte
sensus ... ... eterna ... Videte ... doctrinam
vitae contemptu que est radix scandali dicit
Videte ne contempnatis corde vel opere vnum
ex hiis pusillis exigences pusilli sunt
qui nunc in xpo nati sunt Dico enim vobis
quia angeli eorum .i. custodes in celis videt
et io prout ... in ... ...
cies quos custodiunt faciem patris mei
... humano facie prima mediata visione
et ... cognitione dei qui in celis est .q.
d. quod non est contempnandum a maioribus et
... non est contempnandum a minoribus et
... quod dimittendum est
pro scandalo et vir quod vitas ... ...
in parabola de zizaniis dicit glossa augustinus
quod vbi multitudo est ita vel princeps
... est vitati ... propter scandalum
... dimitti ... ita ... ...
... ... et vitas ...
et vita ... de quo ...
sit propter scandalum dimittendum aut
est malum in se ... ...
... et ... non est dubium quod dimitti
... aut est ... et ... simpliciter
... dimitti ... ... bonum quod
non debet scandalizare proximum pro nichilo.

et sic dicitur ... pro vitate est virgine
... timere ... ita vitate est vt
virtutis mundi erroribus plena scandala
pariat pro ... vero virtutis operibus luce=
at ... ... pietas cogit ... ...
... ... sunt monet
scandala scilicet exeunte ad ignem ...
et talefici non ... ... est ... ad
ignem ... simpliciter talefici in suppo-
... ... si autem manus tua ... mox
vitate scandalum passiuum dicit si manus
tua .i. ad ... tuus ... ...
... ... vel manus .i. ... in ope
randis pes autem in supportandis scan
dalizat te .i. ledit te in via ... ab
scinde eam et proice abs te societate
... vitando vel si ... ... abscinde
... ... vitando et ...
si castigare non potes Bonum est
tibi ... post mortem ... vos ...
... ... melius est ... tibi ...
... dicit ... ... in paradyso ... ...
... ... in ... et ... dicit ...
est et ad vita ingredi debilem .i. sine
... adiutore vel ... vel claudum
.i. sine ... sustentatore quod duas
manus vel duos pedes .i. quod ...
mitti in ignem eternum Et si oculus tuus
glo. ... in consiliis vel ... ...
oculus scandalizat te .i. in errorem ...
dimitte eiue eum separando voluntate et ...
te abs te separando societate Bonum est
vno oculo .i. simpliciter vitati in vita
intrare quod duos oculos ... mitti in
Jehenne ignis ... in ... si ...
est ita tibi ... vt manus pes oculus
melius ... et emolumentis ...
... quod ... ... cognatos
... ...
de scandalo ... ... si autem manus

aut e bo{n}u{m} q{uod} est g{rad}o bonu{m} p{re}c{e}ptu{m} & h{oc} no{n}
debet dimitti q{ui}a p{er}turbato p{ro}ximo alterius v{e}l de{bet}
p{er}ire aut bo{nu}m su{per}erogac{i}o{n}is & h{oc} q{uan}do nu{n}q{uam}
possit dimitti p{ro}p{ter} scandalo alterius no{n} t{ame}n te{m}p{or}e
tota{liter} s{ed} ali{quando} ad t{em}p{u}s i{n}termitte{re} q{ui}a e{st} debita p{ro}
fide & v{er}itate & si no{n} in{tellig}i{tur} v{erum} v{er}itas vite
iustic{i}e doct{r}ine no{n} est simp{liciter} p{ro}p{ter} scandalu{m} di{mi}tte{n}da. v{er}s{u}s Iustic{i}e vite doctrine scandala vite
Adoby{n}{us} dic{it} q{uod} de v{er}itate iustic{i}e aliq{ui}d dimp{liciter}
dici v{e}l taci{tu}r i{n} dubiis i{n} emenda i{n}imic{i} p{ro}
p{ro}ximo ut est sat{is} s{upra} & h{oc} no{n} d{ebe}t dimitti p{ro}p{ter}
scandalo v{e}l taci{tu}r i{n} dubiis i{n} cautela rei p{ro}p{ri}e
Ad a{lia} dic{endu}m q{uod} lic{et} p{re}dicac{i}o ad t{em}p{u}s debeat di{mi}tti no{n} t{ame}n totali{ter} i{n}termitti. Ad a{lia} simp{liciter}
dic{endu}m tu{n}c aut i{n}termitte{n}da su{n}t q{uan}do scandalu{m}
o{rit}ur ex ignorancia pusillor{um} s{ed} no{n} q{uan}do o{rit}ur
ex malicia i{n}vidor{um} v{er}itate agnita p{re}cep{tum} ...
tu{m} [illegible] q{uod} t{em}p{or}alia v{e}stra debeat dimitti v{e}l
dare p{ro}p{ter} scandalu{m} s{u}p{er} i{st}a aut scanda-
lizat{us} eos & [illegible] ordi{n}e{m} caritat{is}
dei [illegible] p{ro}xi{m}i q{ui} t{em}p{or}alia dilige{re} [illegible] beatus
Thomas Cantuariens{is} repeciit bona t{em}p{or}alia
ecc{lesi}e cu{m} scandalo reg{is} & p{ro}cer{um} [illegible] cu{m}
scandalo alto{rum} [illegible] lic{et} repete{re} t{em}p{or}alia de
[illegible] dic{endu}m q{uod} aut su{n}t bona ~~t{em}p{or}alia~~ ...
q{ue} administ{r}a{n}t{ur} ... repete{re} aut v{e}stra &
tu{n}c aut [illegible] ex [illegible] dimissio{n}e & t{e}n{etu}r
de{bet} dimitte{re} aut no{n} & tu{n}c [illegible] est di-
mitte{re} s{ed} no{n} te{m}p{or}e q{ui}a dat{ur} via malignis
spoliandi bonos. Ad t{er}c{iu}m obi{ectu}m dic{endu}m q{uod} i{n}
h{oc} casu p{ro}xi{m}i dilig{er}e q{ui}a [illegible] re{m}
aliena{m} no{n} salvat{ur} — ar{ticulu}s 10

ar{ticulu}s 10

De caritate viri et mulieris

11 Ulte{rius} [illegible] / i{d est} f{a}c{t}o op{er}ari q{ui}a [illegible]
mitte{re} i{d est} p{ro}va{re} ut [illegible] pace
in t{er}ra / i{d est} concordia{m} [illegible] colligat{ur} [illegible]
carnalis affectus / de q{ua} [illegible] pace p{ro}vid{ens}
v{i}d{en}s no{n} ve{n}i pace{m} [illegible]mitte{re} s{ed}
gladiu{m} i{d est} sep{ar}ac{i}o{n}em. Est & gladi{us} [illegible]
[illegible] de q{uo} [illegible] gladiu{m} s{uu}m / Est
gladi{us} [illegible] v{er}bu{m} d{e}i [illegible]
[illegible] p{ro}p{ter} ... [illegible]
p{ro}xi{mu}m s{uu}m i{d est} [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] carnis affectio{n}es [illegible]
[illegible] diligu{n}t [illegible] deo [illegible] [illegible]

Est p{ro}p{ter} ... [illegible]
[illegible] [illegible]

aut p{er}iti{us} [illegible] / no{n} q{uod} [illegible]
p{ro}p{ter} q{ui}a h{oc} p{re}ceptu{m} est dei s{ed} q{ui}a [illegible] aff{ectu}s
carnis [illegible] / [illegible] pace{m} [illegible]
[illegible] Et [illegible] filii adv{er}sus
p{at}re{m} su{u}m i{d est} [illegible] Et [illegible]
Et i{n}imici ho{min}is [illegible] est [illegible]
[illegible] ut religiose domestici eius [illegible]
[illegible] pace{m} [illegible] / [illegible] est [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] amat p{at}re{m} v{e}l
m{at}re{m} plus q{uam} me [illegible] [illegible]
[illegible] aliq{ui}s [illegible] dimittit / no{n} est me
dign{us} [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] / [illegible] est dign{us}
pace [illegible] / Et q{ui} amat filiu{m} v{e}l filia{m}
plus q{uam} me no{n} est me dign{us} [illegible] et [illegible]
[illegible] amat [illegible] est / Et q{ui} no{n} accipit cruce{m}
sua{m} [illegible] aut [illegible] fide xp{ist}i [illegible]
[illegible] / aut [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fideles
Et [illegible] me q{uod} [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] negligu{n}t / [illegible]
[illegible] / no{n} [illegible]
[illegible] / no{n} [illegible]
p{ro}p{ter} [illegible] / no{n} est me dign{us} [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
Et q{ui} me recipit recipit eu{m} q{ui} me misit Et
[illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible]
q{ui}a [illegible] est / [illegible] accipiet [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] no{n}

et sic non est inequalis mitti dantes
aliqua et relinquentes omnia pro xpo
Et qui recipit iustum in nomine iusti
i. quia iustus est accipiet mercedem
iusti ex de talibus qui accepit exploratores
et salvata fuit cum eis Josue 2
Et qui ad consumpcionem possessionis hospitalis esse non possum ideo dicit postea
Et quicumque potum dederit non dico vinum
aliud vinum non pluribus extremus istis
non solum calicem non lagenam aque
non vini frigide non calide nec parum
et omne in agone sicut corpore quia
anime dico tibi i. credimus ipsum non
perdet mercedem suam discipulis sed tamen dicit
in nomine discipuli i. intencione ista
quia est discipulus meus

Jnt similes viri pricti luc xij

Cum dominum nos spiritualiter expectemus diem
iudicium primo precepit cum dicat sit lumbi vestri
tamquam qui carnis lumbi vestri sint accincti
et intellectus de quibus omnes cogitaciones
et desideria quorum cinctorium est divine
legis meditacio assidua quia sicut per cinctorium
patet scriptura ephe 6 State ergo succincti
lumbos vestros lumbi carnis sint exclusis
prave carnales concupiscencie et impudicicie
opera quorum cinctorium est iusticia quia sicut
per rigorem discipline vos qui estis iusti i.
discipline instituens cingulo lumbos eius
Et ita per primum excluditur cogitacionum et desideriorum
malicia per secundum excluditur concupiscencie
carnalis et opus restringit in carne Et
lucerne ardentes nam Ber tria 2 quia debent
quibus et inponere predicatores et prelatos proximo suo
primo est verbum eruditionis quod debet esse vobis
ut lucerne i. lucentes debent 2m est ardens
operacionis qui debent infirmis ut ardentes sunt
ardebat paulus 2a cor. 11 quis infirmatur
et ego non uror 3m subsidium subvencionis
quod debent egenis qui in manibus vestris pro ulteriori

anime suum aperuit in apocalipsi dicit quam lucerne
per bona verba et opera ardentes quia ardentes
non solum lucentes per exteriora opera sed etiam
solum intus ardentes per mentem devocionem flamma Et lucentes per fidem que proximis splendore et ardentes per mentis devocionem Finem
in manibus vestris i. in operibus vestris Aut
docet expectacionem dei in diem disposicionem
dicit Et vos similes hominibus expectantibus non in
mediate inspectantibus dicit ergo dispositi quia iustos
et firmos predicatores et prelatos Et hec
hoc cum in hore esset non indigeat Salomon
quod expectantibus quia negligentes et pigros
ne incidit maledictionem ipse dicit Maledictus
qui opus dei facit negligenter
et mittentes quod dominum suum qui presumentes de
[illegible] suorum multis sed perdicionem suam illius
non sunt sicut homines longanimes
quia sunt circumspecti quia pusillanimes
et impacientes qui ipsi adhuc retributione
non potest expectare quia sunt expectantes
deum et super diem cuius Expectaverunt
autem priores deum in carne venturum
ut salvatorem gen 49 Salutare tuum
expectabo domine Preterea ipsum exspectabit venturum in carnem ut salvatorem
Isaie 14 [?] exspectantes iste
salvatorem in terra ubi cum Justi
enim expectant ipsum ut glorificatorem ad iudicium
psalmus Cum salutare expectamus Iterum
expectantes bona pena ut gemma
gloriosissima expectare oportebant quia et
omnis qui sperat ad eum adventus sicut ter
mississ gloriosissima in bonis que sunt
amplius quoniam domini qui vocati tuos
venit quem post eum nemo homo plus
infert angelorum compleverunt agnum quia
non est per iudicium manifestum act i.
Sic veniet quemadmodum vidistis eum ut
cum venerit glorie ad iudicium ut patrie
in morte de quo apoc 2o Veni cito
et movebo te de loco tuo Sed gratie
in m[?] de quo apoc i. Ecce venit cum nubibus

Et prestabit glo p[er] eg[enti]a[m] ... apice[m]
q[ua]si ip[s]um suscipiendo no[n] vult prestan-
d[um] apice[m] qui timet videre iratu[m] que
[illegible] / de capite exire no[n] metuit
qui iudicis vultus et penam sustinet
et de ip[s]ius morte gaudet / sic vos
audientes qui dicebat penam et [illegible]
[illegible] ad te / et ap[osto]l[u]s ad ph[ilippenses] i
desiderium habens dissolvi et esse cu[m] x[rist]o
Ecce venio sicut fur / ... dignitate [illegible]
primum / Ecce venio sicut fur ...
[illegible] in fine ut in p[ri]nci[pio] ...
... vigilat / glo ille vigilat q[ui]
[illegible] ... tenentur [illegible]
negligere [illegible] qui ... cordis
[illegible] ... evigilate ... et nolite p[ec]care
[illegible] ... venio ...
... ambulat ... xpi ...
q[ui] [illegible] / quia q[ui] faciet illos
... [illegible] ...
de g[ra]cia ... q[ui] [illegible] glo
[illegible] ad [illegible] / ... iudicium
q[ui] ... et [illegible] / ... [illegible]
... / q[ui] ... q[ui]
dicit ... vestimenta ... [illegible]
... [illegible] / ... [illegible]
velut ... vestitu[m] / ... [illegible]
q[uo]d ... vestimentu[m] ... [illegible]
[illegible] / et videant turpitudinem eius glo ...
... faciendo / Et videant turpitudinem
illius glo ... de iudicio ad regnum ...
... paralit / Et
[illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
/ no[n] ... [illegible] quos sit
... ad visionem dei
... [illegible] qui ... [illegible] et
de celo ... Josaphat ad iudicium
et de ... in celum ... electis
Et turpitudinem ... no[n] ... /
sed suffragii ... [illegible]
... Et si venio

... vigilate ... [illegible]
... ad similitudinem ... [illegible]
... vigilate / ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... non ...
... [illegible] ... /
... vigilate ...
... [illegible] ...
... Si quis in ... vigilare
neglexerit non ... / ... in ...
... [illegible] / q[ui] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... in iudicio
Beati autem servi ... et ...
... [illegible] ... / ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
... vestimentis ...
... in ... /
... in ... / ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
vigilate ... et vigilate
... [illegible] ...
... [illegible] ... si non vigilaverit
veniam ad te ... domum ...
... [illegible] ... domum
... [illegible] ...
... corpus ...
... [illegible] / et ad supplicia ...
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... vigilate ... [illegible]
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
Et vos estote parati ... [illegible]

[illegible] dat [illegible]
[illegible] quando non [illegible] oleum [illegible]
[illegible] ut [illegible] supportetur et
ad eandem [illegible] apparent filius [illegible]
[illegible] sponsus [illegible] index [illegible]
[illegible] cordis [illegible] ad [illegible]
[illegible] sponsus [illegible] dulcedine [illegible]
[illegible] ad [illegible] et
clausa est ianua [illegible]
Simile est regnum celorum
[illegible] indie [illegible]
[illegible] est regnum celorum i. ecclesia
militans que permixta est tam religiose quam
[illegible] decem virginibus i.
contemplatiuis continentibus qui dicuntur virgines
[illegible] continentia [illegible] decem [illegible]
[illegible] ad virginalia [illegible]
[illegible] ad omne hominum genus hec parabola
pertinet. Que accipientes lampades suas
[illegible] lampades [illegible] operibus ut sint aliis
in exemplum [illegible] lampas est fides que
animam illuminet [illegible] lampas domini [illegible]
lampadem venientes ad Christum per fidem
[illegible] in baptismo [illegible] Exierunt obviam
sponso i. Christo et sponse ecclesie [illegible]
[illegible] obviam quia [illegible] voluntati
dei et ecclesie qui acceperunt fidem Christi [illegible]
[illegible] bonorum et malorum [illegible]
ad [illegible] continentia quia omnes virgines erant
[illegible] ad fidei [illegible] quia omnes lampades [illegible]
[illegible] ad [illegible] quia obviam [illegible]
[illegible] Quinque autem ex eis erant fatue
quia vanitati [illegible]
bona opera [illegible] hominum [illegible]
[illegible] fatuorum [illegible] Et quinque prudentes
[illegible] virgines prudentes [illegible]
[illegible] operantes
et fatuas [illegible] vana gloria laborantes. Sed
quinque fatue acceptis lampadibus suis i.
operibus de genere bonorum non sumpserunt oleum se
cum in quo signum [illegible] et [illegible]
oleum [illegible] super [illegible] oleum [illegible]
super [illegible] oleum [illegible]
[illegible] qui deo [illegible] placet

[illegible] oleum [illegible] et con
scientie [illegible] oleum de capite tuo non
deficiet. Prudentes vero sumpserunt oleum [illegible]
[illegible] suis i. [illegible] conscientias cum lampa
dibus i. cum bonis operibus [illegible]
[illegible] prudentie [illegible] ut
sit de numero prudentum [illegible]
ut sit de collegio virginum [illegible] in
affectu ut habeat [illegible] oleum [illegible] obedien
in affectu ut habeat lampade [illegible]
[illegible] prudentia ardentes [illegible] et vos [illegible]
[illegible] sine [illegible] obedientia [illegible]
ante [illegible] sponso i. Christo [illegible]
[illegible] electorum. Dormitaverunt
omnes [illegible] ad languorem corporis et dormierunt
[illegible] ad mortem corporis ad somp[illegible]
dormitaverunt per negligentiam [illegible]
dante [illegible] seculi [illegible]
[illegible] ad negligentiam [illegible]
et ad [illegible] delectamenta [illegible] ut im
pleatur [illegible] Salomon [illegible] qui
[illegible] operatur [illegible] sompno [illegible]
[illegible] primo [illegible] a morte [illegible]
Daniel 12o. Multi qui de [illegible] pulvere dor
miunt evigilabunt [illegible] quia sompnus [illegible]
[illegible] mortis Jo. 11. Lazarus [illegible]
dormit sed vado ut a sompno [illegible]
in morte [illegible]
10. [illegible] in pace in
[illegible] quia dormi[illegible] ad
[illegible] est
[illegible] morendi [illegible]
[illegible] confessio [illegible]
dormi[illegible] in [illegible]
[illegible] dormierit [illegible]
[illegible] Job 6o. [illegible] sompno [illegible]
mali in morte [illegible] Thess. 4o. Nolu
mus vos ignorare de dormientibus [illegible]
[illegible] Media autem nocte [illegible]
subdit [illegible] iudicii [illegible]
[illegible] media nocte subito [illegible]
[illegible] ecce [illegible]
quia subito [illegible] angelorum [illegible]
mortuos et [illegible] ad iudicium. Ecce [illegible]

[illegible] ad [illegible] ad [illegible] consilium [illegible]

[illegible]

[illegible] plakut

clamor / sic clamat anima alte in ecclesia / ita profunde
in inferno in corpus insepultus qui audiunt hunc cla-
morem / et sonum istum et rumorem / Et ecce sponsus
venit et ideo nunc ob vocationis Exite obviam
ei ecce gratis terribiles tenebras / aspiciendi quia
media nocte sonus horribilis audiendi ex
clamor factus est / rumor delectabilis bonis
ecce sponsus venit sponsor amicabilis tunc
Exite obviam ei Tunc surrexerunt hic sub-
sequitur effectus bonum eius ostendit primo optimitas
quia tunc scilicet in adventu ad iudicium vitas ex
surrexerunt generalitas ex omnibus primo Corinthiorum 15
omnes quidem resurgemus et hominum [illegible]
quia virgines ille scilicet que dormierant eadem
in [illegible] resurgent [illegible] Job 19 quem visurus
sum ipse et non alius licet alterius et ornaverunt
sicut [illegible] parabolis adiudicium hic parabolice
describitur ipsum examinationis iudicium [illegible]
apocalypsis 20 Iudicati sunt mortui ex hiis que erant
in libris i in conscienciis intra quo primo hoc
examinatio fatuarum et prudentum i omnium va-
ne gloriancium et operancium presumpcio vero va-
vane gloriantibus scilicet singule [illegible]
[illegible] in animo ad exteriis alterius suf-
fragiis cooperatione / assimilat / [illegible]
bationis [illegible] superius ex dei misera-
tione / ad exprimendum presumpcionem ex
[illegible] ornaverunt lampades
suas i apud se cogitaverunt opera sua precibus
remuneranda expectabant Gregorius ornat
lampades quia [illegible] sua opera numerant
sine [illegible] precibus eterna beatitudinis [illegible]
[illegible] non [illegible] est fatuis et prudenti-
bus sed in fatuis est vana fiducia / in prudenti-
bus vera [illegible] ornant lampades [illegible]
[illegible] / videlicet claritas veri / [illegible]
[illegible] / [illegible] ad se [illegible] / [illegible]
omni tempore vestimenta tua sint candida
plenitudo olei [illegible]
[illegible] oleum deficit [illegible] non inflama-
[illegible] fides cum dilectione ad [illegible]
[illegible] dixerunt Insuper ad
petendum ut si sic dicentes Gregorius

[illegible] sua fiducia decepte dicunt prox-
imis date nobis de oleo vestro quia [illegible]
[illegible] sufficientibus et vos glorificate et nos
excusate [illegible] vos [illegible]
testimonium de operibus que vidistis ex [illegible]
[illegible] / quia fideles [illegible] lampades ad
[illegible] presumpcionem [illegible] de testio
bono [illegible] quia lampades
[illegible] i opera vestra que nobis
videbant lucere in adventu iudicis nunc
obscurantur Gregorius [illegible] oleo vero [illegible]
[illegible] / et [illegible] adeo non
[illegible] / ex ea [illegible]
Job 21 lucerna impiorum extinguetur
[illegible] est ista / si [illegible]
sunt in iudicio virgines / [illegible] magis
[illegible] / [illegible] Bene
[illegible] tibi [illegible] magne [illegible]
portantes lampades i opera de genere
bonorum [illegible] magis portantes [illegible] tincte
i opera fumigabunda [illegible] fumus
ascendit fetens usque ad celum / [illegible]
[illegible] ascendit fumus putei abissi / [illegible]
[illegible] [illegible] magis [illegible]
et [illegible] in [illegible] / [illegible] de o-
leo [illegible] magis [illegible] Responderunt prudentes
[illegible] presumpcionem [illegible] de
[illegible] suffragio [illegible] Responderunt prudentes
dicentes in qua responsione ostenditur
duo primo humilitas prudencium secundo fatuitas
irridendo fatuarum i [illegible] adve-
dentes [illegible] ne forte non sufficiat
nobis et vobis [illegible] non de anima
[illegible] de [illegible] popilis
[illegible] / [illegible] in die iudicii
aliorum [illegible] aliorum [illegible] sublevare
Ite potius ad vendentes Ambrosius [illegible]
dat [illegible] ex obliquo [illegible] memorat
[illegible] quod [illegible] sigillacio [illegible]
videatur [illegible] vos adiuvat illi
qui vos vendere [illegible] Et emite
vobis [illegible] vendunt oleum qui

adolando animas i errore mitiat dicens
ps olleum ante preterea non impigrauit corpus
magis. Dum autem irent per inditum emere
eme tropice loquitur i. si adhuc viventes
i veniret ret eme mis impletas opere
monet affectus et hiems caritatis. Et meliorum
dum inchoauerint se ad ea que foris sunt et
solita gaudia respicient mentis excludi
fiducia extima Venit sponsus
Gregorius omni sape poss palliato tardio
quid admiratione hec Venit sponsus
quid dulcedinis tractant cum eo ad nuptias
absque amaritudinis Et clausa est ianua dicitur
Venit sponsus cum sua humilitate qui
primo quidem pro et finiis cum verbis qui
per cum paupertate Et que parate erant ipse
culo fidei i pelle spei per penitentia cum sin-
gulo obediencie quo ornatus querimur
bisso temperancie stragulo pallio fortitu-
dinis Intrauerunt cum eo ad nuptias mira-
bilis dulcedo pro introitu ex intrauerunt
et pro gratiarum ex cum eo et pro festum quia
ad nuptias eius desiderabilia et posse
regni adquirat intrauerunt et puta dilecti
quia cum eo et habundancia gaudii quia
ad nuptias apostolus 19 beati qui ad cena
nuptiarum agni vocati sunt Et clau-
sa est ianua dicitur qua tres sunt ianue dulci
tudinis que modo omnibus aperitur Ianua
gratie admittendi que modo omnibus offertur
Ianua glorie admittendi que modo omnibus
penitentibus reseratur et gratie clausa est
excelsis reprobis clausa est infirmis eius
clausa est operibus consummatis Nouissime
vero venit et relique virgines premium
tarde et infructuosa penitentia sicut
et diues epulo qui dixit miserere mei
pater abraham dicentes domine domine aperi
nobis Christus ut post exitum repetitur
confessionis qui non exsoluit confessionis
est semel in a voluntatem eam mediante sufficit

exitum aut non magna sufficit non dicitur cum
n° ne tardes conuerti ad deum et sine differas de
in die appellatione confessionis idem quod repetitur
in inditum fidei est sed quid prodest vocare in
vocacione si operibus negetur non humanis verbis
hec agunt sed confessione sibi locutus et replet
subministrata sua tamen dicitur at ille respondens ait Amen
dico vobis nescio vos quia dicitur in vos desolo
ex vite mentem non cognosco Crisostomus hic est grecus
hena difficilius est ubi sunt qui dicunt si
dabo quod hec licet non hec virginibus sunt et de
toribus primitus et vere fidei confessione gloriantur
quia in non habuerunt acum i et nunc conuerte igitur
a sponso non ex ignoret noticia specialis sed
approbacionis. Vigilate itaque hic concludit
interim et spiritualiter dicitur Vigilate itaque sicut animi
sponsus veniet quia nescitis diem neque
horam i. de aduentu iudicis et de obitu
vero i et cum esset Gregorius si sciret quis quo
tempore de seculo exiret cum voluptatibus ad presens
tempus separate potuisset sed penitenti ve-
niam spopondit peccanti diem crastinum
non promisit ipse ergo diem crastinum debemus
metuere quem non possumus providere sunt
dies indueas piarum et ... mala quod ...
...

Jussit ihc discipulos ascendere / in navicula Mt xiiij

in navicula et precedere eum trans fretum quando diat' iohis 6o venturi erant p9 refectione ut caperent eum et facerent regem in quo erudit nos fugere mundanum honorem ss' supbiam quotiens per homines delitatur totiens in apostasie tune delabi. Et precedere eum trans fretum i. ultra mare tyberiadis q8 dicitur stagnum genazareth quo aut precedebant habetur marci 6o quia ad bethsaydam que fuit civitas andree petri et philippi. Dimissa turba 2m translatione hom' affectionem cognitatio ascendit i monte qui bri erat abiectis sui su mente levat ad contemplationem solitudo vin sic solus orabit in noctem 3o sedebit soli tarius et tacebit sequitur nos ipsis noctis

Vespere aut facto solus erat ibi solus at fuisse dicitur ut vitaret hic nitemptatione sic qo in oracione hic in passione iohis 16 venit hora ut relinquatis me solum lc' at ascendisse i monte ad orandum sup 1o. ihesus videns turbas ascendit ado randum ut habetur lue 6o. Exiit i monte ad mundan facti sunt iusta iuxta 1o. ascendens i mon te sedebat ibi et preterirent Navicula aut qualiter vero posse agitabatur pcin quia navicula seruus si navis magna ecclesie ia est civitas prima et parati i ca ver et i medio maris s. tyberiadis seruus si ecce littus pro terra veni in altitudinem maris sup i ad Ecce e' motio vos fiunt omnes iactabat' fluctibus seruus si ali quiete ecclesie concutitur in qua fluctibus variis mo habitatorum mo tyrannorum mo fforum frem torqueri? Ecclesia primi fidem et spiritus ri corpori et reb3 in parte aussfri tonat Et sup hoc totum erat illis ventus contra.

rius i. cetus dyabolicus Job pmo ventus vehemens irruit a regione deserti. Quarta aut vigilia noctis pma vigilia est conticinium 2a intem pestatum 3a galli cantum 4a antelu canum de hiis marci 6o. Vigi late quia nescitis qn veniet sero an media nocte an galli cantum an mane in hac go q8 dicitur quarta vigilia ondit q8 tota nocte laboraverant i remigando p8 dicitur marci 6o Spiritus pma vigilia est pscenio tyrannica 2a heretica 3a insulis fidelibus 4a post q8 veniet dns ecclesiam suam liberaturus nl pma vigilia est infantiaco suo ecclesie 2a vigilia honestatis et habe faciet 2o i amonitione petri quintu ecclesie 3a 8o vigilia pua in debit formate i volu tate 3a proposita no peccandi Mt 26 vigilate et orate ut no intretis in temp tationem 4a volunte satis faci(en)di apostatas 3o penitentia age q8 si no vigilaveris veniet ad te fur et tue veniet deus venit p gratiam gemissi 1o generatione 4a re vertentes hinc et hic dicitur venit ad eos ambulans sup mare quia omnes tribulationes mundi peccati eius sub iecte sunt pro terra tu dominaris ptati maris

Et videntes eum ambulare sup mare cec ta fioris turbati sunt quia in soliti erat talia videre unde contur bati sunt dicentes quia fantasma est Jo9 si modo marthione et mani theo deus nr ihus xpus no est natus de virgine s visus i fantas mate quod appli timent ne fan tasma videant et p̄terirz clamarunt

i. clamat magni clamoris idcirco con
fusus clamor et multa vox Beatus
ihesus ne actione absorberet lo
cutus est eis dicens ysa 30° ad vocem
clamoris tui statim ut audierit videbit
ubi habete fiducia liberationis quia c°
sum liberator tribulationis yeremie
primo c° tecum sum ait dominus ut liberem
te Crisos non cognoscebat propter eius per
tenebras sed vocem bene noverunt discipuli
quibus erat quia ex ore sibi nota po
terant eum agnoscere ipse non est qui scilicet
verum esse exodi 3° c° sum qui sum no
lite timere a facie inimicorum luce
12° nolite timere multis passeribus plus
estis Nolite timere gladium persecutorum
super 10° nolite timere qui occidunt corpus
Nolite timere impetum temptationum
sicut dicit ysa 43° nolite timere a
Nolite timere conflictum phariseorum sicut
10° Nolite cogitare quo aut quid lo
quemini Nolite timere dispendium p
[illegible]orum luce 12° Nolite timere pusil
lus grex [illegible] Respondit autem petrus
hic uno effectu divine potestatis super
mare ambulavit hic subditur namque
quia potestate ambulandi petro prebuit
ostendit primo huius potestatis a petro
postulatio 2° postulate rei collatio
[illegible] autem petrus dixit [illegible]
eum adorare domine qui habes omnem potestatem
si tu es dei filius [illegible] dixisti
c° sum iube me venire ad te super aquas
verbo petri [illegible] ardentissime
fide [illegible] credidit se posse facere [illegible] magis
quod non poterit [illegible] ait

Crisos — nolite timere — Jeron

venit angelus ad [illegible] eius [illegible] potestas [illegible]
potestatis experimento Et petrus descendens
de navicula in qua erat cum aliis ambu
labat super aquas ut veniret ad ihesum
felix motus quia super aquas mundane
prosperitatis procedens sed felicior fuit quia
ut veniret ad ihesum salvatorem amore
Videns autem ventum validum i. vehementer
timuit ex infirmitate homines Crisostomus [illegible] est
humana natura [illegible] cum sit magna ad
gens et modicis redarguitur petrus super
aquas non timuit ventum timet sic et [illegible]
qui ausus fuit ignem [illegible] de celo ad de
vorandum sacrificium et audacter occidit
regi achab et redarguit minas gezabel
timuit 3° regum 19° Et cum cepisset mer
gi quare hoc permisit dominus dicit hylarius [illegible] super
mare ambulare fecit ut ostenderet divinam
potestatem mergi vero ne [illegible]
[illegible] et ne [illegible] infirmitate Et cla
mavit dicens timor non [illegible] clamo
rem clamor [illegible] impetrat exauditionem [illegible]
ad deum [illegible] et [illegible]
me Domine qui omnia potes salvum me
fac quia de me [illegible] non habeo Et continuo
ihesus hic subditur modus liberandi petrum
[illegible] liberavit [illegible] libera [illegible]
tem [illegible] dixit [illegible] quia [illegible]
dominus omnibus invocantibus eum ihesus ex
tendens manum potentie ad [illegible] ad liberandum
apprehendit eum glosa impendens [illegible]
[illegible] non est volentis neque currentis sed dei
[illegible] miserentis ro. 9° adhibet autem
dominus multis multa [illegible] manum
potentie ad liberandum ut hic [illegible]
[illegible] super [illegible] c°
[illegible] gre ad [illegible]
2° [illegible] dominus respexit petrum

Crisos — Dominus adhibet multis [illegible]

et confessus foras fremit amare dubitantibus
apostolis in sua peregrinatione ad infirmitatem, vocans iterum
ad foras cenit transire et venit ihesus
et stetit in medio illis dubitantibus confortans
sua clementie ad revelationem lucis vultus
de duobus discipulis euntibus in emaus ihesus
appropinquans ibat cum illis desperantibus
primam gratie ad visitationem eorum luce 24. tunc
te admone omnes qui conspiciunt me et ait
illi arguendo eius turbatam modice
fidei quare dubitasti q. d. sicut fuit tu
miraculosa in una quare submergebaris
apparitus xiiij tumidus et mardentis post
illorum in stagno ardenti fides eius
per argumentum primordialitatem ut sic mo
dice fidei quando dat perintegritatem ista
16 Bonus es Symon bariona qui caro
et sanguis non revelavit perstabiliter luce
22 ego autem oravi pro te ut non deficiat
in signum quod fides eius deserit magna
integra et firma. Et cum ascendisset post
eum in navem perturbatis discipulis in tempestate
sic omnes in tranquillitate cum dicitur
et cum ascendisset in naviculam cessavit
ventus matthei xiiij quod dicitur de peregrinis
adest mox omnia bella quiescunt
thabie 3 et post tempestatem tranquillitatem
facit. Cum autem in navicula erat de
venerunt adiutum vel venerunt prostrate et
adorantes eum pro fide confessione [illegible]
qui sup 2 venerunt adorantes eum extra
navem vel eius nec fides nec locus
adorationis dicens vere filius dei es
post ad unum signum tranquillitatis mari
reddite navicula filium reddita navicule
filium dei confitentur et arrianus in

certa probat cautura ihesus cuius
est filius dei confessus est ihesus ipse
thomas non est in multis locis confessi sunt
demones luce 10. Et mari [illegible]
fessi sunt familiares ut petrus
infra 10 martha iohannis 11 confessi
sunt quod ancilla mane ut hic in mili
tes sicut centurio luce 23 sed nunquam legitur
quod pontifex ubi sacerdos hoc confiteretur
et tunc lazarum in ma[illegible] et calcata mari

Simile est regnum celorum id est perfectus
est vel congregationis sicut thesauro
id est christo quem certa imitat in operibus
actionis et ideo eius status absconditus
magis per agrum miratur. Christus autem ac
tionis in humilitate quippe operibus et
passione tormentorum fuit abscon
ditus ysaie 45 tu es deus abscon
ditus. vel tertium glossa thesaurus est ce
lestis regni desiderium qui tunc abscon
ditur magis quando homo exercet se in bonis
actionibus desiderio isto et vere abscon
ditur quia psalmus 30 quam magna
multitudo dulcedinis tue quam abscondisti
timentibus te quem qui invenit homo quod
fit per bona opera lucis 2 post tradimus
inveniuntur cum post traditionem contritionis
confessionis et satisfactionis et satisfactionis
vel ieiunii elemosine et orationis ab
scondit per rectam intentionem glossa de
predicatione desiderat qui thesaurum in
via publica portat exemplum ezechia qui
audit omnes thesauros suos nuntiis
regis et pre gaudio illius vendidit
pedibus mittitur ipsum affectando

Job 3° quasi effodientes thesaurum
gaudent quia vehementer cum in
venerint sepulchrum. Et vendit uni
versa que habet, spiritualia, temporalia, credo
infra 19°. Si vis perfectus esse, vade et ven
de omnia que habes. Et emit agrum illum
totaliter te exponendo, instando publicorum
3° Considerant agrum remitti
¶ Ad laudem virginum exponitur hec pa
rabola. Sit thesaurus in agro, id est virgi
nitas in carne, 2ª Cor. 4° Habemus
thesaurum istum in vasis fictilibus
¶ Circa istum thesaurum considerandum est
tria. Primum est quod inveniat, sine habeat
unde dicitur quod qui invenit etc. 2m est quod in
ventus absconditur, unde subditur ab
scondit. 3m quod absconditus celebs po
natur. Unde additur et pre gaudio illius vadit
et venit in lapidibus. Sed potius spine
et tribuli proveniunt eorum. Prov. 24° Per agrum pigri
transivi etc. 3° addimus ventu
~~ventum~~ urente et diripiet thesaurum
¶ Non absconditur in vanam gloriam. Ysaie
39 Letatus est super hiis Ezechias non
fuit res quod non ostenderet eis in templo
¶ Non ponitur in manibus virorum. Eccli. 10. Nichil
iniquius quam amare pecuniam. Eccli. 31
Beatus dives qui inventus est sine ma
cula. Sic Grego. Hanc possidet virtus humil
litas virginitatis et paupertatis. Virginitas no
mine thesauri invenitur. In Hebreo
¶ Comparatur autem virginitas thesauro propter
quatuor. Primo quod sit de preciosis non est enim
ponderatio digna continentis animae. Eccli. 26. Prov. 24
21° thesaurus desiderabilis etc. quia a
paucis invenitur. Non omnes capiunt verbum. Mt. 19
Job 38° numquid ingressus es thesauros ni

3° quia de durabilibus infra 21° non in
ueniuntur neque inveniuntur etc. Eccli. 38 Iocundi
tas cordis hec est vita hominis et thesaurus
sine defectione. 4° quod de nobilibus, Sap. 3 Felix
sterilis et incoinquinata. Luce 6° Bonus homo
de bono thesauro cordis. Humilitas nomine thesauri absco
ditur ne amittatur. Primo per occultationem inten
tionis sancte. Mt. 6 Dominus supra. 6° Ora patrem
tuum in abscondito. 2° per occultationem
operis exterioris. Facile fur ingreditur per
fenestras. Ysaie 26° Vade populus meus
intra cubicula tua et claude hostium. 3°
per magisterium religionis prelatorum et moral
iter latentes eum thesauro. Ysaie 2° Ingredere
in petram, abscondere in fossa et humo. 4°
per despicabilitatem conversationis. Ysaie
53° Qui absconditur vultus eius non repu
tamus. Formositas non est castitas dispe
dant. Paupertas nomine thesauri pro omnibus
ponitur ne vili pendatur. Infra 19 Si vis
perfectus esse etc. Ubi implicatur quod qui ex
igitur ad abrenuntiationem primo debitus credo
ideo dicitur vade per pertinaciam quietatem depo
nendo et vende abrenuntiando et dis
tribuendo omnia que habes interiora
et exteriora contra quod Ananyas Actuum 5°
2° debitus pauperibus et de pauperibus contra quod egit
filius prodigus Luce 15. 4° debita in
tentio et veni sequere me ad differentiam phari
seorum. Simile est regnum celorum, id est perfectus
in vita contemplativa homini negociatori
spiritualium dulcedinem querenti. Prov. 31 Gusta
vit et vidit quia bona est negociatio
eius querenti bonas margaritas, id est per
fectus contemplationis per meditationem
sive caritatem margarita dulcedo vi
te celestis. 2m Gregorius sine caritas 2m

Qui amat fer(vorem) ... de illo thesauro dicit ... pecunia ...

ang^m | sine lege et prophetis | sine sacramento
passionis et resurrectionis | expositio
non inuita quia omnes iste margarite
erant per studium contemplationis | appositi
erant singule porte | ex singulis mar-
garitis erant in veritate e una preciosa
margarita s. dulcedine vite contem-
platiue sine celestis excellen-
cie. Abiit ad forum spiritualem inca-
tionem et vendidit omnia que habuit
per contemptum terrenorum philip. 3° om-
nia arbitror ut stercora ut christum lucrer
Et emit eam per conatum et desiderium
celestium philipenses primo desiderio
dissolui et esse cum christo | non in multa
item vendere omnia pro comparatione
regni ita filius dei tradidit semet-
ipsum ut nos compararet | quoniam magis
debemus nos ipsos | et omnia dare ad com-
parandum nos | aug. vendunt rebus
nuis | nisi magis et tamen recipimus
quam nos ipsos quia talibus multiplicati in-
non etiam nos g^o per illa margari-
ta dominus quod nisi tantum valeat
quia plus dare non possumus
Quante hic ... quare tot similitudines
regnum celorum comparatur et nunc quoniam rebus
terrenis ideo dicit dominus ut ex his que
nouit surgat ad incognita et per hoc
quod sit nouit diligere discat et magis
minus amare. Item querit aug' in
multas margaritas negotiator
querit tamen unam preciosam invenit
iudeo non est qui faciat bonum non
est usque ad unum i. ad christum et sunt
hoc christus dicit margarita sicut

margarita nascitur ex rore celesti
in concha maris sic ex paciente sit
christus beate spiritus sancti s. marie co-
operante ysa. 45° rorate celi de-
super. Item dicitur quod margarita valet contra
morbum cardiacum sic caritas christi contra
mortale peccatum vel potest dici quod diuerse
margarite sunt diuersi uirtutes mor-
tales | vel quos vincunt preciosus
vite contemplatiue | quia maria
optimam partem elegit | vel diuerse mar-
garite sunt diuerse virtutes | una in-
venitur excellencior et preciosior s.
caritas ut habetur 1^a cor. 13. Nota
in hac parabola ponuntur tria in
mercatoribus s. officium storum | studium mercatorum |
desiderium celestorum | officium notatur in
negociando | studium in querendo | de-
siderium in comparando | felix qui nouit
negociari spiritualiter sine comparatione ad
statum actionis hic est operibus nunc in
tendere talis vendit sua pauperibus
et emit regnum celorum quia fenerat
domino qui miseretur pauperis ideo
prouerbiorum 20 gustate et videte
sine comparatione ad statum professionis
quia est pro christo omnia relinquere
vnde luce 5 petebat petrus
ecce nos relinquimus omnia ideo prouerbiorum
30° melior est negociatio eius argenti
sine comparatione ad statum superero-
gationis quia est pro predicatores eius
dicto deo emit facere luce 19° nego-
ciamini dum venio Item felix nego-
ciator qui nouit querere non ne unquam
sicut ambitiosi prouerbiorum filii hominum
usque quo graui corde et cetera

Zacheo acquisita aurum et argentum non
mortalia preciosa curiosi baruch 3o ne-
gociatores terre qui exquirunt sapi-
enciam que de terra est salubria sunt
ista de quibus dicitur iste felix qui in rebus
bonis in malis bene novit luctari
quasi sicut abiit a se / per curam mortifica-
cionem / vendidit terrena pro celo per
omnium abrenunciacionem / comparavit eam
proprie voluntatis per subieccionem / et comparare
quia terra sunt bona in ea quam emit una
est n. quia incomparabilis est preciosa una
persona a domino habent regnum / preciosa
quia inestimabilis Job 28o nescit homo
precium eius non invenitur talis marga-
rita / quia in terram petri primo
hereditate in terra preciosa Simile est
regnum celorum id est ecclesia predicatorum
sagene misse id est doctrine divulgate
in mare id est in mundum qui dicitur mare propter magni-
tudinem propter amaritudinem ps. hoc
mare magnum et spaciosum Jeremie 16o mittam
piscatores multos / nescit mittere sa-
genam qui non est piscator / verum diviciis
nescivit piscari sed pauperes ut apostoli
et apostolici viri ex omni genere piscium id est
hominum congregati sunt bonorum et malorum
pauperum et divitum / sapientum et insipi-
encium / iudeorum et gentilium quod figuratur
tum 10o in vase ostenso petro ubi
erat de omni genere animalium Item in
archa genesis 6o in qua erat ani-
malia munda et immunda et cetera magis fuit
tempore apostolorum et minus hodie ante
pauperes rumpitur sagena Quam cum im-
pleta esset quod erit in fine seculi quando
implebitur numerus electorum educentes

sunt de mari id est de fluctibus huius vite et
trahentes ad litus alterius vite sicut angeli
resurreccione quorum dispositores erunt
ut dicitur et secus litus sedentes litte-
ra in glosa est finis seculi sedere est
iudicantis sedebunt quoque angeli in
in fine mundi secundum officium sicut in matheo
iudicabunt vel quia de apostolis et apostoli-
cis viris dicitur qui tunc secus litus sede-
bunt per immortalitatem quam modo sunt in
mari id est in vita mortali per pena-
litate tollerandorum Elegerunt bonos
in vasa sua id est in celi tabernacula
daniel 12o [illegible] eligentur et deal-
babuntur multi malos autem foras miserunt
apocalipsis 21o foris canes et vene-
fici et in paradisi sunt introductis [illegible]
[illegible] virginibus et exclusis fatuis
clausa est ianua infra 24o Sic
erit in consummacione seculi Sophonie primo
in igne zeli mei devorabitur omnis
terra quia consummacionem cum festinacione faciet
dominus Exibunt angeli de celo
empireo ad convocandum ad concilium
iudicandum et separabunt malos
de medio iustorum nunc mixti sunt
mali inter bonos et vix discernuntur
sed in iudicio discernentur [illegible] et separa-
buntur Et mittent eos in caminum
ignis [illegible] hoc [illegible]
est [illegible] exponendum erit id est fletus et
ardor stridor dentium [illegible]
[illegible] advertenda et timenda sunt
sunt consummato seculorum in quo redde-
tur [illegible] qui posuit [illegible]
[illegible] et dicitur consummacio [illegible]

tur cit cpletus nus elcorum sit qsuma
opus ul quia habebit status muto
sit qsumabit fortu ul q cessabit
successio rerum mutabilium sit qsumabi
dies exitus angelorum q tunc speci
dnr exire s messores ad metend
sup eodem mess est et sicud pro
ues adquietandu iusta et x nuttet
sicud executores ad mandatu ex
se apparebit uno mito qsu ut sit
separatio malorum q apparebit uno
mento et loco | o quia dura sepa
malis | qsse q uniusalis ut n
cuidat | sup eodem colligent oia
facta et q insupportabile ut n
qsidat | quia q infinita distan
o quia apperto qme ut pena et glia
infim et celu tenebras et luce dyab
et deu bt mis obitu q irremedi
quia nuq fuit revocatio luce 6
chaos magna firmatu e Clm h
quare dns no exposuit in parabola
ista piscatore pnces s finaz pis
cm separ videco q hic ncdit
de qsumac cme to no exposuit
n q ptz ad qsumac simlitas n
qsumat congregationis p piscm
q ptinz ad exordiu ul pson cmc
no ndmcbat ipsi ut p mom
separ monstrare Intellexistis
h omnia s parabolas pdictas glo
ad aplos sit sino quos no tm
w audire ut applos s ut te
intu q no suffit maioribz tatu
audire ad scia h ut ad doce
d dixit ei sapie 6 audite reges
et intelligite indices fimu tre

Sic illis hic ut exhortatoe ad alios
docendu q. d. ut ut alios doce
stat ideo sites mei eritis et alios do
cebitis io ois scba dauz apli sit
scbe et notary xpi s cuius signa
tes intabul cordis docti q in his
q sibi et alijs Regno celorum i. in
ecclia militate Erit tria sba q sit
docti apstudiu sive scba p offm doct
in regno celorum pmilitati vite silis
est homi prisfamilias i. in et ut de
sa in imitatoris no ceptionis
Qui pfert de thezauro suo i. de
scia sua | sup n9 infinit e thesaurs
homb nova et vetera i. aucto noui
et vetis testamenti tatutor i. oia
poma nova et vetera sumit ul
et ggor nova de sua ut regni vetera
de terrore supplicij s. pene tremant qs
pmia no invitant ul nova pad
dimonis vetera p detesta
anctor Colomiter 3a expolictes
vetez homz Quni hic nova et vetera
tu vet sit an nova de dnc
vetera et nova q ideo 2m in iustinia
sc novu testamentu prom dig te
ul p dici nova p vetera quia
pusillanimes pns renovadi sit
qsolatoe | ut surgant p ca cosima
di tiore | ne cadat cgt qtinuates
p9 intrepande sit ut timeat p9
mom qsolatoe fomedi ne despent

Esurit et alios Luc x

post hoc dicit quia ante in
ferit pdictiones mrnes s. aplos
ut mares vn Beda in glosa

Exi p3 q
qu q s paresso
res aplos
dz hic viri
sing
...
capite ...
Dnp ...

Ad xij apl'os 12 d'p'los [illegible] d'o mis't [illegible] q' [illegible] deleuit [illegible] [illegible] [illegible] p'dicando [illegible] adduxit

sicud in apl'is forma est ep'or[um] s[ed] in 72 disc'lis forma p[re]sbitor[um] de sign[ati]t signat[ur] elegit & ab aliis dis tinxit. Sic ait signa[tur] apoc' 7 ubi d[icitu]r exibit in ea xij mil[ia] signati vel designati .i. d[ic]ip[u]l[i] signati s[unt] signo unctionis p[er]gratiam s[ecundu]m illud Eph. 1 signati estis sp[irit]u p[ro]missionis s[an]c[t]o & signo co tionis p[ro]ut q[ue]rim[us] s[ecundu]m illud gal' 6 stigmata d[omi]ni i[esu] x[risti] in cor[pore] meo por[to] vel designati .i. d[ic]ip[u]l[i] signati quos enim p[re]signauit et p[re]desti nauit que non signat specialia vocatione s[ecundu]m illud Ro. 8 Quos p[re]destinauit h[os] et voc[auit]

Designat in q[uo] do[cto]r 9 alios 72 d[isci]p[u]l[o]s s[ecundu]m duos. Ideo misit 72 q[uia] p[re]dicaturi erant generaliter 72 linguar[um] sicud s[unt] mi[ni]s[tr]i at xij apl'os q[ui] p[re]dicaturi erant 12 tribub[us] israel vel p[ro]p[ter] nota[n]da fide t[ri]nitatis mundo annunciatur sicud sol[is] claritas p[er] sue luc[is] ambitu p[er] xxiiij horas efficere solet. Nam t[er] xxiiij fuerunt 72. Ite[m] inmo[do] d[isci]p[u]li ex xxiiij seniores multiplicat[ur] 4' v[er]o nu[mer]o ap[osto]lor[um] quia plures s[un]t in p[re]s[en]ti quia p[re]s[en]ti Et misit illos Jo 20. Sicut misit me p[ate]r & ego mitto vos. Aliter enim p[re]di care non debebant nisi missi s[ecundu]m illud Ro 10. quo p[re]dicabunt nisi mittantur q. d. no. Ideo conq[ue]ri[tur] do[minu]s Jer 23 de malis [illegible] Ideo q[uo]q[ue] [illegible] d[omi]ni[us] q[ue] 23 de quibus d[icitu]r d' non mittebant eos et ip[s]i currebant [illegible] misit autem binos p[ro]p[ter] multa sermo p[ro]p[ter] gemin[a]m caritatem q[ue] sicut d[icit] greg' in glo. nullus s[ibi] p[re]dicatonis assumere d[ebe]t q[ui] caritatem

aliu[m] [illegible] non h[abe]t. Caritas n[on] no[n] e[st] nisi duor[um] & p[ro]p[ter] mutua[m] p[ro]positionem q[uia] sicud dicit seneca nullius rei sine socio iocunda e[st] possessio. 3° p[ro]p[ter] mutua[m] confirmatorem [illegible] ve soli q[uia] cu[m] ceciderit non h[abe]t sublevante[m] [illegible] e° p[re]dicande veritat[is] confirmatone In ore n[ost]ri duor[um] vel t[ri]u[m] t[est]i[u]m de[ute]r 19. 4° p[ro]p[ter] veteris figure impletor[um] Animalia eni[m] bina posita fuerunt in archa noe in quo signatum fuit q[uod] bini mittendi erant ap[osto]li i[n] ecc[lesi]a dei. Ante faciem sua[m] i[n] [illegible] p[re]dicat[ur] ut p[re]pararet ei via[m] & hospiciu[m] in cordib[us] ho[minu]m. [illegible] s[un]t s[un]i missi a d[omin]o d[ic]i in vitat[is] ut veniret ad inp[er]ans de quib[us] m[atthe]i 22. hij aut[em] velotes missi ad gentem convulsam & dilaceratam de qua ysa[ias] 18. Sunt ij sicut vedam [illegible] in mortifere sunt i[n]ducturi de quib[us] [illegible] 8 misit mag[ister] [illegible] & omnem ciuitate[m] & locum quia ambulant non p[ro] solum celeberrima loca s[ed] & minora .s. castella & villas [illegible] In loco in q[uo] erat ip[s]e venturus .s. v[er]i indicam q[uia] m[atthe]i 10 p[re]cepit eis in viam gentium ne abieritis et h[oc] dixit q[uia] [illegible] p[re]dicaturus sicud m[atthe]i 10 no[n] s[um] missus n[isi] ad ovem [illegible] et dicebat illis s[cilicet] [illegible] discipulis messis q[ui]dem multa op[er]arii pauca [illegible] messis [illegible] c[um] dicam operarij ante ap[osto]li et eor[um] successores h[oc] concordat illi sentencie Joh[ann]is 4. vide te regiones q[uia] albe s[un]t iam

[illegible] [illegible] [illegible] enim illi p[ro] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] missi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ap[osto]li [illegible] [illegible]

ad messem In hac messe mixti sunt pro grana
cum paleis quia mixti sunt boni cum malis
Sed in futura messe separabuntur Mt 3
Cuius ventilabrum in manu eius Et
permundabit aream etc Dicit Gregorius Uno modo messis
collectio hominum ad fidem secundum illud Jo 4 Ego
misi vos metere Alio modo collectio fidelium
ad retribucionem secundum illud Mt 13 Messis consummatio
seculi operarii autem Operarii sunt in causa
qui querunt eam opus non onus / Onus
nec honoris preesse non prodesse / animas
non denarios de quibus secundum Thi 3 Qui
episcopatum desiderat bonum opus desiderat Augustinus ad
orosium dicat se non esse episcopum qui preesse
desiderat non prodesse Tales autem sunt similes
ti de quibus Gal 4 malos operarios
Hii sunt operarii simulati scilicet ypocrite de
quibus 2 Cor 11 huiusmodi sunt operarii sub-
doli / pauci autem operarii sunt tamen multi
conducti Mt 12 Exiit primo mane conducere
operarios in vineam suam pauci ecce operarii
sed multi mercenarii Infra 4 conducti mercen-
narii in domo patris mei etc Rogate
Gregorius dominum messis ammonet proponit et rogari
petit pro rogatum excitanda caritate /
et augendum meritum Ps ora mea in
sinum meum etc Dominum messis me scilicet
quod secundum quod deus filius meus dominus messis Ps
Postula a me et dabo etc Ut mittat
operarios in messem suam Ecce optima
et mira oratio quia certe debemus ferre
ut mittat messis nam cum ipsi se in
mergunt ut faciant furtum et latrones
de quibus Jo 10 Omnes quotquot venerunt
fures sunt et latrones In messem suam scilicet
in salute animarum eligunt enim mittun-
tur a domino sed ipsi quidam falce sua in
messem alienam scilicet temporalia vindicare
qui custodes agnorum fieri sunt super ea
in giro agrorum quod dominus non honoris spiritualia
sunt Talis Gregorius dicit esse vero denotata
quia non sunt Rogate Dominum quia non
sunt domini messis fructuosa quia non
sunt Ut mittat operarios etc Ite Ecce
ego mitto vos sicut agnos inter lupos
officium quod dominus eis qui dominus vos
precipio ut eatis Jo 15 Posui vos
ut eatis et fructum etc Mt ultimo Euntes
in mundum universum etc Ecce mitto vos
sicut agnos simplices et innocentes
apostolis in die et sicut oves Mt
10 secundum discipulis sicut agnos ut dicit Ex
hoc quia discipuli erant filii apostolorum
Sicut agnos inter lupos et
crudeles persecutores scilicet scribas
phariseos secundum glossam qui sunt clerici modo
oris Mt 7 dicit dominus intrinsecus autem
sunt lupi rapaces / lupi enim erant pun-
tis cum sua questione gentium ponti-
Beniamin lupus rapax secundum glossam
et magnum pauca cum verum
impletum est Is 11 Habitabit lupus
cum agno glossa paulus cum cum amara
ymabilis venator et Xpistus qui mittat
agnos ad capiendum lupos Sed
heu hodie multi vadunt sicut lupi
inter oves / Jo 10 lupus rapit

ꝛ diſpergit oues. Nolite portare
q. d. ita dixi q(uod) mitto vos int(er)
lupos Nota g(rati)o portare ſaccu
lu(m) etc. ne ſ. lupi ſpoliat vos vl
io nolite por(tare) etc. q(uod) ſpiend(um) d(e) g(...)
cantat(is) p(re)dicatori in deo et
fiducia(m) ut p(ro)uiſ vite ſupt(...) ſ
no(n) p(ro)uideat ſibi tn no(n) deſp(er)and(um)
ſe certiſſime ſciat/ ne d(e) o(mn)e(m) p(er)a
ment(um) ad tp(or)alia min(us) [illegible]
eterna/ hec p(ro)hibitio ſta ſunt a
plib(us) / Nota [illegible] q(uod) no(n) ſacculi uit
hic pecunia p(ro) r(e)d(imenda) p(ro) [illegible] ſacculu(m)
pecunie ſecu(m) tulit/ nota per
victualia/ qui ſolet p(ro)uencia
tes reponi [illegible] p(er)ſ(...)ſimus/ nota
talia amictor(um) veſti(ment)a no(n) nimi(s) de
hys ibi etc. io Nota por(tare) amin(us)/
nl argentu(m) neq(ue) pecunia(m) i zonis/
vris q(uod) ad p(ri)m(um) no(n) pera i via
q(uod) ad ſ(ecundu)m neq(ue) duas tunicas quo
ad t(er)ti(um) neq(ue) ſalutaueritis [illegible]
hec q(ue) [illegible] [illegible] tibi
ho(c) no(n) ſalutet(is) [illegible] Inq(ua)cu(m)q(ue) dom
u(m) i(ntraveritis) ca(usa) hoſpitandi p(ri)m(u)m dicite
pax huic domui ꝛ p(ri)m(u)m affec
pate ſ. hoſpiti ꝛ familie ut ſ.
appeat vos eſſe nu(n)cios ꝛ ba
iulos pac(is) [illegible] fuge
bant p(er) x(ristu)m qui e(st) vera pax vn
potant n(unci)o dici angeli i. nu(n)cij
pac(is) ysa(ie) 52 Q(uam) pulcri ſup(er)
mo(n)tes pedes annu(n)tiant(is) ꝛ p(re)di
cant(is) pace(m) Pax e(n)im e(st) depi
piu(s) bonu(s) i. d(omi)n(u)s [illegible]

[illegible] pace eis t(em)p(or)e valde rar(um)
memoriale reli(n)q(uit) Jo 14 Et in
[illegible] pace p(ri)mo obtulit Jo 20
ꝛ inf(ra) [illegible] Et ſi ibi fuit filius pac(is)
requieſcet ſup(er) eu(m) pax vra/ i. pa(cem)
ſuam recipiet p(re)dicatore(m) vra(m) q(ui)
p(ro)uocat ad pace(m) et(er)na(m) Si in aut(em)
ad vos reu(er)tet(ur) glo Si audie(n)tes no(n)
fu(er)int labor(um) fructu(m) no(n) p(er)dabit
Bon(us) e(n)im doctor ꝛ p(re)dicator
nu(n)q(uam) p(ri)uat(ur) fine/ q(uia) e(st) in eis
poſſit tn̄ p(ri)uari fine q(ui) e(st) i alio
e(st) tn̄ ſi no(n) obmittere(n)t [illegible]
In eade(m) aut(em) domo manete ſ.
in q(ua) recepta e(st) pax vra [illegible]
pax recipi dig(nu)m e(st) e(n)im ꝛ ea manu
ac(cu)s carnalis ſtipendia accipient(ur)
Abhinc quib(us) celeſtia offerebam [illegible]
te ſ. ambo p(ri)d(e) n. miſit eos binos
ſic voluit [illegible] ſic [illegible] ꝛ ſic
manent p(ro) r(e)d(e) aug(ustinus) Cu(m) p(ro)cedit(is)
ſic ambulate cu(m) venit(is) quo
uſ ſic ſtate Edentes ꝛ bibentes
q(ue) ap(u)d illos ſu(n)t i. no(n) querentes i. no(n)
que ſunt [illegible] [illegible] dom
[illegible] ꝛ ibi q(uo)d ap(u)d il(lo)s ſu(n)t no(n) tn̄
[illegible] [illegible] ut q(uidam) [illegible] rudes [illegible]
eq(ui) comedat de oib(us) q(ue) ſu(n)t i do
mo apud hoſpites Na(m) n. d(icitur) o(mn)ia
q(ue) apud illos ſu(n)t ſ(ed) q(ue) ap(u)d i(ll)os ſu(n)t ſ(ci).
ut ſit (con)tentu(s) eis q(ue) illis apponu(n)t(ur)
Et ſic [illegible] paruioribus vtit(ur) ꝛ
vilioribus tanto amp(liu)s implent q(ue)
hic d(icitu)r [illegible] glo Ecce qui ſaccu(m)
p(ro)hibuit ſumptus expeditat

qredit Sic tu ut oblata cibo r potu
sint contenti eis s. ita q nō querāt
suppflua r delitiosa. Vn̄ dīi edem
r biben qui ap il sūt dign⁹ ẽ ẽ
opari in spa nō sōm ethia que
debēt in pria ad remuneratō sʒ
eciā tpalia que debēt in via ad
corpis sustētatō. Vn̄ ait ib dign⁹
ē n ope cib⁹ suo. ggt om̄i opi
pdicatorꝫ dnē intēdes debent
eu vna rem̄ā que nob' i lib oē
sustētat. alia in pria q nob in
v'c remunerāt. hic ē duplex ho
nor q' digni sūt qui bn̄ p sūt
p. thy v. qui bn̄ psūt psbri
duplīci honore digni hēant. Noīe
tūsire de domo in domū s. ca
hospitīi. Beda alienū ē pdicatoē
p domū cursitare r hospitiū
regale mutare. cunctā n' hospitiorꝫ
mutabilite indicat cicorꝫ. hic q
messis q̄ multa q messis d. seges
qn iactū ē semē sʒ tuc parua
erat seminati sēie v' dei q' messis
parua. Rs̄ q d. messis multa nō
q tūc erāt sʒ que p opanos fuerā
erat. vn̄ messis multa i. multitudo
r colligēdi ad fidē multi sʒ col
lectores pauci. vel p̄t dici q
semē ē pdestinaō. messis pdesti
nati qui pdicatore indiget q
pdestinaō pdicatoribʒ adiuuat
r ministio hoīm ad implet. Iste
misit illos binos glo. p hoc

q binos mittit i misit q nemo p
dilectionis officiū dʒ suscipe qui
erga aliū caritē nō hʒ exhortat vi
q qui ē in pctō mortali nō dʒ pdi
care q̄t dʒ dare cibo temporalem
indigeti s. g'o r spūale s. ubi
dixi q p̄t q pctōr aut pdicat ut
platus aut i tenbit ex officio sic
pdicat i digne officio vtendo a'
ut puat⁹ sic nō pdicat n' forte
in casu in q scandalizat eos. Sed
obiectū dicit q nō ē sple qr clēco
nō ē apta scandalizari n' exigit
tanta in inuidia i ministro pd
clēco spūalis. Ite nez calciamē
ta q ēpis 6 calciati pedes i sp'a
cum' patr s̄ q dnō nō phibz
calciamēta put sūt ad nat. Sʒ
put sūt ad supfluitate s. z dnab
tunc. Et qr vident sanacō. q
phibz calciamēta portarē q vi
sonāt in supfluitē. apls mor
calciatū esse q sonat natē
r honestate. cchrist' dicit ē q
calciā ta quez signt opa mortua
quez opa mortuorꝫ. pa nō sūt
hunda calciamēta s. opa mortua
sʒ p'o hunda sūt q ē imitari eos
torꝫ qui mortui sūt ul nō por
tabit calciata s. exceptis his
que habēt hēbant n' tūca calc ta
siue sandalia de qbz h' q 6 Ite
r nemine p viā salutaueris qr
puenz v' obiurans inclus ait

Beda 2° tho
Bede et phari
dum tepatib
sunt et blasphe
mantib moris
com ci9 [illegible]
fiducia q mta
q fece

aucte g° facit qr id q docuit Ite
salutac opus e humanitatis Ideo
ca° 22 amicos salutac no co
sulitur Ecclesiasticus saluta libenter
Et q accedit e ad corpus d hyl
z n° est gnericas salutac via
coro ad mora nl auqsi° no est
bom ne impediat ab itinere suo
ul si non pdicatoris salutac ex
amicicia nl ad gsolandu bom e
Jcam ut melius no impediat Ite
salutac e salutac e salute ad
optac salus in via no e optada
si melius vie vn ad dyonisius uerez
p via salutanit stato dixit In
pncipioz domini mi spm diate pax
huic domui rc ;   luce xi

Factu est aut cu h° dicet
Vir9 poita e qr calupniate
malicia v° rusio hic sb' rut
v amliere audiete qmeda°
D p° qmedat mlier xpi qcep
tu z ptu corporalez 2° xpc
pst' sin ccepta z ptu spualez
i at i dyt Imp° non ta p°
qmed° io q' cu h° dicet 2° qm
deuoto q' extollens voce 3° qm
expsso q' btus veut d° g° fac
tu e aut cu h° dicet s xpc rus
blasphematib; extolles i extor
destollens voce i v qmedacz
z mdocz blasphematium

qfutatoz Iuq pz ut dic beda
huj9 mlier fiducia q it blas
phemos dei filiu qfite ignotz
fig° ecclie q mne° genau qfite
creatore Queda mlr iq apet
mlieres deuotores ee q viros
Dom em pceptib; xpm mlieres
ei obsecunt ;z desuis facultatib;
ministbat ut 8 It vis blasphe
mlr eu laudat ut h It vis
ductib; eu adctez mlieres la
metan It vir cufigntib;
z aplis fugietib; Sola vgo
in ieu credidit Queda mlr
iq dcba s no duces a noblis s
dequ plebe Eos apet dnutu
z pincipu maior deuoto a dnu
cia q paupu z ignoblin du
ps paupiops lau no t Ista
g° eat mo ex sup tbaz mto
incit alicubi q fuit ancilla
marthe q audies xpm blasphe
no valeb vltius adlande filij
dei z qfutatoz ipli adusay p
mp° mlaudz mris Du dixit
illi s v° Btus rc Terr a
tb; vot vgo in bta p° abeliza
beth e i bta es q credidisti
2° ascipa ibidez Btaz me di
cet 3° amliere ita q dix° btes
veut Btus veut q teptaut
h' sbit qmedacois expsso vbi
qmedaut ingle duo p° v ig°
accept xpc sbaz caris cu dia
btus veut 2° illud iq accept

intinctu ai dr̄ & Vbea qsux
ista Jup iplicat z s qmedas
qz btus re admiabllez qz xpo
vent vginis qmedaudi ioz q
te ptauit dr go btus btus vet
q te s btm ptat No auete
filius s asio vent btificatom
attepit Simil r vbea sue
vas nouu recepit hodie no
Eo Erne btus vent p mia
blia q i stast po qz i deus
fcus e ho v ifcms etiq tpa
lis inmortalis mortalis Jo
i vm cao fcm e & rmeiete
ifaute 2o qz qui feat in
ventre fcus e ho ieodz vet
s i ps ho natus e meaz 3o qz
marse qtinuit qz que totus
no capt orbs & ul p pmle
gia q vent eius hnit fuit s
dit Bu sine corruptoe fecu
da sine qnue gauda su do
lore puerpa et vbeta st
bta q tu suxisti Can 8 gb
m det te frez meu sugetem
vbea mris mee Jug qfud
pmtas heretica cata indeoz
q manicheoz q negat xpm
hre vam hmte hmatate
ii u vam hmaite assupse
ab assusiss no btificaret
r aliquid p btificatoz mris
At ille dixit hic pferit v
grepti sim spualez gcepti
in

corpali Vbi et plem spuleun
s opus inctoim tang 3o s gcep
tu ptu & gaudiu Conceptu
in auditoe vbi ptu custodi
toe auditi gaudiu inbtificato
sepiti i hoc e q dr at i e s ihus
dixit qui ymo et ulligat no
adusatme s associate sine ad
mite q d i con tm eilla bta q
me ptauit i vtero suo ymo r btti
qui audiunt vm dei aure cordis
recipiendo r custodiut i ope co
tms adiplendo qz no auditoe
legis tm s factores instificabut
Ro 2 Bti go ipsse puti licz ifuto
mre ey dapnabu phariseo q
vba dei no custodiut s blas
phemant r Petrus Se

De vno morte q. 16 [illegible]

[illegible] vt ponitur [illegible] per [illegible] ad [illegible] et hic dicit [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abnegeat se [illegible] [illegible] voluntatem [illegible] et tollit [illegible] mortificationem [illegible] voluntate [illegible] tollit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortificationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] vel [illegible] [illegible] palea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q. 16 [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

282 283

Vide hic etiam expos. ut supra in pre[cedenti] ... ad illud respicit quod adhuc credere ... ipse ... non attendit

et propter angelorum quia exibunt angeli et separabunt malos a bonis. Dicit autem vobis etc. sunt hic quidam de istis stantibus hic qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei, id est ... glorie quam habent corpora electorum in regno dei ... ut philosophus ... et regnum ... multiplex ... glo.

Sermo attendite lucerna luc. xi

Postquam docuit orandi formam et modum, et confirmavit dicendum propter miracula, hic ostendit dispositionem necessariam ad orandum quia scilicet prima est fidei sinceritas quam tangit de tercio ... quod dicit ... christo ... Augustinus ... christo ministrare ... credenti ... fidei non deficeret, sed fideles mereamur. Nemo accendit lucernam id est fidem ... glo. lucerna est lux in testa et ideo ... fides agnosci in ... capitulo 13 videmus nunc per speculum et in enigmate et fides est lucerna quia est de filio qui dicit lux ... Sapiens dei lucerna accenditur quia testa humanitatis lucem sue divinitatis implevit. Et sic in medio posuit eam quia ... per umbra ... legis ... medium ... generis ... sole ... modo ... lucerna ... lux 2 ... ipsa. Dicit ... audiat ... quem de ... 2a expositio: Nemo accendit lucernam verbi dei predicando audiendo et male predicans ponit eam sub modio quia sapientiam abscondit

et ... in ... male predicans male exponens ... in ... diversa ... lucerna ... et monstruosa ... Sic ... timere eos qui occidunt corpus ... qui ... temptationis abscondit verbum dei.

Sed super candelabrum, id est super eminentiam in qua ... est candelabrum de quo Zacharias 4 vidi et ecce candelabrum aureum et lucerna et lampas eius super ... septem ... candelabri inquit ... qui ingrediuntur ... lucerna ... 3a expositio de lucerna filii dei. Sic lucerna ... est ... divinitatis in testa humanitatis ... lucerna ... sed super candelabrum ... in passione ... lucerna ... 2a dispositio ad orandum quia est simplicitas ... lucerna ... non solum lucerna fidei ... Sed et lucerna in ... lucerna ... est ... in ... divina ... ... corpus ... mortale ...

Dominica prima post Trinitatem

27 q? lo[cutus?] ap[osto]l[us] ad [Ephesios?] 6 ut despiciant corporis. Si actius [illegible] male et bene merentibus dispensare. Si ad [illegible] corporis Si de ad[illegible] corporalis loquitur [illegible] spiritus [illegible] [illegible] et nequam. Si 3a actus [illegible] sunt [illegible] i. [illegible] tunc [illegible] sunt prima et tertia sunt plura circa [illegible] et [illegible] et [illegible] totum corpus tuum lucidum [illegible] lucidum erit et si totum habens aliquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenebras [illegible] nam [illegible]. Si autem nequam fuerit et corpus tuum i. [illegible] [illegible] tenebrosum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenebre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Si autem [illegible] tuum [illegible] corpus tuum simpliciter [illegible] [illegible] tuum. Et sicut lucerna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

// [illegible] dives qui male [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Si sit lucidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] splendidum et fulgidum et sicut [illegible] splendorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et lux et in [illegible] splendore [illegible] [illegible] 13 [illegible] fulgebunt [illegible] sicut splendor [illegible]

Homo quidam dives erat Luc 16

[illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] non nomine dives non tam a possessione quam ab amore [illegible] [illegible] non possessio sed amor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] purpura et bysso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dives purpura et bysso [illegible] multiplicitas mutatorum [illegible] aliena capite [illegible] qui [illegible] quotidie. quo ad artificialem [illegible] [illegible] splendide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

// [illegible] dives

[illegible] Luc 16 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Cᵃ primum/ misericordie diviti omni deficit
pauper primus/ [illegible] adcelum deputat

infirmitas quia ulceribus plenus/ quo ad
famem cupiens. vᵗᵒ quo ad visita-
cionem canes. et sic pauper diviti contrarius
sunt alter alteri contrarii. dives spoliavit
pauperem. pauper speravit diviti christus
de divite sustentat pauperem sustentat
a paupere. premissa per oppositum aggravat
dictis/ quia potuit dicere multi fuerunt
non tantum potentum dare eo dicitur quidam
id est unus/ sic potuit dicere/ nesciebam
nomen eius ideo dicitur mendicus
sic non verecundabatur ideo dicitur nomine
lazarus. notus enim erat set non
erat sicut marthe/ sic potuit dicere ad
lucrandum ideo dicitur iacebat/ sic non
videbant eum. ideo dicitur ad ianuam
eius ex [illegible]. ut dives eum videret
exiens et revertens. sic potuit dicere
[illegible] erat et eo non multum ad
[illegible] procurabat/ ideo dicitur ulceribus
plenus. ergo quare non permittebat
intrare dicit glosa. ne inter preciosas
epulas dives sit fetore et ulcerum
[illegible] canibus sentiret/ fetorem
non esuriunt/ eo dicitur cupiens saturari
etc. petebat magna. ideo dicitur de
micis que cadebant de mensa. etc.
potuit dicere/ familia mea ei dabat
ideo dicitur nemo illi dabat/ quia cum
deberet deus in misericordie/ fuit fami-
liaris/ pro hoc reprehenditur dives quia aliena
non rapiebat set quia sua non erogabat
contra peccatum avaricie arguitur dives
primo quia canes magis misericordes fuerunt
pauperi quam dives/ quia canes ulcera
pauperis curant/ magis per hoc vero/ dives
pauperem neglexit in adversitate/
etc. dives fuit magis misericors suis
canibus quam pauperibus quia ipse lazarus
largior fuit canibus divitis/ quam dives
sibi quia dives pauperem de micis
non pascit et pauper canibus divi-
tis de carnibus suis [illegible] exposuit/

Factum est autem ut moreretur
non mortuus est per hoc denotans
quod non propter mortuus sit quia non tamen
et portaretur etc. quia forte non sunt
honores portitores. contra peccatum vanitatis.
[illegible] pauperi angelica deputatur
officia/ cui tam [illegible] de negli-
ta sit quam eius officia [illegible] mortuus
est etc. ex qua patet quod divicie non pro-
tegunt a morte sic mortuus est
in [illegible] divicias. sic mortuus
dicit de pristino [illegible] nondum
quod propter mortuus est morte [illegible]
[illegible] que separat animam a corpore [illegible]
prima [illegible] vᵃ. vidua [illegible]
vivens mortua est/ sic morte [illegible].
[illegible] [illegible] quod vivit et non
videbit mortem/ mortem gehenne
que separat a beatitudine de quo per [illegible]
oves in inferno positi sunt mors
depascet eos etc. et sepultus
est in inferno id est in profunditate peccati
et dicitur sepultus tu [illegible]. circumvolucione
tu [illegible] terre suppositam. tu [illegible] [illegible]
impossibilitate. pluribus modis [illegible]
[illegible] ab [illegible] [illegible] sit
si ab eo baptismum susceperit/ si pro-
nuncias et decias reddat/ si eius
missas audiat/ qui ergo aqua co-
rupte baptizatur/ in quo caracter
dyabolicus imprimitur/ de quo [illegible]
[illegible] opus et [illegible]
tam pronuncias et decias dyabolo
reddit/ qui lascivas cantilenas
et cronica carmina/ tamquam horas
dyaboli audit/ dyaboli predicaciones
et audit. et ideo in eius cimiterio
sepelietur in morte. set qui baptizatur
aqua pure de qua Iohannis iii. nisi
quis renatus etc. ubi imprimitur
caracter christi de quo [illegible] [illegible]. si que
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qui micti rogat bonorum opum
xpo reddat / qui cogitaciones labo
ter audit / desperabit ab anglis in
regem xpi. Et elevans oculos
spirituales quos oculos quos ee
peccatum claudit, pena aperit. De longe
quia longe est quod aspiciunt, quia illuc
primitus non attingit / tunc propter impos
sibilitatem primorum, quia longe a peccatoribus
salus / Et ipse clamans ac pro
dolore vox sua Jerem. clamabunt pre do
lore cordis, et pre contricione spiritus ulu
labunt. Pater abraham filius
abrahe fuit ita dives quem sed
non imitator, ideo dicit Joh. viii. Si
filii abrahe estis opera abrahe
facite. Miserere mei. petit sibi
fieri misericordiam qui non fuit misertus est
[illegible] lazari / et stulte quia iudicium sine
misericordia fiet ei qui misericordiam non fecit
Jacobi 2°. Et mitte lazarum ut
[illegible] adhuc divitem suum
maliciam non deserit / qui non se ad
lazarum duci postulat sed lazarum ad
se iubet deduci. Unum est quam aden
[illegible] de gremio patrie ad profundum
chaos de solio sublimi iusto dei
iudicio lazarum et non alium ad se
mitti postulat / quia ille [illegible] de
[illegible] qui prius concessit in
culpa vilissima petit [illegible]
non est [illegible] exauditus [illegible]
xxi. qui obturat ad clamorem pau
peris ipse clamabit et non exaudietur. Unde
insultat ei [illegible] Ubi
est dives ubi sunt torcularia tua
et horrea / quid est quod [illegible]
extremum digiti sui in aquam et non
ut afferat aquam [illegible] est aqua
quia [illegible] sumus quia uncte
sunt manus tue et mito quem
[illegible] manibus lazari [illegible]
contempsisti / sed [illegible] ubi aqua
[illegible] dici [illegible] votum infrigerat
misericordia. ut refrigeret linguam
puniebatur hic in lingua qua loquacitate
et gulositate plurimum peccaverat et
sunt hic digitus et lingua [illegible]
quia [illegible] non [illegible] est [illegible]
[illegible] agat [illegible] virtute [illegible]
[illegible] misterium divine [illegible]
sicud aqua baptismi agit misterium [illegible]
misterium divine [illegible]. Dixit illi abraham
filius vocat eum ut dolor eius augeatur
de perdita [illegible] [illegible] [illegible]
dare qui dicit [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] xxxv. Recordare [illegible]
[illegible] [illegible] de pietate [illegible]
recordacio eum magis affligat [illegible]
[illegible] in [illegible] infortunium fuisse
felicem. Et in hiis omnibus [illegible]
[illegible] quod est quod [illegible] impedit chaos [illegible]
[illegible] magna distancia [illegible] chaos
est [illegible] distancia locorum aut statuum
et non dicit ad nos sed hinc quia non solum
[illegible] personarum sed eciam [illegible] loci quamvis
libet vellent transire dampnati [illegible]
bene dicit / qui volunt transire ad vos
non dicit ad locum [illegible] / ut illuc quia
ad locum dampnatorum nullus [illegible]
[illegible] / [illegible] voluntate [illegible] deliberativa
sed ad eos [illegible] ad [illegible] qui ibi sunt
vellet transire voluntate [illegible]
sed non potest voluntate deliberativa et [illegible]
[illegible] sicut aqua [illegible] frigida [illegible]
[illegible] calida. Rogo ergo
quia [illegible] possit [illegible] impetrare
non [illegible] quod [illegible] rogaverat [illegible]
[illegible] non [illegible] postea
[illegible] sed [illegible]
[illegible]
[illegible] pena sua. ut mittas eum [illegible]
lazarum [illegible] crudelitatis divitis
[illegible] lazari quia [illegible] non possit impetrare
[illegible] in infernum rogat [illegible]
[illegible] ad fratres suos mittatur in mundum ne
et ipsi veniant [illegible] ne ipsi pereunt [illegible]
[illegible] eat ad [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

ipse dominus testis esse et fuisse procuratorem dicti domini Cunradi Cardinalis ad colligendum et percipiendum reddi[tus]
[ecclesie] Wratislaviensis tunc constitutus et ex isto scivit ipsum dominum Cunradum Cardinalem esse et fuisse Prepositum
[ea]m sine Canonia et dixit ipse testis ulterius quod antecessor dicti domini Cunradi Cardinalis in Prepositura
dominus Jacobus de Parkaw eciam fuisset Prepositus ecclesie sine Canonia Item interrogatus an Pre-
[posit]us habeat prebendam sive Canoniam sibi annexam in ecclesia Wratislaviensi Respondit quod non quia
[...]ris quod nulla prelaturarum Wratislaviensis habet prebendam sibi annexam in eadem ecclesia Wratislaviensi Item
[...]m aliqua Prelaturarum ecclesie Wratislaviensis presupponit in adepcione Canoniam Respondit quod non quia ipse testis
[p]relatos novisset Wratislavienses qui in eadem ecclesia non fuissent Canonici Item interrogatus quos novis[set]
[...]e dominum Cunradum Cardinalem et prepositum ecclesie Wratislaviensis bene novisse qui fuisset Prepositus [...]
[...] Canonicus et similiter novisset dominum Johannem Lust felicis recordacionis qui fuisset dum viveret Custos
[Wr]atislaviensis et non Canonicus Item ad secundam Intencionem addicionis Respondit ipsam credit aliorum esse
[...] nil scivit Item ad terciam Intencionem addicionis inductus et interrogatus Respondit sibi tantum de ea [...]
[...]et quod dominus Johannes Lust pie memorie dum vixit fuisset Custos ecclesie Wratislaviensis sine tamen aliqua Canonia

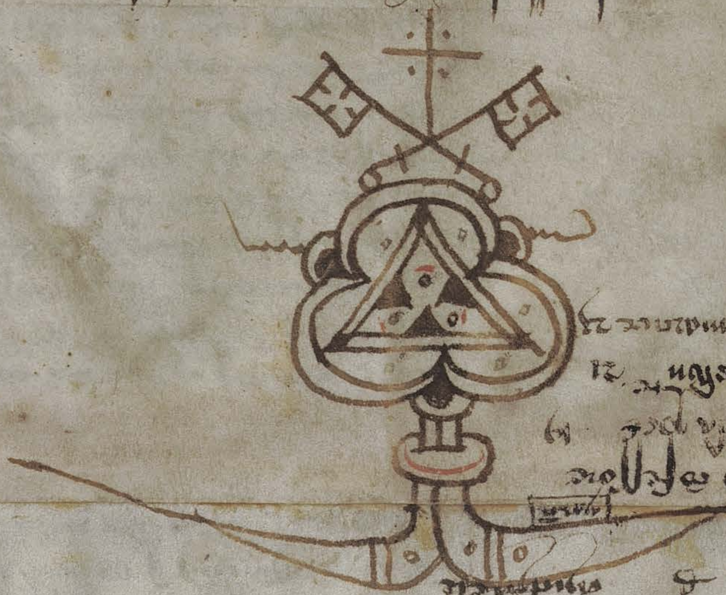

[...]cia dicto domino Johanni Lust Custodi Wratislaviensi racione sue Custodie qua in ecclesia Wratislaviensi habebat et
[...] habant refecciones nec racione Custodie habebat vocem in Capitulo Et dixit ulterius quod nullus prelaturarum Wrati[slaviensis]
[...]e earundem Prelaturarum habet refecciones excepto solo Preposito ille habet refecciones Sed tantum Cano[nici]
[...] refecciones et non prelati Et dixit ipse testis ulterius quod dominus Nicolaus de Panewicz pie memorie antecessor
[...]annis Lust in Custodia memorata ille fuit Canonicus in ecclesia Wratislaviensi et Custodia in eadem
Canonia non erat annexa Custodie nec ipsam Custodiam obtinebat racione Canonie quia neutra istarum
racione alterius istorum presupponit Ad quartam Intencionem addicionis ipsi testi ostensam et per eum diligent[er]
[...] Respondit et credit articulum fore verum ex isto quia Custos Wratislaviensis et Prelatus ecclesie Wratislaviensis
esset cum suis subcustodibus Custodire Res ecclesie Item ad quintam Intencionem addicionis ipsi testi
[...] inductus Respondit ipsum articulum omnino fore falsum hoc sciat ex isto quia dominus Otto de Brunna pie
[memorie] agebat in humanis prius fuisset Canonicus Wratislaviensis quam Cantor Wratislaviensis sed postmodum tum
Canonicus effectus fuisset Cantor Wratislaviensis et post adepcionem et per assecucionem Cantorie Wratislaviensis tunc
[p]relatus et Canonicus sed dixit quod Canoniam non racione Cantorie nec Cantoriam racione Canonie in ead[em]
obtinebat quia nullum istorum esset annexum alteri et neutrum istorum in sui assecucione presupponit nec [...]
Item ad sextam Intencionem addicionis ipsi testi per eum inductus et interrogatus Respondit et credit articulum
[...]sciat ex isto quia Cantor in ecclesia Wratislaviensi racione sue Cantorie tenetur accentuare et cantare
[in] ecclesia Wratislaviensi et illud dixit ipse testis esse suum officium Ad septimam Intencionem ipsi testi per eum inductus
ipsam fore veram Ad ultimam de fama inductus Respondit quod de deposita per ipsum apud [...] in ecclesia
esse publicam vocem et famam Honorabilis vir dominus Johannes de Grotkaw Canonicus
[Wratisla]viensis quartus testis pro parte qua supra productus citatus et inductus dixit quod non deponit alicuius illiate
[...]et unum sicut alii Ad primam Intencionem addicionis ipsi testi per eum inductus Respondit ipsam esse veram

1 De purificacione beate virginis | 2 De Assumpcione B. virginis | De exaltacione S. crucis

3 De Sancto Augustino | 4 De nativitate B. virginis

5 De festivitate omnium sanctorum | 6 De omnibus Animabus

7 In dedicacione Ecclesie | 8 De S. Augustino

9 De Maria magdalena | 10 De S. Jacobo apostolo

11 De S. Laurencio | 12 De S. Bartholomeo

13 De S. Mattheo | 14 De S. Michaele

15 De martiribus Vito & Modesto

De una virgine martire | 16 De uno confessore

De una electa | 18 [illegible] | 19

In vigilia assumpcionis | 20 Luce ewangeliste | 21

De uno confessore | 22 De una martire | 23

24